

HISTORISK, TOPOGRAFISK TIDSSKRIFT.

UDGIVET OG REDIGERET AF F. ZACHARIAE, KULTORVET 16, KØBENHAVN.

E. JESPERSENS FORLAG, KØBENHAVN.

1915

1ste AARGANG

1915

INDHOLD:

Nr. 1. Slotsholmen.	Nr. 14. Vestervold-Kvarteret (forts.).
» 2. do. (fortsat).	» 15. do. (forts.).
» 3. do. (fortsat).	» 16. Tivoli.
» 4. Københavnske Originaler.	» 17. do. (fortsat).
» 5. Christianshavn.	» 18. do. (fortsat).
» 6. do. (fortsat).	» 19. do. (fortsat).
» 7. Christianshavn (fortsat).	» 20. do. (fortsat) og Udstillingen i København 1888.
» 8. do. (fortsat).	» 21. Udstillingen i København 1888 (fortsat).
» 9. do. (fortsat).	» 22. Nørrevold-Kvarteret.
» 10. Knippelsbro.	» 23. do. (fortsat).
» 11. Christianshavn (fortsat).	» 24. do. (fortsat).
» 12. do. (fortsat).	
» 13. Vestervold Kvarteret.	

1911

1911

1911

INDEX

1. Introduction	1
2. The first part of the work	10
3. The second part of the work	20
4. The third part of the work	30
5. The fourth part of the work	40
6. The fifth part of the work	50
7. The sixth part of the work	60
8. The seventh part of the work	70
9. The eighth part of the work	80
10. The ninth part of the work	90
11. The tenth part of the work	100
12. The eleventh part of the work	110
13. The twelfth part of the work	120
14. The thirteenth part of the work	130
15. The fourteenth part of the work	140
16. The fifteenth part of the work	150
17. The sixteenth part of the work	160
18. The seventeenth part of the work	170
19. The eighteenth part of the work	180
20. The nineteenth part of the work	190
21. The twentieth part of the work	200

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELT TIDSSKRIFT •

1. Januar 1915.

UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16.

Tillæg til Nr. 1.

Slotsholmen.

Oprindelsen til Staden København var, som vi alle véd, at Biskop Absalon i det tolvte Aarhundrede byggede sig en Borg paa en Holm

og undergik store Forandringer. Vi kan vel nok, naar Talen er om denne Del af København, sige, at Udviklingen stadig har været til det bedre.

Der skal en Gang, da man sløjfede Voldene og saa meget andet gik i Lø-

ikke skulde tages alvorligt. Absalons Ø, Slotsholmen, som den har heddet siden Kongerne fik Slot paa den, er vedblevet at være en Ø, og er som saadan det bedste Parti af Byen, ikke blot for Slottet og dens andre gode

Kongelig Residents Slot (Frederik IV.s Slot).

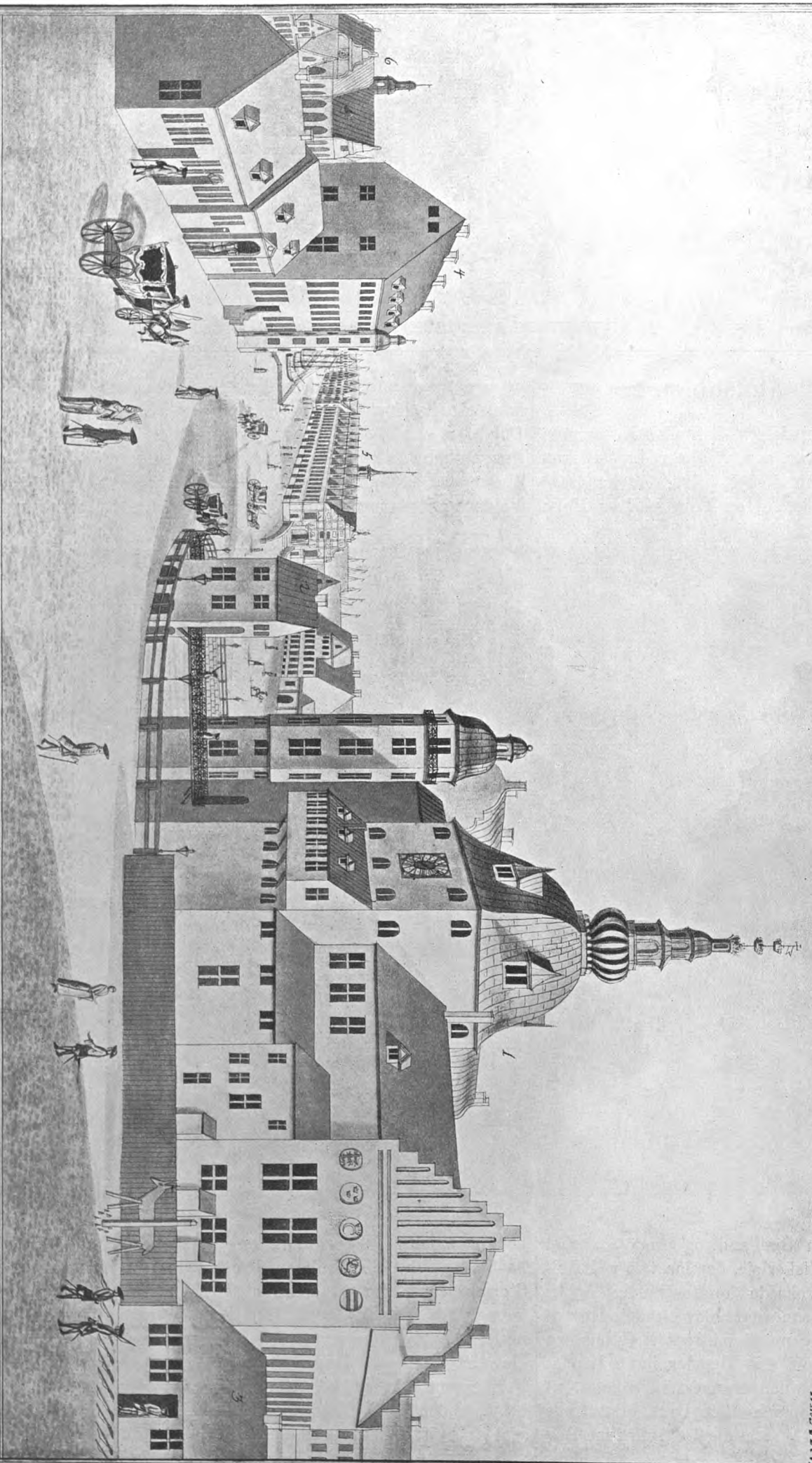
mellem Sjælland og Amager. Det lille Fiskerleje, der laa tæt ved Holmen, voksede derefter hurtigt op til en By, som snart blev Landets Hovedstad og nu er omtrent ti Gange saa stor som den By, der her i Landet kommer den nærmest i Folketal.

Øen, om hvilken Byen blomstrede op, fulgte samtidig Udviklingens Lov

bet, have været Planer oppe om at kaste Kanalen til fra Holmens Bro til Stormbroen — for at spare et tiltrængt nyt Bolværk og de ligeledes nødvendige nye Broer, men heldigvis blev dette ikke til Alvor. Et senere Forslag om at rasere hele Holmen og bebygge den à la Gammelholm, var vist et Agitationsnummer, der heller

Bygningers Skyld, men ogsaa fordi den giver Byen et meget smukt og karakteristisk Særpræg som Søstad.

Fra dette interessante Parti af København før og nu bringer vi i nærstående og efterfølgende Nummere af vort Blad en Række Billeder og en Beskrivelse, idet vi begynder med Absalons Borg og de efterfølgende Slotte.

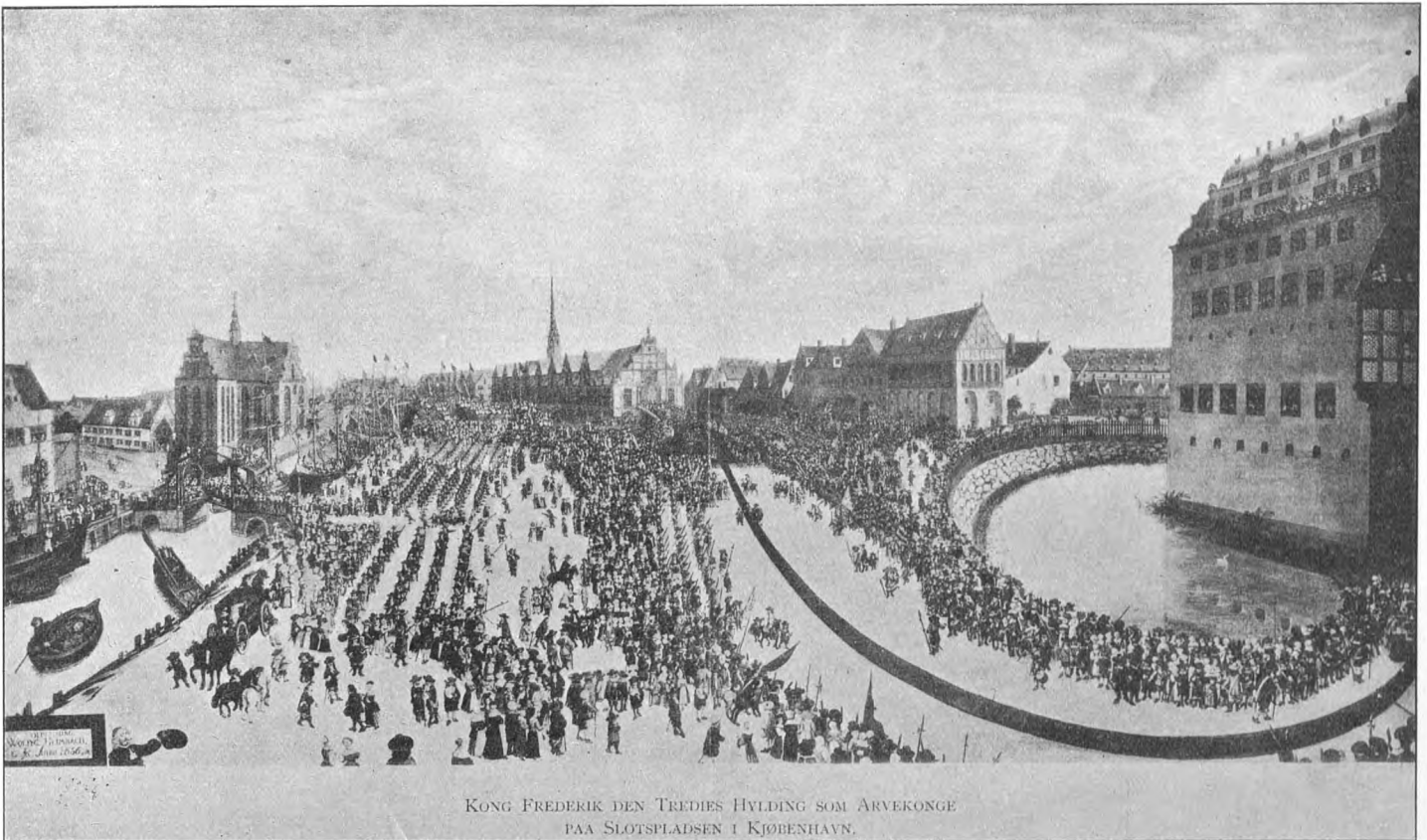

- 1. Slottet
- 2. Slots-Garten
- 3. Slots-Bjergten
- 4. Cancelliet
- 5. Kongens Gaard da Chateau
- 6. de Chanceliers
- 7. de Chanceliers
- 8. de Chanceliers
- 9. de Chanceliers

Prospect af det Kongelige Lyngby-Slott i Skoberhøgen
af J. C. Fra Høibroe A. A. 1693.

- 1. Gården
- 2. de Kongens
- 3. de Kongens
- 4. de Kongens
- 5. de Kongens
- 6. de Kongens
- 7. de Kongens
- 8. de Kongens
- 9. de Kongens

Chateau Royal de Lyngby ou de Copenhagen vu du côté du Nord avant son Etat en l'An 1693.
Prospect des Eaux de Lyngby. Dessiné par J. C. Fra Høibroe A. A. 1693.

KONG FREDERIK DEN TREDIES HYLDING SOM ARVERONGE
PAA SLOTSPLADSEN I KJØBENHAVN.

Arvehyldningen 6. Juli 1648.

Absalons Borg.

Den nuværende Slotsholm var tre mindre Holme, da Kong Valdemar I skænkede sin trofaste Ven og Raadgiver Biskop Absalon Fiskerlejet Hafn samt Halvdelen af det Herred, hvori dette og Holmene laa, som Anerkendelse for hans Tjenester.

Paa den ene af Holmene, Tivsnæs, opførte Bispen en Borg, som han kaldte *Castrum de Hafn*. Om han nogensinde har kaldt den „Axelhus“ eller „Stejleborg“, ved ingen, men andre har jo givet den disse Navne. Man ved heller ikke, hvordan den har set ud; Billedet af en gammel Borg paa Stadens ældste Segl er næppe en Gengivelse af den. Antagelig har den bestaaet af et Beboelseshus og et Kastel, omgivet af en Ringmur med Taarne, og dens Beliggenhed har været ved den nuværende Slotsbygningens Hovedfløj og under den indre Slotsgaard, hvor man nu paaviser „Absalons Brønd“.

Bisp Absalon har utvivlsomt fra første Færd set, at der laa en Fremtid i det lille Fiskerleje *Hafn*. Stedet afgav en fortrinlig, naturdanned Havn, og der var den Gang et umaadelig rigt Sildefiskeri i Sundet. Efter Saxos Beretninger skal Silden til Tider have været til Stede i saa store Mængder, at man kun med Besvær kunde faa Aarerne i Vandet. For en Sikkerheds Skyld erhvervede Bispen derfor (1186) Pave Urbans Konfirmation paa et Testamente, hvorved han skænkede Territoriet til Roskilde Domcapitel, og samtidig fik han Paven til at ud-

stede et Forbud imod at det maatte sælges fra Capitlet. Hvad han anede, slog til, men det varede rigtignok temmelig længe, nemlig 200 Aar, inden Kongemagten fik Øjnene op for Værdien af denne Plet Jord, og der gik 100 Aar til, inden den kom i nogenlunde sikker Besiddelse af den.

Venderne var ude efter Øresunds Silde- rigdom og de danske Sømænd maatte finde

sig i mange Ydmygelser paa Grund af Landets daarlige Forfatning og dets fuldstændige Mangel paa Forsvarsmidler. — Da kom Absalon som den rette Mand. Fra sin befæstede Borg ledede han Kampen imod Venderne, saa at de danske kunde drive deres Fangst nogenlunde uforstyrret.

Absalons Borg blev staaende i 100 Aar. I 1248 kom Lybækkerne, indtog Borgen og ødelagde Befæstningen. Den blev opført igen i den gamle Skikkelse, atter ødelagt 1259 af Fyrst Jarimar fra Rügen, endnu en Gang genopført og stod nu til Kong Valdemar Atterdags Tid. Den tjente hovedsagelig som Fæstning og var kun af og til beboet af Biskoppernes Foged, der modtog Indbyggernes Skat og Jordskyld til Roskilde Domcapitel.

Saa skete der i 1341 en Omvæltning af afgørende Betydning for Byens og Borgens Fremtid.

Den første Kongeborg.

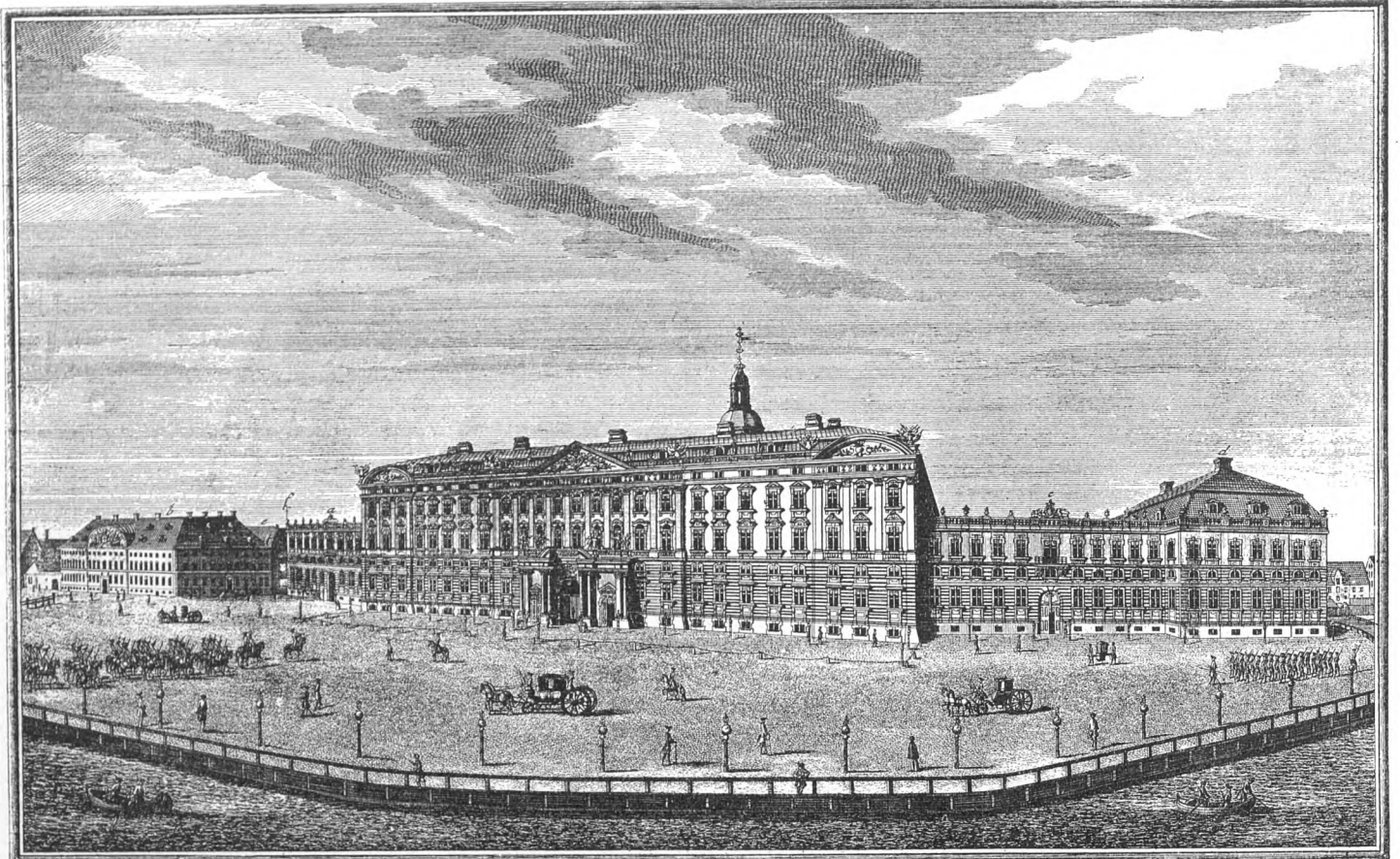
Valdemar Atterdag, der havde sat sig til Opgave at genoprette det opløste Rige, maatte til Gennemførelsen heraf først have Bugt med de overmodige Hansestæder, der teede sig som Herrer i Landet. Men skulde dette Maal naas, var det nødvendigt at raade over det forholdsvis godt befæstede København. Bisperne, som regerede i Byen paa Domcapitlets Vegne, kunde intet udrette.

Heldigvis gik det lettere for ham end da Kong Victor Emmanuel i 1870 tog Rom fra Pavestolen, for saa vidt som han undgik Blodsud-

Lauritz de Thurah,

født 1706 i Aarhus, død i København 1759. Var først Landkadet, blev senere Bygmester og tillige en flittig Arkitekturforfatter. Endte som Hofbygmester og Generalmajor, efter i 1740 at være bleven adlet.

*Prospect af det Kongl. Slot Christiansborg
a Løngang som fører til Cancelliet b. det Kongl. Cancellie c. Løngang som
fører til Slots Capellet d. Slots Capelle e. Proviant gaarden f. Tøj huset*

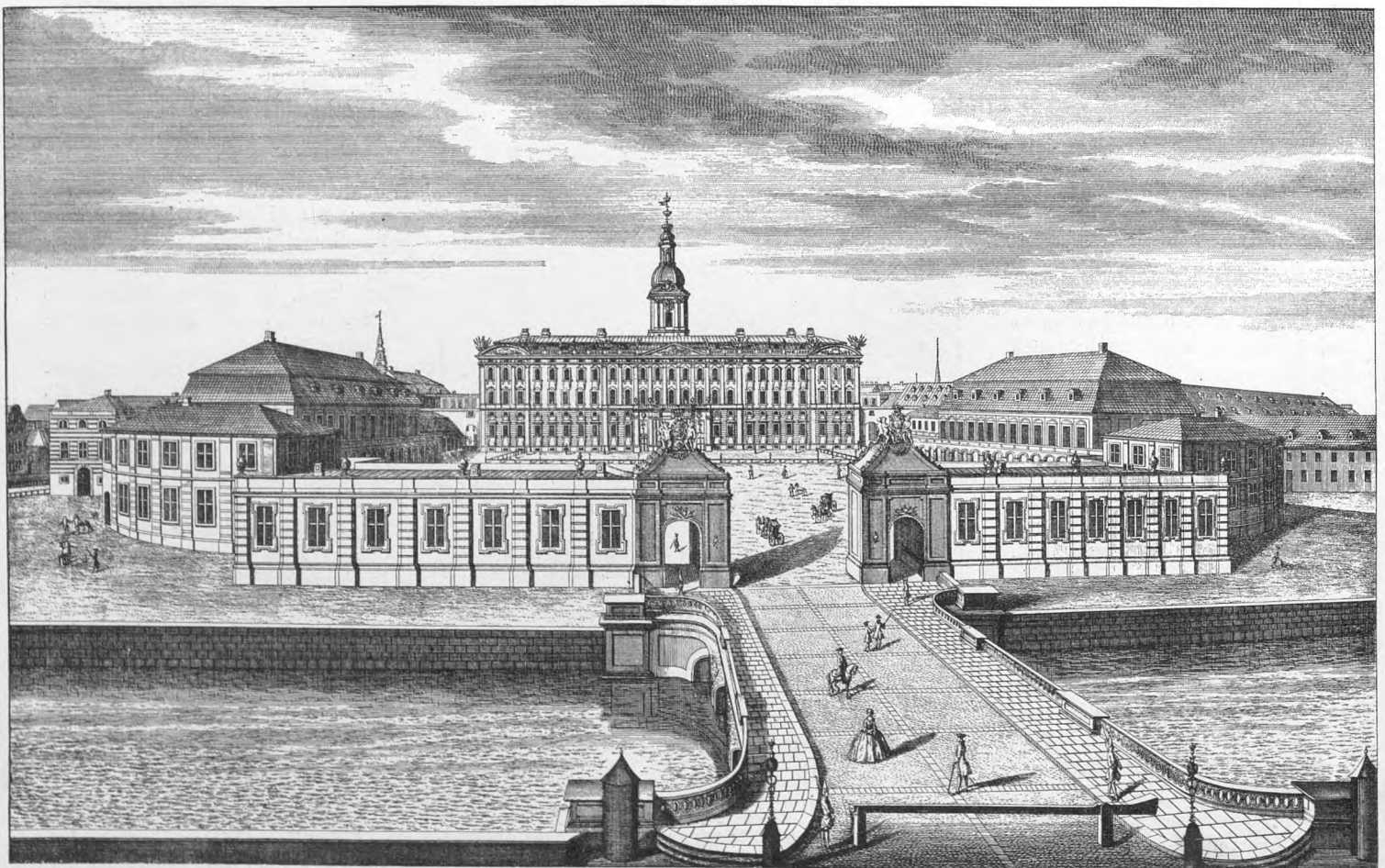
*Vue du Château Royal de Christiansbourg
a. Corridor qui mène à la Chancellerie b. la Chancellerie c. Corridor
qui mène à la Chapelle du Château d. Chapelle du Château e. Maga-
sin à l'usage de l'Armes*

*Prospect von dem Königl. Schloß Christiansbourg
a. Løngang so nach der Cancellie führt b. die Königl. Cancellie c. Løn-
gang so nach der Schloß Capelle führt d. Schloß Capelle e. Provi-
ant haus f. Tøj haus*

XXIII

Christiansborg Slot set fra Højbroplads (1746).

- a. Løngang, som fører til Kancellibygningen. b. Den kongelige Kancellibygning. c. Løngang, som fører til Slotskapellet. d. Slotskapel. e. Proviantgaard, f. Tøjhus.

Samme Slot set fra Marmorbroen 1746 (Danske Vitruvius).

gyldelse. Kong Valdemar havde, jævnsides med sine andre fremragende Egenskaber, en udmærket Evne til at snakke sig til Rette. Det kan vel ogsaa nok siges, at Forholdene just paa dette Tidspunkt var ham gunstige; Gejstligheden stod i

Taknemligheds-gæld til ham og den daværende Roskildebisp, Johannes, var hans personlige Ven. Men „noget for noget, naar Ven-skab skal holdes“. Kongen forlangte ikke, at Bispen skulde overlade ham København for ingen Ting — Herligheden var jo heller ikke Bispens egen. Han lovede Biskop Johannes Slottet Søborg med 5 Herreder mod at faa Hafn overdraget paa Livstid, og desuden forpligtede Kongen sig til at

betale den Sum, for hvilken Christoffer II uden videre havde pantsat Staden til Grev Johan af Holsten, en Fordring, der senere som Pantesikkerhed for 7000 Mark var gaaet over til Kong Magnus Smek i Sverige. Biskop Johannes døde snart efter at Overdragelsen var kommet i Stand, men det lykkedes Kong Valdemar at faa den fornyet af Eftermanden, Biskop Henrik, og nu lod han indtil videre, som om han var hjemme i København. Han rev Absalons Borg ned og byggede et mere tidssvarende Slot 1361. Gejstligheden blev rigtignok temmelig forskrækket over, hvad han tilod sig, og indgav Klager over ham, men de førte ikke til noget i hans Levetid, og

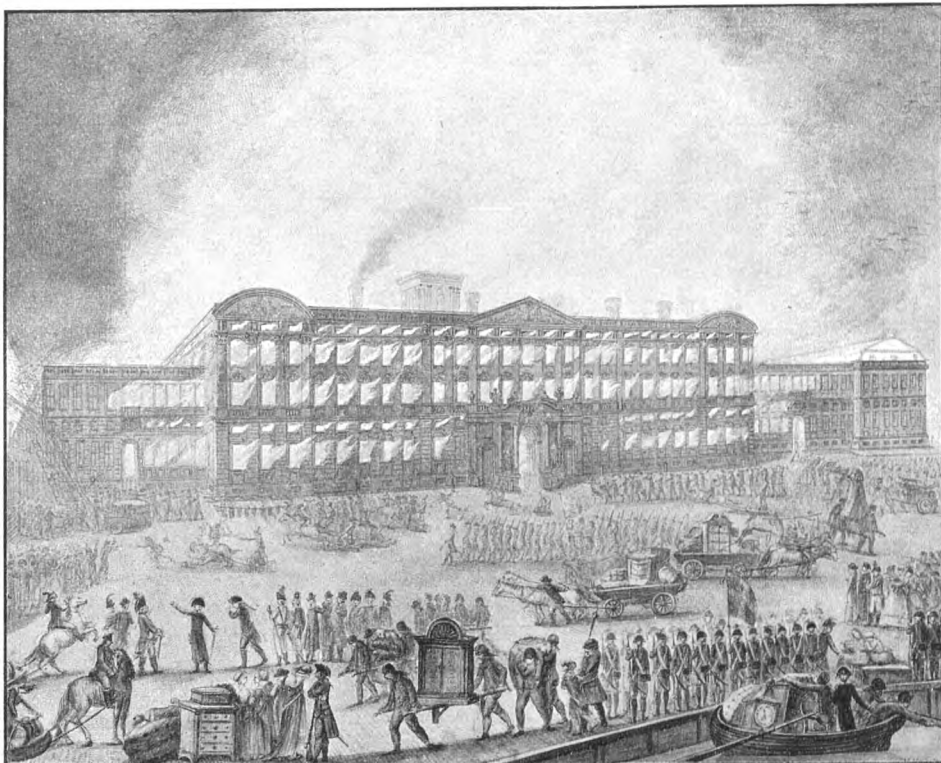
hvad hans Efterfølgere paa Tronen angik — Dronning Margrethe, Erik af Pommern og Christoffer af Bayern —, saa havde de alle lært, hvor vigtigt det var for dem at holde paa den Skat, de en Gang havde faaet i Hænde. Et Vederlag fik Gejstligheden ved et Slags Mageskifte i 1443, men

det tilfredsstillende ikke Prælaterne, som stadig gjorde deres Fordringer gældende. Men saa kom Reformationen og med denne blev der gjort en brat Ende paa de lang-

Hoved- og Residensstad for de den Gang forenede 3 nordiske Riger — og hermed var Spiren lagt til Stadens raske Opblomstren. Naar København blev Residensstad betød det, at en stor Del af de tre Landes Adel ogsaa maatte have faste Boliger i Byen, og med dem kom der Haandværkere, Handlende, Embedsmænd, kort sagt det, der skaber en By.

Sin Indvielse som Danmarks faste Kongeborg fik Slottet i 1445, da Kong Christoffer holdt Bryllup med Dorothea, Datter af Markgreve Hans Guldsmager af Brandenburg. Det blev en Fest, til hvis Pragt der aldrig var set Magten i Kongens Riger og Lande. Der mødte foruden vore egne og de svenske Adelsmænd, Fyrster fra Tysk-

Slottets Brand 26. Febr. 1794 (Tegning, Frederiksborg).

varige Stridigheder til Fordel for Kongemagten.

Kongerne havde, til Trods for Besiddel-

land og Afsendinger fra Hansæstæderne. I et Brev til Else Otto Rosenkrans skriver Kongen: „Vi beder Eder kjærligen, at I for Vor Skyld reder Eder kosteligen ud med kostelige Klæder, Smykker og andre saadanne Stykker og med Eders forspændte Karm og faure Heste og veludredede Svende og gøre Eder glade med Os den Tid over“.

Pragtfuldt skulde det altsaa være, og pragtfuldt blev det, men det værste var, at en stor Del af de fornemme Gæster aldeles ikke morede sig. De danske og svenske Adelsmænd drog derfra med Bitterhed i Sindet, fordi den tyske Konge under hele Festligheden synlig foretrak sine tyske Gæster for dem.

Endnu en Bryllupsfest kom Dronning Dorothea til at fejre paa Slottet, idet hun nemlig allerede i 1449, efter Kong Christoffers Død, ægtede Christian I. Dermed blev ikke noget om, at der ved denne Lejlighed udfoldedes nogen særlig Pragt, men saa meget mere var dette Tilfældet, da Kong

Slottets Brand 26. Febr. 1794, set fra Marmorbroen (Stik af Lahde).

sen af København endnu ikke fast Bolig paa Københavns Slot, men boede skiftevis her, paa Riberhus, Koldinghus, Skanderborg, Vordingborg eller Roskilde Slotte. Først Christoffer af Bayern tog i 1443 den Beslutning at tage fast Ophold paa Slottet i København og ophøjede dermed Byen til

Fot. F. Riise.

Det andet Christiansborg (bygget 1820—28).

Fot. Chr. Neuhaus Eftf.

Slottet set fra Marmorbroen.

Christian i 1478 gjorde sin Søn Hans' Bryllup med „Frøken“ Kirstine, Kurfyrst Ernst's Datter af Sachsen. „Hende fulgte“, staar der i Hvidtfeldts Krønike, „hendes Farbroder Hertug Albert med mange Grever, Riddere og Svende, 700 Heste og 42 Vogne foruden mange forgyldte Karme og Vogne for Fruentimmeret“. Kongen og Brudgommen stak ikke op, de red „Fruentimmeret“ i Møde med 1200 Heste.

Men til Festligheder af slige Dimensioner skulde der jo Plads, og Kong Valdemars Slot var altfor lille. Saa byggede Kong Christian I og Sønnen Kong Hans en lang Tilbygning mod Vest, hvori der bl. a. kom en stor Riddersal. Til denne Sal førte fra Slotsgaarden en Trappe, ved hvis Fod Kong Hans (1503) anbragte to i Kalksten udhuggede Billeder af Dronningen og sig selv. Billedstøtterne flyttedes 1731 til Opgangen til det kgl. Bibliotek, hvorfra de igen i 1884 blev flyttede til Porten i Prinsens Palæ, hvor de nu er at se som Museumsgenstande.

Under de efterfølgende Konger, Christian II og Frederik I skete der ingen nævneværdige Forandringer ved Slottet, kun at den sidste omgav Slottet med Volde og Grave. De regerede begge ret kort, og Kong Frederik, der havde maattet tiltvinge sig Besiddelsen af København med Magt, holdt ikke af at være her, men boede for det meste i Kiel. Af Fester i denne Periode meldes kun om Kong Christian II's Bryllup med Prinsesse Elisabeth af Burgund, der foregik samtidig med Kongens Kroning 10. August 1515 i Slottets Gemakker paa Grund af Dronningens Sygdom. Den højtidelige Handling har haft et overvejende gejstligt Præg, den udførtes af Erkebispem fra Lund assisteret af 8 Bisper fra Danmark og Norge.

Kong Christian III lod foretage store Forbedringer og Tilbygninger ved Slottet. Han opførte (1553—54) en rundagtig Tilbygning i gothisk Stil, som nu blev „Kongefløjen“, og den tilstødende „Drabantfløj“. Det Parti, der hed „Blaataarn“ (antagelig bygget af Erik af Pommern) forskønnede han ved at sætte et spidst Tag paa og der ovenpaa en forgyldt Fortunafigur, staaende paa en Kugle med et Flag i de opløftede Hænder. Det sydlige Parti af Slottet, som indrettedes til Slotskirke, fik 2 smaa Taarne foruden Kirketaarnet. Herefter maatte det siges, at det var et virkelig kongeligt Slot efter Datidens Krav, Kcng Frederik II modtog ved sin Regeringstiltrædelse, og i hans Tid manglede det heller ikke paa Festligheder, som der kunde gaa Ry af. Der var først Kroningen i 1559 og hans Bryllup i 1572.

Ved Kroningen var blandt mange andre Gæster Kurfyrst August af Sachsen, som var gift med Kongens Søster, Prinsesse Anna. Af en Rimbeskrivelse af Festen fremgaar det, at Kongen vilde have den indledet med et Rabalder, der kunde lyde af noget. Kartover skulde dundre og Fyrværkeri smelde „saa Jorden hun bæved derved og der faldt Vindver af Husene ned“.

Foruden naturligtvis de delikateste Retter meldes der fra Festen om store Mængder af „Vin, Claret, Malmesi, Luterdrank og kostelige Romani“. 3 Aftener i Træk var der Bal og om Dagen Dystrenden paa Amagertorv.

Brylluppet — 20. Juli 1572 med Prinsesse Sophia af Mecklenburg — var ikke mindre prægtigt; ogsaa ved denne Lejlighed blev der gjort stor Stads af Svogeren, Kurfyrst August.

Frederik II's Søn, Christian IV's Daab gav Anledning til en tredje stor Fest i hans Tid. Det hedder herom, at „nogle af de Højlærde med deres Studenter lod se en Comedie, som var dem befalet at agere, og blev den Historie om Susanna Uskyld antagen og yndeligen ageret. En mærkelig moriansk Daaredans blev ogsaa anstillet. Siden fremstilledes den mærkelige Sejr, som Kong David haver indlagt sig over den mægtige Kæmpe og Philister Goliath. Derefter ogsaa en mærkelig Pygmeers Krig med Tranerne“.

Beskrivelsen af Slottet i Frederik II's Tid kan passende afsluttes med det historiske Vidnesbyrd, at det var Bolig for et smukt og lykkeligt Kongepar. Fra Kong Frederiks Ungdom har man Beretningerne om hans Elskov til Anna Hardenberg. Da han for Kronens Anseelses Skyld besluttede sig til at ægte sin Kusine, Prinsesse Sophia, var det ham magtpaaliggende først at faa klaret Forholdet til Frøken Hardenberg, for at hun ikke skulde blive ulykkelig. Anna Hardenberg blev gift med en anden, og trods Aldersforskellen levede Kongeparret et særdeles lykkeligt og harmonisk Samliv. Frederik II omtales i Historien som en af de faa Konger af det oldenborgske Hus, der ikke vides at have haft illegitime Hustruer.

„Christian den Fjerdes Slot“.

Slottet, som det stod, da Christiansborg blev bygget, kaldes almindeligt for Christian IV's Slot, men nogen stor Part i det havde han forøvrigt ikke. Holberg paastaar, at han pønsede paa at rive det ned og bygge et helt nyt, men det blev ikke til noget, lige saa lidt som de Planer, han en Tid omgikkes med, at bygge en ny Kongeborg ved St. Anna Bro mellem det nuværende Amalienborg og Frederiks Hospital. Hvad han foretog sig med det gamle Slot, var, at gøre Blaataarn 6 Alen højere og pryde det med et smukt gennembrudt Spir. Derimod skænkede han Omgivelserne større Opmærksomhed, idet han ved Udfyldning i Kanalerne gjorde Pladsen friere, desuden byggede han paa andre Udfyldninger Børsen, Proviantsgaarden og Tøjhuset.

Et meget pompøst og festligt Optog fandt i Frederik III's Tid Sted paa Slotspladsen, nemlig Arvehyldningen d. 6. Juli 1648. Som yngre Søn var Kongen ikke selvskreven til Tronen efter Christian IV, og hans Overtagelse af Regeringen stødte af andre Grunde paa Modstand hos Adelen, men omsider gik Valget igennem, bl. a. mod, at han gav Adelen en stræng „Haandfæstning“.

Under Kong Frederik III blev opført to Løngange over til Staldene, andet gjorde han ikke ved Slottet, derimod byggede han det kongelige Bibliotek mellem Tøjhuset og Proviantsgaarden samt et Ridehus. Til Forskønnelse af Omgivelserne blev det, at han regulerede Grunden mod Vest og paa-begyndte den saakaldte Frederiksholms Kanal, derimod ikke at han gav Lov til at

opføre nogle Købmandsgaarde paa Slotsholmens Nordside, hvor Slotskirken nu ligger. Større Forandringer ved Slottet foretog Christian V, ved at tilføje nogle Udbygninger og lade Porthuset ombygge 1675.

Som Slottet stod ved Aar 1700 var det omgivet af en c. 35 Alen bred omtrent cirkelrund Slotsgrav inden for den nuværende Slotsholmskanal. Over Slotsgraven førte en paa murede Piller hvilende Bro, tidligere en Vindebro, og paa Broen knejsede et Bindingsværksporthus, som stod, hvor nu Frederik VII's Rytterstatue staar.

Frederik den Fjerdes Slot.

Kong Christian V's Efterfølger, Frederik IV, ombyggede Slottet radikalt, idet han rev det hele ned og kun lod Blaataarn blive staaende, for som han sagde, „at beholde noget af den gamle Rede, hvori han og hans Forfædre var oplækkede“. Det var ikke alene Eksemplet fra de andre Lande, der smittede — Ludvig IV havde i Slutningen af det 17. Aarhundrede bygget Slottet i Versailles og i alle Lande efterlignede Fyrsterne ham —, der var i Aarenes Løb blevet uudholdeligt paa det gamle Slot. Bygningerne var brøstfældige, Rummene ubekvemme, og Slotsgraven med sit stillestaaende Vand udbredte en ulidelig Stank, der ikke var til at afhjælpe trods alle Opudringsforsøg. Opførelsen af det ny Slot skete efter Tegninger af den italienske Arkitekt Marcantonio Pelli under Ledelse af vor egen „Generalbygmester“ Joh. Conrad Ernst. Den uforbederligt stinkende Slotsgrav blev samtidig fyldt med Kampesten. Den 29. Novbr. 1727 indviedes Slottet og Dagen efter, Kronprinsens (Chr. VI's) Fødselsdag, indviedes Kirken af kongelig Konfessionarius Søren Lintrup.

Slottet havde beholdt den gamle femkantede Form, og var 6 Etager højt, men fladt og kedeligt som en tarvelig Beboelseskaserne i vore Dage. Det stod da ogsaa kun i 4 Aar. Saa var Kong Christian VI kommet paa Tronen, og han, eller vel mest hans stolte, pragtlystne Dronning, den kulmbach-beireuthske Prinsesse Sophie Magdalene, ønskede sig en Borg, der helst skulde overstraale alle andre paa Jorden. Dronningen havde forøvrigt ogsaa det Motiv til at gøre en Forandring, at hun ikke vilde tage noget i Arv efter sin Forgængerinde, Frederik IV's Hustru til venstre Haand og senere Dronning, den af hende lige saa forhadte som af Kong Frederik elskede Anna Sophie Reventlow.

Det første Christiansborg.

Den 10. September 1731 flyttede Kongefamilien ud af Frederik IV's Slot, og dets Nedbrydelse blev derefter straks sat i Værk. Soldater blev beordrede til at borttage alt, hvad der havde Værdi og kunde komme til Nytte — Træværk, Gulvfliser, Dørloase og desl. — og dette blev opmagasineret i „Marchalsgaarden“ (den nuværende Postgaard paa Købmagergade. Nedbrydelsen voldte paa flere Steder store Vanskeligheder og allerbesværligst var det at faa de Kampesten fisket op igen af Stadsgraven, som Frederik IV havde fyldt den med, men det sidste var nødvendigt, for at man kunde faa Plads til Fundamentet for det nye Slot. Graven

fyldtes med Jord og i denne nedrammedes henvend 1000 Pæle, hvoraf nogle havde en Længde af 24 Alen. Medens Piloteringen, der varede godt og vel et Aar, stod paa, nedlagde Kong Christian VI højtidelig Grundstenen den 24. April 1733. Det var en Kæmpekarl paa 448 Pund, ophængt ved en Mekanisme saaledes, at Kongen ved et let Tryk kunde bringe den paa Plads. Stenen ligger i det sydvestlige Hjørne af Slottet, hvor nu Landstinget skal have Lokaler. Et Par Maaneder senere, den 4. Juli, lagde Kronprinsen (Frederik V) Grundstenen til Taarnet. Tegningerne til Slottet stammer, ligesom til Frederik IV's Slot, fra Italien, og Generalbygmester Elias D. Häuser ledede Arbejdet. Fra 1736 havde Laur. Thurah og Nic. Eigtved Ledelsen af Slottets indvendige Udstyrelse. I Modsætning til nu, da det tredje Christiansborg bygges efter en offentlig Konkurrence og hvor enhver kan faa Adgang til Byggepladsen, skete Opførelsen af det første Christiansborg under stor Hemmelighedsfuldhed; der vaagedes strengt over, at ingen uvedkommende fik Planer og Tegninger at se.

Bygningsarbejdet gik ikke saa glat som det skulde. Der indtraf Standsninger bl. a. paa Grund af Arbejdsnedlæggelse. Penge-mangel bidrog ligeledes til Forsinkelse. Til Tider skal der have været hele 4000 Mand i Arbejde paa en Gang. 7½ Aar efter Grundstensnedlæggelsen — den 26. November 1740 — holdt Kongefamilien sit højtidelige Indtog i det nye Slot, og under Kanonsalut blev Slottet døbt med sit fremtidige Navn Christiansborg. Et Gøds paa Lolland, der før havde samme Navn, omdøbtes til „Christianssæde“. Dagen efter, som var en Søndag, blev Slotskirken indviet af Biskop Hersleb.

Slottet var dog meget langt fra færdigt, og en Del af det blev det aldrig. Ridebanen med de kongelige Stalde og Buegangene, Vognremisen, der senere blev til Thor-

valdsens Museum, blev først opført bagefter af den før omtalte, for sin Tid saa bekendte Arkitekt Nikolai Eigtved.

Et arkitektonisk Størværk af Rang var Christiansborg nægtelig blevet, en Pryd for Landets Hovedstad. Prægtigt tog det sig ud, naar man saa det fra Marmorbroen imod Hovedfaçaden, med Taarnet og Spiret (der den Gang laa mod Vest, hvor der senere kom en Kolonade), og den store Slotsplads indrammet af de lavere Bygninger med Buegangene.

Men én frygtelig Skavank var der ved Slottet, det røg i alle dets 319 Værelser! Man forsøgte den sædvanlige Udvej at forlænge Skorstenene, men hverken dette eller andre Foranstaltninger hjalp. Saa greb man til det skæbnesvangre Middel at anbringe Trækkanaler i Gulve og Vægge. Røgplagen afværgedes, men Røgkanalerne var Skyld i, at hele Slottet senere nedbrændte. Det var overdraget en Mand, „Plattenslager“ Jensen, at holde Rørene rene for 600 Rdl. om Aaret, og han havde skaffet sig et omhyggeligt Kort over Ledningerne. Men da man fandt, at denne Renholdelse var altfor dyr, gik en Mand ved Navn Lind ind paa at gøre Arbejdet for 99 Rdl., men han havde intet Kort og kunde derfor ikke hitte ud af alle Ledningernes Krogveje, og Resultatet blev, at ikke alle Rørene blev rensede. Der opstod flere Gange Skorstensild, som dog hver Gang blev slukket, men den 26. Febr. 1794 skete Katastrofen. Efter at man i flere Dage havde hørt Buldren og Bragen rundt om i Slottet, uden at kunne forklare sig, hvorfra det kom, slog Flammerne den nævnte Dag Kl. 3 om Eftermiddagen ud i Arveprinsens Lejlighed paa 2. Sal i Hjørnet mod Hofteatret. De, der kendte Forholdene, var med det samme klar over, at Slottet var redningsløst fortabt: Det var bogstaveligt talt som indrettet til at skulle nedbrænde i en fart. Paa Loftet havde man opmag-

sineret store Mængder af Tømmer, Brandmure fandtes ikke, og da Taget styrtede ned, fulgte hele det brændende Tømmerlager med, saa at Ilden med det samme forplantedes til alle Etager, og da hertil kom, at Ilden gennem Trækkanalerne fik den fornødne Luft, blev Resultatet, at alle det prægtige Slots 4 Floje samt Kirken og den mellemliggende Bygning inden Kl. 5 om Morgenen var forvandlede til en sværet Ruinhob. Omtrent 20 Mennesker tilsatte Livet under Branden. Vinden var, som da Slottet anden Gang brændte i 1884, sydlig, derved reddedes ogsaa den Gang Hofteatret og Staldene.

De Minder, der knytter sig til det første Christiansborg, saa smukt som det var, er ikke af dem, der opløfter et Folk. Man tænker straks paa dets første arrogante Herskerinde, Dronning Sophie Magdalene i hvis Tid man ikke maatte passere Slotspladsen uden med Hatten i Haanden, og af de senere Begivenheder paa Slottet rager Struensee-Tragedien op over alt andet.

Struensee og Caroline Mathilde er de to Navne, der uløseligt er forbundne med Christian VI's Borg. Dronning Caroline Mathilde var 15 Aar gammel blevet gift med den degenererede, sindssyge Kong Christian VII. Saa kom Struensee, den verdenserfarne Læge, Manden med de franske og engelske Frihedsideer, der blev det lille, skinhellige, konservative Lands højeste Styret, og krydsede hendes Vej. Som Dronningens højforræderiske Elsker døde han paa Skafottet, medens den lille fine Dronning endte sine Dage som Fange i et fremmed Land, knap 24 Aar gammel. Medens det gamle Slot gennem Tiderne har kastet Glans over Byen ved store, glade Fester, møder Christian VI's Slot med Karnevallet Natten mellem 16. og 17. Januar 1772, hvor man fik den sindssyge Konge til at underskrive Arrestdekretet over Struensee og Brandt.

Sprøjteprøve foran Københavns Slot d. 14. August 1693.

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELT TIDSSKRIFT •

1. Januar 1915.

UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16.

1ste Aargang. Nr. 1.

Til Læserne.

Som vore ærede Læsere bekendt, har vi fra 1ste Januar 1915 afsluttet Udgivelsen af „Kultorvets Nyheder“ og remplaceret dette Blad med vort nye Blad „Før og nu“, hvoraf vi i Dag udsender vort 1ste Nummer.

Vi anbefale dette Blad til vore Læsere. Bladet vil blive pragtfuldt illustreret og forsynet med et righoldigt underholdende Læsestof samt udkomme 2 Gange om Maaneden, den 1ste og 15de.

Bladet kan nu abonneres for 60 Øre Kvar-talet samt købes à 10 Øre pr. Nummer i alle Bladudsalg, hos Bog-handlere samt paa Bane-gaarden i Hovedstaden.

Slotsholmen.

(Fortsat).

I medens vi i forrige Nummer (det afsluttede „Kultorvets Nyheder“) særlig omtalte og illustrerede det gamle Københavns Slot i sine forskellige Omskiftelser samt det første Christiansborg Slot, beskæftiger vi os i Dag med de derefter følgende 2 Christiansborg Slotte.

Vi har til dette Øjemed samlet en Serie meget smukke Billeder, som vi ved „Dansk Reproduktions-Anstalts“ dygtige Medhjælp gengiver her i Bladet i sirlige Reproduktioner.

Vi benytter Lejligheden til at takke Hr. Direktør Iversen, som paa „Køben-

Formaal: nemlig at give „tout Copenhague“ Oplysninger om deres egen Bys Udvikling igennem Aarhundreder, Oplysninger, som desværre sjældent er tilgængelige for „det store Publikum“ og kun reserveres et snævrere Udvalg af Landets Borgere

Vore næste Numre af Bladet vil behandle Minderne om Slottenes Omgivelser, saasom Børsen, Nationalbanken og Broerne, — fremdeles Thorvaldsens Musæum og andre Bygninger, som i de skiftende Tider har karakteriseret dette vor Bys ældste og smukkeste Parti.

Endelig vil vi bringe Billeder med Beskrivelse fra Kristianshavn og vi begynder derefter paa Strøget med Kongens Nytorv som Centrum.

Man vil af disse Mindeblade se, hvorledes vor By er gaaet frem — og danne sig et Skøn over, hvorvidt denne Fremgang har været til det bedre — eller til det modsatte,

og samtidig ved at gemme Bladene erhverve sig et enestaaende righoldigt og fuldstændigt Billedværk over Danmarks Hovedstad fra dens Oprindelse til vore Dage, som ikke før har været samlet paa en saa fuldstændig og systematisk Maade. Red.

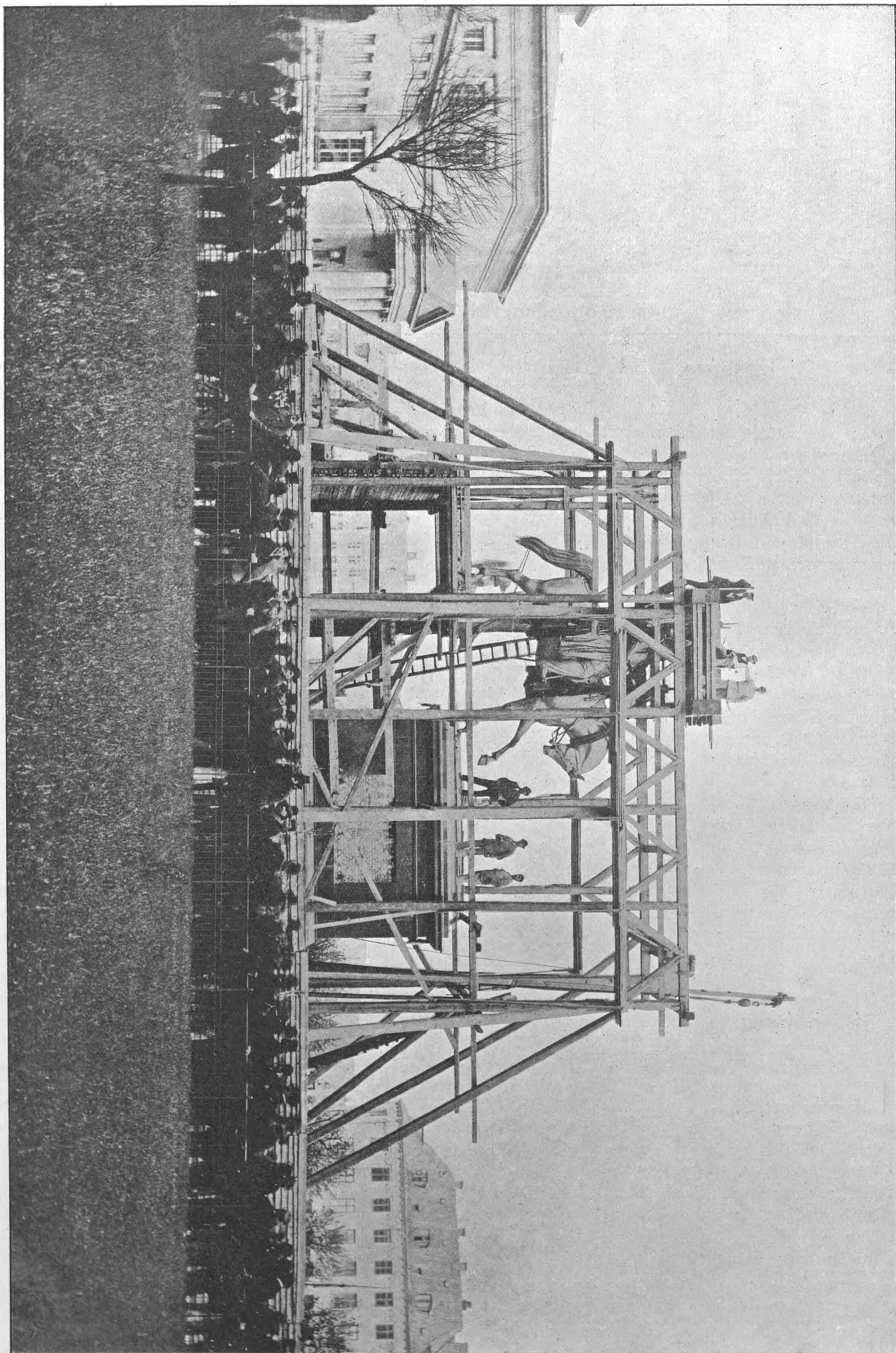
Det tredje Christiansborgs Bygmester: Slotsarkitekt Thorvald Jørgensen,

født 27. Juni 1867 i Saxild ved Aarhus, Søn af Købmand H. R. Jørgensen og Hustru Birgitte, f. Treschow. Afgangsbevis som Architekt 1889. Store Guldmedaille 1893. J. er kgl. Bygningsinspektør. Af hans Bygninger kan nævnes en Række Kirker i Hovedstaden samt Tvermosegaard, Varde Museum og den smukke Sporvognsventesal paa Raadhuspladsen.

havns Brandforsikrings“ Vegne, og Hr. Havnedirektør Møller, som paa „Københavns Havnevæsens“ Vegne har stillet nogle af de i dette og forrige Nummer benyttede Klicheer til vor Disposition og derved bevidnet deres Interesse for vort Blads

Fr. Riise fot.

Statuen af Frederik VII hejses op paa Fundamentet (1872).

Fot. Fr. Riise.

Fr. VII's Statues Afsløring paa Slotspladsen 6. Oktober 1873.

Slotsholmen.

(Fortsat.)

Det andet Christiansborg.

Der synes straks efter Katastrofen at have været Enstemmighed i Landet om, at Slottet burde genopføres og, saavidt muligt, i samme Skikkelse som før. Der begyndte hurtigt at strømme frivillige Bidrag ind dertil fra alle Lag i Samfundet. Kongefamilien tog øjensynlig Tabet med større Sindsro, særlig Kronprinsen, den senere Frederik VI, skal nærmest have vist Glæde over, at det Slot forsvandt, der havde været Skuepladsen for saa mange for Kongehuset pinlige Tildragelser.

Imidlertid fik Befolkningen snart andet at tænke paa, da Ulykkerne kort efter Slag i Slag brød ind over Landet. Aaret efter Slotsbranden brændte Nikolaj Kirke og det omliggende Kvarter, 1801 kom Slaget paa Reden og 1807 Bombardementet,

hvorved bl. a. Frue Kirke sank i Grus. Penge- nød herskede, vi mistede Norge, mærkeligt var det da ikke, at Stemningen sank, og at det Slot, man endelig besluttede sig til at bygge, blev adskilligt ringere end det, der havde staaet.

Bygmesteren blev Professor Chr. Fr. Hansen, der som bekendt var en fanatisk Tilhænger af den Idé, at Efterligning af Antikken var det eneste, der duede i Bygningskunst. Raadhuset paa Nytorv, hvor

han byggede paa bar Bund, er det heldigste Udslag af hans Kunst, men for Frue Kirkes og Christiansborgs Vedkommende burde han have vist større Pietet overfor sine For-gængere, og ikke hensynsløst brudt ned, blot for at faa sine egne Ideer frem. Resultatet for Christiansborgs Vedkommende blev en kedelig graa Bygning i Puds, der

salen: Thorvaldsens Alexandertog. Desuden var en Række Malere medvirkende.

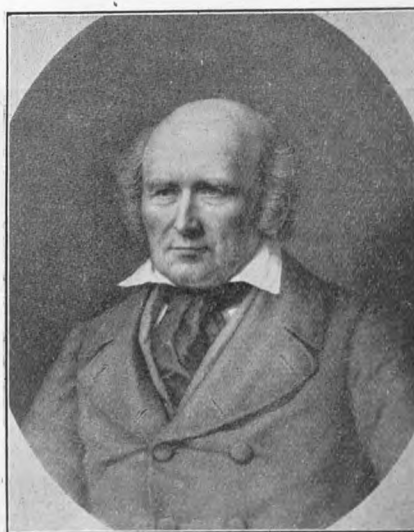
Tegningerne til det nye Slot var allerede paabegyndt 1808, men først i 1820 blev der taget fat paa Bygningsarbejdet. Kirken indviedes 14. Maj 1825 ved Tusindaarsfesten for Kristendommens Indførelse i Danmark, og selve Slottet 1. Nov. 1828.

Slottet var opført under Enevælden, men i 1849 kom Grundloven, og da der nu skulde skaffes Lokaler til Rigsdagen, var der ingen anden brugelig Plads at faa, end paa Christiansborg. Oldnordisk Museum, der var installeret i Slottets Nordfløj, blev allerede i 1841 flyttet til Prinsens Palæ, hvor Højesteret før hayde haft til Huse, og efter Kong Frederik VII's Død flyttede Højesteret ind i de tidligere Museumslokaler paa Christiansborg. Den kongelige Malerisamling fik Plads i øverste Etage af Nordfløjen.

Det andet Christiansborg kan kaldes Frederik VII's, som var den sidste Konge, der havde fast Residens her, og hvis Rytterstatue man senere opstillede foran Slottet. For de ældre af os staaer det som Hjemmet for denne gode, bramfrie, meget joviale og meget tykke Konge med den store Mer-skumspibe og den tyrkiske Fez med Kvasten — og for hans Gemalinde Grevinde Danner, født Lovise Rasmussen. I muntert Drikkelag, som han yndede, sad han her mellem sine Venner og sagde sine ofte ret „saffige“ Vittigheder. En af de bedste gengiver N. Abrahams i sine „Erindringer“.

Chr. Fr. Hansen,
født i København 1756, død 1845. Søn af en Skomager og Læderhandler. Kom i Murerlære, blev Elev af Akademiet, hvor Harsdorff var hans Lærer, fik den store Guldmedaille og blev senere Professor.

G. F. Hetsch (C. F. Hansens Svigersøn),
født 1788 i Stuttgart, død 1864, Søn af en Historiemaler. Uddannet til Arkitekt i Paris. Kom til Danmark 1815 og blev Professor ved Akademiet. H. havde stor dekorativ Begavelse og virkede i høj Grad til Gavn for dansk Kunsthaandværk.

alene virkede ved sine kolossale Murmasser. Det bedste var Kolonnaden, som han anbragte mod Ridebanen, hvor før Hovedfløjen havde staaet. Den indvendige Udstyrelse af Slottet blev bedre, men her var han ogsaa bistaet af flere fremragende Kunstnere, deriblandt sin Svigersøn, Arkitekt G. F. Hetsch. I Riddersalen var anbragt Bissens Frise: Ceres og Bacchustoget, i et Værelse mod Ridebanen: Friends Ragnarokfrise og i et Forværelse til Ridder-

En russisk Storfyrste laa paa Reden og fik af Kongen Indbydelse til Tafel. Russeren undskyldte sig — rimeligvis fordi han ikke gad være sammen med Grevinden — med den Motivering, at han havde paa draget sig et Anfald af Kolerine og ikke kunde forlade Skibet. „Om han har Kolerine ved jeg ikke,“ sagde Kong Frederik, „men at han s mig et Stykke, det ved jeg.“

Løvrigt er det jo bekendt nok, at Frederik VII, naar det gjaldt, altid optraadte med ægte kongelig Værdighed.

En af Slottets minderværdigste Fester var den, der blev holdt den 6. Juni 1863 i Anledning af Kong Georgs Valg til Konge i Grækenland. Dets sidste

Kristiansborgs Brand, 1884. Maleri af Otto Bache (Kjøbenhavns Brandforsikring).

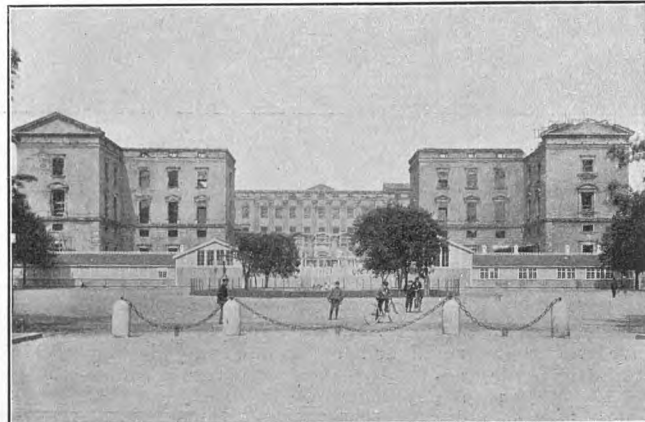
Fest holdt Christian IX i August 1884 i Anledning af den store Lægekongres. Et Par Maaneder efter brændte Slottet for anden Gang.

Kl 5 om Eftermiddagen den 3. Oktober 1884 udbrod der Ild i et af Folketingets Lokaler. Man var i Anledning af Rigsdagens forestaaende Sammentræden i Færd med at fyre i Kakkellovne og heraf opstod Branden. Nyheden „Christiansborg brænder“ bredte sig hurtigt over Byen, men vakte ikke synderlig Opmærksomhed. Man var med det nye, mere moderne

Brandvæsen vant til, at Ild i Bygninger, der ikke var Varelagre eller brandfarlige Fabrikker, sjældent tog synderligt Overhaand. De faa,

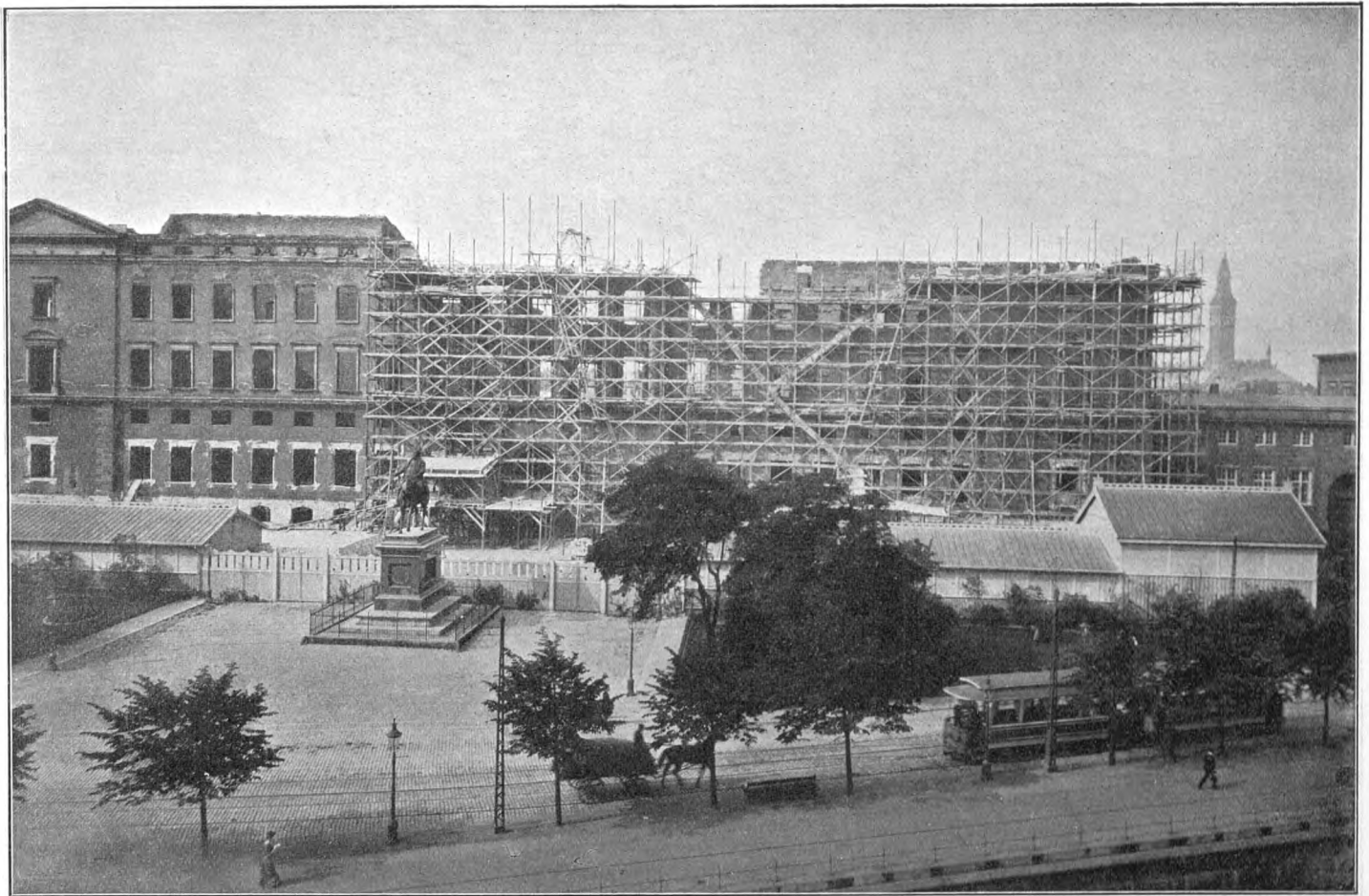
Ruinerne af Slottet (1884).

Ruinerne af Slottet (1884).

Samme Brand (efter Photographi).

Stillaads opsat til Nedrivning af Façaden (1907).

der tilfældigt passerede gennem Slottet ved 6-Tiden, saa tre-fire Brandmænd slaa Vinduesposter ud og hale et Par Slangers ind, ingen faldt det ind, at hele Slottet ogsaa denne Gang skulde blive Flammernes Rov.

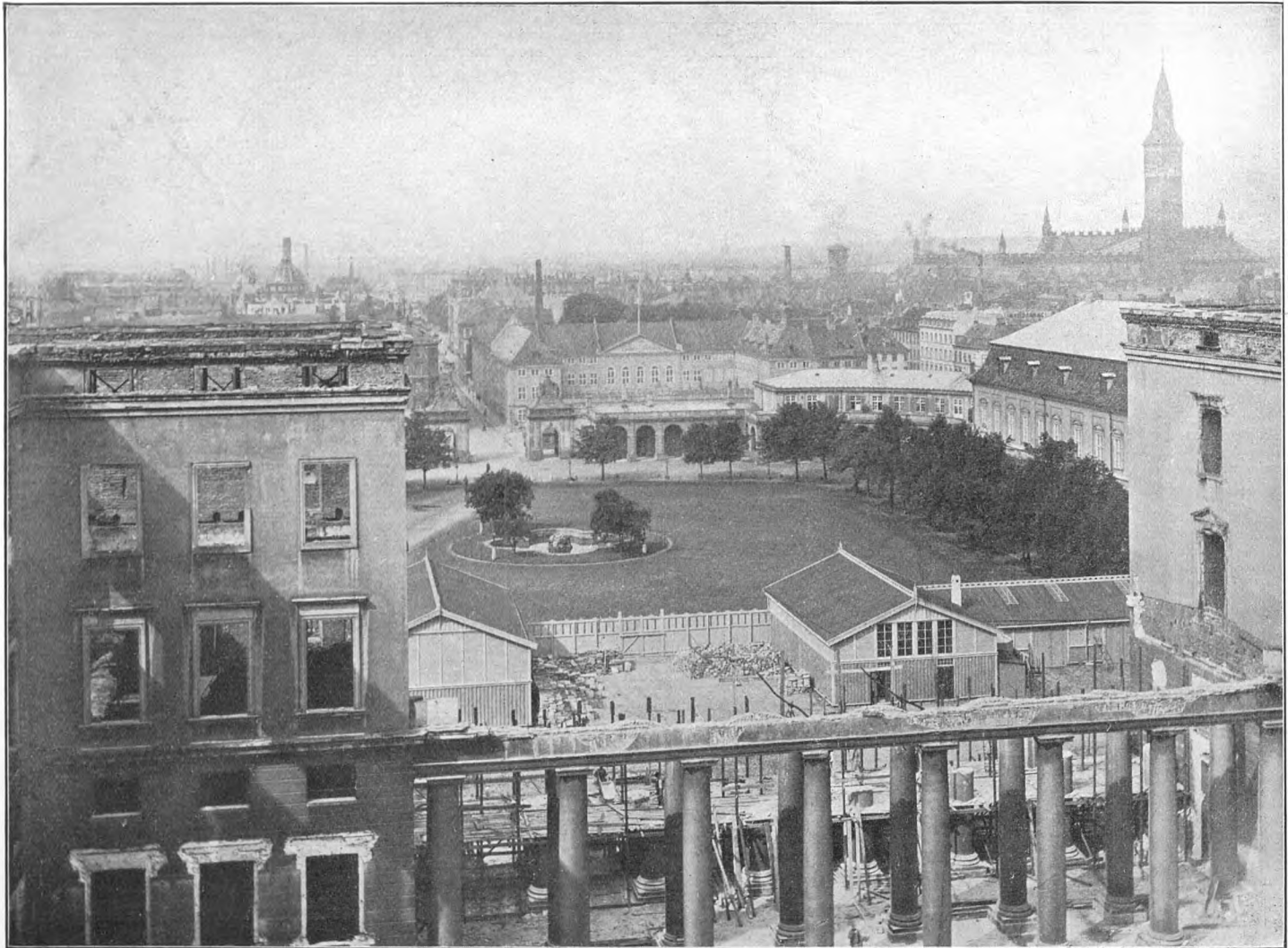
Men Ilden greb om sig, ustandseligt, næsten gaadefuldt, der hørt Gasekspllosion paa Gasekspllosion — man sagde, at ingen vidste, hvor Nøglen var til Hovedhanen — og tilsidst maatte man opgive at slukke og kun

søge at redde, hvad reddes kunde; det blev ikke meget, dog fik man med Energi og ikke uden Livsfare frelst Malerisamlingen og bl. a. ogsaa Thorvaldsens Relief Alexandertøget. Ved en Sprængning af Mellembygningen

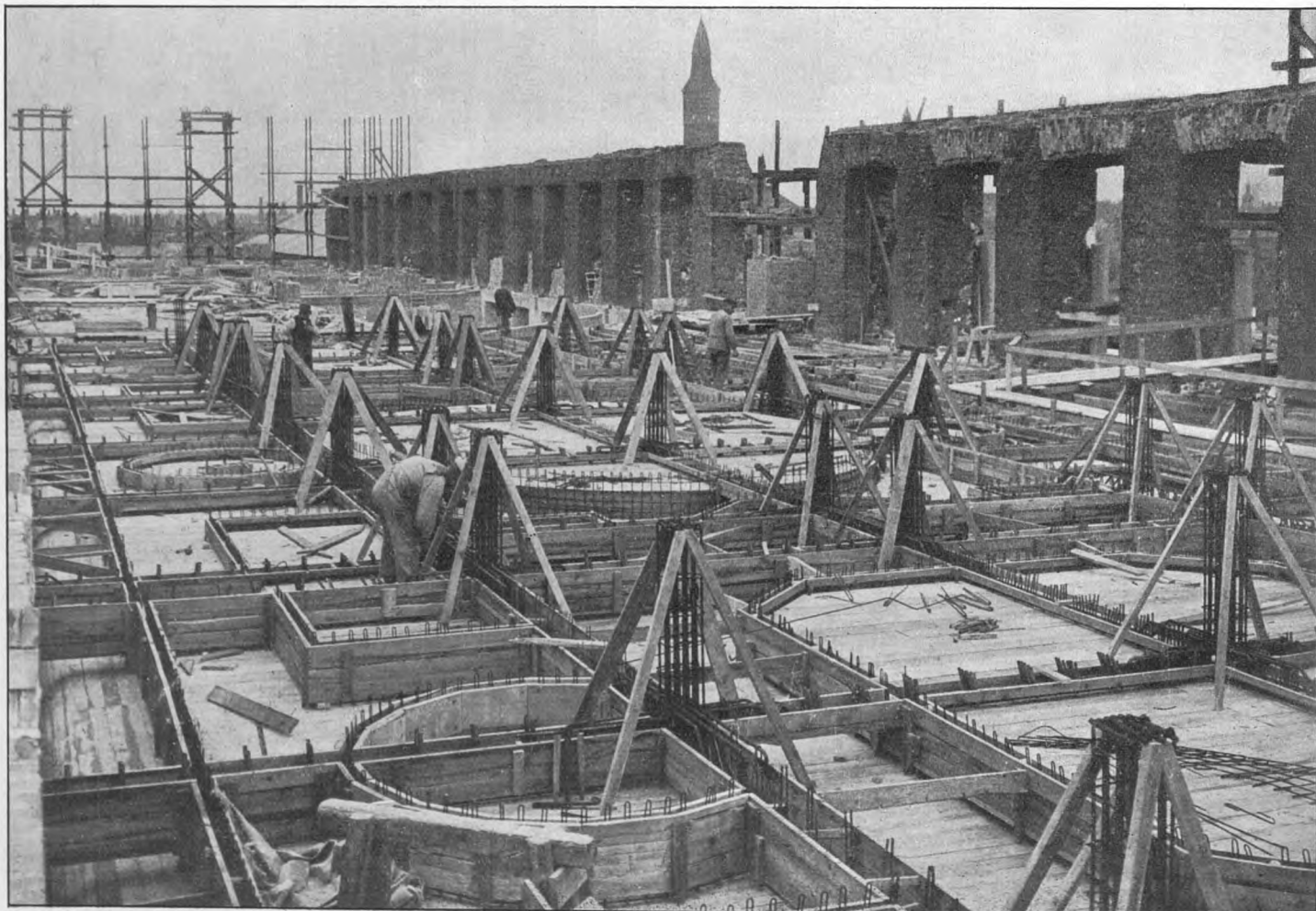

Fot. C. Ferslev & Co.

Resterne af Christiansborg Slot umiddelbart før Paabegyndelsen af det nye Slots Opførelse (1908).

Vue fra Taget paa Ruinen af Christiansborg Slot (1907) over Ridebanen og Ny Vestergade samt den søndre Bydel af Hovedstaden med Raadhustårnet, Glyptotheket m. m.

Fot. A. Bolstad.

Christiansborg Slot under Opførelsen (Etage-Adskillelsen udført i Jernbeton).

C. Ferslev & Co. fot.

(Christiansborg Slot under Opførelsen 1910.)

ved Slotskirken lykkedes det denne Gang at redde denne. 2 Soldater af Redningsmandskabet omkom ved Branden.

Da Slottet næste Morgen var en rygende Ruin, sluttede Folketingsmand C. Bergs „Morgenbladet“ sin Beretning om Katastrofen med følgende Ord: „Paa denne Tomt opføres intet Christiansborg for tredje Gang.“

Det tredje Christiansborg.

I over 20 Aar laa Christiansborg som Ruin. Grunden var denne Gang ikke saa meget Pengemangel som indre politiske Forhold. Vel havde ikke Oppositionens Fører C. Bergs ovenfor citerede Ord saa meget at betyde — hans Partifæller fortolkede sig senere fra dem — men, som bekendt, vilde Folketingets Venstre principmæssig ikke bevilge nogetssomhelst til en Regering, der ikke var „parlamentarisk“, og Konsejlspræsident og Finansminister Estrup kunde nok, trods Tingets Modstand, bygge et Par Jernbanestationer, som den lille Klampenborgstation og Nørrebros, paa et „Provisorium“, men Kongeborgen var jo ikke nogen paatrængende Nødvendighed. Kong Christian IX havde jo ogsaa i det nedbrændte Slots Tid boet paa Amalienborg. Men Rigsdagen, der efter Branden maatte indrette sig som den bedst kunde i det gamle Landkadetakademi i Fredericiagade, savnede Lokaler, ligeledes Højesteret, som lejede Rum i Kong Georgs Palæ i Bredgade.

En Række Projekter fremkom i Løbet af de 20 Aar. Det første straks efter Branden fra den berømte Wiener Arkitekt Theophilus Hansen, der allerede i Forvejen havde gjort Udkast til en ny Rigsdagsbygning. Han udarbejdede i Hast en Række Tegninger til et nyt Slot og en særskilt Rigsdagsbygning, og paa Grundlag af disse blev der i 1887 udkrevet en Konkurrence med det Resultat,

at der indkom 32 Forslag, hvoraf de 7 blev præmierede. Men intet af dem fandtes fuldtud heldige; man foreslog en ny Konkurrence, men Rigsdagen satte ikke Forslaget igennem — heller ikke et fra det socialdemokratiske Parti fremsat Forslag om at sløjfe hele Ruinen og Ridebanens Bygninger og udstykke Slotsholmen til Byggegrunde.

Endelig, efter at Venstre havde dannet Ministerium, blev Sagen taget op i Anledning af Christian IX's 40-Aars Regeringsjubilæum 1903. Den 15. November — selve Jubilæumsdagen — blev den Lov vedtaget, hvorefter der skulde udskrives en ny Arkitekt-Konkurrence om Slottets Genopførelse, og saa godt som alle vore kendte Arkitekter gik løs paa den store Opgave. — Resultatet blev denne Gang, at de tre Arkitekter, hvis Forslag fik 1ste Præmie, A. Clemmensen, Martin Nyrop og Thorvald Jørgensen, blev opfordrede til at udarbejde nye Tegninger til nærmere Vedtagelse. Det blev Thorvald Jørgensen, der gik af med Sejren, og ved Lov af 5. April 1906 blev endelig Beslutningen taget om Slottets Genopførelse med ham som Bygmester. — Aaret efter, i Maj 1907, tog man fat paa Nedbrydelsen af de Mure, der ikke efter Planen skulde gaa ind i det nye Slot, og i Februar 1908 var man klar til at bygge. Kong Frederik VIII havde i Mellemtiden højtideligt nedlagt Grundstenen d. 15. Novbr. 1907.

Opførelsen er nu saa vidt fremskredet, at enhver kan gøre sig en Forestilling om, hvordan det bliver. Alle vil sikkert være enige om, at Bygningen bliver meget smuk, Landet i alle Maader værdig. Med Taarnet og Spiræt vil det i sin Helhed komme til at minde om Christian VI's Slot. En stor Fordel er det, at det nye Slot overalt bliver beklædt med Granit, medens det første var beklædt med Sandsten, der hurtigt forvitrede,

og det andet havde det døde graa Kalkpuds, som stadig skulde repareres. Der hang altid Murstilladser et eller andet Sted paa dette Slot.

Indretningen bliver noget lignende som det sidste Slots. Hele den sydlige Fløj bliver Rigsdagens. Højesteret faar Lokaler paa samme Sted som sidst: i Nordfløjens Stueetage. Resten af Komplekset bliver Kongebolig og Repræsentationslokaler.

Om c. 3 Aar ventes Slottet at kunne staa færdigt, det vil da have kostet henved 10 Millioner Kr.

Som det er bygget, vil det ikke koste de mange Penge i Reparationer som de to foregaaende Slotte. Og en Trøst er det, naar det endelig for tredje Gang er genrejst, saa vil det ikke mere kunne brænde. Selvfølgelig kan mindre Partier ødelægges af Ild, men Bygningsmaterialet, Brandmure og andre Foranstaltninger udelukker større Katastrofer. Og nu kommer der ingen Kalkelovne, men Bygningen faar Centralvarme.

Som bekendt agter Kong Christian X at tage fast Bolig i det nye Slot.

Kong Frederik VII's Rytterstatue.

Der var i Frederik VII's Tid almindelig Stemning for at rejse denne Konge — „Grundlovens Giver“ — Mindesmærker, og

Obs. Bladet udgaar fra Nytaar 1915 2 Gange om Maaned, nemlig hver 14. Dag. — Der kommer altsaa 24 Numre aartlig og Abonnementsprisen er kun Kr. 2,40 for hele Aaret, som opkræves kvartalsvis forud med 60 Øre.

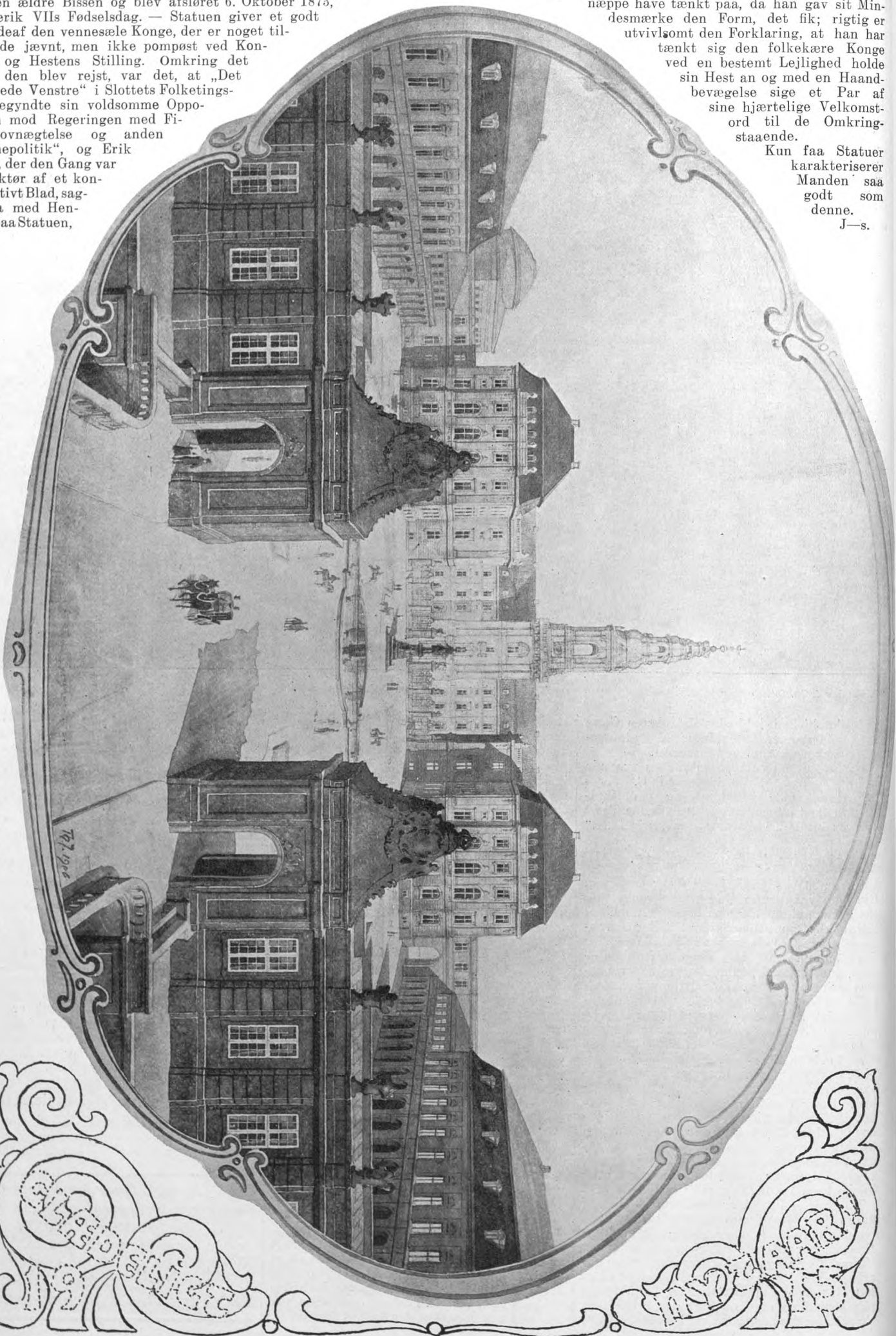
Tegn strax Abonnement

saadanne findes da ogsaa i et stort Antal Byer. Først 10 Aar efter Kongens Død fik han sit Mindesmærke i København, den Rytterstatue, der staar foran Christiansborg. Den er modelleret af den ældre Bissen og blev afsløret 6. Oktober 1873, Frederik VII's Fødselsdag. — Statuen giver et godt Billede af den vennsæle Konge, der er noget tiltalende jævnt, men ikke pompøst ved Kongens og Hestens Stilling. Omkring det Aar, den blev rejst, var det, at „Det forenede Venstre“ i Slottets Folketings-sal begyndte sin voldsomme Opposition mod Regeringen med Finanslovnægtelse og anden „Visnepolitik“, og Erik Bøgh, der den Gang var Redaktør af et konservativt Blad, sagde da med Henblik paa Statuen,

at „Kongen rider ud af Slottet, hvor Berg og Bajer og Bavelse huserer, slaar ud med Haanden og siger til sine gode Københav- nere: „Ja, der kan I selv se!“ — Det kunde Bissen næppe have tænkt paa, da han gav sit Mindesmærke den Form, det fik; rigtig er utvivlsomt den Forklaring, at han har tænkt sig den folkekære Konge ved en bestemt Lejlighed holde sin Hest an og med en Haand- bevægelse sige et Par af sine hjærtelige Velkomst- ord til de Omkring- staaende.

Kun faa Statuer karakteriserer Manden saa godt som denne.
J—s.

Det Christiansborg Slot, som nu er under Opførelse, opføres af Slotsarchitekt Thorv. Jørgensen (Fasaden mod Ridebanen, som bliver den fremtidige Hovedfacade).

1915
GÅS
SINGE

1915
NY
PARTS

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

•AKTUELLE TIDSSKRIFTE•

Telefon Central 3788.

UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16.

1ste Aargang. Nr. 2.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvartal.
Enkelte Numre 10 Øre.

15. Januar 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Bog- og
Papirhandlerne, Kioskerne og paa de
kjøbenhavnske Banegaarde).

Slotsholmen.

(Fortsat).

I vort Nummer for idag fortsætter vi Mindebladene fra Slotsholmen, som i næste Nummer afsluttes med

sen foran samme 1806 paa nærværende Side, Gengivelsen af Rørbyes fortrinlige og karakteristiske Maleri af Børsens sydlige Rampe i Frederik den VI's Tid, samt Gengivelsen af Holms Tegning fra 1852 af Kanal-

Knippelsbro til dens oprindelige Udgangspunkt ved Børsgade, var den, forøvrigt ogsaa en smuk, malerisk Gade, som det prægtige fotografiske Billede paa Bladets 5te Side viser. Ældre Læsere vil mindes, da „Suk-

fecit Eckersberg.

Slotspladsen 1806, Børsen og Nationalbanken samt Ministerialbygningen, tilvenstre Bremerholms (Holmens) Kirke.

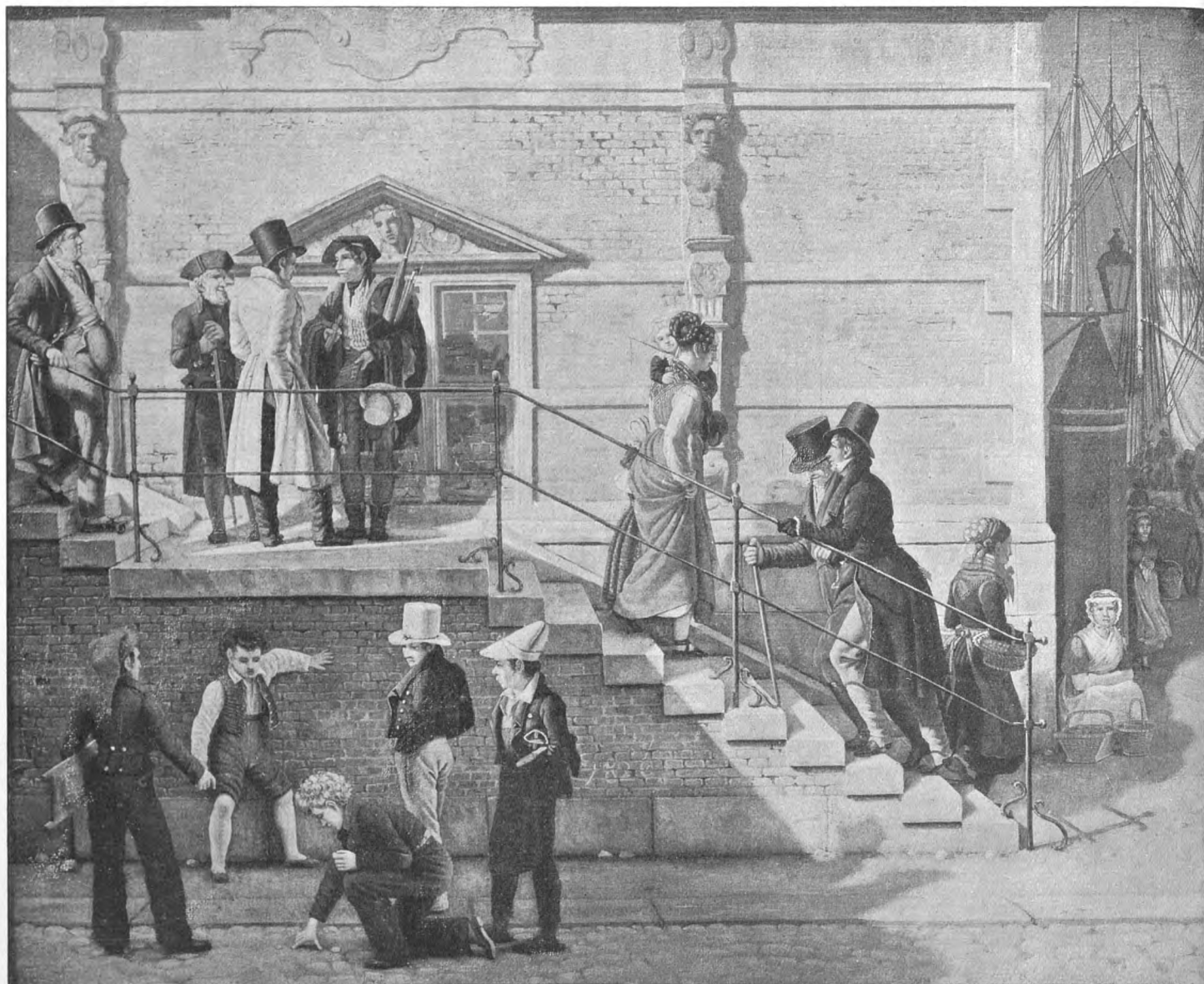
fol. Hansen.

de til Slotsholmen førende ældre og nyere Broer. Som Læsere vil se, er det navnlig Børsen i dens forskellige Skikkelser og de gennem Aarene forandrede Omgivelser, der har givet os Illustrationsstoffet til dette Nr. Særlig interessante og sjældne er Eckersbergs Tegning af Børsen og Plad-

partiet ved Børsen (nuværende Slots-
holmegade). Særlig det sidste er et
interessant Minde om, hvor hyggelig
og malerisk denne Gade en Gang
har været. I de 40 Aar, der hen-
gik mellem Nationalbankens og Vagt-
husets Nedbrydelse og Kanalens Ud-
fyldning og den sidste Flytning af

kerhuset“, den røde Bygning med de
takkede Gavle, rejstes ved Gadens
Ende mod Havnen. Den var i en
Aarrække en yndet Skive for Blad-
denes Vittigheder paa Grund af den
paatrængende Maade, hvorpaa den
var lagt i Gaden.

Red.

Den østlige Børsrampe i Frederik den VIs Tid (efter Maleri af Rørby).

Børsen.

En af Nordens smukkeste og mest stilfulde Bygninger er Københavns Børs. Som berørt i Omtalen af Slottene skylder den Kristian IV sin Tilblivelse, idet han paa opfyldt Terræn lod den opføre i Aarene 1619—40.

Bygningens Formaal var at tjene som Udsalgssted for Varer, der kom til Byen med Skib, og som Følge deraf hlev der lagt Bolværker paa begge dens Langsider for at Skibene kunde lægge lige til og opløse deres Varer. I nederste Etage var Rum for de grovere Varer og i øverste, hvortil en Rampe førte op paa begge Ender af Bygningen, for de finere Varer.

I Maj 1619 havde Kongen sluttet Kontrakt med Lorentz Steenwinkel og Herman Rollefink om Stenhuggerarbejdet og i 1623 var Bygningen under Tag. I sin første Skikkelse havde den afvalmet Tag og hverken Kviste eller Spir. Det var Hans Steenwinkel, Broder til den ovenfor nævnte Lorentz S., der opførte den prægtige Vestgavl, hvortil Rampen fører op. Udsmykningen passer ikke rigtigt til Bygningens Arkitektur

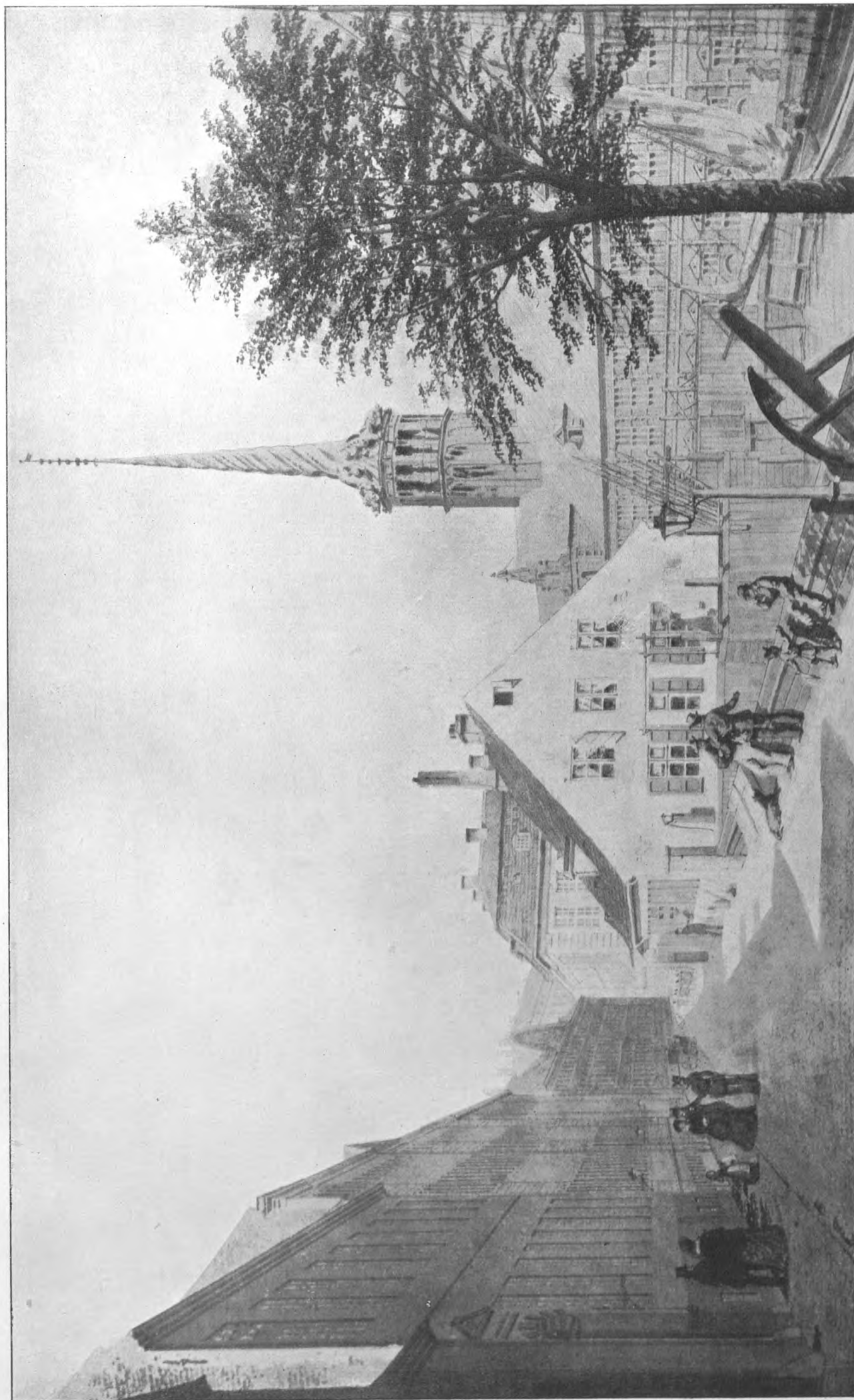
Børsen og Nationalbanken (først i Tredserne).

og Forklaringen herpaa er den, at det var et Pragtstykke, Kongen havde erhvervet sig i Udlandet og ønskede opsat paa sin nye Børsbygning.

Det ejendommelige Dragespis opsattes 1624—26 af Tømmermester Vidt Kragen, og omtrent samtidig graves Børsgraven paa Bygningens Sydside, som atter blev tilkastet 1867—68, da Slotsholmsgade blev anlagt. Østgavlen mod den nuværende Privatbankbygning blev først færdig 1640, som ovenfor nævnt ogsaa med en Rampe, der dog ikke var saa bred som den paa Vestsiden.

Bodernes Antal for de grovere Varer i Stuen var 20. Paa 1ste Sal var, foruden nogle Kontorer, 36 Kramboder, 18 paa hver Side af en smal Gang, der førte gennem Bygningen fra Rampe til Rampe.

Allerede i 1695 blev Bygningen restaureret og fik nyt Tag samt Kvistene. 1775—76 afløstes det gamle Spir med et nyt, aldeles ligt det gamle, denne Gang udført af Hof-tømmermester Boye-Junge og Volmeister. Samtidig blev Rampen ved Vestgavlen sløjet og erstattedes af en Trappe. Den

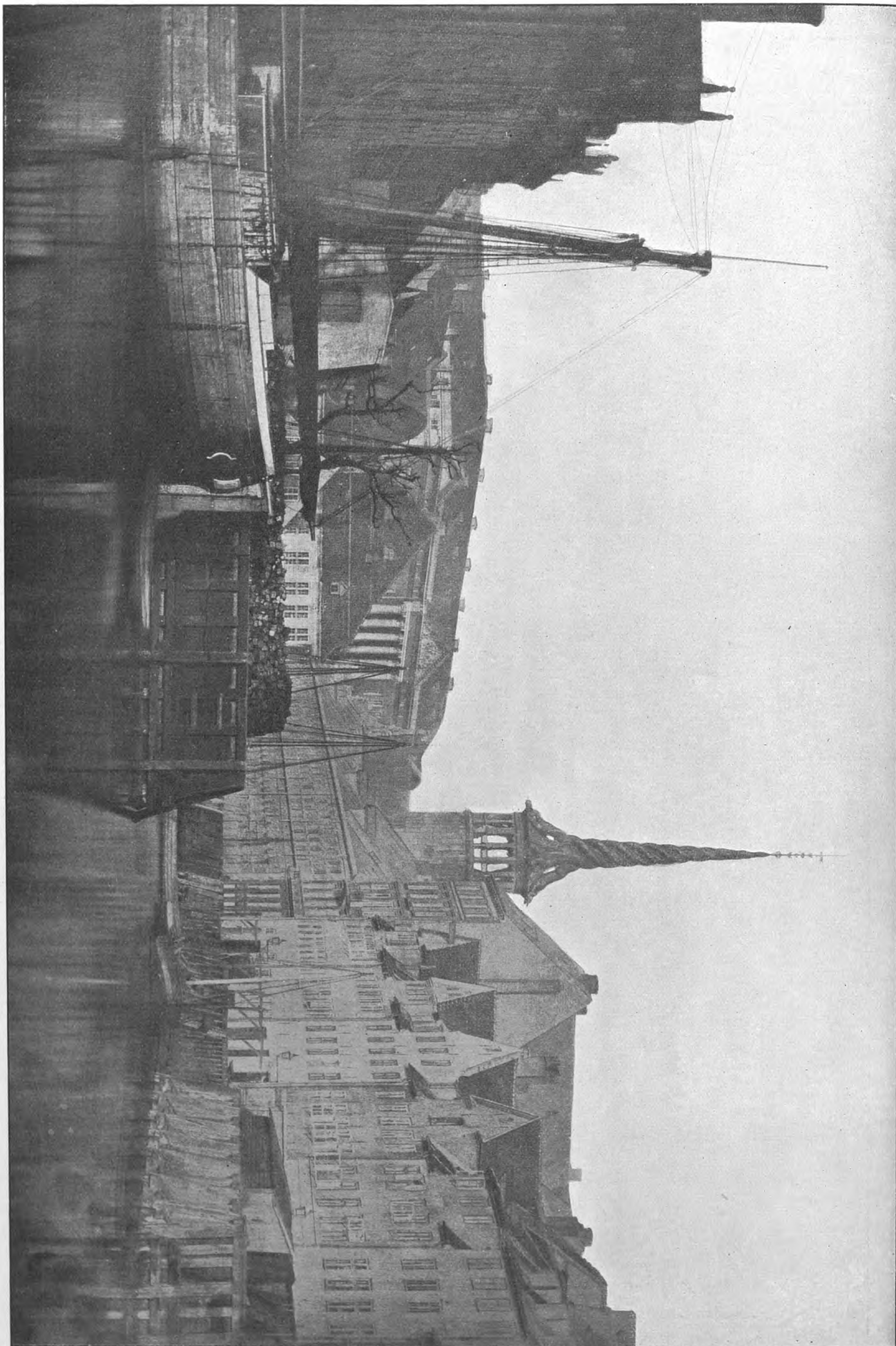
Fr. Riise fot.

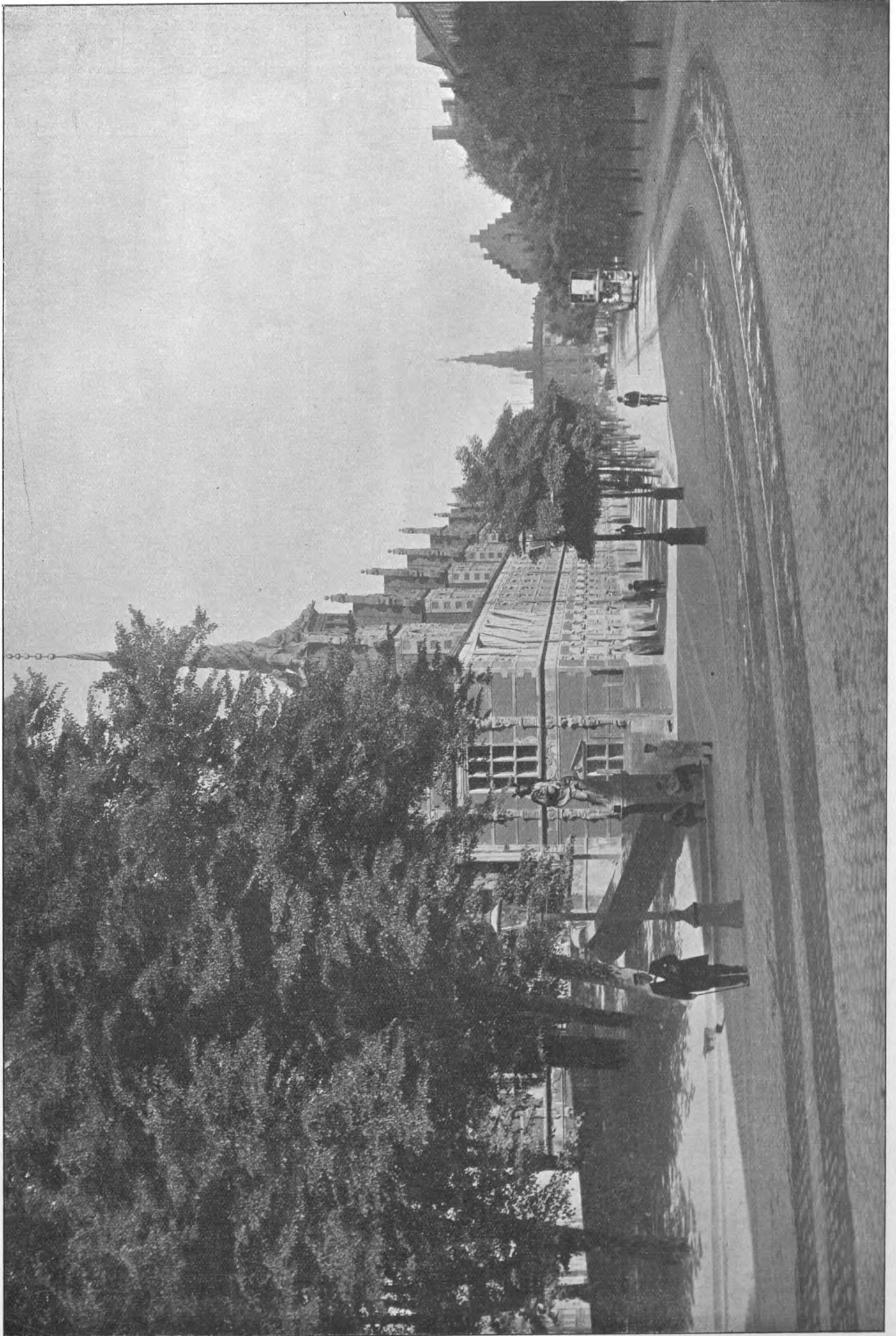
Børsgrunden med Børskanalen og Børsen; i Forgrunden Vagthuset, bagved samme Nationalbanken.
i Baggrunden Ministerialbygningerne, og Christiansborg Slot (i 50erne).

Tegning af H. G. F. Holm fecit.

Fot. Fr. Riise.

Børskanalen, tilhøjre Børsen og tilstødende Bygninger, i Midten Nationalbanken, i Baggrunden Christiansborg Slot (i Søerne).

Stotsholmsgade (den opfyldte Børsgrav omtrent 1870 efter Nedrivningen af Nationalbanken og Vagthuset).

Fr. Riise fot.

Rampe, der nu findes, er opbygget 1828—30 og samtidig blev Indgangen ved Østgavlen lagt ned til Gaden.

I 1855 overtoges Børsen af Grosserer-Societetet, som i Aarene 1879—82 lod den grundigt restaurere under Ledelse af Professor Fenger. De fleste af Kvistene var

sig. Efter Grosserer-Societetets Overtagelse af Bygningen opførtes denne Sal i øverste Etage efter Tegning af Arkitekt H. C. Stilling, der havde gjort sig fordelagtigt bekendt ved som Georg Carstensens Arkitekt at have opført de første Bygninger i Tivoli samt Casino.

lægger Christian IV (modelleret af Thorvaldsen). Paa hver Side af denne er der en Kul-tegning af L. Frølich, forestillende „Retfærdigheden“ og „Fliden“.

Salen indviedes den 2. Marts 1858.

Fr. Riise fot. Udsigt fra Christiansborg Slot i 70erne, efter Slotsholmsgadens Etablering og den nye Knippelsbros Anbringelse for Enden af den. — I Baggrunden ses Frelsers Taarn paa Christianshavn.

i Aarenes Løb forsvundne, og der kom nu den pragtfulde Række af nye Kviste i Stil med Bygningens nederlandske Renaissance. Bygningens Granitsokkel er uforandret, men Væggens Beklædning er nu de saakaldte „Verblendsten“ i tynde Plader udenpaa den gamle Mur.

En særlig Omtale fortjener Børssalen, som er at regne for et Bygningsværk for

Salen, der er 52 Alen lang og 30 Alen bred (hele Bygningens Bredde), er ved 10 Søjler delt i to 8 Alen høje Sideskibe og et 13 Alen højt Midtskib. Væggene er beklædte med Gyldenlæder og Loftet rigt forgyldt. Over Hovedindgangen er en Buste af den daværende Konge Frederik VII og paa den modsatte Væg en stor Marmorkamin med en bronzeret Zinkstatue af Børsens Grund-

Nationalbanken.

Fra først af har Nationalbanken haft Lokaler paa Børsen. Her var Pladsforholdene imidlertid daarlige og navnlig var der altfor brandfarligt. Efter Udkast af Harsdorff byggede man da i 1785 en særskilt Bankbygning ved Børsens Vestgavl imellem denne og Kancellibygningen. Under Arbejdet blev

Udsigt fra „Christiansborg Slot“ over Børsen, Slotsholmsgaden, den nyeste Knippelsbro; tilhøjre Ministerialbygningen; i Baggrunden tilvenstre „Frelserens Taarn“, tilhøjre „Christians Kirke“ paa Christianshavn, omkring 1910.

Thorvaldsens Musæum (i 50erne) set fra Nybrogade, hvor Beboerne dengang soledede deres Sengklæder paa Gaden.

Harsdorff syg, og Bygningen fuldførtes af Arkitekt Meyn. „For at Købmændene kunde gaa tørre derover“, var Banken sammenbygget med Børsen. Det blev en forholdsvis dyr Bygning, da den skulde hvile paa Pilotering i Kanalen. Man var fra første Færd højlig utilfreds med Bygningen, som var blevet altfor lille; imidlertid maatte man nøjes med den til bedre Tider. I 1866—70 opførtes endelig den nuværende Bygning paa Gammelholms Grund og Nationalbankbygningen ved Børsen tilligemed „Vagt-huset“ i Slotsholmsgade (bag Børsen) blev derefter raserede.

Kancellibygningen.

Kancellibygningen — „den røde Gaard“ —

Tag, der har 5 Lofter, paa Hjørnet af Christiansgade. Det Kongelige Bibliotek stammer fra Fredrik III. Det var til Huse i hans Bygning i Tøjhusgade, til man for faa Aar siden opførte et nyt Bygningskompleks for Biblioteket med Hovedfacade mod Christiansgade efter Tegning af Professor H. J. Holm.

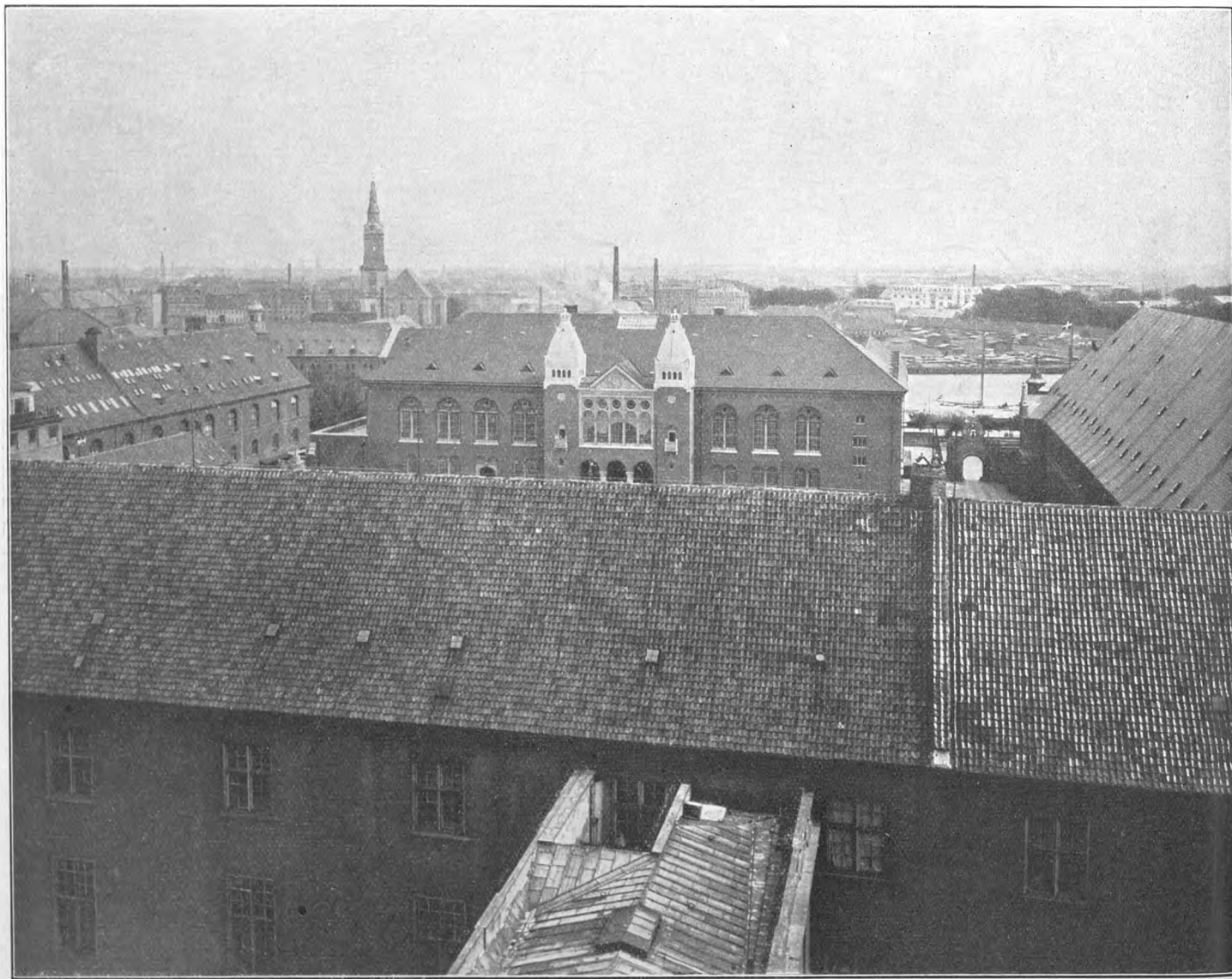
Endelig skal nævnes, at Sukkerraffinaderiet „Fønix“ Bygninger ved Havnen stammer fra 1657.

Thorvaldsens Musæum.

Paa sin Vis ikke mindre beundringsværdig end Børsen er en af Slotsholmens andre Bygninger, nemlig Thorvaldsens Musæum. Af en gammel Vognremise fra det første

idet Musæet først aabnedes den 18. Sept. 1848. Byggesummen blev 507,372 Kr., deraf udrede Kommunen 357,472 Kr., Resten dækkedes ved Subskription. Medens Opførelsen stod paa, døde Thorvaldsen — den 24. Marts 1844 —. Graven i Musæets Gaard, hvor hans jordiske Levninger skulde hvile, var endnu ikke færdig og hans Lig blev derfor bisat i et Kapel i Frue Kirke, indtil det den 6. Septbr. 1848 blev nedsat i Graven.

Bygningens Hovedfacade mod Stormbroen staar baade med sin Farve og sin Stil overordentlig smukt til Omgivelserne. Meget snildt har Bygmesteren ladet Slotskirkens Kuppel virke som om den hørte til Musæet, naar man ser det fra denne Side, som nødvendig Baggrund paa Victoriagruppen paa

Udsigt fra Christiansborg Slot over „det gamle Bibliothek“, som endnu ikke er restaureret og delvis ombygget, samt „det nye Bibliothek“ i Tøjhusgaarden (omkring 1908). I Baggrunden Christianskirken.

opførtes i 1716—21 efter Tegning af J. C. Ernst. Paa Grunden havde før været et Bold- og Værtshus. Værtshuset nedlagdes og blev Bolig for Hofmarskal J. Chr. Körbitz. Under Belejringen i 1658—59 interneredes de svenske Fanger i Boldhusets Kælder. I 1714 købte Kongen Huset og nogle tilstødende Gaarde for at faa Plads til den tiltrængte Kancellibygning.

Senere er flere Gaarde i Slotsholmsgade blevet inddragne i Komplexet: det tidligere Generalpostamt eller Anna Sofie Reventlows Gaard, Lerches Gaard og flere.

Andre offentlige Bygninger paa Slots- holmen.

I Forbigaaende skal vi omtale de vigtigste af Slotsholmens andre offentlige Bygninger. Tøjhuset er, som tidligere berørt, i sin første Skikkelse opført af Christian IV. Samme Konge byggede det gamle „Bryghus“, den store Bygning med det mægtige

Christiansborgs Tid, hvis tre Ydermure man lod blive staaende, gjorde Arkitekt M. Gottl. Bindsbøll det Mesterstykke at skabe et Tempel for vor udødelige Thorvaldsen i den rene græske Stil, der var Mesterens Ideal, en værdig Ramme om Kunstværkerne og tillige et stemningsfuldt Mausoleum over ham.

Ved Testamente af 5. Decbr. 1838 havde Thorvaldsen skænket sine Kunstværker og Samlinger til sin Fødeby mod at denne opførte en Musæumsbygning dertil.

Det følgende Aar tog man fat paa Bygningsarbejdet, der stod temmelig længe paa,

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig
nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig og Abonnementsprisen er

60 Ore Kvartalet.

➡ **Tegn strax Abonnement.** ⬅

(Send Rekvitionen til Kontoret, 16 Kulturvet).

Taget. Der ankes ofte over, at Dørene i Facaden er lukkede, saa at der ikke er Indgang ad den brede Trappe, der pryder Hovedfacaden. Om det har været Arkitektens Mening, at Musæet skulde være aabent her i Besøgstiderne, ved vi ikke, men de, der staar for Musæets Styrelse, holder i hvert Fald paa, at der bør være lukket. Bygningen ligger ikke i Grækenland, siger de, men i det kolde Norden, hvor der ofte er Regn og Slud. Indgangen passer til Besøgende i Toga og Sandaler, men ikke til Folk, der kommer forpjuskede i Regnvej med savset Fodtøj og skal „bruge Maatten“. Desuden ligger Facaden mod Sydvest, hvorfra det næsten altid blæser.

Anlægget foran Bygningen har ogsaa været kritiseret. Der tænkes vistnok paa at gøre en Forandring ved Beplantningen, saa at den smukke Facade kommer mere til sin Ret. Det vil antagelig ske, naar Slottet er færdigt, samtidig med at Anlægget foran dette, hvor Rytterstatuen staar, bliver reguleret.

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELT TIDSSKRIFT •

Telefon Central 3788. UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16. 1ste Aargang. Nr. 3.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvartal, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Ekspeditionen, Kultorvet 16, 3.

1. Februar 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Bog- og Papirhandlernes, Kioskerne og paa de københavnske Banegaarde).

Slotsholmen.

(Sluttet).

Vi afslutter i Dag Mindebladene om Slotsholmen med de til Holmen førende Broer. Vi har ogsaa i

den gamle Bro, Billedet paa 3die Side af den næstsidste Knippelsbro og Slotsholmsgade paa Overgangsstadiet, da Kanalen lige var tilfyldt, medens Nationalbankbygningen endnu

Knippelsbro festligt smykket paa Aabningsdagen, Nytaarsdag 1909, og samtidig ser den gamle Bro, som samme Dag lukkedes for Færdselen. Man vil paa dette Billede bemærke, at

Fr. Riise fot.

Ældste Knippelsbro, — i Baggrunden Børsgraven og Sukkerfabriken.

dette Nummer den Fornøjelse at kunne bringe nogle Sjældenheder af Værdi fra Bladets Modtagere. Vi gør i saa Henseende opmærksom paa Fotografiet paa 2den Side af den næstsidste Knippelsbro under Opførelse, set fra

ikke var fjernet, Billedet paa 5te Side af den gamle Højbro med Gammel Strand, hvor man i Baggrunden mod Assistenthuset ser „Loppetorvet“, og det maleriske Billede paa 8de Side, hvor man ser den sidste

„Sukkerhuset“s gamle Pakhus mod Kajen (til venstre) er nedrevet, da det paa Grund af Kajens Regulering skulde flyttes nogle Meter tilbage. Det Pakhus, der nu staar, opførtes umiddelbart efter af Arkitekt Thonning.

Knippelsbro.

Den første Bro, der fra Slotsholmen førte til Amager, blev bygget i Aaret 1620 og kaldtes Amagerbro eller Lange Bro. Naar den har faaet det ikke synderlig poetiske Navn „Knippelsbro“, kan ikke saa nøje siges, ligesaa lidt som hvor Navnet er kommet fra. Der var en kristianshavns Raadmand Hans Knip, som i 1633 købte et Hus (den gamle Toldbod) ved Enden af Broen, men det var jo egentlig ingen Grund til, at man skulde give Broen Navn efter ham. Andre mener da ogsaa, at det snarere har været Knipperne (runde Træstykker til at køre paa), som Broen var dækket med, der er tænkt paa, naar Folk kaldte den Knippelsbro.

Den efter Haanden temmelig stærkt trafikerede Bro har naturligvis i Aarenes Løb undergaaet adskillige Forandringer. Den Hejsebro, man kender fra Billeder fra det forrige Aarhundrede, var en Rekonstruktion af den gamle Bro, som i Aaret 1816 foretoges af daværende Havnebygmester Halkier. Broen var af Udseende ganske køn. Paa dens portformede Overbygninger fandtes 4 i Træ udskærte høje Statuer, forestillende de 4 Vinde. Da Broen tilsidst blev altfor snæver for Trafiken, baade den til Lands og den til Søs — Sejlløbet var knap 16 Alen bredt — blev det nødvendigt at bygge en helt ny.

Den 22. Jan. 1857 sendte Grossererne Adolph og Etatsraad Broberg Kommunalbestyrelsen et Andragende om at faa en saadan ny Bro. Sagen blev optaget til Forhandling,

men der gik en halv Snes Aar med Debat om Konstruktionen, Beliggenheden og hvad Byens „vise Mænd“ ellers kunde være uenige om i dette vigtige Spørgsmaal. Endelig den 24. Juli 1867 sluttede Indenrigsministeriet Kontrakt med Burmeister & Wain,

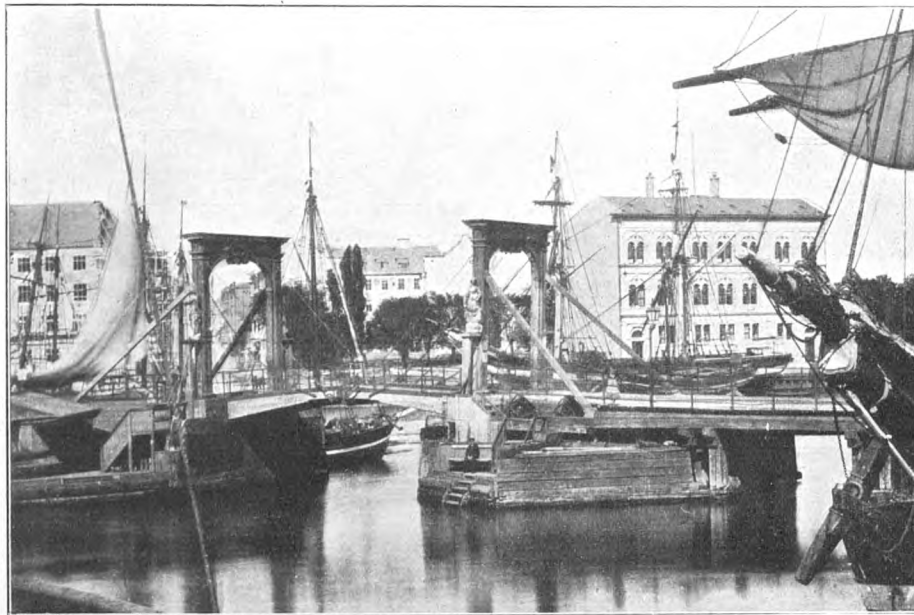
sig for et i et daværende toneangivende Blad fremsat Krav om, at den nye Bro absolut burde ligge lige i Flugt med Slotsholmsgade — af Skønhedshensyn. Det blev en dyr Fornøjelse. Broen var al sin Tid berygtet i Søfartskredse for den Fare, hvorved det i stærk Strøm var forbundet at sejle igennem den.

I Aaret 1909 blev den nuværende Bro aabnet; den er, som den forrige en Hejsebro, men af en ny, sikker og hurtigt virkende Konstruktion. Dens Bygmester er nuværende Havnedirektor H. C. V. Møller. Den nye Bro fik Plads omtrent hvor de ældre Broer har ligget, men denne Gang sørgede man for at faa den vinkelret over Strømmen og som Følge deraf kom dens Endepunkt paa Kristianshavn til at ligge tæt ved Torvegade, hvor den forrige Bro udmundede. Broen fra 1869 blev omhyggeligt afskilt og oplagt ved Sluseværket i Kalvebodstrand, hvor den

venter paa at komme til Anvendelse et eller andet Sted en Gang ved Lejlighed.

Ved Regulering af Kajerne paa begge Sider blev den nye Bro noget kortere end den fra 1869, nemlig 126 Alen; den anden var 144. Sejlløbet blev 45 Alen bredt mod den gamle 28 Alen, og Broen blev 25 Alen bred, medens den gamle kun var 15 Alen.

Arbejdet paa den nye Bro var denne Gang fordelt paa tre Firmaer, som hver for sig har Æren for, at det fra Udførelsens Side er en mønsterværdig Bro. Smith, Mygind og Hüttemeyer har i Fællesskab med Firmaet „Titan“ udført Klapperne og de elektriske Maskiner til Hejseværket. Førstnævnte Firma udførte tillige Smedearbejdet paa den

Tillge fot.

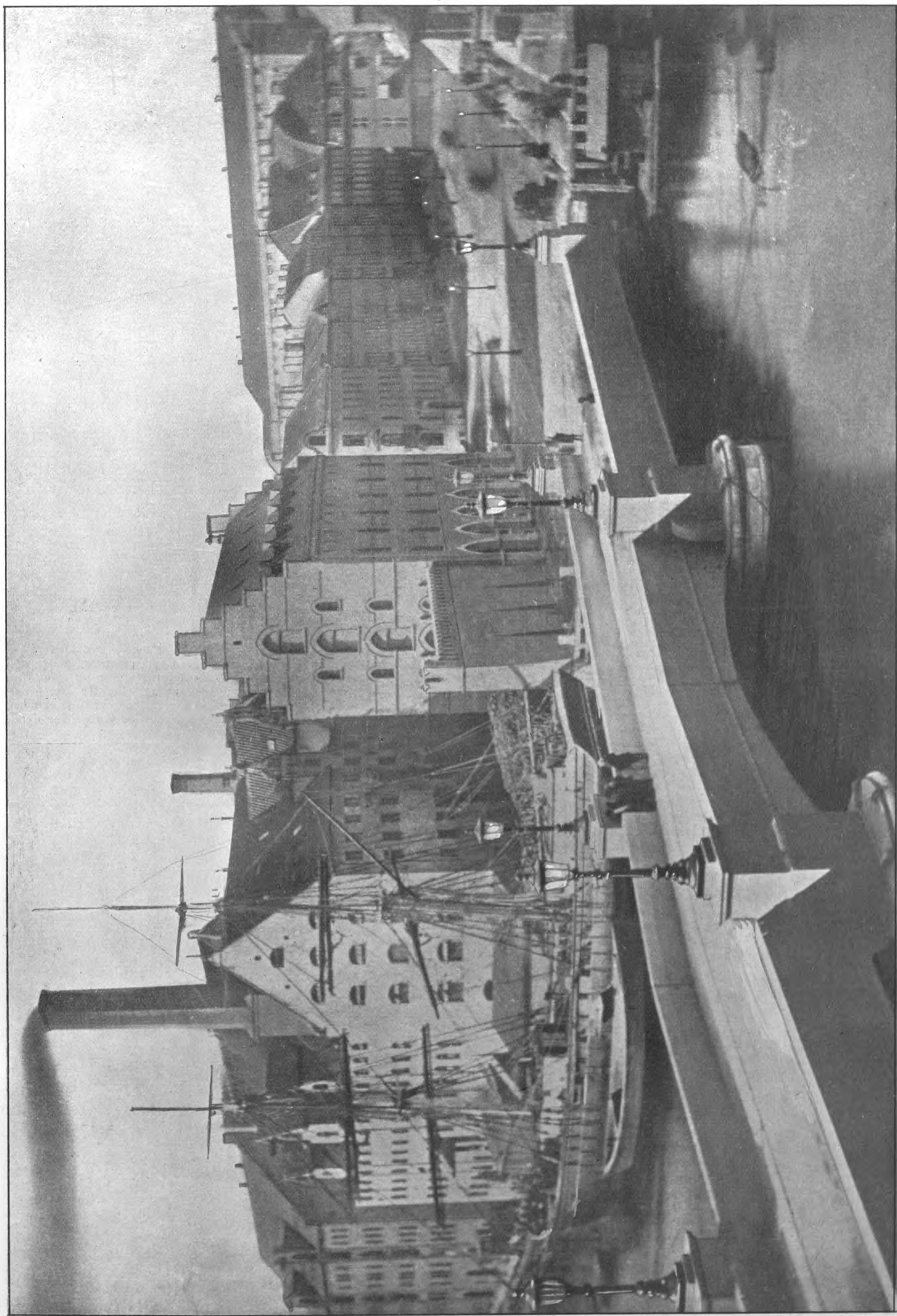
Aldste Knippelsbro, — i Baggrunden „Gl. Holm“.

som for en Erstatning af 704,800 Kr. paatog sig at levere Broen færdig til Brug d. 1. Juli 1869. Det blev en Klapbro uden nogen Art af Udsmykning, naar undtages nogle ret stilfulde Lygtepæle, prydede med Delfiner. Hver af Klapperne, der løftedes ved Vandtryk, var 16 Alen lange og vejede 200,000 \mathcal{E} hver. Konstruktionen var ganske snild, men Broen var for det første for snæver og for det andet var den kommet til at ligge skævt over Strømmen, hvilket medførte idelige Paasejlinger og deraf følgende Reparationer. Om der forelaa en fejl Beregning fra deres Side, der havde Ansvaret, skal ikke her afgøres. Der er dem, der mener, at man var saa uforsigtig at bøje

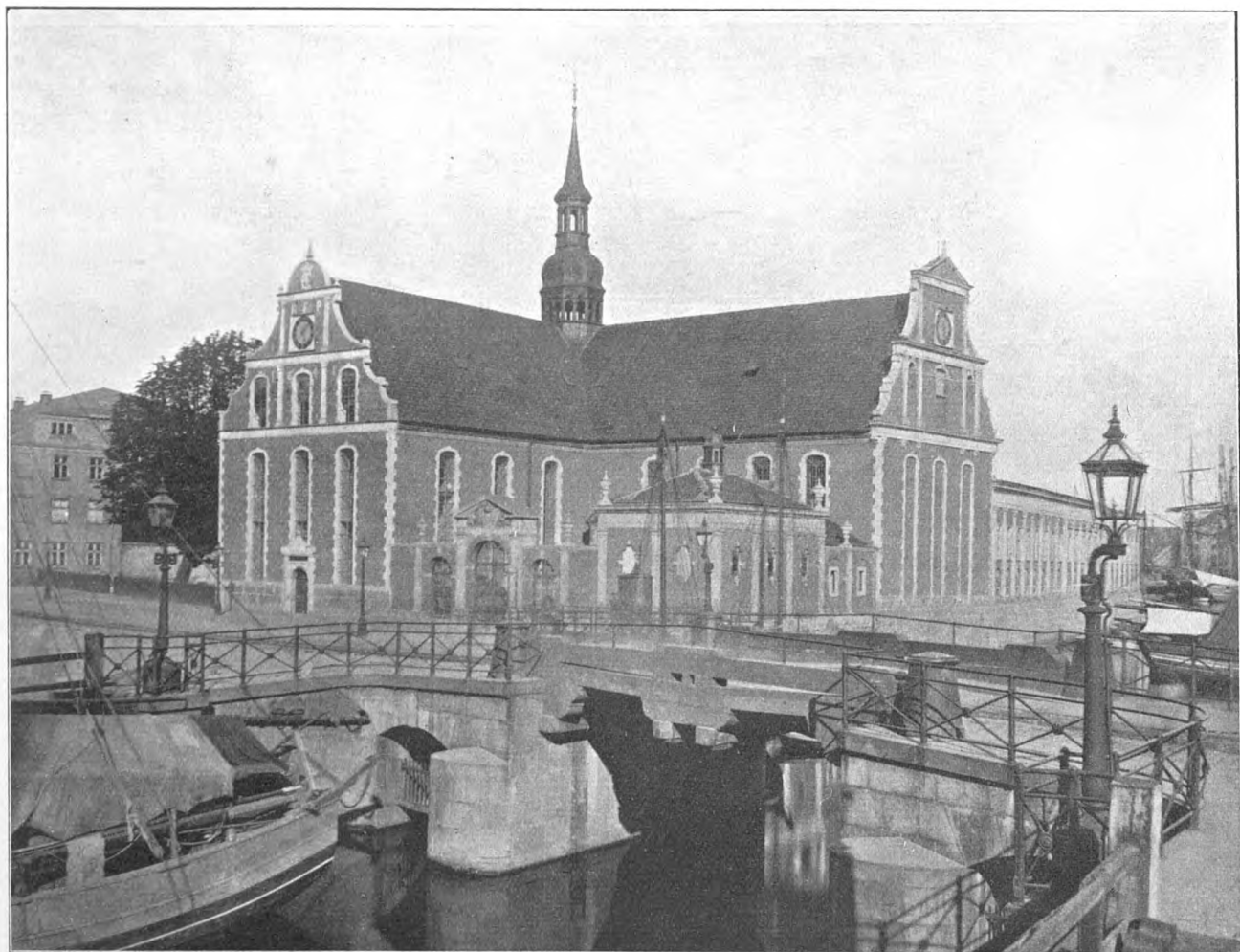

Fr. Riise fot.

Den i 1868—69 under Opførelse værende „nye Knippelsbro“, i Forgrunden den gamle Bro.

Fornevynte „nye Bro“ efter Fuldførelsen, i Baggrunden „Slotsholmsgaden“ (den opfyldte Borsgrav) og den endnu ikke nedrevne „Nationalbank“.

Tillge fot.

Holmens Bro (1865) før Ombygningen.

Københavnske Side af Broen, medens Kristianshavnsiden var overdraget „Københavns Flydedok“.

Om Broen egentlig bidrog til Kvarterets Forskønnelse, kan jo være et Spørgsmaal. Vi mindes, at afdøde Arkitekt Leuning Borch

paa et Møde i „Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse“ gav den et Hib fra et æstetisk Synspunkt; men vi skal ikke her komme ind paa denne Side af Sagen. Broer i Udlandets Storbyer, som gaar over Floder, der ikke passerer af store Skibe, kan bedre

gives et malerisk og med Omgivelserne afstemt Udseende. Hovedsagen er, at den nye Knippelsbro er en rummelig og solid Bro. Den gamle var saa at sige fra den første Dag for snever, og Læserne vil vist erindre, med hvilken Uhygge man kørte over den i

Chr. Christensen fot.

Holmens Bro efter Ombygningen.

Fr. Riise fot.

Vue over Slotspladsen, i Forgrunden gamle Højoro (1800).

de tunge elektriske Sporvogne. Broen knagede og gav sig i alle sine Fuger, og der var mange, der ventede, at en skøn Dag dumpede Køretøjet med alle Passagererne igennem.

Det er tillige en Fornøjelse at se, hvor hurtigt den nye Bro kan aabnes og lukkes,

og nu, da Skibene ikke skal passere Sejløbet med den pinlige Forsigtighed som før, volder Gennemfarten ikke stor Tidsspilde for kørende og gaaende. Men paa den anden Side kan Broen heller ikke mere bruges som Undskyldning, naar Folk kommer for sent. Fru Heiberg, der i en Aarrække

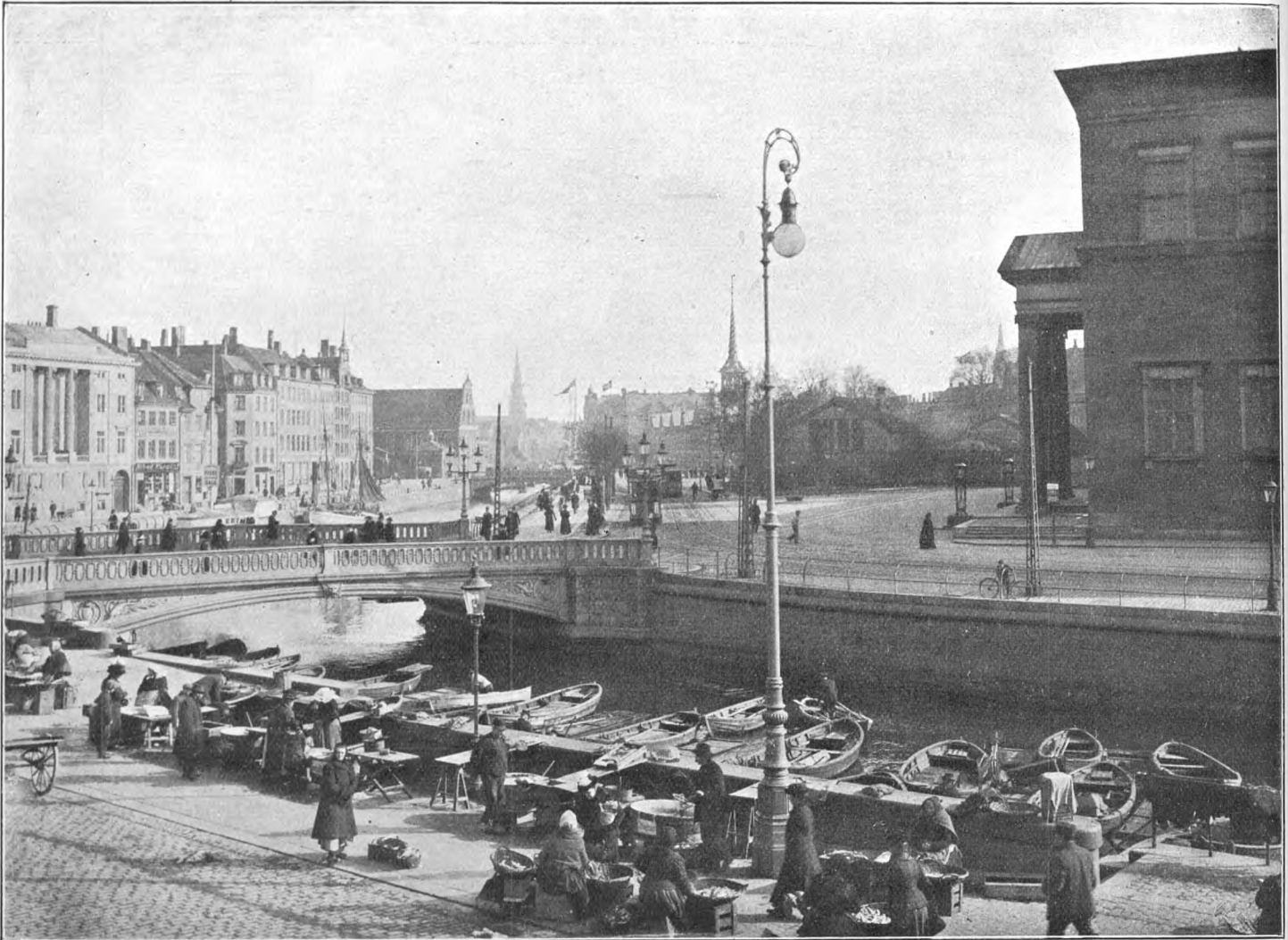
boede paa Kristianshavn, skal have været slem til at komme for sent til Teaterprøverne, og hver Gang, det skete, havde hun den staaende Forklaring, at Knippelsbro var hejset op; det vidste man, betød en stor Forsinkelse.

J—s.

Tillge fot.

Vue over Gammel Strand, i Forgrunden gamle Højbro (1860), i Baggrunden „Loppetorvet“.

Chr. Christensen fot.

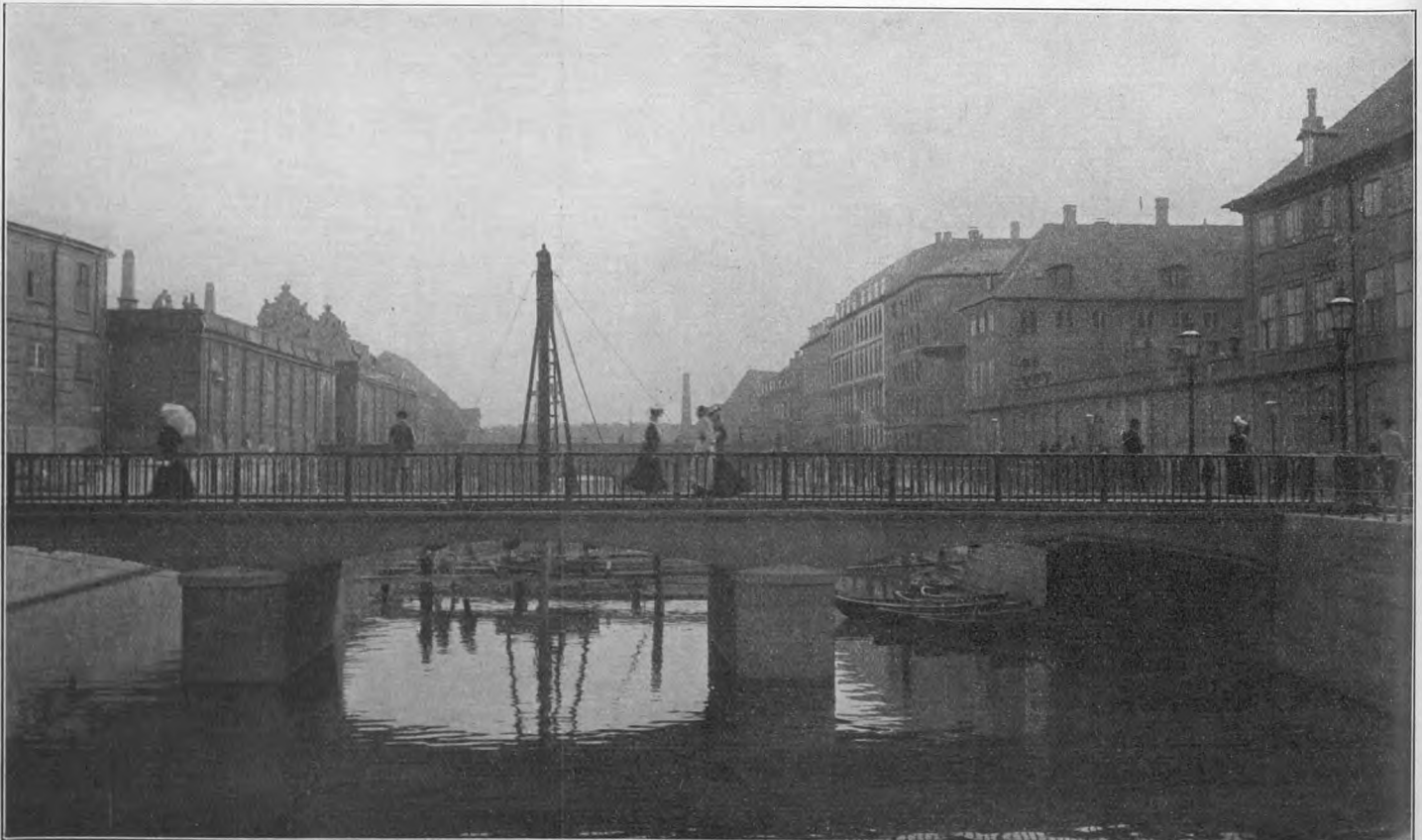
Den nye Højbro set fra Gammelstrand.

De andre Broer.

Af Slotsholmens Broer er — foruden Knippelsbro — Holmens- og Højbro de mest trafikerede. Oprindeligt var begge disse

Broer Klappbroer, som Sejlskibe kunde passere igennem, men da man i Halvfjerdserne maatte ombygge dem for at gøre dem bredere og mere solide, blev de faste Broer. Man gav dem begge — meget heldigt —

Stil med Marmorbroen og de harmonerer derfor godt med Slottet. Arbejdet paa de nye Broer vakte megen Opmærksomhed hos Københavnerne da der arbejdedes baade Nat og Dag og om Natten ved elektrisk

Fr. Riise fot.

Den gamle Stormbro (1899) før Ombygningen.

Chr. Christensen fot.

Den nye Stormbro, Marmorbroen og Tøjhusbroen.

Lys, som den Gang var noget nyt. Holmens Bro blev først færdig, nemlig i Juni 1879, et Par Maaneder senere — August s. A. — aabnedes Højbro.

„Tøjhusbroen“ eller „Prinsens Bro“, som fører til Ny Kongensgade, er anlagt 1682, „Stormbroen“, som fører til Stormgade, er nu væsentlig en Sporvejsbro. Den stammer i sin ældre Skikkelse, fra samme Aar som „Tøjhusbroen“. Som den nu præsen-terer sig blev den bygget af Sporvejs-selskabet efter Tegning af Raadhusets Bygmester Prof. Nyrop; den aabnedes i sin ny Skikkelse i Novbr. 1900.

„Marmorbroen“, som fører fra Ny Vester-gade ind til Slottet, stammer fra det første Christiansborgs Opførelse 1739.

Men nu ser det ud til at være galt paa en anden Maade. Skulde vi i Øjeblikket eller i den nærmeste Fremtid have en Medborger i vor Midte, der kunde fortjene et Monument, har vi aabenbart ingen Kunstner, der kan lave det. Det lyder utroligt, men naar det, trods gentagne Konkurrence-Opraab, ikke har været muligt at faa en Skitse til et antageligt Mindesmærke for en Aandshøvding af saa indgribende Betydning for vort Land som Grundtvig, ja saa er det klart, at vi mangler Kunstneren.

Indtil videre maa vi altsaa nøjes med de Statuer, vi har, og for at holde os til de københavnske, hvorledes er det da med dem?

Lad os først se, hvad vi mangler. Tilrejsende spørger straks efter Christian den Fjerde, som har gjort saa meget for Byen. Kun faa ser ham nemlig paa det afsides

Sted, hvor han er stillet op (Nyboder). Han burde have staaet paa Strøget, hvor alle kommer, f. Eks. paa Storkepringvandets Plads; men ogsaa et Forslag, der er kommet frem, at stille ham paa Christianshavns Torv, er Overvejelse værd.

Grundtvig faar altsaa foreløbig intet Monument. Det Ungdomsbillede af ham, der staar udenfor Frederikskirken sammen med andre Præster, er ikke det, han skulde have.

Søren Kierkegaard burde staa paa Ny-torv, hvor han boede. Man har Hasselriis' Statuette, hvor han sidder i en Lænestol, i Gipsmodel paa Kunstmusæet. Den kunde vist godt gaa an, naar den blev gjort større.

Tordenskjold staar som en lille Kakkellovnsfigur i en Krog ved Holmens Kirke. Han fortjente mindst lige saa godt som Niels Juel et Monument paa en fremtrædende Plads.

Tænker vi paa de mindre betydende Mænd, som har faaet Monument, saa er der jo forøvrigt mange flere, som hellere skulde have haft.

Oehlenschläger hører til dem, der har faaet to: et af Digteren paa Frederiksberg og et af Konferentsraaden udenfor det Kgl. Teater.

Saa er der Hø-rups Monument i Kongens Have. Om en Menneskealder vil Folk spørge: Hvem er det? Afdøde Brygger Carl Jacobsen sluttede en Gang en Tale i „Forskønnelsesforeningen“ med de Ord: „Hø-rups Raahedsmonument skal ud af Kongens Have!“ Daværende Redaktør Ove Rode bad da om Ordet og sagde, at det burde blive staaende, for-

Lidt om Statuerne i vor By.

Hr. Redaktør! Har Danmark virkelig haft saa faa store Mænd som det synes efter det ringe Antal Monumenter vi har i Sammenligning med andre Lande? Man kan, hvis det er Tilfældet, maaske forklare det ganske simpelt ved, at en Mands Virkefelt i Danmark er for lille til, at han kan blive stor. Imidlertid, nogle har der dog været og adskillige har ogsaa faaet, hvad der tilkom dem af Statuer, kun synes de temmelig planløst valgte; nogle forekommer En ufortjente, andre, som burde have haft, har ingen faaet, og et Par Stykker har til Gengæld faaet flere.

J. Simonsen fot.

Den nyeste Knippelsbro under Opførelse den 20/9 1908. — Clichéen laant os af Hr. Havnedirektør Møller.

di det var „et af de faa Mindesmærker i Byen, der var gjort af en Mester“. Det er vistnok sandt; men saa er det jo, som H. C. Andersen sagde, da man valgte Saabyes Monument af ham (ogsaa i Kongens Have) i Stedet for Rings, som han syntes bedst om — det valgtes med den Motivering, at Ring nylig havde haft en større Bestilling — „ikke mig, der faar Monumentet, men Billedhuggeren.“ De fleste opfatter Hørup-Statuen som Reklame for et politisk Parti og dets Organ. „Folket“ var i hvert Fald ikke med da den blev afsløret. En tidlig Søndag Formiddag (i November 1908) samledes en snever Kres og foretog i Stilhed den højtidelige Handling. Som en Prøve

Alle Amatør-Fotografer

indbydes herved til en Præmiekonkurrence om Billeder fra

„Det nuværende „gamle“ København“.

Flere af vore Læsere har opfordret os til at foranstalte en saadan Konkurrence blandt de mange dygtige Amatør-Fotografer her i Byen, og beklage ligesom vi, at disse ikke for en Menneskealder siden have eksisteret i Forbindelse med en Mand eller Institution, som havde interesseret sig

ikke præmierede Billeder, som vi finde egnet dertil.

Pladen og et Aftryk af samme maa fremsendes til Konkurrencen, indpakket i en Æske mrkt.: „Amatør“, Navn og Adresse. — Vi forbeholde os Ret til at beholde Pladerne som vor Ejendom.

Obs. Vi udsætte herved 5 Præmier à 6 Kr. kontant for de for vort Blads Formaal sig egnende Optagelser og give derved alle vore dygtige „Amatører“ Anledning til at „gaa paa Jagt“ efter de ønskede Motiver.

Joh. Hansen fot.

Den nyeste Knippelsbro, paa selve Aabningsdagen den 1. Januar 1909, i Baggrunden den paa samme Dag for Færdsel nedlagte Bro, som opførtes i 60erne

paa Willumsens Kunst er den god, men som offentligt Monument irriterer den — naar saa mange andre mangler, og efter Sigende er heller ikke den Forevigedes Enke, Gehejmeraadinde Hørup, glad ved, at hendes pæne Mand skal gaa over til Efterverdenen i den Willumsenske Gengivelse.

Men hvorfor ikke gaa videre i Sporet? Lad os faa Bech-Olsen stillet op! Det var vist en Opgave for Kai Nielsen. Eller Otto Mønsted, modelleret af Eggeling, eller Peter Nansen med begge sine kønne Koner (den afdøde Skuespillerinde, født Brock, og den nulevende do., født Møller), modellerede af Herold — de vilde da pynte! Eller, alvorlig talt, hvorfor ikke et Mindesmærke for en fortjent Kvinde som Madam Mangor? Der er jo dem, der mener, at et Folks Ernæring har stor Indflydelse paa dets Karakter, og maaske, naar alt kommer til alt, er det ikke saa meget Ingemann, der har Part i den danske Folkekarakter, som Madam Mangor, hvis „Kogebog for smaa Husholdninger“ i hele forrige Aarhundrede bestemte, hvad vi skulde spise her i Landet.

Ja, nu har jeg givet et Par Vink, Deres Læsere kan jo selv forfølge Tanken videre. Deres ærbødige

Københavnere.

for at samle disse Billeder. — Vi havde i saa Fald kunnet glæde os og Læserne med et ganske anderledes fyldigt Billedstof efter originale Fotografier af det forsvundne København, end Tilfældet er nu.

Det vi ønsker er:

Billeder af maleriske og interessante Partier, Bygninger, Pladser, Park-, Vold- og Kanalpartier, som have givet Byen sit Særpræg, og som ifølge Byens Udvikling maa frygtes at forsvinde i en nær eller fjærnere Fremtid.

Som „Motiver“ for Konkurrencen henregne vi ogsaa: originale Gadefigurer, Torvescener, Gadehandlere, hjemvendende Skolebørn, Valgagation paa Gaden, kort sagt alt, hvad der kan karakterisere vor By, og som for Efterverdenen vil have Interesse at se autentisk gengivet i Fotografi.

De præmierede Fotografier vil blive gengivet en Gang om Maanednen paa en fremtrædende Plads i Bladet, — men vi forbeholde os ogsaa Retten til at gengive de

Konkurrence-Optagelserne maa komme os ihænde senest 15. Februar og haabe vi da i det derefter først udkommende Nummer, — 1. Marts, at kunne gengive de præmierede Billeder, selvfølgelig forsynet med Navn og Adresse m. m.

Pladernes Størrelse maa helst være 10 × 15, dog modtages ogsaa mindre eller større Plader, saasom 9 × 12 og 13 × 18.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig

nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig og Abonnementsprisen er

60 Ore Kvartalet.

➡ **Tegn strax Abonnement.** ⚡

(Send Rekvisitionen til Kontoret, 16 Kulturvet).

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELLE TIDSSKRIFTE •

Telefon Central 3788.

UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16.

1ste Aargang. Nr. 4.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvartal, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Ekspeditionen, Kultorvet 16, 3.

15. Februar 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Bog- og Papirhandlerne, Kioskerne og paa de københavnske Banegaarde).

Til „det forsvundne København“, som det har Interesse at mindes, hører ogsaa en Række Gadefigurer, som har været med til at præge Byens Fysiognomi. Det var de Medborgere, som ved deres Udseende, Klædedragt og Optræden, bevidst eller ubevidst, adskilte sig fra andre Mennesker og som man der for gav Fællesnavnet Originalerne.

Under Forberedelserne til det næste Numer af vort Blad, som vil blive en med originalt Kort fra Christian IV's Tid, ældre og nyere Billeder samt specielt for Bladet optagne Fotografier rigt illustreret Beskrivelse af Christianshavn fra den ældste Tid til vore Dage, udsender vi da nærværende Numer som et Mindeblad om

Københavnske Originaler.

Naar et Par Mindeord skal skrives om de københavnske Originaler, maa man begynde med at slaa fast, at de var brave Folk, der ikke fortjente den Haan, tankeløse Mennesker og navnlig Gadeungdommen viste dem; de dannede Københavnerne mødte dem da ogsaa som Regel med et overbærende Smil, i Virkeligheden holdt de meget af dem, og det føltes som et virkeligt Savn, naar de en for en forsvandt fra vore Gader og „gik over i Historien“.

Vor Tid vil ikke skabe Originaler i den gamle Forstand. Med Undtagelse af dem, der faktisk var lidt til en Side og manglede Evnen til at holde Tankerne rigtigt sammen, var de fleste af Kategorien Mennesker, der med god Vilje stræbte at tjene til Livets Ophold paa en hæderlig Maade uden at ligge Samfundet til Byrde og for hvem Originaliteten var en Reklame. Nutildags, da vi alle staar i et eller andet „Forbund“ og da en hel Klasse Medbor-

gere har Ret til at gaa op i Magistraten og hente kontante Penge uden at yde Arbejde derfor og uden at det betragtes som nedværdigende Fatsighjælp, er der ingen, der vil slide sig nøjsomt igennem som „Peter Rundetaarn“ eller som „Pudsepeter“, Hertil kommer selvfølgelig den almindelige Dannelse og den dermed følgende „honnerte Ambition“, der er trængt ned i alle Lag.

Fot. Johs. Petersen.

Karl Kattentid (Fløjtekarl) i sin bedste Alder.

Det er ikke pænt at gøre sig til Nar, og er et Individ alt for afstikkende i sin Optræden, bliver der sørget for, at Vedkommende anbringes i en passende human Anstalt, og det er naturligvis ogsaa rigtigt.

Men jo længere man gaar tilbage i Byens Historie, jo flere af de saakaldte Originaler vil man finde blandt dens Beboere. Vore Bedsteforældre har kunnet fortælle os om „Frøken Jeannette“, den franske Dame, der kom hertil sammen med andre franske Flygtninge under Pariserrevolutionen. Hun var, sagde man, blevet

vanvittig ved at se sin Fader og Broder dø under Guillotinen. Hun kendtes paa lang Afstand paa sin formidable Kysehat og det smalle Empirekostume, samt den kolossale Sypose, hun altid bar hos sig. Lidt senere kom Kandidat Tønder til at spille en Rolle i Københavns Gadeliv. Han var Søn af en Admiral og skal være blevet den Særling, han var, paa Grund af en Uenighed med sin fornemme Familie. Tønder udgav et Skrift „Gammelt og Nyt“, som han solgte ved Dørene. Ved nøjsomt Levned havde han samlet sig en lille Formue og, som det vil mindes, fristede denne Omstændighed en Mand ved Navn Vorm til under et Besøg i Tønders tarvelige Hjem ved Nyhavn at overfalde og kvæle ham.

Til Originalerne regnede man den Gang ogsaa Mægler Behrent, mest vistnok for hans muntre Indfalds Skyld. En Gang, han vilde leje en Ridehest for at komme hurtigt til Roskilde i Forretninger — det var før Jernbanernes Tid — spurgte han først Hestens Ejer, om den nu ogsaa var en god Traver. „Jo“, svarede Manden, „den gaar sine seks Mil i et Trav.“ „Saa kan jeg s'gu ikke bruge den“, sagde Behrent, „for saa kommer jeg to Mile for langt, jeg skal kun til Roskilde“.

Saa var der Jørgensen-Jomtou, der havde den fikse Ide, at være Kong Christian den Ottendes fortrolige Raadgiver, og som, da Kongen var død, truede med at sagsøge Kong Frederik den Syvende for sit formentlig tilgodehavende Honorar. I det Hele yndede han at anlægge Søgemaal, saaledes ogsaa mod Vittighedsbladet „Corsaren“, fordi Bladet havde talt spøgefult om ham.

Endvidere Student Kahrs, der gerne vilde give sig Mine af at have Indflydelse paa højere Steder og af og til fik naive Mennesker til at tro, at han kunde gøre noget for dem. Men da han, naar disse blev utaalmelige over, at der intet kom ud af hans Løfter, gav Svar som: „Jo, nu har jeg en fast Ansættelse til Dem: De kan tygge Knaldviskelær paa Løveapotheket“, gik det efterhaanden op for Folk, at man ikke skulde tage ham alvorligt.

Noget i Slægt med Mægler Behrent var Loria, som ogsaa var bekendt for sine pudsige Indfald; det, man nu kalder Brandere, hed i hans Tid „Lorianere“. Fra ham

stammer Vittigheden om, at „møde sin Cigar i Gadedøren“ — „da jeg gik ind, gik den ud“. Mindre kendt er maaske hans Svar paa Spørgsmaalet om, hvad der var det modsatte af en Moderatørlampe. „Det er en Fatter-er-vaad-Lampe“, sagde Loria.

Til den lærde Kategori som den 70aarige „Student Kahrs“, hørte Alexander Veihe — „Professoren i hundrede Sprog“. Det sagdes, at han i sin Opvækst var blevet proppet med saa megen Lærdom, at Forstandskisten revnede. En latinsk Ordbog, som han skal have paabegyndt, bar efter Sigende Spor af Lærdom, men ogsaa Spor af en forvirret Hjerne. Et Ugeblad, han udgav under Navnet „Rivejernet“, gik det ikke bedre med. Tilsidst opgav han at tjene noget ved literært Arbejde, slog sig paa Flasken og døde temmelig ung.

Nærmere op mod Typen for de Originaler, der afsluttede Rækken i vor egen Tid, var Peter Rundetaarn. Han gik omkring med en lille Kasse under Armen og solgte forskellige Skrifter, navnlig Almanakker samt Viser og Skraa-tobak. Paa de ældre Almanakker var et Billede af Rundetaarn, som den Gang var Observatorium, deraf hans Navn. Peter Rundetaarn hørte til de godmodige af Originalerne, maaske ikke ganske ved sine fulde Fem, men han var en ihærdig Forretningsmand og rostes for sit punktlige Regnskab med Leverandørerne. Sommer og Vinter gik han i det samme Kostume: en stumpet Trøje, lidt for korte Benklæder, Ankelsko og Hatten bag i Nakken. Han døde i en Alder af 70 Aar under et Hosteanfald, der gik over til Krampe.

En Mand som Karl Kattentid — „Fløjtekarl“, som hans populære Navn lød, hører egentlig ikke hjemme blandt Originalerne, forsaavidt som han aldeles ikke var nogen latterlig Figur. Den gamle godmodige, graaskæggede Fløjteblæser, der gik omkring i Gaardene og foredrog skælmske og rørende Melodier paa sit kære Instrument og som havde en egen ostentativ Maade at hilse og takke paa, naar Skillingerne blev kastet ned til ham, var en særdeles skattet Figur, altid jovial og munter som han var. Med en vis Ret følte han sig hævet over Konkurrenterne, der drejede paa Lire; han spillede jo selv paa et rigtigt Instrument. En af vore største Malere, Carl Bloch, har taget Karl Kattentid til Model for et af sine bedste Billeder.

Med „Pudsepeter“ er vi igen inde paa den rigtige Originaltype maaske for sin Tid den mest kendte af dem alle. Hans Døbenavn var Niels Peter Nielsen, han var født i Tjæreby og var som Barn kommet til København med sine Forældre. Alt fra Barndommen af skal han have haft udpræget Handelstalent og slog ofte en Handel af med sine Legekammerater med afgjort Profit paa sin Side. Om han var naaet saa højt paa den merkantile Rangstige som hans Samtidige, Tietgen, hvis Skabnen havde været ham gunstig, er ikke godt at vide. En uheldig Kærlighedsaffære sagdes at have gjort ham til „Original“, og det blev han til Gavns. Gadeungdommen var ligesaa glad for ham, som for Sprøjterne, og det skulde der noget til. Naar han kom i sin slide, mørke Dragt med Kridtpiben i Munden, Hatten paa tre Haar og den kendte Kurv paa Armen med dens Indhold af Blanksværte, Pudsevoks og Tændstikker blev der uundgaelig „Sjov i Gaden“.

„Blanksværte, Blanksværte! aal! aal! aal!“ sang han af fuld Hals, og kom der ingen straks, fortsatte han ufortrødent:

Jeg synes det varer saa længe, inden de Fruer faar Penge osv.

Til Trods for den gamle Kærestehistorie var Peter senere blevet gift og havde fire Børn. Han paastod rigtignok at „Ungerne var Skomagerens“, men det var vist en af hans sædvalige Morsomheder for at animere Folk til at købe. Soldaterne, til hvem han solgte Pudsevoks, skal have givet ham Navnet „Pudsepeter“, andre, der ikke regnede ham for saa tosset som han lod til, sagde at Navnet kom af, at han havde Snit paa at „pudse“ Folk, naar han handlede. Til Peters svage Side hørte en Tilbøjelighed for Snapsen, der tog til med Aarene, men

Fot. Chr. Neuhaus Eftfl.

Fløjtekarl som Olding.

St. Købmagergade.

ogsaa det kunde han bruge som Reklame. „Peter er fuld, lynende fuld“, plejede han at synges, naar den var „høj“, men en Aften var den for høj, Peter faldt i Nyhavns Kanal og forkølede sig saa stærkt i det kolde Bad, at han døde deraf.

Til Galleriet af Byens Originaler hører ogsaa Ferdinand Petersen, eller, som han altid kaldtes „Tyroler-Ferdinand“. Der var blot den Forskel, at han ikke var nogen særlig københavnsk Figur, men optraadte over hele Landet. Han var Sanger af Arten fra den romantiske Tid, da Digtene improviserede deres Vers og bragte dem i Folkemunde ved selv at synges dem til Guitarens Toner. Hans gulbrune Teint, det mørke Haar og Skæg, Ørenringene og

Guitaren gav ham et sydlansk Udseende, deraf Navnet Tyroler-Ferdinand. Københavnerne kendte ham bedst fra Dyrehavsbakken, hvor han i den sidste Halvdel af forrige Aarhundrede havde sit Stade og sang Duetter sammen med sin kønne mørke Datter. Naar han indledede med sit gjaldrende

Ho, ho, mine erede — — —, flokkedes Bakkens Gæster hurtigt om ham. Saa kom der et Foredrag om, hvad han vilde synges om, i Reglen havde han udset sig et Objekt blandt Bønderkarlene, der stod og stirrede forventningsfulde paa ham, og saa kom der en Sang om Vedkommende, der ikke sjældent strejfedes det „uarrigtige“. Knosen, det gik ud over, blev naturligvis som Regel flov eller gal i Hovedet, men de omkringstaaende skoggerlo og betalte villigt deres Skillinger til Sangeren, hvilket jo var det, det kom an paa. Naar Bakken lukkede, drog Ferdinand ud i Provinsen, hvor han optraadte paa Markederne. Paa disse Kunstturnéer havde han ogsaa et og andet at forevise, saaledes i 1870—71 Panoramaer fra den fransk—tyske Krig.

Af en mindre morsom Type var „Ekscellensen“, Manden med de mange Medailler og Ordener — d. v. s. Kotillonsordener og lignende, som han smykkede sig med. Hvem han egentlig var, vidste ingen, spurgte man ham, sagde han, at han hed Frederik Frederiksen og boede paa Sorgenfri Slot. Af en eller anden Aarsag var han nemlig kommet til at lide af Storhedsvanvid og fablede om sine højfornemme Ahner og om store Pengesummer. Hans Gang gik ofte til en eller anden Grosserer, han vidste var oplagt til at give en Skærv. „Godda! Hr. Etatsraad. Har De 50,000 Kr. til Ekscellensen i Dag — —, naa, 50 Øre da, saa skal De faa 1000 Kr. igen, naar jeg faar mine Millioner, som ligger i Statskassen — naar Venstre kommer til Magten“.

Til Byens sidste Originaler hørte Scheibelein. Vilhelm Anton Scheibelein var Københavner, født i 1839, Søn af en Murer i Adelgade, den yngste af 12 Børn. Han havde tidligt Forkærlighed for det militære og blev Rekrut i Rendsborg, deltog i Slaget ved Sankelmark i 1864 og skal kunne findes paa Simonsens bekendte Maleri af Slaget. Han blev saaret, taget til Fange og sendt til Fæstningen Spandau ved Berlin. I København havde Scheibelein en lille Kæreste, som han holdt meget af, og da han efter Hjemkomsten fra Fangenskab fandt hende gift med en anden, tog han sig dette saa nær, at han straks meldte sig som frivillig vestindisk Soldat. I Vestindien nød han efter Sigende for megen Rom og da en „gul Feber“ kom til, blev han Resten af sine Dage ret aandsløs. Men sin Interesse for det militære beholdt han; med sine 74 Tommers Højde, Militærkasketten, Erindringsmedaillen og diverse Foreningsemblemer, som han altid gik med, saa han helt martialsk ud, og hans største Fornøjelse var at se paa Soldaterne i Kastellet, hvor han til de omkringstaaende afleverede sin sagkyndige Kritik. Naar den tyske Kejser besøgte København, var Scheibelein stærkt paa Tæerne for at komme den store Militærkejsers paa nært Hold og gøre stram Honnør; han var umaadelig stolt af at hedde Vilhelm ligesom Kejseren. En Tid stod han som Reklame for en Bod paa Dyrehavsbakken, ellers tvang Omstændighederne ham jævnlig til at opholde sig skiftevis paa „Almindeligheden“ og paa Ladegaarden, dog sørgede han gerne for at spare saa mange

Penge sammen, at han kunde slippe ud igen. I Grundlovstogene plejede Scheibelein altid at gaa med, som udpræget Militarist naturligvis i Højres. Man erindrer en af Frederik Jensens Revueviser med Rimet:

Naar Bahnson ej gaar foran og Scheibelein bag,
Saa er der s'gutte noget ved en Grundlovsdag.

Hans noget yngre Samtidige, „Jomfru Tidsfordriv“, hvis egentlige Navn var Juliane Marie Hansen, var øjensynlig et ulykkeligt Væsen, der følte sig i høj Grad krænket over, at Gadeungdommen forfulgte hende med Jubel og Hvin, hvor hun viste sig. Som det saa ofte er sket, var det et brudt Kærlighedsforhold, der havde gjort hende til Særling.

var at faa noget Sukkergodt eller nogle Billedark, som hun kunde glæde sine kære Elever med. Det viste sig ved hendes Død i 1907, at hun havde haft mange Venner. Hendes Kiste var rigt smykket med Blomster og Kranse, deriblandt en fra Prinsesse Marie.

Ved „Professor“ Hans Andersen Bangs dødelige Afgang i 1913 gik den

Fot.. P. Eلفeldt

Juliane Marie Hansen (Jomfru Tidsfordriv) paa Kultorvet-

Østergade.

Det var noget for Oppositionsbladene, som heraf fik Ideen til at personificere Højres Forsvarsbevægelse i Scheibeleins tragikomiske Figur. Ved hans Død for nogle Aar siden drev en radikal Avis det endda til at debitere det Vaas, at han altid gik i Spidsen for Højres Tog. Men da var det jo sidste Gang, han kunde bruges i Partipolitikens Tjeneste.

Hun havde faaet den fikse Ide, at hun var Lærerinde; om Sommeren kunde man se hende sidde paa en Bænk i Kongens Have, hvor hun docerede Dyd og Moral for de smaa Tilhørere, som altid endte med at gøre Løjer med hende, saa at Informationen blev til nogle mærkværdige Skældsord, ingen forstod. For Resten havde hun et godt Hjærte og hendes største Glæde

sidste af de københavnske Originaler bort. Det var en lille Mand med et gulligt, rynket Ansigt, smaa Øjne bag de blaa Lorgnetter og Fuldkæg. Hvor meget der hos ham var Galskab og hvor meget Snuhed, vidste vel egentlig ingen. Han skal have været paa Oringe til Observation en Gang, men retourneret som i hvert Fald ikke forrykt nok til at de vilde beholde ham. Af

Metier var han vistnok Agent bl. a. for en Brændselsforretning — ældre Folk paastod at han havde været Skomagervend — ellers tjente han af og til nogle Penge ved at leje Lokaler som „Kæden“ og det gamle „Thalia“ for at holde Foredrag om statsvidenskabelige Sager, hvor det uundgaaeligt endte med Løjer og Tumult.

Da den i sin Tid meget om talte franske General Boulanger var paa sin Popularitets Højde omkring 1890, fandt Direktøren for en mindre Cirkus paa at bruge „Professoren“ som Reklame. Andersen Bang kunde ved Hjælp af lidt Teaterkunst nok komme til at ligne den franske General, og iført en fantastisk „Generalsuniform“ med trekantet Hat blev han til Tilskuernes Jubel anbragt paa en Hest i Manegen, hvorfra han med drabelige Fagter talte til Mængden.

Et Udslag af hans komiske Ærgerrighed var det ogsaa, at han en Gang virkelig stillede sig som Folketingskandidat paa sit statsvidenskabelige Program mod Goos og Holm i 5te Kreds. Han kom imidlertid ikke i Betragtning, da det viste sig, at hans eneste Stiller ikke havde Valgret.

Havets Mysterier.

I.

Stormen har lagt sig, de sidste Skyer er blæst sammen i lange Striber ved Horisonten, hvor den dalende Sol farver dem gyldenrøde.

Men endnu gaar der svære Dønninger paa Oceanet — lange Bølger ruller i endeløs Rækkefølge fra Vest til Øst, og midt i det gyngende Blaa ligger en enlig lille Baad.

Tre af dens Passagerer synes at være i Live; hos de andre er Livet udslukt.

To sidder med Hovedet bøjet forover; den tredje, en ung Søgut i sin første Manddomskaar, kaster Blikket spejdende rundt. En stor Albatros kredser omkring ham med glubske Øjne; men den slaar ikke ned paa ham — endnu.

Saa kommer der en Bølge, der er højere end de andre; Baaden stiger tilvejs, og der langt borte — hvad er det? Et Skib? Har det Forsyn, der regerer deroppe i den blaa Himmel, hørt hans Bønner? — Baaden daler ned igen; han venter i Spænding paa, at den atter skal stige, saa at han endnu en Gang kan se, om det ikke skulde være et Skib — men Bølgen kommer ikke; og imens gaar Solen ned.

De har trukket nogle Klædningsstykker af deres døde Kammerater for selv at holde Varme, og de trykker sig sammen i et Hjørns af Baaden for at tilbringe endnu en frygtelig Nat i Angst og Uvished.

Vil det næste Daggry finde dem levende? Den nærmeste Kyst er fjorten—femten Mil borte.

* * *

Kahytten paa Amerikabaaden „Poul Røvere“ var et lille Vidunder af Hygge og Elegance. Paa en magelig Kanapee med persiske Tæpper laa Kaptajnen og røg sin Havannacigar; men han lod ikke til at be-

finde sig saa vel, som man efter Omstændighederne skulde tro.

Kaptajn Abel Cushman var for en Time siden vaagnet af sin Middagsøvn og laa endnu og tænkte paa en sølsom Drøm, han havde haft. En ung Mand — en Udlænding — havde staaet foran ham og havde

det var en højere Styrelse, der havde anvist ham at sætte Kursen en anden Vej; men Folkene vilde jo grine af ham — og en Skibsfører i det tyvende Aarhundrede vilde dog nødig gøre sig til Nar med den Slags Ting.

Han stod stille foran Bordet og bladede uvilkaarlig i en tyk Bog, der laa — det var en Bibel — og medens hans Hænder famlede ved Bogens Blade, syntes han atter at høre denne mystiske Stemme: „Styr Vest til Syd.“

Bogen blev lukket sammen med et Smæld. Kaptajn Cushman rynkede Brynene og gik op paa Dækket.

„Kan jo gerne gøre det,“ mumlede han ved sig selv. „Nogen Skade kan det i hvert Fald ikke gøre.“

Da han kom op under den blaa Himmel kastede han et spejdende Blik langs Horisonten, rømmede sig et Par Gange og kaldte paa en Skibsdreng.

„Hej, Du der!“

„Javel, Kaptajn!“

„Hent mig første Styrmand. Jeg vil tale med ham.“

II.

Et Øjeblik efter kom en stor, stærk, rødmosset Sømand hen til ham.

„De vil tale med mig, Kaptajn?“

„Ja, Jeg fik saadan en lojerlig Anelse før, Colby (det var Styrmandens Navn), „vend Skuden og lad os styre en Gang Vest til Syd.“

„All right,“ svarede Styrmanden og gik for at udføre Ordren, medens Kaptajnen forsvandt ned i sin Salon igen.

„Gud ved, hvad Colby tænkte!“ brummede han for sig selv. Det er naturligvis noget dumt Vrøvl af mig — men nogen Skade kan det vel ikke gøre.“

Skibet lagde sig over paa den anden Bov — hans Ordre var bragt til Udførelse.

* * *

Det begyndte at dages! Kaptajnen havde allerede i flere Timer gaet op og ned ad Dækket til stor Forundring baade for Colby og de andre.

Da den første Solstraale viste sig over den østlige Horisont, gav han en kort Ordre:

„Send en Mand op paa Topsejls-Raaen og lad ham holde skarpt Udkig.“

„Ja, De undres naturligvis over, hvad dette her skal betyde, Colby,“ tilføjede Kaptajnen; men inden han fik begyndt paa en Forklaring, kom der et Signal fra Udkigsmanden, just som han var ankommen til sin luftige Post.

„Er der noget?“ raabte Colby og kiggede op.

„Ja, der flyder noget paa Vandet til Luvart.“

Det gav et Sæt i Kaptajnen. „Ser Du noget — hvad tror Du, det er?“ raabte han op til Matrosen.

„En Baad — eller maaske en død Hval — kan ikke sige det saa nøje, Kaptajn — men noget er der.“

Kaptajn Cushman kravlede som en Edderkop op i Vantet, satte sin Dobbeltkikkert for Øjnene og saa paa et mørkt Punkt i det fjerne.

„Colby,“ raabte han ganske overvældet af Forundring og Bevægelse. „Det er en Baad! Vi maa styre henimod den.“

Fot. P. Elfelt

Vilhelm Anton Scheibelein.

Østergade.

sagt: „Styr Vest til Syd.“ Endnu efter at Kaptajnen havde slaaet Øjnene op, syntes han at se den unge Mand, som han stod der og pegede i den angivne Kompasseretning.

„Vrøvl,“ sagde Kaptajnen gentagne Gange til sig selv. „Hvorfor skulde jeg styre Vest til Syd?“

Han gav sig til at gaa op og ned i den lille Salon, brummende og tænkende. Gamle Sømandshistorier om Varsler og mærkelige Tegn dukkede op i hans Erindring. Kanske

III.

En halv Time efter befandt to reddede Søfolk sig paa Amerikanerens Dæk. Den tredje havde udaandet under Nattens Rædser.

Det varede flere Timer, før den yngste af de to kunde tale.

„Har vi ikke set hinanden før?“ spurgte Kaptajn Cushman og saa paa ham som paa en Aabenbaring fra den anden Verden.

„Jeg ved ikke, Kaptajn,“ svarede Manden. „Men det forekommer mig, at Deres Ansigt er mig bekendt.“

„Har De maaske før været her om Bord?“

„Nej. Jeg har aldrig været paa dette Skib før.“

„Er De vis paa det? Jeg tror, Vorherre har sendt Dem til mig en Gang for ikke længe siden.“

Den unge Sømand stirrede forundret paa Kaptajnen.

„Gaa med mig ned i min Salon,“ sagde Kaptajnen.

De fulgtes ad ned i den elegante Kabin, og næppe var de komne derned, før den unge Mand saa sig forvildet omkring. „Jo,“ sagde han, „jeg synes, jeg har været her en Gang før, men hvornaar kan det have været? Der laa en Bog paa Bordet; og — ja, De laa der paa Kanaapeen og røg. Jeg maa have drømt det!“

„Det var vist ingen Drøm!“ sagde Kaptajn Cushman højtideligt.

Den bedste Juvel paa en skøn Finger er et Fingerbøl, sagde en klog Mand forleden.

Man har ved Guatemala fundet en Fisk med to Par Øjne. Det ene Par synes at gøre Tjeneste ovenover Vandet, medens det andet passer paa, hvad der er underneden.

Alle Amatør-Fotografer

indbydes herved til en Præmiekonkurrence om Billeder fra

„Det nuværende „gamle“ København.“

Flere af vore Læsere har opfordret os til at foranstalte en saadan Konkurrence blandt de mange dygtige Amatør-Fotografer her i Byen, og beklage ligesom vi, at disse ikke for en Menneskealder siden have eksisteret i Forbindelse med en Mand eller Institution, som havde interesseret sig for at samle disse Billeder. — Vi havde i saa Fald kunnet glæde os og Læsere med

et ganske anderledes fyldigt Billedstof efter originale Fotografier af det forsvundne København, end Tilfældet er nu.

Det vi ønsker er:

Billeder af maleriske og interessante Partier, Bygninger, Pladser, Park-, Vold- og Kanalpartier, som have givet Byen sit Særpræg, og som ifølge Byens Udvikling maa frygtes at forsvinde i en nær eller fjærrere Fremtid.

Som „Motiver“ for Konkurrencen henregne

Æske mrkt.: „Amatør“, Navn og Adresse. Vi forbeholde os Ret til at beholde Pladerne som vor Ejendom.

Obs. Vi udsætte herved 5 Præmier à 6 Kr. kontant for de for vort Blads Formaal sig egnede Optagelser og give derved alle vore dygtige „Amatører“ Anledning til at „gaa paa Jagt“ efter de ønskede Motiver.

Konkurrence-Optagelserne maa komme os ihænde senest 28. Februar og haabe vi da

i det udkommende Nummer 1. April at kunne gengive de præmierede Billeder, selvfølgelig forsynet med Navn og Adresse m. m.

Pladernes Størrelse maa helst være 10 × 15, dog modtages ogsaa mindre eller større Plader, saasom 9 × 12 og 13 × 18.

En straffet Kokette.

I.

Oscar Howard stod foran Isabel Lorne, bønfallende hende om et eneste lille Ord, der kunde give ham Haab, som den Dødsdømte beder, før han slæbes til Guilhotinen.

Hun var vant til disse Scener, kun forbavsede det hende, at denne Mand var saa voldsom i sin Lidenskab.

„Jeg kan ikke give Dem, hvad jeg ikke har,“ sagde hun koldt og trak sin Haand ud af hans. „Jeg har intet Hjærte. Misforstaa mig ikke,“ tilføjede hun, da hun saa Skinsygen flamme i hans Øjne. „Det er ikke saaledes at forstaa, at jeg har skænket det til nogen anden. Jeg har

intet Hjærte at give bort. Jeg tror aldrig, jeg har haft noget. Mændene er kommet til mig og har bedet mig om det samme, som De beder om; de har fortalt mig den samme Historie, som De fortæller. De har talt som De taler, om Følelser og Lidelser, der er ganske fremmede for mig, og som jeg ikke kunde dele med nogen, selv om jeg vilde.“

Oscar Howard tog ikke sine Øjne fra den bedaarende skønne Kvind, der talte til ham — hvor var hun smuk, netop i sin lidenskabsløse Ro, som en Skovsø en stille Sommerdag. Han løftede Øjnene mod Himmelen, som om han vilde nedkalde en Forbandelse over dette hjærteleøse Væsen.

„Deres Tid vil komme!“ sagde han med dirrende Stemme og gik uden at sige Farvel.

Chr. Neuhaus Eftf.

Ferdinand Petersen (Tyroler-Ferdinand).

Købmagergade.

vi ogsaa: originale Gadefigurer, Torvescener, Gadehandlere, hjemvendende Skolebørn, Valgagitation paa Gaden, kort sagt alt, hvad der kan karakterisere vor By, og som for Efterverdenen vil have Interesse at se autentisk gengivet i Fotografi.

De præmierede Fotografier vil blive gengivet en Gang om Maaneden paa en fremtrædende Plads i Bladet, — men vi forbeholde os ogsaa Retten til at gengive de ikke præmierede Billeder, som vi finde egnet dertil.

Pladen og et Aftryk af samme maa fremsendes til Konkurrencen, indpakket i en

Den unge Skønhed blev helt uhyggelig tilmode, da han var gaaet; hans Øjne havde været saa vilde, og der var et Udtryk i hans Ansigt, der gjorde ham ganske ukendelig.

„Mon jeg aldrig skulde komme til at elske?“ mumlede hun, idet hun trak en af Puderne paa Kanapeen ind under sit guldblunde Hoved og lagde sig til Rette for den lille Eftermiddagssøvn, hvormed hun styrkede sig til Aftenens Glæder.

„Jeg haaber det ikke, hvis det skal gøre mig lige saa forrykt, som det gør andre Mennesker.“

* * *

„Forfærdeligt!“

Solen var gaaet ned bag Højene, og forfrisket af den rolige Eftermiddagssøvn gik Isabel ud paa Verandaen, da dette Udbrud naaede hendes Øre. Det var en Stemme fra Menneskemængden, der var stimlet sammen henne paa Hjørnet.

„Hvad er det?“

„Hr. Howard har skudt sig!“

Heldigvis faldt Aftenens Skygger over hendes Ansigt, ellers vilde man have set, at hun blev ligbleg ved at høre disse Ord. Hun tog sig sammen og sagde saa koldblodigt, hun kunde:

„Men Gud dog — hvorfor?“

„Uden Tvivl i et Anfald af Sindsyge,“ svarede en pæn ældre Mand alvorligt. „Der er Sindsyge i Familien.“

Isabel drog et dybt Lettelsens Suk.

„Ja saa — det forklarer Sagen.“

II.

Der var kommet en ny Logerende i det Pensionat, hvor Isabel Lorne boede. Værtinden, Fru Fane, maatte straks ind og fortælle hende det, for hun var stolt af, at en saa fornem og elegant Herre havde valgt at opslaa sin Bolig i hendes Pavluner.

Isabel hørte paa Værtindens Beretning med vanlig Ligegyldighed; men da hun ved Frokosttid kom ind i den store Spisesal og saa dem Fremmede sidde i et Hjørne ved Vinduet og læse Morgenudgaven af „Times“, sagde hendes Instinkt hende straks, at den Herre var noget udenfor det almindelige.

„Hvem er han?“ hviskede hun i Forbigaaende til Værtinden.

„Gud, vil De ikke det endnu? Det er Maurice Dudley. Han er noget i Ministeriet. Alle Damer er rent forrykte efter ham, skønt det er let at se, at han ikke bryder sig om dem. Og det maa de godt vide, siger han. Hvad tror De han sagde til Fru Hinds i Aftes, da hun tilbød at præsentere ham for Dem — „Byens rege-

rende Skønhed“, som hun kaldte Dem?“

Isabel følte den skjulte Snært der laa i disse ellers saa smigrende Ord.

„Hvor skulde jeg vide det fra?“ sagde hun med en Ligegyldighed, der var paa taget, hvilket Fru Fane godt kunde se.

„Jeg kan specielt godt lide „regerende Skønheder“,“ sagde han.“

„Det er vist en Særling,“ bemærkede Isabel i samme ligegyldige Tone som før.

„Det er han, men De skulde høre ham tale! Han har været overalt og kan tale med om alt muligt; og hans Stemme lyder

og for første Gang i sit Liv traf den feterede Skønhed en Mand, der ikke gjorde Mine til at stifte nærmere Bekendtskab med hende.

Det kedede hende den første Dag, ærgrede hende de to næste, og den fjerde Dag gav hun sig til at græde.

Den femte, sjette og syvende Dag udfoldede hun al den Elskværdighed og Ynde, hun raadede over, og det vilde ikke sige saa lidt, men Resultatet var langt fra at være smigrende. Naar hun havde sagt fire Ord til ham, svarede han høfligt, men kort, og ignorerede hende komplet Resten af den Tid, de var i hinandens Nærhed.

Den første Følelse, der vaagnede i hende ved denne, som hun syntes, overlagte Ringagt for hendes Person, var Sindsyge; Hr. Dudley kunde nemlig godt tale med de andre Damer, men hun var ham ganske ligegyldig.

Efterhaanden gik det imidlertid op for hende, at han paa en Maade dog interesserede sig for hende, men af hvad Naturdenne Interesse var, pinte hun sig forgæves med at udfinde. Hun opdagede ikke sjældent, at hans skarpe Øjne hvilede paa hendes Person, naar han troede, hun ikke saa det — hendes Hjærte kom til at banke, hver Gang hun følte dette Blik, hun syntes bestemt, det lignede en forelsket Mands, trods den urokkelige Alvor, der var i det.

Der gik nogle Uger, medens Isabel svævede mellem Haab og Frygt, lidende alle de Kvaler, hun selv saa ofte og saa samvittighedsløst havde forvoldt andre.

— Isabel og Hr. Dudley var alene i Spisesalen, hvilket sjældent hændte.

„Jeg troede ikke, De kendte Begrebet Kærlighed?“ sagde han.

Isabels Hjærte hamrede, som det skulde sprænges; der var noget i hans Tone, der paa en Gang næsten gjorde hendes Haab til Vished, og hun besluttede at faa en Afgørelse paa Sagen med det samme.

„Det var den Gang —,“ sagde hun, idet løftede sine nedslagne Øjne op imod hans og lod dem straaale i al deres vidunderlige Glans — „før jeg traf Dem, Maurice.“

„De elsker mig altsaa, Isabel?“

En hastig Rødme farvede hendes Kinder og Hals.

„Højere end mit Liv — højere end min egen Sjæl!“

Den Tavshed, der paafulgte, lagde sig iskoldt om Hjøret, og det Blik, hun mødte,

Fot. P. Elfelt.

„Professor“ Hans Andersen Bang.

Østergade.

som den herligste Musik. Og hvilke udtryksfulde Øjne! — Efter min Mening er han den mest bedaarende Mand, jeg i mit Liv har set, om man end kan finde mange, der er kønere.“

Med disse Ord fjernede Fru Fane sig, indvendig tilfreds med at have tændt en Brand i Frøken Lornes Hjærte; hun anede nok, hvilken Uro det kunde komme til at volde hende. Det var ingenlunde, fordi den gode Værtinde nærede nogen Uvilje mod Isabel, der var hende overlegen i Skønhed og personlig Tiltrækningskraft; kun syntes blot, at det kunde være interessant at se, hvad det kunde blive til imellem de to — en smuk Kvinde, der ikke brød sig om Mænd, og en aandrige Mand, der ikke brød sig om Kvinder.

Isabel og Hr. Dudley mødtes hver Dag,

da hun atter saa ind i hans Øjne, fik hende formelig til at ryste af Kulde.

Men hun var nu gaaet for vidt til at kunne trække sig ud af det.

„Især nu,“ tilføjede hun, „da jeg tror — og maa tro, at De elsker mig.“

„Har jeg nogen Sinde sagt, at jeg elskede Dem?“

Isabel forblev tavs nogle Øjeblikke. Det havde han ikke, og til sin store Ydmygelse maatte hun tilstaa, at han egentlig heller aldrig havde vist Tegn dertil.

„Ikke i Ord maaske,“ sagde hun, for nu maatte hun opbyde alt for at holde ham fast, „men der er andre Maader at tilkendegive det paa, som er lette at tyde for en Kvinde.“

„Det er der. Men sig mig, Frøk. Lorne, har De aldrig set ud, som om De elskede en Mand, uden at De i Virkeligheden gjorde det? — Har De aldrig fyldt en Mand med Haab og Fryd, saa Bægeret flød over, og hensynsløst ladet ham gaa, naar han var kommet saa vidt, at han maatte bønfalde Dem om Genkærlighed?“

Det havde hun gjort mange, mange Gange, det vidste hun godt. Men hun havde ikke tænkt over det før nu.

„De elsker mig, Maurice?“

Ikke mange Mænd kunde have modstaaet det bedende Blik, hun sendte ham, men Maurice Dudley fortrak ikke en Mine; han tog en lille Medaillon op af sin Brystlomme, aabnede den og viste Isabel Billedet af en yndig ung Kvinde, næsten endnu kun et Barn, og med Træk saa betagende uskyldige.

„Det er alt, hvad der er tilbage af den eneste Kvinde, jeg har elsket — og som jeg nogen Sinde kommer til at elske. Hvis der er Engle i Himlen, saa er hun en af dem nu.“

Den frygtelige Skinsyge, der havde sammensnøret Isabels Hjærte, afløstes af en befriende Fornemmelighed, der næsten var Lykke, da han havde fuldendt den sidste Sætning. Hun gjorde sig Umage for at skjule sin Glæde, idet hun endnu en Gang søgte at beherske ham med sine store, dejlige Øjne og spurgte: „Er hun død?“

„Myrdet! Og af Hænder saa bløde, saa hvide som Deres, Frøken Lorne.“

Isabel kom til at skælve under hans brændende Blik.

„Hvor — hvor forfærdeligt!“ stammede hun.

„Ja, det var forfærdeligt — det har De i Sandhed Ret i. Det var Dem, der myrdede hende!“

„Jeg?“

„Ja, De! Erindrer De Oscar Howard — ham, som Deres djævelske Kunst drev til Fortvivlelse til Vanvid, til Døden? Det var hendes Broder, hendes eneste Broder, og da den grufulde Tidende bragtes hende,

bristede hendes bløde, ejegode Hjærte. Nu Farvel, Frøk. Lorne! I Morgen ved denne Tid vil jeg være mange Mile herfra.“

Rædslen og Fortvivlelsen stod skrevet i Isabel Lornes Ansigt.

„Men De vil komme tilbage? O, Maurice. Jeg angrer saa bittert, hvad jeg har gjort. Hører De, jeg bonfalder Dem! De maa ikke forlade mig for bestandig!“

„Jeg kommer ikke tilbage. Mit Værk her er fuldbragt. I Deres Officers Brev til sin Søster refererede han Deres Ord til ham den sidste Gang, han saa Dem. Jeg kom for at hævne hans Død og hendes, der faldt

I Japan er det saa godt som udelukkende blinde Mennesker, der tjener deres Brød ved at give Massage.

Grunden er ganske naturlig, idet de Blindes Følelsesevne jo er langt mere udviklet end de seende Menneskers.

★

Dersom man tror, at Indbildningskraften er større hos Kvinder end hos Mænd, tager man vistnok fejl. En Dr. Durand ved et engelsk Hospital gjorde for nogen Tid siden et Forsøg med at give 100 Patienter noget Sukkervand at drikke. Et Kvarter efter

kom han igen og var tilsyneladende meget altereret. Han havde ved en Fejltagelse givet Patienterne et stærkt Brækmiddel, sagde han, der maatte straks gives dem Modgift. 80 af de 100 Patienter blev øjeblikkelig daarlige og viste meget tydeligt, at Midlet var begyndt at virke; 20 lod sig ikke afficere.

Den langt overvejende Del af de angrebne 80 var Mænd, medens Flertallet af de standhaftige 20 var Kvinder.

★

Brillerne blev opfundne i Italien omkring Aar 1285. De var i Begyndelsen meget dyre og brugtes kun af meget velhavende Personer eller Adelsmænd. De blev derfor ret naturligt betragtede som et Tegn paa Fornemhed og høj Rang.

★

Den Tidsregning, vi nu bruger — saa og saa mange Aar „efter Kristi Fødsel“ — blev først fastslaaet ca. 600 Aar efter, at Kristus levede her paa Jorden.

★

Sarah Bernhardt paastaar, at man ved at bære Diamanter ødelægger Ansigtets bedste Udtryk, matter Øjnenes Glans og faar sine Tænder til at se ud, som om de var af Kalk.

★

Giv en Mand Hjerne og Rigdom, og han er en Konge; giv en

Mand Hjerne uden Rigdom, og han er en Slave; giv en Mand Rigdom uden Hjerne, og han er en Abe.

★

I Paris hedder Laanekontoret „Tante“. Hos os er det som bekendt — „Onkel“.

Fot. P. Elfeldt.

„Professor“ Andersen Bang som „Boulanger“.

Østergade.

for Deres Haand lige saa vel som han; jeg kom for at lære Dem, at De har et Hjærte, der kan føle og elske og lide som andre Hjærter. Maatte denne Bevidsthed gøre Dem bedre, om ikke lykkeligere. Farvel for evigt!“

Korte Notitser.

En Snegl bruger 56 Dage og 20 Timer for at tilbagelægge en Mil.

★

Før Englænderne besatte Indien, druknede der sig hvert Aar c. 100,000 Hinduer i Ganges.

★

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig

nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig, og Abonnementsprisen er

60 Øre Kvartalet.

➡ **Tegn strax Abonnement** ⬅

(Send Rekvisitionen til Kontoret, 16 Kulturvet).

Nordsjællands skønneste Punkt.

Fører paa Udflugter.

Skandsebakken ved Hillerød.

Vort Land mangler Udsigtspunkter af betydelig Højde; og om vi havde dem, vilde Fordelen derved være tvivlsom. De store Udsigter er overalt lunefulde Skønheder; man kan godt besøge dem otte Dage i Rad uden at faa noget som helst at se. Saaledes er Forholdet selv i Sydeuropas klare Bjergluft; paa vore disede Kyster, hvor Kimingen næsten altid er sløret, og hvor, naar man skærper Synet ved Kikkertens Hjælp, enhver Kontur i Horisonten sitrer for Sol og den altid blæsende Vind, vilde sagtens Udbyttet ved at se fra en Bjerghøjde, om slige fandtes, være maadeligt nok. De højtliggende Punkter, som vi have, fremvise vistnok saa temmelig fyldigt, hvad der overhovedet i vor Luft kan ses af dansk, landskabelig Skønhed; blandt saadanne hører for Nordsjællands Vedkommende Skansebakken ved Hillerød til de prægtigste Udsigtssteder. Kun Maglehøj ved Frederiksværk og Haregabsbakkerne nordvest for Esrom Sø, kunne i saa Henseende strides med den om Forrangen.

Skansebakken er, mærkeligt nok, lidet kendt og paaagtet af den Turistkare, der mellem Aar og Dag besøger Hillerød, og det til Trods for, at Vejen til den fra Byen er grumme kort. Fra Jægerbakken følger man Kongevejens Lindealle til man har passeret Jernbaneviadukten; umiddelbart ovenfor denne drejer en mindre Landevej af til venstre, som kun gør et enkelt Slag udenom den højtliggende Arbejdsanstalt og fra denne næsten i lige Linie fører op over Skansebakkens Top, hvis højeste Punkt med Generalstabsmærket kun ligger nogle hundrede Alen til højre for Vejen. Stigningen er ganske jævn, og Gangen magelig, om end skyggeles; mere end et godt Kvarter vil man neppe være om fra Alleén at naa op til Udsigtspunktet.

Det mest overraskende og tiltalende ved dette er næsten at Udsigten saa at sige viser sig pludseligt; først ved Vandringens Maal kommer den fuldt til Syne. Er man uden at vende sig naaet op til Topunktet og saa standser og lader Øjet løbe Synskredsen rundt, kan man ikke andet end imponeres af det Rundskue, man har for sig. Paa Bakkedragets sydlige Side lukkes den fjernere Udsigt af Store Dyrehaves tætte Højskov, der mod Vest forlænger sig ud i Præstevangs lavereliggende Trægrupper, mellem hvilke Horisontens Linier og det fjerntliggende Lystrup Hegn allerede hist og her skimtes; under den ses mellem Trækrøner det nærliggende Sandviggaards hvide Gavle og Skorstene. Paa dette Punkt begynder den vide Udsigt, der indtager tre Fjerdedele af hele Synskredsen. Nærmest Skoven svæver Synet ud mod Egnen om Frederikssund lige til Roskildefjorden, hvis smalle Linie skjules af den højtliggende Kyst, som hæver sig mere og mere op imod Frederiksværk. Det er vide Marker og Mosedrag; saa brydes det flade Land af Frerslev Hegns mørke Belte; efter det følger Toppene af den lille Tirsdagsskov, ragende frem over Bakkedraget, der skjuler Hillerød By; kun Slotstets slanke Spir løfter sig over det. Paa

sin Vandring videre mod Nord møder Øjet en mørk Plet, det er Auderød Hegn; derefter følger de kraftige Linier af Bakkerne, som skjuler Frederiksværk; saa træder Tisville Hegn frem; under det ses den graa Arresø, der paa Grund af sin Farve ikke er lige synlig til enhver Tid. I en Sænkning mellem Bakkerne Nord for den skimtes ved Solnedgang i Sommertiden stundom en spejlende Stribe af det fjerne Kattegat.

Saa løfter sig en mægtig sammenhængende Skovmasse, — den mægtigste i Danmark — mod Horisonten; nærmest ses Skovene om Frederiksborg, Lille Dyrehave, Tyvekrogen, Stenholts Vang, bag dem Gribskovs bølgeformede Terræn, der op mod Maarum hæver sig til endnu større Højde end Skan-

sit stejleste Affald ned mod to vide Dalstrøg, af hvilke den ene, mod Kattegat vendte, udfyldes af Esrom Sø, det andet strækker sig i Retning af Nivaa, lige ned til Øresund. Skov og Mark med Smaabølger og Sænkninger, med Marker vekslende i alle Farver, snart en Brakmark, som staa helt brunviolet i Luffitonen, snart en græsgrøn Plet, snart et guldgult Felt, Smaahuse og Gaarde med skinnende hvide Mure og enkeltstaaende Trægrupper vekse her milevidt, saa langt Øjet rækker, i endeløs Mangfoldighed. Skovlinie viser sig over Skovlinie: nærmest Øjet, i Flugt med Stenholt Vang strækker sig Grønholt Vang; over den, paa Esromsøes østlige Side, skinner Fredensborg Slot blændende hvidt, ragende op mellem Træerne med sin Kuppel og sine minaretagtige Skorstene; under det ser man Byens røde Tage skinne. Længere til Højre flyder Slotshaven i et med det fjernere Danstrup Hegn, der atter fortsættes af Nystrup Hegn og Egebæksvang; over dem danner, endnu fjernere Klosterris Hegn den tredje af de indbyrdes adskilte Skovsribber, mellem hvilke vide Sletter med Krat og Huse lade sig til Syne.

Mod Øst, hvor alle Kystens Skove ligge synlige i Dalen, svæver Blikket frit, over Grønholts røde Kirketaarn og hvide By, lige ud til Sundet; paa begge Sider af Lave Hegns lille mørke, tætbegrænsede Skovmasse, ser man de hvide Sejl derude skinne, og Røgen af de forbifarende Dampere. Og endnu længere bort svæver Øjet; bag Landet ser man den svenske Kyst hæve sig, broget af Byer og Skove; østligst ses i klart Vejr tydeligt Landskronas to Taarne. Nærmere end disse skinne Hveens gamle Kyster i Solen, St. Ibs hvide Kirke ses klart med blotte Øjne; om Aftenen ser man Fyret blinke. Østligst følger saa det mere kratagtige Grønholt Hegn (forskelligt fra Grønholt Vang), og endelig sluttet Rundskuet paa den sidste Fjerdedel af Store Dyrehaves tætte, mørke Krøner, hvormed vort Overblik begynder.

Man vil af denne Skildring forstaa, at det er en efter dan-Forhold enorm vid og rig Udsigt som Skansebakken frembyder. Endnu videre og rigere vilde den være, hvis det var rigtigt, hvad der oftere er sagt af ellers troværdige Folk: det paaastaas nemlig, at man mod Sydvest i klart Vejr ser Spirene af Roskilde Domkirke. Vist er det at man kun et Tusind Alen nordligere kan se dem fra Højdedraget; i og for sig var der derfor intet til Hinder for, at de kunde ses fra dette højtliggende Punkt. Nedskrivener af disse Linier har imidlertid aldrig set dem, og paa de Kort, der staa til hans Raadighed, gaar en Linie fra Skansebakken til Roskilde over Skovens Nordvesthjørne. At intet af det fjernere liggende Land for Tiden kan ses over denne, er i alt Fald vist. Men fra et Hus paa Skansebakkens Top, var det ikke utænkeligt, at Roskilde Domkirke vilde komme til Syne fra Vinduerne.

Udsigten fra Skansebakken er, som man vil forstaa, skøn til alle Aarets og Døgnets Tider; interessant er den en St. Hans Aften, naar man ser Blussene lyse fra Issefjorden til langt over i Skaaene. Men skønnest er den næsten en tidlig Sommermorgen, naar den sølvhvide Taage endnu svømmer i Lavnigerne, og de højere Bølger af Landskabet dukker frem deraf som Øer. Saa er Synet ikke videst, men Skønheden maa ske mest ejendommelig dansk.

Joh. Petersen

Niels Peter Nielsen, „Pudse-Peter“.

12 Nørrebrogade

sebakken. Mod Vest højner Fruebjerg sig med en enkelt Kuppel af Trækrøner over de omgivende Toppe, nærmere ses de slanke Skorstene af Teglværkerne ved Gadevængen ragende op over Skoven. Langs Skovgrænsen i Forgrunden kommer Jernbanelinien nu og da til Syne mellem Bakkerne; mod Nord forsvinder den i Skoven; men et skarpt Øje kan atter paa dennes anden Side følge Lokomotivets hvide Dampskyer milevidt over Sletten, paa dets Vej mod Snekkersten.

Paa Skovens Østside sænke dens Toppe sig; over de prægtige Graners tætsluttede Masse blaaner „Esromsøes vidunderlige Perle“, som man helt overskuer. Ved dens Nordside viser sig en Strimmel gule Marker; derover løfter sig skarpt tegnet Kulens prægtige Bjærglinie, der er saa ulig alle danske Formationer. Vestligere følger Klosterris Hegn, flydende sammen med de andre Skove, der lukke for Horisonten helt ned til Gurre.

Til denne Side — mellem Nord og Øst — er Udsigten rigest og skønnest; man skal her i Landet, vidt og bredt søge om Magen dertil. Skansebakkens Højdedrag har her

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELLE TIDSSKRIFTE •

Telefon Central 3788. UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16. 1ste Aargang. Nr. 5.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvartal, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, eller hos Boghandlerne.

1. Marts 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Kioskerne og paa de kjøbenhavnske Banegaarde).

Christianshavn.

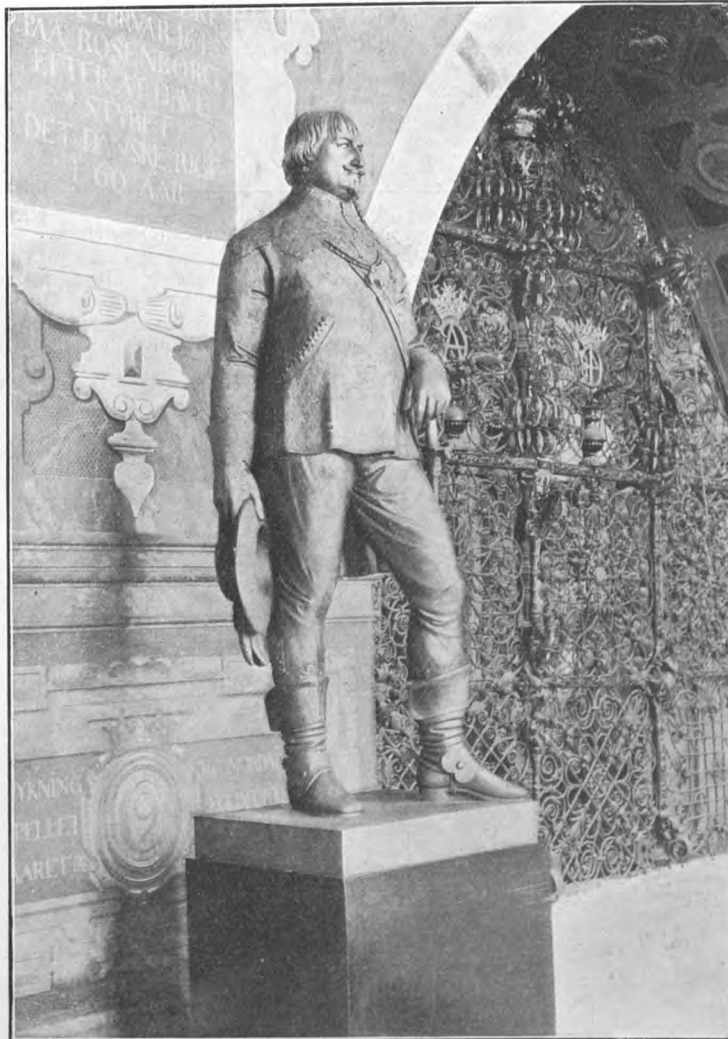
I dette og de nærmest følgende Numre af vort Blad vil vi beskæftige os med denne Del af Danmarks Hovedstad, som bekendt grundlagt af Kong Christian den Fjerde og oprindelig tænkt som en selvstændig By. Regner man dens Oprindelse fra Aaret 1618, da Forarbejderne til den begyndte, var den ogsaa en Købstad for sig selv i godt 50 Aar, nemlig til 1674, da den indlemmedes i København.

Den ny By skulde være en Handelsby med Kanaler, ad hvilke Skibene kunde gaa lige til Købmændenes Huse, og da disse Købmænd, efter den Maade, hvorpaa Kongen planlagde Bebyggelsen, nødvendigvis maatte være velhavende, blev Christianshavn fra først af en stilfuld, fornem By, noget helt andet end København.

Christianshavn har forandret sig i Aarenes Løb — og ikke til sin Fordel, hvilket for en stor Del er Autoriteternes Skyld, som med et mildt Ord altid har negligeret Christian den Fjerdens By. En ligefrem Haan imod den var det, at man lagde et Tugthus ved Torvet midt i Byen. Men sit Særpræg har den beholdt, ingen anden By i Danmark ligner den, og de fleste af de

prægtige Huse fra dens første Tid staar endnu som Minder om Fortiden. Skal den sammenlignes med andre Byer i Europa, maa det blive de gamle maleriske Byer i Holland, som vistnok ogsaa er tagne til Mønster

til denne Serie har sikret os gamle Billeder, der for de fleste vil være ukendte, og desuden har ladet optage nye Fotografier, specielt til Bladet, af vore Dages Christianshavn, hvor det gamle og det nye mødes.

Fot. Hude. Kong Christian den IV's Statue, som tidligere var opstillet i Rosenborg Slotshave, men nu er anbragt i Roskilde Domkirke. Roskilde.

Byens Grundlæggelse.

Af alt det, Kong Christian den Fjerde i sin Regeringstid fik planlagt og bygget i København, hører Grundlæggelsen af Christianshavn til det mest beundringsværdige. Ikke en Gang Byggegrundene var der, det hele var Vand og Morads — Amagers Kyst laa et godt Stykke længere ude. Og paa dette lidet indbydende Sted fik han velhavende Folk til at rejse en By efter sin egen Plan!

Hans Hensigt med Anlægelsen af Christianshavn var en dobbelt. Han fandt, at København var daarligt beskyttet mod Søiden, og den ny By skulde derfor samtidig være en Fæstning. I et Brev, hvorved Kongen i 1618 paa-lægger en Skat til Hjælp til Grundlæggelsen, siger han herom, at det er hans Hensigt „en Befæstning at lade forfærdige, vor Skibsflaade, Tøjhus, Slottet og den gamle By, som største Magt paa-liggende er, til Defension og Forsikring.“

Men, som bekendt, interesserede Kongen sig overordentlig meget for Handelens og Søfartens Udvikling, og Christianshavn skulde da være en særlig Handels- og Havneby.

Ved Kontrakt af 7. December 1617 havde Kongen overdraget Ingeniør Johan Semb at anlægge den nye Stad i Vandet mellem København og Amager, og ved Navngivelsen fremhævede han dens Bestemmelse som Havneby, idet han efter sig selv kaldte den Christians Havn.

Saa sent som i Begyndelsen af dette Aarhundrede fandt man i Havnevæsenets Arkiv mellem nogle nyere Kort en gammel Plan af Christianshavn (som vi gengive paa sidste Side), der, skønt den ikke havde Aars-tal eller Dato, tydeligt nok stammede fra Christian IV. Gennem de paa Planen afsatte Personnavne kunde den temmelig bestemt

ved Grundlæggelsen. Som bekendt har den ogsaa altid afgivet en Rigdom af Motiver for vore Malere.

„Før og Nu“ vil da bringe Mindeblade om denne By fra dens Grundlæggelse til Nutiden, idet vi ogsaa

Bolværket ved Brogade efter Reguleringen, efterat den første Knippelsbro forsvandt i Tredserne. Huset Nr. 1 fik Lov at blive staaende. — Billedet venligst tilstillet os til Reproduktion af Hr. Havnedirektor Møller.

tidfæstes, og man kan sikkert gaa ud fra, at det er en Kopi af det store Kort, Kongen havde ladet udføre 1619, og hvorpaa Liebhaberne til Grundene indtegnede deres Navne.

Bebyggelsen fandt nemlig Sted paa den Maade, at Kongen overdrog Grundene til de Liebhavere, som havde indtegnet sig paa Kortet, og som vare særlig velhavende og driftige Folk, — uden andet Vederlag end at de skulde forpligte sig til at opfylde Grundene, der delvis laa under Vand, og opføre en god Købstadsbygning derpaa. De fik straks Skøde og flere Friheder, blandt andet Skattefrihed i 12 Aar og Frihed for Udførselstold i 7 Aar. I Aaret 1622 udstedtes det første Skøde, det var til Københavns rige Borgmester Mikkel Wibe, der havde valgt den Grund, der laa paa Hjørnet af St. Anna Gade og Strandgade.

Som manser af Planen, er Byen anlagt meget regelmæssigt, som de 5 Sider af en Ottokant, med Fæstningsværker i en Halvkreds udenom. Forøvrigt er Planen ganske efter Mønstrer fra Hansestæder og hollandske Byer. Parallelt med Strandgade, som oprindelig laa lige ud til Havnen, gaar Kanalen tværs igennem Byen og imellem Havnen og Kanalen deler „Kongensgade“ — den nuværende Wildersgade — Grun-

dene i to Grupper. Grundene var lange og smalle, Husenes Gavle skulde ligge henholdsvis mod Havnen (Strandgade) og Kanalen (Overgaden neden Vandet). Skibene kunde altsaa gaa lige til Husene for at losse eller hente Varer. Baghusene, som

Dronningensgade, Printzensgade og Amagergade. Og paa langs: St. Annægade, Lille og Store Torvegade samt Sofiegade, der oprindeligt, som de andre, begyndte ved Strandgade.

Afdøde Arkivsekretær G. L. Grove har i Københavns Havnevæsens Festschrift 1908 givet nogle interessante Oplysninger om Planen, som vi her gengiver.

En nærmere Undersøgelse — skriver G. L. Grove — viser, at det netop gennemgaaende er de ældste, fra andre Dokumenter kendte Ejeres Navne, som ses paa Kortet. Flere af dem er døde ganske kort efter Kongens Opfordring (af 15. April 1619) til at tegne sig for Grundene paa de ovenfor omtalte Vilkaar. Saaledes Proviantsskriver Cort v. Busch 1625, Borgmester Mikkel Wibe 1624, Rentemester Sivert Beck 1623, Borgmester Iver Poulsen 1622 og endelig begravedes Claus Condewin allerede 4. Maj 1619, altsaa ikke en Maaned efter Opfordringen. Eller med andre Ord, Kortet viser os det ældste Christianshavn og Navnene paa dets allerførste Grundejere.

Flere Navne paa Ejerne af Grundene til Strandgaden viser fremdeles, at disse Pladser kom Folk i Hænde, der drev betydelig Skibsfart, Skibsbyggeri eller Handel. Claus Condewin, længst til venstre, var en vel-

Fot. Hude.

Strandgade 30—32, Mikkel Wibes Gaard (opført 1636).

var Magasiner, vendte fra begge Sider imod „Kongensgade“, hvorfra Varerne bekvemt kunde køres ud til Kunderne.

Planen viser i Hovedsagen Christianshavn, som den er endnu. Man ser Tværgaderne: Strandgade, Kongensgade (Wildersgade), Nedergaden (Overgaden neden Vandet), Kanalen, Overgaden (Overgaden oven Vandet),

Bolværket ved Brogade efter Reguleringen, efterat den anden Knippelsbro forsvandt 1909. Huset Nr. 1 maatte nedrives for at gøre Løbe: bredere, Nr. 3, Reimer Wildes Gaard, opført 1688, blev sparet. Billedet venligst tilstillet os til Reproduktion af Hr. Haynedirektør Møller.

staaende Købmand og Skibsreder, der i 1617 fik 7 Aars Bevilling paa at fange Hvaler under Grønland, Claus v. Busch var Bevindhebbet i Ostindisk Kompagni, Claus Soll Materialskriver paa Nordlandene, Island og Vespene. Ejerne af de fire næste Grunde var ansete Adelsmænd, hvem den Op-gave maaske snarest har været tiltænkt at smykke Indgangen til den ny By med skønne Købstadbygninger. Den næste Grund, som Johan Semb, Ingeniøren, der anlagde Christianshavn 1617, sagtens havde valgt som den bedste Plads lige for Bunden af den gamle „Grønnegaards Havn“, blev 1624 bortskødet til Kongens Skibsbygmester David Balfour, der byggede mange Skibe til Flaaden. Naboen, Johan de Willem, en rig indvandret hollandsk Købmand, var med at skaffe de første Hvalfangere til Danmark 1616, blev 1620 Direktør for Grønland-

Fot. Hude.

Strandgade 20—22, Cort Adellers Gaard (opført 1668), tildels ombygget.

ske Kompagni og stiftede 1625 den Karaibiske Skibsfart paa Vestindien, Brasilien, Virginien og Guinea. De 3 næste Grunde laa endnu i mange Tider under Vand.

Det gik ret langsomt med Bebyggelsen, men den 8. Juni 1639 fik Christianshavn sine første Privilegier som selvstændig Købstad, hvad den var indtil 1674. Den 12. Marts 1643 fik dens Indvaanere Privilegium paa „alene at nyde alle de Haffner, de enten allerede graffuidt eller herefter for deres Fortov paa deres egen Bekostning graffuendis profit, med ald huis Profit, de deraf kunde haffue“ (undtagen Kongens Vinterleje- penge).

Med Hensyn til Kanalen bestemte samme Privilegier, at hver maatte for sit Fortog indtil Midtstrømmen gøre den sig saa nyttig, han bedst kan, mod at holde samme med Bolværk og Tilbehør, saa vidt der for hans Grund tilkommer ham.

Bygninger fra Christianshavns første Tid.

Som foran omtalt døde Borgmester Mikkel Wibe, inden han fik sin Gaard opført paa Hjørnet af Strandgade og St. Annegade. Gaarden Nr. 30—32 i Strandgade, der har Navn efter ham, er opført 1636, 12 Aar efter hans Død. Efter at Nr. 30 er gjort pietetsfuldt i Stand af Ejeren, Vognmand Mortensen, fremtræder den i sin oprindelige Skikkelse med røde og gullige Mursten, Kridtstenskvadere over Vinduerne, Kridtstensbaand og Smedejernsankere. Porten er dog indsat i en senere Periode, nemlig 1710, og Vinduerne er blevet noget større.

Efter at have nævnt denne den første Bygning paa Christianshavn, gaar vi ned ad Strandgaden mod Christianskirken og begynder med Strandgade Nr. 4, Agent Bertel Madsens Gaard, som er af noget yngre Dato, nemlig fra 1794. Derefter kommer Nr. 6, Abraham Lehns Gaard. Det er Gadens smukkeste Gaard og har bl. a. den Interesse, at Schelten Peder

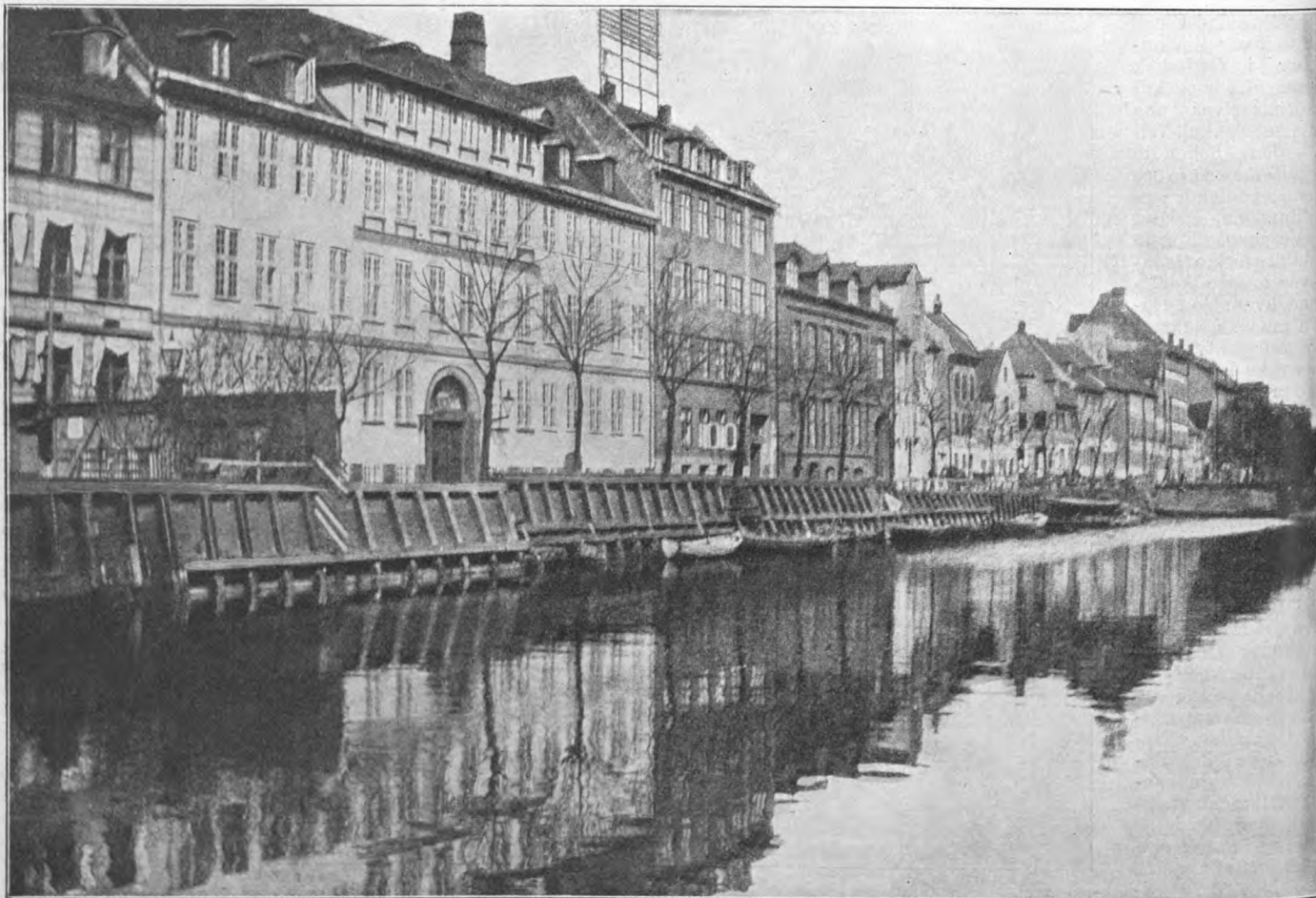

Hansen fot. Brogade 3, Reimer Wildes Gaard, opført 1688; fuldt ud bevaret i Stilen.

Tordenskjold boede her i et Par Aar, 1719—20, sammen med sin trofaste Tjener Kold. En Pavillon i Gaarden viser, hvor han boede; her har han flere Gange haft Besøg af selve Kong Frederik den IV. Abraham Lehn, fra hvem en nulevende Adelslægt stammer, var Søn af en her til Landet indvandret Hollænder, Johan Lehn, der oprettede en Vinstue i Dydkjøb, som gav mange Penge. Sønnen fik en god Opdragelse, overtog Vinstuen efter Faderen, men var desuden ved Hjælp af sin Formue stor Købmand og Skibsreder, tillige Raadmand i København. Gaarden paa Christianshavn byggede han 1703. Façaden er senere blevet „moderniseret“.

Efter denne nævner vi Nr. 10, som er bygget 1775 af Muremester Joh. B. Schottmann; Nr. 12, Mathias Rohdes Gaard, som er fra 1790, og Nr. 16, opført 1735.

Gaarden Nr. 20 i Strandgade, en gammel Vinhandlergaard, har tilhørt Christian IV's bekendte Hofmaler Carl v. Mandern. Det var en Mand, der passede godt til Christian

Heerings Gaard, Overgaden neden Vandet 11 (Façaden), opført 1785.

IV, for saa vidt som han havde nogle af Kongens Egenskaber, stor Dygtighed og Virksomhedstrang. Forøvrigt skal han, efter hvad man ved, have haft en fortrinlig Støtte i sin Hustru Marie, der ogsaa havde stort Forretningsgeni. Han var, ligesom Johan Lehn, kommet hertil fra Holland, drev, ved Siden af sin Metier som Portrætmaler, Vinhandel, tjente mange Penge og ejede flere Ejendomme i København, deriblandt Østergade Nr. 15, som ogsaa kaldes Carl v. Manderns Gaard. Et Gipsrelief paa Ejendommen i Strandgade antyder Vinhandelen.

Nr. 22—24 i Strandgade, Cort Adellers Gaard, fremtræder som en Blanding af adeligt Palæ og Købmandsgaard, men Cort Adeler var ogsaa stor Købmand og havde Part i Ostindisk Kompagni og Saltværket. Den oprindelige Gaard var opført i Christianshavns aller ældste Tid af Jens Sparre. — Cort Adeler ombyggede den i 1668.

I Gaarden Nr. 26, G. Behagens Gaard, er nu Politistation. Over Porten mod Gaarden er indmuret en Sandsten med

Fot. Hude.

Strandgade 26, Behagens Gaard (opført 1769).

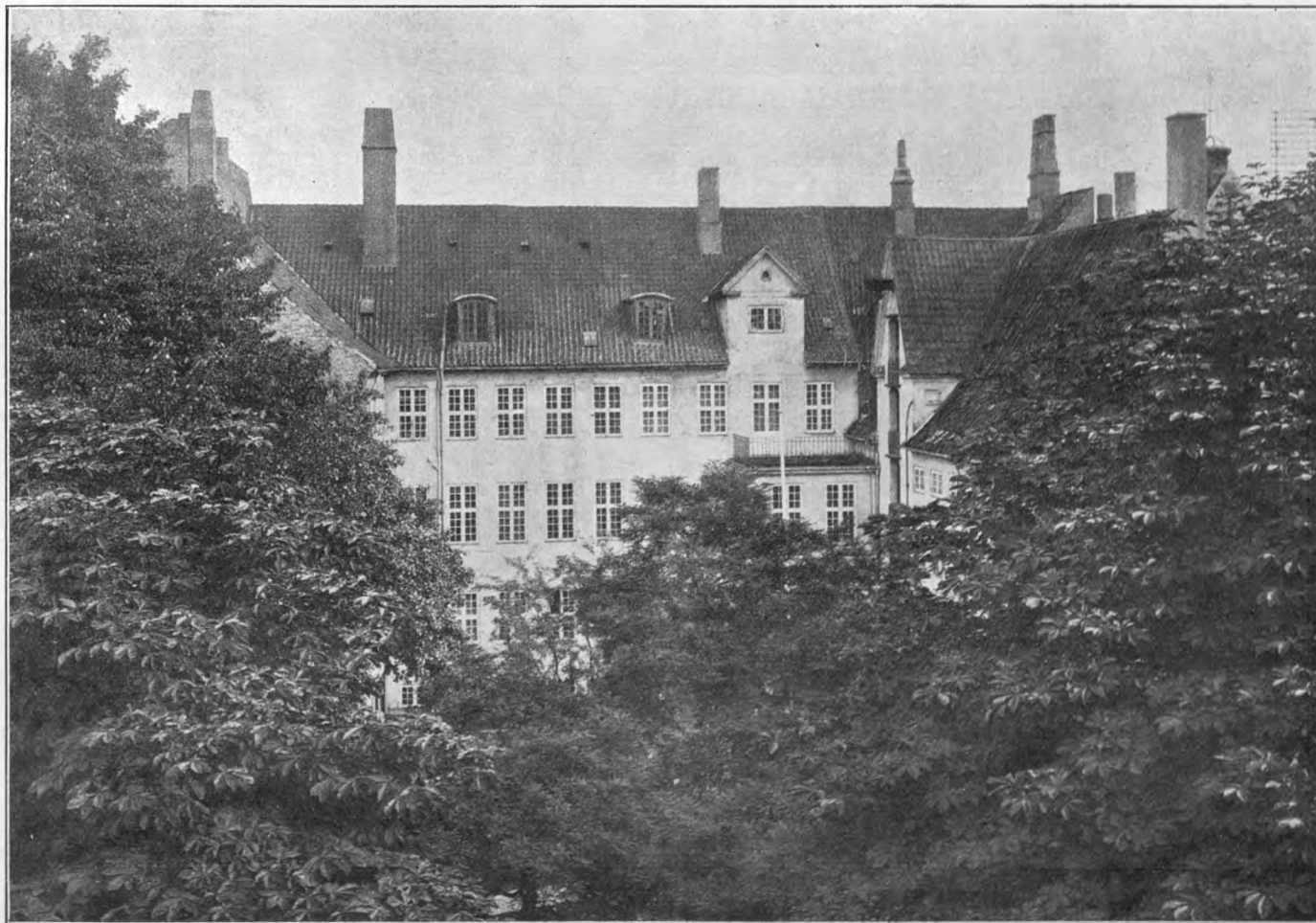
Aars tallet 1626. Formentlig er den ombygget 1769, hvilket Aarstal staar i et Skjold i den trekantede Fronton.

Strandgade Nr. 28, Sivert Grubbes Gaard, stammer ogsaa fra Christianshavns første Bebyggelse, men er i det 18de Aarhundrede ombygget.

Gaarden Strandgade Nr. 30—32 har vi ovenfor nævnt. Vi kommer derefter til det andet Hjørne af St. Annagade, Topps Gaard, som i den nyere Tid har været ejet af den islandske Købmandsfamilie Bryde. Den er fra Aar 1733. Det smukke Pakhus er tilbygget 1778.

Herefter kommer Ejendommen Strandgade Nr. 36, et stort Kompleks med mange store Pakhuse, opført 1780 af Legatstifteren Niels Brock.

Endelig skal vi af den ældre Husrække i Strandgade nævne Nr. 46, Andreas Bjørns Gaard, opført af ham 1735, paa Hjørnet af Baadsmannsstræde. Han fortjener særlig at nævnes, fordi det egentlig skyldes ham, at Christianshavn, efter sin i det hele ret døde Fortid, fik en Udvikling paa en anden Maade end Grundlæggeren havde tænkt. Han anlagde

Heerings Gaard, Façaden til Gaarden.

nemlig et Skibsværft paa et opfyldt Terræn ved nuværende Wilders Plads, Krøyers Plads og grønlandske Handels Plads. En stor Triumf fejrede han, da han i Kong Christian VI's Overværelse lod et af ham bygget Orlogsskib, „Kjøbenhavn Slot“, løbe af Stabelen d. 30. Novbr. 1741.

Andreas Bjørn døde 1750; 12 Aar efter solgte hans Arvinger en Del af Pladsen til Mægler Wilder, som oprettede det store Værft, der i 1802 overgik til Asiatisk Kompagni.

Søkvæsthuset.

Blandt Christianshavns offentlige Bygninger gør Søkvæsthuset Overgade o. V. Nr. 60, sig særlig bemærket. Det er opført 1754—55 til Opfostringshus og først senere indrettet til Søkvæsthus, d. v. s. Hospital for saarede og syge Orlogsmænd. Et saadant var først bygget paa Bremerholm, derefter paa St. Anna Plads, hvor Kvæsthusgaden endnu minder om det, og endelig flyttedes det til Christianshavn og var her indtil Bygningen senere blev indrettet til Underofficersskole for Marinen og Bolig for Orlogsværftets Chef, for Tiden Kontreadmiral G. H. R. Zachariae.

Chefsboligen, som er en særlig Bygning til den anden Side mod Haven, er genopbygget efter en Brand 1838. Den var i en Snes Aar Ægteparret J. L. Heibergs Hjem, idet de flyttede herud fra Bakkehuset i 1844. Fru Heiberg fortæller i sine Erindringer, hvor glad hun var for Haven, som var paa $\frac{1}{4}$ Td. Land inde mellem Byens Stenhuse. Da hun kom, var der af store Træer kun et gammelt Kirsebærtræ, men ved en Gartners Hjælp fik hun plantet en Mængde Skovtræer og Frugttræer. Det hele skulde være rigtig „landligt“, og foruden naturligvis en Mængde Blomster, saae hun ogsaa noget Rug og Havre. En Sommerdag ved Verandaen mod Haven er den Dag idag en uforlignelig landlig Idyl.

Bombøbøssen.

Den Stiftelse for gamle trængende Sømænd og nogle Enker, der kaldes „Bombøbøssen“, er oprettet af Kommandør Sølling 1819. Peter Norden Sølling var født i Norge 1758 og virkede her som Waterskøt, til han efter

Fot. Hude.

Strandgade 6, Abraham Lehns Gaard, Gaardinteriør (opf. 1703).

Norges Adskillelse fra Danmark kom hertil. Han havde et varmt Hjerte for sine kære Sømænd, og det gjorde ham særlig ondt, at de paa deres gamle Dage skulde leve af „Landkrabbernes“ Naade og Barmhjertighed. Saa besluttede han at oprette en Stiftelse for dem og begyndte en Indsamling hertil ved at stille en Bombe paa sit Kon-

at anlægge en Nagelsmedie. Sønnen Lars Wilder (f. 1738) overtog Bedriften og fik 1767 Skøde paa Værft og Grunde. Han døde ugift 1810 som en stor Velgører mod sin Fødeby, idet han havde testamenteret sin Formue, der androg henved $\frac{1}{2}$ Million Rigsdaler, til humane Formaal, særlig til Almindeligt Hospital og St. Hans Hospital. Paa den gamle

„Almindelighed“ i Amaliegade var under Spejle anbragt smaa Noter, som opfordrede Beboerne til at minde Lars Wilder med Taknemlighed.

Af de nuværende Virksomheder paa Wilders Plads er L. Jacobsens Bøcker- og Brændselsforretning særlig kendt. Københavns Flydedok har den mod Havnen vendende Del og den store Grav. Det, der nu hedder Wilders Plads, ejes af Frøkerne Petersen. Broen, der har Navn efter Pladsen, blev for en halv Snes Aar siden ombygget. Gaden fik først Navnet omkring 1859.

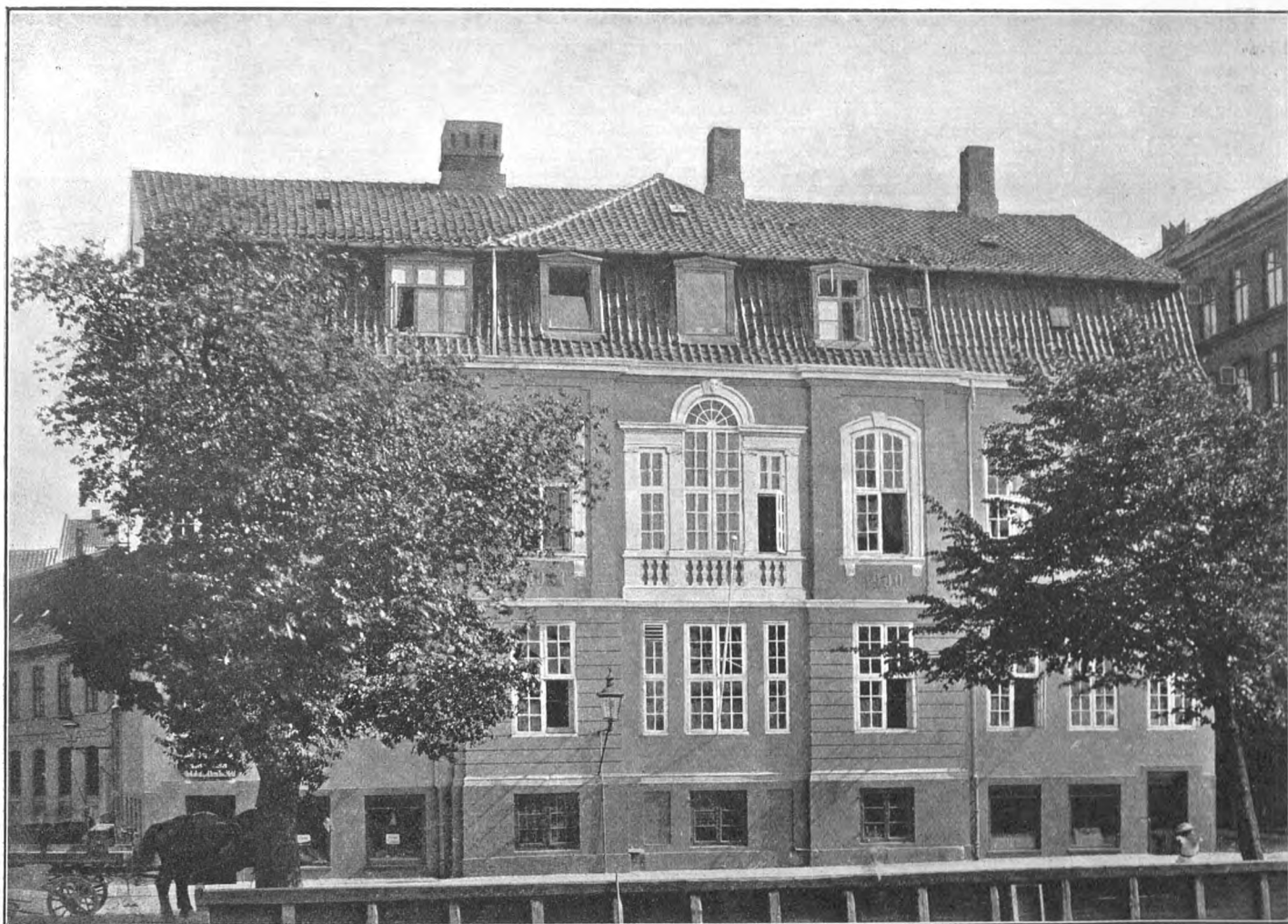
Andre interessante Bygninger.

Ved Kajreguleringen i Anledning af

Fot. Hude.

Søkvæsthuset, opført 1754—55.

Fot. Hude.

Overgaden oven Vandet 6, Stanleys Gaard (opført 1755).

den ny Knippelsbros Opførelse kom Ejendommen, Brogade Nr. 3 (se Billederne paa 2den, 3die og 4de Side), til at ligge lige ud til Havnen. Det er et interessant Borgerhus fra sin Tid, paa Christianshavn noget for sig selv, men kendt Hustyper fra ældre Kvartierer i København, bygget 1688 og tilhørte oprindelig Brygger og Stadskaptajn Reimer Wilde.

Et Hus, som faa lægger Mærke til i Forbifarten, men som ved nærmere Betragtning viser sig at være et Palæ, der er i Stil med dem i Amaliegade, er Overgade o. Vandet Nr. 6. Det er den engelskfødte Billedhugger S. C. Stanleys Gaard, bygget 1755. I samme Gade findes et andet Hus, Nr. 32, Hjørnet af Sofiegade, der ogsaa har noget fornemt ved sig. Det er bygget af Tømrermester Joh. Jak. Steinfass omkring Aar 1770. Ogsaa Gaarden Nr. 10 i samme Gade er af de gode, gamle Christianshavnhuse. Det er opført 1785 af Thomas Potter. Han var, efter hvad der vides, indvandret Skotte og betegnes som Grundlæggeren af Danmarks Jernstøberindustri.

En særlig fremtrædende og ualmindelig smuk Gaard er Heerings, Overgaden n. Vandet Nr. 11. Foruden den imponerende Façade med 16 Fag og 3 Etager foruden

den 6 Fag brede 4de Etage har den ogsaa meget anseelig og overordentlig stilfulde Gaardpartier.

Gaarden er bygget 1785 af Søkaptajn Hans Pedersen Koefoed. Grunden med flere Bygninger, bl. a. Bryggeri, solgtes ham af Arvingerne efter den i 1782 afdøde Borger og Brygger Peter Casse. I Familien Koefoeds Stamtavle noteres om Søkaptajn Koefoed følgende: Søn af Købmand Peder Koefoed i Svaneke, født den 16. Oktober 1742, død 3. Januar 1812. Skibskaptajn,

Grosserer og Brygger i København, Godsejer til Aastrup og Holbæk Ladegaard. Gift 29. December 1786 med Maria Bohn (Enke efter Købmand Jochum H. Ancher i Nexø og Datter af Købmand Morten Bohn i Rønne) født 19. Januar 1760, død 20. April 1838, Etatsraadinde, Stifterinde af de Koefoedske Legater. Ingen Børn.

Om Søkaptajn Koefoed fortælles iøvrigt, at han til Trods for sin Rigdom altid i sit ydre bevarede Præget af den jævne Sømand og gik omkring i Pjækkert og laadden Kabuds.

Nogle vil vide, at han allerhelst promenerede i islandsk Uldtrøje. I dette Kostume skal han en Dug være kommet ud paa Orlogsværftet, hvortil han havde fri Adgang. Den vagthavende Underofficer, der ikke kendte ham, standsede ham med et brysk „Hvem er han?!“ Saa kom Patricieren op i Koefoed, og han svarede: „Jeg kan købe Skibene og alt, hvad der ligger her — hvem er han?“

Ved Skøde af 21. Februar 1839 kom Gaarden i Familien Heerings Eje, idet daværende Urtekrammer Peter Fr. Suhm Heering købte den paa Auktionen efter Etatsraadinde Koefoed. Den nuværende Ejer, Grosserer P. N. Heering har med stor Pietet istandsat Bygningen saa dens arkitektoniske Ejendommeligheder fremtræder i fuld Skønhed.

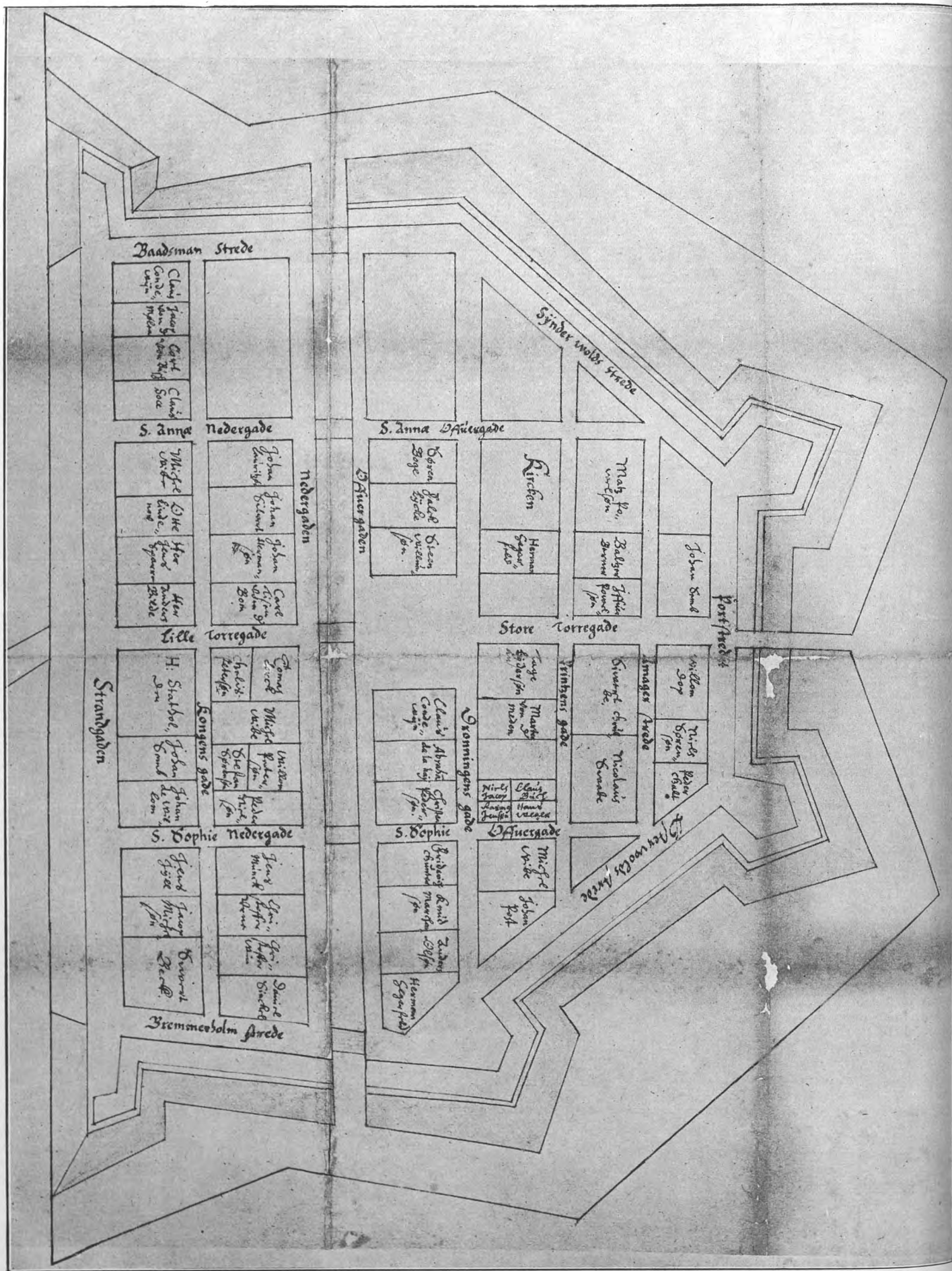

Fot. Hude.

Overgaden oven Vandet 32, Steinfass Gaard (opført 1770).

Kopi af det store Kort,

som Christian den IV lod udføre i 1619 over Anlægget af Christianshavn, hvorpaa Liebhaberne til Grundene maatte indføre deres Navne for at faa Grundene (om man kan kalde dem saaledes, da største Parten af dem laa paa Havets Bund) overladt uden andet Vederlag end det at skulle forpligte sig til at opfylde Grundene og derefter paa samme opføre en Købstadsbygning. Liebhaberne fik straks Skøde paa Grundene, Skattefrihed i 12 Aar m. m. — I Aaret 1622 udstedtes det første Skøde til den rige Borgmester Mikkel Wibe, som havde valgt Grunden paa Hjørnet af Strandgade og St. Annægade, der strakte sig bag ud til Kongensgade (Wildersgade) — altsaa med Facade til 3 Gader.

Til Amatør-Fotograferne!

Vi frafalde Retten til at beholde Pladerne og er tilfredse ved kun at modtage Aftryk af samme til Konkurrencen om vore Præmier.

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELT TIDSSKRIFT •

Telefon Central 3788. UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16. 1ste Aargang. Nr. 6.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvarter, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, eller hos Boghandlerne.

15. Marts 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Kioskerne og paa de kjøbenhavnske Banegaarde).

Christianshavn.

(Fortsat).

Vi fortsætter vor Beskrivelse i forrige Nummer af de smukke Bygninger paa Christianshavn og naar da først

Asiatisk Kompagni.

Ved at nævne Asiatisk Kompagni kommer vi til to af de smukkeste Bygninger, ikke blot paa Christianshavn, men i København overhovedet, nemlig de asiatiske Palæer i Strandgade (Nr. 25) ligefor St. Annagade. Det, der ligger nærmest Brogade, er opført 1738 som Forsamlingsbygning for Kompagniet. Det næste, der er et Pakhus, men har samme Gadefacade som det første, opførtes 1781. Til Komplekset hører det stilfulde Pakhus Nord for Bassinet i Pladsen, som er bygget af N. Eigtved.

Asiatisk Kompagni fortjener en nærmere Omtale, da det i sin Tid spillede en betydelig Rolle i Københavns merkantile Liv. Henimod Aar 1700 købte Direktionen for „Ostindisk Kompagni“, som Selskabet oprindeligt hed, de to Ejendomme paa Hjørnet af Strandgade og St. Annagade med Fortog og Havn. Den sydligste af dem havde, som før omtalt, tilhørt Borgmester Mikkel Wibe, som i 1619 fik Tilladelse til at bygge en Pramkanal her. Kompagniet udvidede disse Grunde ved at købe Fortog og Havneret fra flere Nabogrunde. Efter nogle Aars Stag-

nation rekonstrueredes Selskabet i 1732 under Navnet „Det asiatiske Kompagni“ og byggede nu nogle store Pakhuse og de to stilfulde og pyntelige Bygninger i Strandgade. Det var en Flothed, til Gavn for Gadens Udseende, at Selskabet for Symmetriens Skyld udstyrede den yngste af Bygningerne, som kun skulde være Pakhus,

med en Façade i Stil med den første. Ejendommen paa den anden Side af Gaden tilhørte 1756 Kompagniets Kasserer og Ekvipagemester og ogsaa paa det nordligste Hjørne byggedes et anseligt Hus af røde Mursten.

Mellem Asiatisk Kompagnis Grund og Brogade havde tidligere været en anden mindre Havn, der blev kaldt Sæbesydegraven efter de i Slutningen af det 17de Aarhundrede bekendte Sæbesydere Anders Pompe og Peder Hansen Qvist, som efter hinanden havde ejet Mikkel Wibes Gaard. De havde en Havn udfor deres Fortog og ejede flere Huse i Brogade, hvis Façader vendte baade til Gaden og til Havnen, hvad man endnu kan se fra Asiatisk Kompagnis Plads. I 1717 blev Peder Hansen Qvists lange Fortog udstykket til Grundejerne i Brogade, og ved Aar 1735 fyldtes Havnen, hvilket gav Anledning til en Række Processer, da adskillige af Grundejerne paastod, at Adgangen til Havnen hørte med paa Købet.

Asiatisk Kompagni, der et andet Sted i Byen har sat sig et varigt Minde, nemlig ved den pompøse Rytterstatue af Kong Frederik V, Kompagniet lod opstille paa Amalienborg Plads, var blandt de mange Handelskompagnier, der i hin Periode opstod, det eneste, der havde Levedygtighed. Det opløstes i 1843.

Kompagniets Bygninger og Pladser, samt den gamle Doks Plads, et Areal ialt godt 5 Tdr. Land, indhaves nu af Aktieselskabet „De forenede Oplagspladser og Værfter“, som stiftedes 1872. Selskabet

Fot. Hude.

Asiatisk Kompagnis Palæ, Strandgade 25, opført Aar 1781.

drev til en Begyndelse Skibsværftet, men har nu udlejet det til „Københavns Flydedok“. Ved Siden af de gamle „asiatiske Palæer“ lod Selskabet, da der var stor Trang til gode Beboelseslejligheder i Gaden, opføre to store moderne Ejendomme i 1913 efter Tegning af Arkitekt Alfr. Thomsen. Selskabets nuværende Direktør er Overretssagfører Arnold Skibsted.

Billedet paa 3die Side gengiver Fregatten „Havfruen“ liggende ved Asiatisk Kompagnis Plads 1880. Det smukke Skib hørte til H. Puggaard & Co.s Handelsflaade, som sejlede paa Ostindien. Firmaet købte af Marinen en Række Orlogsfregatter, „Tordenskjold“, „Freja“, „Rota“ — historisk bekendt som det Skib, der i sin Tid havde hentet Thorvaldsen og hans Kunstskatte hjem fra Italien — og „Havfruen“. Sidstnævnte Skib erhvervedes 1865 og sejlede som Koffardiskib fra København indtil det i 1888, da Firmaet ophørte med den ostindiske Sejlads, blev solgt til Sverrig.

Christianshavns Apothek.

I den Forordning om Medicis og Apoteker etc., som paa Dansk, Tysk og Latin udstedes den 4. Decbr. 1672, og som i det væsentlige gælder endnu, stod i § 25 følgende kongelige Løfte: Saa lenge de Apoteker, som nu ere i Voris Residentz Stad Kiøbenhavn u-straffeligen ere providerede med gode Vare oc Materialer, saa at Indvaanerne nocksom dermed kunde være betient oc forsiunet, oc ingen med Billighed der offver kunde haiffe at klage, skal det, indtil paa videre Allernaadigste Anordning forbliffve ved det Tal, som nu her i Staden er, oc ey flere Apoteker her sammensteds tilstedes, de nu værende til Affbreck oc betryck.

Men Christianshavn var den Gang endnu en selvstændig By, saa Forordningen vedrørte ikke den, og der havde derfor ikke været noget til Hinder for, at Byen fik sit eget Apotek, men to Aar efter indkorporeredes den i København; og da Apoteker Bartholus Ferdinand Küblich i Kallundborg i 1705 ønskede at flytte sit Apotek til Christianshavn, maatte der en ekstra kongelig Bevilling til. Der var en Del Hindringer at overvinde, og der var ogsaa konkurrerende Ansøgere, men endelig fik han den 1. Marts 1707 Privilegium til at drive Apotek paa Christianshavn, som Københavns femte Apotek. Det kom til at ligge i daværende „Langebrogade“, nuv. Brogade Nr. 21. I 1712 overtoges Apoteket efter Stifterens Død af Jak. Bartholomæus, men da han i 1718 overtog Apoteket i Roskilde, stod det lukket nogle Aar. Han overtog dog atter Christianshavnsprivilegiet 1723, og flyttede Apoteket til den Gaard —

Ekvipagemester Svend Svendsens — i Torvegade, hvor Apotheket nu ligger.

Af Apothekets senere Indehavere er Frantz Heinrich Müller særlig bekendt; det var ham, der ved Siden af sin Apotekergering stiftede Porcellænsindustrien i Danmark, den senere Kongel. Porcellænsfabrik, 1765. Apotheket paa Christianshavn købte han 1785 og ombyggede og forbedrede det.

Dets nuværende Indehavere er Apothekerne Victor Pedersen og J. Juulmann. Den førstnævnte er, blandt mange andre Tillidshverv, Formand for Christianshavns Grundejerforening og udfolder, som alle ved, megen Energi for at forbedre Bebyg-

til Trods for at det forlængst er ophørt at være et Hjem for Børn, kaldes endnu den Dag i Dag. Det var endda ikke saa slemt, men det varede ikke længe, saa blev der Trang til en Tvangsarbejdsanstalt for Voksne, atter igen for en Straffeanstalt for Forbrydere, navnlig løstgængige og tyvagtige Kvinder — og alt dette stuede man sammen i „Børnehuset“. Kommunen havde daarlige Raad, og Mening var, at Anstaltens Beboere skulde tjene til Føden og Administrationen ved Fabriksarbejde. Der indrettedes Væverier til Klæde- og Sejldugsfabrikation, men Idéen viste sig at være forfæjlet.

„Børnehuset“ var i alle Maader en forfærdelig Institution med sin brogede Forsamling af forholdsvis pæne Mennesker og de usædelige Kvinder og løse Eksistenser, som samledes op paa Gaden og bragtes herud. Man sov og arbejdede i store Fællessale. Uterlighed, Slagsmaal og Drab var dagligdags Begivenheder; Opsynet var utilstrækkeligt, og let var det vel heller ikke at faa brugbare Mennesker til den umulige Op-gave at holde Orden i denne frygtelige, sammenpakkede Rede. I 1674 angives det, at Anstalten husede 400 Personer, medens der „kun var Plads til 200“.

Af Mangel paa Opsynsmænd maatte man udvælge nogle af Lemmerne til at fungere som saadanne, ja, endog til at eksekvere Straffe.

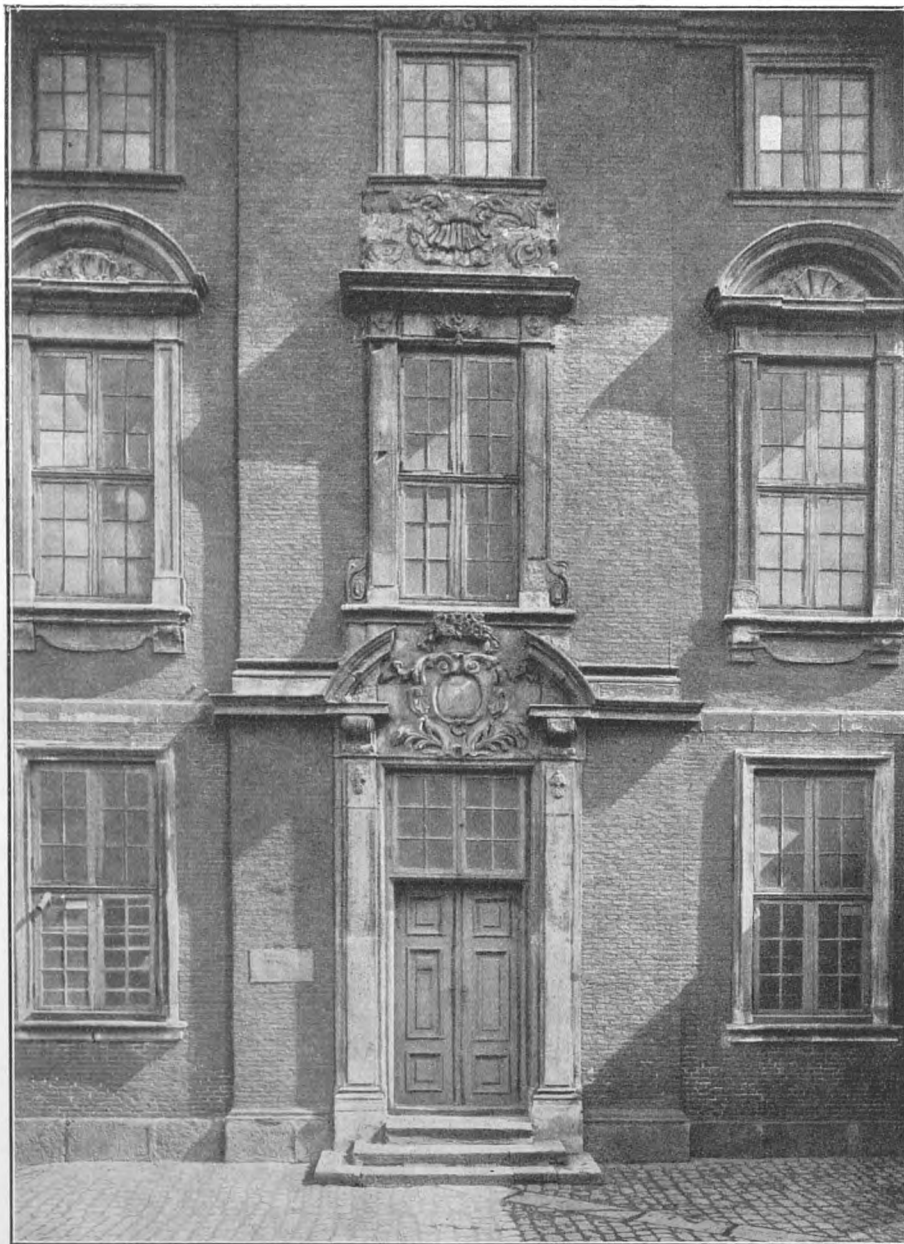
Hvad Børnene angik, da var det saaledes, at Forældrene kunde sende deres Børn derud, naar de af en eller anden Grund ikke vilde beholde dem hjemme. Der haves Eksempler paa, at Forældre har sendt en Datter derud som „vanartet“, fordi hun ikke vilde gifte sig med den, de ønskede. Og i Tilgift skal det være hændt, at Forældrene „glemte“ Børnene. K. Bokkenheuser fremdrager i sin Bog om Christianshavn en saadan Forglemmelse.

Det var en ung Pige, der blev indsat da hun var 15 Aar og først slap ud, da hun var 51! Omsider satte dog Struensee en Stopper for det værste Barbari mod de stakkels Børn, idet han forbad Forældre at sende deres Børn derud efter Forgødtbefindende.

Lægges nu hertil, at Kosten, stadig paa Grund af Kommunens Fattigdom, var yderlig slet — det Kød, der blev kasseret paa Torvene, blev sendt til „Børnehuset“ — saa vil man forstaa, at Institutionen tilsidst blev saa rædselsfuld, at flere af Lemmerne forsøgte Mord paa uskyldige Lidelsesfæller blot for at slippe ud — og blive henrettede.

I 1708 skete der for saa vidt en Reform, som Anstalten deltes i to Dele, Børnene fik en særlig Afdeling under en „Husfader“,

(Fortsettes paa 6te Side.)

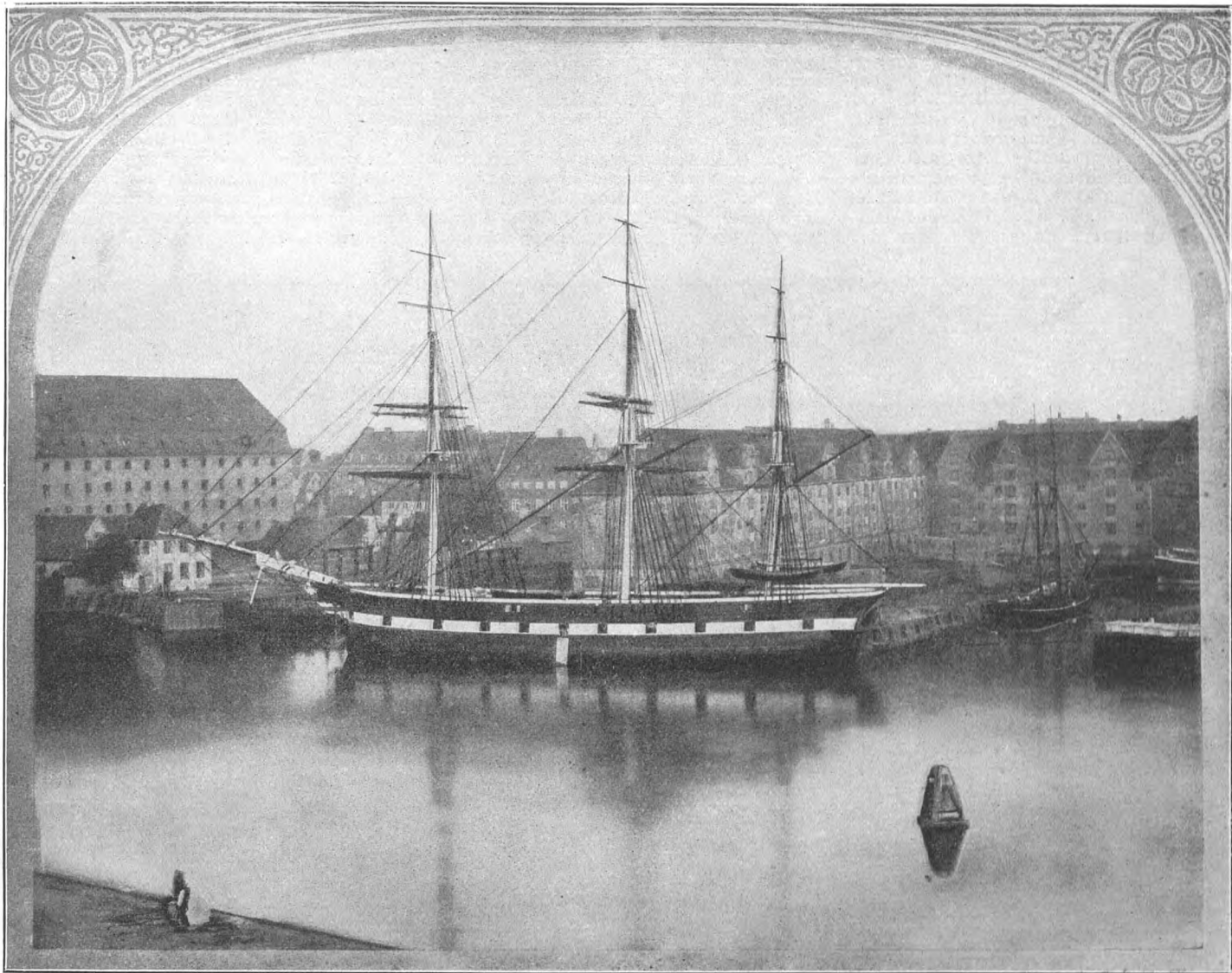
Fot. Hude.

Asiatisk Kompagnis Palæ, Strandgade 25, opført Aar 1738.

gelsen i Christian IV's By og bevare dens smukke Særpræg.

„Børnehuset“.

At en saa grim Anstalt som „Børnehuset“ just skulde lægges paa Christianshavn, hvis Bebyggelse og Beboelse var saa smukt begyndt, var uægtelig i høj Grad, hvad man kalder en „Skæbnens Ironi“. Københavns Fattigvæsen havde Brug for en Anstalt til Optagelse af vanartede, forældreløse og omstrejfende Børn, tilskød nogle Midler af sin egen Kasse og fik andre samlede hos Borgerne. Saa erhvervede man i 1662 af Kongen en Gaard, der laa mellem Overgaden o. V. og Dronningensgade, og som angives at have tilhørt Falk Lykke (død 1650) og her indrettede man „Børnehuset“, som det,

Fot. Riise.

Fregatten „Havfruen“ ved Asiatisk Kompagnis Kai (1880).

Fot. Hansen.

Asiatisk Kompagnis Kai.

Burmeister & Wain.

Naar det for vort Land saa betydningsfulde Firma, hvis Navn staar over disse Linier, fik Plads paa Christianshavn, var det i god Samklang med Christian IV's Plan. Han havde nemlig ogsaa tænkt paa Skibsbyggeriet. Paa Kortet over Grundene i den af ham planlagte By vil man længst tilhøjre mellem Kongensgade (Wildersgade) og Overgaden n. V. ud til Kanalen finde Navnet Daniel Sinchel. Det var den

nu af arbejdende sig rask fremad til den onestaaende Stilling paa Maskin- og Skibsbyggeriets Omraade, som Firmaet nu indtager.

Snart fordrede Virksomheden langt mere Plads, end der var i Montergade, og de to Kompagnoner købte da 1846 for 12,000 Rdl. det gamle Væverherberg eller „den Kjærlulfske Have“ paa Hjørnet af Sofiegade og Overg. o. V. paa Christianshavn af Sporemagermester J. L. Otto og flyttede herud. Saa kom Dampskibenes Tid, og Firmaet,

Bygning paa Hjørnet af Sofiegade, hvor Cheferne boede paa 1ste Sal og havde et Værksted i Stuen. Men stadig krævedes der Udvidelse, man købte eller lejede de tilstødende Arealer; i 1852 købtes saaledes Naboejendommen Matr. Nr. 171 for 9000 Rdl. af Snedkermester Seehusen.

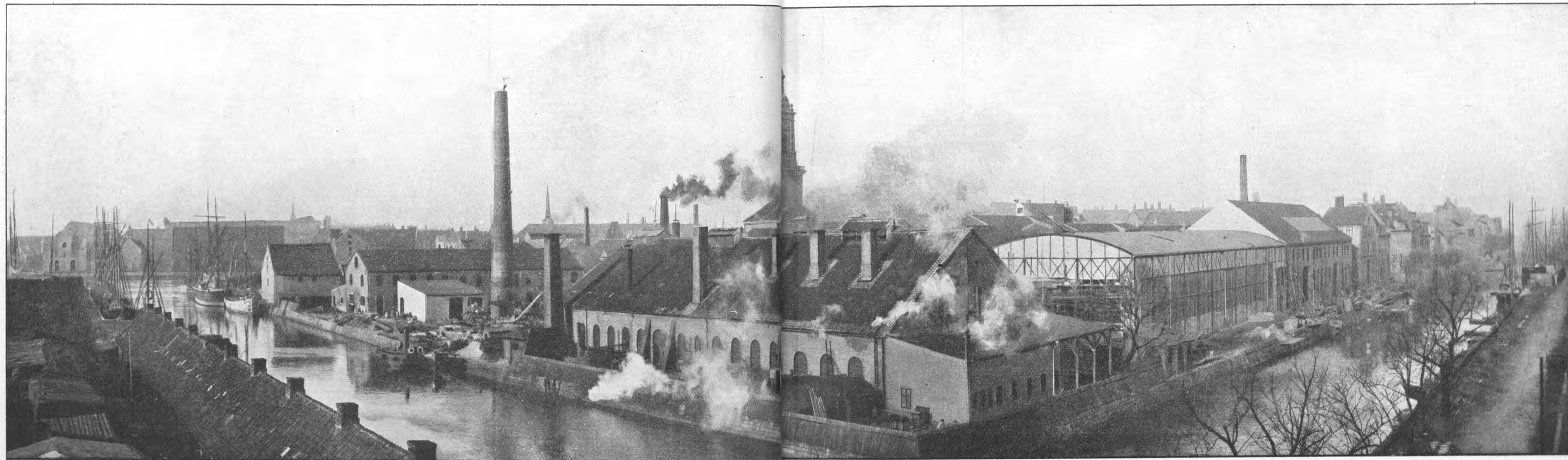
Samme Aar som Trædampskibet „Hermod“ (1854) byggedes det første Jernskib — „Troppetransportfartøjet Nr. 1“ — til Marinen, og herefter fulgte en Række Bestillinger fra Marinen paa Maskiner til Or-

købe „Saltkompagniets Paknus“ af Fortifikationsvæsenet for 20,000 Rdl. I 1865 opfordrede han sin mangeaarige Ven, Underdirektør ved Orlogsværftet William Wain, til at indtræde som Deltager i Firmaet, og den 11. Maj 1865 anmeldtes Firmaet Burmeister & Wain til Magistraten. William Wain var født 31. Marts 1819, Søn af en Ingeniør i Bolton ved Manchester. Medens han i en ung Alder var Mester i en Fabrik i London, som havde standset sin Virksomhed, „opdagede“ Orlogsværftets daværende

Aktieselskabet Burmeister & Wain begyndte 1. Januar 1872 efter at det havde købt samtlige de to Chefers Ejendomme, Maskiner og Inventar for 907,250 Rdl. Aktiekapitalen bestemtes til 3 Milioner Rdl., senere udvidet med 1 Mill. Rdl. Opgaven var nu at finde et passende Sted til Anlæggelsen af det nye store Maskin- og Skibsbyggeri. Tuborg og Refshaleøen blev bragt i Forslag og Resultatet blev, at Selskabet af Havnevæsenet købte 145,500 Kvadratalen af Landdannelsen paa Refs-

Den 12. April 1874 løb Skibet af Stabelen sammen med Dampskibet „Christiania“, under en stor Festlighed, der overværedes af Kongefamilien. I 1875 foretoges endnu et Ejendoms køb paa Christianshavn, idet Selskabet af Kommunen erhvervede det udfor Ejendommen liggende Gadeareal i Overgaden for 40,000 Kr.

Paa Refshaleøen har, som alle bekendt, Virksomheden haft en smuk Vækst og der er inddraget nye Fabrikationer under denne, vi skal bl. a. nævne en betydningsfuld Del

Udsigt over Firmaet Burmeister & Wains Etablissementer, set fra Overgaden oven Vandet. Til venstre „Holms Huse“.

skotske Adelsmand Daniel Sinchel eller Sinclair, som var Skibsbygger, der fik denne Grund anvist, og netop her ligger nu Burmeister & Wains Plads.

Oprindelsen til „Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri“ var et Maskinværksted, som *Hans Heinr. Baumgarten* (født 1806 paa en Bondegaard i Holsten) ved Hjælp af et rentefrit Laan paa 400 Rdl. af det Rejersenske Fond anlagde den 18. Februar 1843 i et Baghus paa Købmagergade Nr. 5 (nuv. Nr. 46). Etablissemmentets første Leverance var et Murerlod, som betales med 1 Mark. Pengestykket er endnu i Familiens Eje. Baumgarten fik dog hurtigt flere og større Bestillinger, bl. a. paa Maskiner til Bogtrykkere, Bogbindere og Sadelmagere. Efter halvandet Aars Forløb beskæftigede han 30 Arbejdere og maatte have et større Lokale. Saa flyttede han til Bagbygningen i Grosserer N. Adlers Ejendom i Montergade (den nu forsvundne „Wismergang“). For bedre at kunne varetage sin voksende Forretnings Interesser, søgte han en Kompagnon og fandt denne i Kleinsmed Joh. H. Winther. Kompagniskabet varede kun et Aarstid, saa udraadte Winther efter venskabelig Overenskomst, og efter Samraad med H. C. Ørsted henvendte Baumgarten sig derefter til den unge Polytekniker Burmeister, som den Gang opholdt sig i Paris for at uddanne sig som Maskinbygger. Carl Chr. Burmeister var født i København 7. Januar 1821, Søn af en fra Mecklenburg indvandret velhavende Restauratør og dennes Hustru Marie Hansen fra Kjøl paa Sjælland. Han indskød 4000 Rdl. i Forretningen, som fra

der hurtig fik Bestillinger paa Dampskibsmaskiner, besluttede snart at anlægge et eget Skibsværft. Det lejede derfor af Jacob Holm & Søner den saakaldte „Engelsk-

Carl Christian Burmeister. 1821—1898.

mandens Plads“ imellem Kanalen og Haven, og her byggedes i 1854 det første Skib, Trædampskibet „Hermod“, der var bestilt af Postvæsenet. Der opførtes en Række Værkstedsbygninger, deriblandt den store

logsskibene, foruden Kanonbaade og flere Troppetransportfartøjer og en Dampmaste-kran m. m.

Da man var naaet til Aaret 1866, havde Firmaet bygget ialt 32 Dampskibe og 16 Jernsejlskibe og med Bestillingerne fulgte Kravet om nye Udvidelser. 1855 og 56 købtes af Vognmand Kümmels Enke og Oberstløjtn. v. Gosch Ejendommene, Matr. Nr. 104 og 109 i Sofiegade for ca. 13,000 Rdl., og Firmaet var nu Ejer af samtlige de til Sofiegade grænsende Ejendomme. Paa de nyerhvervede Grunde opførtes 1856 en stor Bygning, der strakte sig fra Overgaden til Wildersgade, og i hvilken der er indrettet Kedel- og Maskinværksted, og samtidig fik Firmaet Tilladelse til at afspærre den Del af Overgaden, der laa udenfor disse Ejendomme. I 1859 købtes endvidere Frederiks tyske Kirkes Skolehus mod Wildersgade for 6000 Rdl., i 1860 Landmilitæretatens Ejendom, Matr. Nr. 172 og 173 B for 13,000 Rdl., og endelig i 1861 Ejendommen Matr. Nr. 168 i Overg. n. V. af Fuldmægtig J. G. Kaas for 15,000 Rdl. Grundarealet androg nu 1 Td. Land, og Virksomheden, som i 1846 var begyndt med 30 Mand, beskæftigede nu 450 Mand — under 6 Værkførere — som tilsammen oppebar ca. 3000 Rdl. om Ugen eller i Gennemsnit 7½ Rdl. (15 Kr.) pr. Mand.

I 1861, umiddelbart efter det sidste Grundkøb, trak Baumgarten sig tilbage for at nyde en velfortjent Hvile efter sit rastløse Arbejde. Han døde den 3. Marts 1875, 69 Aar gammel.

Burmeister var nu alene i nogle Aar. I 1862 udvidede han Etablissemmentet ved at

Chef, Prmlt. N. E. Tuxen ham og fik ham knyttet til Orlogsværftet.

De Aar, i hvilket Interessentskabet Burmeister & Wain bestod — 1865 til 1872 — var en fortsat Blomstringstid; der byggedes i disse Aar 30 Skibe samt udførtes andre større og mindre Arbejder for Ind- og Udlandet. I disse Aar byggede Firmaet ogsaa, som omtalt i et tidligere Nr. af Bladet, Knippelsbro, hvortil Overslaget og Tegningerne var leverede af Wain. Udviklingen krævede stadig Udvidelse af Værkstedlokalen. I 1867 købtes Snedkermester Leonhardtens Ejendom i Wildersgade for ca. 11,500 Rdl., 1868 Bødkermester Brydes Ejendom i Overgaden for 60,000 Rdl., i 1869 Lille Sofiegade af Kommunalbestyrelsen for 6000 Rdl. og endelig i 1870 „Gamle Laboratorium“s store Grund af Staten for 115,000 Rdl. Burmeister & Wain var nu Ejer af hele det Areal, der mod Øst begrænses af P. N. Heerings Gaard og Kirkepladsen, mod Syd og Vest af Christianshavns Kanal og mod Nord af Jensens Plads, ialt ca. 60,000 Kvadratalen eller adskilligt over 4 Tdr. Land.

Dette var imidlertid ikke nok, der manglede Plads til Skibsbyggeriet, der havde en stor Fremtid for sig — Dokker og Ophalingsbeddinger til Reparationer o. s. v. Firmaet besluttede sig da til at følge Tietgens Raad, at overdrage Virksomheden til et Aktieselskab. De to Chefers ideelle Samarbejde blev ikke dermed hævet, men fortsattes under andre Former til Held for dansk Industri i sin Helhed og til Gavn for den store Arbejderbefolkning, hvis Udkomme sikredes gennem Virksomheden.

haleøen samt et til dette hørende Vandbassin paa 59,000 Kvadratalen for 146,500 Rdl. Landarealet udvidedes ved senere Køb og Leje, og endelig i 1904 ejede Sel-

Hans Heinrich Baumgarten. 1806—1875.

skabet det hele Areal, hvor Skibsværftet nu ligger.

I 1873 lagdes her Kølen til det første Skib — Burmeister & Wains Nr. 84 — det var „det Forenedes“ Damp „Christian IX“.

heraf: Centrifugefabrikationen, der begyndte 1880.

Den 1. Maj 1882 døde William Wain efter en 38aarig Virksomhed i sit nye Fødreland. Burmeister fik en ny Medarbejder i Ingeniør David Halley fra Glasgow. Af Bestillingerne i de paafølgende Aar kan nævnes det russiske Kejserskib „Standard“. Med Udgangen af 1890 trak endelig Burmeister sig tilbage i en Alder af 70 Aar, men vedblev at være Medlem af Selskabets Bestyrelse. 8 Aar efter, den 8. Decbr. 1898, afgik han ved Døden. Direktør Halley var nu Enedirektør, men trods den store Energi, han lagde for Dagen, var det ham umuligt alene at lede saavel Værft som Fabrik; han sled sig op i Selskabets Tjeneste, og det er utvivlsomt, at hans tidlige Død, 4. Januar 1895, i en Alder af kun 45 Aar, skyldtes Overanstrengelse.

Hans Aføser blev Orlogsværftets tekniske Direktør, Kommandør K. C. Nielsen. Den 1. September 1897 ansattes Etatsraad Martin Dessau som Selskabets merkantile Direktør, og den 1. Oktbr. s. A. rykkede Underdirektør Ivar Knudsen op til at blive Selskabets Maskindirektør.

Til Slutning skal vi nævne, at Selskabet, som bekendt, fra 1898 med Held har optaget Fabrikationen af Dieselmotorer.

Burmeister & Wain er nu et Verdensfirma, der beskæftiger over 3000 Mennesker. Det er saaledes en for Landets Velfærd meget betydningsfuld Institution, og alene af patriotiske Grunde maa man ønske, at Selskabet, der har vist, at det heldigt kan konkurrere med Udlændets Værfter, fremdeles maa trives og vokse.

(„Børnehuset“ fortsat fra 2den Side).

og der indrettedes en Straffeanstalt under en „Tugtemester“. Men slemt var det alligevel. Noget bedre blev det, da der i 1741 opførtes en stor Bygning til Børneafdelingen. Denne Bygning dannede Anstaltens Façade til 1861. Endelig 1790 nedlagdes „Børnehuset“ som saadant, og

Anstalten blev fra nu af alene Tugthus; men noget Paradis var det ingenlunde endnu, hvilket Oprøret og Branden i Tugthuset d. 24. Juni 1817, som i høj Grad forskrækkede Kong Frederik VI, tilstrækkeligt vidner om.

I 1864—65 opførtes Fløjen mod St. Annagade, hvor den tidligere Veterinærskole laa, som særlig Straffeanstalt for Kvinder.

Den ny Straffelov af 1866 indskrænkede i betydelig Grad Fængselsstraffene, saa at Anstalten fra 1870 udelukkende kunde indrettes for kvindelige Tugthusfanger.

Forhaabentlig vil det nu ikke vare altfor mange Aar, før Christianshavnerne kan faa deres berettigede Ønske opfyldt, at faa „Børnehuset“ fjærnet. Den fortrinlige Beliggenhed mellem Torvet og Vor Frelsers Kirke frembyder jo en ideel Byggeplads for Pragtbygninger. Vi erindrer, at Arkitekt R. W. Rue, som nylig havde bygget den kønne Hjørnejendom ved Dronningensgade, paa Opfordring af de Ferslewske Blade for et Par Aar siden gav Udkast til et saadant Bygningskompleks, der viste, hvor smukt dette centrale Parti af Christianshavn kunde blive.

Vi bringer i næste Nr. en Gengivelse af et interessant Fotografi af et Kanalparti med Tugthuset, Broen og det ældste Parti af Christianshavns Torv, som det saa ud i 1865. En Stabel Mursten tilvenstre ved Tugthuset er bestemt til Opførelse af den høje Mur paa Hjørnet af Torvet og Overgaden o. V.

Hjørnesteedet ligeoverfor, Christianshavns Torv Nr. 2, er en interessant gammel Bygning, hvori der den Gang var Politistation. Den blev tilligemed de smaa Huse i Overgaden for ca. 30 Aar siden ombygget og hedder nu Gæstgivergaarden „Løven“, med en stor Gaardsplads, hvor Amågerne holder til med deres Køretøjer.

Det næste Hus, Nr. 4, med de 8 Etager, Kælderen og de to Tagetager iberegnet, kaldes „Slottet“, vistnok paa Grund af, at det i sin Tid ragede saa højt op over Nabohusene. Derefter ser man Nr. 6, der er en gammel Farvergaard. Huset blev sam-

men med Nr. 8, Hjørnesteedet ved Dronningensgade, ombygget i 1902 af fhv. Skibsfører, Grosserer Th. Folkmann til et stort, smukt, moderne indrettet Beboelseshus — „Ankerhus“ — efter Tegning af Arkitekt Voldby. Farveriet fortsættes endnu i Ejendommen.

Christianshavns skolen havde til en Begyndelse svært ved at vinde frem, men i 1824 blev den energiske og dygtige Dr. N. B. Krarup knyttet til Skolen; han fik den bragt paa Fode og blev dens Bestyrer i 1828. I 1842 overtoges den af Dr. M. J.

Hammerich, som atter i 1867 overdrog den til den populære Johannes Helms. I 1892 flyttedes Skolen, hvorfra en Række af vore kendte Mænd har behagelige Mindre, til dens nuværende Bygning i Helgolandsgade.

Christianshavns Militærkaserner.

Christianshavn er, som bekendt, Hjemstedet for en stor Del af vort Artillerisamt Forplejningskorpset og nogle andre Militærafdelinger, som

har til Huse i forskellige Kaserer. Den ældste er Strandgades Kaserne for 2. Artilleribataillon. Det er en gammel Gaard, som i 1790 købtes af den grønlandske Handels Direktion. Kasernen bestaar af 3 Fløje, vendende henholdsvis mod Strandgade, Baadsmandsstræde og Wildersgade.

I Rækkefølge efter Alderen kommer derefter Wildersgades Kaserne, som skriver sig fra 1802. Den ligger mellem Wildersgade og Overgaden o. V. og er, foruden at rumme Inventariedepot, Kaserne for Tøjhusafdelingen, Forplejningskorpsets Skole, Militærarbejderdepot og Sundhedstroppeerne.

Efter den kommer det store, i 1836 opførte og i 1863 ombyggede Kompleks, der hedder 1ste Artilleriregiments Kaserne, med Ridehus og Stalde, Baadsmandsstræde Nr. 43, ved Hærens Laboratorium.

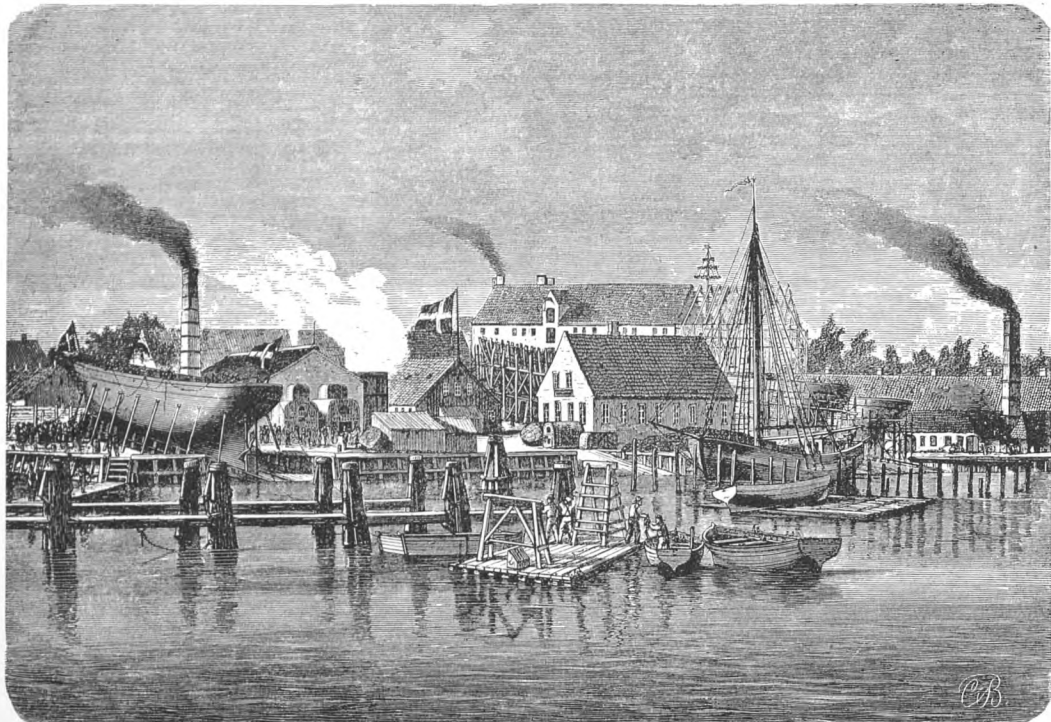
Endelig er der af Kaserer paa Christianshavn Skydeskolens Kaserne i „Penthers Bastion“ ved Christianshavns Voldgrav, opført 1876—77.

Medens vi er ved Militæret skal vi til Slutning nævne Soldaterhjemmet, Overgaden o. V. Nr. 10, som oprettedes 1882.

★

Et Pund Kork er tilstrækkeligt til at holde en Mand af Middelsestørrelse oppe i Vandet.

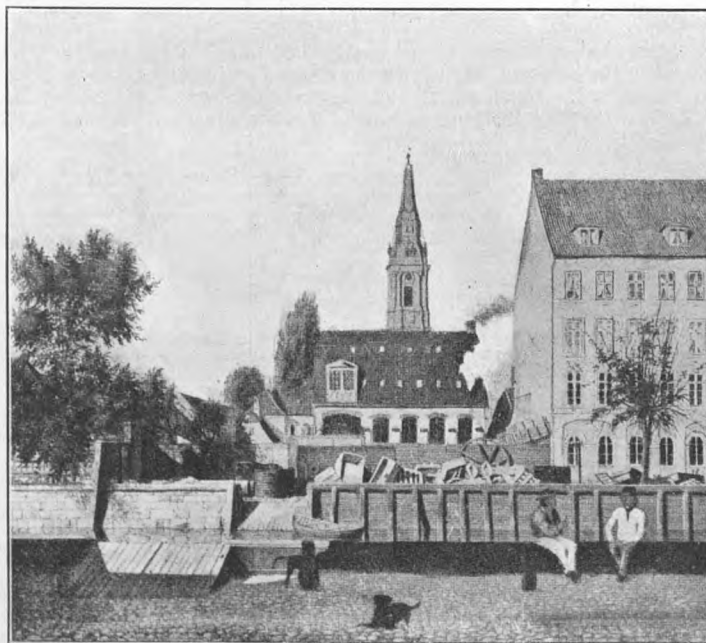
★

Skibsværftet paa Engelskmandens Plads 1860.

Borgerdydsskolen.

Som et Modstykke til „Børnehuset“, der har skamskændet Christian IV.s By, kan man passende nævne den smukke Institution Borgerdydsskolen, der i godt 100 Aar var til Huse i Wildersgade Nr. 5. I Slutningen af det 18de Aarhundrede var „Selskabet for Borgerdyd“ dannet og —

Baumgarten & Burmeisters Værksteder 1851.

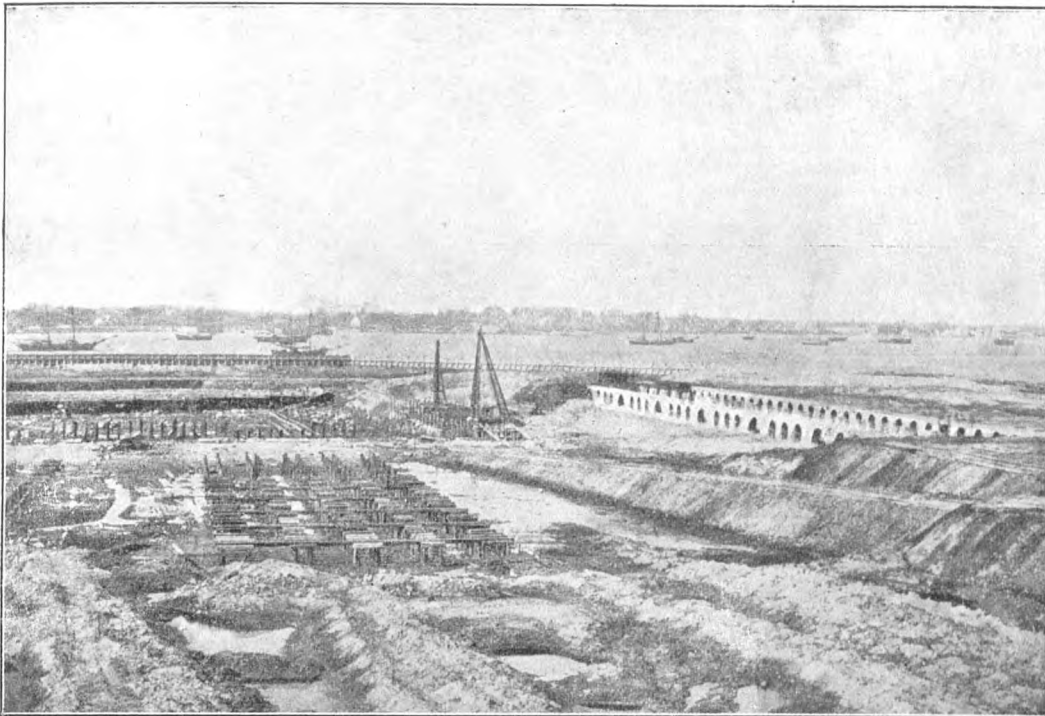
særlig paa Foranledning af Abraham Kall — oprettede Selskabet i 1787 to Skoler — „Borgerdydsskolerne“ — en i selve København, som efter at have haft Lokaler forskellige Steder nu har en moderne Bygning i Stockholmsgade, og en paa Christianshavn. Skolerne var en Blanding af Realskole og lærd Skole.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig, og Abonnementsprisen er 60 Ore Kvartalet.

Tegn strax Abonnement.

(Send Rekvizition til Kontoret, 16 Kulturvet, eller til Deres Boghandler).

Skibsbyggeriet paa Refshaleøen anlægges.

Amagers Østkyst.

Der har, som bekendt, i de nærmest foregaaende Aar været Tale om en stor Udstilling i København, bl. a. med Henblik paa det raserede Jernbaneterrain inden det blev bebygget, hvilket jo var en god central Plads for en Udstilling i Lighed med den i 1888.

Imidlertid har baade Norge og Sverrig haft deres Udstillinger, saa der vil ikke være megen Rimelighed for at foranstalte en saadan i København i den nærmeste Fremtid. Verdenskrigen vil jo sikkert ogsaa for lange Tider øve sin Virkning paa Samkvæmmet mellem Landene, og selv om der, som sidst foreslaaet, kun skulde være Tale om en skandinavisk Udstilling, er det klart, at den ogsaa maatte regne med Besøg fra de nu krigsførende Lande.

Ikke desto mindre har det sin Interesse at se, hvorledes en af de sidste Forslagsstillere havde tænkt sig Udstillingen og navnlig dens Beliggenhed; han tænkte sig nemlig Christianshavn og det nærmest liggende Parti af Amager ud til Øresund som særlig egnet dertil. Selv om Udstillingsplanen opgives, indeholder Forslaget Idéer, som mulig paa anden Maade kan realiseres, og derfor omtaler vi dem her. Vi har liggende for os en Kortskitse, hvorpaa Udstillingsterrainet er angivet, strækkende sig fra den nordlige Del af Christianshavns Vold (som delvis inddrages i Udstillingen), over Christianshavns Fæld og langs Kysten fra Batteriet Kvintus til Kastrupfortet.

Enhver Udstilling, siger Forfatteren, kræver un Clou, som f. Eks. Eiffeltaarnet i Paris. Denne Nødvendighed kan være kostbar og urentabel og ikke alt kan lykkes saa godt som Eiffeltaarnet, som baade direkte og indirekte har bragt Paris mange Penge. København har saadant Clou fra Naturens Haand, meget bedre og billigere end nogen anden europæisk Storstad vil kunne skabe den for mange Penge.

Idéen er Havet, nærmere betegnet det Stykke Øresund, der ligger mellem Kvintus, Mellemfortet, Prøvestenen og Strikers Batteri. Foruden alle de Ting, som turde stilles i Forbindelse med Havet og Udstillingen, som Ankerpladser for

Alverdens Lystyachter, er der en Ting, som kunde blive et stort Trækplaster, nemlig et „Panorama eller Terrarium paa Havets Bund.“ Omkring en „Aladdin-Sal“ eller et „Søslot“

William Wain. 1819—1882.

kunde anbringes alle mulige Havdyr fra Alverdens salte Vande, selv en lille Haj paa en halv Snes Meter skulde det vel næppe være vanskeligt at faa fat i, ellers Grindler, Delfiner, Hvalrosser, Sælhund-

alt i Forbindelse med Forevisning af nye Fiskefangstmetoder fra de dygtigste Lande, Lys- og Mineobservationer etc. etc.

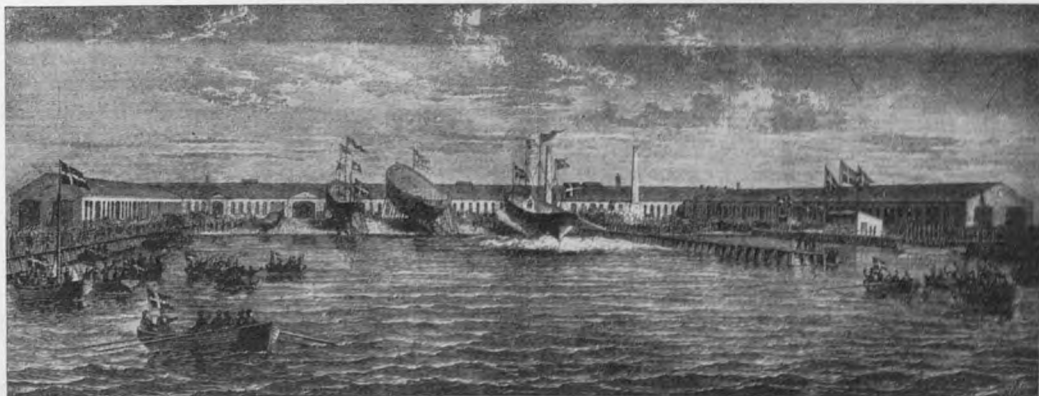
— Lad nu alt dette være en smuk Fantasi, for saa vidt som Udstillingen som sagt næppe kan arrangeres i den første halve Snes Aar, saa er der i Forslaget givet Vink, der fortjener Overvejelse. Sundet Nord for København lader sig ikke mere benytte til ny, interessante Projekter i Byens umiddelbare Nærhed. Skal København lave sig et „Trækplaster“ for en Turiststrøm paa Basis af sin Beliggenhed ved Øresund, maa Tanken henvendes paa Amagers Kyst, der endnu er nogenlunde uberørt. Forfatteren tænker sig ogsaa Salt-holmen draget med ind i Fremtidsplanerne, og der er heller ikke Tvivl om, at der kan skabes noget smukt og godt ud af dette Terrain, hvilket naturligvis ogsaa vil blive til Gavn for Fremtidens Christianshavn.

I denne Forbindelse skal vi ogsaa omtale en Sag, som en „Forretningsmand“ drog frem i Bladet „Børsen“ for et Par Aar

siden. Han begynder med at fremhæve, at København med sin skønne og sjældne Beliggenhed og ved sin Smag, sin vel fordelte Velhavenhed, sin Kultur og sine Kunstskatte, ved sin moderne Arkitektur og sin ligesaa moderne og dog rimelige Pietet for alt det gode ved det gamle, ved sin Befolknings Sindelag, der er baade sund naturlig demokratisk, d. v. s. ikke brovtende og pralende, i det hele taget som en gammel og dog moderne Residensby i den saa passende Størrelse mellem en halv og en hel Million Mennesker — har udmærkede Betingelser for at trække til sig og huse ældre, velhavende Mennesker, ikke alene for selve Danmark, men fra et meget større Periferi, der ikke alene omfatter Sydsværrig, Sønderjylland o. s. v.; nej ogsaa velhavende Englændere og Tyskere og amerikanske Skandinaver vil finde hertil, saafremt Byen byder de rette Chancer derfor. I Tyskland f. Eks. er Frankfurt a. M. bleven et Samlingssted i den antydede Retning og ogsaa mange andre Eksempler kan nævnes fra andre Lande.

Nu hører jeg straks en Indvending — fortsætter Indsenderen —: Uf! her i vort rædsomme Klima med idelig Blæst og Regn med snavsede Gader o. s. v. Det passer ikke; selv om Byen just ikke ligger i Californien eller ved Middelhavets milde Kyster, saa er her baade sundt og godt.

Nu kommer han til sit Forslag: Vil nu Kommunen, siger han, benytte denne Byens enestaaende Beliggenhed, saa kan den yderligere forbedres ved noget, som kun meget faa store Byer vil kunne præstere; et Trækplaster, som netop Velhavere, d. v.

Den første Stabelafløbning paa Refshaleøen, 12. April 1874.

s. Skatneydere, vil vurdere ret. — En Kørselspromenade nær ved Byens Centrum og dog frit og roligt ved grøn Natur, f. Eks. en lun Naaletræskov paa den ene Side samt et trafikeret Hav paa den anden Side, og dette Hav netop saa meget pr. Distance, at det er uden nærgaaende Larm og Havn-Leben med tilhørende Malpropper.

Det er Ruten fra Raadhusplads over Langebro, Amagerboulevards Fortsættelse, den ene gennem Frelser Kirkegaard, parallelt med Holmbladsgade, og den anden langs Fæstningsgraven rundt om Christianshavns Fællid; dette er dog kun Forbindelsen. Den egentlig Hovedvej er den Strimmel Jord langs med Havet ud til Kastrup eller maaske Dragør med den parallelt løbende Jernbane. Her ved Havet med dets livlige Trafik er saa smukt som ikke mange Steder i Verden, og hvis der paa Landsiden af en saadan virkelig

Strandvej skabtes et træbeplantet Areal paa nogle 100 Favnes Bredde ind i Landet, da er Trækplasteret vokset færdigt om 10—20 Aar.

Vel er der smukt, siger Forf., i Hyde-Park, Bois de Boulogne, Grünwald og Thiergarten o. s. v., og vel kan man sige, at vi har jo hele Nordsjælland med Skove, omgivet af Øresund og Kattegat, men det er dog saa langt borte, medens der fra Raadhuspladsen til Havet er et Kvarter at køre, tilmed ad en saa smuk Rute som det maa blive langs de gamle, stemningsfulde, smukke Christianshavns Volde, uden megen Larm og Indtryk af nervøst Byliv. Hvilken Tortur er det ikke f. Eks. at komme med Toget i Skoven om Søndagen! Er det en Rekreationsdag, naar Humøret straks om Morgenen nedstemmes ved at passere „Stations-Baasene?“ Forhaabentlig — saaledes slutter Indsænderen — vil d'Hrr., der lægger Planer for Byens Fremtid, forstaa at vurdere den Perle, vi har i „Amagers Østkyst“ og at give den en saadan Indfatning, som den fortjener.

*

Alle Amatør-Fotografer

indbydes herved til en Præmiekonkurrence om Billeder fra

„Det nuværende „gamle“ København“.

Flere af vore Læsere har opfordret os til at foranstalte en saadan Konkurrence blandt de mange dygtige Amatør-Fotografer her i Byen, og beklage ligesom vi, at disse ikke for en Menneskealder siden have eksisteret i Forbindelse med en Mand eller Institution, som havde interesseret sig

for at samle disse Billeder. — Vi havde i saa Fald kunnet glæde os og Læserne med et ganske anderledes fyldigt Billedstof efter originale Fotografier af det forsvundne København, end Tilfældet er nu.

Det vi ønsker er:

Billeder af maleriske og interessante Partier, Bygninger, Pladser, Park-, Vold- og

som for Efterverdenen vil have Interesse at se autentisk gengivet i Fotografi.

De præmierede Fotografier vil blive gengivet en Gang om Maanedene paa en fremtrædende Plads i Bladet, — men vi forbeholde os ogsaa Retten til at gengive de ikke præmierede Billeder, som vi finde egnet dertil.

Fotografiet og helst

et Aftryk af samme maa fremsendes til Konkurrencen, indpakket i en Æske mrkt.: „Amator“, Navn og Adresse.

Obs. Vi udsætte her-

ved 5 Præmier à 6 Kr. kontant for de for vort Blads Formaal sig egnende Optagelser og give derved alle vore dygtige „Amatorer“ Anledning til at „gaa paa Jagt“ efter de ønskede Motiver.

Konkurrence-Optagelserne

maa komme os ihænde senest 15. April og haabe vi da i det derefter først udkommende

Nummer, — 1. Maj, at kunne gengive de præmierede Billeder, selvfølgelig forsynet med Navn og Adresse m. m.

Billedernes Størrelse maa helst være 10 × 15, dog modtages ogsaa mindre eller større Billeder, saasom 9 × 12 og 13 × 18.

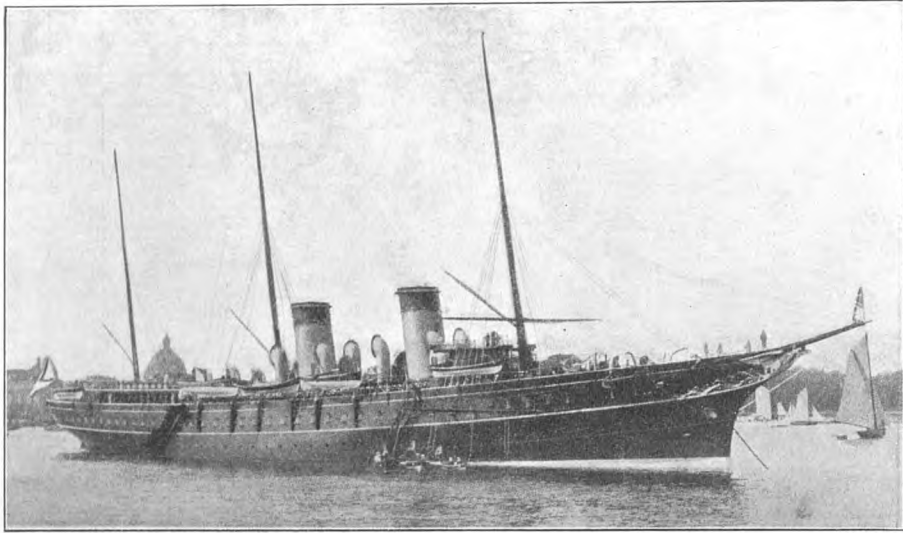

En Generalstatistik over hele Jordens Befolkning viser, at gifte Folk lever længere end enlige Personer, og de, der maa arbejde strengt for Opholdet, længere end de, der intet behøver at tage sig for. De civiliserede Racer har længere Levealder end de uciviliserede. Store og kraftige Mennesker lever gennemsnitlig længere end de smaa; men de af Middelstørrelse lever længst.

*

Af 1000 Mænd, der gifter sig, faar ca. 350 Koner, der er yngre end dem selv, 550 gifter sig med jævnaldrende, og 100 med Koner, der er ældre end dem selv.

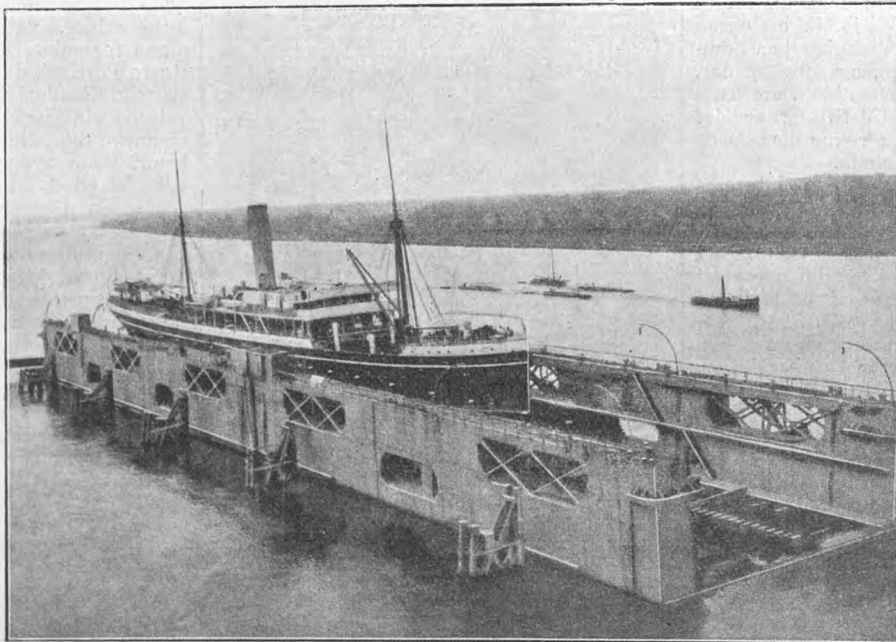
*

Den russiske Kejser-Yacht „Standard“, bygget hos Burmeister & Wain i Halvfemserne.

Kanalpartier, som have givet Byen sit Særpræg, og som ifølge Byens Udvikling maa frygtes at forsvinde i en nær eller fjernere Fremtid.

Som „Motiver“ for Konkurrencen henregne vi ogsaa: originale Gadefigurer, Torvescener, Gadehandlere, hjemvendende Skolebørn, Valgagitation paa Gaden, kort sagt alt, hvad der kan karakterisere vor By, og

Den nye Flydedok.

ENHVER

bør omtale „FØR OG NU“ til Venner og Bekendte og anbefale dem at tegne Abonnement paa Bladet, for at give disse interessante og skønne Mindeblade den Udbredelse blandt Tusinder af kjøbenhavnske Hjem, som de fortjener.

FØR OG NU.

• AKTUELT TIDSSKRIFT •

Telefon Central 3788.

UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16.

Iste Aargang. Nr. 7.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvarter, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, 3, og gennem Boghandlerne.

1. April 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Kioskerne og paa de københavnske Banegaarde).

Christianshavn.

(Fortsat).

Vi fortsætter herved vor Beskrivelse i forrige Nummer af de smukke

Bygninger og Partier paa Christianshavn.

Christianshavns

Kirker.

Som det vil ses af Christian IV's Plan af Christianshavn, havde han paa Hjørnet af St. Annagade og Dronningensgade afsat Plads til en Kirke, og en simpel Trækirke blev ogsaa opført her i 1639—40. Den afløstes af den smukke „Vor Frelser's Kirke“, som fik Plads paa Grunden skraas overfor med Indgang fra St. Annagade. Det var Kong Christian V, som lod denne opføre i 1688—96 efter Tegning af Lambert v. Haven. Det ejendommelige Spir, der ogsaa uden Forgyldning har været en stor Pryd for Byen, blev først opsat 1749—50 efter Tegning af Thurah. Taarn og Spir er 90,4 Meter højt, før Raadhustaa- net det højeste i Byen.

Spiralgangen paa Kirkespiret havde Thurah faaet Idéen til fra Kirken Sapienza i Rom. Tømmerværket rejstes 1749. Kuglen, hvorpaa der staar en Mandsfigur, som skal forestille Frelseren, opsattes den 27. April 1750, og den 29. August 1752 foretog Kongen en Slags Indvielse ved at bestige Taarn og Spir ad Spiraltrappen. En Maaned efter, den 28. September 1752,

var Kirken helt færdig. — Kirkens Indre er ualmindelig stilfuldt og smukt; saaledes Prædikestolen, udført i Træ og malet som gult Marmor efter Tegning af Harsdorff. Det ejendommelige Orgel i rigt Træskærerarbejde, baaret af to Elefanter, er udført af Brødr. Botzen 1698. Døbefonten er en

Gave fra Grevinde Vieregg, som ligger begravet under Orgelet, Alteret, som er af Marmor, fuldførtes 1732. — Ved forskellige Restaurationer er der foretaget mindre Forandringer ved Kirken, saaledes fik den i 1815—16 en Vestibule. 1849—53 blev den restaureret af Arkitekterne Kramp og Nebelong.

Ved denne Lejlighed var det, at Magistraten truede med at lade Taarnet nedrive, hvis Staten ikke vilde bidrage til Istandsættelsen, der kom da et beskedent Tilskud, men Spiret maatte nøjes med gul Maling i Stedet for Forgyldning.

Endelig i 1895—97 blev Taarn og Spir grundigt istandsat under Ledelse af Prof. H. J. Holm og A. Clemmensen, og denne Gang fik Spiret atter sin Forgyldning. Det er fra denne Restaurations at vort nedenfor omtalte Billede af „Manden“ paa Kuglen stammer.

Christianshavns anden Kirke, Christianskirken for Enden af Strandgade, har haft en ret omtumlet Tilværelse. Den blev oprindelig bygget 1759 som Kirke for den tysktalende Befolkning i Byen. Der var foretaget en Indsamling, som gav 10,000 Rdl., 2 Lotterier til Fordel for Kirkengav 40,000 Rdl., og endelig gav en Afgift af Embedsbestallinger c. 26,000 Rdl. Til Kirkeplads skænkede Kongen en Del af det gamle Saltværk og ved Køb erhvervedes vestindisk Kompagnis Plads, og her blev Kirken bygget efter Tegning af Eigved. Kirken fik Navnet Frederikskirken, men hed almindeligt „tysk Kirke“, nogle kaldte den ogsaa for „Lotterikirken“. Taarnet havde fra først af et Pyramidetag, som

Fot. Hansen. Vor Frelser's Kirke, set igennem St. Anna Gade ved „Snorre-Broen“.

det ses paa gamle Billeder. I 1769 opførtes Spiret efter Tegning af G. D. Anthon. Omkring Aar 1820 var Menigheden i sit største Flor, men efterhaanden svandt den ind, og da den i 1886 kun talte ialt 46 Medlemmer, lukkedes Kirken. En Glansperiode havde den haft i Trediveerne, da Grundtvig havde Tilladelse til at holde Aftengudstjeneste her for sin frie Menighed.

Efter 1886 stod Kirken ubenyttet og forfaldt, indtil den i 1909 atter blev taget i Brug som Sognekirke efter en grundig Restauration af Arkitekt Fritz Koch. Da „Marmorkirken“ i Mellemtiden havde faaet Navnet Frederikskirken, omdøbtes Kirken paa Christianshavn til Christianskirken.

„Manden paa Frelsers Taarn“.

Et interessant Billede bringer vi paa Bladets 3. Side. Det er Kristusfiguren med Flaget, der staar paa Kuglen paa Vor Frelsers Kirkes Spir, almindelig kaldet „Manden paa Frelsers Taarn“.

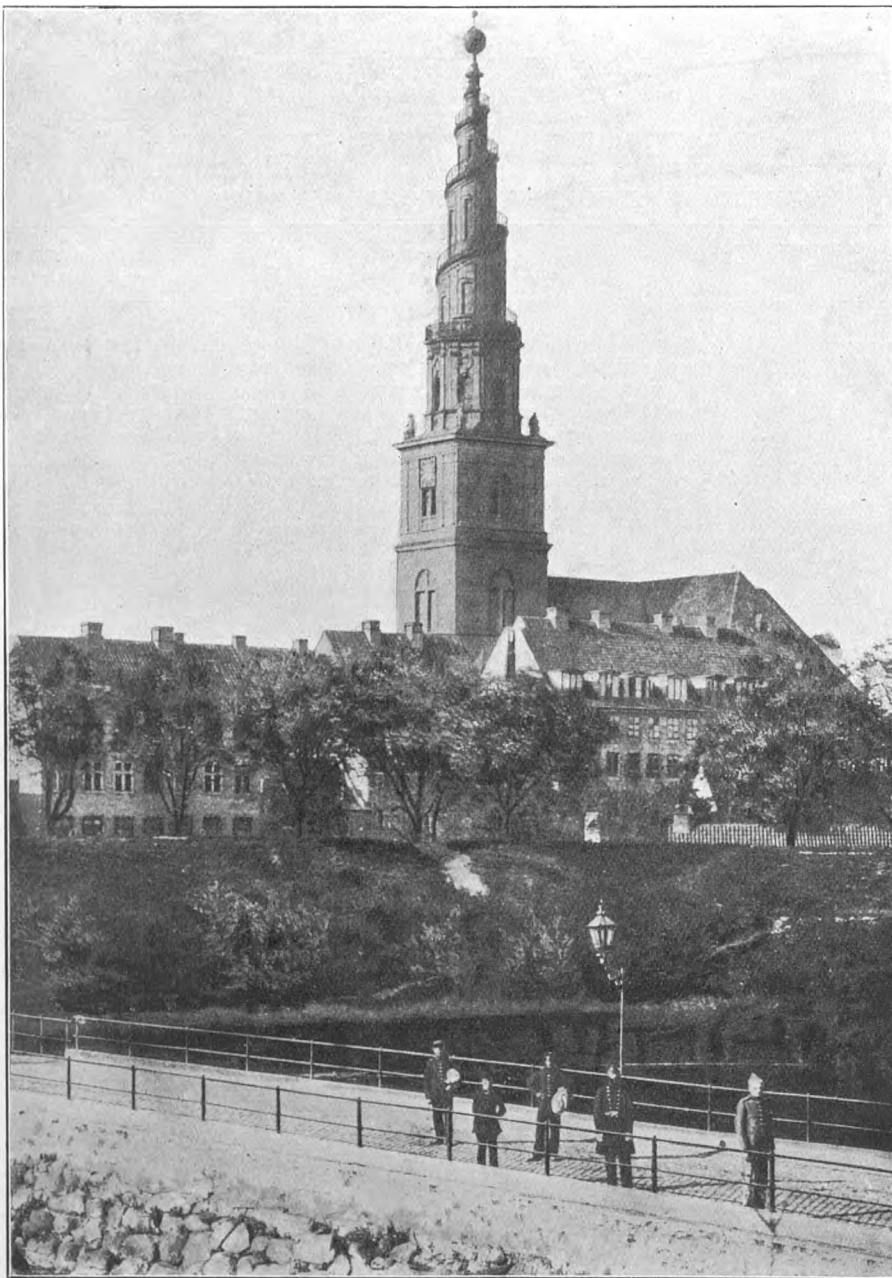
Den kendte Christianshavns-Fotograf, Hr. Johannes Hansen, optog nogle Billeder af Vor Frelsers Kirke, da den i Halvfemserne var under Restauration. Medens Spiret var omgivet af Stilladser, var der en Lejlighed til at faa en „Plade“ paa nært Hold af „Manden“, og Hr. Hansen entrede derop med sit Apparat, men da han endelig naaede op paa Kuglen, kunde der intet Billede tages, fordi Afstanden fra Tømmerværket til „Figuren“ var for ringe. Han fik da Tømmersvendene til at lægge en Bro ud i Himmelrummet, hvor han i passende Distance kunde staa med sit Apparat, og i denne Situation, paa et Par Brædder uden Rækværk, 276 Fod over Jorden er Billedet taget i August 1896.

Manden, der er noget primitiv i Modeleringen, er udført i udhamret Metal og 5 Alen høj. Kuglen, hvorpaa han staar, er 4 Alen i Diameter. At 12 Skomagere, som det hedder, kan sidde i den og arbejde, er maaske ingen Overdrivelse, men alt for store Armbevægelser tillader Pladsen dog ikke. Derimod kan nok, som det andet Steds siges, 12 Personer sidde derinde og spise.

Der fortælles, at da det smukke Spir var færdigt, var Bygmesteren saa stolt af sit Værk, at han tilbød at springe ned fra Spi-

rets øverste Del, hvis der kunde rettes nogen Anke imod det.

„Jo, det har en Fejl,“ blev der sagt, „Spiralgangen gaar den gale Vej — venstre om, imod Solen.“ Hvad Bygmesteren, Thurah, svarede dertil, vides ikke, men i hvert Fald fandt han ikke Anken saa berettiget, at han følte sig forpligtet til at udføre Dødspringet.

Vor Frelsers Taarn, set fra Amagerbro (gammelt Billede).

Christianshavns Vold.

Ser man ind imod Christianshavn fra „den bedækkede Vej“, der løber udenom Stadsgraven, frembyder der sig uforligneligt smukke Partier. Af et saadant bringer vi en Genivelse paa Bladets 4. Side.

Man forstaaer godt, at ikke blot Christianshavnerne, men alle, der holder af Byen, for enhver Pris vil se disse Voldpartier bevarede. Det vakte ikke ringe Forskrækkelse, da det for et Par Aar siden rygtedes i Byen, at man var i Færd med at tilkaste Stadsgraven paa et Stykke, der laa nærmest ved Amagerbrogade, hvor vort Billede er taget. Ved nærmere Undersøgelse viste det sig, at der ved en Lov af

30. September 1909 var givet Regeringens Bemyndigelse til at afhænde Voldterrænet „naar de nye Kystbefæstningsanlæg paa Amager om nogle Aar er fuldførte“. Der behøvede ikke at ligge nogen Fare, men da det ene Vognlæs Fyld efter det andet blev ført ud i Graven, blev man ængstelig for, at der ogsaa forberedtes andre Attentater paa dette smukke Parti.

Indtil videre er det blevet ved den Oplydning, som der Gang skete, efter Støgende c. 1000 Kubikfavne Fyld, men allerede dette har gjort et ikke ringe Skaar i Idyllen. Forhaabentlig lykkes det de Kræfter, der er i Bevægelse for at bevare Voldpartierne og Gravene herude, at forhindre yderligere Angreb.

Fængselskirken.

Paa Bladets 8. Side bringer vi et Interiør fra Kirken i Christianshavns Straffeanstalt, der, som man ser, er helt smuk og hyggelig, saaledes at ogsaa Kirkerummet kan gøre et forædrende Indtryk paa Fangerne. I Midteretser man Prædikestolen, og bagved et Alter med Frelseren paa Korset. Til hver Side af Prædikestolen gaar et Pulpit, hvor to Kvinder, en paa hver Side holder Opsyn med de kvindelige Fanger i Kirkestolene. Under Prædikestolen er et særligt Alterbord for Nadvergæster. De forreste Stole paa Gulvet er indrettede for Cellefanger, som paa Vridsløselille, saaledes at disse kun kan

se Præsten og Opsynet, men ikke andre. Bagved er almindelige Stole for Fællesfangerne. Til den liturgiske Gudstjeneste Juleaften smykkedes Kirken med to store Grantræer med Julelys og Granguirlander paa Pulpituret. Forøvrigt er der ogsaa i Fængselsgaarden en ikke ringe Hygge, særlig fremkaldt ved en tidligere Inspektør Frøms Initiativ. I den utvivlsomt rigtige Tanke, at det Skønne i Naturen er en god Hjælp til at gøre Menneskene bedre, fik han plantet Kastanie-, Syren- og Guldregntræer i Gaarden og vilde Vin op ad Murene.

Den Omstændighed, at Fængslet specielt er for kvindelige Fanger, bidrager ikke lidt til, at der inden Døre ikke ser næsten saa trøstesløst ud, som i andre Fængsler.

„Manden“ paa Toppen af Frelser's Taarn.

Fot. Hansen.

Kvinderne har jo en særlig Evne til at skabe Hygge med meget smaa Midler. En anden Ejendommelighed ved Anstalten som Kvindefængsel er den, at der jo maa være en Afdeling for Barnemødre. Skal en Kvinde føde under Fængselsopholdet, kommer hun paa Rigshospitalet til Affæren er overstaet, og derefter har Moderen Lov til at beholde sit Barn hos sig, til det er

Vor Frelsers Taarn og Lille Mølle set fra „den bedækkede Vej“ (ældre Billede).

1 Aar gammelt. Dette med de smaa Børn giver ogsaa Fængslet et eget tiltalende Præg, som andre Fængsler ikke har. Værst

er det jo, naar Børnene maa fjernes fra en Moder, hvis Straffetid er længere end den Tid, hun kan beholde sit Barn. Det giver

Anledning til gribende Scener, men Barne kan selvfølgelig ikke blive paa Anstalten naar det begynder at kunne tænke selv.

Fot. Hansen.

Acciseboden i Torvegade.

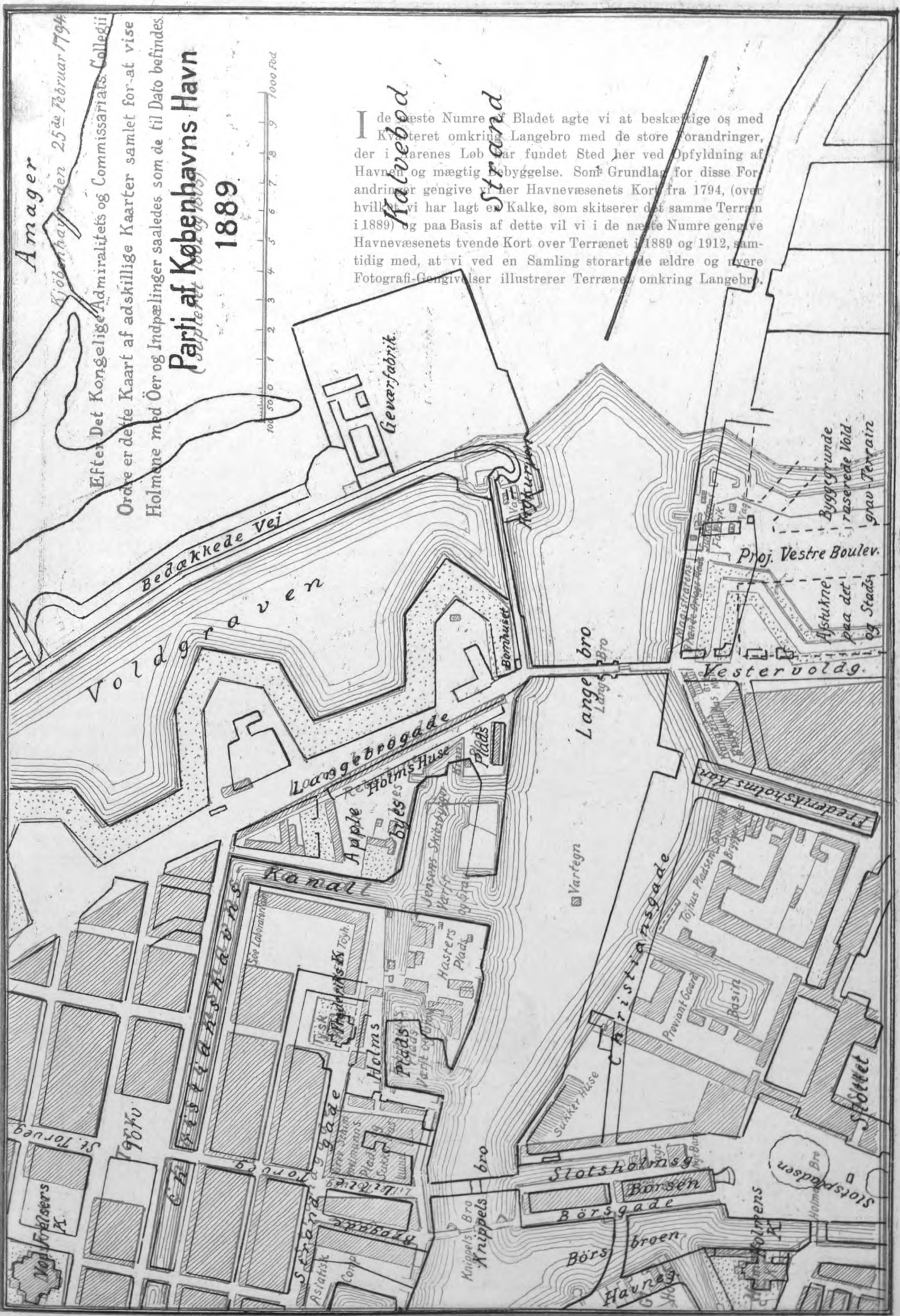
Amager
 København den 25de Februar 1794
 Efter Det Kongelige Admiralitets og Commissariats Collegij
 Ordre er dette Kaart af adskillige Kaarter samlet for at vise
 Holmene med Øer og Indpælinger saaledes som de til Dato befindes.

Parti af Københavns Havn

1889

I de næste Numre af Bladet agte vi at beskæftige os med
 Kvæteret omkring Langebro med de store Forandringer,
 der i Aarenes Løb er fundet Sted her ved Opfyldning af
 Havnen og mægtig Byggelse. Som Grundlag for disse For
 andringer gengive vi her Havnevæsenets Kort fra 1794, (over
 hvilket vi har lagt en Kalke, som skitserer det samme Terræn
 i 1889) og paa Basis af dette vil vi i de næste Numre gengive
 Havnevæsenets tvende Kort over Terrænet i 1889 og 1912, sam
 tidig med, at vi ved en Samling storartede ældre og nyere
 Fotografi-Gengivelser illustrerer Terrænet omkring Langebro.

Skitseret Kalke af Langebro-Terrænet i 1889.

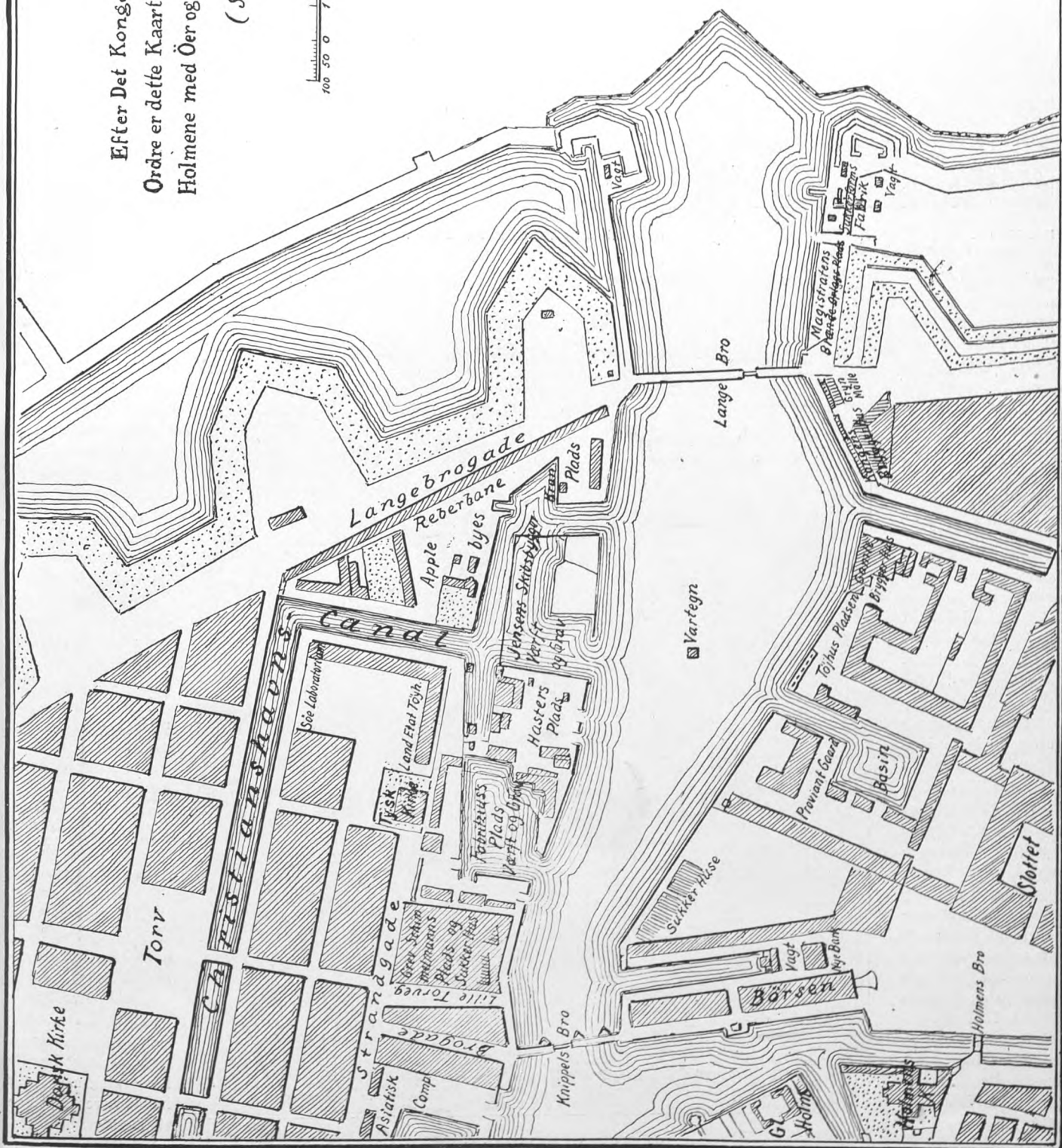
Kjøbenhavn den 25de Februar 1794

Efter Det Kongelige Admiralitets og Commissariats Collegijj Ordre er dette Kaart af adskillige Kaarter samlet for at vise Holmene med Öer og Indpælinger saaledes som de til Dato befindes.

(Supleret 1802 og 1803)

I de næste Numre af Bladet agte vi at beskæftige os med Kvarteret omkring Langebro med de store Forandringer, der i Aarenes Løb har fundet Sted her ved Opfyldning af Havnen og mægtig Bebyggelse. Som Grundlag for disse Forandringer gengive vi her Havnevæsenets Kort fra 1794, (over hvilket vi har lagt en Kalke, som skitserer det samme Terræn i 1889) og paa Basis af dette vil vi i de næste Numre gengive Havnevæsenets tvende Kort over Terrænet i 1889 og 1912, samtidig med, at vi ved en Samling storartede ældre og nyere Fotografi-Gengivelser illustrerer Terrænet omkring Langebro.

Fot. Hansen.

Udsigt til Bodenhoffs Plads (1880—90).

stændigt over Tingene. Endelig er der noget hyggeligt ved det kvindelige Arbejde — Filering af Fiskeket, Strømpestrikning, Linnedsyning o. lign. — som Fangerne beskæftiger sig med.

Bodenhoffs Plads. Aladdin-kvarteret.

Mellem Udløbet af Overgaden o. Vandet og Orlogsværftet laa indtil Begyndelsen af dette Aarhundrede Bodenhoffs Plads. Navnet havde den fra en stor Forretningsmand i det attende Aarhundrede, Andreas Bodenhoff, født 1723, død 1794. Han tog i 1749 Borgerskab som Skipper og begyndte en Tømmerhandel, der bragte ham en betydelig Formue. I 1765 erhvervede han Grossererborgerskab, hvilket i gamle Dage betød meget mere end nu, da man skulde stille betydelige pekuniære Garantier for at opnaa Værdigheden, medens siden Loven af 1872 alle og enhver kan blive det og en

Fot. Hude.

Christians Kirken i Strandgade (som i gamle Dage hed Frederiks Kirke) (ældre Billede).

stor Del af Standens Repræsentanter „leber omkring“ — som Erik Bøgh sagde — „med Pakhus og Pengeskab i Frakkelommen“.

Grosserer Bodenhoff lod paa dertil givne Bevillinget Vandareaet opfylde og indvandre herved sin store Plads, hvor han foruden Vaareoplagsplads indrettede et Skibsbyggeri.

En Søn af ham var Søofficer og udmærkede sig i Kriget mod Englanderne 1807—14. Under Pengekrisen i denne Periode tabte han forøvrigt sin Formue. Han kom derefter til Dansk Vestindien og gjorde sig bekendt ved at dæmpe et Negrooprør derovre.

Paa Foranledning af Konferensraad Bankdirektør Axel Heide erhvervede omkring 1901 Pladsen til Bebyggelse og „Aladdin-Kvarteret“ opstod. En Række Gader anlagdes med Navne efter kendte Forretningsmænd, der havde været knyttede til Christianshavn, Andreas Bjørn, Burmeister

Fot. Hansen.

Nøjagtig modstaaende Udsigt som den fremtræder, siden Aladdin-Kvarteret er bleven opført.

ster, Broberg og selve Bodenhoff, efter hvem et lille Torv er opkaldt.

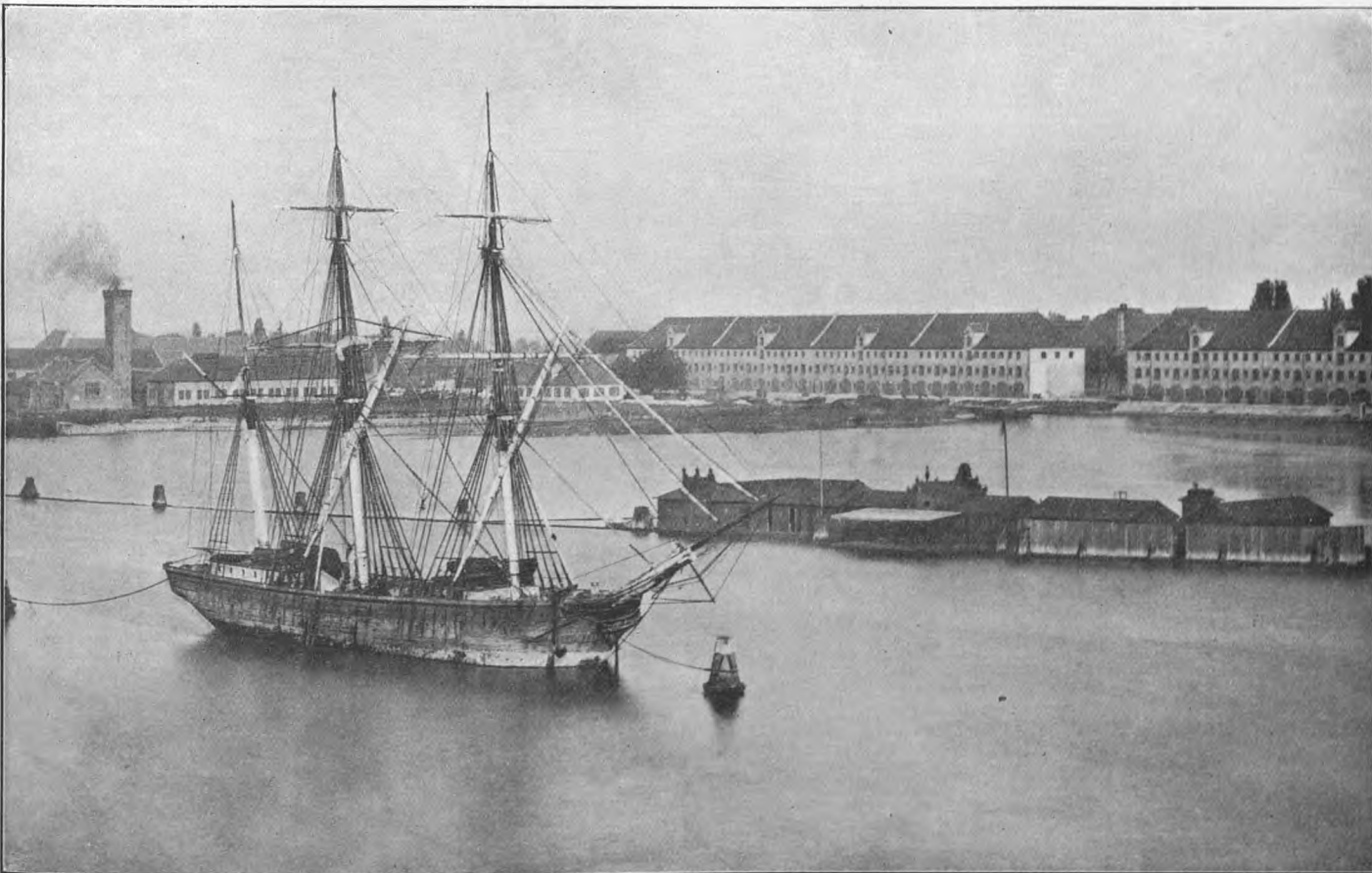
Beboerne i de gennemgaaende stilfulde og velindrettede Huse er fornemmelig Familier, hvis Forsørgere er knyttede til det nærliggende Orlogsværft og til Burmeister & Wain. Desuden bor her en Mængde Søfolk: Maskinmestre og Styrmand. 33 af

Ejendommene administreres for et særligt Selskab af Hr. L. Hansen, Brobergsgade Nr. 9.

Badeanstalten „Venedig“,

der laa ved Flaadens Leje, hører til de Søbadeanstalter indenfor den gamle Bys Omraade, der, ligesom „Ryssensten“ ved Langebro“, er forsvundne. „Venedig“ havde i en

Aarrække god Søgning; man kunde, som hos „Bech“ og „Engelbrecht“ abonnere for hele Sommeren, hvilket kostede 10 Kr., ellers var Prisen for et enkelt Bad 20 Øre og for et Styrtebad 25 Øre. Det var et ejendommeligt Syn midt i den livligt trafikerede Havn at se de mere dristige svømme omkring her ligesom i Badeanstalten paa „Holmen“ udfor den nuværende Havnegade.

Fot. Neuhaus Efff.

Badeanstalten „Venedig“, som var beliggende i Flaadens Leje med Overfart fra Kvæsthusbroen.

Alle Amatør-Fotografer

indbydes herved til en Præmiekonkurrence om Billeder fra „Det nuværende „gamle“ København“.

Flere af vore Læsere har opfordret os til at foranstalte en saadan Konkurrence blandt de mange dygtige Amatør-Fotografer her i Byen, og beklage ligesom vi, at disse ikke for en Menneskealder siden have eksisteret i Forbindelse med en Mandellerinstitution, som havde interesse-ret sig for at samle disse Billeder. — Vi havde i saa Fald kunnet glæde os og Læserne med et ganske anderledes fyldigt Billedstof efter originale Fotografier af det forsvundne København, end Tilfældet er nu.

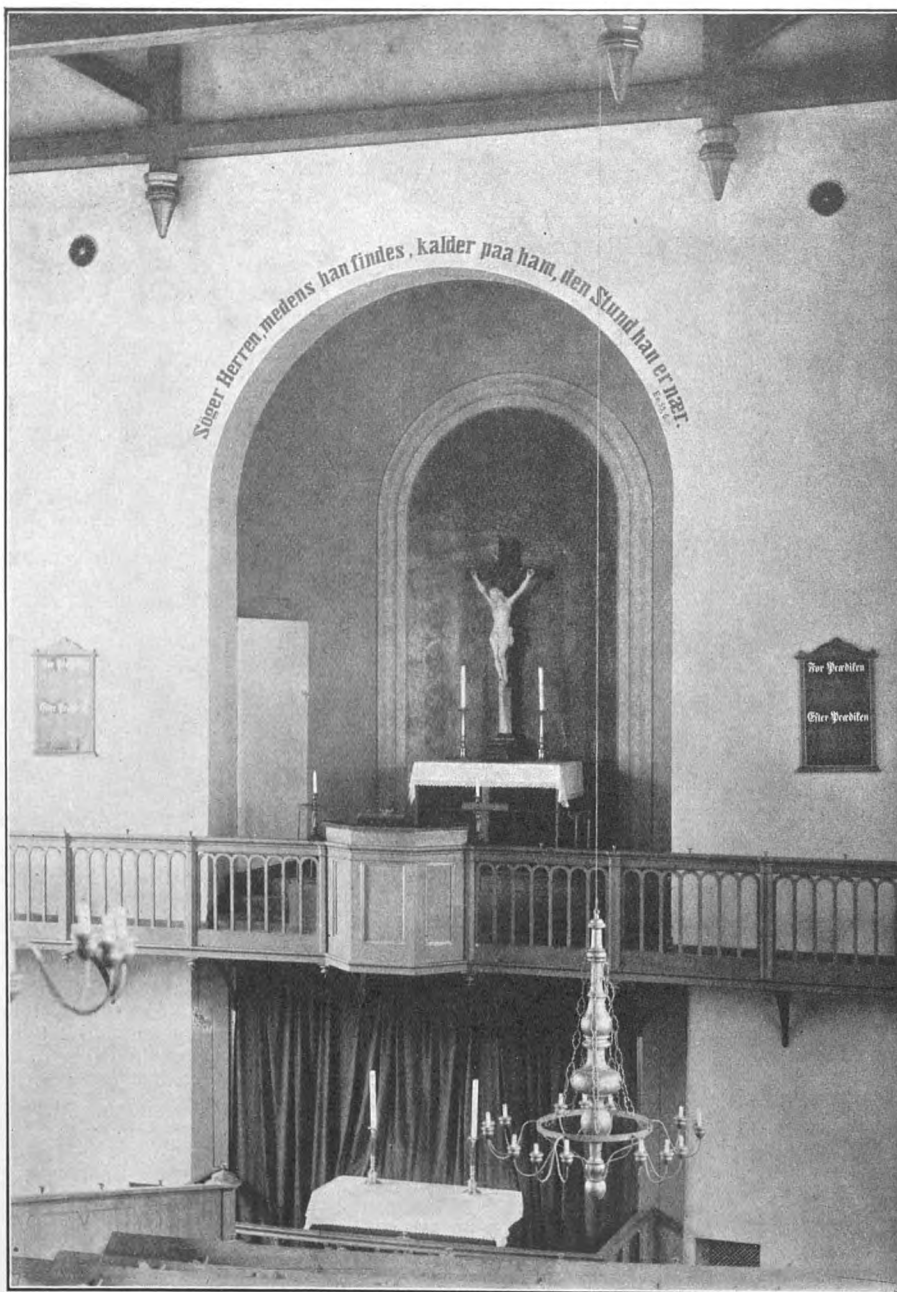
Det vi ønsker er:

Billeder af maleriske og interessante Partier, Bygninger, Pladser, Park-, Vold- og Kanalpartier, som have givet Byen sit Særpræg, og som ifølge Byens Udvikling maa frygtes at forsvinde i en nær eller fjærnere Fremtid.

Som „Motiver“ for Konkurrencen henregne vi ogsaa: originale Gadefigurer, Torvescener, Gadehandlere, hjemvendende Skolebørn, Valgagation paa Gaden, kort sagt alt, hvad der kan karakterisere vor By, og som for Efterverdenen vil have Interesse at se autentisk gengivet i Fotografi.

De præmierede Fotografier vil blive gengivet en Gang om Maanedene paa en fremtrædende Plads i Bladet, — men vi forbeholde os ogsaa Retten til at gengive de *ikke* præmierede Billeder, som vi finde egnet dertil.

Fotografiet og helst

Fot. Hansen.

Det Indre af Fange-Kirken.

Pladen til samme maa fremsendes til Konkurrencen, indpakket i en Æske mrkt.:

— men som saadant kun til Stede i faa Exemplarer. Deraf den livlige Efterspørgsel efter de mere eller mindre vellykkede Kopier.

Baadsmændsstrædes Kaserne.

„Amatør“, Navn og Adresse.

Obs. Vi udsætte her ved 5 Præmier à 10 Kr. kontant for de for vort Blads Formaal sig egnende Optagelser og giver derved alle vore dygtige „Amatører“ Anledning til at „gaa paa Jagt“ efter de ønskede Motiver.

Konkurrence-Optagelserne maa komme os ihænde senest 30. April og haabe vi da i det derefter først udkommende Nummer, — 15. Maj, at kunne gengive de præmierede Billeder selvfølgelig forsynet med Navn og Adresse m. m.

Billedernes Størrelse maa helst være 10 × 15, dog modtages ogsaa mindre eller større Billeder, saasom 9 × 12 og 13 × 18.

Om Kvinden.

Amerikaneren Min Søn, løb aldrig efter en Kvinde — eller en Sporvogn. Den næste kommer straks.

Kvinden er Skabningens Mesterværk — men som saadant kun til Stede i faa Exemplarer. Deraf den livlige Efterspørgsel efter de mere eller mindre vellykkede Kopier.

Kvinden vredes ikke paa den, der ser hendes Fejl og siger hende dem, men kun paa den, der finder disse Fejl uelskverdige.

„Fornuftgiftermaal“ kalder en Kvinde det Ægteskab, som den Mand, hun elsker, indgaar med en anden.

Gammelt Venskab og gammel Vin. Som Middel mod Sorg man priser. Jeg kender en tredje Medicin: De gode og gamle Viser.

P. Faber

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELT TIDSSKRIFT •

Telefon Central 3788.

UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16.

Iste Aargang. Nr. 8.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvartal, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, 3, og gennem Boghandlerne.

15. April 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Kioskerne og paa de københavnske Banegaarde).

Christianshavn.

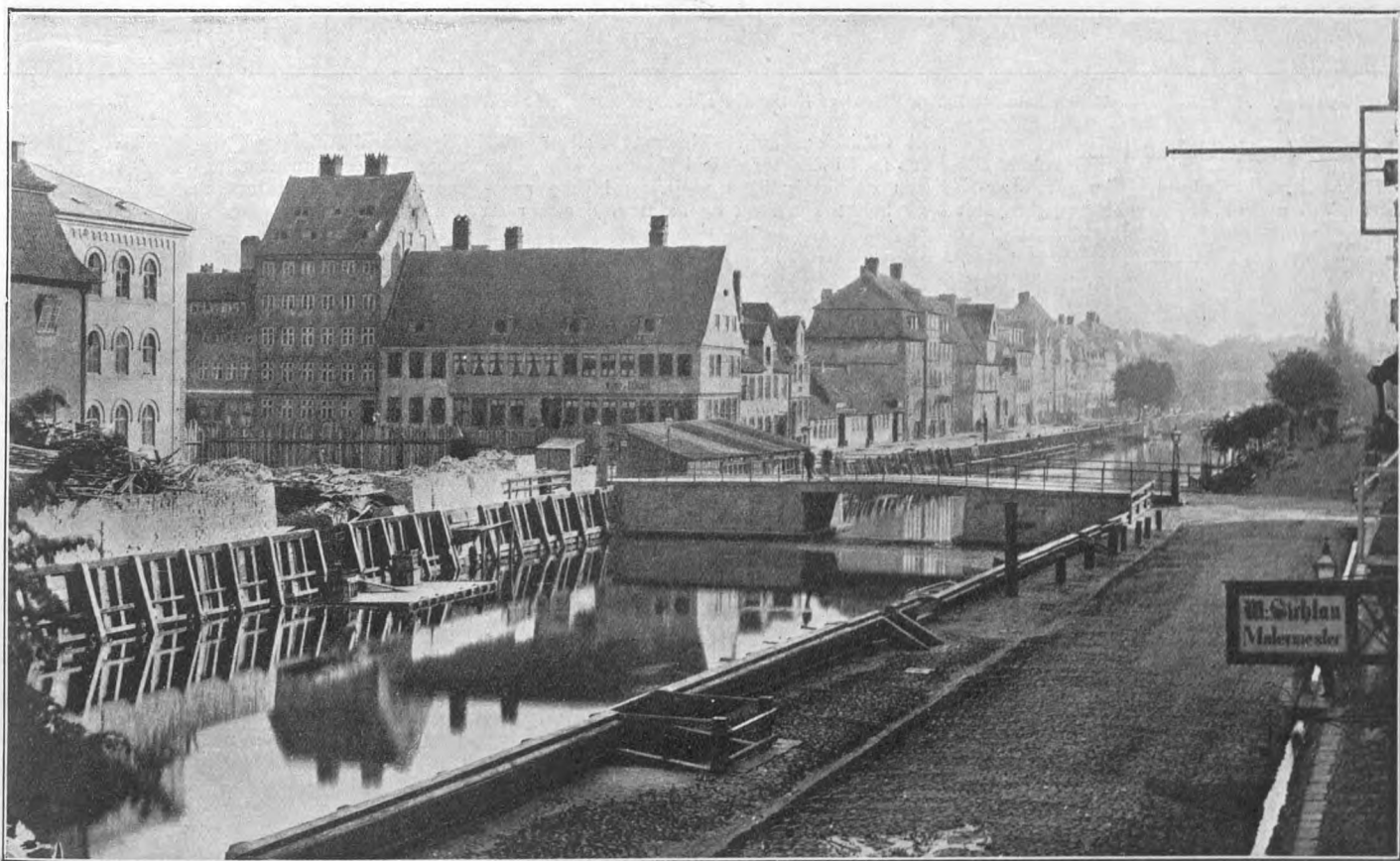
(Fortsat).

Vi fortsætter vor Beskrivelse med Billeder af christianshavnske Partier i forskellige Perioder ved

af den sidstnævnte Bro samt den nye Bebyggelse paa Christianshavnsiden.

Medens hele Christianshavns Torv efterhaanden blev ombygget, var der et af de ældste Huse, der stadig blev staaende, nemlig Hjørnesteedet ved Dronningensgade lige overfor Tugthuset. Det var paa to Etager

det her omhandlede Hus angik, da var det under Epidemien tilsidst kun beboet af en eneste modig Mand, alle de andre Beboere var enten døde eller i Rædsel bortflygtede. I 1881 solgtes Huset til en Hotelejer Lars Hansen. En tidlig Morgen, tre Dage efter at Hotelejeren var bleven lykkelig Indehaver af det historiske Hus, lød der et Brag fra Huset, saa Gadebetjenten af Forskræk-

Børnehusbroen og Kanalen først i Tredserne. — Overgaden o. V. var dengang spærret i hele Fængslets Længde, altsaa indtil „Snorrebroen“. — Paa Flaader i Kanalen vaskedes Fangernes Linned og Klæder.

Overgangen fra gammelt til nyt, særlig gamle Langebro med Omgivelser. Paa 7de Side vil man over Havnekortet fra 1889 finde en Kalke, der viser det samme Parti af Byen i 1912 med de to nye Broer, Knippelsbro og Chr. IX's Bro samt Gadeanlægene ved Islands Brygge. I næste Nr. bringer vi fotografiske Gengivelser

med Kælder og en Frontespice. Huset, der var bygget 1709, havde haft en ret bevæget Tilværelse. En Tid havde det været benyttet som Hospital, men blev atter igen Beboelseshus. Under Mytteriet og Branden i Tugthuset 1817 tog Kong Frederik VI Sæde i Husets Frontespice og iagttog herfra Branden og de bevægede Optrin, der forefaldt. En Fru Dithmer ejede Huset i en meget lang Aarrække og solgte det i 1867 til en Hørkræmmer Jørgensen. Koleraepidemien 1853 gjorde, som bekendt, en uhyggelig Høst i Christianshavns gamle Huse, og hvad

kelse fór midt ud paa Torvet. Den gamle Kasse var ved at styrte sammen. Beboerne maatte i en Fart rykke ud, men Murene holdt dog saa nogenlunde Stand, saa at Huset, efter at være blevet undermuret og restaureret, endnu i 25 Aar kunde hævde sin Plads som et Fortidsminde, medens alle de omliggende Huse et for et forsvandt. Pets sidste Ejer var Møbelhandler O. Müller.

Endelig i Efteraaret 1906 blev det nedrevet, og det statelige Hus, som Bagermester Wiedbrecht lod opføre efter Tegning af Arkitekt R. W. Rue, rejstes paa dets Tomt.

Fot. Hauerslev.

Christianshavns Kanal, tilvenstre Holms Huse, tilhøjre Burmeister & Wains Etablissement.

Fælledvej.

Jacob Holms Huse.

Et af Landets største Firmaer, Jacob Holm & Sønner, er, som bekendt, knyttet

til Christianshavn. Firmaets Stifter, der var født i Skafterup ved Næstved 1770, kom som en fattig 14 Aars Dreng i Urtekræmmerlære i Næstved og aabnede derefter en

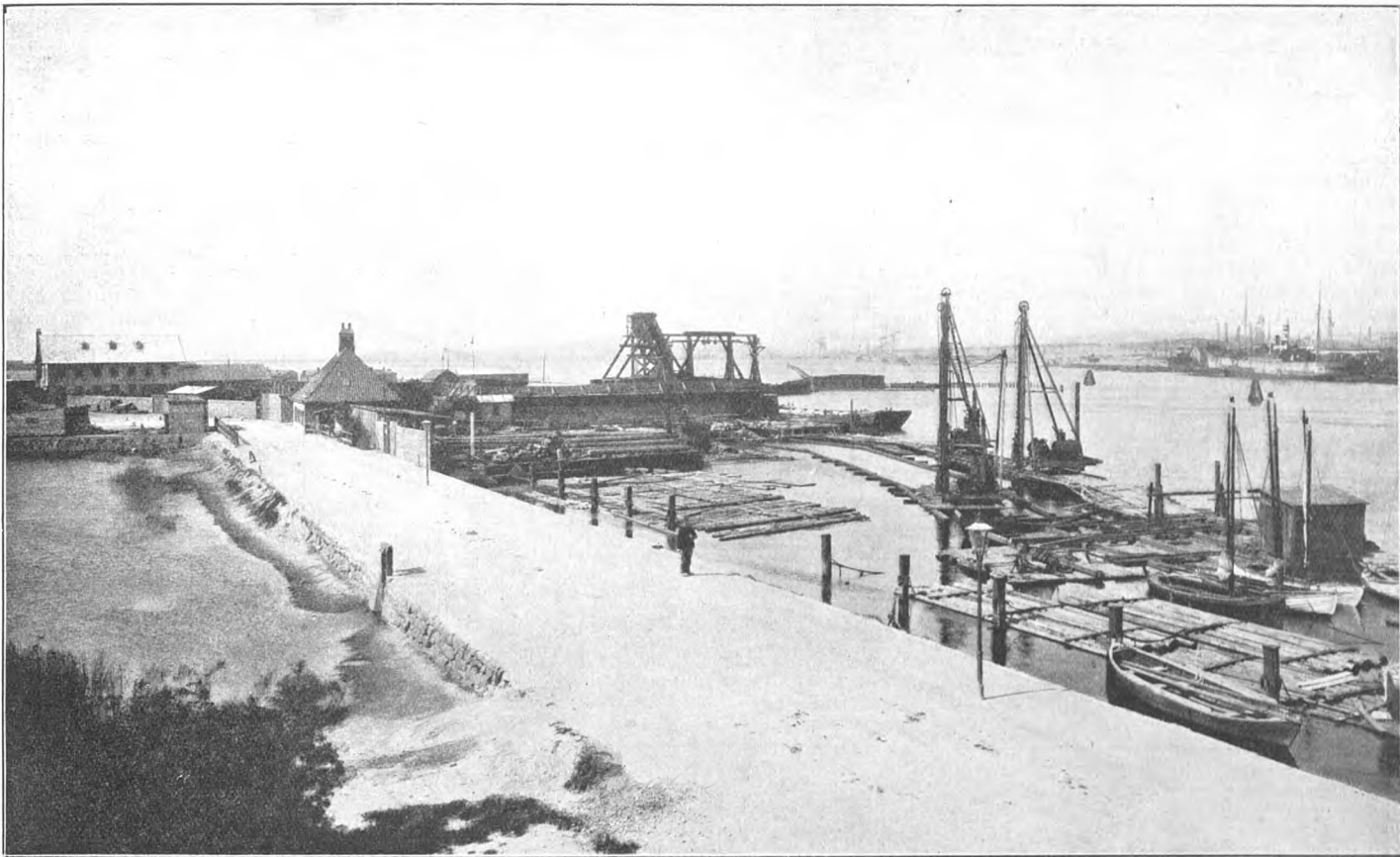
Urtekramhandel paa Christianshavn, tagende sine Varer paa Kredit. Med sit fremragende Købmandstalent skabte han sig snart en betydelig Provinsforretning og besluttede

Fot. Hauerslev.

Indgang til Appelbyes Plads, Jacob Holms Huse, tilhøjre Beværtningen „Bomhuset“.

Fælledvej.

Resterne af „Kigkurven“ og „bedækkede Vej“, forinden Opfyldningen i Kalveboderne paabegyndtes.

at tilvirke nogle af de Varer selv, som han forhandlede. Han anlagde en Oljemølle, en Limfabrik, et Sæbesyderi og en Sejldugsfabrik og senere den bekendte store Reberbane.

Medens han stadig beholdt sin Detailforretning, slog han sig op til en Tid at være Københavns største Skibsreder. I 1840 ejede han 5 Barkskibe, 9 Brigger, 2 Skonner-

ter og 2 Kuffer. Som rimeligt var, oprettede han da sit eget Skibsbyggeri. Efterhaanden købte han Appelbyes Plads, Asiatic Kompagnis Plads og Larsens Plads.

For at skaffe sine mange Arbejdere billigt Husly, opførte han de bekendte „Holms Huse“ i Langebrogade. I al Stilhed udviste han iøvrigt megen Velgørenhed og var i det hele

bekendt som en, trods sin store Foretagsomhed, stiltfærdig, venlig og beskeden Mand.

I 1836 optog han sine tre ældste Sønner i Forretningen, som siden har heddet „Jacob Holm & Sønner“. I 1845 afgik han ved Døden 75 Aar gammel. En af Firmaets nuværende Indehavere er græsk Generalkonsul Poul Holm.

Beværtningen „Bomhuset“ ved Langebro (Christianshavssiden). (Gammelt Billede).

Langebro.

Af de to Broer, der forbinder Sjælland med Amager, var Langebro den yngste. Den anlagdes i 1686 og kaldtes i Begyndelsen Kalvebod Bro eller „den nye Bro ved Blaataarn“, var kun 5 Alen bred og nærmest beregnet for Fodgængere. Som tidligere omtalt hed Knippelsbro fra først af Amager Bro eller Langebro, men senere overførtes det sidste Navn til Kalvebodbroen, som var den længste af de to Broer. Den havde en Længde af 145 Meter og var en ganske simpel Træbro med Klapper paa Midten til at hejse op med Haandkraft.

Saa kom der en uventet Forstyrrelse i Planerne, idet den gamle Langebro blev paasejlet, hvad der ikke var sket i de sidste 30 Aar. Om Formiddagen den 21. Januar kom Alfred Christensens Damper „Kronprinsesse Louise“ fra Gasværkshavnen og tørnede i den stærke Strøm mod Broklappen paa Christianshavnsiden og gav den et saa kraftigt Stød, at Klappen gik itu og ikke kunde lukkes igen. Medens Vogntrafikken indtil videre maatte henvises til Knippelsbro, satte Havnevesenet straks gratis Færgebaade i Gang for Fodgængere, til man i Løbet af Eftermiddagen fik aabnet det ene Fortog paa den nye Bro, ligeledes for Fodgængere.

andre Piller, ligeledes af Granit. Svingpartiet, der vejer 800 Tons, aabnes ved, at det først løftes ca. 15 Cm. og derefter drejes medens Skibet sejler igennem, og lægges i Leje igen saaledes, at den Ende af Partiet, der før vendte mod Københavnsiden, kommer til at vende mod Christianshavnsiden og omvendt. Manøvreringen, der sker ved elektrisk Kraft, dirigeres fra et paa Svingpartiets Midte bygget Førerhus. Tegningen til Broen er, ligesom til Knippelsbro, udført af Havnedirektør Møller, og den har kostet omtrent 1½ Million Kr.

Den nye Langebro, som den af gammel Vane stadig kaldes, er naturligvis en solid

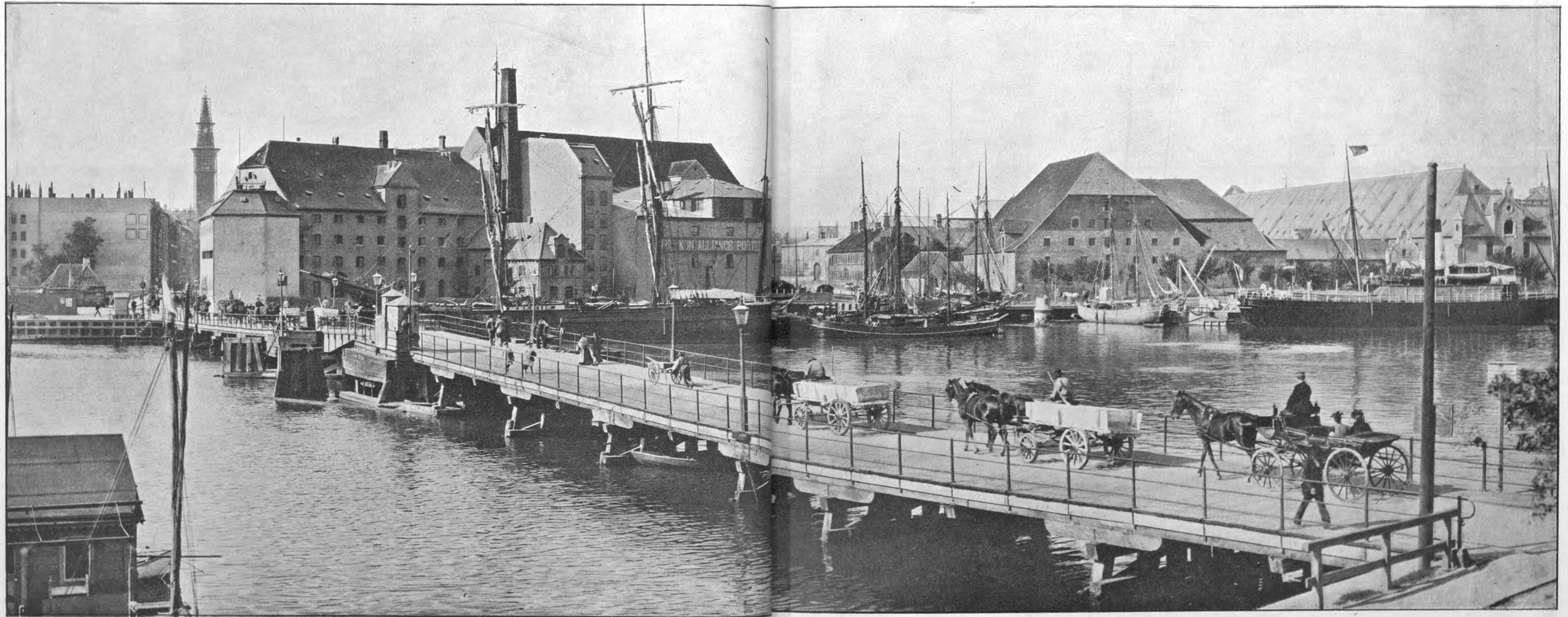
og somme husker maaske Syngestykket fra „Thalia's Dage om den unge Mand, der gjorde Kur til Moderen, men mente Datteren og hemmeligt mødtes med denne paa den afsides liggende Langebro. Skæbnen vilde, at Mama alligevel fandt dem, og saa —

Jo, De kan tro,
At paa Langebro
Vi stod i et yndigt Tableau!

Ganske uden Poesi, men pudsigt er Anekdoten om de to Jøder, der lavede en lille Forretning paa, at man fik en Daler i Duesor for at redde et Menneske, der var fal-

Den norske Maler Fritz Thaulow, Skuespillerinden Fru Else Frølichs Fader, opholdt sig i sin tidligste Ungdom i København, hvor han havde nære Slægtninge — han var bl. a. Fætter til Fru Emma Gad — og udstillede nogle af sine første Arbejder paa Charlottenborg. Han følte sig hurtigt tildragen af Christianshavn og fandt her et Motiv af den Art, han senere i Paris skulde blive saa berømt — og velhavende — paa. Hans Specialitet blev, som bekendt: Vand, Kanaler, Elve, Floder, som han malede med uforligneligt Mesterskab, helst med gamle karakteristiske Bygninger omkring. Et af hans Billeder fra Københavnertiden

København og købte derefter i 1839 Christianshavns Apothek, Aaret før han fik sin Kandidatexseksamen. Fra Nytaar 1840 overtog han tillige Apotheket paa Veterinærskolen, der, som andet Steds omtalt, den Gang laa paa Christianshavn. Paa sin Ejendomme, „Minelyst“ i Ordrup, dyrkede Hauberg forskellige medicinske Urter. Imidlertid var det paa andre Omraader, at Hauberg skulde blive mere bekendt for Offentligheden. Sammen med cand. pharm. P. A. Vogelius grundlagde han Bryggeriet i Rahbeks Allé, og efter at have solgt Apotheket i 1870, købte han i Kompagniskab med Mekanikus Hellerung det bekendte Gamst og Lunds

Velvilligst overladt os af Havnedirektøren.

Den gamle Langebro maatte vige Pladsen.

I 1875 blev Broen, der ved tidligere Ombygning var blevet 4,7 Meter bred, udvidet til en Bredde af 7,2 Meter.

Mod Slutningen af forrige Aarhundrede bestemte man sig til at bygge en ny, da den stærke Bebyggelse paa Amager medførte større Trafik og der desuden maatte lægges Jernbanespor fra Sjælland til Amager. Det blev efter adskillige Overvejelser besluttet, at den nye Bro skulde ligge 125 Meter syd for den gamle, saaledes at den kom i Forlængelse af den nye Vestre Boulevard og fik direkte Forbindelse med den projekterede Amager Boulevard.

Arbejdet blev overdraget Firmaet Smith, Mygind & Hüttemeier, som afleverede Broen ved Nytaar 1903. Der stod nu tilbage at gøre det tilstødende Terræn færdigt paa Amagersiden, hvilket Arbejde var forsinket paa Grund af Frostene, men der var ogsaa Tid nok, da Meningen var, at Broens højtidelige Aabning først skulde finde Sted den 8. April, Kong Christian IX's Fødselsdag, efter hvem Broen skulde have Navn.

Kort efter, den 2. Marts, gjorde Akts. Ny Kalkbrænderis Sandpumper „Kaj“ et velment Attentat paa den nye Bro, men det gik kun ud over den selv og en ved Siden af liggende Pram. Broen var for stærk til at kunne tage Skade af saa lidt.

Klappen paa den gamle Bro var imidlertid blevet sendt til Reparation og sat paa Plads igen, og Broen gjorde Tjeneste igen, indtil man den 8. April, som Planen var, kunde fjerne den delvise Afspærring paa den nye Bro og lade Trafikken foregaa her i sin fulde Udstrækning. Men nogen højtidelig Indvielse fandt ikke Sted, Broen var jo i Virkeligheden „aabnet“ ved et drilagtigt Spil af Skæbnen for over 2 Maaneder siden.

Christian IX's Bro er 15 Meter længere end den gamle Langebro, nemlig 160 Meter. Bredden godt dobbelt saa stor, nemlig 15,6 M. Den har 2 Gennemsejlingsaabninger, hver paa 22 M., overdækkede af et 67 M. langt Svingparti, der hviler paa en mægtig Granitpille. Desuden har Broen 6

og tidssvarende Bro, men det var ikke uden Vemod, at gamle Københavnerne saa den gamle forsvinde. Der var en vis Poesi over denne tarvelige Bro med de mærkelige klodsede Træpiller og de to smaa „Hundehuse“, som Vagtmandskabet gemte sig i, naar det var daarligt Vejr. Indtil langt ind i forrige Aarhundrede endte jo Københavns Havn her, fra Broen saa man ud over den aabne Kalvebodstrand, der var herligt at spadserere, og paa Amagersiden laa Fischers populære Beværtning „Bomhuset“, hvor man om Sommeren sad under Telttaget og nød en Forfriskning, godt gemt for Byens Larm.

Medens man aldrig har hørt, at Søsterbroen Knippelsbro nogensinde har inspireret til Poesi — rimeligvis fordi den simpelthen var et Stykke Gade midt i Færdselsrimelen, knytter der sig Digt og Sagn til Langebro.

Man mindes Børnerimet:
Far han gaar paa Langebro,
Køber Baret Strømper og Sko —

det i Vandet, og bringe det til Druknehuset ved Broen. Den ene sprang i Vandet, den anden „reddede“, og saa delte de Pengene. Men en Dag tøvede Isak med at hale Jacob op, og da denne gispede efter Vejret gav ondt af sig, svarede Isak: „Idag er der en Plakat, hvor der staar, at de gi'r en Specie for en Druknet — vær nu medgørlig, Jacob!“

Nu hører Langebro til det forsvundne København, og de ældre af os, der har Minder fra den, kommer til at tænke paa H. V. Kaalunds stemningsfulde Vers fra 1873:

Og de gamle Broer, som spejled saa smukt
Sig dernede i Vandet —
Og Udsigten lige til Køgebugt —
Og Synet af Landet,
Naar Solen gik ned, og i Aftenen sval
Den første Stjerne
Funkled paa Himlen, og Hornsignal
Klang fra det fjerne.

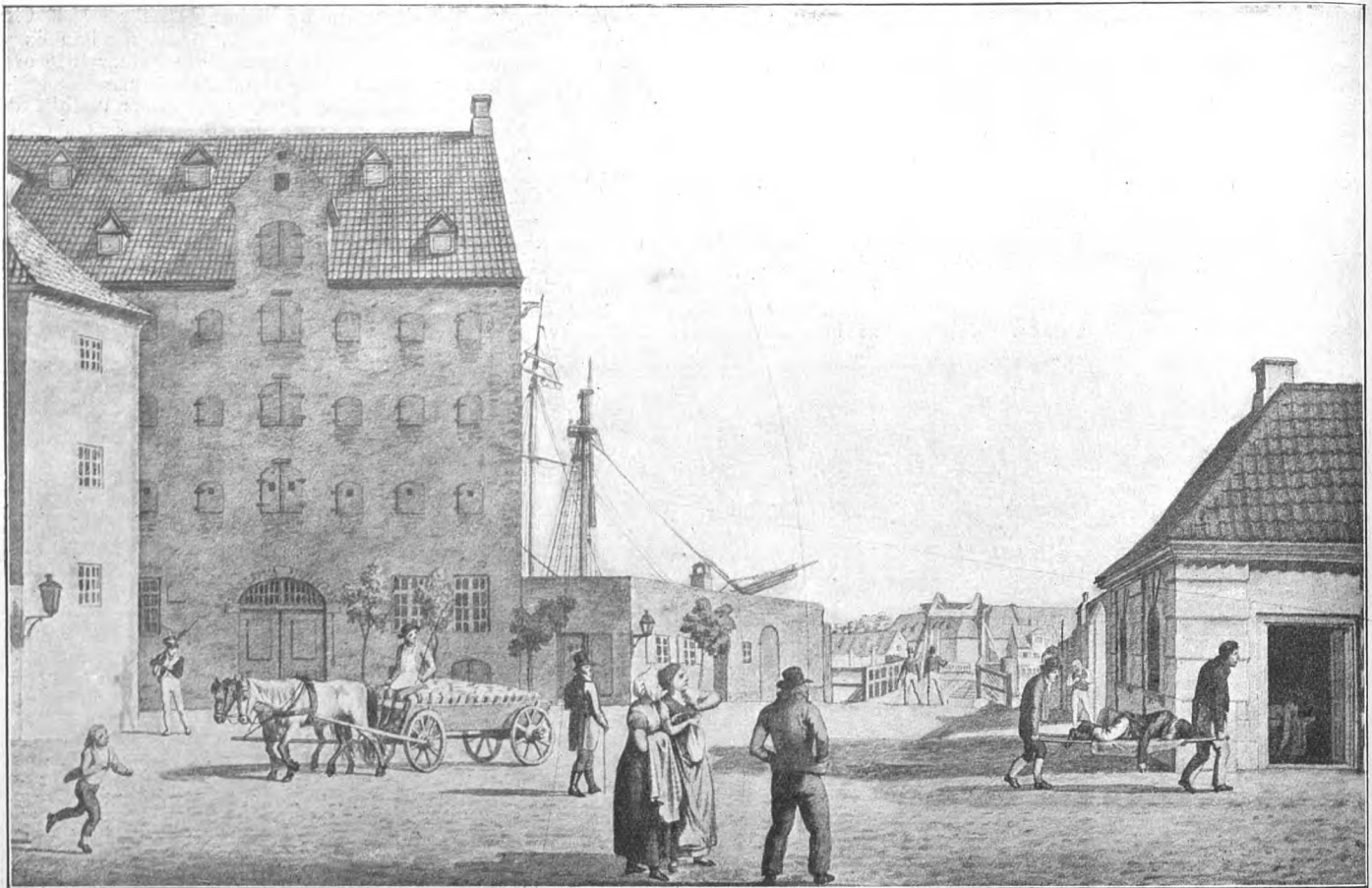
var et Kanalparti fra Christianshavn, set fra Overgaden o. V., lige overfor Burmeister & Wains Fabriker, imod Børnehusbroen. Vi ved ikke, hvem der nu ejer dette Billede, men hvis det skal vurderes efter de Priser, Kunstneren i sine sidste Leveaar fik af amerikanske Milliardærer, maa det være mange Penge værd.

Af vore egne Kunstnere har særlig Joh. Rohde hentet Motiver til nogle af de smukkeste Malerier, der findes i dansk Nutidskunst, fra Christianshavns Kanaler. Ogsaa afdøde Professor Soya-Jensen og Chr. F. Beck har med Held dyrket de christianshavnske Motiver.

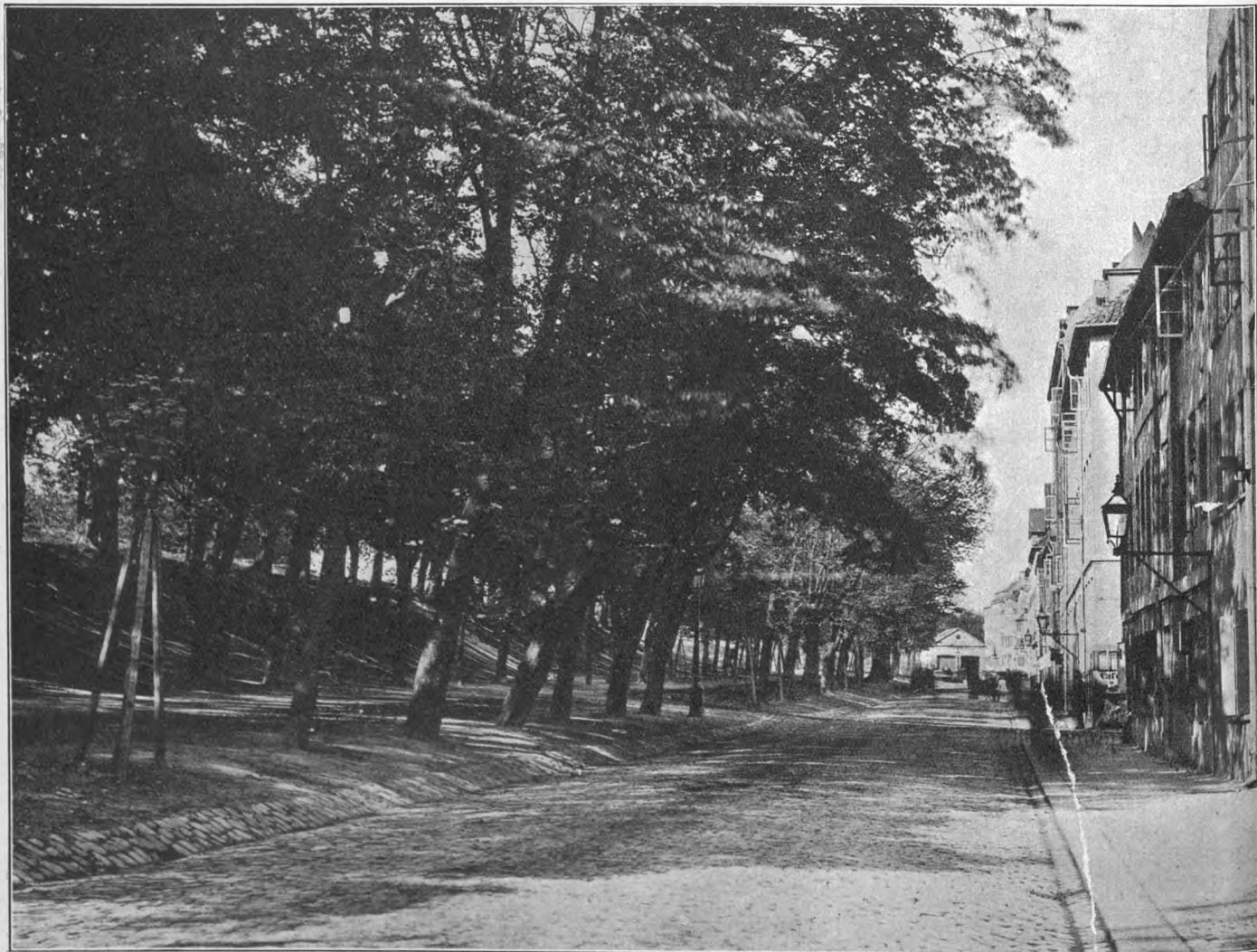
Blandt de i den nyere Tid kendte virksomme Borgere i København, som i kortere eller længere Tid har været knyttede til Christianshavn, kan nævnes Jørgen Chr. Hauberg. Han var født i Storehedinge 1814, Søn af en derboende Landmand og Brændevinsbrænder Hauberg. Efter at have lært paa Ringsted Apothek, var han en Tid Medhjælper paa Gammeltorvs Apothek i

Jernstøberi ved Vestervold, som for nogle Aar siden, da Jarmerhus blev bygget, flyttedes til en af de nye Gader ved Lille Vibenshus.

Hauberg var Medlem af den private Laanebanks Bankraad og havde mange andre Tillidshverv, foruden at han nedlagde et stort Arbejde i Velgørenhedens Tjeneste, særlig paa Christianshavn. Ved deres Sølvbryllup oprettede han og hans Hustru et Sølvbryllupslegat paa 1000 Rdl. til Christianshavns Bospisningsforening, og ved deres Guldbryllup et Legat paa 20,000 Kr. for træfugende Borgere, Enker og faderløse Døtre i Haubergs Fødeby Storehedinge. Paa Guldbryllupsdagen i 1891 udnævntes Hauberg, der i Forvejen havde Titel af Assessor pharmacie, til Etatsraad. Den 11. April 1899 endte Hauberg sit virksomme Liv. En Søn af ham er Otto E. Hauberg, der har et af Apothekerne i Randers, en anden Søn er Museumsinspektør P. Hauberg og en tredje Direktør, Formand for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening S. C. Hauberg.

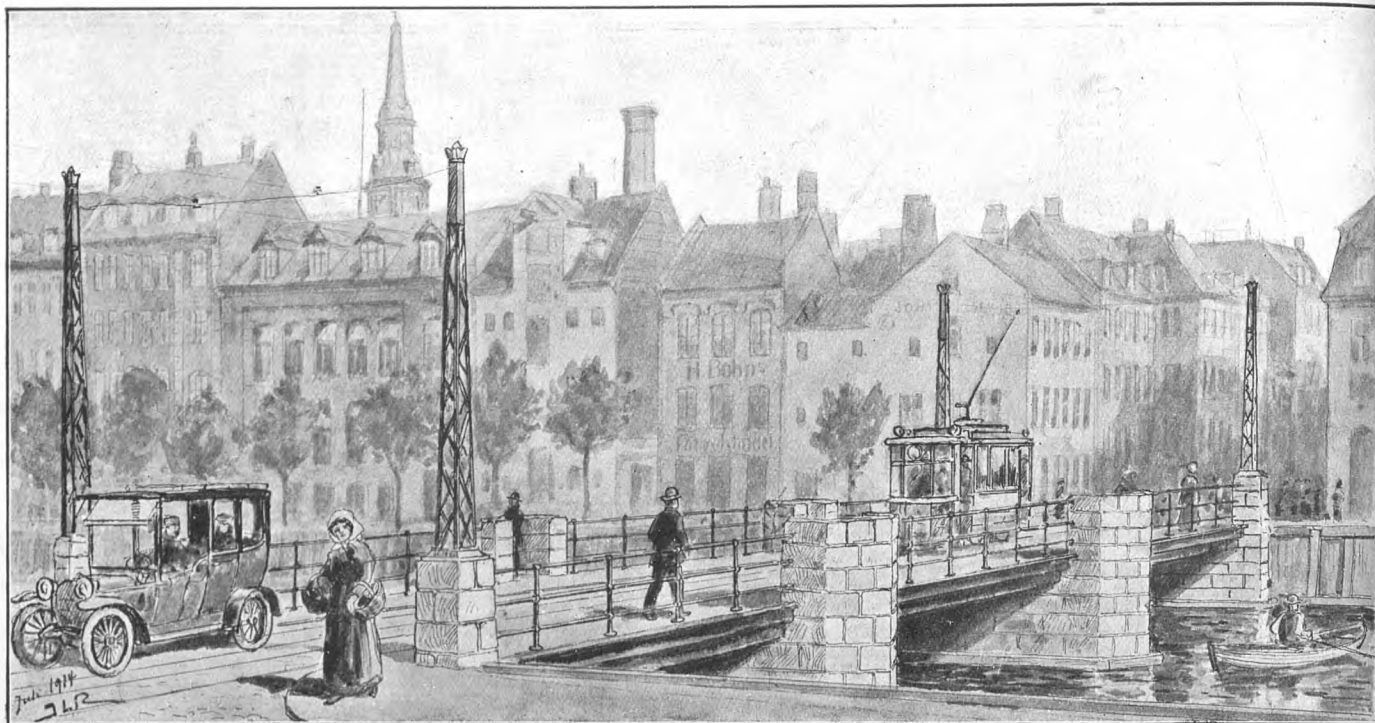

Det ældste Langebro med „Dronehuset“ (tilhøjre). Tegning af Eckersberg.

Udsigt fra „Dronehuset“ til Vestervold med Filosofgangen, i Baggrunden Vejerboden paa det gamle Halmtorv.

C. Ferslew & Co.

Den projekterede nye Børnehusbro, som bygges for Tiden.

Originaltegning.

Forfatteren, Professor Johannes Jørgensen om Christianshavn.

I „Foreningen til Hovedstadens Forskønnelses“ Medlemsblad Nr. 5 for 1912 findes under en Artikelserie „Streiftog“ nogle Indtryk fra Christianshavn af Prof. Johannes Jørgensen, hvoraf vi hidsetter nedenstaaende:

Saa længe vi ikke kender Christianshavn, behøver Københavnerne hverken at rejse til Rothenburg eller Brügge. Tag derud en Gang, men nødtigt med Sporvogn eller i Automobil. Nej, lad Dem sætte over af Færgemanden, hvis Baade ligger fortøjede ved en Flydebro tæt ind imod Havnens Stensætning . . .

Man glider hen over Havnens irgrønne uigennemsigtige Vand. Midt ude bølger et frisk Pust af Saltvand om En. Paa de opankrede Jagter inde langs Borsgade lader Sødrengene de nøgne Ben dingle over Rælingen, raaber til hverandre og ryger Tobak.

Saa lander man, entrer op ad en Trætrappe og staar i Brogade, den lille, stille, lidt tilbagetrukkne, provinsielle Brogade, hvis Beboere i de lune Sommeraftener samles ved Bolværket, spytter i Vandet og fører langsommeligt Snak . . . Jeg har selv en Gang for mange Aar siden boet herude i Brogade — det var, da Voldene stod, der hvor nu Raadhuset knejser, og da man kunde sidde om Morgenen og læse i Kirsebærgangen, omtrent der, hvor Videnskaberens Selskab nu har sit Pragtpalads . . . Jeg boede i Brogade den Gang, og jeg husker de lyse Sommeraftener ved Bolværket, naar Svalerne skreg under den blegnende blaa Aftenhimmel, og Havnens grønne Vand fik Himlens Farve, og Maanen steg stor og gylden frem over Dampmøllen paa den anden Side Vandet . . . Det var Aftensejlturenes Tid; i en lejet Baad roede vi langt ud i Kalvebodstrand, og Maanen slog sin gyldne, gyngende Drømmebro ud for os, og forbi vor Baad gled andre Baade med lyse Kjoler i Bagstaven og raske Gutter ved Aarerne, og hen over det svagt bølgende, blanke Vand led en følsom Sang til en langtrukken Melodi:

Og hør saa, Ellen, hvis Du vil,
kom ned paa Tømmerflaaden,
saa lægger jeg med Baaden til,
og saa gaar Du i Baaden . . .

Atten Aar var jeg den Gang — det er

længe siden. Jeg gaar rask gennem Brogade og vender mig ikke ved Hjørnet.

*

Fra Brogade bøjer man om i Strandgade. Nr. 6 her er det Sted, hvor Tordenskjold boede; et Par Værelser er endnu bevarede som i den store Søhelts Dage. Et Stykke længere henne finder man det lille mærkelige Hus med Tag i tre Afsatser, som for Tiden kaldes „Kafé Dokken!“

Og naar man saa kommer ud i Wildersgade, Dronningensgade, St. Annegade . . . Især Wildersgade er udtømmelig paa maleriske Virkninger.

Karnapper, Kviste, fremspringende Tag-skæg, Gavle, Skorstene, aabenstaaende Luger danner hvert Øjeblik det mest pittoreske Virvar. Man lægge Mærke f. Eks. til de to Steder Nr. 41 og Nr. 43 — nederst den lange hvidkalkede Mur [med dens sorte Luger — og derover de højtpostigede Gavlviste med fremspringende Kraner. Eller man stille sig ved Kanalen for Enden af Wildersgade og se, hinsides det grønne Vand, det store, enligstaaende, gammeldags Hus løfte sig — med brede, mangetavlede Rudeflader med røde Tagstriber, der skæres og brydes af Gavle og Kviste, og med meget ubestemmeligt, men malerisk Skrab op omkring . . .

Der er stille i disse gamle christianshavnske Gader. Gaa en Gang ind i en af de gammeldags Gaarde, hvoraf man finder saa mange derude — med Svalegange og Vinduerne tæt op til hverandre i Vægge af Fjæleværk. Der er ganske stille derinde; ingen færdes ad de gamle skrøbelige Fritrætter eller over de faldefærdige Svalegange. En Svend viser sig ved et Værkstedsvindu, i Færd med at tømme sin Bajer, og en Kat lister hen ad Svalegangens Rækværk. Fra en grøn Elm inde i en Nabo-gaard lyder svag Fuglepippen, og nogle Fluor snurrer uforstyrret i en Krog, hvor Solen skinner.

Og udenom det altsammen ligger saa, som en grøn Ramme Christianshavns Vold med sin sivfyldte Stadsgrav. Lad være, det er en lidt slidt Ramme her og der — Børn og Bøller, brave Folk og fulde Folk har afgnavet den. Den er dog med sine brede, skyggefulde Træer, sine store grønne Flader det fattige, forfaldne Christianshavns Sommerglæde. I Middagsstunden ser man smaa Arbejder-Klynger fra Burmeisters Værksted sidde i det grønne Græs paa Voldens Kant, spisende, snakkende og rygende; andre har strakt sig paa Ryggen og sover, med Hatten

over Øjnene, de Retfærdiges Middagslur; i ærbødig Afstand derfra snuser en Vagabond eller Drukkenbolt med rødblaadt, skægstubbet Ansigt.

Men naar Aftenen kommer, da fyldes alle Bænke af Christianshavnerne, som trækker frisk Luft. Og er det Skærsommer, saa dufter Hvidtjørnen langs Stadsgravens Rand, og Nattergalen synger i det duggede Krat, og unge Mænd og unge Kvinder drømmer, med Blikket paa den store Guldmaane, som stiger i den violette Luft langt ude over Amagerland.

Den nye „Børnehusbro“.

Kun to Broer fører — fraset Wildersbro — over Christianshavns Kanal, nemlig „Snorrebroen“, der forbinder de to Partier af St. Annegade, og „Børnehusbroen“, der fører fra Lille Torvegade til Torvet. Begge Broer stammer fra Christianshavns første Tid, men er gentagne Gange blevne ombyggede og forbedrede.

I de sidste Aar har der været stærk Trang for en Udvidelse af „Børnehusbroen“, der var for smal til den Trafik, der efterhaanden er blevet ad denne Hovedvej til Amager, og der er nu endelig taget fat paa en Ombygning, medens en interimistisk Bro skal optage Færdselen, saa længe Arbejdet staar paa.

Den nye Bro, hvoraf vi bringer et Billede, vil blive 12½ Meter bred (den gamle var 8 Meter), heraf bliver de 7½ Meter Kørebane. Den kommer til at hvile paa 4 Hjørnepiller af ru Granit, der samtidig bærer Sporvejsmasterne, og 4 Bropiller, der springer et Stykke frem, saa de danner smaa Altaner, hvorfra man ugenert af Færdselen kan nyde Udsigten over de maleriske Kanalpartier. Det gamle, enkle Jerngelænder bibeholdes. Broen, der vil komme til at staa godt til Omgivelserne, er tegnet af Stadsarkitekt Wright.

Til Reproduktion ønskes

et Billede af den gamle *Bügelste Købmandsgaard* (nuværende Frederiksholms Kanal 16 —18), tidligere kendt under Navnet det Knuthske eller Plessiske Hotel.

G. Bügel Hartmann,
Fredr. 6tes Alle 5.

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELLE TIDSSKRIFTE •

Telefon Central 3788.

UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16.

Iste Aargang. Nr. 9.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvarter, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, 3, og gennem Boghandlerne.

1. Maj 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Kioskerne og paa de kjøbenhavnske Banegaarde).

Christianshavn.

(Fortsat).

I nærværende Nr. bringer vi bl. a. Billeder af den nye Langebro (Christian IX's Bro) og et afslut-

Til Billederne.

Billedet paa Bladets Forside viser et af de smukke Kanalpartier fra Christianshavn. Man ser „Snorrebroen“, der forbinder de to Dele af St. Annægade med hinanden, et Parti af Fængselsbygningen tilhøjre og tilvenstre de maleriske gamle Huse i Overgaden n. Vandet, tildels skjulte af de frodige Træer.

frivilligt omkom i Havnen. — Tilhøjre for dette lille Hus rager Raadhustaaet op, endnu omgivet af sine Stilladser. Billedet er altsaa taget noget før Aar 1900. Herefter kommer, tæt ved Kajen, Langebros Dampmølle, stødende umiddelbart op til „Kongens Bryghus“, som uforandret ligger der endnu. Møllen hed oprindelig „Grynmøllen ved Langebro“, senere Schmidt & Co.s

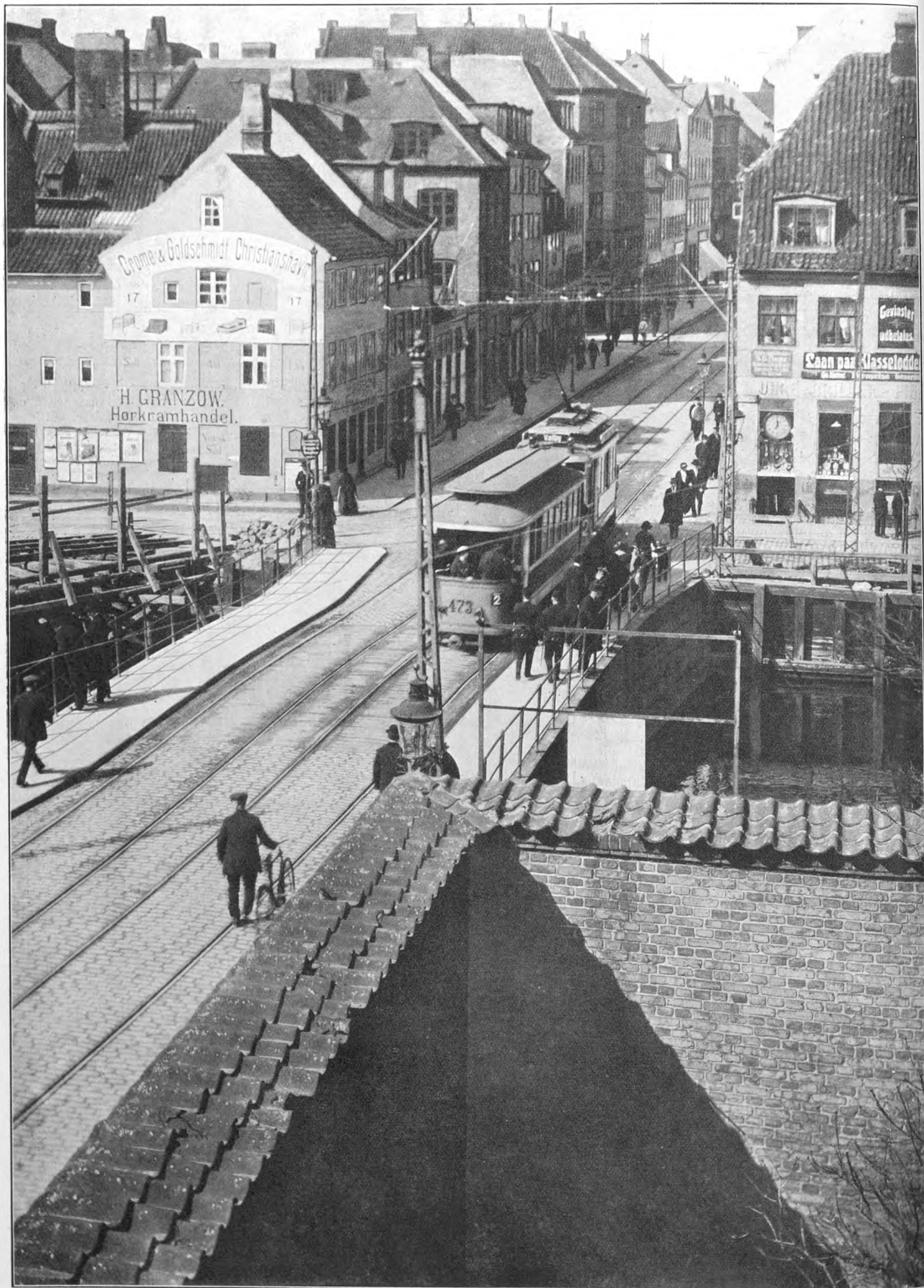
Fot. C. Ferslew & Co.

Christianshavns Kanal, til højre Børnehuset, i Baggrunden Snorrebroen.

tende Kort over Partiet om samme, som det er nu, samt andre specielt til Bladet optagne Fotografier og forskellige os velvilligst af Havnevæsenet overladte Billeder af Sluseværket i Kalvebodstrand.

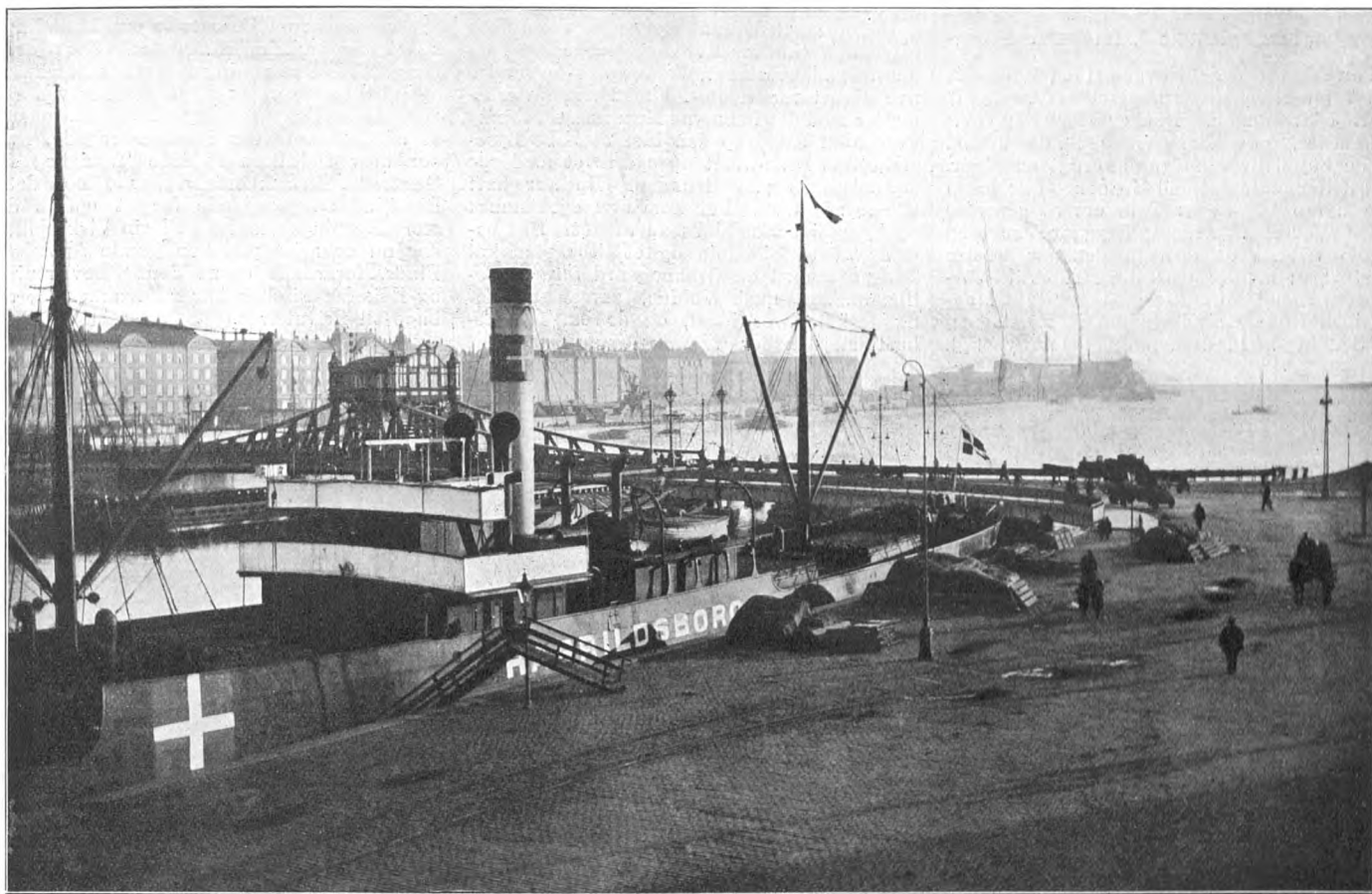
Paa Billedet af den gamle Langebro, der spændte over 4. og 5. Side i Bladets forrige Nummer, ses for Enden af Broen tilvenstre den lille Bygning, der kaldtes „Druknehuset“ og hvortil man bragte Ligene af de Mennesker, der druknede ved Sejlads i Kalveboderne, hvad der, paa Grund af de her herskende lumske Kastevinde, ikke skete saa sjældent, eller som mere eller mindre

Dampmølle. Den delte Skæbne med flere af Byens Møller, idet den ved Tidernes Ugunst sygnede hen. Da Tiden nærmede sig, at Langebro skulde ombygges, regnede Mølle-ejeren efter Sigende paa, at man vilde blive nødt til at ekspropriere den for at skaffe en nødvendig Gadeudvidelse ved Broens Endepunkt. Der var endnu ingen, der tænkte paa, at den nye Bro skulde komme til at

Fot. Hansen.

Børnehusbroen, som for Tiden nedrives, tilligemed Interimsbroen, som opføres for Færdselen indtil den nye Bro (Tegning deraf gengivet i forrige Nummer) er fuldført. Set imod Torvegade.

Fot. Christensen.

Vue over den nye Langebro (Chr. IX's Bro) og Islands Brygge-Kvarteret, set fra den nye Ejendom, „Kongsgaard“, som nu indtager Pladsen, hvor Langebros Dampmølle laa. Paa Damperen ses Krigsmærket.

ligge et helt andet Sted, og Ejeren forregnede sig altsaa, men Københavns Kommune købte alligevel Møllen underhaanden og lod 1905 opføre den Bygning paa Tomten, som bærer Navnet „Kongsgaarden“ og er tegnet af Arkitekt Chr. Hansen.

Paa det tilsvarende Billede af den nye Langebro i nærværende Nr. ser man den sidstnævnte Gaard et Stykke til højre for Broens Midtparti og tilvenste for dette det elegante Storstadshus „Ny Christiansborg“, som omkring Aar 1906 opførtes efter Tegning af Arkitekt Arne Petersen, Tivolis nuværende Direktør.

Billedet øverst paa denne Side viser den nye Langebro fra den modsatte Side med „Islands Brygge“ i Baggrunden. Man ser de nye Huse ved Bryggen og længst tilhøjre Østasiatisk Kompagnis Soyakagefabrik. Et interessant Minde om den for Tiden herskende Verdenskrig vil Damperen være, som ligger ved Kajen i Forgrunden. Paa Grund af de tyske Undervandsbaades Angreb paa Skibe, der formodes at være engelske, besluttede de skandinaviske Skibsredere, hvis Skibe skulde passere Nordsøen, at forsyne Skibene med et tydeligt Nationalitetsmærke. Det bestod i to store Flag og Skibets Navn samt Ordet „Danmark“ (resp. „Norge“ el. „Sverige“) malet paa Skibssiderne. Som man ser, er Damperen paa Billedet forsynet med denne „Krigsmaling“.

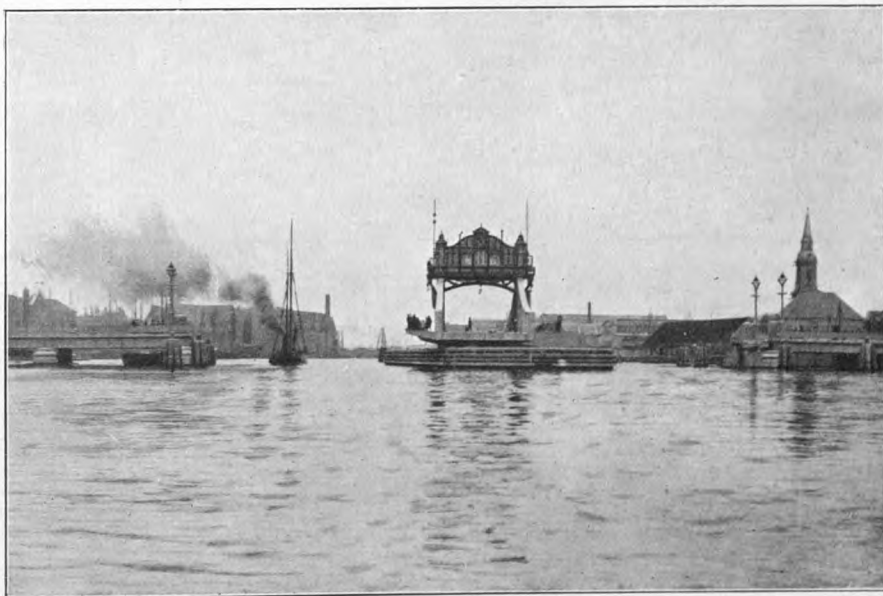
Christian den IX's Bro aaben.

„Den ny Langebro“, som Chr. IX's Bro stadig kaldes, er, som tidligere nævnt, en Svingbro med 2 Gennemsejlingsaabninger. Det var i Begyndelsen en yndet Fornøjelse baade for Voksne og Børn at blive paa Svingpartiet, naar der var signaliseret Gennemsejling, og køre rundt med det. Min-

lende Skib, og de, der stod nærmest ved Københavnssiden, saa sig pludselig stillede i bagerste Geled med Næsen imod Islands Brygge!

Nu har det ikke længere Nyhedens Interesse at køre rundt med Svingbroen, men en af vort Blads Læsere har faaet en Ide, som, hvis den kan realiseres, utvivlsomt vilde give Broen en ny Tiltrækning. Det var, ved visse Lejligheder at lade Broen løbe meget hurtigere rundt som en kæmpemæssig Karusselbane og tage Entré til et eller andet velgørende Formaal. Vi lader den gemytlige Ide gaa videre som anvendelig f. Eks. en kommende Børnehjælpsdag.

Svingpartiet kan jo rumme en Masse Mennesker, som vilde være henrykte for en saadan original Karusseltur — selvfølgelig med Musik fra et stort elektrisk Orgelværk, der fortrinsvis burde spille maritime Melodier.

Den ny Langebro (Chr. IX's Bro) aaben for Gennemsejling.

dre morsomt var det for en Del Københavnerne, der i Februar 1906 vilde se Kong Christian IX paa Castrum doloris i Slotskirken. Tilstrømningen var saa enorm, at Publikum stod i en „Kø“, der strakte sig fra Slotsgaarden, ad Marmorbroen, Frederiksholms Kanal, en Del af Christiansgade og hele den nye Langebro. Midt under Opstillingen svingede Broen for et gennemsej-

„Strandgade 20—22, Cort Adelers Gaard“. Som det fremgaar af Teksten paa næste Side er Nr. 20 Carl v. Manderns Gaard, medens Nr. 22 tilligemed Nr. 24 (som ikke ses paa Billedet) er den gamle Carl Adelers Gaard.

I Bladets Nr. 7 paa 2. Side staar ved en Trykfejl, at Christianskirken blev taget i Brug 1909, skal være 1901.

Rettelser.

I Bladets Nr. 5 for 1. Marts staar under det nederste Billede paa 3. Side „Strandgade 20—22, Cort Adelers Gaard“.

„Københavns Vartegn“.

Paa Kortet over Havnen 1794 i Bladets Nr. 7 for 1. April ses angivet et „Vartegn“ midt i Strømmen. Det er Christian IV.s bekendte „Københavns Vartegn“, der bestod af en Søjle, hvorpaa var anbragt en Figur, forestillende Leda med Svanen. Der har i den nyere Tid været Tale om at genrejse dette Vartegn. Afdøde Brygger Jacobsen havde tilbudt at opstille det paa Vestre Boulevard; men Slotsarkitekt Thorvald Jørgensen, som i Forening med Arkitekt Magdahl Nielsen har udarbejdet et Forslag til en Ordning af Pladsen mellem det nye kgl.

Under den Stilstand i Byggeriet, der fulgte efter den lidt for livlige Byggeperiode, da Møntergadekvarteret, Farvergade- og andre nye Kvarterer rejstes, fik 12 Haandværksmestre med den bekendte Murermester Ernst Jensen i Hellerup den Ide, at købe Lysestøberiets Brandtomt og opføre et moderne Beboelseshus paa Grunden. De har haft Glæde af Ideen. Der kom et meget smukt og hyggeligt Komplex ud af det. Det bestaar af to Sidefløje og et tilbagetrukket Midtparti med en Grønnegaard foran. Belligenheden mod Volden, skraas overfor Skydeskolen, er ideel, og de ca. 100 Beboelseslejligheder var da ogsaa saa godt

han var en kendt Besøgende paa Strandingsauktioner omkring i Landet. Kort efter Langebroes Ombygning forsvandt Bomhuset, og ikke længe efter afgik Fischer ved Døden. Hans Enke fortsatte Restaurationen i et af de lave Huse i Langebrogade, hvor der blev indrettet et lille Tagaglæg for Gæsterne. Da Sukkerfabrikkerne købte dette Parti af Langebrogade for at opføre det store Bygningskompleks til sin Virksomhed, der nu er rejst paa den gamle Applebyes Plads, forsvandt ogsaa denne Beværtning, og Enkefru Fischer har nu trukket sig tilbage til Privatlivet.

os. Men Eftertiden har en anden Dom; for den er alle personlige Tilfældigheder udelukkede, den ser paa vort Arbejde med et Overblik, som vi ikke ejer, og muligvis vil den engang stemple vor Samtids Bygningskunst med et Præg, om hvis kunstneriske Værdsættelse vi foreløbig ikke har nogen Anelse.

Blandt de Navne, der for et Hundrede Aar siden var knyttede til Christianshavn, samtidig med Jacob Holms, er Familien Buntzens. Købmand Andreas Buntzen havde efter sin Fader, der var Brygger, ar-

Fabriker her, hvis der skulde vise sig Vanskeligheder ved at afsætte Varerne til deres gamle udenlandske Kunder fra de hjemlige Fabriker.

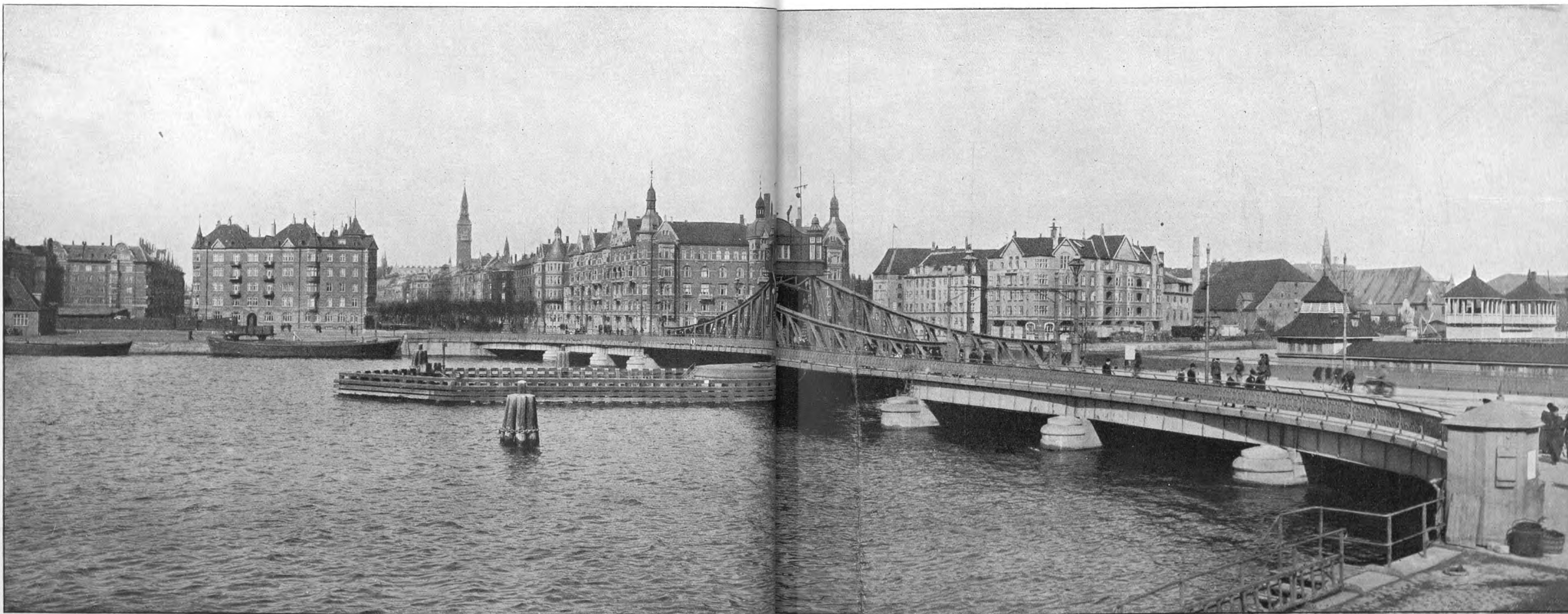
Til det forsvundne Christianshavn kan man regne Etablissementet „Vennelyst“, den gamle Varieté paa Hjørnet af Kløvermarksvej og Amagerbrogade, som Københavns Kommune købte i 1913.

Det var oprindeligt et Landsted, som tilhørte en Murermester Lindhardt. I 21 Aar var den Forlystelsesanstalt, drevet af to Mænd, nemlig først af Søren Nielsen og de sidste 15 Aar af Restauratør Aagesen.

— slutter Indsenderen — bliver en Vædeløbsrute ogsaa nødvendig, og da kan denne Vejstrækning ved Afspærring egne sig udmærket hertil.

Havnen og dens Bygmestre.

At København er blevet en Storstad, ti Gange større end den By, der her i Landet kommer den nærmest i Folketal, skyldes dens fortrinlige, af Naturen beskyttede Havn. Den laa saa at sige færdig fra Verdens Skabelse og Biskop Absalon, der grundlagde Byen, havde jo ogsaa med sit geniale Blik set, hvad den var værd. I lange Tider

Fot. Christensen.

Bibliotek og Rigsarkivet, foreslog gennem Prof. Kampmann Brygger Jacobsen at lade det opstille paa denne Plads. Der foreslaas nemlig et Anlæg med et stort Vandbassin i Midten, og i dette tænkte man at Vartegnet passende kunde anbringes. Det vilde da komme til at staa midt i Pladsen for Chr. IV.s gamle Havn lige indenfor det Sted i Havnen, hvor det oprindeligt var opstillet. Brygger Jacobsen gik med Glæde ind paa Ideen og man nærer det Haab, at den vil blive bragt til Udførelse til Trods for, at han siden den Tid er afgaaet ved Døden.

En betydelig Forretning paa Christianshavn var L. P. Holmblads Lysestøberi i Prinsessegade, hvorfra de fleste Stearinlys, vore Forældre brugte, var fabrikerede. Petroleum og de stadig forbedrede Lamper og tilsidst Elektricitetens Anvendelse som Belysningsmiddel gjorde imidlertid Stearinlysene overfløede, og for et Par Aar siden brændte den gamle Fabrik og gik dermed ud af Sagaen.

som udlejede inden Bygningen var helt færdig. Komplexet staa i ca. 1/2 Million Kr.

„Bomhuset“, som vi bragte Billede af i forrige Numer, var en af Københavns ejendommeligste Beværetninger, idet den, ligesom Tivoli, talte alle mulige Mennesker blandt sine Gæster. Det vil sige, der var inden Døre kun Plads til meget faa; det var om Sommeren, naar Fortoget toges med og et Par Lysthuse oppe paa Voldskrænten, at den kunde tage imod det store Besøg. Kendte Kunstnere som Emil Poulsen og Holger Drachmann har været Stangæster her. Den sidstnævnte Søn, Maleren Jens Drachmann, boede i Bomhusets sidste Aar scm Gæst i et lille Gavlværelse, medens han optog Studier i Nærheden.

Det var et morsomt Syn at se Værten, Fischer, som var en meget høj og bred Mand, staa ved sit lille bitte Hus. Forøvrigt var Beværetningen en Biforretning, idet Hr. Fischer ligesom sin Fader var Entreprenør og handlede med Skibsartikler, i hvilken Anledning

Bygningerne i det nye Parti af Christianshavn, der møder En, naar man kommer over den nye Langebro til Islands Brygge, har fra visse Sider været stærkt kritiserede. Arkitekturen tilfredsstillende ikke. Arkitekten har tildels gjort det samme som den Arkitekt, der byggede Møntergade-Kvarteret: han har taget Motiver fra danske Herregaarde. Alting kan jo kritiseres, men naar alt kommer til alt, talte Professor Erik Schiødt vist ikke helt usandt, naar han i Foreningen „Fremtidens“ illustrerede Værk om gamle københavnske Bygninger sagde, at vi Nutidsmennesker maaske havde fuldstændig Uret naar vi talte saa meget om Stil og tænkte os, at man i Fortiden, i hver enkelt Stilperiode, arbejdede efter bestemte, fastslaaede Principer. Jeg tror, sagde han, at det er fuldstændig forkert; jeg tror, at man dengang, ligesaa lidt som nu, anede, hvorhen man drog, man arbejdede kun ud af sit Hjertes Trang og Lyst, og hvad man naaede dengang, var rimeligvis for de Paa-gældende ligesaa lidt tilfredsstillende, som vore Arkitekters Arbejde den Dag idag er for

Den nye Langebro (Chr. IX's Forandringer paa Vestervold-Siden.

vet Gaarden paa Hjørnet af Overg. o. V. og Baadsmadsstræde. Han var en rig Mand med mange Skibe i Søen. Gift med den bekendte Komponist du Puy's Datter førte han et selskabeligt Hus, hvor Datidens Skønaander mødtes. En Halvkusine til ham var P. A. Heibergs Hustru, den senere som Forfatterinde kendte Fru Gyllembourg-Ehrensvärd, Moder til Johan Ludvig Heiberg.

Købmand Buntzens Forretning blev haardt ramt under Krigen med England, idet hans Skibe med de rige Ladninger opbragtes det ene efter det andet, og i 1826 gik Firmaet fallit.

Der er dem, der venter, at der efter Verdenskrigen vil opstaa en Del nye Fabriker i Danmark for Tilvirkning af Varer, som hidtil er kommet fra Tyskland. Skulde Fjendskabet mellem de krigsførende Magter vare ved nogen Tid efter Fredsslutningen, vil der være en Chance for Fabrikanten i de udenfor staaende Lande. Det forlyder, at tyske Industridrivende har set paa Grunde paa Amager for eventuelt at lægge

Hensigten med Kommunens Køb af Stedet var at gennemføre den Vej, der løber langs Flyvepladsen i lige Linie med Amagerbrogade.

En Indsender fremsatte i Dagbladet „Børsen“ under Mærket Bilst for et Par Aar siden det Forslag, at man burde anlægge en Automobilvej fra Amagerboulevardens fremtidige Endepunkt ved Krudttaarnene og Forterne — i lige Linie til Dragør. Landet her er fladt og Jorden billig, siger han, og Omkostningerne kunde ikke blive for store, naar man gik ud fra, at et saa ekscellent Trækplaster snart vilde rygtes blandt Bilisterne Europa rundt, og Europa er virkelig ikke større, end at en saa fortræffelig Attraktion i umiddelbar Nærhed af en By som København maatte ove sin Indflydelse og lade „Velhavere“ bile hertil og hver bruge nogle Tusinde Kroner. En Bilst sætter megen Pris paa to Ting, uhindret Passage til stærk fart og samtidig frisk Luft med fri Udsigt. Før eller senere

kunde den bruges som den var, kun med nogle primitive Bolværker til de forholdsvis smaa Fartøjer, man brugte i hans Tid og langt ned imod Nutiden. Først da man byggede Skibene større og da der fordredes flere Lossepladser maatte der Havnebygmestre til for at lede Uddybninger og Kajanlæg, og i den nyere Tid har der, som illustreret ved vore Kort over Havnen, sket betydelige Forandringer for at holde Havnen, Københavns Livsnerve, paa Højde med Tidens Krav.

Det ligger da nær, at skænke de Mænd en Omtale, som har haft Del i Havnens Udvikling, og vi skal derfor i nærværende Numer, af vort Blad give nogle biografiske Data om de Havnebygmestre, der har virket i København i de sidste 50 Aar. Det er i det hele kun 3, nemlig F. V. W. Lüders, C. K. Øllgaard og H. C. V. Møller.

F. V. W. Lüders var født i 1827 paa Blangstedgaard ved Odense. Han deltog i den første slesvigske Krig som Sekondløjtnant i Flaaden, bl. a. som Chef for Kanonchalup 15, og tog efter Krigen polyteknisk Eksamen i Mekanik. Efter endt Eksamen

Fotograferet til „Før og Nu“.

kastede han sig over Vandbygningsvæsenet og tog Ansættelse hos et stort Vandbygningsfirma i Manchester.

33 Aar gammel — 1860 — ansattes han som Havnebygmester i København, hvilken Stilling han med Dygtighed beklædte til han i 1872 blev Havnekaptajn og afløstes som Bygmester af Øllgaard.

havns Havnevæsen, til hvilken Institution han fra nu af for bestandig skulde blive knyttet.

Paa en 10 Maaneders Rejse til England og Nordamerika satte han sig grundigt ind i moderne Vandbygningsarbejder og var en til Faget godt udrustet Mand, da han den 1. Aug. 1885 overtog selve Havnebygmesterembedet efter C. K. Øllgaard.

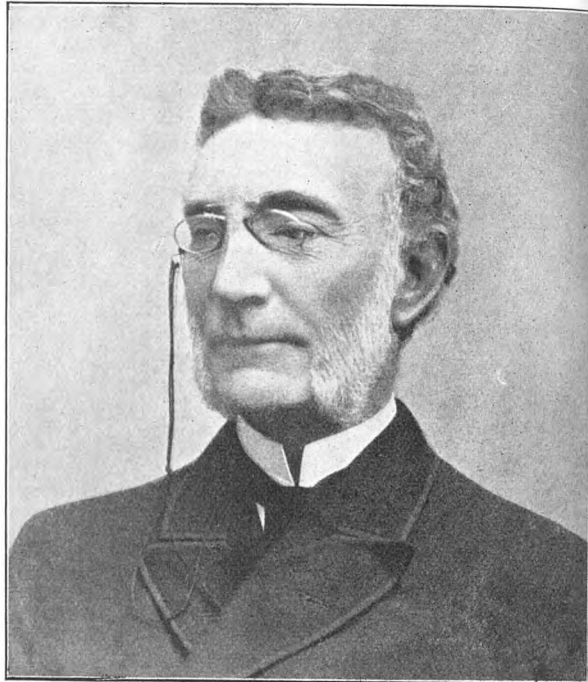
En stor Opgave kom ret snart til at foreligge for den kun godt 30aarige Mand, idet Planen kom frem om at anlægge en Frihavn ved København.

Møller indgav til en Begyndelse hele to Projekter — med forskellige Medarbejdere — til Skitsekonkurrencen og tilkendtes de to næsthøjeste Præmier. Under det kæmpemæssige Arbejde, som Frihavnsarbejdet var — det kostede ca. 14 Millioner Kr. — og som fuldførtes i Løbet af 3½ Aar — fra 1891—94 — udfoldede han en enestaaende tek-

komiteen til Bedømmelse af Konkurrenceplanen til et Havneanlæg i Christiania, foruden flere andre Tillidshverv indenfor Faget. I 1895 valgtes han til Borgerrepræsentant i København, fra 1903—13 er han Formand for Teknisk Forening og fra 1913 Formand for Ingeniørforeningen, endvidere er han Medlem af Industriforeningens Bestyrelse.

Havnedirektør H. C. V. Møller.

Havnekaptajn, Kommandør P. V. W. Lüders.

Chr. K. Øllgaard var født 1841 paa Tanderupgaard ved Herning, og havde absolvert Ingeniørekksamen ved den polytekniske Lærestanstalt. Øllgaard deltog i Krigen 1864 og var derefter Ingeniørassistent ved Bygningen af „Christian IX.s Bro“ over Guldborgsund. I 1872 blev han, som ovenfor nævnt, Havnebygmester i København og fungerede som saadan til han i 1885 blev Borgmester for Københavns Magistrats 4de Afdeling. Hans Bygmesterperiode kendetegnes særlig ved betydelige Bolværksarbejder ved Toldboden samt Havnens Udvidelse mod Syd.

Øllgaards Afløser blev den nuværende Havnedirektør Møller.

For dem, der som Undskyldning for, at de ingenting blev til her i Verden, anfører, at de manglede Penge, Familieforbindinger, Held, kan man blandt vor Tids Mænd ikke fremdrage nogen bedre som Eksempel paa, at det ikke er det, som det kommer an paa, end Havnedirektøren. Denne Mand, der er udgaaet fra et jævnt borgerligt Hjem i København, har intet andet end sin ualmindelige Energi og sin Dygtighed at takke for, at han er naaet frem til den højeste Stilling i sit Fag — til Gavn for den By, han har viet sin Livsgerning.

Holger Christian Valdemar Møller er født d. 20. Juni 1854 i København, Søn af Tomrer J. Th. Møller og Hustru Johanne Marie født Nyholm. De biografiske Data former sig som følger: Gennemgaaet Melchior's Borgerskole og taget Præliminærekksamen ved Universitetet i 1869, bestod derpaa Adgangseksamen til Polyteknisk Lærestanstalt og blev 1877 Kandidat i Ingeniørfaget.

Ingeniør Møller virker herefter et Par Aar som Assistent ved Forstærkningsarbejderne paa Søforterne og andre 2 Aar som Assistent ved Kryolithbruddet i Ivigtut paa Grønland. I Aaret 1881 endelig ansattes Møller som Ingeniørassistent ved Køben-

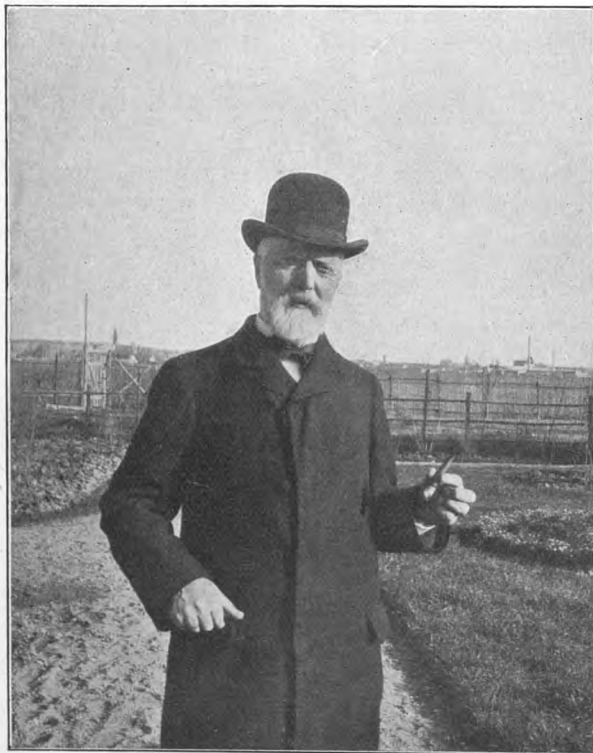
nisk Dygtighed og Energi som dets Leder. Foruden at Anlægget var stort, frembød det en Mængde til Dels nye Detaljer, bl. a.

Foruden alt dette har han endelig dyrket sin stærke Interesse for Sport. Allerede i 1877 er han Medstifter af Københavns Gymnastikforening og har i en Aarrække været dens Formand, og fra 1909 har han været Næstformand og senere Formand for Københavns Skyttekorps.

I Begyndelsen af forrige Aar afløste H. C. V. Møller, som bekendt, Havnekaptajn, Kommandør Drechsel i Embedet som Havnedirektør.

For en Fuldstændigheds Skyld skal vi sluttelig nævne, at Møller er dekoreret med Kommandørkorset og en Række udenlandske Ordener.

Er Havnedirektøren skattet som Embedsmand i sit specielle Fag, er han det ogsaa i høj Grad som Selskabsmand og Kammerat, fri for alt Snobberi, som han er. Medlemmer af Ingeniørforeningen fortæller, at hans største Fornøjelse paa Udflugter er, at tage en stiv, tykmavet Etatsraad om Livet og trille ned ad en Bakke med ham. Man vil heraf forstaa, at han heller ikke er, hvad man almindeligvis forstaaer ved en Bureaukrat, dertil er han ogsaa altfor dygtig og sikker i sit Embede. For der er naturligvis noget i, hvad Professor S. Heegaard sagde, at naar en Embedsmand er brysk og optræder som om han vilde æde En, saa er det som Regel slet ikke af Blodtørst, men langt snarere af Frygt. Han er bange for, man skal opdage, hvor tynd han i Virkeligheden er i Papirene. Det behøver Havnedirektør Møller ikke at være, han kan sine Sager.

Havnebygmester C. K. Øllgaard, senere Borgmester. Konferentsraad.

en udstrakt Anvendelse af Jernbeton-Konstruktioner.

Ved Siden af en Embedsgerning, der maatte synes tilstrækkelig til at tage en Mands hele Arbejdskraft, har H. C. V. Møller faaet Tid til at ofre sig ikke lidt for det offentlige Liv. Foruden i Blade og Tidsskrifter at yde Bidrag vedrørende Havne- og Brobygningsvæsen, har han været Medlem af Regeringskommissionen angaaende Havneanlæg paa Jyllands Vestkyst og Medlem af Censur-

Der forestaar, som vi ved, betydelige Betygheder i Havnens Udvikling, Tiden gaar jo rask fremad. Inden ret længe maa Havnen udvides mod Nord, men hvad der end skal ske, er det en Trøst for Byen, hvis Eksistens er saa stærkt knyttet til dens Havn, at den øverste Leder sidder inde med en Dygtighed og Arbejdskraft som H. C. V. Møller.

Fot. Jul. Aagaard. 1906.

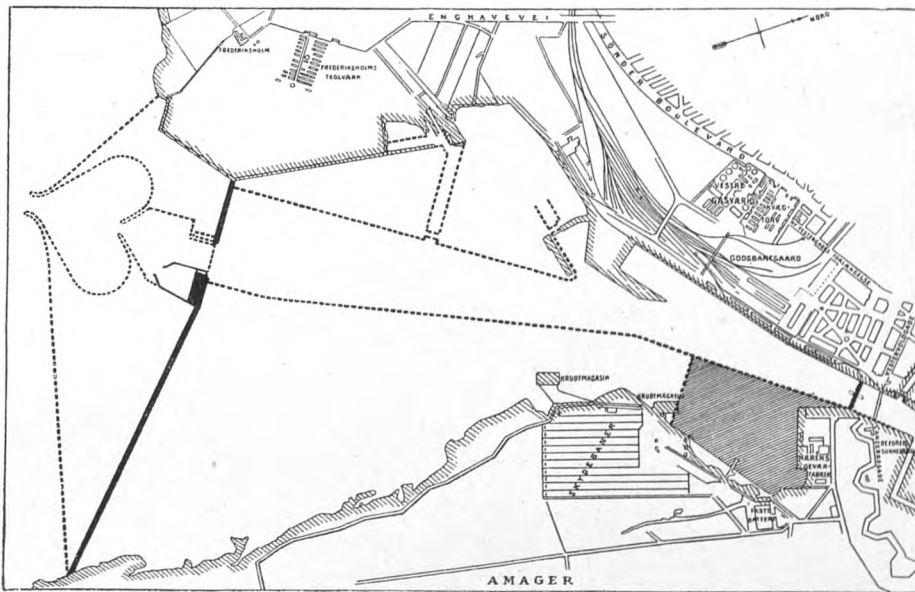
Dæmning og Sluseanlæg i Kalvebodstrand set mod Amager.

Friskningsssluse. En saadan Afspærring er nu ført fra Frederiksholms Pynten til Amager ret ud for Taarnby Kirke i en Længde af c. 7,200 Fod.

I Dæmningen er anbragt en Skibsfarts-sluse (170 Fod lang, 36 Fod bred, 12 Fod dyb) med Skydeporte, udenfor den et Par Havnemoler til Dækning af en mindre Forhavn paa $4\frac{1}{2}$ Td. Land, (12 Fod dyb), i hvilken Fartøjerne kan samles før Gennemslusningen. Endelig er vest for Skibsfartsslusen anbragt Friskningsslusen, o. 410 Fod lang med 35 Stigbordsaabninger, 8 Fod brede og 8 Fod dybe med en Færdsejlsbro over. Slusens Vandslug er o. 2,300

□ Fod. En Maksimums Strømhastighed ved Knippelsbro af 3 Knob vil kun kræve Lukning 15 af Aabningerne, medens de øvrige altid af kan staa aabne. Dette særdeles betydelige Dæmningsarbejde, hvorved ikke blot Strømforskelene i Havnen er meget forbedrede, men en Mulighed vundet for at kunne indvinde ikke mindre end 570 Td. Land og et Vandareal paa o. 200 Td. Land er nu gennemført af Havnevæsenet.

Dybden i Søndre Havn er nu fra Langebro til Vestre Gasværkshavn 20 Fod, og herfra fører et 100 Fod bredt og 12 Fod dybt Løb ud til Slusen. Paa Østsiden er der tilvejebragt et Landareal af o. 60 Td. Land, der skal anvendes til Fabriksanlæg o. l., og foran dette er fra 1903—07 uddybet et 3500 langt, 250—500 Fod bredt, 20 Fod dybt Havneløb ud for Islands Brygge, der har en Kajmurslængde af o. 3,000 Fod. Det samlede Vandareal i Sønderhavn fordeler sig nu saaledes: Havneløbet langs Kalvebod Brygge 1,760,000 □ Fod, udfor Islands Brygge 1,150,000 □ Fod, fra Gasværkshavnen til Enghave Brygge og Fiskerihavnen 1,675,000, Kommunal Badeanstalts Vandareal 107,000, Fiskerihavnen 160,000, Tømmergraven 164,000, Farvandet udfor Enghave Brygge 125,000, Løbet fra Fiskerihavnen til Slusen 665,000, Slusehavnen 260,000, mellem Slusen og Tornekosten 200,000, ialt i Sønderhavnen 6,266,000 □ Fod.

Plan over Regulering af Kalvebodsterrænet og Københavns Havn, syd for Langebro. (Tegning af Havnebygmester Møller).

Dæmning og Sluseanlæg i Kalvebodstrand.

I den af Københavns Havnevæsen ved Gerhard L. Grove i 1908 udgivne Bog „Københavns Havn“ beskrives disse Anlæg saaledes:

I Aaret 1892 var der nedsat en Kommission i Anledning af et Forslag fra Krigsministeriet om Inddæmning af den østlige Del af Kalvebodstrand og et tilsvarende uddybet Løb gennem dette Farvand, men dette Projekt kom lige saa lidt som et tidligere af A. W. Andersen og senere af Fyringeniør C. F. Grove i 1872 fremsat Forslag til Udførelse. I 1895—97 anlagdes Vestre Gasværkshavn og i 1900 Fiskerihavnen i Kalvebodstrand samt en ny Tømmergrav, medens Magistraten lod den gamle opfylde og Terrænet bebygge. Imidlertid opdukede stadigt, navnlig fra Industriens Forkæmpere, ny Ønsker om Landerhøvelser ved dybt Vand, og for at imødekomme dem udarbejdede Havneforvaltningen en omfattende Plan til Regulering af Kalvebodstrand, der navnlig ved Amagersiden egnede sig godt til Udfyldning, jfr. hystaaende Plan, hvor de punkterede Linjer viser Havnen syd for Langebro, og et forventet Opfyldningsarbejde er anført med

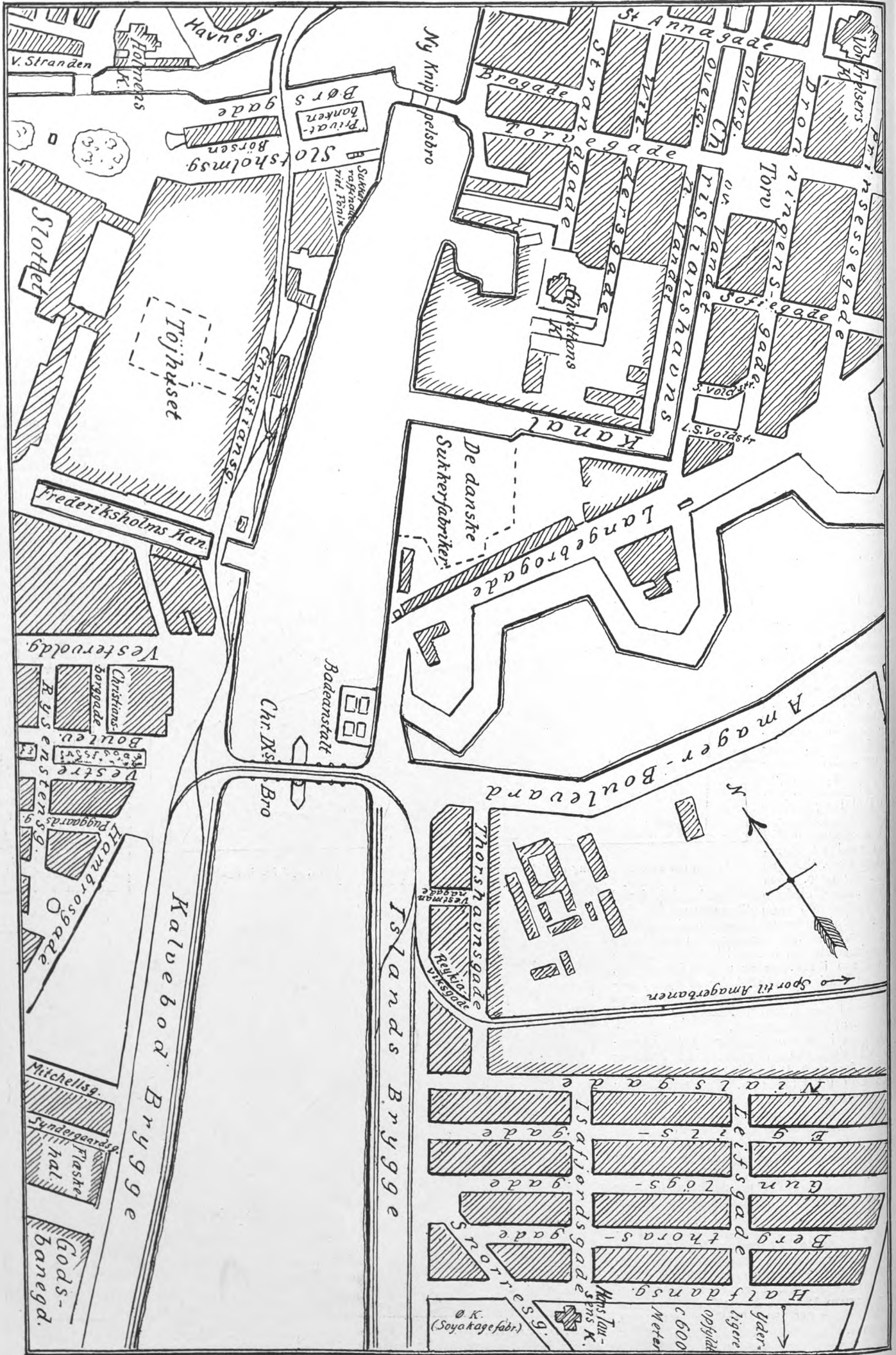
skraveret Grund. For ikke at risikere for indknebnede Forhold, sættes Minimumsbredden for det vordende Løb (ud for den fremskudte Pynt af Vestre Gasværkshavn) til 600 Fod, medens den mod Syd bestemtest til 1600 Fod ud for Frederiksholms Pynten. Dispositioner, der dog siden blev noget ændrede.

Da imidlertid de med Landvindingen forbundne Uddybninger vilde medføre meget stærkere Strøm i den gamle, centrale Havn, maatte man først gøre sig til Herre over Strømforskelene og indrette en Afspærring tværs over Kalvebodstrand, forsynet med den for Sejlsluden fornødne Skibsfarts-sluse og en for Vandets Friskning i Havnen nødvendig

Fot. Jul. Aagaard. 1906.

Dæmning og Sluseanlæg i Kalvebodstrand set mod Frederiksholm.

Parti af den nye Langebrogade (Chr. IX's Bro) og Kvarteret deromkring, som det er nu.

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELT TIDSSKRIFT •

Telefon Central 3788.

UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16.

1ste Aargang. Nr. 10.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvartal, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, 3, og gennem Boghandlerne.

15. Maj 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Kioskerne og paa de kjøbenhavnske Banegaarde).

Rent tilfældig har vi stiftet Berekendtskab med en Samling Fotografier, som er i Tømmermester-Firmaet I. W. Unmacks Eje, og som giver en meget interessant Oversigt

tør P. Hauberg skrev til „Illustreret Tidende“ i 1868.

Knippelsbro.

Aar 1870 vilde gamle Knippelsbro have kunnet holde sit halvtrediehundredaars Ju-

en Prydelse for Staden, og Kong Christian opnaaede sin Hensigt, at se Christianshavn hæve sig til en betydelig Forstad paa Grund af den ypperlige Kommunikation med Hovedstaden.

Stormen paa København og Engelskmændenes Granater 1807 gjorde den ingen For-

Den ny Knippelsbro 19de August 1869, aabnet for Trafikken i Juli 1869. Set fra Christianshavnsiden.

over Opførelsen af Knippelsbro Nr. 2, som i 1869 afløste den ældre Bro (bygget af Chr. IV).

Hr. Tømmermester Unmack stillede med stor Elskværdighed disse Fotografier til vor Disposition, og vi gengiver dem herved i Bladet tilligemed et Uddrag af en Artikel om Broens Tilblivelse, som Hr. Museumsinspek-

bilæum. Efter et saa langt Liv, indviet lige fra Fødslen af til uafbrudt Virksomhed og stadigt Slid, udsat til enhver Tid for Overlast og Voldsomheder, som den altid med Ro og Resignation maatte tage imod, trængte den dog haardt til den Hvile og Fred, som den fik Juli 1869.

Om dens tidligere Liv var grumme lidt at sige. Højsalig Kong Christian IV havde, som bekendt, Æren af den, og dens kongelige Fader sparede intet for at gøre sit Værk saa godt og smukt som muligt. Bygget efter Datidens bedste Mønster og rigt udstyret, var den i hine gode gamle Dage

træd; den gik sin vante Gang op og ned og ned og op, og har gaaet saaledes lige til den Dag den forsvandt i 1869. Men har den end staaet uberørt under Hovedstadens Ulykker, saa maatte den dog tilsidst bøje sig for den altformaaende Fjende — Tiden.

Allerede længe forinden var den bleven nævnet som et Eksempel paa Forældethed, og dens forfaldne Tilstand var jo næsten bleven til et Mundheld. Dens Tømmerværk, som tidligere knejsede frejdigt i Vejret med sine fire Billedstøtter, maatte nu selv have Støtte i Ryggen, og den stod kun paa svage Fødder; thi Strømmens Voldsomhed havde

lidt efter lidt undermineret dens Sundhed og overgnavet dens stærkeste Livstraade.

Vort Billede gengiver Broen, saaledes som vi kan huske den, og saaledes som den viste sig dagligt for os. Hvor ofte saa vi den ikke i dens affældige Virksomhed? Det var en bedrøvelig Fornøjelse at jagttage Skibenes Manøvrer gennem Broen, hvorledes de først gik et lille Stykke frem og saa et stort Stykke tilbage, og saa lidt frem igen, indtil de sad fast.

Dog Fred med den gamle! Tiden var gaaet rask fremad; Skibene var blevet større, men Broen var altid den samme; den passede ikke for Tiden, men den kunde ikke selv gøre for det. Det maa ofte have ringet for dens Øren under Tidens Bestræbelser for at skaffe den en Afløser.

Den 22. Januar 1857 tilstillede Grosserer Adolph og Etatsraad Broberg Kommunalbestyrelsen et Andragende, der gik ud paa Nødvendigheden af en ny Bro mellem København og Christianshavn — og den 1. Juli 1869 kunde man glæde sig over Sagens endelige Resultat.

Gennem en uhyre Mængde Forarbejder naaede man omsider til en afgørende Bestemmelse; i de ti Aar, der hengik hermed, udarbejdedes de mest forskellige Planer og Overslag; mangfoldige Udkast og Betænkninger blev indleverede, fremmede Ingeniører adspurgte, Kommissioner og Udvalg nedsatte og opløste igen — alt under Forfølgelsen af de forskellige Meninger, de Kynlige dannede sig om Sagen, og som de ønskede at sætte igennem.

Som bekendt drejede Hovedspørgsmaalene sig om, hvorvidt en Svingbro eller en Klapbro var at foretrække, og om Stedet, hvor Broen skulde lægges. Angaaende dette sidste Spørgsmaal var man snart enig om at burde vælge Pladsen mellem Lille Torvegade og Borsgraven, som da skulde fyldes op, og hvor man fik en prægtig Plads, naar den gamle Vagtbygning og Nationalbankens Bygning blev ryddet bort.

I 1858 blev en Kommission nedsat til Overvejelse af Sagen. Det følgende Aar blev et nyt Udvalg dannet, som i Sommeren 1862 indgav sit Forslag, der i Hovedsagen stemmede overens med den første Kommissions Erklæring. Planen gik ud paa mellem Borsgraven og Lille Torvegade at opføre en 32 Fod bred Svingbro over tre murede Piller, med fire Gennemgangsaaabninger for Vandet. Den mellemste Pille skulde bære den bevægelige Del af Broen, der, naar denne var lukket, dækkede de to Midtaabninger, som hver skulde holde 60 Fod i Vidden; Sideaaabningerne skulde være 45 Fod brede. Kommunalbestyrelsen vedtog dette Forslag, der var billigt af Havnebestyrelsen, og Sagen blev nu efter dennes Raad overgivet til tvende hannoveranske Ingeniører, der tidligere havde paataget sig Arbejder af lignende Natur, og nu skulde forelægge detaljerede Planer og Overslag til den ny Bro. I Udarbejdelsen heraf havde de imidlertid ikke taget Hensyn til Torvegadens ringe Højde over Vandfladen, og Planen kunde ikke benyttes, som den forelaa. I 1863 blev Sagen da overgivet det af fem Medlemmer bestaaende Udvalg, der havde Havneplanen under Behandling.

Hidintil havde saaledes kun en Mening gjort sig gældende angaaende Broens Konstruktion, idet man straks havde foretrukket Svingbroen, der blev anset som almindeligt indført i Ulandet og som Afløser af Klapbroerne; skønt der vel var indkommet Forslag om at bibeholde den gamle Konstruktion, og der var meget, der talte derfor, havde man dog ment, at skulde en ny Bro bygges, da burde man ubetinget vælge en Svingbro, der alle Vegne pristest saa højt. Under Sagerens langsomme Forhandling og nærmere Drøftelse viste det sig imidlertid, at Ulemperne ved en Svingbro under de stedfindende Forhold ikke var saa ganske faa; dens Modstandere gjorde opmærksom paa flere og flere Fordele ved den

anden Konstruktion, og ikke blot i Kommunalbestyrelsen, men endogsaa i selve Udvalget, der havde overtaget Sagen, herskede der en skarp Meningsforskell.

I Begyndelsen af Aaret 1865 havde Udvalget sit første Møde, og det viste sig straks, at enhver Tilnærmelse var umulig. For Klapbroen stemte Grosserer Puggaard og Etatsraaderne Ehlers, Gammeltoft og Tietgen; det femte Medlem, daværende Kaptajn Købke, var derimod overbevist om Svingbroens Fortrin og kæmpede trofast under de mange og lange Forhandlinger for sin Anskuelse.

Udvalgsflertallet forskaffede sig i Marts 1867 Tegninger og Overslag til en Klapbro fra Burmeister & Wain, hvorimod Købke nærmest indhentede udenlandske Autoriteters Dom til Støtte for sin Mening. I Efteraaret 1867 indleverede Udvalget sine to forskellige Planer til Kommunalbestyrelsen. Flertallets Forslag gik i det væsentlige ud paa, at der skulde opføres en Klapbro efter de fra Burmeister & Wain modtagne Planer paa det tidligere foreslaaede Sted, og at dette Firma skulde overtage Udførelsen under Havnebestyrelsens Kontrol. Imod det tidligere Forslag om en Svingbro indvendes nærmest, at Broen ifølge sin Konstruktion maatte bygges saa højt, at Torvegade, der laa lavere, maatte hæves over fire Fod paa Strækningen nærmest Broen. Endvidere vilde Færdselen standses meget længere, idet Skibene maatte passere den bevægelige Del af Broen i hele dens Længde, nemlig 150 Fod, forinden Broen kunde lukkes; ved Klapbroen derimod vilde Fartøjet kun have 30 Fod at gaa igennem, og for mindre Skibe behøvede Broen ikke engang at aabnes helt.

Kaptajn Købkes Forslag var udarbejdet med den første Kommissions Arbejder til Grundlag, men dog med nogle Forandringer. Angaaende Beliggenheden samstemmede han med Flertallet, hvorimod han for at regulere Strømmen vilde have den Udpynt paa Slotsholmen, hvor Sukkerhuset Phoenix ligger, bortgravet til Farvandets almindelige Dybde; Bugten lige over for paa Christianshavnsiden skulde opfyldes, saa at Bolværket rykkedes 70 Fod frem, hvorved Opfyldningen i Torvegade kunde undgaaes. Ved at vælge en Svingbro havde man den Fordel at faa to Aabninger, hver paa 60 Fod, i Stedet for en paa 55 Fod, saaledes at tvende Skibe samtidigt kunde gaa igennem Broen. Svingbroens bevægelige Del skulde endvidere kunne drejes helt rundt, hvorved Broen kunde lukkes, saa snart Skibet havde passeret Gennemgangsaaabningen. Ved Klapbroen fremhævede han den Ulempe, at Tovværket og Ræerne let hang fast ved Klapperne.

I et Borgerrepræsentantskabsmøde i Oktober 1867, hvor Sagen drøftedes, faldt det af Udvalgets Flertal indgivne Forslag om Klapbroen igennem; Kaptajn Købkes Forslag om Svingbroen kunde paa den anden Side ikke benyttes i den Form, hvori det forelaa, hvorimod en af Professor Thomsen indgivet ny Plan til en Svingbro vakte almindelig Interesse. Sagen overgaves nu Magistraten til Behandling, hvor Udfaldet blev det modsatte, idet man her vedtog Udvalgsflertallets Forslag. Endvidere foreslog man, at lade Burmeister & Wains Planer og Overslag overgives Havnebestyrelsen, som da skulde have den afgørende Stemme. Borgerrepræsentantskabet vilde imidlertid ikke gaa ind herpaa, men holdt fast ved sin Mening, hvorfor Kommunalbestyrelsen indstillede Sagen til Indenrigsministerens Afgørelse. Denne overdrog da den endelige Bestemmelse til Havnebestyrelsen, der skulde udrede en Tredjedel af Udgifterne, og som derfor burde have en væsentlig Indflydelse paa dette Anliggende. Sagen blev da afgjort med, at Magistratens Forslag om en Klapbro vedtoges, og Havnebestyrelsen overtog selv Kontrollen ved Arbejdet. Den 24. Juli 1867 afsluttede Indenrigsministeren Kontrakten med Burmeister & Wain, hvorefter Broen skulde bygges efter de indleve-

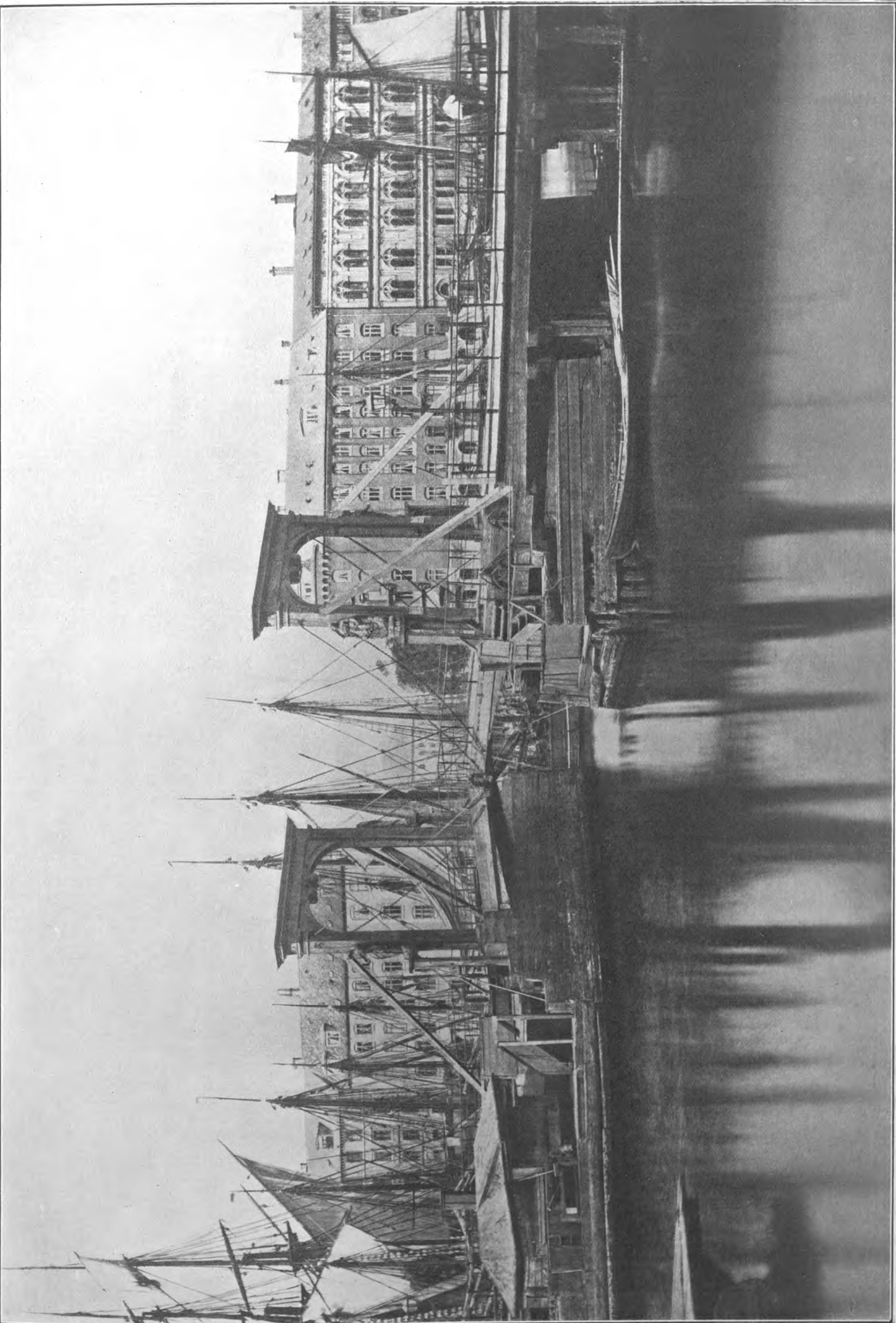
rede Planer og Overslag for en Sum af 352,400 Rdl. og være færdig den 1. Juli 1869, og Firmaet skulde garantere for den i fem Aar.

Med et Par Ord vil vi endnu omtale de andre indkomne Forslag af nogen Betydning i denne Sag. Allerede paa det tidligste Stadium blev der talt meget for at lægge den ny Bro paa den gamles Plads. Dette opgaves imidlertid paa Grund af de store Omkostninger, der vilde medgaa, dels til at gøre Gaden foran Børsen bredere ved ikke ubetydelige Opfyldninger i Børskanalens Dels til Bygningen af en midlertidig Bro under Opførelsen af den ny. Et Forslag om at lægge Broen lige over til Gammelholm, hvorved Christianshavn bragtes i hurtigst Forbindelse med Stadens Midtdel, forkastedes, nærmest fordi de mange Skibe, der ville lægge til ved Børsen, da maatte gaa gennem den og derved standse Færdselen i en ikke ubetydelig Grad. En Gaffelbro var endvidere foreslaaet, som, gaaende ud fra Christianshavn, skulde dele sig i to Arme, en til Borsgaden og en anden til Gammelholm; her var imidlertid de samme Ulemper tilstede, som ved det foregaaende Forslag. Det sidste Indlæg i Sagen var en Skrivelse fra 100 Skibsforere, der udtalte sig for en Svingbro; Sagen var imidlertid allerede skreden saa vidt frem, at dette Andragende ikke kunde have nogen Indflydelse.

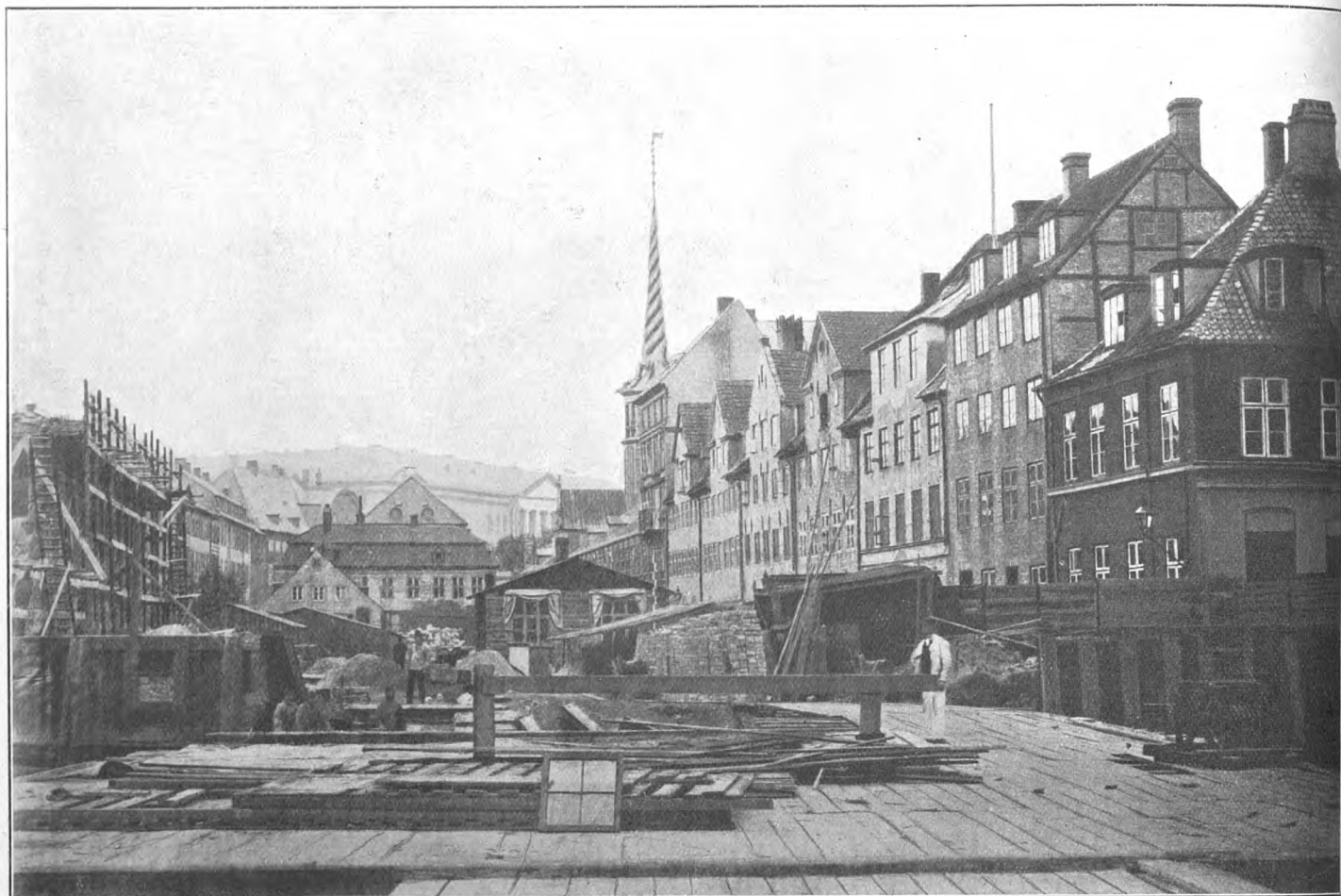
Ifølge Burmeister & Wains Tegninger skulde Broen hvile i Strømmen paa to Par fra Havbunden murede Stenpiller, mellem hvilke Gennemgangsaaabningen skulde være, og hvorpaa Klapperne skulde anbringes. Til Opførelsen af disse fire Piller konstrueredes den Dykkerklokke, der under Arbejdets Gang i Løbet af Sommermaanederne vakte saa almindelig Interesse, og som uden Tvivl en Del af vore Læsere mindes, ialtfald hvad dens ydre Udseende angik.

Dykkerklokken var bygget af sammenlignede Jernplader og dannet af to hule Cylinder, den ene af 30 Fods Højde og 10 Fods Diameter, gennem hvilken man kom ned i den anden, der var bredere, 18 Fod i Diameter, men kun 8 Fod høj. Dette sidste Rum tjente til Arbejdslokale og stod i fuldstændig Forbindelse med det overliggende, saa at Luftens Tæthed altid var den samme i dem begge. Forinden var Dykkerklokken aaben, saaledes at Vandet, naar den blev sænket, for en Del steg op i den; foroven derimod var den tæt lukket, hvorved det var muligt ved Luftpumper at frembringe et saa stærkt Tryk i Klokken, at Vandet atter dreves ud. Det stærke Lufttryk, som saaledes frembragtes inde i Klokken, vilde imidlertid bevirke, at den trods sin Vægt vilde flyde paa Vandet og ikke synke tilbunds, hvilket var en Nødvendighed i Følge Arbejdets Natur; for at opnaa dette maatte man da betynde den med svære Belastninger, hvilket bestod dels i Ballastjern, dels i Rum, som fyldtes med Vand. I dette Øjemed var der anbragt to Beholdere, der laa over hinanden som to Ringe, udenom det nederste af den smallere Cylinder og over Arbejdsrummet; dettes Omkreds var lige saa stort som Beholdernes, hvorved de tilsammen syntes at danne en bredere Cylinder. Skulde nu Klokken sænkes, da lagde man først Ballastjern i den øverste Beholder, der var aaben foroven, indtil den uhyre Vægt af 220,000 Pund. Dykkerklokken sank saa meget, at den øverste Rand af Jernbelastningen stod i Vandlinien; for nu at bringe den helt ned til Bunden, maatte Vandbeholderen fyldes, hvorved Vægten forøgedes med 57,000 Pund. Klokkens egen Vægt var 70,000 Pund, med Belastningen altsaa 347,000 Pund.

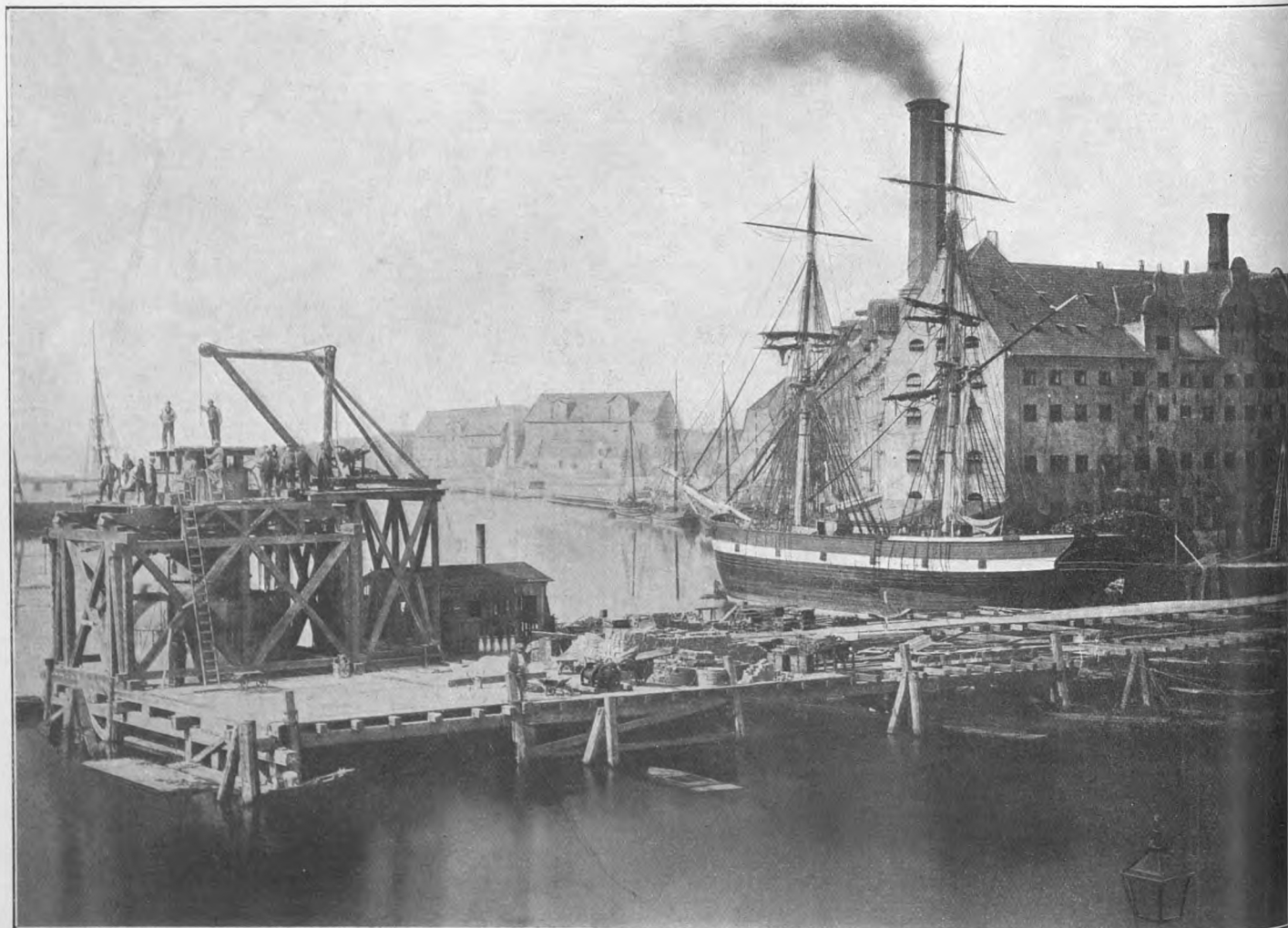
Til at bære denne uhyre Vægt var opført et Tømmerstillads, hvori Klokken hang ved fire svære Stangkæder, i hvilke de 5 Fod lange Led kunde sættes ind og tages fra, eftersom den skulde sænkes eller løftes. Dykkerklokken hvilte aldrig paa Havbunden; selv i sin dybeste Stilling bæres den af Kæderne og Stilladset. Sænkedes den

Gamle Knippelsbro 1868, — den af Chr. IV i 1620 byggede Bro, som forsvandt efter at den paa første Side afbildede nye Bro toges i Brug i 1869.

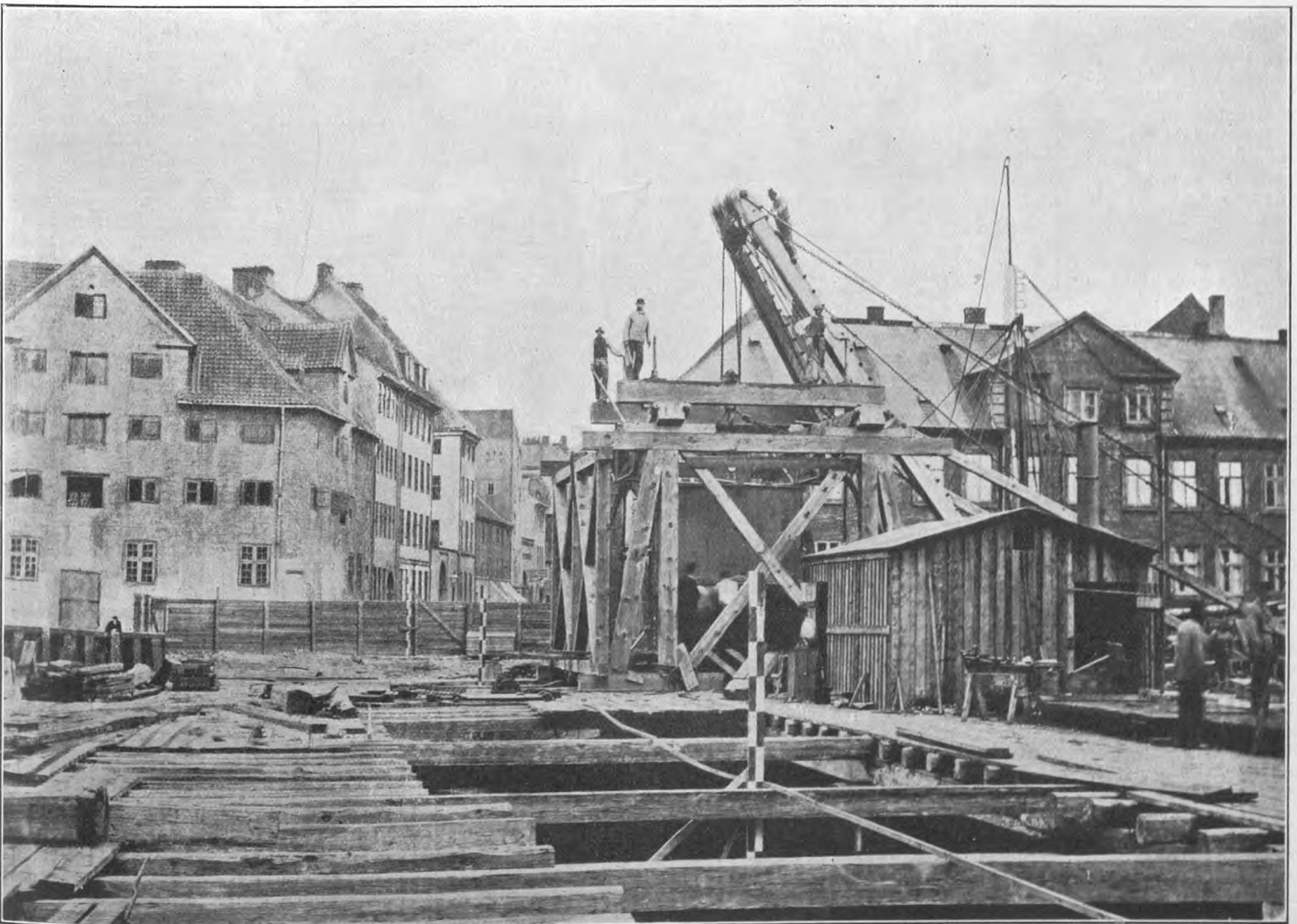
Arbejdet ved den nye Knippelsbro i 1868, set fra Christianshavns-Siden; i Baggrunden den opfyldte Børsgrav, nu Slotsholmsgade, med Børsen, Nationalbanken og Christiansborg. Til venstre Sukkerhuset „Phoenix“s nye Tilbygning under Opførelse.

Det samme „Vue“ som foroven, set i Profil.

Arbejdet ved den nye Knippelsbro, Juni 1868, set fra Slotsholm-Siden imod Torvegade paa Christianshavn, som den førte til; til venstre Anckers Gaard, som senere nedreves, til højre Grynmøllen.

Det samme „Vue“ som foroven, Arbejdet længere fremskredet.

nu ganske nær til Havbunden, da holdt den sammenpressede Luft i Klokkens Vandet helt ude af den, og gjorde det muligt at arbejde i Grunden uden at foreløbende af det omgivende Vand; ved sin Vægt holdtes den tillige stødt i Vandet, uden at give efter for den stundom stærke Strøm.

Betragter vi Gennemsnitstegningen af Klokken, da vil det være klart, hvorledes Belastningen gik for sig. Lige under Ballastjærnene, der lagvis var opstablede og opfyldte Rummet, ser vi Vandbeholderen, som for at bære den ovenliggende Vægt var delt ved otte Skillerum, gennembrudte ved runde Aabninger, hvorved alle Rummene staa i Forbindelse med hverandre; paa Billedet er de to Skillerum synlige, et paa hver Side af den lange Cylinder. Til venstre fandtes et Rør, der fra Vandbeholderen førte op langs den udvendige Væg af Klokken og endte oven over Vandfladen med en Hane; aabnedes denne, undslap Luften i Vandbeholderen, og Vandet strømmede da ind gennem det lille bøjede Rør i dennes udvendige Væg. Dykkerklokken vilde altsaa nu have opnaaet den tilstrækkelige Vægt for at kunne synke. Et tredje Rør, som sætter Vandbeholderen i Forbindelse med Klokkens Indre, anvendtes naar den atter skulde hæves, idet det stærke indvendige Lufttryk da drev Vandet ud igen af Beholderen.

Dykkerklokkens fulde Højde var altsaa 38 Fod; da den daglige Vandhøjde var 23 Fod og Grunden til Pillerne udhugges 6—8 Fod dybt i Havbunden, ragede Overdelen af Klokken altid op over Vandfladen, og Indgangen til den var fri. Vi skal nu begive os ind i den og tage dens Indre i nærmere Øjesyn.

Indgangen skete igennem en svær Jærnlægning øverst paa Klokkens; man kom da først ned i et langt, smalt Forkammer, der var anbragt midt igennem Klokkens øverste Del; dets Længde var altsaa 10 Fod, dets Bredder derimod kun 3 Fod, og det gav saaledes kun Plads for en halv Snes Mennesker, Dets Sidevægge vare forsynede med Døre, der ligesom en Lem i Gulvet alle kunde tillukkes tæt. Nædganglemmen blev nu lukket, og Forkammeret var temmelig svagt oplyst ved Dagslyset, som sparsomt faldt ned gennem to runde Glasruder i Loftet.

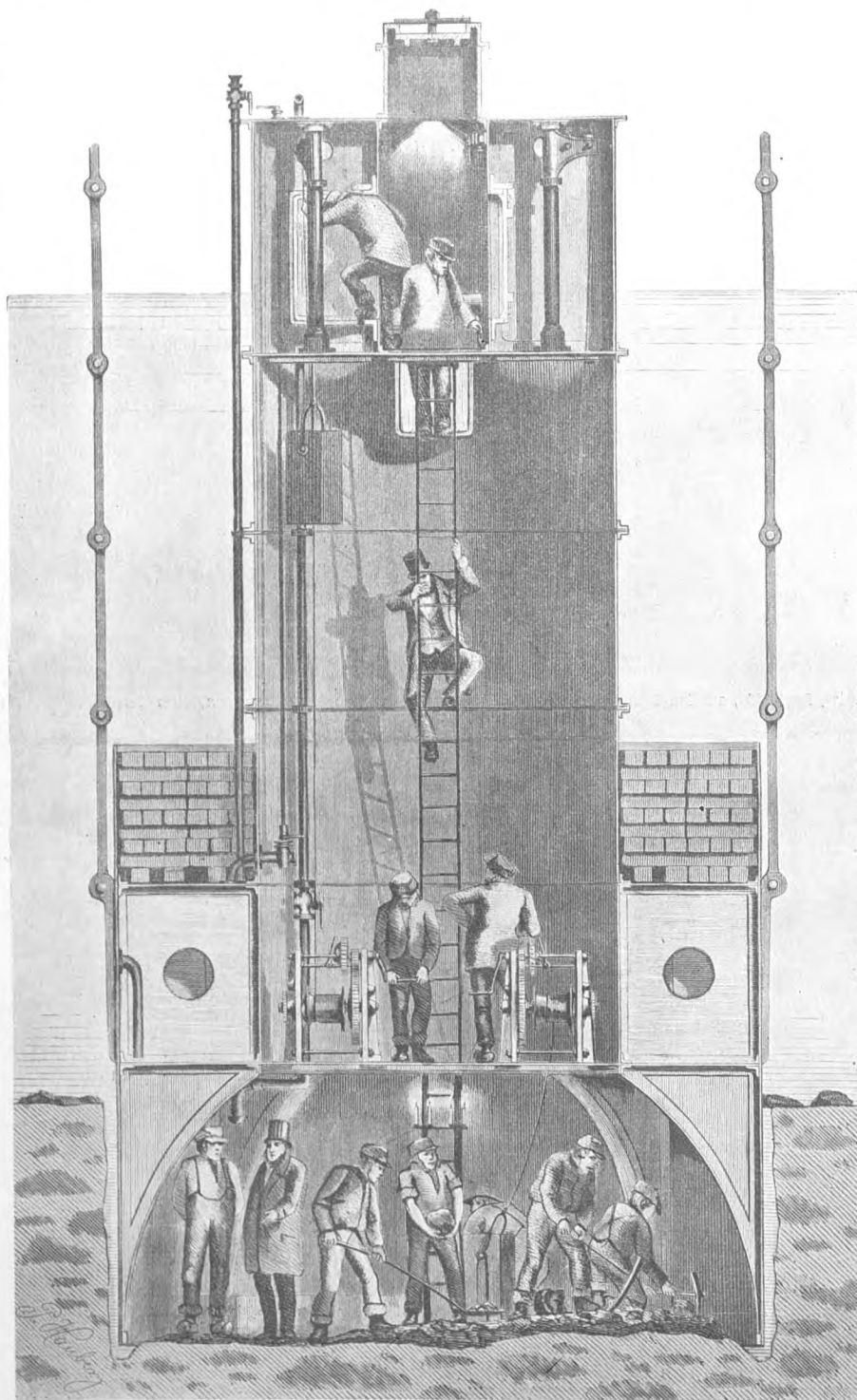
Den ene af de to Mænd, der stod for Ud- og Indførelsen til Dykkerklokken, aabnede nu en Hane, hvor igennem den sammenpressede Luft fra Klokkens Indre strømmede ud i Forkammeret. Det forvoldte en ikke saa ganske ubetydelig Smerte, især i Ørene, som en Følge af det stærke Tryk, der hvilte paa Ens Legeme, hvilket endnu

var fyldt med den tyndere Luft ude fra. Smerten var dog større eller mindre for de forskellige Personer. Forkammeret blev imidlertid hurtigt fyldt med sammenpresset Luft, og de ubehagelige Fornemmelser tabte sig efterhaanden. Dørene og Lemmen i Gulvet, der tidligere holdtes lukkede ved det stærke Tryk i Klokkens Indre, kunne nu let aabnes, da Trykket var lige stort paa begge

munikationen maatte gaa for sig gennem et saadant Kammer, der skiftevis kunde sættes i Forbindelse med Klokkens Indre og Yderverdenen.

Forkammerets Størrelse var saaledes afpasset, at det Kvantum fortættet Luft, hvorved det skulde fyldes fra Klokken, ikke formindskede Trykket i denne sidste mere, end at Vandet i det højeste steg et Par Tommer op i den forinden; ivoigt vilde Luftpumperne snart atter have bragt det tilstrækkelige Tryk ind i den. Ved tidligere Konstruktioner bestod den egentlige Klokke kun af den nederste, brede Del, hvorimod den lange Cylinder tjente som Forkammer og snart blev fyldt med sammenpresset Luft fra Luftpumperne, samt med almindelig Atmosfære, hvorved den sammenpressede Luft blev sluppet ud, og en betydelig Arbejdskraft spildtes.

Nedfarten paa den lange Stige var ikke saa ganske bekvem; noget or i Hovedet, som man var bleven inden man rigtig havde levet sig ind i de forandrede Luftforhold, kunde man let tage fejl af Trinene. Over Arbejdsrummets Loft ved Foden af Stigen stod to Spil, hver med en tilsvarende Kran foroven lige udenfor Forkammerets Sidedøre, af hvilke vi ser den venstre aaben for at modtage en Spand fuld af de i Grunden udhuggede Sten, som skulde skaffes bort. Lige under vore Fødder færdes nu Arbejderne, og vi behøvede kun at gaa nogle faa Trin ned gennem en Aabning i Arbejdsrummets Loft, for selv at befinde os paa Havbunden. Dagslyset, der faldt ned gennem seks runde Glasruder øverst i Klokkens Loft, slog nu ikke længer til i denne Dybde; en til Omgivelserne svarende Lysekroner vare derfor ophængt og kastede sit urolige Skær ud i det lave Rum. Om Natten blev der stillet store Gaslamper med gennemsigtige Bunde over Ruderne, og Klokkens var da langt stærkere oplyst end om Dagen. Under Loftet fandtes Rørene, hvor igen-

Burmeister & Wains Dykkerklokke, som i 1868 anvendtes ved Opførelsen af Pillerne til den nye Knippelsbro.

Sider af dem. Gennem Gulvlemmen kunde man dybt under sig se Arbejderne, som færdes paa Havbunden.

Forinden vi begiver os derned, vilde vi først have klaret Brugen og Nødvendigheden af Forkammeret. Det vilde jo nemlig være tydeligt, at saafremt Nedstigningen i Klokken og Materialets Indbringen skete ligefrem igennem en Lem paa Klokken, da vilde dennes Indre komme i umiddelbar Forbindelse med den omgivende Luft, hvorved den sammenpressede Luft vilde slippe ud, og Trykket formindskes paa Vandet, som da vilde stige i Klokken. En direkte Forbindelse kunde altsaa ikke anvendes, men Kom-

men Luften førtes ind i Klokken; paa Tegningen er kun det ene synlig til venstre, næsten i Klokkens fulde Højde, det udmunder i Arbejdsrummet. I Nærheden af Munden kunde man fornemme en stadig Pusten af Luften, som pumpedes ind. Lidt over det ene af Spillene, var Røret paa Tegningen forsynet med en Hane, som tjente til at regulere Trykket. En anden Hane lidt over denne igen førte den sammenpressede Luft ind i Vandbeholderen, naar denne skulde tømmes for at Klokken kunde løftes.

Paa Afbildningen er Klokken i sin fulde Dybde; Grunden er snart hugget tilstrækkelig ud, bag ved ligger et Par Granitblokke.

Man vil imidlertid bemærke, at Grunden er højest i Midten og hugget noget dybere ud ved Randen; ved nemlig først at hugge ud i Kanten, kunde Klokken sænkes saa meget, at Vandet, naar det steg ved at Forkammeret fyldtes med sammenpresset Luft fra Klokken, aldeles ikke kunde forulempe Arbejdet. Grunden var overordentlig haard at arbejde i, da den nærmest bestod af et haardt Kalkstenslag, bekendt under Navnet Saltholmskalk, hvori der fandtes en stor Mængde Flint; den maatte derfor yderst møjsommeligt udhugges Stykke for Stykke med Hakke og Mejsel; otte Mand ad Gangen var beskæftiget hermed, medens

at den under Tilsætningen af Led til Kæderne, ved Uforsigtighed kom til at krænge saa stærkt, at den væltede; ved denne Lejlighed gik ikke blot et Menneskeliv tabt, men Arbejdet blev standset i flere Dage, og Pillerne blev først færdig efter 36 Dages Forløb. Stilladset med Klokken blev derefter flyttet hen til Pladsen, hvor Pillerne nærmest Byens Side skulde opføres, og disse fuldførtes, den ene i 16, den anden i 17 Dage; i Midten af Oktober Maaned stod det undersøiske Murarbejde ved Midtpillerne og Landpillen paa Christianshavnsiden fuldent; i December blev den anden Landpille gjort færdig.

sin fulde Længde, tilvenstre ligger Sukkerhuset „Phønix“ med sin nyopførte, tilhørende Bygning. Broen var 275 Fod lang, saaledes at Afstanden mellem Landpillerne og Midtpillerne var omtrent 94 Fod, Gennemgangsaaeningen omtrent 55 Fod. Forbindelsen mellem Midtpillerne og Land skete paa hver Side ved to svære Hoveddragere, der hver hvilte paa sin Pille. Disse Hoveddragere vare byggede helt af Jærn og vare hule i hele deres Længde, hvorved man med større Lethed kunde udføre forefaldende Reparationsarbejder; de var 7 Fod høje, og den øverste Del af dem dannede Rækværket paa Broen; forneden forenedes de to jævnsides løbende Dragere

Den nye Knippelsbro 19. August 1869, set fra Christianshavnsiden.

to Mand betjente Spillene og to gjorde Tjeneste i Forkammeret.

Vi staar atter i Forkammeret, hvor Gulvlemmen og Dørene bliver lukkede. En Hane aabnes ud til det frie, og pibende og hvæsende strømmer den sammenpressede Luft ud. Kamret bliver fyldt med en tæt Taage, idet Luftfortyndingen medfører en stærk Afkøling af den paa Vanddampe saa righoldige Luft. Er nu Trykket indvendigt i Forkamret lige saa stærkt som den almindelige Atmosfæres uden for, da kan Loftslommen aabnes, og vi begiver os atter ud af Dykkerklokken.

Den 21de Marts 1868 blev den første Begyndelse gjort til det midlertidige Broarbejde; Opførelsen af Tømmerstilladset til Dykkerklokken og alt Murarbejdet ved Pillerne var overtaget af Tømmermester Umack, der selv ledede Arbejdet. Den 17de Juni blev Klokken sænket ned paa det Sted, hvor den sydligste af de fire Piller skulde opføres; den var fuldendt i Løbet af 28 Dage, og Klokken blev derefter flyttet hen til Stedet, hvor Nabopilleren skulde bygges. Ved Sænkningen af Klokken skete det Uheld,

De saaledes opførte fire Midtpiller blev, som tidligere omtalt, opbyggede paa et Grundlag, der var lagt 6—8 Fod Fod under Havbunden, eftersom denne var mere eller mindre fast. Med en Diameter af 18 Fod forneden og 16 Fod foroven opførtes de i de 3—4 Fod forneden af Beton, oven derpaa af Blokke af Uddevalla Granit, der blev lagt i ringformede Lag, saa at de dannede et Hylster, der fyldtes med Mursten indtil tre Fod under Vandfladen; øverst lagde man endelig et Lag, bygget fuldt af Granit i en Højde af otte Fod, altsaa fem Fod over Vandfladen. Det hele dannede saaledes en Masse stærk nok til at modstaa den rivende Strøm og de muligt paasejlende Skibe, og til at bære den uhyre Vægt, der blev lagt paa dem.

Landpillerne opførtes ikke af Sten fra Grunden af; men man rammede svære Pæle ned indtil fire Fod under dagligt Vand, og oven paa dette Pæleværk byggede man med et yderligere Underlag af Træ, en Mur af Granit, indenfor hvilket man fyldte Rummet op med Murbrokker.

Paa vort Billede paa Forsiden ser vi Broen i

ved 30 Fod lange Jærntværhjelker, hvorover Brodækket blev lagt. Broens Underkant var ved Land omtrent 5 Fod, ved Midtpillerne 7 Fod over Vandfladen. Klapperne, som hver hvilte paa to Midtpiller, vare i Længde 32 Fod og skulde til Trods for deres uhyre Vægt af 200,000 Pund i Løbet af nogle Minutter kunne aabnes og lukkes ved Hjælp af Modvægte og Spil, hvilke ikke vare synlige udvendigt fra. Otte smukke 16 Fod høje Kandelabre anbragtes paa Pillerne. Broens Stigning blev temmelig ubetydelig, 1 Fod paa 40 Fod. Hoveddragernes Yderside dannede en lang, lav Væg, som ikke var gennembrudt ved nogen Aabning eller overhovedet prydet med nogen Udsmykning; dens ringe Højde over Vandet og de lige, simple Linier, alt viste, at de praktiske Hensyn havde været de overvejende lige over for Skønhedshensynet.

Den gamle Ankerske Gaard med sine Luger og Pakhuslemme paa Christianshavn forsvandt snart; dens Beliggenhed, der var yderst hæmmende for den stærke Færdsel, dømt den til Nedrivning. Pladsen lige

overfor „bag Børsen“, som den kaldes, undergik den mest totale Forandring; den tidligere Børsgrav blev omdannet til en stor Plads, og Omnibusser, Amagervogne, Arbejdsvogne og de stedse sig fremtrængende Sporvogne rullede snart hen over den gamle Vagtbygnings og Nationalbankens Tomter, forbi Sukkerhuset „Phønix“.

Den Stenbro (den senere Brogade), som i 1617 strakte sig fra Christianshavnsiden over mod Sjællandssiden, blev omdannet til en Dæmning med Vand paa begge Sider, og herfra blev Knippelsbro ført over til Børggade. Denne Brobygning, som altsaa først nedreves i 1869, og som uden Tvivl var det første Arbejde af denne Art, der foretoges, vakte umaadelig Opsigt i hin Tid og var ogsaa et dygtigt Værk i Forhold til Datidens Ingeniørkunst. — Man omtalte i begejstrede Udtryk „den vældige Bro, som blev lagt over Dybet og den stridige Strøm“, og Resen skrev i 1689: „Kong Christian den Fjerde lod den i Aarene 1618—20 bygge og gjøre med stor Bekostning, at den kunde være en tryk Overfart mellem Byerne, hvilket Nogle af Førstningen holdt at være umuligt og en forgjæves Idræt, efterdi Steden var saa ubekvem, og den stridige Strøm med saa stor Magt rendte der nedenunder, men Hans Majestæts Skarpsindighed og Fornuft brød igjennem det Altsammen, saa at han fik sit Forsæt lykkelig frem.“

At der maa være hændet Ulykker paa Broen fremgaar forresten af Resens Tilføjeelse: „Broen blev sikker og tryk nok for dennem, som forsigteligen begive sig derover, thi at der i stor Storm og Blæst eller anden ulykkelig Tilfald, undertiden Heste, undertiden Kuske ere vælt derudover ned i Stranden, er mere enten Folkenes egen Uforsigtighed eller Guds forborgne Domme, der og kan ramme En paa den faste Jord, end som Broen at tilskrive“.

Mellem København og Christianshavn dannede Knippelsbro længe den eneste Forbindelse. For Enden af den, paa Christianshavnsiden, laa det saakaldte „Knippenshus“ isoleret ved Siden af Dæmningen, indtil den nuværende Brogade blev anlagt i Slutningen af det 17de Aarhundrede. — Knippelsbro var i 1671 meget brøstfældig og syntes at have lidt meget ved, at Skibene trods alle Forbud havde for Skik at fortoje ved den. I Aarene fra 1684 til 1686 underkastedes Broen en Hovedreparation, der kostede ca. 15.200 Rigsdaler, og Brovægteren, som forresten kunde have nok at bestille, da han tillige havde Opsyn med Christianshavns Port og Slotsparkens Renligholdelse, fik et nyt, alvorligt Tilhold om at sørge for, at Broen ikke beskadigedes af Skibe. Vindebroen stod kun aaben visse Tímer af Dagen, dog kunde „Hs. Maj. egne Skibsrum og Farkoster“ passere igjennem til enhver Tid. — Udgifterne til Vedligeholdelse og Reparationer udredes snart af Rentekammeret, snart af Havne- eller Portpengene; — dog maatte Amagerbønderne betale en vis aarlig Afgift baade til denne og til „den røde Bro“ (Børnehusbroen), fordi de hovedsagelig drog Fordel af dem. — „Den røde Bro“ var nemlig i 1688 saa skrøbelig, at man ifølge en samtidig Beretning „kun med Frygt og Fare kunde kjøre over den.“ — En ny Forbindelse imellem København og Christianshavn kom istand i 1686, da nuværende Langebro („den nye Bro ved Blaataarn“ eller „Kallebro“) anlagdes. — Den forbandt „Ryssesteens-“ og „Kallebo“-Bastioner og var udelukkende bestemt for Fodgængere, da den kun var 5 Alen bred. Paa Midten havde den en Vindebro over Sejllobet.

En Bro til Fodgængere mellem København og Christianshavn.

Paa det Tidspunkt, da den anden Knippelsbro i 1869 skulde aabnes for Færdslen, var der Planer oppe om at eta-

blere en Bro for Fodgængere imellem København og Christianshavn, og i den Anledning fremkom „Illustreret Tidende“ med en Artikel, som vi herved tillader os i det væsentlige at gengive:

„Gammelholms Bebyggelse og især den „Aar for Aar stigende Færdsel mellem København og Christianshavn, gør det til en „Fornødenhed, naar den gamle Knippelsbro „gaar til Hvile, og Vejen fra Brogaden „til Kongens Nytorv ad den nye Bro for- „længes med omtrent fem Minutters Gang, „at der raades Bod paa den nuværende „Færgefarts Ulemper, da den er senere, „dyrere og ved Vintertid ofte højst ube- „hagelig. Det offentlige, der for Aaringer „siden forkastede Ideen om en trearmet „Bro, vil næppe tage Sagen i Haand, og det „er derfor glædeligt, at Privatmænd til- „byder at ville afhjælpe dette Savn. Hr. „Carl Broberg har nemlig til Indenrigsmini- „steriet indgivet et Forslag om en Bro for „Fodgængere mellem Niels Juels Gade og „Brogade. Denne Bro, der kun skal være „beregnet til gaaende, vil blive en mindre „Udgave af den nye Knippelsbro, og med „Hensyn til Konstruktion som til Formskøn- „hed dele sit Forbilledes gode og svage Si- „der. Men, da Fodgængere vil faa en smal- „lere Sti paa den nye end paa den gamle „Knippelsbro, maa man antage, at Hoved- „massen med Fornøjelse vil yde det paatænkte „Vederlag: 1 Skilling, for at færdes ad Gang- „broen.“

„Broen beregnes at skulle være 10 Fod „bred og bygges af Jern med et Dække af „Træ; de runde Piller skulle være støbte „Jerncylindre, fyldte med Beton, og over „Løbet skal der lægges en Svingbro, nær- „mest for at tilvejebringe tvende Gennem- „gange, den ene i Flugt med den nye Bro, „og den anden for de til Børs-Kanalen gaaende „Fartøjer. Broen skal aabnes samtidigt „med Knippelsbro, saa at Skibe straks kan „passere begge Broer. Forhalingen af Skibe, „der ellers er den største Ulempe ved Broer, „vilde her kun være vanskelig paa Chri- „stianshavnsiden; men da den mellemlig- „gende Bolværksplads kun er fra Brogaden „til Torvegaden, og da der herefter vistnok „ikke kan være Tale om at benytte Bol- „værket udenfor den Anckerske Gaard, selv „om denne maatte blive eksproprieret, saa „falder denne Indvending bort af sig selv. „De tidligere med saamegen Ihærdighed paa- „beraabte Strømforhold, viser sig nu, ef- „ter at den nye Knippelsbro med sit store „Vandunderløb er bygget, at være af „meget underordnet Betydning. I de største „Søstæder er Havnene og Floderne belem-

„rede med en Mængde Broer — det er en „Nødvendighed, at Søvejen i en Havn saa „meget som muligt underordner sig Land- „færdselen — og der gives vistnok intet „Skib, der ikke søger en Havn, fordi det „skulde passere to eller flere Broer.“

„Alligevel frygter vi, at den Autoritet, „der kun har at varetage Skibsfartens Inter- „esser og til hvis Udtalelse Indenrigsmini- „steriet nærmest støtter sig ved Spørgsmaa- „let om Koncessionens Meddelelse, muligvis „vil modsætte sig dette nye Broanlæg, og „det kommer vel an paa, om Ministeriet „vil tage mere Hensyn til de omtrent 22,000 „Menneskers Tarv, der dagligen til Fods „skulle over Knippelsbro, end til den Om- „stændighed, at 12—15 Skibe, hvoraf en Del „ere smaa Skuder, muligvis kunde blive „forsinket et Par Minutter.“

★

Da Lyset nu er gunstigt for Frlufts-Foto- grafering, indbyder vi herved

Alle Amatør-Fotografer

til en Præmiekonkurrence

om Billeder fra

„Det nuværende „gamle“ København“.

Det vi ønsker er:

Billeder af maleriske og interessante Partier, Bygninger, Pladser, Park-, Vold- og Kanalpartier, som have givet Byen sit Særpræg, og som ifølge Byens Udvikling maa frygtes at forsvinde i en nær eller fjærnere Fremtid.

De præmierede Fotografier vil blive gengivet en Gang om Maanedene paa en fremtrædende Plads i Bladet, — men vi forbeholde os ogsaa Retten til at gengive de ikke præmierede Billeder, som vi finde egnet dertil.

Fotografierne maa fremsendes til Konkurrencen mrkt.: „Amatør“, Navn og Adresse.

Obs. Vi udsætte herved 3 Præmier à 6 Kr. kontant for de for vort Blads Formaal sig bedst egnede Optagelser og give derved alle vore dygtige „Amatører“ Anledning til at „gaa paa Jagt“ efter de ønskede Motiver.

Konkurrence-Optagelserne maa komme os ihænde senest 1. Juni og haabe vi da i det derefter først udkommende Nummer, — 15. Juni, at kunne gengive de præmierede Billeder, selvfølgelig forsynet med Navn og Adresse m. m.

Billedernes Størrelse maa helst være 10 × 15, dog modtages ogsaa mindre eller større Billeder, saasom 9 × 12 og 13 × 18.

ENHVER

bør omtale „FØR OG NU“ til Venner og Bekendte og anbefale dem at tegne Abonnement paa Bladet, for at give disse interessante og skønne Mindeblade den Udbredelse blandt Tusinder af københavnske Hjem, som de fortjener.

Obs. Alle hidtil udkomne Numre kan endnu erholdes à 10 Øre pr. Nr. ved Henvendelse til Bladets Ekspedition, Kultorvet 16³, Tel. 3788.

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELT TIDSSKRIFT •

Telefon Central 3788. UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16. 1ste Aargang. Nr. 11.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvarthal, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, 3, og gennem Boghandlerne.

1. Juni 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Kioskerne og paa de københavnske Banegaarde).

Efter at vi i de foregaaende Numre har bragt en Række ældre og nye, til Bladet specielt optagne Billeder af forskellige Partier af Christianshavn og

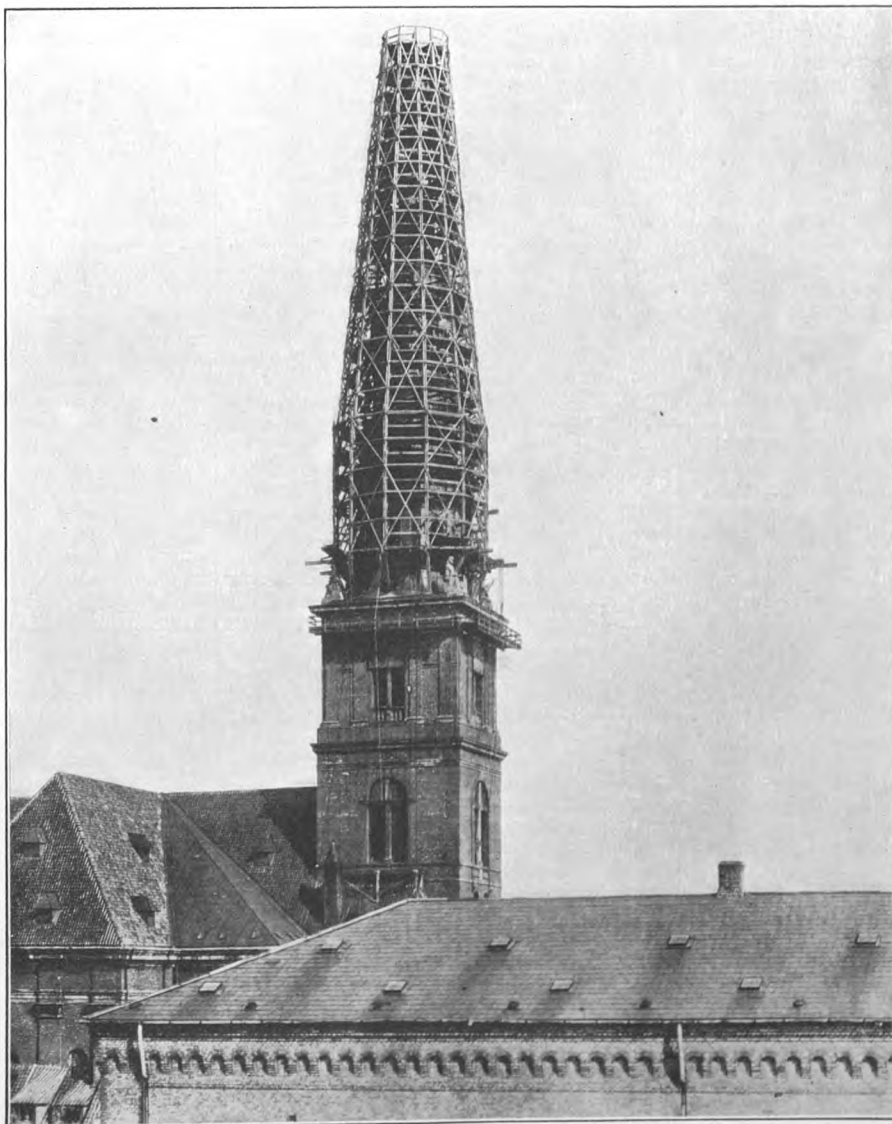
Havnen, vil nærværende og det efterfølgende Nummer fremtræde som „Vuer“ over

Christianshavn og Omegn under den Udvikling, som har fundet Sted i dette Parti af Byen gennem de sidste halvt hundrede Aar. Vi har til dette Øjemed fremskaffet en Række interessante Fotografier, som ikke uden vor Mellekomst vilde være kommet frem for Offentligheden, og som Supplement til disse har vi specielt for „Før og Nu“ ladet optage nye fotografiske Gengivelser af de tilsvarende Partier, saaledes som de præsenterer sig i Øjeblikket. Vi glæder os ved, at vi ved den betydelige Uj-

lighed og de betydelige pekuniære Ofre — der, som enhver kan tænke sig, ikke staar i nogetsomhelst Forhold til Bladets billige Pris — har

tilvejebragt et værdifuldt Mindeblad, som det vil være Læserne kært at gemme paa, og som for vore Efterkommere i de kommende Tider vil

Billedet paa Bladets Forside viser Vor Frelzers Kirketaarn, omgivet af Stilladser, medens det, som omtalt i Bladets Nr. 7 for 1. April, var under Reparation i Aaret 1896. Stilladset var opsat af Tømmermester Unmack.

Vor Frelzers Kirketaarn under Reparationen i 1896.

være et enestaaende Bidrag til Studiet af vor By i Overgangen fra det 19de til det 20de Aarhundrede

Panoramaet paa 3. Side er en Udsigt fra Frelzers Kirketaarn over Christianshavns østlige Del og Sundet, fotograferet til „Før og Nu“. Forgrundens Midtparti optages af det smukke Marinehospital, som er bygget efter Tegning af Arkitekt Bernh. Ingemann og indviedes d. 23. Marts i Aar. Foran dette, i Billedets Underkant, ses Søetatens Enkelbolig og i Forgrunden til Venstre det Parti af Søkvæsthuset, der er Bolig for Orlogsværftets Chef, Kontreadmiral Zachariae. Man vil paa Billedet finde Verandaen og Resterne af den Have, hvor Fru Johanne Louise Heiberg færdedes. Bagved Hospitalet breder sig „Aladdin-Kvarteret“ paa den gamle Bodenhoffs Plads, som vi omtalte i Bladets Nr. 7.

☞ Følger man Christianshavns Kanal i Mellemgrunden til Venstre, kommer man til en Bro overfor den gamle „Rismølle“, som fører til Øen „Christiansholm“, hvor der i Treserne var Søkadet-Akademi, indtil Øen blev solgt til Oplagsplads for Kul og Kokes. Videre langs Kanalen kommer man til Orlogsværftet. Bagest skimtes Refshaleøen.

Midt i Øresund, som danner Billedets

Baggrund, skimtes Middelgrundsfortet og tilhøre for dette, nærmere ved Land, Mellemfortet. Foran det sidste ligger Christianshavns Fæstningsvold, som ved den saakaldte „Ærtekedel“ (Kanal) skilles fra Orlogsværftet. Nedenfor Kanalen ligger

Arsenal-Øen og endelig kommer i Forgrunden til Højre Artilleriets Magasiner i Prinsessegade, som hører til Baadsmadsstrædes Kaserne.

4de og 5te Side optages af to fotografiske Gengivelser af Christianshavn og Amager, set fra Kalvebod Brygge. Det øverste, som velvilligst er udlånt til os af Raadhusbiblioteket, viser den gamle Langebro og det lange gamle Pakhus paa Applebyes Plads, som nylig er forsvundet for at give Plads for Sukkerfabrikerens nye Bygningskompleks. Endvidere ses Fischers „Bomhus“ med Telttagene over Beværtningsbordene ved Volden, i Midten Kalvebod Bastion og endelig til Højre den nye Langebro under Opførelse.

Paa Billedet forneden, som er fotografere til dette Numer af Bladet, ses et Stykke af Kalvebod Bastion og et Parti af den nye Langebro til Venstre og derefter hele det ved Islands Brygge liggende Parti af det nye, paa opfyldt Terræn byggede Kvarter, som beskrives andet Steds i Bladet.

Paa Bladets 6te Side bringer vi et sjældent og interessant Fotografi, taget fra Vor Frelzers Kirkes Taarn, ud over Amager for ca. 50 Aar siden. Som man ser, har Amager straks udenfor Volden en absolut landlig Karakter, der er ingen store Bygninger, hvad der heller ikke var langt senere mod Nutiden, fordi der af militære Grunde ikke maatte bygges Huse udover 1 Etage indenfor en bestemt „Demarkationslinie“, der først for faa Aar siden blev ophævet. Paa Billedet ser man to Møller, den, der ligger længst til Venstre, hed „Store Mølle“ og erhvervedes i 1881 af Firmaet L. P. Holmblad, som nedbrød Møllen og indrettede Bygningen til Sæbefabrik. Den anden Mølle stod endnu omkring Aar 1890 og var Bemølle for Holmblads Fabriker, siden nedlagdes den. Selve Møllen nedbrødes, men Underdelen blev staaende som et kuriøst Taarn, hvori der er en Beværtning, der hedder „Mølle-Cafeen“.

Billedet øverst paa næste Side viser Udsigten sammesteds fra, saaledes som den er nu, fotograferet til dette Numer af „Før og Nu“. Man lægger allerførst Mærke til, at der straks til Højre i den nuværende Amagerbrogade, naar man har passeret Stadsgraven, er opstaaet et nyt Kvarter med Storstadshuse. Efter at „Demarkationslinien“, som ovenfor omtalt, var opgivet, fordi der til Erstatning for Christianshavns Vold var anlagt Fæstningsværker længere ude ved Amagers Kyst, paabegyndtes denne Bebyggelse i Aaret 1912 af „Aktieselskabet Amagerbro“ ved Hr. Vald. V. Dan som Arkitekt. Der laa et gammelt landligt Hus ved Navn „Haabet“, og efter dette fik den første Bygningskarré Navn. Bebyggelsen er fortsat af samme Selskab med Hr. Valdemar Schmidt som Arkitekt. Husene har 3, 4 og 5 Værelser Lejligheder, komfortabelt udstyret og gennemgaaende til noget højere Leje end Kvarteret ved Islands Brygge.

Ved en Konkurrence blandt Publikum fik dette nye Kvarter nogle poetiske Gade- og Navne, som var lidt udenfor det almindelige. Foruden Amagerbrogade hedder de nye Gader Linden, Ved Amagerport, Under Elmene, Majporten, Æblestien, Kongedybet og Hollænderdybet.

Af andet Nyt i dette Billede vil man til Venstre for de nye store Huse finde Amagerbanens Hovedstation, som aabnedes for Trafiken den 17. Juli 1907, og bagude viser den lille Samling af Storstadshuse, hvor stærkt Byen i de senere Aar har udvidet sig ad denne Kant.

Nederst paa 6te og 7de Side ses Udsigten fra Vor Frelzers Kirketaarn til den modsatte Side, over Havnen. Mellem disse to Billeder ligger et Tidsrum af ca. 30 Aar, hvor der forevrigt ikke for det Parti af Christianshavn, som Billederne omfatter, er sket større Forandringer.

Paa Københavnsiden er Frihavnen kommet til (anlagt 1891—94). Dens Bygninger skimtes paa Billedet paa 7de Side til Højre for Frederikskirkens Kuppel. Ved Told-

boden er kommet de ny Frilagerbygninger (1893) og mellem Frederikskirken og Kvæsthusbroen ses Kuplen paa de Brockske Handelskoler paa Hjørnet af St. Annæ Plads og Ny Toldbodgade (1890).

Holder vi os til det ældste Fotografi (6te Side), ser vi i Mellemgrunden til Højre Grønladske Handels Pakhus og bag ved dette Flaadens Leje. Til Venstre herfor, omtrent midt i Billedet, ligger det gamle Pakhus paa Wilders Plads, ved Siden af hvilket „Københavns Flydedok“, som nu optager en Del af Pladsen, har opført den store Kontor- og Lagerbygning, med den runde Gavl, som ses paa det yngste Fotografi (7de Side). Til Venstre for dette Pakhus ses de gamle kendte Bygninger, som benyttes af Brødr. Jacobsen paa Wilders Plads og tæt til Venstre derfra ligger Søndshjemmet. I Forgrunden til Højre ses Søkvæsthusets Facade ud til Christianshavns Kanal.

I Beskrivelsen af Udsigten fra Vor Frelzers Kirketaarn over Amager er berørt de Holmbladske Virksomheder. Vi kommer her til et Slægtnavn, der har været knyttet dels til Christianshavn (den i et tidligere Nr. omtalte Stearinlysfabrik i Voldgade) og dels til Amagerbro, hvor nu Jernbanestationen og det nye Beboelseskvarter har rejst sig ved de forhenværende Møller, „Store Mølle“ og „Bemmøllen“.

Slægten Holmblad stammer fra Sverige, idet en Farver Jacob H. indvandrede hertil fra dette Land for godt halvandet Hundrede Aar siden.

Jacob H.'s Søn Laur. H. fortsatte Farveriet og efterlod sig 3 Sønner. Den ene overtog Farveriet, en anden anlagde en Fabrik for Lak, Lim, Sæbe og Spillekort og den tredje en Melmølle paa Hjørnet af St. Pederstræde og Norrevold, som en af de første her i Landet der blev drevet ved Damp.

Men mest bekendt blev Sønnen af den ovenfor nævnte Lak-, Lim-, Sæbe- og Spillekortfabrikant: Lauritz Peter Holmblad, som fødtes den 8. Juli 1815. Han blev i 1837 polyteknisk Kandidat, men maatte derefter opgive videre Studier for i en Alder af 22 Aar at overtage Bestyrelsen af Fabrikerne for sin Moder, da Faderen Agent Jacob H. var død.

Fabriken laa den Gang paa Hjørnet af Gothersgade og St. Regnegade og herfra udgik i mange Aar de kendte Spillekort — „Holmblads Salmebog“, som Folkevittigheden havde døbt dem. Der var mange, som efter Fabrikens Nedlæggelse for ca. 30 Aar siden, daarligt kunde „kende“ Kortene fordi de havde andre Konger, Damer og Knægte end de Holmbladske, som man nu en Gang havde vænnet sig til, og et Firma i Branchens sikrede sig derfor Tegningerne, saaledes at Kort med de gamle kendte Billeder findes i Handelen endnu.

I 1841 oprettede Holmblad et Trankogeri, og da Moderen i 1842 overdrog ham Fabrikerne, udfoldede hans medfødte Virkelyst sig i større Maal. Nu kom bl. a. det bekendte Lysestøberi, hvorfra de første af de bekendte Stearinlys, der i saa mange Aar skulde beherske det hjemlige Marked, udgik i Febr. 1843. I 1845 anlagde Holmblad en Dampoljemølle paa Amager.

L. P. Holmblad, der fik Titel af Etatsraad, kom efterhaanden med i snart sagt alle Landets betydeligste Virksomheder, foruden at han var Borgerrepræsentant, var han Medlem af Sø- og Handelsretten, Kurator for Vaisenhuset m. m. Han sad i Privatbankens Bankraad, i Bestyrelsen for Store nordiske Telegrafskabs, for Burmeister & Wain, de danske Sukkerfabriker, var med i Søforsikrings- og Brandforsikringsselskaber, i Switzers Bjergnings-Entreprise — og alt dette ikke som en Figur, der blot skulde pynte og vække Tillid, men som en dygtig, ihærdig Arbejdskraft.

Øen Amager, hvor han havde valgt at bo og hvorfra han holdt Virksomhedens Traade i sin Haand, omfattede han med

megen Kærlighed og gav rige Gaver til dens Asyler, Skoler og Kirker. Han døde den 18. Novbr. 1890. Dødsboet blev opgjort til 8 Millioner Kr. En Gade bærer nu hans Navn.

En af hans mest kendte Sønner var Grosserer, græsk Generalkonsul Julius Holmblad, der blev en af Cheferne for det store Handelshus J. P. Suhr & Søn paa Gammel-torv. En ualmindelig smuk og statelig Mand, personlig Ven af Kong Georg af Grækenland. Han døde i en forholdsvis ung Alder af en Hjertesygdom. Faderen, der var mest kendt blandt den store Almenhed som Lysestøber og Spillekortfabrikant, skal have givet ham det Eftermæle, at „noget Lys var han ikke, men han har spillet sine Kort godt“.

Christian IV's Statue paa Christianshavns Torv.

De fleste Københavnerne er vistnok enige om, at da Byen fik en Statue af Kong Christian den Fjerde burde den have været opstillet paa et bedre Sted end den Afkrog ved Nyboder, hvor den fik Plads. Opstillet paa Amager-torv, hvor „Storkespringvandet“ er anbragt, vilde den være sikker paa at blive set af Byens Gæster, men der er ubestrideligt ogsaa nogen Mening i de Ønsker, Christianshavns Beboere nærer om at faa den ud paa Torvet i den By, som den virksomme Konge har grundlagt. Formanden for Christianshavns Grundejerforening, Apoteker Victor Pedersen, skrev herom i et Tidsskrift for 2 Aar siden: „Da man i sin Tid rejste en Statue af Christian IV, hvad vilde da have været naturligare end at opstille den paa Christianshavns Torv, midt i den af ham skabte Bydel, ti Torvet er stort og kønt og kunde ved lidt Udmykning blive en Pryd for Kvarteret. Men i Stedet for anbragtes den i Nyboder paa et Sted, hvor ikke den mest forsultne Turist faar Øje paa den. Nyboder er ganske vist ogsaa bygget af Chr. IV, men det er kun et Tidsspørgsmaal, naar de smaa Nyboderhuse vil forsvinde og give Plads for Bygninger af moderne Snit, og naar det er sket, vil det nye Kvarter og Chr. IV ikke længere have det mindste med hinanden at gøre. Anderledes med Christianshavnen, man kan omkalfatre saa meget man vil dér, det bliver dog altid den Bydel, der grundlagdes af ham. Dér burde hans Statue have været rejst, og den bør snarest muligt flyttes derud. Det samme kunde man i øvrigt gøre ved Tordenskjolds Statue, da han har haft sin Bopæl paa Christianshavn. De fleste aner vel forresten ikke, at Byen har en saadan Statue.“ — Maaske har denne Ide bedst Udsigt til at blive realiseret, hvis Flytningen virkelig en Gang besluttes. Det vil jo være temmelig bekosteligt at flytte Springvandet fra Højbroplads, medens der ingen dyre Forberedelser behøves for at opstille Statuen paa Christianshavns Torv.

Den talentfulde, baade herhjemme og i Udlandet meget læste Nutidsforfatter, Bornholmeren Martin Andersen Nexø, er, som han oplyste forleden i en Enquête i „Nationaltidende“, født i St. Annegade paa Christianshavn (1869).

„Men saa er han jo slet ikke Bornholmer!“, hører jeg Læseren udbryde,“ skrev han. „Og heller siger jeg“ — fortsatte han — „som saa ofte før, at selv om et Føl fødes i en Kostald, bliver der dog aldrig nogen Kalv ud af det. For Vandrearbejdere vil Fødestedet altid faa Præg af det tilfældige. Hverken Far eller Mor var Københavner; Far var Bornholmer af meget gammel Bøndeslægts. Mors Slægt stammer — over Falster — fra Tyskland.“

— Det Christianshavn, Andersen Nexø har skildret i „Pelle Erobreren“, „har jeg oplevet“, siger han, „i de to første Aar af mit Liv; det ligger dybt i mig — under saa meget andet — som en forunderlig Medviden, jeg ikke kan gøre Rede for. Denne dulgte Medviden bærer for en væsentlig Del hele „Pelle Erobreren“ — og for Resten ogsaa min øvrige Produktion —“.

Øresund.

Middelgrundsfortet.

Øresund.

Mellemfortet.

"Ærtekedlen", Kanal mellem Værftet og Christiansholms Fæbrikker.

Arsenal-Øen.

Det nye, paa Bodenholms Plads opstaaede "Aladdin"-Kvarter.

Artilleriets Magasiner ved Baademandstrædes Kaserne.

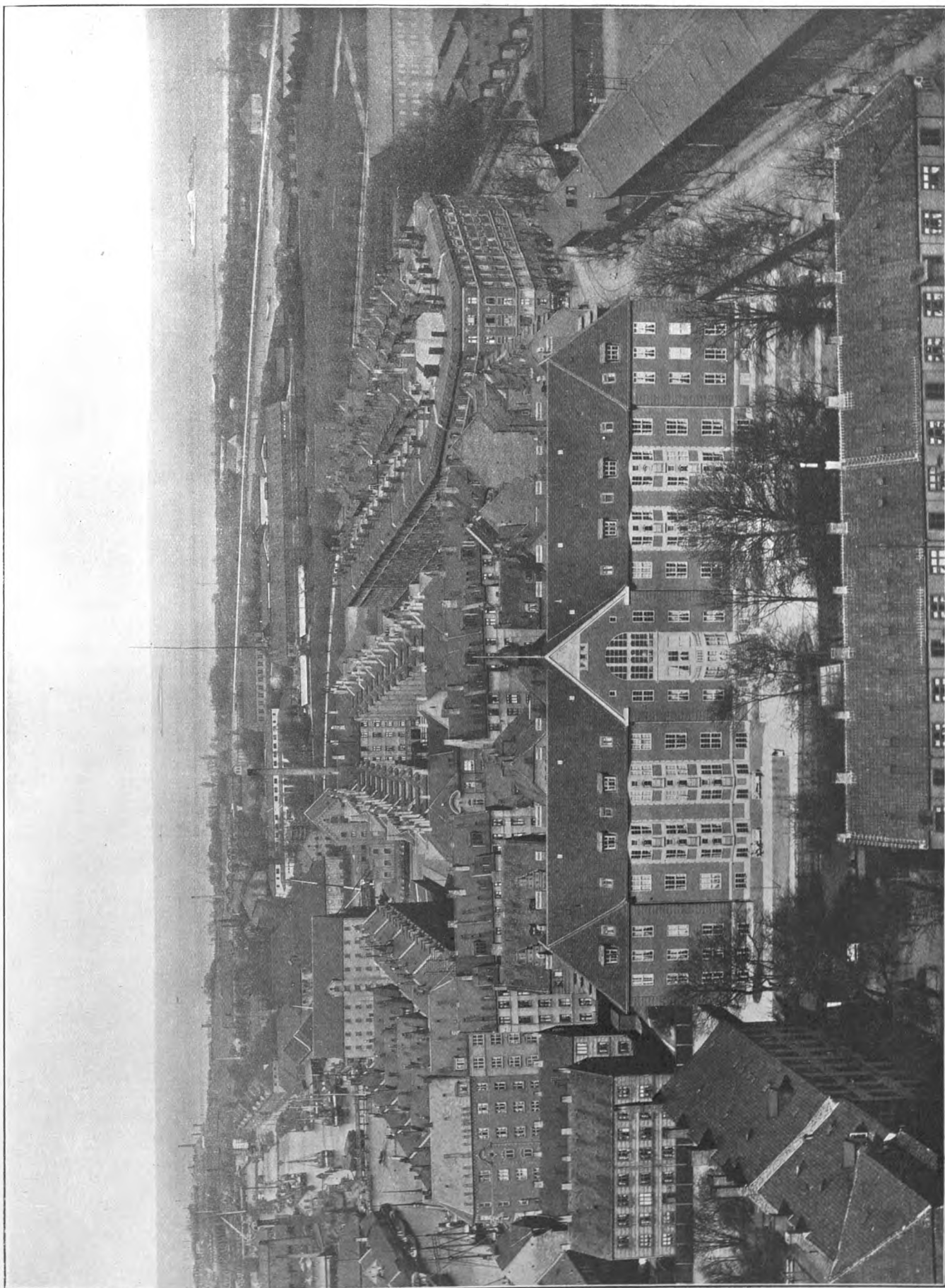
Refshaleven.

Værftet med Magasiner og Broer.

Rismøllen.

Bro til Christiansholm

Christianshavns Kanal.

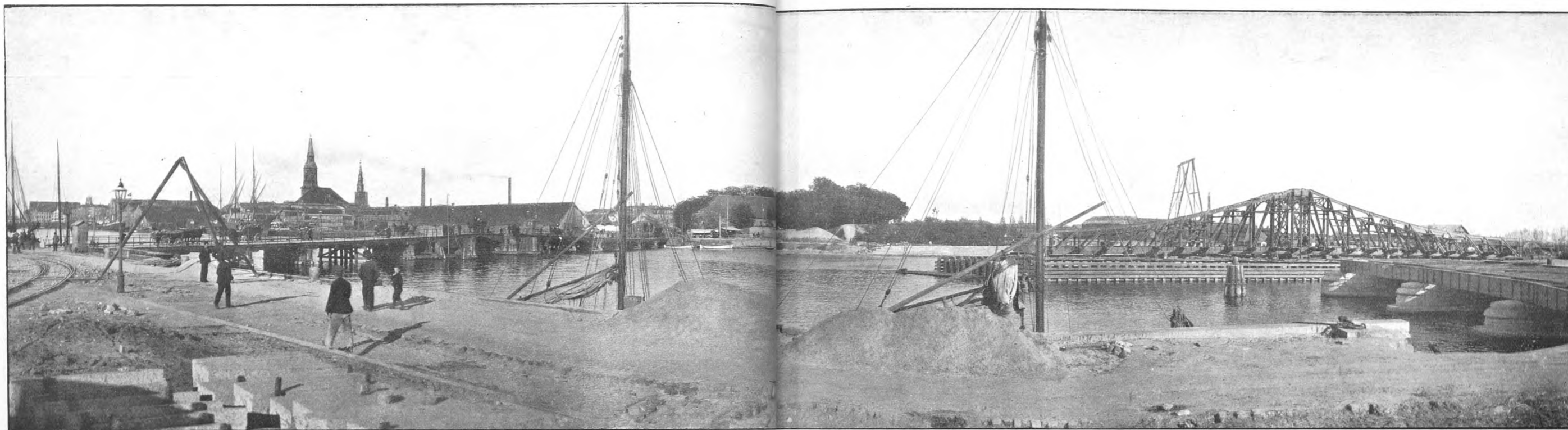
Søkvæsthuset med Resten af den Have, hvor Fru Heiberg færdedes.

Nyt Marine-Hospital, opført 1914—15.

Udsigt fra Freisers Taarn (Maj 1915) imod Nordøst, fotograferet af "Før og Nu".

Prinsessegade.

Søetatens Enkebolig.

Raadhusbibliotheket.

„Vue“ over den gamle Langebro (tilvenstre), Christidten) og den nye Langebro under Opførelse (1902) tilhøjre.

Kvarteret ved Islands Brygge.

Det, der særlig falder i Øjnene naar man ser paa vort Havnekort af 1912, der er anbragt som Kalke over Kortet for 1889 i Bladets Nr. 8 for 15. April, er den store Landvinding paa Amager Syd for Langebro.

Denne nye Bydel blev til paa samme Maade som Christianshavn, ved at man fyldte Jord i Vandet. Ideen var denne Gang Havnedirektør H. C. V. Møllers. Vandarealet tilhørte Staten og solgtes til Akties. Christianshavns Oplagspladser, som derefter lod det opfylde og anlagde Gader m. m. Op-

fyldningen paabegyndtes 1904 og foregik ved Sanddampere, som hentede Sand og Jord ved Sugning ud for Amager.

I Aaret 1905 købtes den første Byggegrund af Murermester Carl Köhler. Det var Hjørnegrunden ved den nye Langebro, hvorpaa der opførtes et Bygningskompleks med Thorvald Gundestrup som Arkitekt.

Det næste Hus ved Islands Brygge ejes af Murermester N. Toxværd, og er tegnet af samme Arkitekt. Tredie Hus tilhører Murermester Harald Petersen, fjerde Hus et Aktieselskab og det femte Em. Hüffeldt. (Se Panoramet forneden).

Det nye Kvarter fik islandske og færøiske

Navne, først Kajgaden der kom til at hedde „Islands Brygge“ og dernæst de andre Gader: Thorshavns-gade, Reykjaviksgade, Njalsgade o. s. v.

Man regnede vist egentlig med, at der langs med dette Parti af den udvidede Havn skulde lægge sig Fabriker og større Varelagre, som Dampskibene kunde lægge lige til. Fremmede Søfolk var i sin Tid meget forbavsedede over, at Havnegade saa godt som udelukkende blev bebygget med almindelige Beboelseshuse. Men København er nu en Gang ikke — endnu — nogen udpræget Industriby. Imidlertid kom der dog efterhaanden nogle Fabriker paa den sydlige Del

af det foreløbig opfyldte Vandareal: Tændstikfabriken, Sukkervarefabriken, A.S. Abildgaard, Glycerin-fabrik og, lige ved Kajen med Anlægsplads for Dampskibe, Østasiatisk Kompagnis Soyakagefabrik.

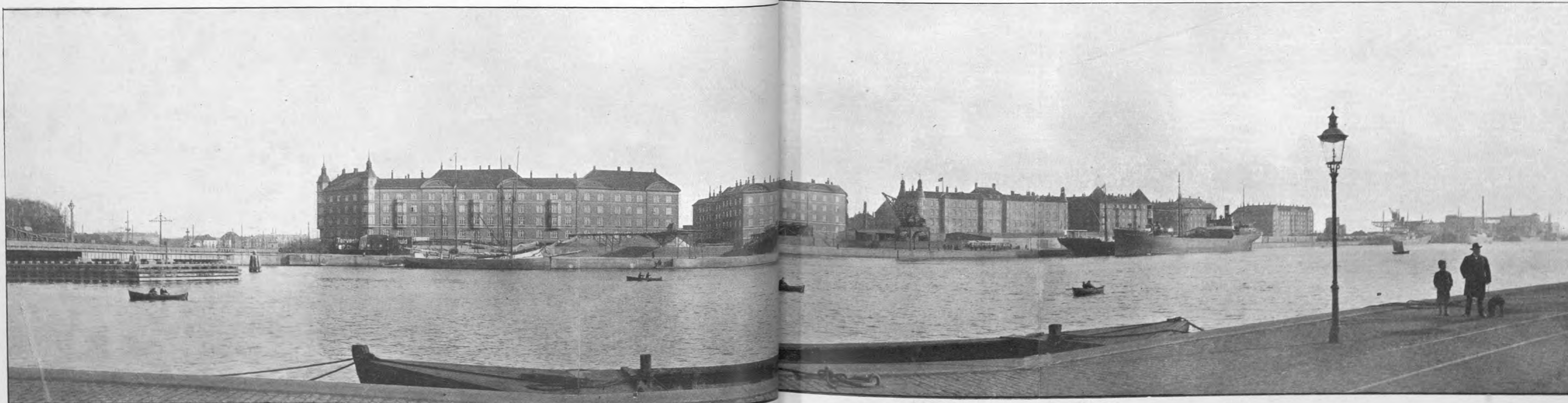
Ligesom paa den ligeoverfor liggende „Kalvebod Brygge“, er der paa „Islands Brygge“ anlagt Kul- og Vareoplagspladser. De indehaves af Firmaerne Københavns Kul- og Kokes-Kompagni, Conrad Jensen & Søn, Evers & Co., Carl Norstrand, Carl Nielsen og T. Christoffersens Eftfl.

Arkitekt Gundestrup, der, som anført, tegnede de første Huse i det fra Havet indvundne Kvarter, havde grebet Opgaven me-

get praktisk an. Det var med Prisstigningen paa Livsfornødenhederne blevet for dyrt for Nygifte og enlige Personer af Forretningsstanden og den yngste, lavt lønnede Embedsstand at faa nogenlunde „standsmæssige“ Boliger i den gamle By. Kravet lød paa 2 og 3 Værelses-Lejligheder, der for en rimelig Leje bød Nutidens Bekvemmeligheder. Medens de første fire Huse indeholdt 5 og 4 Værelses-Lejligheder, fik Resten 2 og 3 Værelser. Kvarteret siges at have de største og bedst indrettede 2 Værelses-Lejligheder i København. Desuden har alle Karréer én stor Gaard, som er beplantet, saaledes at der ikke her findes de snevre, mørke Gaarde,

som i Byens ældre, tæt befolkede Kvarterer.

En Kirke vil i Løbet af Sommeren blive bygget i Kvarteret efter Tegning af Arkitekterne Kristen Gording og Fr. Appel. Dens Beliggenhed bliver Hjørnet af Snorres- og Halfdangsgade og den skal hedde Hans Tausens Kirken. Sidste 2den Paaskedag blev Grundstenen nedlagt af Biskop Ostfeld. Grundstenen var en Blok fra den gamle Nikolai Kirke, hvor Hans Tausen i sin Tid prædikede.

„Vue“ over den ny Langebro (tilvenstre), Islands Brygge

tilhøjre) Soyafabriken. — 1915. — Fotograferet af „Før og Nu“.

„Vue“ fra Frelsers Taarn i Tredserne mod Syd udoer Amager.

„Vue“ fra Frelsers Taarn imod Nord over Havnen med Omgivelser (ca. 1885).

„Vue“ fra Frelsers Taarn mod Syd udover Amager. Fotograferet (1915) af „Før og Nu“.

Frederiks-Kirken.

Engelsk Kirke
i Grønningen.

Yacht-Pavillonen,
Langelinie.

„Vue“ fra Frelsers Taarn imod Nord over Havnen med Omgivelser. Fotograferet (1915) af „Før og Nu“.

„For Danmarks frie Flag“.

(Af Joh. Hartmann-Nielsen).

Tempo di marcia

PIANO *ff*

f (*frisk*) *mf* *cres* — — — *cen* — — — *do* — — — *f*

1. I Som-mer-sol og Blæst, I Vin-ter af Nord-vest, med Hav og Himmel fav-nes det Land vi li-der bedst. Lad By-ger-ne kun slaa,

f *mf* *cres* — — — *cen* — — — *do* — — — *f*

lad Ha-vet bruse paa, her er saa frisk at aande og saa fry-de-ligt at gaa. Af dis-se jev-ne Mar-ker og den-ne stol-te Sø har

mf *p dolce* *mf*

Dansken lært i tu-sind Aar at le-ve og at dø, Fra Ham-mer-od-dens Fjæld til Rev-lens hvi-de Sand: Vort Folk, vort Fæd-re-land!

cres — — — *cen* — — — *rit.* *do f* *atempo ff* *rit.*

I Sommersol og Blæst,
i Vinter af Nordvest,
med Hav og Himmel favnes det Land, vi lider bedst,
Lad Bygerne kun slaa,
lad Havet bruse paa,
her er saa friskt at aande og saa frydeligt at gaa.
Af disse jevne Marker og denne stolte Sø
har Dansken lært i tusend Aar at leve og at dø
Fra Hammeroddens Fjæld
til Revlens hvide Sand:
Vort Folk, vort Fædreland!

Det Sprog, der vokser her
i Kamp med Vind og Vær,
der løfter som en Bølge, der bider som et Sværd.
Af Tænker og af Skjald
gjort smidigt i sit Fald,
det magter nok at ramme og at rejse, hvad det skal.
Det hvisker over Vuggen med Barnets lille Navn
og gynger Folkets Fortid og dets Fremtid i sin Favn.
Thi alle Slægters Blod
er udgydt i dets Skaal:
Vort Sprog, vort Modersmaal!

Og truer os en Dag
en pansret Næves Tag,
da rejser vi for Danmark vort skønne, gamle Flag.
Paa Tab af Guld og Blod
kan Tiden raade Bod,
men overgir et Folk sig fejgt, da raadner Folkets Rod.
De andre er de stærke, dog skifter Sol og Vind,
og genfødt spirer Fremtid af det frelste, frie Sind.
Kun broderlig staa fast
i Flagets Flammeskær:
Eet Sprog, eet Folk, een Hær!

Vort Løsen er: Trods Alt!
Naar Danmark har os kaldt,
saa staa vi eller falder, som Dybbøls Kæmper faldt.
For Fædreland og Sprog,
for Dansk i Mund og Bog,
for Kongeborg og Bondegård, for Hjemmets mindste Krog.
Vi veed, et Fjæld kan sprænges, og tvinges kan en By,
men aldrig kan et Folk forgaa, som ikke vil det selv,
Med Penge, Liv og Blod
til sidste Aandedrag
for Danmarks frie Flag!

(Af Vald. Rørdams Digt »Den gamle Kaptajn«).

ENHVER

bør omtale „FØR OG NU“ til Venner og Bekendte og anbefale dem at tegne Abonnement paa Bladet, for at give disse interessante og skønne Mindeblade den Udbredelse blandt Tusinder af kjøbenhavnske Hjem, som de fortjener.

Obs. Alle hidtil udkomne Numre kan endnu erholdes à 10 Øre pr. Nr. ved Henvendelse til Bladets Ekspedition, Kultorvet 16³, Tel. 3788.

FØR OG NU.

• AKTUELT TIDSSKRIFTE •

Telefon Central 3788.

UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16.

Iste Aargang. Nr. 12.

Bladet koster 3 Kr. ialt for Resten af Aaret 1915 (Juli og Oktober Kvartal) enkelte Numre 25 Øre, og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, 3, og gennem Boghandlerne.

15. Juni 1915.

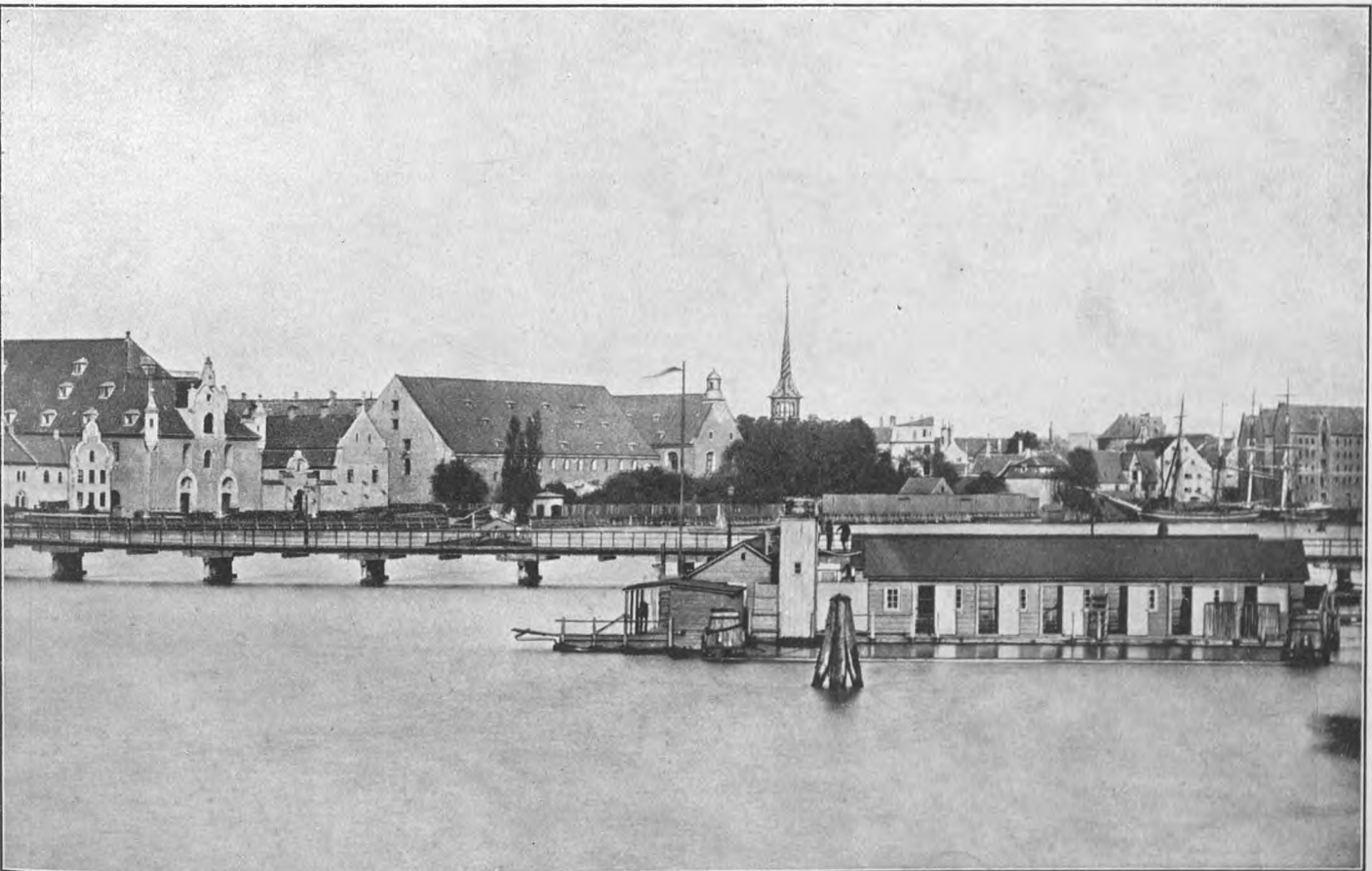
Bladet faas i alle Bladudsalg (Kioskerne og paa de københavnske Banegaarde).

Til Læserne.

Bladet vil fra 1. Juli udkomme som et 12-sidigt Illustrationsblad (hidtil kun 8 Sider), udenom

gengive her i Bladet, nødvendiggør selvfølgelig en Forhøjelse af Abonnementsprisen, som for det kommende Halvaar (2 Kvartaler) er fastsat til 3 Kroner ialt (12 Numre).

til har sendt os i stor Mængde, med overstrømmende Tak for, hvad vi har præsteret, har været særdeles velkomne og særlig ansporende for vore — ofte med Skuffelse forbundne —

„Rysstens Badeanstalt“ paa Amagersiden, — dog kun Strømbadene, som var beliggende til højre for Langebro ved den bedækkede Vej.

hvilket der paa Opfordring af mange Abonnenter vil blive anbragt et stift Omslag for at beskytte Bladet ved Forsendelsen.

Denne kostbare Udvidelse i Forbindelse med det store og lødige Billedstof, som vi med stor Bekostning har samlet og erhvervet Retten til at

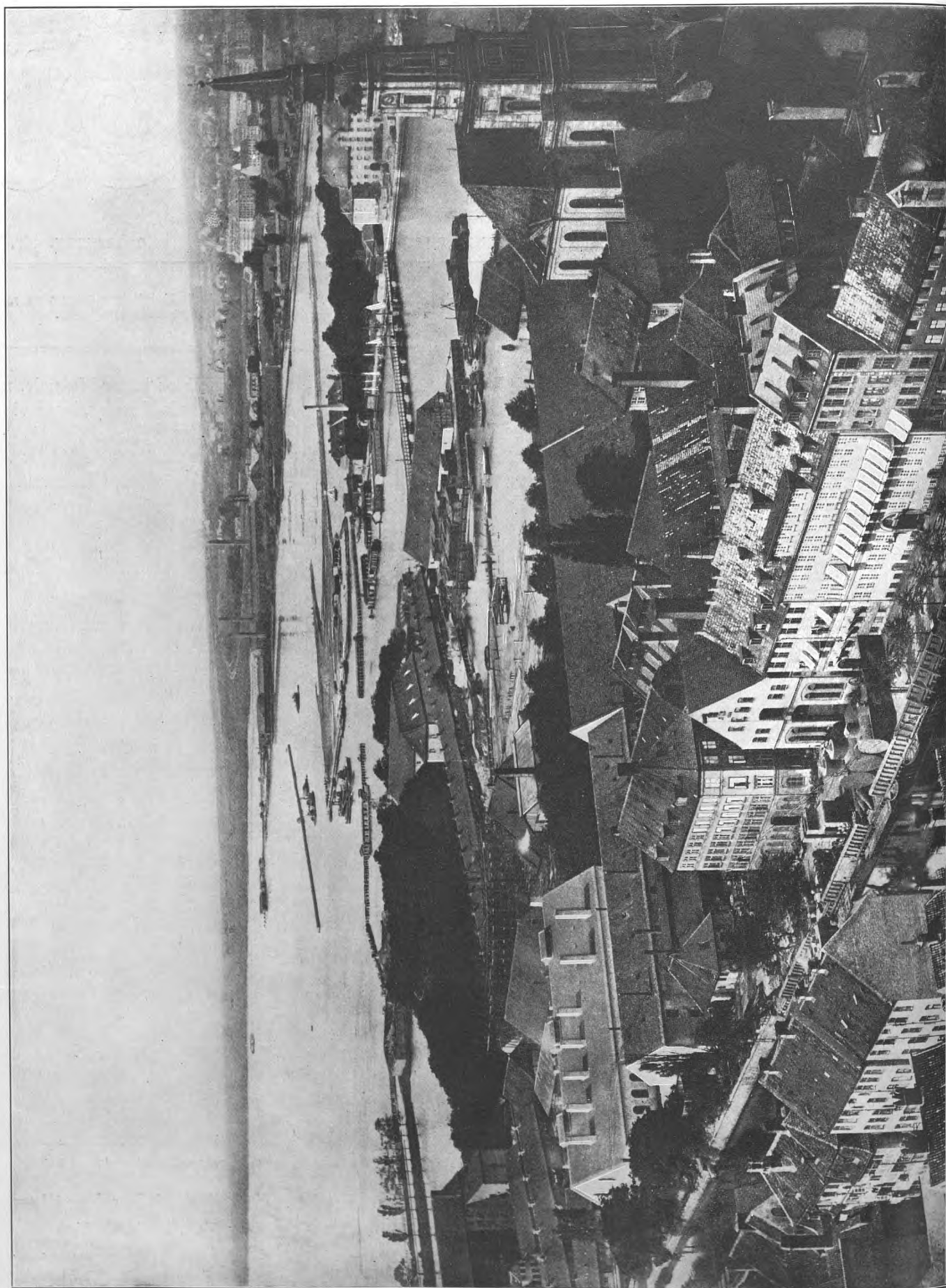
Vi vil ikke røbe vore Planer eller give en Oversigt over det lødige Indhold, Bladet vil bringe i det kommende Halvaar; — vi foretrækker — Slag i Slag — at berede vore mange Læsere den ene større Overraskelse efter den anden, da de smaa Billetter og Breve, vore Læsere hid-

energiske Bestræbelser for at komme under Vej med, hvor de gamle, sjældne Fotografier og Billeder findes.

Vi glæder os til fremdeles at modtage disse Breve, successive som vi bringer Overraskelserne og vil overhovedet takke meget for enhver Oplysning om, hvor der findes gamle

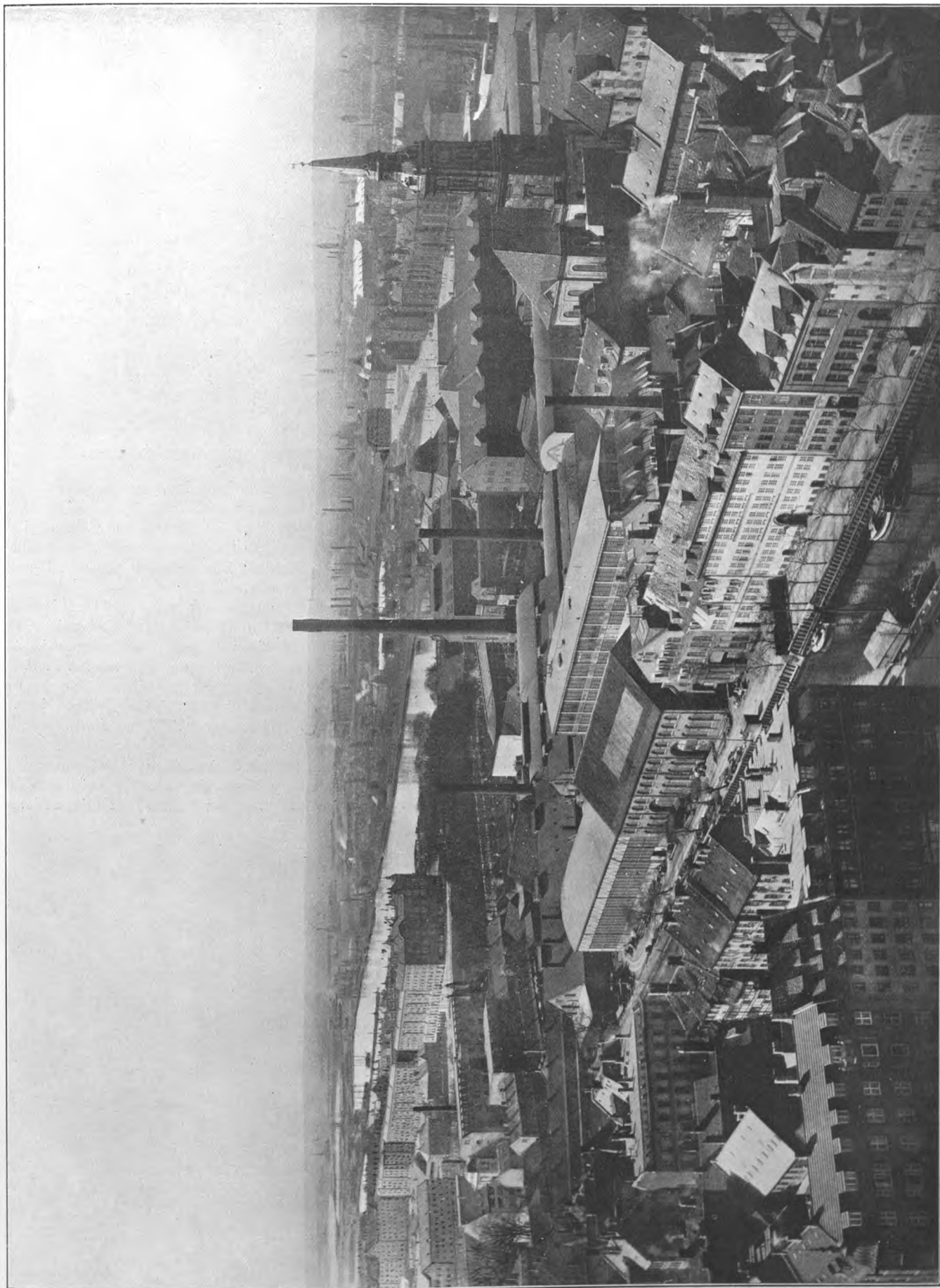
Gasværket
 Kalveboderne
 Rysensten Bad
 Vestervold
 Kongens Bryg-
 hus
 Gl. Langebro
 Appellbys Plads
 Tysk Kirke
 (Christians-
 kirken)

Heerings Gaard

Kalveboderne
 Stakkaderne
 Bedækkede Vej
 Kigkurven
 Christianshavns
 Vold
 Jacob Holms
 Huse
 Burmeister
 & Wain

Photo. Bille. - View from Frederik's Taarn up over Kalvebodstrand (1860).

Kalvebod-Kvar-
teret
Kongens Bryg-
hus

Sukkerfabrik-
kerne (Appe-
bys Plads)

Christianskir-
ken

Heerings Gaard

Islands Brygge-
Kvartoret

Geværfabrikken
Amager Boule-
vard (bedækkede
Vej)
Rester af Chri-
stianshavnsVold

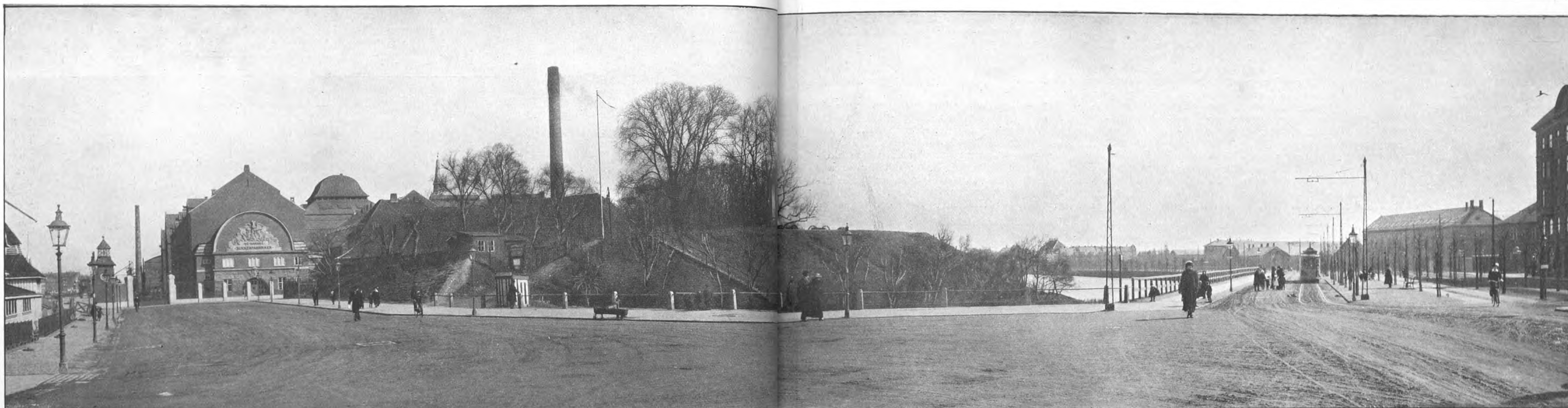
Holms Huse

Burmeister
& Wain

Bygninger paa
Christianshavns
Torg

Vue fra Freisers Taarn ud over Kalvebodstrand (1915).
Christianshavns Kanal

Fot. af "Før og Nu"

Fotograferet af „Før og Nu“.

Panorama over Indkørslen til Sukkerfabrikerne, Christianshavnen, Amagerboulevarden, Geværfabriken, Islands Brygge-Kvarteret.

Billeder, som egner sig til at reproducere her i Bladet. Hvad vi her i Bladet hidtil har fremført af værdifulde „Minder“, er jo ret enestaaende i Danmark, og vi er i den sjældne Situation indenfor Blad-Omraadet, at vi har slet ingen Konkurrenter. — Det vilde nemlig aldrig kunne betale sig for nogen Bladudgiver at give saa grundige og omfattende illustrerede Oplysninger om den Materie, vi har sat os til Opgave at overlevere Efterverdenen til Minde om vor kære By. — Vi er alene om vor Genre og gaar

derfor ud fra, at enhver Københavner inden kort Tid vil tegne Abonnement paa „Før og Nu“, som om 10, 20 à 25 Aar vil være mange Gange mere værd end den nuværende Pris.

De danske Sukkerfabrikker.

Til den Række af landskendte Virksomheder, der har været og endnu er knyttede til Christianshavn, er i den nyeste Tid kommet Aktieselskabet „De danske Sukkerfabrikker“, som i Løbet af Aaret 1913 anlagde et mægtigt Komplex af Fabriks-, Lager- og Kontorbygninger paa den gamle Applebyes Plads. Paa Kortet over Københavns Havn og Kvarteret omkring

den nye Langebro, som optager 8de Side af vort Blads Nr. 9 for 1. Maj, er disse Bygningers Beliggenhed angivet og i nærværende Numer vil man oven for og neden for disse Linier finde fotografiske Gengivelser af dem.

Som man ser optager de et betydeligt Areal af Christianshavn og har i høj Grad forandret denne Bydels Fysiognomi. Arkitekten for Bygningerne var Hr. E. F. Jørgensen, og der tør vel nok gives ham den Ros, at de af Fabriksbygninger at være har faaet et stilfuldt og tiltalende Udseende, saaledes, at der ikke for denne Del af Christianshavns Vedkommende vil være Grund til at beklage sig over Tabet af det, der var før, paa Bekostning af det nye.

Aktieselskabet „De danske Sukkerfabrikker“ stiftedes i Aaret 1872 — det Aar, da den store nordiske Kunst- og Industriudstilling dannede Indledningen til, at vi tog os sammen efter den sørgelige Krig og Tabet af Sønderjylland i 1864. Det var til at begynde med C. F. Tietgen, der havde Forsædet i dette Selskab, som han havde det i saa mange andre Institutioner, der har virket til økonomisk Gavn for vort lille Land.

Selskabet ejer fra sin første Start Sukkerraffineriet i Helsingørgade, som brændte i 1912 og nedlagdes i 1913, endvidere Lyngby Sukkerraffineri fra 1898, Larsbjørnsstrædes Raffineri fra 1909, nedlagt ifjor, og endelig Raffineriet „Phønix“,

det ovenfor omtalte, i 1913 opførte Bygningskompleks paa Christianshavn.

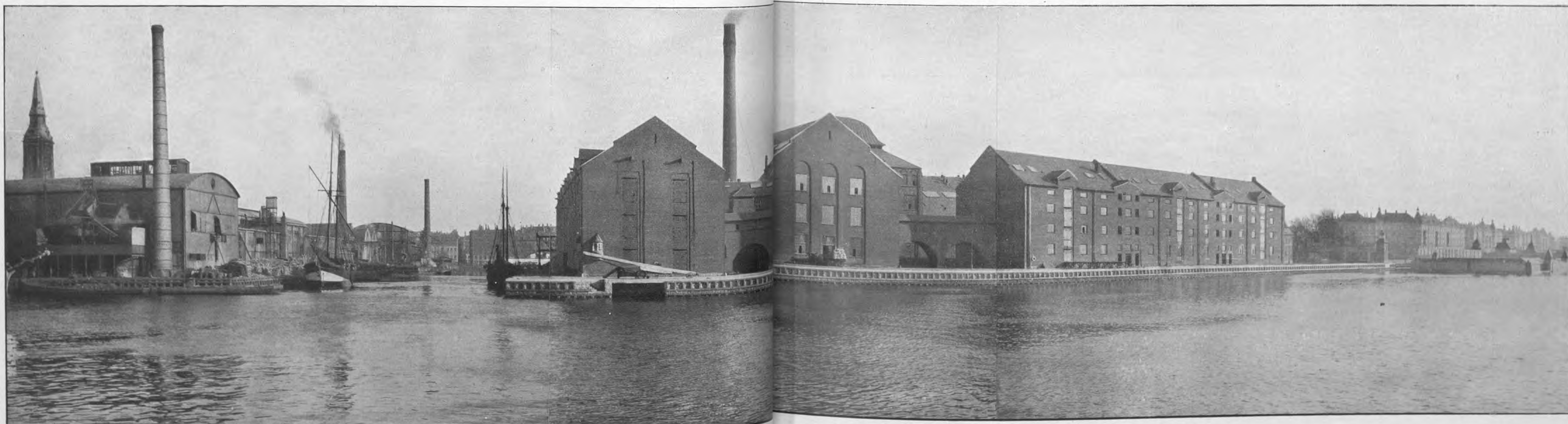
Af Roesukkerfabrikker omkring i Landet ejer Selskabet følgende: Sukkerkogeriet i Odense, oprettet 1873, Højbygaard Sukkerfabrik fra 1880, Naskov Sukkerfabrik, oprettet 1882, med 4 Saftstationer, Assens Sukkerfabrik, oprettet 1884 med 4 Saftstationer paa Fyen og 1 i Jylland, Stege Sukkerfabrik, ligeledes oprettet 1884, med 4 Saftstationer paa Møen og 1 paa Sjælland, Maribo Sukkerfabrik, fra 1898 med en Saftstation og endelig Saxeboing Sukkerfabrik, oprettet 1910.

Aktiekapitalen, der oprindelig var 5 Millioner Kr., er forskellige Gange udvidet og andrager nu 22½ Million Kr.

Foruden Oplagspladserne paa Applebyes Plads har Selskabet Oplagspladser paa Adolfs Plads og ved det gamle, nu nedlagte Sukkerhus „Phønix“, Slotsholmsgade Nr. 20—22, hvor Hovedkontoret er.

Formand for Selskabets Bestyrelse er Gehejmekonferensraad, Fabrikejer G. A. Hagemann, Bestyrelsesmedlemmer er iøvrigt Godsejer P. F. Fabricius, Grosserer G. Halkier, Konferensraad, Fabrikejer Vilh. Jørgensen, Godsejer, Hofjægmester Aug. Konow, Direktør Eduard Rée og Gehejmekonferensraad, Lehnbaron Reedtz-Thott.

Virksomhedens merkantile Direktører er d'Hr. Konferensraad Carl Gammeltoft og Vigand Lose.

Fotograferet af „Før og Nu“.

Prospekt over Indsejlingen til Christianshavns Kanal med Burmeister & Wain tårne tilhøjre og yderst tilhøjre Chr. IX Bro (Ny Langebro) og Islands Brygge-Kvarteret.

Ifølge de sidst offentliggjorte statistiske Meddelelser har den i 1914—15 producerede Sukkermængde her i Landet udgjort 153 Mill. Kilogram. Til Sammenligning anføres, at Produktionen i 1893—94 kun udgjorde 27,4 Mill. Kg.

Den enorme Fremgang skyldes ikke alene det forøgede Sukkerroeeareal, som nu er 30,600 Hektarer, mod 8,500 Hektarer i 1893—94, men ogsaa den tekniske Udvikling, idet Sukkerprocenten fra 6,05 i 1873—77 steg til 14,03 i 1908—11.

Landets aarlige Forbrug af Sukker er

videre ser man, tilvenstre for Pladsen „Holms Huse“ i Langebrogade og det Stykke af Christianshavns Vold, der hedder „Kalvebod Bastion“, tilvenstre for denne ses et Stykke af Stadsgraven, langs med hvilken løber „den bedækkede Vej“, som nu hedder „Amager Boulevard“. Fra Holms Huse i Langebrogade gaar tilhøjre den gamle Langebro, der ender ved Langebros Dampmølle, som Københavns Kommune i den nyere Tid har købt og ombygget til den tidligere omtalte Ejendom „Kongsgaard“. Bagved Langebro ligger Rysenstens Badeanstalt, som i forrige Aarhundrede var meget søgt og meget populær. En Trægruppe ved samme, bagom Dampmøllen, betegner

Strand; bagved Burmeister & Wains høje Skorsten i Billedets Midte ses bl. a. Flæskhallen med de hvide Tage.

Et ikke mindre interessant Panorama er det, som er gengivet paa Bladets 6te Side og som skriver sig fra c. 1865. Man ser i Forgrunden Huse i Overgaden n. V. og St. Annagade, der løber mod Asiatisk Kompagnis Port i Strandgade. Tagene af „de asiatiske Palæer“ skimtes. Bagved Havnen ser man „Gammelholm“ i sin ældre Skikkelse som Orlogsværft, og det nuværende Gammelholms første Nybygning, „Navigationsskolen“, under Opførelse. I Mellemgrunden ses tilvenstre Holmens Kirke og

Set. Annagade
Asiatisk Komp.

Vue fra Frelsers Taarn over Gammelholm (Værftet) 1865.

for Tiden 117,76 Millioner Kilogr. eller 41,10 Kg. pr. Individ. I 1876—80 var Forbruget kun 13,48 Kg. pr. Individ, men til Trods for det tredobbelte indenlandske Forbrug har der, som Tallene ovenfor viser, været et stort Overskud i Produktionen til Udførsel af det danske Sukker. Særlig i de sidste 3 Aar og nu specielt under Krigen har Udførslen taget Fart.

Til Billederne.

Panoramaet paa Bladets 2. Side skriver sig fra ca. 1860. I Forgrunden har vi Christianshavns Kanal og Overgaden n. Vandet, hvor man bl. a. vil finde den kendte Heeringske Gaard. Bagved denne ligger de Bygninger, der hører til Burmeister & Wains Fabriker samt Christianskirken. I Midten ses Appelbyes Plads med den store Grav, der den Gang optog Pladsen, samt det lange lave Pakhus, der først forsvandt 1913, da Sukkerfabrikkerne bebyggede Pladsen. End-

den københavnske Del af Volden og Stadsgraven, med den herfra til Vesterbro løbende maleriske „Kirsebærgang“.

Det tilsvarende Panorama paa 3die Side viser dette Parti af Byen, som det er nu, og det kan jo ikke nægtes, at Forandringen er meget stor. Burmeister & Wain har faaet en Række nye Fabriksbygninger ved Siden af og bagom den Heeringske Gaard og paa Appelbyes Plads ses Sukkerfabrikernes mægtige Bygningskompleks, der skjuler den nye Langebro. Tilvenstre i Billedets Mellemgrund ses en Del af Geværabrikken og det nye Kvarter ved Islands Brygge, som er beskrevet i Bladets forrige Nummer. Bagom Christianskirken og Sukkerfabrikernes Bygninger ses den ovenfor omtalte „Kongsgaard“, hvor før Langebros Dampmølle laa, og tilvenstre herfor Ejendommen „Ny Christiansborg“ og de andre Bygninger, der i Løbet af de sidste 10—15 Aar er opførte ved den ny „Vestre Boulevard“. Havnen er, som man ser, stærkt indsnævret ved Udfyldning og Bebyggelse udfor Gasværket og videre langs Kalvebod

bagved denne Helligaandskirken med det kullede Taarn, som det havde fra Branden 1728 indtil den i Halvfjerdserne i forrige Aarhundrede blev ombygget i sin nuværende Skikkelse. Nikolaj Taarn præsenterer sig som det stod efter Branden 1795 uden Spir. Det fungerede som Hovedbrandstation indtil den nuværende Station blev taget i Brug 1892. Paa det bagved liggende Rundetaarn ses den lave Bygning paa Tøppen, hvor der den Gang var Observatorium. I Baggrunden skimtes en af Voldens Møller. Det tilsvarende Panorama paa næste Side af den samme Udsigt i vor Tid, viser, som man vil se, mange Forandringer i Byens Udseende. Paa dette Billede ser man Privatbankens nye Bygning foran Børsen, bygget 1901, i Mellemgrunden tilvenstre og bagved ses Christiansborg Slot i sin nye Skikkelse. Gaar man herfra tilhøjre ser man Holmens Kirke og ovenover denne „det Kgl. oktroyerede Brandassurance-Kompagnis“ ny Bygning, som i 1906 opførtes paa Hjørnet af Gammelstrand og Højbroplads. Bagved denne Bygning ser man Helligaands-

kirken i sin nuværende Skikkelse (indviet 1880), og tilhøre for denne Nikolaj Taarn med Spiret, som Brygger Jakobsen i 1909 skænkede Byen og som unægtelig pynter overordentlig meget. I Billedets Mellegrund langs Havnen løber den nuværende Havnegade og tilhøre for Nikolaj Taarn ses Magasin du Nords Bygning med Kuplen.

Hjælpekorpsset paa Kalvebod Bastion.

En smuk, human Virksomhed har i de senere Aar været knyttet til den Del af Christianshavns Vold, der ligger nærmest Langebro, nemlig „Hjælpekorpsset paa Kalvebod Bastion“.

Forholdene udviklede sig imidlertid derhen, at „Københavns Luftkursted“, der ikke saa sig i Stand til at fortsætte sin Virksomhed, overgik til „Hjælpekorpsset“ den 7. Decbr. 1910. Fra denne Dag og til sin Dødsdag den 30. Juni 1912 var Fru Vilhelmine Kjeldsen Formand for de samlede Virksomheder; ved hendes Død overtog kgl. Mønt- og Stadsguardein C. F. Heise Formandsposten. Grosserer Axel Kjeldsen er, som hidtil, Administrator for Institutionen.

Den Kongelige grønlandske Handel.

Mellem Krøyers Plads og den saakaldte Trangrav, der forbinder Christianshavns Ka-

land vedrørende, alene med Undtagelse af rent indre kirkelige Anliggender (rituelle Spørgsmaal o. lign.), som henhører under Sjællands Biskop.

Direktør for Styrelsen er for Tiden Hr. J. Daugaard-Jensen, Kontorchef Hr. A. P. Olsen og Chef for Handelen Hr. C. S. Ryder. Styrelsens Hovedkontor er i Knipelsbrogade Nr. 3, Handelens Kontorer paa den tidligere kongelige grønlandske Handels Plads.

Handelens Overskud, som opføres paa Finansloven under § 7 „Adskillige Indtægter“ har været meget vekslende. I 1870erne var det omtrent $\frac{1}{4}$ Million Kr., i 80erne betydeligt mindre, og siden 1887 har Grøn-

Fotograferet af „Før og Nu“.

Sct. Annagade
Asiatisk Kompagni
Vue fra Frelsers Taarn over Gammelholm 1915.

Reformert
Kirke
Kommune-
hospitalet
Runde-
taarn og
Trinitatis
Kirke
Rosenborg
Slot
Magasin
du Nord
(Kongens
Nytov)
Kgl. Thea-
ter
Land-
mandsban-
ken
Gammel-
holm-
Kvarteret
Havnen

Den 10. August 1909 stiftede Grosserer Axel Kjeldsen „Københavns Luftkursted“ efter af Krigsministeriet at have faaet overdraget Brugsretten til Kalvebod Bastion. Samtidig stiftede hans Frue, Vilhelmine Kjeldsen, „Hjælpekorpsset paa Kalvebod Bastion“.

„Luftkurstedet“s Formaal var at give Byens ubemidlede Tuberkuløse Adgang til Liggeskur i god og sund Luft, „Hjælpekorpsset“ skulde samtidig forsøge at frem-skatte den fornødne Naturalforplejning til Kurgæsterne paa Luftkurstedet.

At Virksomheden saaledes begyndte med 2 Afdelinger var begrundet i, at Stifterne ved Starten manglede det økonomiske Grundlag og derfor befrygtede ikke at kunne gennemføre 2den Afdelings, „Hjælpekorpsset“s, Program.

Som Formand for „Københavns Luftkursted“ fungerede Professor Israel Rosen-thal, medens Fru Vilhelmine Kjeldsen overtog Formandskabet for Hjælpekorpsset, og som Administrator for begge Afdelinger fungerede Grosserer Axel Kjeldsen.

nal med Havnen, ligger Den kongelige grønlandske Handels Plads, hvis store Pakhus fra Aar c. 1780 ses paa Panoramæet paa 3die Side i vort Blads forrige Numer.

Handelen paa Grønland er, som bekendt, fra gammel Tid et Statsmonopol. I en kort Periode — i Aarene 1734 til 1749 — var den overdraget til en Privatmand, Jacob Severin, som drev baade Handelen og Missionen paa vort fjerne Biland, efter ham gik den over til et Selskab, der hed „det almindelige Kompagni“, men efter dettes Opløsning 1774 atter over til Staten.

Ifølge Lov af 8. Juni 1912 om Fællestyre af de grønlandske Anliggender varetages Grønlands Administration af en Institution, som hedder Styrelsen af Koloni-erne i Grønland og som sorterer som Departement dels under Indenrigsministeriet og dels under Kultusministeriet. Under denne Institution hører saaledes Handelen, Koloniernes Besejling, den egentlige Administration af Landet (Kommunal- og Retsvæsen), Kirke- og Skolevæsenet og det offentlige Sundhedsvæsen, kort sagt alt Grøn-

land som Regel bragt Underskud, et Forhold som nu ventes ændret, idet det paa Finanslovene for 1914—15 og 1915—16 er opført med forventede Overskud af ca. 220,000 Kr., hvilket altsaa vil sige, at Landet bærer sine egne Udgifter til Administration, Kirke- og Skolevæsen, Sundhedsvæsen, Besejling o. s. v.

Indtægten fremkommer ved Salget af de hjembragte Produkter, Tran, Pelsværk, Skind samt Fisk — Hellefisk og Laks — Fuglefjer o. a. mindre vigtige Produkter. Endvidere Afgiften af Kryolithbrydningen ved Ivigtut, som drives af et privat Selskab, Kryolith Mine og Handelsselskabet, der har Kontor paa Gammel Torv Nr. 22, og som gennem en for et Aarstid siden indført væsentlig Forhøjelse af Afgiften er Hovedaarsagen til at Grønlands tidligere Underskud har forvandlet sig til et forhaabentlig vedvarende Overskud.

Udgiften er Lønninger, Bestyrelsesudgifter og Koloniernes Forsyning med Varer: Træ, Korn, Jern, Manufaktur, Kolonial samt til Skibsfarten.

Handelen ejer 5 Skibe til Besørgelse af Farten paa Grønland, nemlig de to Dampskibe Hans Egede, som føres af Kapt. Thorsen, og Godthaab, Kapt. Schoubye, samt de 3 Barkskibe: Nordlyset, Kapt. Hansen, Thorvaldsen, Kapt. C. Stoklund og Ceres, Kapt. J. Stoklund. Midt i Marts begynder Sejladsen og varer til midt i November. Dampskibene bruger c. 6 Uger om en Rejse frem og tilbage. For Sejlskibenes Vedkommende er Tiden jo stærkt afhængig af Vejr- og Vindforhold.

I den lille, maleriske Kontorbygning paa Handelens Plads paa Christianshavn har den bekendte Landskasmaler Professor V. Kynn haft sit Barndomshjem, idet hans Fader i sin Tid havde Bolig her som Handelens Pladsmester.

Den unge Skuespillerinde, Frk. Gudrun Houlberg har forøvrigt haft sit Barndomshjem paa samme idylliske Sted.

Københavns Flydedok.

Inden vi forlader Christianshavn, maa vi omtale Aktieselskabet „Københavns Flydedok og Skibsværft“, der, som berørt i et tidligere Nummer, har sin Virksomhed paa Krøyers Plads mellem Wilders- og Den گل. grønlandske Handels Pladser.

Selskabet, som er stiftet i 1897 med en Aktiekapital paa 700,000 Kr., driver Maskin- og Skibsbyggeri samt Reparationer.

Senere har Aktiekapitalen paa Grund af det stadigt tiltagende Arbejde maattet udvides og er nu 1½ Million. Den første Flydedok, et Vandareal paa c. 95 × 20 Meter, byggedes af Flensburger Schiffbau-Akt. Gesellschaft. Senere er kommet to nye Flydedokker til, samt en Tørdok, alle byggede af Selskabet selv.

Kommer man i denne Tid ud paa „Flydedokken“, som Etablissementet kort og godt benævnes, ser man, at der udfolder sig en overordentlig travl Virksomhed; nye Skibe bygges og gamle er under Reparation. Et af de sidste Skibe, der er udgaaet fra Værftet, er den komfortable Damper „Malmø“, som i Foraaret 1914 afleveredes til Øresunds-Selskabet. For Tiden er ialt 12 nye Skibe under Bygning paa Værftet og Arbejdsstyrken er 1200 Mand.

Selskabet har Filial i Ny Kalkbrænderihavn, tidligere Arentz & Rosenfeldts Skibsforretning. Den daglige Drift ledes af Overingeniør O. Munck og Kontorchef Chr. Lund.

Af Voldens Historie.

Det, der i vor Tid bringer os til at holde paa Christianshavns Vold, er dens Skønhedsværdi. Det var stor Skade om dette Bælte af Grønsvær, Spaseregange og gamle Træer ikke skulde faa Lov til at blive staaende midt i den voksende Storby. Men har disse Volde nogensinde været til Nytte? Jo, det har de absolut i 2 Afsnit af Danmarks Historie. De opfyldte, da Tiden kom, fuldt ud den Bestemmelse, Christian IV tillagde dem, da han planlagde Christianshavn, at være „vor Skibsflaade, Tøjhus, Slottet og den gamle By, som største Magt paa liggende er, til Defension og Forsikring“. Under Svenskernes Belejring af København

1658—59 ledede Kong Carl Gustav personlig et Angreb paa Byen fra Amagersiden, som skulde ske samtidig med at hans Tropper Natten til den 8. Oktober 1858 forsøgte at komme ind ved Helters Bastion paa Sjællandssiden. Han var gaaet i Land ved Dragør, slog de danske Bønder her og rykkede derefter frem mod Christianshavns Vold. Med Kong Frederik III i Spidsen foretog Københavnerne imidlertid et saa kraftigt Modangreb med Ahlefeldts og Gyldenløves Ryttere, der pludselig tørnede ud gennem Amagerport, at Carl Gustav og hans Folk blev slaaet paa Flugt og atter maatte retirere til Dragør.

I December samme Aar forsøgte Svenskerne igen at angribe over Christianshavns Vold ved at gaa over Isen i Kalvebod Strand, men under Adolph Fuchs' energiske Ledelse lykkedes det ogsaa denne Gang Københavnerne at hævde Stillingen. Saa kom det store Stormangreb Natten mellem 9. og 10. Februar, i hvilket Angrebet paa Christianshavns Vold lededes af Carl Gustavs særlig betroede Mand Claes Thott. En stor Del af Svenskerne faldt uheldigvis Vandet, da Isen brast, Resten forsøgte tre Gange at tage Volden, men Fuchs slog dem hver Gang tilbage og siger i sin Rapport over Slaget, at „Svensken havde selv taget sin Ligskjorte med“.

Anden Gang Volden gjorde Nytte, efter at den under Christian V var forlænget til den nuværende Refshale, var i Juli 1700, da en forenet engelsk, hollandsk og svensk Flaade aabnede Fjendtlighederne mod Frederik II for at forsvare Hertugen af Holsten-Gottorp. Svære Kanoner blev anbragte paa den nye Del af Volden for at give Fjenden sin Bekomst, hvis han skulde give sig til at bombardere Byen, og et Bombardement begyndte ogsaa om Aftenen d. 26. Juli og fortsattes næste Dag uden dog at gøre synderlig Skade. I Huset paa Hjørnet af Christianshavns Voldgade og Sofiegade er indmuret en Kugle, som siges at stamme fra dette Bombardement.

Ny Færdselslinier paa Christianshavn.

Naar man tænker sig Christianshavns Vold bevaret, maa man dog regne med, at den et Par Steder maa gennembyrdes for at skaffe Luft for Trafikaarer, der kan aflaste Torvegade for en Del af dens Færdsel. I Samraad med Formanden for Christianshavns Grundejerforening, Apoteker Victor Pedersen, udarbejdede Arkitekt Egil Fischer for nogle Aar siden en Plan til Regulering af Trafiklinierne i denne Bydel og til nogle Promenader m. m. I denne Plan var foreslaaet en Gennemskæring af Volden mellem Dronningensgade og Overgaden o. V., saaledes at disse Gader kunde danne en Forbindelse med Islandbrygge-Kvarteret. Over Gennemskæringen skulde føre en Bro, der forbandt de to Voldstykker med hinanden, og under denne skulde mellem de forlængede Gader være en Legeplads eller et lille Anlæg.

En anden Gennemskæring af Volden var tænkt ved Enden af Baadsmandsstræde, som saa skulde forlænges ud ad Amager til Apoteker Pedersen, der har omtalt denne Sag i en Bladartikel, bringer det tiltalende Forslag frem, at anbringe en Kopi af

den gamle Amagerport i Gennemskæringen med et Par Aabninger paa Siden for Foldegængere.

Skønt Christianshavn kun havde en kort Periode som selvstændig By, har den dog til Dato bevaret et Særpræg, og dette skyldes ikke alene dens ejendommelige Karakter men lige saa meget, at Christianshavnerne i høj Grad ejer Pietet for deres Del af Stor-København. De holder Hævd over det gamle og bestræber sig for at faa noget smukt, naar det gamle ifølge Naturens Orden maa vige Pladsen for Tidens Krav.

Fra de seneste Aar kan vi som gode Eksempler nævne den tidligere omtalte Ejendom paa Hjørnet af Torvegade og Dronningensgade, som er bygget efter Tegning af Arkitekt R. W. Rue, og Bygmester Adolphsens Hjørneejendom ved Knippelsbro og den bagved liggende Knippelsbrogade, som er bygget efter Tegning af Arkitekt Phil. Smidth.

Christianshavn ejer enestaaende Betingelser for ogsaa i Fremtiden at blive en smuk Bydel, men fra andre Byer i Landet har man jo Eksempler paa, at det Skønne ikke er bundet til de maleriske Omgivelser. Vi har set de kedsommeligste Byer rejse sig i de skønneste Egne. Maleren Nic. Lützhøft gjorde i en velskreven Artikel i Forskønnelsesforeningens Medlemsblad i sin Tid opmærksom herpaa og fremdrog en By som Aarhus. Den er, skriver han, i sin moderne Skikkelse og trods sin skønne Beliggenhed alt andet end malerisk. Man faar ved sit første Besøg i Jyllands Hovedstad Følelsen af, at her er sparket for haardt til Idyllen til Bedste for Storstadsærgerrigheden, — den Storstadsærgerrighed, der i det hele taget er en Moloch, der fortærer megen uskyldig Skønhed i sit hule Gab uden altid at give Valuta for Ofrene.

— Vi tror, efter hvad der i Retning af Modernisering er begyndt paa Christianshavn, at turde spaa, at man derude vil vide at bevare Byen skøn, som den altid har været, ogsaa for vore Efterkommere.

Nu kommer der snart en Tid, hvor Christianshavn maa have nogle flere Færdselslinier ud til Amager, hvor Bebyggelsen er taget saa stærkt til. Torvegaderne, som nu optager saa godt som hele Færdselen ude efter, trænger haardt til at blive aflastede, og der vil jo ogsaa kunne skabes nye Værdier ved et Par andre Færdselsaarer.

Men samtidig med, at man har dette for Øje, tænker man stærkt paa Voldens Skæbne. Man maatte nødig se de smukke Voldpartier dele Skæbne med Københavns Volde, de bør, fraset de nødvendige Gennemskæringer, absolut bevares.

Et Haab om, at dette kan ske, havens deri, at Christianshavnerne har overdraget Arkitekt Holger Rasmussen og Afdelingsingeniør O. K. Nobel at udarbejde et Forslag til Voldens Bevarelse i Forbindelse med nye Gadeanlæg, og efter hvad man kender til de to Herrer tidligere Virksomhed, f. Eks. ved deres Forslag til Jernbaneterrænets Bebyggelse, er der Grund til at vente et godt Resultat af deres Samarbejde.

ENHVER

bør omtale „FØR OG NU“ til Venner og Bekendte og anbefale dem at tegne Abonnement paa Bladet, for at give disse interessante og skønne Mindeblade den Udbredelse blandt Tusinder af kjøbenhavnske Hjem, som de fortjener.

Obs. Alle hidtil udkomne Numre kan endnu erholdes à 10 Øre pr. Nr. ved Henvendelse til Bladets Ekspedition, Kultorvet 16³, Tel. 3788.

Ærede Læsere!

Som meddelt i det afsluttende Nummer af April Kvartal — Nr. 12, fremtræder vort Blad fra idag af i en ny, forbedret Skikkelse.

Forandringen sker paa Basis af Henstillinger, sendt os fra mange Abonnenter, — Henstillinger, som vi have ment at burde følge.

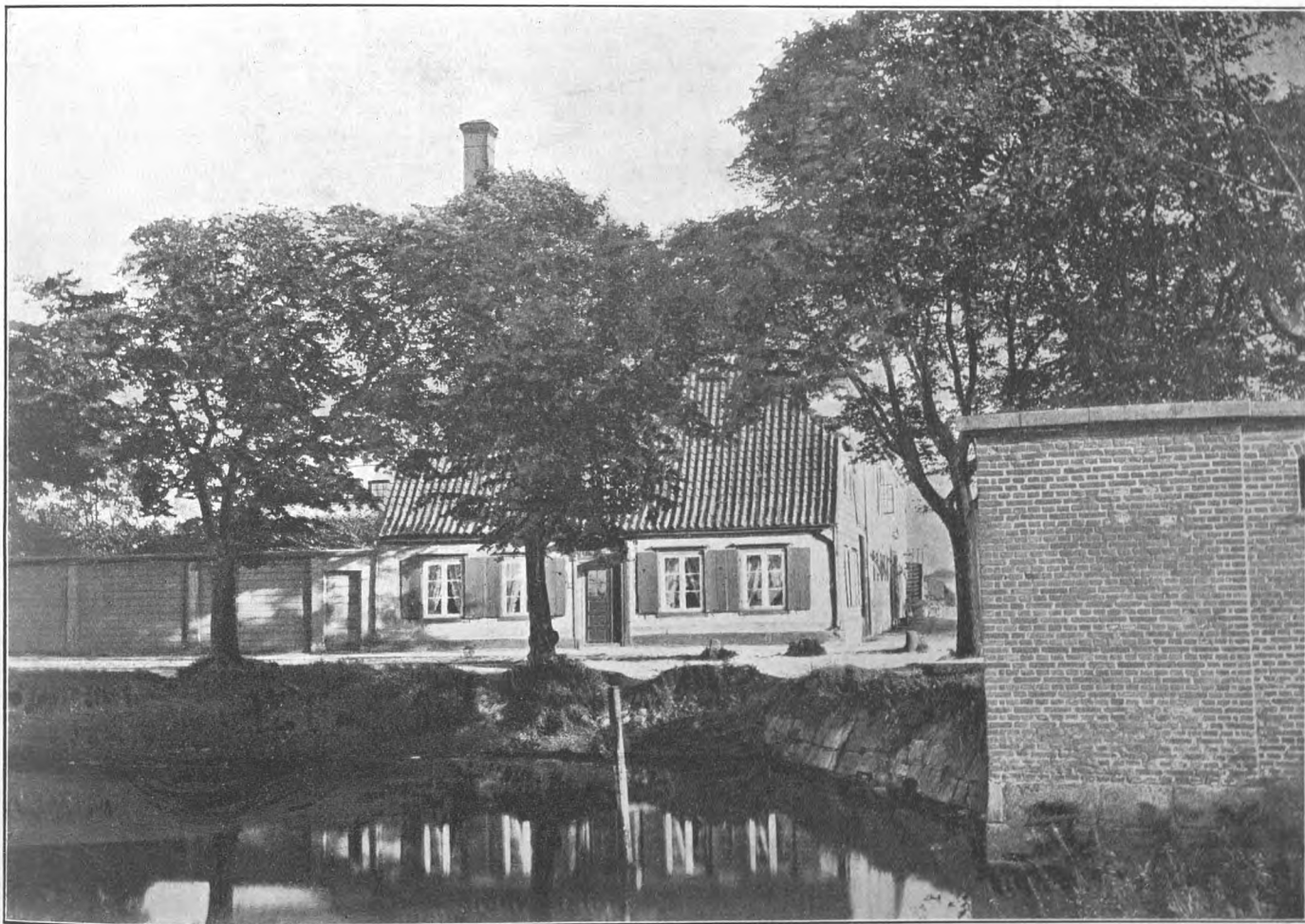
Vi afsluttede i Nr. 12 vor omfattende og rigt illustrerede Omtale af Christianshavn fra denne Bydels

vil have Brug for Oplysninger i Anledning af de mange interessante Billeder, vi bringer fra Kvarteret, som ogsaa vil omfatte Udstillingerne i 1872 og 1888 — Vesterport med Ravelinerne samt Tivoli m. m., — vil det nævnte Kort være til stor Nytte som Vejleder.

Fra selve Vestervold, — paa Strækningen fra „Rysenstens Bastion“ til Vesterport, — eksisterer der kun faa Billeder; vi har søgt og søgt efter Fotografier fra Volden med Udsigt

Del Abonnenter er rettede til os om Nødvendigheden af den nævnte Forandring, som har bevirket, at Abonnementsprisen er sat op fra 60 Øre til 1½ Krone Kvartalet (3 Kroner for de to tilbageværende Kvartaler af 1915), men vi vil dog til vor Redegørelse yderligere føje følgende Oplysninger.

Et Billedværk af den Værdi, som vort Blad har udviklet sig til at være, kræver det Hensyn til Opgavens Løsning, at det fremtræder

Rysenstens Badeanstalts Billetkontor (set fra den dækkede Vej 1880).

Etablering indtil Dato, — og gaa nu over Langebro for at tage fat paa en indgaaende Omtale af

Vestervold-Kvarteret

fra gamle Dage op til Dato.

Som orienterende Plan for de mange gamle Minder, vi i denne Afdeling vil komme til at fremdrage og illustrere, hidsætte vi paa 3die Side her i Bladet et ganske udmærket Kort, tegnet af Lieutenant Thor Branth, som giver nøjagtige Oplysninger om alt vedrørende dette Kvarter i 1858. Over Kortet har vi lagt en „Kalke“ af Kvarteret, som det ser ud i 1915.

For de Læsere, som ikke har oplevet Minderne fra 50'erne, 60'erne, 70'erne og 80'erne, og som derfor

over Stadsgraven, Kalleboderne og Tivoli, — uden at finde noget af Betydning. Det er muligt, at der findes Malerier og Tegninger af disse Partier, men ejheller saadanne er vi stødt paa.

Men saa mange desto flere Billeder bringer vi fra Kvarteret omkring det gamle Halmtorv, Vesterport før og efter Nedrivningen, Tivoli og Udstillingerne i 1872 og 1888.

Omtalen af Vestervoldkvarteret vil formentlig strække sig over 5 à 6 tolvside Numre, — saa mange kendte og ukendte Billeder har vi samlet sammen.

Med denne Redegørelse formener vi at have besvaret de skriftlige og telefoniske Forespørgsler, der fra en

smagfuldt trykt og paa den Slags Papir, som egner sig for Billedtryk, ligesom Farven, det trykkes med, maa være af prima Kvalitet. Men alle disse korrekte Hensyn, som vi fra idag har besluttet os til at tage i rigeste Maal, koster selvfølgelig betydeligt mere end almindeligt Avistryk, og naar vi har fastsat Abonnementsprisen for 12 Sider Billedtryk til Kr. 1,50 pr. Kvartal, saa er denne Pris fænomenal billig, og enhver, som samler og indbinder vort Blad, vil ad Aare faa denne Ulejlighed rigelig betalt, successive som Værket vil stige i Pris som en Følge af det specifikke og sjældent behandlede Omraade, det omfatter.

Udgiveren.

Hvad Kortene fortæller.

Som bekendt var Kjøbenhavn i sin Tid en Fæstning; — den strakte sig fra Batteriet „Sixtus“ paa „Holmens Værft“, — udover Christianshavn til Langebro og fortsattes paa Kjøbenhavn-Siden rundt om hele Byen indtil den endte med „Citadellet Frederikshavn“.

Foran Fæstningen laa „Stadsgraven“ og bag denne altsaa Voldene med de mange Bastioner, fra hvis Top man snart havde Udsigt udover Søen (Kallebodstrand), snart havde Marker og Alléer for Øje, — (ogsaa over Tivoli) og fra Nørrevold og Østervold saas udover smilende Landskaber paa den anden Bred af Stadsgraven. Alt dette er forbi, naar undtages Resterne af Christianshavns Vold og „Citadellet“. — Man sløjfede alle disse med rige Minder forsynede og med stor Møje og mægtig Bekostning opførte Fæstningsværker og idylliske Partier for at opføre de bekendte, men mindre beundrede Kaserner. Dog besluttede den vise Borgerrepræsentation i et Møde, 19. Febr. 1872, at der i Voldenes Sted skulde anlægges en 80 Alen bred Boulevard rundt om Byen, fra Kallebodstrand til Østerbro, men da denne endelig var fuldt udført, vedtog Raadet efterhaanden som disse Boulevardpartiers Træer voxede til og begyndte at give Løfte om smukke Spadseregange, — atter at rydde dem og sløjfe Boulevarden, for at give Plads for nye Projekter med underjordiske Jernbaneforbindelser o. s. v.

Der burde i det kgl. Bibliothek findes en Bog, indeholdende en fortløbende Optegnelse over de „vise Mænds“ Bedrifter i Tidernes Løb, maaske den dog, naar det blev Coutume at et Exemplar af Bogen udleveredes til hver nytiltrædende „vis Mand“, kunde bidrage sit til, at de „vise Mænd“ i Fremtiden, efter Gennemlæsningen af Bogen, tog mere Hensyn til Bevarelsen af smukke Minder i vor Hovedstad.

Selvfølgelig vil det være mindre fordelagtigt for os, hvis dette sker, da vi saa ikke faar saa mange Minder at beskrive, som Betingelsen for Bladets Fremtid kræver.

Der findes neppe noget Sted i vort nuværende Kjøbenhavn, hvor Udviklingen, efter at Voldene faldt, har brudt mere voldsomt, — ja man kan sige mere brutalt igennem end ved Vestervold og Vesterport efterat Porten var fjærrnet („Vestergab“ som Terrænet senere kaldtes).

Rysenstens Bastion var den yderste af Bastionerne paa Vestervold; den havde Navn efter Henrik Rüse (1624—1679), en af Frederik den 3die fra Holland indkaldt Bygmester, som adledes 1664 under Navnet „Rysenstein“, som Tak for, at han havde bygget „Citadellet Frederikshavn“.

Medens de øvrige Bastioner havde Navn efter deres Forsvarere under Kjøbenhavns Belejring, var dette ikke Tilfældet med Rysenstens Bastion; — Rüse var ikke her i Landet den Gang, — men han udbedrede den.

Udenfor denne Bastion laa den smukke Port (se Billedet); den laa ved Indgangen til den dækkede Vej, og blev sløjfet samtidig med at Fæstningen nedlagdes. Indenfor denne Port laa „Rysenstens Badeanstalt“ med sit idyllisk beliggende Billetkontor (se Billedet). Vi bringer her i Bladet en morsom gammel Plakat, som dette Etablissement udsendte i 1839, og flere Prospekter af den smukke og hyggelige Badeanstalt, og vore Tanker bringes vilkaarlig af disse Minder tilbage til, hvorledes Forholdene med Hensyn til „Kjøbenhavnernes“, eller maaske rettere „alle Danskes“ Renligheds-hensyn har udviklet sig siden Plakaten fremkom i 1839.

Der er ingen Tvivl om, at de gamle Vikinger og deres Kvinder gik i Bad lige fra Stranden, det være sig Vinter eller Sommer, kuldkære var de som bekendt ikke; men derefter indtræder der i Katolicismens første Dage noget mere i Retning af det blodagtige, men tillige mere rensende, som hed Varmtbad i Kar. Allerede Sakse beretter

om, hvorledes Absalon i sin Borg ved Havn i den øverste Etage af sit Taarn havde ladet sig berede et Bad, og han var knap kommet af Klæderne, før Vagten udenfor raabte, at Venderne var i Sigte. Han foer da i Toj og sprængte af Sted ud mod Kalleboderne, fik samlet sine Skibe og slog Fjenden. Om denne Begivenhed minder Absalons Statue paa Højbroplads, hvor Kunstneren netop har ladet ham ride den rigtige Vej, skønt han jo ganske vist derved kommer til at vende Ryggen til det nu levende Liv.

Vi har ogsaa skønne Viser, Folkeviser, om Tovelille, der ikke var Kong Valdemar Atterdags, men historisk bevist Kong Valdemar den Stores Frille, at hun blev skollet ihjel i et Badekar. Sagnet er for øvrigt ret internationalt, men betegnende. Saa kommer vi til salig Kong Hans' Tid. Da var det almindeligt, at man havde Badstuer i Byen, allerede Navnet Badstuestræde minder os derom; men der var den kedelige Aber-da-bei, at disse Stuer var fælles for Kvinder og Mænd; i Finland finder jo den Dag i Dag det samme Forhold Sted, hvor hele Familien gaar i Bad hver Lørdag og pisker hinanden med Ris inde ved Ovnen for derefter at løbe splitternegen ud over Vejen og kaste sig i det kolde Vand.

Kong Hans benyttede Hans Bogbinders Badstue paa Hjørnet af Store Færgestræde og Amagertorv, og han nægtede sig ikke der nogen Glæde. Men efterhaanden som disse Badstuer blev for almindelige, blev de ogsaa smittefarlige. Derfor blev de i Reformationens Dage simpelthen forbudte, og Folk var henvist til den hjemlige Renlighed. Der fandtes til Begyndelsen af forrige Aarhundrede ikke en eneste offentlig Badeanstalt i Kjøbenhavn, naar undtages to smaa Badehuse ud ved Langebro, det ene for Kvinder, det andet for Mænd; men da disse to Rum kun var adskilte ved Hjælp af Sejldug, som altid var itu, forstaar man at det ikke just var Damerens Livret at tage sig et saadant Bad.

Nu var man altsaa absolut henvist til den hjemlige Renligheds-Hygien; men skal man tro den altid sandfærdige Tode, saa saa' det sort ud med Damerne, hvorimod Mændene vidste at skaffe sig baade Sæbe og Vand. Da Tode ikke var den Mand, der i sin Sundhedstidende lod noget hygiejnisk Spørgsmaal ubehandlet, og da han vidste, at der ikke var noget mere uklogt end at gaa hen og sige til Københavnerinderne: I er nogle Grise! — saa valgte han som Læge den langt kløgere Udvej at lægge Pillen i et Kirsebær. Han sagde kort og godt omtrent saaledes: Lille Frue, det er ikke saa svært at komme i Bad. Man indbyder en Veninde; naar hun er kommen, henter man en stor Vaskeballe, hvori der kommes varmt Vand og anbringes en Skammel. Er dette gjort, klæder man sig nøgen af, sætter sig paa Skammelen og sæber sig godt ind. Man beder da Veninden tage en almindelig Urtegaardsvandkande, fyldt med koldt Vand, og saa gaar hun rundt om Ballen og vander een, til Sæben er skyllet godt af.

Hvad skete der saa? Hele Københavns fine Dameverden blev oprørt over det uanstændige i et saadant i vore Øjne praktisk Forslag og forlangte, at Mændene skulde afsige dette afskyelige og sjofle Blad, og for at Tode overhovedet skulde kunne holde det over Vande, maatte han forandre Titlen fra „Sundhedstidende“ til „Nye Sundhedsblade“.

Men hans Bestræbelser hjalp ikke meget paa Renligheden. Saa var der en behjert Mand, den rige Constantin Brun, som startede den første offentlige Varmtbadanstalt i „Hotel du Nord“ i 1820-erne; men der var heller ikke den rette Adskillelse mellem Dame- og Herreanstalt, og derfor endte det ogsaa med, at den gik Fallit.

Der var ingen, der tænkte paa, hvor smukt og let vi ad Øresunds Kysten havde Adgang til at bade.

Mert 15. Maj 1825 anlagedes saa den første offentlige Friskbadeanstalt i Kjøbenhavn: Rysenstens Badeanstalt; mærk værdig nok ikke ved det friske Vand og den aabne Strand, men ved Kalleboderne. Men Lykken fulgte de kække, og i mange Aar blev Rysensten et meget søgt Sted; men det var ogsaa anlagt efter moderne Monster i de Dage; skønt vi nu til Dags maaske vil smile lidt ad selve Badehusets mangelfulde Udstyr, kan vi jo dog ikke lade være med at anerkende, at det hele i Sammenligning med Samtidens Evrops Anstalter virkelig var mondant.

Læser vi Plakaten, som vi bringer her i Bladet igennem med Eftertanke, ser vi straks den nøje Adskillelse dels mellem Herre- og Dameanstalt, dels mellem Strøm- og Karbad.

Der er syv Badekammer for Damer, syv for Herrer, hver Afdeling med 8 Badekar; der er medicinske Bade, Douche, Regn- og Svovlbade, og saa kommer der ude paa Strømmen to Flaader med 10 Forsænkninger og 29 Paaklædningsværelser for Svømmere. Det betyder slet ikke saa lidt i saa lille en By, som Kjøbenhavn den Gang var.

Op saa er der et Svømmebassin ved Estakaderne med ren og fin Sandbund med forskellig Dybde, og der er Enkeltkamre, og for at komme derud, behøver man ikke at betale noget, Færgefarten er fri.

Op man studser vilkaarlig, naar man læser om særskilte Aftrædelsesværelser for Damer og for Herrer, fælles Konversationsrum og — en Restauration; der er Haver, der er adskilte for hvert Køn, og der er Mødehaver, og hvis man vil bo derude, skaffes der Logis, ja endog Hestestald; de fastboende betaler $\frac{2}{3}$ af sædvanlig Pris, som efter Datidens Forhold ikke er helt billigt.

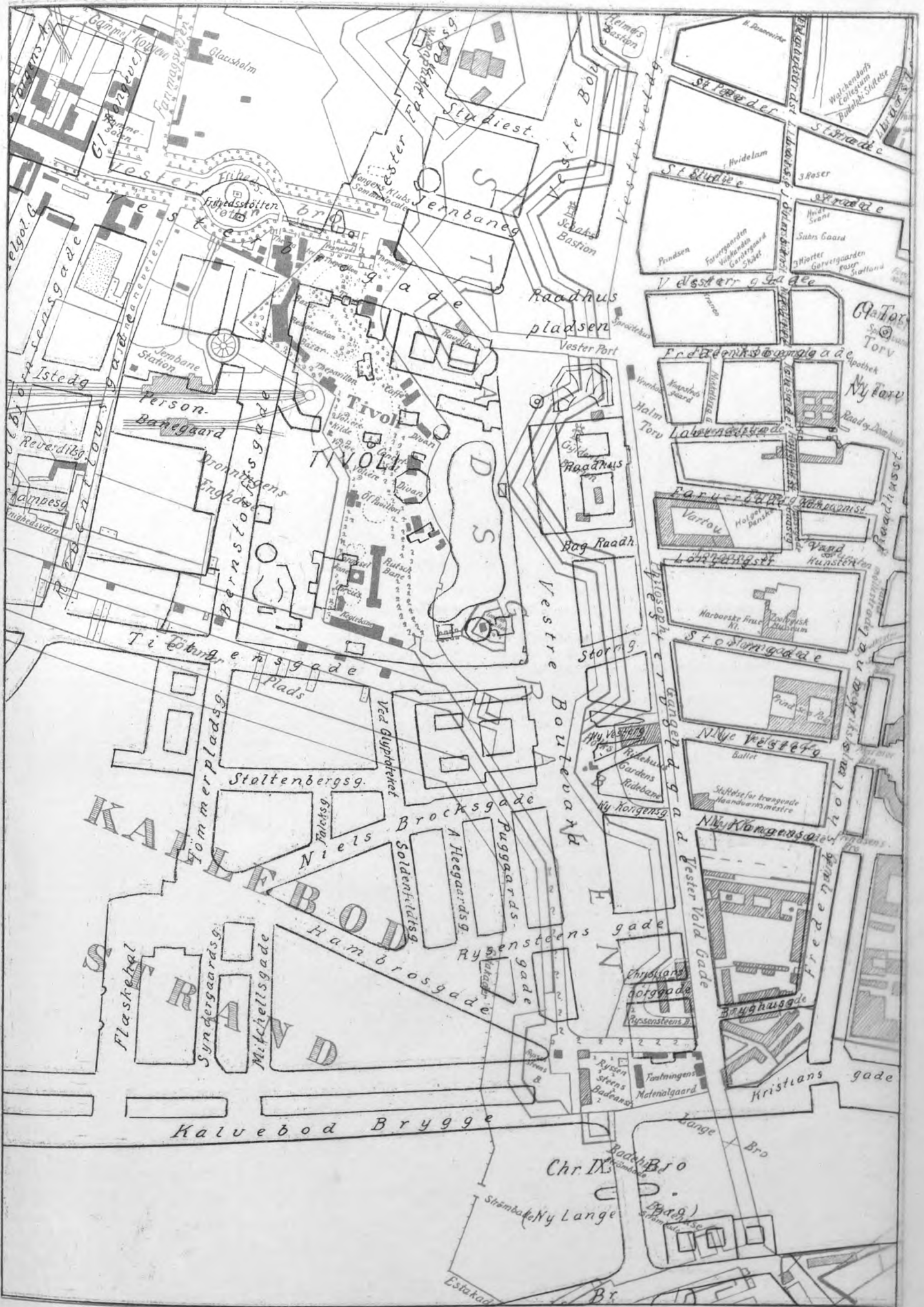
Men vi maa alligevel studse over, at vi her hjemme allerede i 1839 var saa vidt, at der ærligt talt ikke er kommet noget nyt til indenfor selve Arrangementet og Anlægget af Badeanstalterne siden; kun Raffinementet er blevet større, og om det er nogen Lykke, er vel næppe helt sikkert.

Det, vi manglede endnu, var jo kun det ene, at Vandet i Kalleboderne ikke var saa frisk som Øresunds; men det varede dog til 1845, inden man opdagede, at Øresundsbadene var de bedste; den Gang anlagedes Klampenborg Bade- og Kuranstalt, men af Byens solide Borgere ansaas den ikke for meget andet end Humbug; i „Genboerne“ tilbyder den ene Spidsborger hellere at tage ud paa den totale Rungeneringsanstalt ved Klampenborg og drikke Vand end gøre noget som helst andet. Det var Folkets Røst; der herskede virkelig stor Skepsis paa disse Omraader; men dog havde Klampenborg Badeanstalt skjult under de mange Aktieindsvøb, som foreløbig ingen Indtægt gav, ligesom som den leende Melpomene en Dolk, der gav de gamle Badeanstalter, i Særdeleshed Rysensten, Dødsstødet.

Den sygnede hen, levede væsentlig af de varme Bade; og paa det Omraade havde den stærke Konkurrenter baade i Tordenskjoldsgades saakaldte „Romerske Bade“ og i de langt billigere Hambroeske. Efterhaanden som Byen voksede blev det mere og mere ubeekvent at drage ud til Langebro.

Men den gamle Anstalt derude havde det til fælles med den gamle Garde: den døde, men den gav sig ikke.

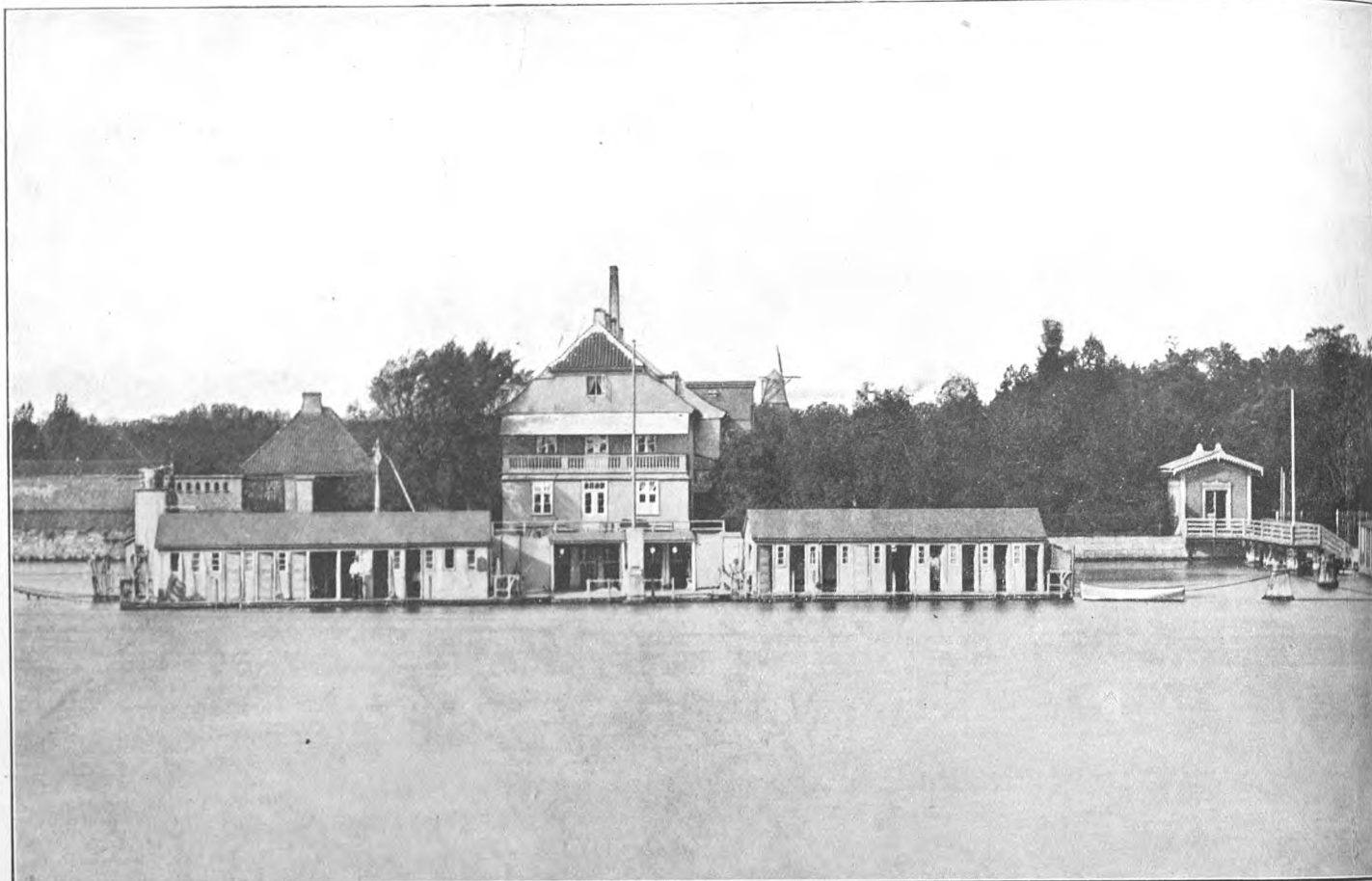
Den veg kun for Bajonetterne, og de kom en Dag i 1893, da Kommunen eksproprierede den for at faa gennemført Vestre Boulevard, hvorfor Anstalten laa i Vejen. Fra „Rysenstens Bastion“ havde man Ud-sigt ud over Stadsgraven, den dækkede Vej, Estakaderne og Kallebodstrand, og vendte man sig om og kastede Blikket ned over Vestervoldgade, saa man „Kongens Bryghus“ paa Hjørnet af Bryghusgade og i nuværende Nr. 131 i Vestervoldgade, Resterne af „Blaa Taarn“. Man forstaar saa godt, at det har været lidet behageligt for det kgl. Theaters Skuespillere at sone deres

Oversigt over Vester Vold-kvarteret, som det er nu (1915).

Kort over Vestervold-Kvarteret Aar 1858.

Rysensteens Badeanstalt set fra Havnen ca. 1865. I Baggrunden St. Kongens Mølle paa Schacks Bastion udfor Vestergade.

Smaaforseelser der, især da de kom til at bo under Tag med saa uroligt et Folkefærd som Forbrydere af Ole Kollerøds Art. Aarsagen var, at Taarnet var Fængsel for „kgl. Betientere“, (hvortil Skuespillerne regnedes), og Forbrydere fra Nordre Birk. Taarnet forsvandt først, da Arresthuset paa Blegdamsvejen var færdigt i 1848.

Den næste Bastion, man mødte, var Holcks Bastion med det i samme beliggende Ridehus (Gardens). Fra Volden havde man ligeledes her en vid Udsigt over Stadsgraven og Kallebodstrand samt de store Tømmerpladser, som laa der. Skraas over for Ridehuset, paa Hjørnet af Ny Kongensgade og Philosoph-

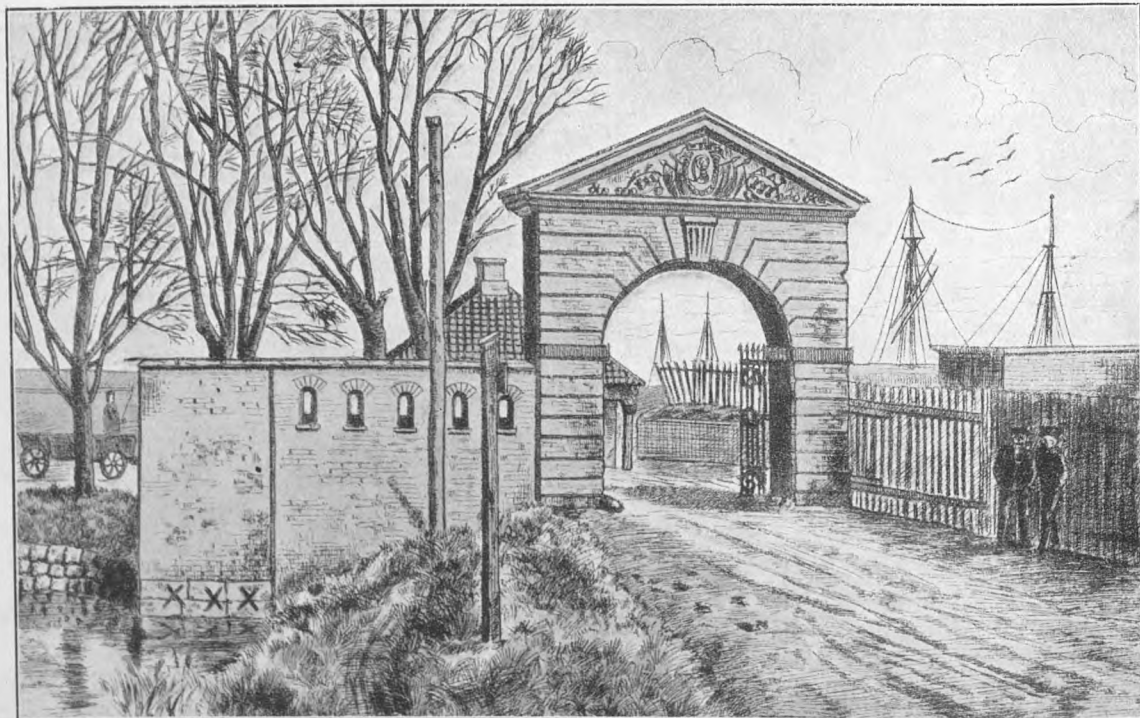
gangen, saa man et gammelt Hus, som tilhørte „Stiftelsen for gamle Haandværkere og deres Enker i trange Kaar“. Stiftelsen var oprettet allerede i 1835 som loyal Hyldestil Landsfaderen, Frederik den 6te, paa hans Fødselsdag den 28. Januar, hvorfor Kongen i et smukt Op- raab tak-

kede sine brave Borgere. — Den flyttedes i 1903 til Blegdamsvejen 74, da man fandt, at Murene blev for gamle og Lokalerne for trange.

Ejendommen solgtes senere til „Arbejdsgiverforeningen“, som i 1911 lod Arkitekt Berg opføre det nye smukke Hus, som nu ligger der (Vestervoldgade 113), og findes afbildet her i Bladet.

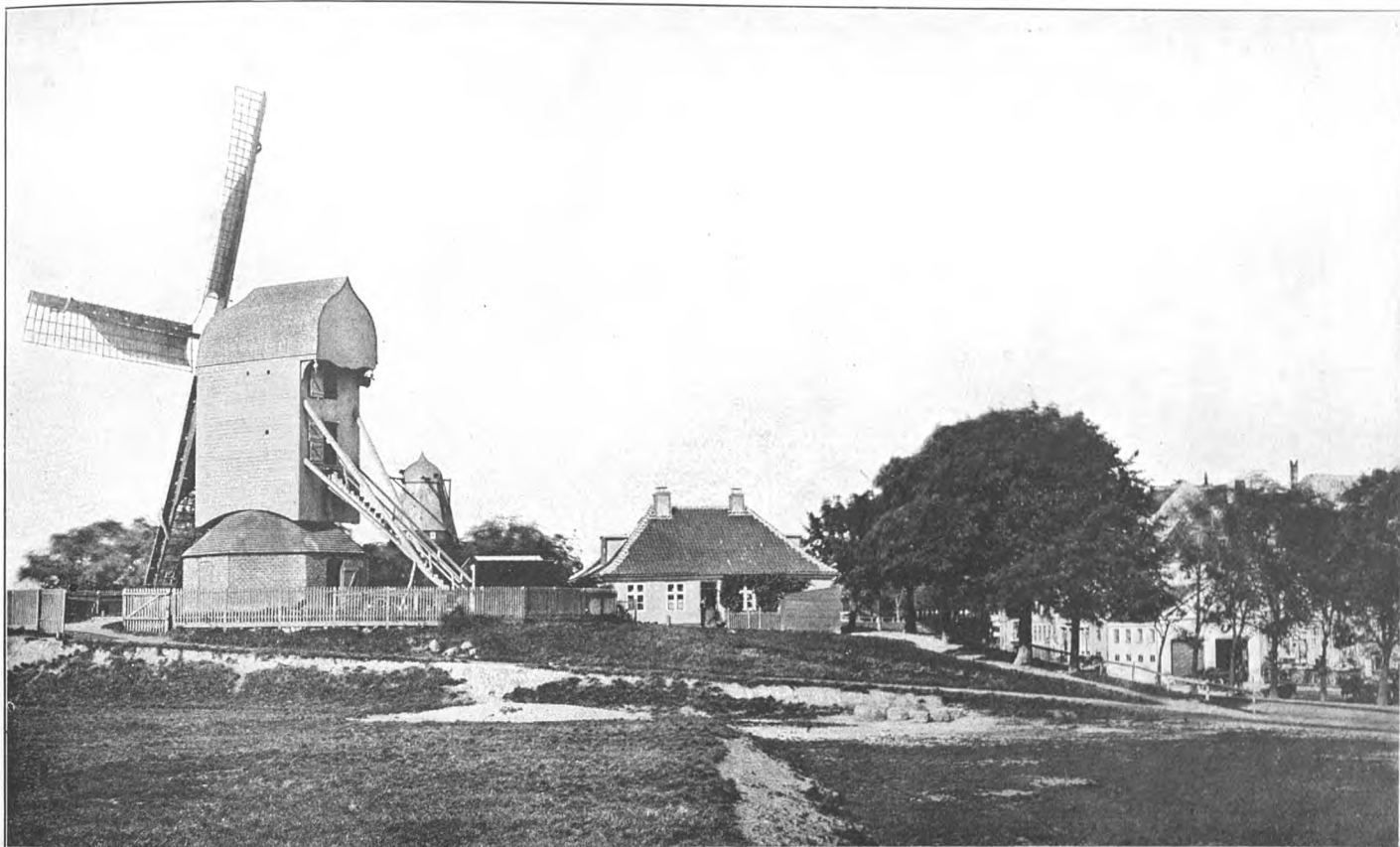
„Arbejdsgiverforeningen“ stiftedes efter de lange Strejkekonflikter i 1899; — den havde hidtil ikke ejet sit eget Hus, men boede tilleje ved Stranden, — medens Modparten, — Arbejderne jo allerede forlængst havde haft Raad og Evne til at konsolidere sig.

Gaden langs Volden fra Halmtorvet til Ny Kongensgade hed „Philosoph Gangen“; — den var i gamle Dage afspærret ved en Bom, thi den hørte jo med til Fæstningen, og man maatte ikke færdes der til Fods uden Tegn, som kostede 1 Rigsdaler om Aaret. I det hele taget var den en fornem Passage, som betragtedes som Ud- og Indkørsel til „Christiansborg“ Slot, saa kunde kongelige Karosser maatte køre dér; — omkring Aar 1800 lempedes dette saa meget, at det almindelige Publikum, der var til Fods, fik Adgang, men Publikum blev hyppig forulempet af de overlegne og hensynsløse Officerers Ridd. — Da nogle Fod-

Uden for Rysensteens Bastion. Indkørselsporten til den dækkede Vej, set fra samme.

gængere saaledes en Gang var „redet“ ned, rejste der sig en saadan Harm, at den saakaldte „Philosoph-gangs-Fejde“ opstod, under hvilken Militær og Politi, Aften efter Aften havde blodige Sammenstød med Studenter, Borgere og Pobel. Der findes kun et Sidestykke hertil i Kobenhavns Annaler, det

Lavendelstrædes Mølle paa Vestervold, ogsaa kaldet Lucie-Møllen (populært „Lusse-Møllen“). Tilhøje Vejerboden paa Halmtorvet, ca. 1885.

var den omtrent samtidige „Posthus-Fejde“.

Ved fortsat Vandring paa Volden henimod Halmtorvet traf man paa „Gylden-

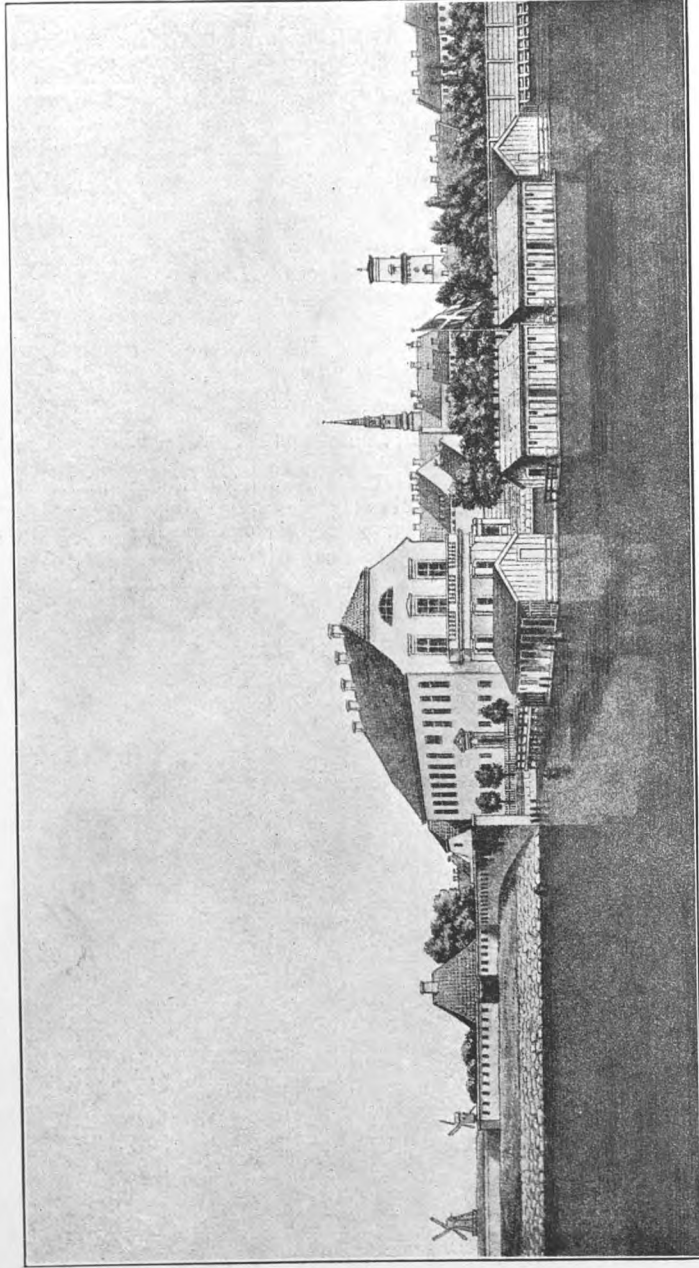
løves Bastion“, fra hvis Volde man udover Stadsgraven saa Tivolis dengang langstrakte Terræn, og vendte man sig om saa man nede i „Philosophgangen“ paa

Hjørnet af Løngangsstræde, en stor rød Bygning, som forøvrigt ligger der endnu. nemlig „Vartov“, som altsaa ogsaa har kendt Philosophgangens Dage. Denne Byg-

Philosophgangen med Vestervold, i Baggrunden Vejerboden paa det gamle Halmtorv (set fra Vestervoldgade ud for Ny Vestergade, ca. 1870).

Søbade - Anstalten ved Hysenstens Bastion.

Denne Badeanstalt har, efter adskillige Forbedringer og Udvidelser, følgende Både at tilbyde:

a) I Huset: til enhver Tid af Aaret.

- 7 Badefamre for Damer med 8 Badekar,
- 7 dito for Herrer med 8 dito,
- 1 Dampbad for Herrer,
- 1 Badekammer til mediciniske og Svovl-Bade,
- 1 dito til Douchebad og Regnbad.

b) Paa Strømmen: Fra Mai til seent paa Efteraaret.

- 2 Flaader, ubelukkende for Damer, med 10 Forsenkninger,
- 3 dito for Herrer, med 10 Forsenkninger og 29 Paaflæbningskamre for Svømmere,

sal, og en Restauration; der er en egen Have for Damerne, og en større Have der kan besøges saavel af Damer som Herrer. — Logisvareiser for Badegjæster kunne faaes naar saadanne ønskes, ligesaaledes findes Staldrum til flere Heste.

Priserne.

- I Huset:** 1 varmt Bad, med Tilbehør af 2 Haandklæder, uldent Teppe, Barmefurv etc. 48 β
 1 koldt dito, et Stykkebad eller Regnbad, med dito 32 -
 1 Dampbad, med Tilbehør af Haandklæder, ulden Slaaprof etc. 64 -
 1 medicinisk Bad, hvortil dog de nødvendige Ingredientser maae medbringes 48 -
 1 Douchebad, varmt eller koldt 48 -
Udmerkt. Børn under 10 Aar betale halv Pris for varme Både, naar de ledsages af en Person, som selv bruger Badet.

Abonnements - Priserne paa varme og kolde Både ere:

- 12 varme Både 4 Rbd. - β 12 kolde Både 2 Rbd. 48 β
- 6 dito dito 2 - 48 - 6 dito dito 1 - 48 -

Paa Strømmen:

- 1 Strømbad, saavel i Forsenkningerne, som ved Eftacaderne 20 β
- 1 Svømmebad (Afbenyttelsen af Svømmekammerne paa Flaaden) 12 -

Børn, under 10 Aar, betale den halve Pris for Strømbade.

Et Barn, under 10 Aar, kan den Badende medtage i Badet uden Betaling, naar derimod en voksen Person med flere Børn afbenytte eet Badekammer paa Strømmen, er Prisen saaledes:

- For en voksen Person med 2 Børn 24 β
- med 3 dito 32 -
- med 4 dito 40 -

Abonnements - Priserne paa Strøm- og Svømmebåde ere:

- 12 Strømbåde 2 Rbd. 12 Svømmebåde 1 Rbd.
- Svømmebåde en heel Maaned, til Afbenyttelse 1 Gang daglig 2 -

Udmerkt. De logerende Badegjæster betale kun $\frac{1}{3}$ for Badet naar det tages 1 Gang, og $\frac{1}{2}$ naar det tages 2 Gange daglig. Haandklæder til Strøm- og Svømmebåde betales aparte med 4 β pr. Siff.

Fjjobenhavn i Juni 1839.

Vestervold-Terrænet efter Afgravningen med Udstillingsbygningerne, paa Strækningen fra Stormgade til Halmtorvet (nu Raadhuspladsen) 1888.

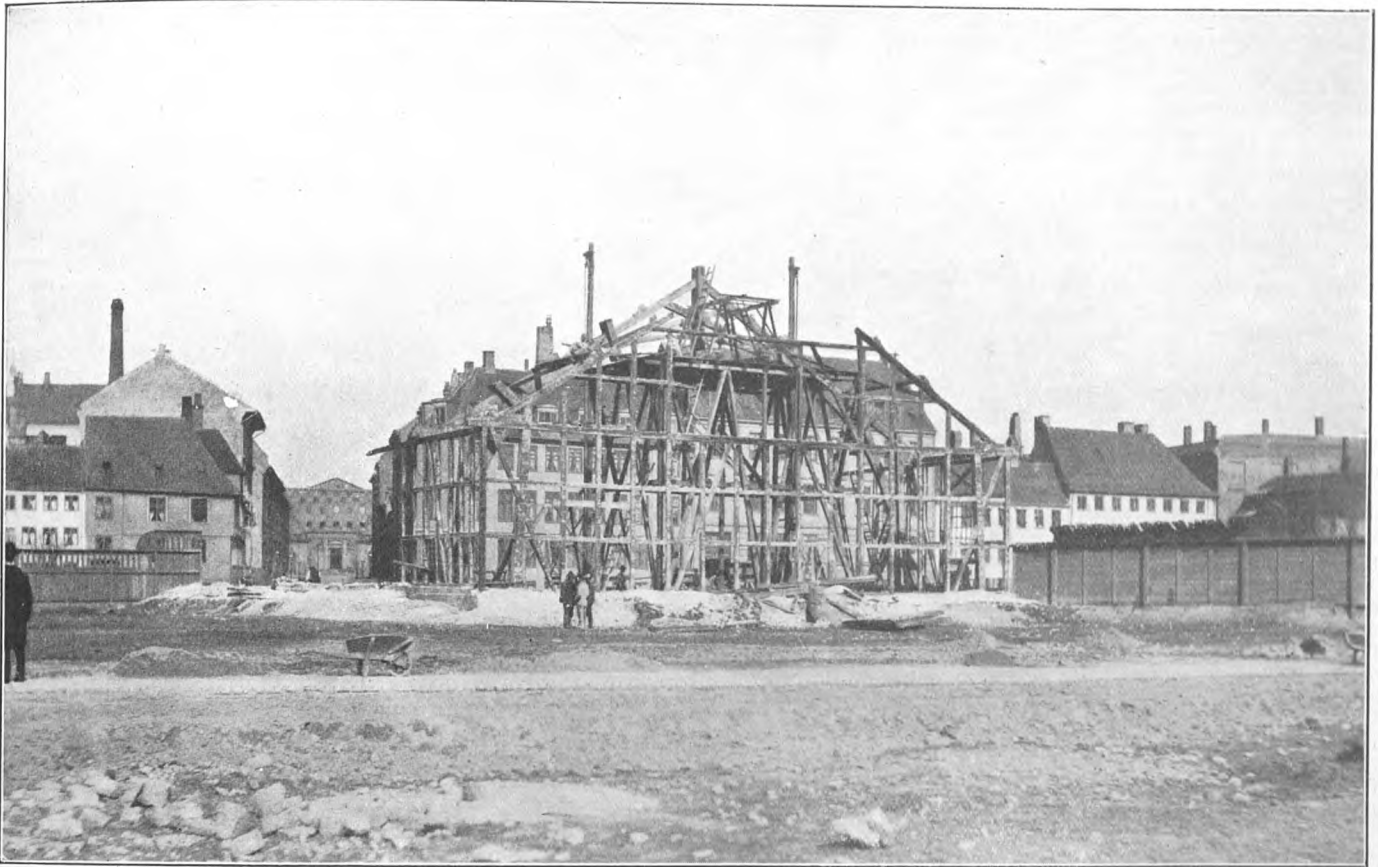
ning, som oprindelig er opført i Chr. IV's Tid, har med sin ejendommelig rolige Arkitektur bravt hævdet sig blandt de nye arkitektoniske Kunstværker, som i de se-

ner Aar er opvokset omkring den. — „Vartov“ er som bekendt en „Stiftelse for trængende Borgere“; den laa oprindelig paa Strandvejen, hvor den gamle

„Rosbæk Mølle“ blev indrettet til at optage Lemmerne; den blev dog i 1658 ødelagt af Svenskerne. — Lemmerne lejedes derefter ind i et Hus i Pilestræde indtil

Vestervold-Terrænet, som det nu ser ud paa Strækningen fra Stormgade til Raadhuspladsen (tidligere Halmtorvet). Bygningerne fra venstre til højre er Overformynderiet, Raadhusets Varme-Anstalt, Hovedbrandstationen og Raadhuset.

Ridehuset i Philosophgangen (Holcks Bastion) lige over for Ny Vestergade, nedrevet 1891.

1662, da de blev anbragte i „Børnehuset“ paa Christianshavn, indtil det nuværende „Vartov“ var færdigt.

Bygningen ved „Philosophgangen“ var oprindelig en Del af Tycho Brahes Ejendom, hvor han havde sit første berømte Observatorium, men efterhaanden forsvandt saa den ene saa den anden Fløj af Bygningen saa at den i 1725 var helt nedbrudt. I 1726, d. 6. Maj nedlagde Kronprins Christian, (senere Christian den 6te) Grundstenen til Fløjen ud imod Løngangs-

stræde. — Senere udvidedes Komplekset med en Fløj mod Farvergade (1757) og saa sent som 1840 er den sidste Fløj i Gaarden bygget.

Paa vort Billede her i Bladet af „Philosophgangen“ beundrer man de skønne Linde, som man nu med Suk maa savne; — man forstaar godt, at unge Studenter havde Lyst til at gaa deres Ture netop i disse Træers Skygge, som det hændte med Hovedpersonen i Carl Bernhardtts „Lykkens Yndling“, som netop fandt sin Lykke dér,

da den gamle Diplomats Vogn kørte paa ham.

Gyldenløves Bastion havde med Rette sit Navn efter Ulrik Christian Gyldenløve, Christian den 4. og Vibeke Kruses Søn. Han havde tidligere gjort mange Udfald og havde haft Heldet med sig, saa at han var Københavnerens Yndling. Da Vinteren strængedes og Vandene frøs, saa Faren voksende, tog Gyldenløve Kvarter paa den Vold-del, der særlig blev betroet hans Omsorg, den farligste af dem alle, Strækningen

Glyptotheket, som opførtes bag „Holcks Bastion“ (indviet den 1. Maj 1897) lige over for Ny Vestergade. — Senere har Glyptotheket faaet flere Tilbygninger og en Kuppel.

imellem Kallebodstrand og Vesterport; her rejste han Palisader, satte Stormpæle, lagde Fodangler, stillede spanske Ryttere, sammenholdte med Jernlænker, og plantede „Stykker“ saaledes, at da Svenskerne foretog Hovedstormen, standsede Gyldenløves mægtige Forsvarsarbejde dem, skønt han allerede den Gang laa i sin Grav, han døde d. 11. Decbr. 1658 „af en Helvedes Brand“, som ufejlbarlig hastede mod den evige Fordærelse og som Gud ikke længere vilde tilbyde den saa længe forsmaaede Naade. Det sagde ialtfald Pastor Jens Justesen ved hans Dødsleje, men da Dødsbudskabet lød over Kjøbenhavn og Fjenden stod udenfor Byens Volde, manglede man i det afgørende Øjeblik hans Person. Hans Gerning hjalp til Sejr. Han stod i den haardeste Trængselstid forrest blandt Byens Forsvarere, enhver Borger, der gik til Volds imod Svensken, blev varm om Hjertet og fik Vand i Øjet, naar Ulrik Christian Gyldenløves Navn blev nævnt.

Paa Gyldenløves Bastion laa ogsaa Lavendelstrædes Mølle, ogsaa kaldet Luciemøllen, som Kjøbenhavnerne med den bredere Udtale kaldte „Lussemøllen“; og nedenfor Bastionen laa det bekendte Halmtorv. Luciemøllen var en Stubmølle, den sidste i Kjøbenhavn. Da man rev Voldene ned, fandt man det dog syndigt at ødelægge den, som det gamle Stykke Kultur, den var, hvorfor man flyttede Møllen ud paa Kongens Enghave, hvor den stod, lidet paaagtet og passet, til den fandt sin Død i Flammer St. Hans Nat 1913, da nogle Bøller brugte den til St. Hansblus.

Paa Halmtorvet laa den gamle Vejerbod; her fik Bønderne, inden de skulde betale Aksise i Porten, deres Varelæs vejjet, og Tolderne stak deres lange ejendommelige Søgere ind i det for at undersøge, om der var Kontrabande med.

Al den gammeldags Hygge, som vi her har beskrevet og ved vore Billeder har gjort levende, blev ved Voldenes Sløjfning tilintetgjort og afløst af det Vestervold-Kvarter, som vi nu kender, og som paa

den Strækning, vi nu har beskrevet, særlig karakteriserer Spørgsmaalet „før og nu“. Tempora mutantur, et nos mutamur in illis, siger Horats: Tiderne skifter og vi med dem. Det er en Smagsag, hvad man synes bedst om. De gustibus non est disputandum, siger samme Digter. — Om Smag disputerer vi ikke, dog ere vi ikke enige med ham om denne Sætnings Berettigelse, naar Talen er om de Forandringer Byen undergik da

„Philosophgangen“ Grund til Overformynderiet, der byggedes 1893—1894 af Professor Hans J. Holm (se Billedet). Institutionen havde indtil 1859 haft Plads paa det gamle Raadhus og var derefter til Huse i Stormgade Nr. 17 (det nuværende Skolemuseum), indtil den fik sit eget Hus ved nuværende Vestervoldgade.

Ved Siden af Overformynderiets Bygning rejstes paa Halmtorvets Grund det

lille Varme- og Elektricitetsværk, der forsyner vort Raadhus med det fornødne. — En underjordisk Gang fører herfra til selve Raadhuset, under den ny Hovedbrandstation, som ligger paa Hjørnet af Vestervoldgade og Passagen: „Bag Raadhuset“. Hovedbrandstationens Opførelse paa begyndtes i 1889 af Stadsarkitekt, Professor L. P. Fenger og fuldendtes i 1893.

Som Kronen paa hele Værket knejser nu paa Grunden, som tilhørte Gyldenløves Bastion, vort stolte Raadhus, Professor Martin Nyrops Mesterværk, hvis Opførelse tog hele 6 Aar.

Omtrent hvor Holcks Bastion laa, dog mere tilbage i Terrænet, opførtes i 1897 Glyptotheket, der som bekendt skyldes afdøde Brygger Carl Jacobsen og hans Hustru Ottilia sin Tilbliven. — Deter jo en enestaende verdensberømt Institution, der indeholder Kunstskatte, som ingen anden Samling har Mage til, og som trækker Tusinder af Rejsende til Kjøbenhavn. — Den ældste Del af Bygningen, Partiet mod Vestre Boulevard, opførtes efter Tegning af Professor Fenger og indviedes 1. Maj 1897. Det sidste og største Parti, som er bygget af Professor Hack Kampmann, indviedes den 27. Juni 1906. Lige overfor Glyptotheket opførtes i 1899, efter Tegning af Professor Storck, en stor og smuk Bygning til Brug for „Videnskabernes Selskab“. Her standser vi for denne Gang vor Artikel om „hvad Kortene fortæller“, som vi vil fortsætte i de følgende Numre med Beskrivelsen af „Vesterport“-Kvarteret, før og efter Portens Fjernelse, samt Tivoli. Red.

Fra Glyptothekets søndre Facade. Tilhøje Videnskabernes Selskab, opført Aar 1899.

de rev Voldene ned og erstattede dem med de Partier, som senere voksede op paa deres Grund; — vi tror nemlig, at alle er enige med os i, at den gamle Smag med Voldene, Stadsgraven, Kirsebærgangene o. s. v. midt i Byens Centrum, var den bedste, — derom kan der sikkert ikke disputeres.

Men Voldene maatte som sagt vige, „da Tiden krævede det“. — Udstillingen i 1888 stod for Døren, og man fandt, trods energisk Sogen, ikke noget andet Sted i Hovedstaden, hvor man bedre kunde rasere saa grundigt og saa pietetsløst som her — for at skaffe Plads for en forbigaaende Udstilling.

Da saa Pladsen var raseret og ledig, gav

Rejsende til Kjøbenhavn. — Den ældste Del af Bygningen, Partiet mod Vestre Boulevard, opførtes efter Tegning af Professor Fenger og indviedes 1. Maj 1897. Det sidste og største Parti, som er bygget af Professor Hack Kampmann, indviedes den 27. Juni 1906.

Lige overfor Glyptotheket opførtes i 1899, efter Tegning af Professor Storck, en stor og smuk Bygning til Brug for „Videnskabernes Selskab“. Her standser vi for denne Gang vor Artikel om „hvad Kortene fortæller“, som vi vil fortsætte i de følgende Numre med Beskrivelsen af „Vesterport“-Kvarteret, før og efter Portens Fjernelse, samt Tivoli. Red.

Den gaadefulde Skønhed.

Fortælling fra forrige Aarhundredes

Slutning.

(Fortsættelse).

Der var kommet en stærk Uro og Rastløshed over mig. Den Skuffelse, jeg havde

lidt, vilde ikke have smertet mig saa meget, som den gjorde, hvis jeg havde haft noget at beskæftige mig med, noget, som kunde adspire mine Tanker. Men nu havde jeg kun alt for god Tid til at henfalde i Grublerier, og tilsidst gav min forpinte Hjerne sig ogsaa til at beskæftige sig med en Ting, som jeg næsten havde glemt — Nattens mærkelige Hændelser. Efter at have taget Afsked med nogle af Husets Venner, der var bleven Natten over efter Ballet, besluttede jeg mig til at foretage den grundige Undersøgelse af mit Taarnværelse, som jeg havde lovet mig selv at iværksætte, skønt Affæren nu havde tabt en ikke ringe Del af sin Interesse for mig.

Min Undersøgelse førte ikke til noget Resultat. Der var intet at finde i Rummet udover, hvad der skulde være, og jeg kunde ikke se, at der var hemmelige Døre eller Aabninger af nogen Slags i Væggene.

Jeg vilde ikke tale til nogen om, hvad jeg havde set eller troede at have set. For det første havde Sagen som sagt for liden Interesse for mig, og for det andet skulde Ophavsmanden ikke have den Fornøjelse, at Spøgen var lykkedes, hvis det hele skyldtes en overlagt Plan. Endelig burde jeg tage Hensyn til dem, der maaske var mere overtroisk end jeg, og som for bestandig vilde faa en Skræk for at være i Huset, hvis jeg fortalte noget af den Slags — ikke at forglemme, at jeg i ethvert Tilfælde ikke vilde kunne undgaa at gøre mig en lille Smule latterlig, hvis jeg gjorde det.

Jeg beholdt derfor Nattens Hemmeligheder for mig selv og ventede paa, om der muligvis skulde vise sig mere.

Dagen var mig utaalelig lang, og jeg vilde have været meget glad, om jeg havde kunnet rejse bort fra Gammelkloster uden at forurolige min Onkel. Men der var ikke andet for mig at gøre, end vente til Dagen kom, da min Afrejse en Gang var bestemt til Mandag.

Ved Middagsbordet var vi kun et lille Selskab. Huset var paa en Gang blevet saa underlig stille efter Nattens Uro og Lystighed. Foruden Onkel Wilfred, den gaadefulde Skønhed — der nu var Datter i Huset — og mig selv, var der kun Sir Thomas og Lady Towers samt Miss Trail. Jeg havde halvvejs ventet, at Paula skulde være kommen, men hun havde ikke ladet sig se, ligesaa lidt som de andre Beboere af „Reden“

Bordet, vilde jeg se at blive ene sammen med hende, for at hun kunde faa dette Svar.

Inden vi endnu var færdige med at spise, opdagede jeg, at jeg ikke var den eneste, der havde bemærket den gaadefulde Skønheds spørgende Blikke. Miss Trail havde set dem og saa ud til at være ubehagelig berørt deraf.

Hun blev mere og mere aandsfraværende og glemte tilsidst næsten at spise.

Da vi endelig rejste os, og Miss Hope var ved at gaa ind i Dagligstuen, næsten løb hun efter hende og hagede sig fast i hendes Arm.

Onkel Wilfred og Sir Thomas havde sat sig til Ro ved en Flaske sjælden gammel Portvin, og jeg vidste, hvad det betød for de to. Jeg lod dem af et godt Hjerte være alene om den og gik for at finde Consuelo. Men inden jeg naaede Pianoet, hvor hun sad og fantaserede som i Drømme, havde Miss Trail stillet sig imellem os, med sit uundgaaelige Dyr knugnet op til sig med begge sine Arme.

Jeg tog Plads paa en Stol et Stykke fra Pianoet, og da jeg havde gjort det, satte Miss Traill sig ogsaa ned. Det var tydeligt nok, at hun vilde holde mig borte

fra Miss Hope. Vidste hun, hvad det var, der gjorde hendes Veninde urolig, og vilde hun ikke have, at jeg skulde faa det at vide?

Hun gav sig til at snakke om sit mærkværdige Dyr, fortalte de utroligste Historier om dets Vaner, Klogskab og Hengivenhed, og for at faa lidt Afveksling i den lidet interessante Konversation spurgte jeg hende omsider, hvor hun havde faaet Dyret fra. Til min Overraskelse fremkaldte dette uskyldige Spørgsmaal en stærk Rødme paa hendes gule Ansigt. Jeg vidste ikke af, at jeg havde fremsat Spørgsmaalet paa nogen særlig inkvisitorisk Maade, men det maatte jeg vel have gjort, for hun blev forlegen og sagde med en unaturlig Latter:

„Nej, véd De hvad, Mr. Darkmore, nu bliver De for nærgaaende! Jeg kan se paa Dem, at De véd, hvor jeg har faaet det lille Dyr fra, og nu sidder De og venter paa, om jeg vil sige Sandheden eller ikke. Men De kan tro, jeg er lige saa klog som De.“

Jeg vilde lige til at forsikre hende, at jeg hverken havde Anelse om hendes Dyrs Oprindelse eller tænkte paa at bringe hende i Forlegenhed, da jeg pludselig fik en Indskydelse. Jeg fandt, at det kunde være interessant at se, hvor vidt jeg kunde komme

Stiftelsen for gamle Haandværksmestre og deres Enker i trange Kaar, stiftet 28. Januar 1835 — Vestervoldgade 113. Stiftelsen flyttedes i 1903 til Blegdamsvej 74. Arbejdsgiverforeningen købte senere Ejendommen.

havde beæret os med noget Besøg i Løbet af Dagen.

En uvilkaarlig Længsel drev mit Blik over mod det yndige Ansigt ligeoverfor min

Arbejdsgiverforeningens Hus, opført 1911, Vestervoldgade 113.

Onkel, og hver Gang jeg saa paa hende, fandt jeg til min Overraskelse, at hun ufravendt betragtede mig med et eget undersøgende Blik. Der var et Spørgsmaal i dette Blik — et Spørgsmaal, der øjensynlig gerne vilde have et Svar. Og jeg tog da den Beslutning, at saasart vi havde rejst os fra

i et Forhør over hende, siden hun nu en Gang havde givet mig Ideen.

Jeg indskrænkede mig derfor til at svare med et Smil, der kunde betyde, hvad det skulde være.

„De har været der,“ vedblev hun, idet hun stirrede stift paa mig med sine skæve Øjne.

Gud véd, hvor det er, jeg skulde have været, tænkte jeg; men jeg blev i min Rolle og svarede med det Spørgsmaal: „Nuvel — og hvis jeg har, hvad saa?“

„De skal ikke tro alt, hvad den pjaltede Bondedreng har fortalt Dem. Det var jo kun en ganske uskyldig Spøg, som ikke kunde gøre noget Menneske Fortræd, at sende det Telegram. Jeg tilstaar, at det var mig, der først fandt paa det. Consuelo vilde ikke have det og var gruelig vred paa mig, da hun hørte, at det var gjort. Nu har naturligtvis det lille Bæst narret os alligevel, og kanske i Tilgift paa Handelen proppet Dem med en Mængde Usandheder om os. Men jeg haaber ikke, at De fortæller noget deraf til Deres Onkel. Han — vilde ikke kunne forstaa det, og sagtens tænke alt muligt ondt om mig for den Bagatels Skyld, skont det kun førte til Lykke for ham selv. Det vilde ikke være behageligt for mig at være her i Huset, kan De nok forstaa, og heller ikke for Consuelo, hvis han fik det at vide. For det maa De vide, at i hvad der saa sker, vil Consuelo ikke kunne skilles fra mig.“

Hendes Øjne var næsten ved at krybe ud af Hovedet paa hende, saa ilter var hun bleven. Endnu ganske konfus og ude af Stand til at forstaa, hvad der egentlig gjorde hende saa ophidset, begreb jeg omsider, hvad det var, hun havde talt om. Hun maatte paa en eller anden Maade have erfaret, at Hemmeligheden med det falske Telegram var bleven røbet og havde nu travlt med at dække sig selv og Miss Hope for de ubehagelige Følger, dette muligvis kunde faa. For at undgaa at svare direkte sagde jeg:

„Jeg forstaa Dem fuldkomment, Miss Trail. Men jeg kan ikke se, hvad det har at gøre med Deres lille Dyr.“

„Siden De véd saa god Besked,“ sagde hun polisk, „saa har De vel ogsaa nok hørt, at jeg købte Dyret af Drengens Moder, den gamle Grøntkone. Men det er flere Aar siden — længe før han kan huske.“

Hun averterede det søde lille Dyr til Salg i Avisen. Folk vidste, at jeg altid havde haft Lyst til at eje et saadant, siden jeg en Gang saa det i et Menageri. Saa var der nogen, der sendte mig Avisen til — til det Sted, hvor jeg den Gang boede, og jeg tog straks ned og købte det. Jeg betalte en god Pris for den, kan De tro, men jeg har aldrig fortrudt det.

Saa var det, at Consuelo og jeg traf den gamle Kone igen, da vi var i Martenhead sidste Oktober Maaned, De véd nok. — Men hvad sidder jeg her og snakker! — De véd naturligvis alt dette lige saa godt som jeg,

tør jeg vædde paa. Det er vist meget bedre, De fortæller mig, hvad De har hørt, og hvor De har det fra, hvad?“

„De har fortalt mig noget, som jeg ikke vidste, Miss Traill,“ tilstod jeg. „Jeg havde nok erfaret, hvem der spillede os det Puds med Telegrammet, men at De havde haft Forretninger før den Tid med „den gamle Grøntkone“, som De kalder hende, det vidste jeg ikke af.“

Det gav et lille Sæt i hende, medens hun ufravendt stirrede paa mig.

„Vidste De ikke — vidste De ikke af, at hun var Grøntkone?“ spurgte hun forstyrret.

„Jo, det vidste jeg. Det havde jeg mine Grunde til at vide, skal jeg sige Dem.“

Hun rødmede endnu stærkere end før. Hendes Ansigt under den sorte Paryk saa ud, som om det var af Mahogni.

„Jeg forstaa ikke, hvad det er, De mener!“ sagde hun arrigt. „Men nu kommer vi bort fra det, vi begyndte med. Vil De give mig det Løfte, jeg bad Dem om? Det kan vel ikke være svært for Dem, skulde jeg tro, for jeg véd ikke af, at De vil os noget ondt, saadan som Miss Wynne. Og jeg sagde Dem jo, at det ikke var Consuelo, om det end var for hendes Skyld, det skete.“

„Jeg skal med Fornøjelse opfylde Deres Ønske og ikke sige noget til hende,“ svarede jeg diplomatisk. Men inden jeg gør yderligere Indrømmelser, vil jeg handle med Dem, Miss Traill.“ Jeg holdt inde. En pludselig Idé havde grebet mig og faaet mit Hjerte til at banke af Ængstelse og Spænding. Jeg rejste mig op fra min Stol, saa alvorligt paa hende og sagde: „Sig mig allerførst, Miss Traill, da De forlod Hazelmount, Sir Thomas Towers Landsted, for at rejse til Deres Slægtninge, havde De saa ikke forinden noget at gøre med Vinen, som min Onkels Sekretær, Mr. Jerome, fik.“

Hun sprang op fra sin Stol, som om hun var skudt ud af en Kanon, glemte i sin Befippelse rent sit kære Dyr, der faldt paa Gulvet og laa og sprællede med alle fire Ben i Vejret. Hendes gule Ansigt trak sig sammen som et Stykke Pergament, der er Ild i; men tilsidst tog hun sig sammen og gav sig til at le.

„Nej, véd De hvad, Mr. Darkmore, nu bliver De ved Gud for morsomt!“ sagde hun. „Jeg véd virkelig ikke noget om Mr. Jeromes Vin — hvor skulde jeg vide det fra — og jeg er vis paa, at Consuelo er lige saa uskyldig som jeg.“

„Uskyldig i hvad? Jeg har ikke beskyldt Dem for noget,“ svarede jeg, alvorlig som før.

„Aa, De véd godt, hvad det er, jeg mener — De slemme Mand! Uskyldig i alt muligt, baade det ene og det andet. Vil De ikke tro mig, kan De la' være. Nu gaar jeg op paa mit Værelse, for det lille, stakkels Kræ er søvnt og skal puttes i Seng.“

— Naar alt kom til alt, havde jeg jo ikke faaet meget at vide, som jeg ikke vidste i Forvejen. Men saa meget turde jeg nok slutte mig til af Miss Traills An-

sigt og Optræden, da jeg nævnte Jerome og Vinen, at var der nogen, der havde drevet sit Spil med dem, saa var det i hvert Fald ikke den gaadefulde Skønhed.

Lady Towers, der var medtaget efter Gaardagens Anstrengelser, havde siddet i et Hjørne af Værelset og kæmpet med Sovnen, medens Miss Hope var bleven paa sin Plads ved Pianoet, nu og da anslaaende nogle Akkorder, der lød simpelt og ejendommeligt skønt, som ingen anden kunde have faaet dem til at lyde. Men hendes Tanker var ikke ved Spillet, og da Miss Traill havde forladt Værelset, saa hun hen til mig med et langt søgende Blik. Derpaa skubbede hun Klaverstolen tilbage og kom mig i Møde midt i Værelset, da jeg var ved at gaa hen til hende.

„Der var noget, jeg gerne vilde spørge Dem om,“ sagde hun, „og jeg véd, De vil svare mig uden Omsvøb.“

Hun ledte mig hen til et af de store Vinduer og blev staaende der, medens Aftensolen kastede sit Skær over hendes Ansigt.

„De erindrer,“ begyndte hun, „at jeg den første Dag, vi traf hinanden — det var for Resten ikke den første Gang, at jeg saa Dem — sagde til Dem, at jeg ansaa Dem for at være en Mand, der tænkte. Jeg gav Dem Anvisning paa at vælge Taarnværelset til Deres Sovekammer, naar De kom til at bo her paa Gammelkloster, og jeg gav Dem det Vink, at De skulde se at faa lært Deres Katekismus. Har De tænkt over, hvad jeg den Gang sagde, og er De kommen til noget Resultat?“

„Nej,“ svarede jeg, bestræbende mig for at tale til hende, som om Scenen ved Graven aldrig var foregaaet. „Det vil sige — Dagen efter, da min Onkel, min Kusine og jeg kom herhen, gjorde vi nogle ret mærkelige Opdagelser.“

„Hvad var det? Hvad fandt De?“

„Det var min Kusine, der fandt forskellige Ting. Paa Gulvet ved Sengen i Taarnværelset laa en falmet Blomst. Under den laa en lille Messingnøgle, som hun var saa dristig at prøve, om den passede i et Bogskab. Hun fik Bogskabet aabnet, og i det fandtes blandt andet en Bibel og en Katekismus. Maaske har De hørt Tale om „Amarernes Katekismus“? Jeg havde det ikke indtil den Dag.“

„Maaske. Hvad mere fandt De?“

„Jeg husker det knapt. Nogle Boger — en, der handlede om gamle Slotte i England, tror jeg, og —“

„Jeg skulde have undersøgt Dem alle, havde jeg været Dem. Jeg vilde gerne gøre det endnu, hvis De ikke var bleven forstyrret siden den Tid.“

(Fortsættes).

Dette Nummer er blevet forsinket og derfor først afleveret til Postvæsenet den 3. Juli.

Memoria!

For at dette Blads Opgave, som gaar ud paa at udbrede Kendskab iblandt Befolkningen til vor Hovedstads topografiske Udseende igennem Tiderne — før og nu —, og de Minder, der knytter sig hertil, kan gennemføres for hele Hovedstadens Vedkommende, vil det selvfølgelig være nødvendigt, at der udsprede Kendskab om, at Bladet eksisterer, for derved at opnaa det passende Antal interesserede Abonnenter, der fordres til Dækning af Bladets betydelige Udgifter til Stoffets Erhvervelse og Gengivelse.

Den sikreste Vej til Løsningen af denne Opgave, uden at bringe Udgifterne endnu højere op ved Avertering i mange Blade, er derfor den, at enhver nuværende Abonnent, som gerne ønsker, at Bladet skal fortsætte sin patriotiske Gerning, søger blandt sine Venner at erhverve nye Abonnenter. — Sender hver Abonnent os blot 2 nye Abonnenter, er Bladets fortsatte Bestaaen sikret, og det vil da i Aarenes Løb systematisk beskrive og illustrere alle de Partier i Hovedstaden, som egner sig til at drages ind i Mindernes Kreds.

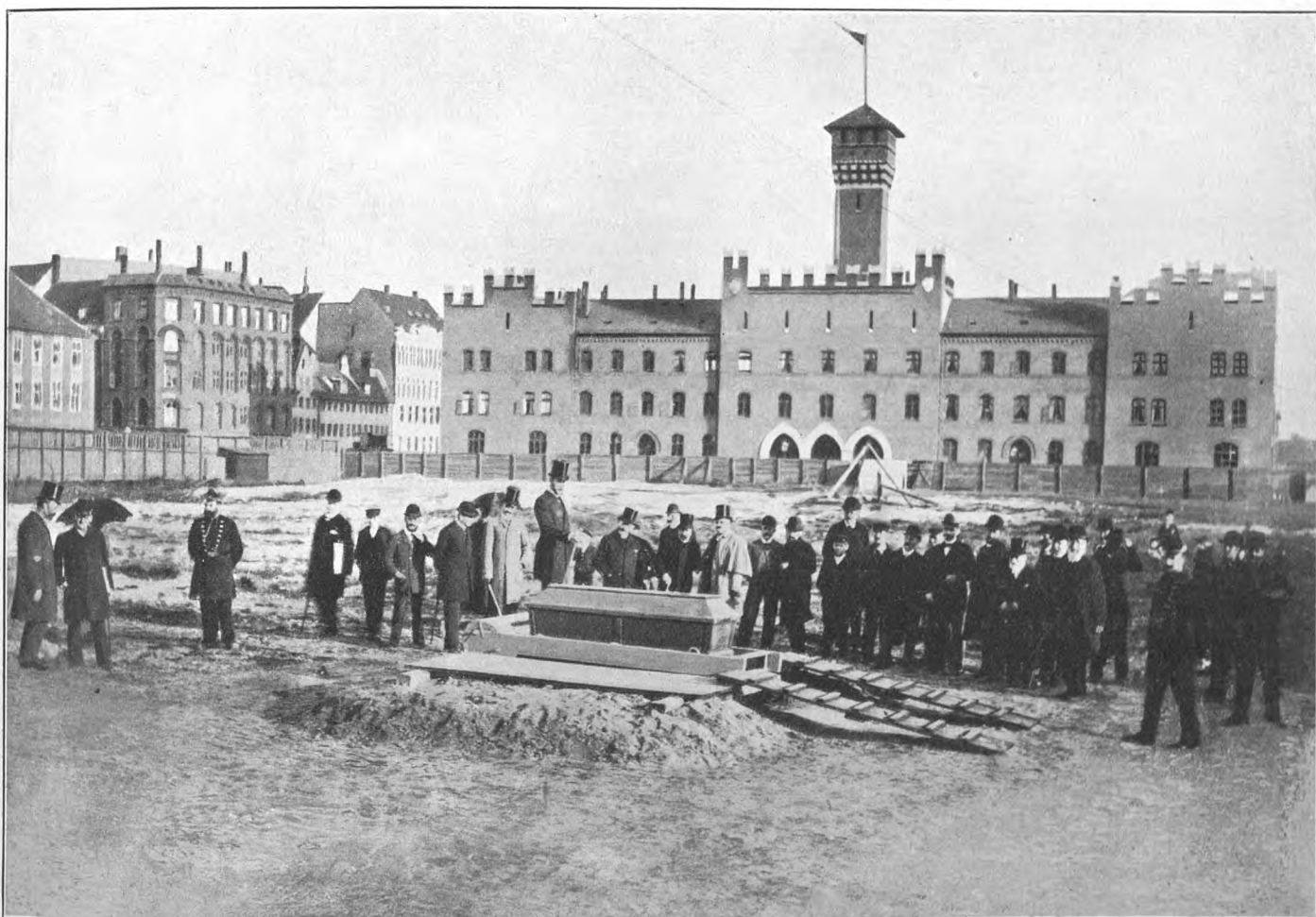
Ærede Læsere!

Vi bringer i dette Nummer en Samling ældre sjældne Billeder, dels hentede fra originale Fotografier og dels fra sjældne, smukke og karakteristiske Tegninger af den geniale Kunstner *N. P. Fristrup*, som fødtes 24. September 1837 i København og døde sammesteds den 15. Juni 1909.

Dyremaler. I 1871 fik han den Neuhausenske Præmie. I 1876 blev han Overlærer ved Dagskolen ved det tekniske Selskabs Skole og fik samme Aar Akademiets Rejsestipendium paa 1600 Kroner, som fornyedes for 1877; han medbragte ved sin Hjemkomst fra Italien i Slutningen af 1878 en rig Høst af dekorative Studier derfra. Den 30. Juni 1881 valgte Aka-

Ungdoms-Erindringer. Senere malede han (i 1900) Billederne til Væggene i „Café Osborne“, Hjørnet af Frederiksberg Alle og Vesterbrogade, hvor de fremdeles forefindes; de er absolut seværdige.

Disse Billeder illustrerer udmærket Livet omkring „Vesterport“ i Slutningen af 1840'erne, og vi minder om, at de for ca. 15 Aar siden ud-

Raadhusbibliotekets Samling.

Hovedbrandstationen (1893) set fra Pladsen, hvorpaa det nye Raadhus opførtes. I Forgrunden forevises for Begravelsesvæsenets Embedsmænd m. fl. et nyt opfundet Nedsenkning-Apparat med hvilket Kisten ad mekanisk Vej føres ned i Graven. Til venstre i Billedet „Vartov“ og Vestervoldgade.

I Tidsrummet 1852—63 gennemgik han Kunstakademiet, hvor han i 1857 vandt den mindre Sølvmedaille i Dekorationsklassen. I 1864 deltog han i Krigen, blev saaret, men benyttede sit tvungne Ophold i Østrig til at gøre Kunststudier.

I 1867 var han udenlands med Understøttelse fra den Reiersenske Fond og besøgte Verdensudstillingen i Paris. I 1872 vandt han den Sødringske Opmuntringspræmie for „Fra Strandmølleaaen“. Han udstillede fra 1857 til 1879 dels som Dekorations-, dels som Landskabs- og dels som

demiet ham til Lærer ved den omordnede Dekorationsskole.

I 1883 blev han valgt til Medlem af Kunstakademiet og i 1890 til Medlem af Akademiraadet.

Senere har han deltaget i flere betydelige Dekorationsarbejder, blandt hvilke Tilskuer-Foyeren i det nye kongelige Theater.

Denne dygtige Kunstner skyldes som nævnt de her i Bladet gengivne fire geniale Billeder fra „Vesterport“. Skitserne til disse Billeder udarbejdede han i de Aar, han var knyttet til Akademiet, paa Basis af sine

kom som Fotografururer paa *Fr. Markwardts Forlag*, — i kunstnerisk Udførelse. Ved Forespørgsel hos Forlagets Indehaver, Hr. *Fr. Markwardt*, som nu bor Søndergade 32, erfarer vi, at han fremdeles har Oplag af disse Fotografururer, som koster 3 Kr. pr. Stk.; hele Serien (4 Billeder) sælges samlet for 10 Kroner.

Vi giver de af vore Læsere, som er Yndere af disse gamle interessante Billeder, denne Oplysning, med Tilføjende, at Billederne ogsaa kan faas gennem de fleste Bog- og Papirhandlere.

Fot. Justitsraad J. P. Meyer.

Den i 1891 opførte Kommuneskole i Vestervoldgade.

Raadhusbibliotekets Samling.

Hvad Kortene fortæller.

(Fortsættelse.)

Forinden vi, som lovet i Slutningen af vor Artikel i forrige Nummer, gaar over til at omtale Minderne fra „Vestervold“ og dens Omgivelser, vil vi endnu knytte nogle Tilføjelser til „Vestervold-Kvartret“, særlig i Anledning af de Billeder vi idag bringer som Fortsættelse af Serien i forrige Nummer af det raserede Voldterræn.

Paa første Side vil man finde et Billede, forestillende den Grund hvorpaa Raadhuset senere blev bygget. I de mange Aar Grunden henlaa ubebygget anvendtes den paa forskellig Maade, blandt andet ogsaa til Fremvisninger. Billedet er fra 1893, efter at Brandstationen var rejst, og forestiller en Prøve med et nyopfundet Nedsænkingsapparat for Ligkister, som fremvises for Begravelsesvæsenet og dets Chef, Etatsraad Abrahams (midt i Billedet). Efter Sigende faldt Forsøget uheldigt ud, og hverken Begravelsesvæsenet eller Private har

siden fundet Anledning til at benytte Metoden.

Vort næste Billede viser en af de første større Bygninger af Betydning, som opførtes paa det gamle Voldterræn, Ve-

ter efter Tegning af Stadsarkitekt, Professor L. P. Fenger.

Om Vartov har vi talt i forrige Nummer; men vi bringer denne Gang et meget smukt Billede, hvorpaa man ser hvor stor-

slaaet og frit Facaden virkede, inden den blev trykket af sine Omgivelser. De gamle Huse paa

Halmtorvet stod langt skønnere til Vartov end det nuværende Hotelkompleks, hvilket skal være sagt uden at forringe de toudmærkede Arkitekter, Rosen og Fischer, der rejste henholdsvis Paladshotellet og Bristol. Tiden den kræver, og den er ubarmhjertig i sit Krav; vi maa marschere med, om Vejen saa gaar over hele Vestervold paa en noget anden Maade, end da Hostrups Studen-

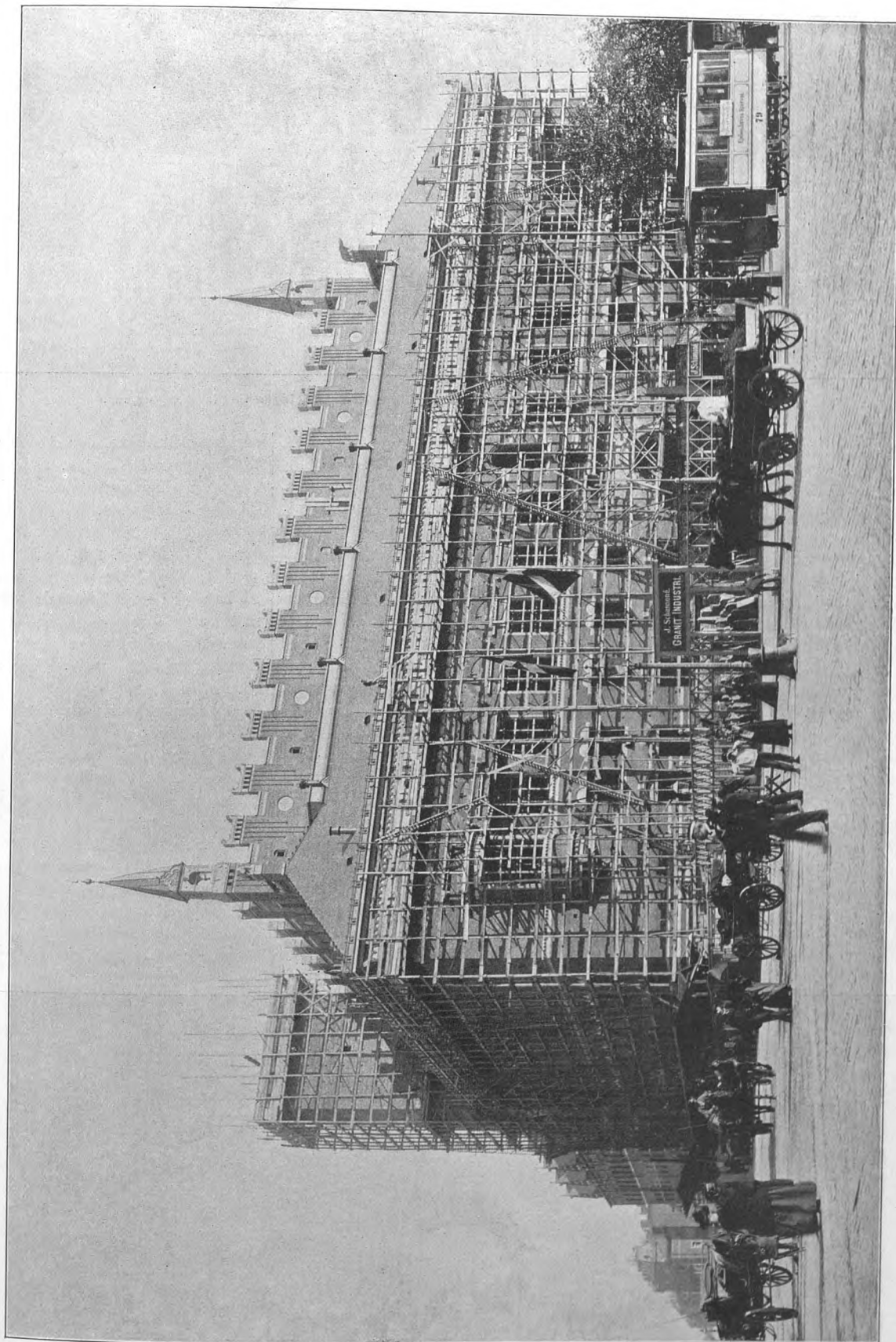
Fot. Kr. Hude.

„Vartov“, Vestervoldgade 6.

tervoldgades Skole, som enhver Vælger i anden Kreds kender, fordi alle Afstemninger foregaar der; — det er ganske morsomt at se, hvor ejendommeligt den virker som frit beliggende i Modsætning til nu, da den er sluttet inde af de mange høje Huse. Den er opført i 1891

ter drog den Vej ad Lars Matthiesen til. Vi gengiver endvidere et Billede af det nye Raadhus under Opførelse, som vi have fotograferet i 1897.

Denne storstilede Bygning, som pryder vor Stad, opførtes som bekendt efter Planer og Tegninger af Arkitekt, Professor Mar-

Det nye Raadhus under Opførelse (1897).

pinx N. P. Fristrup.

Vesterport set fra Broen over Stadsgraven i 1840erne. Paa Siderne Indgangen til Kirsebærgangene.

tin Nyrop. Samtlige Bygningens Etager udgør et Fladerum af ca. 72,000 Kvadratfod; der medgik ca. 18 Million Mursten, og Bekostningen ved Opførelsen overskred 6 Millioner Kroner.

Taarnet, som paa vort Billede endnu ikke er fuldført, fik en Højde af ca. 337 Fod, Spiret iberegnet.

Den 28de Juli 1894 nedlagdes Grundstenen til Raadhuset. I Marts 1900 begyndte man at tage den ikke fuldt færdige Bygning i Brug, og flere Kontorer henflyttedes hertil, men først den 12. Januar 1903 holdt Borgerrepræsentationen sit første Møde her, efter at den, den 22. December 1902 for sidste Gang havde været samlet i det gamle Raadhus paa Nytorv.

Den højtidelige Indvielse af det færdige Raadhus fandt dog først Sted den 12. September 1905 ved en Borgerfest, hvor blandt andre Udgiveren af „Før og Nu“ ogsaa var tilstede.

Vi gaar nu over til at omtale Minderne fra:

Vesterport og dens Omgivelser.

Tager vi atter Kortene frem og tænker os staaende paa Volden der, hvor vi staaede i forrige Nummer, nemlig ved „Lucie Møllen“, skuende ud over Halmtorvet, ser vi først den i forrige Nummer omtalte „Vejerbod“; skride vi ned ad Voldbakken paa dette Sted, ser vi tilvenstre „Vesterport“.

Der eksisterer næppe nogen frodigere Jordbund for Københavner-Minder end dette Terræn, og vi vil forsøge at drage de værdifuldeste frem paa saa stort et Omraade, som Pladsen her tillader det.

Vi flytter eet Ben ad Gangen i sindige Skridt for netop at undgaa at gaa de vigtigste Minder forbi. Saa standser vi et Øjeblik ved de to ejendommelige Billeder her paa Siden, hvoraf det første hedder: Vesterport set fra Broen over Stadsgraven, det andet: Vesterport set fra Halmtorvet i 1840erne.

Man vil paa det første Billede se, hvorledes Indkørselen ad den gamle Vesterport

var, hvor Slaverne, der skulde arbejde paa Volden, gaar akkurat som vi senere har set Ladegaardslemmer vandre med blaa Bukser, Kost og Vandkande. Man ser ogsaa den af Accisen frigjorte Vogn køre ind, og paa det næste Billede ser man den nu køre frankt og frit; paa dette sidste Billede ser man til højre en meget levende Scene, som vel sagtens er foregaaet tidligt paa Aftenen, inden Porten lukkedes. Det er gemytlige Borgere, som er kommet ind fra Frederiksberg eller Vesterbro, inden Klokken var til. Og de har sikkert moret sig derude.

Om de har været i „Peters Haab“, Dansebullen foran paa Vesterbro, hvor Valby-pigerne søgte til, eller om de har været i Tivoli, er ikke til at sige, da Billeder fortæller i et stumt Sprog; de kan ogsaa have været paa Price's Morskabstheater, der laa lige over for Skydebanen, gl. Nr. 23, det var kun en Bræddehytte, hvor Price selv optraadte med sine to smaa Døtre; men den Gang kaldte man Pricerne „Gøglere“; de kom jo direkte fra Dyrehavsbakken.

pinx N. P. Fristrup.

Vesterport set fra Halmtorvet i 1840erne. Tilhøjre Vesterports Vagt.

fecit Constantin Hansen.

Vesterports Nedrivning (1857).

Eller de glade Folk kan være kommen fra Casotis Sommerteater, „det danske Nationalsommerteater“, som det hed, hvor Casorti skabte sin berømte Pjerrotfigur. Man skimter heri Vejen fra Dyrehavsbakken til Tivoli, skønt den var lang, og for mange trang. Ligesaa vanskeligt, som det i sin Tid var at holde Københavns Gadedrenge borte fra Volden, naar Tivoli futede sit Fyrværkeri af, saa at de endog bombarderede Etablissementet med Sten for uhindret at kunne se, hvis der stod nogen i Vejen, —

ligesaa svært var det for Price at holde det højtærede betalende Publikum borte fra dem, der nød hans Fyrværkerier udenfor paa Vesterbros Passage. Det brød ind i Naboernes Haver, trampede ned og slog itu, og Anførerne herfor var Slagtersvendene fra

Trommesalen, det mest uregerlige Folkefærd, Vesterbro da ejede.

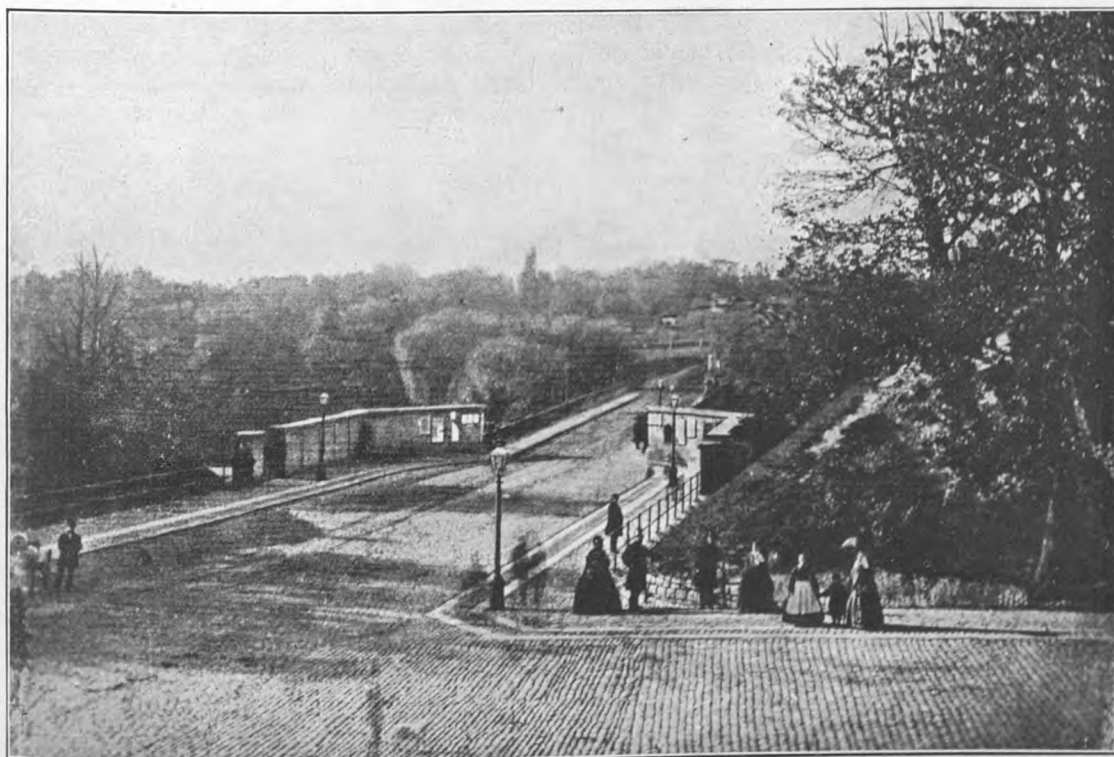
Til Vesterport kom Bondemanden agende, ved Acciseboden maatte han stoppe for at faa Lov til at slippe ind i Byen, og paa Halm-torvet holdt han; men den Bonde var ikke den samme, som kom ad Nørreport; det var Kulsviere, der holdt paa Kultorvet, men Halmbonden kom til Vesterport; de to Slags Bønder var højst forskellige baade af Natur og Optræden. Kulsvierne var snu og forretningsmæssigt vel udrustede, Halmbøn-

derne var tit Genstand for det, man i gamle Dage kaldte Bondefangeri, det, man nu af diskrete Hensyn kalder Dosmerfangeri. — Lige uden for Porten, omtrent der, hvor nu det nye Raadhus stoler sig, plejede der gerne henad Aften om Sommeren at indfinde sig nogle Musikanter, en Harpenist, en Klarinettist og en Fagottist, som mod Tallerkenpenge forlystede det spadserende Publikum med god Musik.

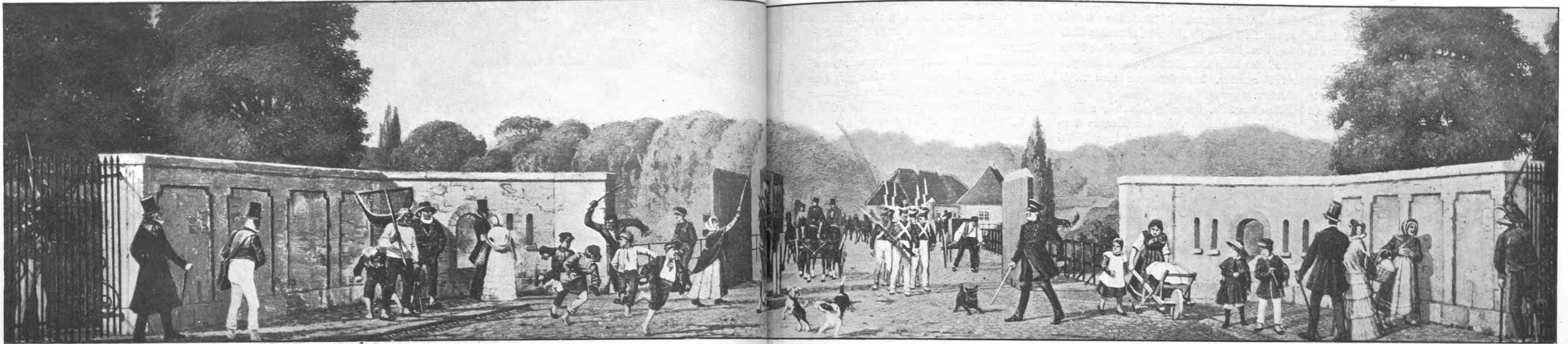
Til Vesterport er knyttet Minder fra P. A. Heibergs Tid, da han maatte rømme Landet.

— Vi mindes hin berømmelige Aften, da Rahbek og hans Kamma fulgte Peter Andreas Heiberg ud derfra til Landflygtigheden, og da Folk stimlede sammen om Vognen.

„Jeg mindes,“ siger Rahbek i sine Erindringer, „ikke i mine Dage siden jeg kom

„Vesterbros Gab“ i Midten af 1860erne.

pinx N. P. Fristrup.

Broen over Stadsgraven, paa Siderne Indgange til Kirsebærgrunden er Ravelinvagtens Hus beliggende paa Ravelinen (midt i 1840'erne).

til Skels Aar og Alder at have været saa angstelig og forknyttet som under dette Tog, ikke overfor min personlige Fare, thi om og ikke Heibergs Ord skulde have været tilstrækkelige til at betrygge mig, og om jeg ikke kunde have forladt mig paa, at her, om jeg virkelig var blevet revet ud af Vognen, vilde have været nok til Stede, der, som man i sin Tid i Frankrig kaldte det, kunde og vilde til min Fordel konstatere min Identitet, har jeg fra mine tidlige Dage den Skik ikke let at tabe Fatningen og Modet; anderledes er det derimod, saasart det tillige gælder andre, og her for alt, hvor det var mig umuligt at beregne, hvad Ende det vilde tage, og hvad Ubehageligheder og Ulejligheder det for min Kone vilde eller kunde medføre

Til min store Overraskelse vedblev den stedse tiltagende Vrimmel under bestandigt Skrig og Skraal at omgive Vognen, den standsede den idelig, dog uden forsætligt at ville formene dens Fart; man fik Øje

paa mig, der sad paa Forsædet lige over for Heiberg, som maatte have Vinduet nede, dels for at tage imod de utallige, hjertelige Farvel, som her blev ham bragt, dels for at tale af yderste Evne og med særdeles Borgersind og Værdighed Mængden til Rette; og maatte han især anvende denne, da Vrimmelen, som tog mig for den Rettens Betjent, der var givet ham til Bevogtning, først vilde have mig ud af Vognen for at give mig et Livfuld Hug paa Embedsvegne, og siden, da de deri blev oplyste, opdagede den virkelige Gripomenu, der sad ved Siden af mig.“

Rahbek har for set, at Vesterport i Anledning af Optøjer blev lukket; men det skete ikke hin Aften i 1801; han siger: Jeg husker klarligen, hvor stor en Steen der faldt fra mit Hjerte, da Vognen, uagtet sit Gelejde, slap forbi Vagten ud af Porten, over Broerne og nu omsider ved Bondefrihedsstøtten, den forsamlede Skare, der dog formodentlig var betydelig formidsket, bød den det endelige Farvel.“

Gamle Professor Rasmus Nyerup siger i sin Bog om København: „Den, der kommer ad den med Alléer og Åresstøtte brammede Forstad, Vesterbro kaldet, faar allerede her en Forsmag paa Byens Pragt, og Vesterport er den Port, igennem hvilken der falder den stærkeste Færdsel af Rejsende, Torvevogne, Ridende og Gaaende, da den vender ud mod den almindelige Landevej gennem Sjælland“. Han siger om selve Porten, at Hovedfacaden ud imod Marken er prydet med Krigsarmatur i hugget Sten og har den arkitektoniske Mærkelighed eller rettere Bizarrerie, at Hovedgesimsen bæres af Kanonskaffer i Stedet for Piller. Allerøverst i Frontespicen staaer Kong Frederik den Tredies kronede Navne-ciffer og neden under Gesimsen Aar 1722, hvilket Aar den blev repareret.

Er man kommet gennem Porten (fra Vesterbro) har man paa venstre Haand Vesterports Vagt, hvor den med Ekstrapost ankommande Rejsende af den vagthavende Lieutenant bliver tilspurgt, hvem han er.

Paa højre Haand Halmtorvet, der har sit Navn deraf, at Landmanden her om Torvedagene har Hø og Halm til Salgs. Her pranges ogsaa med Heste.

Der har altsaa hersket et levende Liv omkring Vesterport; men Selskabet er ikke det fineste, Slagtere og Hesteprangere hørte den Gang ikke til Eliten, og heri kan man maaske søge Forklaringen til, at Vesterbro i gamle Dage var Hjemsted for de laveste af Byens Forlystelser, og at Tonen derude ikke var god. Dette Forhold har holdt sig mærkelig længe.

Vi faar imidlertid denne Gang kun Tid til at se lidt ud ad Vesterbro. Paa de to her paa Siden gengivne Billeder lægger vi først og fremmest Mærke til den morsomme Omnibus. Det var i hine Tider, at Omnibusser var noget nyt; det var den Gang, da Fru Heiberg lod Iversen i „Abe-katten“ være vred over disse Fredsforstyrere, der blæste paa Horn, og da det var saa sjældent, at der kom en ung Mand ind i dem, anedes der straks, naar det skete, en

Forlovelse; alle vidste jo, hvilke „Partier“ der var ude ad Frederiksberg til i de Dage. Vi ser paa samme Billede Vagten trække op, søndagsklædte Folk drage ad Frederiksberg til, til Fods selvfølgelig, hverken Sporvogne eller Automobiler kendtes jo og vi ser den barske Gadekommissær med Stokken overholde Orden.

Og paa det andet Billede har vi Indgangen til Tivoli, Carstensens rigtige Indgang fra 1843, vi ser Kvægdrivere, der bringer deres Dyr fra Trommesalen, omtrentlig hvor nu Vesterbrogade 10 ligger, vi ser de gamle Træer, som gav Frihedsstøtten, Bondefrihedsmonumentet, som den i gamle Dage hed, sit virkelige Relief, inden den blev trykket helt ned af de høje Huse deromkring. Den rejstes til Minde om Stavnsbaandets Løsning i 1788, Grundstenen nedlagde Kronprins Frederik (d. VI) den 31. Juli 1792, og 6. Novbr. 1797 stod Støtten færdig. Det var Abildgaard, der tegnede den; den er dannet af bornholmsk Granit og norsk Marmor.

De fire Damer, der omgiver den, forestiller „Tapperheden“ og „Fædrelandskærligheden“, modellerede af Dajon, „Bondefriden“ af Weidenhaupt og „Troskaben“ af Wiedewelt.

Troskaben maatte jo, da man flyttede Frihedsstøtten for nogle Aar siden, repareres; men heldigvis mislykkedes alle venlige Planer om at flytte selve Støtten, skønt den jo nu er trykket af Omgivelser, som ikke passer til den.

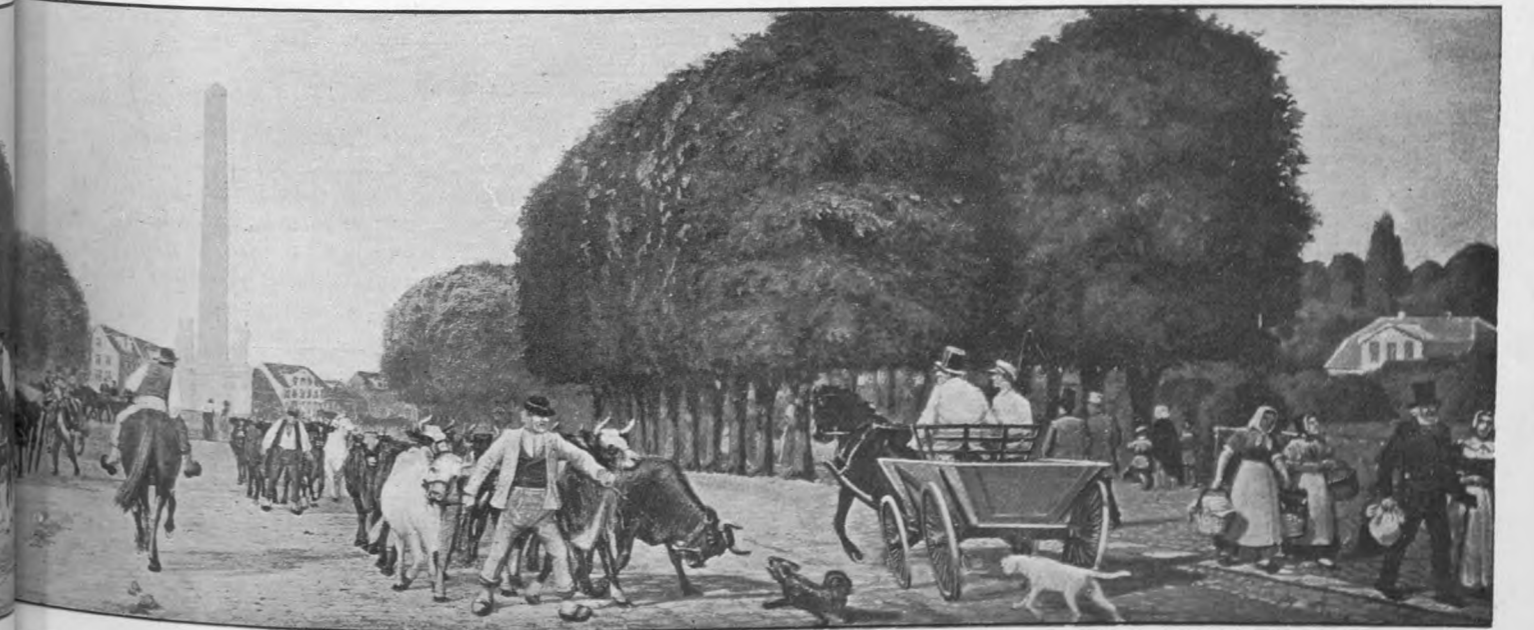
„Alléerne om Frihedsstøtten“ viser tillige et Folkeliv, vi slet ikke kan tænke os mere paa Vesterbro. Da de rev Voldene ned, trillede de, som Kaalund siger, Minderne væk paa Skubbarrer, og det var blodig Synd.

Vi kommer nu til selve Porten, Vesterport. Og vi siger med et Suk: Hvorfor kunde Paris have Råd til at beholde sine Porte, men København ikke? Vi havde dog været et kulturhistorisk Minde rigere, hvis Portene laa her endnu, eller blot een af dem, f. Eks. Vesterport.

pinx N. P. Fristrup.

Alleerne paa Vesterbro-Siden, efterat man havde passeret Ravelinen,

gen til Tivoli, i Baggrunden Frihedsstøtten, tilhøjre Kongens Klubs Sommerlokale.

Ak, nej, vi havde i sin Tid faaet en vederstyggelig Lov af 6. Januar 1852, der opgav Demarkationslinien og faktisk nedlagde Fæstningen København, og saa var det kun et Tidsspørgsmaal, naar det hele var forbi med Volde og Porte.

I Sommeren 1856 sank den anseligste Port, Nørre, Aaret efter kom Turen til Vester- og Amagerport, og i 1858 afsagde man Dommen over Østerport. Nu har vi kun Citadelsportene tilbage.

Vesterport findes allerede afbildet i Thurahs danske Vitruvius; den opførtes 1668 udfør det daværende St. Clemensstræde, nu Frederiksberggade, og bar Frederik den Tredies Navnetræk over sin Portal.

Der eksisterer sikkert endnu adskillige Københavnerne, der med Sorg erindrere de Dage i Juni 1857, da man tog fat paa Nedrivningen af Vesterport, og der er adskilligt

flere, som tillige husker det kedelige „Vestergab“, som traadte i Stedet.

Vort Billede paa 5. Side viser Vesterports Nedrivning, tegnet af Professor Constantin Hansen, og under dette Billede findes en fotografisk Gengivelse af det saakaldte „Vestergab“ eller „Passage“, som fremkom, efter at Porten var fjernet.

Naar man fra Volden saa udover Stadsgraven, passerede Blikket den ved Foden af Volden liggende „Kirsebærgang“. Indgangen dertil ses paa vort Billede øverst paa Side 6 og 7 (2 Jernporte), indenfor hvilke ses en Soldat, som var paa Vagt, — for, som man sagde, at passe paa Kommandantens Kirsebær. Dog var dette selvfølgelig en Vittighed; han stod der, da „Kirse-

bærgangen“ var en Del af „Fæstningen“. — Om „Kirsebærgangen“ fortæller Goldschmidt i sin lille Novelle: „For otte Skilling Hvedebrød“ meget fornøjeligt og frisk, hvorledes hans Helt finder Lykken der paa en Morgentur, han foretager med nogle Venner.

Den Samtale, der udspinder sig mellem de unge Mennesker, der hin Morgen vander ad Ryssensten til for at tage Bad i Kallebodstrands den Gang ikke helt friske

jeg ikke har Raad til at tage tit i Skoven og derfor maa hjælpe mig med Kirsebærgangen. Men jeg elsker dette Sollys, disse Skygger og dette Grønne; det er, ligesom Hjertet tilsidst skulde smelte, naar jeg vedbliver at stirre derpaa. Saadan maa man være til Mode paa den yderste Dag, naar der i den tidlige Morgenstund bliver blæst til Salighed: Alle Hjerter opløses, Menneskene synker hinanden i Armene og forgaar af Henrykkelse.“

Vestervold, Hjørnet ved Halmtorvet, hvor store Kongens Mølle laa (ca. 1880).

Vover, er yderst betegnende. Den, der elskede denne Plet, førte sit Forsvar mod Angriberen, der mente, at dette kun var Kunst, skabt af Menneskehaand, ikke Natur, i saa begejstrede Ord som:

„Det kan gerne være, at det er naragtigt af mig; men jeg finder altid dette Sted saa dejligt. Naar jeg ser dette stille Vand og Træerne hængende langt ud derover, dannende ligesom skyggefulde Havbugter, kommer jeg altid til at tænke paa den Scene i Coopers: „Jægeren“, hvor den stille Flod beskrives med det langt nedhængende Buskads, i hvilket den blodige Indianer ligger skjult“.

Vennen smiler lidt ironisk, men han svarer: „Jeg elsker dette Sted, Himlen maa vide, hvorfor. Maaske min Moder har forset sig herpaa, medens hun bar mig under Hjertet. Eller maaske er det bare, fordi

Man kunde fristes til at ønske, at Moderen til den Mand, der i Magistraten udfangede den djævelske Ide at handle med Byens Træer som Brænde, havde forset sig paa Kirsebærgangen, medens hun bar ham under Hjertet, saa havde vi vel nok endnu bevaret en Del af det gamle.

Vore Billeder paa denne og næste Side viser Voldskrænterne, som fremkom efter Portens Fjernelse. Paa Gyldenløves Bastion laa, som omtalt i forrige Nummer, „Lucie-Møllen“, og vis-à-vis samme laa paa Schaks Bastion (se Kortet): „Store Kongens Mølle“. Hvorfor denne ikke maatte blive der, ved Magistraten og vi ikke. Der var noget hyggeligt over disse gamle Møller, og de udrettede trofast deres Gerning.

Man savner dem om ikke andre Steder.

EfterBadedet, hvor han højt oppe fra Pælen styrter sig i de blinkende Bolger, bliver han sulten, og saa træffer han, hvad vi jo aldrig mere gør i Kongens København, en veritabel Kagekone, og han kører to Firskillings Boller, som han, hvad Fortællingen viser, faar megen Nytte af.

Men hvilket Kaos af svunden Københavnerpoesi rummer ikke de to Ord: Firskillingsbolle og Kagekone

Store Kongens Mølle paa Vestervold ved Halmtorvet midt i 1860erne.

Halmtorvet med Vejerboden, Lucie Møllen paa Vestervold og Philosophgangen i Baggrunden i 1885, kort Tid forinden hele dette Parti blev raseret.

Vesterbros Passage midt i 1870erne, med Bygningen, som opførtes 1872 til Industriudstillingen.

saa i Byens Profil, hvor de virkelig lavede op, hvad man kan se paa gamle Billeder.

De 3 Billeder, vi her gengiver af dette Parti, er sjældent gode Fotografier, som vi med stort Besvær har fremskaffet; de vil formentlig vække almindelig Tilfredshed blandt de af vore Læsere, som sætter særlig Pris paa gode Gengivelser af de gamle Partier.

Øverst paa Siden gengiver vi et Billede af „Vesterbros Passage“. Vort Billede viser Passagen efter Portens Forsvinden, men inden Voldene var borte. Endnu laa Glacieren urørt til Slutningen af Treserne.

Men gamle Folk, som skulde vandre ad disse Veje, vidste godt, at her ikke var hyggeligt. Sagen var, at Forlystelseslivet paa Vesterbro efterhaanden antog Former, som ingen god og solid Borger kunde vove sig ud paa, og desuden var der, hvor Fari-magsvejen stødte sammen med Vesterbros Passage, et Morads, som var saa dybt, at det var forbundet med Livsfare at smutte over; der var smaa Øer, man maatte lande

paa under Overfarten, og saa var der desuden den Vanskelighed, at Vesterfarimagsvejen var en Art Eldorado for Bøller, der overfaldt fredelige Borgere uden anden Anledning end netop Pengeafpresning og Vold.

Ser vi paa Billedet fra Vesterbros Passage fra Halvfjerdserne, glemmer vi ikke den store Bygning, der ligger der nu, og som hedder Axelhus; dens nederste Ende skyldes Arkitekt Albert Gjellerup; det er den Plet, hvor „Kongens Klub“ i sin Tid havde sit Sommerlokale; den øverste (ud til Raadhushuspladsen) har Arkitekt V. Klein Æren af; Pengekrisen hindrede Klein i at føre hele Sagen igennem, men han havde dog forinden naaet at føre et andet Byggeforetagende igennem, nemlig Industriforeningens Hus.

Om denne Forenings Historie ved vi, foruden hvad enhver kan se i Haandbøger, at den havde til Huse i Peschiers Ejendom ved Holmens Kanal, der, hvor nu Landmandsbanken har Lokale; og der, hvor der

ogsaa var Hjem for Studenterforeningen i dens mest bevægede Dage.

Industriforeningens Historie er iøvrigt kort og godt, at den stiftedes den 12. Juli 1838 med det Formaal at fremme dansk Industri. Sine allerførste smaa Lokaler havde Foreningen i Baggaarden til det senere nedbrændte Kongens Nytorv 6, senere i 1840 flyttede man til „Vildmanden“ paa Østergade. I 1872 solgte Foreningen Peschiers Gaard til Landmandsbanken, men blev ved med at have Lokaler der til 1880; Bygningen, hvor den nu har til Huse, var opført i Anledning af Industriudstillingen 1872; men først i 1879 fik Foreningen Raad til selv at overtage den.

Der er jo forøvrigt en anden meget kendt Forening, som deler Husly med Industrien her, nemlig Officersforeningen, som en skønne Dag nok faar sine egne Lokaler; men det var dog i denne Bygnings nærmest Tivoli liggende Floj, at Kong Christian, hans Fader og Bedstefader var Foreningens Gæster, naar der var noget paa Færde.

Den gaadefulde Skønhed.

Fortælling fra forrige Aarhundredes Slutning.

(Fortsættelse.)

„Hvad var det, De vilde have sagt mig i Aftes?“ spurgte jeg. „Det forekom mig, at De havde mere at fortælle mig.“

„Nej, jeg havde intet at fortælle Dem. Hvad der er at gøre, maa De selv finde ud af. Jeg har prøvet paa at hjælpe Dem lidt; maaske kan jeg hjælpe Dem lidt endnu; men det maa blive, naar Tid og Lejlighed tilbyder sig. Min Mund er forsejlet der, hvor De vil have mig til at tale. Hvad jeg vilde spørge Dem om i Dag, var kun, om De havde gjort noget Skridt for at følge min Anvisning.“

„Nej, jeg —“

„Det tænkte jeg, at De maaske havde. Jeg troede, at et vist Kort kunde være kommen i Deres Besiddelse. Nu, da jeg har givet Dem en Antydning af, hvem det tilhører, tænker jeg ikke, De vil anse det for rigtigt at beholde det.“

„Det var altsaa Meningen med de spørgende Blikke, hvormed De har gjort mig forvirret i Aften!“ udbrod jeg. „De troede, jeg havde fundet noget, der tilhørte Dem og beholdt det.“

„Det har De altsaa ikke?“

„Nej — det sværger jeg Dem til.“

„Det behøver De ikke. Deres Ord er mig mere end nok. Nuvel, hvad der er sket, er maaske farligere for mig og alvorligere for Dem — og Sir Wilfred, end jeg fra først af tænkte mig. Jeg har mistet en Ting, som jeg vilde give Alverdens Skatte for at

faa igen. Og der afhænger mere, end jeg tør fortælle Dem i dette Øjeblik, af den Person, der finder det Kort.“

Jeg havde under min Samtale med Miss Traill lagt Mærke til, at hun havde et Par fine Handsker paa, som om hun skulde i stort Selskab i Stedet for til en daglig Middag i et Hus, hvor hun var hjemme. Og ved Frokosten næste Dags Formiddag saa jeg, at hendes højre Haandled var omvundet med en linned Klud. Hun havde rakt mig min Kaffe og kom af Befielse til at spille noget deraf i Underkoppen, da jeg i det samme gav mig til at se paa Forbindingen.

„Jeg véd ikke, hvad De synes?“ sagde hun med unødvendig Iver for at give mig en Forklaring. „Det uartige lille Dyr har kradset mig saa rædsomt med sine skarpe Kløer. Den mente naturligvis ikke noget ondt med det — det var kun for Løjer,

men det ser saa rædsomt ud. I Gaar prøvede jeg paa at skjule det ved at tage Handsker paa, men i Dag er det svulmet op. Jeg haaber, De vil lade være at se paa det. Om et Par Dage tænker jeg, at det skal være lægt igen."

Jeg saa nøjere paa det saarede Haandled og fik den Tanke, at Skaden vistnok ikke kunde hidrøre fra det, hun havde saa travlt med at fortælle. Stedet var meget stærkt ophovnet, og der var desuden i hendes Ansigt nogle Træk af Lidelse, der gjorde, at hun paa en Gang var kommet til at se meget ældre ud end før.

Jeg havde aldrig rigtig kunnet komme paa det rene med, hvor gammel hun var, men i Dag vilde jeg uden Betænkning have anslaaet hende til mindst halvtredsindstyve Aar. Hun maatte have været syg eller paa anden Maade haft en forstyrret Nat, tænkte jeg.

Hvad mig angik, da havde jeg tilbragt Natten fuldstændig uforstyrret. Havde de røde Stænk paa mine Puder ikke været, vilde jeg have været tilbøjelig til at tro, at den forrige Nats Oplevelser var noget, jeg havde drømt.

Det var Søndag, og Lady Towers spurgte Miss Traill, om hun gik med i Kirke; men hun und slog sig og sagde, at hun havde Breve at skrive. "Desuden", — tilføjede hun — "var hun ikke rigtig tilpas".

Senere paa Dagen erfarede jeg af Lady Towers, at hun var bleven temmelig alvorlig syg, var gaaet i Seng, og at man havde sendt Bud efter Doktoren.

Miss Hope havde sat sig op paa sin Vindes Værelse. Det antog jeg i det mindste, for jeg havde ikke set noget til hende siden Frokosten. Lady Towers havde været alene om at holde Onkel Wilfred med Selskab.

"Det gør mig virkelig ondt for Miss Traill, den Stakkell!" sagde Lady Towers, medens hun præsiderede ved Tøberdet om Eftermiddagen. "Hvor skrækkelig hun end ser ud, har jeg alligevel en Del tilovers for hende, det Skind, for hun er vor kære Consuelo saa trofast hengiven. Jeg bad Dr. Hasbrouck om at se ind til hende. Selv turde jeg ligefrem ikke gaa ind paa hendes Værelse, for hendes græselige lille Dyr har altid den Vane at løbe ind under Skørterne og bide een i Anklerne.

For Resten troede jeg ikke, det var andet end almindelig Hovedpine, hun havde, men det lader til, at det er den Skramme paa Haanden, der har forvoldt Sygdommen. Dr. Hasbrouck siger, at hun har revet sig temmelig slemt paa et eller andet Stykke rustent Metal, og hvis hendes Blod ikke er af bedre Beskaffenhed, end hun ser ud til, kan Følgerne blive ret farlige. Det var mig unægtelig paafaldende, for jeg hørte hende fortælle henede i Morges, at det var hendes "Mongoose", der havde kradset hende.

Men da Doktoren sagde det, gik jeg naturligvis op for at se til hende. Jeg fandt hende i en meget ophidset Tilstand, og værre blev det, da hun hørte, at jeg havde talt med Doktoren. Hun sagde, at jeg maatte ikke fortælle til nogen, hvad han havde sagt, og jeg skal heller ikke sige det til andre end Herrerne og Consuelo — de tre har jeg ingen Hemmeligheder for her i Huset. Consuelo var hos hende, men da jeg kom, bad hun hende om at gaa et Par Minutter; jeg antog, det var, fordi hun vilde spørge mig om, hvad Doktoren mente om hendes Sygdom, og var bange for, at Consuelo skulde blive ængstelig. Men nej. Hun gav sig til at klynke over, at hun nu skulde være bunden til Sengen Gud véd hvor længe; men hun vilde haabe, at hun ikke skulde faa Feber og komme til at tale i Vildelse — det havde hun altid haft saadan en Rædsel for. Derpaa bad hun mig, med en Iver, som om det hastede stærkt, om at *rive Lommen ud* af hendes Kjole; den hængte over en Stol lige ved Sengen, som om hun havde tænkt at komme op igen straks.

"*Rive Lommen ud!*" sagde jeg. Jeg troede,

at hun allerede var begyndt at tale over sig. "Skal jeg ikke hellere tage ud, hvad der er i den, og give Dem det?"

Hun saa paa mig, som om jeg havde gjort hende et fornærmeligt Spørgsmaal, og saa sagde hun nej; hun vilde have selve Lommen — om jeg vilde være saa venlig at give hende den, inden der kom nogen.

Der var ikke andet at gøre, end at føje hende, tænkte jeg. Hun var jo syg. Og saadan som hendes Ansigt i det Øjeblik saa ud, tilstaaer jeg, at jeg ikke en Gang turde gøre hende imod. Hun var ligefrem skrækkelig at se paa.

Jeg saa mig om efter en Saks, men hun skyndte paa mig, og jeg fik med et Par Ryk Lommen revet løs og rakte hende den. Hun snappede den begærligt og fik lige puttet den ind under sin Hovedpude, inden Consuelo kom med de Draaber, hun havde lovet at hente.

Hvad der var i Lommen, som ingen maatte se, var jeg naturligvis meget nysgerrig efter at vide. Jeg trykkede lidt paa den med Fingrene, inden hun fik den; der var noget, der ligesom knasede i den, og saa kunde jeg føle en lille haard, langagtig Genstand. Det var rimeligvis slet ikke noget, der havde nogen særlig Interesse. Staklen var syg og havde Feberfantasier, det var det Hele.

"Uden Tvivl," bekræftede Onkel Wilfred, der havde været saa galant at følge den lange Beretning med Opmærksomhed. "Maa jeg bede om en Kop The til — uden Sukker denne Gang — hvis De vil være saa venlig."

Det var blevet bestemt, at der inden Middagen skulde foretages en Køretur i Omegnen for Lady Towers' Skyld, hun havde nemlig kendt denne Egn i tidligere Dage og havde Lyst til at se den igen. Miss Hope skulde have været med, men da hun ikke ønskede at forlade Miss Traill, skulde jeg holde Lady Towers med Selskab paa Turen i Stedet for. I den Sindsstemning, hvori jeg befandt mig, var Tanken om at skulle sidde et Par Timer i en Vogn og høre paa Lady Towers' Passiar ikke videre opmuntrende. Jeg skulde lige til at rette en Appel til Onkel Wilfred desangaaende, da jeg opdagede, at hans smukke melankolske Ansigt havde faaet et endnu alvorligere Udtryk end sædvanlig.

Lady Towers var gaaet for at tage Hat paa, saa vi var uforstyrrede; han svarede, at han aldeles ikke ønskede, at jeg skulde deltage i Køreturen, hvis jeg helst vilde være fri. "Jeg kører med," tilføjede han, "skönt jeg ikke heller er i det bedste Humør i Dag. Hvis jeg var en af de gamle Riddersmænd, kunde jeg have haft Lyst til at bryde en Lansse med hele Verden. Det er en ond, hadefuld, sladderagtig og løgnagtig Verden man lever i!"

"Og dog er du ikke Pessimist," sagde jeg. "Dertil har du for stort et Syn paa Tingene og for overlegen en Forstand. Men er der noget særligt, der har gjort dig bekymret i Dag?"

"Egentlig ikke noget, som burde være Bekymring værd. Jeg blev i Morges berøret med et anonymt Brev. Det kom med Posten ved Frokosttid. Det var et af de mest giftige i sin Slags; men efter at den første Ærgrelse havde sat sig, skulde jeg ikke have taget i Betænkning at kaste det i Kaminen og aldrig skænke det en Tanke mere, havde jeg ikke haft en Mistanke om, hvem det var kommet fra. Det er ogsaa derfor, at jeg omtaler Sagen for dig. Jeg kunde ønske at høre, om du har samme Mening som jeg. Gud skal vide, at jeg vilde give meget til, at du ikke havde det, men —"

"Jeg forstaaer dig vist allerede," sagde jeg, da han paa en Gang tav. "Det er formentlig et Brev, der gaar ud paa at sætte Miss Hope i Miskredit, og du frygter for, at det er skrevet af — Paula."

"Ikke skrevet af hende. Men maaske nok dikteret af hende. Det forekommer mig, at Haandskriften, der øjensynlig er fordrejet,

har adskilligt tilfælles med Jeromes. Jeg skal med det samme betro dig, Terry, at jeg ikke har været saa ganske blind, som du maaske har troet. Jeg saa lige fra første Færd, at min Sekretær var ved at blive Paulas lydige Slave, og det var den væsentligste Grund, hvorfor jeg gerne vilde af med ham. For hans egen Skyld kunde jeg ikke lade Tingene gaa, som de gik. Det var, før Paula brød med os, og medens jeg endnu ikke vidste andet, end at mit Hjem fremdeles skulde være hendes.

Jerome gjorde alt, hvad hun vilde have. Han var parat ved det mindste Vink; jeg formoder, at det ikke er undgaaet din Opmærksomhed. Som Sagerne den Gang sto, vilde jeg ikke tale til dig derom, dertil var Æmnet for delikat. Nu var hun borte, og jeg havde hørt op med at tænke paa hende og Jerome, indtil jeg i Morges fik dette Brev. Haandskriften mindede mig om hans, og jeg fik den Tro, at Paula maaske havde sine Grunde til endnu i nogen Tid at holde paa sin Magt over den sølle Jerome."

Lady Towers Tilbagekomst afbrød ham; hun kom glædestraalende med sin ny Hat paa, og meldte at nu holdt Vognen for Døren.

"Der har du Brevet, Terry," sagde Onkel Wilfred med lav Stemme, "nu kan du jo se, hvad du mener om det — om der er Grund til at nære en saa uhyggelig Mistanke, som der hentydes til."

Jeg tog Brevet, som han rakte mig, og stak det i min Brystlomme, medens Lady Towers missede med sine nærsynede Øjne over til os.

Kun lidet drømte jeg om, hvilken sælsom Begivenhed, der skulde hindre mig i at læse Brevet, saasart jeg var bleven alene.

Jeg fulgte med ud til Vognen og saa den køre. I Huset var der nu, foruden Tyendet og mig selv, ikke andre hjemme end den syge Miss Traill og den smukke unge Pige, der saa opfrende blev paa hendes Værelse for at pleje hende.

Der var kommet en nervøs Uro over mig, saa at jeg knap vidste, hvor jeg vilde gøre af mig selv. Jeg havde ingen Lyst til at gaa ind i Dagligstuen igen, saa lidt som til mit eget Værelse. Der var noget, der holdt mig tilbage fra at læse det Brev, Onkel Wilfred havde givet mig. Jeg havde en Følelse af, at efter det, der Dagen forud var passeret mellem Consuelo og mig, var det en Slags Trøstelse fra min Side, hvis jeg gjorde det.

Onkel Wilfred havde ikke haft nogen saadan Tanke, maaske netop fordi han satte hende saa højt og havde hende saa kær. Der var ingen, der kunde faa ham til at tro noget slet om hende — allermindst en anonym Kujon, der vilde ramme hende i Mørket. Og alligevel tøvede jeg.

Jeg besluttede mig tilsidst til at gaa ind i Biblioteket, eller maaske over i et Rygeværelse, som Onkel Wilfred havde givet mig Lov til at kalde min egen specielle "Hule"; omsider befandt jeg mig i det sidste.

Det var et lavloftet, firkantet Rum, hvis ene Side næsten ganske optoges af et stort Vindue med mangefarvede Ruder, hvori der stod Amoryernes Motto: "Vov alt eller dø".

Den modsatte Side af Værelset optoges af en mægtig Kamin med en prægtig, stilfuld Arkitektur, og paa den ene Side af Kaminen var der en Krog med et Par højryggede Egetræs Stole, hvor man kunde sidde uden at blive set af dem, der befandt sig i selve Værelset, samt en stor Boghylde, der naaede fra Gulv til Loft. Paa de andre Vægge var der diverse Hylder og Pibebrætter, hvor alt hvad Hjertet kunde begære af Piber og andre Rygeartikler havde Plads.

Der var kun een Indgang til dette Værelse — med mindre man vilde gaa ind ad det store Vindue, der kun var en Meter fra Jorden — og det var gennem en lav Egetræs Dør, som førte ind fra en stor Sal, der gjorde Tjeneste som Billedgalleri. Jeg drejede Laasen om uden at aene, at der i

Rygeværelset forestod mig et Drama, hvori jeg skulde spille en Hovedrolle.

Idet jeg aabnede Døren, hørte jeg nogen sige højt: „Gaa — gaa straks, hører De! Jeg har jo givet Dem mit Ord, hvorfor er De da saa mistroisk overfor mig?“

En høj, rank Kvindeskikkelse stod ved det aabne Vindue og lænede sig ud af det, idet hun talte. Gennem den aabne Del af Vinduet og de færdede Ruder kunde jeg se en Skikkelse, der bevægede sig og forsvandt, men i det korte Sekund, hvori mit Øje opfangede den, og i Afstanden, hvori jeg befandt mig, var det mig umuligt at skelne, hvem det var, ikke engang om det var en Mand eller en Kvinde.

Men den, der stod ved Vinduet og som vendte sig hastigt om, da jeg kom ind ad Døren, kendte jeg saa meget des bedre. Det var Paula.

Hun var klædt i Sort, en Farve, der passede særdeles godt til det Drama, hun skulde komme til at optræde i, skønt hun næppe havde valgt det med Tanke for, at Dramaet skulde faa en Udgang, som det fik.

Hendes Hat var stor og ligeledes sort, med lange nedhængende Fjer — hele Dragten var malerisk og syntes at være Kopi af en, der var baaren af Lady Blanche Amory paa et gammelt Portræt, Onkel Wilfred havde i sit Galleri.

Jeg syntes, da hun drejede sig om imod mig, at jeg aldrig havde set hende saa smuk, med det blege Ansigt og de unaturligt store, tindrende Øjne.

„Paula!“ udbrød jeg. „Hvordan kommer du her?“

„Jeg kom ind ad Vinduet,“ sagde hun. „Jeg vilde meget gerne se dig og tale med dig, og tænkte, at du sagtens vilde komme her før eller senere. Jeg saa Onkel Wilfred og de andre køre ud. Kan du huske, da vi sidste Oktober kom ind i dette tomme, ensomme Hus, og du blev saa indtaget i dette Værelse, og Onkel Wilfred sagde, at du skulde have det — det skulde være din egen Hule?“

„Nej, det har jeg glemt,“ sagde jeg forlegen.

„Du har nok i det hele taget glemt det meste af, hvad jeg har været med til! Men jeg husker godt den Morgen — saa godt! Og den Nat, da her var Bal, i Fredags, spurgte jeg Lady Towers, om hun kendte Værelset — om det var blevet gjort i Stand til dig. Hun sagde, ja, det var det, og saa fulgte hun mig gennem Billedgalleriet for at vise mig det. Jeg vidste altsaa, at Værelset var dit. Og hvis du ikke snart var kommen, havde jeg givet mig paa Vej for at lede efter dig.“

„Hvem var det, der var med dig, og som sprang ud af Vinduet, da jeg kom?“ spurgte jeg i en bestemt Tone uden at ænse, at hun havde talt til mig med en for hende usædvanlig Blødhed i Stemmen.

Hun saa forbavset paa mig.

„Der var ingen med mig“, svarede hun. „Der har ingen været her inde, siden jeg kom, og jeg kom alene.“

„Da hørte jeg, at du talte til nogen, da jeg aabnede Døren — der var en, som løb sin Vej udenfor Vinduet.“

„Nej, du tager fejl, Terry. Du ved nok, jeg plejer sommetider at tale højt med mig selv, naar jeg er alene og stærkt optaget af noget. Maaske har jeg gjort det, da du kom, uden at vide af det. For jeg er i højeste Grad optaget af noget. Dersom du vidste, hvor mit Hjerte banker!“

„Er det tilladt at spørge, hvad det er, der saaledes optager dig?“ spurgte jeg temmelig koldt.

„Det var just det, jeg kom for at sige dig — dig alene. Nu har jeg truffet dig, og dog er det saa svært for mig at faa det sagt. Aa, Terry, kan du ikke gætte det?“

Hendes Stemme var ydmyg og blid, som den aldrig havde været før. Fra hun var en lille Pige, havde hun altid gjort sig bemærket ved en Frejdighed i Tale og Mane-

rer, der havde meget lidt af det frygtssomme og blide, man sædvanlig tillægger den unge Pige. Men nu var hun som forvandet. Hun tog et Par Skridt hen over Gulvet og vred hjælpeløst sine Hænder uden at løfte sine store, tindrende Øjne op til mine.

„Jeg kan ikke gætte det, Paula,“ sagde jeg noget venligere. Havde hun lidt og angret, skulde jeg være den første til at tilgive hende; men saaledes som jeg kendte hende, kunde jeg ikke tro, at dette var Tilfældet. „Jeg er bange for, at du kommer til at fortælle mig, hvad det er du vil.“

Hun lagde sin Haand i min; den var tør og brændende hed.

„Jeg vil have din Kærlighed, Terry!“ sagde hun med brudt Stemme. „Jeg er kommen for at bede dig tage imod mig igen. Paa mine Knæ vil jeg bede dig derom, hvis det er nødvendigt, indtil du giver mig, hvad jeg beder om!“

Jeg ved, hvad du vil sige. Jeg ved, jeg sagde, at jeg aldrig havde elsket dig. Men det var ikke sandt — havde ikke noget Øjeblik været sandt. Jeg har maaske tænkt saaledes den Gang, for jeg var ikke mig selv — jeg var syg af Sorg og Skinsyge og Had til den Kvinde, der var kommen mig i Vejen. Men jeg har altid elsket dig, det ved du godt, om jeg end sommetider har været en Smule trodsig. Jeg tog alt det Gode her i Verden som noget, der tilkom mig, ogsaa det, at jeg ejede dig. Da jeg saa havde stødt dig fra mig og var rejst bort, begyndte jeg at tænke over, hvad det var, jeg havde kastet bort, og jeg begyndte at overveje. Jeg stred imod, der var Bitterhed i mit Sind. Men efter nogen Tids Forløb følte jeg, at jeg maatte se dig igen. Jeg fik Mr. Annesley til at leje „Reden“. Jeg lagde den Plan at overraske dig paa Ballet, og det lykkedes mig. Alt gik, som det skulde, undtagen med mig selv, Terry — undtagen med mig selv.

Da jeg saa dig sammen med den Kvinde, saa' hvorledes du var optagen af at beskytte hende imod mig og imod hvad Fortræd, jeg muligvis kunde gøre hende, da følte jeg mig syg — syg! Jeg følte, hvad jeg før kun var halvt sikker paa — at jeg elskede dig, tilbad dig, ønskede at eje dig fremfor alt andet og alle andre i hele Verden, og jeg vilde have dig igen, — hører du, jeg vilde have dig? Du havde været min en Gang og skulde blive det igen, naar jeg kom og gjorde Fordring paa dig. Terry! Du staar højt over alle andre Mænd i alt, ligesom du er den højeste af Vækst — du er den smukkeste, den modigste, den nobleste, den stærkeste! Tag mig igen; tag mig igen, ellers gaar jeg i Døden!“

„For Guds Skyld, hvad er det du siger, Paula?“ Jeg følte mig selv ydmyget ved hendes Ydmygelse. Hvad i Himlens Navn skulde jeg svare hende!

„Kan du ikke elske mig, Terry — kan du ikke?“

Til min Forfærdelse havde hun kastet sig paa Knæ foran mig og holdt krampagtig fast paa min Haand med begge sine.

„Sig ikke, at du har skænket din Kærlighed til en anden. Det er jo ikke saa længe siden, jeg gik, — siden vi var bundne til hinanden ved Ægteskabsløftet. Jeg har mangan en Nat staaet op af min Seng og gaaet omkring paa Gulvet i Mørket med den Tanke, at jeg vilde dræbe hende, hvis det var saa. Jeg vilde, Terry! Men nej, jeg mener det ikke alligevel! Jeg skal aldrig være ond eller haardhjertet mere. Jeg har set den Foragt, der var i dine Øjne, naar jeg talte over mig i Vrede. Jeg skal være venlig og sød og blid og kvindelig — alt, hvad du holder af, blot du vil sige, at alt maa blive, som det var for imellem os.“

„Du maa ikke ligge paa Knæ for mig, Paula! Rejs dig op, det beder jeg dig om!“

Jeg vilde have løftet hende varsomt op, men hun stred imod. Klyngende sig til mine Knæ, skælvende og hulkende som et

lille Barn, bedækkede hun mine Hænder med heftige, hede Kys.

„Jeg rejser mig ikke, før du har tilgivet mig alt og lovet mig din Kærlighed. Naar alt kommer til alt, gjorde jeg jo ingen Fortræd med min Synd — for Synd var det, det ved jeg og vidste jeg. Men det var som en Sygdom, der tog Magten fra mig. Jeg saa alt det, som jeg havde haft for mig selv — din Kærlighed, og Onkel Wilfreds og Penge og min Stilling i Verden — alt det blev frataget mig af en Fremmed. Og jeg har ikke denne blide, eftergivende Natur, der kan tilgive og resignere, naar ens bedste Haab brister. Min Natur er lidenskabelig, mit Hoved bliver ledt, men saa meget stærkere kan jeg elske. Og du selv ligner mig saa meget deri, at du kan forstaa mig; men du har Styrke og Æresfølelse nok til at kunne beherske dig, det var det, jeg havde tabt. Men jeg elsker dig, Terry! Jeg kan ikke leve uden dig! Jeg maa dræbe mig, hvis du forstøder mig! Ja, jeg vil, jeg maa, jeg skal gøre det — jeg kan ikke saare andre derved end mig selv. — Ingen vil bryde sig om mig. Tænk paa, hvor ene jeg staar i Verden! Onkel Wilfred bryder sig ikke længer om mig; og jeg, som troede, at jeg betød noget i Samfundet, jeg har i denne korte Tid allerede erfaret, at man er ved at glemme mig. Der er ingen, der interesserer sig for mig mere. Terry, kan du ikke forstaa, at mit Hjerte er bristet? Hvorfor svarer du mig ikke?“

Hendes sidste Ord kom som afbrudte Skrig; og nu lod hun mig løfte sig op, medens hun græd ustandseligt, vildt, givende sig hen i den mest sønderrivende Smerte. Og dog var hun smukkere, kvindeliggere, elskeligere, end jeg nogensinde havde set hende før. Hun lænede sig op til min Skulder, og jeg omfavnede hende med en Følelse af Æmhed, saaledes som jeg kunde have følt for en skøn ung Barbar, der havde syndet mod Guds og Menneskenes Love og nu fordrede Tilgivelse og Anerkendelse af sit Menneskeværd som sin Ret. Men der laa som en isnende kold Vægt paa mit Bryst.

„Du ved næppe, hvad du beder mig om, Paula,“ sagde jeg blidt.

„Hvorfor ved jeg ikke det? Er det da saa svært for en Mand, at elske mig? Jeg ved, jeg er smuk; jeg har holdt adskillige Mænds Hjerter i min Haand. Der er Mr. Haynes-Haviland — smuk som en af de græske Guder, rig og uafhængig — ogsaa siges der, at mange Kvinder vilde forgude ham, og han kunde dø for mig. Der var en Tid, da jeg tænkte paa at gifte mig med ham, mere for at faa Revanche over Onkel Wilfred end for noget andet. Men i det samme Øjeblik som jeg saa dig igen paa Ballet, følte jeg, at det var mig umuligt.“

Terry, du kan gøre mig god igen; men dersom du kaster mig bort — hører du! — saa vil jeg vie mit Liv til at krænke dem, der har krænket mig. Du ved, hvad jeg mener. Kun du kan frelse dem for min Hævn, der skal komme hurtigt og sikkert. Sig mig: er jeg en Kvinde, hvem en Mand som du finder det saa forfærdelig svært at elske?“

„Det er ikke det,“ sagde jeg kort. „Hvad da? Var det da sandt, hvad jeg i Vinter pinte mig selv med at tro? Er der noget imellem dig og — Consuelo Hope?“

„Nej; der er intet imellem os — intet.“

„Men du elsker hende?“

„Det vilde ikke være godt for mig, om jeg gjorde det.“

„Aa, Terry; hvor det Svar er grusomt. Det siger mig jo mere end mange Ord, hvad du føler for hende. Men hvis hun ikke bryder sig om dig, hvis du ikke har noget Haab, — vil du da ikke hellere frelse mig, skaane mig for mig selv?“

(Fortsættes.)

Ærede Læsere!

Vi fortsætter i nærværende Nummer vor Beskrivelse af Kvarteret omkring Vesterport og bringer en Række meget smukke Billeder reproducerede efter gamle og sjældne Fotografier og Litografier. — Især er Billederne fra Terrænet om Københavns Vandværk, dels set fra Vandværkets Have, dels fra Volden, ufor-

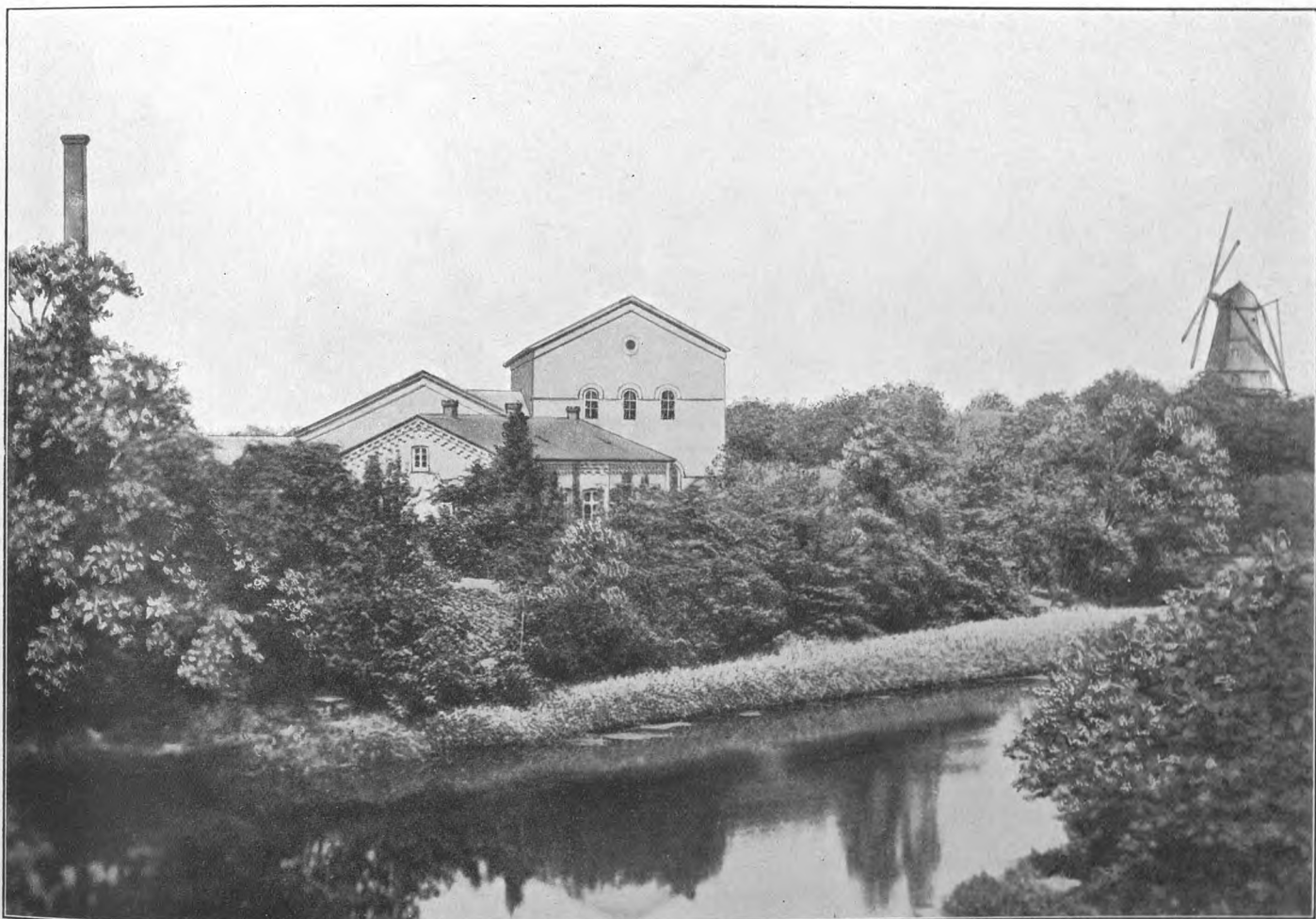
ladt os af det kgl. Bibliothek; — det udmærker sig ved en sjælden Klarhed og Portrætlighed. — Prins Ferdinand er jo let at kende, og Løvenskjold ligeledes; — man siger, at der imellem Publikum befinder sig en Mængde kendte Ansigter, ogsaa vellignende, — men det lykkedes os ikke at efterspore deres Navne.

I Anledning af Tivoli's Fødselsdag den 15de August, som falder

rænet, hvorom vi endnu har mange gamle Minder at fremføre i Billeder og Tekst, — som bør kendes.

Slutteligen vil vi i nogle Numre behandle Minderne fra Udstillingsaarene 1872 og 1888, og bringe en Samling meget interessante Billeder herfra.

Til Tivoli-Numrene vilde vi ønske, at de af vore Abonnenter, som ejer Fotografier fra Tivoli i Tredserne

Københavns Vandværk (ca. 1870) set fra „Schacks Bastion“ paa Vestervold mod Nordvest. I Baggrunden tilhøre Sanct Peters Mølle paa „Helmers Bastion“, nedrevet 1885.

lignelige og giver de af vore Læsere, som ikke har haft den Lykke at se disse Partier, et levende Indtryk af den enestaaende Idyl, der hvilede over Fæstningens Volde, deres Kirsebærgang og Stadsgraven, „hvor Violer vi plukked“, hvor den blomstrende „Tjørn over Vandet hang, og Sivene „sukked“, — — — og Fiskeren med „sin Bambusstang, over Breden sig „bukked“ — — — o. s. v.“, som Kaalund skrev.

Billedet paa 5te Side, — Kongernes Indtog gennem „Vestergab“ er et sjældent Billede, — som er over-

sammen med Fremkomsten af vort Blads Nr. 16, finder vi Anledning til i Nr. 16 at paabegynde vor omfattende Beskrivelse af det berømte Etablissements Historie, før og fra dets Start, 15. August 1843. — Vi har samlet et stort Antal sjældne Billeder fra Tivolis Terræn, Portrætter af Bestyrelse, Orkestre, Artister, Skuespillere, Luftskippere, Varietè-Stjerner og Direktører sammesteds, — og bringe alt dette tillige med en paalidelig Text, i de paafølgende 2 à 3 Numre, hvorefter vi kommer tilbage til „Vesterport“-Ter-

og Halvfjerserne vilde give os Lejlighed til at se dem, og eventuelt laane os de Fotografier til Reproduktion, som vi eventuelt mangler.

De ærede Abonnenter bedes villigst overveje denne Henstilling, og hurtigst meddele os Resultatet af disse Overvejelser.

Berigtigelse:

I Nr. 13 har vi meddelt at „Videnskabernes Selskab“s Bygning var opført af Professor Storck; dette er urigtigt, den opførtes af Professor Vilh. Petersen (1894—1898); første Møde holdtes 24/8 1899.

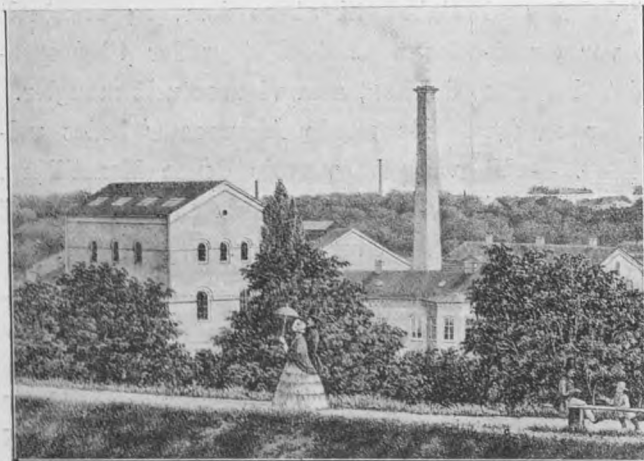
Vestervold og Stadsgraven imellem „Schacks Bastion“ og „Helmers Bastion“ ud for Studiestræde (set fra Københavns Vandværk) ca. 1870. I Baggrunden Spiret paa Sankt Petri Kirke.

Medens ethvert Københavnerbarn i 1840-erne vidste, hvad man forstod ved Demarkationslinien, er det vist de færreste af den nulevende Ungdom, der ved, at det er den Afstand udenfor en Fæstnings Glacis, hvorpaa der af Hensyn til Belejringsmuligheder enten slet ikke maa bygges eller kun efter visse nøjere foreskrevne

Hensyn, navnlig med Forpligtelse til at lade Bygningerne afbrænde, hvis Fjenden kommer.

Da København havde Volde, Grave og Porte, havde man ogsaa en saadan Demarkationszone udenfor Byen — saa langt som et Kanonskud rakte. Da man opgav Fæstningen i 1852, bortfaldt ogsaa Demarka-

tionslinien; i 1867 solgte Staten alt Fæstningsterræn, Glacis'er, Volde og Stadsgrave til Kommunen, og det var derfor intet Under, at Byggeriet ud ad Vesterbro, senere Nørre- og Østerbro, tog Fart. Men allerede længe inden 1852 havde man haft Fornemelsen af, at Københavns Dage som Fæstning var talte, nemlig da den enevældige

Vandværket ved Vester Farimagsgade (Vester Farimagsgade), set fra „Helmers Bastion“ paa Vestervold ca. Aar 1860.

Vandværket ved Vester Farimagsgade (Vester Farimagsgade), set fra Glaciet ud for „Helmers Bastion“ ca. Aar 1870. I Baggrunden Store Kongens Mølle paa „Schacks Bastion“ ud for Vestergade.

Kong Christian den Ottende til Københavnernes udelte Forbavselse gav Georg Carstensen Lov til at anlægge sit Tivoli paa selve Fæstningens som helligt og ukrænkeligt ansete Glacis.

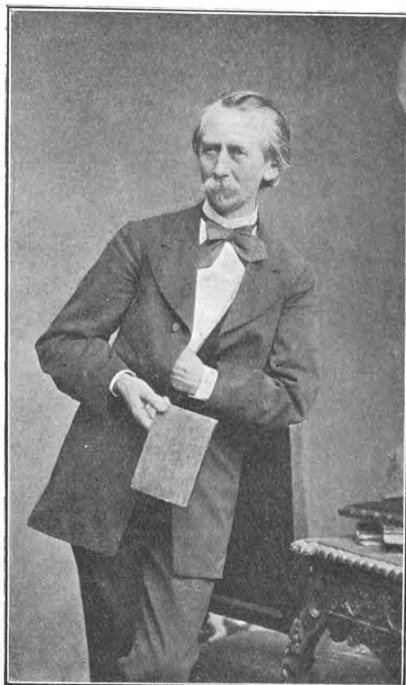
Naar vi nu betragter en Forstad saa tæt bebygget som Vesterbro, undrer man sig over, at det knap er et halvt Hundrede Aar siden, at de to eneste betydningsfulde Bygninger, der laa paa Strækningen fra Frihedsstøtten til Frederiksberg Allés Begyndelse, var Pastor Christianis højere Pigeskole, hvor bl. a. Rahbek i sin Tid var Lærer, og den kgl. Skydebane.

Havde nu Stat og Kommune kendt deres Besøgelsestid og ikke i blind Iver for at tjene saa meget som muligt solgt løs, sløjfet Volde, dækket Stadsgraven og lavet de kedelige Boulevarder, ligesom de uden Kritik eller Censur tillod enhver at bygge saa grimt og billigt og slet, som han vilde, ja, saa havde vi endnu haft noget kønt og noget grønt i København.

Smukkest skildrede Kaalund, hvad vi havde mistet, i sit lange Digt: „Da de rev Voldene ned“, hvoraf følgende to Vers giver et klart Billede af, hvorledes der saa ud netop paa disse Steder lige udenfor Vesterport, som denne Serie af Artikler særlig beskæftiger sig med:

Din Stadsgrav — og din Kirsebærgang,
hvor Violer vi plukked,
hvor den blomstrende Tjørn over Vandet
hang,

og Sivene sukked',
hvor den vilde Drossel i Buskene sang,
mens Aftenen dugged',
og Fiskeren med sin Bambusstang
over Bredden sig bukked'.

H. V. Kaalund,
1818—1885,
Overlærer ved Vridsløse Fængsel.

Og de gamle Broer, som spejled sig smukt
der nede i Vandet,
og Udsigten lige til Køge Bugt
og Synet af Landet,
naar Solen gik ned, og i Aftenen sval
den første Stjerne
tændtes paa Himlen — mens Hornsignal
lød fra det Fjerne!

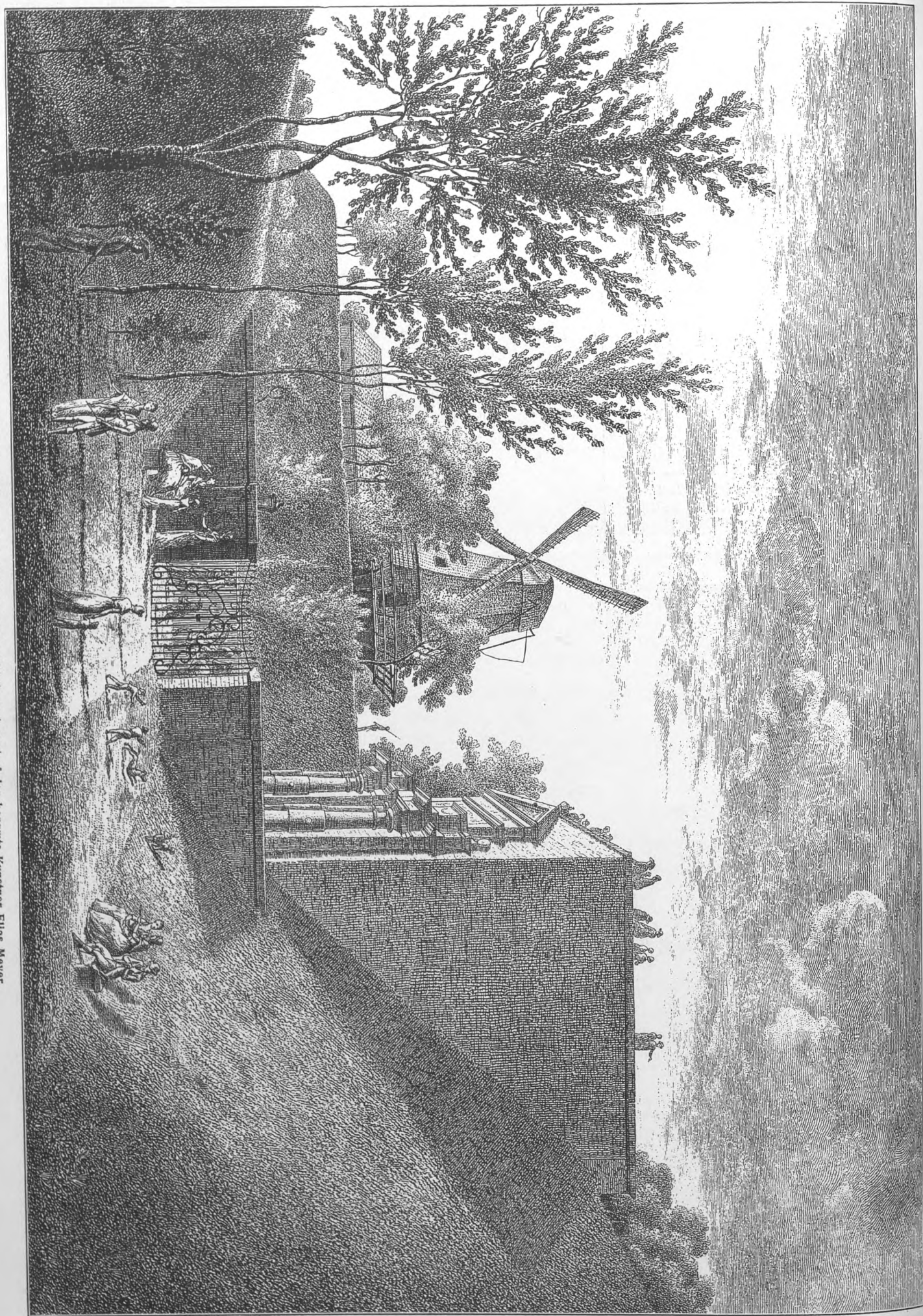
Medens vi altsaa maa beklage, at København før var langt skønnere og hyggeligere end nu, maa vi paa den anden Side indrømme, at det var for vor By overordentlig store og betydningsfulde Arbejder, de indvundne Penge anvendtes til, saa at Byen i hygiejniske Krav kom paa Højde med Storstederne. Det var navnlig Vej-, Kloak- og Vandvæsen, der i denne Periode bragtes i en mønsterværdig Orden.

Det i det Ydre saa beskedne Vandværk, der i 1859 grundlagdes paa den daværende Vesterfarimagsvej, lige overfor vor anden, nu nedlagte Hovedbanegaard (Paladsteatret) beretter virkelig om en Stordaad, skabt af dansk Mands Ingeniørsnille paa en Tid, hvor vi paa den Polytekniske Lærestalt end ikke havde særlige Kursus til praktisk Uddannelse af Ingeniører som nu.

Vort første Billede viser netop dette Vandværk, der var under Anlæg fra 1851—59 og senere igennem det forløbne halvhundrede Aar har udviklet sig med mange andre Stationer; man maa først tænke tilbage paa de Tider, da København fik sit Vand

Abborreparken set fra Gyldenløvesgade 1913. Midt i Billedet de første Arbejder i Anledning af Boulevard Banens Gennemførelse. I Baggrunden til venstre Vestre Boulevard med „Ny Rosenborg“ og „Helmershushus“. Tilhøre Studenterforeningens Bygning og Kuplen paa Dagmartheatret.

Vesterport set fra Kirsebærgangen (1801). Dette Billede er tegnet af den berømte Kunstner Elias Meyer.

fra de højtliggende Søer i Byens Omegn ledet herind igennem Trærender, hvis Renlighedstilstand var saaledes, at de var Eldoradoer for Rotter og andet Kryb, man maa tænke længere tilbage endnu og huske paa de gamle

Brønde, hvor jo Absalons tre, fire Brønde paa Slotsholmen var de navnkundigste, men hvor Beboerne dog altid maatte ned paa Torv eller Gade for at hente Vand; der var saaledes Brønde i Læderstræde, Magsstræde, Knabrostræde, Brolæggerstræde, paa

Vandkunsten, Farvergade, Lavendelstræde o. a. Steder endnu omkring Aar 1700; paa Købmagergade var der en stor Brønd med Hus om med Jernkæde, men i 1672 blev Brønden her

nedlagt, og det lyder jo ret appetitligt at læse, at da var Jernet bortstjaalet fra Posten, og Brønden befandtes fuld af Skarn. Man forstaar nu bedre, hvorledes en saa hærgende Sygdom som Pesten i 1711 til 1713, den, vi alle kender fra Ludvig Holbergs Skildring deraf, kunde rase i saa lang Tid, og Dattidens Læger, der for Resten ikke var tabt helt bag af en Vogn, stod magtesløse overfor den.

Et Minde om disse „Brønd“ Dage har vi i

Gadenavnet

Brøndstræde,

hvor Christof-

fer Walken-

dorff havde an-

bragt en Brønd

„af skønne hug-

ne Stene“. Men

det var egentlig

først efter 1812,

at man fik Øje

for, at det kunde

blive alvorligt

for en saa stærkt

voksende By som

København, hvis

den kom til at

mangle Vand. Man

undersøgte Brøn-

dene i Jonstrup og

andre Steder i

Nærheden af

Byen, men det var

dog bestandig de

rædsomme Render,

der forsynede os

med Overfladevand.

Damhussøen blev

vor første Redning,

saa

naaede vi Sødragnet omkring Emdrup og brugte Peblinge- og Sortedamsøen, der stadig maatte oprensnes; Forstæderne forsynedes ogsaa fra St. Jørgens Sø. Efter lange Tidens Arbejde lykkedes det daværende

i Farimagsgade eller ogsaa over Bassinet i Søndermarken.

Det vilde blive for vidtløftigt her at gøre Rede for hele det Apparat, der forsyner København med det klare Vand, vi nu nyder; men lidt om Skaberen heraf, Ludvig August Colding, der fra 1859 til 1886 havde sin Bolig paa det Vandværk, vi ser paa Billederne, fortjener dog at huskes.

Colding var født 1813 paa Arnakkegaard ved Holbæk; hans Fader var Landmand. Han kom i Landsbyskole i Rødovre; men H.C. Ørsted opdagede hans Fingernemhed og fik ham i Lære hos en Snedker Olsen i København, hvorfra han kom til Kunstakademiet. Her fik han især Lyst til Maskinvæsen, blev hjulpet til sine Studier og kastede sig som Polytekniker over Mekanik, rejste i Udlandet og blev 1847 Brolægningss- og Vejinspektør i København.

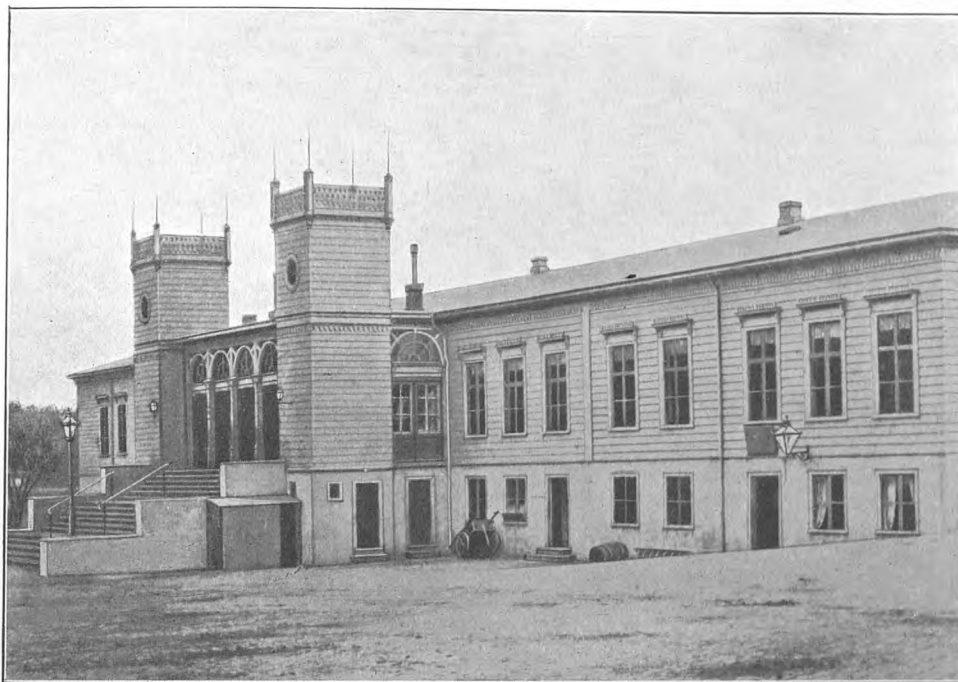
Da der blev Tale om, at Byen paa Grund af sin Vækst vilde komme til at savne Vand, var det hans Planer, der blev godkendte. Colding blev verdensberømt paa Løsningen af matematiske Problemer, men han elskede sin

Opgave paa Vandværket. Colding døde 1888 og efterfulgtes af Direktørerne Poulsen, Schønheyder og nu Borum.

De følgende fire Billeder er alle tagne fra Vandværkets gamle, nu desværre saa beskaarne Have og Terrænet der omkring,

der dannede en Del af den saakaldte Aborrepark, der blev anlagt ved Voldenes Nedrivning. Udenfor denne, paa Hjørnet af Nørre- og Vestervold, staar som bekendt Ruinerne af Jarmers Taarn, der udgravedes i 1874.

Desværre har jo nu Jernbanegennemskæ-

Den ældste Banegaard, beliggende omtrent dér, hvor vor nye Banegaard ligger (nedrevet 1864).

Ingeniør, senere Professor Ludvig August Colding ved et imponerende geniale Arbejde helt at omordne Byens Vandforsyning, og det var dertil, det beskedne Vandværk paa Vestre Glacis byggedes.

Lyst til Maskinvæsen, blev hjulpet til sine Studier og kastede sig som Polytekniker over Mekanik, rejste i Udlandet og blev 1847 Brolægningss- og Vejinspektør i København.

Da der blev Tale om, at Byen paa Grund af sin Vækst vilde komme til at savne Vand, var det hans Planer, der blev godkendte. Colding blev verdensberømt paa Løsningen af matematiske Problemer, men han elskede sin

Opgave paa Vandværket. Colding døde 1888 og efterfulgtes af Direktørerne Poulsen, Schønheyder og nu Borum.

De følgende fire Billeder er alle tagne fra Vandværkets gamle, nu desværre saa beskaarne Have og Terrænet der omkring,

der dannede en Del af den saakaldte Aborrepark, der blev anlagt ved Voldenes Nedrivning. Udenfor denne, paa Hjørnet af Nørre- og Vestervold, staar som bekendt Ruinerne af Jarmers Taarn, der udgravedes i 1874.

Desværre har jo nu Jernbanegennemskæ-

Raadhusbibliothekets Samling.

Den ældste Banegaard efter det sidste Togs Afgang forinden Nedrivningen.

Vandforsyningen sker nu gennem Boringer og Brønde, der ligger langs Sønder søs nordlige og østlige Bred og i Harrestrup Aadal; Vandet afgives ved Overløbning og Pumpning og føres ved Jern- eller Betonledninger til Filtrene ved St. Jørgens Sø, hvorfra det pumpes videre til Vandværket

som dannede en Del af den saakaldte

Aborrepark, der blev anlagt ved Voldenes

Nedrivning. Udenfor denne, paa Hjørnet

af Nørre- og Vestervold, staar som bekendt

Ruinerne af Jarmers Taarn, der udgravedes

i 1874.

Desværre har jo nu Jernbanegennemskæ-

Fot. Barby.

Raadhuspladsens søndre Del, set fra Raadhuspladsen ud for Vestergade, mod Vartov (1893). I Baggrunden midt i Billedet Hovedbrandstationen. Det nye Raadhus er endnu ikke opført.

ringen dødsdømt Aborreparken. Da Studenterforeningens nye Hus rejstes der i 1910, efter at daværende Kronprins Christian, Danmarks første kongelige Student, om Foraaret havde nedlagt Grundstenen, var der mange, der var bedrøvet over, at denne Plads var valgt; men da man saa den af Ulrik Plesner og Aage Mathiesen rejste Bygning, som spejlede sig saa smukt i Aborreparkens Vande, var det, som om man forsonede sig dermed.

Der var ogsaa andre, der var noget triste til Mode ved at flytte ind i det nye Hus, hvis Elegance, takket være mange Mæceners Rundhaandethed, især afdøde Dr. phil. Carl Jacobsens, der udstyrede den dejlige Festsal helt, lige fra Lysekroner og Lofter til Paneler, Pejs og Parketgulv, — ikke var noget tilvant for Studenterne, der siden 1863 havde haft til Huse i den hyggelige og hjemlige, men trange og snævsede Bygning paa Gammelholm; men det har vel været den samme Følelse, deres Fædre havde, da de den Gang flyttede fra Boldhusgade, hvor Lofterne var sorte og sort var Gulv, og hvor Heyman, den ret glubske Vært, raadede for Borgen.

Studenterforeningen er som bekendt stiftet under Regenslinden i 1820; det var ved den Lej-

lighed, at Chr. Winther skrev sin berømte Sang:

„Her under Nathimlens rolige Skygge
vil vi, o Frihed, dit Tempel opbygge

med det saa tit travesterede Omkvæd:

„Herrer vi ere i Aandernes Rige,
vi er den Stamme, der evigt skal staa.“

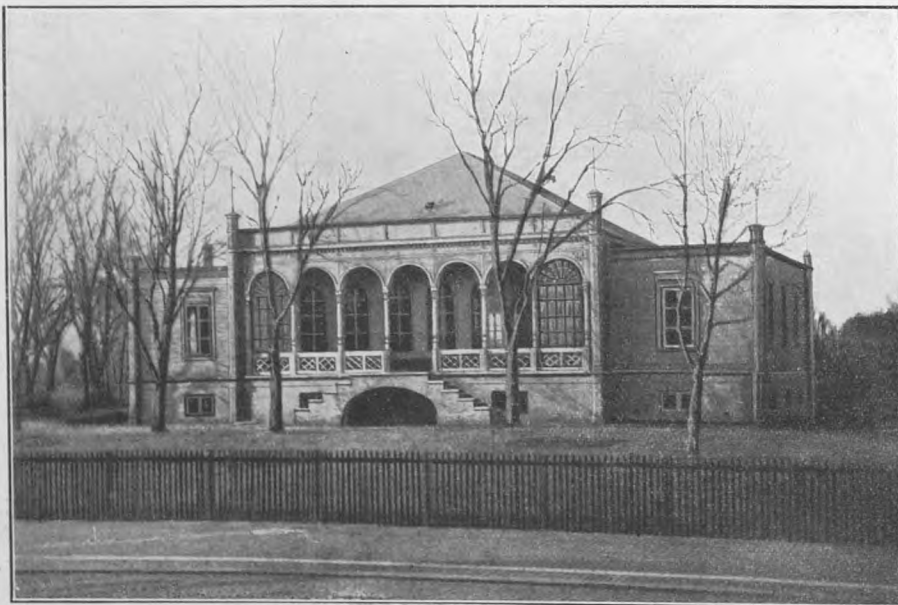
Den Gang var Foreningens Medlemmer kun en lille Flok; men de voksede sig store og stærke først gennem det politiske Indskud, de med Førere som Ploug, Hostrup, Lehmann og andre gav i vor Frihedskamp i Fyrerne, siden gennem den Aandsdannelse, der altid er udgaaet derfra. Nu er

det en meget stor Forening, der, efter at Studentersamfundet har lidt Straadøden, huser Studenter af alle Anskuelser indenfor sine gæstfrie Vægge.

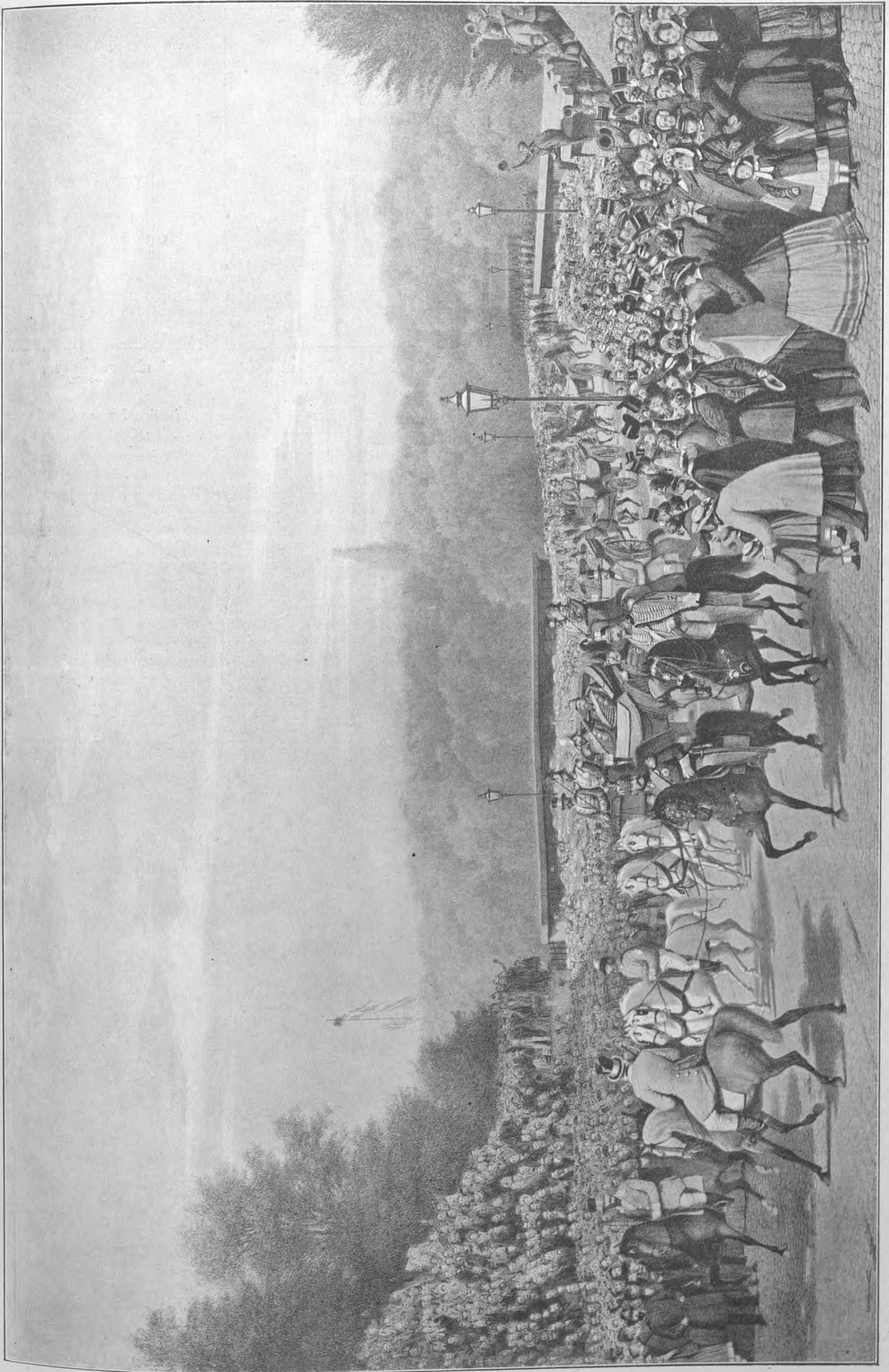
Man vil maaske lægge Mærke til det frakantede Taarn paa Bygningen; faa aner, hvor skøn en Udsigt der haves herfra, og at Foreningens mangeaarige, trofaste Forvalter Andersen her oppe har anlagt sig en virkelig Have, om vi saa maa sige en „hængende Have“, som man ellers kun har dem i Syden.

Paa det næste Billede ser vi Kirsebærgangen og Vesterport, malet af den bekendte Landskabsmaler Elias Meyer i 1801. Meyer, der var født i 1763 og døde i 1803, har udført en Mængde ud-

mærkede Folkelivs- og Dyrebilleder, der præges ved deres milde og blide Stemmning; vi beundrer ogsaa her det hyggelige Prospekt, som laa der, hvor nu Vestre Boulevard er brudt igennem. Det var en fornem og yndet Spadseregang, hvortil man skulde have Tegn hos Byens Kommandant, 2 Daler kostede det; men det indbragte ikke Militæret mange Penge, thi en skønne Dag stak Hovedkassereren af med hele Kassen. Jernporten i Baggrunden var laaset, og kun Skildvagten, der el-

„Kongens Klub“s Sommerlokale, Hjørnet af Vesterbros Passage og Farimagsgade (nuv. Vester Farimagsgade) (1865), set fra Pladsen foran Tivoli.

Kgl. Bibliothek.
 Kong Carl d. 15de af Sverrigs Besog i Kobenhavn i Juli 1862. Kongen med Frederik d. 7de ved sin Side passerer "Vesterbro's Gab". Til højre ses Vesterports Ravelin, til venstre den med Flag smykkede høje Mast i Tivoli. Til Hest ses: Forrest Prins Ferdinand, derefter senere Overhofmarchal Løvenskjold.

Kong Carl XV,
1826—1872.

Arveprins Ferdinand,
1792—1863.

Arveprinsesse Caroline,
1793—1881.

Kong Frederik VII,
1808—1863.

lers havde til Opgave at passe paa Kirsebærrene, der tilhørte Kommandanten, havde Nøgle; men Gadedrengene narrede Skildvægterne og løb ned ad Skrænten og stjal Kirsebær, naar han vendte Ryggen til.

Det var jo en stor Begivenhed for København, da vi fik den første Jernbane, som ikke førte længere end til Roskilde og aabnedes den 26. Juni 1847. Den første Banegaard, som her vises, var en lav, men køn Træbygning, som ses paa de to næste Billeder. Den laa omtrent, hvor den nuværende Hovedbanegaard er kommet til at ligge, Syd for Vesterbrogade altsaa.

Men Banenettet udvidedes jo hurtigt; i 1856, da Korsørbanen var kommet til, var den gamle Station for lille, og da man i

1861 planlagde Helsingørbanen med Klampenborgbanen etc., maatte man tænke paa en ny Bygning, den smukke nu nedlagte Banegaard, som Herholdt byggede og fik færdig i 1864. Den 14. Oktober s. A. gik det sidste Tog fra den gamle Station, og det første fra den nye. Vort Billed viser den sidste Afsked med den gamle Træbygning, et særdeles sjældent Eksempel, der kun findes faa Steder.

Hvor naivt og med hvor opspilede Øjne man den Gang saa paa den nye „Ilddrage“, som Ingemann kaldte et Tog, ses meget morsomt, da H. C. Andersen i „En Digtters Bazar“ forsøger at forklare sine Landsmænd, hvad Indtryk han fik deraf i Udlandet. En Smule skal vi citere:

„Da mange af mine Læsere ikke har set en Jernbane, vil jeg først se at give disse et Begreb om en saadan. Vi vil tage en almindelig Landevej, den kan løbe lige, den kan slaa en Bugt, men jævn maa den være, jævn som et Stuegulv, og derfor sprænger vi ethvert Bjærg, som stiller sig for den; vi bygger paa stærke Buer en Bro over Sumpe og dybe Dale, og naar da den jævne Vej er for os, lægger vi der, hvor Hjulsporene vil gaa, Jernskinner, om hvilke Vognhjulene kan gribe fat. Dampmaskinen spændes foran med sin Mester paa, der ved at styre og standse den, Vogn kædes ved Vogn med Mennesker eller Kvæg, og saa kører man.

Paa ethvert Sted paa Vejen vides Time

Fot. Riise.

Halmtorvet (1880), fra Aar 1893 kaldet Raadhuspladsen. Billedet viser den Husrække, som er nedrevet for at give Plads for Hotellerne „Bristol“, „Metropole“ og Paladshotellet. Den sidste Bygning yderst til højre er Gæstgivergaarden „Kapstedgaard“. Til venstre Vestergade, til højre Frederiksberggade.

og Minut, naar Vognrækken vil indtræffe, man hører ogsaa milevidt Signalpibens Lyd, naar Toget er i Fart, og rundt om, hvor Biveje for almindelige Kørende og Gaaende skærer Jernbanen, slaar den opstillede Vagt Træbommen ned for dem, og de gode Folk maa vente, til vi har passeret; langs Banen, alle de Mile, den strækker sig, er smaa Huse rejste saa langt fra hinanden, at de, som staar Vagt, kan se hinandens Flag og betids vide at holde Banen ren, at ingen Sten eller Kvist ligger over Skinnerne.

Se, det er en Jernbane! Jeg haaber, at man har forstaaet mig."

1780 som en Slags Efterligning af Drejers Klub, der stammede fra 1775 og var en Konkurrent til det fra Wessels Navn saa kendte „Norske Selskab“. Men medens disse to ældste Selskaber overvejende var literære og politiske, selv om man ogsaa kunde faa en solid Billard, en Bolle Punch og et Slag Kort, ja endog af og til en Koncert og en Svingom der, saa var „Kongens Klub“ til at begynde med lige saa eksklusiv for fornemme og rige Borgere som „Harmonien“, der længe bares oppe ved udmærkede Kunstnere, f. Eks. du Puy's Medvirksomhed ved Koncerter. Kongens Klub, der boede paa Øster-

den fine Klub, den var forhen, men som et Samlingssted for Borgermænd med deres Madammer og Døtre.

Om Sommeren havde Klubben de Lokaler udenfor Byen, vi her ser; det var pænere end at søge de Fattiges Dyrehave paa Østerbro (nu Strandboulevarden), men her var Keglebane, Vippe, og som det første Sted i København, en „russisk Opfindelse“, der kom herind omkring 1800, en Kastegyng, der vakte stor Opsigt i Datidens Borgerstand som noget ikke tidligere set her hjemme, og Medbringning af Madkurve var tilladt.

Et livligt og morsomt Billede paa 7de Side

Fot. Riise.

Frederiksberggades Udmunding i Raadhuspladsen (1895), set fra Raadhuspladsen.

Digteren slutter en lang, begejstret Omtale med følgende Ord: „Jeg erindrer kun faa Gange i mit Liv, jeg saaledes har følt mig grebet som her, saaledes med al min Tanke ligesom skuet Gud Ansigt til Ansigt.“

Paa det følgende Billede har vi Udsigt til den nye Hovedbrandstation fra det daværende Halmtorv, nu Raadhuspladsen, men Billedet er taget i 1893, altsaa inden Raadhuset kom til at ligge i Vejen. Prospektet stammer netop fra det Aar, Stationen var fulden; den var under Opførelse fra 1888—93 efter Tegning af Professor L. P. Fenger.

Prospektet minder om et, vi bragte i forrige Nummer, hvori vi gav Oplysninger om, hvorledes Knapstedgaard, der i sin Tid var et yndet Opholdssted for Rigsdagens Bønder, maatte vige for Rosens Paladshotel og Husrækken paa det andet Hjørne af Frederiksberggade for Fischers Hotel „Bristol“.

Det næste Billede forestiller Kongens Klubs Sommerlokale, der laa, hvor nu National ligger. Kongens Klub blev stiftet omkring

gade (nuværende Ole Haslunds Hus), havde, i Modsætning til Kronprinsens Klub, der var politisk, og hvor P. A. Heiberg skrev sine berømte Sange, bandlyst alt, hvad der hed Politik, og dyrkede kun Selskabelighed og Musik, men ret sybaritisk. Der var jo imidlertid den Ting i Vejen med Klublivet, at det tog Overhaand; der er Perioder i Begyndelsen af forrige Aarhundrede, hvor Moralisterne klager over, at nu har hver Skomager og hver Haandværkssvend sin Klub, hvor han skal sløse sin Tid og sine Penge bort, og derved ødelægges Familielivet.

Navnlig Damerne, som ikke var med til daglig: — „thi Kvinden lader vi i hendes Bur og handler kun med hende hjemme“, siger Raabek, — var naturligvis Modstandere af Klublivet, og i de bedre Kredse lykkedes det dem ogsaa at drage Mændene bort derfra; omkring 1820 er det kun meget jævne Borgerfolk, der er Medlemmer, de fleste Klubber er gaaet ind. Men Kongens Klub holdt sig til 70'erne, ganske vist ikke som

stammer fra Kong Karl den Femtendes Besøg hos Frederik d. VII i Juli 1862. Skønt den svenske Konges (vor nuværende Enkedronnings Fader) Besøg i Danmark var ret hyppige, da Frederik den VII var hans personlige Ven, var hans Tilsynekomst selv ved en Lejlighed som denne, hvor der ikke foregik noget historisk, altid en Begivenhed for Københavnerne, og de strømmede til for at se, naar Kongerne i Optog kom ind fra Bane-gaarden eller andetsteds fra for at tage Bolig paa Christiansborg, — paa Frederiksborg kunde de i dette Tilfælde ikke bo, da det var brændt i 1859.

Sagen var, at vi Danske endnu efter Studentermødet i 1862 var blindt troende Skandinaver, der stolede paa, at Kong Karl i Spidsen for sine Nordmænd og Svenskere vilde møde, naar Kampen brød ud igen imod Tyskland. Og vi havde rigelig Grund til at tro det paa Grund af Kongens egne Løfter samme Aar her og i Lund. Stor var Skuffelsen derfor i 1864, da Kongen viste sig

ikke at have Evne som Vilje til at sætte sit Forsæt igennem, — vore Brødre hinsidan sveg os. Billedet har Interesse derved, at det er Kong Karls sidste Besøg her. Han døde d. 18. December 1872, og i Mellemtiden var Glansen gaaet af Skandinavismen. Det var vel ogsaa en af Prins Ferdinands sidste Rideture, han døde jo i 1863, lige et halvt Aar før Frederik d. VII.

Samtiden beretter i god Tro og Tillid:

Den 17. Juli 1862 ankom Kong Karl den Femtende om Bord paa Dampskibet Slesvig til Helsingør, hvor han modtoges af Generaladjudanten for Søetaten, Kammerherre Irminge og kort efter af Arveprins Ferdinand med Stab, hvoriblandt Prins Christian, senere Kong Christian d. IX, og Prins Hans; Kongen begav sig til Fredensborg, hvor han modtoges med „en broderlig Omfavelse“, som Berlingske siger, af Kong Frederik d. VII, og hvor „hans Majestæts Gemalinde,“ alias

Grevinde Danner, gjorde Honnør; man spiste i Kuppelsalen, til hvis Gallerier Publikum havde Adgang for at se denne højtidelige Handling.

Lørdag den 19. Juli kom Kongerne — over Frederiksborg og Charlottenlund, ad Strandvejen, Jagtvejen og Falkoneralléen, hvor der overalt var festlig smykket til — Frederiksberg Slot, hvor der var Æreporte og en Deputation af Borgere hilste dem. I Friser læstes: „Hil Friheds Giver, Hil hans kongelige Ven!“

Kl. 1½ forlod Herskaberne med hele Føl-

get og et Detachment af Gardehusarerne Slottet for igennem Slotshaven, Frederiksberg Allé og Vesterbrogade at begive sig til Hovedstaden.

Berlingske siger: „Overalt var Trængsel af Mennesker, begejstrede Hurraraab og ikke et Hus var udekoreret“.

ger, lyder: „Under Kanonerne Torden og jublende Hurraer og Blomsterregn gjorde D. D. M. M. deres Indtog Kl. 2 gennem Vesterport. Voldskraaningerne og Gaderne var tæt opfyldte af Mennesker, ikke et Vindue var tomt i hele den lange Strækning af Byen, som D. D. M. M. tilbagelagde. Overalt Be-

Raadhuspladsen (1905) set fra Raadhusets Hjørne vis à vis Hovedbrandstationen. Yderst i Baggrunden ses det nyopførte „Hotel Bristol“; den foran liggende Husrække optages nu for største Parten af Hotel „Metropole“ og Palads-hotellet. Til højre Vartov.

Som de mest fremtrædende Dekorationer nævnes Alléenbergs, Alhambras og — Vesterbros Ælpavillon, der bar den pompøse Indskrift:

Nordens Konger med Lov og Ret Landene bygge,
Folkets Kærlighed er deres Styrke og Lykke.

Ogsaa Tivoli og Kongens Klubs Lokale var pragtfulde. Foran dette sidste modtoges Majestæterne af Arveprins Ferdinand med en talrig og glimrende Stab. Berlingskes Tekst til det sjældne Billede, vi brin-

Borgerne hyltet ham med et Fanetog med Sange bl. a. af H. P. Holst og Carl Ploug; denne sidste Sang begyndte:

Kong Karl! velsignet farer
Du over Sundets Flod,
hvor Dine Ynglingskarer
os jubled' nys imod*).
Det samme Budskab bringer
Du selv til Danmarks Kyst;
thi Folkestemmen klinger
i vore Kongers Bryst.

*) Dette sigter til det nordiske Studentermøde i Lund.

gejstring. D. D. M. M. maatte køre Fod for Fod. Foran Toget red 3 Gardehusarer, derefter kom H. kgl. H. Arveprinsen med Stab til Hest, D. D. M. M. i en aaben Kalechevogn forspændt med fire hvide Hingste, Gardehusarerne og endelig Følget i fem kongelige Vogne. D. D. M. M. drog ad Frederiksberggade, Gammeltove, Vimmelskiftet, Amagertorv, Østergade, Kongens Nytorv og Bredgade, hvor et Besøg aflagdes hos Deres kgl. Højheder Arveprinsen og Arveprinsessen.“

Samme Aften vendte de tilbage til Fredensborg, hvorfra Kong Frederik Søndag Formiddag fulgte sin Gæst til Helsingør, da denne forlod Danmark.

Men inden Kong Karl forlod København, havde

DA DE REV VOLDENE NED.

(Efter H. V. Kaalund: »En Eftervaar«).

Hvad gaar der af dig, min Fødeby?
Hvilken Byggen og Roden!
Jeg kjender dig neppe: Du bliver som ny,
aldeles paa Moden.
Den travle Tid var dig ilet forbi —
du maa med i Løbet,
om ogsaa lidt gammeldags Poesi
gaar med i Kjøbet!

Ja vist! Hvem lægger paa Sligt nu Vægt?
— Det er Digternykker! —
For Nyttens Triumfvogn trækker vor Slægt —
vi er ingen Parykker!
Nu gaar det afsted i fejende Fart,
saa stærkt vi kan rende,
endskjøndt det just ej er saa ganske klart,
hvordan det vil ende.

De har nu besluttet, de vise Mænd,
du maa ej beholde
det grønne Bælte, som kranser din Lænd:
dine gamle Volde.
Nu skal du befries, min kjære Stad,
fra dit snevre Panser;
dine Stadsgrave, spætted med Andemad,
har stødt vore Sanser.

Som Fæstning kan du ej staa dig meer
mod de nye Kanoner.
Dine gamle Volde med Møller og Træer
og Bastioner
fra »Kjøkkenkurven« ved Kallebodstrand
og ud til Kastellet
skal nu jevnes plat med det flade Land
— deres Dom er fældet!

— Dine Volde, hvorfra Carl Gustav drog
med Skam tilbage,
som Arthur Wellesley selv ej tog
i onde Dage,
som aldrig brødes af Fjendehaand,
som selv en Kvinde
en Gang har værget med Helteaand,
skal nu forsvinde!

Paa Skubkarrer triller man Minderne væk
fra de gamle Tider.
Nu faa vi den dejligste Gjennemtræk
fra alle Sider.
Etsteds derude — ja Gud veed hvor —
skal der bygges Skanser,
naar vi først faa vrøvlet en halv Snes Aar
om vore Finanser.

Saa drive imens vi for Strøm og Vind —
det har ingen Fare!
Naar vi give Alverden frit Kjørind,
vil man nok os spare.
Det vilde jo være skjændigt gjort
at storme med Vaaben
en By, som hverken har Vold eller Port,
men er ganske aaben!

Vi har store Planer, fine Ideer
og Spekulationer —
her er Byggegrunde, som vel er værd
en Snes Millioner;
de maa gøres i Mønt, naturligvis!
Hver eneste Tomme
drives op til den allerhøjeste Pris
med den store Tromme!

Din Stadsgrav — og din Kirsebærgang,
hvor Violer vi plukked,
hvor den blomstrende Tjørn over Vandet hang
og Sivene vugged,
hvor den vilde Drossel i Buskene sang,
mens Aftenen dugged,
og Fiskeren med sin Bambusstang
over Bredden sig bukked —

og de gamle Broer, som spejled sig smukt
dernede i Vandet —
og Udsigten lige til Kjøgebugt —
og Synet af Landet,
naar Solen gik ned, og i Aftenen sval
den første Stjerne
tændtes paa Himlen — mens Hornsignal
lød fra det Fjerne!

Forsvinde skal det nu Alt for det Ny —
der maa Plads til Mængden!
Ja, nu skal du voxer, min kjære By,
i Breden og Længden!
Boulevarder faar du som i Paris,
hvor vi kan os sole
og nyde i Mag vor Konditor-Is
paa Fortovets Stole.

Jeg seer i Aanden, hvor du bliver fin:
hvilke Gader lange,
efter Snore bygged som i Berlin,
og Spadseregange
med Træer, som plantes paany hvert Aar
— saa naaes Idealet,
og du bliver lig en Grønnegaard
ved Hospitalet!

— Bevares! Jeg nærer den største Respekt
for en modsat Mening.
Jeg hører jo halvt til den yngre Slægt:
jeg er ingen Forstening.
Jeg er med! Jeg holder med Tiden Skridt —
men gjælder det Smagen,
da tilstaar jeg: min — jeg siger det frit —
er lidt uopdragen.

Jeg ønsker det Skjønne ufrisert,
ej slikket og plejet!
Jeg ynder Naturen ugenert,
ej pyntet og fejtet!
Jeg kan see paa en gammeldags Navneklud
med godmodige Øjne —
men jeg synes de Huse, man nu ryster ud,
er mestendels Løgne.

Disse brogede Prøver paa hver en Maneer —
disse nypittoreske,
forfløjne, forlorne Mursteensideer —
italienske og græske —
normanniske Taarne — Rokokkopalæer —
affekterte, — groteske!
Af oprindelig Stil har jeg fundet meer
i en Legetøjsæske!

Det lyder lidt sært — nu ja, om De vil,
men De maa betænke,
det er Tiden alene, jeg sigter til —
jeg vil Ingen krænke!
Jeg har Mod til at tage det med Humør,
om saa Verden vakler;
jeg er bare bleven en Smule ør
af de nye Mirakler.

Det gjør mig ondt for de Skove af Siv,
som dernede suse,
det gjør mig ondt for det Fugleliv,
som Buskene huse,
for de grønne Skrænter, de prægtige Træer
og de stille Bænke
og de gammeldags Folk, som hvilede der
og holdt af at tænke;

for de jublende Smaa, som deroppe sprang
i Paradisspillet,
for de fattige Stakler, hvis Frihedstrang
blev deroppe stillet,
for den Syge, som med den blege Kind
søgte bort fra Vrimlen
for at aande en Smule Livsluft ind
lidt nærmere Himlen!

— Jeg har nydt deroppe som lille Pog
mine bedste Glæder;
jeg kjender ved Stadsgraven hver en Krog,
de skjulteste Steder.
Der fik jeg alt Syn for en stor Horisont,
den Gang jeg var lille,
da jeg troede endnu, at Solen gik rundt
og Jorden stod stille.

— Det er mig som en vemodig Drøm,
naar jeg seer tilbage
fra den vilde, brusende Nutids Strøm
paa de gamle Dage!
Som Digter staar jeg i Æresgjæld
til de gamle Minder:
dem maa jeg sige et rørt Farvel,
før de forsvinder.

Memoria!

For at dette Blads Opgave, som gaar ud paa at udbrede Kendskab iblandt Befolkningen til vor Hovedstads topografiske Udseende igennem Tiderne — før og nu —, og de Minder, der knytter sig hertil, kan gennemføres for hele Hovedstadens Vedkommende, *vil det selvfølgelig være nødvendigt*, at der udsendes Kendskab om, at Bladet eksisterer, for derved at opnaa det passende Antal interesserede Abonnenter, der fordres til Dækning af Bladets betydelige Udgifter til Stoffets Erhvervelse og Gengivelse.

Den sikreste Vej til Løsningen af denne Opgave, uden at bringe Udgifterne endnu højere op ved Avertering i mange Blade, er derfor den, at *enhver nuværende Abonnent, som gjerne ønsker, at Bladet skal fortsætte* sin patriotiske Gerning, søger blandt sine Venner at erhverve nye Abonnenter. — Sender *hver* Abonnent os *blot 2 nye Abonnenter*, er Bladets fortsatte Bestaaen sikret, og det vil da i Aarenes Løb systematisk beskrive og illustrere *alle* de Partier i Hovedstaden, som egner sig til at drages ind i Mindernes Kreds.

Ærede Læsere!

Som adviseret i forrige Nummer vil vi nu, imedens vi befinder os ved Vesterport, — omtale Tivoli, som jo idag fejrer sin 72-aarige Fødselsdag.

Om Tivoli kunde der jo skrives en tyk Bog, da der jo i et Etablissement af Tivolis Art i et Tidsrum af 72 Aar finder mange Forandringer Sted, saavel i topografisk Henseende, som paa alle andre Omraader. Ledende Personer forsvinde, nye kommer i Stedet, og dette skal vi jo omtale i saa stort Omfang som Pladsen tillader,

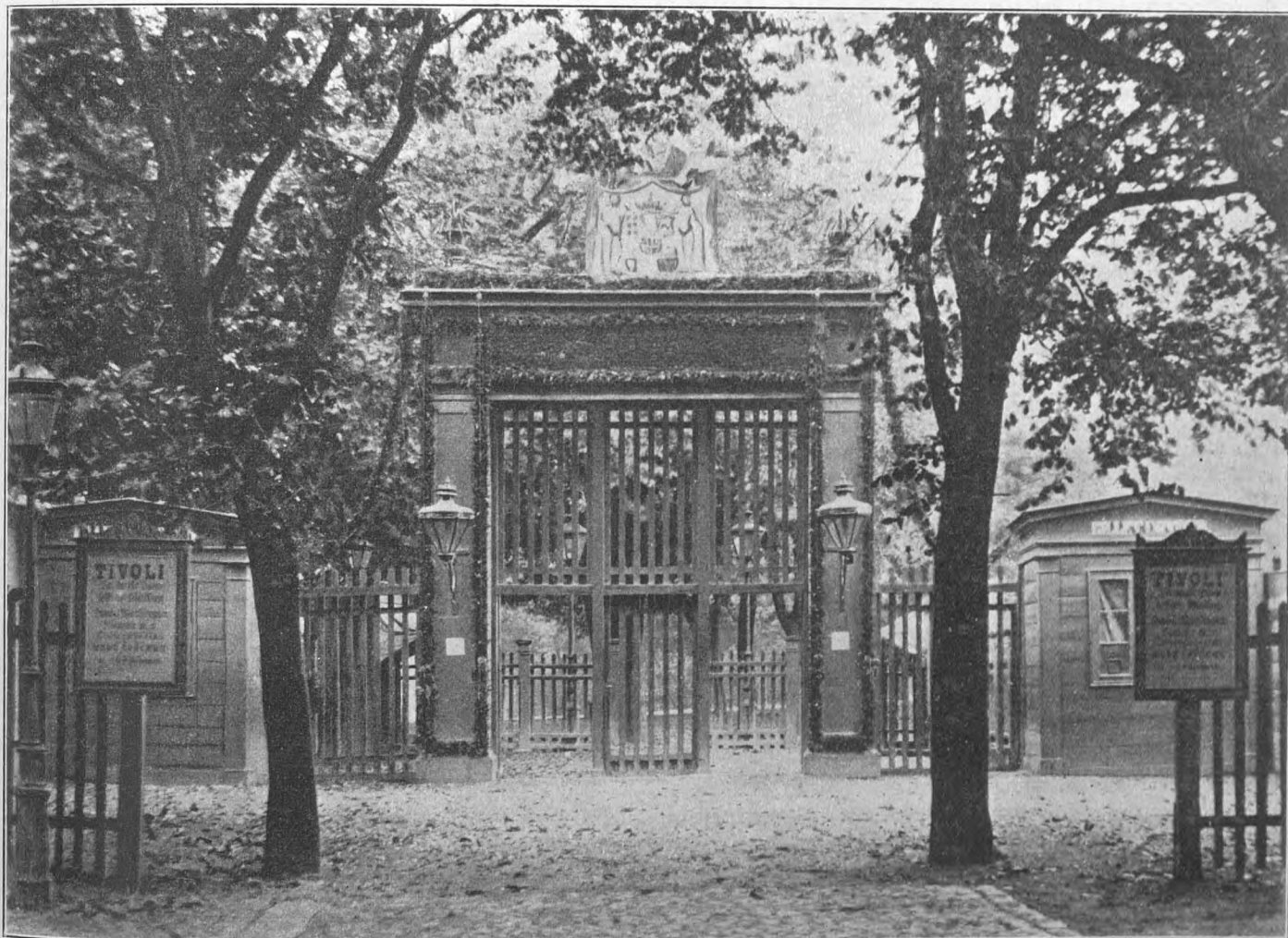
Tivoli!

Tivoli! Københavns og Danmarks Tivoli! Ja, uden at rødme, kunde man for den Sags Skyld godt sige: Europas eller hele Verdens Tivoli! Thi det er dog sandt, at hele Jorden over er vort Tivoli enestaaende i sin Art.

Allerede under sin Opvækst havde dette ægtefødte Barn af sin Tid den Lykke at vinde Plads i Nationens Hjerte, hvorom følgende Anekdote, der utvivlsomt har historisk Sandhed, afgiver et talende Vidnesbyrd.

Og mon Forholdet mellem Københavnerne og deres Hjertebarn er et væsentligt andet nu i 1915, end det var i 1859? Vi tror det ikke. Alle elsker vi paa Bunden af vor Sjæl det danske, evigtunge Tivoli. Og naar vi engang imellem spiller blaserede ligeoverfor „Etablissementet“, er det kun, fordi den sikre Besiddelse efterhaanden har gjort os overlegne og trygge.

Tænk blot den Tanke igennem, at det — hvad Himlen forbyde! — skulde hænde, at vi en Morgenstund vaagnede og fandt Tivoli udslettet af Jordens Overflade! Eller, tænk om Kommunalbestyrelsen — hvad den nok skal vogte sig for! — i et Øjeblik Over-

Raadhusbibliothekets Samling.

Tivolis ældste Indgang fra 1843 (under en Havebrugsudstilling).

hvad har givet Anledning til, at vi maa stille 4 Numre af Bladet til Disposition for Omtalen af Tivolis Virksomhed fra Starten 15. Aug. 1843 til Dato.

Vi takker de mange Venner, som har stillet Minder (Billeder og Tekst) fra Tivoli til vor Disposition, og fornyer vor Henstilling til andre Venner, som ejer Minder fra Tivoli samt fra Vestervold Terrænet, hvor vi slap i Nr. 15 og videre til Jarmers Taarn; fra Nørrevold Terrænet, (Jarmers Taarn indtil Gothersgades Mølle), og endelig fra Østervold Terrænet indtil Dronningens Mølle ved Østerport.

Ad denne Vej vil vi fortsætte, naar vi have omtalt Tivoli og Udstillingerne i 1872 og 1888 paa Tivolis Terræn.

Da den almindelige Misstemning mod Grevinde Danner, ikke mindst under Paavirkning af Sorgen over Frederiksborg Slots ulykkelige Brand, var paa sit højeste, følte Frederik den VII, at hans egen Popularitet vaklede i sin Grundvold. Folkets Harm gav sig stærke Udslag i truende Avisartikler og Pobeloptøjer i Gaderne, og Kongen begyndte at frygte for en regulær Revolution.

General Fensmark søgte efter Evne at berolige ham og benyttede sig da af følgende Ord: „Nej, Ds. Majestæt, vi behøver saamænd ikke at være bange for, at Hr. Sørensen skal lave Revolution, — ja, det vil da sige, hvis Ds. Majestæt vil tage Tivoli fra ham, saa indestaar jeg ikke for Noget!“

Vendingen var spøgfuldt ment, men der laa mere Alvor bag dens Ord, end maaske Generalen selv tænkte.

mod dekreterede, at Tivoli skulde eksproprieres til gemene Byggegrunde og raseres ligesaa ubarmhjertigt som vore dejlige Volde.

Hvad vilde ske? Mon ikke General Fensmarks spøgfulde Profeti alligevel kunde blive til Virkelighed?

Sagen er jo den, at Tivoli simpelthen er gaaet os danske, og specielt os Københavnerne, i Blodet. Der er jo neppe En af os Alle, som Ikke har lyse og lykkelige — hvem ved, maaske ogsaa vemodige — Barndoms- og Ungdomsminder, der er uadskilleligt knyttede til dette Stykke Jord, dette mærkelige Tivoli, som man rundt om i Europa har gjort Forsøg paa at efterligne, men altid forgæves. Tivoli er nemlig en tro Afspjeling af vor danske Folkekarakter, og Folkekarakterer egner sig ikke til Eksport.

Et Tivoli som vort kan kun trives hos os. Det er dansk lige ind til Roden, og i dets Danskhed ligger den dybeste Grund til, at vi har det saa kært.

„Før og Nu“, der har sat sig det som Opgave i Billeder og Tekst at belyse Forskellen mellem det København, som var, og det, som er, har i Tivoli fundet et saa omfattende og interessant Stof, at det umuligt kan udtømmes i et enkelt Hefte, og i nærværende Nummer, som det har været os magtpaaliggende at publicere samtidig med Tivolis 72-aarige Fødselsfest, vil vi da til en Begyndelse i korte Rids fortælle om den celebre Institutions Oprindelse og Start.

Det ligger ikke for den danske Folkekarakter at tage de stærke og overraskende Initiativer, og København omkring forrige Aarhundredes Midte var desuden kun en mellemstor By og dens Forhold paa næsten alle Omraader, ogsaa paa Forlystelsernes, mærkeligt smaatskaarne og naive.

Det er derfor ikke saa underligt, at Idéen til et saa nyt og dristigt Foretagende som Tivolis Anlæggelse, udgik fra en Mand som den unge Løjtnant Georg Johan Bernhardt Carstensen, der var af eksotisk Ophav og over sin Personlighed og hele Færd havde et saa kosmopolitisk Sving, at han maatte virke som et Særsyn i Datidens København.

Hans Fader var dansk Generalkonsul i Marokko, hans Moder var født i Reval, og selv kom han til Verden i Algier.

En Del af sin Barndom tilbragte Georg Carstensen i Danmark, hvorfra han dog, kort efter at have absolvert *examen artium*, spændte Vingerne til en urolig Flugt gennem Europas Storstæder, derfra over Atlanten til Amerika og saa atter over Frankrig, Spanien og Portugal hjem til det lille Danmark. Han var et hurtigt og et lyst Hoved med udprægede litterære Interesser, og det er dem, Tivoli i sidste Instans skylder sit Udspring.

Allerede i Slutningen af 30erne havde han stiftet Ugebladet „Portefeullen“, og da han, efter en fornyet Udflugt til sit kære Paris, i 1841, vendte tilbage til Danmark, begyndte han Udgivelsen af „Figaro“.

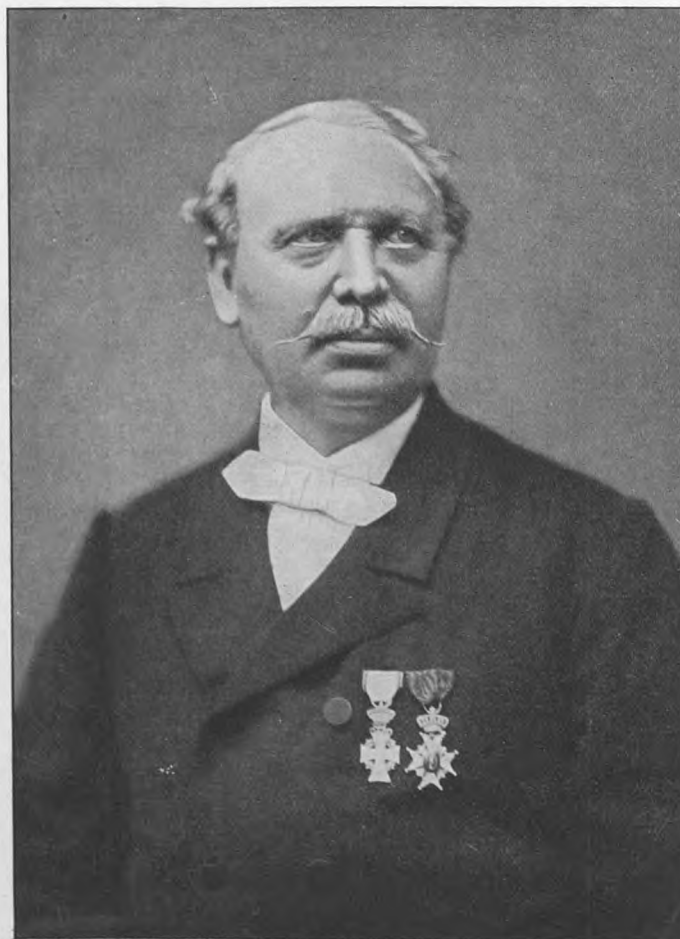
For at skaffe Abonnenter til dette Blad, der i Anlæg og Udstyrelse var et Stykke forud for sin Tid ligesom sin elegante og smarte Redaktør, arrangerede han i Christiansborg Slots Ridehus og i Rosenborg Have store Festiviteter, hvortil de lykkelige Holdere af „Figaro“ havde gratis Adgang, medens Ikke-Abonnenter maatte bløde med en ret rundelig Entrée.

Disse Figaro-Fester øvede stor

Georg Carstensen.
(1812—1857).

Beregning vil beløbe sig til en Sum af 20,000 Rbdr., mener han ikke at kunne opdrive den fornødne Driftskapital, medmindre hans Privilegium kommer til at lyde paa mindst fem Aar, fra 1ste Juli 1842 at regne. — Alt gik glat. Ved Foraarstid det paafølgende Aar er han den glade Indehaver af det dyrebare Privilegium. Og

H. C. Lumbye (1810—1874).

Tiltrækning, ikke blot paa Københavnerne og Beboerne af Hovedstadens Omegn, — endogsaa fra de svenske Kystbyer strømmede et talrigt og undrende Publikum til, og Carstensen tjente mange Penge, samtidig med at han med ét Slag erhvervede sig et fremragende Navn som Byens talentfuldeste og idérigeste For nøjelsesraad. Og den Tanke laa da nær, at grunde et fast Etablissement, hvor Københavnerne efter Dagens Slid og Slæb kunde forlyste sig for en billig Pris. Kristian den VIII og hans velvise Regering favoriserede Tanken. De liberale Tendenser havde begyndt at stikke deres næsvisse Hoveder frem. Dem galdt det at holde nede. Bød man nu Hr. Sørensen og hans Familie rigeligt med offentlig Morskab, hvormed det hidtil havde været paafaldende skralt, var det jo muligt, at han foreløbig glemte al Slags politisk Rumleri.

Som tænkt saa gjort. Den 23de Oktober indgiver Carstensen en Ansøgning, hvori han allerunderdanigst beder Majestæten om Tilladelse til i København eller en af dens Forstæder at anlægge et permanent Etablissement under Benævnelse „Kjøbenhavns Tivoli og Wauxhall“. Da imidlertid Omkostningerne i det første Aar efter hans Beregning vil beløbe sig til en Sum af 20,000 Rbdr., mener han ikke at kunne opdrive den fornødne Driftskapital, medmindre hans Privilegium kommer til at lyde paa mindst fem Aar, fra 1ste Juli 1842 at regne. — Alt gik glat. Ved Foraarstid det paafølgende Aar er han den glade Indehaver af det dyrebare Privilegium. Og det bedste Bevis paa, hvor gerne Autoriteterne imødekom hans og Hr. Sørensens Trang, var den højst overraskende Redebonhed, hvormed man, mod en aarlig Afgift af 472 Rbdlr. 4 Mark, tilstod ham et stort Areal, omtrent 11 Tønder Land, af det højtidelige og fredhellige Fæstningsterræn til at bygge sit Tivoli paa.

Med den kongelige Resolution af 29. Maj 1843 er alting klappet og klart, og ved næsten overmenneskelige Anstrengelser lykkes det „Entrepreneuren“ allerede et Par Maaneder senere, den 15de August, at aabne Paradisets Porte, og hans Idé viser sig at slaa glimrende an.

Henved 4000 Mennesker holder det nyfødte Barn over Daaben; den paafølgende Søndag er Antallet af solgte Billetter steget til 10,000, og da den første Uge er løbet ud, har 30,000 Sjæle, hvilket vil sige akkurat en Fjerdedel af Byens samlede Befolkning, beseglet den eklatante Succes.

Georg Carstensen er Dagens Mand. Hans Navn er paa Alles Læber, og han føler sig med Rette baade lykkelig og stolt.

Det er kun bedrøveligt, at han ikke er i Stand til at for-

Volkersen som Pjerrot.

voli, fordi det spreder den politiske Interesse, har Bladene kun haft Lovord for den folkekære Institution, der endogsaa inspirerer Digterne til at slaa Lyrens Strenge til dens Pris. Ved de kgl. Skuespilleres Sommerkomedie opføres allerede det paafølgende Aar en Vaudeville under Titlen „En Aften i Tivoli“, og en Hærskare af Viser besynger de nye Herligheder. Kun en enkelt af dem har formaaet at trodse Tidens Tand, — den klassiske Tivolivise, som forfattedes paa Borch's Collegium af de tre lyse Hoveder, Peter Faber, „Landsoldaten“s senere Forfatter, Adolf Steen, den bekendte Mathematiker, og Theologen Johan Frederik Hagen, der omkring 1850 blev Professor ved Universitetet, og hvem Æren tilkommer for Vissens berømte Begyndelsesvers (Og dersom Du morer Dig doli paa Rosenlund og Fresber').

Den første Tivoliplakat underrettede det højstærede Publikum om, at Etablissementet aabnes Kl. 4 og fremdeles staar aabent fra Kl. 6 Morgen til 11 $\frac{1}{2}$ Aften. Entréen betales med 1 Mark pro persona indtil Kl. 12 Middag og med 1 Mark og 8 Skilling fra Middag indtil Aften, for Børn under 10 Aar det halve. Musiken i Koncertsalen, Præstationerne paa Teatret og Cirkus finder afvekslende Sted mellem Kl. 5 og 11. Signalet til Lukningen gives ved Klokkeringning eller Kanonskud.

I Hovedtrækkene er Fornøjelserne de samme, som de skulde blive ogsaa i Fremtiden, selv om de i Enkelthederne fornyes eller forandres.

Det samme gælder Tivolis Topografi, hvad vore Læsere vil erfare ved at gøre Rundturen med os i Havens Periferi.

Tilvenstre for Indgangen laa som nu en Pavillon, men rigtignok i mere beskeden Stil, baade hvad Arkitektur og Dimensionerne angaar. Den var en simpel Træbarak, bygget op omkring Træer, hvis Stammer nok saa gemytligt

voksende op gennem Gulvet, og mens Konditor Lardelli sørgede for den legemlige Affodring, paatog en spillende Herre og en Sanggudinde sig den aandelige.

Saa kom Theatret, der var flankeret af smaa Beværtningstelte, og hvor man kunde nyde Atletik, Jonglørkunster og allehaande Kraftpræstationer. Mellem Teatret og den første Divan, hvor Konditor Grandjean præsiderede, havde Mad. Schäffer sin Buffet, hvor man nød Sang og Harpespil til et Glas Punsch, og derpaa fulgte paa Rundturen den ene af Etablissementets to Hovedbygninger, Koncertsalen, der var det daværende Københavns rummeligste Musiklokale, og som med sin elegante Glaskonstruktion afgav et tiltalende Skue,

Volkersen som Pjerrot.

navnlig om Aftenen, naar det laa i et fågtigt Lys, der spillede gennem de farvede Ruder.

I Koncertsalen svang Stamfaderen til Dynastiet Lumbye Tryllestav over sit Orkester og lagde Aar for Aar en bestandig fastere Grund til den Navnkundighed, som senere omstraaede ham baade i Danmark og Europas Storbyer. I dybeste Forstand var og blev „Koncertsalen“ Tivolis Hjerter, hvorfra dets Livskilde havde sit egentlige Udspring. Var der Verden over kun ét Tivoli, blev Hans Christian Lumbye dets Profet, og den Dag, da hans Aand, Livsglædens, det rige Gemyts og det danske, harmløse Humørs Aand, ikke er den, der giver Tivoli sit Særpræg, skal forhaabentlig aldrig komme.

Efter at have passeret Koncertsalen naede man til Divan Nr. 2, hvor Firmaet Mini & Cloetta var Vært, og hvorfra Vejen forbi Späths Vokskabinet førte til Rutschbanen, og man var nu inde paa Tivolis mere borgerlige Enemærker, hvor Koglebanen, Karrassellen og den lukkede Skydebane lokkede

det bredere Publikum til. Nærvæd Skydebanen laa Cirkus, et aabent Telt, hvor Familien Berg gav Beriderforestillinger, og langs en Halvbue, der dannedes af Lysthuse med faststaaende Bænke og Borde, kom man forbi The-Pavillonen til Bazaren, der var Etablissementets anden store Hovedbygning og ligesom Koncertsalen var Genstand for Folkets levende Beundring, navnlig naar Papirlampernes brogede Farver paa de berømmelige Wauxhall-Festaftener fremhævede Vekselvirkningen mellem de lige Linier og de flot svungne Buer.

Under det historiske Ur,

Volkersen som Pjerrot.

Volkersen som Pjerrot.

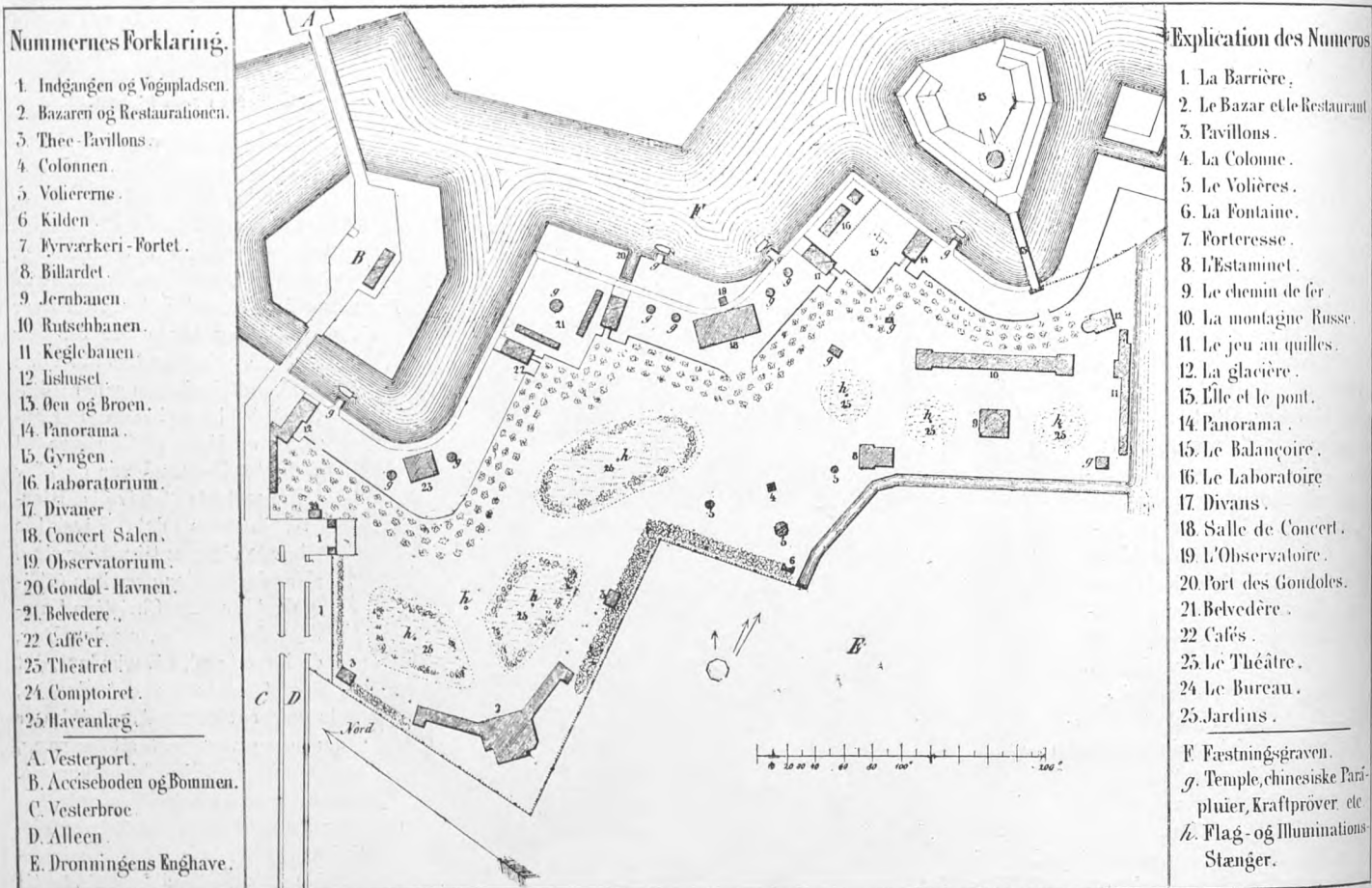
hvis transparente Skive har lyst sin Velsignelse over Tusinder og atter Tusinder af lykkelige Stævneføder, havde i Bazarens Midtparti den store Restauration, hvor Ginderup det første Aar residerede, sin notable Plads, og til begge Sider for Restauranten bredte sig en Bække Butikker, Udsalgssteder for Blomster og Frugt, Cigarer og Konfekt, Hansker og Manufakturvarer, endvidere et Atelier for Daguerrotypografi og „Officinet“, hvad paa Nutidens Dansk vil sige det samme som Bogtrykkeriet, hvorfra Tivoli-Avisen gik ud. Ved Officinet lod Entreprenøren det saakaldte „Løvehoved“ anbringe, gennem hvis Gab Publikum kunde nedkaste Papirsedler

flytning omdøbtes til det højtideligt klingende „Kisten“. — — —

Carstensen var født Flottenheimer, ekstravagant i Tilbøjeligheder og Vaner, Byens første Elegant. Man fortalte med en Hovedrysten, der var Udtryk baade for Beundring og Forargelse, hvorledes han aldrig nedlod sig til at benytte sine hvide Glacé-Handsker mere end en eneste Gang, og talløse andre Historier verserede om hans ligeglade Omgang med jordisk Mammon. Derfor kom det ikke som nogen Overraskelse, da det hed sig, at han som Tivolis Entreprenør kun daarligt havde forstaaet at holde rimelig Balance mellem Ind-

lig Form venter ham, og i 1856 vender han paany tilbage til København, hvor han til almindelig Overraskelse starter Forlystelses-Etablissementet „Alhambra“ som Konkurrent til sit eget populære Ungdomsværk. En naadig Skæbne forskaaner ham dog for at opleve Alhambras magre Lykke. Den 4. Januar 1857 dør han i sin bedste Alder efter et Liv, der førtes med for stærk en Fart og med et altfor ubekymret Sind, et Liv, hvis Resultat ikke svarede til hans udmærkede Evner.

Ved Tivolis 25-aarige Jubilæumsfest rejstes hans Brystbillede derinde, og Erik Bøgh sang med Rette om ham, at selv om

Tivolis ældste Grundplan.

og meddele Bestyrelsen sine Ønsker og Klager — en ægte demokratisk Indretning, der blev stærkt benyttet.

En ny Række Lysthuse forbandt endelig Bazaren med The-Pavillon Nr. 2, hvor man kunde faa „Vand paa Maskine“, og faa Skridt fra denne folkelige Beværtning var man atter ved Tivolis Indgang.

Midt i det store Terræn laa Kunstnerplænen ligesom nu, og rundt omkring i Haven dvælede Øjet med Velbehag ved Blomsterpartier og dekorative Trægrupper.

Allerede i Tivolis anden Sæson indlemmedes Øen i Etablissementet og sattes ved en Bro, som det kostede en Skilling at passere, i Forbindelse med det øvrige Anlæg. Her paa Øen var det, at Visedigteren Vilh. Rantzau dirigerede det Valentinske Selskab i et Sangtempel, hvis ærværdige Traditioner senere omplantedes til den Pavillon, der var beliggende ved Tivolis Indgang og i Tidernes Morgen bar Navnet „Slukefter“, men som ved den celebre Ind-

tægt og Udgift. Uden Bekymring om Fremtiden havde han ladet Daleren rulle uden dog at spare paa Toskillingen, og skønt han efter alle Solemærker at domme skulde synes at være prædestineret til at blive Tivolis Hovedaktionær og med Tiden Etablissementets Ejer, ændredes Forholdet lidt efter lidt i den stik modsatte Retning. Aktierne og dermed Magten gled ud af hans Hænder, og han laa i stadige og bitre Kampe med Komité-Bestyrelsen, samtidig med, at hans rastløse Aand fristede ham ind i nye og dristige Foretagender. I 1847 starter han saaledes „Casino“, der langtfra svarede Regning og kun bragte ham dybere i Fald.

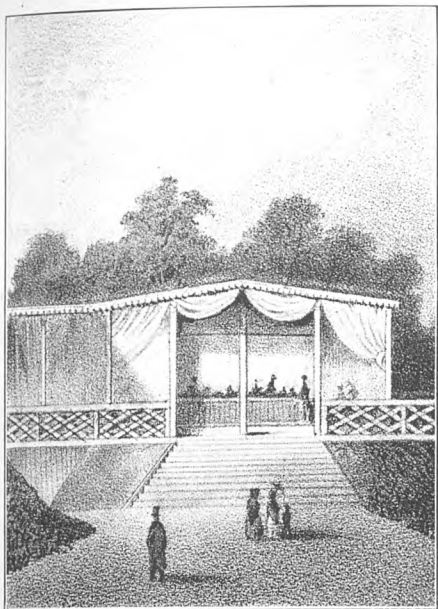
I Krigsaaret 1848 drager Carstensen som Frivillig i Felten og lader baade Tivoli og Komitéen i Stikken. Senere rejser han til Vestindien som Premierløjtnant ved den derværende Hærstyrke, tager i 1852 sin Afsked med Patent som Kaptejn, gaar til Nordamerika, hvor Skuffelser i forskel-

han ikke fik sig gjort udødelig ved nogen anden Bedrift, skal dog hans Minde leve til sene Tider i Tivoli, hvor selv den Blinde ikke vil kunne nægte, at han var et Geni.

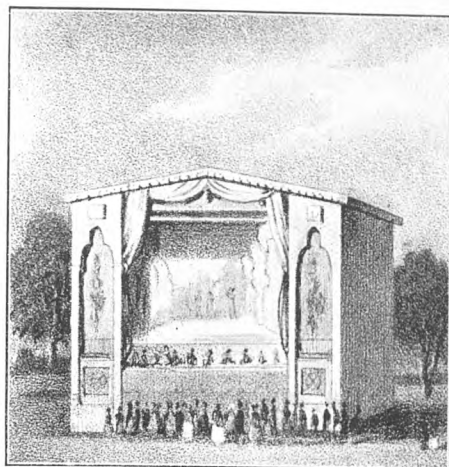
Ved Siden af Georg Carstensen er der to andre Navne, der for bestandig vil have Krav paa at holdes højt i Ære og at mindes i Taknemlighed, naar Talen er om Københavns Tivoli, — og maaske med nok saa megen Ret.

Georg Carstensen blev Institutionens uforglemmelige Stifter. Men hans uligevægtige Personlighed viste sig hurtigt at mangle den fornødne Kraft til at føre sit geniale Værk frelst ud over de vanskelige Børnesygdomme og til at grundlægge den faste Tradition, hvorpaa dets Fremtid skulde bygges op, og som skulde give det Levedygtighed.

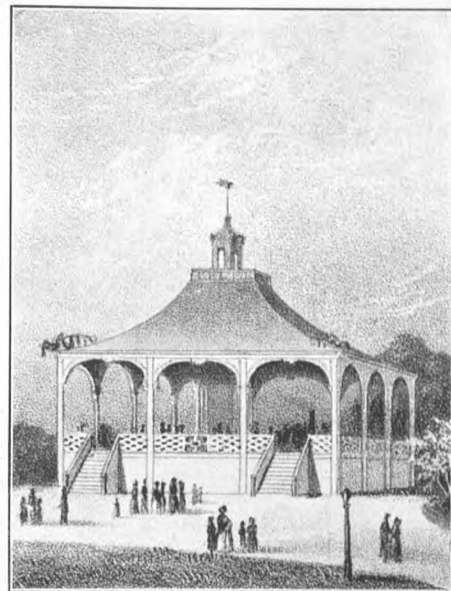
Naar Tivoli blev det, det blev, og endnu den Dag idag er, maa Georg Carstensen overlade mere end Halvdelen af Æren derfor, først og fremmest til Hans Christian

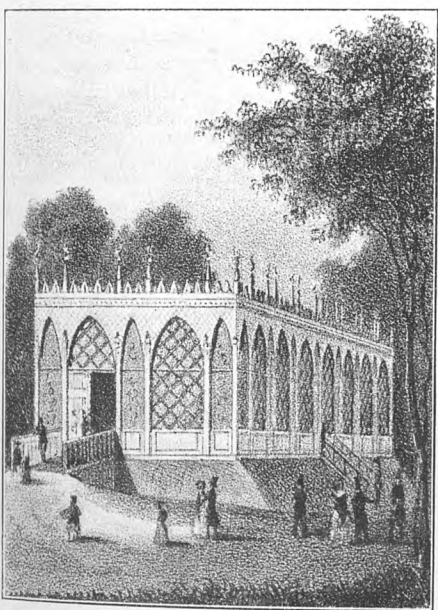
17. Divan Nr. 2 (1843).

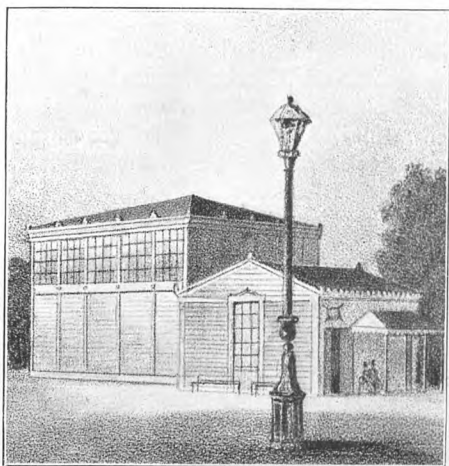
23. Theatret (1843).

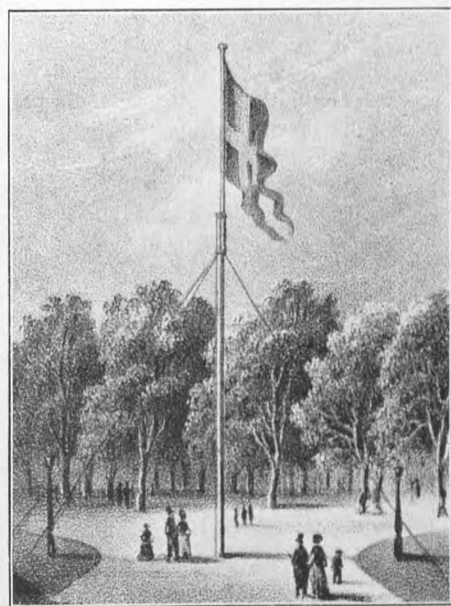
9. Jernbanen (1843).

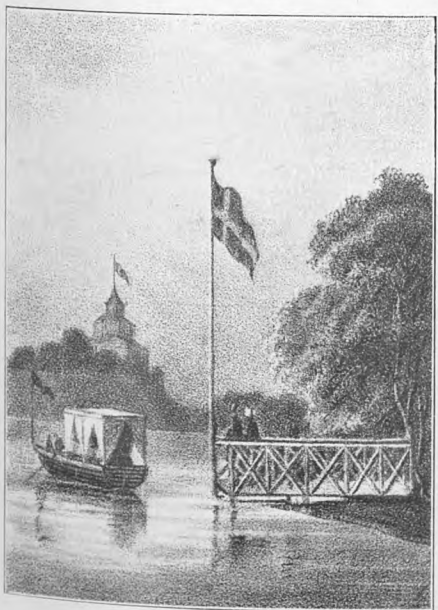
17. Divan Nr. 1 (1843).

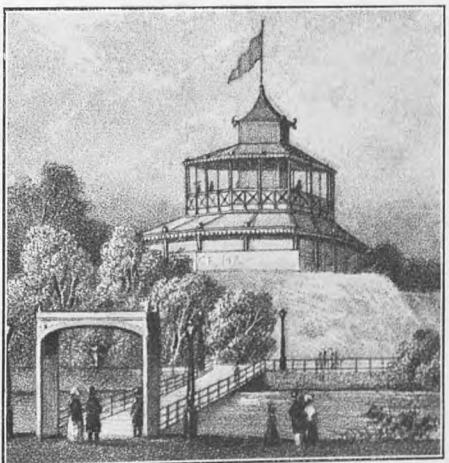
8. Billardet og Skydehuset (1843).

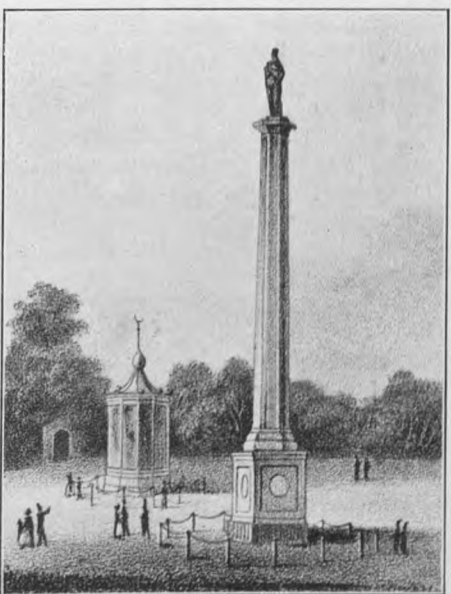
4. Colonnen (1843).

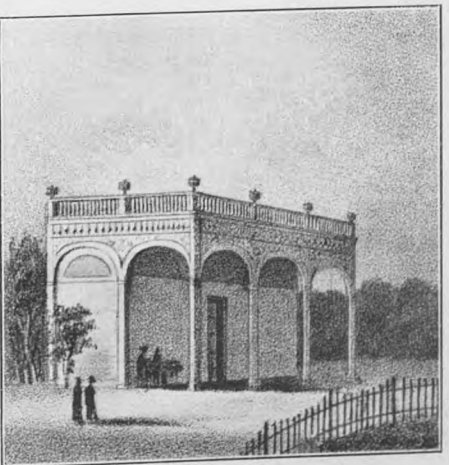
20. Gondol-Havnen (1843).

13. Øen og Broen (1843).

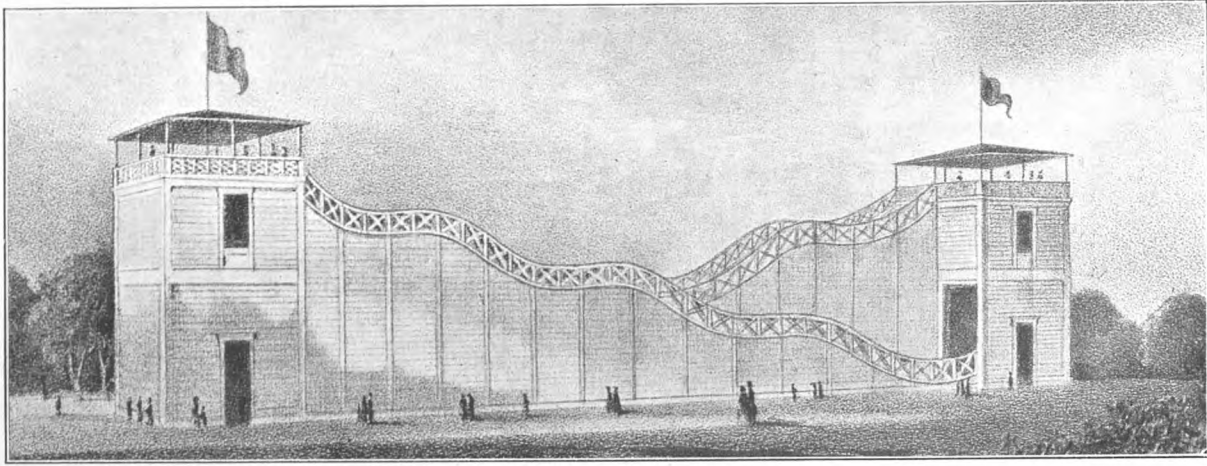

5. Volièrerne og Florasøjten (1843).

3. The-Pavillon (1843).

10. Tivolis ældste Rutschbane (1843).

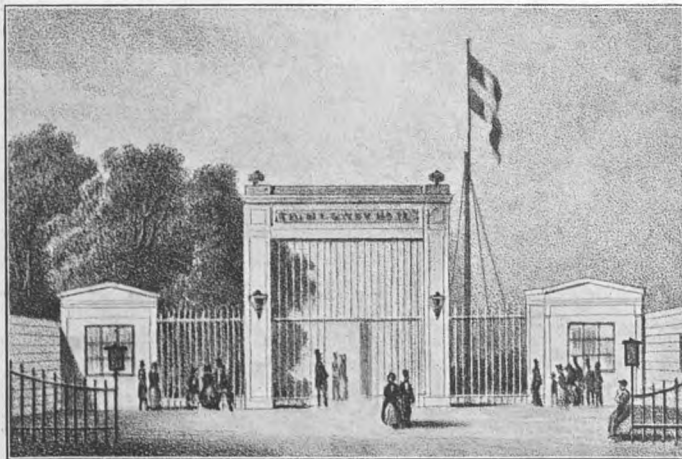
Lumbye, Koncertsalens geniale Orkesterchef, i hvis folkekære og joviale Skikkelse de gode Livsaander i Tivoli inkarneredes, og dernæst til Niels Henrik Volkersen, den uforlignelige Fremstiller af Pjerrot-Figuren i de Casorti'ske Pantomimer. —

Volkersen var født 1820. Hans Fader var Skolelærer i Vestsjælland og blev senere Graver ved Frue Kirke i København, hvor hans to Sønner blev sat i Bogtryk-

ham, han lod sig uddanne som Akrobat og fik allerede som attenaarig Engagement ved Gauthiers Beridertrup, som gav Forestillinger paa Petolettis Theater paa Vesterbro, lige uden for den Plads, hvorpaa Tivoli senere blev anlagt, og hvor den unge Akrobat inden ret mange Aar skulde fejre sine glimrende Triumfer.

Hos Gauthier stiftede Volkersen Bekendtskab med to andre Artister, Busholm og

Straks fra sin første Optræden vandt Volkersen stærkt Bifald som Pjerrot, og i Aarens Løb voksede hans Fremstillings Ypperlighed og hans Folkeyndest i samme Forhold. Ved sin Kunst, der trods de grove Midler, den ifølge Sagens Natur ofte maatte anvende, alligevel kan karakteriseres som fin, fordi den var saa troværdig sand, saa fuld af Lune og saa hjertelig elskvædig, hævdede han Pantomimens Prestige og

1. Tivolis ældste Indgangsportal (1843).

kerlære. Den ene af dem blev da ogsaa velmeriteret Mester i sit Fag og var i mange Aar Leverandør af Tivolis Plakater, ved hvis Fod hans Navn paraderede i Petit, — den anden fik sit Navn anbragt med uvisnelig Hæder paa de samme Plakater, men højere tilvejs, i den egentlige Tekst og med kraftigere Typer.

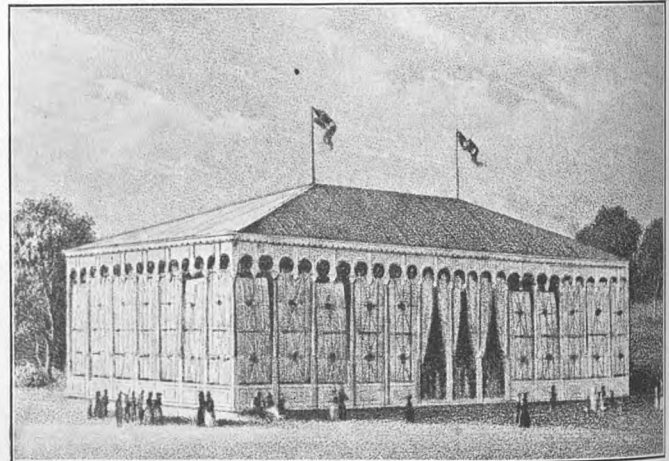
Niels Henrik var af et mindre adstadigt Temperament

end Broderen, og Sætterkassen med de døde Blybogstaver kunde ikke ret længe tilfredsstillende hans brusende Livstrang. Han maatte ud og røre sine unge Vinger. Stærk og smidig var Fyren, og hans Kraftspring og Legemsfærdigheder var beundrede af Kammeraterne. Artistens glade og frie Liv fristede

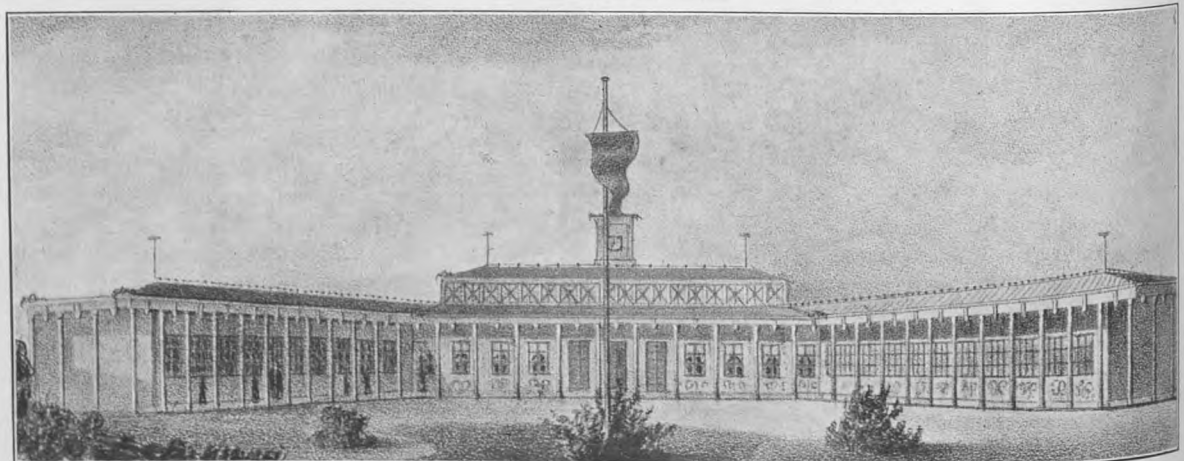
Hesse, med hvem han kom til at samvirke gennem et langt Liv. Triumviratet Volkersen-Busholm-Hesse gjorde sig snart fordelagtig bekendt og nød endogsaa den Ære i 1842 at blive knyttet til Pricernes berømte Morskabsteater, hvor Volkersen havde rig Lejlighed til at studere Adolph Pricers herlige Pjerrot, og i 1843 — ved Carstensens første Benefice — viser han sig

gjorde Pladsen foran det lille Teater, Aften efter Aften igennem to Slægtled, til Samlingssted for utalte Tusinder, der skylder ham Tak for stralende Barndoms- og Ungdomsminder.

Den Kunst, der ikke bærer Personlighedens Præg, har i egentlig Forstand intet med virkelig Kunst at skaffe. Derfor stod Volkersens Pjerrot saa højt. Den var

18. Tivolis ældste Koncertsalon (1843).

2. Tivolis ældste Bazarbygning (1843).

selv som Pjerrot for første Gang paa Tivoli, og fra næste Sæson er han fast engageret til Etablissemets Pantomimetheater sammen med sine to Kammerater, af hvilke Busholm en Meneskealder ingenem bliver Pantomimernes hæderværdige Kasserer og Hesse den vimse Harlekin.

helt og holdent hans, selv om han havde gaaet i Adolph Prices Skole. Han gjorde Figuren saa ganske til Et med sig selv, og ikke et Øjeblik var han ude af Situationen. Ved ham højnedes det lille Pantomimetheaters Niveau og skabte sig en selvstændig og smuk Plads i Kunstens vidtstrakte Rige. Inden for sit Domæne var Niels Volkersen stor, og han fortjener Kunstnernavnet i højere Grad end mange Skuespillere, der paa de „rigtige“ Theatre vandt Position og maaske større ydre Hæder.

Volkersens Pjerrot havde ikke megen Lighed med den oprindelige, sydlandske Masketfigur, hvis fremmedartede Stil maatte omformes efter nordisk Behov. Den fik gennem ham den danske Jævnheds Stempel, hvad der paa samme Tid gjorde den saa forstaaelig og saa kær for os, og det er Volkersens Ros, naar vor nationale Pjerrot føles nærbeslægtet med Holbergs uødelige Arv. —

For Tivoli blev Volkersen mere end nogen anden en saare nyttig Mand.

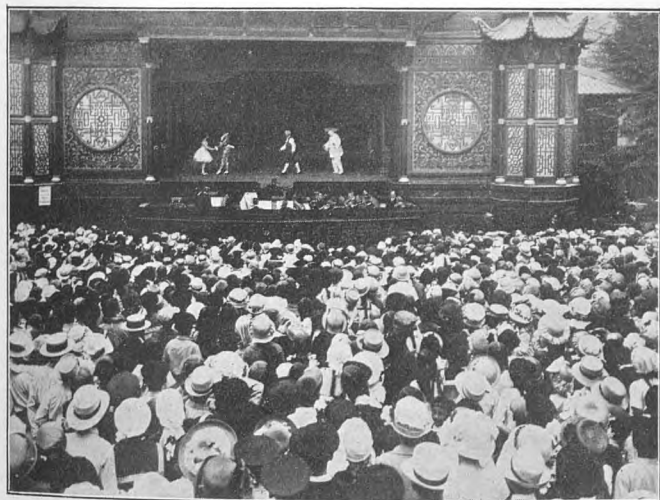

Pjerrot mekanisk Statue.

den trak op paa de store Festdage. Intet var ham for smaat og ubetydeligt, naar det gjaldt at opretholde Tivolis Renommé. Tidlig og silde var han i Aktivitet paa den lille Plet af Jorden, som efterhaanden for ham var bleven den hele Verden.

Og i den lille Verden derinde, som han ofrede alle sine Kræfter og Tanker til den sidste Dag, han levede, var han ikke elsket mindre end ude blandt sit mægtige Publikum. Herinde skattede man tillige hans Menneskeværld. Her var han højagtet og respekteret for sin noble Karakter, sit varme Hjertelag og jævne Væsen. Thi ham var Lykken aldrig gaaet til Hovedet.

Hvor elsket han var, saa man tilgavns, da Døden bortkaldte ham, den 31. August 1893. Frue Kirke, hvorfra Jordfæstelsen foregik, havde ikke i mangfoldige Aar været saa overfyldt, og Ligtoget maatte majsommeligt bane sig sin Vej gennem Gardernes Folkestimmel til Frederiksberg Kirkegaard, hvor hans Grav har sin Plads tæt udenfor Sakristiet. — — —

Pantomimetheatret som det er nu, opført 1874.

Pantomimetheatret 1915.

Var Carstensen et pragtfuldt Stjernesud, der kom og hurtigt forsvandt, blev Volkersen den trofaste Sol, der hver eneste Sommer i et halvt Aarhundrede lyste over den Institution, hvis Ære og Fremgang ogsaa var hans.

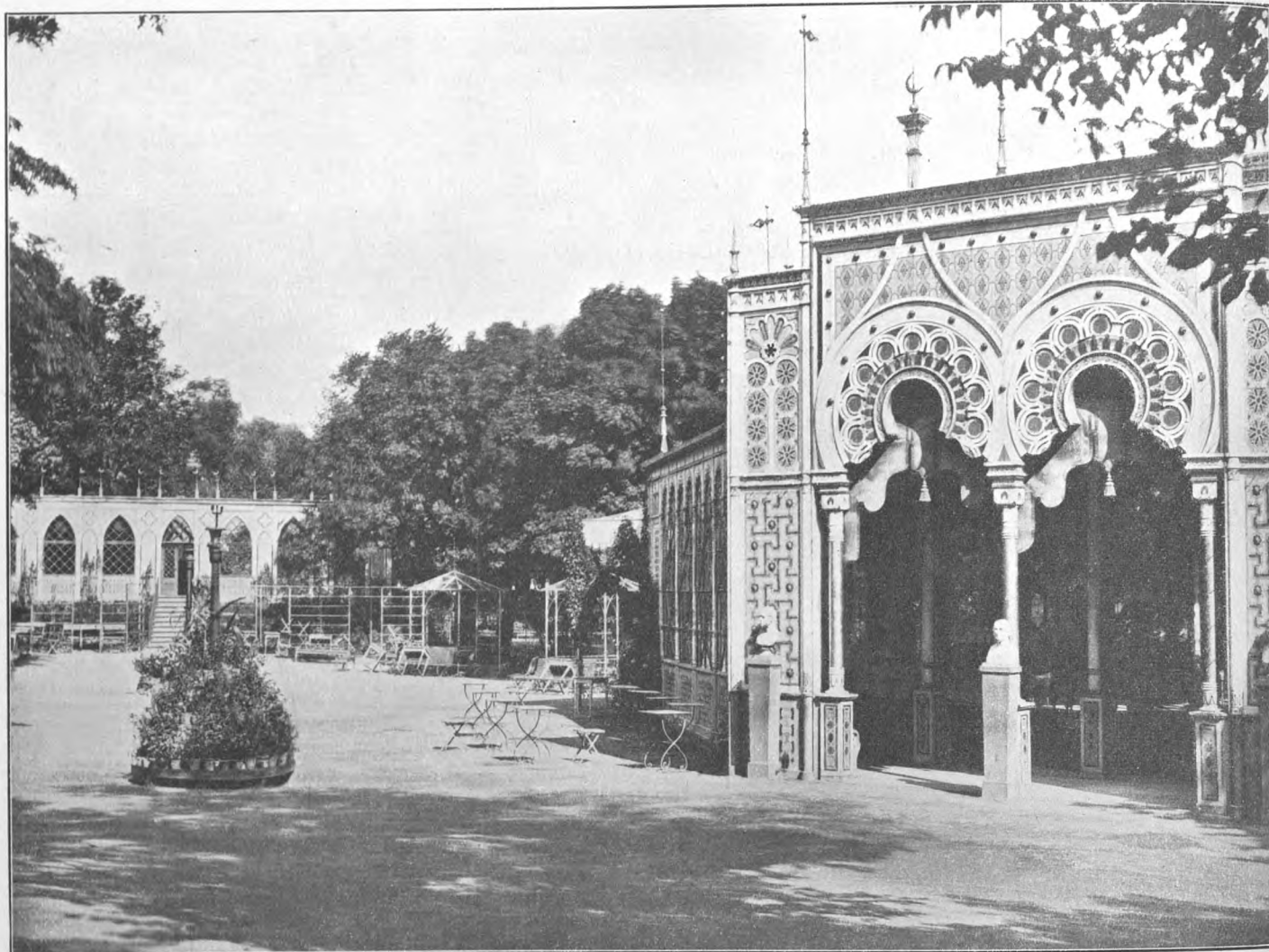
Foruden at være Tivolitheatrets Direktør, ledede han Forestillingerne paa Plænen, var den selvskrevne Dommer ved alle Slags Væddeløb, havde Opsyn med Fyrværkerierne og var den, der førte Kommandoen, naar Tivoligar-

Pantomimeselskabet i 1867.

Busholm jun. Busholm sen. Muab. Hesse. Bjælke-Olsen.
 Fru Olsen. N. Volkersen. Frk. Hesse.

Naar vi — i Konstellation med Carstensen og Volkersens Virksomhed — har gemt Omtalen af Lumbyes til sidst, er det ikke, hvad af det foregaaende vil være Læserne klart, fordi vi skatter den ringest. Tværtimod, Grunden er den modsatte, idet vi absolut er af den Formening, at det Indskud, han med sin Kunst og sin Personlighed har givet i Tivolis Eksistens, er det, som vejer tungest til. Som Castor og Pollux's Navne hører sammen, vil Navnene Tivoli

Raadhusbibliothekets Samling.

Tivolis gamle Koncertsal (1863).

og Lumbye til sene Tider være knyttet til hinanden med et uopløseligt Baand.

Den 2. Maj 1810 kom Hans Christian Lumbye til Verden i Kongens København.

Faderen var Fynboen Rasmus Hansen Lumbye, Korporal ved det Kompagni af jyske Skarpskytter, der garnisonerede i Citadellet Frederikshavn. Hans Moder, Margreta Jønsdotter Malmgreen, var svensk-født.

Da Hans Christian er seks Aar gammel, forflyttes Korporal Lumbye til de lette Dragoner, der har Garnison i Randers. Paa Rejsen derover paadrager Drengen sig under Itransporten over Bæltet en Ørelidelse, der paa hans højre Øre medfører en Døvhed, som fulgte ham gennem Livet, men som dog først, da han er højt oppe i Aarene, og da den ogsaa angriber det venstre Øre, bliver af skæbnesvanger Betydning og endelig tvinger ham til at opgive sin Virksomhed.

I Randers faar han Undervisning i Violinspil hos Byens brave Organist, der, uden at ane det, lægger Grunden til sin Elevs fremtidige Berømmelse.

Fem Aar efter forflyttes Rasmus Lumbye paany, denne Gang til Fyns Hovedstad, og David Sivertsen, Stadsmusikanten i Odense, tager nu fat paa den Undervisning, som Organisten i Randers slap.

Odense var jo en af Landets største Garnisonsbyer, og i Byens Musikliv er det ganske naturligt Militærmusiken, som dominerer, og lige saa selvfølgelig er det, at

Hans Christian, der tilmed er et Soldaterbarn, faar sine musikalske Begreber paa-virkede af det Orkester, han daglig hører spille paa Flakhavens Øvelsesplads, og at hans spirende Evner som Komponist faar overvejende militære Impulser.

I sin Alders fjortende Aar har han allerede vakt Kenderes Opmærksomhed baade ved de nette Smaasange og de taktfaste Marsch-Melodier, han har komponeret, og disse Frembringelser er det da ogsaa, som tidligt skaffer ham hans første Værdighed i Livet som Trompeter ved det Regiment, hvor hans Fader har Ansættelse.

Han er lykkelig og stolt. I sin røde Kjole med det lyseblaa Kraveopslag, i sin hvide Vest, med Sporer paa Støvlerne og Patrontasken ved Siden, rider han daglig i Spidsen af Eskadronen og trutter i sin Trompet.

Nu er Ærgerrigheden vakt. Lysten til at komme bort fra Odense, for at fange Lykken i selve Residensstaden, vaagner i ham, ligesom den for en halv Snes Aar tilbage i samme By var vaagnet i en anden Hans Christian, vor store Eventyrdigter Andersen.

Og Lykken er ham god. Ved en Revue i Aarhus er han bleven præsenteret for Hestgardens Chef, Prinsen af Hessen-Philipsthal, har gjort et gunstigt Indtryk paa den høje Herre, og da han snart efter ind-giver sin Ansøgning om at maatte nyde Æren af at tjene ved Hs. Maj. Kongens Livgarde i København, bliver han bøn-hørt.

Aaret efter — i 1829 — kommer han tilbage til sin Fødeby. Desværre er der ikke noget Trompeter-Nummer ledigt netop nu, og han maa først i et Par Aar tjene som Hornblæser, inden han paany kan føre Titlen som Trompeter, hvilket Stamrullen fra hin Tid attesterer i følgende tjenstlige Vending: Hans Chr. Lumbye, født i København, 22 Aar gammel, 67 $\frac{1}{2}$ Tommer høj, indsættes i Hestgardens anden Eskadron den 1. April 1831.

Denne Udnævnelse betegner et vigtigt Vendepunkt i hans unge Liv. Korpsets øverste Herre er den regerende Konge, men Prinsen af Hessen-Philipsthal, som var ham gunstig stemt, er dets egentlige Leder, og i 1835 indtræder Hs. Durchl. Prins Christian af Glücksborg som Ritmester à la suite ved Afdelingen og indkvarteres i Korpsets Kaserne ved Frederiksholms Kanal, hvor han efterhaanden lærer at vurdere den lige saa dygtige som ærgerrige, unge Trompeter efter Fortjeneste og faar for ham og hans Slægt en Godhed, der bliver af Betydning senere, da Prins Christian designeres til Tronfølger og i 1863 bliver Danmarks Konge.

Sen i Vendingen havde den unge Lumbye aldrig været og var det heller ikke i Kærlighed. Aaret efter sin Ansættelse som Trompeter i Livgarden lader han sig vie til sin nittenaarige Kæreste, Københavnerinden Georgine Marie Hoff, og maa hurtigst muligt se sig om efter en Virksomhed, der kan skaffe ham Supplement til den sløje

Lønning. Med sine utvivlsomme Kvalifikationer falder det ham ikke vanskeligt. Han opnaar Ansættelse under Københavns Stads-musikant, der paa de Tider var en ret mægtig Herre, idet hans Orkesterfolk, de saakaldte „Svende“, afgav Musikken ved mangfoldige baade offentlige og private Festiviteter. Navnlig ved de private havde man Brug for Strygere, hvad der kom Lumbye tilgode, da han foruden sit Tjeneste-Instrument, Trompeten, i Tidens Løb havde lært at traktere sin Violin med flot og sikkert Talent. Det er ogsaa under Stads-musikantens Ægide, at han faar Lejlighed til at udvikle sine Evner som Komponist og lidt efter lidt gør sit Navn fordelagtig bekendt blandt Københavnerne.

Betegned 1831 et Vendepunkt i Lumbyes Liv, gør 1839 det i endnu højere Grad. Ved Sommertid i dette Aar gav nemlig ifølge Adresseavisen „det Steiermarkske Musik-selskab, bestaaende af 16 Personer og under Anførsel af Musikdirecteur Siegl fra Wien, en stor Concert à la Strauss i Hr. Knirsch's store Sal“.

Knirsch var det daværende Københavns fineste Konditor, og i hans „store“ Sal paa Hotel d'Angleterre fandt der ret ofte celebre Musikopførelser Sted.

De Steiermarkske Musikere gjorde mægtig Lykke og koncerterede i Byen en hel Maaned, hvad der for de Tider var meget længe og beviser det stærke Indtryk, de maa have gjort,

De bragte nyt Liv, en ny Musikform med sig. De lærte for første Gang Københavnerne, at der var noget, der hed Wiener-Vals, og gjorde dem bekendt med Lanners og Strauss' sprudlende, sansepirrende Melodier. Og selvfølgelig forstod Steiermarkerne at fremføre denne Musik, der var et nye Udtryk for deres eget Temperament,

paa fuldendt Vis, med en besnærende Verve, en Hengivelse og flammende Ildfuldhed, der maatte bringe den danske Hr. Sørensen ud af Ligevægt. Og navnlig var det de Strauss'siske Dansemelodier, de fejende, yndefulde Valse, der betog Københavnerne.

For Lumbye fik det Steiermarkske Besøg den allerstørste Betydning; thi fra disse fremmede Musikere udgik Impulsen til den nye Æra i populær dansk Orkestermusik, for hvilken han skulde blive den fejrede og sejrrige Bannerfører — ikke søm en slavisk Efterligner, men som den, der gennem Paavirkning udefra fik nye og frugtbare Ideer, som han virkeliggjorde i en ny og stærkt personlighedspræget Musikform, der fremfor alt var saa ægte dansk, som han var det selv.

Han havde lært af de fremmede Musikere, og der faldt som Skæl fra hans Øjne. Bort med al national, pæredansk Søvnagtighed! Vi trænger til nyt Blod, til frisk Vin paa de gamle Læderflasker! Men det gælder at smedde, mens Jernet er varmt!

Og Lumbye smeddede. Den 9. Juli giver Steiermarkerne Afskedsconcert i Kongens Have, og allerede den 5. Decbr. har han planlagt en Concert à la Strauss. Men den 2. Decbr. dør Sjette Frederik, den elskede Landsfader, og i to Maaneder sørger Byen og alt Forlystelsesliv er slukket.

Først den 3die Februar 1840 vaagner København op paany, og Lumbye er straks paa Pletten. Den 4de løber hans Concert af Stablen. Den gør umaadelig Furore, og mere end nogensinde før mærker han fast og sikker Jord under Foden. Under Følelsen heraf er det maaske, at han ikke lang Tid efter indgiver Ansøgning om sin Afsked fra Militærstillingen, om end ogsaa den Svækkelse, hvoraf han led efter en Sygdom, og Udsigten til eventuel Afgang paa Grund af

Hærreduktionen, kan have været de ydre og medvirkende Grunde til hans Beslutning.

Nok sagt — København faar sit første staaende Orkester. Lumbye kaster Puppen og udvikler sig fra nu af til at blive den Musikkens straalende Sommerfugl, der — saa at sige alene ved sin Tilsynekomst, før han endnu har løftet Taktstokken — faar sine Bysbørn til at juble sig imøde. —

Programmet ved Lumbyes berømmelige Concert den 4de Februar i Hotel d'Angleterre har sin historiske — i al Fald sin musikhistoriske — Interesse og bør gengives her.

Første Afdeling:

- 1) Ouverture til Operaen Lestocq af Auber.
- 2) Amorsvinge-Vals af Lanner,
- 3) Ungdomsild-Galop af Strauss.
- 4) Pillegrimmen ved Rhinen, Vals af Strauss.

Anden Afdeling:

- 1) Ouverture til Operaen Brama og Bayaderen af Auber.
- 2) Kronings-Vals af Lanner (ny).
- 3) Kædebro-Galop af Strauss.
- 4) Danmarks-Vals af Lumbye (ny).
- 5) Musikalsk Revue, Potpourri af Lanner, arr. af A. Dehn.

Knirsch's Sal var stopfuld, Forventningerne store.

Som man ser, repræsenteres de seks af Programmets ni Numre af Strauss og Lanner, hvad ikke er mere end rimeligt. Danmarks-Valsen, der var Lumbyes eget og eneste Bidrag til Aftenens Program, er bemærkningsværdig, fordi den er den første af hans Melodier, der, paavirket af den nye Stil, føres frem for Publikum. Den kan paa ingen Maade henregnes blandt hans betydeligste, men et øvet Øre maatte straks høre, at den anslog Strenge, der hidtil var ukendte i dansk Musik, og alligevel

Tivolis gamle Koncertsal (i 1870erne).

var den et ægtefødt Barn af den Lumbye'ske Muse.

Bifaldet var Aftenen igennem saa storende, at den lykkelige Dirigent faa Dage efter kunde avertere en ny Koncert og stille adskilligt flere i Udsigt i Vinterens Løb.

Baade Publikum og Presse overøser ham med Ros, og hans Sejr fastslaaes yderligere af de Modstandere og Misundere, som svømmer i Kølvanet efter enhver Succes. Det var først og fremmest Militærkorpsets Hoboister, der selv optraadte som Koncertgivere, der følte sig brøstholdne. Dernæst Københavns Stadsmusikant, blandt hvis Orkestersvende Lumbye hidtil havde været anset som den dygtigste.

banken“, der ret besét var en begejstret Hymne til Pris for Lumbye som Forkyn-deren af den nye Strausser-Musik.

For nylig min Tante til Lumbye tog mig hen —

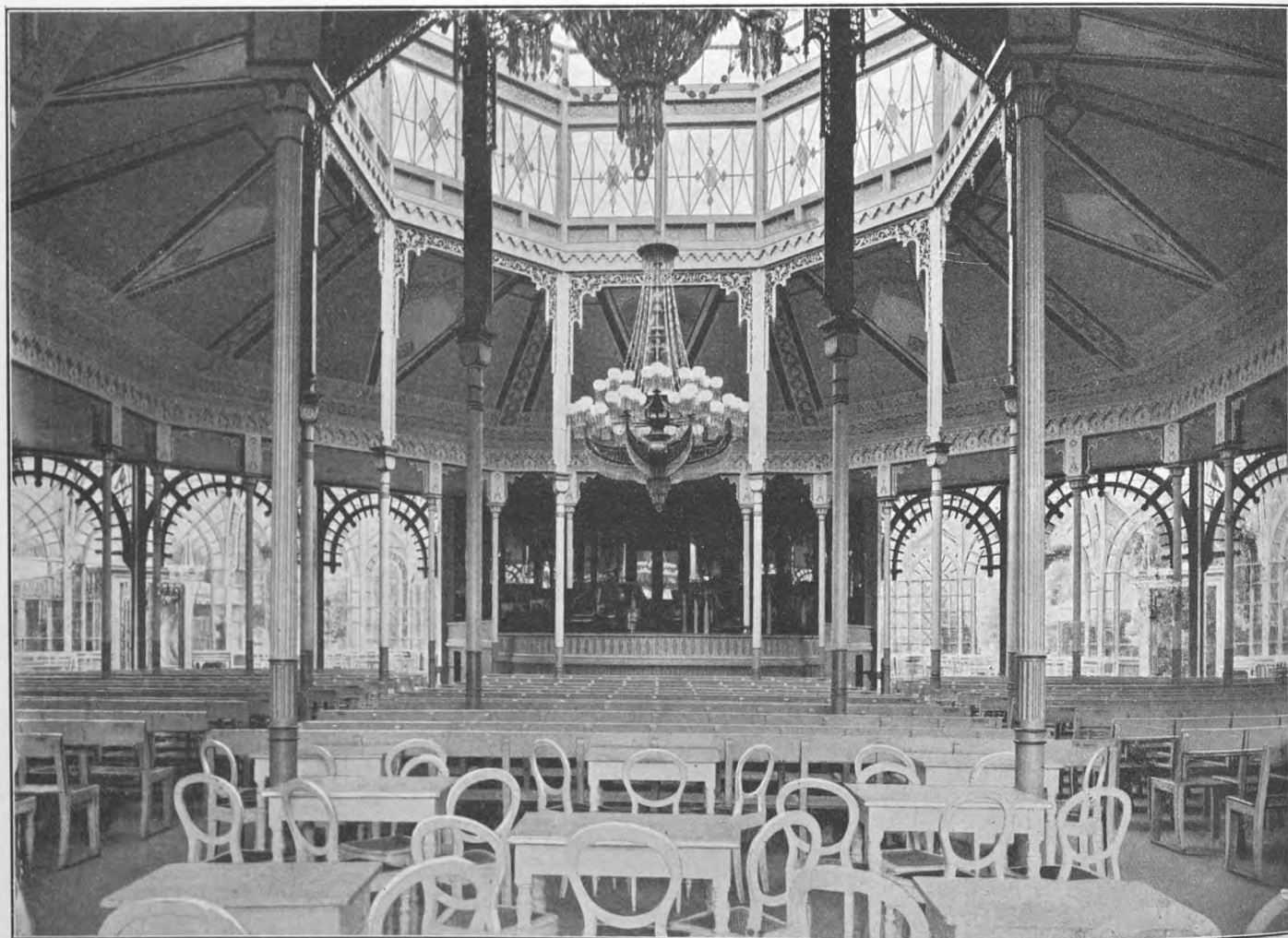
Vist aldrig den Aften forglemmer jeg igen!

singer Emilie. og hele det københavnske Publikum delte den unge, danselystne Piges Henrykkelse.

Lumbyes Berømmelse naaede helt op til Tronens Fod. I Maj 1840 fejrede Christian den 8de sit Sølvbryllup, og ved det glimrende Balparé udførtes for første Gang den yndefulde „Fest-Quadrille“, og da Salvingen og Kroningen en Maanedstid senere fandt

Omtrent i en Menneskealder forblev Lumbye paa sin fremskudte Post. I den Tid drejer Tivoli sig omkring ham og hans Koncertsal, som bliver Etablisementets naturlige og faste Centrum, der aldrig forrykkes, hvor mange Forandringer, der end i Aarenes Løb maatte foregaa i Periferien. Men Periodens historiske Tyngdepunkt ligger i dens første Tredjedel, da han med sikker og kyndig Haand samler og sigter, ordner og tilpasser — kort og godt, da han lægger Grunden til den faste Tradition, paa hvilken ikke blot han selv men ogsaa hans Efterfølgere trygt kunde bygge videre.

Musiken var og er og bør være Hovednerven i Tivolis komplicerede Mekanisme. Allerede ved Etablisementets Start var

Fot. Galle.

Tivolis gamle Koncertsal (H. C. Lumbyes Orkesterplads i Baggrunden).

Men Sejrherren var ikke let at komme tillivs. Han fortsatte uforstyrret sine Triumfer. Ikke blot Vinteren, men ogsaa den paafølgende Sommer igennem formaaede han at fylde Knirsch's Pauluner i d'Angleterre med et Publikum, der tilhørte Byens mest forskellige Stænder, fra Fyrstehuset og ned til den jævne Arbejder, en Egenhed, der blev betegnende ikke blot for de senere Tivolikonserter, men for hele Tivolietablisementet, hvis internationale Ry maaske har sin dybeste Forklaring i denne mærkelige Evne til at samle alle Samfundsklasser i sin brede, broderlige Favn.

Efterhaanden maatte enhver Modstand forstumme, især efterat Danmarks første og fineste Smagsdommer, den almægtige Johan Ludv. Hejberg, i Foraaret 1840 havde digtet sin berømte Monolog „Emilies Hjerte-

Sted, tilegnede Lumbye Majestæterne en splinterny „Kronings-Vals“.

Han stod nu stærkt forskanset bag en Popularitet, der var fast i Grunden, og Lykken var ham fortsat gunstig, da han i 1841 beslutter sig til at ombytte d'Angleterres snevre Sale med Rosenborghave, hvor hans Musik paa en langt virksommere Maade kunde komme Befolkningens brede Lag tilgode.

Men hans Livs største Held var det dog, da Skæbnen bragte ham sammen med den Mand, der skulde grundlægge Tivoli. I 1842 træder han i Forbindelse med Georg Carstensen, som i Classens Have arrangerede nogle Konserter og Wauxhallfester; og da Tivoli den 15. August 1843 aabner sine Porte, staar Lumbye som selvskreven Orkesterdirigent i Koncertsalen.

der Musik i Overflod og i større Stil, end Københavnerne havde været vant til. Karusselbanen flottede sig med seks „blæsende“ Instrumenter, Teatret havde otte Mand, men over hele Tivolis Musikliv rager Koncertsalen frem med to faste Orkestre, det Lumbyeske, med to og tyve Mand, og Harmonimusikens, der tæller sytten, under Anførsel af den dygtige Klarinettist Henrik Braunstein. De har paa Salens Sider hver sin Tribune og afløser broderligt hinanden.

I Koncertsalen findes Havens fornemste Fornøjelse og tillige en af de faa, som er gratis. Her slaar Tivolis Hjerte. Udaaf, indi og omkring Koncertsalen summer Publikum ustandseligt som Bierne omkring deres Kube.

Det brede, cirkelrunde Terræn omkring Koncertsalen døbes „Promenaden“, og paa

denne Plads skabes for Folkelivet i Tivoli et Midtpunkt, der har bevaret sin Tiltrækningskraft ned gennem Tiderne lige til vore Dage, da Koncertsalen ikke er det, den var, idet Traditionen jo desværre er brudt, her, hvor den fremfor paa noget andet Sted i Tivoli, efter vor og manges Mening, netop burde have været strengt bevaret.

Her, paa Promenaden omkring Lumbyes Koncertsal, var Trængslens navnlig paa de store Aftener ubeskrivelig. Pladsen under Bazarens transparente Ur var, som allerede nævnt, de Elskendes Mødested, men Promenaden var det samme, kun paa en anden Maade. Til Stævnemøde i egentlig Forstand egnede den sig kun slet paa Grund af den tætpakkede Folkestimmel. Men var man saa lykkelig i Trængslen at være kommen i Nærheden af en Skønjomfru, der var En bevaagen, og med hvem man kunde ønske at veksle et stjaalent Øjekast, da var Stedet her den herligste Tumbleplads. Det var jo kun muligt at bevæge sig frem Skridt for Skridt, og den gamle dydsirede Tante, som var den skønnes nidkære Vogterske, kunde i Vrimlen saare let tabe Sporet og i heldigste Tilfælde helt blive borte. Hvem ved, — maaske fik man en velkommen Lejlighed til at optræde som frelsende Engel, som den ædle Ridder, der under Taksigelse førte den skønne uskadt gennem Folkemængdens uroligt bølgende Hav og over farlige Skær tilbage til den bekymrede Tantes sikre Havn! Altsammen til de daarende Toner fra Lumbyes Orkester!

Langs Koncertsalen og i Yderkanten af Promenaden var hensat Bordene og Stole, mellem hvilke Konditor Firmenich's

Opvartere, iførte korte, stramtsiddende Jakker, balancerede omkring med deres Bakker og smilede henrykt, naar de fik en gammel Fireskilling i Drikkepenge. Ak ja, — det var hyggelige Tider, — de kommer aldrig igen!

Da den første, korte Sæson er løbet til Ende, har Koncertsalen saa at sige faaet sit Fysiognomi. Lumbye er lykkelig, og det er et godt Udtryk for den Taknemlighed, han skylder Skæbnen og Carstensen, at han lader sin næstældste Søn, der kommer til Verden Ellevtedagen efter Tivolis Aabning, døbe med Navnet: Georg.

Under lykkelige Forhold inspireres Museserne. Og Lumbyes Muse ligger ikke paa

den lade Side. Den københavnske Strauss, som man snart kalder ham, ryster bogstavelig talt Kompositioner ud af Ærmet. Og hans Solidaritetsfølelse med det Etablissement, hvis Eksistens han føler som sin egen, giver sig Udslag i, at saa godt som alle de Navne, hvormed han smykker sine glade Melodier, er hentede fra Tivolis Grund, — „Tivoli Volière Galop“, „Tivoli Geburtsdags Galop“, „Den nordiske Kraftprøve Galop“, og hvad de nu allesammen hed.

Det vilde selvfølgelig føre for vidt, om vi her skulde følge Lumbye i Enkeltheder

pagne-Galoppens elektricerende Toner klinge ud over Etablissementet. Og den ordinære Aften bliver højt ekstraordinær.

Vejret udenfor er endnu raat og regnfuldt og koldt, men indenfor, i Koncertsalen, gaar Begejstringen over alle Bredder og varmer baade Hjerter og Hænder; det mesterlige Værk bliver beklappet indtil Raseri, man vifter med Lommetørklæder og udbrøder i Leveraab for Lumbye! Her har jo den danske Strauss overgaaet selve den wienske! Og paa hin regntunge Tivoliaften fik Lumbyes universelle Berømmelse sin Besegling.

Næste Aar har ogsaa sin Milepæl. Den 27de Juni 1846 opføres Lumbyes „Drømmebilleder“ for første Gang, og Publikums Begejstring bringes paany op til Kogepunktet. Aften efter Aften er der stuvende fuldt i Salen, man kæmper hensynsløse Kampe for at tilrive sig Pladser, man er ved at kvæles af Varme og Støv, man støjer og raaber, men saasart den første Tone af „Drømmebillederne“ klinger, bliver der lydlost stille, det stormfulde Hav lægger sig til Ro, og Publikums aandeløse Tavshed udløser sig først med den sidste Tone i vilde Jubelraab og Da-capo-Forlangender.

I 1848 bryder Krigen ud og sætter naturligvis stærke Spor i Lumbyes varme nationale Sind og i hans Produktion, — „6te Julis Festmarsch“, „Slaget ved Isted“, „Sejrs-Galoppen“, „Triumph-Marsch“ osv., osv., er Navne, der taler tilstrækkeligt om, at han fulgte Begivenhedernes Gang.

Beständig er Lumbyes Autoritet stigende, hvilket ikke mindst betegnes ved det Faktum, at hans beundrede Orkester efterhaanden bli-

ver det ærværdige Kgl. Kapels naturlige Planteskole; ogsaa paa anden Maade kommer Lumbye i sikker Kontakt med Nationalscenen, idet August Bournonville, som den kloge General han er, lægger Beslag paa de geniale Kompositionsevner, som Tivoliorkestrets Chef sidder inde med. I „Sylphiden“, i „De Uimodstaaelige“, i „La Ventana“, i „Fjernt fra Danmark“, i „Livjægerne paa Amager“ og i „Napoli“ paa kalder han Hjælp hos Lumbye, der samtidig optræder som en Sangkomponist, der navnlig er Privattheatrene til fortrinlig Nytte, — husk, blandt mangfoldige andre, paa de yndefulde og henrivende Melodier, som han skrev til det smukke, lille Enaktsstykke

Musik-Program.

Tirsdagen den 15de August 1843

opføres i Tivoli's Concert-Salon af:

Det Lumbyeske Selskab.

Første Afdeling.

- Nr. 1. Die Sémanen: Walzer, af Lanner.
- „ 2. Doblens Zauber: Galop, af Lumbye.
- „ 3. Quadrille [la Reine de Chypre], af Tolbecque.
- „ 4. Die Sonderlinge: Walzer, af Lanner.
- „ 5. Chor og Cavatine af Lucia di Lammermoor, af Donizetti.
- „ 6. Abendserne: Walzer, af Lanner.

Anden Afdeling.

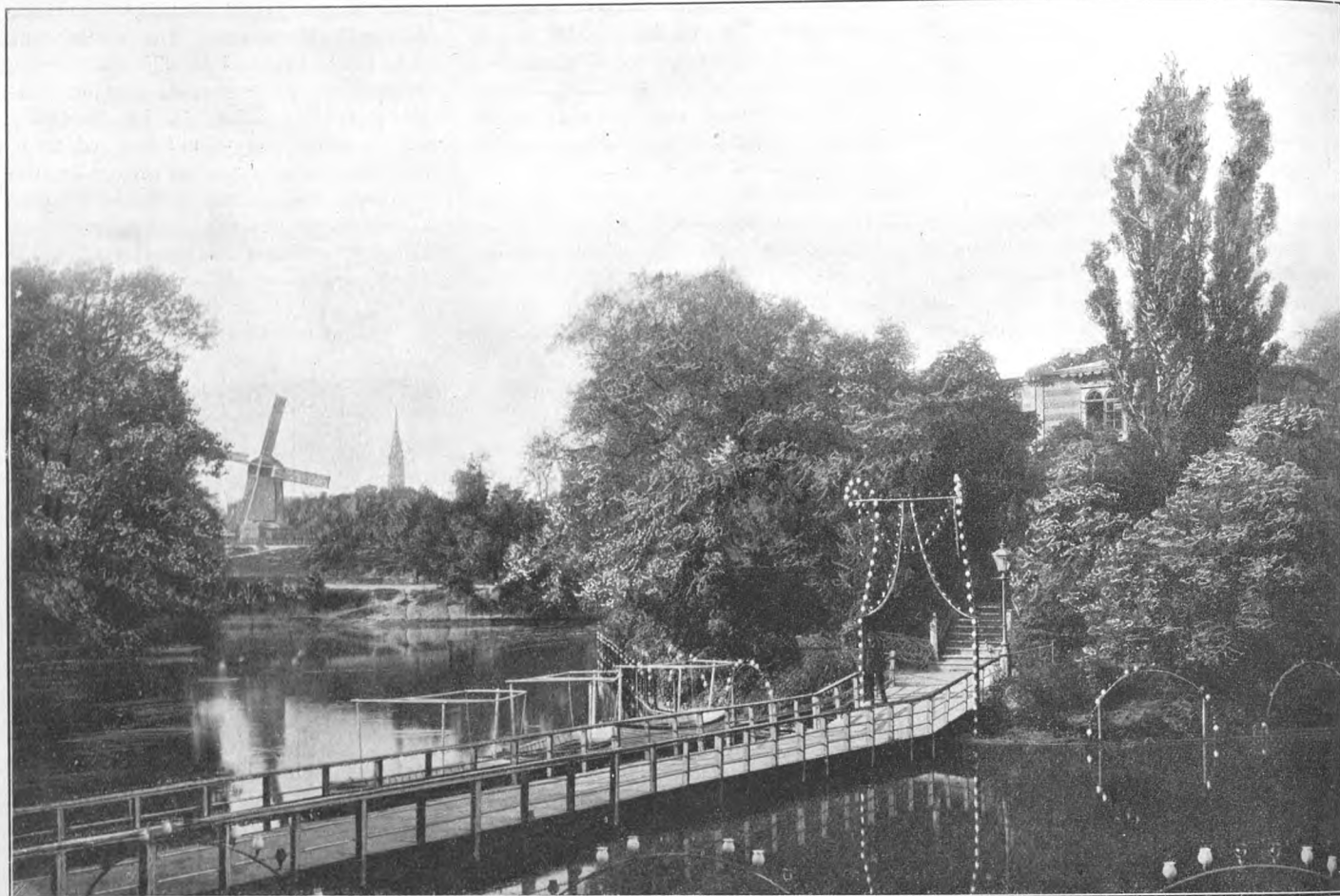
- Nr. 1. Ouverture til „Den Stumme i Portici“, af Auber.
- „ 2. Deutsche Luft: Walzer, af Strauß.
- „ 3. Rutschbane: Galop, af Lumbye [ny].
- „ 4. Quadrille [la Reine d'un Jour], af Tolbecque.
- „ 5. Amors Flûgel: Walzer, af Lanner.
- „ 6. Fortuna: Galop, af Lumbye.

Faksimile af Lumbyes Musikprogram paa Aabningsdagen 15. August 1843.

gennem de tredive Aar. Lad det være nok, at vi standser ved nogle af de betydningsfuldeste Milepæle paa hans lange Sejrs-gang.

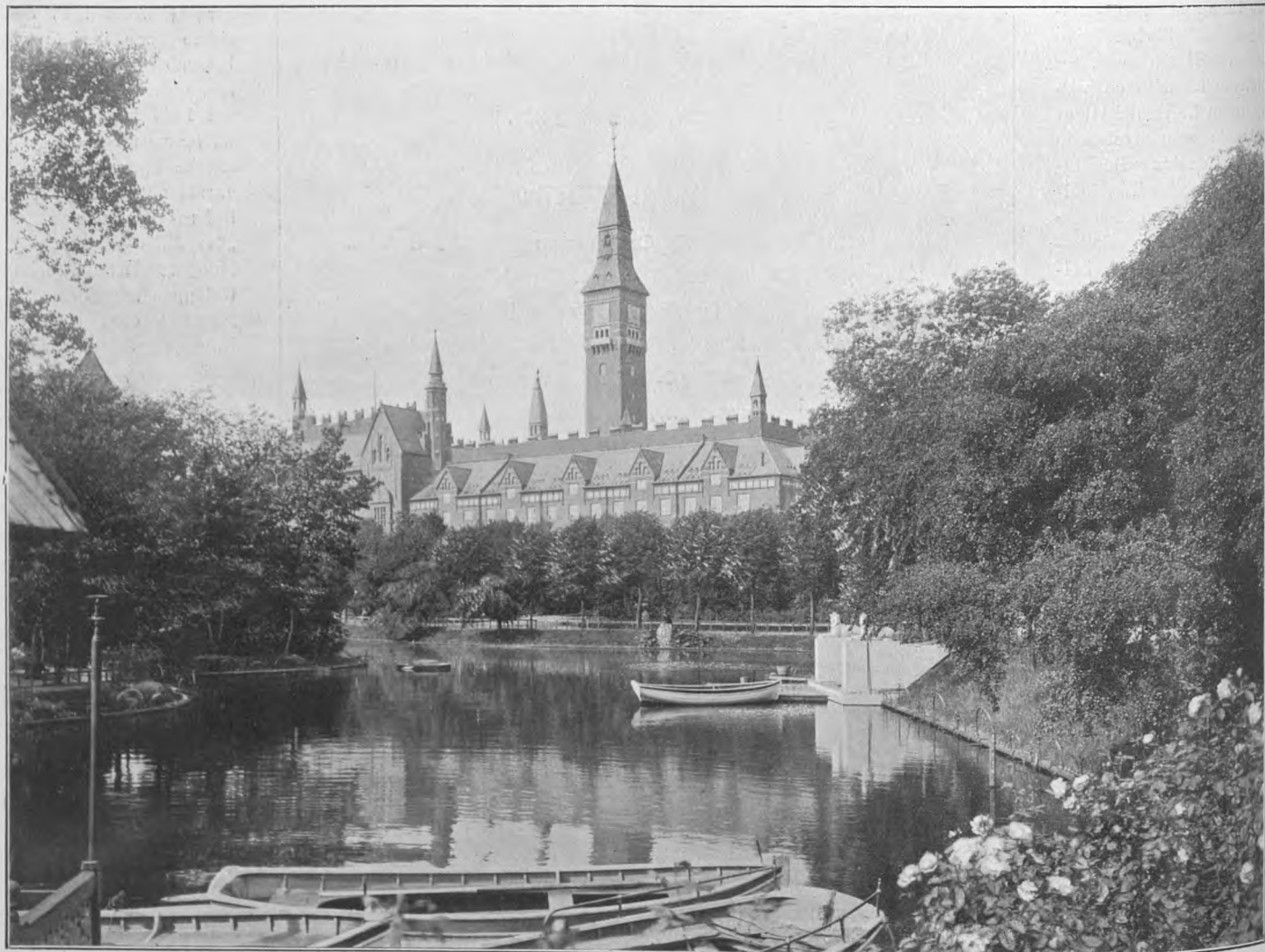
Champagne-Galoppen! Det er en Milepæl, som det vel nok er værd at standse ved.

Den var skrevet som Fødselsdagspresent til Tivoli, da Barnet den 15. Aug. 1845 fyldte sit andet Aar. Men desværre — Himlen vilde det anderledes. Paa Grund af Uvejrr maatte Festlighederne aflyses, og Programmet ændres. Ogsaa de følgende Dage er Himlen bøs, — men saa taber Lumbye Taalmodigheden, og den 22de August, paa en ordinær Tivoliaften, lader han Cham-

Fot. Galle.

Udsigt fra Øbroen over Vestervold (Lucie Møllen) i 1880erne.

Tivolis Arkiv.

Udsigt fra Øbroen over Raadhuset Aar 1914 (samme Udsigt som foroven).

„Den sidste Nat“! — Da man i Halvtredserne, som en direkte Aflægger og Efterligning af Tivoli, anlægger Alhambra, har man god Grund til at imødesee denne ufine Konkurrence med ængstelig Spænding. Vil Københavnerne og den svigefulde *aura popularis* svigte det gamle Etablissement og i Relation til det kendte Ord om nye Koste, der fejrer bedst, kaste Bevaagenheden paa den nye Institution i Frederiksberg Allé?

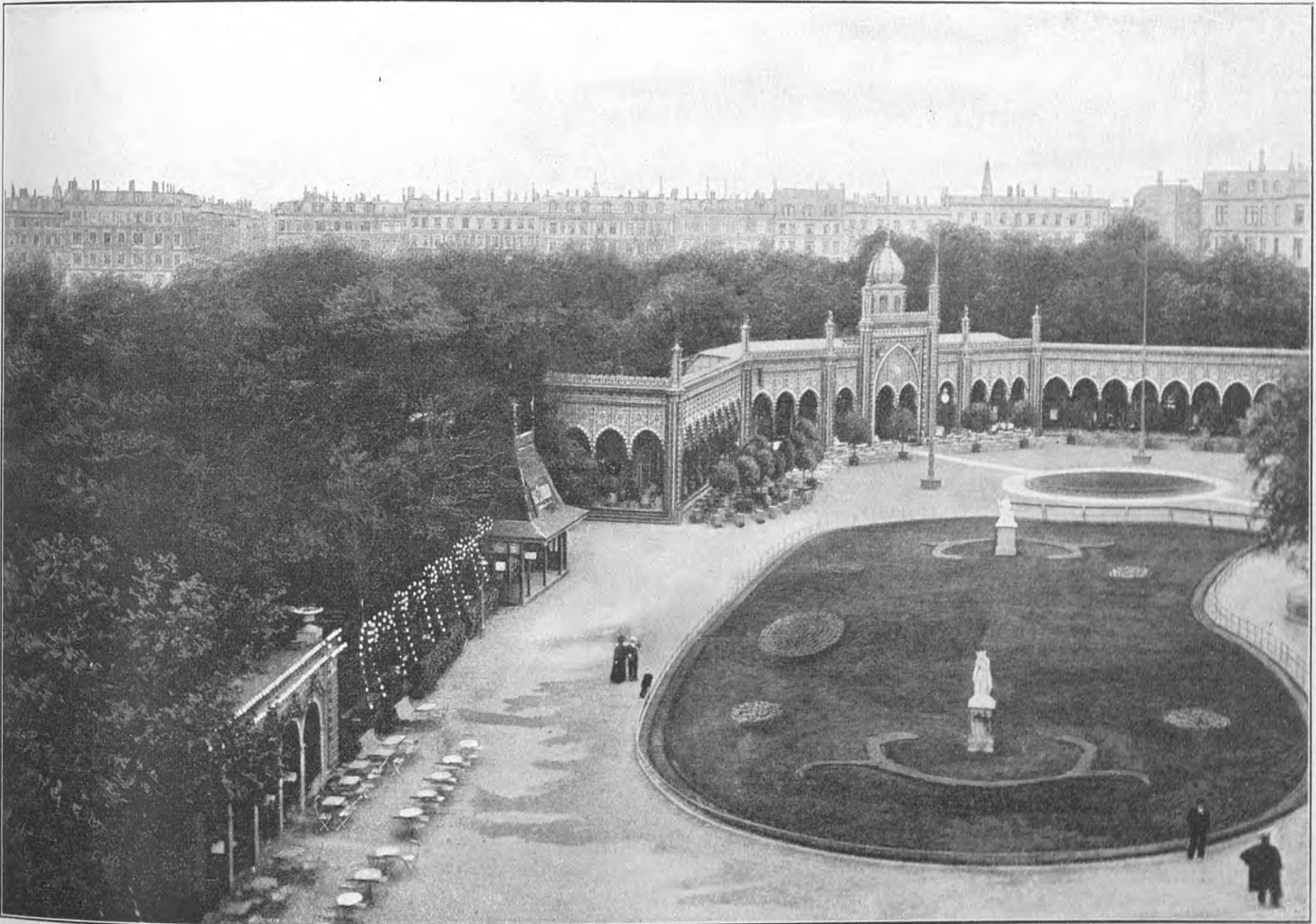
Man havde ikke haft nødig at nære Bekymringer. Alhambra var dødfødt og blev aldrig populær i den københavnske Befolkning. Og Grunden? Ja, enhver har jo Lov til at søge den, hvor den efter hans Formening findes. Vi for vort Vedkommende

København, Byens folkekæreste Skikkelse baade udenfor og indenfor Voldene!

Og Lykken fordærver ikke ham, som den fordærvede saa mange andre. Gennem hele sit Liv bliver han den samme, som han var i de unge Dage, før Berømmelsen kronede ham. Aldrig tabte han Fodfæstet. Beskeden og jævn overfor høje og lave, godmodig, ærlig og hjertensgod, saadan var han, og saadan blev han, — en fuldblods Type paa den danske Folkekarakter. Og da Alder og Svaghed omsider tvinger ham til at lægge sin fortryllede Taktstok ned, savnes han med Smerte. Og da han i Marts 1874 dør, vækker Budskabet Sorg over hele Landet.

kaldes Mand og Mand imellem endnu den gamle Koncertsal. Af ældre Folk har vi ofte hørt den kaldet „Lumbyes Koncertsal“, og det Navn burde den efter vor og manges Formening bære baade nu og i Fremtiden. Et andet Sted paa Etablissementet opførte man en ny og pragtfuld Koncertsal, — men den gamle, Lumbyes Koncertsal, — hvilken Skæbne fik den? Mon en Skæbne, der var ham og den historiske Grund, hvorpaa den ligger, fuldt ud værdig?

Her maa vi desværre svare med et kraftigt Nej og faar tillige en velkommen Lejlighed til at udtale et alvorligt Ønske, der længe har ligget Tivolis bedste Publikum

Tivolis Arkiv.

Tivolis anden Bazarbygning, opført 1863, nedrevet 1908.

har den sikke Tro, at Grunden først og fremmest var den, at Alhambra savnede en Orkesterchef som Hans Christian Lumbye. Musikere som C. C. Møller og de andre Dirigenter, Alhambra kunde præsentere, var i og for sig dygtige nok, men alle manglede de Mesterens Geni og enorme Folkeyndest. Med ham kunde ingen konkurrere!

Højt løftes Lumbye paa Popularitetens Bølge, og han havde den sjældne Lykke aldrig at skulle opleve dens Dalen.

Saa ofte Tivoli fejres — ved Aabningsfester, paa Fødselsdage og ved alle Lejligheder, hvor det blot er muligt — fejres Lumbye. Omkring hans Personlighed, som Etablissementets Midtpunkt, samler Begejstringen og Taknemligheden sig. Og naar han fra sin Dirigentplads i Koncertsalen nu og da sender en Bekendt blandt Publikum sit gemyttelige Nik, kan enhver tage hans Nik til Indtægt. Han er jo Ven med hele

Naar vi føler Glæde og berettiget Stoltthed over det Tivoli, hvortil ingen anden Nation kan opvise Magen, bør vi, fremfor til nogen anden, sende Lumbye en taknemlig Tanke. Han bragte Foryngelse og Fornyelse til dansk Musik, og det paa saa sund en Maade, at hans Værk fik folkeopdragende Betydning. Og — ærlig talt — hvad var Tivoli blevet uden ham? Havde det mon overhovedet haft Kraften i sig til at bestaa gennem Tiderne?

Men — lad det dog ikke være nok, at vi mindes ham i Tanken! Lad os prøve paa at gøre det ogsaa i Handling!

Den Koncertsal, hvorfra Hans Chr. Lumbye gjorde Tivoli verdensberømt, er forsvunden. Den blev i Tidens Løb bygget om og forstørret. Men Pladsen er heldigvis den samme; det er paa denne Plads, at Tivolis Traditioner grundedes, og den Bygning, der staar paa den historiske Grund,

paa Hjerte. Og mon ikke de, for hvem Ønsket er et nyt og ialfald hidtil uovervejede, vil finde det baade smukt og sundt og give det deres varmeste Tilslutning?

Den gamle Koncertsal burde for bestandig have været et Hjemsted for Musik, og ligesom vi mener, at den burde bære Lumbyes folkekære Navn, mener vi ogsaa, at den Musik, man derinde burde dyrke, skulde minde om ham, hans Kunst og hans Bestræbelser.

Pladsen er ikke her til at gaa i Enkelt-heder, men vi har Forslag parate, om man vilde tage os paa Raad.

Her — om nogetsteds — burde Traditionen aldrig være brudt. Lumbyes Koncertsal burde aldrig have været overgivet til Eksperimentet. Man benyttede den som Ramme om en Theaterkunst, der ikke var af første Rang og vistnok heller ikke altid af anden. Og for dette Eksperiment bliver for

gammelt i Gaarde og skaber sin Tradition, bør Traditionen fra Lumbyes Dage genindføres, paany holdes i Ære og aldrig oftere brydes!

Vi er ikke blinde for den Modstand, vort Forslag vil kunne møde, ikke blot i visse Kredse blandt Publikum men ogsaa fra Kredse indenfor Tivoli selv. Aktionærerne vil dog neppe græde over Forandringen. Det er jo en offentlig Hemmelighed, at Theatret i Koncertsalen drives med ikke ringe Tab!

Der vil maaske kræves baade Mod, en fast Haand og Autoritet til at iværksætte Ønsket. Men disse Egenskaber findes jo forænedede hos Hr. Arne Petersen, der i Øje-

H. C. Lumbyes Kompositioner

andrager over 2000 i Antal; vi nævner her nogle af de berømteste og Aarstallet for deres Fremkomst:

- 1841. Caroline Galop.
Döblers Zauber Galop.
Fortuna Galop med Tenorhorn.
- 1842. Finale Galop af Balletten „Napoli“.
Polka militaire (Militair Polka).
- 1843. Tivoli Gondol Galop med Czakan Solo.
Tivoli Damp Carousselbane Galop.
- 1845. Militair Galop.
En Tour paa Dyrehavsbakken, Galop.

- 1850. Salut Galop.
Velkommen, Polka Mazurka.
- 1851. Zigzag-Polka.
Boreas Storm Galop.
Militair Galop af Jul. de Meza, arr. af Lumbye.
- 1852. Den Lyseblaae, Polka Mazurka, af H., arr. af Lumbye.
- 1854. Bacchus Galop.
Eugenie Vals m. v. af Ballet-Divertissementet „La Ventana“.
- 1855. Parforce Galop.
- 1856. Introduction og Sange til „Den sidste Nat“.

Fot. Galle. Dekoration fra de „Italienske Fester“ (1888). (Samme Udsigt som paa 12te Side. Luciemøllen forsvunden, Raadhuset endnu ikke opført).

blikket er Tivolis energiske og af Publikum højt skattede Direktør. Og efter den almindelige Mening er han tillige i Besiddelse af to andre Egenskaber, der i et Tilfælde som dette er af Betydning: Forhandlings-smidighed og stor personlig Elskværdighed. Og vi kan roligt forsikre ham, at den Modstand, han muligvis straks vil møde, i Aarenes Løb vil forvandles til oprigtig Taknemlighed og blandt alle Tivolis virkelige Venner forskaffe ham en Popularitet, der er endnu mere grundfæstet end den, han allerede forlængst har vundet.

- En Aften paa Dyrehavsbakken, Vals.
Champagne Galop.
Festmarsch ²³/₆.
- 1846. Krolls Ballklänge Vals.
Réunions Galop.
Amélie Vals.
Drømmebilleder, Phantasie.
- 1847. Kjøbenhavns Jernbane Damp Galop.
Nordisk Unions Galop.
- 1848. Den Frivillige, Galop.
March for den danske Borgervæbning (med Chor).
Flora Polka.
Bellona Galop.
- 1849. Caroline Polka Mazurka.
Amager Polka.
- 1850. De uimodstaaelige, Ballet-Divertissement.

- Musik og Sange af „Alt for smuk“.
Thorups Concert Salon Polka.
Høstblomsten, Polka.
Violen, Tekst af A. M. Glükstad.
- 1857. Deborah Polka Mazurka.
- 1858. Catharina Vals.
Friedrich Wilhelm Galop.
Pegasus Galop.
Pepita Polka.
Hesperus Vals.
Polketta, Pas de deux.
- 1859. Galop militaire.
Les Zouaves Galop.
Hilda Polka.
- 1860. Indiansk Krigsdans af Balletten „Fjernt fra Danmark“.
Hedchen Polka.
- 1861. Drømmen efter Ballet, Phantasie.

Tivolis Arkiv.

Fregatten „St. Georg“ løber af Stablen paa Tivoli-Søen (Aar 1887).

1861. Kong Frederik den Syvendes Honneur
Marsch.1862. Nordisk Fostbrødre Galop.
Piper Champagne Galop.1862. La Constance Polka.
1863. Alexandra Vals.

Fot. Galle.

Fregatten „St. Georg“ paa Tivoli-Søen (Aar 1888).

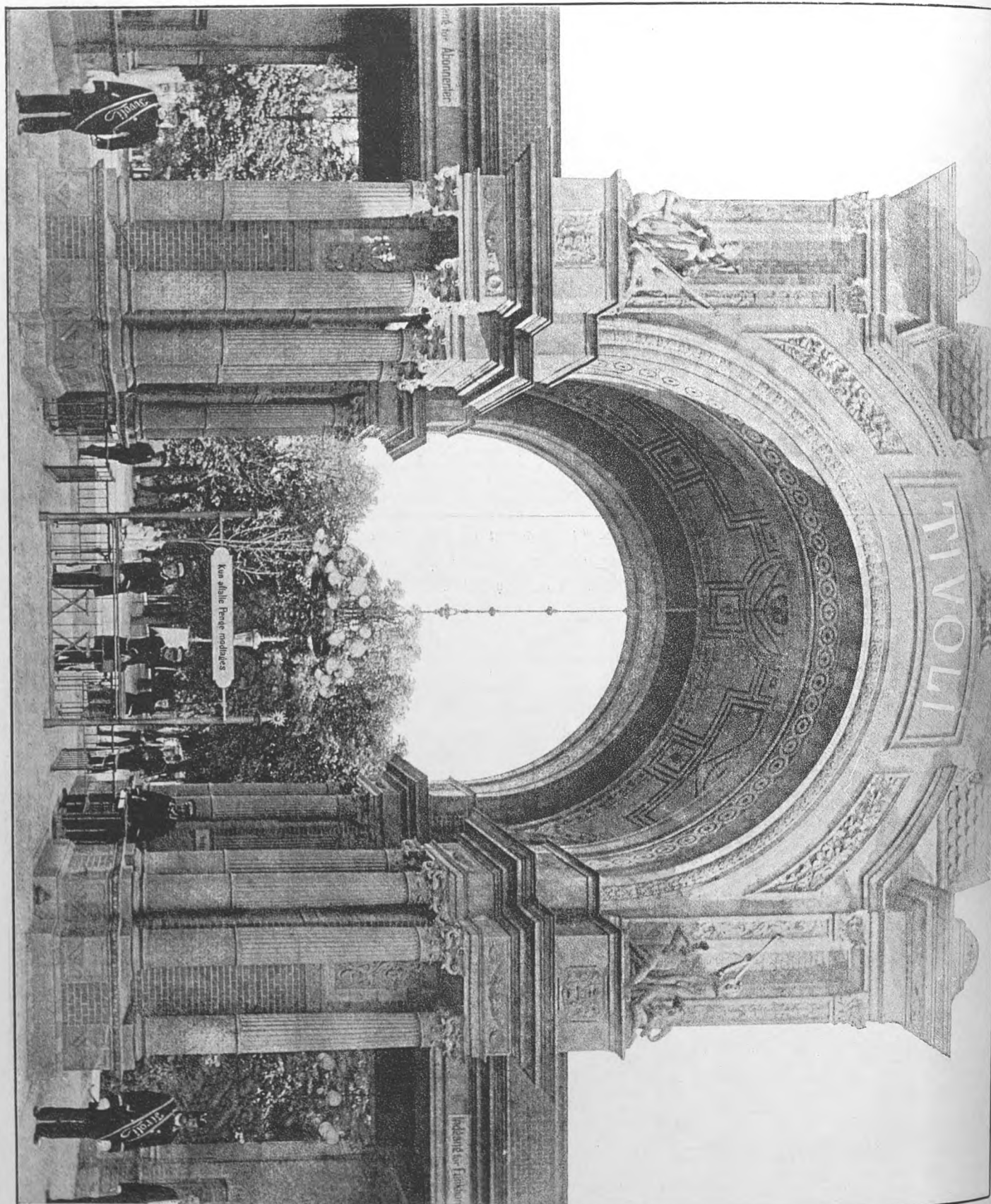
1863. Camilla Polka.
Kong Georg d. Førstes Honneurmarsch.
1864. Det tapre danske Cavallerie. Galop.
Britta Polka.
Christian den Niendes Honneurmarsch.

1866. Storfyrst Alexander Marsch.
Dagmar Polka.
1867. Sølvbryllups Fest Quadrille med Motiver af „Elverhøj“.
Kronprinds Frederiks Galop.

1869. Chrétien Polka.
Fakkeldands.
Kronprindsesse Lovisa Galop.
1870. Skandinavisk Quadrille.
Bouquet Royal Galop.

Fot. Effeit.

Tivolis Indgangsportal 15. August 1893 (50-Aars jubilæumsdagen).

- Otto Allins Tromme Polka.
Victoria Bundsen Polka Mazurka.
Mjølner Galop.
1865. Den unge Moder, Drømmebilleder.
Den 15de August, Polka.
1866. Blondini Polka.
Les Zouaves Quadrille.

- Salut à nos amis, Marsch.
1868. Dronning Louise Vals.
Kjærligheds Drømme i Lejren.
Vauxhall Polka.
Salon Galop.
1869. Carl den Femtendes Honneurmarsch.
Salut for August Bournonville, Galop.

- Mac Mahon Marsch.
1871. Finale Galop af Balletten „Livjægerne
paa Amager“.
1872. Rosa og Rosita Vals.
Petra Galop.

Ærede Læsere!

Som adviseret i forrige Nummer vil vi nu, imedens vi befinder os ved Vesterport, — omtale Tivoli, som jo idag fejrer sin 72-aarige Fødselsdag.

Om Tivoli kunde der jo skrives en tyk Bog, da der jo i et Etablissement af Tivolis Art i et Tidsrum af 72 Aar finder mange Forandringer Sted, saavel i topografisk Henseende, som paa alle andre Omraader. Ledende Personer forsvinde, nye kommer i Stedet, og dette skal vi jo omtale i saa stort Omfang som Pladsen tillader,

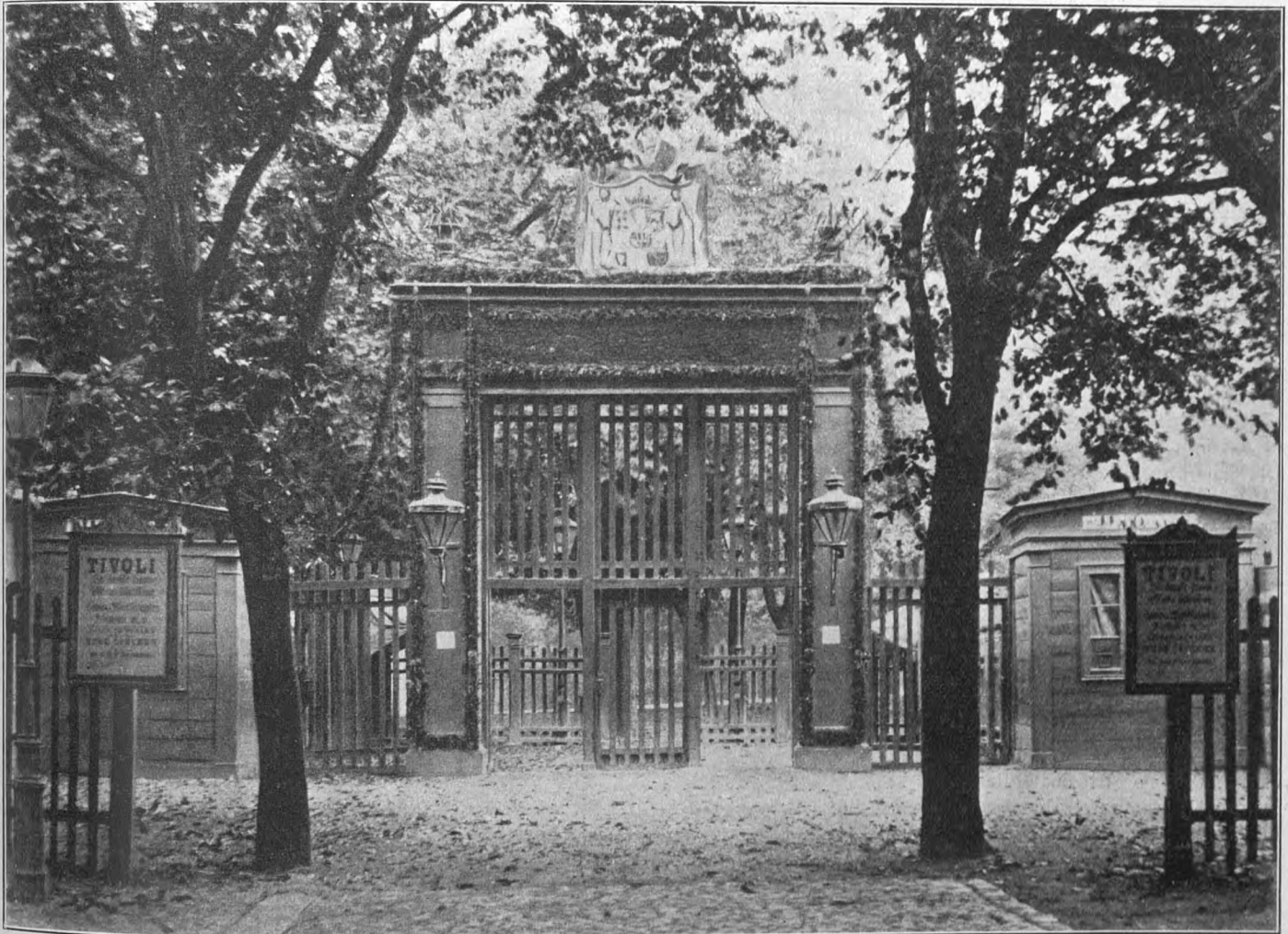
Tivoli!

Tivoli! Københavns og Danmarks Tivoli! Ja, uden at rødme, kunde man for den Sags Skyld godt sige: Europas eller hele Verdens Tivoli! Thi det er dog sandt, at hele Jorden over er vort Tivoli enestaaende i sin Art.

Allerede under sin Opvækst havde dette ægtefødte Barn af sin Tid den Lykke at vinde Plads i Nationens Hjerter, hvorom følgende Anekdote, der utvivlsomt har historisk Sandhed, afgiver et talende Vidnesbyrd.

Og mon Forholdet mellem Københavnerne og deres Hjertebarn er et væsentligt andet nu i 1915, end det var i 1859? Vi tror det ikke. Alle elsker vi paa Bunden af vor Sjæl det danske, evigtunge Tivoli. Og naar vi engang imellem spiller blaserede ligeoverfor „Etablissementet“, er det kun, fordi den sikre Besiddelse efterhaanden har gjort os overlegne og trygge.

Tænk blot den Tanke igennem, at det — hvad Himlen forbyde! — skulde hænde, at vi en Morgenstund vaagnede og fandt Tivoli udsløttet af Jordens Overflade! Eller, tænk om Kommunalbestyrelsen — hvad den nok skal vogte sig for! — i et Øjeblik Over-

Raadhusbibliothekets Samling.

Tivolis ældste Indgang fra 1843 (under en Havebrugsudstilling).

hvad har givet Anledning til, at vi maa stille 4 Numre af Bladet til Disposition for Omtalen af Tivolis Virksomhed fra Starten 15. Aug. 1843 til Dato.

Vi takker de mange Venner, som har stillet Minder (Billeder og Tekst) fra Tivoli til vor Disposition, og fornyer vor Henstilling til andre Venner, som ejer Minder fra Tivoli samt fra Vestervold Terrænet, hvor vi slap i Nr. 15 og videre til Jarmers Taarn; fra Nørrevold Terrænet, (Jarmers Taarn indtil Gothersgades Mølle), og endelig fra Østervold Terrænet indtil Dronningens Mølle ved Østerport.

Ad denne Vej vil vi fortsætte, naar vi have omtalt Tivoli og Udstillingerne i 1872 og 1888 paa Tivolis Terræn.

Da den almindelige Misstemning mod Grevinde Danner, ikke mindst under Paavirkning af Sorgen over Frederiksborg Slots ulykkelige Brand, var paa sit højeste, følte Frederik den VII, at hans egen Popularitet vaklede i sin Grundvold. Folkets Harm gav sig stærke Udslag i truende Avisartikler og Pøbeloptøjer i Gaderne, og Kongen begyndte at frygte for en regulær Revolution.

General Fensmark søgte efter Evne at berolige ham og benyttede sig da af følgende Ord: „Nej, Ds. Majestæt, vi behøver saamænd ikke at være bange for, at Hr. Sørensen skal lave Revolution, — — ja, det vil da sige, hvis Ds. Majestæt vil tage Tivoli fra ham, saa indestaar jeg ikke for Noget!“

Vendingen var spøgelsesfuldt ment, men der laa mere Alvor bag dens Ord, end maaske Generalen selv tænkte.

mod dekreterede, at Tivoli skulde eksproprieres til gemene Byggegrunde og raseres ligesaa ubarmhertigt som vore dejlige Volde.

Hvad vilde ske? Mon ikke General Fensmarks spøgelsesfulde Profeti alligevel kunde blive til Virkelighed?

Sagen er jo den, at Tivoli simpelthen er gaaet os danske, og specielt os Københavnerne, i Blødet. Der er jo neppe En af os Alle, som ikke har lyse og lykkelige — hvem ved, maaske ogsaa vemodige — Barndoms- og Ungdomsminder, der er uadskilleligt knyttede til dette Stykke Jord, dette mærkelige Tivoli, som man rundt om i Europa har gjort Forsøg paa at efterligne, men altid forgæves. Tivoli er nemlig en tro Afspjeling af vor danske Folkekarakter, og Folkekarakterer egner sig ikke til Eksport.

Et Tivoli som vort kan kun trives hos os. Det er dansk lige ind til Roden, og i dets Danskhed ligger den dybeste Grund til, at vi har det saa kært.

„Før og Nu“, der har sat sig det som Opgave i Billeder og Tekst at belyse Forskellen mellem det København, som var, og det, som er, har i Tivoli fundet et saa omfattende og interessant Stof, at det umuligt kan udtømmes i et enkelt Hefte, og i nærværende Nummer, som det har været os magtpaaliggende at publicere samtidig med Tivolis 72-aarige Fødselsfest, vil vi da til en Begyndelse i korte Rids fortælle om den celebre Institutions Oprindelse og Start.

Det ligger ikke for den danske Folkekarakter at tage de stærke og overraskende Initiativer, og København omkring forrige Aarhundredes Midte var desuden kun en mellemstor By og dens Forhold paa næsten alle Omraader, ogsaa paa Forlystelsernes, mærkeligt smaatskaarne og naive.

Det er derfor ikke saa underligt, at Idéen til et saa nyt og dristigt Foretagende som Tivolis Anlæggelse, udgik fra en Mand som den unge Løjtnant Georg Johan Bernhardt Carstensen, der var af eksotisk Ophav og over sin Personlighed og hele Færd havde et saa kosmopolitisk Sving, at han maatte virke som et Særsyn i Datidens København.

Hans Fader var dansk Generalkonsul i Marokko, hans Moder var født i Reval, og selv kom han til Verden i Algier.

En Del af sin Barndom tilbragte Georg Carstensen i Danmark, hvorfra han dog, kort efter at have absolveret *examen artium*, spændte Vingerne til en urolig Flugt gennem Europas Storstæder, derfra over Atlanten til Amerika og saa atter over Frankrig, Spanien og Portugal hjem til det lille Danmark. Han var et hurtigt og et lyst Hoved med udprægede litterære Interesser, og det er dem, Tivoli i sidste Instans skylder sit Udspring.

Allerede i Slutningen af 30erne havde han stiftet Ugebladet „Portefeullen“, og da han, efter en fornyet Udflugt til sit kære Paris, i 1841, vendte tilbage til Danmark, begyndte han Udgivelsen af „Figaro“.

For at skaffe Abonnenter til dette Blad, der i Anlæg og Udstyrelse var et Stykke forud for sin Tid ligesom sin elegante og smarte Redaktør, arrangerede han i Christiansborg Slots Ridehus og i Rosenborg Have store Festiviteter, hvortil de lykkelige Holdere af „Figaro“ havde gratis Adgang, medens Ikke-Abonnenter maatte bløde med en ret rundelig Entrée.

Disse Figaro-Fester ovede stor

Georg Carstensen.
(1812—1857).

Beregning vil beløbe sig til en Sum af 20,000 Rbdr., mener han ikke at kunne opdrive den fornødne Driftskapital, medmindre hans Privilegium kommer til at lyde paa mindst fem Aar, fra 1ste Juli 1842 at regne. — Alt gik glat. Ved Foraarstid det paafølgende Aar er han den glade Indehaver af det dyrebare Privilegium. Og

H. C. Lumbye (1810—1874).

Tiltrækning, ikke blot paa Københavnerne og Beboerne af Hovedstadens Omegn, — endogsaa fra de svenske Kystbyer strømmede et talrigt og undrende Publikum til, og Carstensen tjente mange Penge, samtidig med at han med ét Slag erhvervede sig et fremragende Navn som Byens talentfuldeste og idérigeste For nøjelsesraad. Og den Tanke laa da nær, at grunde et fast Etablissement, hvor Københavnerne efter Dagens Slid og Slæb kunde forlyste sig for en billig Pris. Kristian den VIII og hans velvise Regering favoriserede Tanken. De liberale Tendenser havde begyndt at stikke deres næsvisse Hoveder frem. Dem galdt det at holde nede. Bød man nu Hr. Sørensen og hans Familie rigeligt med offentlig Morskab, hvormed det hidtil havde været paafaldende skralt, var det jo muligt, at han foreløbig glemte al Slags politisk Rumleri.

Som tænkt saa gjort. Den 23de Oktober indgiver Carstensen en Ansøgning, hvori han allerunderdanigst beder Majestæten om Tilladelse til i København eller en af dens Forstæder at anlægge et permanent Etablissement under Benævnelse „Kjøbenhavns Tivoli og Wauxhall“. Da imidlertid Omkostningerne i det første Aar efter hans

Beregning vil beløbe sig til en Sum af 20,000 Rbdr., mener han ikke at kunne opdrive den fornødne Driftskapital, medmindre hans Privilegium kommer til at lyde paa mindst fem Aar, fra 1ste Juli 1842 at regne. — Alt gik glat. Ved Foraarstid det paafølgende Aar er han den glade Indehaver af det dyrebare Privilegium. Og det bedste Bevis paa, hvor gerne Autoriteterne imødekom hans og Hr. Sørensens Trang, var den højst overraskende Redebonhed, hvormed man, mod en aarlig Afgift af 472 Rbdr. 4 Mark, tilstod ham et stort Areal, omtrent 11 Tønder Land, af det højtidelige og fredhellige Fæstningsterræn til at bygge sit Tivoli paa.

Med den kongelige Resolution af 29. Maj 1843 er alting klapet og klart, og ved næsten overmenneskelige Anstrengelser lykkes det „Entrepreneuren“ allerede et Par Maanedere senere, den 15de August, at aabne Paradisets Porte, og hans Idé viser sig at slaa glimrende an.

Henved 4000 Mennesker holder det nyfødte Barn over Daaben; den paafølgende Søndag er Antallet af solgte Billetter steget til 10,000, og da den første Uge er løbet ud, har 30,000 Sjæle, hvilket vil sige akkurat en Fjerdedel af Byens samlede Befolkning, beseglet den eklatante Succes.

Georg Carstensen er Dagens Mand. Hans Navn er paa Alles Læber, og han føler sig med Rette baade lykkelig og stolt.

Det er kun bedroveligt, at han ikke er i Stand til at for-

Volkersen som Pjerrot.

voli, fordi det spreder den politiske Interesse, har Bladene kun haft Lovord for den folkekære Institution, der endogsaa inspirerer Digterne til at slaa Lyrens Strenge til dens Pris. Ved de kgl. Skuespilleres Sommerkomedie opføres allerede det

paafølgende Aar en Vaudeville under Titlen „En Aften i Tivoli“, og en Hærskare af Viser besynger de nye Herligheder. Kun en enkelt af dem har formaaet at trodse Tidens Tand, — den klassiske Tivolivise, som forfattedes paa Borch's Collegium af de tre lyse Hoveder, Peter Faber, „Landsoldaten“s senere Forfatter, Adolf Steen, den bekendte Mathematiker, og Theologen Johan Frederik Hagen, der omkring 1850 blev Professor ved Universitetet, og hvem Æren tilkommer for Vissens berømte Begyndelsesvers (Og dersom Du morer Dig doli paa Rosenlund og Fresber').

Den første Tivoliplakat underrettede det højstærede Publikum om, at Etablissementet aabnes Kl. 4 og fremdeles staar aabent fra Kl. 6 Morgen til 11 $\frac{1}{2}$ Aften. Entréen betales med 1 Mark pro persona indtil Kl. 12 Middag og med 1 Mark og 8 Skilling fra Middag indtil Aften, for Børn under 10 Aar det halve. Musikken i Koncertsalen, Præstationerne paa Teatret og Cirkus finder afvekslende Sted mellem Kl. 5 og 11. Signalet til Lukningen gives ved Klokkeringning eller Kanonskud.

Volkersen som Pjerrot.

følge sin Succes længere end til den 1ste Oktober, da Sæsonen maa slutte. Men Resultatet overskrider enhver Forventning. Der er i den korte Tid af halvanden Maaned solgt over 173,000 Billetter til et samlet Beløb af henved 35,000 Rbdlr., og Etablissementet har ikke blot i Hovedstaden men vidt omkring, ogsaa uden for Danmark, vakt en Storm af Begejstring, og ligefra Kongehusets Medlemmer og ned til den jævne Arbejdsmand har Befolkningen været dets Gæster. Udenfor den liberale Presse, der ser skævt til Ti-

Niels Volkersen, 1820—1893.

vi følger sin Succes længere end til den 1ste Oktober, da Sæsonen maa slutte. Men Resultatet overskrider enhver Forventning. Der er i den korte Tid af halvanden Maaned solgt over 173,000 Billetter til et samlet Beløb af henved 35,000 Rbdlr., og Etablissementet har ikke blot i Hovedstaden men vidt omkring, ogsaa uden for Danmark, vakt en Storm af Begejstring, og ligefra Kongehusets Medlemmer og ned til den jævne Arbejdsmand har Befolkningen været dets Gæster. Udenfor den liberale Presse, der ser skævt til Ti-

vi følger sin Succes længere end til den 1ste Oktober, da Sæsonen maa slutte. Men Resultatet overskrider enhver Forventning. Der er i den korte Tid af halvanden Maaned solgt over 173,000 Billetter til et samlet Beløb af henved 35,000 Rbdlr., og Etablissementet har ikke blot i Hovedstaden men vidt omkring, ogsaa uden for Danmark, vakt en Storm af Begejstring, og ligefra Kongehusets Medlemmer og ned til den jævne Arbejdsmand har Befolkningen været dets Gæster. Udenfor den liberale Presse, der ser skævt til Ti-

vi følger sin Succes længere end til den 1ste Oktober, da Sæsonen maa slutte. Men Resultatet overskrider enhver Forventning. Der er i den korte Tid af halvanden Maaned solgt over 173,000 Billetter til et samlet Beløb af henved 35,000 Rbdlr., og Etablissementet har ikke blot i Hovedstaden men vidt omkring, ogsaa uden for Danmark, vakt en Storm af Begejstring, og ligefra Kongehusets Medlemmer og ned til den jævne Arbejdsmand har Befolkningen været dets Gæster. Udenfor den liberale Presse, der ser skævt til Ti-

voksede op gennem Gulvet, og mens Konditor Lardelli sørgede for den legemlige Affodring, paatog en spillende Herre og en Sanggudinde sig den aandelige.

Saa kom Theatret, der var flankeret af smaa Beværtningstelte, og hvor man kunde nyde Atletik, Jonglørkunster og allehaande Kraftpræstationer. Mellem Teatret og den første Divan, hvor Konditor Grandjean præsiderede, havde Mad. Schäffer sin Buffet, hvor man nød Sang og Harpespil til et Glas Punsch, og derpaa fulgte paa Rundturen den ene af Etablis-

Volkersen som Pjerrot.

sementets to Hovedbygninger, Koncertsalen, der var det davangste Glaskonstruktion afgav et tiltalende Skue, navnlig om Aftenen, naar det laa i et feagtigt Lys, der spillede gennem de farvede Ruder.

I Koncertsalen svang Stamfaderen til Dynastiet Lumbye Tryllestaven over sit Orkester og lagde Aar for Aar en bestandig fastere Grund til den Navnkundighed, som senere omstraaede ham baade i Danmark og Europas Storbyer. I dybeste Forstand var og blev „Koncertsalen“ Tivolis Hjerter, hvorfra dets Livskilde havde sit egentlige Udspring. Var der Verden over kun ét Tivoli, blev Hans Christian Lumbye dets Profet, og den Dag, da hans Aand, Livsglædens, det rige Gemyts og det danske, harmløse Humørs Aand, ikke er den, der giver Tivoli sit Særpræg, skal forhaabentlig aldrig komme.

Efter at have passeret Koncertsalen naaede man til Divan Nr. 2, hvor Firmaet Mini & Cloetta var Vært, og hvorfra Vejen forbi Späths Vokskabinet førte til Rutschbanen, og man var nu inde paa Tivolis mere borgerlige Enemærker, hvor Keglebanen, Karoussellen og den lukkede Skydebane lokkede

det bredere Publikum til. Nærvæd Skydebanen laa Cirkus, et aabent Telt, hvor Familien Berg gav Beriderforestillinger, og langs en Halvbue, der dannedes af Lysthuse med faststaaende Bænke og Borde, kom man forbi The-Pavillonen til Bazaren, der var Etablissementets anden store Hovedbygning og ligesom Koncertsalen var Genstand for Folkets levende Beundring, navnlig naar Papirlampernes brogede Farver paa de berømmelige Wauxhall-Festaftener fremhævede Vekselvirkningen mellem de lige Linier og de flot svungne Buer.

Under det historiske Ur,

Volkersen som Pjerrot.

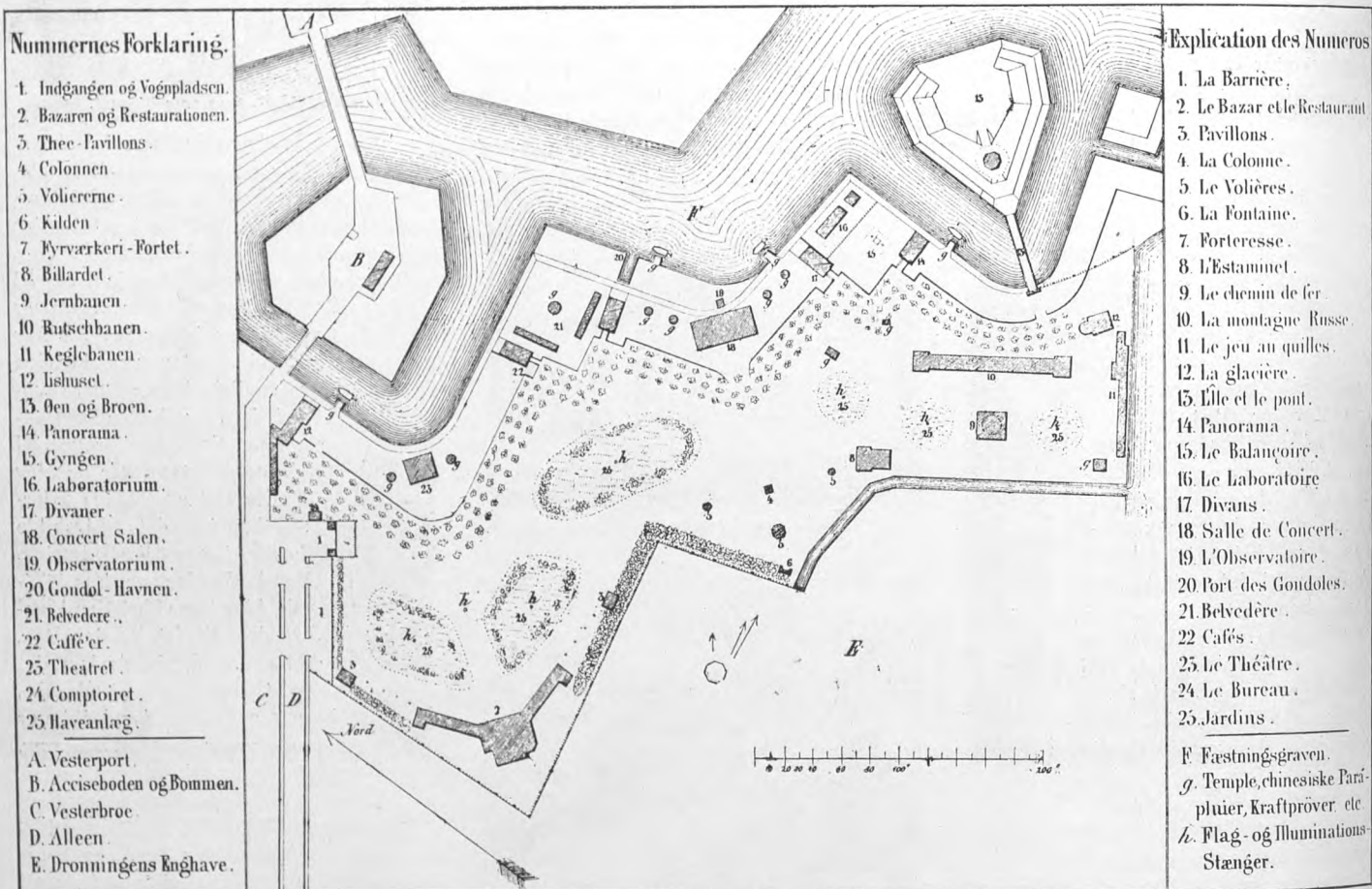
hvis transparente Skive har lyst sin Velsignelse over Tusinder og atter Tusinder af lykkelige Stævemøder, havde i Bazarens Midtparti den store Restauration, hvor Ginderup det første Aar residerede, sin notable Plads, og til begge Sider for Restauranten bredte sig en Bække Butikker, Udsalgssteder for Blomster og Frugt, Cigarer og Konfekt, Hansker og Manufakturvarer, endvidere et Atelier for Daguerrrotypi og „Officinet“, hvad paa Nutidens Dansk vil sige det samme som Bogtrykkeriet, hvorfra Tivoli-Avisen gik ud. Ved Officinet lod Entreprenøren det saakaldte „Løvehoved“ anbringe, gennem hvis Gab Publikum kunde nedkaste Papirsedler

flytning omdøbtes til det højtideligt klingende „Kisten“. — — —

Carstensen var født Flottenheimer, ekstravagant i Tilbøjeligheder og Vaner, Byens første Elegant. Man fortalte med en Hovedrysten, der var Udtryk baade for Beundring og Forargelse, hvorledes han aldrig nedlod sig til at benytte sine hvide Glacé-Handsker mere end en eneste Gang, og tallose andre Historier verserede om hans ligeglade Omgang med jordisk Mammon. Derfor kom det ikke som nogen Overraskelse, da det hed sig, at han som Tivolis Entreprenør kun daarligt havde forstaaet at holde rimelig Balance mellem Ind-

lig Form venter ham, og i 1856 vender han paany tilbage til København, hvor han til almindelig Overraskelse starter Forlystelses-Etablissementet „Alhambra“ som Konkurrent til sit eget populære Ungdomsværk. En naadig Skæbne forskaaner ham dog for at opleve Alhambras magre Lykke. Den 4. Januar 1857 dør han i sin bedste Alder efter et Liv, der førtes med for stærk en Fart og med et altfor ubekymret Sind, et Liv, hvis Resultat ikke svarede til hans udmærkede Evner.

Ved Tivolis 25-aarige Jubilæumsfest rejstes hans Brystbillede derinde, og Erik Bøgh sang med Rette om ham, at selv om

Tivolis ældste Grundplan.

og meddele Bestyrelsen sine Ønsker og Klager — en ægte demokratisk Indretning, der blev stærkt benyttet.

En ny Række Lysthuse forbandt endelig Bazaren med The-Pavillon Nr. 2, hvor man kunde faa „Vand paa Maskine“, og faa Skridt fra denne folkelige Beværtning var man atter ved Tivoli's Indgang.

Midt i det store Terræn laa Kunstner-plænen ligesom nu, og rundt omkring i Haven dvælede Øjet med Velbehag ved Blomsterpartier og dekorative Trægrupper.

Allerede i Tivolis anden Sæson indlemmedes Øen i Etablissementet og sattes ved en Bro, som det kostede en Skilling at passere, i Forbindelse med det øvrige Anlæg. Her paa Øen var det, at Visedigteren Vilh. Rantzau dirigerede det Valentinske Selskab i et Sangtempel, hvis ærværdige Traditioner senere omplantedes til den Pavillon, der var beliggende ved Tivolis Indgang og i Tidernes Morgen bar Navnet „Slukefter“, men som ved den celebre Ind-

tægt og Udgift. Uden Bekymring om Fremtiden havde han ladet Daleren rulle uden dog at spare paa Toskillingen, og skønt han efter alle Solemærker at dømmes skulde synes at være prædestineret til at blive Tivolis Hovedaktionær og med Tiden Etablissementets Ejer, ændredes Forholdet lidt efter lidt i den stik modsatte Retning. Aktierne og dermed Magten gled ud af hans Hænder, og han laa i stadige og bitre Kampe med Komité-Bestyrelsen, samtidig med, at hans rastløse Aand fristede ham ind i nye og dristige Foretagender. I 1847 starter han saaledes „Casino“, der langtfra svarede Regning og kun bragte ham dybere i Fald.

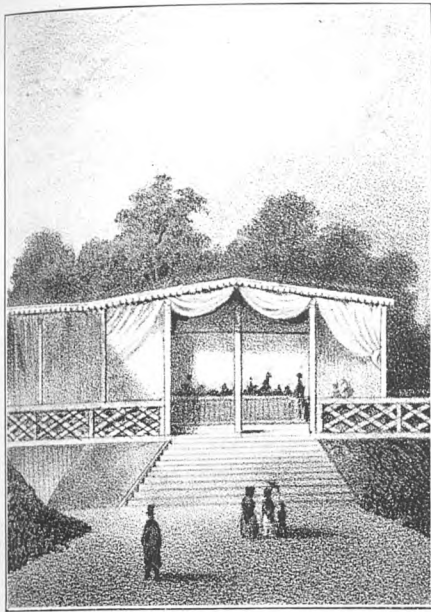
I Krigsaaret 1848 drager Carstensen som Frivillig i Felten og lader baade Tivoli og Komitéen i Stikken. Senere rejser han til Vestindien som Premierløjtnant ved den derværende Hærstyrke, tager i 1852 sin Afsked med Patent som Kaptein, gaar til Nordamerika, hvor Skuffelser i forskel-

han ikke fik sig gjort udødelig ved nogen anden Bedrift, skal dog hans Minde leve til sene Tider i Tivoli, hvor selv den Blinde ikke vil kunne nægte, at han var et Geni.

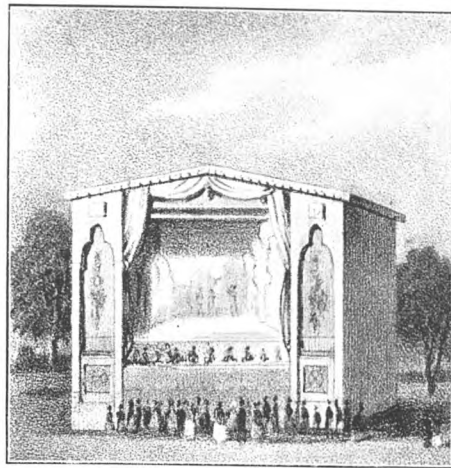
Ved Siden af Georg Carstensen er der to andre Navne, der for bestandig vil have Krav paa at holdes højt i Ære og at mindes i Taknemlighed, naar Talen er om Københavns Tivoli, — og maaske med nok saa megen Ret.

Georg Carstensen blev Institutionens uforglemmelige Stifter. Men hans uligevægtige Personlighed viste sig hurtigt at mangle den fornødne Kraft til at føre sit geniale Værk frelst ud over de vanskelige Børnesygdomme og til at grundlægge den faste Tradition, hvorpaa dets Fremtid skulde bygges op, og som skulde give det Levedygtighed.

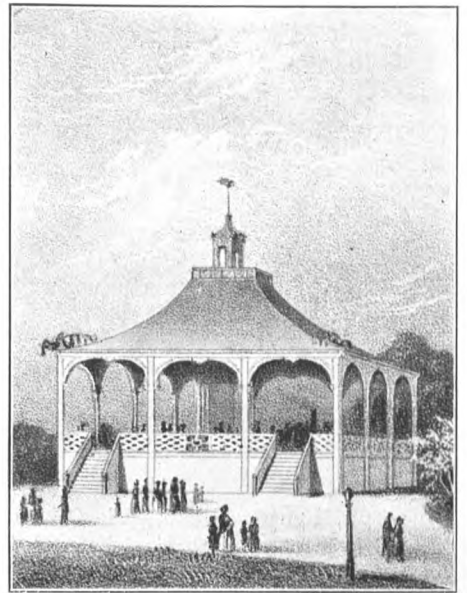
Naar Tivoli blev det, det blev, og endnu den Dag idag er, maa Georg Carstensen overlade mere end Halvdelen af Æren derfor, først og fremmest til Hans Christian

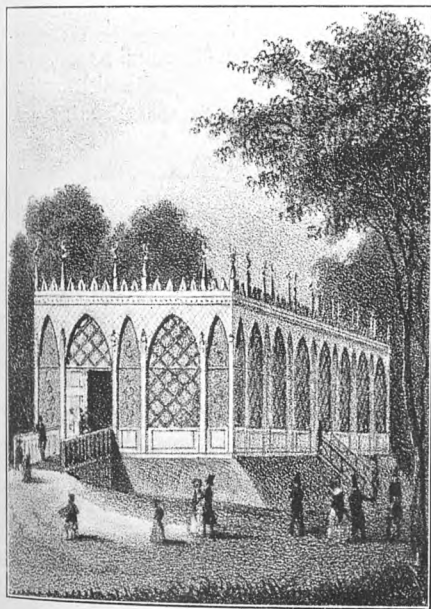
17. Divan Nr. 2 (1843).

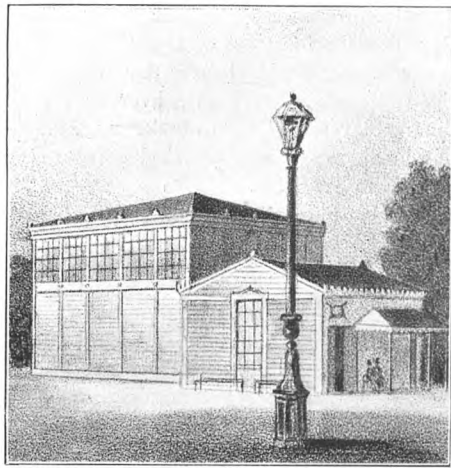
23. Theatret (1843).

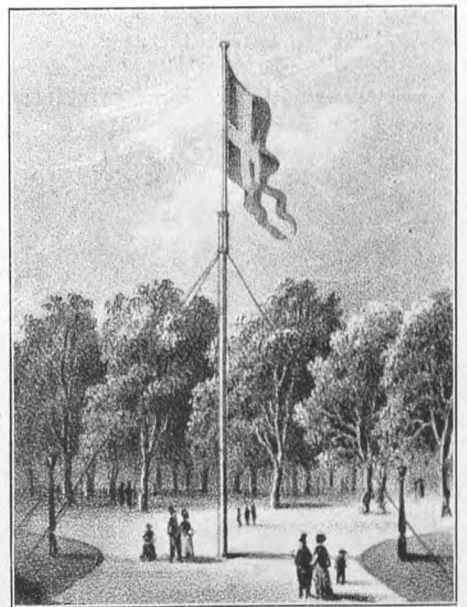
9. Jernbanen (1843).

17. Divan Nr. 1 (1843).

8. Billardet og Skydehuset (1843).

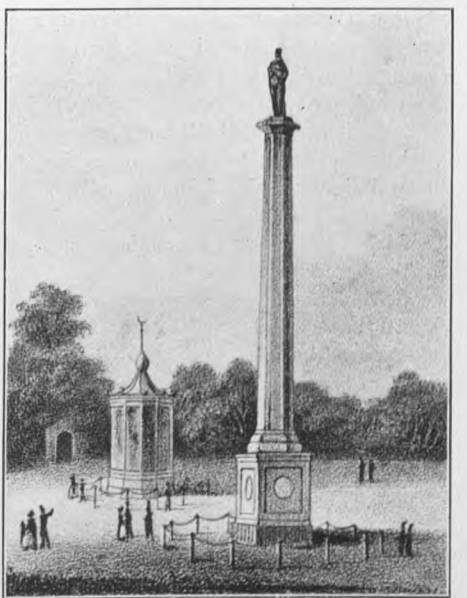
4. Colonnen (1843).

20. Gondol-Havnen (1843).

13. Øen og Broen (1843).

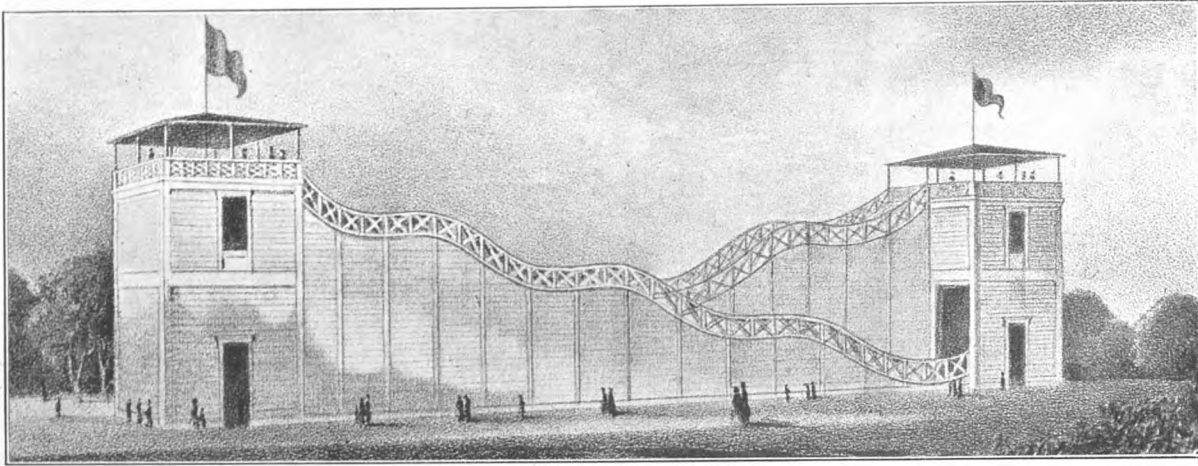

5. Vøliëerne og Florasøjlen (1843).

3. The-Pavillon (1843).

10. Tivolis ældste Rutschbane (1843).

Lumbye, Koncertsalens geniale Orkesterchef, i hvis folkekære og joviale Skikkelse de gode Livsaander i Tivoli inkarneredes, og dernæst til Niels Henrik Volkersen, den uforlignelige Fremsteller af Pjerrot-Figuren i de Casorti'ske Pantomimer. —

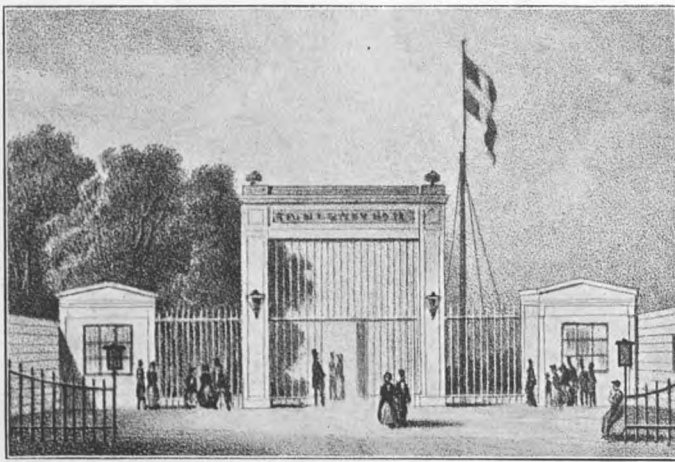
Volkersen var født 1820. Hans Fader var Skolelærer i Vestsjælland og blev senere Graver ved Frue Kirke i København, hvor hans to Sønner blev sat i Bogtryk-

ham, han lod sig uddanne som Akrobat og fik allerede som attenaarig Engagement ved Gauthiers Beridertrup, som gav Forestillinger paa Petolettis Theater paa Vesterbro, lige uden for den Plads, hvorpaa Tivoli senere blev anlagt, og hvor den unge Akrobat inden ret mange Aar skulde fejre sine glimrende Triumfer.

Hos Gauthier stiftede Volkersen Bekendtskab med to andre Artister, Busholm og

Straks fra sin første Optræden vandt Volkersen stærkt Bifald som Pjerrot, og i Aarens Løb voksede hans Fremstillings Ypperlighed og hans Folkeyndest i samme Forhold. Ved sin Kunst, der trods de grove Midler, den ifølge Sagens Natur ofte maatte anvende, alligevel kan karakteriseres som fin, fordi den var saa troværdig sand, saa fuld af Lune og saa hjertelig elskværdig, hævdede han Pantomimens Prestige og

selv som Pjerrot for første Gang paa Tivoli, og fra næste Sæson er han fast engageret til Etablissemets Pantomime-theater sammen med sine to Kammerater, af hvilke Busholm en Meneskealder igen bliver Pantomimernes hæderværdige Kasserer og Hesse den vinse Harlekin.

1. Tivolis ældste Indgangsportal (1843).

kerlære. Den ene af dem blev da ogsaa velmeriteret Mester i sit Fag og var i mange Aar Leverandør af Tivolis Plakater, ved hvis Fod hans Navn paraderede i Petit, — den anden fik sit Navn anbragt med uvisnelig Hæder paa de samme Plakater, men højere tilvejs, i den egentlige Tekst og med kraftigere Typer.

Niels Henrik var af et mindre adstadigt Temperament

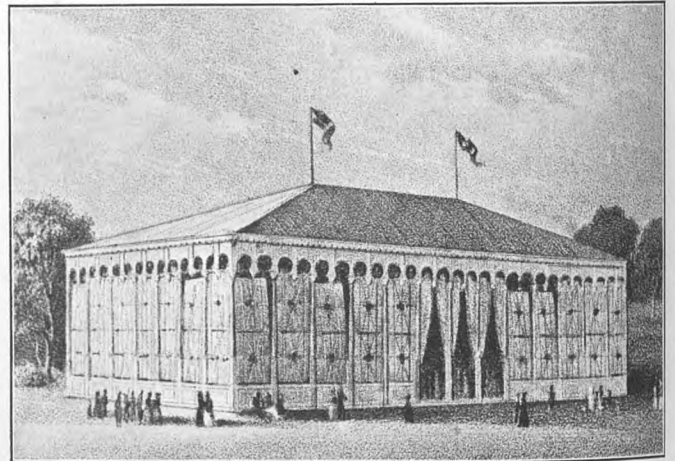
end Broderen, og Sætterkassen med de døde Blybogstaver kunde ikke ret længe tilfredsstille hans brusende Livstrang. Han maatte ud og røre sine unge Vinger.

Stærk og smidig var Fyren, og hans Kraftspring og Legemsfærdigheder var beundrede af Kammeraterne. Artistens glade og frie Liv fristede

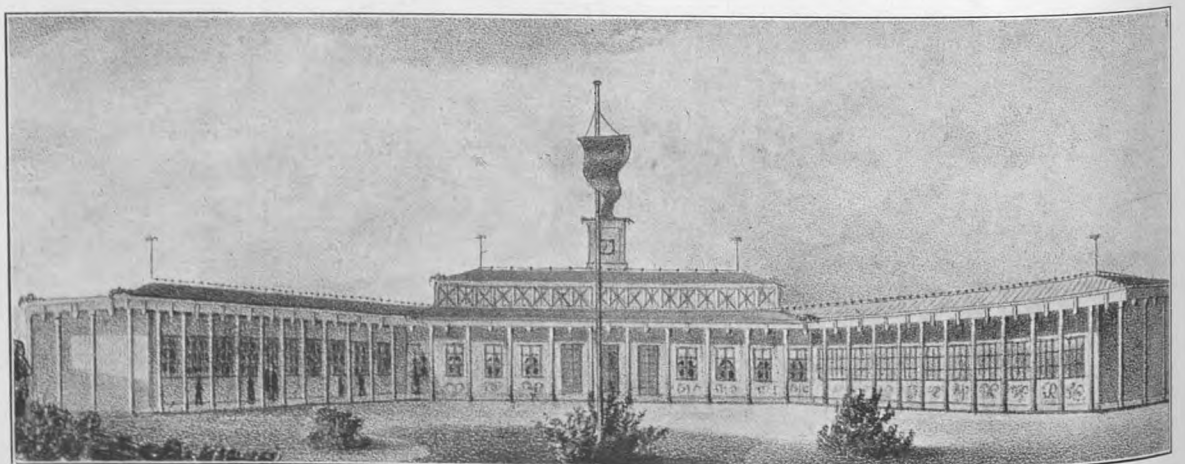
Hesse, med hvem han kom til at samvirke gennem et langt Liv. Triumviratet Volkersen-Busholm-Hesse gjorde sig snart fordelagtig bekendt og nød endogsaa den Ære i 1842 at blive knyttet til Pricernes berømte Morskabsteater, hvor Volkersen havde rig Lejlighed til at studere Adolph Pricces herlige Pjerrot, og i 1843 — ved Carstensens første Benefice — viser han sig

gjorde Pladsen foran det lille Teater, Aften efter Aften igennem to Slægtled, til Samlingssted for utalte Tusinder, der skyldte ham Tak for straalende Barndoms- og Ungdomsminder.

Den Kunst, der ikke bærer Persnlighedens Præg, har i egentlig Forstand intet med virkelig Kunst at skaffe. Derfor stod Volkersen Pjerrot saa højt. Den var

18. Tivolis ældste Koncertsalon (1843).

2. Tivolis ældste Bazarbygning (1843).

helt og holdent hans, selv om han havde gaaet i Adolph Prices Skole. Han gjorde Figuren saa ganske til Et med sig selv, og ikke et Øjeblik var han ude af Situationen. Ved ham højnedes det lille Pantomimetheaters Niveau og skabte sig en selvstændig og smuk Plads i Kunstens vidtstrakte Rige. Inden for sit Domæne var Niels Volkersen stor, og han fortjener Kunstnernavnet i højere Grad end mange Skuespillere, der paa de „rigtige“ Theatre vandt Position og maaske større ydre Hæder.

Volkersens Pjerrot havde ikke megen Lighed med den oprindelige, sydlandske Masketfigur, hvis fremmedartede Stil maatte omformes efter nordisk Behov. Den fik gennem ham den danske Jævnheds Stempel, hvad der paa samme Tid gjorde den saa forstaaelig og saa kær for os, og det er Volkersens Ros, naar vor nationale Pjerrot føles nærbeslægtet med Holbergs udelige Arv. —

For Tivoli blev Volkersen mere end nogen anden en saare nyttig Mand.

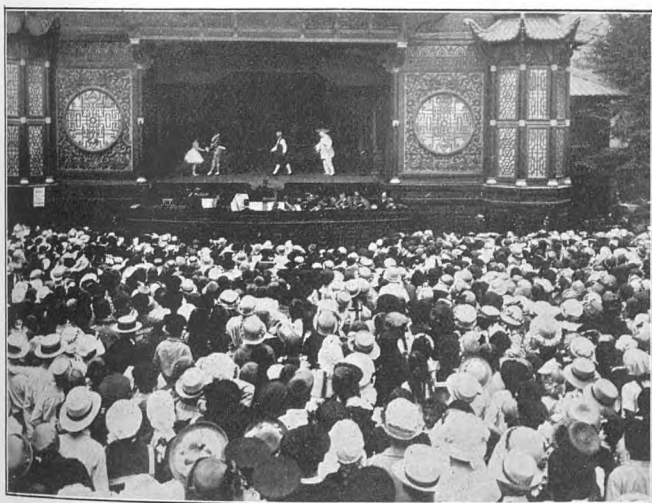

Pjerrot mekanisk Statue.

den trak op paa de store Festdage. Intet var ham for smaat og ubetydeligt, naar det gjaldt at opretholde Tivolis Renommé. Tidlig og silde var han i Aktivitet paa den lille Plet af Jorden, som efterhaanden for ham var bleven den hele Verden.

Og i den lille Verden derinde, som han ofrede alle sine Kræfter og Tanker til den sidste Dag, han levede, var han ikke elsket mindre end ude blandt sit mægtige Publikum. Herinde skattede man tillige hans Menneskeværd. Her var han højagtet og respekteret for sin noble Karakter, sit varme Hjertelag og jævne Væsen. Thi ham var Lykken aldrig gaaet til Hovedet.

Hvor elsket han var, saa man tilgavns, da Døden bortkaldte ham, den 31. August 1893. Frue Kirke, hvorfra Jordfæstelsen foregik, havde ikke i mangfoldige Aar været saa overfyldt, og Ligtøget maatte møjsommeligt bane sig sin Vej gennem Gadernes Folkestimmel til Frederiksberg Kirkegaard, hvor hans Grav har sin Plads tæt udenfor Sakristiet. — — —

Pantomimetheatret som det er nu, opført 1874.

Pantomimetheatret 1915.

Var Carstensen et pragtfuldt Stjerneskind, der kom og hurtigt forsvandt, blev Volkersen den trofaste Sol, der hver eneste Sommer i et halvt Aarhundrede lygte over den Institution, hvis Ære og Fremgang ogsaa var hans.

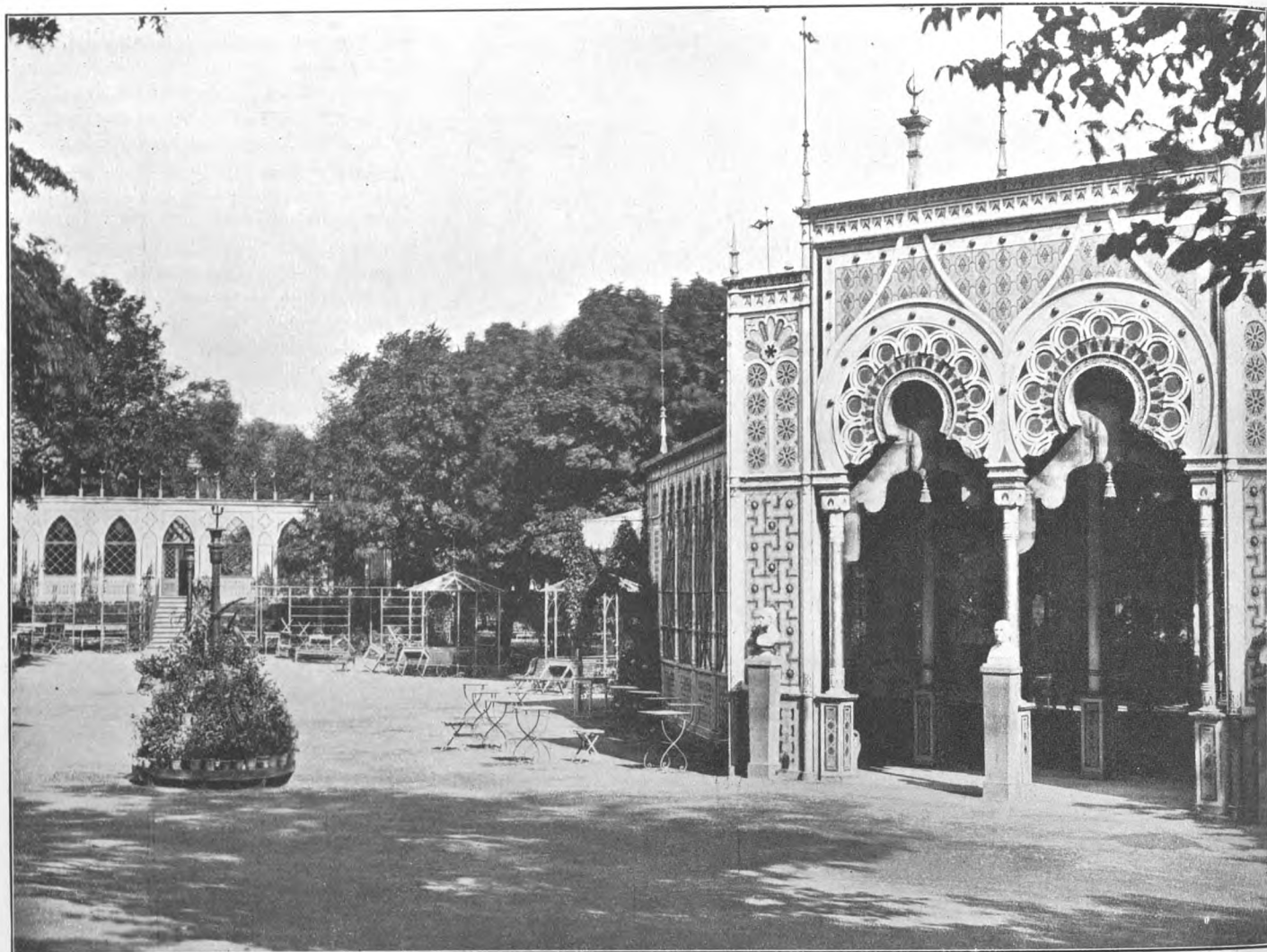
Foruden at være Tivolitheatrets Direktør, ledede han Forestillingerne paa Plænen, varden selvskrevne Dommer ved alle Slags Væddeløb, havde Opsyn med Fyrværkerierne og var den, der førte Kommandoen, naar Tivoligar-

Pantomimeselskabet i 1867.

Busholm jun. Busholm sen. Muab. Hesse. Bjælke-Olsen.
Fru Olsen. N. Volkersen. Frk. Hesse.

Naar vi — i Konstellation med Carstensen og Volkersens Virksomhed — har gemt Omtalen af Lumbyes til sidst, er det ikke, hvad af det foregaaende vil være Læserne klart, fordi vi skatter den ringest. Tværtimod, Grunden er den modsatte, idet vi absolut er af den Formening, at det Indskud, han med sin Kunst og sin Personlighed har givet i Tivolis Eksistens, er det, som vejer tungest til. Som Castor og Pollux's Navne hører sammen, vil Navnene Tivoli

Raadhusbibliothekets Samling.

Tivolis gamle Koncertsal (1863).

og Lumbye til sene Tider være knyttet til hinanden med et uopløseligt Baand.

Den 2. Maj 1810 kom Hans Christian Lumbye til Verden i Kongens København.

Faderen var Fynboen Rasmus Hansen Lumbye, Korporal ved det Kompagni af jydsk Skarpskytter, der garnisonerede i Citadellet Frederikshavn. Hans Moder, Margreta Jønsdotter Malmgreen, var svenskfødt.

Da Hans Christian er seks Aar gammel, forflyttes Korporal Lumbye til de lette Dragoner, der har Garnison i Randers. Paa Rejsen derover paadrager Drengen sig under Istransporten over Bæltet en Ørelidelse, der paa hans højre Øre medfører en Døvhed, som fulgte ham gennem Livet, men som dog først, da han er højt oppe i Aarene, og da den ogsaa angriber det venstre Øre, bliver af skæbnesvanger Betydning og endelig tvinger ham til at opgive sin Virksomhed.

I Randers faar han Undervisning i Violinspil hos Byens brave Organist, der, uden at ane det, lægger Grunden til sin Elevs fremtidige Berømmelse.

Fem Aar efter forflyttes Rasmus Lumbye paany, denne Gang til Fyns Hovedstad, og David Sivertsen, Stadsmusikanten i Odense, tager nu fat paa den Undervisning, som Organisten i Randers slap.

Odense var jo en af Landets største Garnisonsbyer, og i Byens Musikliv er det ganske naturligt Militærmusiken, som dominerer, og lige saa selvfølgelig er det, at

Hans Christian, der tilmed er et Soldaterbarn, faar sine musikalske Begreber paa- virkede af det Orkester, han daglig hører spille paa Flakhavens Øvelsesplads, og at hans spirende Evner som Komponist faar overvejende militære Impulser.

I sin Alders fjortende Aar har han allerede vakt Kenderes Opmærksomhed baade ved de nette Smaasange og de taktfaste Marsch-Melodier, han har komponeret, og disse Frembringelser er det da ogsaa, som tidligt skaffer ham hans første Værdighed i Livet som Trompeter ved det Regiment, hvor hans Fader har Ansættelse.

Han er lykkelig og stolt. I sin røde Kjole med det lyseblaa Kraveopslag, i sin hvide Vest, med Sporer paa Støvlerne og Patrontasken ved Siden, rider han daglig i Spidsen af Eskadronen og trutter i sin Trompet.

Nu er Ærgerrigheden vakt. Lysten til at komme bort fra Odense, for at fange Lykken i selve Residensstaden, vaagner i ham, ligesom den for en halv Snes Aar tilbage i samme By var vaagnet i en anden Hans Christian, vor store Eventyrdigter Andersen.

Og Lykken er ham god. Ved en Revue i Aarhus er han bleven præsenteret for Hestgardens Chef, Prinsen af Hessen-Philipsthal, har gjort et gunstigt Indtryk paa den høje Herre, og da han snart efter indgiver sin Ansøgning om at maatte nyde Æren af at tjene ved Hs. Maj. Kongens Livgarde i København, bliver han bønhørt.

Aaret efter — i 1829 — kommer han tilbage til sin Fødeby. Desværre er der ikke noget Trompeter-Nummer ledigt netop nu, og han maa først i et Par Aar tjene som Hornblæser, inden han paany kan føre Titlen som Trompeter, hvilket Stamrullen fra hin Tid attesterer i følgende tjenstlige Vending: Hans Chr. Lumbye, født i København, 22 Aar gammel, 67 $\frac{1}{2}$ Tommer høj, indsættes i Hestgardens anden Eskadron den 1. April 1831.

Denne Udnævnelse betegner et vigtigt Vendepunkt i hans unge Liv. Korpsets øverste Herre er den regerende Konge, men Prinsen af Hessen-Philipsthal, som var ham gunstig stemt, er dets egentlige Leder, og i 1835 indtræder Hs. Durchl. Prins Christian af Glücksborg som Ritmester à la suite ved Afdelingen og indkvarteres i Korpsets Kaserne ved Frederiksholms Kanal, hvor han efterhaanden lærer at vurdere den lige saa dygtige som ærgerrige, unge Trompeter efter Fortjeneste og faar for ham og hans Slægt en Godhed, der bliver af Betydning senere, da Prins Christian designeres til Tronfølger og i 1863 bliver Danmarks Konge.

Sen i Vendingen havde den unge Lumbye aldrig været og var det heller ikke i Kærlighed. Aaret efter sin Ansættelse som Trompeter i Livgarden lader han sig vie til sin nittenaarige Kæreste, Københavnerinden Georgine Marie Hoff, og maa hurtigst muligt se sig om efter en Virksomhed, der kan skaffe ham Supplement til den sløje

Lønning. Med sine utvivlsomme Kvalifikationer falder det ham ikke vanskeligt. Han opnaar Ansættelse under Københavns Stads-musikant, der paa de Tider var en ret mægtig Herre, idet hans Orkesterfolk, de saakaldte „Svende“, afgav Musikken ved mangfoldige baade offentlige og private Festiviteter. Navnlig ved de private havde man Brug for Strygere, hvad der kom Lumbye tilgode, da han foruden sit Tjeneste-Instrument, Trompeten, i Tidens Løb havde lært at traktere sin Violin med flot og sikkert Talent. Det er ogsaa under Stads-musikantens Ægide, at han faar Lejlighed til at udvikle sine Evner som Komponist og lidt efter lidt gør sit Navn fordelagtig bekendt blandt Københavnerne.

Betegnede 1831 et Vendepunkt i Lumbyes Liv, gør 1839 det i endnu højere Grad. Ved Sommertid i dette Aar gav nemlig ifølge Adresseavisen „det Steiermarkske Musik-selskab, bestaaende af 16 Personer og under Anførsel af Musikdirecteur Siegl fra Wien, en stor Concert à la Strauss i Hr. Knirsch's store Sal“.

Knirsch var det daværende Københavns fineste Konditor, og i hans „store“ Sal paa Hotel d'Angleterre fandt der ret ofte celebre Musikopførelser Sted.

De Steiermarkske Musikere gjorde mægtig Lykke og koncerterede i Byen en hel Maaned, hvad der for de Tider var meget længe og beviser det stærke Indtryk, de maa have gjort,

De bragte nyt Liv, en ny Musikform med sig. De lærte for første Gang Københavnerne, at der var noget, der hed Wiener-Vals, og gjorde dem bekendt med Lanners og Strauss' sprudlende, sansepirrende Melodier. Og selvfølgelig forstod Steiermarkerne at fremføre denne Musik, der var et nøje Udtryk for deres eget Temperament,

paa fuldent Vis, med en besnærende Verve, en Hengivelse og flammende Ildfuldhed, der maatte bringe den danske Hr. Sørensen ud af Ligevægt. Og navnlig var det de Strauss'siske Dansemelodier, de fejende, yndefulde Valse, der betog Københavnerne.

For Lumbye fik det Steiermark'ske Besøg den allerstørste Betydning; thi fra disse fremmede Musikere udgik Impulsen til den nye Æra i populær dansk Orkestermusik, for hvilken han skulde blive den fejrede og sejrriige Bannerfører — ikke som en slavisk Efterligner, men som den, der gennem Paavirkning udefra fik nye og frugtbare Ideer, som han virkeliggjorde i en ny og stærkt personlighedspræget Musikform, der fremfor alt var saa ægte dansk, som han var det selv.

Han havde lært af de fremmede Musikere, og der faldt som Skæl fra hans Øjne. Bort med al national, pæredansk Søvnagtighed! Vi trænger til nyt Blod, til frisk Vin paa de gamle Læderflasker! Men det gælder at smedde, mens Jernet er varmt!

Og Lumbye smeddede. Den 9. Juli giver Steiermarkerne Afskedsconcert i Kongens Have, og allerede den 5. Decbr. har han planlagt en Concert à la Strauss. Men den 2. Decbr. dør Sjette Frederik, den elskede Landsfader, og i to Maaneder sørger Byen og alt Forlystelseliv er slukket.

Først den 3die Februar 1840 vaagner København op paany, og Lumbye er straks paa Pletten. Den 4de løber hans Concert af Stablen. Den gør umaadelig Furore, og mere end nogensinde før mærker han fast og sikker Jord under Foden. Under Følelsen heraf er det maaske, at han ikke lang Tid efter indgiver Ansøgning om sin Afsked fra Militærstillingen, om end ogsaa den Svækkelse, hvoraf han led efter en Sygdom, og Udsigten til eventuel Afgang paa Grund af

Hærreduktionen, kan have været de ydre og medvirkende Grunde til hans Beslutning.

Nok sagt — København faar sit første staaende Orkester. Lumbye kaster Puppen og udvikler sig fra nu af til at blive den Musikkens straalende Sommerfugl, der — saa at sige alene ved sin Tilsynekomst, før han endnu har løftet Taktstokken — faar sine Bysbørn til at juble sig imøde. —

Programmet ved Lumbyes berømmelige Concert den 4de Februar i Hotel d'Angleterre har sin historiske — i al Fald sin musikhistoriske — Interesse og bør gives her.

Første Afdeling:

- 1) Ouverture til Operaen Lestocq af Auber.
- 2) Amorsvinge-Vals af Lanner,
- 3) Ungdomsild-Galop af Strauss.
- 4) Pillegrimmen ved Rhinen, Vals af Strauss.

Anden Afdeling:

- 1) Ouverture til Operaen Brama og Bayaderen af Auber.
- 2) Kronings-Vals af Lanner (ny).
- 3) Kædebro-Galop af Strauss.
- 4) Danmarks-Vals af Lumbye (ny).
- 5) Musikalsk Revue, Potpourri af Lanner, arr. af A. Dehn.

Knirsch's Sal var stopfuld, Forventningerne store.

Som man ser, repræsenteres de seks af Programmets ni Numre af Strauss og Lanner, hvad ikke er mere end rimeligt. Danmarks-Valsen, der var Lumbyes eget og eneste Bidrag til Aftenens Program, er bemærkningsværdig, fordi den er den første af hans Melodier, der, paavirket af den nye Stil, føres frem for Publikum. Den kan paa ingen Maade henregnes blandt hans betydeligste, men et øvet Øre maatte straks høre, at den anslog Strenge, der hidtil var ukendte i dansk Musik, og alligevel

var den et ægtefødt Barn af den Lumbye'ske Muse.

Bifaldet var Aftenen igennem saa stormende, at den lykkelige Dirigent faa Dage efter kunde avertere en ny Concert og stille adskilligt flere i Udsigt i Vinterens Løb.

Baade Publikum og Presse overøser ham med Ros, og hans Sejr fastslaas yderligere af de Modstandere og Misundere, som svømmer i Køl vandet efter enhver Succes. Det var først og fremmest Militærkorpsets Hoboister, der selv optraadte som Koncertgivere, der følte sig brøstholdne. Dernæst Københavns Stadsmusikant, blandt hvis Orkestersvende Lumbye hidtil havde været anset som den dygtigste.

banken“, der ret besét var en begejstret Hymne til Pris for Lumbye som Forkyn-deren af den nye Strausser-Musik.

For nylig min Tante til Lumbye tog mig hen —

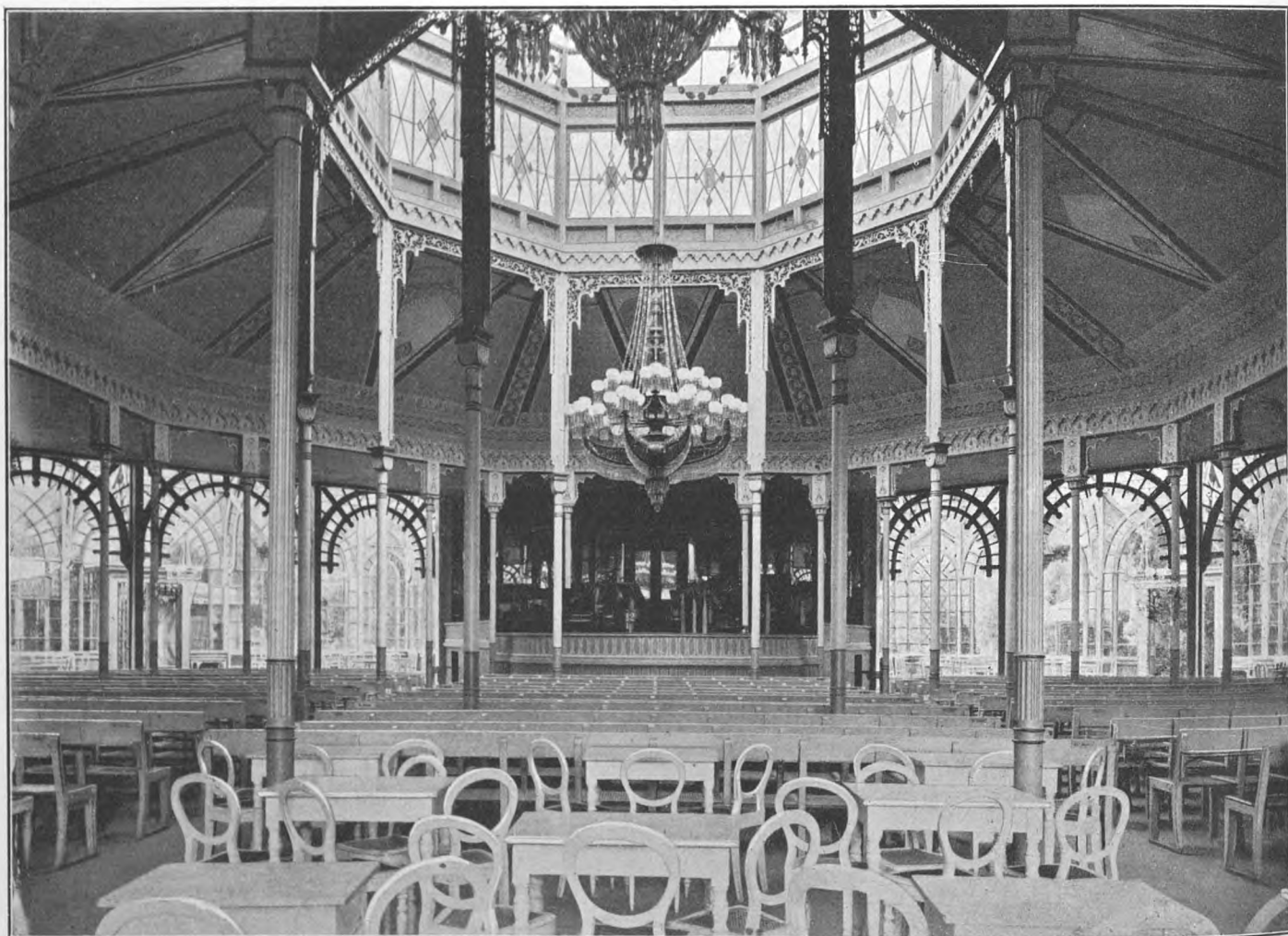
Vist aldrig den Aften forglemmer jeg igen!

singer Emilie, og hele det københavnske Publikum delte den unge, danselystne Piges Henrykkelse.

Lumbyes Berømmelse naaede helt op til Tronens Fod. I Maj 1840 fejrede Christian den 8de sit Sølvbryllup, og ved det glimrende Balparé udførtes for første Gang den yndefulde „Fest-Quadrille“, og da Salvingen og Kroningen en Maanedstid senere fandt

Omtrent i en Menneskealder forblev Lumbye paa sin fremskudte Post. I den Tid drejer Tivoli sig omkring ham og hans Koncertsal, som bliver Etablissementets naturlige og faste Centrum, der aldrig forrykkes, hvor mange Forandringer, der end i Aarenes Løb maatte foregaa i Periferien. Men Periodens historiske Tyngdepunkt ligger i dens første Tredjedel, da han med sikker og kyndig Haand samler og sigter, ordner og tilpasser — kort og godt, da han lægger Grunden til den faste Tradition, paa hvilken ikke blot han selv men ogsaa hans Efterfølgere trygt kunde bygge videre.

Musiken var og er og bør være Hovednerven i Tivolis komplicerede Mekanisme. Allerede ved Etablissementets Start var

Fot. Galle.

Tivolis gamle Koncertsal (H. C. Lumbyes Orkesterplads i Baggrunden).

Men Sejrherren var ikke let at komme tillivs. Han fortsatte uforstyrret sine Triumfer. Ikke blot Vinteren, men ogsaa den paafølgende Sommer igennem formaade han at fylde Knirsch's Pauluner i d'Angleterre med et Publikum, der tilhørte Byens mest forskellige Stænder, fra Fyrstehuset og ned til den jævne Arbejder, en Egenhed, der blev betegnende ikke blot for de senere Tivolikoncerter, men for hele Tivolietablisementet, hvis internationale Ry maaske har sin dybeste Forklaring i denne mærkelige Evne til at samle alle Samfundsklasser i sin brede, broderlige Favn.

Efterhaanden maatte enhver Modstand forstumme, især efterat Danmarks første og fineste Smagsdommer, den almægtige Johan Ludv. Hejberg, i Foraaret 1840 havde digtet sin berømte Monolog „Emilies Hjerte-

Sted, tilegnede Lumbye Majestæterne en splinterny „Kronings-Vals“.

Han stod nu stærkt forskanset bag en Popularitet, der var fast i Grunden, og Lykken var ham fortsat gunstig, da han i 1841 beslutter sig til at ombytte d'Angleterres snevre Sale med Rosenborghave, hvor hans Musik paa en langt virksommere Maade kunde komme Befolkningens brede Lag tilgode.

Men hans Livs største Held var det dog, da Skæbnen bragte ham sammen med den Mand, der skulde grundlægge Tivoli. I 1842 træder han i Forbindelse med Georg Carstensen, som i Classens Have arrangerede nogle Koncerter og Wauxhallfester; og da Tivoli den 15. August 1843 aabner sine Porte, staar Lumbye som selvskreven Orkesterdirigent i Koncertsalen.

der Musik i Overflod og i større Stil, end Københavnerne havde været vant til. Karusselbanen flottede sig med seks „blæsende“ Instrumenter, Teatret havde otte Mand, men over hele Tivolis Musikliv rager Koncertsalen frem med to faste Orkestre, det Lumbyeske, med to og tyve Mand, og Harmonimusikens, der tæller sytten, under Anførsel af den dygtige Klarinettist Henrik Braunstein. De har paa Salens Sider hver sin Tribune og afløser broderligt hinanden.

I Koncertsalen findes Havens fornemste Fornøjelse og tillige en af de faa, som er gratis. Her slaar Tivolis Hjerte. Udafiendi og omkring Koncertsalen summer Publikum ustandseligt som Bierne omkring deres Kube.

Det brede, cirkelrunde Terræn omkring Koncertsalen døbes „Promenaden“, og paa

denne Plads skabes for Folkelivet i Tivoli et Midtpunkt, der har bevaret sin Tiltrækningskraft ned gennem Tiderne lige til vore Dage, da Koncertsalen ikke er det, den var, idet Traditionen jo desværre er brudt, her, hvor den fremfor paa noget andet Sted i Tivoli, efter vor og manges Mening, netop burde have været strengt bevaret.

Her, paa Promenaden omkring Lumbyes Koncertsal, var Trængslen navnlig paa de store Aftener ubeskrivelig. Pladsen under Bazarens transparente Ur var, som allerede nævnt, de Elskendes Mødested, men Promenaden var det samme, kun paa en anden Maade. Til Stævnemøde i egentlig Forstand egnede den sig kun slet paa Grund af den tætpakkede Folkestimmel. Men var man saa lykkelig i Trængslen at være kommen i Nærheden af en Skønjomfru, der var En bevaagen, og med hvem man kunde ønske at veksle et stjaalent Øjekast, da var Stedet her den herligste Tumbleplads. Det var jo kun muligt at bevæge sig frem Skridt for Skridt, og den gamle dydsirede Tante, som var den skønnes nidkære Vogterske, kunde i Vrimslen saare let tabe Sporet og i heldigste Tilfælde helt blive borte. Hvem ved, — maaske fik man en velkommen Lejlighed til at optræde som frelsende Engel, som den ædle Ridder, der under Taksigelsen førte den skønne uskadt gennem Folke-mængdens uroligt bøl-gende Hav og over farlige Skær tilbage til den bekymrede Tantes sikre Havn! Altsammen til de daarende Toner fra Lumbyes Orkester!

Langs Koncertsalen og i Yderkanten af Promenaden var hensat Bordene og Stole, mellem hvilke Konditor Firmenich's

Opvartere, iførte korte, stramtsiddende Jakker, balancerede omkring med deres Bakker og smilede henrykt, naar de fik en gammel Fireskilling i Drikkepenge. Ak ja, — det var hyggelige Tider, — de kommer aldrig igen!

Da den første, korte Sæson er løbet til Ende, har Koncertsalen saa at sige faaet sit Fysiognomi. Lumbye er lykkelig, og det er et godt Udtryk for den Taknemlighed, han skylder Skæbnen og Carstensen, at han lader sin næstældste Søn, der kommer til Verden Ellevedagen efter Tivolis Aabning, døbe med Navnet: Georg.

Under lykkelige Forhold inspireres Muskerne. Og Lumbyes Muse ligger ikke paa

den lade Side. Den københavnske Strauss, som man snart kalder ham, ryster bogstaveligt talt Kompositioner ud af Ærmet. Og hans Solidaritetsfølelse med det Etablissement, hvis Eksistens han føler som sin egen, giver sig Udslag i, at saa godt som alle de Navne, hvormed han smykker sine glade Melodier, er hentede fra Tivolis Grund, — „Tivoli Volière Galop“, „Tivoli Geburtsdags Galop“, „Den nordiske Kraftprøve Galop“, og hvad de nu allesammen hed.

Det vilde selvfølgelig føre for vidt, om vi her skulde følge Lumbye i Enkeltheder

pagne-Galoppens elektricerende Toner klinge ud over Etablissementet. Og den ordinære Aften bliver højst ekstra-ordinær.

Vejret udenfor er endnu raat og regnfuldt og koldt, men indenfor, i Koncertsalen, gaar Begejstringen over alle Bredder og varmer baade Hjerter og Hænder; det mesterlige Værk bliver beklappet indtil Raseri, man vifter med Lommetørklæder og ud-bryder i Leveraab for Lumbye! Her har jo den danske Strauss overgaaet selve den wienske! Og paa hin regntunge Tivoliaften fik Lumbyes universelle Berømmelse sin Be-segling.

Næste Aar har ogsaa sin Milepæl. Den 27de Juni 1846 opføres Lumbyes „Drømmebilleder“ for første Gang, og Publikums Begejstring bringes paany op til Kogepunktet. Aften efter Aften er der stuvende fuldt i Salen, man kæmper hensynsløse Kampe for at tilrive sig Pladser, man er ved at kvæles af Varme og Støv, man støjer og raaber, men saasart den første Tone af „Drømmebillederne“ klinger, bliver der lydlost stille, det stormfulde Hav lægger sig til Ro, og Publikums aandeløse Tavshed udløser sig først med den sidste Tone i vilde Jubelraab og Da-capo-Forlangender.

I 1848 bryder Krigen ud og sætter naturligvis stærke Spor i Lumbyes varme nationale Sind og i hans Produktion, — „6te Julis Festmarsch“, „Slaget ved Isted“, „Sejrs-Galoppen“, „Triumph-Marsch“ osv., osv., er Navne, der taler tilstrækkeligt om, at han fulgte Begivenhedernes Gang.

Beständig er Lumbyes Autoritet stigende, hvilket ikke mindst betegnes ved det Faktum, at hans beundrede Orkester efterhaanden bli-

ver det ærværdige Kgl. Kapels naturlige Planteskole; ogsaa paa anden Maade kommer Lumbye i sikker Kontakt med Nationalscenen, idet August Bournonville, som den kloge General han er, lægger Beslag paa de geniale Kompositionsevner, som Tivoliorkestrets Chef sidder inde med. I „Sylphiden“, i „De Uimodstaaelige“, i „La Ventana“, i „Fjernt fra Danmark“, i „Livjægerne paa Amager“ og i „Napoli“ paa-kalder han Hjælp hos Lumbye, der samtidig optræder som en Sangkomponist, der navnlig er Privattheatrene til fortrinlig Nytte, — husk, blandt mangfoldige andre, paa de yndefulde og henrivende Melodier, som han skrev til det smukke, lille Enaktsstykke

Musik-Program.

Tirsdagen den 15de August 1843

opføres i Tivoli's Concert-Salon af:

Det Lumbyeske Selskab.

Første Afdeling.

- Nr. 1. Die Osmanen = Walzer, af Lanner.
- „ 2. Doblens Zauber = Galop, af Lumbye.
- „ 3. Quadrille [la Reine de Chypre], af Tolbecque.
- „ 4. Die Sonderlinge = Walzer, af Lanner.
- „ 5. Chor og Cavatine af Lucia di Lammermoor, af Donizetti.
- „ 6. Aftensterne = Walzer, af Lanner.

Anden Afdeling.

- Nr. 1. Ouverture til „Den Stumme i Portici“, af Auber.
- „ 2. Deutsche Luft = Walzer, af Strauß.
- „ 3. Rutschbane = Galop, af Lumbye [ny].
- „ 4. Quadrille [la Reine d'un Jour], af Tolbecque.
- „ 5. Amors = Flûgel = Walzer, af Lanner.
- „ 6. Fortuna = Galop, af Lumbye.

Faksimile af Lumbyes Musikprogram paa Aabningsdagen 15. August 1843.

gennem de tredive Aar. Lad det være nok, at vi standser ved nogle af de betydningsfuldeste Milepæle paa hans lange Sejrs-gang.

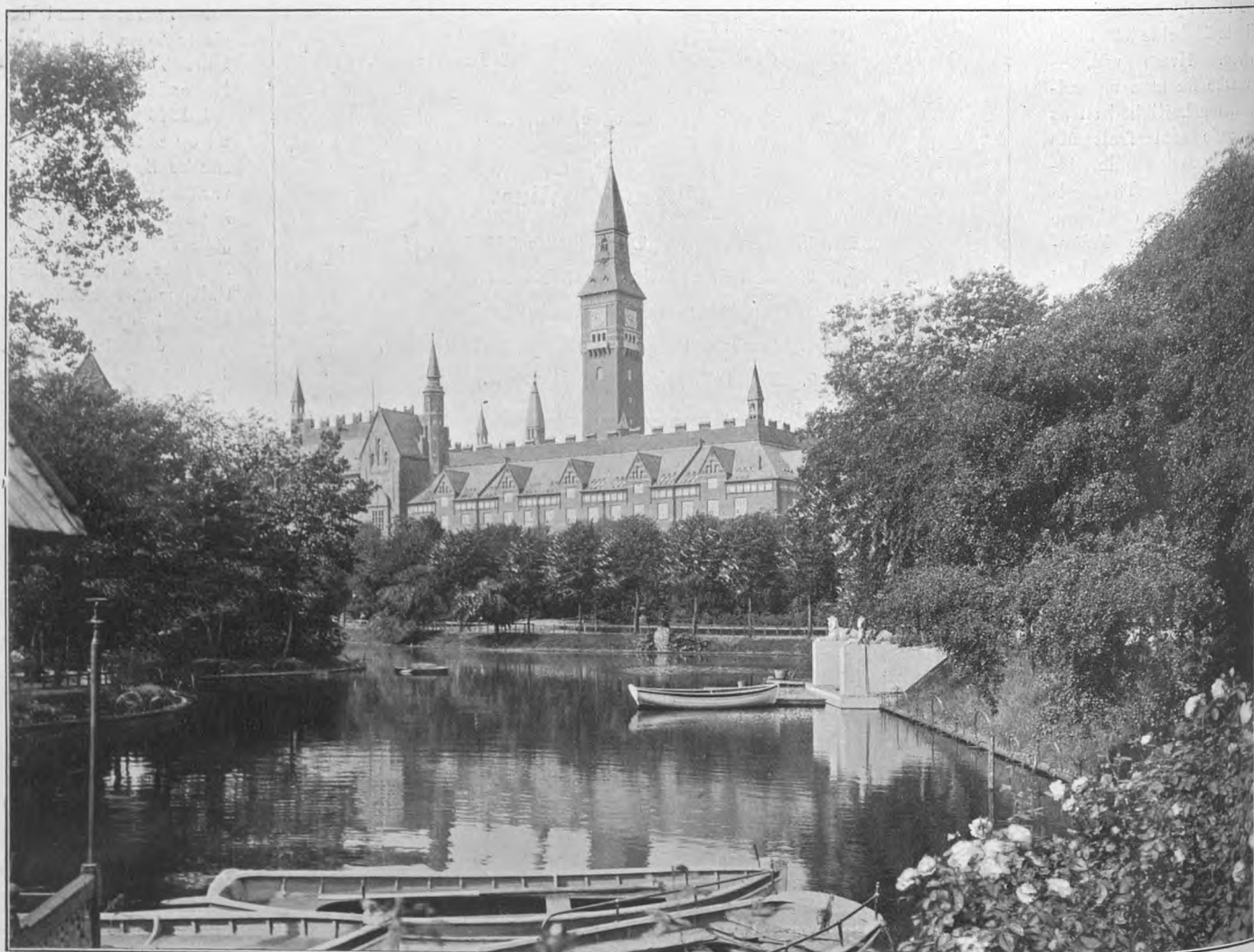
Champagne-Galoppen! Det er en Milepæl, som det vel nok er værd at standse ved.

Den var skrevet som Fødselsdagspresent til Tivoli, da Barnet den 15. Aug. 1845 fyldte sit andet Aar. Men desværre — Himlen vilde det anderledes. Paa Grund af Uvejr maatte Festlighederne aflyses, og Programmet ændres. Ogsaa de følgende Dage er Himlen bøs, — men saa taber Lumbye Taalmodigheden, og den 22de August, paa en ordinær Tivoliaften, lader han Cham-

Fot. Galle.

Udsigt fra Øbroen over Vestervold (Lucie Møllen) i 1880erne.

Tivolis Arkiv.

Udsigt fra Øbroen over Raadhuset Aar 1914 (samme Udsigt som foroven).

„Den sidste Nat“! — Da man i Halvtredserne, som en direkte Aflægger og Efterligning af Tivoli, anlægger Alhambra, har man god Grund til at imødesee denne ufine Konkurrence med ængstelig Spænding. Vil Københavnerne og den svigefulde *aura popularis* svigte det gamle Etablissement og i Relation til det kendte Ord om nye Koste, der fejrer bedst, kaste Bevaagenheden paa den nye Institution i Frederiksberg Allé?

Man havde ikke haft nødig at nære Bekymringer. Alhambra var dødfødt og blev aldrig populær i den københavnske Befolkning. Og Grunden? Ja, enhver har jo Lov til at søge den, hvor den efter hans Formening findes. Vi for vort Vedkommende

København, Byens folkekæreste Skikkelse baade udenfor og indenfor Voldene!

Og Lykken fordærver ikke ham, som den fordærvede saa mange andre. Gennem hele sit Liv bliver han den samme, som han var i de unge Dage, før Berømmelsen kronede ham. Aldrig tabte han Fodfæstet. Beskeden og jævn overfor høje og lave, godmodig, ærlig og hjertensgod, saadan var han, og saadan blev han, — en fuldblods Type paa den danske Folkekarakter. Og da Alder og Svaghed omsider tvinger ham til at lægge sin fortryllede Taktstok ned, savnes han med Smerte. Og da han i Marts 1874 dør, vækker Budskabet Sorg over hele Landet.

kaldes Mand og Mand imellem endnu den gamle Koncertsal. Af ældre Folk har vi ofte hørt den kaldet „Lumbyes Koncertsal“, og det Navn burde den efter vor og manges Formening bære baade nu og i Fremtiden. Et andet Sted paa Etablissementet opførte man en ny og pragtfuld Koncertsal, — men den gamle, Lumbyes Koncertsal, — hvilken Skæbne fik den? Mon en Skæbne, der var ham og den historiske Grund, hvorpaa den ligger, fuldt ud værdig?

Her maa vi desværre svare med et kraftigt Nej og faar tillige en velkommen Lejlighed til at udtale et alvorligt Ønske, der længe har ligget Tivolis bedste Publikum

Tivolis Arkiv.

Tivolis anden Bazarbygning, opført 1863, nedrevet 1908.

har den sikre Tro, at Grunden først og fremmest var den, at Alhambra savnede en Orkesterchef som Hans Christian Lumbye. Musikere som C. C. Møller og de andre Dirigenter, Alhambra kunde præsentere, var i sig dygtige nok, men alle manglede de Mesterens Geni og enorme Folkeyndest. Med ham kunde ingen konkurrere!

Højt loftes Lumbye paa Popularitetens Bølge, og han havde den sjældne Lykke aldrig at skulle opleve dens Dalen.

Saa ofte Tivoli fejres — ved Aabningsfester, paa Fødselsdage og ved alle Lejligheder, hvor det blot er muligt — fejres Lumbye. Omkring hans Personlighed, som Etablissementets Midtpunkt, samler Begejstringen og Taknemligheden sig. Og naar han fra sin Dirigentplads i Koncertsalen nu og da sender en Bekendt blandt Publikum sit gemytlige Nik, kan enhver tage hans Nik til Indtægt. Han er jo Ven med hele

Naar vi føler Glæde og berettiget Stoltthed over det Tivoli, hvortil ingen anden Nation kan opvise Magen, bør vi, fremfor til nogen anden, sende Lumbye en taknemlig Tanke. Han bragte Foryngelse og Fornyelse til dansk Musik, og det paa saa sund en Maade, at hans Værk fik folkeopdragende Betydning. Og — ærlig talt — hvad var Tivoli blevet uden ham? Havde det mon overhovedet haft Kraften i sig til at bestaa gennem Tiderne?

Men — lad det dog ikke være nok, at vi mindes ham i Tanken! Lad os prøve paa at gøre det ogsaa i Handling!

Den Koncertsal, hvorfra Hans Chr. Lumbye gjorde Tivoli verdensberømt, er forsvunden. Den blev i Tidens Løb bygget om og forstørret. Men Pladsen er heldigvis den samme; det er paa denne Plads, at Tivolis Traditioner grundedes, og den Bygning, der staar paa den historiske Grund,

paa Hjerte. Og mon ikke de, for hvem Ønsket er et nyt og ialfald hidtil uovervejede, vil finde det baade smukt og sundt og give det deres varmeste Tilslutning?

Den gamle Koncertsal burde for bestandig have været et Hjemsted for Musik, og ligesom vi mener, at den burde bære Lumbyes folkekære Navn, mener vi ogsaa, at den Musik, man derinde burde dyrke, skulde minde om ham, hans Kunst og hans Bestræbelser.

Pladsen er ikke her til at gaa i Enkelt-heder, men vi har Forslag parate, om man vilde tage os paa Raad.

Her — om nogetsteds — burde Traditionen aldrig være brudt. Lumbyes Koncertsal burde aldrig have været overgivet til Eksperimentet. Man benyttede den som Ramme om en Theaterkunst, der ikke var af første Rang og vistnok heller ikke altid af anden. Og før dette Eksperiment bliver for

gammelt i Gaarde og skaber sin Tradition, bør Traditionen fra Lumbyes Dage genindføres, paany holdes i Ære og aldrig oftere brydes!

Vi er ikke blinde for den Modstand, vort Forslag vil kunne møde, ikke blot i visse Kredse blandt Publikum men ogsaa fra Kredse indenfor Tivoli selv. Aktionærerne vil dog neppe græde over Forandringen. Det er jo en offentlig Hemmelighed, at Theatret i Koncertsalen drives med ikke ringe Tab!

Der vil maaske kræves baade Mod, en fast Haand og Autoritet til at iværksætte Ønsket. Men disse Egenskaber findes jo foræned hos Hr. Arne Petersen, der i Øje-

H. C. Lumbyes Kompositioner

andrager over 2000 i Antal; vi nævner her nogle af de berømteste og Aarstallet for deres Fremkomst:

- 1841. Caroline Galop.
Döblers Zauber Galop.
Fortuna Galop med Tenorhorn.
- 1842. Finale Galop af Balletten „Napoli“.
Polka militaire (Militair Polka).
- 1843. Tivoli Gondol Galop med Czakan Solo.
Tivoli Damp Caroussebane Galop.
- 1845. Militair Galop.
En Tour paa Dyrehavsbakken, Galop.

- 1850. Salut Galop.
Velkommen, Polka Mazurka.
- 1851. Zigzag-Polka.
Boreas Storm Galop.
Militair Galop af Jul. de Meza, arr. af Lumbye.
- 1852. Den Lyseblaae, Polka Mazurka, af H., arr. af Lumbye.
- 1854. Bacchus Galop.
Eugenie Vals m. v. af Ballet-Divertissementet „La Ventana“.
- 1855. Parforce Galop.
- 1856. Introduction og Sange til „Den sidste Nat“.

Fot. Galle. Dekoration fra de „Italienske Fester“ (1888). (Samme Udsigt som paa 12te Side. Luclemøllen forsvunden, Raadhuset endnu ikke opført).

blikket er Tivolis energiske og af Publikum højt skattede Direktør. Og efter den almindelige Mening er han tillige i Besiddelse af to andre Egenskaber, der i et Tilfælde som dette er af Betydning: Forhandlings-smidighed og stor personlig Elskværdighed. Og vi kan roligt forsikre ham, at den Modstand, han muligvis straks vil møde, i Aarenes Lob vil forvandles til oprigtig Taknemlighed og blandt alle Tivolis virkelige Venner forskaffe ham en Popularitet, der er endnu mere grundfæstet end den, han allerede forlængst har vundet.

- En Aften paa Dyrehavsbakken, Vals.
Champagne Galop.
Festmarsch ²³/₆.
- 1846. Krolls Ballklänge Vals.
Réunions Galop.
Amélie Vals.
Drømmebilleder, Phantasie.
- 1847. Kjøbenhavns Jernbane Damp Galop.
Nordisk Unions Galop.
- 1848. Den Frivillige, Galop.
March for den danske Borgervæbning (med Chor).
Flora Polka.
Bellona Galop.
- 1849. Caroline Polka Mazurka.
Amager Polka.
- 1850. De uimodstaaelige, Ballet-Divertissement.

- Musik og Sange af „Alt for smuk“.
Thorups Concert Salon Polka.
Høstblomsten, Polka.
Violen, Tekst af A. M. Glükstad.
- 1857. Deborah Polka Mazurka.
- 1858. Catharina Vals.
Friedrich Wilhelm Galop.
Pegasus Galop.
Pepita Polka.
Hesperus Vals.
Polketta, Pas de deux.
- 1859. Galop militaire.
Les Zouaves Galop.
Hilda Polka.
- 1860. Indiansk Krigsdans af Balletten „Fjernt fra Danmark“.
Hedchen Polka.
- 1861. Drømmen efter Ballet, Phantasie.

Tivolis Arkiv.

Fregatten „St. Georg“ løber af Stablen paa Tivoli-Søen (Aar 1887).

1861. Kong Frederik den Syvendes Honneur
Marsch.

1862. Nordisk Fostbrødre Galop.
Piper Champagne Galop.

1862. La Constance Polka.
1863. Alexandra Vals.

Fot. Galle.

Fregatten „St. Georg“ paa Tivoli-Søen (Aar 1888).

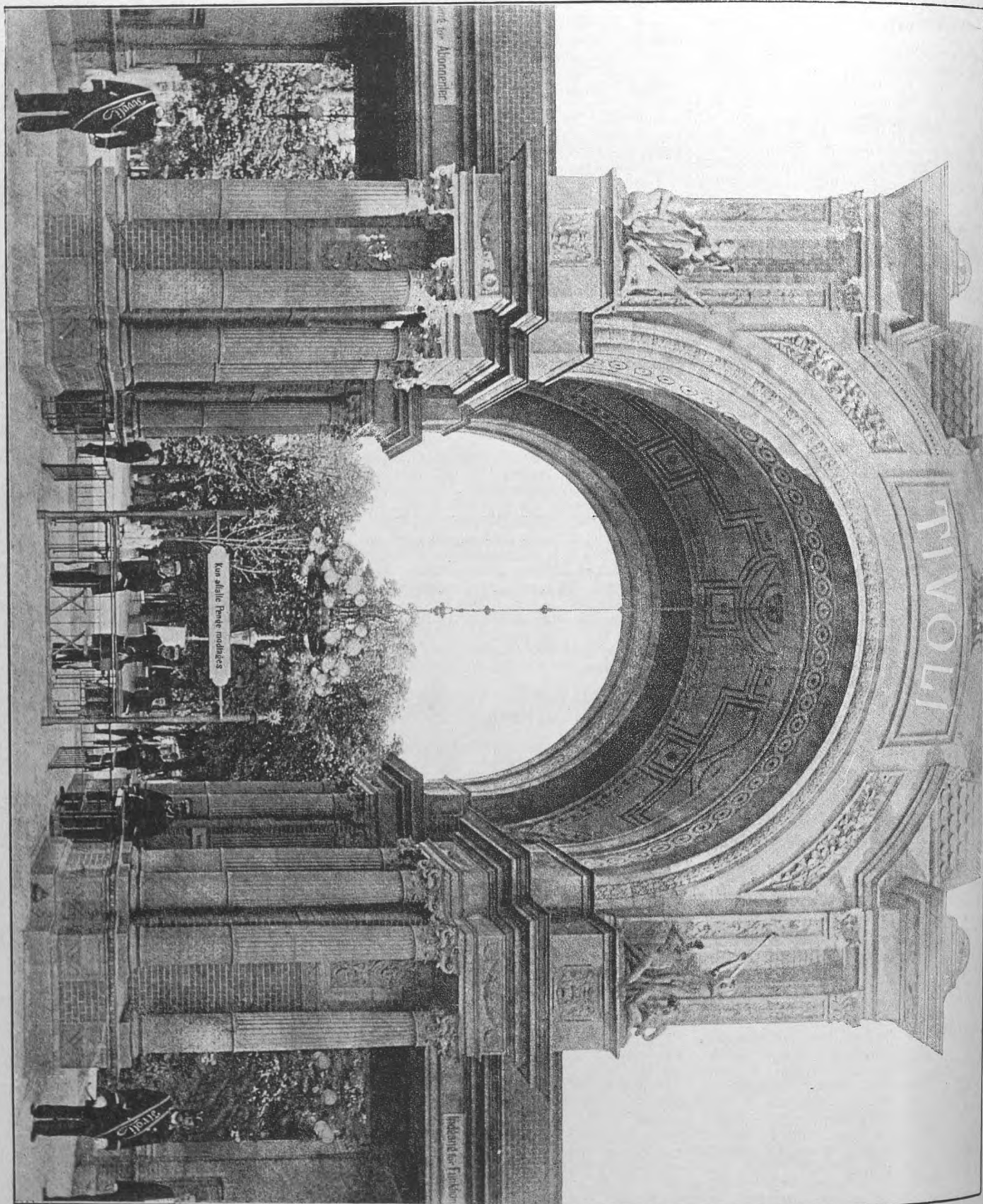
1863. Camilla Polka.
Kong Georg d. Førstes Honneurmarsch.
1864. Det tapre danske Cavallerie, Galop.
Britta Polka.
Christian den Niendes Honneurmarsch.

1866. Storfyrst Alexander Marsch.
Dagmar Polka.
1867. Sølvbryllups Fest Quadrille med Motiver af „Elverhøj“.
Kronprinds Frederiks Galop.

1869. Chrétien Polka.
Fakkeldands.
Kronprindsesse Lovisa Galop.
1870. Skandinavisk Quadrille.
Bouquet Royal Galop.

Fot. Ertel.

Tivolis Indgangsportal 15. August 1893 (50-Aars Jubilæumsdagen).

Otto Allins Tromme Polka.
Victoria Bundsen Polka Mazurka.
Mjølner Galop.
1865. Den unge Moder, Drømmebilleder.
Den 15de August, Polka.
1866. Blondini Polka.
Les Zouaves Quadrille.

Salut à nos amis, Marsch.
1868. Dronning Louise Vals.
Kjærligheds Drømme i Lejren.
Vauxhall Polka.
Salon Galop.
1869. Carl den Femtendes Honneurmarsch.
Salut for August Bournonville, Galop.

Mac Mahon Marsch.
1871. Finale Galop af Balletten „Livjægerne paa Amager“.
1872. Rosa og Rosita Vals.
Petra Galop.

I dette Nummer om Tivoli beskæftiger vi os med Personer, som paa forskellig Maade, igennem de 72 Aar, har været knyttet til Etablissementet, og illustrerer i næste Nummer Forlystelserne i Fortiden. Vi slutter da vor „Tivoliana“ i det paafølgende Nummer med Beretning om Tivoli, som det nu er, ledsaget af glimrende Illustrationer, som særlig fotograferes til vort Blad.

Som man ser, var der Kunstnerblod i Slægten, og naar hertil kommer, at Direktør Arne-Petersen er i Besiddelse af Forretningsdygtighed og fremragende repræsentative Evner, hvad som bekendt ikke altid forenes med kunstneriske Anlæg, vil man forstaa, at Tivolis Bestyrelse med Tillid kunde overdrage ham Ene-direktørposten efter Thranes Død i 1910.

For det store Publikum var den nye Direktør vel ikke saa kendt en Mand som et Par af de ovenfor nævnte Forgængere, men i Haandværker- og Industrikredse havde

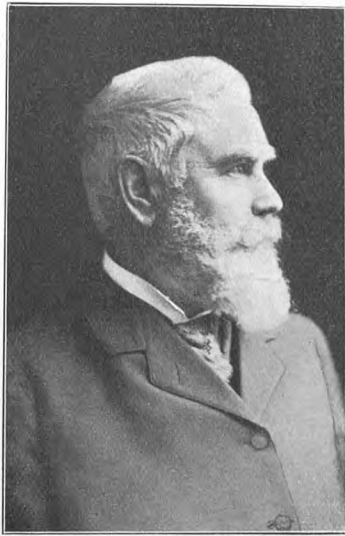
Assessor Collin $\frac{8}{10}$ 1843— $\frac{2}{10}$ 1843
 Architekt Stilling — $\frac{22}{10}$ 1845
 Cand.polit. og phil. Schytte — $\frac{2}{10}$ 1844
 Fabrikant C. A. Feilberg — $\frac{23}{10}$ 1845
 Professor H. P. Holst — $\frac{23}{10}$ 1845

Tivoli-Visens Forfattere.

En Hærskare af Viser besang straks Tivolis Herligheder efter dets Aabning, men kun en af dem har trodset Tidens Magt og staar endnu efter 72 Aars Forløb, som et klassisk Eksemplar af en Gadeviser: det berømte Kvad af „T. I. Voli, Drejersvend“.

Adolph v. d. Recke,
 $\frac{27}{12}$ 1857— $\frac{13}{11}$ 1868.

Bernh. Olsen,
 $\frac{19}{11}$ 1868— $\frac{8}{12}$ 1885.

Robert Watt,
 $\frac{19}{11}$ 1886— $\frac{10}{12}$ 1894.

T. S. Thrane,
 $\frac{10}{12}$ 1880— $\frac{9}{4}$ 1910.

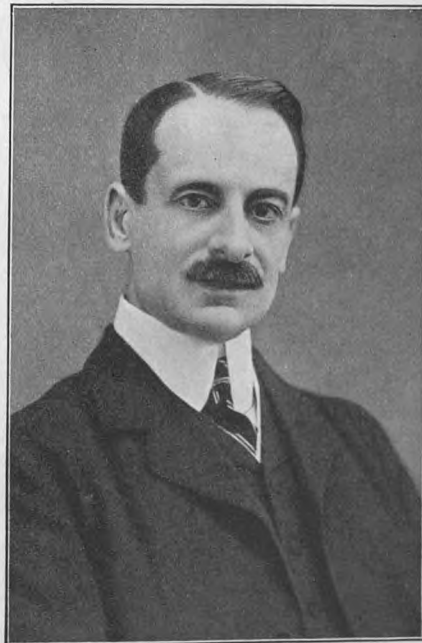
Tivolis Direktion.

Efter Stifteren Georg Carstensens Tilbagetræden fra det Etablissement, han med saa genialt et Fremsyn havde grundlagt, har adskillige for udenforstaaende ret mærkelige Personer staaet for Styret derinde. Der var Reitzel, H. P. Holst, Ad. v. d. Recke (Officer samt Vise- og Skuespilforfatter), Melsing, som skal have været lige saa hensynsfuld over for Bestyrelsen som C. A. Meyer var det modsatte. En udmærket Direktør var Løjtn. Bernh. Olsen, der forskønnede Haven saavel ved smuk Bebyggelse som ved Blomsteranlæg og Beplantninger. Mærkeligt nok blev han til sidst bange for, at Bebyggelsen omkring Etablissementet, f. Eks. Panoptikonbygningen, hvorfra man gratis kunde kigge ned i Haven, skulde skade dette den Gang forlængst saa grundfæstede Etablissement. Bernh. Olsen er nu, som bekendt, Direktør for „Dansk Folkemuseum“ og „Frilandsmuseet“ i Lyngby. Man mente stadig, at der i Direktionen skulde sidde en Mand med et populært Navn, og efter B. Olsen kom da den livlige Theaterdirektør, fhv. Redaktør og Forfatter Robert Watt, som ogsaa i Tivoli havde en heldig Haand. Efter Watts Død i 1894 blev den bekendte Restauratør R. Petersens Svingerson, Grosserer T. S. Thrane, Ene-Direktør, efter at han fra 1880 havde været Bestyrelsesmedlem og Tilsynsførende. Thrane ofrede sig med stor Interesse for Etablissementet og hans Forretningsdygtighed bidrog til at Etablissementet nu staar fortrinlig økonomisk grundfæstet.

Tivolis nuværende Direktør, Arkitekt K. Arne-Petersen, tiltraadte i 1899 Stillingen som det, man fra Reckes, B. Olsens og Watts Tid kaldte kunstnerisk Leder. Som saadan viste han sig snart — uden Forklejnelse for Forgængerne — at være den bedste, Tivoli har haft.

Knud Arne-Petersen er født i København 5. Aug. 1862, Søn af den ansete Kunstner og Arkæolog, Professor Magnus Petersen, hvis Fader var Konstruktor ved Orlogsværftet og Lærer ved Kunstakademiet.

man forlængst lært at skatte ham for hans Dygtighed som Arkitekt og Arrangør. Bl. a. havde han været Arkitekt for en Række Udstillingsbygninger, hvori dansk Industri skulde præsentere sig — i Chicago, Paris, Stockholm og her i Landet. Ogsaa en

Arkitekt K. Arne-Petersen,
 Direktør for Tivoli siden 1899.

Række Bygninger fra hans yngre Aar vidnede om Smag og praktisk Sans.

Ved Siden af Direktøren maa sluttelig nævnes Formand i Bestyrelsen, nylig afdøde Fabrikant Axel Meyer, der fra T. S. Thranes Tid var Tilsynsførende ved Etablissementet.

Tivolis første Bestyrelse.

Uhrmager Kyhl $\frac{8}{10}$ 1843— $\frac{25}{1}$ 1851
 Grosserer Topp — $\frac{31}{1}$ 1845

bag hvilket Pseudonym tre velkendte Akademikere skjulte sig: „Landsoldaten“s senere Forfatter Peter Faber, Matematikeren Adolf Steen og Theologen J. F. Hagen, Samboer paa Borchs Kollegium, hvor Visen blev paabegyndt en Eftermiddag umiddelbart før en Tivoli-Tur, medens den sandsynligvis, som Legenden beretter, er blevet ført af og afsluttet ved et Glas Punsch i Madam Schäffers Pavillon.

Peter Faber var en ypperlig Polytekniker med udviklet praktisk Sans og mange Interesser. Han var udgaaet fra det brede Borgerskab — saavidt vi ved var Faderen Smed — og hans smittende Jovialitet og muntre københavnske Lune fulgte ham i alt, hvad han foretog sig, baade naar han optraadte i den værdige Egenskab af Direktør for Telegrafvæsnet, og naar han færdes mellem lystige Venner og i sit lykkelige Hjem, hvor han ved alle mulige Lejligheder rystede sine glade Viser ud af Ærmet. Hans litterære Evner kunde utvivlsomt have sat større Frugter, om der havde været levnet ham fornøden Tid. Nu skrev han et Par muntre Teaterstykker og et Utal Viser, blandt dem fremfor alle „Dengang jeg drog afsted“, denne udmærkede Sang, der, saalænge Danmark bestaar, vil bevare hans Navn fra Glemsel.

Adolf Steen ejede ligesom Faber det brede Lune og var blandt Borchianerne kendt som et skarpt Hoved og en fremragende Begavelse. Han havde Evner som Skuespiller og skal i Hostrups Komedier have præsteret god Kunst. Som matematisk Professor var han frygtet for sin Strengthed, og Eksaminanderne skælvede blot ved Lyden af hans Navn med den haarde Klang. Men bag sit lidt barske Ydre gemte han et blødt og varmt Gemyt.

Johan Frederik Hagen blev i en for hine Tider meget ung Alder theologisk Professor med Kirkehistorie som Hovedfag. Han skal have været en glimrende Begavelse, hvis vittige Tunge og muntre Indfald var vidt kendte. Allerede da han knyttedes til Universitetet, var han angrebet af den Brystsygge, der i 1859 i en forholdsvis ung Alder skulde lægge ham i Graven.

Professor J. F. Hagen.

Direktør for Telegrafvæsenet Peter Faber.
Forfatterne af nedenstaaende „Tivoli-Vise“.

Professor Adolf Steen.

Melodi: „O Fortids stolte Minder.“

1.
Dg dersom du morer dig daarlig
Paa Rosenlund og paa Fredsberg,
Saa skal du tae ind paa Tivaali,
Dg see om du morer dig der.

2.
Man gier en Mark for Personen,*)
Dg ikkun det Halve for Børn.
Bed Porten staaer Dibriftionen
Fisligemed Entreprenørn.

3.
Et Hurra for Entreprenørn.
Gud glæde hans klogtige Krop
Han fik stu dog Govenørn
Til at lukke Bastionen op.

4.
Her kan du rutsche saa deilig,
Her faaer paa Mastine du Thee.
Dg kommer du rigtig beleilig,
Saa hører du der Nummer Tre.

5.
Dg Punsch kan du faae hos Lardelli
Dg Staae els Diffellation.
Paa Theatret seer du Herr Belli,
Han fører saa smuk en Person.

6.
Man seer paa Beriddernes Kunst
A Trængselen tæt og varm.
Til Trods for Publicums Dunster
Beundres den Stærkemands Arm.

7.
Man hvilder Jean Jensen udbendig,
Dg drejer ham rundt paa en Blot,
Dg stjænder han er ganske lebendig,
Saa staaer han saa stiv som en Stof.

8.
Dg der er min Kjæledøge,
Hun hedder Madam Jean Døph,
Hun har saadan himmelske Løge
Dg Kugler hun bærer af Blø.

9.
Dg her har du Lumbyeske Dandis
Dg Ginderups Resteration
Dg Schæferiske Lamper med Kraudis
Dg Povel Dahls Ascension.

10.
Hos Fir men ich spiser man Raver,
Som man saa gjerne vil hae;
Dg Daaser, som gjøres af Slaver,
Dem seer man ved Eiden af.

13.
Saa mange Ulykker spores,
Men det er sletts iute sandt.
Til Alt, hvad herinde gjøres,
Er hderst næt og galant.

14.
Kansseens de inte forstod 'et
Den første Dags Tid eller fleer.
Derfor fik han Vognen paa Ho' det,
Nu faaer han den inte meer.

15.
Der klages fra Tømmerpladsen
Af dem, som stjerer Langlaug;
Men havde de saeret paa Kassen,
Saa havde de nok fregget: „Nu!“

16.
Saa lae vi da nu være glade
Dg inte være forfremt.
Tivolis Retirade
Den havde jeg nær at forglemt.

17.
Ja her er Gudernes Bolig,
Ja her har Fru Venus sin Fart,
Hvor er der dog stjont i Tivoli,
O Gud, hvor er her dog tart.

Anhang.

18.
Hvor gjør det mig ondt for de Staffer,
Som udenfor monne staae,
Dg lytter til vore Spektakler
Formedelt de inte har Raad.

19.
Men Noget seer de dog altid,
Dg sommetidens de hør,
Naar de blejer rigtig rebaltig
Deroppe hvor Jernbanen før.

20.
Dg Nogle tager til Tuffe
Med oppe fra Volden at see
Men ude paa Balby Balke
Der staaer de Fornuftigste.

21.
Dg saa er det ganske umulig,
Naar hjemad i Porten man gaar,
At see hvem der var i Tivoli
Dg hvem der stod udenfor.

En hist mærkbarlig Uly. Vise

Det splintene Tivoli med samt dets
Udigheder.

Konjaktens ordlyd

C. S. V. S.,
Deres Værk.

Skende paa gjennemte Sprog, med et Med Anspang
føregt, til Tivoli og Højstals for dem. (som staaer udenfor)

Utsammen af Vold Med Lutere Poter, skitte i Trø.

Denne mærkbarlige Vise stillet med Anspang, seker kun 2 Skilling.

Kjøbenhavn 1843.

Faa Forfatterens Forlag trykt hos J. S. Sørensen.

*) Naar der er Vognal, synges man 2 Mark.

Julie Hansen, f. Lumbye.

H. C. Lumbye og hans Orkester.

Fra Tivolis Aabning 1843 til Udgangen af Sæsonen 1872 dirigerede den verdensberømte Komponist H. C. Lumbye Koncertsalens Musik, i de første tre Sæsoner afvekslende med Braunsteins Hornorkester, der til Slut samledes under det Lumbyeske.

Medens vi er ved H. C. Lumbye, skal vi omtale to af hans Døtre, som det ogsaa har sin Interesse at se et Par Ord om for den EF-

terslægt, der læser vort Blad. Foruden de bekendte to Sonner, Musikdirigenterne og Komponisterne Carl og Georg Lumbye, havde „Gamle Lumbye“ tre Døtre, Julie, Caroline og Amalie. Medens den sidstnævnte ved sit Ægteskab med Brændevinsbrænder Høeberg har tilhørt Privatlivet, men gennem sine begavede Sonner har ført de Lumbyeske Traditioner videre, var Julie og Caroline, som ved deres Død hed resp. Fru Julie Hansen og Fru Recke-Madsen, højt skattede Skuespillerinder, afvekslende ved Folketheatret og Casino. Den sidstnævntes Fag kan betegnes som det romantiske, hun foredrog i sin Tid Sange f. Eks.

Hans Christian Lumbye,
Tivolis Orkesterdirigent fra 1843-1872.

Caroline Recke Madsen, f. Lumbye.

af „Rejsen til China“, der en Gang var paa alles Læber. Fru Julies Genre var den mere humoristiske, og i denne var hun umaadelig populær. Betegnende er en Udtalelse af hende selv, da hun en Gang undslog sig for at møde i Kirken ved et Bryllup, hvortil hun var indbudt: „Folk griner jo, naar de ser mig,“ sagde hun, „og saa er Højtiden spoleret“.

Billedet af Fru Julie Hansen er fra hendes Rolle i Fabers „Stegekældereren eller den fine Verden“, hvor hun gjorde umaadelig Lykke.

Gütze.
H. Møller. Braunstein.
F. Stockmarr.

J. Stockmarr.
P. Petersen.
Carl Lumbye.

Allin.
Chr. Holm.
Lincke.

Carlsen.
Georg Lumbye.
H. C. Lumbye.

Søborg.

Fischmann.
Kindler.
C. J. Andersen.

Kempf.
True.

H. C. Lumbyes Orkester i 1863.

Balduin Dahl med sit Hornorkester 1867.
 Wilh. Lippert, Brødel, Keil, Witzansky, Schukard,
 Vald. Jespersen, Jens Vater, Bald. Dahl, Sild, Ulrik Andersen, Julius Jespersen.

Balduin Dahl og hans Orkester.

Musikdirigent Balduin Dahl var fra sin Barndom hjemmevant i Tivoli, idet hans Fader (Nr. 2 i Gruppebilledet paa Bladets 9de Side) dirigerede Pantomimetheatrets Orkester, hvor Balduin som Dreng havde slaaet den store Tromme. Han tjente 8 Aar i Gardens Musikkorps og arvede i Begyndelsen af Treserne Dirigentpladsen efter sin Fader. Theatrets Blæseorkester fik paa denne Tid Plads i en ny Musikpavillon for Enden af Bazarplænen, hvor de spillede imellem Theaterforestillingerne. Det var Begyndelsen til det senere Harmoniorkester. Var der i et Musikstykke en Solo eller et Parti paa obligat Fløjte, spillede Dahl selv Instrumentet, og hans sølvklare Toner lokkede Skarer af Tilhørere foran hans Plads.

Efter H. C. Lymbyes Afgang fra Koncertsalen 1872, blev Dahl paa Indstilling af Kapaciteter som N. W. Gade, J. P. E. Hartmann og S. Paulli valgt til hans Efterfølger. Ældre Læsere vil erindre, at der rejste sig adskillig Modstand mod Valget, fordi et stort Publikum havde tænkt sig en af Lumbyes Sønner paa denne fremtrædende Dirigentplads. Paa Aabningsaftenen den 11. Maj 1873 modtoges han med Piben og Hyssen og mindre venlige Tilraab fra en stor Del af Publikum.

Imidlertid fik han snart en stor Tilhængerskare ved den ubestridelige Dygtighed, hvormed han ledede Orkestret. Det er fra alle Sider erkendt, at han i sin Dirigentperiode bidrog meget til at udvikle Interessen og Smagen for god Musik. En ube-

Balduin Dahl,
 Dirigent i Koncertsalen fra 1873—1891.

hagelig Afbrydelse i Populariteten paadrog han sig, da han en Aften (i 1881) gav sig til at spille „Heil Dir im Siegeskranz“, fordi en Tilhører — man sagde Kommandor Wilde — havde gjort ham opmærksom paa, at Generalfeltmarskal Moltke befandt sig i Salen. I en Ugestid var Koncertsalen Skuepladsen for en Række voldsomme Tumulter, dels af vrede Patrioter og dels af Lumbye-Tilhængere, der fik Anledning til at demonstrere paany, men omsider lagde Stormen sig, og da Dahl midt i Sæsonen 1891 efter nogen Tids Sygdom afgik ved Døden, stod han paa sin Anseelses Højde.

Dahl var, som ældre Tivoligængere vil erindre, en Dirigent, der tog sig ud paa Dirigentpladsen med sit store, hvide Skjortebryst og det sylspidse, vikseede Overskæg.

I hans Tid saa man jævnlig berømte fremmede Dirigenter i Koncertsalen, saaledes Joseph Gungl, Edw. Strauss, Fahrbach, Olivier Métra og Kéler Béla. Desuden dirigerede de to danske Berømtheder, Prof. Emil Hartmann og Johan Svendsen egne Kompositioner i Salen.

Af Balduin Dahls Kompositioner vil den endnu saa yndede „Amerikanske Tappentreg“ og Kronprins Frederiks (Fr. VIII's) Honnørmarsch være de mest kendte.

C. C. Møller,

Dirigent for Harmoniorkestret fra dets Oprettelse 1875 til sin Død 1894, først sammen med Georg, fra 1891 med Carl Lumbye.

Georg Lumbye,

Dirigent for Harmoniorkestret sammen med C. C. Møller, derefter i Koncertsalen fra 1891—1897.

Carl Lumbye,

Dirigent for Harmoniorkestret 1891—1908, fra 1894 Enedirigent.

Harmoniorkestret og dets Dirigenter.

Tivolis „Harmoniorkester“ stammer fra 1875. Dets første Dirigent var Komponisten C. C. Møller, der senere ledede Orkestret skiftevis med Georg Lumbye, og efter at denne var bleven ansat i Koncertsalen, med Carl Lumbye. Efter Møllers Død i 1894 blev den sidstnævnte Enedirigent, indtil han i 1909 af Helbredshensyn trak sig tilbage. Efter at Musikdirigent Carl Gottschalksen i 3 Sæsoner havde været Chef for Orkestret, har efter et vekslende Interregnum af d'Hrr. Axel Schiøler, F. Hem-

me, Aug. V. Th. Knudsen og J. Norup, F. Hemme sidst som endelig ansat Orkesterchef med Bravour ledet Orkestret.

Der har været Forlydender om, at Hr. Hemme kunde ønske at flytte sit Orkester til Teatersalen — den gamle Koncertsal. Det vil utvivlsomt støde paa Vanskeligheder for Direktionen at gøre en saadan Forandring, men man forstaar, at Dirigenten, der siden sin Tiltrædelse har set et stedse talrigere interesseret Publikum samles foran sin Pavillon, gerne vilde have dette Publikum samlet under Tag, saaledes, at det kunde nyde Orkestrets Musik i

større Ro end det er muligt under de nuværende Forhold.

Hr. F. Hemme har været Koncertmester under Joachim Andersen, endvidere Kapelmester i Casino; han har haft det Anckerske Stipendium som Koncertmester og virker som Syngemester ved det kongelige Theater.

Af de ældre var vel nok C. C. Møller den populæreste, hvortil bl. a. ogsaa bidrog nogle Kompositioner, der gjorde Lykke. „Livjægerens Batailllemarsch“ og især „Aarhus Tappenstreg“ vil længe sikre hans Navn mod Forglemmelse.

Fot. Chr. Neuhaus Eftfl.

Harmoniorkestret (1888) og dets to Dirigenter C. C. Møller og Georg Lumbye.

Joachim Andersen og hans Orkester.

Da Georg Lumbye paa Grund af Sygdom maatte trække sig tilbage midt i Sæsonen 1897 lededes Koncertsalens Orkester Sæsonen ud af den daværende Koncertmester Fr. Schnedler-Petersen afvekslende med de to fremmede Gæster Eugène de Harcourt og Louis Ganne og de to danske Emil Hartmann og Joachim Andersen.

Fra det følgende Aar ansattes efter en Indstilling fra Musikautoriteter, i Lighed med hvad der fandt Sted ved Balduin Dahls Ansættelse, Joachim Andersen som Dirigent. Den nye Dirigent var en verdensberømt Fløjtenist, havde været ansat i det kgl. Kapel, virket i Petrograd og forskellige Steder i Tyskland og sidst dirigeret det store Orkester ved Badestedet Scheveningen. Den Forandring, der først bemærkedes blandt Publikum ved hans Tiltrædelse, var, at medens Dirigenten altid før havde staaet med Front imod Publikum og under Musikken muntært nikket til Venner og Bekendte i Salen, vendte J. Andersen Ryggen til for at have hele sin Opmærksomhed henvendt paa hver enkelt Mand i Orkestret. Hans Efterfølgere har fulgt dette fornuftige Princip. En vis kølig Alvor overfor Tilhørerne, og ikke sjældent en hastig Venden og et hvast Øjekast, naar de gjorde den mindste Støj, virkede ogsaa lidt frapperende. Men det varede ikke mange Aftener, før man forstod, at den nye Dirigent — paa denne Landets fineste Musiktribune i Sommersæsonen — just var, som han burde være. Han førte den Dahlske Tradition videre: at op-

drage det københavnske Publikum til at respektere, forstaa og skatte den gode Musik. I hans Dirigenttid skete Overflytningen til den nye Koncertsal 1902.

Der har altid været nogen Meningsforskel baade i Direktionen og hos Publikum, om hvorvidt Tivolis Koncertsal burde lægge sig efter alvorligere Musik. Gamle Lumbye prøvede sig forsigtigt frem med en Ouverture i hver Afdeling, og den 4. Aug. 1846 opførtes den første Symfoni (af Schubert), men først et Par Aar senere gik Lørdags-

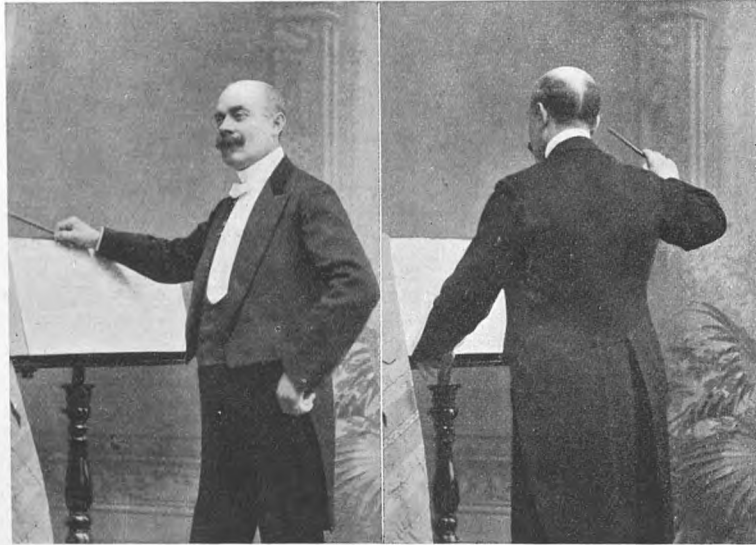
til den nye Orkesterchef kunde tiltræde. — Professor Joachim Andersen har efterladt sig en Række smukke Kompositioner, særlig nogle, hvori hans Yndlingsinstrument Fløjten, er fremtrædende. Som bekendt har han komponeret den raske „Prins Christians“, vor nuværende Konges, „Honnørmarsch.“

Billedet nedenfor gengiver Joachim Andersens Orkester ved hans Tiltrædelse 1898. Af de 42 Mand, hvoraf Orkestret bestod, er Violinisterne V. Melchior, Sylvest Olsen og Carl O. G. Petersen samt Vald. Dahl og L. Jacobsen (Viola), Anton Petersen (Kontrabas, Devald (Fagot), S. Christensen (Valdhorn), Anton Hansen (Basun) og Georg Allin (Janitschar) endnu tjenestegørende i Koncertsalen, medens Koncertmester F. Hemme er Dirigent for Harmoniorkekestret. D'Hrr. Victor Hansen (Kontrabas) og Skierne (Klarinet) er overgaaede til det kgl. Kapel, og Løjtnant Norup er Dirigent for 4. Regiments Musikkorps.

Af de ved Døden afgaaede Medlemmer af Joachim Andersens Orkester, var Violinisten Th. Witzan-

sky (Redaktør Witzanskys Fader) bekendt ikke blot som en udmærket Musiker, men ogsaa i Egenskab af Formand for Københavns Orkesterforening og Musikernes Understøttelsesforening opnaaede han, at hans Navn fik en udmærket Klang inden for Musikernes Kreds.

Paa Billedet vil man iøvrigt af senere afdøde Medlemmer af det kgl. Kapel finde Violinisten Ejler Jensen og Fløjtenisten Lottenburger.

Dirigent Joachim Andersen set fra 2 Sider dirigerende sit Orkester.

Symfonikoncerterne ind som et fast Led i Tivolis Program.

Men ogsaa i det øvrige Musikrepertoire førte Joachim Andersen lodige Ting frem, som har været til stor Gavn for Musikanssen i det brede Lag og med Rette er ført videre af hans Efterfølgere.

Umiddelbart før Sæsonens Aabning 1909 afgik Joachim Andersen, der havde faaet Titel af Professor, ved Døden og Komponisten Ludolf Nielsen ledede Koncerterne

Joachim Andersens Orkester i Koncertsalen 1898.

Fr. Schnedler-Petersen og hans Orkester.

Den nye Orkesterchef i Koncertsalen blev den foran nævnte Koncertmester Schnedler-Petersen.

Frederik Schnedler-Petersen er født i Rudkøbing 16. Febr.

siden hans Tiltrædelse flere Gange har haft under Overvejelse, at gøre Koncertsalen større. Det er en Ulempe, at de, der vil sikre sig en Plads i Salen, selv paa almindelige Aftener, ofte maa komme en halv Time før Afdelingen begynder, saa stor er Tilstromningen.

Fr. Schnedler-Petersens Orkester.

1867 og havde en fin Kunstnerbane at se tilbage paa, da han — det kan godt siges: som selvskreven — blev kaldet til at tage Arven op efter Professor Andersen. Han var Elev af det kgl. Musikkonservatorium og af den bekendte Joseph Joachim og havde derefter studeret sin Kunst hos andre fremragende Mestre bl. a. i Paris. I 1895—97 var han Koncertmester i Berlins „Koncerthaus“. For Københavnerne var han iøvrigt ingen ukendt Mand, idet han, foruden sit før omtalte Vikariat som Dirigent i den gamle Koncertsal, havde henledet Opmærksomheden paa sig som en sjælden fremragende Dirigent, først paa Marienlyst og senere i Sommerlyst paa Frederiksberg, efter at dette Etablissement under Dr. Thygesen var blevet omdannet til en fin Koncertsal, hvor man vilde bringe

den bedste Musik, der efter Forholdene kunde skaffes. — Omstændighederne tvang desværre den begavede Dirigent til at søge andre Steder hen, hvor hans Evner bedre kunde gøres frugtbringende. Da kaldet kom til ham fra Tivoli, dirigerede han et stort Orkester i Åbo i Finland.

Nu i Tivolis 72de Sæson staar Fr. Schnedler-Petersen i Spidsen for et Orkester paa 46 Medlemmer, Harpenistinden medregnet, og har, som alle ved, forstaaet at vedligeholde de gode Traditioner fra Forgængerne.

Det kan vel ogsaa noteres som et Bevis paa den nuværende Dirigents heldige Ledelse, at man

Udvidelsen støder imidlertid paa mange praktiske Vanskeligheder, som man hidtil ikke har kunnet komme ud over.

For en Fuldstændighed Skyld skal vi sluttelig notere, at kgl. Kapelmester Joh. Svendsen i Schnedler-Petersens første Dirigentaar, 1909, ledede to Symfonikoncerter, vel væsentlig for, at give Publikum Lejlighed til at se denne Dirigent og Komponist i Tivolis Koncertsal, og at et af Orkestrets Medlemmer, den nuværende Operarepitor ved det kgl. Theater, Komponisten Otto Olsen i Juli Maaned 1911 ledede Koncerterne under Schnedler-Petersens Sygdom.

E. R. Fischer,
Bogholder ved Tivoli
1866—1906.

Schnedler-Petersen,
Dirigent i Koncertsalen
siden 1909.

Bogholder E. R. Fischer.

Blandt Tivolis Kontormænd bør nævnes Bogholder E. R. Fischer, som i omtrent to Trediedele af Etablissementets Levetid, nemlig fra 2. Januar 1866 til 2. Januar 1906 var ansat i Tivoli. Direktionen giver ham det Vidnesbyrd, at han med overordentlig Flid og Samvittighedsfuldhed udførte sin omfattende og betydelige Gerning i den nævnte lange Aarrække. Han afgik ved Døden i Aaret 1911 i en Alder af 82 Aar.

En Datter af den Afdøde, Frk. Aja Fischer, er ansat paa Tivolis Kontor, hvis Bogholderi er overtaget af Frk. Dagmar Nedahl.

Giuseppe Tardini.

Blandt de Navne, der er knyttede til Tivolis Historie og som sent vil gaa af Glemme, er Ballonføreren Tardinis.

Giuseppe Tardini var født d. 1. Maj 1817 i Modena i Italien. I en tidlig Alder blev han Kunstberider i en den Gang europæisk berømt Madame Laura de Bachs Cirkus. Han var en smuk og begavet Mand, som i de forskellige Lande, hvor han kom, jævnlig fik Tilbud om Stillinger ved Hoffer, eller hos Godsejere, fordi man syntes, han var for god til at være Cirkus-Artist. Imidlertid blev han ved sit Giftermaal med Direktriens billedskønne Datter, Venetianerinden Magdalene de Bach, saa fast knyttet til sin Cirkus, at han modstod alle lokkende Tilbud. Men saa døde hans Hustru paa en Rejse i Rusland 1849 og han selv kom til Skade og maatte opgave Cirkusvejen.

Han besluttede sig nu til at blive Luftskipper, konstruerede selv sin Ballon og syede den egenhændig af fransk Silketøj. Med Ballonen havde han foretaget Ascensioner i Petrograd og Stockholm da han 1851 kom til Tivoli, hvorfra han gik op 2 Gange, 15. og 24. August, begge Gange landede han i Sverige som den første, der havde gjort Rejsen gennem Luften over Øresund. Han foretog derefter d. 31. August en Opstigning fra Christiansborg Slots Ridebane til Fordel for Invaliderne fra Trearskrigen, og saa var det, at han den 14. September 1851, ligeledes fra Ridebanen, gjorde den Luftfart, der skulde blive hans sidste.

Da det var Søndag, maatte Ballonen først fyldes saa sent paa Eftermiddagen, at den kun var halvfylld, da han af Hensyn til Morketsnarlige Frembrud besluttede sig til at gaa op. Han medførte 2 Passagerer, en ung Dame og sin lille Søn Alexander. Ballonen var knap kommet ud over Kalvebod Strand, da det viste sig, at den ikke kunde bære de 3 Mennesker, og for at frelse sine to Passagerer, sprang han resolut ud i Vandet, hvorfra han, sandsynligvis paa Grund af sin delvise Invaliditet, ikke kunde redde sig op igen.

Ballonen med Damen og Drengen dalede ned ved Ullerup paa Amager, hvor tillende Fiskere fik bjergtet de to, og fortsatte derefter sin Fart paa

Luftskipper Giuseppe Tardini.

Han foretog derefter egen Haand til den landede i Mecklenburg. ejede Ballonen „Montebello“, foretog Opstigninger med denne i 1891. Aaret før havde Københavneren Laur. Johansen med Held forsøgt sig en Ballonfører efter en Prøvetur som Passager med Tyskeren Herzberg. Med dennes Ballon, som han købte og gav Navnet „Aborren“, foretog han sin første Opstigning den 24. Aug. 1890.

Loyal

Luftskipperne (1891).
Godard

Johansen

Tardini efterlod sig to Børn, nemlig, foruden den overfor omtalte Søn, Datteren Jeannette. Sønnen kom til Søs og døde i en ung Alder paa Kina-kysten. Datteren blev en skattet Balletdanserinde ved det kgl. Theater og var senere i sit Egteskab med kgl. Balletmester Emil Hansen meget bekendt som Leder af et af vore fineste Dansekursus.

Det endnu levende Egteparets Søn er Kontorchef Alexander Tardini i Københavns Magistrat, som blandt andre Minder om Bedstefaderen gemmer paa Kvitteringen for det Beløb, der indkom ved Ballonopstigningen 31. Aug. 1851, udstedt af den samme Magistratsafdeling, hvor han selv er ansat.

De tre Luftskipper.

I Halvfjerdserne genoptoges Ballonfarterne fra Tivoli. Man erindrer Navne som Madame Poitevin, Sievel, Godard og fremfor alt vor egen populære Laur. Johansen. Paa det hosstaaende Billede ser man de to sidstnævnte portrætter sammen med Luftskipperen Loyal i 1891. Loyal foretog ingen Opstigning fra København, men var her med sin Hustru, der optraadte i Tivoli som Linedanserinde. Godard, som var ansat ved et privat Konsortium, der havde Københavneren Laur. Johansen med Held forsøgt sig en Ballonfører efter en Prøvetur som Passager med Tyskeren Herzberg. Med dennes Ballon, som han købte og gav Navnet „Aborren“, foretog han sin første Opstigning den 24. Aug. 1890.

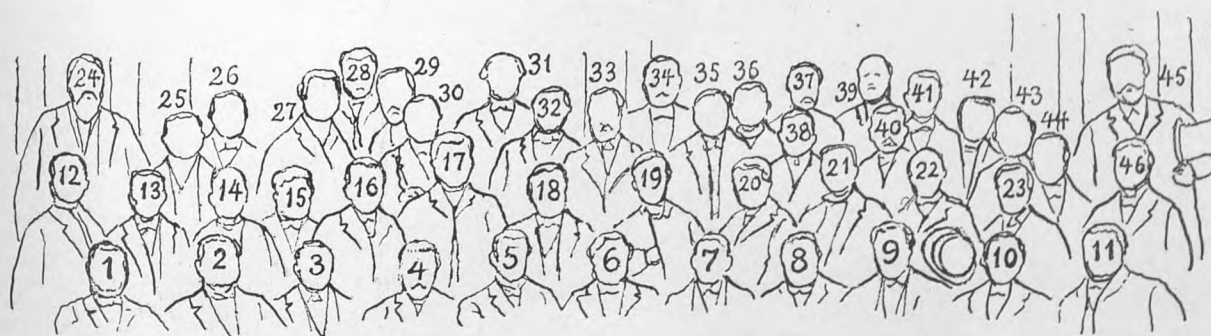
I Løbet af de følgende 9 Aar fortsatte Johansen derefter sine regelmæssige Opstigninger fra Tivoli. I 1893 foretog han naturlige Opstigninger ved elektrisk Belysning, i Sæsonerne 1894—95 førte han „Ballon-Flotillen“, en stor og fire mindre Balloner, der hang i et Kryds forned, og endelig i Sæsonerne 1897—98 gik han op, staaende i en Rebstige, hvorfra han under Farten entrede op i Gondolen. Johansen tog sig nu et Otium paa 5 Aar, indtil han i Sæsonerne 1904—5 afsluttede sine Luftfarter med endnu en Række Opstigninger.

I Mellemtiden havde han (i 1900) overtaget Restaurationen ved Pantomimeteatret, populært kaldet „Grøften“, hvor han endnu residerer.

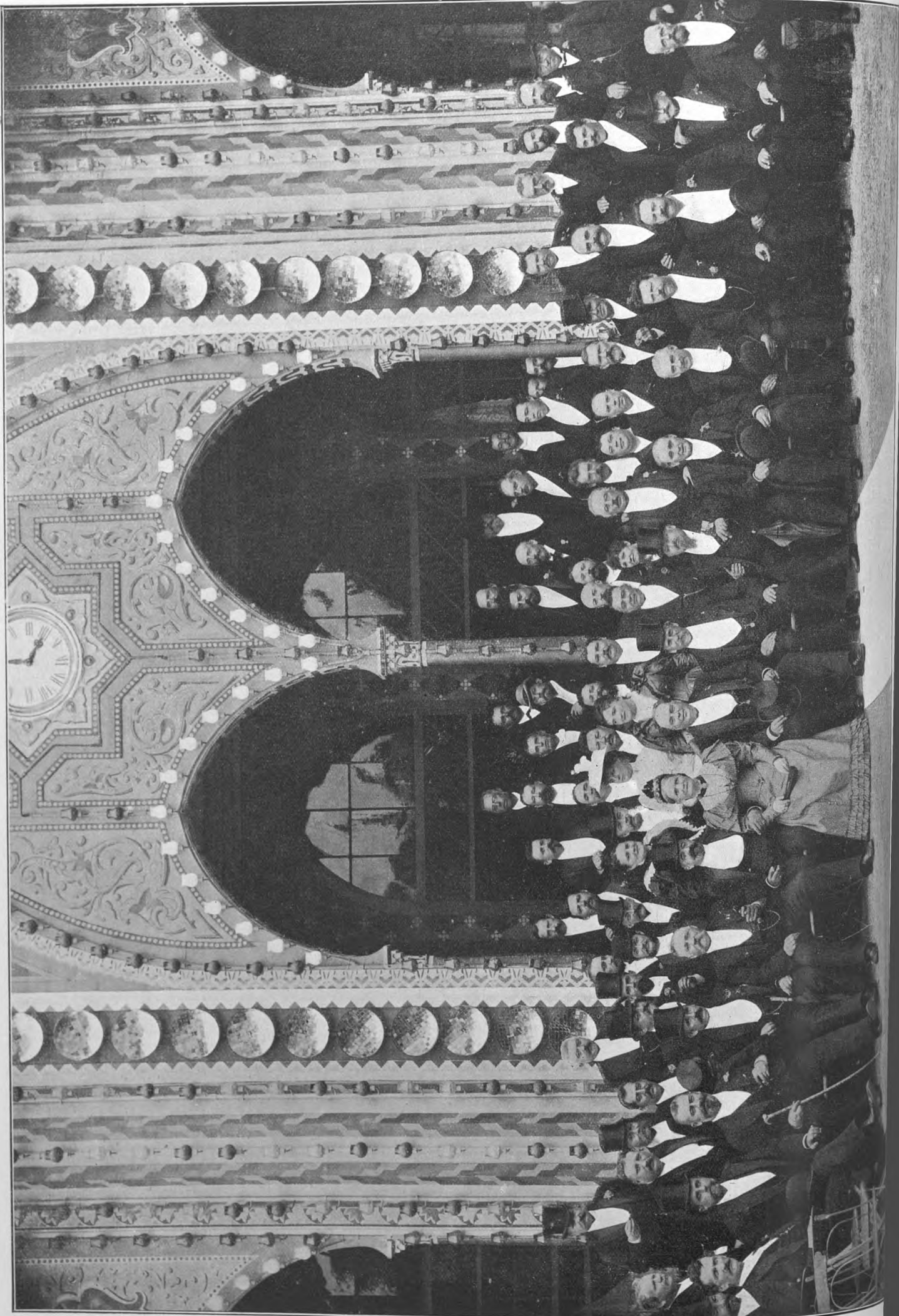

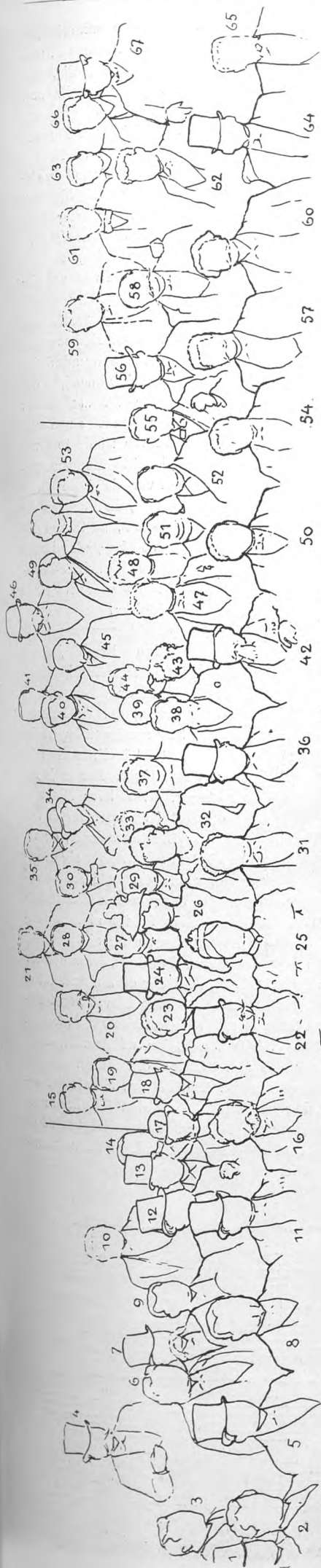
Tivolis Arkiv.

Gruppe af Tivolis Direktion, Lejere, Artister og Funktionærer 1863.

1. Restauratør Andersen (Krebsehus).	17. Balduin Dahl.	33. Restauratør Grauballe.
2. Musikdirektør Dahl (sen).	18. Restauratør Mandix.	34. ?
3. Mekanikus Teudt.	19. Drejer Kleffel.	35. ?
4. Arkitekt Hetsch.	20. ?	36. ?
5. A. v. d. Recke.	21. Bjælke Olsen.	37. ?
6. Direktør Nicolaysen.	22. H. Hesse.	38. ?
7. Kasserer, Major Agerskov.	23. C. F. Scheiding (sen.).	39. Hansen (Skydeindretning).
8. Blikkenslager Thaulow.	24. Bogtrykker Volkersen.	40. ?
9. Tømrermester Brede.	25. Billetkasserer Mouritzen.	41. ?
10. N. H. Volkersen.	26. ?	42. ?
11. Restauratør Rasmus Petersen.	27. ?	43. Peter Busholm (sen.).
12. Restauratør Svendsen.	28. Restauratør à Porta.	44. Gibser Orlandi.
13. Faktor Fremming.	29. ?	45. Restauratør Julius Møller.
14. C. Lundgaard.	30. ?	46. Inspektør Clausen.
15. Kammerraad Ginderup.	31. Restauratør Gjentofte.	
16. Mekanikus Hassel.	32. Sadelmagermester Stauning (sen.).	

Tivolis Jubilæum. 15 August 1893.

1. Cigarfabrikant L. Adler.
2. Blikkenslager Gottfredsen.
3. Sadelmager V. Bonfils.
4. Visedigter V. Rantzau.
5. Cigarhandler Th. Rasbech.
6. Dekorator A. Stauning.
7. Gartner C. A. Voss.
8. Restauratør Th. Petersen.
9. Grosserer Holger Cohn.
10. Restauratør P. Petersen.
11. Oberst Sommerfeldt.
12. Portier Clorius.
13. Restauratør Jens Andersen.
14. Forretningsfører Mann.
15. Restauratør H. Hansen.
16. Konsul P. Hansen.
17. Restauratør Ægidius.
18. Kunsthandler Will. Christiansen.
19. Forretningsfører Chr. Andersen.
20. Teatermaler Carl Lund.
21. Gasmester J. Grimm.
22. Restauratør W. Nimb.
23. Fru G. Scharffe.

24. Naalemager H. J. Scharffe.
25. Fru Bolette Petersen.
26. Fru D. Watt.
27. Konditor Edv. Hansen.
28. Grosserer Johan Lund.
29. Restauratør Thor Jensen.
30. Glarmester F. Fogh.
31. Direktør Robert Watt.
32. Fru Anna Thrane.
33. Malermester N. P. Rasmussen.
34. Direktør H. O. Carlsson.
35. Gartner J. P. Holm.
36. Direktør T. S. Thrane.
37. Direktør Nicolai Schultz.
38. Konditor Wilh. Garlin.
39. Restauratør C. Wivel.
40. Grosserer Otto Cohn.
41. Restauratør Otto Jensen.
42. Musikdirektør C. C. Møller.
43. Fru Modehandlerinde Kolbech.
44. Restauratør C. Neidendam.
45. Forlagsboghandler Ernst Bojesen
46. Arkitekt Wilh. Friedrichsen.

47. Overretssagfører Wilh. Schytte.
48. Tømrermester H. P. Nielsen.
49. Skolebestyrer A. Kjeldskov.
50. N. H. Volkersen.
51. Artist Oscar Larsen.
52. Artist Peter Busholm.
53. Restauratør Fr. Nielsen.
54. Bogholder E. R. Fischer.
55. Murermester Th. Lindhard.
56. Krigsassessor Erik Petersen.
57. Musikdirektør Georg Lumbye.
58. Restauratør N. Thomsen.
59. Restauratør P. Svendsen.
60. Musikdirektør Carl Lumbye.
61. Inspektør P. Jensen.
62. Operasanger Peter Cornelius.
63. Malermester Freimann.
64. Herreekviperingshandler W. Bredahl.
65. Forretningsfører Kierkegaard.
66. Fotograf Alb. Schou.
67. Cigarhandler Lundgaard.

Restauratør Rasmus Petersen.

En Mand, der i en Aarrække kom til at spille en Rolle i Tivoli, var en af Etablissementets Restauratører, den populære Rasmus Petersen. Han var efterhaanden bleven Indehaver af omtrent to Tredjedele af Tivolis Aktier og maatte paa Grund heraf betragtes som Anstaltens egentlige Chef. Efter hans Datter Annas Giftermaal med Grosserer T. S. Thrane overtog denne Hvervet som „Tilsynsførende“ i Tivoli. Thranes Virksomhed som saadan og senere som Direktør har vi omtalt andetsteds; her blot nogle Linjer om R. Petersen.

I Broderens, Kopist i Krigsministeriet, senere Krigsassessor Erik Petersens lille, provinsielle Hus, Lille Kongensgade Nr. 46, havde han grundlagt den bekendte Kafé, som trods Tidens Omskiftelser staaar uforandret endnu. Hvad der gjorde, at dette beskedne Værts-hus fik en enorm Søgning, var hos Datidens Københavnerne bekendt nok: Man fik hos „Kaffe-Petersen“, som Værten almindeligt kaldtes, en Kop Kaffe, der var lige saa god som de fine Schweizer-Kaféers, medens Prisen svarede til de billigste Beværtningers. I Tredserne overtog Petersen den saakaldte „Skovpavillon“ eller „Labyrinthen“ — ikke at forveksle med den senere Tivoli-Labyrinth — der laa i det Hjørne af Tivoli, hvor i 1875 Harmoniorkestret kom. Som Indehaver af Restaurationen ved dette Orkester døde han i 1881. Hans Enke, Fru Bolette Petersen, lever endnu, Datteren, Fru Thrane, der blev Enke i 1910, er som bekendt nylig afgaaet ved Døden, efterladende sig et smukt Minde ved en Række humane Dotationer.

Rasmus Petersen var et godt Menneske, hvem alle holdt af, og til Trods for, at han havde svunget sig op til betydelig Velstand, var han ikke smart Forretningsmand efter Nutidens Begreber. Det fortælles, at da Brødrene kort for hans Død besluttede at afhænde Kaféen i Lille Kongensgade, lod han et forsigtigt Ord falde om, at Forretningen jo var ganske god, man

kunde vist forlange 20,000 Kr. for den. Broderen saa stift paa ham, og der blev en lille Pause, under hvilken Rasmus P. stod og skammede sig over, at han havde været saa begærlig, men endelig eksploderede Krigsassessoren i et: „Er Du gal, Rasmus! Vi skal mindst have 50,000!“

Forretningen og Ejendommen var utvivlsomt Pengene værd, men sikkert skal det være, at Rasmus Petersen trak sig tilbage og overlod Broderen at ordne Sagen, han skulde ikke være med til noget, der efter hans Opfattelse smagte af Oprækkeri.

Den lille Kafé kunde, foruden Søgningen fra de tæt ved liggende Slagterboder, tælle Gæster fra alle Samfundets Lag. Mangen Embedsmand i Provinsen og adskillige Forretningsmænd, der senere fik „et Navn“, har sendt en venlig Tanke til de to Stuer i Lille Kongensgade, hvor de i de yngre Aar, da Pengene var smaa, søgte hen for at begynde Dagen med „Kaffe-Petersen“'s vederkvægende Mokka.

Man hører jævnlig Tivoligæster lade falde en Bemærkning om, at der er kommet for mange „Beværtninger“ i Tivoli. Anken er uberettiget. Der er jo Af-tener, hvor hver Plads er optaget i og uden for de forskellige Restaurationer, og ingen af dem paatrænger sig de Besøgende, saaledes, at man, som i mange andre Forlystelsesetablissementer, ikke kan blive fri for at „nyde noget“, enten man har Lyst eller ej.

For Resten har der været Perioder, hvor der var flere Restaurationer i Tivoli, end der er nu, Antallet er under Direktør Arne-Petersens Ægide blevet noget formindsket. Og en Ting bør Tivoligæsterne ikke glemme.

Etablissementet koster Penge, lige fra Lejen af Arealet, der i Georg Carstensens Tid var 472 Rd. 3 Mark om Aaret, men nu for omtrent det samme Areal er ca. 120,000 Kr., til alt det øvrige, og Direktionen har dog hidtil holdt paa den i Udlandings Øjne aldeles komisk lave Entré af 50 Øre. Lejeindtægten af de større og mindre Restaurationer bidrager sit til, at denne demokratiske Entré kan overholdes.

Rasmus Petersen,
Restauratør i Tivoli.

H. P. Limby

Ærede Læsere!

Vi mener, at vor Beretning om Tivolis Historie fra 1843 til Dato bør afsluttes med en autentisk Fremstilling af dets nuværende Forhold (1915) ledsaget af topografiske Gengivelser, for dermed at give det ikke meget fyldige Tivoli-Arkiv en værdifuld Forøgelse. Vort næste Nummer vil indeholde disse Oplysninger, — Billederne fotograferes af os.

I 1888 afholdtes som bekendt den store nordiske Industri-, Land-

sjældnen haft et mere sagforstandigt Publikum; thi samtlige Tivolis Beværtere, der alle kunde lave dejlig Mad, sad her i Kjøle og Hvidt og smagte paa Sagerne med en Kemikers grublende Aasyn. Men Ansigtet opklaredes, som Nathimlen oplyses af Aurora, og Morgenrøden straaledede paa de gastronomiske Kinder, da Glassenes Klang ringede Dagen ind. Thi Beværtningen var selvfølgelig *first rate*.

MENU

den 14. August 1893.

Bouillon à la russe.	Maideira.
Fiskefilet à la joinville.	Liebfraumilch.
Lammecotelette } Legumes.	Leoville.
Oxetunge	
Andesteg, Compot, Salat.	Champagne.
Smør, Ost, Radiser.	Duc de Motebello.
Frukt.	Gl. rød Oporto.
Cafe.	Liqueurs, Cognac.

til den vidunderlige Frida), den gemytlige Konsul P. Hansen m. fl. Der sidder . . . ja, lad os se paa ham! . . . der sidder den gamle kære Berømthed, vor uforlignelige Volkersen med det gammelkendte velvillige Smil paa sit karakteristiske Ansigt. Bleg og mager og daarlig ser han ud — det er sidste Gang, han samles med sine trofaste Venner fra det forløbne halve Aarhundrede, i hvilket han har været enhver rigtig Københavners Kæledægge, — men trods Smerte og Sot og den nære Død, som snart skal lægge ham i Graven, nikker han glad og fornøjet til alle Kendingerne, som omgiver ham, og af hvilke hver eneste elsker og agter ham. „Dette er vel sidste Gang, vi ses!“ siger han, overmandet af sin Stem-

Fot. Galle.

Dampfflotillen i 1880erne.

brugs- og Kunst-Udstilling, hvortil Tivolis Terræn ligeledes var knyttet, og vil vi efter Afslutningen af Tivoli-Beretningerne bringe et eller to Numre fra denne Udstilling, som havde saa stor Interesse for vor By, — ledsaget af en Samling af meget smukke Billeder.

Tivolis 50 Aars Jubilæum

15. August 1893.

Festerne begyndte med, at Lejerne den 14. August arrangerede en større Sammenkomst; det hed sig, at det var en Frokost, fordi Tiden var om Formiddagen, men et Blik paa nedenstaaende Menu vil hurtigt overbevise enhver smaattærende Læser om, at den godt kunde gælde for Middag med Neiiendam (Bazar-Restaurationen) havde

Ved Frokosten dirigerede Restauratør Neiiendam, Etablissementets allerfineste Konditor. Den celebre Restauratør skilte sig med Verve fra Hvervet og havde desuden den Tilfredsstillelse at modtage megen Virak for sit Arrangement.

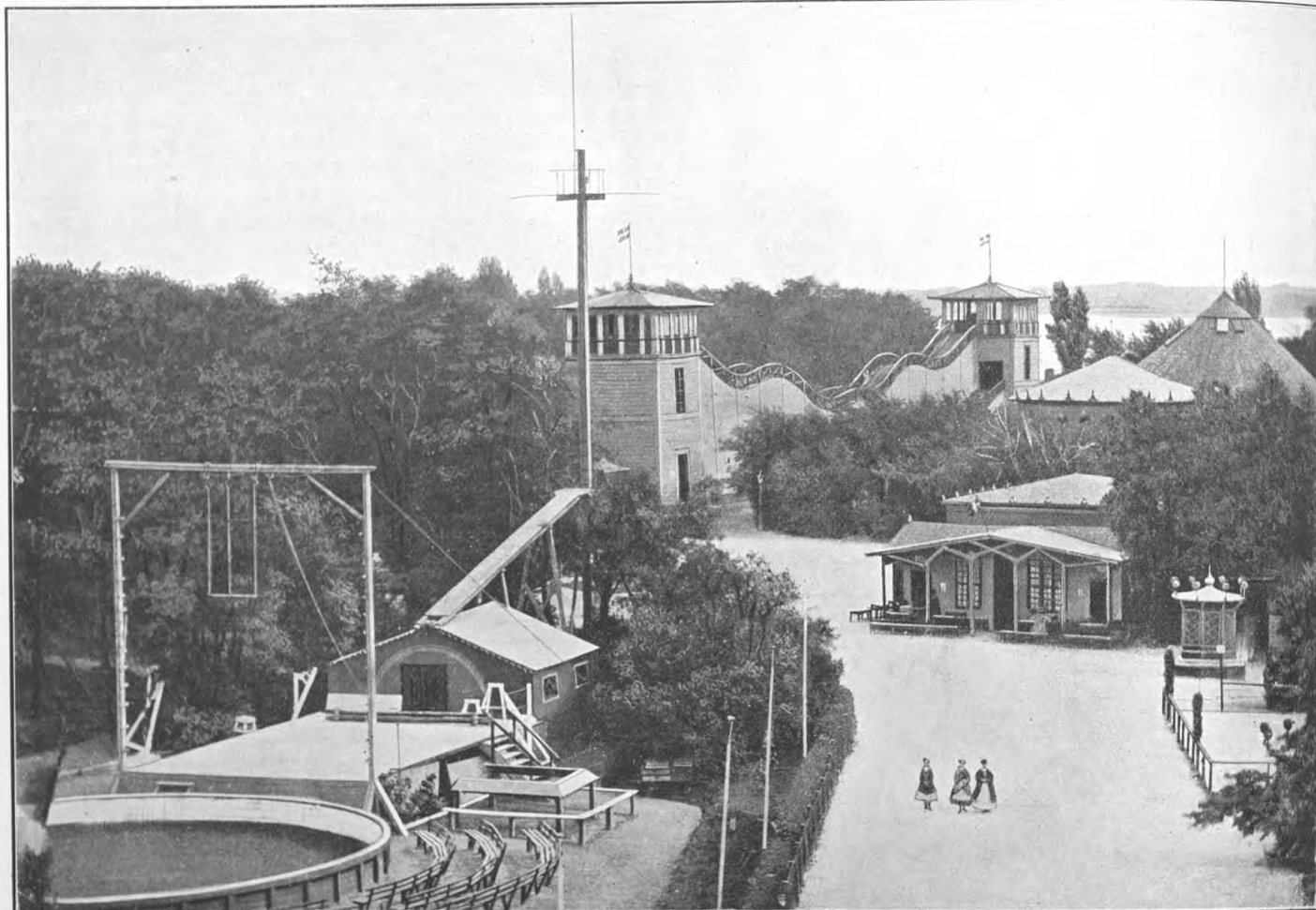
Endog Pantomimetheatrets hæderkronede Personale (paa Sværdsiden) fandt Beværtningen god, skønt dette til daglig var vant til at samles hos „Md. Meyer“ (nu „Grøften“), hvor Maden, som medbragtes hjemmefra og nødes til en Øl og en fælles Flaske Brøndum, i den lange Række af Aar havde smagt de brave Artister fortræffelig.

Det var saa at sige en „Begivenhed“ at se disse Herrer i Bazaren, hvor ved denne Lejlighed samtlige Tivolis kendte Ansigter var samlede under et. Lad os tage et lille Vue over Bordet. Der sidder Tivolis Bestyrelse, den joviale Watt, den geniale Thrane, den elegante Schytte (Faderen

ning. Men et Øjeblik efter gaar der et Solskin over hans Træk, og han siger: „I skal alligevel komme til at se mig med Kridtet paa adskillige Gange endnu!“

Gid det var sket. Det sagde alle vore Bysbørn, som nogensinde har siddet paa Far's eller Mor's Arm som smaa, naar Pjerrot ventedes at komme til Syne.

Ved Siden af Volkersen sidder gamle Hesse — en Kæmpekarl i sin Slags. Han var et godt Bueskud ud over Støvets Aar, men — Pokker tage ved det! — han blev, kunde aldrig blive gammel; nogle Dage før, ved sin Benefice smuttede han i Harlequins brogede Klæder og spillede Rollen væver som den Fuldblods-Artist, han var. Der sidder „unge“ Busholm, som skulde tage Volkersens Arv op. Han er en habil og samvittighedsfuld Kunstner i sit Fag, og den hvide Dragt faldt til Føje under hans allerede betydelige Rutine, men den gamle

Kunstnerplænen.

Rutschbanen (fra 1843).

Karusselbanen. Cirkus.
Krebshuset.
I Baggrunden Kallebodstrand.

Tivolis Arkiv.

Tivolis 3die Rutschbane, opført 1905, nedrevet 1914.

blev han ikke. Ham naaede ingen. Der sidder „den uheldige Fri-er“, „Skrædderen“ fra Pantomimen, den altid af jævnt Humor skinnende Oscar Larsen, der om Vinteren var en af Sverrigs mest skattede Salonkomikere. Der sidder Nimb, som var bleven Kammerraad, og hvis elskværdige Frue havde lavet flere hundre tusinde franske Menuer i „Dagens Nyheder“, der var alt andet end „Borgerligt Køkken“. Der sidder Schultz, grublende over sin tilkommende Succes i Arena-theatrets ny Variete.

Ved Frokosten, hvis lille fristende Menu vi gengiver foran, var Glanspunktet Grosse-er Thranes aldeles fortrinlige Tale. Der blev holdt et Utal af Taler, men den „kontrollerende“ Direktørs formfulde *Speech* havde den Egenskab at give enhver akkurat sit paa en aandfuld Maade.

Festen var i høj Grad vellykket, og der blev konsumeret umaadelige Mængder Mad og Drikke ved denne „Dejeuner“, der trak ud til henad Aften.

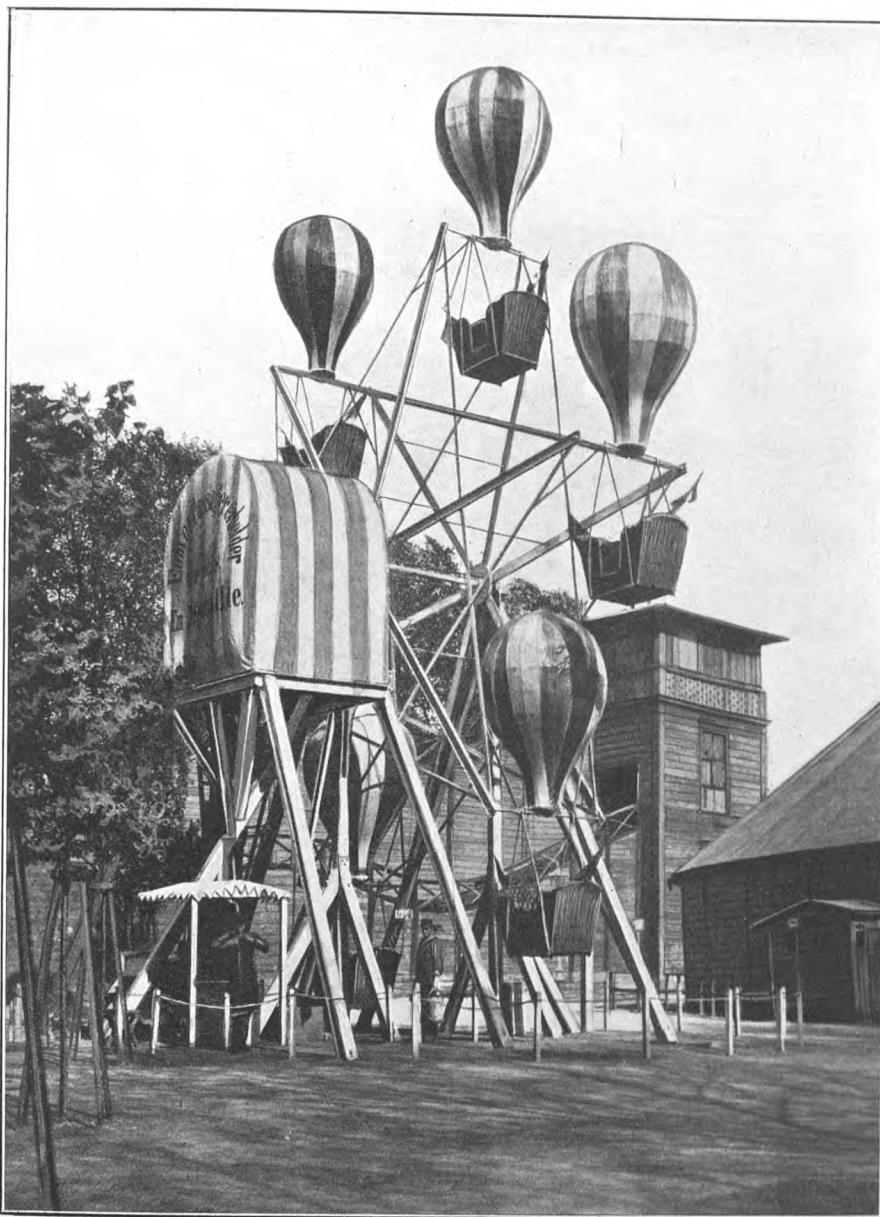
Selve Jubilæumsdagen.

Selve Jubilæumsdagen, den 15de August (Lejernes Fest fandt Sted den 14de), var en vældig Mærkedag i Tivolis Annaler. Hverken Watt eller Thrane fik Lov til at have deres Morgensøvn i Fred. Der var Tra-tra og Blæsemusik paa fastende Hjerter.

Op af Fjerene og tag Champagneglasset i Haand! (NB. den snedige Watt drak Sodavand af et Champagneglas for ikke at foregribe Dagens senere Strabadser).

De morgenduelige Musikere havde ved deres dejlige Tonemalerier faaet Direktionen paa Benene i en aarle Time, og i rette Tid var den samlet inde i Tivoli, hvor Medailler skulde uddeles, og Dynger af Komplimenter skulde udveksles.

Gamle Volkelsen fik en Medaille af Guld og Diamanter, den martialske C. C. Møller og den altid smilende Georg

Fot. Galle.

Den gamle Ballongyngel i 1880'erne.

Lumbye samt Bogholderen, Kammerraad Fischer fik hver en Guldmedaille, men uden Ædelstene. Den populære „Carl“, Harmoniorkesterpublikummets Yndling, med flere andre Tivolimænd maatte nøjes med en flad gammel Specie, som officielt kaldtes Etablissementets Sølvmedaille.

Thi — Tivoli er en Paradisets Have.

Vort Billede i forrige Nummer af Bladet paa 10. Side blev fotograferet efter at Middagen var overstaadt.

Forlystelserne i Tivoli.

Da Tivoli blev aabnet, havde den af Forlystelser foruden Musikken og Pantomimetheatret en Rutschebane, en Keglebane, Kraftprøver, en Kastegyngel og lignende Ting. Rutschebanen, der oprindeligt var lagt et Stykke neden for Kunstnerplænen langs Alleen til venstre i Haven, forblev uforandret i mange Aar. Den flyttedes derefter til Havens sydvestlige Hjørne, hvor den i noget større Stil fungerede, indtil den i 1914 afløstes af Bjerg-Rutschebanen, som er opført af et engelsk Konsortium og kostede 1/4 Million.

Efterhaanden kom der Dansestrade, Skydebaner, Lotterispil og Re-

Carl Bøghs Malerier i Transparent.
Malet og fremvist i 1860'erne.

Bestyrelsesmiddagen.

Menuen til denne var trykt i et ringe Antal, og Deltagerne gemte paa den som en Helligdom, men, *voilà!* — her har De den:

„TIVOLI“

Menu-Program d.
15. August 1893.

Potage Jubilæum.
Crustades à la Danoise.
Filet de poisson à la Tivoli.
Selle d'agneau à la ricellieux.
Poulet sauté à la Carstensen.
Artichaudes aux beurre.
Pluviers rôtis.
Salade et compotes.
Fromage de brie et beurre.
Parfait d'italienne.
Dessert.
Mocca.

Vine.

Madeira 1858.
Lafitte.
Rüdesheimer-Berg.
G. H. Mumm Champagne.
Chat. Beycheville 1878.
Pommery & Greno Champagne.
Chat. Latour gr vin 1874.
Xeres Amontillado.
Liqueurs & Cognac.

Om denne helt private Middags videre Gang, hvorom mange Fugle har sunget i vort altid opmærksomme Øre, skal vi ikke lade hele vor Viden sive ud. Den lignede forsaavidt et forgyldt og dejligt Stakitværk, eftersom det var lutter „Spidser“, der var tilstede. Stakitværket om Tivolis Aktieselskab, Stakitværket om Paradisets Have.

Fecit H. Tegner.

Slukefter (Tivolis første Sangerindepavillon) med det Valentinske Selskab.

Velvilligst laant os af G. B. N. F.

volverbillard, Karusseller og da Elektriciteten som Kraftkilde var ny, en elektrisk Jernbane.

Billedet paa Bladets Forside viser Dampfлотillen, der bestod af en Række Kuttere, der fo'r rundt i Bølgegang og var meget søgt. Den laa ved Siden af den gamle Rutschbane fra 1843 omtrent hvor nu „Krinolinekarussellen“ snurrer rundt.

Det Parti af Tivoli (fra Tredserne), der er gengivet paa Bladets 2. Side, viser Kunstnerplænen, hvor der er en lille Manege, til højre for Plænen Trakterstedet „Krebshuset“, der senere brændte, og i Baggrunden den gamle Rutschbane samt det spidse Tag paa Cirkusbygningen og foran dette Taget paa Karusselbanen.

Naar undtages Kunstnerplænen, som fremdeles ligger paa samme Plads (med en kort Afbrydelse i 90erne, da den i en Sæson laa i Havens sydvestlige Hjørne), er alt forandret paa det Terræn, som Billedet gengiver. I Stedet for Rutschbanen, Krebshuset, Cirkusbygningen, Karusselbanen m. v., er den ny Koncertsal vokset op med sine Blomsterarrangements og Springvand foran samt alle de mange Forlystelsesarrangements og Boutiker bag ved samme; Terrænet her er bleven det mest befolkede for Tiden, her

foregaar alt, som henregnes under Begrebet „Amusements“. — Vi gengiver i næste Nummer af Bladet, som afslutter Beskrivelsen af Tivoli, en Suite af Fotografier over det nuværende Tivoli, optagne af os, og blandt

disse vil vi bringe nøjagtig det samme „Vue“, som det førnævnte Billede paa 2den Side her i Bladet; enhver vil ved Sammenligning da kunne danne sig en Forestilling om den mægtige Forandring, dette Terræn er undergaaet siden 1860erne.

Paa næste Side ses Ballongyngen, som staar i Tivoli endnu, men som, da Fotografiet er taget, stod lidt længere tilbage.

Fregatten „St. Georg“ paa Bladets 5. Side var en Restauration med den populære Thor Jensen som Vært. Et skønt Udvalg af svenske Sangerinder underholdt Fregattens Gæster.

Det gælder vel ikke i Nutiden, hvad der gjaldt i Romerfolkets Dage, at „naar Folket morer sig, politiserer det ikke“. Det siges, som omtalt i næstsidste Nummer af „Før og Nu“, at Georg Carstensen fandt velvillig Støtte hos Konge og Regering af det nævnte Hensyn — og at den liberale Presse af samme Aarsag stillede sig vranten over for Plænen om en Forlystelsesanstalt i stor Stil. Det var jo i Gæringstiden kort før vi fik Grundloven. I vore Dage er Folket naaet til større Modenhed og lader sig ikke paavirke af „Circenses“. Men Tivoli blev ogsaa noget mere, end hvad Stifteren egent-

Viseforfatteren W. Rantau.

lig havde tænkt. Som en Franskmand en Gang har sagt: „Tivoli er ingen Forlystelsesanstalt, det er en Institution — en Opdragsanstalt“. Derfor er ogsaa dets Forlystelser decente og holdt paa et kultiveret Niveau.

Viseforfatteren W. Rantzaу.

Jeg ejer ej et Digtterslot
Med stolte Marmorbuur,
Jeg holder mig ved
Jorden smaat
Med Døgnets simple
Fluer.

W. Rantzaу.

Hvad „Gadeviserne“ var for vore Forfædre, var „Døgnfluerne“ for den Tid, Rantzaу tilhørte, det vil sige Sange, som paa en let Maade behandlede Øjeblikkets aktuelle Begivenheder, og som efter kort Tids Forløb blev sunget af alle. Der er vel andre end W. Rantzaу, der skrev saadanne Viser, men der var faa, hvis Sange er trængt saaledes igennem, at de er kendt over hele Landet. Hvem har ikke nynet Sangen:

To og to i Rad,
Se, hvor pænt de
følges ad,
og hvem sang
ikke i 1864:

Stolt med oprejst
Pande,
Frejdig kan Du
stande.
Du har gjort din
Pligt som tap-
per Landsoldat.

Da Rantzaу har skrevet omtrent 5000 Sange, er de ikke alle lige kendte, og en Del er kendte, uden at man véd, hvem Forfatteren er. Til Rantzaуs bedste Sange hører: „En Sextur, ak i det lille Ord“, „De grove Hænders Nytte“, „Kjøbenhavn, Du er dejlig“ og „En halv Time i den offentlige Politiret“. En Del af hans Sange har været Øjebliksviser, som var paa alles Læber, indtil de maatte vige Plads for en anden af lignende Art, t. Eks.: „Dumme Peter“,

Tivolis Pavillon „Ligkisten“ (Aar 1868).

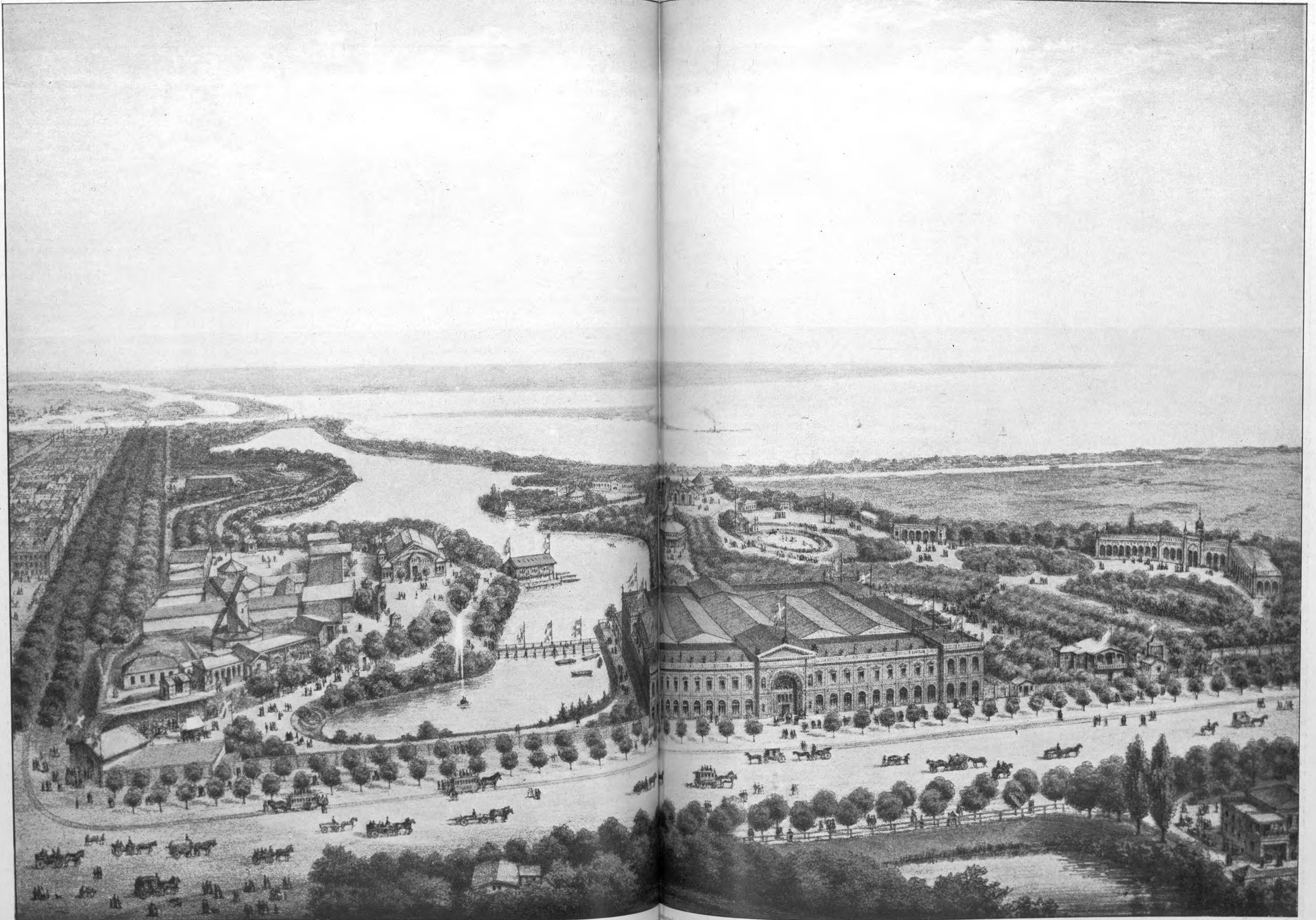
„Den dejlige Gine“ og „Den smukke Nikolaj“. Der er vistnok ikke mange københavnske Begivenheder i Tidsrummet 1868—1893 og ikke et bevinget Ord, uden at Rantzaу har benyttet dem til en Vise. Ganske vist trængte Revuerne med deres mange Øjebliksviser ind paa Rantzaуs Enemærker, men han forstod dog stadig at skrive Sange,

Deite var noued a ded pæneste og mest durchdrevneste, som han haude hørt, og han vilde sikkert med Tiden blive en „berygtet“ Mand“. I Aarene 1850—60 havde Folk en stor Mani for at spille Komædie, og Rantzaу tog levende Del i disse Privatforestillinger sammen med Harald og Vald. Kolling, Helsinggreen og Fred. Madsen. Skuepladsen var i

Reglen „Kalkeballien“, men enkelte Gange lejedes Vesterbros Theater, t. Eks. ved en Forestilling for Kunstberider Hinné, hvis Cirkus var brændt i Rusland. Ved denne Lejlighed indkom flere hundrede Daler, men der gaves ogsaa Forestillinger i velgørende Øjemed, hvor hele Indtægten blev spist og drukket op ved Generalprøven. At Rantzaу blev — som man siger — „bidt af en gal Skuespiller“, var ikke saa mærkeligt, da han bevægede sig meget mellem Skuespillere; en Søster var nemlig gift med Kammersanger Hansen og en anden Søster var Operasangerinde ved det kgl. Theater før hun blev gift med Theatervedligteren M. V. Brun. I Kammeranger Hansens

Fregatten „St. Georg“ under Udstillingen 1888. I Baggrunden Ny Carlsberg Pavillon med Modellen til Nikolaj Spir.

Vartov. Philosophgangen. Holcks Bastion. Lucie-Møllen paa Gyldenløves Bastion.

Stadsgraven. Øen i Tivoli. Broen imellem Tivoli og Volden.

Fugleperspektiv af "Den skandinaviske og Industriudstilling 1872".

Industrihallen. Kunstnerplænen.

Kisten. Tivolis Indgangsportal.

Bazaren.

Tomine Andersen.

Stella.

Hus kom Rantzau hver Søndag sammen med den Tids første Kunstnere, saa at han gik meget op i Theatervæsenet, men havde dog ikke saa stor Tiltro til sine kunstneriske Evner, at han vilde opgive sin Plads. — 1859 lærte han Frøken Sophie Valentin at kende og fandt i hende en udmærket Fortolker af sine Sange, baade ved et fortrinligt Foredrag og en tydelig Udtale af Ordene. 1865 ægtede Rantzau hende, men de lykkelige Forhaabninger, der knyttede sig til Bryllupet, blev hurtigt tilintetgjorte, idet hans Hustru en Maaned efter blev ramt af et Slagtilfælde og siden den Tid stadig var Rekonvalescent. Rantzau blev haardt ramt af dette Slag; han havde nemlig opgivet sin Plads for udelukkende at skrive de Sange, som hans Hustru med saa stort Lune og Elskværdighed foredrog. Han søgte nu Tilladelse til at faa sin Hustrus Koncession til at udføre Sang og Musik overført paa sig, og da dette lykkedes, aabnede han en Sangerpavillon i det Lokale i Boldhusgade, hvor senere Auktionholder Nielsen boede, og dette Foretagende gik særdeles godt. Lokalet kunde kun rumme 100 à 125 Personer, men gik nogle Tilskuere paa Grund af Varmen, stod andre og ventede paa at komme ind. Imidlertid var Tivolis nye Pavillon blevet bygget og havde trods talrige Forsøg, dels med fremmede

Artister, dels med „gamle Lumbye“s Orkester, givet et saa magert Udbytte, at man med Henblik paa den begravede Formue kaldte den „Ligkisten“, et Navn, den i Folkemunde beholdt længe efter, at den var bleven en lille Guldgrube. Man tilbød nu Rantzau Direktorpladsen paa meget fordel-

agtige Betingelser. Han begyndte med et lille Selskab bestaaende af fire Sangerinder, den lille Komiker Chr. Hansen og Pianist Cohn. Besøget overgik alle Forventninger, og Rantzau residerede, paa en ganske kort Afbrydelse nær, her, medens han om Sommeren var knyttet til Pavillonen paa Øen,

indtil denne ca. 1890 forsvandt. Da Rantzau i 1891 fejrede sit 25-Aars Jubilæum, fik han talrige Beviser paa, at han var en af Københavns Yndlinge. Samme Aar i Maj havde Rantzau og Hustru under stor Deltaelse fejret deres Sølvbryllup.

En Mand, der hidrog meget til Rantzaus Sanges store Udbredelse, var Komponisten til „Den tapre Landsoldat“, Musikhandler Emil Hornemann; han har komponeret Musikken til flere af de humoristiske Sange, t. Eks. „Et Bondebryllup“ og „En Sextur, ak, i det lille Ord“; sammen med Rantzau udgav han i Krigsaaet 1864 „Hilsen til de danske Dragoner“, „Brev fra Pigerne til Jens“ og „Stolt med oprejst Pande“, af hvilken Sang der solgtes 18,000 Eksemplarer, foruden at flere Tusinder sendtes som Gave til Hæren. Rantzau fornægtede aldrig sin Lyst til at give Forestillinger i velgørende Øjemed, — Vesterbros Fattige nød flere Gange godt heraf — men Glanspunktet var dog en Forestilling til Fordel for de franske Saarede i 1870, ved hvilken Sangerinderne paa

Prinsesse Pignatelli.

Ella Wilson.

Julie Westermann.

Tallerkenerne inkasserede 800 Kr. Ved saadanne Lejligheder skrev Rantzau som oftest smukke Prologer; en enkelt af disse er almindelig kendt, nemlig „Ved Vintertid, naar Mark og Vang“; „De grove Hænders Nytte“ er, saa vidt vi erindrer, ogsaa skrevet ved en Forestilling til Indtægt for de Fattige.

Da Rantzau ved sit Jubilæum 1890 i sin Tale til Publikum hentydede til, at han snart maatte falde for Aldersgrænsen, protesteredes der kraftigt og man udtalte Haabet om, at han endnu i mange Aar maatte hævde den Livsanskuelse, som han udtaler i en af sine Sange:

Jeg ynder gjerne munter Spøg
og Sang,
Og skjøne Toner af et godt
Orkester,
Det har oplivet mig saa man-
gen Gang,
Langt mer end Sang af Frelser-
hærens Præster,
Lad dem kun hævde From-
heds Monopol,
Jeg foretrækker Himlens
skjøne Sol,
Dens klare Lys os alle trygt
forkynder,
at der er Haab for hver en
stakkels Synder.

— Den artistiske Direktør i „Tivolis Varieté“ ansættes som bekendt ikke af Tivoli-

direktionen, men af Varieteens Lejer. Paa Grund af en Uenighed med denne fratraadte

Rantzau i 1891 sin Stilling, som derefter i godt 4 Aar indehaves af Hr. H. O. Carlson.

Udenfor sit gamle Virkefelt havde Rantzau svært ved at finde sig til Rette; han var en Tid paa „Fregatten“ i Tivolisøen og forsøgte sig i „National“ — et Direktorat, der vist kun varede nogle faa Dage — og trak sig derefter tilbage til Privatlivet. Rantzau havde samlet sig en ret betydelig Formue, vistnok over 100,000 Kr., saa han havde Raad til at leve uden Engagement. Imidlertid fik man ham lokket ind paa Spekulationer i Panama-Aktier og andre dubiose Papirer, og paa ganske kort Tid blev han en ruineret Mand. I Aaret 1895 døde denne en Gang saa livsfriske Mand for egen Haand.

H. H.

Baronesse Lilienskjold.

For at gøre disse Mindeblade fuldstændige, bringer vi i dette Nummer et lille Udvalg af det kvindelige Artistpersonale i „Tivolis Varieté“ under Rantzaus og hans Efterfølgers Direktorat.

Tomine Andersen, ogsaa kaldet „Tomine med Glasøjet“ — hun havde nemlig et kunstigt Øje — tog i Firserne Hjerterne med sit smægtende Foredrag af Rantzaus Sange.

Stella var en tysk Chansonette, der optraadte med

dresserede Duer og bl. a. ved sit morsomme gebroknede Foredrag af nogle danske Sange, som Direktør Carlsson havde skrevet for hende, gjorde stormende Lykke.

Prinsesse Pignatelli, der virkelig var Prinsesse, eftersom hun havde været gift med en italiensk Prins, der paa en mystisk Maade kom af Dage i London, havde ikke det heldigste Ydre, for saa vidt som hun var alt for kolossal efter nordiske Begreber om kvindelig Skønhed; men hun sang brillant italienske Folkeviser og Romancer. Den Periode i 1892, da hun optraadte, gav efter Sigende Varietéen den største Indtægt, den nogensinde har haft.

Ella Wilson, Artistagent Wilsons Hustru, hører til Rantzaus Stab fra Halvfjerdserne. Af hendes Sange gik „Der er ingenting saa dejligt som en Maan'skintour!“ Landet rundt og holdt sig længe.

Julie Westermanns Speciale var Nybodersviser, som hun foredrog i Matrosdragt. Hun sank ved uheldige Omstændigheder lidt langt ned og optraadte til sidst paa Dyrehavsbakken, hvor enkelte af hendes Beundrere fra Velmagtsdagene kiggede ind til hende.

Baronesse Lilienskjold, den livsglade Københavnerinde, der havde været gift med en Baron L., debuterede i H. O. Carlsons Tid. Det skal have været det smukkeste Kvindemenneske saavel af Ansigt som Skabning, der nogensinde er optraadt paa en københavnsk Tribune. Hun gjorde særlig Lykke i en Champagneviser, som Direktøren skrev for hende. Efter Sigende lever hun nu som adstadig borgerlig Frue i Sverige.

Af Kunstnerplænenes Skønheder bringer vi hosstaaende de to Søstre Madigan, som gjorde enorm Lykke i Tivoli i 1886. Cirkus Madigan, hvortil de hørte, gav derefter i 1889 Forestillinger i Sverige, og her var det, at et Kærlighedsforhold udviklede sig mellem Elvira Madigan og den svenske Rytterofficer, Baron Sixten Sparre. De flygtede sammen til Svendborg, hvor de tog ind paa „Hotel Svendborg“ og blev i nogle Dage. Pludselig forsvandt Parret, og den 22. Juli 1889 fandtes de døde i Nørreskovens paa Taasinge. De havde begaaet Dobbeltsejlmord. Dramaet vakte enorm Opsigt.

Paa Hotellet havde de indskrevet sig som Mand og Hustru, men i Fremmedbogen i Bregninge Kirkes Taarn havde Elvira Ma-

Etablisementet saa ud den Gang. Midtpartiet optages af det store Bygningskompleks, der senere købt af Industriforeningen, og som i det væsentlige staaer uforandret endnu.

Da Tanken om at skabe en nordisk Udstilling i København fik fast Form, var man samtidig bestemt paa, at det ikke burde være Træhuse alene, som atter skulde fjernes, men en grundmuret Bygning, der kunde blive staaende for at anvendes f. Eks. til Torvehalle og til mindre Udstillinger i Fremtiden.

Man valgte den lavtliggende Grund uden for Fæstningsgraven, Syd for Vesterbros Passage, til Beliggenhed for Bygningen, som blev tegnet af Professor V. Klein. Lidet anede man den Gang, at denne Bygning med Tiden skulde blive saa overordentlig værdifuld, beliggende som den nu er i Københavns Centrum ved Nordens stærkest trafikerede Gade.

Torsdagen den 13. Juni 1872 aabnedes Udstillingen i Overværelse af Kongefamilien med et til Lejligheden komponeret Musikværk af Gade og en Kantate af Ploug, der blev sunget af ca. 1200 Sangere under Ledelse af et Musikkorps paa ca. 50 Musici. Festtalen holdtes af Udstillingens Præsident, Lensgreve Holstein-Holsteinborg.

„Den norske Jente“ fra 1890erne.

Der var over denne Udstilling noget festligt og overvældende, der gjorde et uforglemmeligt Indtryk paa dem, der besøgte den. Kom man ind gennem Indgangsporten mod Vesterbro, havde man foran sig den mægtige lyse Hal, der dannedes ved, at hele Gaardpartiet, i alt et Fladerum paa henved $\frac{1}{2}$ Td. Land, var overdækket af Glastag, baaret af 30 Alen høje Søjler. Udstillingen i 1888 var vel mere omfangsrig, spændte over et større Areal, men de fleste, der har oplevet dem begge, vil sige, at der alligevel var noget mere imponerende ved den i 1872.

Som det ses af Billedet, var Bastionen, hvor Luciemøllen stod, draget ind under Udstillingsterrænet; her var rejst en Mængde Træbygninger, der efter Udstillingens Slutning atter blev fjernede.

En interimistisk Bro over Stadsgraven forbandt dette Parti af Udstillingen med Hovedbygningen.

Niels Henrik Volkersen

var født den 2. Marts 1820. Handøde den 31. August 1893.

Faderen var Skolelærer paa Landet i Omegnen af Skelskør. Da den unge Volkersen var konfirmeret, flyttede Familien til København, hvor saavel han som Broderen satte sig i Bogtrykkerlære. Men dette stille Liv passede slet ikke den livlige Knøs, allerede i 1838 ser vi ham som Akrobat, og fem Aar senere har han sin vellykkede Debut i Tivoli.

Om hans Artistliv er talt i forrige Nummer, som Privatmand var han Bravheden og Hæderligheden selv. Kun faa Mennesker har været saa afholdt som han. Underordnede og Overordnede, Kolleger og Slægtninge, nærmere og fjernere Bekendte, alle har de kun Ros og Tak til hans Minde, alle fremhæver de hans ualmindelige Elskværdighed, hans Beskedenhed, Høflighed, altid redbone Hjælp-somhed og stilfærdige, hyggelige Væsen.

Om Aftenen efter Pantomimen kunde man træffe ham i Tivoli, i Reglen i Haven hos „Md. Meyer“, hvor han efter det tarvelige Aftensmaaltid nød sin Kognak og Vand i en Kreds af gamle Venner. Og dér kunde han da paa sin lune Maade fortælle om sit mangeaarige Ar-

Gisella Madigan 1886

tistliv og om de Tusinder af Kunstens færende Svende, han havde truffet sammen

Kommunehospitalet en Operation, som for en Tid satte

med og kendt. Thi det var en gammel Skik, at alle Sommerens Artister lod sig forestille for den berømte Mester, som jo desuden var Direktør for Akrobatforestillingen paa Plænen. Hans i Ungdommen vældige Styrke bevarede han til en høj Alder. Man havde, da han var henved de 70, set ham tumle to opsætsige Mænd paa en Gang, som havde listet sig ind til det aarlige Funktionærball i Koncertsalen. Orden og Disciplin vilde han have.

Og det fik han indført i al sin Gerning.

... Sin nervesvage Hustru plejede han i 16 lange Aar. Tilsidst blev hun apoplektisk og krævede den yderste Omhu, som den gamle Mand med rørende Omhu ydede hende. Hun døde i 1885 og Ægteskabet var barnløst.

... Allerede i adskillige Aar havde Volkersen gaaet og klaget over Gigtsmerter hist og her i Kroppen, i Vinteren 1892 slog der sig Kræft til, som omsider gjorde Ende paa hans Liv. Han gjorde, hvad han kunde, for at komme sig, og underkastede sig blandt andet paa Kommunehospitalet en Operation, som for en Tid satte ham i Stand til at optræde igen, men efter hvilken han helt maatte opgive at „falde“ paa Scenen. I den Periode — i Begyndelsen af Sommeren — kunde man om Formiddagen daglig se ham færdes ved sit kære Theater, i Reglen med et Barns Haand i sin. Mager og bøjet saa han ud, men fornøjelig som altid var hans glade, venlige Hilsen til Venner og Bekendte.

Sidste Gang, han spillede Pjerrot, var en Aften i Juni Maaned 1893 i „En Tur til Dyrehaven“; siden da svandt Kræfterne mere og mere og ingen af hans nærmeste troede, at han vilde opleve Jubilæet d. 15. August, for hvilket han nærrede en brændende Interesse.

Men hans Energi sejrede. Den 14. kunde han deltage i Tivolilejernes Frokost i Bazaren, og paa Festdagen selv kunde han paa Tivolis Kon-tor modtage den brillantprydede Guldmedaille samt Bestyrelsens og Kammeraternes overvældende Hyldest.

Og saa om Aftenen, da Pantomimen var spillet, stod han for sidste Gang paa den Scene, hvis Ry han havde skabt. Rystende af Svaghed og Bevægelse tog han imod den

Fru Helga Bluhme.

Orkan af Jubel, som rejste sig ved Synet af den forgudede Artist. Med rystende Stemme fik han endelig Ordene frem: „Tak for de forløbne halvtredsindstyve Aar. Nu kan jeg ikke mere.“ Nej, nu kunde han ikke mere, den brave, brillante Gubbe. Medens hans elskede Tivoli laa i Festglans for hans Blik, og medens der fra tusinde Strubber lød Leveraab og Takkeraab, faldt Tæppet for sidste Gang for den Pjerrot, hvis Lige ikke fandtes eller senere er funden.

Anstrængelsen havde været for stor; han faldt helt sammen, da det sidste Jubelskrig døde hen.

Og saa bragtes han til Hvile i sit Hjem for aldrig at rejse sig mere.

I Hjemmet.

Volkersens boede i Abel Kathrinesgade Nr. 14 i en lille, hyggelig 3 Værelser Lejlighed. Gamle Møbler i al Tarvelighed paa Gulvet; paa Væggen Artistportrætter og Billeder af ham selv i de mest yndede Pjerrotroller. En legemsstor Buste af gamle Lumbye, hvis Minde Volkersen tilbad, indtog en dominerende Plads, man mindedes kun lidet om „Artisten“ i alt dette. Heller ikke den fejrede Mimikers rolige Maade at være paa, erindrede om Kulisser og Sminke. Det var harmonisk, hjemligt og kønt.

Inde i det inderste Værelse, under et stort Portræt af sin afdøde Hustru, laa han lig. Han døde Klokken halvni en Torsdag Aften, plejet til det sidste af sine kærlige Plejerinder, den gamle Fru Thiel og Frk. Petersen, som bestyrede hans Hus.

Om Dødslejet stod endvidere hans Neve, Fabrikant Wendrich og hans Ungdomsvens Hustru Fru Hesse. Han døde paa Tivolis Stifters, Georg Carstensens Fødselsdag.

I de sidste Dage havde han fantaseret stærkt, stedse om Tivoli og Theatret. „Jeg maa derhen, man venter. Giv mig min Frakke“. Og lidt efter: „Kære Busholm, Du maa spille iaften. Jeg kan ikke“. Idelig mumlede han: „Man maa have Taalmodighed, I skal se, jeg kommer til at spille igen“. I den Forventning døde han, elskende sin Gerning til det sidste.

I Tivoli

modtog man Efterretningen om Volkersens Død umiddelbart før Forestillingen paa Pantomimetheatret skulde begynde. Folk stod stille op, Børn og Voksne, og ventede. Saa gik Tæppet op, og gamle Hesse kom frem og meddelte i bevægede Ord Dødsfaldet. Han tilføjede, at Forestillingen selvfølgelig ikke vilde finde Sted, og Tæppet sank, hvorefter Publikum langsomt spredtes i Tavshed.

Deltagelsen

ved dette Dødsfald var uhyre; det saa man bedst ved Begravelsen. Ikke siden Thorvaldsens Jordefærd 50 Aar forud har Frue Kirke været saa overfyldt. Trængslen ved Indgangen var til Tider ligefrem livsfarlig. Paafaldende var den Uro, der herskede, det lød som Dønningerne fra et helt Hav. Mærkelig nok havde det smukke Køn faaet Lov til at besætte en Del af Gulvet foruden

berg, Hr. Glahn. — Da Orgelet begyndte at lyde, var Forsamlingen faldet til Ro; det var derfor en ejendommelig Overgang, da man kom ud i det fri med Kisten, thi her var Tusinder af Mennesker paa Benene og den uhyre Mængde aabnede sig kun langsomt for at give Plads for Toget. Kun med Besvær banede det sig Vej.

Ude ved Tivoli blev det rent galt. Alting gik hulter til bulter. Mennesker og Sporvogne, Omnibusser, Drosker, Trækkevogne og Arbejdskøretøjer filtreredes ind i hverandre i et Kaos, der saa farligt ud. Københavns Politi havde — sælsomt nok! — netop ved denne Lejlighed ikke posteret det sædvanlige Antal Betjente paa dette Sted, kun en enlig bereden Betjent saas i Vrmlen — og han hvirvledes modstandsløs tilside. Man var nemlig spændt paa, hvilken Hilsen Tivoli vilde bringe Sørgetoget.

Flagene vajede paa halv Stang. Der var Tale om at afgive en dundrende Kanonsalut for Liget, men den Ære opnaaede den gamle

Kunstner ikke, — Politiet havde forbudt det. Derimod stod der et Blæseorkester i Portalen og spillede Gades Sørgemarsch.

Videre gik Vejen ad Frederiksberg til, men Sammenstimlingen var ikke uden uheldige Følger. Bl. a. blev en gammel Kone væltet om i Trængslen og traadt under Fødder af Folk, som maatte vige tilside for en Mælkevogn, der sluttelig overkørte hende og knuste hendes ene Fod.

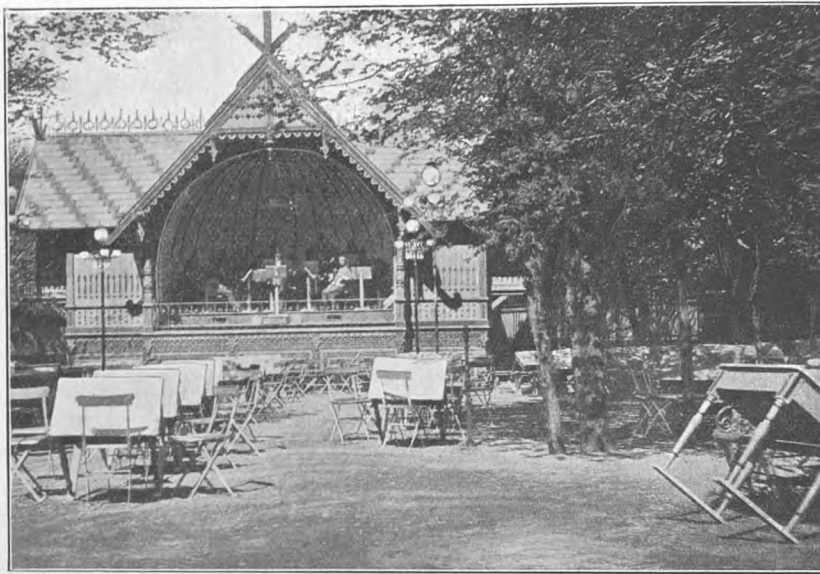
Ikke mindre end tre Kvarter var Toget om at naa Frederiksberg Kirke; den brede Vesterbrogade var adskillige Gange helt overfyldt og upassabel. Stor Deltagelse vakte Toget paa sin Vej.

Uden for Frederiksberg Kirkegaard stod store Skarer og ventede, men her var det stedlige Politi mandsstærkt i Virksomhed og kun selve Følget — eller rettere sagt kun den nærmeste Del deraf — slap ind.

Graven

ligger umiddelbart uden for Kirkens Sakristi; dér kom Volkersen til at hvile ved sin for otte Aar siden afdøde Hustrus Side. Trindt om saas kendte Mænds Grave: Høstrup, Øehenschläger, gamle Price m. fl.

Saa underligt det lyder, var N. H. Volkersen af Temperament Melankoliker. Der fortælles, at han en Gang søgte Lægehjælp for denne Melankoli og at Lægen, der, skønt Patienten havde opgivet sit Navn, ikke anede, at det kunde være den berømte Komiker, skal have raadet ham til at gaa flittigt i Tivoli og se Pjerrot.

Tivolis Arkiv.

Gl. Harmoniorkester-Pavillon (nedrevet 1898).

alle Pulpiturene, hvor der tillige saas en Del Børn. Saavel Skibet som Koret lignede en Blomsterhave; af de officielle Kranser nævner vi:

Tivolis Lejere, Københavns Sommertivoli, Kolleger ved Pantomimen, Tivolis Illuminator Ludvig Höening, Tivolis Kontrollører og Betjente, Personale og Funktionærer i Ti-

Tivolis Arkiv.

Krebshuset.

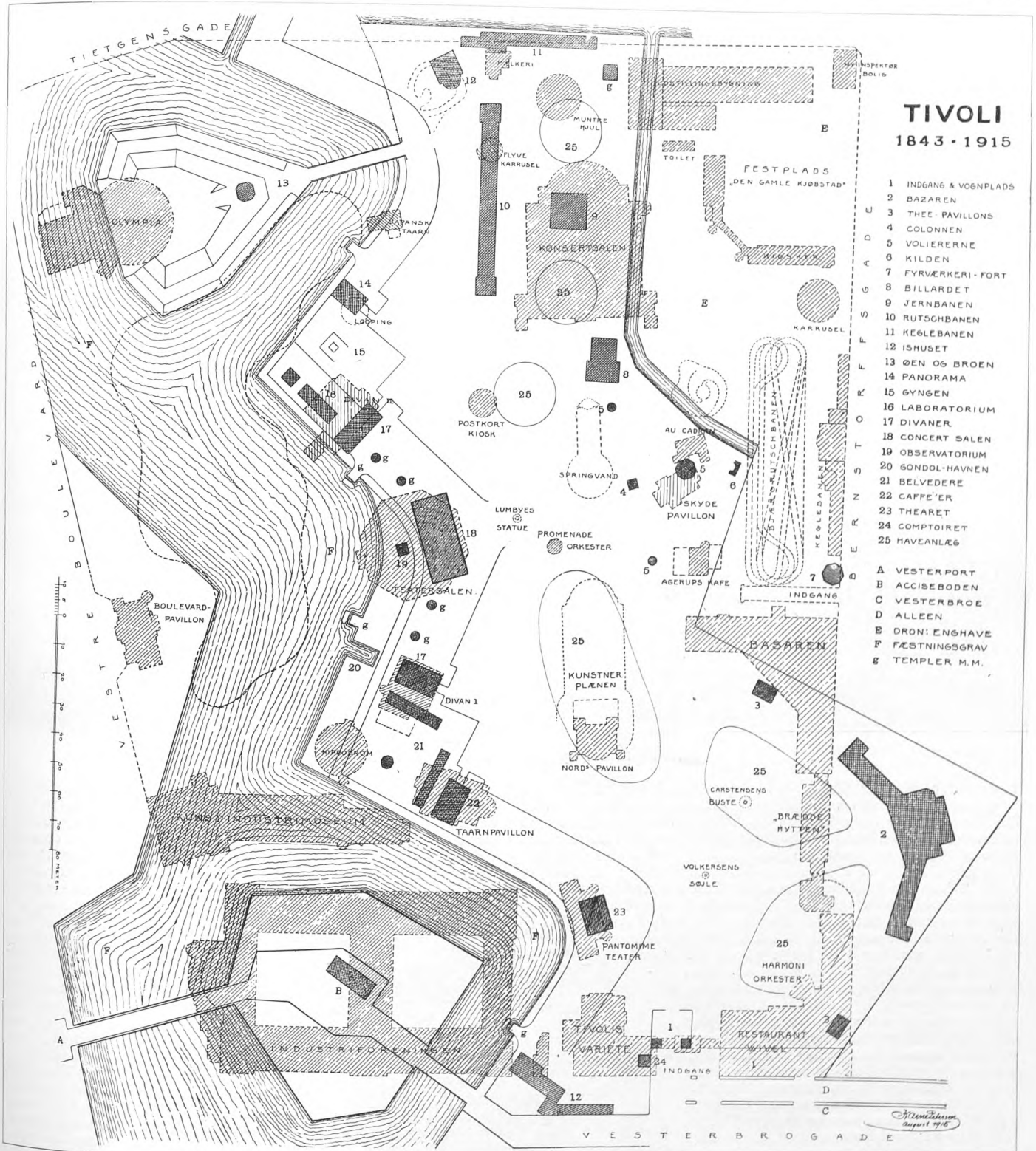
vilis Varieté, Orkestret i Tivolis Koncertsal, Tivolis Arbejdere og Gartnere, Smaa Venner i Frk. Friis' Pigeskole, Maskinfolkene ved Pantomimetheatret, Foreningen Fremtiden, Morskabstheatrets Personale, Dagmartheatret, Kasino, Folketheatret, Skuespillerforeningen, Arenatheatret, C. C. Møllers Orkester.

I de forreste Stolestader bemærkedes Familien, Tivolis Direktion, Funktionærer og Lejere. Endvidere en stor Mængde Skuespillere, som det bliver for vidtløftigt at nævne. Talen, der var meget smuk, holdtes af den ny Sognepræst paa Frederiks-

Ærede Læsere!

Vort Formaal, — at samle alle gamle Minder om Hovedstaden, og gengive dem som smukke Illustrationer her i Bladet —, vil faa en kærkommen Støtte, hvis de Læsere, som ejer Fotografier og Daguerreotypier

Dette Nummer af Bladet beskæftiger sig med „Tivoli“, som det er nu. Vi har bestræbt os for at skaffe nøjagtige Oplysninger, da vi ønsker, at Beretningen om de nuværende Forhold skal være korrekt i alle Maader. — Vor Tekst støtter sig paa Oplysninger, som Tivolis Direktør, Hr. Architect K. Arne-

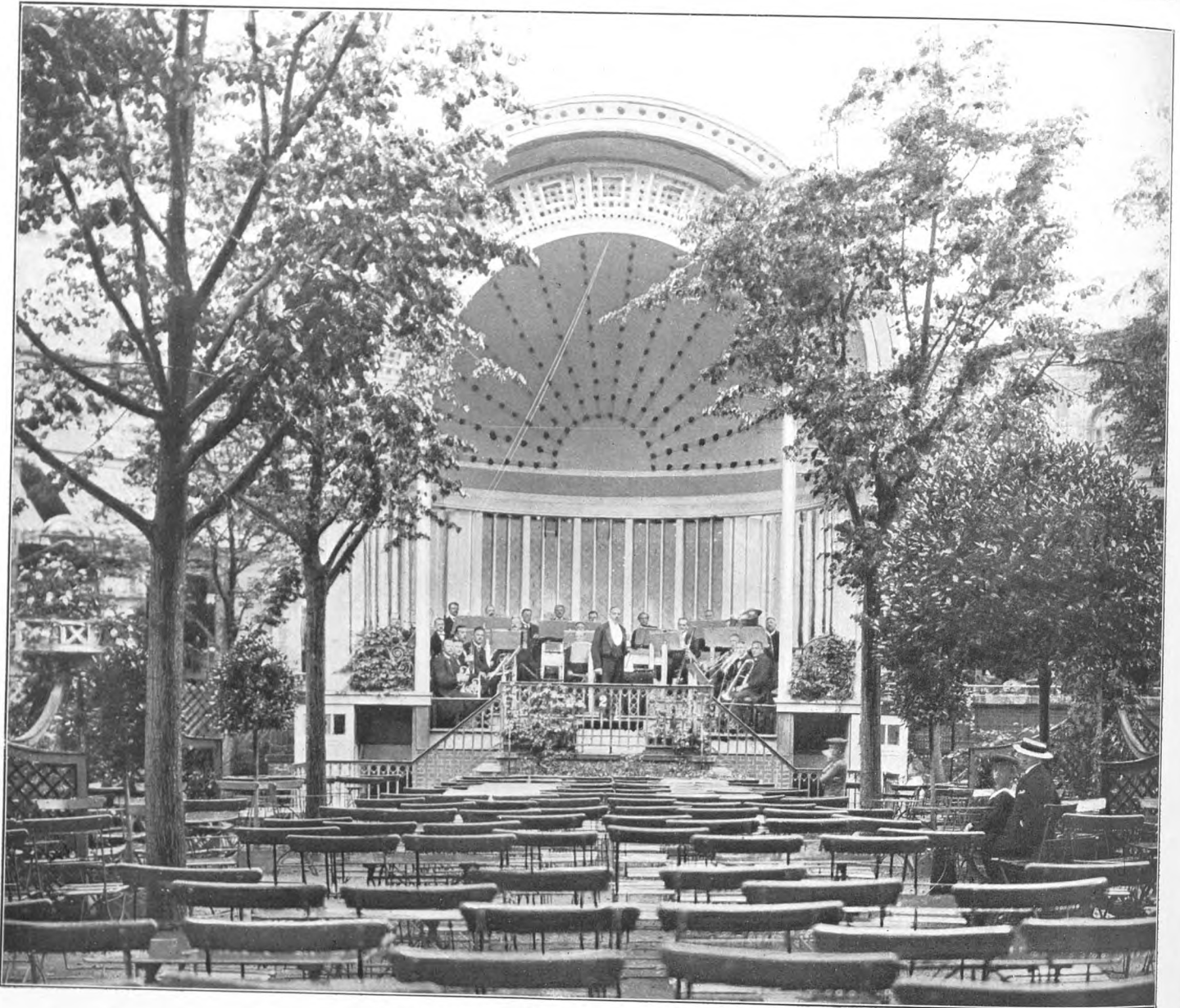

Kort visende Beliggenhed og Størrelse af Tivolis Bygninger i 1915 i Forhold til 1843.

fra svundne Tider vil laane os disse til Reproduktion; — vi retter derfor en ærbødig Henstilling til disse Læsere om at komme os i Møde. Til Læsere, som ikke ejer Billeder, men som kan anvise, hvor saadanne findes hos Slægt og Venner, retter vi ligeledes en ærbødig Henstilling om at støtte vort Formaal ved at opgive os Kilderne. Billederne vil blive leverede tilbage i uskadt Stand.

Petersen velvilligst har givet os. Direktøren har gennemset og akcepteret Teksten, forinden den gik i Trykken. I næste Nummer fortsætter vi med pragtfulde Billeder fra det nuværende Tivoli — og med en interessant Samling Billeder og Tekst om Udstillingen i 1888, der jo som bekendt delvis omfattede Tivolis Terræn.

Obs. „FØR OG NU“ bestilles gennem Hovedekspeditionen, Kulturvet 16, 3. Sal, eller gennem Boghandlerne.

Harmoniorkestret, opført 1913. Direktør Hemme dirigerer.

Der var engang en Mand, — han var en god Ven af Tivoli og kendte dette Etablissements Liv og Drift meget indgaaende, men han nærede den faste Tro, at Tivoli, som han ligestillede med et levende Væsen, maatte afgang ved Døden, naar det havde naaet Støvets Aar, og han mente ogsaa dengang — det er nu en halv Snees Aar siden — at Tidsrummet for Afslutningen af Tivolis jordiske Tilværelse ikke var fjern, idet han tænkte sig, at København med sin stadig voksende Bebyggelse snart vilde omklamre og knuge den gamle Have saa tæt i sit Favntag af kolde Stenmasser, at alt det landskabelige og parkagtige, som han med Rette ansaa for en af Tivolis store Tiltrækningskraft, vilde forsvinde. Publikums Strøm vilde da glide Stedet forbi, ud til andre Egne i Byens Nærhed, som besad bedre Betingelser for at kunne samle dem, der søgte Adspredelse i Friluftforlystelser, og hvad dermed kan sættes i Forbindelse, medens det gamle Etablissement vilde visne hen og ende sine Dage, glemte og forladt.

Maaske kan denne Profet engang faa Ret i sin triste Spaadom, men endnu ejer Tivoli dog den samme dragende Kraft, som i sin Ungdoms bedste Aar, og endnu er København og dens Borgere den gamle Have tro. Bedst har dette vist sig i den nys afsluttede Sæson, hvor den store Turistkare, som Tivoli gennem Aarene havde øget i høj Grad, ganske var udebleven paa Grund af den evropæiske Krig. Aften efter Aften har da Tivoli været besøgt af Byens og Landets egen Befolkning i saa stort Antal, at denne Sæson kommer op i Nærheden af Tivolis største og derved kan anføres som et Mærkeaar i Etablissements Historie.

Gennem den lange Aarrække, som er svundet, siden Tivoli første Gang aabnede sine Porte, har selvfølgelig meget skiftet Udseende derinde. Bygninger er

blevet nedrevne, og nye er voksede frem, Gas og Electricitet har holdt sit Indtog og har forvandlet de blide stemningsfulde Vauxhal-Illuminationer til funkende Lyskaskader, selv Havens Grænse-linier er gentagne Gange undergaaet Forandringer, kun de gamle Kastanie- og Lindealléer, som i zig-zag-formet Kontur strækker sig gennem Haven, staar endnu som i Carstensens Dage og danner en yndet Promenade, hvor mere end 40 Millioner Mennesker af alle Aldre, Rangklasser og Nationalitet har passeret Revy i de forløbne 72 Aar.

Af de Bygninger, som Carstensen i 1843 lod opføre i Tivoli, findes ingen tilbage nu; de var alle af temmelig let Konstruktion og maatte derfor ret hurtigt vige Pladsen for andre, der i Aarenes Løb enten er blevne udvidede og ombyggede eller atter nedrevne og fornyede.

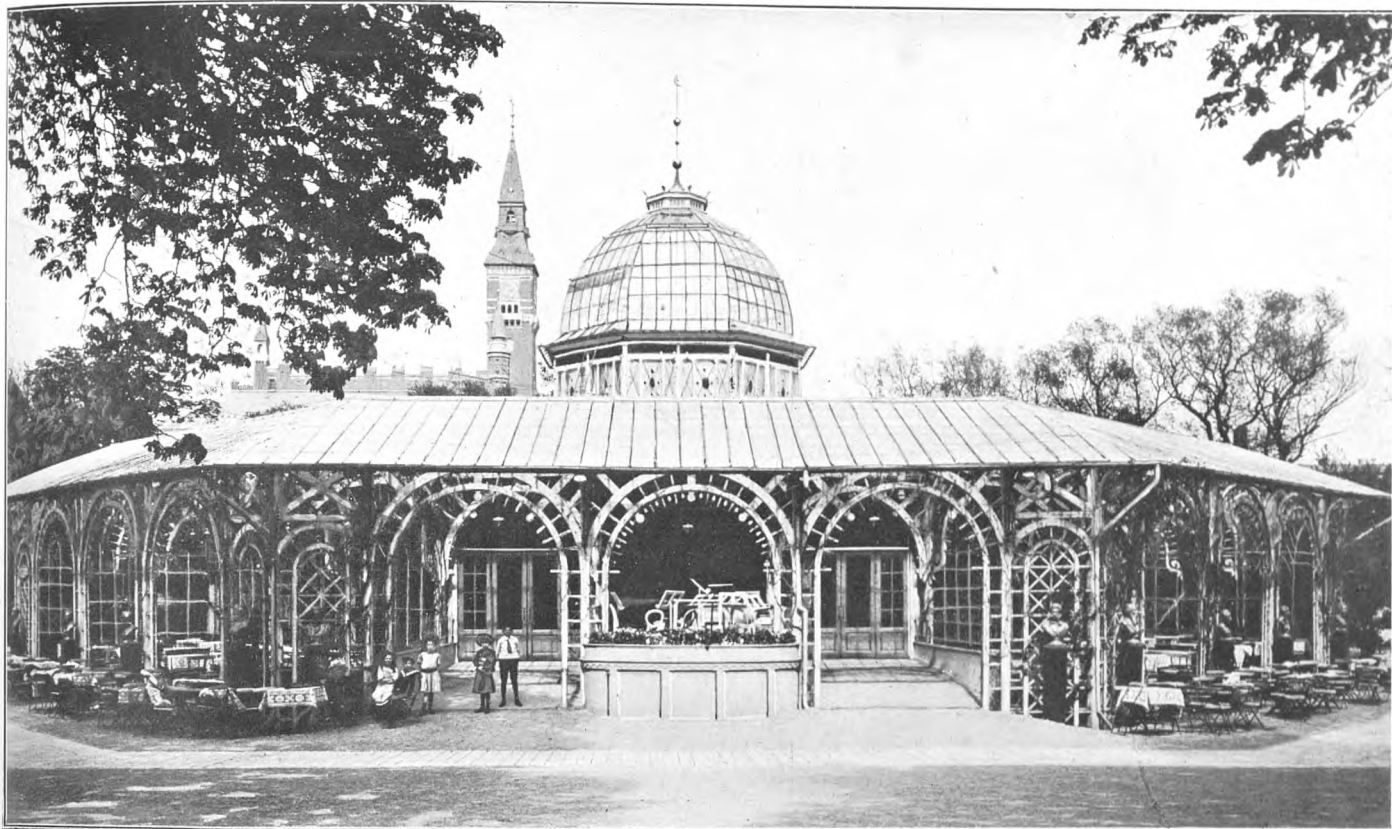
Selvfølgelig er ogsaa i Tidens Løb en Del nye Bygninger og Anlæg kommet til efterhaanden som Kravene meldte sig og Tivolis Udvikling samt Grænsernes Forskydning har gjort det nødvendigt, men i det hele og store er Planen fulgt saaledes, som Carstensen med sit sikre Overblik skabte den.

Vi skal i det følgende give en kortfattet Oversigt over de vigtigste af Tivolis Bygninger, saaledes som de nu staar, og vi begynder da med Hovedindgangen, der ligger paa samme Plet, hvor den blev anbragt i 1843, men rigtignok af et noget andet Udseende end dengang og betydeligt nærmere ved Byens Centrum, som nu er flyttet ud foran Københavns Raadhus, Tivolis statelige og fornemme Nabo.

Selve Hovedindgangen er en høj, kuplet Portal med korinthiske Søjler og plastiske Figurgrupper, den er flankeret mod Vesterbrogade af et Par to-etages Façadebygninger og er ligesom disse, helt opført af Mursten og Terracotta fra Frederiksholms Tegl-

F. Hemme,
Direktør for Harmoniorkestret.

Teatersalen 1910.

værker. Arkitekterne Blichfeldt og Rich. Bergmann har givet Tegning til dette Bygningskompleks, der blev opført i 1890 og afløste et maurisk Indgangsparti, som var tegnet af Arkitekten, Professor Vilh. Dahlerup.

Der hvor tidligere den saakaldte Vognplads laa i Alléen strækker sig nu Façadebygningens ene Fløj, der helt er optaget af Wivels Restaurant, som i 1890 begyndte en ret beskeden Tilværelse i det nærmest Portalen liggende Hjørne, men som efterhaanden bredede sig i hele Bygningen, udvidede sig med Verandaer og nye Sale, indtil den endelig ved Bernendeliggades Anlæg i 1912 og 13 fik tilbygget en ny Fløj med en monumental Sal og Økonomilokaler af en Udstrækning, som gør den til Byens mest moderne og søgte Restaurationslokale. Façadebygningens østre Parti indeholder Tivolis Kontorer og Bestyrelseslokaler, nogle Butiker samt Indgangen til „Tivolis Variété“.

Sjældnævnte Lokale, der oprindeligt var den saa berømte Sangerinde Pavillon, der fik Navnet „Kisten“ og laa paa det tidligere „Slukefter“s Plads, var i 1866 opført efter Arkitekt Wessels Tegning og laa da — indtil 1889, da Façadebygningens

Mure skjulte den, — med en smuk „Schweitzergavl“ ud mod Vesterbrogade. Senere blev Pavillonen gennem

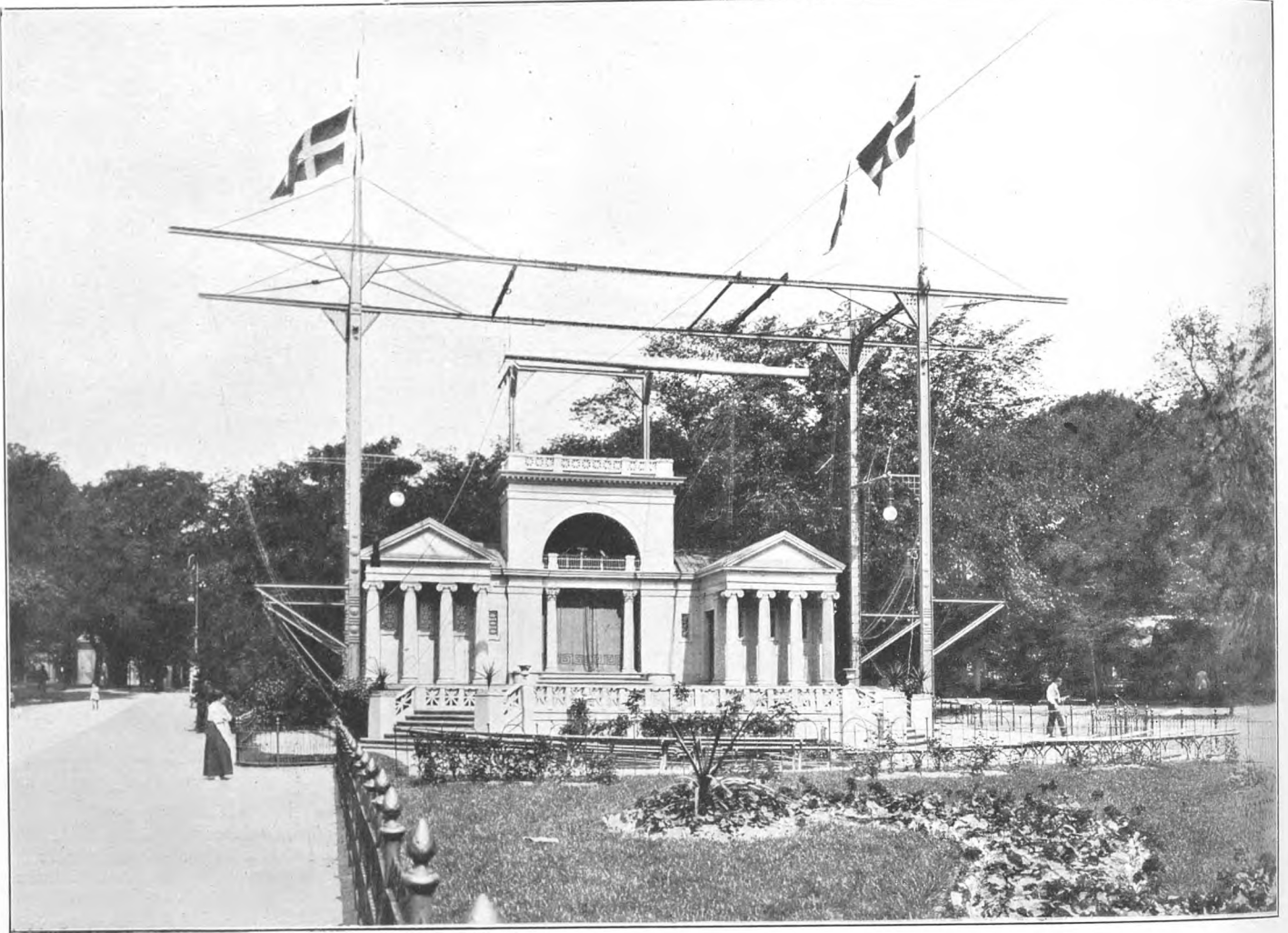
talrige Ombygninger og Udvidelser efterhaanden omdannet til Teater og Variétélokale, men staar, ligesom altid tidligere, under en selvstændig Ledelse, ganske uafhængig af Tivolis Direktion. Den nuværende Lejer og Leder, Hr. Direktør P. Wunsch, har i den halve Snes Aar, i hvilken han har staaet med stor Energi og Dygtighed at gennemføre Variétéens Drift paa Højde med en Storstads Fordringer.

Træder man gennem Hovedindgangen ind i Haven, har man paa venstre Haand Pantomimeteatret. Den gamle Scene, som Carstensen anlagde paa dette Sted er forlængst forsvunden; nu fanges Øjet af Professor Vilh. Dahlerups prægtige kinesiske Tempelbygning, som blev opført her i 1874, og hvor Aften efter Aften det berømte Paafugle-Fortæppe glider bort, medens de gamle Casortiske Pantomimer fremføres, saaledes som Pricerne og Volkersen formede dem i vore Bedsteforældres Ungdom.

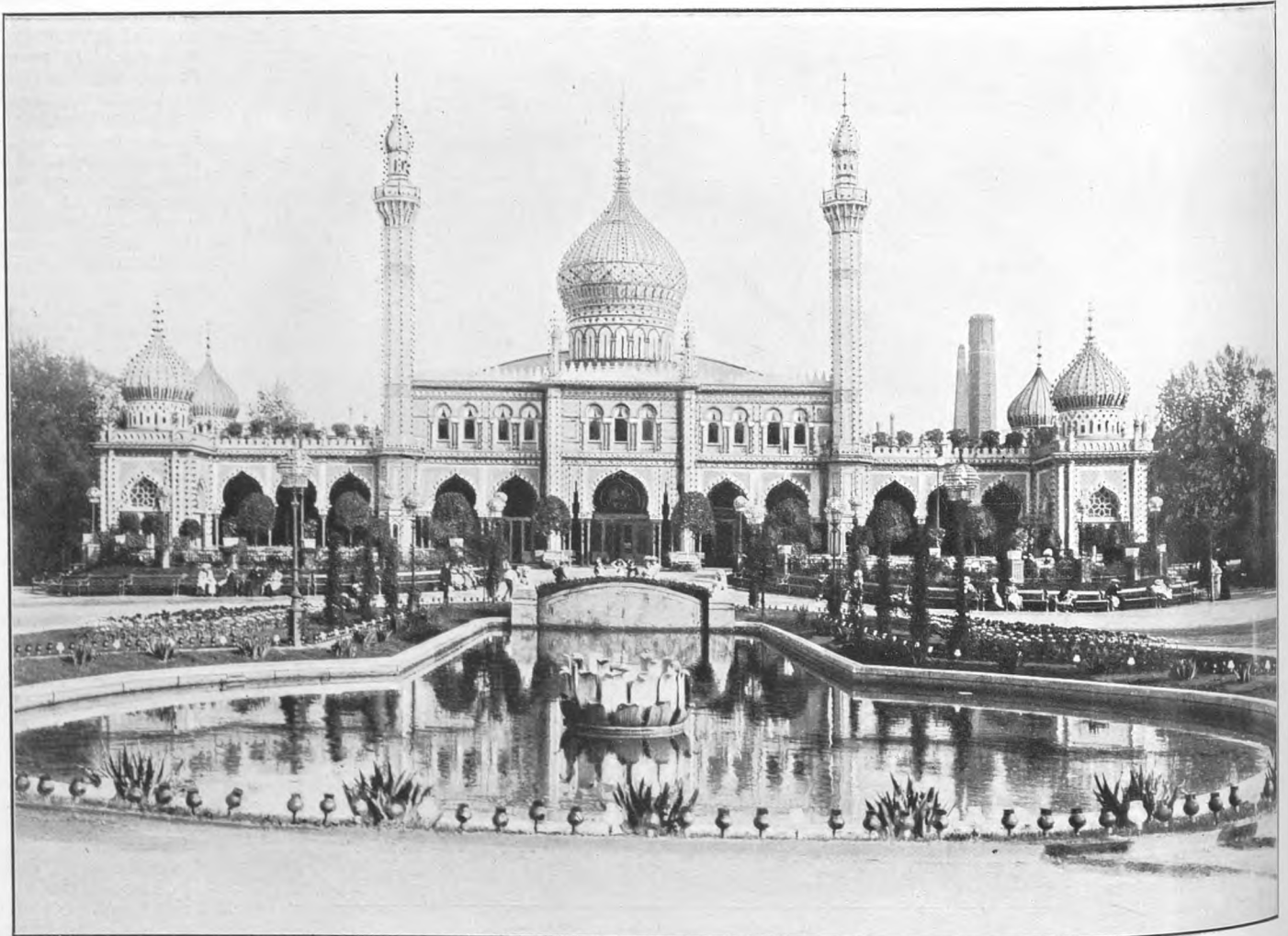
Endnu ejer disse Forestillinger den samme dragende Kraft, som i gamle Dage, og endnu staar

Parti af Bjergrutschbanen. Opført 1914.

Kunstnerplænen, opført 1913.

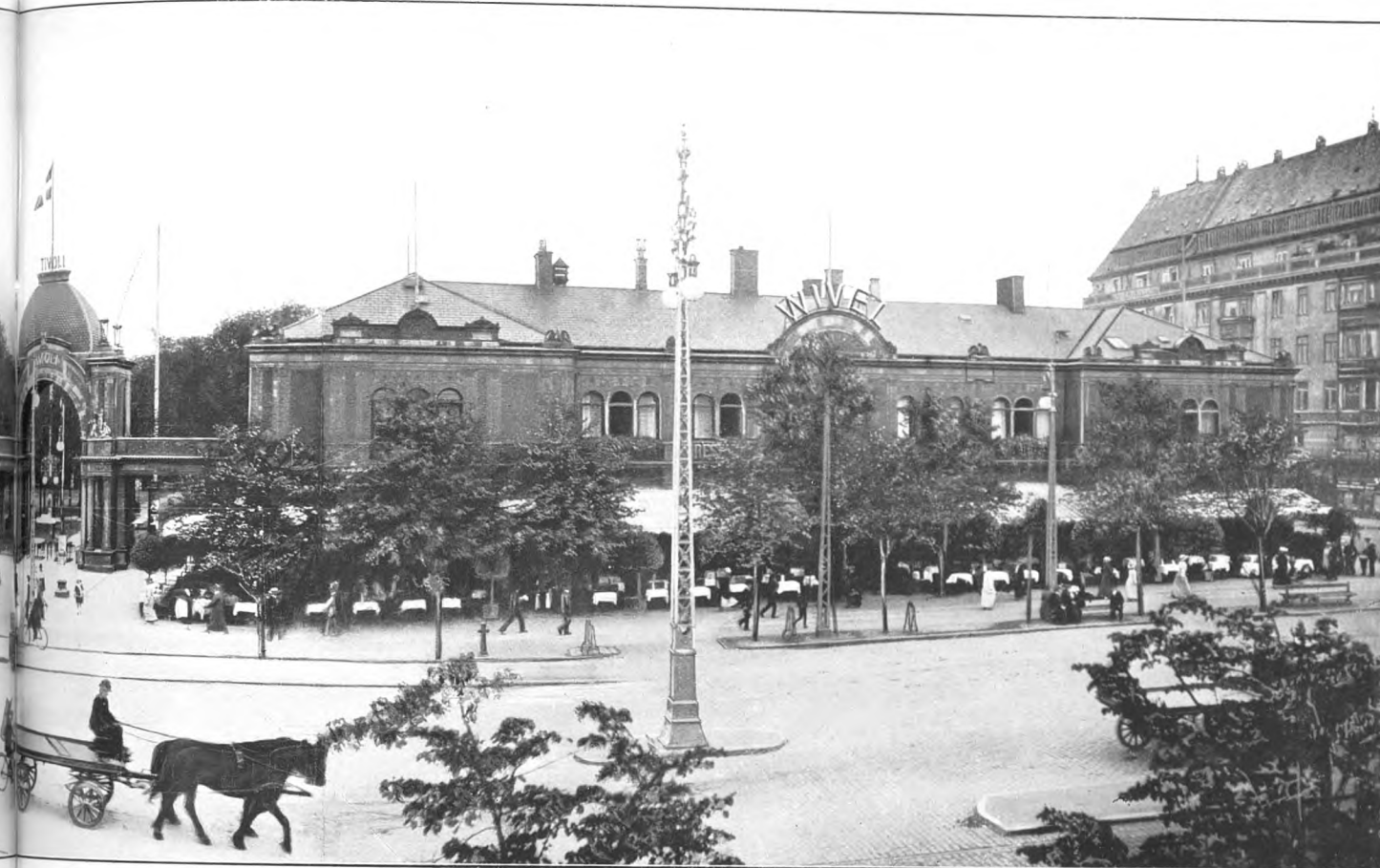
Koncertsalen, opført 1902.

Nimbs Terrasse foran Basaren, opført 1909.

Paladshotellet. Raadhuset. Industriforeningens Bygning.

Tivolis Facadebygning. Hovedindgang mod Vesterbrogade.

Hotel Terminus. Panoptikon.

der udenfor den aabne Scene hver Aften Tusinder af unge og gamle Tilskuere og morer sig over Pjerrot, naar han gør sin klodsede Entré.

Af de nuværende Skuespillere er Viggo Wendrich den, der har Ancienniteten; hans typiske Kassander er snart kendt af hvert Menneske i Danmark. Pjerrotrollen udføres afvekslende af d'Herr Carl Petersen og Hingsberg, førstnævnte dog med de fleste Roller, medens Harlekin gennem en Aarrække og med

megen Vivacitet er bleven spillet af Freitag og den uheldige Frier af Carl Scheiding.

Den kvindelige Hovedrolle, Columbine, har i lang Tid været baaret af Frkn. Anna Kjærrumgaard og Olga Jensen; førstnævnte har i Aar trukket sig tilbage til det ældre, let komiske Rollefag, i hvilket hun gør udmærket Fyldest, og tre eller fire nye, purunge Columbiner kappes nu om at erstatte hende.

I de senere Aar er Teatrets Repertoire blevet forøget med

forskellige Eventyrpantomimer, Balletdivertissements o. lign. i moderne Udstyr, der tidligere fremførtes under Ledelse af Hr. H. O. Carlsen, men for Tiden af kgl. Balletdanser Paul Huld.

Tæt op mod Teatret og endda et Stykke under dette ligger en Kafé, som altid har været stærkt besøgt af et broget og interessant Publikum. Foruden Skuespillere finder man her i „Grøften“ hos fhv. Luftskipper Lauritz Johansen, — Kaféens populære Navn og ikke mindre populære Vært, — et muntert Selskab af Forfat-

tere, Kunstnere, Pressefolk, Politikere og mange andre, der paa næsten alle Tider af Døgnet hygger sig her og gør sig tilgode ved Stedets fortrinlige Varer.

Fra Pantomimeteatret gaar Turen gennem Alléen og man træffer paa venstre Haand en Bygning, udenfor hvilket et stort Antal Borde og Stole betegner den som Restaurant. Paa dette Sted laa i Tivolis første Aar Mad. Schæffers Forfriskningslokale, nu findes her siden 1883 en større Bygning, som bærer Navnet „Taarn-

I Baggrunden gamle Koncertsal (Teatersalen).

Udsigt fra Kunstnerpromenade-Orchestraen til Koncertsalen 1915.

„Bodega“ (Basarbygningen).

Det kinesiske Taarn ved Søen.

pavillonen" og er opført efter Arkitekt Erik Schiødtes Tegning. Den fremtræder i gammel tysk Bindingsværksstil med udmurede Tavle og har paa Midten et skiferdækket Taarn. Restauratør Wivel var den første Lejer i denne Pavillon, og her lagde han Grunden til sit senere Ry. Allerede i 1888 maatte han af Hensyn til den store Udstilling foretage Udvidelser af Lokalerne, og han tilbyggede da den aflange „Glassal“, medens nogle overdækkede Verandaer senere er blevet opførte foran Bygningen. I 1901 flyttede Wivel ud, for ganske at hellige sig den store, føromtalte Virksomhed i Façadebygningen. Den nuværende Lejer, Restauratør Jacobsen, der efter Mygind for et Par Aar siden overtog Taarnpavillonens Restauration hævder stadig paa en meget smuk Maade Stedets Traditioner.

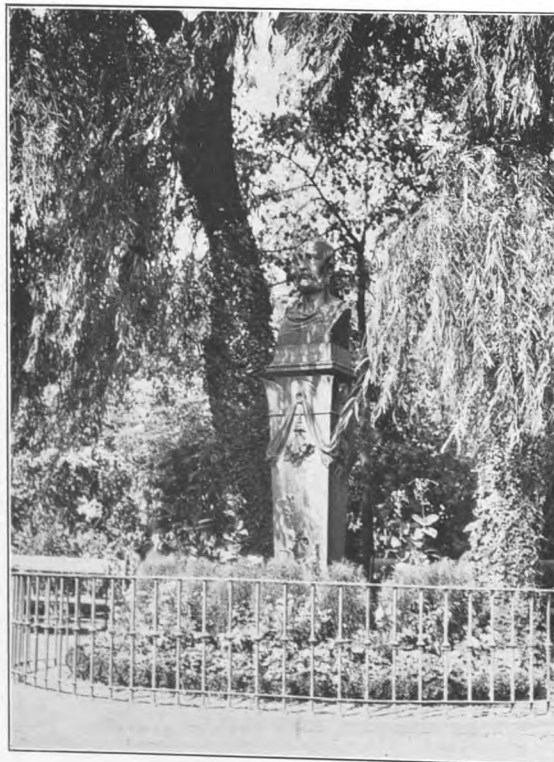
Divanerne 1 og 2 ligger der, hvor Grundlæggeren i 1843 placerede dem, paa begge Sider af den daværende Koncertsal. De er selvfølgelig dog begge efterhaanden blevet saa ombyggede og udvidede, at der saagodtsom intet er tilbage af det oprindelige. Divan Nr. 1 var i de første Aar lejet af Konditor Grandjean, senere blev det Restauratør Egedius, som trak Folk til Huse, indtil Chr. Jørgensen og nu i de sidste Aar Aug. Larsen overtog Værtsskabet.

Divan Nr. 2, hvor først Minnie & Cloetta og senere Peter Nicolai med Tilnavnet Svend Enarm var de populære Indehavere, fik dog sin egentlige Berømmelse under Dynastiet Nimb, som rykkede ind i 1877. Den lille elegante Kammerraad med det sydlandske Udseende forstod paa en fortræffelig Maade at gøre Honor for Gæsterne, der snart talte Byens fineste Navne og det højeste Aristokrati, medens den imponante Frue bag Buffetten forestod Tilberedningen og Serveringen af de

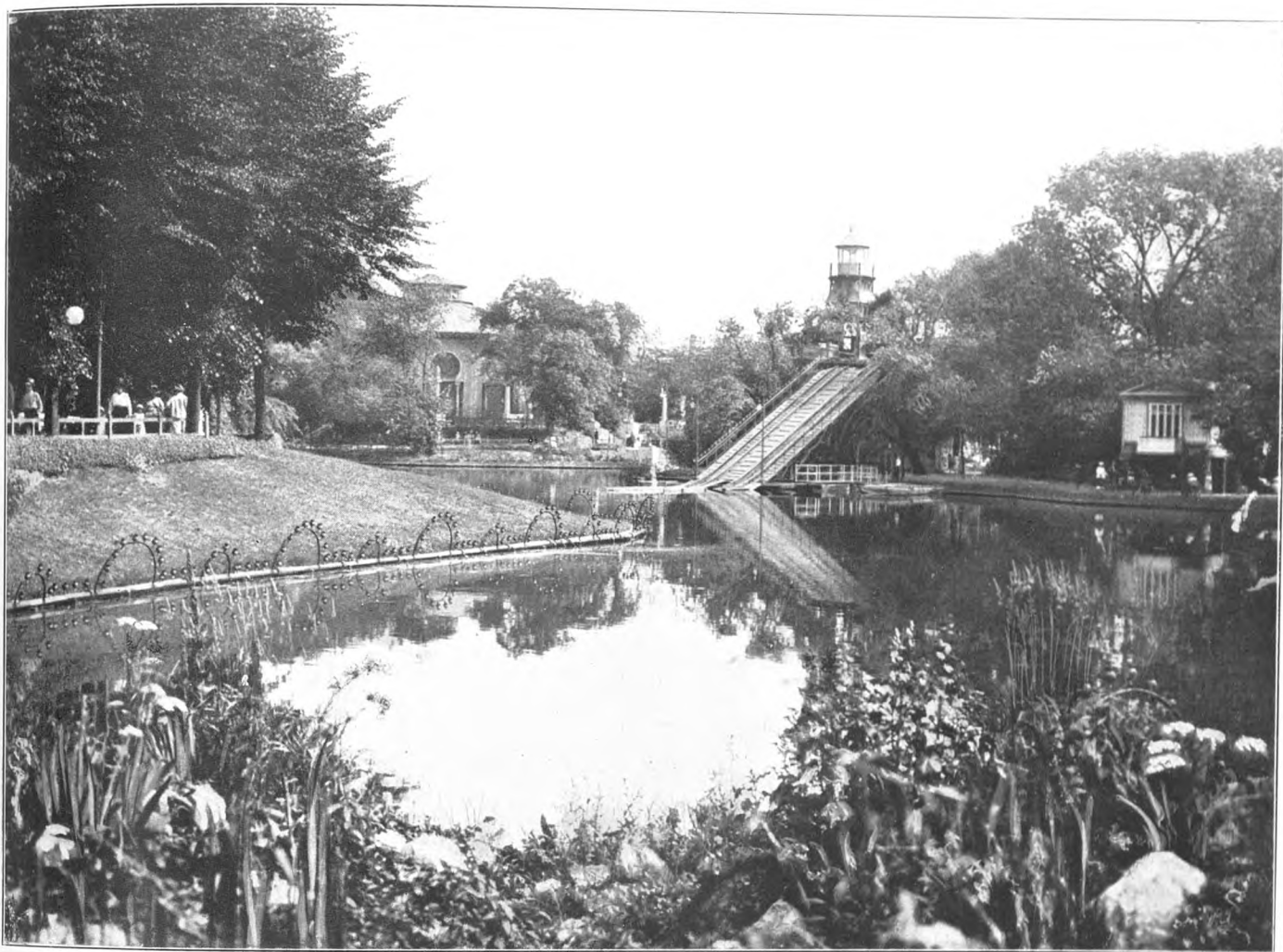
kulinariske Specialiteter, som bragte Divanens Ry helt ud over Landets Grænser. Efter Forældrenes Død overtog Frkn. Henriette og Serina Nimb Styret og bidrog ved deres Dygtighed og ved indgaaende Studier i Udlandets første Restauranter til at hæve Navnet til Uforglemmelse i Tivolis Historie.

Da Restaurant Nimb i 1909 forlod Divanen, hvis Lokaler var bleven for trange, flyttede den over i den nye Bazarbygning, medens Hr. P. Kinzi og Frue rykkede ind i Divanen, hvor de blev værdige Efterfølgere af de tidligere Indehavere.

Imellem de tvende Divaner laa som før nævnt Koncertsalen. Den var i sin tidligste Periode, som Billederne viser, en firkantet, noget aflang Bygning med fladt Tag og store Glasvinduer. Snart skiftede den dog Form og Udseende og viste sig i Tredserne som en ottekantet maurisk Sal med spidst Tag; senere fik den tilbygget Verandaer og blev prydet med en stor Glaskuppel, som den endnu bærer, indtil den i 1902, da den nye Koncertsal blev taget i Brug, maatte undergaa en Metarmofose og lade sig anvende som Teatersal, hvor Operetter, Farcer og Revyer vekslede. I den Anledning fik den mod Søen paabygget en Scene med Paaklædningsrum o. s. v. Her begyndte Hr. Folmer Hansen Ledelsen af Teatret, som han med stor Energi gennemførte i nogle Aar, idet han forstod at knytte udmærkede unge Kræfter til sig; vi skal saaledes nævne Sangerne Herskind og Rudolf Hoffmann, Skuespillerne Reenberg, Berggreen, Soph. Erhart, V. Neumann og Ringheim samt Damerne Gudrun Carlson, Jutta Lund, Bodil Hammerich, Gerda Christoffersen og Fru Olga Hoffmann. Efter ham overtog i 1906 Emil Wulff Direktoratet og gjorde sig særlig fortjent ved Opførelsen af de saakaldte „Sommerrejser“, hvis

Georg Carstensens Buste.

Vand-Rutschbanen.

Revsange gennem Carl Alstrups og Jutta Lunds udmærkede Foredrag hurtigt blev meget populære. I 1912 overtog Knud Lumbye, en Sønnesøn af den gamle Tonemester, Ledelsen, for i 1915 at overlade den til Otto Jacobsen, bistaet af den tidligere Teaterdirektør Vilh. Petersen som Sceneinstruktør.

Restaurationen i dette Lokale saavel som Serveringen udenfor har i en lang Aarrække været overtaget af Herr Fr. Andersen, som samtidig har haft Kaféen foran Harmoniorkestret.

Midt i Tivoli ligger den saakaldte „Kunstnerplæne“, hvor de af Direktionen engagerede Artister en à to Gange hver Aften samler et meget talrigt Publikum ved deres Forestillinger. Oprindeligt var denne „Plæne“ en aaben Plads, indhegnet med et lavt Stakit og i den søndre Ende forsynet med en høj Trægauge, hvorunder den Tribune var, paa hvilken Artisterne optraadte. Et lille Skur, halvt skjult af Tribunen, tjente som Paaklædningsrum for de Optraedende. I nogle Aar var der ogsaa paa Plænen indrettet en Manege, i hvilken virkelige Beridnumre forevistes; medens et lille Musikkorps var anbragt ved Tribunens ene Side under aaben Himmel. Hele dette Arrangement vises meget tydeligt paa foranstaaende Billede af Kunstnerplænen i 1870.

I Halvfjerdserne blev Forholdene en Del moderniserede, Trægaulen blev erstattet af et stort Stativ med Masten og Overliggeren, medens selve Bygningen, som dannede Baggrunden for Tribunen, blev udført i Træbindingsværk og Mursten efter Arkitekt Vilhelm Friederichsens Tegning, senere fik Plænen endog sit særlige Indgangsparti i maurisk Stil, tegnet af Arkitekt Lendorph.

I 1902, da den nye Koncertsal blev bygget, flyttede man Kunstnerplænen bort fra sit gamle Sted, hvor den dækkede for meget for den nye Pragtbygning. Den blev da anbragt paa en

Plads ved Koncertsalens vestre Side, der hvor nu Festarrangementerne opføres; men allerede et Par Aar efter, i 1904, flyttedes den tilbage igen, dog saaledes, at Tribunen, der nu fik en ny Omklædningsbygning og høje Jernmaster efter Tegning af Arkitekt Arne-Petersen, kom til at ligge i „Plænen“s søndre Ende, vis à vis Koncertsalen.

Trangen til at udvide og forskønne indenfor Tivolis Grænser, bevirkede at dette Arrangement atter blev fornyet i 1913, da den nuværende Kunstnerplæne blev opført i antik Stil efter Arkitekt Cajus Novis Tegning og samtidig blev Jernmasterne ombyggede efter moderne og mere praktiske Fordringer.

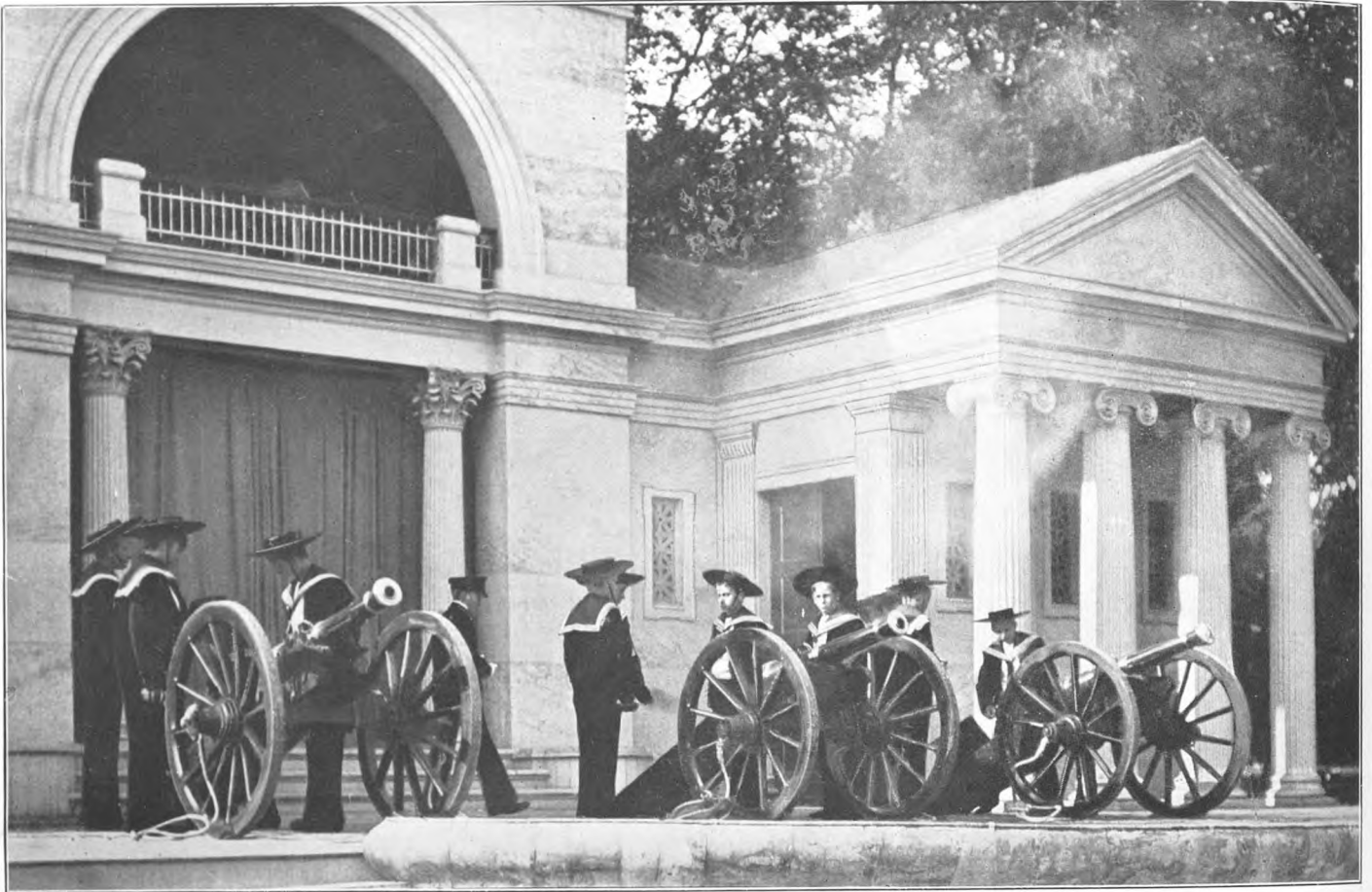
Koncertsalen, som den blev opført i 1902 efter Arkitekterne Arne-Petersen og Bergmann's Tegninger er Tivolis mest centrale Bygning baade med Hensyn til Sommerens musikalske Ydelser og naar Illuminationen tændes paa Festsæftenerne.

Den 7. Maj 1902 fandt Indvielsen Sted, ved hvilken Lejlighed der blev opført en Kantate til Musik af Professor C. E. Hornemann. Som Solister medvirkede Kgl. Kammersanger Simonsen og Fru Oda Nielsen. Orkestrets Dirigent var dengang Joachim Andersen, som kraftigt havde bistaet Arkitekterne med Raad ved Salens Indretning og Konstruktion, og blandt andet ved sin Autoritet havde gennemført dens Dimensioner.

Nærværende Tidsskrifts Redaktion har paa nogle Blade foran gengivet en Del Portrætter af Kunstnerinder, som i sin Tid har bidraget til at fremme Tivoli Varietè's Berømmelse. Desværre er Pladsen her for ringe til at yde en lignende Tribut til den Række af udmærkede vokale og instrumentale Kunstnere og Kunstnerinder, som i Aarenes Løb har optraadt ved Tivolis Koncerter, saavel i den gamle, som i den nye Sal. Alene Listen over dem vilde blive meget lang, og vi skal derfor blot anføre, at saa

H. C. Lumbyes Buste.

Tivolis Artilleri.

godt som alle vore hjemlige Berømtheder findes paa Tivolis Programmer foruden Navne som: Trebelli, Patti, Thursby, Selma Ek, Yvonne de Tréville, Madame Cahier, Maikki Järnefelt, Borghild Langgard, Ellen Goldbrandsen o. fl. samt Sangere som Ødmann, Algot Lange, Bötel, Salomon Smith, Franz Naval, John Forsell o. s. v.

I Balduin Dahl's Dirigentperiode skete det ret ofte at fremmede Dirigenter ledede Orkestret enkelte Aftener; nævnes skal saaledes: Joseph Gungl, Edv. Strauss, Farbach, Olivier Metra m. fl.

Som foran anført er det nu Kapelmester Schnedler-Petersen, som siden 1909 har dirigeret Koncerterne i denne Sal.

Paa begge Sider af selve Koncertlokalet er beliggende en stor Restaurant med Verandaer og Saloner. Her samles om Aftenen et meget stort Publikum, for en stor Del bestaaende af Turister, der ved Siden af den udsøgte Musik, som de gratis nyder godt af, tillige véd at sætte Pris paa det udsøgte Køkken, som Herr Fritz Svensson her serverer i moderne og elegante Omgivelser.

Koncertsalens Facade, som med Rette indtager en dominerende Plads i Tivolis Anlæg, er paa Festeftener illumineret med Gasflammer i farvede Kupler efter det System, som allerede i 1868 blev anvendt ved Basarbygningen. Direktionen har med Overlæg beholdt denne lidt gammeldags Illuminationsmaade, for igennem de let flakkende Gasflammer at skabe en behagelig Modsætning til det noget haarde og stærke elektriske Lys, som nu anvendes i den øvrige Illumination i Haven. Foran Koncertsalens Terrasse er anlagt et Bassin med Blomsterrabatter og med et stort elektrisk Springvand, som i skiftende Farver sender sit kraftige Straalebundt i Vejret.

Harmoniørkestret, hvis Dirigenter nærmere er omtalt foran i Bladet, blev i 1875 opført til højre for Hovedindgangen, som en aaben Musiktribune, hvor Orkestret var anbragt i en halvrand Nische af Form som en Muslingskal, eller snarere som en gammeldags Sufflorkasse. Den laa paa skraa i Hjørnet af Pladsen,

netop hvor den nuværende Musikpavillon ligger, og hvor i gamle Dage Rasmus Petersens lille, men stærkt søgte Traktorsted, „Labyrinten“, befandt sig. Foran Orkestret var en lille Lund med Friluftsservering for de mange, der søgte herhen for at glæde sig over det 24 Mand stærke Orkestres udmærkede Musik. I 1899 blev Pavillonen fjernet og erstattet af en anden, der blev lagt mere midt for Pladsen og til begge Sider og foran sig havde overdækkede Lysthuse. Dette Arrangement, der var opført efter Arkitekt Rich. Bergmanns Tegning blev dog allerede i 1913 revet ned igen, da den store Ombygning af Wivels Restaurant fandt Sted. Den nuværende Orkestrepavillon blev da opført efter Arne-Petersens Tegning.

Herr Fr. Andersen har i en lang Aarrække været Indehaver af Kafeen paa dette Sted.

Endnu et tredje fast Orkester har Tivoli i det saakaldte Promenade Orkester, som begyndte sin Virksomhed i 1906, dengang den gamle Koncertsal var bleven omdannet til Operette-Scene. Direktionen frygtede da, at man paa dette Sted midt i Tivoli vilde komme til at savne Friluftsmusik, og et Orkester paa 12 Mand under Musikdirektør Carl Gottschalksens Ledelse blev da placeret paa en Tribune i den midterste af Indgangene til Salen. Nogle Aar senere i 1909 forestod Herr Sophus Stockmarr Ledelsen af Orkestret, indtil den nuværende Pavillon i 1911 blev opført, ved hvilken Lejlighed Herr Hans Ishøj overtog Hvervet som Dirigent.

I Aaret 1899 blev den saakaldte Udstillingsbygning, der laa for Enden af Tivolisøen, ødelagt ved en Ildebrand. Denne Bygning, som var ret dekorativ og bl. a. havde en ejendommelig Kuppel, hvis Gasillumination i Spirallinier snoede sig opad, blev anvendt til Smaaudstillinger og lignende Øjemed, saaledes „et østerlandsk Harem“ og „Paris' Katakomber.“ Det var i sidstnævnte Arrangement Ilden paa en uforklarlig Maade opstod og i Løbet af en halv Times Tid nedbrændte hele Bygningen. Den blev aldrig senere opført, men i dens Sted rejste sig, umiddelbart i Søens Nærhed, det saakaldte

N. H. Volkersens Buste.

Direktion, Embedsmænd og Lejere i 1912.

kinesiske Taarn efter Tegning af Arne-Petersen. Dets færdige Gasillumination spejlede sig første Gang i Tivolisoen i Søsonen 1900 og i dets Indre var indrettet en hyggelig lille The-salon, hvor David Metz's duftende Urt blev serveret.

Paa Udstillingsbygningens Plads fremstod samme Aar under Landskabsgartner Glæsels Ledelse de Tufstens Grotter, som huser Tivolis Akvarier, der siden da og navnlig om Søndagen over stor Tiltrækning blandt Børnene og det bredere Publikum. Herr E. Heinze, der i en lang Aarrække har haft Tivolis zoologiske og biologiske Afdeling under sin kyndige Røgt, fremviser hver Sommer ikke saa faa Sjældenheder, ligefra diminutive Trefisk til kæmpemæssige Karper paa henved et Par Fods Længde. Selvsmaa Krokodiller og langstrakte Slangar har han en særlig Af-

deling for, og i de sidste Aar er der foruden de kendte Abebure og Svømeparken med Vadefuglene samt Indhegningen med de tamme Daadyr tillige indrettet en Række Høse- og Fasangaarde og et lille Indelukke, hvor Egern og Marsvin tumler sig i fri Luft. Det er selvfølgelig ikke Tivolis Hensigt med denne lille Samling af forskellige Dyr at skabe noget, der kan opfattes som en Konkurrence til vor statsunderstøttede zoologiske Have paa Frederiksberg, det Hele er kun dannet for at yde Tivolis Formiddagspublikum og Dyrevenner en Adspredelse,

1. Kapelmester Schnedler-Petersen. Koncertsalen.
2. Kammerraad C. Wivel.
3. Fabrikant Axel Meyer. Formand i Tivolis Bestyrelse. †
4. Teatermaler Carl Lund.
5. Arkitekt K. Arne-Petersen. Tivolis Direktør.
6. E. Heinze. (Tivolis zoologiske Afdeling).
7. Direktør Vieth. (Det muntre Hjul).
8. Restauratør Agerup.
9. Sagfører Arnold Andersen. (Vandrutchbanen).
10. Overretssagfører O. Welding. (Karusselbanen m. m.).
11. Redaktør C. Musmann.
12. Lithograf Lachmann. (Tivolis Program).
13. Teaterdirektør Knud Lumbye. (Teatersalen).
14. Kontorchef Georg K. Harvild.
15. Restauratør Kinzi. (Divan 2).
16. Billedhugger H. O. Carlsen.

17. Kunstfyrværker Fritz Busch.
18. Kunstnerplæens Leder, Lars Larsen.
19. Restauratør Lauritz Johansen.
20. Direktør Ulrich Andersen.
21. Musikdirektør Th. Lumbye. (Restaurant Wivel).
22. Tivolis Inspektør O. Olsen.
23. Tivolis Kontorbud Ditlev Jensen.
24. Kaptajn Wilhelm Weiss.
25. Silhuetklipper Nelson.
26. Fabrikant Engel. (Engel & Kisky).
27. Direktør Clorius. (Looping Billard).
28. Litograf C. Andreasen. (Tivolis Program).
29. Musikdirektør Carl Gotschalchsen. (Harmoniorkestret).
30. Skuespiller Viggo Wendrich. (Pantomimeteatret).
31. Musikdirektør Hans Ishøj. (Promenade-orkestret).
32. Restauratør Chr. Jørgensen (Divan I).
33. Direktør Hansen. („Bodega“). †

34. Restauratør Fritz Svensson. (Koncertsalen).
35. Restauratør F. Andersen. (Harmoniorkestret).
36. Inspektør Olsen. („Bodega“)
37. Restauratør Nielsen. (Boulevardpavillon).
38. Tivolis Kasserer O. Ladefoged.
39. Tivolis Elektriker Georg Persson.
40. Snedkermester Therp. (Maskinm. paa Pantomimeteatret).
41. Manufakturhandler Wm. Bredahl.
42. Grosserer Hemme. (Automaterne).
43. Gartner Holm.
44. Tapetserer Jensen. (Staunings Eftf.).
45. Restauratør N. P. Jensen. (Bræddehytten).
46. Grosserer Birch. (Souvenir-Kiosken).
47. Blomsterhandler Schubert-Hansen.
48. Frugthandler Somod.
49. Danselærer Louis Scheiding. (Chef for Tivoligarden).

Promenade-Orkestrets Pavillon.

Fyrværkeriet paa Kunstnerplænen, i Baggrunden den nye Koncertsal.

og gaar som saadan ind i Havens øvrige Arrangementer. — Da den nordiske Udstilling i 1888 havde afsluttet sin glørværdige Tilværelse blev Tivolis fremtidige Grænse mod Øst draget. Som bekendt dannede Udstillingen et sammenhængende Hele med Tivoli, men dens Hovedbygning og Anlæg laa der, hvor nu Raadhuset og Vestre Boulevard ligger.

Ved Kontrakt af 3. April 1888 mellem Københavns Magistrat og Tivoli blev Forholdet ordnet saaledes, at Grænselinien, der tidligere havde været „Gravens“ — den nuværende Tivolisø's — vestlige Bred, nu blev lagt over paa den anden Side og dannede der Skellet mod den fremtidige Vestre Boulevard. I omtrent en halv Snes Aar var Grænsen her markeret ved et højt Plankeværk, bag hvilket Tivolis flittige Gartner Holm plantede Busketter og Træer, som ganske skjulte Hegnet fra Tivolisiden; først i 1898 blev det nuværende Jerngitter anbragt, i en Længde af 470 Alen og med en Bekostning af 26,000 Kr.; det var tegnet af nu afdøde Professor V. Koch. Grænsen mod Syd var da ikke som nu Tietgensgade, men trak sig fra dennes Hjørne ved

Boulevarden paa skraa mod den nuværende Bernstorffsgade til det Sted, hvor Karusselbanen nu har sin Plads. Mod Vest skar „Labyrinthens“ Areal og Tivolis Gartneri sig ind paa det Terræn, hvor senere den nuværende Hovedbanegaard er bleven opført.

Ved Tivolisøens østre Bred, paa en fremspringende Bastion blev i Anledning af Udstillingen 1888 opført en Restaurations-

pavillon i Bindingsværks-Stil og med en dekorativ Gavl og Hjørnespir ind mod Tivoli. Arkitekt Vilh. Friederichsen gav Tegning til denne Bygning, som dengang fik Navnet „Alsterpavillonen“, men senere, da Gaden var anlagt og Pavillonen overtaget af Tivoli, blev døbt om til „Boulevardpavillonen“. Den var lige til Aaret 1910 i Brug som Restauration, Sommer og Vinter, men blev derefter udlejet til „Alm. dansk Vare- og Industrielotteri“, der nu benytter den som Kontorlokaler. Kun nogle Rum i underste Etage imod Tivoli anvendes om Sommeren til Kafé, medens hele Bygningens Façade er indgaaet som et smukt Illuminationsobjekt paa Festeftener, hvor den spejler sine mangefarvede Blus i Søen, der hvor tidligere den prægtige Fregat „St. Georg“ vuggede sit elegante Skrog og sin lampeprydede Takkelage. Bastionen, der i Tivolis første Dage var den saa populære Ø,

hvor den lille Sangerindepavillon havde sit trofaste Publikum, var forlængst bleven landfast med Tivoli. I 1888 blev her af en Udstiller opført en meget dekorativ lille Bygning, som bar Navnet „Marstrands Pavillon“; denne indgik ligesom førnævnte „Alsterpavillon“ efter Udstillingen som et Led i Tivoli, og i 1890 blev der bag denne opført efter Arkitekt V. Friedrichsens Tegning en stor Scenebygning til et Friluftsteater, hvor der blev givet Artistforestillinger mod særlig Entré; Adgangen var fra Tivoli gennem Underbygningen paa den Marstrandske Pavillon.

(Fortsættes.)

„Før“. — Ditlev Jensen bringer Tivolis Penge til Banken. — „Nu“.

Ærede Læsere!

Vor Opfordring i forrige Nummer om at laane os gamle Billeder (Fotografier, Daguerreotypier, Malerier o. s. v.) til Reproduktion her i Bladet, — som Illustrationer til vor Tekst, — har vundet Tilslutning, og takker vi herved for de tilsendte Billeder, som vi snarest vil retournere, naar vi har reproducere de brugbare. —

Til Kvarteret Vestervold, Nørrevold og Østervold, — som vi efter Afslutning af Tivoli-Artiklerne vil omtale, savner vi flere gamle Billeder, som vi ved findes

gant Koncertlokale med et stilfuldt Indgangsparti mod Vestre Boulevard; den Marstrandske Pavillon blev ved samme Lejlighed nedrevet, ligesom en ny Indgangsportal i kinesisk Stil blev opført i Hjørnet ved Vestre Boulevard. Ledelsen af Lokalet har siden da med skiftende Held været i Hænderne paa forskellige, indtil for et Par Aar siden nuværende Direktør Fønss med fast Haand tog Tøjlerne og skabte et stærkt besøgt Revyteater af det smukke Rum. Om Sommeren har Tivolis Direktion selv Brug for Salen, og mange er de vellykkede Fest- og Dansearrangementer, som har været derinde. Mindes skal saaledes „Røde Mølle“ i 1907, „Guldregn“ 1908, „Den sorte Gryde“ 1909, „Den blaa Fugl“ 1911, „Musefælden“ 1912, for ikke at glemme den store Succes „Gamle Tivoli“ i Jubilæumsaaret 1913 og nu „Paddehatten“ i 1915. Til alle disse Festarrangementer har den elektriske Belysning været anvendt i meget stor Udstrækning, ligesom Musik, Dans og Konfettikastning har været uundværlige Faktorer.

Det store trekantede Areal i Hjørnet ved Tietgensgade og Bernstorffsgade, hvor Sommerens Festarrangementer afholdes, og hvor-

Tivoli-Folkeliv omkring Koncertsalen og Kunstnerplænen 1915.

ude omkring, og fornyer vi derfor vor ærbødige Henstilling om at støtte vor gode Sag ved at laane os Billeder fra de nævnte Volde og Kvarteret deromkring, — samt Udsigtsbilleder fra Voldene.

Obs. „FØR OG NU“ bestilles gennem Hovedekspeditionen, Kulturvet 16, 3. Sal, eller gennem Boghandlerne.

Tivoli i Nutiden.

Fortsat.

Det første Aar viste dette Arrangement sig imidlertid meget uheldigt og Tilskuerpladsen blev derefter overdækket med et mægtigt Tag, hvilende paa høje Jernsøjler; ogsaa dette maatte dog snart ombygges, da Publikum ikke kunde udholde den stærke Gennemtræk, som den paa Siderne aabne Tilskuerplads udsatte dem for, og saaledes blev det Hele sluttelig omdannet til det store Bygningsanlæg, som endnu findes paa dette Sted, og som i en Aarrække bar Navnet „Arena-Teatret“. I 1893 havde Direktør Ernst Schumann en Cirkus her, men iøvrigt blev Bygningen benyttet til Varietékale, hvor Direktererne Nicolaj Scultz og senere Thor Jensen forstod at samle et stort og forstaaende Publikum. En større Ombygning blev foretaget i Aarene 1906 og 7, da Scenen blev nedlagt, og hele Lokalet omdannet til et ele-

paa ogsaa en Del af selve Koncertsalen ligger, var som før anført udenfor Tivolis Kontrakt med Magistraten, men saalænge Gadeanlægene ikke var ordnede, havde Tivoli Lejert til det med en vis aarlig Afgift, og det blev da ogsaa hver Sommer udnyttet paa forskellig Maade. Ved Kontrakten Aar 1900 med Tillægskontrakt 1907 blev Grænserne endelig bestemt, og Tivoli antog da den Form, som det nu har og forhaabentlig kan beholde.

Fire Gader begrænser Arealet, en Udvidelse er altsaa ikke tænkelig og ej heller fornøden indenfor en overskuelig Fremtid.

Den værste Beskæring foregik i 1907, da Hovedbanegaarden skulde omlægges og den nye Gade, Bernstorffsgade, føres igennem, da maatte den gamle smukke Bazarbygning, „Labyrinth“ og Gartneriet ofres. Gaden, hvis Niveau paa nogle Steder ligger ca. 4 Meter højere end Tivolis, bevirkede, at den nye Bazarbygning og „Brædehytten“, som blev opførte med Façader baade mod denne og mod Tivoli, kom til at tage sig ret høje og dominerende ud, særlig i de første Aar, inden Beplantningen foran dem var vokset til. Denne Terrænforskel ses bedst ved det Indgangsparti, som i 1912 blev opført mod Bernstorffsgade med den store Sten-trappe, der fra Gaden fører ned til Tivolis Grund.

Grundstenen til Bazarbygningen blev nedlagt 15. August 1908 ved en lille stilfærdig Højtidelighed; Direktør Thrane var ikke tilstede, han laa dengang meget syg. Samme Aar, da Sæsonen var sluttet, blev den gamle Bazar nedrevet, og Arbejderne paa den nye, der er en stor grundmuret Bygning i 3 Etager, blev iværksat med saa megen Kraft, at Façaden mod Tivoli stod færdig med sin

straalende elektriske Illumination, dengang Sæsonen 1909 aabnedes. Det var første Gang, at Tivoli i saa stor Udstrækning anvendte Elektricitet til Illumination; Façaden paa denne Bygning tæller alene 5000 Lamper.

Bygningens Indre rummer omfattende Restaurations- og Selskabslokaler med tilhørende vidtstrakte Økonomirum i underste Etage.

Frøkerne Nimb, som selv var medvirkende ved Lokalernes Anlæg og Udstyr, overtog den meget betydelige Forretning, som de ledede indtil 1913, da et Aktieselskab under deres Navn indtraadte som Lejer og drev Virksomheden videre i samme Spor.

„Bodega“, den stærkt søgte Vinstue, som i en lang Aarrække havde haft sine Lokaler i den gamle Bazarbygning blev ved dennes Nedrivning husvild; men da det hyggelige Lokale med Tønderne udenfor, hvor saamangen glad Aften og Nat var svunden for animerede Tivoli-gæster, maatte anses for uundværlig for Tivoli, lykkedes det i den ene Fløj af den nye Bazar at skaffe et Lokale, der med Hensyn til Beliggenhed og Søgning i ingen Henseende staar tilbage for det tidligere.

Den lange, smalle Bygning, som strækker sig mellem Bazaren og Wivels Restauration, hedder „Bræddehytten“; Navnet staar i Guld paa Taget, og det kan derfor vække nogen Undren, da Bygningen er meget solidt opført af Grundmur. Forklaringen ligger deri, at der paa det Sted, hvor nu Bernstorffsgade, eller som den ofte kaldes og burde hedde „Tivoligaden“, munder ud i Vesterbrogade, laa en lav Træbygning, som i Tredserne bar Navnet Schweitz's Ølpavillon eller blot „Nr. 3“. En Tid lang gik det meget smaat med denne Forretning, indtil Restauratør Frederik Nielsen fik den til Leje. Fra en meget beskedne Begyndelse arbejdede han den op til en stor og anset Restaurant, hvor en betydelig fast Kundekreds stadig søgte hen; Værtens Motto var: gode Varer til billig Pris, og det beskedne Restaurationsrum i den lave Bygning gav den Navnet „Bræddehytten“, som den beholdt, indtil den maatte vige Pladsen for den nye Gade. Fr. Nielsen kunde da, som en meget velstaaende Mand flytte hen i

sit eget Hus paa Hjørnet af Reventlowsgade og Vesterbrogade, hvor han aabnede en ny Restauration, idet han, uden Smaalighed gav sin Efterfølger, N. P. Jensen, som lejede den nye Bygning, Tivoli lod opføre til Erstatning for den nedrevne Restauration, Ret til at beholde Navnet „Bræddehytten“, ja han gik efter Sigende endog saa vidt, at han tilbød denne nogle af sine gamle Tjenere, for at de af hans Stamgæster, som muligt ønskede at blive paa Stedet med det gamle Navn, ikke skulde finde sig alt for fremmede i de nye Omgivelser.

Vi har hermed gennemgaaet de fleste større Bygninger, som findes paa Tivoli, nævnes bør dog endnu et Par Kaféer, som er kendt af alle Tivoligæster. Den ene er Nords Pavillon, som ligger med Ryggen mod Kunstnerplænen's Tribune. Oprindelig var der omtrent paa dette Sted en Pavillon, som, inden Harmoniorkestret blev oprettet, havde huset et lille Hornorkester. Dernæst gik Stedet over til at blive Jordbærpavillon og Kafé og kaldtes „Posthuset“ efter Værtens Navn, senere overdroges Forretningen til Frk. Anna Nord, som i 1909 fik Pavillonen ombygget til dens nuværende Form og Udseende. En Slægtning af Frk. Nord overtog Virksomheden efter hendes Død.

Den anden Kafé hedder populært „Røde Lygte“ og styres af Familien Agerup, der i en halv Snes Aar har haft den under sin Varetægt. Den ligger paa et meget fremtrædende Sted mellem „Bodega“ og Skydepavillonen og med Forsiden lige ud mod Kunstnerplænen; den kan da ogsaa glæde sig ved et meget stort Publikum, som samtidig med den gode Anretning i fri Luft kan iagttage de talrige Promenerende paa dette Sted. Endelig skal anføres sidst men ikke mindst, Tivolis Keglébane. En saadan har jo Haven lige fra sine første Dage haft, men den har jo gennem Tiderne baade maattet skifte Plads og Karakter adskillige Gange.

Den nuværende ligger i Grænsen mod Bernstorffsgade og blev opført samme Aar som Bazaren og „Bræddehytten“ og af samme Arkitekt. Den viser sig mod Tivoli som en fiks Bindingsværks Bygning med Gavle og Karnap og huser foruden Restauration og

O. Olsen,
Tivolis Inspektør.

Veneziansk Fest paa Tivolisøen 1910.

to Kegelbaner tillige en Bolig for Tivolis Inspektør. Sidstnævnte Embedsmand faar dog netop iaar en ny Bolig opført paa Tivolis Grund i Hjørnet mellem Bernstorffsgade og Tietgensgade.

Restauranten har i en Aarrække været styret med megen Dygtighed af Enkefru Svendsen, der efter sin Mands Død ikke kunde tænke sig at forlade Tivoli og det Sted, hvor de efterhaanden havde samlet en stor Skare af Venner og Kunder.

Forlystelserne.

Forlystelserne i Tivoli er tidligere omtalt her i Bladet; de har jo i Tidens Løbskiftet Udseende og Plads, men Navnene har de beholdt. Karruselbanen er bleven med elektrisk Drivkraft og har baade springende Heste, Elefanter og Dromedarer, Ballongyen har faaet en lettere Jernkonstruktion end det gamle Træstativ, der forhen bar den, og den er yderligere bleven elektrisk illumineret, Skydebanen hedder nu „Life Target“, og Maalet er levende Billeder, „Film“, snart Væddeløbsryttere i fuld Fart, snart Flyvemaskiner eller vilde Dyr.

Ved Søen ligger en Vandruttschbane, hvor Lysthavende kan glide i Baade fra et højt Taarn ned paa Vandfladen; Taarnet selv ender i et roterende Fyr, der uafsladelig om Aftenen sender sit stærke Søgelys over paa den anden Brede og opskræmmer de sværmende Par, som et Øjeblik tror sig ubemærkede der. Tværs over Søen førte indtil for faa Aar siden en Bro, hvis „rullende Fortov“ paa let og behagelig Maade transporterede de Fodgængere, som ikke vilde have den Ulejlighed at følge Bredden.

Bjærggrutschbanen, som i 1914 blev anlagt med meget stor Bekostning, er vel nok den omfangsrigeste af Tivolis faste Forlystelser, men kan til Gengæld ogsaa glæde sig ved en meget stor Søgning. Der kan paa engang være tre Vogn-tog paa Banen og hvert Tog nummer 24 Personer foruden Føreren. Paa Festaftener er det ikke ualmindeligt at over 10.000 Personer vover den tilsyneladende halsbrækkende Fart, og mange tiltaler det i saa høj Grad, at de atter og atter tager Turen, der strækker sig over en Bane i Bakke og Dal paa én Kilometer. En Flyvekarrussel har Tivoli ogsaa været i Besiddelse af, den blev iaar noget omdannet og fik Navnet „Krinolinen“ efter sin Form.

De roterende Bevægelser synes i den sidste Tid at øve stor Tiltrækning paa Publikum, i hvert Fald har en Forlystelse, som den, der kaldes „det muntre Hjul“ og senere er bleven omdøbt til „den glade Abe“ nu i fire eller fem Aar stadig formaet at trække fuldt Hus. Den største Part af dem, der betaler deres Entré til denne Adspredelse, er maaske nok Tilskuere, men mange er det dog, som prøver Lykken paa den roterende Gulvflade, der ubarmhjertigt slynger dem ud i Periferien, som ikke har formaet at erobre sig Pladsen i Centrum.

Endnu et Drejhjul er iaar opstaaet paa Tivoli, kaldet Dansehjulet, idet Parrene, som bevæger sig paa dette, med lidt Øvelse kan vugge sig i moderne Dans til Musikens Toner.

Tivoli besidder dog ogsaa Forlystelser, som Publikum kan nyde paa mere rolig Maade, saaledes er der iaar blevet indrettet et „Tanagra-Teater“, en diminutiv Scene, hvor de Optrædende, som er virkelige Mennesker, viser sig i stærk Formindskelse, ca. 10 Centimeter store; et Bedrag, der paa en snild og morsom Maade tilvejebringes ved Hulspejle. Medens vi er ved Spejlene maa ogsaa nævnes den ved Siden af dette Teater liggende Spejlsalon „Tilovi“, der ved sit elegante Udstyr og de mange morsomme Paafund, den rummer, gør megen Lykke.

Endelig har Tivoli jo sine Spil, „Looping“, Væddeløb og „Au Cadran“, hvor man uden Frygt for at blive ruineret kan vove sin 10 Øres Indsats; dernæst findes der en Række af Kiosker for Souvenir, Blomster, Vaffelbageri, Chokolade, Sodavand m. m., som er nødvendige for at gøre Ensemblet fuldstændigt.

En Tidlang havde Tivoli sin faste Dansesalon, hvor man hver Søndag kunde glæde sig over Ungdommens muntre Dans, men da de større Festarrangementer bød paa den samme Underholdning, blev der i Dansesalonen, som endnu ligger i Hjørnet ved Kunstindustrimuseet, indrettet en Hippodrom, hvor man for en meget billig Entré kan faa en munter Rideøvelse paa Hr. Berider Althoffs udmærkede Heste.

Tivolis „Karavaner“.

For indtil en halv Snæs Aar siden var det en fast Regel, at der skulde fremvises en eller anden „Karavane“ af mere eller mindre

exotisk Præg. Det er ikke saa faa af denne Art, Tivoli efterhaanden har draget til København; de første af dem vakte selvfølgelig megen Opsigt, men Publikum blev ogsaa her snart forvænt, og skont de senest fremviste maaske var de bedste og interessanteste, havde Københavnerne dog begyndt at tabe Smagen for denne Art af Forlystelser.

Den første Karavane bestod af mørke Nubiere med deres Kvinder og Husdyr, Æsler og Dromedarer, dernæst kom Beduiner samt Indianere og Cowboys, i 1899 var der ikke mindre end to af Arten, nemlig Senegambiere og Mahdiens Krigere, i 1900 vakte en Tscherkesser Trup berettiget Opsigt ved sine halsbrækkende Ridekunster. I 1902 blev ved Direktør Thomas S. Lorenzens Initiativ en ung Mand, Johannes Madsen, sendt til Kina, hvor han samlede en meget interessant Trup af Mænd, Kvinder og Børn, som med stor Bekostning og under megen Besvær blev ført hertil og fremvistes i en i den Anledning opført kinesisk Landsby, som laa paa „Labyrinths“ Terræn, hvor den særlig ved de ejendommelige gamle Skuespil og ved sin Troldmand fangede Interessen. Havde det imidlertid været vanskeligt at faa denne Karavane bragt hertil, var det forbundet med endnu større Besvær at faa disse Himlens Sønner sendt ud af Landet igen, saa stort Behag havde de fundet i deres Ferieophold i København. Endnu findes derfor nogle enkelte af dem her, som ikke kunde bekvemme sig til at rejse tilbage til Fædrelandet; de har dog aflagt Pisen og ernærer sig som gode Borgere og Familieforsorgere. Den sidste af Karavanerne var her i 1903, den bestod af en meget righoldig Skare af Indiere, smukke og elegante Folk med deres Hustruer og Børn; flere af Kvinderne var, selv efter europæiske Begreber, sande Skønheder.

Brødrene Hagenbeck fra Hamborg var personligt tilstede og ledede Karavanens Forestillinger, der var ret imponerende, idet den talte over 100 Personer med en Mængde forskellige Dyr ligefra Elefanter til smaabitte Æsler.

Tivolis Festarrangementer.

For en Menneskealder siden eller saa var Høstfesterne Arrangementer, der aarlig vendte tilbage og i Reglen regnedes for Sæsonens Clou. De bestod gerne af smukt udførte Portaler med Høstattributer, Blomster, Transparents, Lys og Flag og var altid udførte med megen Smag og Dygtighed. Senere kom større og mere omfattende Friluftscenerier til.

I 1887 saaledes, da Arbejderne paa den store nordiske Udstilling paabegyndtes og da de høje Træstilladser og Bræddebbygninger begyndte at rejse sig ved Tivolisøen, mente Direktionen, at der burde gøres noget for at skjule dem, og Direktør Thrane fik da den Idé at bygge et Venedig ved Søen. Han og Direktør Robert Watt henvendte sig da til Arkitekt Erik Schiødt, for at han kunde forestaa et saadant Arrangement, men Arkitekten anbefalede dem en anden Mand, som han mente lettere kunde løse en saadan Opgave.

Denne Mand var Teatermaleren Carl Lund. Hvad denne Heksemester dengang skabte af malet Lærred, gaar der endnu sære Frasagn om; selv ryster han smilende paa Hovedet, naar man nævner „de italienske Fester“, idet han mener, at hvad han senere har udført i Tivoli staar højt over disse; men sikkert er det, at de lette Teaterdekorationer, som han dengang behændig omkransede Tivolisøen med, gav — særlig om Aftenen, naar Lysene i Vinduer og Baade spejlede sig i Vandet, og naar Farver og Stof smeltede sammen i blød Harmoni — en Stemning og et Billede, som København ikke tidligere havde set i deres Tivoli; derfor staar Mindet om disse Fester højt.

Senere blev de gentagne; ogsaa Japan blev engang fremkaldt ved Søen, men en regnfuld Sommer ødelagde det udmærkede Arbejde.

Et andet Festarrangement, som sikkert vil huskes af mange endnu, var Tivoligaard med Elverhøj, som i 1895 formaaede at drage ikke mindre end 212,500 Besøgende til sig.

Aaret forud havde Carl Lund ude i Søen skabt „den blaa Grotte“, hvortil Publikum i Baade valfartede i Hobetal, og samme Aar, da Kronprinseparret holdt Sølvbryllup, byggede Mesteren af Lærred og Træ et helt lille Amalienborg, hvor Tivoligarden holdt Vagt, medens Dansen gik omkring Hesten.

I 1896 opstod ude i Søen et „Gurre Slot“, hvortil de Besøgende kunde komme baade ad en Vindebro og ved maleriske Baade med gammeldags Besætning, og samme Aar var Nordpølen og Sne-dronningens Palads inde paa Land et Sted, hvor Trængslen undertiden kunde frembringe en Temperatur, der meget godt

Carl Lund,
Teatermalers.

Panorama fra „Borgegaard“ 1912.

Parti fra „Forum“ 1913.

Parti fra „Den gamle Købstad“ 1914—15.

Panorama fra „Forum“ 1913.

kunde faa Isbjergene til at smelte, dersom de ikke havde været lavet af Carl Lund.

At nævne alt, hvad der paa denne Maade er fremstaaet hver Sommer paa Tivoli, tør vi af Pladshensyn neppe indlade os paa, men næsten altid har det været Carl Lund, som har været Direktionens trofaste og sikre Hjælper, og altid har han formaaget at skabe nyt og vække Beundring. Hvem erindrer saaledes ikke den vidunderlige lille „Skræppeskov“ i 1899 eller hans „Mareorama“ i 1900, det store Vandretæppe, som paa en udmærket illuderende Maade gengav en Rejse fra Københavns Havn til Helsingør og Kronborg.

Underverdenen i 1901 og Festen i Granada samme Aar, hvor „Konfetti“ første Gang kom i Anvendelse, idet Direktøren, der netop var kommen hjem fra Karnevalsfejerne i Paris, mente her at have fundet noget for Tivoli.

Det store Friluftspanorama Schweitz bør ogsaa erindres, og Bagdad, Piazza del Popolo og det pragtfulde Ægyptiske Sceneri, som blev bygget ved Soen i 1911.

Dengang fik Tivoli endnu Lov at udføre sine Friluftsaarrangementer paa den lette teatermæssige Maade af Lærred og Træ, som deres kortvarige Eksistens maatte berettigede dem til; men de store Antal Mennesker, som de trak til sig, gjorde Brandvæsenet betænkeligt, og Fordringerne med Hensyn til Stabilitet og Brand-sikkerhed blev strammet fra Aar til Aar. De sidste Arrangementer som Borgegaard i 1912, Forum i 1913 og nu den gamle Købstad i 1914 og 15 har været udført paa langt solidere Maade end hidtil, den sidste endog med virkelige Tage, Tømmerkonstruktion og pudsede Murflader, saa at den meget godt kunde have en Levetid af en halv Snes Aar eller mere, om det var nødvendigt. Men Publikum kræver stadig Nyt, og Nedrivningen af den gamle Købstad, det bedste, som Carl Lund maaske nogensinde har skabt, er nu i fuld Gang; om nogle Dage er den ogsaa en Saga blott.

Tivolis Monumenter.

Det er jo saare naturligt, at de tre Mænd, hvis Navne uløseligt er knyttet til Tivolis Historie, har faaet deres Monumenter rejst i Haven.

Carstensen's Buste blev rejst i Tivoli paa Etablissementets 25 Aars Stiftelsesdag 1868 og er udført af Professor Peters. Det smukke Monument staar nu med en pragtfuld Baggrund af et Par store Hængepile, om hvilke Sagnet fortæller, at de skal stamme fra Napoleons Grav paa St. Helena. For Troværdigheden af disse Træers Historie tør vi ikke indestaa, men den lyder i hvert Fald smuk og kunde jo alligevel være sand.

Da H. C. Lumbye døde i 1874, besluttede Bestyrelsen for Tivoli straks at rejse ham et Monument i Nærheden af det Sted, hvor han i saa mange Aar havde været Midtpunktet i Sommerens Musikliv. Foran den gamle Koncertsal knejser Søjlen, som bærer hans Portrætbuste, den blev indviet d. 12. August 1874 ved en lille Højtidelighed og med en for Lejligheden skreven Kantate.

Den 20. Juni 1896 afsløredes en tredje Mindestøtte paa Tivoli. Den staar paa Bakken foran Pantomimeteatret og er rejst til Ære for Niels Henrik Volkersen, Tivolis geniale Pjerrot-fremstillinger, hvis Liv og Virken indgaaende er bleven omtalt tidligere her i Tidsskriftet.

Monumentet, der foroven bærer en Buste af selve Pjerrot-figuren, er modelleret af Billedhugger Aksel Hansen.

Paa Sökkelen findes en udmærket Portrætmedaillon af Volkersen med hans Navn og Aarstal.

Udstillinger i Tivoli.

Siden Tivoli blev stiftet har der, om ikke hvert Aar, saa dog med ret korte Mellemrum været afholdt Udstillinger i Haven. Det begyndte med Blomster- og Frugtudstillinger, saa kom Høns- og Fjerkræ til og dernæst Hundeudstillinger.

Det har dog næsten altid været private Foreninger eller Komiteer, som arrangerede saadanne Udstillinger, og Tivoli afgav kun Plads eller Hus til dem, enten i selve Sæsonen eller umiddelbart før eller efter denne.

Af store Udstillinger, hvortil Tivoli har afgivet Terræn, skal anføres følgende:

- 1899 fra 10.—14. Maj: Havebrugsudstilling ved Alm. dansk Gartnerforening.
- 1903 fra 4.—6. Septbr.: Blomsterfest med Korso.
- 1905 fra 31. Maj—24. Septbr.: Dansk Koloniuudstilling,
- 1906: Tivolis Dukke- og Legetøjsudstilling samt en Blomsterudstilling.
- 1907 fra 28. Septbr.—7. Oktbr.: International Automobiludstilling.
- 1908 fra 26. Septbr.—5. Oktbr.: International Kogekunst- og Forplejningsudstilling.
- 1908—1909 og 1912 afholdt Møbelindustriforeningen nogle meget omfattende Udstillinger, under Navn af „Moderne Hjem“, i Koncertsalen og nærliggende Bygninger.

Sammen med Industriforeningen opførte Tivoli i Sommeren 1911 et stort og dekorativt Bygningskompleks paa den saakaldte Festplads i Hjørnet ved Tietgensgade og Bernstorffsgade. Der blev samlet en omfattende Turist- og Sports-Udstilling i disse Lokaler, og Carl Lund udførte et prægtigt Diorama af en dansk Bøgeskov med Anemøner og rislende Bæk. Udstillingen slog dog

ikke rigtig an, Publikum vilde have muntre Festarrangementer, hvorfor Direktionen resolut lukkede Udstillingen, for en Ugestid senere at aabne Terrænet igen med et nyt Festarrangement, der kaldtes „Rosen blusser“. Det havde mere Held med sig. Om Efteraaret benyttedes atter Bygningerne til „Damernes Udstilling“.

Den sidste af de store Udstillinger blev afholdt i September—Oktober 1913 og var en Bohaveudstilling, arrangeret af Fællesforeningen af danske Snedkere.

Fyrværkeriet.

Det har fra Tivolis første Dage været en staaende Regel, at hver Festaften maatte ende med et Fyrværkeri; førend den sidste Raket og den sidste Bombe havde sendt sin funklende Regn af Gnister udover den tæt sammenstuede Mængde, og førend de obligate tre Kanonskud havde sat Punktum for det Hele, kunde ingen god Københavner tænke paa at gaa hjemad.

Tivolis første Fyrværkeri hed Høgh-Guldberg og var titulær Overkrigskommisær, han afbrændte Fyrværkeriet 1843 paa Carstensen's Benifice, og fra den Dag var han i nogle Aar Leverandør ved alle Festerne i Tivoli.

Saa vilde Tilfældet, at Carstensen paa en Rejse til Rom, i denne By gjorde Bekendtskab med en ung italiensk Fyrværker, ved Navn Gaetano Amici; med denne Mand, med hvis Evner paa det pyrotekniske Omraade Carstensen havde haft Lejlighed til at gøre sig bekendt, sluttede han Kontrakt paa et Aar, og Amici kom til København. Han fortrængte snart helt Guldbergs Fyrværkerier, som langt fra kunde maale sig med Italienerens Farverigdom og Variationsevne, og Amici holdt Stillingen til sin Død i 1882, beudet af Københavnerne og benaadet af den danske Konge med Dannebrogsmændenes Hædertegn.

Efter ham kom Fritz Busch. I de første Aar var det jo en temmelig vanskelig Sag for den unge danske Begynder at følge i sin udlærte Forgængers Fodspor; men Busch gav ikke op; Aar for Aar arbejdede han sig frem, og stadig blev hans Farver klarere og hans Bomber højere i Flugten. Da for et Par Aar siden en Privatmand lod afbrænde nogle store engelske Fyrværkerier paa Vognmandsmarken, var Busch derude og gjorde Studier, og det var ikke lidt han dér lærte og forstod at udnytte paa det lille Terræn, han har i Tivoli til sine „Ildfester“; hans Farver og hans Præcision overgaar endog, hvad man kan se i Udlandet under langt større Forhold. Kun i 1888 var man ikke ret tilfreds, da blev det ham forbudt af Hensyn til Brandfaren ved Udstillingen at sende Raketter til Vejrs, og Fyrværkerierne maatte derfor, netop et Aar, hvor mange Udlændinge var i København, indskrænkes til „Sole“ og „Glober“ anbragt paa høje Stativer.

Fritz Busch er endnu Tivolis højt skattede Kunstfyrværker, og i Tusindtal er de Bomber og Raketter, som han i sin lange Virksomhed har glædet Tivolis Publikum med. Endnu iaar har hans Fyrværkerier indeholdt saadanne Virkninger og Overraskelser, at man har Lov til at vente sig meget, naar Etablissementet om et Par Aar skal fejre sit eget Jubilæum.

Særlige Festligheder.

Naar Byen København har været Skuepladsen for en større officiel Fest, en international Kongres el. lgn., har det saa godt som altid været en Selvfølge, at Tivoli, i det mindste for en Aften, skulde være Samlingsstedet for Fstedeltagerne, og Etablissementet har da ved saadanne Lejligheder iklædt sig sin skønneste Dragt af Lys og Farver.

Ved det skandinaviske Studentermøde i 1862 var saaledes Glanspunktet en Fest i Tivoli; et Par Aar senere fejredes Sønderjydernes Besøg derinde. I 1883 sejlede Deltagerne i den store Lægekongres gennem Havnen til Tivoli, hvor de blev modtaget med Illumination og Fyrværkeri, som endnu mindes. Ved Haandværkerfesterne i 1904, hvor det største Vogntog, Byen nogensinde har set, bevægede sig fra Ridebanen til Tivoli, var Etablissementet i tre Dage Festlighedernes Midtpunkt og saa fremdeles.

Ved den store internationale Pressekongres i Juni Maaned forrige Aar, umiddelbart inden Krigens Udbrud, var der i København samlet Repræsentanter fra de fleste Nationer; Festens Afslutning foregik ogsaa da i Tivoli, efterat Deltagerne i samlet Optog og under Fakkelbelysning fra Spejderkorpset var marscheret fra Paladsteatret, den gamle Banegaardshal, hvor Banketten var afholdt, ind gennem Tivolis illuminerede Portal til den festprædede Have, hvor Mængden trængtes for at give Plads.

Denne mindeværdige Aften var en pragtfuld Afslutningsfest paa det internationale Besøg, — desværre udviklede Forholdene sig hurtigt saaledes, at der sikkert vil gaa lang Tid inden en Gentagelse kan finde Sted,

* * *

Et Par meget store Velgørenhedsfester har Tivoli ogsaa været Skuepladsen for i de senere Aar. Den ene af dem var den 23. Septbr. 1900, efterat Tivolis Porte var lukkede. Hermann Bang stillede sig da i Spidsen for en stor Fest, der skulde afholdes til Fordel for de Fattige; Indtægten skulde benyttes til Indkøb af Kul. Med den Energi, Bang var i Besiddelse af, formaadede han i Løbet af et Par Dage at samle en Mængde Førsterangs Kræfter, der medvirkede i Koncertsalen og paa Teatret, og et illustreret

Hefte med Bidrag af Georg Brandes, Schandorph, Carl Ewald, Charles Kjærulff, Kristian Dahl og mange andre udkom og blev solgt til Fordel for det smukke Øjemed. Det blev ogsaa et meget betydeligt Overskud denne Aften kunde sende til de forskellige Understøttelsesforeninger.

Nogle Aar senere, i 1903, umiddelbart inden Sæsonen aabnedes, stillede Prinsesse Alexandrine, (vor nuværende Dronning) og Prinsesse Marie sig i Spidsen for en Maj-Fest, hvor ligeledes Programmet bestod af velvillig Medvirksomhed af en Mængde udmærkede Kunstnere. Prinsesse Marie udførte en original og smuk Akvarel, som blev reproduceret til Omslag paa Programmet og selvfølgelig blev solgt i Tusindvis. Ogsaa denne Fest bragte de fattige et meget stort Bidrag.

Tivoligården.

Det raske lille Drengkorps i de røde Uniformer med de store Bjørneskindshuer er en nøje Kopi af de danske Livgarde i Gallanuniform. Den havde sin første Fremtræden i 1872, da den paraderede ved en Fest, som blev afholdt den 13. Juni i Anledning af den nordiske Industriudstillings Aabning.

Siden da har der neppe været nogen større Fest paa Tivoli, hvor ikke Gården er modt frem i fuld Udrustning og med klingende Spil.

For en halv Snes Aar siden overtog Hr. Louis Scheiding Ledelsen af Korpsen, og ved hans Interesse og Energi for Sagen og ved den Disciplin, som han gennemfører, er det lykkedes at skabe et Monsterkorps, som Tivoli med Stolthed lader troppe op paa sine store Dage.

Foruden det førnævnte Infanteri med Bjørneskindshuene findes ogsaa en lille Afdeling i de gamle røde Infanteriuniformer fra 1848; samt et udmærket Musikkorps paa 30 Dreng med Tamburmajors.

I 1909 oprettedes en Hestgarde, der i alle Enkeltheder var en Gengivelse af den mindeværdige danske Hestgarde, som for et halvt Aarhundrede siden blev nedlagt som et overflødig og kostbart Korps. Disse Dreng paa deres smaa Heste og med de blanke Kyradser og Hjelme er, naar de traver gennem Haven, Genstand for megen Beundring.

Da Tivoli fejrede sit 70-Aars Jubilæum i 1913 skabtes et nyt Korps, nemlig Tivolis Artilleri.

Batteriet bestaar af 3 smaa Malmkanoner paa røde Lavetter og Hjul, efter Modeller fra Tøjhuset. Kanonerne, der bærer Navnene Anna, Fanny og Karen, er opkaldt efter Direktøernes Hustru og afgiver deres Salut paa Søndage og Fyrværkeriaftener. Hver Kanon betjenes af 4 raske Dreng i Somandsuniform og under Kommando af en Kadet og en Kanoner.

Tivolis Embedsmænd.

Et saa stort Etablissement som Tivoli maa selvfølgelig have et ret betydeligt Antal Embedsmænd. Direktionen alene kan ikke være overalt, den maa lægge sine Planer, give Ordre og lede Driften, men til at gennemføre Ordrene og varetage, at hvert enkelt Hjul i det store Maskineri arbejder, saaledes at ingen Standsning, den være nok saa kortvarig, sker, maa der findes Mænd, som foruden stor Interesse for deres Hverv tillige maa udvise megen Agtpaagivenhed og Præcision.

Blandt de Mænd, der staar Direktionen meget nær, skal nævnes Kontorchef G. K. Harvild, der siden 1906 med stor Dygtighed og Takt har været Lederen af Tivolis Kontor med dets Bogholderi og Sekretariat. Det gaar ikke, som saa mange tror, at naar Tivolisæssonen er sluttet, saa er Driften dermed forbi for det Aar; tvertimod, der ligger hele Aaret et meget stort Arbejde for Kontoret, som derfor ogsaa er aabent hele Vinteren. Der skal korresponderes med Kunstnere, Lejere og Bygningshaandværkere, ordnes Kontrakter og anskaffes Materiel, forhandles med Cheferne for Tivolis mange forskellige Afdelinger, kort sagt, der skal bringes i Orden efter den afsluttede Sæson og lægges til Rette for den kommende.

En anden Mand, som ogsaa daglig Aaret rundt maa staa ved Direktionens Side, er Inspektør O. Olsen. I 1904 tiltraadte han, som dengang var ung Tømmerformand, Stillingen efter Inspektør Leistedts Død; Direktionen vilde gerne have en praktisk Haandværker til Ledelsen af de mange Reparationsarbejder og Nyopførelser, som hvert Aar tiltrænges, og den har ikke haft Grund til at angre sit Valg. Den nuværende Inspektør holder med Myndighed Orden i det store Personale han har under sig, og han er afholdt og respekteret af de Lejere, Publikum og andre, som han daglig kommer i Berøring med. Tivolis Kasserer Hr. O. J. Ladefoged tiltraadte sin ansvarsfulde Stilling d. 1. April 1912, da hans Forgænger i Embedet Hr. V. Lebrecht trak sig tilbage efter 12

Aars Virksomhed. Særlig i Sommermaaneder, naar Tivoli er aabnet, er Kassererens Virksomhed meget omfattende, den store Masse af Smaaenge, Solv og Kobber, der passerer Tælleapparaterne hver Dag, gør det nødvendigt, at Kassereren har en Stab af Tællere under sig, som, efter at Pengene først er sorterede i en særlig dertil konstrueret Maskine, optæller disse, og lader en Del atter gaar tilbage til Byttekontorerne o. s. f., saaledes at de samme Pengestykker mangfoldige Gange kan passere Kassereren. De mange Udbetalinger til Kunstnere, Musikere, Skuespillere, Artister, Haandværkere, Kontrollører m. m. skal alle ekspederes fra Kassererkontoret, som selvfølgelig har sin særlige Plads i Tivolis Administrations Afdeling. Der er i foranstaaende Afsnit om Tivolis Virksomhed allerede anført Navnene paa en Del af de Mænd, som hver har sit Departement af Tivolis Drift under sin Ledelse; vi skal hertil endnu føje Tivolis elektriske Installatør, eller Belysningsmester, den Mand, som nøje kender Rede paa det Spindelvæv af elektriske Ledninger, der over og under Jorden giver Strøm til de Tusinder og atter Tusinder af store og smaa Blus, som paa Fastaftener forvandler den gamle Have til et straalende Eventyr.

Som ganske ungt Menneske begyndte Hr. Georg Persson sin Virksomhed paa Tivoli med at passe nogle faa Buelamper, men han forstod at følge med, efterhaanden som Elektriciteten blev taget mere i Brug, og neppe nogen anden dansk Installatør kan nu se tilbage paa en saadan Række af Belysningseffekter, som Hr. Persson har været Mester for. Han er endnu en ung Mand og vil forhaabentlig faa Lejlighed til i adskillige Sæsoner at forbaure Tivolis Gæster ved sine Massevirkninger af Lys og smukke Sammenstemninger af Farver.

Endelig bør nævnes Tivolis Gartner, som med sin store Skare af Arbejdere har Arbejde næsten hele Aaret rundt med at plante, beskære og træsse de ret betydelige Haveanlæg og Træplantninger, som Tivoli indeholder.

For et Par Aar siden maatte Tivolis dygtige, mangeaarige Gartner Holm trække sig tilbage af Helbredshensyn. Hans tætte og raske lille Skikkelse var vel kendt blandt Abonnenterne; man saa ham førdes overalt i Haven, givende Besked eller selv tagende en Haand i med, altid fulgt af et Par smaa Rottenhunde. Nu er han desværre syg og lidende nødsaget til at give Afkald paa den Gerning, som var ham saa kær, og en yngre Mand, Hr. Edv. Bentzen, er bleven hans Efterfølger. Hr. Bentzen, som forskellige Steder i Udlandet har studeret sin Kunst, bl. a. i de kejserlige Haver paa „Schönbrunn“ ved Wien, har vist sig som en meget dygtig Mand i sit Fag; hans pragtfulde Anlæg og Blomstergupper i Tivoli har vakt fortjent Beundring og har bidraget sit til, at Haven efterhaanden er bleven et meget søgt Opholdssted om Formiddagen og i de tidlige Eftermiddagstimer.

Tivolis Kontorbud, Hr. Ditlev Jensen, er et Navn, som ikke kan glemmes, naar Embedsmændene i det folkekære Etablissement nævnes; han er maaske den ældste af dem i Anciennitet, idet han allerede den 4. Maj 1908 kunde fejre 25 Aars Dagen for sin Ansættelse i Tivolis Tjeneste, ved hvilken Lejlighed han blev hædret med Solvmedaillen og anden velfortjent Anerkendelse. Hans populære Skikkelse med den guldtressede Kasket og den grønne Jakke med Guldknapperne ses hver Dag Aaret rundt paa Tivolis Kontor eller i dets umiddelbare Nærhed; han kender til Punkt og Prikke Tivolis indre Forhold, dets Lejere og dets Funktionærer, og han er paa Hat med alle Abonnenterne. Naar han spøgefuldt kaldes „Overdirektøren“, tager han det ikke ilde op, han har nemlig virket under fire Direktører og har altid været en betroet Mand; han har paa nært Hold fulgt med i Tivolis Udviklingshistorie og har haft rig Lejlighed til at studere, hvorledes Publikum skal have det, naar det skal finde sig tilfreds; og deri bestaar jo for en stor Del Kunsten at drive Tivoli.

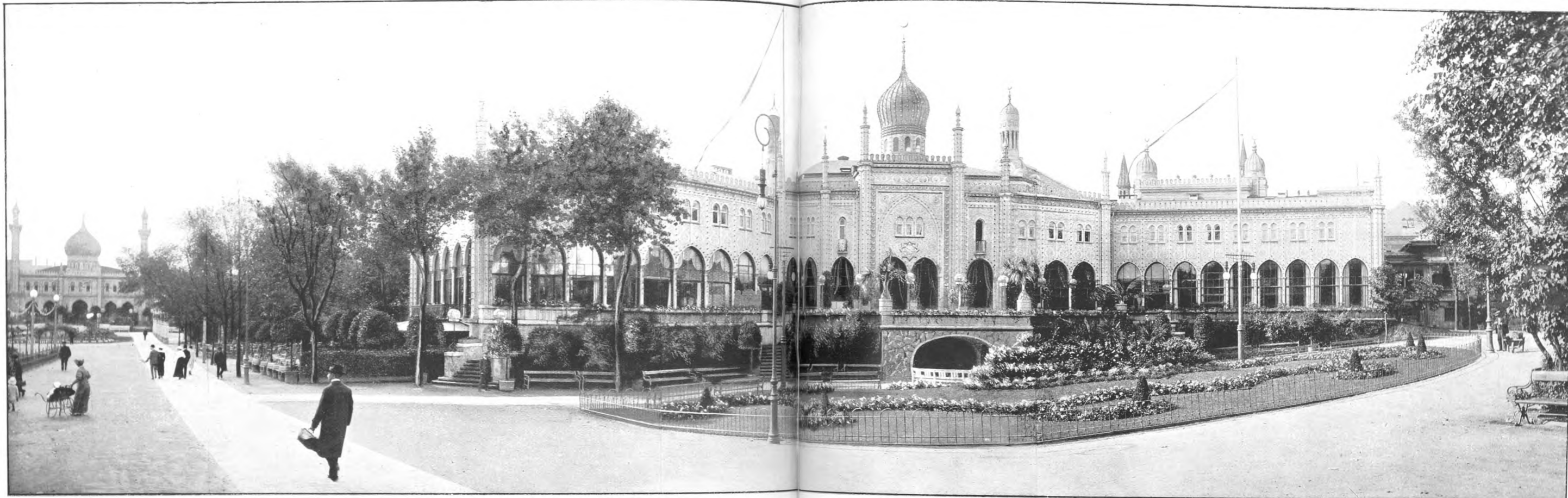
Tivolis Bestyrelse.

Efter Aktieselskabets Love bestaar Tivolis Bestyrelse af 6 Medlemmer, hvoraf det ene er Tivolis Direktør, det andet Bestyrelsens Delegerede i Direktionen. De to Herrer danner altsaa Etablissementets Direktion, som varetager den daglige Drift.

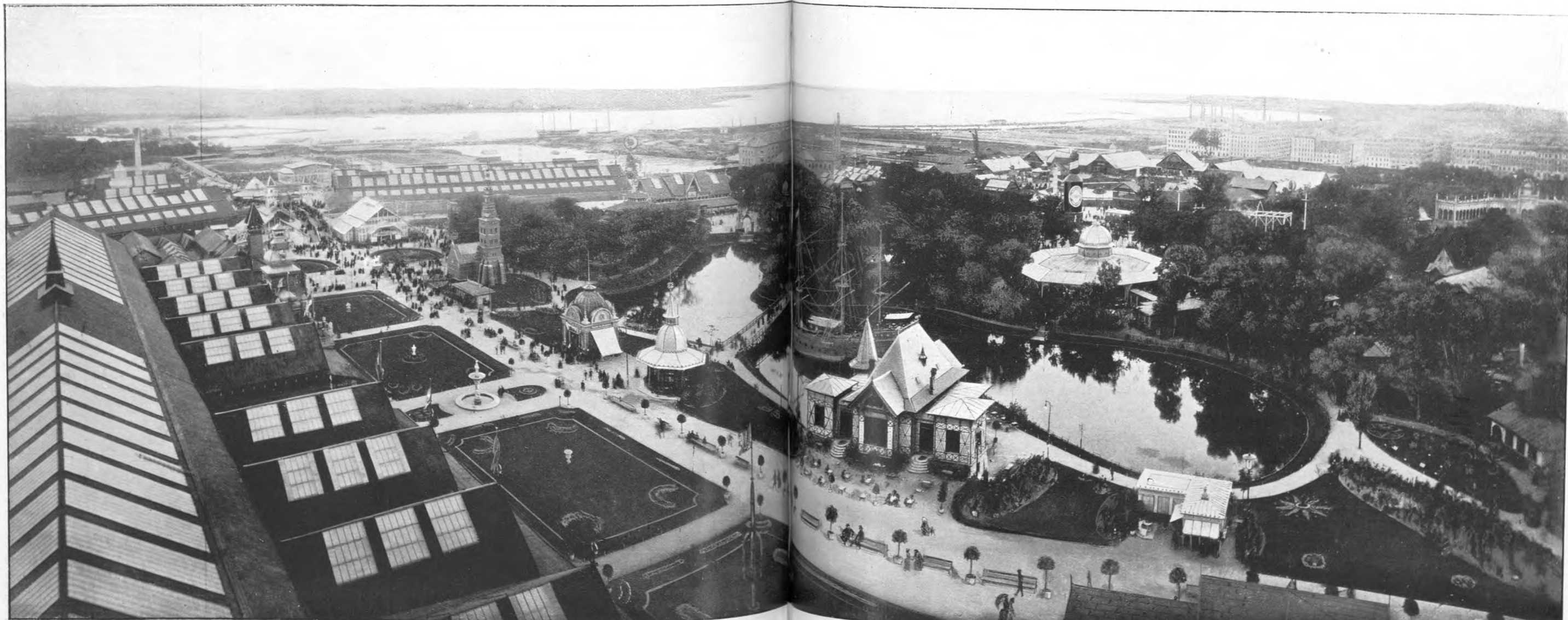
Paa nogle Blade forude er Navnene paa Tivolis første Bestyrelse allerede anført; den nuværende Bestyrelse bestaar af følgende Herrer: Direktør Harald Bing, Formand, indvalgt i Bestyrelsen d. 7. Decbr. 1906. Næstformanden er Kammerherre A. Krieger, valgt 12. Decbr. 1903, dernæst Overretssagfører A. Hvass, valgt 11. Decbr. 1909, Fabrikejer Bjørn Stephensen 9. Decbr. 1910 og Etatsraad Emil Glückstadt, der indtraadte d. 28. Septbr. 1914 efter Fabrikant Axel Meyers Død. Som det ældste Medlem sidder

Kontorchef G. K. Harvild.

Panorama over den nyeste Bazarbygning, tilvenstre den ny Koncertsal, tilhøjre den nye Bræddehytte. — Fotograferet af „Før og Nu“.

Panorama over Udstillingen 1888 og Tivoli, set fra Hovedbygningens Kuppel (orienterende
 Detaljer findes paa omstaaende Kort). — Fotograferet af Juncker-Jensen.

altsaa nu den fungerende Direktør, Arkitekt Arne-Petersen, der blev valgt i April 1899.

Som den, der ved sin udmærkede økonomiske Administration af Etablissementet bidrog mægtigt til at sikre dets Eksistens i Fremtiden, maa nævnes Grosserer T. S. Thrane, der i 30 Aar, fra 1880 til 1910, var Medlem af Bestyrelse og Direktion, dels sammen med Robert Watt, dels som Ene-direktør og sammen med Arne-Petersen.

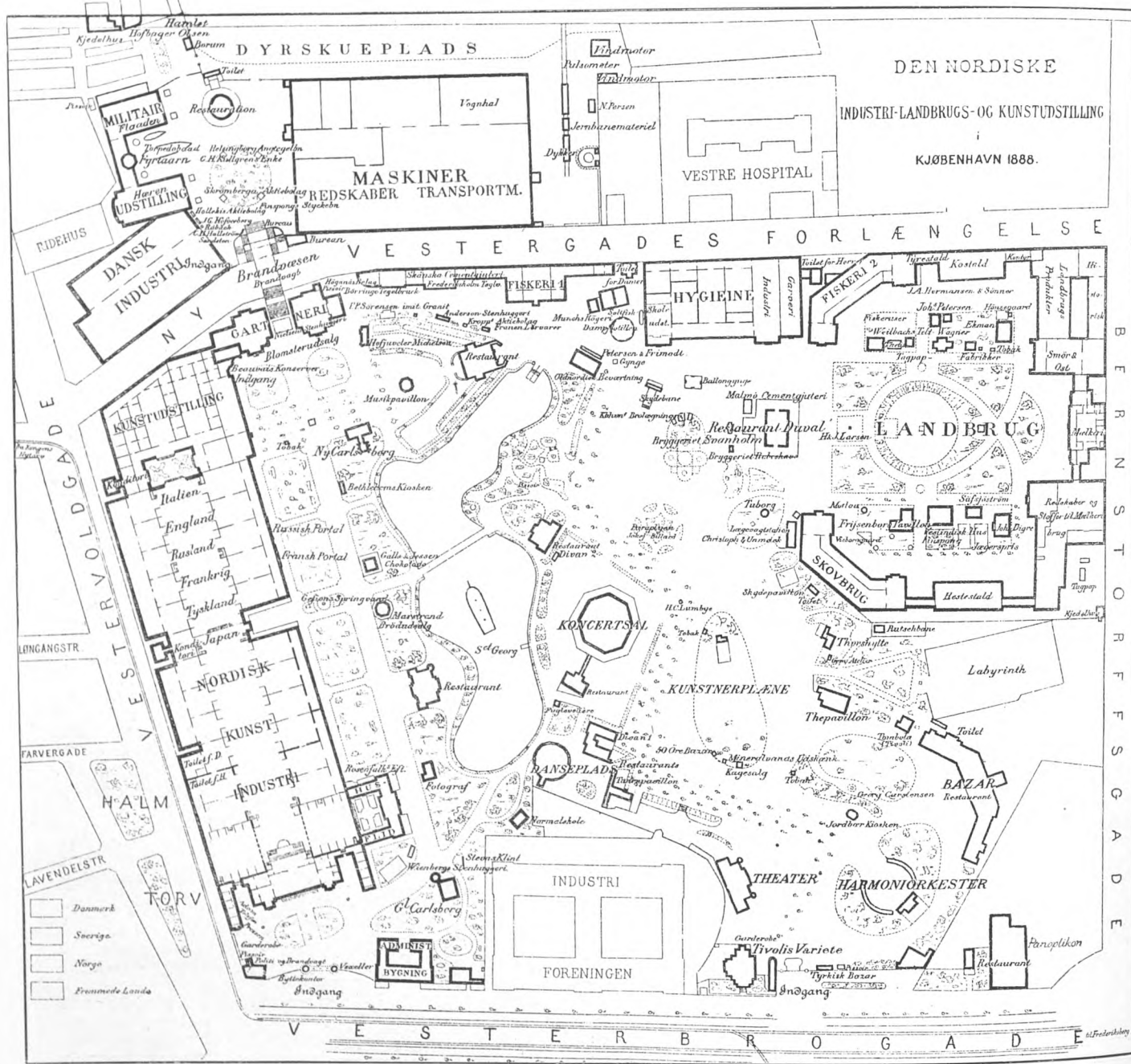
Tivolis Aktiekapital bestaar af 5000 Aktier, hver lydende paa 300 Kr., men med en Værdi, der i Virkeligheden er langt større. Bygningernes samlede Værdi er for Tiden op imod 2 Mill. Kroner. Til aarlige Vedligeholdelser af Bygninger med Inventar o. s. v.

Den nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunstudstilling i København 1888.

Det Emne, som „Før og Nu“ har valgt som Genstand for en saa indgaaende Behandling, som Pladsen tillader, i dette og paafølgende Nummer, tør sikkert paaregne ualmindelig Interesse.

„Den nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunstudstilling i København 1888“ var større og mægtigere end nogen tidligere her i Norden afholdt Udstilling og blev af en utvivlsom gennemgribende Betydning for Danmark og det danske Folk. —

Det første Spørgsmaal, der ganske naturligt paatrænger sig, er

Plan over Udstillingen i 1888.

kræves omkring 50.000 Kroner, dertil kommer et Beløb af omtrent samme Størrelse for Haven og Pladsen.

Musiken og Kunstpræstationerne i de fire Maanedere om Aaret, som Haven er aaben, drejer sig om en Sum paa op imod en kvart Million Kroner, og til Festarrangementer, Belysning og lignende bruges over 100.000 Kroner pr. Sæson. Naar hertil føjes, at Tivolis Leje, Skatter og Afgifter er over 200.000 Kr. pr. Aar, forstaar man, at der skal gaa mange Besøgende gennem Tælleappaterne for at bringe disse Summer ind, eller rettere, man forbaves maaske ikke saa meget, naar man erfarer, at Entré-Indtægterne langtfra dækker Driftskostningerne; dertil maa endda bruges en meget betydelig Del af de Lejer, som Tivoli kan indkassere af Restauranter og Forlystelser.

Saalænge det imidlertid lykkes Bestyrelsen at tilfredsstille paa den ene Side Publikum og Presse og paa den anden Side Aktionærerne, saalænge vil det berømte Etablissement med Rette have Lov til at være for København, hvad det nu i 72 Aar har været, og saa længe vil man af et godt Hjerte kunne udtale paa dets Vegne *vivat, floreat, crescat.*

dette: Hvorfor valgtes netop 1888 til at blive Udstillingsaar?

Svaret ligger lige for.

Den 12. Juli kunde Industriforeningen i København fejre sit halvt hundredeaarige Jubilæum, og denne celebre Begivenhed kunde ikke markeres paa en smukkere og stoltere Maade end ved, at Foreningen gjorde Ønsket om en stor nordisk Udstilling, der allerede længe havde ligget i Luften, til Virkelighed.

Det var Industriforeningens daværende Formand, Philip Schou, der i 1883 først fremsatte Tanken, og baade i Foreningens Bestyrelse og Repræsentantskab og senere ved Generalforsamlingen fik hans Tanke en ligesaa begejstret som enstemmig Tilslutning.

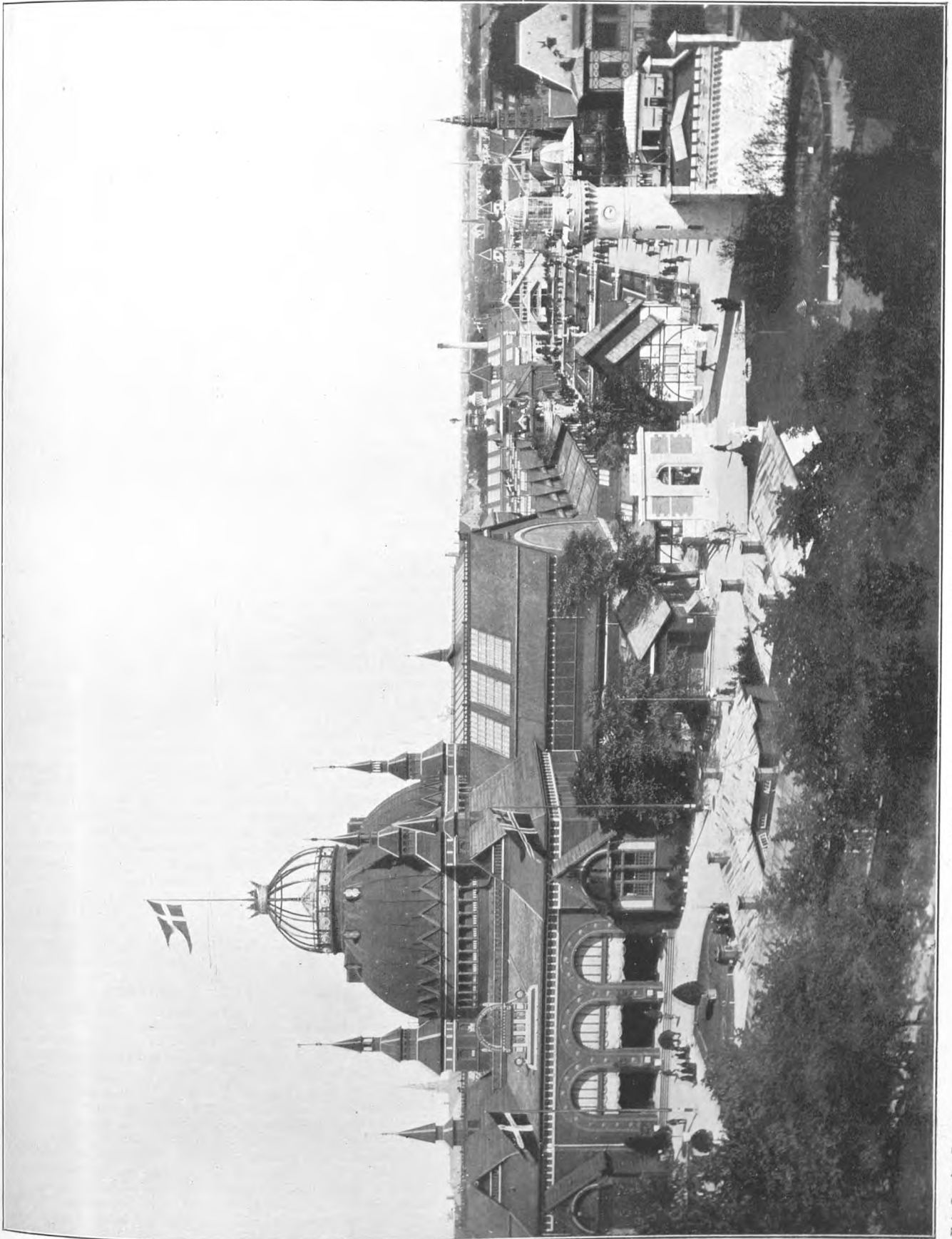
Direktør Philip Schou, der foruden sin anerkendte Dygtighed tillige ejede Initiativets rige Evne, havde længe arbejdet for vor hjemlige Kunstindustri's Fremme, og i den Udvikling, han saa varmt tilstræbte, baade ved Tilskyndelsen til Udgivelsen af et kunstindustrielt Tidsskrift og til et eventuelt Kunstindustrimuseum, indsaar han med Klarsyn, at en Udstilling vilde blive et saare kraftigt medvirkende Led, og det stod ham samtidig i lige Grad klart, at den danske Industri vilde faa en mægtig Impuls til ud-

mærket Belæring og stærke Fremskridt, saafremt det kunde lykkes at faa de store, evropæiske Lande til at deltage i denne Udstilling.

Men ensidig var Philip Schou mindst af Alt. Var Kunstindustrien end hans Kælebarn, forstod han saa godt, at hvis Udstillingen skulde komme til at skænke Danmark det fulde Udbytte,

Aaret 1888 ogsaa for det danske Landbrug vilde bringe et betydningsfuldt Jubilæum, som havde gyldigt Krav paa at fejres paa højtidelig Vis, idet det i dette Aar vilde være netop et Aarhundrede siden, at Stavnsbaandet løstes for den danske Bonde.

Selvfølgelig sluttede Landhusholdningsselskabet sig med den største Sympati til hans Forslag.

Udstillingens Hovedbygning (Kunsthøstingshallen) til højre Udstillingsgaden).

Fot. Juncker-Jensen.

galdt det om, at den gav et samlet Billede af Nordens forskellige Næringsvirksomheder, og med den uhyre Betydning, Danmarks Landbrug i Tidens Løb havde erhvervet sig, blev det da en af hans ivrigste Bestræbelser at formaa det kgl. danske Landhusholdningsselskab til at slutte sig til Udstillingstanken.

I sit Forslag til dette Selskab betonedede han med Rette, at

Endnu var der dog et Skridt af Vigtighed tilbage, for at Udstillingen kunde blive et fyldigt og værdigt Udtryk for Nationens Ydeevne. Kunsten maatte virke med. Og da de nødvendige Forberedelser ogsaa i denne Retning var trufne, galdt det endelig om at finde et Terræn, der var brugeligt for det store Formaal.

Der blev da stillet en Forespørgsel til Københavns Kommunal.

bestyrelse for at erfare, hvorvidt en paatænkt nordisk Udstilling i 1888 turde paaregne at faa overladt Terrænet mellem Vesterbrogade og Vestervoldgade, Ny Vestergades Forlængelse, Bernstorffsgade og Tivoli til Brug for Øjemedet.

I Begyndelsen af 1885 indløb et imødekommende Svar paa denne Forespørgsel, og der stod da nu kun tilbage at sikre Udstillingstanken Sympati hos en fremragende og af hele den danske Nation højt anset Personlighed, hvis Navn kunde være Samlingsmærke under de herskende, stærkt splittede politiske Forhold.

I Lensgreve C. E. Krag-Juel-Vind-Frijs blev denne Mand funden, og den 13. Juni 1885 afholder saa Udstillingskomitéen sit første konstituerende Møde, til hvilket der i alt var indbudt 31 Mand som Delegerede, og hvor Interessen straks viste sig saa stærk, at man fik et levende Indtryk af, at den kommende Udstilling utvivlsomt vilde blive et nationalt Foretagende af vidtrækkende Betydning.

Dette Indtryk bestyrkedes yderligere ved den Omstændighed, at den vordende Komité's Rammer bestandig maatte udvides, saaledes at den i sin endelige Skikkelse kom til at bestaa af ikke mindre end 68 Medlemmer, hvortil endvidere 33 Tilkaldte sluttede sig, og organiserede sig under en Præsident — ovennævnte Grev Frijs — og tre Vicepræsidenter, Direktør Philip Schou for Industrien, Lensgreve Danneskjold-Samsøe for Landbruget og Etatsraad Heinr. Hansen for Kunsten.

Og da Hs. Maj. Kong Christian den IX i Marts 1887 havde vist Udstillingen den Velvilje at overtage Protektoratet, var hele det foreløbige ydre Apparat bragt i en lykkelig Form, og den paafølgende Dag blev Udstillingens Afholdelse endelig vedtaget.

Det var et ganske fortrinligt Terræn, Udstillingen havde erhvervet sig, og det blev af den største Betydning, at den i August 1886 indgik Kontrakt med Københavns Sommer-Tivoli, hvorefter Udstillings-Komitéen overtog Tivolis Drift for Regnskabsaaret November 1887 til 31. Oktober 1888.

Enhver skillende Grænse mellem Udstillingen og det verdenskendte Etablissement bortfaldt, — med andre Ord: Tivoli indlemmedes helt og holdent i Udstillingsterrænet.

Arkitekt Martin Nyrop blev udset til at skulle være Udstillingens Bygmester. I Begyndelsen af 1887 stod allerede hans Tegnekort færdigt, og snart arbejdedes der paa det vidtstrakte Terræn som i den travleste Myretue.

Det første Skridt maatte være at udbyde Opførelsen af Hovedbygningen, der ligesom alle de øvrige Udstillingsbygninger skulde være af Træ, til Licitation mellem et begrænset Antal Tømrermestre.

I Marts 1887 aabnedes Licitationstilbudene, og Tømrermester Vald. Petersen, der havde givet det laveste Tilbud — 159,520 Kr. — blev den Sejrende, og allerede den 12. Marts nedrammedes ved en lille Festslighed — iøvrigt i en forrygende Snestorm — den første af de Pæle, der skulde bære den mægtige Bygning, hvis Kuppel naaede op over Rundetaarns Højde.

Den 3. September fandt Rejsegildet Sted, og paa det øvrige Terræn havde der samtidigt været arbejdet med en saadan Ihærdighed, at man snart saa Udstillingsbyen rejst. For at give vore Læsere et Begreb om dens imponerende Størrelse, vil vi blot notere, at alene Bygningernes Grundfladeareal havde en Udstrækning af 145,644 □ Alen.

Det Terræn, man havde faaet overladt af Magistraten, befandt sig i en højst forskellig Tilstand, — en Del var afgravne Voldstykker, andre Dele var den opfyldte Stadsgrav, hvoraf selvfølgelig fremgaar, at de maatte underkastes en meget omfattende og meget kostbar Behandling.

Københavns Kommunes Gartner, Ove Høegh-Hansen, var den, der fik Æren af at bringe Orden og Skønhed over dette Kaos.

For vi slutter Afsnittet om Udstillingens Tilblivelseshistorie, er det kun simpel Retfærdighed at nævne et Navn, der i denne Forbindelse kun kan mindes med Vemod: Malermester E. Schmiegelow.

Han var i Januar 1886 bleven indvalgt i Udstillingskomitéen som Byggeudvalgets Formand, og det bør særlig erindres, at det var ham, der udpegede Arkitekt Nyrop som den, der burde være Udstillingens Bygmester.

I sin Stilling som Byggeudvalgets Formand indlagde Schmiegelow sig betydelig Fortjeneste, indtil Sygdom i November 1887 tvang ham til at forlade sin Post. Han erfarede paa sit Dødsleje, at den Udstilling, om hvilken alle hans Tanker kredsede til det Sidste, og som han i Aarevis havde skænket alle sine Kræfter, skred frem, stod færdig og aabnedes under Nationens begejstrede Tilslutning. Men selv fik han den aldrig at se.

Den 5. Marts 1887 faar Komitéen en Skrivelse fra Københavns Kommunalbestyrelse med det glade Budskab om, at dens Andragende om 200,000 Kr. bevilges, og den 15. April samme Aar viser det sig, at Indenrigsministeriets Budget for 1887—1888 indeholder et Tilskud til Udstillingen paa 300,000 Kr., og paa denne sidstnævnte Datum aabnes Udstillingens Bureau.

I begge de lykkeligt bevilgede Andragender — til Kommunalbestyrelse og Indenrigsministerium — er følgende vigtige Bestemmelser fastslaaede: for det første, at Udstillingen ikke vil berøge Pladsleje af Udstillerne, for det andet, at man vil søge at skaffe en Garantifond dannet, og endelig, at det eventuelle Overskud af Udstillingen i sin Helhed skulde komme offentlige Industri- og Landbrugsmuseer tilgode.

I Magistratens Bevilling paa 200,000 Kr. var det som Betin-

gelse fastsat, at Udstillingens Garantifond skulde være mindst af samme Størrelse, og denne Garantifond søgtes da straks tilvejebragt.

Man udsendte en Række Henvendelser om at komme Udstillingen til Hjælp ved at tegne sig paa Portioner à 500 Kr., idet det meddeltes, at der i Udstillingskomitéen selv var tegnet 30,000 Kr., og at Industriforeningen havde tegnet sig for 50,000 Kr.

Med hvor stor Interesse Udstillingen omfattedes, viste sig paa den eklatanteste Maade, idet der paa ganske faa Dage var tegnet et betydeligt større Beløb end de fordrede 200,000 Kr., og Garantifonden kom i det hele til at tælle 329 Deltagere med ialt 346,500 Kr. Det største Bidrag efter Industriforeningens kom fra Landhusholdningsselskabet, der tegnede sig for 10,000 Kr.

Som det sikkert vil være mange af vore Læsere bekendt, stillede Forholdene sig saaledes, at der ikke blev Tale om at kræve en eneste Øre af Garantisummen.

Efter Garantibevisernes Ordlyd skulde Udstillingskomitéen inden 3 Maanedersdagen efter Udstillingens Lukning ved speciel Underretning til hver enkelt Garant reservere sin Ret, saafremt den vilde gøre den gældende, — men den 2. Januar 1889 forløb, uden at der i den Anledning udsendtes et eneste Brev, og dermed var altsaa Garantien bortfalden.

Det varede ikke længe, før Udstillingskomitéen fik de fornødne Penge til Raadighed, og det viste sig snart, at de Summer, man indkasserede, oversteg dem, man paa Budgettet havde kalkuleret.

Udstillingens Bank var Landmandsbanken, der i Skrivelse af 9. Februar 1887 havde erklæret sig villig til at aabne Udstillingen en løbende Konto, saaledes at der for de Beløb, Udstillingen fik indestaende i den, godtgjordes den 3% i Rente, medens Banken beregnede sig 4% for de Beløb, som Udstillingen kom til at skylde den. —

Efter at man havde faaet Vished om, at Udstillingen omfattedes med Interesse i Norge og Sverrig, anmodede Komitéen Indenrigsministeriet om velvilligt at foranstalte, at der udgik Indbydelse til disse to Landes Regeringer.

Norge var øjeblikkelig beredt. Noget langsommere gik det for Sverrigs Vedkommende. Regeringens Forslag, om at bevilge 50,000 Kr. til Formaalet, forkastedes i den svenske Rigsdag.

Hermed var Sagen officielt falden. Men en nystiftet Forening, „Sverrigs allmänna Exportforening“, der havde Kronprinsen til Præsident, tog den resolut op igen, hvorefter Alt gik i Orden.

For Norges Vedkommende meldte sig ialt 612 Udstillere, for Sverrigs 954.

Af repræsentative Navne, der i denne Sammenhæng paakræver Interesse, kan vi for Sverrig nævne Carl L. Bendix, nuværende Hofintendant, der senere blev Generalkommissær ved den baltiske Udstilling, og som i Udstillingskredse er meget kendt og afholdt, og for Norge, blandt andre, Dekorationsmaleren Vilh. Krog.

For at paavirke ikke-nordiske Lande til at deltage i den store nordiske Udstilling, foretog Philip Schou i 1886 sammen med den ovennævnte Maler Schmiegelow en Rejse til London, Paris, Wien og Berlin.

Man henvendte sig i disse Storbyer til de derværende kunstindustrielle Selskaber og Musæer. Udstillingen tilbød her eventuelle Deltagere at betale alle Genstandenes Transport fra nærmere bestemte Havne og tilbage igen, endvidere at overtage baade Sø- og Brandassurancen, at opbevare Emballagen under Udstillingstiden og endelig at yde den tilstrækkelige Arbejdskraft til Varernes Udpakning, Opstilling og Indpakning.

Til Gængæld forlangtes det, at de paagældende Genstande var af udsøgt Kvalitet, og at de forskellige Lande sendte hver sin Kommissær, der maatte paatage sig Afdelingernes Ordning.

Efter en Del Vanskeligheder, der en Tid syntes at skulle stille sig hindrende i Vejen, gik alt ogsaa her i Orden, og til de nævnte Lande sluttede yderligere Rusland og Italien sig.

Da den nordiske Udstilling aabnedes, stod baade den franske, russiske og engelske Afdeling væsentlig fuldt færdige. Den 6. Juni aabnedes den italienske, og den 7. Juli endelig den tyske Afdeling.

Baade for Englands og Tysklands Deltagelse havde vor daværende Kronprins — senere Kong Frederik den 8de — haft den allerstørste Betydning. Ved sin Nærværelse i London under Solvbrudshøjtidelighederne for Prins Edward og Prinsesse Alexandra, og ved sin Nærværelse i Berlin ved gamle Kejser Wilhelms Begravelse, lagde han sit Ord i Vægtskaalen, og bibragte den lykkelige Løsning.

Det siger sig selv, at den livlige internationale Deltagelse gav Udstillingen en egen Charme.

Den fik et ganske særligt og ejendommeligt Udtryk ved forskellige Lejligheder, f. Eks. da Ruslands Afdeling indviedes ved en kirkelig, pompøs Højtidelighed. I fuldt Skrud messede den herværende russiske Præst sammen med et Sangkor og bestykkede Afdelingens Façadebygning og Udstillingsgenstandene med Vievand, og efter denne gribende Ceremoni meddelte den russiske Kommissær, at den russiske Storfyrsttronfølger havde overtaget Protektoratet over Afdelingen.

Ligeledes gav de fremmede Tungemaal og de fremmede Fysiognomier, der stadig hørtes og saas paa Udstillingen, et væsentligt Bidrag til dens Karakter.

Endelig forstærkedes Udstillingens internationale Præg i høj Grad ved den af Brygger Jacobsen som et privat Foretagende genialt gennemførte franske Kunstudstilling, der fandt en levende og udelte Beundring. Som man kunde vente, havde der selvfølgelig

Arkitekt Nyrops Stab.

Ludvig Andersen, Arkitekt.	Gotfred Tvede, Arkitekt.	Bagger, Arkitekt.	Th. Hirth, Arkitekt.	N. Jacobsen, Arkitekt.	Thorvald Lange, Arkitekt.
Kresten Larsen, Arkitekt.	Arne-Petersen, Arkitekt.	Martin Nyrop, Arkitekt.	Bald, Tømrermester, Udst.s Konduktor.	Eggelin, Billedskærer.	

lig til en Begyndelse vist sig nogen Misstemning lige overfor de franske Kunstnere fra deres danske Kollegers Side, idet man — maaske ikke helt uden Grund — betragtede den glimrende franske Kunstudstilling som en mindre kærkommen Konkurrent til den danske. Men Misstemningen fortog sig hurtigt og forskaffede kun de franske Kunstnere en dobbelt varm Tilslutning fra alle Sider. —

Paa den begrænsede Plads vi, i Forhold til det overvældende Stof, har at raade over, gælder det at skænke de Forhold, som maa forudsættes at have speciel Interesse for vore Læsere, en særlig Omtale.

For saaledes at give et Begreb om Udstillingens enorme Omfang, vil vi dvæle et Øjeblik ved Assurance-spørgsmaalet, der i den Hensigt vil være udmærket illustrerende.

Paa Udstillingsterrænet var der hovedsagelig to forskellige Arter Genstande, for hvilke der kunde blive Tale om at tegne

Brandforsikring, — nemlig Udstillingsbygningerne og de i dem udstillede Varer.

Hvad Bygningerne angaar, var det selvfølgelig de paagældende Tømrermestre, der maatte sørge for deres Forsikring, indtil de afleverede dem. Ved Udstillingens Ophør, da de igen stod som Ejere, paalaa Forsikringen dem paany.

Af større Interesse var Spørgsmaalet overfor Udstillingsgenstandene. Her drejede det sig jo om meget betydelige Summer, og allerede i Begyndelsen af 1887 havde Komiteen sin Opmærksomhed henvendt paa Sagen.

Efter forskellige Forhandlinger lykkedes det at faa dannet et Slags Syndikat af Assurance-rører (Grosserer-

ne Fritsche, som Formand, Halkier, Hekscher, Hellesen, Hertz og Toxen-Worm som Tilforordnede), der omfattede 38 i København repræsenterede Brandforsikringsselskaber. Dette Syndikat erklærede sig villigt til at overtage Forsikringen til et samlet Beløb af 7 Millioner Kr. mod en Præmie af 15 pro mille, saaledes at ethvert Selskab, uden Solidaritet med de øvrige, hæftede med den af det tegnede Sum.

Det hele til Raadighed stillede Beløb af 7 Mill. Kroner blev ikke benyttet, idet der hos Syndikatet kun tegnedes Forsikringer for henved 5 Mill. Grunden hertil laa for en stor Del i, at mange Udstillere fandt Præmien for høj, hvorfor de slog sig til Ro med Bevidstheden om, at der fra Komiteens Side var truffet saa omfattende og betryggende Sikkerhedsforanstaltninger, at Risikoen ved ikke at forsikre var rent minimal.

Blandt de Foranstaltninger man saaledes havde truffet, kan f. Eks. her noteres, at da der to Gange under Hovedbygningens

Opførelse var faldet brændende Fyrværkerigenstande ned over den fra Tivoli, blev i August altopstigende Fyrværkeri forbudt Tivoli, — endvidere, at Københavns Kommandant beordrede, at forskellige Vagt- og Kaserne-sprøjter ved udbrydende Ildsvaade øjeblikkelig skulde give Møde, ligesom Ingeniørregimentet skulde afgive hele sin disponible Styrke til Brandvæsenets Assistance, og endelig at alle Bygningerne forsynedes med Lynafledere, og at Brandvæsenet trak en saakaldet Tobaksgrænse omkring samtlige Bygninger, indenfor hvilke der ikke maatte ryges. —

I Pressen omfattedes Udstillingen med varm Interesse. Alle Partier samlede i et enigt

Arkitekt Brinkopfs Stab.

Staaende fra venstre: Arkitekterne Knud Ludvigsen, Rønne (død), Hassing, ?, Christiansen.
Siddende fra venstre: Brinkopf (Industriafds. Arrangør), Arkitekt Arne-Petersen, Bogholder Degenkolw, ?

Ønske om, at det kæmpemæssige Foretagende maatte forløbe paa den smukkeste Maade.

Under Udstillingen i 1872 havde Presseforholdene, i Sammenligning med dem i 1888, nærmest været idylliske. Nu var de politiske Kampe ofte af en meget bitter Natur, Parti stod skarpt mod Parti, og under disse Omstændigheder maatte det betragtes som et stort Held, at Udstillingstanken blev hilst med Velvilje fra alle Fraktioner, og at Udstillingen ansaas for en Sag, der burde holdes fri af alt Partivæsen. Lige fra den første Begyndelse søgte Komitéen at stille sig i det venskabeligste Forhold til Pressen.

Man tilbød nogle Lokaler paa Udstillingen til Disposition for Pressens Medlemmer og henvendte sig til Københavns Journalistforening for at faa alt Nødvendigt ordnet.

Journalistforeningen nedsatte derpaa et Udvalg, bestaaende af dens Formand, Professor P. Hansen, Direktør Ritzau og cand. phil. Mariager, og samtidig blev de Værelser, der var stillet til Brug for Journalisterne paa Udstillingen, udstyrede med Møblement og Bibliotek paa saa smuk og komfortabel en Maade, at det i høj Grad paaskønnedes.

For at Presseudvalget — der kun repræsenterede Højre — ikke

Den 18. Maj 1888 aabnedes Udstillingen med en imponerende Højtidelighed.

Indbydelserne lød paa Kl. 1.

Til al Lykke havde Sommeren, der hidtil ikke havde vist sig villig til at vise sig, netop valgt Udstillingens Aabningsdag til at holde sit Indtog over Danmark. For første Gang laa Udstillingsterrænet badet i varmt og stille Solskin.

Kl. 1½ ankom de kongelige Herskaber, først Prins Valdemar med Prinsesse Marie, derpaa Kronprins Frederik med Kronprinsesse Louise samt Prinserne Christian og Carl, og endelig Kongen og Dronningen i Følge med Prinserne Vilhelm og Hans.

Ledsagede af Udstillingens Præsidenter, Komitéen og de fremmede Kommissærer gik den kongelige Cortège gennem Kongeværelserne til de anviste Pladser, hvorefter Kantaten straks tog sin Begyndelse.

Baarne af Lange-Müllers Musik bruste Chr. Richardts skønne Ord gennem det vældige Rum. Der var Højtidsfuldhed, en rig, betagende Stemning over Handlingen. Foruden at frembyde et pragtfuldt Skue med funkende Sollys over brogede Uniformer, blinkende Ordner og straalende Dame-Toiletter, blev Aabnings-

Udstillingens Arkitekt (Nyrop) med Assisterer og Entreprenører.

staaende, fra venstre: Arkitekt L. Andersen, Tømrermestrene Teisen, Haarlev, Jul. Nielsen, Maag, Vald. Nielsen, Arkitekt Larsen, Tømrermestrene Oscar Köhler og Klentz, Arkitekt Arne-Petersen, Tømrermester H. P. Nielsen, Arkitekterne Kr. Larsen, ?, Erik Schjødt, liggende fra venstre: Arkitekterne Th. Lange, N. C. C. Smith, Bald, Martin Nyrop, Th. Hirth, G. Tvede, Tømrermester Tesch. I Træet fra venstre: ?, Arkitekterne N. Jacobsen og Bagger.

skulde faa et for stærkt ensidigt Præg, supplerede det sig med Redaktør Borchsenius og cand. phil. P. Nansen, og det saaledes etablerede Femmands-Udvalg blev fremtidig Udstillingskomitéens velvillige Medarbejdere.

Hvad de udenlandske Presseforhold angik, traadte Komitéen i virksom Forbindelse med Rudolf Mosse i Berlin, og som dygtig Mellemand traadte her Forfatteren Herman Bang hjælpende til.

Nu var Tiden snart inde til, at man burde sysselsætte sig med Tanken om, hvorledes Aabningsdagen burde festligholdes, og man nedsatte da ogsaa her et Udvalg (Borgmester H. N. Hansen, Etatsraad Hein. Hansen og Prof. Nyrop), som tog det i sin Haand at ordne Alt, vedrørende denne vigtige Sag.

Udvalget henvendte sig til Digteren Chr. Richardt og Komponisten Lange-Müller, der skulde skrive og komponere Udstillingskantaten, til hvis Udførelse Musikforeningens, Koncertforeningens og Cæcilieforeningens Damekor tilsagde deres Assistance. De samlede københavnske Sangforeninger afgav Mandssangerne, og Kammeranger Simonsen og Skuespiller Emil Poulsen paatog sig Solosangen og Recitativet.

Det vældige Apparat (Koret talte 420 Personer og Orkestret 80 Musici) gjorde det ved Aabningshøjtideligheden umuligt at skaffe fornøden Siddeplads. De eneste, for hvem der forbeholdtes Stole, var, foruden de Kongelige, Ministrene, Tingenes Formænd, Præsidenterne for Udstillingen 1872 og Medlemmerne af Corps diplomatique. —

højtideligheden en gribende Fest, der aldrig vil kunne glemmes af de Lykkelige, der var tilstede.

Indgangs-Koret begyndte:

Aandens og Haandens mangfoldige Frugt
rigt og broget og smukt
som Aladdins-Synerne blinke!
Paa Hellenernes Vis
vil vi kappes om Pris. —
Det er Fest, — se Kransene vinke!

Saa kom et Recitativ, hvoraf vi anfører følgende skønne Strofer:

Som en tresidet høj Pyramide
stabler sig op under Kuplens Top
— vider sin Fod til Telt og Bod —
tre Verdner i god Harmoni
Side om Side:
Agerbrug — Kunst — Industri!
Hver bærer sin Sten til Husets Lykke —
Hver gør sin Gavn eller bringer sit Smykke!

Efter et Kor tager Recitationen atter fat og taler om Agerbrugets rige Blomstring i de nye Tider og dets Forhold til den fremadskridende Industri. I et paafølgende Kor skildres i ægte Richardt'ske Billeder, hvorledes Bjergenes, Havenes og Jordens

Frembringelser først ved at underkastes Maskinernes Behandling kan blive Mennesket til Nytte.

Forvandling! Du er Løsnet for al Industri!
 Forvandling! Du er Haandværkets Tinde!
 Forvandling! Det er Brugets og Maskinens Poesi!
 Hvor Kløgt og Kraft sig broderlig forbinde!
 „Gør Jorden underdanig!“, saa lod det gamle Bud.
 Og bruge vi hver Evne, vi fik af vor Gud,
 Skal Alt, hvad Jorden Fylde gav,
 Skal Lys og Luft og Ild og Hav
 End mer vorde Livets Tjenerinde!

Den tankerige og pompose Kantate ender i følgende kraftfulde og udmærkede Strofer:

Industriens og Kunstens og Landbrugets Mænd,
 Hver en Arbejdets Ridder og Væbner og Svend —
 Vel mødt ved vort vaarlige Stævne!

dette Antal Dage ind i den samlede Indtægt, ses det, at Gennemsnitsindtægten pr. Dag var 7,630 Kr.

Den laveste Indtægt 2,329 Kr. faldt paa den første Fredag i Juni, — den højeste, 26,231 Kr., paa Søndag den 22de Juli.

Søndagene var, som rimeligt er, Udstillingens bedste Dage, idet Gennemsnitsindtægten paa disse Dage var 16,528 Kr.

Ved Abonnementet indkom som nævnt 302,695 Kr. og ved Tælleapparaterne en samlet Sum af 1,050,515 Kr., — altsaa tilsammenlagt 1,353,210 Kr.

Men der var jo andre Indtægtskilder end Billetsalget, og Udstillingens hele Indtægt beløb sig til den nøjagtige Sum af 1,495,874 Kr. 85 Øre, eller med et rundt Tal 1½ Mill. Kr. —

— Det vil utvivlsomt have sin Interesse at notere Udstillingens mest fremtrædende Mærkedage.

Allerede Dagen efter dens Aabning — altsaa den 19de Maj — var der et stort Aftenselskab for Udstillingen og Pressen i Kristian den 7des Palæ paa Amalienborg.

Den 1ste Juni havde Udstillingen arrangeret en Udflugt til

Dommerens Udflugt til Bøllemosen 12. Juni 1888.

I Forgrunden liggende findes blandt andre følgende Navne: Fabrikant Axel Meyer, Fru Octavius Hansen, Tømrermester Cortsen, Arkitekt Arne-Petersen, Arkitekturmaler J. Th. Hansen, Bagermester Lichtenberg, Arbejdsinspektør Bernh. Jensen.
 I Baggrunden genkender vi følgende Navne: Borgmester H. N. Hansen, Boghandler Carl Reitzel, Fotograf Peter Most, Cigarfabrikant Julius Adler, Tømmerhandler Mottlau, Etatsraad Valentiner, Fotograf Leopold Hartmann, Kammerraad Nimb, Etatsraad Heinrich Hansen, Sekretær Ludvig Wegener, Oberst Hoskier, — alle døde med Undtagelse af Arkitekt Arne-Petersen.

Lad os vise Alverden, og ej blot i Ord,
 Vi er mer end et Train i de Fremmedes Spor, —
 Der er Fremskridt i Nord!
 Der er Mod, der er Kløgt, der er Evne!

Da Musikken døde hen, traadte Grev Frijs frem og holdt en Tale, der endte med en Henvendelse til Kongen, som derefter med faa Ord indviede Udstillingen. Og da til Slutning en Hymne var afsunget, var den helt igennem saa sjældent vellykkede Aabningshøjtidelighed bragt til Ende paa den værdigste Maade.

— — —
 Hvad Besøget paa Udstillingen angaar, da overgik det Forventningerne.

Allerede den 8. Maj — altsaa 10 Dage før Udstillingens Aabning — begyndte Abonnementssalget i Industriforeningens store Sal, og Tilstrømningen var saa livlig, at der før Aabningsdagen var solgt 10,462 Kort, og i Løbet af Sommeren forøgedes dette Antal til over 20,000, hvilket svarede til en Indtægt af 302,695 Kr.

Hvad der indkom ved Tælleapparaterne, vil følgende Oversigt meddele.

I 138 Dage stod Udstillingen aaben, og naar man dividerer

Nordsjælland til Ære for de fremmede Kommissærer og Pressen. Den 12te Juni fandt Dommerudflugten til Skodsborg Sted, og den 20de Juni var der paa selve Udstillingen en højtidelig Stavnsbaandsfest.

Den 19de Juli fejredes Belønningshøjtideligheden, som vi senere skal omtale lidt nærmere.

Den 30te Juli besøgte Tysklands Kejser Udstillingen, den 1ste August havde den Besøg af Kronprins Gustaf af Sverrig, den 31te August af Kong Georg af Grækenland, 28de Septbr, af Kronprins Konstantin, og samme Dag holdt Udstillerne Fest for Udstillingskomitéens Forretningsudvalg. Dén 2den Oktober endelig var Udstillingens Slutningsdag. —

Belønningshøjtideligheden fandt, som ovenfor nævnt, Sted den 19de Juli.

Den mindede i Adskilligt om Aabningsfesten. Ligesom dengang var ogsaa nu de kongelige Herskaber tilstede, og væsentlig de samme Indbydelser var udstedte.

Alligevel havde Festen selvfølgelig en anden Karakter. Der var ingen Kantate. Richardt havde skrevet et Indledningsdigt og iøvrigt omskrevet Hymnen fra Aabningsdagen til Melodien: Vor Gud, han er saa fast en Borg, og Sangen, der lededes af Kantor Bartholdy, udførtes af et mindre Mandskor. (Fortsættes.)

Fot. Juncker-Lensen.

Den tyske Kejsers Besøg paa Udstillingen d. 30. Juli 1888.
Kejsers Wilhelm II., Kong Christian IX.,
I Folget, ses: Kronprins Frederik (Frederik Søe), Prins Christian (Christian Iode), Greverne Frijs-Frijsenborg og Danneberg-Samsøe, Staldmester Schøde m. fl.

Ærede Læsere!

Man har spurgt os om, hvorlænge vi mener, at vi kan finde Billedstof til Fortsættelsen af „Før og Nu“, og man har hævdet, at Stoffet, — hvis det kun skal omfatte København og Forstæder, vil være udtømt inden Udløbet af 1 Aar!

I samme Anledning skal vi oplyse, at vi mener fra København og Forstæder at kunne præstere Stof til

Saa henstiller vi til Slut paany til vore Læsere, som ejer gamle Billeder (Topografi og Historie, samt Personer og Begivenheder vedrørende), at overlade os dem til Laans til Gengivelse i „Før og Nu“; vi garanterer hurtig Tilbagelevering i uskadt Stand. Tekstbidrag modtages ogsaa med Tak.

Red.

Obs. „FØR OG NU“ bestilles gennem Hovedekspeditionen, Kulturvet 16, 3. Sal, eller gennem Boghandlerne.

Fot. Juncker-Jensen.

Tivoli-Søen, i Baggrunden Udstillingens Hovedbygning.

flere Aar, — ja til mange Aar endda, hvis vore Læsere vil være os behjælpelig med at skaffe ældre Billeder til Laans, særlig Fotografier, men ogsaa Malerier, Lito-grafier, Stik m. m., som vi kunne gengive i Tidsskriftet. Hvis det samtidig vil lykkes os ved tilstrækkelig Tilslutning af Abonnenter at føre Foretagendet igennem, vil vort Tidsskrift have en lang Fremtid for sig og komme til at yde et mægtigt Bidrag til et rigt illustreret Stykke Kulturhistorie. Naar København og Forstæder er topografisk gennemløjet paa Kryds og Tværs, og naar derefter Omtalen af mindeværdige Personer og Begivenheder før og nu er føjede dertil, agter vi nemlig at drage Landets andre Byers og Egnes topografiske og historiske Minder ind i vor Samling.

For at give Efterverdenen et Indblik i det høje Standpunkt, som vor Typografi indtager for Tiden, er det vor Agt at stræbe efter at give Tidsskriftet en fornemmere og fornemmere Udførelse, — saavel hvad Retouchen af de gamle Billeder, og Clichéerne vi udfører efter dem, samt Papirets Soliditet og Skønhed angaar.

Den nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunstudstilling i København 1888.

(Fortsat.)

Interessen var ved denne Lejlighed nærmest knyttet til den Tale, som Bedømmelsesudvalgets Formand, Borgmester Hansen, skulde holde.

Han dvælede særlig ved Danmarks Landbrug, Norges Fiskeri og Sverrigs Jern og Stenprodukter. Han nævnte derefter Maskinindustrien, der paa en nordisk Udstilling for første Gang optraadte i en særlig Maskinhal, Træindustrien og de fremmede Landes kunstindustrielle Udstillinger.

Han meddelte dernæst, at en Tredjedel af Udstillerne vilde blive belønnede, medens det efter Reglementet kun skulde være en Fjerdedel.

Alligevel, sagde han, vilde der selvfølgelig blive en Del Misfornøjede. Til dem vilde han udtale det gamle Ord, ifølge hvilket de Dømte havde Ret til i tre Dage at udskælde deres Dømmere, men dermed burde ogsaa Misfornøjelsen høre op. Og han haabede altsaa, at Søndagssolen (tre Dage efter) vilde gaa ned over lutter forsonede Mænd.

Med et „Gud velsigne Nordens tre Lande!“ afsluttede han sin Tale. Derpaa overrakte Grev Frijs Kong Christian Udstillingsmedaillen i Guld, hvorefter Slutningshymnen blev afsungen. —

I Forbindelse med Belønningshøjtideligheden kan det maaske tilføjes, at Hs. Majestæt efter dens Slutning tilstillede Grev Frijs følgende Skrivelse:

Vi give Dig hermed allernaadigst tilkendende, at ligesom Vi alt, da Vi for tvende Maaneder siden aabnede den nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunstudstilling udtalte Vor foreløbige Tak til Dig

Fot. E. Harnisch.

Udstillingen aabnes, Kongefamilien er ankommet (set fra Halmtorvet).

og Alle, der havde medvirket ved Tilvejebringelsen af denne, saaledes føle Vi paa denne Dag, da en kyndig Bedømmelse af de udstillede Arbejder foreligger, og denne bærer Vidne om, i hvor

høj Grad Udstillingen har naaet sit Maal, Trang til at gentage denne Vor Tak og særlig Vor Tak til Dig.
Thi modtage Du herigennem Udtrykket for Vor varmeste Paa-

Fot. Juncker-Jensen.

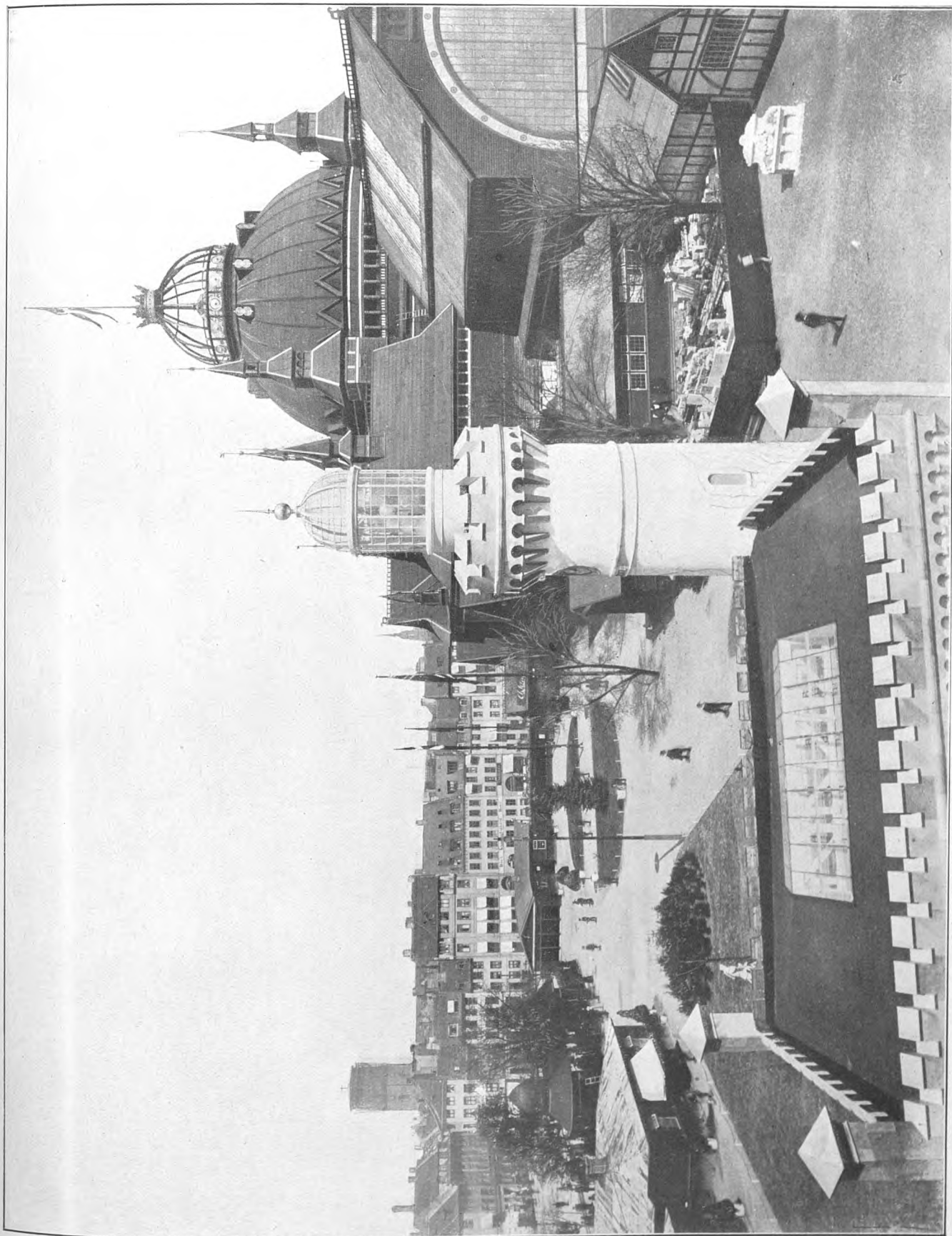
Udstillingen aabnes, Kongefamilien er ankommet (set fra „Axelhus“).

skønnelse ikke mindre af den Redebonhed, hvormed Du overtog Stillingen som Præsident for Udstillingen, end af den Virksomhed, Du som saadan har udfoldet til vægtig Støtte af et Foretagende, om hvilket Vi nu tør sige, at det er blevet til Ære og Held for Fædrelandet. — Befalende Dig Gud.

Givet paa Vort Slot Bernstorff den 19. Juli 1888.

For Industriudvalgets Vedkommende noterer vi Navnene: Axel Meyer, Michelsen og Brinkopf, men først og fremmest Udvalgets Formand, Philip Schou, Aanden og Sjælen i det hele.

I Landbrugets Sektion skal, foruden Grev Danneskjold-Samsøe, nævnes daværende Landbrugskandidat Chr. Sonne, der fungerede som Sekretær og udfoldede en stor Energi.

Fot. Juncker-Jensen.

Panorama over Hovedindgangen til Udstillingen, fotograferet fra Industriforeningens Bygning. — I Forgrunden Gamle Carlsbergs Taarn, i Baggrunden ses alle de gamle Bygninger ved Vester vold, som nu er nedrevne for at give Plads til Hotel Bristol, Hotel Metropole og Paladshotellet.

I Forbindelse med Omtalen af den højofticielle Anerkendelse, der saaledes blev Grev Frijs til Del som Udstillingens Præsident, vil det være rigtigt at nævne Navnene paa de Mænd, af hvis fremragende Evner og Dygtighed Udstillingens lykkelige Forløb i saa høj Grad afhang.

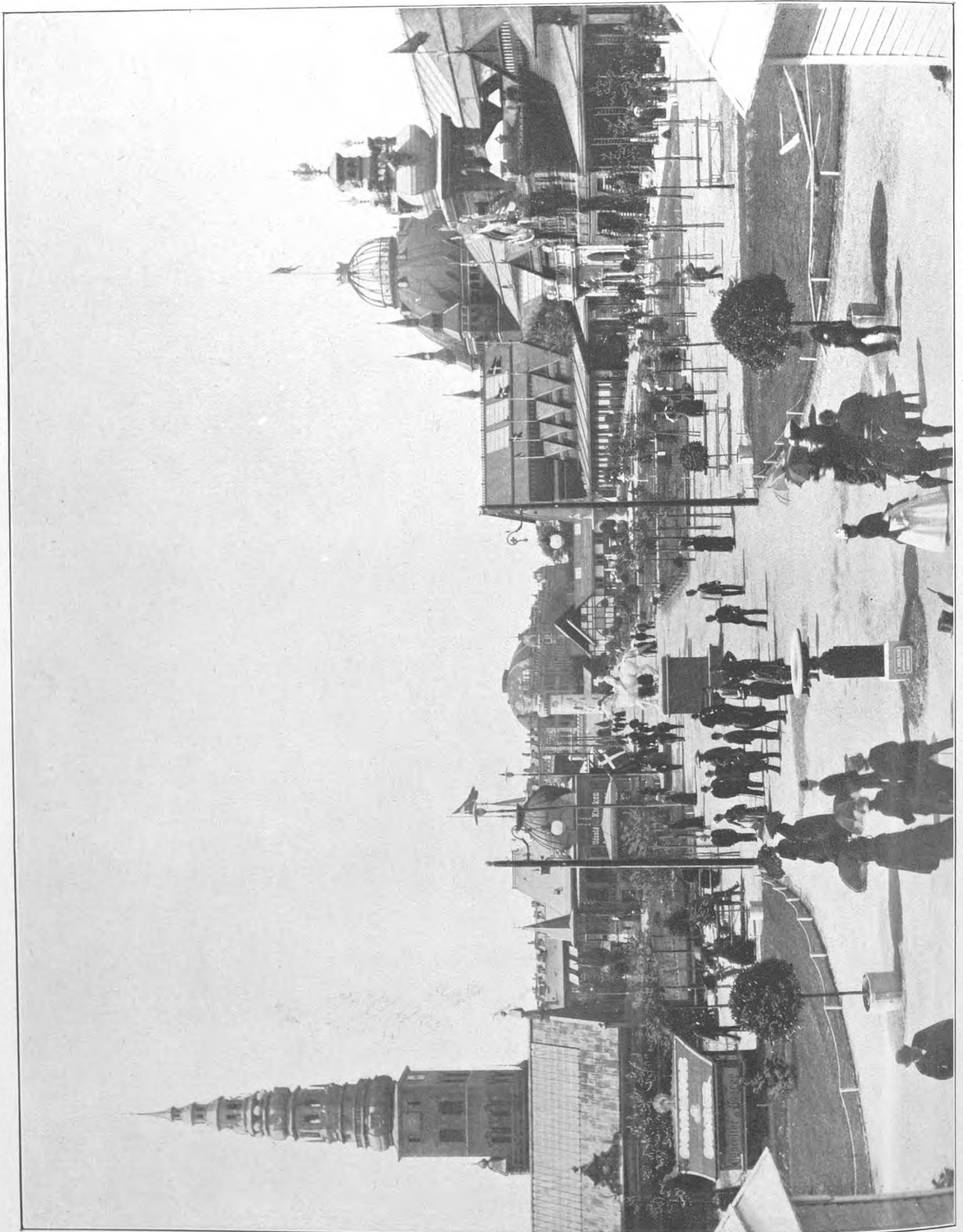
I Maskinafdelingen indlagde ved Siden af Oberst Hoskiær den nuværende Direktør for polyteknisk Lærestalt, daværende cand. polyt. Hannover, sig betydelig Fortjeneste, ligesom Etatsraad Heintz Hansen for Kunstafdelingens Vedkommende viste sig at være den rette Mand paa den rette Plads. — Generalsekretæren var Prof. C. Nyrop og Kontorchefen daværende Kaptajn C. H. Rør-

dam (nu Kammerherre, Oberst). — — Tirsdagen den 2. Oktober stod Udstillingen for sidste Gang aaben. Adgangsprisen var nedsat, og Udstillere og Abonnenter var mødt i tætte Skarer.

Da Tappenstregen Kl. 6 om Eftermiddagen, fulgt af den samlede Komité, drog gennem Terrænet, kunde den kun med Nød bane sig Vej, og det var sikkert med Vemod, at man saa Fla-

næsten endnu hurtigere med deres Fjernelse. Allerede næste Dags Morgen, den 3die Oktober, var det forunderligt at se, hvor meget der var kommen bort, baade af de uden- og de indenlandske Varer.

Den 18de Oktober nedtoges Karyatiderne paa den franske Façade, og samtidig begyndtes Nedtagningen af den russiske Fa-

Frankrigs og Ruslands Portaler.

Hovedgaden, set mod Hovedindgangen.

Fot. Jæncker-Jensen. Model til Nikolaj Svir.

gene blive strøgne, medens Kanonerne saluterede. — Foran Hovedbygningens Indgang erklærede Philip Schou Udstillingen for sluttet, og med et rungende Hurra for Kongen skiltes Mængden. —

Tæppet var faldet for det store, skønne Skuespil. Nu skulde Scenen ryddes, — og var det gaaet mærkelig hurtigt med Indsendelsen og Opstillingen af Udstillingsgenstandene, gik det

gadebygning, der som Gave til Christian den 9de førtes til Fredensborg Slotspark, hvor det pompøse Bygningsværk endnu den Dag i Dag har sin Plads.

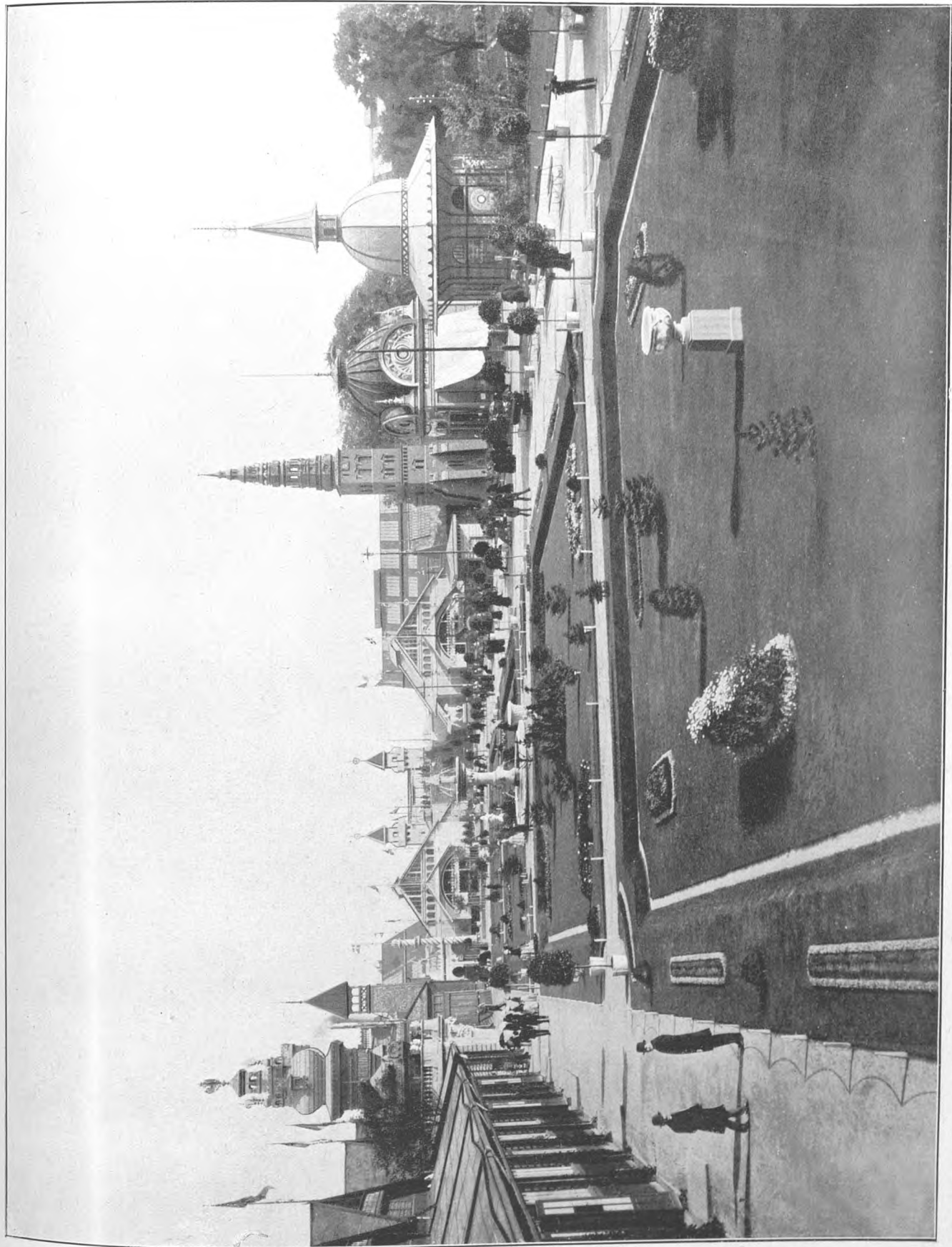
Længe varede det ikke heller, før de efter enhver Udstilling nødvendige Auktioner kunde begynde. Selve Bygningerne blev kun for en ringe Dels Vedkommende solgt ved Auktionen, hvor

Budene faldt for lavt, men senere underhaanden. Og det skal her kun bemærkes, at Udstillingens Hovedbygning solgtes til to Tomrermestre for 12,500 Kr., medens der ved Auktionen ikke var budt mere end 5000 Kr. —

Den 19de Juni 1889 holdt Forretningsudvalget sit 39te og sidste Møde, paa hvilket Regnskabet decideredes, og den 31te Juli op-

den fra Udstillingens Planlæggelse vedtagne Bestemmelse. — Ved denne Anvendelse af Overskudet havde Udstillingens Afholdelse sat sig et smukt Minde og gjort sin varige Gavn.

Men ogsaa paa anden Maade og ad andre Veje har den spillet en væsentlig Rolle i de tre nordiske Landes Udvikling. En saa vældig Kappelstrid, der sætter alle en Nations bedste Kræfter i

Hovedgaden med Gartnerbygningerne tilvenstre, set fra Hovedindgangen til Udstillingen mod Broen over Ny Vestergade (i Baggrunden).

Fot. Juncker-Jensen.

løste Udstillingens Præsident, ved en Skrivelse til dens Medlemmer og Tilkaldte, den samlede Komité.

Under denné sidste Datum overgaves Udstillingens Restbeholdning, 54,842 Kr., til Formanden for Industriforeningen og Landhusholdningsselskabets Præsident „til Dannelse af henholdsvis et dansk Industrimuseum og et dansk Landbrugsmuseum“, efter

Bevægelse, kan umuligt forløbe uden at sætte sine varige Spor. Som Udstillingen 1888 var bleven iværksat og aabnet under de lykkeligste Auspicier, har den i den danske Nation — og forhaabentlig ogsaa i de store, fremmede Lande — kun efterladt sig lyse og forjættelsesrige Minder.

Panorama over den nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunstudstilling i København 1888.

Den franske Kunstudstilling 1888.

Da man i 1887 byggede paa den store nordiske Udstillingsbygning, hvor der skulde være en Afdeling for de tre nordiske Rigers og Finlands Kunst, faldt det Brygger Carl Jacobsen ind, at der muligens ved hans Bekendtskab til de franske Kunstnere kunde samles en Repræsentation ogsaa af den franske Kunst. — Hans Idé vakte mærkeligt nok megen Modstand og Uvillie, dels hos enkelte af de mest indflydelsesrige Mænd i Udstillingskomiteen, dels ogsaa hos en Del af de danske Kunstnere selv. Jacobsen lod sig dog ikke skræmme, men henvendte sig ved Juletid til Professor Vilh. Klein, som med Varme optog Sagen, ligesom han hos P. S. Krøyer og flere andre fandt virksom Støtte.

Professor Klein gjorde med sin sædvanlige Energi straks en Tegning til en særlig Bygning, og da Jacobsen foreslog Kommunalbestyrelsen at lægge denne paa det gamle Halmtorv lige overfor Indgangen til den store nordiske Udstillingsbyg-

ning, fandt han der saa megen Velvillie for Planen, at Klein og han blev enige om, at Klein straks skulde rejse til Paris for at faa dannet en Komité.

Herhjemme arbejdedes der imidlertid stærkt med Kontraminer, og det var lige ved, at Skinsygen havde faaet sin Krig igennem, da Klein i Slutningen af Januar telegraferede hjem, at Komiteen var dannet og bestod af Frankrigs allerypperste Kunstnere med Antonin Proust som Formand og med „Gamle Pasteur“ som Ærespræsident i Spidsen.

Oppositionen stod nu foran et fortræffeligt udført „fait accompli“, og al Modstand maatte falde. — Regeringen lovede at lade Fregatten, som var i Middelhavet, anløbe Havre og tage Kunstværkerne med hertil.

Professor Kleins Plan af Bygningen var storstilet anlagt og mønsterværdigt indrettet.

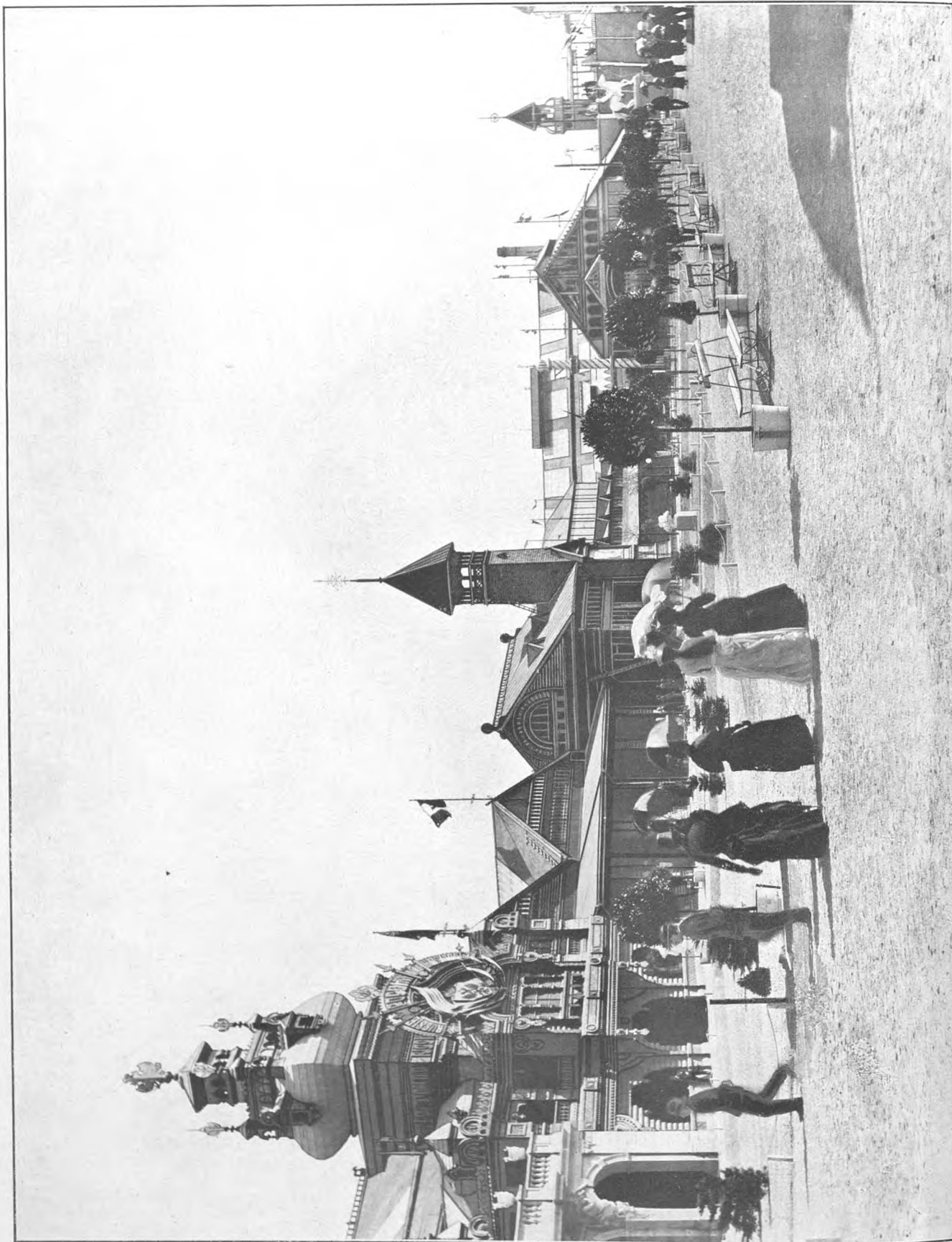
Igennem en „jonisk Porticus“ med seks Søjler gik man ind i en indre Forhal og fra denne ind til en mægtig Midterhal, hvor Skulpturerne var opstillede, dominerede af

Dubois' Rytterstatue af Connetablen af Montmorency. — Paa begge Sider aabnede 6 store Sale sig til Malerier, og efter Antonin Prousts Forslag sluttedes det hele af en pompøs „Salle d'honneur“, hvor Detaillens bekendte store Billede „Le rêve“ fyldte Midten af Bagvæggen som „Point de vue“. Udstillingen var overordentlig righoldig og udsøgt og blev stærkt besøgt.

indbød Jacobsen Komiteens Medlemmer og nogle andre franske Kunstnere til at komme til København. — De fleste mødte, og ca. 30 Franskmand, flere med Damer, kom hertil i Begyndelsen af Juni Maaned. —

De af dem, som lever endnu, taler bestandig om den skønne Sejlads til Danmark paa Korsør-Damperen, hvor de i den lyse

Gartneri- og Blomsterudstillings-Bygningerne.

Hovedpromenaden.
Kunstatudstillingens Indgang.

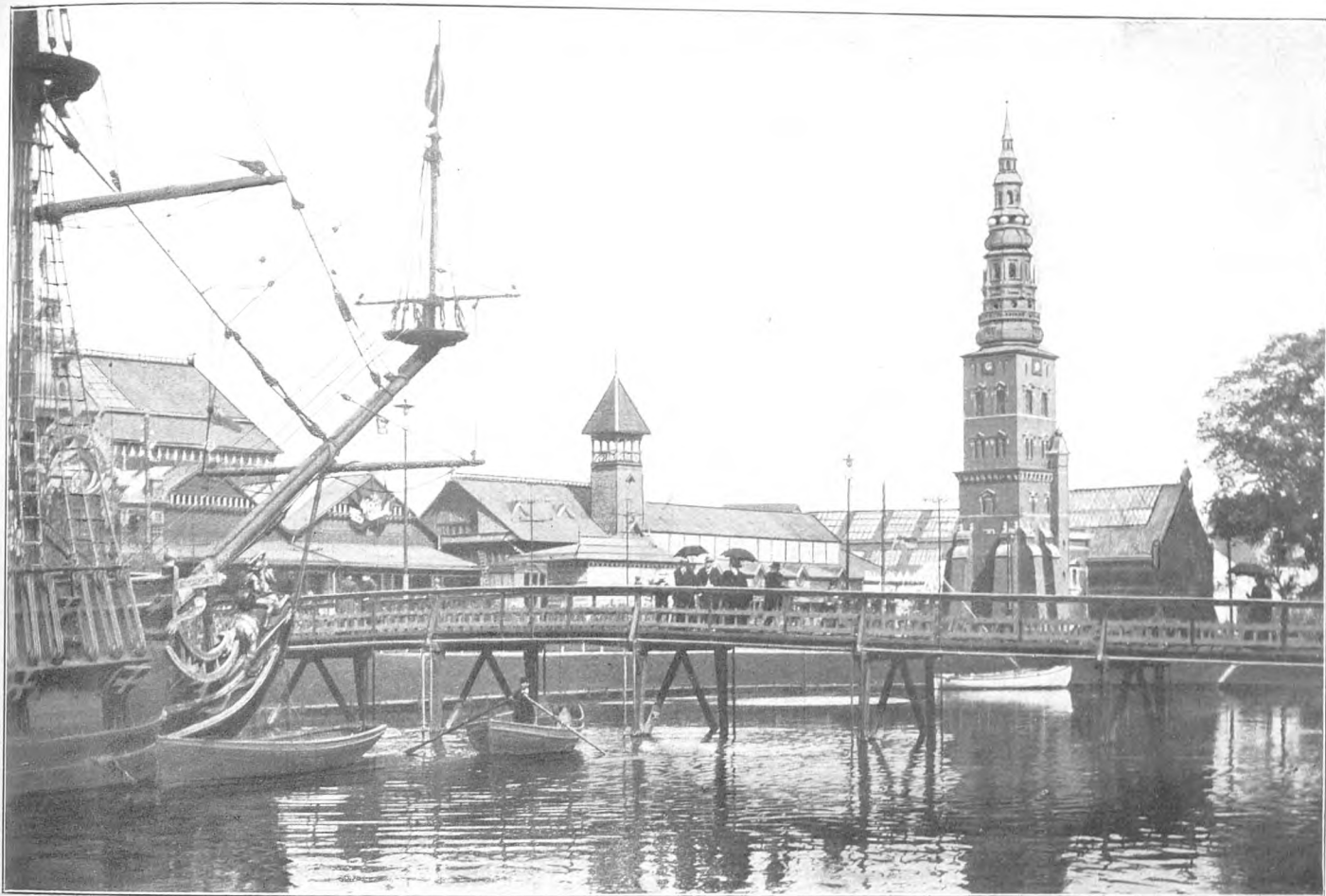
Det franske Tårn.
Københavns Fortid (staaer nu i Fredensborg Slotspark).

Carl Jacobsen erhvervede sig en stor Del af Kunstværkerne, deriblandt Bastien Lepages bekendte Billede „Tiggeren“, Falguières ejendommelige „Diana“, Delaplanches yndefulde „La danse“ og mange andre. — Udstillingen vakte stor Opmærksomhed, ogsaa i Udlandet, der var næppe udenfor Paris set saa smuk en Repræsentation af Frankrigs Kunst.

Som Tak for den Velvilje, de franske Kunstnere havde vist,

Sommernat blev siddende paa Dækket og saa Solen gaa ned og staa op. —

De var henrykte over at se deres egne Arbejder opstillede i Udstillingen og paa Glyptoteket: „crânement bien installées“. De saa med den største Interesse paa Sonnes Friser uden paa Thorvaldsens Museum og var imponerede over Thorvaldsens uhyre Skaberevne.

Fot. Juncker-Jensen.
Fregatten „St. Georg“.

Broen over Tivoli-Søen.

Model til Nikolaj Spir.

Sundets Kyster med Skovene, som gaar lige ud til Havet, gjorde et stærkt Indtryk paa dem, og Stemningen kulminerede i en Fest paa Skodsborg, hvor Chefen for Panserbatteriet „Helgoland“ havde været saa elskværdig at ankre op lige udenfor, for at indbyde

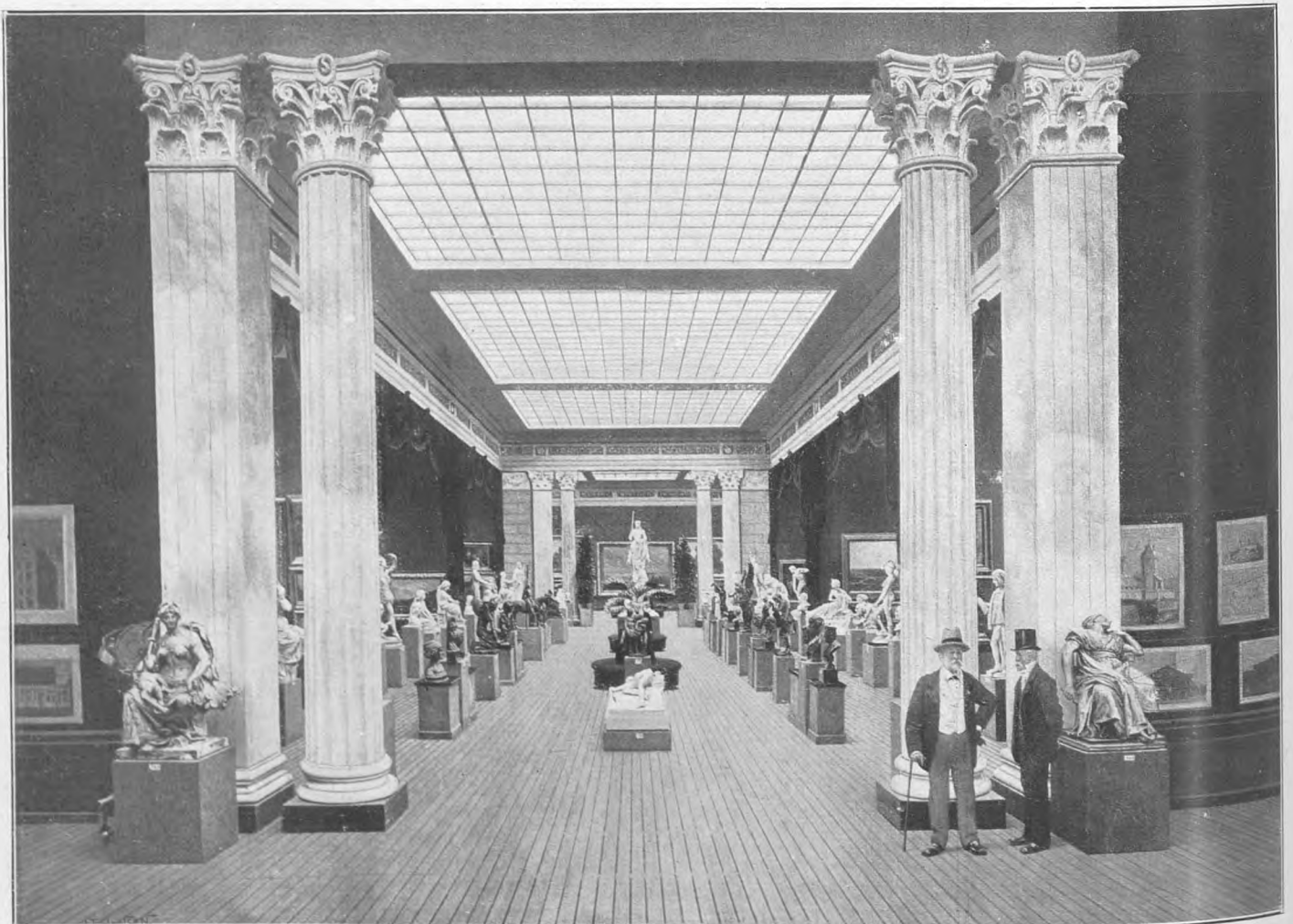
Fot. Juncker-Jensen.

Parti omkring det elektriske Springvand.
„Tuborg-Flasken“.

Restaurant Duval.

pinx J. T. Hansen. Den franske Kunstudstilling 1888 paa Halmtorvet vis à vis Hovedindgangen til den nordiske Industriudstilling.

pinx J. T. Hansen. Interiør fra den franske Kunstudstilling 1888 (Bygherren, Brygger Carl Jacobsen, med Bygningens Arkitekt, Professor Vilh. Klein).

Efter P. S. Krøyers Maleri paa Glyptoteket.
 De afbildede er i Orden fra venstre til højre: Besnard, Cazin, Roll, Gervex, F. Cormon, Braquemond, Delaplanche, Georges Petit, Lüschi, L. Bonnat, Roger Ballu, Armand Dayot, Rofy, Carolus Duran, Gautherin, Chapt, Mercie, P. Dubois, Charles Garnier, L. Pasteur, Carl Jacobsen, V. Kleh, Antonin Froust, Fuvis de Chavannes, Maigne Falguiere, Gerome, Barrias, L. Tuxen, Chaplin og P. S. Krøyer.

Kunstnerne til at se Skibet. — De fleste af Franskmandene havde aldrig før set Havet og endnu mindre et Krigsskib og var derfor stærkt imponerede af de store Kanoner i Taarnene. Franskmand har overhovedet en svær Respekt for Søen.

Om Aftenen ved Bordet holdt Chefen, Admiral Mac Dougall, Talen for Frankrig og sammenlignede det med „Venus fra Melos“ „La France belle comme la statue, mais, hélas, mutilée comme elle!“

Og saa sendte „Helgoland“ sine Lyskasteres Straaler ind igennem Salens Glasvæg og fordunklede Lysekronernes Skin; — jublende blev Skaalen drukket for Frankrig.

Man sejlede hjem paa en af Øresundsdamperne, og skønt den vippede lidt, dansede de franske Damer tappert paa Dækket.

„Berlingske Tidende“ for 18. Maj 1888 skriver bl. a.:

Den franske Udstilling er som sagt meget omfattende, og det vil være nødvendigt at besøge den mange Gange, før man kan lære den at kende tilbunds. Det er ikke alt Guld, hvad den

videre og supplere vore Kundskaber i stor Maalestok. Vi ser her saa godt som alle Frankrigs fremragende Billedhuggere repræsenterede, for det meste i deres Hovedværker, deriblandt saa berømte Arbejder som Falguières „Diana“, „Tarcisius“ og „Ophelia“, Auguste Cains Hundekobbel i Bronze, Dubois' Rytterstatue af Connetablen Anne de Montmorency, Merciers Gloria victes, d'Ilzacks Racoczymarchen o. m. a. Der er her paa et Sted samlet en overvældende Rigdom af fortrinlig skøn Kunst, og mangen Gang vil man i en beskedne lille Buste i Terrakotta eller i en Bronzefigur af ringe Dimensioner finde en Kunstværdi nedlagt, der staaar paa Højde med de store Værkers. Der er overhovedet i den franske Kunst — hvilket ogsaa gælder om Malerkunsten — en egen Evne til at gøre Arbejdet „færdigt“; det er som af én Støbning uden Lyde, og selv om man ikke kan sympatisere med eller endog maa misbillige forskellige Strømninger i denne Kunst med dens vidt drevede Realisme, dens Higen efter det nøgne under intetsigende Paaskud, dens Hang til blodige eller melodramatiske Scener dækkes denne Contrabande ikke sjældent under en for-

Fot. Juncker-Jensen.

Fra Marinens Afdeling paa Udstillingen i 1888.

rummer, men der findes udmerkede Ting som Bastien-Lepages Tigger, Dubois', Delaunays og Carolus Durans Portrætter, berømte eller i hvert Fald i sin Tid meget omtalte Billeder som Gervex: „Jurymedlemmerne ved den franske Kunstudstilling“ og hans just ikke tiltalende nøgne „Kvinde med Masken“, prægtige Landskaber af Aublet, Protais, Japy, Courant og mange andre. Der mangler endnu enkelte Billeder, og flere ventes i en nær Fremtid, saaledes at den franske Udstilling efter al Sandsynlighed vil blive the great attraction for Kunstvenner i Sommerens Løb. Den mangler vistnok endnu noget af det centrale, en Kærne, hvorom det hele kan samle sig, eller det, man herhjemme kalder „Toppen paa Kransekagen“ for fuldt ud at tilfredsstille; kommer dette til, vil den lille antike Bygning imidlertid blive Løven udenfor Udstillingens Territorium, som den russiske Afdeling vistnok vil blive det i selve Udstillingspaladset.

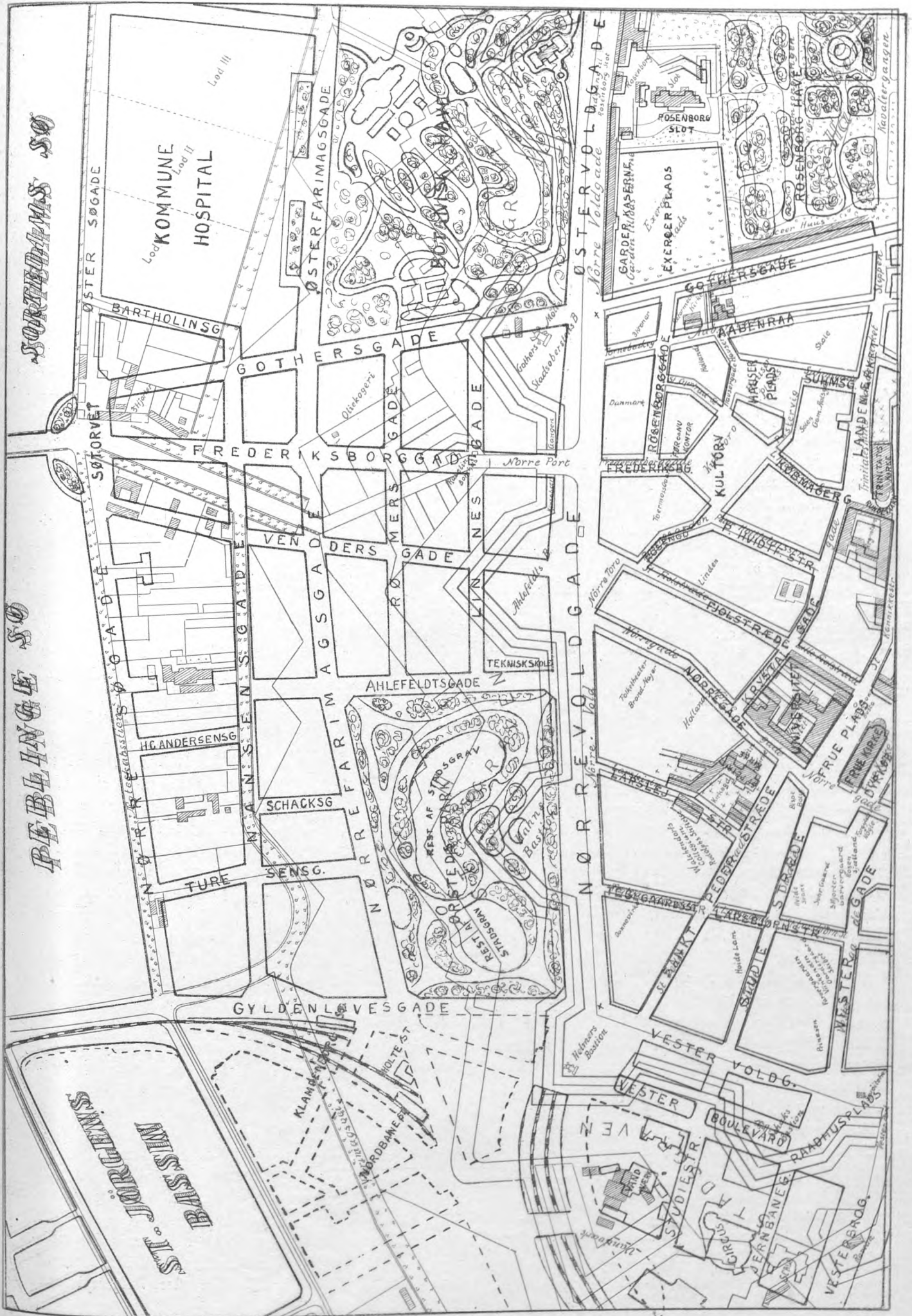
Skulpturafdelingen frembyder utvivlsomt for Øjeblikket størst Interesse; den viser ogsaa — som Sandhed er — at der hersker et vidunderligt Liv i den franske Plastik, og at denne Nations Sans for Linier, Form og legemlig Skønhed overgaar alle andres. Takket være det kostelige Glyptotek staaar vi i det Hele ogsaa mere forstaaende overfor den franske Skulptur; man tør nok sige, at Dubois ligefrem er populær herhjemme; én sværmer for Aizelins „Mignon“, en anden for Delaplanches „Musiken“, ja, enhver københavnsk Dreng kender Chapus „Jeanne d'Arc“ til Punkt og Prikke og véd, at den tager sig bedre ud i Profil end en face. Hvad Glyptoteket har opdraget paa os er værd at takke for, og nu gives der os pludselig Lejlighed til at komme et Skridt

finet og fuldkommen Tekniks Flag. Man føler sig altid tiltalt af de fuldkomne Midler, selv om de er blevne rettede mod et uheldigt Maal; man tager Hatten af for Mesteren, naar han er Mester, selv om man ikke synes om hans Værk. Det kan dog ikke paa nogen Maade siges om den franske Kunst i det hele, at den forveksler Midler og Maal; hos dens bedste Mænd staaar Mesterskabet, den fuldkomne Teknik eller den Evne at kunne male ikke som noget, der højroestet fordrer Anerkendelse; det ser tvertimod ud, som om denne Dygtighed var selvfølgelig, noget, der forud var givet. Med andre Ord: den kunstneriske Meddelelsesform træder udenfor Impressionismen ikke udfordrende op og siger: „Se paa mig, hvor magelos jeg er; det er mig, der skal beundres. Spørg ikke om hvad, men hvorledes!“

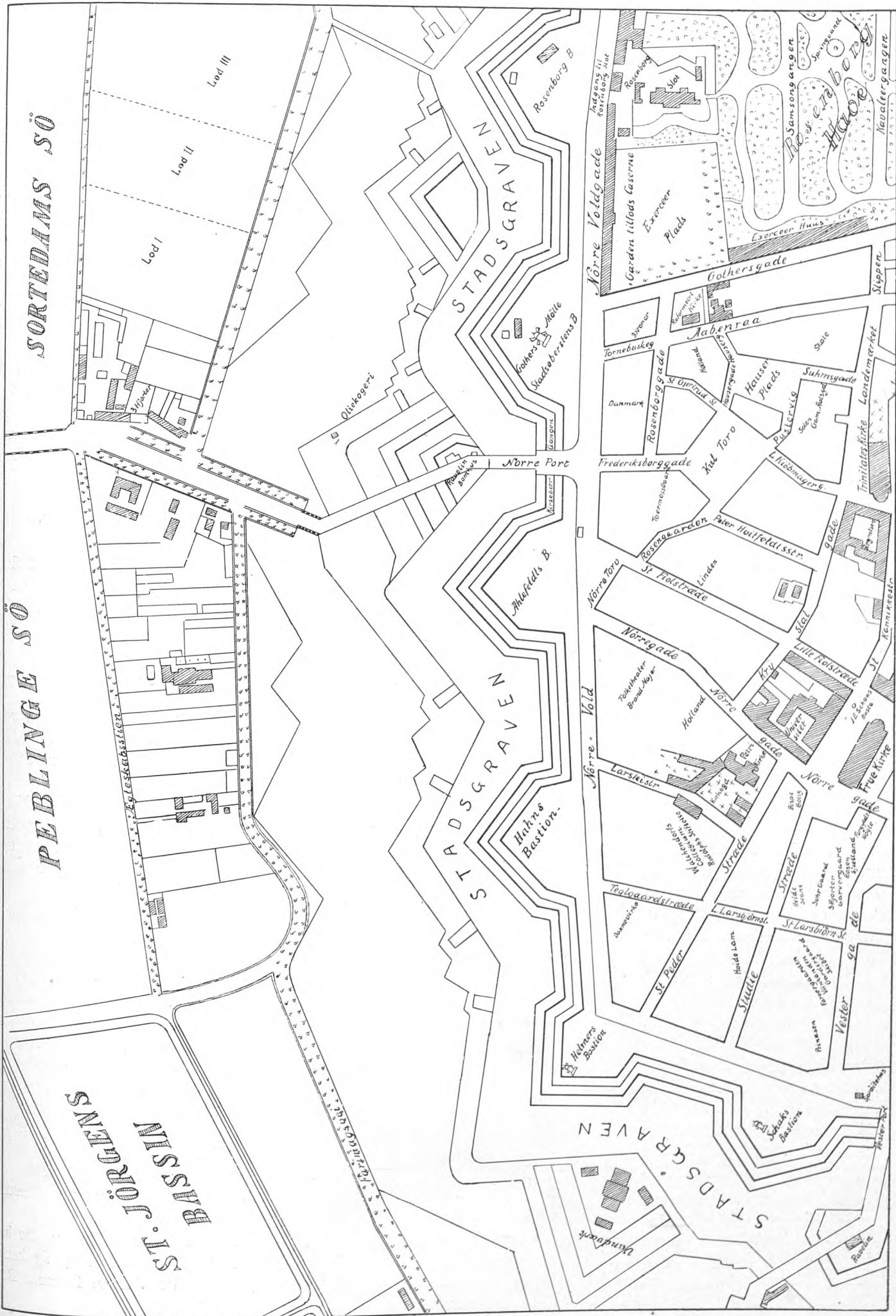
Den franske Udstilling vil sandsynligvis bidrage til at klare adskillige Spørgsmaal, som netop i den sidste Tid er blevne rejste. Den vil give rigeligt Stof til Studium og vistnok kunne aabne Øjnene for meget. Foreløbig staaar det fast, at man i Frankrig endnu ikke har strøget Flaget for Impressionismen og paa Naade og Unaade overgivet sig til en tyrannisk moderne Form- og Farvegivning, som, naar alt kommer til alt, neppe er mere end en aandfuld Teori.

Observanda!

Vi har hidtil af forskellige Grunde ikke pagineret Tidsskriftet, men agter at gøre det fremtidigt. Der er siden 1. Januar (Nr. 1—20) udkommen 200 Sider, hvorfor vi begynder dette Nummer med Pagina 201.

Kort over Nørrevold med Stadsgraven og Høvedsmosen, der afmærkede Nørrevoldstjernen med Bybyggelse, der som identifikationsmærke er lagt en Kalke af det samme Terræn i 1914.

Kort over Nørrevold med Stadsgraven og Porten samt Glaciere og Søerne, tegnet i 1858 af Lejtnant Thor Branth, — over Kortet er lagt en Kalke af det samme Terræn i 1914.

Voldenes Nedrivningsdata.

Som tidligere omtalt i Nr. 14 af „Før og Nu“ begyndte man i 1856 Demoleringen af Københavns Fæstningsværker, — Voldene, med Nedbrydningen af Nørreport; de derved opstaaede Voldskrænter, „NørrevoldsGab“, forbandtes med en Jærnbros, som, da en Del af Øster- og Nørrevold i 1871—73 blev nedrevet, flyttedes til Ørstedsparken, hvor den fremdeles befinder sig.

I 1857 nedbrød man Vesterport og Amagerport, men undlod at opsætte Forbindelsesbroer, hvorved Forbindelsen imellem Voldene paa disse Punkter afbrødes.

Der opstod da det berygtede „Vestervolds Gab“, som dog i 1867 afløstes af en Dæmning over Stadsgraven, — Vesterbros Passage.

I 1858 nedrev man endelig Østerport, og „Østervolds Gab“ etableredes som ved de andre Broer.

Da Broerne nu alle var fjernede, trak man Vejret i nogle Aar for at styrke Modet til at gaa videre med Nedrivningen af selve Voldene.

Først i 1871 følte man sig stærk nok til at fuldfore den paabegyndte Vandalisme, og Voldenes Nedrivning paabegyndtes ved Gennemskæring af Volden paa Strækningen mellem det astronomiske Observatorium og Nørrebros Passage. „Illustreret Tidende“ skriver herom den 31. December 1871 saaledes:

„Det første Spadestik er altid „et højtideligt Øjeblik ved et nyt „Arbejde, og derfor blev ogsaa „dette Tidspunkt imødeset med „stor Længsel, da Københavns „Communes Overtagelse af Fæstningsværkerne, hvilket Terrain „hidtil horte under Krigsministeriet, fra at staa paa Papiret „skulde træde ud i Livet. Hidtil havde de synlige Tegn paa „denne praktiske Side af Sagen saa godt som indskrænket „sig til de Afsætninger, der antydede de ny Gaders Anlæg „i det for Hovedstaden indvundne Kvarter. Men ved Efteraarets Frembrud er der kommet Liv i Planen, idet den „Del af Volden, der findes mellem det astronomiske „Observatorium og Nørrebros Passage først var udset

„til at falde, da dette er Stedet, hvorhen den botaniske „Have skal flyttes, — o. s. v.

I 1873 fortsatte man Nedrivningen af Volden fra Nørrevolds Gab til Skellet imellem Nørre- og Vestervold

(Jarmers Taarn) — hvor man stoppede op indtil 1885, da man paabegyndte Nedrivningen af Volden fra Jarmers Taarn til Vesterbros Passage og i de derpaa følgende Aar fortsatte med Nedrivningen helt ned til Langebro, da man havde bestemt, at Udstillingen i 1888 skulde henlægges paa det afgravede Terræn ved Halmtorvet.

Saa stoppede man atter op for en længere Aarrække. Den sidste Rest imellem Observatoriet og Østervolds Gab demoleredes saa i flere

Afdelinger. Man begyndte i 1895 at nedbryde en mindre Del af Volden, som skjulte det nyopførte Statens Museum for Kunst, fortsatte med Strækningen fra Stokhusgade til Østervolds Gab og lod Mellempartiet fra Musæet til Stokhusgade blive staaende.

Dette Parti stod derefter urørt indtil 1913, — altsaa i 18 Aar. Man haabede at udvirke, at det blev staaende som et Minde om Voldene, og der førtes en Kamp i Pressen derom, som dog ikke frugtede, — Voldresten dødsdømtes og faldt som Offer for Anlægget af Boulevardbanen.

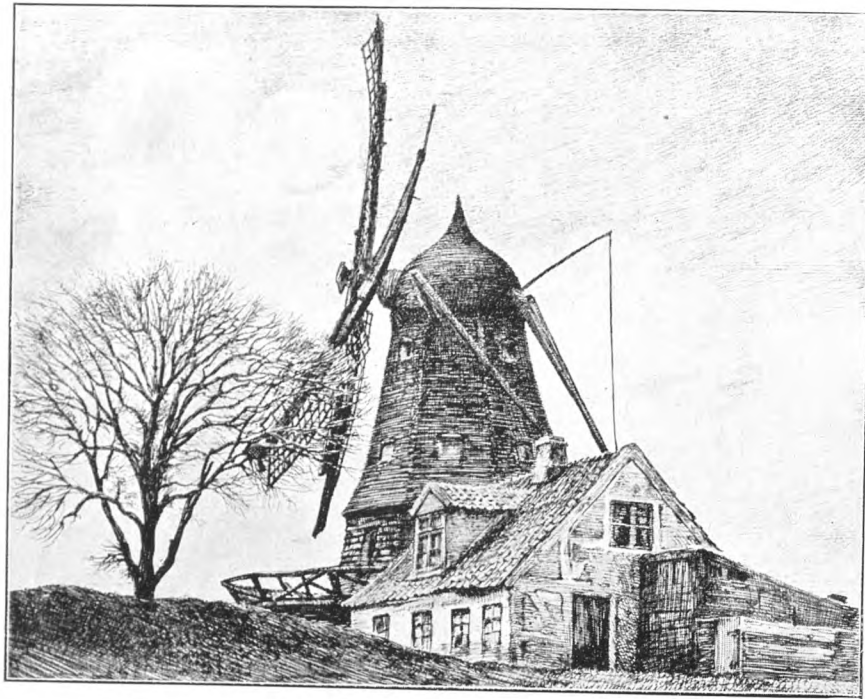
Dermed var Københavns Voldes Saga ude.

Man brugte 57 Aar til at nedrive dem; de strittede imod af alle Kræfter, men Generation paa Generation skiftede, og Smagen for Idyllen tabte sig hos de nyere Generationer —

„Før og Nu“ vil i de kommende Numre bringe en lang Række Billeder, dels fra Voldene, som de stod, dels fra Nedrivningens Tid, og dels fra det afgravede Terræn,

som det nu præsenterer sig.

Atter bringer vi en Tak til de ærede Læsere, der har laant os Voldbilleder til Gengivelse i Bladet, og haabe paa fortsat Velvilje fra endnu flere Læsere i samme Retning.

St. Peders Mølle paa Helmers Bastion.

Gothersgades Mølle paa Stadsøberstens Bastion.

Københavns Volde! Ved Klangen af disse Ord strømmer der hos enhver Dansk, og allermest selvfølgelig hos enhver indfødt Københavner, et Væld af Minder frem, Minder om vor smukke Bys Historie, dens Vækst og Fremgang, Minder om vore Forfædre, deres Liv og Færd baade i gode og onde Dage, Min-

skøn Dag rev Voldene ned med brutale Hænder og til Erstatning gav os moderne, kedsommelige Husrækker og aabne Boulevarder, som man ser meget smukkere i mange andre Størsteder, og som i hvert Fald er blottet for Ejendommelighed og Særpræg. Og det gaar jo med Lande og Byer og deres Befolk-

Schacks Bastion med Store Kongens Mølle, set fra den sydlige Del af Broen over Stadsgraven, som førte til Vesterbro.

der om Folkets gradvis stigende Kultur, og endelig hos en stor Del af den nuværende Slægt Minder fra dens Barndom og Ungdom, Minder om en Romantik, en Skønhedens Poesi, der kastede Glans over deres Tilværelse, og om hvis sande og store Værdi de maaske først fik klart Begreb, da Byens velvise Mænd en

ning aldeles som med det enkelte menneskelige Individ, som synes os aandsforladt, dødt og kedsommeligt, naar Personlighedspræget fattes, — lad ham saa materielt set være nok saa vel funderet!

Københavns dejlige Voldanlæg, der kransede Byen indtil henimod Slutningen af forrige Aarhundrede, gav netop vort Lands

Hovedstad et saadant Ejendommelighedspræg; de var et væsentligt Træk i dens Fysiognomi og tilførte den en mild og hjemlig Ynde, der aldrig vil kunne erstattes.

Materielt set var det sagtens en Vinding at faa skaffet Byggepladser til disse Tusinder af Huse i hæsleg Kasernestil, men aandeligt set var Tabet mange Gange større end Gevinsten. Man har talt om hygiejniske Fordele, — jo pyt! Saadan snakker de Ræve for de Gæs! Man fortalte os, at Voldene kunde være konne nok, men de spærrede for Luftens Tilgang ude fra Landet! Hvem tror paa saadan en Krønike? Og var der virkelig Sandhed i denne Paastand, kunde der da ikke paa forskellig Maade — f. Eks. ved enkelte Gennembrydninger hist og her — være sørget for at skaffe Luft? Nej — Magistraten vilde have sin Vilje, — og fik

fattigt Vindue paa Kvisten ser en Urtepotte med en Gyldenlak i Blomst. Og det er denne Trangs Berettigelse, der har fundet Udtryk i det gamle, bibelske Ord om, at Mennesket ikke lever alene af Brød. Der skal mere til end at æde og drikke, hvis man skal kunne sige om os, at vi lever et Liv, der er Mennesker værdigt!

I Sandhed — det er ikke uden Grund sagt om os Danske, at vi er et godmodigt Folkefærd, og det er velfortjent, naar man med et kollektivt Navn har kaldt os Allesammen Sørensen, et Navn, der klinger symbolsk, — Sørensen, Skikkelighedens og den aandelige Uinteressetheds Begreb.

Har man færdedes ude i Verden og set den Kraft, Energi og flammende Begejstring, der rører sig i Dybet hos fremmede Folkeslag, griber man sig som Dansk ofte i sin egen Barm og

Den store Runddel i Stadsgraven ud for Midten af Vandværket, set fra Pilegangen i Direktør Poulsens Have 1880.

den desværre! Saaledes har det altid været Sæd og Skik i vort kære Land, naar vi har trængt til at høre den store, brede Befolknings Mening! Der var Ingen, der spurgte om den, og af sig selv yttrede den sig ikke, ialfald ikke paa tilstrækkelig kraftig Maade!

Hvad nyttede vel de Enkeltes Ramaskrig over den Vandalisme, man saa fuldbyrdes Dag for Dag, dengang man, som Digteren Kaalund sang i de vemodige, skønne Vers, trillede vore dyrebare Minder bort paa Skubkarrer?

Nutiden krævede sin Ret, svarede man. Bort med al blodsøden Ømhed for gamle Minder! Hvad er gamle Minder værd i klingende Mønt? Kan de parcelleres ud i Kvadratalen til Byggegrunde? Lad Poeterne klynke, saa meget de vil! Bort med al Øllebrødsbarmhjertighed! Det er Livet, det gælder, — Fremskridt og Hygiejne! Vi kan ikke leve af Poesi!

Aa, nej! Men undvære Poesien kan et Folk nu ikke, lige saa lidt som det enkelte Menneske. Trangen til at modtage Skønhedsindtryk er nedlagt i os Alle. Det er denne Trang, der i det Smaa skaffer sig ofte rørende Udløb, f. Eks. naar vi i et

spørger sig selv om, hvad der mon skal til, for at vi herhjemme skulde vækkes af Døsen, saa at Befolkningen, naar Lejligheden frembød sig, rejste sig alle som én Mand og krævede Respekt for sig og sin Mening.

Ja, hvad skulde der til? Det er nok store Ting, hvis vi knytter Haanden — i Lommen! Autoritetstroen ligger os i Blodet, og hvad Byens vise Raad bestemmer for Dig og mig, det er naturligtvis rigtigt. Og er det ikke os selv, der vælger Byens vise Raad!

Vor Bys naturlige Beliggenhed er saa skøn, at vi endnu tør rose os af, at vi i København ejer en Hovedstad, der kan kaldes smuk. Men dengang Voldene raseredes uden Skaansel, blev den berøvet sin kosteligste Perle i sin Skønhedskrans.

Endnu ligger der en Voldrest tilbage. Man spørger uvilkaarligt sig selv om Grunden dertil. Af Pietetshensyn er det saavist ikke! Thi denne sidste Voldrest henligger i en Tilstand, der burde beskæmme os dybt. Gaa en Dag ud paa Christianshavn og tag selv Vandalismen i Øjesyn!

Maaske hændes det, at En og Anden ved at se de molesterede,

skaldede Voldskrænter knytter Haanden i Harmen, — men sagtens kun for et Øjeblik. Man stikker Haanden i Lommen, og har den ligget lidt der, mister den snart Fastheden. Knyttetheden opløser sig i et ligeGYldigt Fingerknips, der betyder saa meget som: Hvad kan det nytte? Vi er Allesammen saa skikkelige! Slaar man mig paa højre Kind, vender jeg den venstre til! Vær saa artig! Slaa bare til! Mit Navn er Sørensen! — —

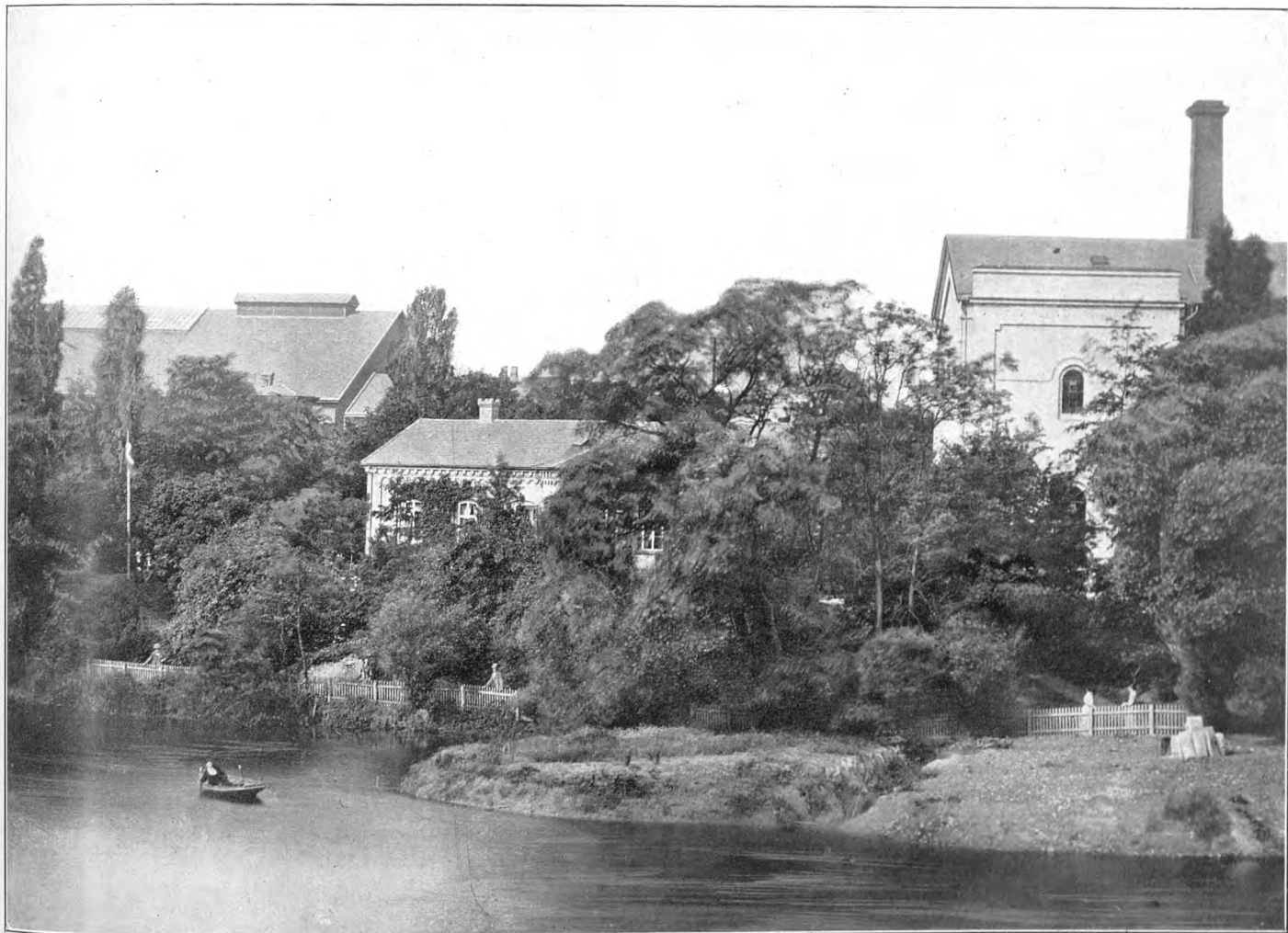
Men — — Minderne blev tilbage, siger man. Det er en lidt mager Trøst. Men dog en Trøst. Minderne! Ja — lad os da i det mindste værne om dem! De har en uforgængelig Værdi, som selv den mest haardhuede Magistrat ikke formaar at udviske. Det er Minderne Kaalund paakalder i sit dejlige Digt, og en anden Digter har sagt, at Mindet er en Livsmagt, der vel kan „lade som Ingenting“, men det er alligevel et lønligt Kildespring for Sundhed og Kraft og Fremtidshaab baade i et Folks og det enkelte Menneskes Liv.

net Axelhuus, var det af Vigtighed at sikre det imod Angreb fra Søsiden.

Fra Landsiden laa Byen ubefæstet mindst et Aarhundrede endnu og maatte her foreløbig nøjes med det Forsvar, som den fra Naturens egen gavmilde Haand havde i den So, som vore Dages Københavnerne kender under Navnene Sortedams-, Pehlinge- og St. Jørgens So, og i de Vande og dybe Moradser, der stod i Forbindelse med denne So.

Det første, os bekendte, historiske Aktstykke, hvori Københavns Befæstning omtales er den Stadsret, som Jakob Erlandsen udsteder i Aaret 1254, uden at vi dog af dette Aktstykke tør drage den Slutning, at Byen paa dette Tidspunkt virkelig har havt noget egentligt Fæstningsanlæg af Betydning.

Vi ved ialfald, at der først 30 Aar senere tilsiges Borgerne Nydelse af Stadsret, fordi de, som det udtrykkelig hedder, har besluttet at befæste deres Stad.

Vandværket med Have, set fra Vestervold, 1880.

Og naar „Før og Nu“ har sat sig det som Opgave at skildre vor Bys baade indre og ydre Fysionomi i Fortid og Nutid, er de gamle Volde, som vore Forfædre i Fredens og Krigens Dage møjsommeligt byggede op, Aar efter Aar, Aarhundrede efter Aarhundrede, og som en uforstaaende Efterslægt jævned med Jorden, et Omraade, der har vor ganske specielle Interesse, og som vi derfor vil offre en indgaaende Omtale i vore Spalter. — — —

Voldenes Historie er synonym med Københavns Befæstnings Historie. De blev anlagt som Forsvar for vor By og deres Tilblivelse gaar langt tilbage i Tiden.

Man tør vistnok gaa ud fra, at København i Byens ældste, os bekendte Periode har været ganske ubefæstet.

Den var i Tiden omkring Midten af det 12te Aarhundrede en ubetydelig Flække, og Tanken om, at det var nødvendigt at give den Forsvarsværker, har sit Udspring fra den geniale Bisp Absalon, for hvis Fremsyn det stod klart, at denne Flække med sin enestaaende heldige, men tillige ret udfordrende Beliggenhed i kommende Dage vilde vokse sig stor og rig og blive af fremragende Betydning.

Da Absalon byggede sit faste Slot Havn, der senere fik Nav-

De første Arbejder ved Fæstningens Paabegyndelse mod Landsiden kan næppe ansættes tidligere end henimod det 13de Aarhundredes Slutning.

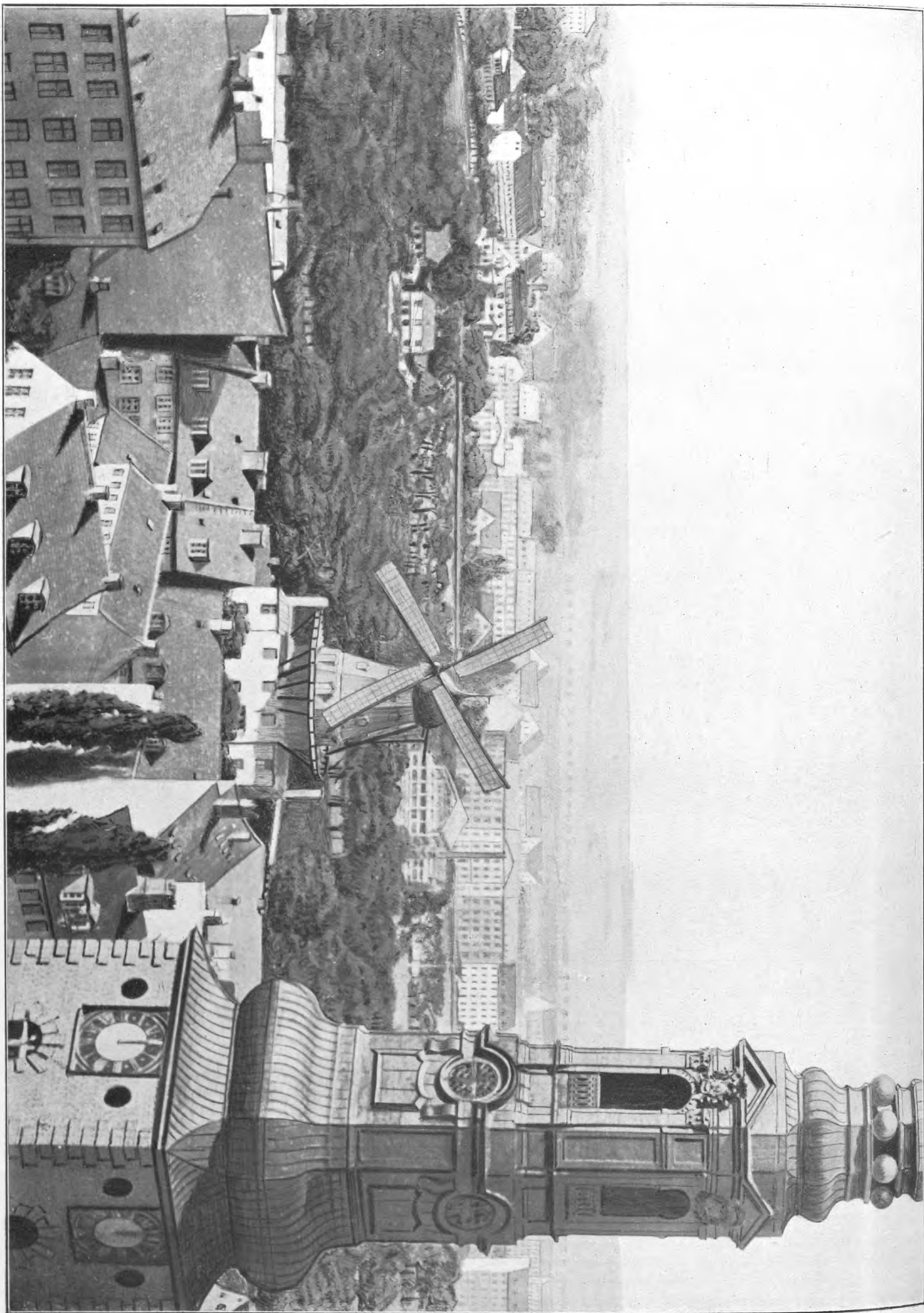
Og denne saaledes paabegyndte Befæstning fuldbyrdes langtfra paa én Gang i dens hele Udstrækning. Det sker gradvis, ofte med Aars Mellemlum, idet man selvfølgelig først bestræbte sig for at sikre de svageste og mest udsatte Punkter.

Fæstningsarbejdet var jo dengang Borgerpligt, og det siger sig ganske naturligt selv, at dette Arbejde umuligt kunde blive iværksat med saa fast en Plan og med den Omhu, som senere, da Staten overtog det.

Det kan med fuldkommen Sikkerhed fastslaaes, at Københavns Befæstning fra Begyndelsen er bleven foretaget udelukkende med Tømmer og Plankeværk, der først efterhaanden afløses af de langt solidere Mure og Taarne.

Men — denne Afløsning er ligeledes kun foregaaet gradvis, og det varer længe, inden den har udstrakt sig til Byens hele Omgivelse, og man tør ogsaa med nogenlunde Sikkerhed antage, at Jordvolde paa mange Steder har dannet Afløsningen.

Vi har opbevarede Dokumenter, der tydeligt viser, at man endnu

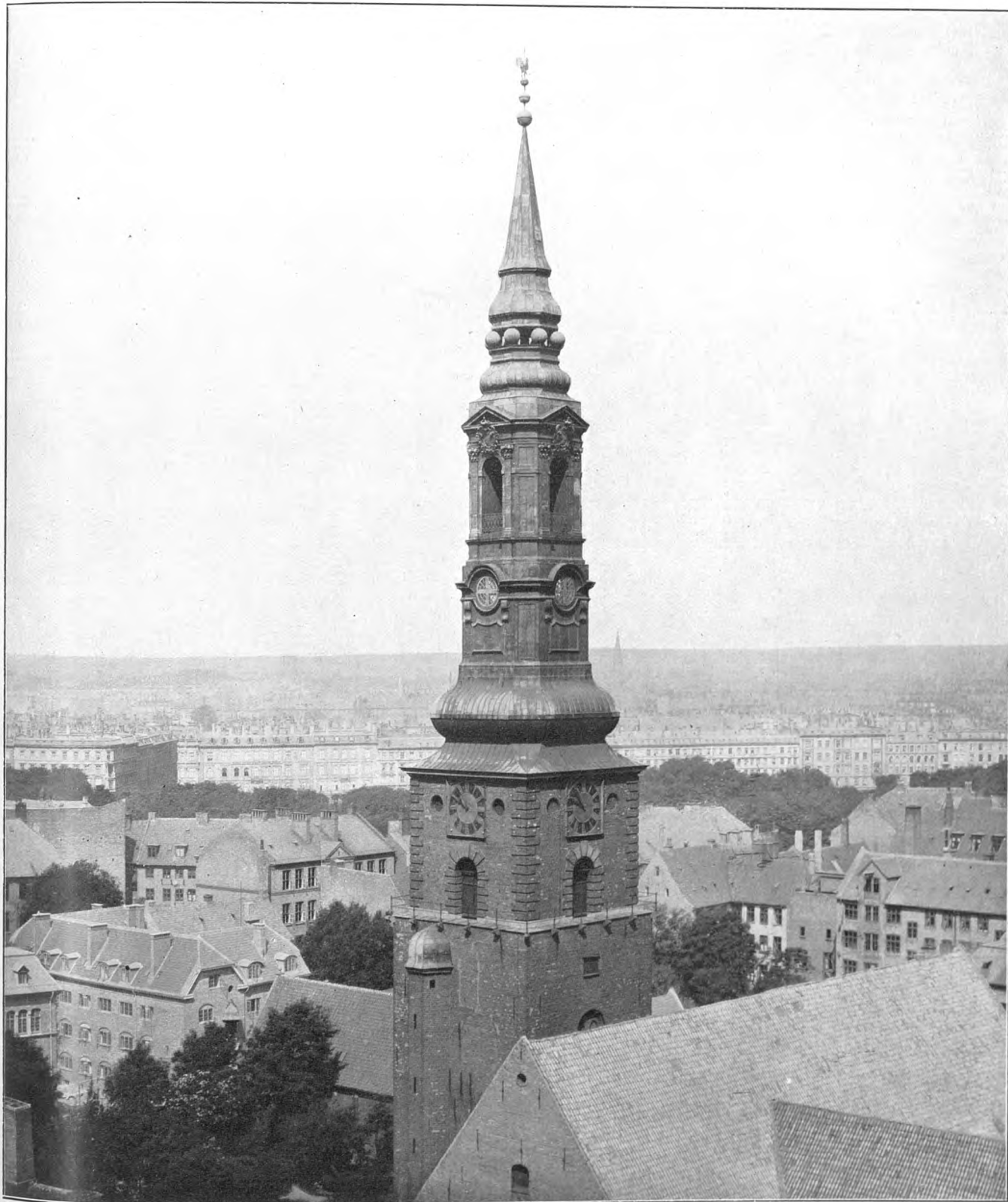
Ladegården.

Panorama ud over Nørrevold, Glaciet, Pehlingesøen og Dossertingen, set fra Frue Kirkes Tårn i 1865.
Nye Mølle paa Hahns Bastion.

i Begyndelsen af det 16de Aarhundrede ligesaa ofte taler om Byens Plankeværk som om dens Murværk, — ja endnu henimod Slutningen af det 17de Aarhundrede vidner en Passus i et Brev fra Christian den 4de om, at et Stykke Plankeværk ved Vandkunsten har udgjort en Del af Stadens daværende Befæstning. Interessant og højest oplysende er en Vending i Christopher af

En halv Snes Aar senere viser et Aktstykke, at Christian den 1ste befaler, at Befæstnings-Arbejdet ikke blot skal paa-hvile Borgerne, — det er en Pligt, hvori fra nu af ogsaa de andre Stænder maa tage deres Del.

I det 16de Aarhundrede er det udenfor al Tvivl, at Jordvolde har været i Brug. Thi vi kender heldigvis en Købekontrakt fra 1524, hvori

Panorama over Boulevarden, Ørstedsparken, Peblingesøen, Nørrefarimagsgade til Dosseringen, i Forgrunden St. Petri Kirke, set fra Frue Kirkes Taarn i 1880'erne (samme Udsigt som paa modstaaende Billede).

Bayerns Stadsret af 1443, hvori der tilsiges Straf over dem, som „stiger over Byens Mure og Planker, bryder Planker ud eller kryber under dem“, hvoraf man altsaa kan slutte, at Københavns daværende Befæstning har bestaaet i en Blanding af Mur og Plankeværk. Om Jordvolde paa dette Tidspunkt muligvis har begyndt at afløse Mur og Planker, kan ikke med Bestemthed paavises. Muligheden er tilstede. Thi den nævnte Stadsret benytter Ordet „Dige“, der ialfald leder Tanken i Retning af Volde af Jord. —

den hæderværdige Guldsmed Haagensen til Raadmand Hans Jensen sælger en Grund, om hvilken det siges, at den ligger „østen op til Byens Vold“. Og i et Kongebrev et Par Aar efter lover Frederik den 1ste Københavns Borgere ikke selv at ville holde Svin, naar ogsaa de vil opgive det, da det er konstateret, at baade de kongelige og borgerlige Svin i skøn Samdrægtighed gør Skade paa Byens Volde. Og netop i det samme Aar udgaar der Ordre til Bønderne i de nærmeste Herreder omkring København, om at

møde i Byen med Heste og Vogne for at „age Jord og Tørv“ og hjælpe Borgerne med at opbygge en Vold.

At de Forbedringer, der just paa denne Tid (omkring 1526) foretoges med Københavns Befæstning, har hvilet tungt paa Byens Befolkning, endskøndt Frederik den 1ste altsaa lod Bønderne hjælpe til, ses af en højst ynkelig Skrivelse, hvori Borgmester og Raad fortæller, at de har maattet laane 600 Lod Sølv af Frue Kirke for med denne Sum at hjælpe Københavns fattige Befolkning i den Nød og Trang, hvori Pligten til at opsætte Stadsens Mur og Volde har hensat dem.

Foruden Befæstningen af den egentlige By synes man paa dette Tidspunkt ogsaa at have paabegyndt Værker til Forsvar omkring Københavns Slot. I detmindste ser man ofte Københavns Vold omtalt. Fra 1529 kender vi saaledes en Ordre, udstedt af Frederik den 1ste til Henrik Gøye, der er Befalingsmand paa Vordingborg, om at drage Omsorg for, at Bønderne i hans Lehn

til han kommer til Byen, naar de til Gengæld vil forpligte sig til at „begynde, færdiggøre og ved Magt holde deres Bys Volde“. Og nogle Aar senere giver han Borgmestre og Raad Lov til fremdeles at oppebære Tolden paa Vin og „alle Slags Øl“, for at derved de nødvendige Penge kan indkomme til „at bygge og forbedre“ Københavns Volde og Grave.

At Christian den 3die ikke var nogen Sinke, og at han har haft en selvstændig Opfattelse af Tingene, viser nogle Brevskaber, som han sender til Magnus Gyldenstjerne.

Man har raadspurgt sig hos en fremmed Ingeniør, en vis Hans von Diskow, med Hensyn til Befæstningen, men Kongen agter ikke at følge hans Raad i Enkeltheder. Han prøver, vrager og godkender efter sit eget kongelige Skøn, bifalder en enkelt Post, forkaster ganske en anden og ønsker betændende adskillige Spørgsmaal at opsætte sin Dom, indtil han faar indhentet nærmere Underretning

Raadhusbiblioteket.

Frue Arbejdshus ved Nørrevold, bygget 1792, nedrevet 1902.

præsterer to Dages Arbejde paa at fuldkommengøre Voldene om Københavns Slot. Og i det samme Aar er der i Regnskaberne for Moens Lehn anført en Passus om, at alle Kronens Tjenere som Landehjælp skal yde 4 Skilling hver for Opførelsen af den nævnte Vold.

Alle disse Arbejder har imidlertid, efter hvad man af forskellige Omstændigheder kan slutte sig til, vistnok nærmest været Reparationer. Thi hvis Arbejdet havde været nyt, vilde vel Christian den 3die næppe allerede i 1539 i et Brev til 11 Herreder i Sjælland have kundgjort, at han har besigtiget Københavns Volde og Befæstning og fundet dem brøstfældige. Og interessant er det samtidig at erfare, at han selv for at lette Borgerne deres Byrde, har besluttet at „bekoste og færdiggøre en Dvenger og et Stykke Vold for egen Regning“. En Dvenger er Betegnelsen for det i en Fæstningsvold indbyggede Taarn, der ofte tillige tjente som Fængsel. —

En Skrivelse fra Kolding i 1545 viser klart, hvorledes Christian den 3die stadig har haft sin Opmærksomhed henvendt paa Befæstningssagen. Han giver i denne Skrivelse Københavns Borgere Tilladelse til at beholde nogle Penge staaende hos sig, ind-

At det Foretagende, hvortil han har ønsket sig Hans von Diskow's Bistand, har været ret betydeligt, kan man se blandt Andet af den overdaadige Mængde Hjulbøre, der samtidigt beordres forfærdigede til Jordarbejdet, ovenikøbet efter en bestemt Model, som Kongen selv godkender. Antvorskov Kloster maa have den Venlighed at levere 300 Hjulbøre, Sorø Kloster ligeledes 300, Ringsted Kloster 200, medens Esrom Kloster allernaadigst kan slippe med 100. Det Horn, som Borgerne aabenbart har havt i Siden paa de adelige Herskaber, fremgaar af en samtidig Skrivelse, hvori der gudsjammerligt klages over, at Adelskabet ikke for deres respektive Ejendomme i Hovedstaden deltager i Omkostningerne ved Befæstningen. Borgernes Klage finder virkelig Øre hos Hs. Majestæt, der straks bestemmer, at for hver Adelsgaard i Hovedstaden skal den respektive Ejer svare en rund Sum af 20 Rdlr., der „i det allerseneste skal betales inden Jul til Herluf Trolle“.

Naar vi saaledes har soleklar Erfaring for, at Christian den 3die saa godt som under sin hele Regeringstid har næret en levende Interesse for Københavns Befæstningsanlæg og ihærdigt har arbejdet for deres Fremme, ser det unægteligt mærkeligt

ud, at hans Eftermand paa Thronen, Frederik den 2den, ikke ret længe efter sin Tiltrædelse som Konge, klager over deres Forfald.

Fra Frederiksborg udsteder han en kongelig Kundgørelse om, at da han har erfaret, at Voldene og i det hele Byens Befæstning er i høj Grad brøstholden, tillader han, at Borgmestre og Raad indtil videre maa oppebære „en dansk Hvid af hver Skæppe Malt, der forbruges i København“, imod at den Sum, der herved indkommer, udelukkende anvendes til Forbedring af Byens Fortifikationer.

Tillige forordner han den ret mærkelige Bestemmelse, at „de svenske Fanger, der ikke er af Adel, og som ikke formaar at underholde sig selv, skal sendes til København for at bruges til Hjælp ved Fæstningsværkernes Forbedring“.

Da disse evindelige Arbejder tager for haardt paa Byens Borgere og truer med ganske at forarme dem, indgaar Peder Oxe

stæts Paabud viser den Omstændighed, at adskillige af dem kniber ud og staar i Restance, hvorefter Kongen bliver dygtig vred og udsteder en bidsk Ordre til Københavns Byfoged om „at beslaa Huslejen“ hos disse genstridige og vrangvillige Herrer.

Der kan efter disse Oplysninger jo ikke være ringeste Tvivl om, at der i Aarene 1581 og 1582 er foretaget betydelige Arbejder ved vor Hovedstads Befæstningsværker.

I den saakaldte Walkendorfske Bog siges til Overflod, at Christopher Walkendorf „anno 1581 haver ladet arbejde paa Byens Fæstning, først ved Nørreport at sætte Volden om til Østerport med Kamp. Han har ladet standse og gøre Kelinger og Muren i Nørreport af sine egne Penge og havt sine egne Karle hos Borgene paa Volden, at det maatte gaa for sig“.

Chr. Walkendorf hørte altsaa ikke til de vrangvillige Adelsmænd, men viser sig som den, der paa en særlig udmærket Maade har taget sig Kongens Befaling ad notam.

Teglgårdsbroen (1868), som førte fra Nørrevold (Hahns Bastion) til Glaciet og videre til Farimagsgade.

med en Melding derom til Hs. Majestæt, der derefter beslutter at holde inde i nogen Tid, for at Folket „i Mellemtiden kan komme til Næring og nogen Forraad samles tilhobe“, for at man da bagefter kan drive Arbejdet med desto større Iver og Kraft.

Man synes nu ogsaa virkelig at have givet sig Pusterum i flere Aar ovenpaa Anstrengelserne; thi først 1581 hører vi paany Tale om Befæstningsspørgsmaalet. Men saa lader det rigtignok ogsaa til at skulle være dobbelt Alvor.

I et aabent Brev til Borgmestre, Raad og alle menige Borgere i Byen udgaar der Befaling til, at da Kongen har hørt, at Mange, baade Adelige, Gejstlige og Borgere har unddraget sig deres Pligt til at betale til Byens Befæstning, skal fremtidig alle Gaarde, Huse og Boder, ene med Undtagelse af Professorernes, Præsternes og Skolelærernes Embedsboliger, tage Del i disse Udgifter.

Kongen vil selv paa Kronens Vegne yde sin Part, men saa forventer han rigtignok ogsaa, at alle Adelsmænd, der ejer Gaarde i København, vil skænke et Aars Husleje, — den ene Halvpart straks, den anden Halvpart det paafølgende Aar.

At Adelsmændene just ikke har været henrykte ved Hs. Maje-

Hvad der iøvrigt ved at skandse og gøre Kelinger skal forstaas, er ikke helt klart. Men man antager, at det er Benævnelse for Anlæggelsen af de tidligere ganske ukendte Bastioner.

Thi allerede paa dette Tidspunkt traadte de saakaldte Courtiner og Bastioner istedetfor de lige Mure og Volde med deres Taarne, en Forandring som ogsaa Kronborgs Fæstningsværker paa samme Tid undergaar. Forskellige Omstændigheder taler imidlertid for, at man foreløbig ikke er kommen synderlig vidt med disse Forandringer, og at det først er Christian den 4de, der i 1606 genoptager og fuldfører det paabegyndte Arbejde.

Før i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede hører man nemlig ikke Nyt om Fæstningsværkerne, naar undtages det bekendte Brev, hvori Christian den 4de tilskriver Borgmestre og Raad, at han har „bevilget Os elskelige Tyge Brahe til Knudstrup tillaans en Skandse af Sten, der staar næst op til Volden, for der at opsætte en Bygning, som til den vidtberømte astronomiske Kunst kan være tjenlig samt et lille Stykke Vold“, imod den rimelige Forpligtelse, at han tilbageleverer samme Skandse og Vold, naar Nøden fordrer det.

Dette meget interessante Aktstykke beviser, at Fæstningen

endnu dengang betragtes som tilhørende Byen og Borgerne. — Hovedstadens Forsvar mod Slutningen af det 16de Aarhundrede har, efter hvad der kan dokumenteres, bestaaet i en Vold og Grav, der omgiver Byen paa den vestlige, nordlige og østlige Side.

Volden var meget lavere end den blev senere og havde Mure foran sig paa store Strækninger og var til Sideforsvar yderligere forsynet med fremspringende runde Taarne.

Graven fulgte Volden, men uden nogen regelret Form og har snarest lignet et naturligt Vandløb.

Af Porte har Byen paa dette Tidspunkt haft tre, Vester-, Nørre- og Østerport, hver med sin større saakaldte Rundel eller Skandse, hvori igen Portbygningerne eller Taarnene var beliggende.

Paa Sydsiden synes derimod udelukkende Mur- og Plankeværk at have udgjort Byens Værn. —

Heller ikke denne Gang faar man Indtrykket af, at Adelskabet er henrykt ved Kongens Forslag. D'Herrer foreslaar ialfald Kongen, at man skal lade udskrive en Skat for dermed at bestride Omkostningerne. Og saaledes sker det. Adelskabet viser sig at være stærkere end Kongen.

Næste Aar — 1607 — paalægges en lignende Skat, men denne Gang over hele Landet, og saaledes gaar det vistnok i et længere Tidsrum, idet man ialfald med Sikkerhed ved, at lignende Skattebreve er udstedt saa langt hen i Aarene som til 1610.

At det var mere end et almindeligt Foretagende, Christian den 4de saaledes i 1606 paabegyndte, tyder Alting hen paa, og derved er sagtens den fejlagtige Antagelse opstaaet, at der var Tale om en større Udvidelse af Byen.

Det, der skete, var ellers nævneværdigt nok, idet det i Virkeligheden gjaldt en tidsvarende Forandring og Forbedring af Københavns Befæstning i hele Byens Omkreds.

Broen paa Nørrevold som førte over Nedgangen til Teglgårdsbroen i 1860'erne, i Baggrunden ses Nørrevoldgade (Nørrevold, som den hed den Gang).

Det var i lang Tid antaget, at København i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede fik en betydelig Udvidelse, hvoraf den naturlige Følge var, at nye Volde og Grave maatte anlægges. Men efter senere Forskninger er man kommen til det Resultat, at denne Udvidelse først har fundet Sted i paafølgende Tider, nemlig henimod Slutningen af Christian den 4des Regering. —

Som ovenfor nævnt bliver der efter den lange Hviletid omkring Aarhundredskiftet først i 1606 paany Tale om Byens Fortifikation, — men uden at den omtalte formodede Udvidelse nævnes med et eneste Ord.

Den 6te December udsteder Christian den 4de et Brev til Adelsmænd over hele Sjælland, hvori han fremsætter det kongelige Ønske, at deres Bønder og Tjenere i den kommende Sommer maa arbejde i 6 Dage „paa egen Kost“ paa Københavns Befæstning. Han henstiller endvidere til dem, at de enten selv eller ved deres Befuldmægtigede skal afhandle det fornødne paa næste Landsting.

Og i Januar 1606 udgaar en ganske lignende Anmodning til Lollands og Falsters Ridderskab.

At denne Forandring har fundet Sted, kan „Rigens og Rente-mesterens Regnskaber“ for disse Aar tilstrækkelig godtgøre, — og disse Regnskaber er saa meget mere værdifulde, som de langt tydeligere og bestemtere end sædvanligt omtaler de specielle Arbejder, som foretoges.

De nye Volde blev anlagt paa andet Sted og paa anden Maade end de gamle. Og selv om det var nødvendigt herved at maatte tænke paa en Forstørrelse af Staden, kan en saadan endelig ogsaa paavises.

København er i Virkeligheden ved de nye Arbejders Fuldbrydelse bleven noget udvidet paa den sydøstlige Side, idet Byens daværende Grændse fra Østergade, skærende Vingaardsstrædes Hjørne i en krum Linie til Holmens Bro, rykkes længere ud, saa at Terrænet mellem Kanalen og Reverentgade samt en Del af Kongens Nytorv inddrogtes i Byen.

Østerport har maattet flyttes, eftersom den gamle nedbrydes og en ny opføres. Murmesteren, Hans Jensen, faar 58 Rdlr. „for den østre Port, her for Staden, han har nedbrudt, hvorudi 58,000 Sten, 1 Rdlr. for hvert Tusind“, og Bygmesteren, Cornelius de

Voss, faar 400 Rdlr. „for at opføre af Grunden den Østre Port, her for Staden, efter den Afrids, Hs. Majestæt ham derpaa givet har“.

Denne nye Port har foruden Datidens Soliditet ogsaa faaet sin Andel af den Pragt, hvormed Christian den 4de sædvanligvis udstyrede alle de Bygninger, han opførte, og hvorom baade Frederiksborg, Rosenborg og Børsen er talende Beviser.

Desværre forbyder Pladsen os at fordybe os altfor meget i Detailler. Vi maa her nøjes med at præcisere, at Forandringerne fra Vester- til Nørreport ikke har været saa betydelige som de ovennævnte.

Selve Voldene er blevet staaende urørte indtil 1623—24, da man finder, at de er for lave, hvorfor Voldmester Thomas Hansen betales for at „forhøje Voldene fra Vesterport til Kammen ved Nørreport“. De gamle Porte nedrives, og Bastioner anlægges i deres Sted.

Omkring Aaret 1625 har Byens Fæstningsværker, efter Christian den 4des vedvarende Forbedringer, Ombygninger og Udvidelser, havt følgende Udseende:

Slotsholmen havde sine tre Runddele eller Skandser, der var forbundne med 4 à 5 Alen høje Mure. Fra Lønbroen fulgte Volden Kallebodstrand, bøjer derpaa mod Nordvest forbi Vesterport med dens Bolværk til Jarmers Skandse, der laa ved den Vinkel Fæstningsværkerne dannede udfor St. Pederstræde. Herfra fortsættes Volden til den daværende Nørreport, gaar derpaa i en buet Linie til Østerport, paa hvilken Strækning forefindes tre Skandser: St. Gertruds Skandse, Skandsen ved Lønbroen og St. Clara Skandse. Endelig gaar Volden fra Østerport til Havnen, hvilket sidste Stykke af Befæstningen ogsaa havde sin Skandse, den saakaldte Skandse ved Iskulen.

Hertil kommer altsaa Christianshavn, der havde to hele og tre halve Skandser med deres mellemliggende Courtiner.

Nedgangen til Teglgårdsbroen i 1860erne (Nørrevold).

Da de nye Voldes Højde ansættes til kun 7 Alen, forstaaer man, hvor lave Byens ældre Fæstningsværker har været. Ogsaa Graven omkring Voldene har havt mindre Dimensioner end senere, da man har Regnskaber, der udviser Betaling, der erlægges for at gøre dem baade bredere og dybere. —

I det andet Decennium af det 17de Aarhundrede fatter Christian den 4de den Beslutning, at anlægge en ny Stad, Christianshavn paa Amager, der ved sin nære Forbindelse med Hovedstaden gør det til en Nødvendighed, at der ogsaa maa tænkes paa dens Befæstning.

I 1617 slutter Kongen Kontrakt med Ingeniøren Johan Semb om dette Foretagende. I Regnskaber fra hine Dage findes alle Enkeltheder ved Arbejdet angivne, og det ses, at alle Maalene, baade Bredde-, Højde- og Dybdemaalene er mindre end de tilsvarende for Befæstningen om København.

Rimeligvis har Christian den 4de ikke været saa ganske tilfreds med Sembs Arbejde; thi ikke ret længe efter rejser denne bort efter kun at have fuldført en Tredjedel af Værket, og der sluttet ny Kontrakter med to andre Ingeniører.

Da Christian den 4de saaledes havde sørget for Hovedstaden selv ved at bringe dens Volde og Grave i forsvarlig Stand, henvender han sin Opmærksomhed paa at sikre Tilgangen til Byen ved ydre Værkanlæg.

Allerede i Begyndelsen af 1625 tænker han paa til Havnens Forsvar at anlægge en større Skandse, det senere Castel, i Nærheden af den saakaldte St. Anne Bro. Og skøndt Trediveaarskrigen, der imidlertid er udbrudt, og hvori Kongen til Fordel for sine Trosfæller beslutter at deltage, gør hans Nærværelse i Tyskland nødvendig, glemmer han dog langtfra sit Lands store Livssag.

Men dets Kræfter er, baade ved de mange Aars ihærdige Arbejde paa Fæstningsværkerne og yderligere ved Krigens Udbrud, i høj Grad forbrugte, og det er ikke nogen let Sag at skaffe Midler til at fortsætte.

Christian den 4de tager da sin Tilflugt til en Forhøjelse af Toldafgifterne. At der dog tillige har været præsteret Arbejde af Bønderne erfarer man af flere af Datidens Aktstykker, hvori det f. Eks. i 1626 paalægges Bønderne mellem København og Ros-

kilde og senere Bønderne af Københavns Lehn at køre hugne Sten til St. Anne Bro, og et Reskript af 1629 handler om Leve- ringen af Kampesten „saa store som to Heste hver Sten kan age“.

At saadanne store Sten udkrævedes i betydeligt Antal, vil man indse, naar man betænker, at det Terræn, om hvilket der her er Tale, var opfyldt Strand, — thi baade Amaliegade, Bredgaden, Castellet er kun bleven indvundet ved længere Tids successive Opfyldning.

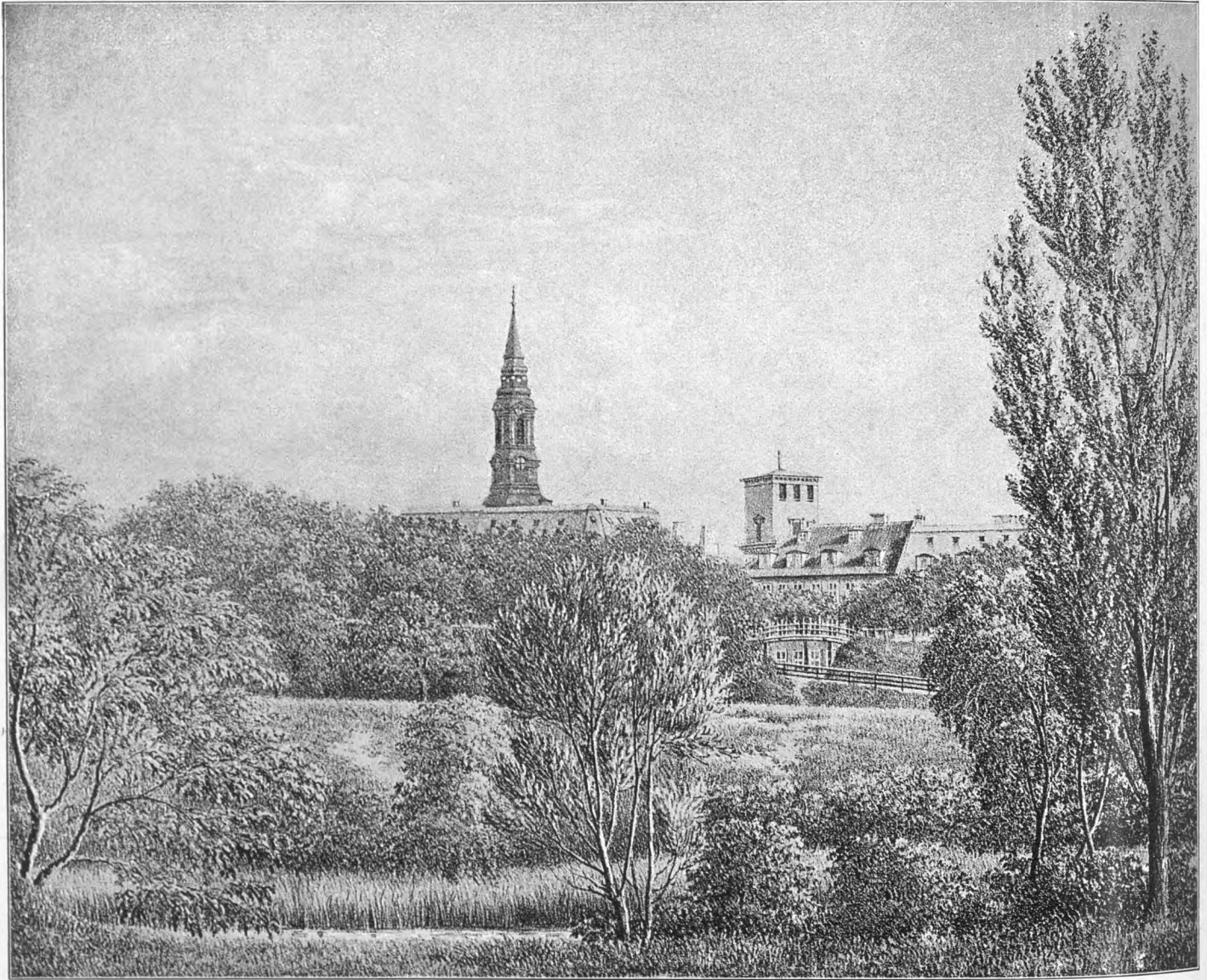
De Afgifter, Kongen udskriver, var fra Begyndelsen ansat til et Tidsrum af 4 Aar, — men ivrig, som han er, gaar Arbejdet ham for trevent og er for kompliceret til, at det kan naas paa saa kort en Tid, og i 1633 forlanger han resolut et Tillæg af 9

hospital, i hvilke sidste Aar Arbejdshuset forlagdes til den forrige Kaserne i Kvæsthusgade.

En Beslutning af Borgerrepræsentationen i 1871 om at nedlægge det blev først iværksat 1885, hvorefter Bygningen benyttes af Skolevæsenet (en Filial af Larslejstrædes Friskole), 1902 blev den solgt, og nu optages Pladsen af den i 1902—3 opførte smukke Foreningsbygning for „Foreningen af Fabrikanter i Jernindustrien“ (Arkitekterne F. Koch og G. Tvede).

Den over Porten indmurede Stentavle havde følgende Inskription:

„Gud til Ære, og Vor Frue Sogns Fattige allene til Gavn, blev denne Stiftelse udvidet og fuldendte, af Henrich Hansen, Isenkræmer og Borger i Kjøbenhavn, og hans Hustrue, Ane Kirstine Thostrup. 1792.“

St. Petri Kirke. Frue Kirke.
Parti af Nørrevold, set fra Glaciet (1860). Nedgang til Teglgårdsbroen (se foregaaende 2 Billeder).

Aar, eftersom „Vi med 3 Aars Bevilling ikke synderlig er tjent“, og skøndt Rigsraadet gør Indsigelser, gennemfører Christian den 4de sin kongelige Vilje.

(Fortsættes i næste Nr.)

Frue Arbejdshus.

Arbejdshusene, hvor de fattige, der ikke havde Ophold i Fattigvæsenets Stiftelser, kunde sysselsættes med Arbejde, blev i Slutningen af 18. Aarhundrede oprettede efterhaanden i alle Byens Sogne. Det første var Frue Arbejdshus, oprettet 1787, ved Nørrevold (nuv. Nr. 30); ved en Borgers Velgørenhed blev Gaarden da ombygget for 16,300 Rd., Kælder og 3 Stokværk.

Frue Arbejdshus modtog efterhaanden en stor Del af de andres Lemmer og omfattede midt i 19. Aarh. foruden Lemmestiftelsen en Pigeskole (indtil Fattigvæsenets Friskoler nedlagdes 1875) og en Optagelsesanstalt for Pigebørn og spæde Børn. Fra 1875 afgav Forhuset en Tid Lokaler for Nørrevolds Friskole. I 1853 blev Arbejdshuset benyttet til Kolera-, i 1872—73 til Koppe-

Bygningen blev nedbrudt Aar 1902.

Stentavlen blev opsat i Vestibulen for den af „Foreningen af Fabrikanter i Jernindustrien“ paa Stedet opførte nye Bygning.

Tak!

D'Herr Etatsraad Hegel, Overretssagfører Werner, Direktør Helge Jacobsen, Ingeniør T. A. Colding, Arkitekt R. Hilliger, Arkivar, Dr. phil. Villads Christensen, Kgl. Kapelmusicus Anthon Bloch, Cand. pharm. Aug. Colding, Fabrikant Ludvig Mariboe, Direktør Arne-Petersen, Havnedirektør Møller, Slotsarkitekt Thorvald Jørgensen, Grosserer Heering, Grosserer C. C. Christensen, Assistent Henningsen, Tømrermester Unmack, Isenkræmmer Galle og Kasserer Fritz Olsen samt Raadhusbiblioteket, Industriforeningens Bibliotek, A/S Burmeister & Wain, Tivolis Orkester, Københavns Brandforsikring og Københavns Vandværk, som har vist Interesse for vor Opgave ved at overlade os gamle Billeder til Reproduktion i „Før og Nu“, bringer vi herved vor bedste Tak.

Red.

FØR OG NU

1. DECEMBER 1915

Demningen, som opførtes over Stadsgraven i 1867 som Afløser for de 2 Broer, der fru Hånbortved (via Ravelinen) førte til Vesterbro. Den fik Navnet „Vesterbros Passage“. Tilvenstre ses Stadsgraven og Volden med Philosophbygningen, i Baggrunden Tivoli; tilhøjre ses ligelødes Volden, og bag samme den i 1864 opførte Hovedbanegaard, som nedlagdes 1911 og nu benyttes af „Paluds-Theatret“. Bakken tilhøjre fører op til „Kongens Mølle“ paa Volden, tilvenstre førte en Bakke op til Lucie-Møllen. — Tegning af Bernh. Olsen.

Københavns Volde.

(Fortsat.)

Medens Kongen saaledes er ivrigt beskæftiget med at beskytte Indløbet til Havnen, glemmer han dog paa ingen Maade at sørge for Stadens yderligere Forsvar fra Landsiden.

I April 1631 beordrer han Byens Raad at have Opmærksomheden henvendt paa Anlæg af Udenværker ved Nørreport og anvende

underdanigste Anmodning, at den Nørreport her for Staden maa dagligen staa aaben med Indfart og Udfart over Peblingebroen, som tilforn, dog med saadan Condition og Vilkaar, at Borgerskabet skal samme Port inden Pintsedag udi næstfølgende Aar fuldkommelig lade opbygge og forfærdige, saa ogsaa at de det nye Værk og Voldarbejde udenfor samme Port inden tilkommende Sommers Udgang skal lade færdiggøre."

St. Peders Mølle efter Afgravningen af Volden (Helmers Bastion), hvorpaa den stod. Da Møllen senere blev nedrevet, fremkom det Plateau med Trappe op til, som vi alle kendte i den nu raserede Aborrepark.

ser dertil at anvende den Sum, der vil indkomme, naar Raadet vil have den Godhed at taksere og derpaa sælge en Del Gaarde og Vaaninger, der er Byens Ejendom og beliggende paa Amager-torvet.

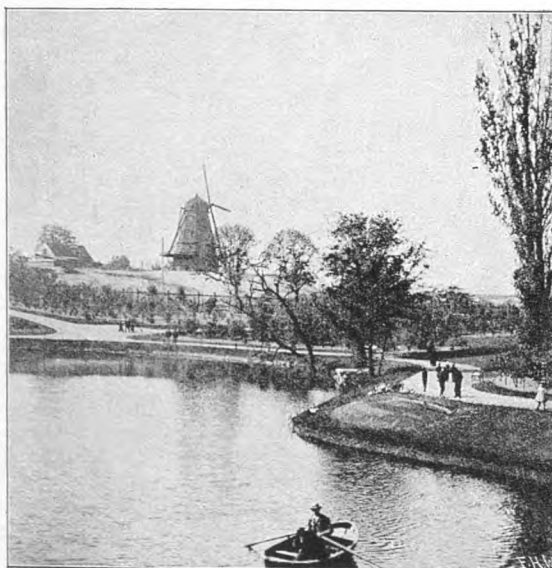
Disse Udenværker har uden Tvivl været den Skanse, der har ligget som Forsvar for Byens nordlige Tilgang, dør hvor Ravnsborg havde sin Plads. Ogsaa her har Christian den 4de mødt Modstand, — Borgerne har vist sig uvillige, og Arbejdet skred kun langsomt frem, og bestandig maa Kongen holde Borgerskabet til Ilden. Han maa Gang paa Gang fire for Modstanden, og man maa virkelig beundre hans Taalmodighed og hans aldrig svigtende Kærlighed til sin By — ikke mindre end hans klare Fremsyn.

Hør, hvor han bestræber sig for at lempe sig, for at hans Ønsker kan ske Fyldest! Borgerne har andraget om, at Nørreport paany maatte blive aabnet om Dagen, efterat den paa Grund af Fæstningsanlægene længe har været lukket, og Christian den 4de siger Ja, men han mener, at den ene Tjeneste nok kan være den anden værd, og ifølge et Dokument, der opbevares i Geheime-Arkivet, svarer han diplomatisk:

„Vi ere og naadigst tilfreds, efter

Man skulde nu være tilbøjelig til at tro, at Borgerskabet vilde være gladelig parat. Nej, pyt! Det synes tværtimod, som om de kære Borgere har følt det som alt andet end magtpaaliggende at opfylde den indgaaede Forpligtelse. Et egenhændigt Brev fra Kongen til Kansleren, Christian Thomesen, dateret 12. April 1646, Aaret efter at Borgernes Løfte er afgivet, indeholder en Klage over, at man endnu ikke har begyndt at indfri det.

Som Regel finder Hs. Majestæt et villigere Øre hos det høje Ridderkab, der synes mindre smaaligt. Omtrent samtidig med de ovennævnte Henvendelser til Borgerskabet ser man, at han henstiller til Herredagen i København at komme ham til Hjælp til Bestridelsen af de ekstraordinære Udgifter til Byens Fortifikation. Adelskabet anser det ligesom Kongen for en Nødvendighed, at „en god, real Fæstning opbygges til Landsens Defension“, og da Rigets Indkomster viser sig utilstrækkelige til at dække Omkostningerne, erklærer d'Herr sig villige til at ville give „ $\frac{1}{2}$ Rigsort af hver Tønde Hartkorn og 1 Rdlr. af hver 100 Rdlr. Rentepenge, dog ikke som nogen Plikt, men som et Tegn paa deres Affection imod Hans Majestæt, forhaabende, at samme Penge blive til det destinerede Brug anvendte.“

Ørstedsparken i 1884, med St. Peders Mølle i Baggrunden.

Helmers Bastion under Sletningen 1885. — I Forgrunden de under Bastionens Sletning afslørede Rester af „Jarmers Taarn“ med en Del af den gamle Bymur, til højre Resten af Volden. I Baggrunden St. Pederstræde (Mejers Hotel).

Denne sidste Vending lyder ret mærkelig. Men Kongen lader den glide ned, og uagtet den Ydelse, som Ridderskabet tilsiger ham, synes noget mager, takker han dog i de naadigste Ord og erkender, at det ikke er en Skyldighed, man rettelig kunde fordre af de høje Herrer, og at derfor heller ikke „denne deres Godvillighed skal komme til at medføre nogensomhelst Indskrænkning i Henseende til deres Privilegier og Friheder.“

I Sandhed, — har man hidtil haft Beundring for Christian den 4de for hans Dygtighed, hans uudslukkelige Virksomhedstrang og Forudseenhed, faar man under Læsningen af disse snart 300-aarige Skrivelser tillige dyb Sympati for ham, for hans trofaste Fædrelandssind og for den milde Klogskab, han viser i Øjeblikke, da hans Blod rimeligvis har kogt af Raseri over den sneverhjetede Vrangvilje, han møder, naar det gælder Fædrelandets hellige Sag.

Mod Slutningen af 1643 udbryder endelig den længe ventede Krig med Sverrig.

faar samme Hr. Ulfeldt Tilhold om at paalægge Borgerne at levere saa mange gamle Vinfade og Tønder som muligt, da det har vist sig vanskeligt at tilvejebringe Skandseurve. Vinfadene og Tønderne skal da erstatte dem, fyldes med Jord og opsættes paa Voldene.

Det synes, som om Kongens Iver pludselig smitter det hidtil trevne Rigsraad. Man fremkommer nu selv med Forslag, og man henstiller underdanigst til Majestæten at tage dem under aller-naadigst Overvejelse. Man foreslaar ham at ansætte en General-inspektør og under ham tre Konduktører til at have Opsyn med Arbejderne paa Fæstningsværkerne, — man beder om, at alle nødvendige Materialier maa blive holdt i klar Beredskab, og om at den gamle Vold ej maa blive nedrevet, for den nye er bleven „bragt udi Defension“.

Det er højst interessant at erfare, at Hs. Majestæt ikke har fundet Behag i denne pludselige Geskæftighed, som Rigsraadet lægger for Dagen. Og han antyder i sine Handlinger og i sine

Det planerede Terræn af Vester Vold imellem Jarmers Taarn og Vesterbros Passage, altsaa Helmers Bastion og Schacks Bastion. Paa de 2 med Stakit omgivne Plæner ligger nu Ny Rosenborg og Helmershus. Udsigten er fra Plateauet i Aborreparken, hvorpaa St. Peders Mølle havde staaet. I Baggrunden ses Udstillingsbygningen (1888).

Torstenson falder ind i Holsten, bemægtiger sig Slesvig og Jylland og søger at komme over til Fyen.

Uagtet fremmede Magter straks tager Sagen i deres kraftige Hænder, og uagtet navnlig Frankrig bestræber sig paa at genoprette Freden, kan man dog af samtidige Beretninger se, at man i København har følt sig alt andet end rolig, og at man ved Foraarstid 1645 har nærret Frygt for en regulær Belejring.

Vi har et Brev fra April 1645, hvori Kongen taler kraftige Ord og befaler, at Borgerne skal proviantere sig for seks Maaneder og han vil nu hverken høre Tale om Opsættelser eller Undskyldninger, — nu har de øjeblikkelig at sætte baade Volde og Grave i behørig Stand. Han befaler et strengere Tilsyn med Vagtholdet, hvorpaa som et talende Eksempel kan anføres, at han for hver Port forordner Anskaffelsen af en Træhest, paa hvilke de, der kommer drukne paa Vagt, eller drikker sig fulde, mens de er paa Vagt, eller som forlader deres Poster, skal sættes op og ride.

Han forlanger endvidere at blive underrettet om, hvilke Personer der i Dagens Løb passerer ud og ind gennem Portene, og Krigskommissæren, Knud Ulfeldt, faar Ordre til at paase, at kun paalidelige Borgerfolk anvendes til Vagttjeneste. Kort Tid efter

Udtalelser, at han er den, der bestemmer, hvad der skal gøres. — Han skriver saaledes til ovennævnte Christian Thomesen, at Rigens Marsk „sidste Søndag stiltiende har tilstillet ham en Seddel,“ som han dog ikke læste, før han ankom til Frederiksborg. Han havde da heller ikke besvaret den, men rentud tilbagesendt den og i Margenen vedtegnet sin egen, kongelige Mening om Tingene. Hvad de „omskrevne Materialier“ angik, vilde han vel nok se at skaffe dem tilveje, naar man behagede at betale ham tilbage, hvad han af hans „egen Pung havde spenderet paa Københavns Fortification“, der havde været istand for alt 20 Aar siden, hvis man dengang havde „villet gjort ham det til Vilje.“

Se — dette kan man kalde Svar paa Tiltale! Og alligevel fremgaar det klart af senere Dokumenter og kongelige Haandskrivelser, at hans Kærlighed til Byen og hans Interesse for dens anstændige Forsvar har været stærkere end hans Vrede over Rigsraadets Næsvisheder.

Det er med Vemod, man tænker paa, at det ikke blev forundt den geniale og udmærkede Kong Christian den 4de at fuldføre de Fæstningsanlæg, om hvilke hans Tanke kredser næsten under hele hans lange Regeringstid.

Den Svaghed, der var en naturlig Følge af hans høje Alder og

Det samme Parti som modstaaende, som det er nu. — Da Plænerne nu er bebyggede, gengiver vi Udsigten paa begge Sider af Plænerne. Det øverste Billede viser Udsigten gennem Vester Boulevard og det nederste Billede Udsigten gennem Vestervoldgade.

hans rastløse, arbejdsomme Liv, tiltog bestandig, og fra Begyndelsen af 1648 føler han sig mere og mere afkræftet. Den 21de Februar føres han fra Frederiksborg til Rosenborg, hvor hans Liv i de paafølgende Dage langsomt ebber ud, og hvor han dør den 28de i samme Maaned.

Imidlertid — Kongens Død gjorde ingen Forandring i Henseende til Arbejdet paa Københavns Fæstningsværker. Det er, som om hans storslaaede Eksempel virker dobbelt efter hans Bortgang. Og de Tider, der snart skulde komme, kunde sandelig ogsaa have behov, at alle gode Borgere samlede sig i Enighed om at muliggøre deres Bys Forsvar mod en indtrængende Fjende!

Christian den 4des Planer vedblev at følges og selve Udførelsen at drives med al den Kraft, som Landet formaaede. Den Graver- eller Voldskat, som han Aaret før sin Død havde skaffet gennemført, hvorved hver 200 Tdr. Hartkorn har at levere 1 Arbejdskarl eller 1 Rdlr. om Ugen i de fire Sommermaaned, bliver i det følgende Tiaar nøjagtigt inddrevet, selv om Evnen ikke altid svarer til Viljen, saaledes at man, ligesom ved tidligere Lejligheder, maa tage sin Tilflugt til Laan, som da man f. Eks. i 1652 hos Joachim Gersdorf gør et Laan paa 1000 blanke Dalere for at fuldføre Volden ved Nørreport.

Ogsaa paa anden Maade søger man at skaffe Penge. Da Godset „Christianspriis“, der er Statsejendom, nedlægges og sælges til Adelsmanden Frederik von Buchwaldt, gaar den indvundne Købesum lige fra Statskassen til Anvendelse ved Fortifikationen.

Voldmester Claus Oehms Enke har efter sin Mands Død en Del Penge tilgode for et Arbejde, han har udført ved Nørrevold, og hun lader til at have været ivrig efter at inddrive Fordringen, thi Frederik den 3die anmoder Axel Urup om „med det forderligste“ at betale hende, hvad Staten er hende skyldig, for at han „for videre Overløb kan blive forskaanet“.

Selv er Kongen ikke smaalig. Af Penge, som Axel Urup har hævet for ham „ved Kieler Omslag“, forærer han til Brug ved Arbejdet paa Fæstningsværkerne den anseelige Sum af 2500 Rdlr.

Frederik den 3die gaar værdigt i sin Forængers Fodspor. Han vil vide personlig Besked om de indgaaede Penges rigtige og forsvarlige Anvendelse. I en Skrivelse af 1649 forlanger han af Axel Urup et specificeret Røgnskab „før der gaas videre“ og anmoder ham om for den Tid „han har haft Direction over Fæstningsværket at lade opmaale, hvor meget der i samme Tid er blevet forfærdiget“.

Det bliver efterhaanden mere almindeligt, at Staten istedetfor Leveringen af Arbejdskraft kræver Betaling i rede Mont, — men da Arbejdskraft jo maa skaffes, bliver Følgen den, at Soldaterne bliver anvendt paa Fæstningsterrænet i større og større Udstrækning.

I 1853 indkommanderes fire Kompagnier af det sjællandske Regiment til Voldarbejde. Efter et Par Maaneders Forløb afløses disse Kompagnier af 500 „jydske Knægte“.

Anvendelsen af Militæret gav imidlertid Anledning til idelige Kævlereien mellem Officerer og Soldater paa den ene Side og Ingeniører og Konduktører paa den anden, saa at Frederik den

3die allerede samme Aar, som den nye Ordning er bleven indført, maa udstede en saakaldet „Ordinants“, der kan sætte Bom for alle Stridigheder.

Eftersom Fæstningen udvikles, og det optagne nye Terræn indlemmes i Byen som Torve og Gader, stilles der nødvendigvis store Fordringer til Ejendomsretten, idet mange Borgeres Haver og Bygninger har maattet vige Pladsen for de nye Anlæg.

I 1650 udsteder Frederik den 3die et aabent Brev, der skal jævne den hyppigt mødende Uvilje og Modstand fra de respektive Lodsejere og som fastsætter, hvorledes man i paakommende Tilfælde har at forholde sig. Den Udvæj, Kongen har fundet, lyder

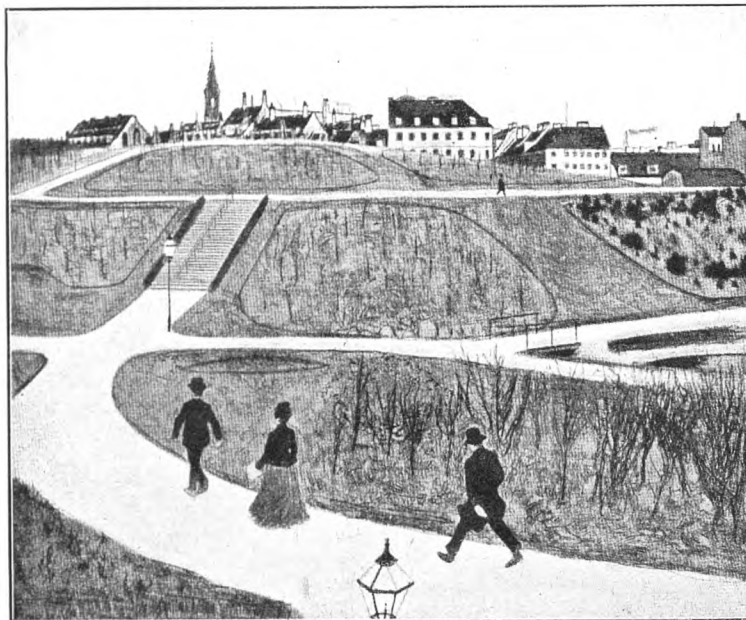
meget ræsonnabel. Ligesom Byen bemægtiger sig Forstæderne siger han, maa Forstæderne igen bemægtige sig Byens omliggende Marker!

Erstatningen i Byens Markpladser var meget rundelig. Enhver kunde næsten faa saa stort et Stykke Jord, som han ønskede, naar han blot inden Aar og Dag paa sin nyerhvervede Jord opførte en „forsvarlig Kjøbsteds Bygning“, eller, hvis Grunden laa tilstrækkelig langt fra Byen, indplankede den som Have.

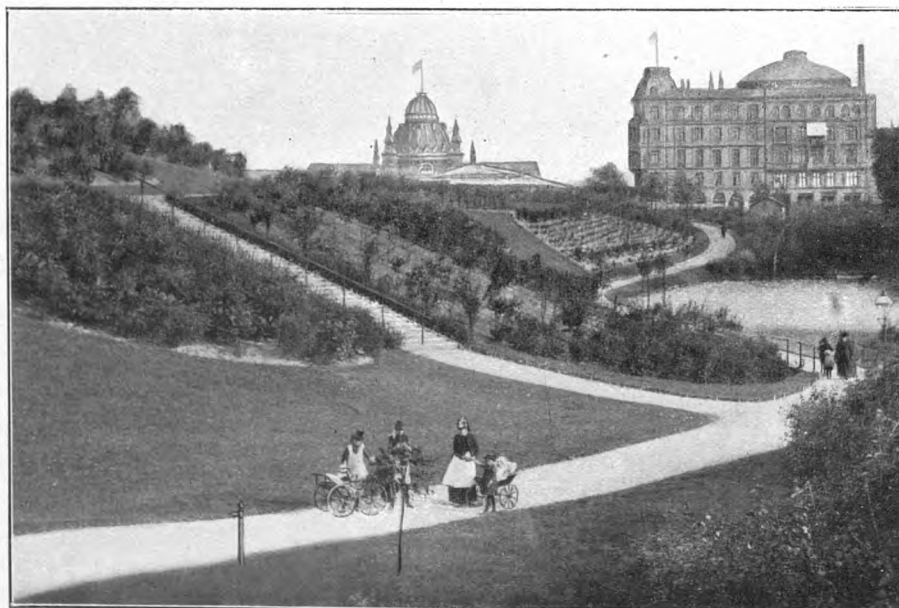
For de nye Pladser, Gader og Stræder maa Alt vige. Kun med Hensyn til de mere værdifulde Bygninger overlades det til

Hs. Majestæts Naade, om de kan blive staaende, til de forældes, eller de straks bør nedrives.

Efterat den omtalte Axel Urup i 1656 har været „Direktør for Københavns Fortifikation“ gennem ni lange Aar, ansattes Oberst Henning Quitzon i hans Sted med en Løn af „90 Rdlr. maanedlig“, hvoraf han dog maa afgive 20 Rdlr. til en Skriver.“ Naar vi noterer denne Afløsning paa den udsatte Post, gør vi det paa Grund af Tidspunktet, da den sker, — Aaret efter, 1657, besluttes

Den nyanlagte Aborrepark i 1885.

Aborreparken 1888, forinden Bebyggelsen af Terrænet omkring samme; i Baggrunden Udstillingen 1888.

nemlig Krigen med Sverrig.

Krigserklæringen var ubesindig, thi tiltrods for de mange, mange Aars Arbejde paa Fæstningsværkerne, var disse langt fra i en Stand, der kunde byde en Fjende tilstrækkelig Trods. De idelige Trakasserier mellem de forskellige Stænder, de bestandige Opsættelser, Mangelen paa Energi og sand Forstaaelse af Sagens store Vigtighed for Landet, den Uvilje, hvormed man aabnede for Pungen, — Altsammen havde det sat sine sørgelige Spor, og Resultatet var nu, at i virkelig strategisk Forstand laa Byen næsten aaben.

Det var henvend 120 Aar siden, København havde set en Fjende udenfor sine Porte. Og den lange Tid havde gjort Befolkningen sorgløs. Maaske har man ogsaa ved Krigens Begyndelse lullet sig ind i Forhaabninger om, at den nærmest vilde blive fort nede i Holsten og Tyskland, — nok sagt, man var kun maadeligt forberedt. Og i hvert Fald havde man forregnet sig med Hensyn til den Valplads, hvor Krigen skulde udkæmpes.

Mange var af den Formodning, at Carl Gustav, naar han modtog Efterretningen om Krigserklæringen, vilde haste hjem fra Polen, hvor han opholdt sig, og at Kampen derpaa, som tidligere Erfaringer talte for, vilde blive udfægtet i Skaane og tilstødende Provinser.

Man forregnede sig slemt. Det hed sig, at Carl Gustav var gaaet mod Nord ind i Holsten, og at han vilde gøre Landgang paa Lolland.

Den overhængende Fare, som den svenske Konges uventede og hastige Ankomst foran København medførte, drev denne Gang over. Denne Gang skulde Byen blive sparet for Belejringens Rædsler.

Den 26de Februar bliver Roskilde-Freden sluttet. Den underskrives to Dage efter paa de ydmygende Fredsbetingelser, hvortil der var gjort Udkast i Høje Tosttrup, og ifølge hvilke Danmark bl. a. mistede Provinserne øst for Sundet. Og da Befolkningen erfarer, med hvor store Offre Freden har maattet købes, breder Forbitrelsen sig over Landet. Og den Mangel paa Samdrægtighed, som derefter herskede mellem Befolkningens forskellige Lag, vanskeliggjorde i høj Grad de Arbejder paa Fæstningsværkerne, der nu mere end nogensinde viste sig at være paatrængende nødvendige.

At man ikke havde nogen Tanke om, at man snart paany

Abborreparken som den saa ud i Slutningen af 1890'erne. Et Billed af samme Parti, som det saa ud i 1913, forinden Sløjfningen, findes i Nr. 15 af „Før og Nu“.

Nu er gode Raad dyre. Man ser, men desværre for sent, at man ikke har kendt sin Besøgelsestid, og at man altfor længe har forsømt sin Pligt. Det almindelige Arbejde paa Fæstningen maa foreløbig lægges tilside for de mere specielle Foretagender, som den overhængende Fare gør nødvendige.

I Hast forsøger man at reparere paa det gamle Batteri ved Toldboden, der er i saa slet en Stand, at det i et Memorialbædder, at „det er færdigt at falde med Stykkerne, som derpaa staaer, om der blev fyret derpaa“.

Man faar travlt. Vindebroer anlægges, Raveliner opføres, Volde besættes med Skyts, der foreløbig stilles paa Brædder, og Pallisader bygges paa de mest udsatte Steder.

Vinteren gaar sin Gang. Den 8. Februar 1658 er de Svenske gaaet over til Lolland, den 9de er de paa Falster, og den 11te er de arriveret til Sjælland.

Den 12te Februar udgaar der Ordre til Borgmestre og Raad om at „afbryde Forstæderne“, og til Generalen, Hans Schack, om at „sætte Ild paa det, der da ikke var nedbrudt,“ saasnart han fornemmer Fjendens Ankomst. Og under samme Datum gives der Befaling til at lade Christianshavns Volde armere.

skulde stædes i Krigens Vaande, kan ses af den Hastighed, hvormed man begyndte at genopbygge de nedbrudte og molesterede Forstæder.

Særlig Adelen harmes over, hvad der er sket, ikke mindst over, hvad dens Godser har lidt ved Fjendens uvelkomne Besøg og Ophold i Landet. Og den kaster Skylden paa Kongen og Borgerstanden.

Før man ret har besindet sig efter Nederlaget, staar imidlertid Fjenden atter foran Portene.

Carl Gustav havde besluttet at gøre det af med Danmark og paany at gaa mod Kjøbenhavn. Fra Fredslutningen i Februar havde han jo Bevis for, baade hvor uforberedte de Danske var paa et pludseligt Besøg af en Fjende, og hvor let de faldt til Føje.

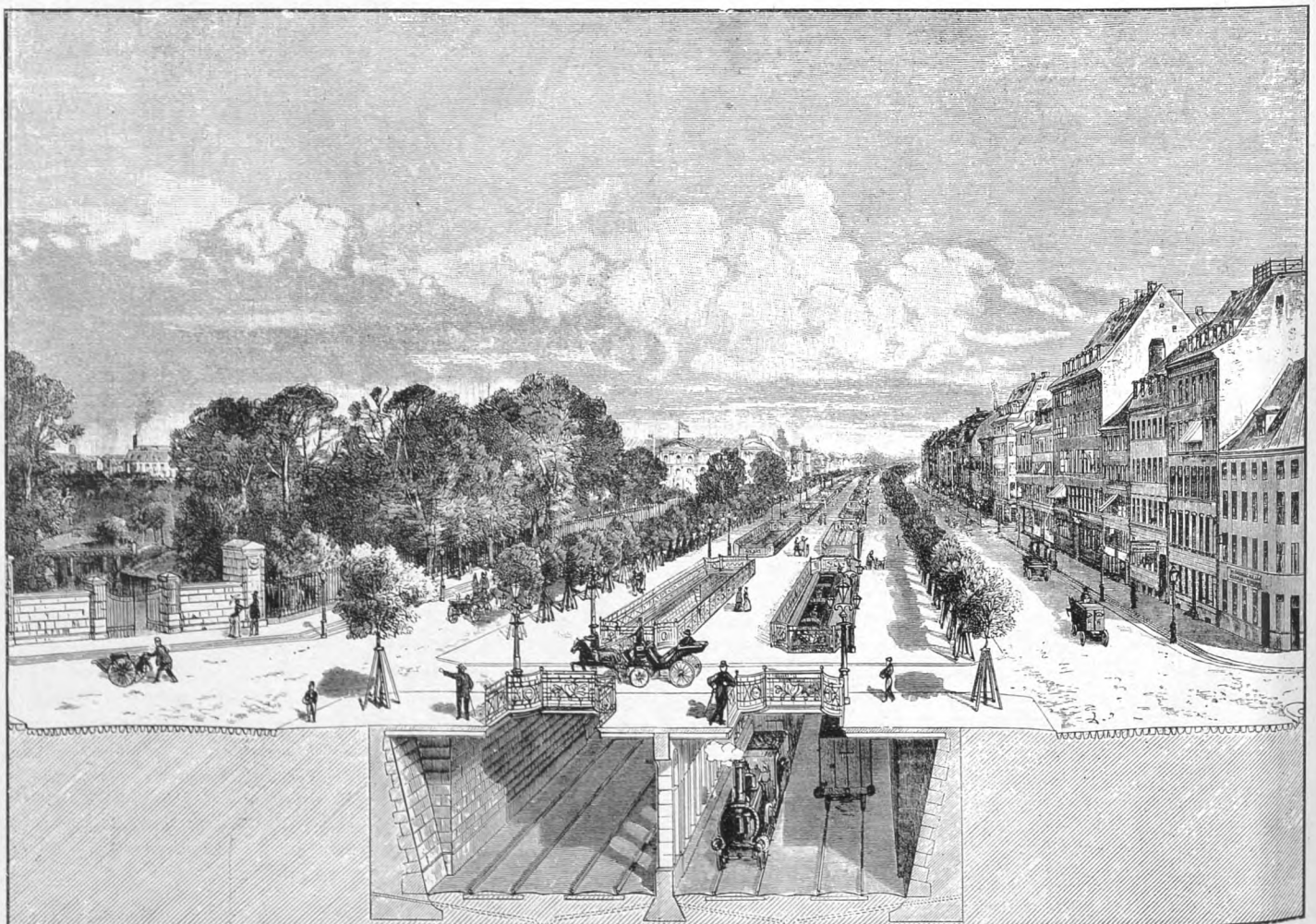
Den 30te Juli 1658 var Ingeniørofficeren Erik Dahlberg, en af Carl Gustavs dygtigste Mænd, i stor Hemmelighed ankommet til Kjøbenhavn for at spejde og konferere med et Par andre svenske Ingeniører, der allerede havde været her i nogle Maaneder, og da han den 5te August forlader Byen, førte han Kort og Planer over dens Fortifikationer med sig i sin Brystlomme. Nutildags er der med Spejleri i Fjendeland forbundet adskillig større Fare.

Den nyplantede Boulevard ved Nørrevoldgade 1882.

Og da Carl Gustav et Par Dage senere gaar i Land i Korsør, studerer han de overrakte Planer og bestyrkes yderligere i den Hensigt, han har havt, at gaa lige løs paa Kjøbenhavn og indtage den ved Overrumpling.

Af Kort og Planer har han faaet et særdeles opmuntrende Indtryk af Byens mangelfulde Forsvarstilstand. Han har saaledes erfaret, at Voldene er forfaldne, Gravene ligger tørre, og sex Stykker Skyts udgør hele det Krigsapparat, Voldene har at stille

Ingeniør Hammerichs i 1885 udarbejdede Plan til Boulevard-Banen, paa Casis af hvilken Projektet nu udføres.

Nørrevoldgade
(Hj. af Vestervoldg.)

Det modstaaende Terræn, som det henligger nu. — Man udgraver til Boulevard-Banen.

op mod en Fjende, og Byens hele Garnison er stakkels 400 Ryttere og et Par Kompagnier Fodfolk. Det bliver knap nødvendigt at drage Sværdet af Skeden for at indtage Danmarks Hovedstad!

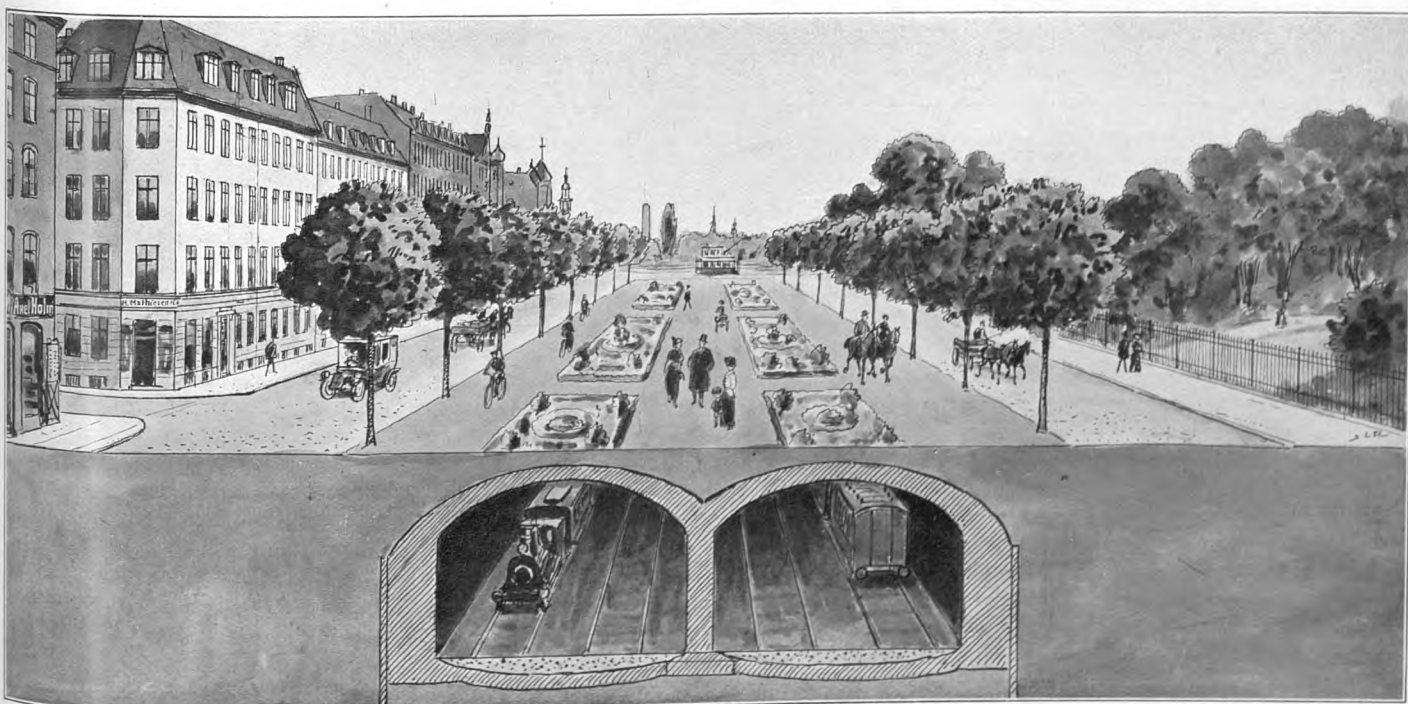
I Korsør fandt Carl Gustav ikke ringeste Modstand, da han tidligt om Morgenen den 7de August gaar i Land, og først den næste Dag efter Middagstid spreder det forfærdende Budskab sig i Kjøbenhavn: Svenskerne kommer!

Og samtidig kommer et andet Rædselsbudskab over Byen: En svensk Flaade er i Anmarsch. Den kommer Sydfra og gaar lige mod Kjøbenhavn!

Med ét Slag forandres Hovedstadens Fysiognomi. Man vaagner af Sønnen, — Fædrelandet er i Fare!

„III. Tidende“ skriver d. 2/11 1885 angaaende Ingeniør Hammerichs Plan til en Boulevardbane:

Spørgsmaalet om en Omordning af Jernbaneforholdene i Kjøbenhavn har staaet paa Dagsordenen i mange Aar; hele den ny Del af Byen paa Fæstningsterrænets Grund er voxet op, medens Jernbaneplanerne er blevne drøftede i Udvalg og Kommissioner, paa Rigsdagen og mange andre Steder. Idet Bebyggelsen

Nørrevoldgade
(Hjørnet af Teglgaardsstræde).

Hammerichs Projekt, som det vil fremtræde, naar Udførelsen i en nær Fremtid er afsluttet.

saaledes er skreden frem, medens Jernbaneordningen holdtes hen i det uvisse, er Vanskelighederne ved at faa en tilfredsstillende Løsning frem blevne dobbelt store; paa de Steder, hvor man havde tænkt sig Banelinier og Banegaarde lagte, staar der nu fuldt færdige Bykvarterer, og dette har bl. a. haft til Følge, at Jernbaneprojekterne i den sidste Tid fortrinsvis har drejet sig om ny Banelinier i en fjernere Periferi med den nuværende Banegaard i udvidet Stand som Centrum.

Imidlertid har nu Ingeniør H. Hammerich i Teknisk Forening og Industriforeningen fremsat et Forslag til en Banegaardsordning, der bl. a. gaar ud paa at forbinde de i København fra Syd og Nord indmundende Jernbaner med en Forbindelsesbane gennem den indre By. Til denne indre Forbindelsesbane tænkes da knyttet en Ringbane, hvis ydre Halvdel passerer igennem Forstæderne. For at bringe det hele Banesystem saa nær ind til den egentlige By som muligt gaar Forslaget ud paa at føre den indre Forbindelsesbane igennem langs Boulevarderne, hvor den

her som i andre Hovedgader; her er ingen Niveaupassager, saa al Piben maa kunne undlades. Røgen kan saa godt som helt undgaas ved passende Regulativer. Mod Ulemper fra Dampen kan man sikre sig ved at overdække de Overkorslerne nærmeste Fag. Da der er en 12 Fod bred, fuldstændig fri Aabning over hvert Par Banespor, vil Genen for Banens Passagerer nærmest bestaa i, at Lyset til Dels kun vil komme ind fra den ene Side af Vognene og yderligere mindskes de Øjeblikke, hvor man passerer en Bro eller et andet Tog. Boulevardens Hovedbetydning som Luftbælte gennem Byen bliver uberørt. Alt i alt kan det ikke antages, at der for nogen af Parterne vil være nogen som helst alvorlig Gene ved at føre en forsænket Bane gennem Boulevarden, hvilket ogsaa har været et ikke uvæsentligt Led i Motiverne til at denne Vej er valgt for Forbindelsesbanen.

Angaaende Voldsløfningsarbejderne citerer vi her „Illustreret Tidende“ af $\frac{5}{4}$ 1885:

Panorama over Ørstedsparken (1882) set fra St. Peders Mølle paa Heimers Bastion. — Søen er en Rest af Nørrevolds Stadsgrav, hvorover fører Broen, som i 1873 flyttedes fra Nørreports Gab hertil. Den fremspringende Del af Terrænet er Resterne af „Hahns Bastion“.

sænkes saa dybt, at al Færdsel uhindret kan passere over Banen.

Denne Linie skulde byde betydelige tekniske Fordele og særlig denne, at den efter en forholdsvis mindre Kloakforlægning vil danne Skillelinie mellem to Kloaksystemer, medens man tillige dermed vilde undgaa de ellers ved lignende centrale Baner i store Byer saa betydelige Udgifter til Arealerhvervelse. Om Boulevardbanen bemærkede Forslagsstilleren i sit Foredrag bl. a.: „Den almindelige Færdsel bliver berøvet 12 Alen af den 80 Alen brede Boulevard. Idet der er forudset Overkorsler ved alle Tværgaderne og Overgange i højst 120 Alens indbyrdes Afstand, vil det største Offer, der her bliver Tale om, vistnok være, at de faa Ridende, som passerer denne Vej, blive henviste til at ride langs Søerne i Stedet for langs Boulevarden paa Strækningen mellem Gyldenløvesgade og Østerbros Alle; al anden Færdsel vil befinde sig meget nær lige saa vel efter som før Anlægget. Banens Rækværk og de mange Smaabroer vil være et lønnende Felt for Hovedstadens Forskonnelseskomite, saa at Boulevardens Udseende lige saa vel kunne vinde som tabe ved Anlægget. De omboende vil blive generede af Støj og Røg. Støjen vil dog være mindre end almindelig Vogntummel, som man i Forvejen har eller faar

Den Del af Københavns gamle Vold, som i Aar bliver sløjft, er ikke det største Parti, som paa en Gang tages for; men den Forandring, denne Sløjfning vil frembringe i Byens Fysiognomi, vil dog ikke blive fuldt saa stor som nogen tidligere. De Partier, der nu forsvinde ude om Tivoli, var med de bratte Skraaninger og gamle Træer saa maleriske og stemningsfulde, at de dannede en søgt Promenade, ikke mindst for Drivere og Tænkerne, som fandt Filosofgangen for snæver, og tillige var de saa udstrakte, at der her var en udmærket Tumble- og Luftplass for Skoleungdom og Barnevogne m. m. Der vil derfor ved Sløjfningen opstaa Savn, som blive baade dybt følte og almene.

Vestervold hørte i flere Retninger til den mere navnkundige Del af de gamle Fæstningsværker. Det var vel fortrinsvis her, at Danske og Svenske sloges i 1658—59 om, hvem der skulde herske over Voldene, og i alt Fald var det her, at Danskere og Svenskere i 1885 sloges om, hvem der skulde rive dem ned. Man ser saaledes, at der i Voldenes Liv er Kredsløb i mere end en Henseende. Der er Sandsynlighed for, at Danske og Svenske mødes paa Terrænet der ude til Turnering endnu en Gang, nemlig ved den projekterede store Udstilling i 1888; men derefter vil Be-

byggelsen skride frem med Række efter Række af Boliger for Liv, Kampe og Virken under andre Former.

Næsten hele Vinteren igennem har der hersket en travl Virksomhed ved Vestervold. Man har gravet op og trillet ned lige saa ivrig, som man for nogle Aarhundreder siden gravede ned og trillede op. For dem, som bo langs Filosofgangen, har der Dag for Dag aabnet sig videre Udsigter i Verden. Det gamle Tivoli med det ny Vestre Hospital, som vis-a-vis træder frem i stedse klarere Omrids, og selv det gamle Ridehus, der med Volden som Baggrund tog sig saa uanseligt ud, træder nu frem i en hel ny Belysning, efterhaanden som dets Omgivelser skifte Karakter.

Uden for Ny Kongensgade er Gennembruddet allerede en fuldbragt Kendsgerning; men der vil dog endnu kræves en Del Arbejde, inden Forbindelsen over den gamle Stadsgrav bliver dannet og banet. Henne ved Stormgade, hvor Hovedpassagen skal tilvebringes, ser det endnu, naar man kommer fra Byen, ud, som om

med fra mange, der har leget og drømt under de nu faldne Træer. Den Erstatning, man vil faa, bliver navnlig i de nærmeste Aar, noget luftig, saaledes som man kan se det paa den Del af Boulevarden, der alt er udlagt. Man spejder endnu forgæves efter det potenserede Liv, der skulde røre sig netop der. Der er vel saa og saa mange Alens større Bredde end i andre Gader; men dermed er foreløbig ogsaa alt sagt. Ved de Træer, som er plantede for at hidføre en fra de almindelige Gader afvigende Karakter, er Stativerne, der holde de unge Fremtidshaab oprejste, endnu det mest imponerende. Det myldrende Boulevardliv med Befordringsmidler af alle Arter og med de deraf følgende forskelligartede Etablissementer søger man endnu forgæves; Farimagsgade er i saa Henseende kommen langt forud.

Imidlertid er det indlysende, at man vil komme Maalet nærmere, efterhaanden som Boulevardbanens Gennemførelse skrider frem, og de Arbejder, der nu foretages, vil give et godt Stod

Aborreparkens Sløjning: Grunden graves til Bygningen, som Østifternes Kreditforening nu har opført. — Billed af denne Bygning med Omgivelser vil fremkomme i næste Nummer af „Før og Nu“.

der var langt tilbage; men gaar man op paa Voldskrænten, ser man strax, at Jorden her er saa falsk og hul, at den sidste Illusion om Holdbarhed snart maa bryde. Dels ad Skinnevej og dels ad Trillevej fører man ned i Graven den ene Fragt efter den anden, efterhaanden som de nivellerende Jernhakker faar den nødvendige Opløsningstilstand bragt til Veje. I Stadsgraven spores der kun en saa ringe Virkning af det, man styrter derved, at udenforstaaende vanskelig kan fatte, hvorledes man skal faa den hele Grav fyldt op; men sagkyndige forsikre, at det nok vil slaa nogenlunde til, naar man medtager Fylden, som skal udgraves af Hensyn til Bebyggelsen.

Hos Beboerne langs den svindende Vold er Følelserne temmelig blandede overfor det, som Tiden bringer. Man havde vel vidst og forsonet sig med, hvad der forestod; men nu, da Overgangens Time er kommen, ved man ikke ret, om man skal være glad eller bedrovet. Det er det Kvarter af Byen, hvor Flytninger hidtil har været sjældnest, og en stor Del af Beboerne er voxet op med Volden for Øje. Hver en Trillebør, der sætter sig i Bevægelse med mod Graven, tager ligesom et Barndoms- eller Ungdomsminde

fremad. Mangen Husvært, som i denne Tid maa høre paa sine Beboeres Utilfredshed over den uhyggelige Overgangstid, udkaster allerede for sig selv i stille Aftentimer foreløbige Planer til Forretningslokaler, først i Kælderen, saa i Stuen, hvor der skal sættes store Vinduer, og videre frem, indtil det hele ombygges. Det kan gerne være, at der ikke vil gaa mange Flyttedage hen, inden Lejerne fra Husværterne her faa nogle Antydninger, som vil forøge Utilfredsheden med den ny Tingenes Tilstand.

Foruden Sløjningen ved Filosofgangen skal der ogsaa tages fat paa den Voldstump, som man for nogle Aar siden lod staa tilbage, henne ved Vandværket paa Hjørnet af Nørrevoldgade og Jernbanens Terræn. Der var her saa mange Forviklinger at klare, at man først nu er kommen ud derover. Det stod længe hen i det uvisse, om ogsaa den høje Bastion, paa hvis Top den gamle Lucie Mølle knejste, skulde jævnes med Jorden. Der har været mange Planer fremme i saa Henseende. Man tænkte saaledes paa i Møllens Sted at bygge et Udsigtstaarn og at rette Bebyggelsen noget herefter. Til andre Tider forhandlede man om at bygge en Kirke paa dette Sted, og

da ogsaa Planen herom opgaves, kom der i et sidste Øjeblik Forslag frem om der at indrette en Restauration med Bibeholdelse af den gamle Mølle som Centrum. Men Tanken om en Kro var her ligesaa magtesløs som den om en Kirke. Den gamle Mølle er nu pillet ned Stykke for Stykke, og derefter kommer Udgravningen med det Maal for Øje at gøre alt saa jævnt og fladt, som de approberede Planer anviser. Af Hensyn til Vandværket bliver der særlige Vanskeligheder at overvinde ved Reguleringen af Vandløbet i den gamle Stadsgrav, og Arbejderne vil maaske derfor trække noget længere ud end ellers, men Møllen, der fra sit høje Standpunkt viste sine vinkende Vinger næsten lige saa langt ud i Landet, som vor Frue og St. Petri Taarne øjnes, hører nu til det forsvundne København. Selv om det bliver forsøgt at lade den leve Livet om nede i Møllerbyen Køge, vil den dog næppe der kunne male sig Ungdom eller Popularitet til paa ny.

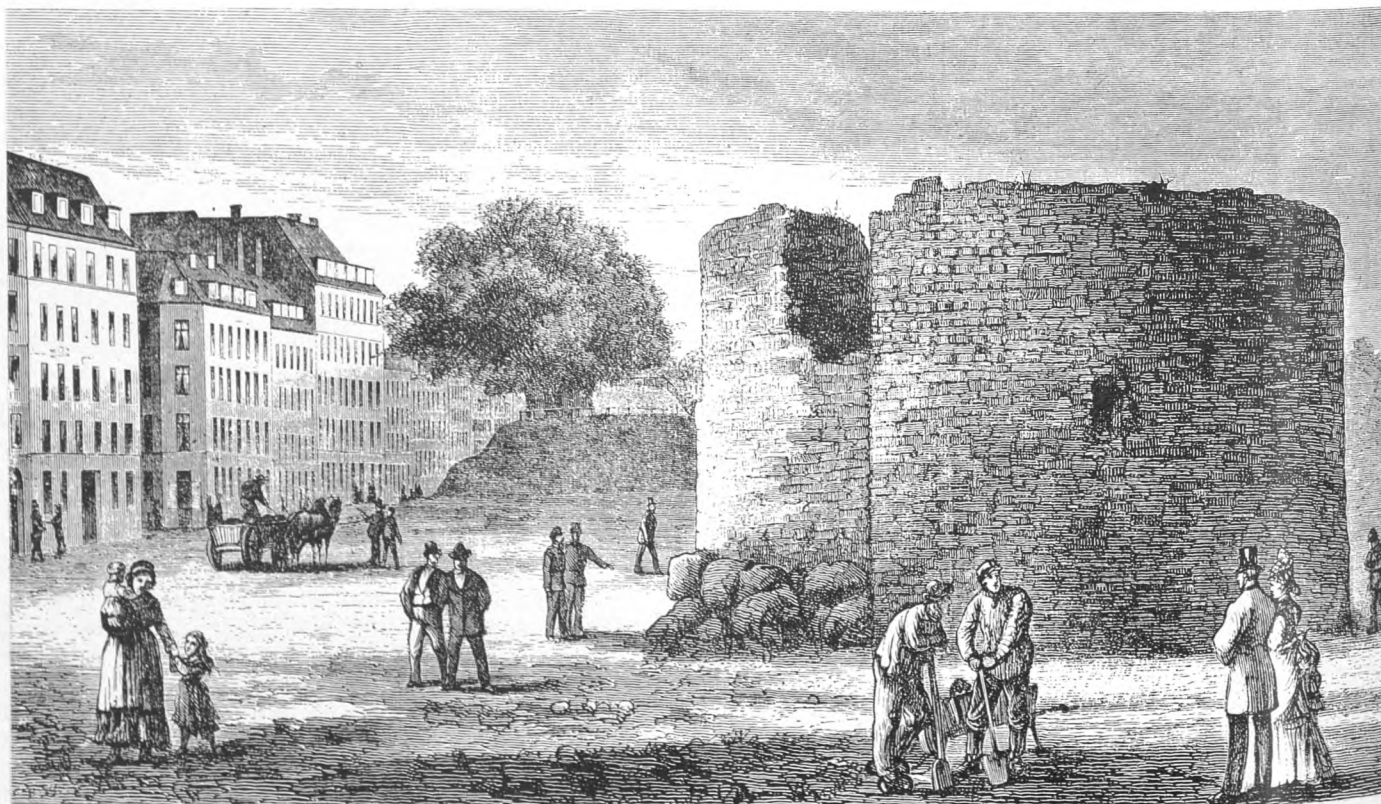
Illustreret Tidende skriver d. 17. Oktober 1875 følgende om et gammelt Taarn af Københavns Mur:

At København blev befæstet, samtidig med at Biskop Absalon forandrede den fra en Landsby til en Købstad, maa man formode af Saxes Udtryk; men Byens Omfang paa den Tid kendes ikke. Dog antager man, at det Vandløb, der i sin Tid har gaaet omtrent fra Vesterport gennem nuværende Krystalgade og Købmagergade og udmundet i Stranden, der gik noget op i sidstnævnte Gade, har været den første Bygrænse og Del af den første Befæstning. Men Byen udvidedes hurtig, og omtrent hundrede Aar efter Grundlæggelsen er et stort udenbys Omraade indtaget, idet Byen da allerede maa have faaet det Omfang, som den havde i Christian IVs Tid. Der er nemlig et Brev af 1289 bevaret, i hvilket Biskoppen i Roskilde takker Borgerskabet for dets Troskab og gode Fortsæt at ville befæste Staden, og indrømmer denne Indtægten af Borgerskabspenge, som Biskoppen tidligere havde nydt. Paa den Tid befæstede man med Mure og i Forbindelse dermed staaende Rundeler („Runddele“), i hvilke sidste Forsvarerne kunde opholde sig og bestryge Terrainet udenfor Murene. I Belejringskunsten spillede Rundelerne en vigtig Rolle, og de ere Oprindelsen til Bastionerne, der fremkom ved, at man fyldte Jord udenfor Murene, og saaledes først vare runde, siden bleve kantede.

I Foraaret 1874 opdagedes ved Udgravningen af Hahns Bastion udenfor Larslejstræde et Taarn, der fremkaldte en Del Opmærksomhed, saa at Communalbestyrelsen lod det udgrave og undersøge i Forventning om, at man her skulde kunne finde Oplysning

ger om den Retning, i hvilken Muren har gaaet i den ældste Tid. Men der fandtes saa godt som Intet. Tæt vestfor Taarnet stode to Murstenspiller, imellem hvilke der tydelig havde været en Port, og indenfor dem i Retning af Nord og Syd stod et Bolværk. Dette sidste laa paa en saadan Maade, at det umuligt kan være samtidigt med det første eller med Taarnet, og Tanken ledes hen paa de i gamle Skoder og Stadsretter omtalte „Agens Planker“, der altid nævnes i Nærheden af Grunde mellem Helters og Hahns Bastioner. Men en Plankebefæstning fandtes ved Købstæder kun imod Vand og sumpet Terrain, og vi maa derfor antage, at her i gammel Tid har været et saadant naturligt Værn. Ser vi derimod nøjere paa Taarnet, da findes dette at bestaa af tvende Dele; den ydre er rund og aaben mod Byen og netop en Rundel, der paa begge Sider maa have været forbundet med den nu forsvundne Murbefæstning, medens den Del, der har lukket Bygningen mod Byen, er meget yngre. Den ældste Del er i det højeste fra sidste Halvdel af det 14. Aarhundrede; paa den Tid maa Plankebefæstningen her altsaa være afløst af faste Mure, og det omtalte Bolværk saaledes Levning af den ældste Befæstning paa dette Sted. Naar Rundelen er bleven omdannet til et Taarn, vides ikke, men 1523 anvendtes en Del Bekostning paa det Taarn, som er imellem Nørreport og Jermers Gab (nu Helters Bastion). Dette Taarn hed i det 17de Aarhundrede Hantaarnet og gav Bastionen Navn, ligesom den nærliggende Helters Bastion har Navn af det deri liggende Jermers Taarn. Dets øverste Del blev nedbrudt 1618, ved hvilken Tid der foretoges flere Forandringer med Befæstningen, og alle Murene nedbrødes, hvilket er Grunden til, at der ikke fandtes nogen Mur ved Taarnets Udgravning. Grunden til, at Taarnet ikke er helt nedbrudt, er enten den, at det skulde anvendes til Krudttaarn, eller at man ikke har anset det Umagen værdt at bryde den stærke Kalk itu, som forbinder Stenene.

Skønt der saaledes kun findes faa Efterretninger om det gamle Taarn, yder det dog et lille Bidrag til Københavns ældste topografiske Forhold, der maaske ydermere ville oplyses, hvis man finder det gamle Jermers Taarn bevaret i Helters Bastion. Hovedinteressen knyttedes dog dertil ved, at det er den ældste Bygning i København, idet det er henved 100 Aar ældre end Consistoriebygningen og Capellet ved Helliggeistes Kirke. Hvis det bliver bevaret, hvortil vi antage, der er god Udsigt, uagtet det kommer til at ligge i en af Gangstierne i den ny Voldgade, vil det samtidig være et Minde om Byens gamle Grænse og Nutidens Kærlighed til de gamle Minder.

„Hanetaarnet“. — Ruinen blev ved Udgravningen fjernet, „da den vilde staa i Vejen for Færdslen“, hvilket senere viste sig at være en forhastet Opfattelse. Pladsen, hvor Taarnet havde staaet, markeredes ved en Cirkel i Brolægningen.

En Henstilling.

I det „Før og Nu“ afslutter sin Aargang 1915 og forbereder sig til den ny, henvender vi os først og fremmest med en hjertelig Tak til de mange trofaste Abonnenter, vort Tidsskrift har fundet, og som har fulgt det med en Interesse, der saa at sige daglig har givet sig Udslag i Takkeskrivelser, hvis varme Tilslutning og Paaskønnelse forpligter Redaktionen til fremdeles at bringe de betydelige Ofre, hvormed det, trods alt, nødvendigvis hidtil har været forbundet at gennemføre vor Idé paa en Maade, der samtidig skulde tilfredsstille Publikum og os selv.

De talrige, sympatiske Tilkendegivelser har ikke mindst glædet os, fordi de tydeligt viste, at det Synspunkt, fra hvilket vi ønskede vort Arbejde betragtet, gjorde sig gældende ogsaa blandt vore Læsere.

En vestjysk Præst skrev i forrige Uge til os bl. a.: „Deres Blad har en kulturel Mission af utvivlsom høj Værdi. Ved at værne Minderne om vort gamle Land og dets Hovedstad, styrkes den Fædrelandskærlighed, der er Nerven i et Folks Liv. Deres Blad burde finde Indgang i alle Biblioteker Danmark over, og jeg har i de omliggende Sogne gjort mit til, at det kan blive bekendt blandt vore Skolelærere,

og jeg vilde være Redaktionen af „Før og Nu“ særdeles forbunden, om den, ved at tilsende mig nogle Provenumre, satte mig istand til at agitere for dets Udbredelse.“

En Dansk-Amerikaner, der er bosat i Nebraska, har sendt os en lang og fornøjelig Skrivelse, hvori han bl. a. siger: „Deres udmærkede „Før og Nu“ har oprisket saa mange dyrebare Barndoms- og Ungdomsminder hos mig, at jeg føler Trang til at takke Dem, ligesom min Hustru, der er danskfødt. Vi er spændte paa hvert nyt Nummers Ankomst, og jeg kan forsikre Dem om, at „Før og Nu“ kunde skaffe sig Tusinder af Abonnenter herovre i de danske Settlementer, naar Bladet blev rigtig bekendt blandt os. De faa Danske her paa Stedet, hvor jeg bor, tegnede sig straks, da de saa det. Deres Ide til dette Blad er

glimrende og ny, og man maa forbauses over, at den ikke er iværksat tidligere. Om en Boghandler i New York, Chicago eller San Francisco vilde udgive et Værk som Deres og vise disse Byers Vækst gennem Tiderne, — ja, jeg tror, at han vilde finde en Tilslutning, der paa kort Tid vilde gøre ham til Millionær. Med den fanatiske og rørende Kærlighed til Fodlandet, som udmærker Amerikanerne, vilde et Foretagende som Deres gøre Furore herovre. — — —“

Saaledes som „Før og Nu“ var anlagt — et Pragtværk paa kostbart Papir og med talrige Billeder, hvis Frem-

skaffelse var overordentlig vanskelig, og hvis mesterlige Gengivelse er uovertruffen — vidste vi, at det vilde kræve sin Tid, for Abonnenternes Antal blev saa stort, at Omkostningerne ved dets Udgivelse kunde blot tilnærmelsesvis dækkes.

Og Interessen for Foretagendet og Kærligheden til den Idé, vi kæmpede for, var stærke nok til at væbne os med Taalmodighed. I

Millionærdrømme svægede vi saasandt ikke et eneste Øjeblik. Abonnementsprisen var jo sat saa latterlig lavt, at Enhver maatte kunne indse, at Tidsskriftets Eksistens var betinget af en ualmindelig Interesse fra Pressens og Boghandlernes Side og en meget stærk Tilslutning fra Publikums.

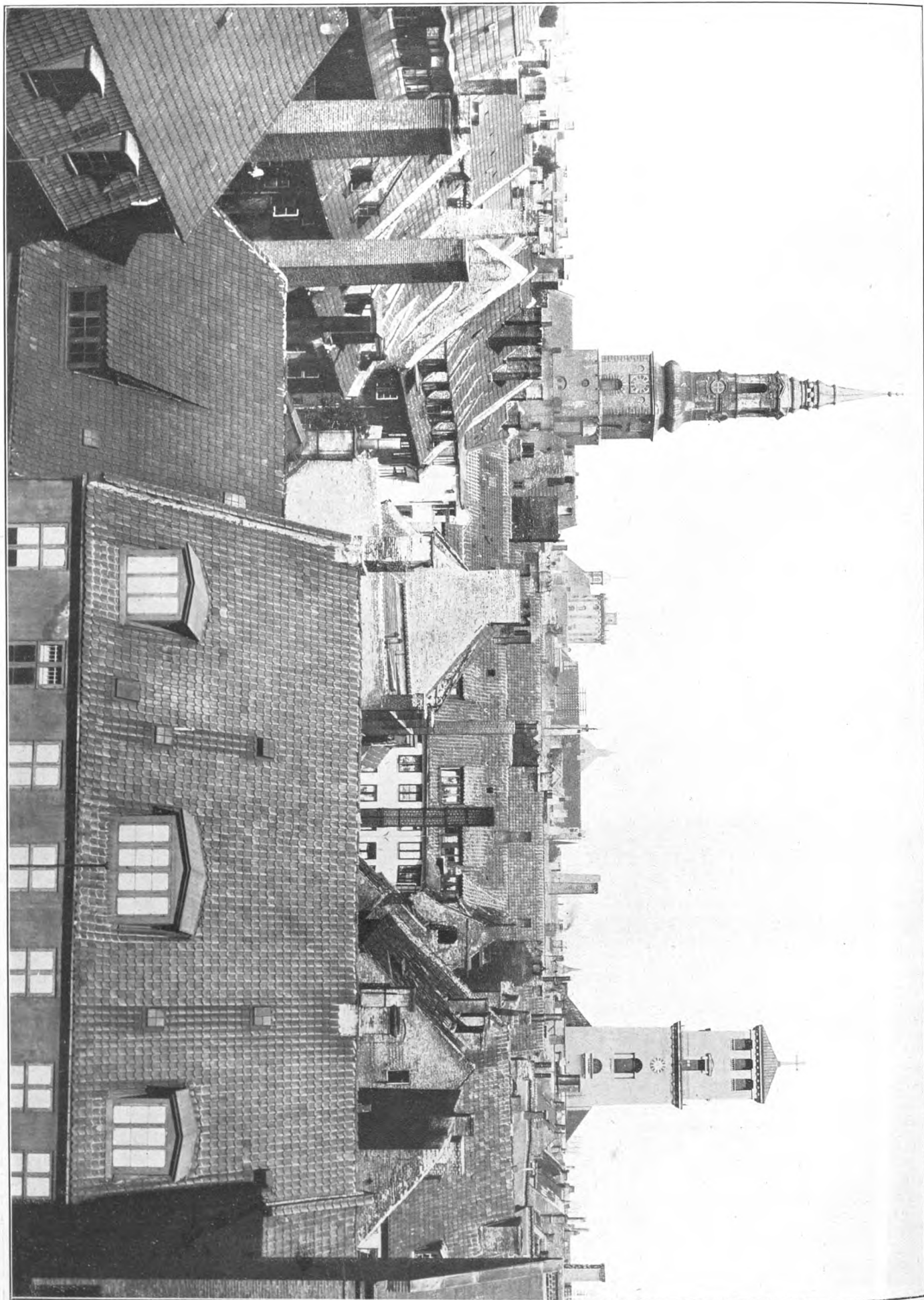

Frederik den Tredie,

Konge til Danmark og Norge, de Venders og Gothers Hertug udi Slesvig, Holsten, Stormarn og Dithmarsken, Greve i Oldenburg og Delmenhorst.

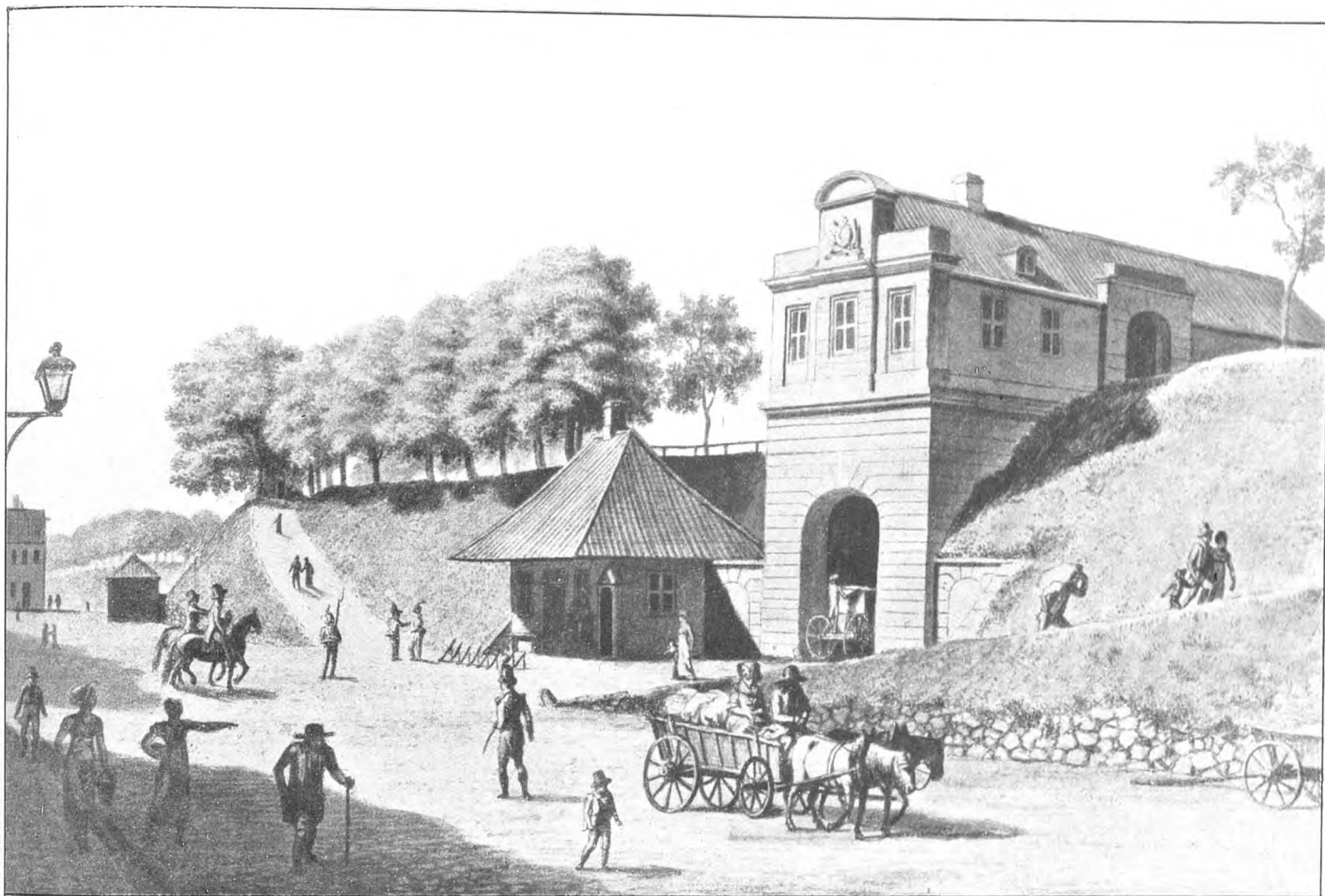
Men paa denne stærke Interesse og Tilslutning gjorde vi rigtignok ogsaa absolut og sikker Regning, og vi mente tillige, at vi i den højeste Grad var berettigede dertil.

Hvad Pressen angaar, tør vi ikke sige, at den har svigtet os og den ideelle Opgave, vi stillede os. Man har atter og atter betonet vort Tidsskrifts betydelige Kulturmission baade for Nutiden og Eftertiden, — man har paa den mest smigrende Maade rost vort ypperlige Billedstof, de glimrende Reproduktioner og den udmærkede Tekst, der ledsagede dem, og man har fremhævet den elegante Udstyrelse, paa hvilken intet var sparet. — Men fra Boghandlernes og fra Publikums Side har vi desværre for en Del savnet den stærke Tilslutning, vi havde skellig Grund til at vente, og som vi endnu ikke vil opgive Haabet om.

Udsigt fra Ejendommen "Ny Rosenborg" ved Vester voldgade over Kvarteret omkring Voldene.
Kunstatarn.
Marmor kirken.

Frue Kirke.

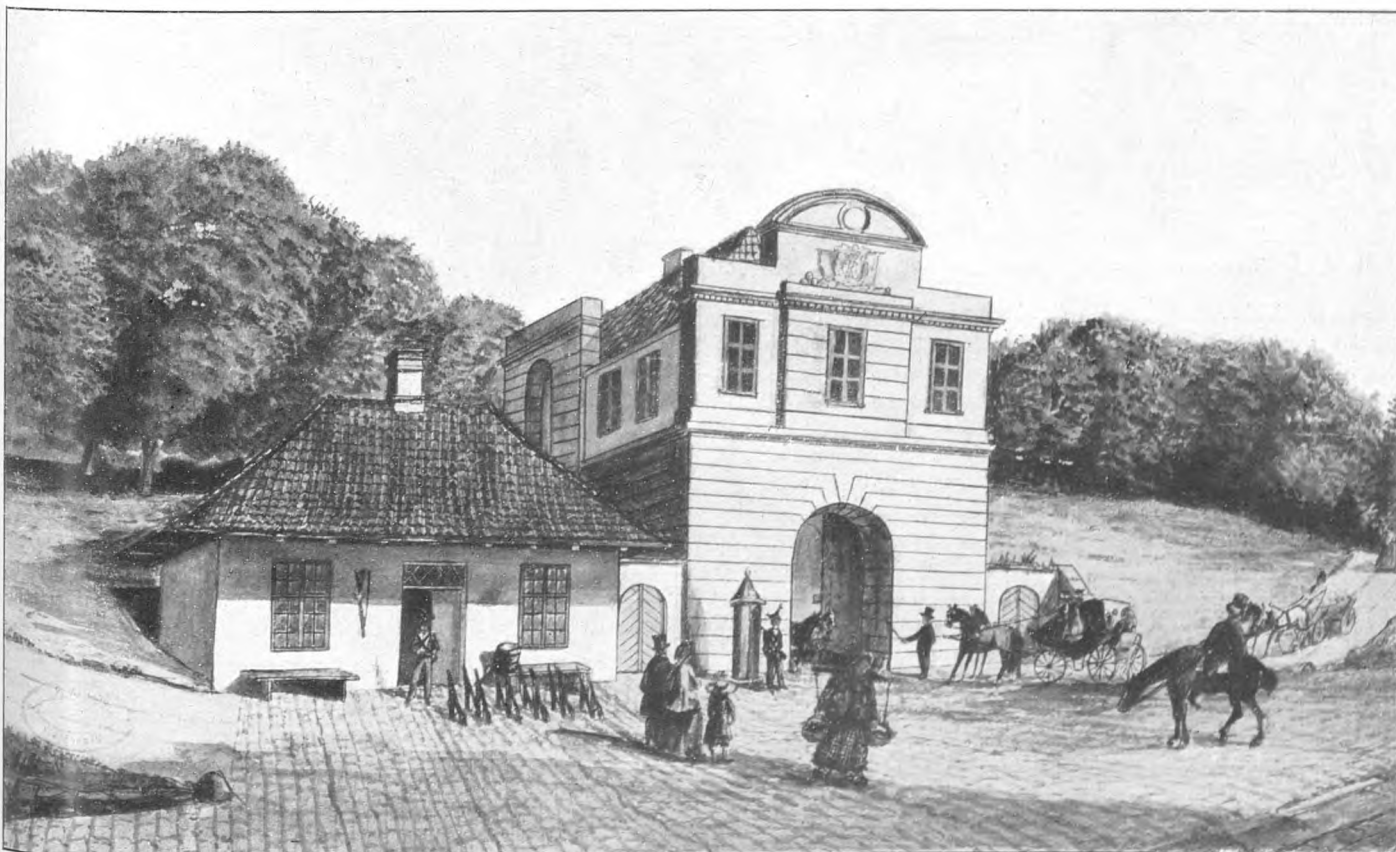
fecit: Eckersberg.

„Nørreport“ med Volden, set indefra, 1804. Til venstre i Baggrunden Hjørnet af Nørregade.

Stykke Træ og en Indskrift, der snarere end ovenstaaende kunde opfattes som en Spaadom om Hertug Frederiks vordende Kongeværdighed, saafremt Indskriften, der paa Dansk lyder „Ikke uden Varsel staar Du alene tilbage af Tre,“ havde et Aarstal, til hvilket vi kunde støtte os. Det indlagte Stykke Træ hidrører fra et af de Træer, som de tre Kongesønner havde plan-

tet i Sorø. Kun Hertug Frederiks Plantning slog Rod og trivedes, — de to andre gik ud.

I Modsætning til sin aabne og meddelomme Fader, viste Prins Frederik snart en indesluttet og taus Natur. Han var beregnende og overvejende, baade før han talte og handlede. Han led ikke under Tidens almindelige Hang til berusende Drikke, ikke fordi

fecit: Both.

„Nørreport“ med Volden, set indefra, 1839.

han foragtede et Bæger god Vin, men fordi han var ængstelig for under Nydelsen at miste Herredømmet over sin Forstand og sin Tunge. Naar Christian den 4de var opbrusende i Harmen og skaffede den Luft i vrede Ord, slog Frederik den 3dies Vrede ind. Han forstod at gemme paa et stille Nag og pølse paa Hævn. Og hans Herskerlyst viste sig allerede i en ung Alder.

Han var paa Glücksborg blevet ægteviet til den brunsvigske Prinsesse Sofie Amalie, der just ikke af sin tilkommende Svi-gerfader havde faaet nogen synderlig varm Velkomst. Christian den 4de viser hende paa forskellig Maade, at Forbindelsen er ham af Hjertet imod, Foran Slottet, hvor Brylluppet fejres, havde han paa selve Højtidsdagen ladet opstille den bekendte Gruppe „Hesten og Løven“, som nu staar i Kongens Have, for at minde hende om, at den brunsvigske Hest maa ligge under for den dan-

herske sig, — hun var mild, nedladende og venlig, og man fik Sympathi for denne Dronning, der bestandig var udsat for Stridigheder med Ulfeldterne og den genstridige Adel, der altid var Folket imod.

Men den urokkeligste Popularitet vandt Kongeparret dog den Dag, da Uvejrsskyerne samlede sig over Fædrelandet, og Fjenden stod for Døren, og da man tilraadte Kongen at bringe sig selv og sin Familie i Sikkerhed ved at flygte til Norge eller Halland.

Det mandige og stolte Svar, Kong Frederik den 3die gav: „Nej — jeg vil dø i min Rede!“ straalte endnu, halvtredje Aarhundrede efter, som en Glorie over hans Navn.

At Kongen virkelig har benyttet sig af de nævnte Ord, er der ikke ringeste Grund til at betvivle. Beretningen derom er opbe-

Udsigt fra Nørrevold (omtrent ud for Nørregade) ud over Stadsgraven til „Nørrebros Alleer“; i Baggrunden Dosseringen og Nørrebrogade (1860erne).

ske Love. Under Kejserkrigen havde Brunsvigerne som bekendt gjort sig skyldig i Frafald, og paa Grund af Hestens Betydning i det brunsvigske og Løvens i det danske Vaaben havde Christian den 4de anvendt Gruppen paa en Skuepenge til Erindring om Begivenheden. Og Sofie Amalie har fra Begyndelsen neppe haft blide Følelser ligeoverfor sit nye Fædreland. Og det paastaas, at Fremtiden ikke formaaede at gøre dem synderlig blidere.

Sofie Amalie havde i fuldt Maal taget Arv efter sin Slægt, den welfiske Stamme, i Retning af Stolthed, Herskesyge og Pragtlyst. Og hendes medfødte Ærgerrighed har sikkert ofte følt sig krænk- ket ved Afhængigheden af Corfitz Ulfeld og Leonore, der var hende inderlig forhadet, og hvem hun oversaa paa Grund af den for hendes Betragtning vægte Fødsel.

For det danske Folk i Almindelighed var Frederik den 3die saa godt som en fremmed, da han i 1657 erklærer Sværrig Krig, — tilskyndet af sin Dronning, i hvem han er stærkt forelsket, — uforberedt og uden Vaabenfæller, — en Krig, der ikke egnede sig til at gøre ham Folket forbunden.

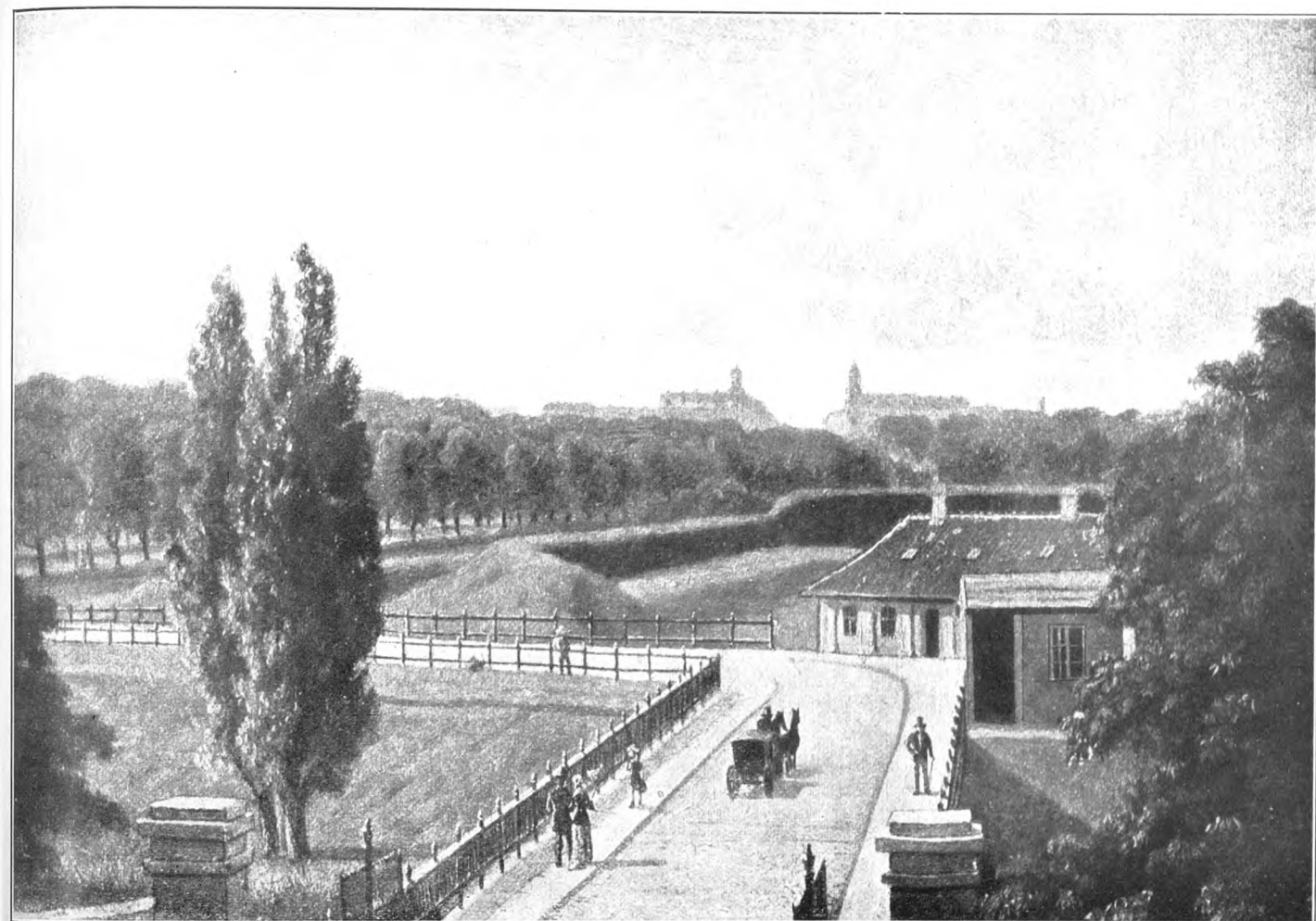
Mellem Københavnerne var Kongeparret derimod godt kendt og forskaffede sig hurtigt en vis Popularitet. Hed det sig end, at Dronningen var overmodig og stolt, forstod hun ialfald at be-

varet i saa mange af Datidens skriftlige Vidnesbyrd, at Sandheden er uomtvistelig.

Selve Udtalelsen opfattes som Regel som et Citat fra Job's Bog, det nittende Kapitels attende Vers. En Beretning, hvis Op- havsmand er Vitus Bering, gør gældende, at Kongen ved den nævnte Lejlighed skal have brugt en mindre kortfattet Udtryks- maade og sagt, at som de ædle Fugle altid forsvarer deres Reder og Yngel mod Fjender og Røvere, saaledes vilde ogsaa han kæmpe for sin og i fornødent Fald dø, hellere end fejgt at flygte. Histo- riske Forskere holder imidlertid fast ved den første Paastand, idet de med Rette gør gældende, at Frederik den 3die i sit tid- ligere Liv kun havde været knyttet til København og dets Slot i saa ringe Grad, at han neppe vilde falde paa at betegne Byen som sin „Rede“.

Hvorom Alting nu er: Befolkningen lagde den Betydning i Ordene, som var den rimeligste og smukkeste, og som under de forhaandenværende forøvrlede Forhold ydede Opmuntring og den moralske Støtte, hvortil man saa højligt trængte. Kongens stolte Ord var talt ud af det danske Folkehjerte. For Københavns Borgere var Byen en Rede.

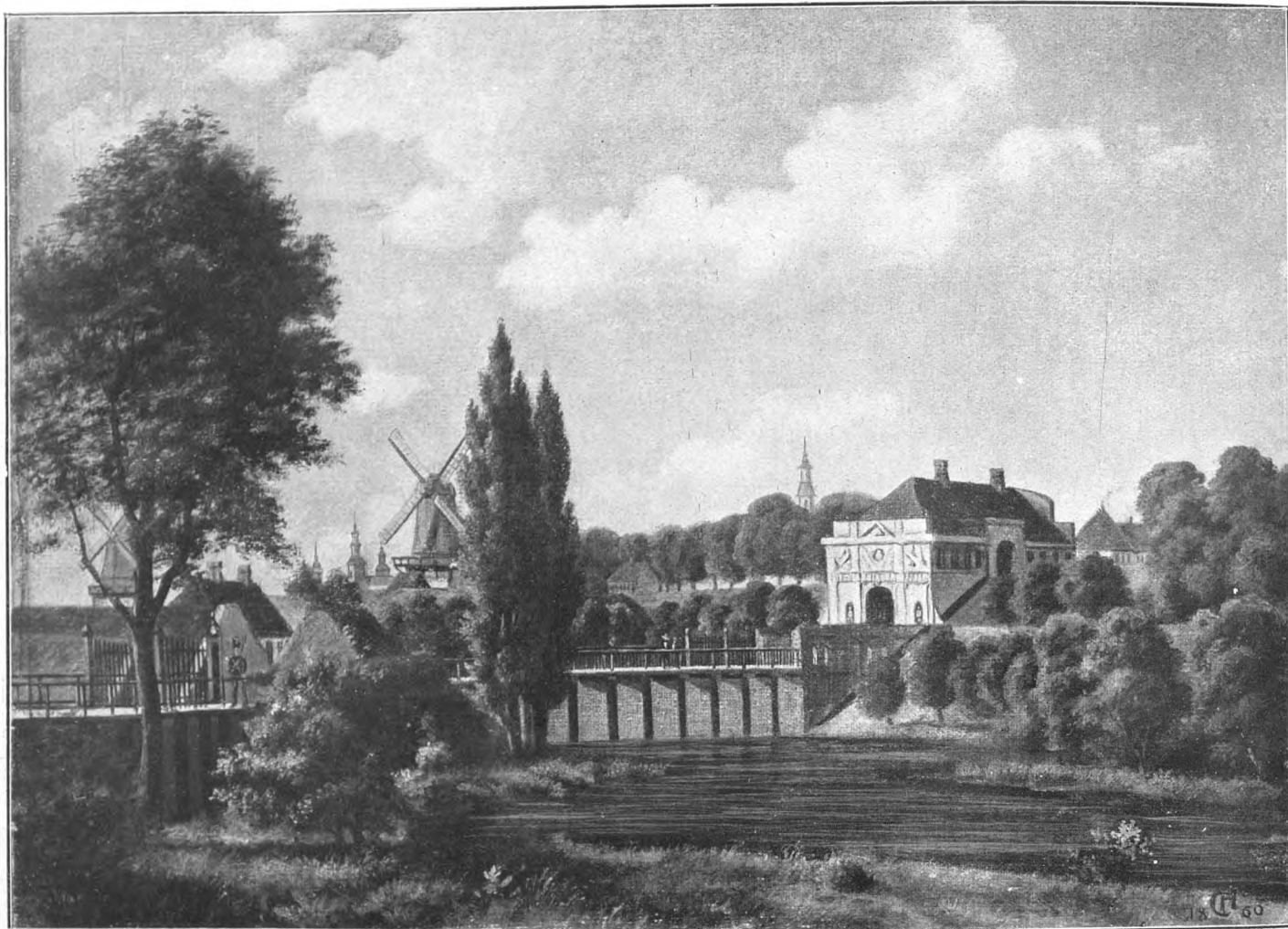
Det viste sig heldigvis ogsaa snart, at Kongens Udtaalelse ikke

Udsigt fra Nørreport ud over Broerne og Ravelinen med Bomhuset til Nørrebros Alleer. I Baggrunden ses Nørrebrogade ligesom paa Billedet lige overfor (i 1860'erne).

Ovenstaaende Parti, som det ser ud nu, set fra Hjørnet af Gamle Frederiksborggade og Nørrevoldgade (1915).

„Nørreport med Broerne, Ravelinen og Volden, set udefra i 1850erne.
 Sølvgadens Mølle. Rosenborg. Gothersgades Mølle. Reformert Kirke.

Det samme Parti som paa ovenfor og lige overfor staaende Billede, som det ser ud nu, i Baggrunden Kulturvet (1915).

var tomt Mundsvejr, men at der bag Ordene stod en Mand, der havde Vilje til at handle. Melding paa Melding udgik fra Københavns Slot, hvor Kongen holdt Møde med Rigsraad, Gejstligheden og Borgerkabet, og hvor man stillede Byen allehaande Privilegier i Udsigt. København skulde være en fri Rigsstad, og dens Borgere skulde nyde alle adelige Rettigheder. En af Borgerkabets bedste Mænd gjorde gældende, at det vilde være en util-

Til Billedet Side 248.

Om Udgravningen af Terrainet ved Nørreport skriver Ill. Tid. ²/_s 1873 følgende:

„Den rastløse Virkelyst, som er et særkende for vor reformatoriske Tidsalder, har blandt andet givet sig tilkende derved, at

et samme Parti som paa de to foregaaende Billeder, — Nørreport er nedrevet (i 1856) og Forbindelsesbroen anbragt; saaledes saa altsaa dette Parti ud fra 1856 til 1873, da Broen henflyttedes til Ørstedsparken og Volden nedreves. — I Baggrunden Kultørvet.

velig Brøde, om man uden Sværds slag overgav Byen i Fjendehånd og svigtede Kongen. Havde man til det Yderste først gjort Pligt som ærlige danske Mænd, og havde det da vist sig, at næfterne ikke strakte til, var det Tid at bede om Pardon — men ikke et Øjeblik før!

I Mødet paa Slottet, hvor disse mandige Ord faldt, synes Kongen ikke selv at have taget Ordet.

(Fortsættes.)

næsten alle Europas Hovedstæder udvider sig og fjerner alt, hvad der lægger Hindringer i Vejen for en friere Samfærdsel, eller ikke er stemmende med Hensyn til Nutidens Fordringer til Bekvemmelighed og Nytte. Det kan ikke nægtes, at denne Virkelyst har sine gode Sider; Byerne faar efterhaanden derved mange af de sanitaire Goder, som de hidtil have maattet savne i højere eller mindre Grad, og Hovedstadsbefolkningen, som overalt tiltager paa Landsbybefolkningens Bekostning, kommer til at leve under gan-

ske anderledes heldige Vilkaar end tidligere, hvad Lys, Luft og Renlighed angaar, men samtidig taber næsten hver By det charakteristiske Præg, den har bevaret fra gammel Tid, og mange af de mere eller mindre maleriske eller historisk interessante Partier i disses Indre gaar til Grunde for at give Plads for de moderne Anlæg, der, hvad man end kan sige til deres Fordel, dog ikke har søgt deres Styrke i pittoresk Henseende.

Hvilken Forandring er København og Omegn ikke undergaaet i de sidste tredive til fyrretyve Aar!*) For tredive Aar siden var det en hel Begivenhed at komme en Gang om Sommeren ud i Dyrehaven og Charlottenlund, langs den sandede og støvede Landevej. Nu farer man ad Jernbane og Sporvej derud i faa Minutter, og der tænkes endogsaa paa at anlægge en ny Jernbane da den ene ikke kan besørge den uhyre Trafik. Hvor Marinen tidligere havde sine for alle Uvedkommende utilgængelige Etablissementer, der skjermedes af Holmens Kanal og en Mur, throner

rainet, mindes et eller andet Forbigangent og tænke paa, hvad Fremtiden her vil bringe os i Stedet.

Det er ikke saa mange Aar siden, at den smukke Nørreport blev nedreven for at skaffe Plads til den livligere Færdsel, dels fra Landboernes Side og dels fra Kjøbenhavns Side. Man har ikke med Urette kaldet Nørreport „Sukkenes Port“, thi ingen af vor Byes Porte har set saa mange Taarer flyde som denne, naar det ene Ligtog efter det andet drog ud til Assistens-Kirkegaard. Lad den da hvile i Fred, denne Port, siden den kun har Sorgens Minder tilbage for os. Hvor den havde staaet, blev der en bred Passage, over hvilken en Jernbro førte til Bekvemmelighed for Gaaende og Ridende; ogsaa den er for ikke mange Dage siden forsvunden. De to Broer er heller ikke de gamle; der er kun et tilbage, som minder os om gamle Dage; det er Bommandens bekjendte lille Hus. Uhret findes endnu paa den lave, uanselige Bygning, men Bommanden er forlængst borte, og kun de færreste

Hjørnet af Nørrevold og gamle Frederiksborggade efter Nørrevolds Nedrivning og Boulevardens Beplantning i 1870'erne, til venstre ses det gamle Hus (som ogsaa findes paa foregaaende Billede), hvor Barber Ebbesen, ogsaa kaldet „Niels Ebbesen“, boede i mange Aar, tilhøjre den nyopførte Landmandsbank. — Hvorledes Partiet ser ud nu, ses paa Billedet paa Side 244.

nu Gammelholm-Kvarteret, for Øjeblikket Byens mest elegante og fashionable Del; den gamle Knippelsbro er bleven afløst af en mageligere, skjønt langtfra smuk Jernbro, og Nationalbankens Bygning er nedrevet for at skaffe Luft i Slotholmsgade; den snevre Indkørsel ved Vesterbro er bleven afløst af en glimrende Passage; „Holmens faste Stok“ maa efterhaanden rømme sine Smaahuse i Nyboder for at give Plads for den moderne Architekturs Kaserne-Beboelser; „Det kjøbenhavnske Byggeselskab“ er i Færd med at ødelægge Pøttersens- og Prammandens Gang, for i deres Sted at opføre en Række Pragtbygninger, ja selv det kongelige Theater imødeser den Stund, da dets sidste Time er slaaet og da det skal rømme Pladsen for en ny og storartet Scene.

Men ogsaa over Voldene er Dødsdommen fældet, og den Tid er ikke fjern, da vi kun have Minderne tilbage om de kjære gamle Volde, hvor vi tilbragte Store Bededags-Aften og nød vor Morgentour i idyllisk Ro. Lad os da idag fra den Rest af Volden, der endnu er tilbage ved Nørregade, kaste et Blik ud over Ter-

kunne nu mindes den Tid, da man om Natten maatte passere denne Cerberus for at komme ind i Hovedstaden, naar man havde været til et lystigt Lag enten i en af Forstæderne eller i Skoven. Her ved Bomhuset blev der da afkrævet Een to Skilling for at faa Lov til at betræde den velbevogtede Hovedstad, og havde man ingen Penge maatte man give Pant. Dette sidste var saa hyppig Tilfældet, at Bommanden efter hvad der fortælles, drev en meget lucrativ Forretning med de utallige hvide Lommeklæder, der pantsattes af den glade Ungdom og aldrig senere indløstes. Nu har som sagt Bommanden maattet vige Pladsen, og i hans Sted har en Juveleer midlertidig installeret sig i Fortidsbygningen, indtil ogsaa den om føje Tid forsvinder.

Ogsaa Glaciene ere forsvundne, til stor Sorg uden Tvivl for de talrige Vagabonder, som her paa Aarets forskellige Tider fandt et billigt Natteleje, af hvilket de dog ofte opskræmmedes af Ordenens Haandhævere, som under deres natlige Razziaer her var sikre paa en rigelig Høst til Befolkning af Ladegaarden. Naar vi kaste et Blik paa Billedet Side 248, see vi Arbejderne i tavs Virksomhed med at planere Terrainen. Tilhøjre for os see

*) Altsaa regnet fra 1915, 70—80 Aar.

Efter Maleri overladt os af Hr. Etatsraad Hegel.

Kong Frederik d. 7de med sin Stab rider over Broen ved Nørreport efter Indvielsen af „Johannes-Kirken“ paa Nørrebro i August 1861.

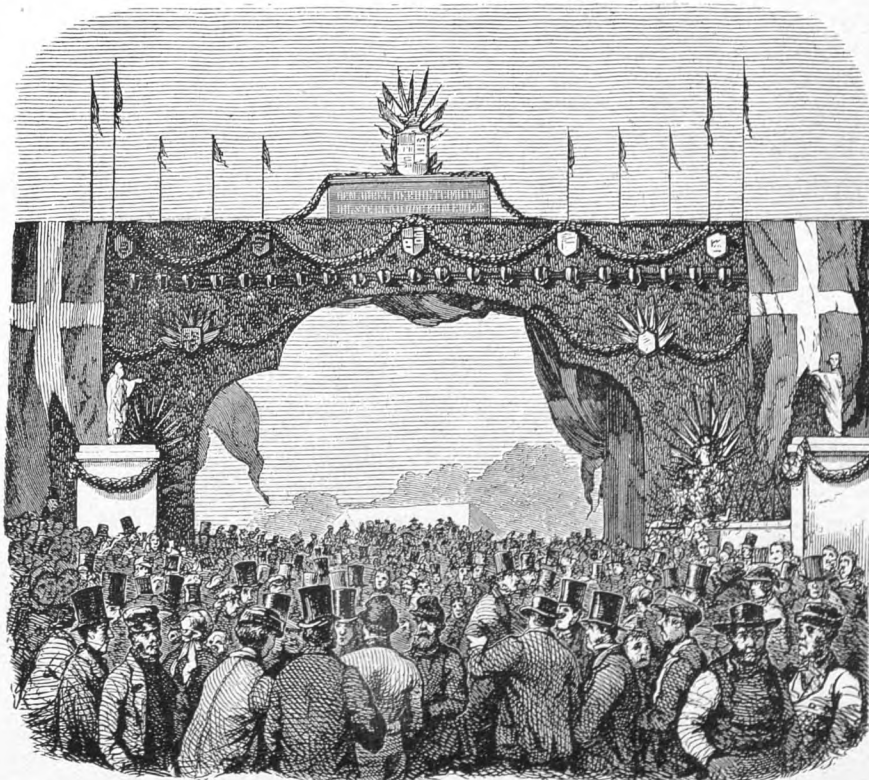
vi omtrent hele Voldterrainet forsvundet, og kun yderst tilhøjre er et enkelt Parti skaanet, fordi Observatoriet har faaet Plads her.

Gothersgadens be- kjendte Mølle, som pran- gede for Enden af Gaden, er forlængst borte, og den samme Skjebne vil den berømte Post, der har sin Plads neden for Volden, snart lide. Nu er den Tid ogsaa forbi, da man her kunde gaae paa Volden og glæde sig over de musikalske Øvel- ser paa Tromme, Fløjte og Horn, der gaves til Bedste i Kirsebærgan- gen af de unge Mars' Søn- ner, som aspirerede til at blive Stabsmusikan- ter. Ligeoverfor Beskue- ren throner Commune- hospitalet, hvis mægti- ge Facade først nu kan sees i al sin Storhed, og lidt tilhøjre for denne Bygning er man allerede i Færd med at indrette alt til at mod- tage den botaniske Have, naar den flyt- ter fra Nyhavn, hvor

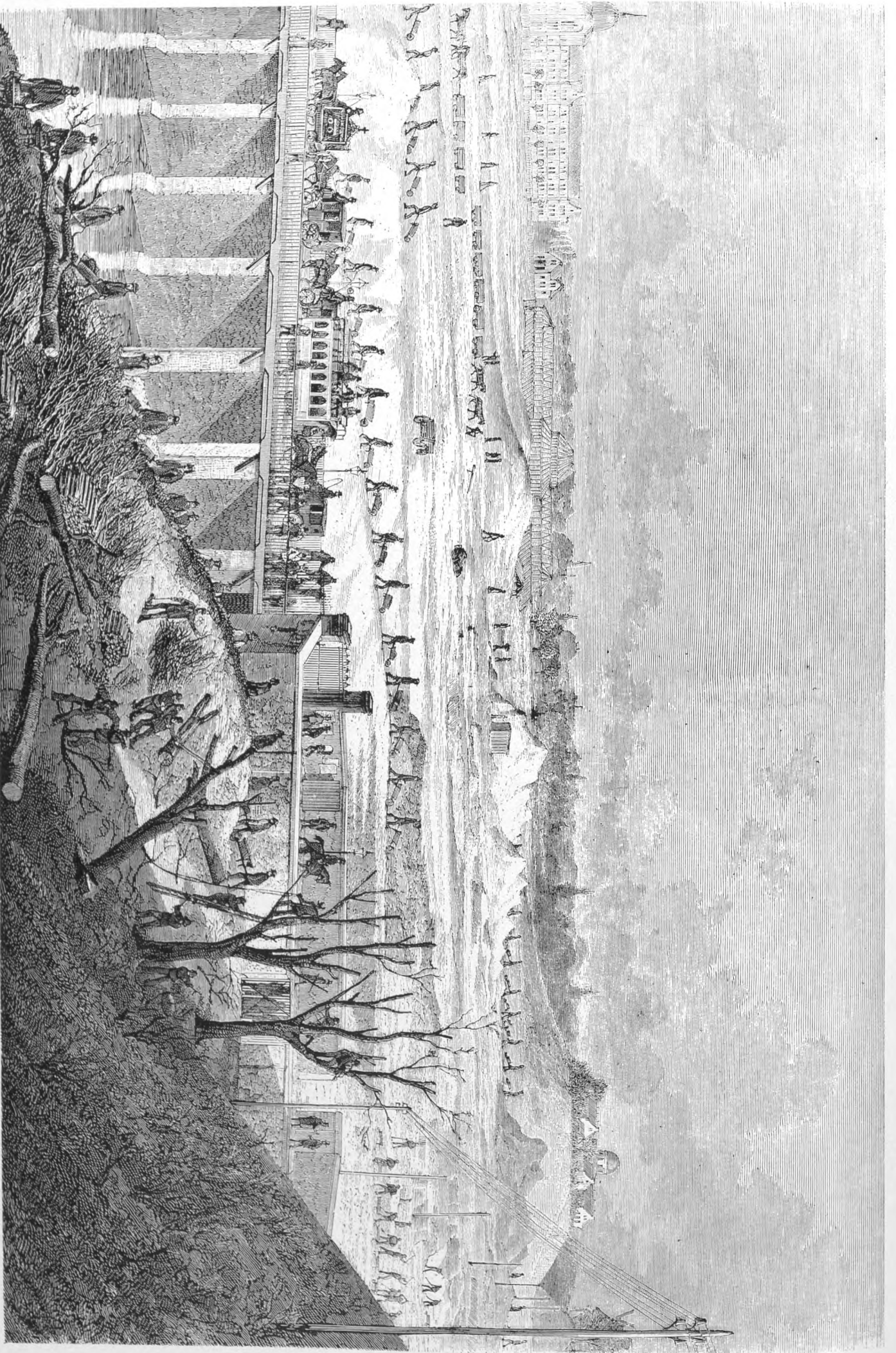
den i saa mange Aar har ført en fredelig Tilværelse. Hele Skelet- tet til det efter vore Forhold storartede Væxthus, inden for hvis

Glasruder Tropernes Planter vilde finde Ly, er allerede rejst, og paa Skraaningerne ville de mindre Drivhuse finde deres Plads.

Kaste vi Blikket lidt til Siden, see vi Hoved- aaren mellem Køben- havn og Nørrebro, ad hvilken den livligere Trafik nu finder Sted; men ogsaa denne Vej med sine talrige Bugt- ninger er dømt til at vige Pladsen for en ny og mere bekvem Pas- sage. Ogsaa paa dette Strøg har „Det kjøben- havnske Byggeselskab“ kastet sit Øje. Det har for kort Tid siden købt betydelige Arealer rundt omkring, og in- den faa Aar vil det Terrain, der nu plane- res, give Plads for et helt nyt Kvarter, som sikkert vil blive til Pryd for vor Hovedstad“.

Vaabenbrødrenes festlige Dekoration af Broen ved ovenstaaende Lejlighed.

Voldenes Nedrivning paahejryndtes udfør "Rosenborg" (1871), "Rosenborg Bastion", hvortil Observatoriet Jaa, blev skannet, hvortil "Stadsborstiens Bastion", hvortil Gothersgades Mølle Jaa, var den første Bastion, der faldt. — Efter at denne var udrævet fra 1871—73, forsvandt Broen over "Nørrevoldens Gade", og man paahejryndte derefter fra 1873 Nedrivningen af Volden herfra og ned til "Larsens Taarn". — Det er hule denne Situation, som gengives paa dette Billed, som er tegnet i 1873 af Bernhard Olsen. — I Baggrunden træner det nyopførte Kommunehospital, og man skimter foran dette de ny til "Botanisk Have" opførte Væksthus (Botanisk Have flyttedes som bekendt hertil fra Sylavm).

• AKTUELLE TIDSSKRIFTE •

1. Januar 1915.

UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE KULTORVET 16.

1ste Aargang. Nr. 1.

Charivari.

Brandere, Anekdoter, Smaahistorier, Epigrammer, Ordsprog etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til at indsende originale Bidrag til denne Afdeling. Det af de indsendte Manuskripter som efter vort Skøn er det bedste, præmieres med

Varer efter eget Valg til en Værdi af **6 Kroner** fra Zachariaes Magasiner Kultorvet 16.

Manuskript maa indsendes i Konvolut mrkt. Charivari- og til Redaktionens Efterretning være forsynet med Indsenderens Navn og Adresse. Redaktionen forbeholder sig Ret til i Bladet at aftrykke alle indsendte Bidrag. Bidrag modtages indtil 31. Decbr. 1914.

Præmien er tilkendt følgende Vittighed indsendt under Mærket „Thorvaldsen“.

Grisseri.

Moderen: Det er nu fjerde Gang, jeg vasker Dig i Dag, og lige beskidt er Du, din Gris.

Drengen: Fjerde — næ, kun tredje.

Moderen: Naa, ja, saa tredje da. — Se paa mig, din Gris, jeg er slet ikke vasket.

Det ene er ikke altid en Følge af det andet.

En sulten Rejsende kom til et Gæstgiversted og spurgte, om man der havde Kyllingepostej. Jo, det havde man da. Om han saa maatte faa en god stor Portion? Den bragtes ham, og han stak med en meget betænkelig Mine i den serverede Ret med sin Gaffel. Saa kaldte han paa Opvarteren: — Hvad var det, jeg bestilte hos Dem, spurgte han.

— Kyllingepostej!

— Og hvad er det, De har bragt mig?

— Kyllingepostej!

— Men der er jo ikke Spor af Kylling i den?

— Nej, der er ikke Spor af Kylling i den!

— Har man nogensinde hørt Mage: Naar det hedder Kyllingepostej, saa maa der da være Kylling i den, det kan da enhver begribe.

— Nej, min Herre, hvis De bestiller Hundekager eller Hundekiks til Deres Hund, saa er der saamænd ikke en eneste Smule Hund i dem, det kan jeg forsikre Dem om.

Det var dog en forfærdelig lille Portion Is!

Ja, De vil vel ikke for 25 Øre have en Portion, De kan løbe paa Skøjter paa?

Slem Tilføjelse.

Faderen: Hvorfor tuder Du nu igen? Sønneren: Jo, for min ny Herre gav mig for en paa Øret og sagde, jeg var en Æsel og . . .

Faderen: Du er ogsaa en Æsel. Hvad sagde han saa mere?

Sønneren: Han sagde, at Æblet ikke falder langt fra Stammen!

Godt klaret.

Herren: Hvorfor ser Du saa fornøjet ud, Johan?

Tjeneren: Jo, jeg har drømt, Herren havde givet mig 12 Cigarer og Fruen et Pund Tobak.

Herren: Jamen ved Du da ikke, at Drømme altid betyde det modsatte?

Tjeneren: Naaja, saa giver Herren mig altsaa et Pund Tobak og Fruen 12 Cigarer.

Gensidig Nysgerrighed.

Manden satte sine Fingre ind i Hestens Mund for at se hvormange Tænder den havde, og Hesten lukkede sin Mund for at komme efter, hvormange Fingre Manden havde.

Paa Nordbanen.

Første Rejsende (til sin Sidemand, efter at nogle Passagerer er stegne ud ved Holte): Saa nu har vi Gud ske Lov kun tre Rødder tilbage.

En af de andre Rejsende i Kupéen: Min Herre! maa jeg frabede mig . . .

Første Rejsende: Undskyld jeg mente naturligvis Birkerød, Lillerød og Hillerød.

Slagfærdig.

Han: Jeg begriber ikke, hvor Du vil gaa med Haar, som en anden før Dig har baa-ret paa Hovedet.

Hun: Du gaar jo med Handsker af Skind, som et andet Kvæg har gaaet med.

A. Til sin Ven, der er vendt tilbage fra et Besøg i Sværrig.

„Naa, Karl, hvordan stod’et saa til hjemme?“

Karl: „Skidt Du! Begge de gamle ere døde!“

A. (forbavset): „Aa, til Helvede!!“

Karl: Ja’a, — for tre Aar siden!“

Poesi.

En amerikansk Avis beskriver et Kys paa følgende poetiske Maade: To Elskende gik sammen i den maaneklare Aften, deres Læber mødtes og man hørte en Lyd som naar en Ko trækker sin Fod op af en Pøl med tykt Mudder.

Høg over Høg.

Hansen: Det skulde jeg mene var en flot Brudegave: Jeg giver et Spisestel til tolv Personer.

Petersen: Jamen jeg giver et Sølv-Kaffecervise til 18 Personer. Hvad giver saa De, Meyer?

Meyer: Jaj gi’er sgu en Thesi til 36 Personer.

Et Tilfælde, der ser ud som en Tanke, er nedenstaaende to efter hinanden følgende Notitser, som vi forleden fandt i et Dagblads Nyhedsspalter.

— 30 ny medicinske Kandidater have i det forløbne Aar nedsat sig som praktiserende Læger her i Byen.

— Til Behandling ved Borgerrepræsentationens Møde i næste Uge er Forslag til en nødvendig Udvidelse af Byens Kirkegaarde.

Meget let.

Moderen: Ser Du, min Dreng, Du skal bare ikke bilde Dig ind, at det er saa vanskeligt at lære Fransk. Istedetfor Flaske siger man ganske simpelt Bouteille — og saadan er det ogsaa med de andre Ord.

Distraktion.

„Hansen er voldsom distræt, — Du kan tænke Dig, at da han var forlovet med Frk. S., indbød han hende en Aften til at gaa i Theatret med sig, og købte kun én Billet. — Da Fejltagelsen opdagedes, undskyldte han sig med, at han var saa vant til, at de kun optog én Stol, naar de var sammen, at han ikke havde tænkt derover.

En original Dødsanmeldelse.

Alle deltagende Paarørende, samt Venner meddeles den sørgelige Efterretning, at jeg den 22. dennes i mit virksomme Livs 67. Aar rolig er hensmildret i min elskede Hustrus Arme. Da min dybtsørgende Enke forudsaa, at hun ikke kunde overtale sig selv til at kundgøre dette højt sørgelige Dødsfald, saa har jeg heller ikke villet nægte hende dette sidste Bevis paa min Kærlighed, da jeg følte min Ende, med egen svag Haand, at sætte det paa Papiret, overladende hende at indføre Datum af min Dødsdag deri! Fred med mit Støv; Himlen troste min sørgende Enke, hvis hun ikke gifter sig igen.

Hos à Porta.

Gæsten: Opvarter! jeg vil betale! er det Dem!

Opvarteren: Nej, det er ikke mig!

Sangvals

Kjær—Kjærest!

William Barbieri

Sang og Klang.

Revueange, Gadeviser og anden spøgefuld
Poesi samt passende Musik hertil.

Til denne Afdeling opfordrer vi vore Læsere til at
gde Bidrag og vi venter os særlig interessante Resul-
tater af det gode danske Humor paa dette Omraade.

Bidragene kunne bestaa i: 1) En original kom-
poneret, let sangbar Melodi, 2) en original Sang
eller Vise, hvis Karakter er angiven i Overskriften
til denne Afdeling, eller 3) baade Melodi og Sang.

For det Bidrag, som efter Redaktionens Skøn er
det bedste, gives en Præmie, bestaaende af Varer
fra Zachariaes Magasiner, Kulturvet 16, til Værdi

10 Kroner

Manuskripterne maa indsendes i Konvolut mrkt.
Sang og Klang og være forsynet med Navn og
Adresse.

Det bemærkes, at der vil blive givet Præmie
baade for Melodien og Teksten, selv om begge Dele
indsendes fra samme Haand.

Redaktionen forbeholder sig i sidstnævnte Til-
fælde Ret til eventuelt at benytte Melodien med
Udeladelse af Teksten eller omvendt, samt ad an-
den Vej at lade komponere Musik til en antagen
Tekst eller skrive Tekst til en antagen Melodi.

Præmien: 10 Kroner i Varer fra Zacha-
riaes Magasiner er tilkendt

Hr. William Barbieri

for ovenstaaende Vals.

Obs. Bladet udgaar fra Nytaar 1915 2
Gange om Maanedene, nemlig hver 14.
Dag. — Der kommer altsaa 24 Numre
aartlig og Abonnementsprisen er kun
Kr. 2,40 for hele Aaret, som opkræves
kvartalsvis forud med 60 Øre.

➡ Tegn strax Abonnement! ⚡

Præmie-Gaade.

Mit første findes i en Rus,
mit andet i en lille Mus,
mit tredje derimod i Snus,
mit fjerde smukt i Dus;
mit femte er i Lave,
mit sjette er i Stave,
mit syvende i Mave,
mit ottende i Gave.
mit niende det er i Garn,
mit tiende i Barn.
Mit hele det er svært i Ry,
og findes i en herlig By,
som kendes allenfals af hver,
der gætter dette her.

For de rigtige Løsninger af denne Op-
gave udsætter vi 50 Præmier, hver bestaa-
ende af et Abonnement paa Januar Kvarlal
af vort Blad „FØR OG NU“.

Præmierne fordeles ved Lodtrækning.

Obs. Løsningerne, som maa være for-
synede med den øverst paa denne Side
anbragte Præmie-Kupon, modtages til Tirs-
dag den 12. Januar Kl. 12 Middag.

Paa Posthuset.

Postexpedient: „Hvad var det, De hed?“

Bonden: „Kværkerød“.

Postexpedient: „Hvorledes staver De det?“

Bonden: „Til Begyndelse et stort K og
saa sku' Resten vær' smaa Bowstaver“
(Bogstaver).

Postexpedient (arrigt): „Ja, det kan jeg
selvfølgelig nok tænke“.

Bonden: „Hvorfor spør' De saa?“

Indviklet Retsstrid.

En berømt Sagfører i det gamle Athen
havde paataget sig at uddanne en yngre
Mand til samme Stilling. Den betydelige
Pengesum, som dette vilde koste, skulde
ifølge Aftale først erlægges, naar den unge
Mand efter endt Uddannelse havde vundet
sin første Proces. Da nu Tiden kom, og
Lærlingen havde opnaaet Erklæring for at
være duelig til enhver Sagførervirksomhed,
giftede han sig med en rig Dame og hen-
gav sig derfor til Privatlivets uforstyrrede
Ro. Herover blev nu den gamle Mester
fortørnet og forlangte det tidligere aftalte
Honorar, men blev afvist i Henhold til Af-
talen om, at dette første skulde erlægges
efter den første vundne Proces. Saa anlagde
han Retsstrid mod sin yngre Kollega, men
denne vandt, idet Retten holdt sig til Af-
talens bogstavelige Fortolkning. — Men fra
dette Øjeblik havde Sagen faaet et helt
nyt Udseende, thi nu havde jo den unge
Sagfører netop vunden sin første Proces,
hvad jo var Betingelsen for Honorarets Be-
taling. Ergo anlægger Mesteren atter Sag
mod sin Lærling. Og nu overlades det til
den ærede Læser at afgøre, om den høje
atheniensiske Domstol burde omstøde sin
egen tidligere afsagte retfærdige Kendelse,
der netop, fordi den var retfærdig, blev
uretfærdig, for at skaffe den gamle Sagfører
Ret. — Vi skal ikke kunne afgøre det.

Den udstrakte Haand.

Naar man vender hjem efter længere Tids Fraværelse, venter man ganske naturlig, at der er sket en Mængde Forandringer og forbeholdt En en Mængde Overraskelser; alligevel blev jeg højst forbauset over at se den Forandring, der var foregaaet med min Ven, Philip Moreland. Tyve Aar havde jeg været borte; men ikke desto mindre følte jeg straks, at hans forandrede Udseende skyldtes noget mere end Tidens blotte Paavirkning.

Da vi for tyve Aar siden skiltes efter at have bestaaet samme Eksamen — han for at studere Jura og jeg for at rejse til Australien, var han en kraftig, modig ung Mand, fuld af Energi og overordentlig ærgjærrig. Og nu da jeg besøgte ham paa hans Kontor, fandt jeg et Vrag, en Mand gammel før Tiden med graasprængt Haar og Skæg og et rynket, indfaldent Ansigt.

Først da jeg havde besvaret hans Spørgsmaal om, hvorledes det var gaaet mig, og efter at han havde meddelt mig, at hans Forældre var døde, og at han var ugift, berørte jeg hans daarlige Udseende, og bad ham i Kraft af vort Venskab fortælle mig, hvilken Ulykke der var overgaaet ham.

Han stirrede paa mig i nogle faa Øjeblikke, ude af Stand til at svare; Pupillerne i hans indfaldne Øjne udvidede sig, og hans Ansigt blev askegraat. Endelig talte han med sagte, hæs Stemme, og søgte forgæves at skjule sine Hænders Skælven ved at presse dem tæt imod Stolearmene.

„Ja, John, Dig vil jeg fortælle det. Men Du vil blive det eneste dødelige Væsen, som vil erfare, hvad der har brutt min Energi og ødelagt de gode Udsigter, jeg havde, da Du rejste. Men her kan jeg ikke fortælle Dig det“.

„Hvor kan Du da fortælle mig det?“ spurgte jeg.

„Kom til mit gamle Hjem i Aften Klokken otte.“

Præcis til den fastsatte Tid indfandt jeg mig hos Philip. Huset, han boede i, var gammeldags og laa skjult fra Gaden midt imellem høje Poppeltræer.

En gammel Tjener, hvis fordums muntre Ansigt jeg mindedes, lukkede mig op og bad mig træde ind; der var en sørgmodig Klang i hans Stemme, som sagde mig, at han tog Del i sin Herres Sorg, om han end ikke kendte Grunden til den.

Philip ønskede mig velkommen med en Mine, som om min blotte Nærværelse lindrede ham hans Sorg. Da han skruede Lampen op, saa jeg, at det forøgede Lys skar ham i Øjnene. Han havde altsaa sidet og grundet i Mørke, sluttede jeg; han trak en Lænestol tæt hen til sin og bad mig tage Plads. Jeg bad ham skruer Lampen ned, hvad han øjensynlig gerne gjorde, og saa satte vi os ned foran Kaminen.

Jeg betragtede nøje hans Ansigt, og trods Halvmørket, opdagede jeg dog ligesom et Glimt af Haab i hans Øjne.

„John,“ begyndte han, „Du har vel nok lagt Mærke til, at dette ikke er det samme Studereværelse, som Fader brugte.“

Han foretrak, som Du nok husker, Værelset oppe i øverste Etage, derfra hvor man havde saa god en Udsigt. Folk, der helliger sig Studierne, synes altid instinktmæssigt at foretrække de øvre Etager. Jeg holdt ogsaa meget af Værelset og dets Ensomhed og benyttede det efter Faders Død indtil —

Han stoppede pludselig op, og der kom et fortvivlet Udtryk i hans Øjne. Da jeg imidlertid intet sagde, fortsatte han lidt efter:

„Men jeg maa begynde med Begyndelsen, og dersom Du, naar jeg har fortalt Dig alt, blot kunde antyde for mig Vejen til Prelse, vil Du være mere for mig end en Ven.“

Det, jeg maa lide, John, er frygteligt! Du véd, hvilke lovende Udsigter jeg havde. I mine Breve har jeg fortalt Dig, at jeg var bleven udnævnt til Advokat. Jeg vandt

mange Triumfer — og nu — nu træffer Du mig som et usselt Vrag, der har mistet ethvert Haab.

Ja, jeg vandt mange Sejre, forinden Sagen mod Richard Harkton blev overdraget mig.

Det var min første rigtig store Sag.

Harkton var en velkendt Mand i Byen og en god Bekendt af mig. Hans Hustru døde pludselig, under Omstændigheder, der var tilstrækkelig mistænkelige til at arrestere ham.

Der var vel ingen Beviser, men alle Indicier talte stærkt imod ham, og jeg indsaa, at kunde jeg overbevise ham, vilde der være mange Laurbær at høste, og at det første ledige Dommerembede, hvis jeg havde Held med mig, vilde blive mit.

Kort og godt, John, min Ærgjærighed gik over til Galskab.

Jeg følte aldeles ingen Samvittighedsnag ved at faa ham dømt paa Indicier, og den Sympathi, jeg burde have følt for Harkton som en nær Bekendt af mig, rørte mig ikke.

Du vil og kan ikke forstå mig, naar jeg siger Dig, at min Ærgjærighed blev ligefrem — blodtørstig. Harktons Liv var det Maal, jeg satte mig.

Du gyser, min Ven, og det er med Rette.

Dag for Dag og Nat for Nat studerede jeg Sagens Enkeltheder. Jeg undte mig ingen Søvn, og hele min Stræben gik ud paa at samle Beviser mod ham.

Sejren blev min Religion, min Gud.

En Nat,“ tilføjede han sagtere, „sag jeg oppe i det gamle Studereværelse og gennemgik vel for hundrede Gang alle Sagens Akter. Jeg havde Feber af Ophidselse. Intet som helst Forsvar vilde kunne svække de Beviser, jeg havde taarnet op om Morderen. Jeg følte Sejren var mig vis. Alt andet end selve Sagen var glemt. Jeg følte forud Sejrens Glæde, Opnaaelsen af mine Forhaabninger og Triumfen over Defensor, som var en af mine haardeste Konkurrenter.“

Pludselig blev jeg forstyrret i min Henrykkelse ved en let Støj, og da jeg vendte mig om, saa jeg Richard Harkton staa for mig.

Jeg stivnede af Rædsel, idet jeg i første Øjeblik troede at være Ofret for en Hallucination, men Mandens Stemme sagde mig, at han virkelig var til Stede.

„Du arbejder paa at overbevise mig,“ sagde han mildt bebrejdende.

„Hvordan er Du kommen her?“ spurgte jeg.

„Jeg er flygtet fra Fængslet, og kommer nu — det er maaske taabeligt — for at bede Dig hjælpe mig at undslippe.“

Vi har jo været Venner, Moreland, og saa sandt jeg staar her, jeg er uskyldig.“

„Uskyldig!“ gentog jeg foragteligt. „Med koldt Blod dræbte Du din Hustru. Beviserne er uomtvistelige.“

Han for tilbag, idet han fortvivlet trykkede Hænderne for Ansigtet. Den blotte Tanke, at han mulig kunde undslippe, gjorde mig rasende, og han maa have kunnet læse det i mit Ansigt. Harkton havde aldrig været nogen stærk Mand, men nu havde Indespærringen yderligere svækket ham. Jeg kunde let holde ham tilbage. Det var min Pligt som Embedsmand at gøre det. For saa vidt var den Handling, jeg nu fortæller Dig, retfærdig nok, men (Philip standse, idet han i voldsom Selvførdømmelse vendte sig mod mig) alligevel, det var at handle som en Djævel, at benytte denne Mands Liv som Trappetrin for min ærgjærrige Stræben.

„Men Du vil sikkert lade mig gaa nu og ikke nægte mig den Chance, jeg har til at undslippe,“ sagde Harkton svagt.

„Nej!“ raabte jeg, idet jeg rejste mig.

„Jeg vil bringe Dig tilbage til Fængslet.“

Jeg greb fat i ham. Han gjorde ingen Modstand, og jeg kastede ham let omkuld paa Gulvet og bandt saa hans Hænder med et Haandklæde, medens han blot sagte mumlede: „Himlen hjælpe mig!“ Men disse Ord lyder mig i Møde fra Nattevinden, og hans

Øjne stirrer i haabløs Fortvivlelse paa mig fra hver en Krog.

Jeg vil ikke nærmere beskrive Dig Enkelthederne, om hvorledes han blev bragt tilbage til Fængslet, hvorledes jeg førte Sagen mod ham, eller den Ros, jeg vandt, alt, hvad jeg behøver at sige Dig, er, at jeg vandt Sagen og Richard Harkton blev hals-hugget.“

Ilden i Kaminen var næsten udrændt, men dens Skær var dog stærkt nok endnu til at vise mig den Rædsel, der stod malet i Philips Ansigt. Hovedet var sænket ned paa Brystet, og han klamrede sig fast til Stolen med begge Hænder, som svævede han over en Afgrund og Stolen var hans eneste Tilflugt.

„To Maaneder senere,“ vedblev han lidt efter stønnende, „fik jeg fuldgyldige Beviser for, at Harkton var uskyldig.“

Samme Aften sad jeg silde i mit Studereværelse — en Aften som denne, hvor Vinden suser i Grenene og Bladene ligesom hviske mod hinanden. Jeg sad ved Bordet, ikke studerende, men derimod kæmpende med mit Hjærtens Samvittighedsnag. Jeg havde lige modtaget Udnævnelse som Dommer, men min Ærgjærighed var død. Pludselig ligesom følte jeg, at der var nogen tilstede i mit Værelse; det var denne uforklarlige Opfattelse, vore Nerver undertiden besidder, der sagde mig det; thi jeg hørte og saa intet; men da jeg drejede Hovedet, viste det sig, at min Anelse havde talt sandt. Der, just dér, hvor Richard Harkton hin Aften havde staaet, saa jeg en Haand, der var udstrakt imod mig.

Kun en Haand.

Jeg saa efter Haandleddet, Armen, Kroppen, men der var intet at se andet end en Haand, der strakte sig mod mig fra en mørk Taage.“

En Gysen gennemfor Philip, idet han fortsatte:

„Og den Haand har siden altid været der, strakt ud imod mig. Jeg trodsede den Aften efter Aften, prøvede at arbejde, at være mig selv, men det lykkedes mig ikke.“

Den Haand var værre end en Tyvs, der stjæler ens Gods, thi den bortstjal al min Iver og Ærgjærighed. Den drev mig ned her til dette Værelse, men ak, min Ven, Himlen hjælpe mig! den Haand er endnu stadig deroppe strakt ud — ved Dagens Lys og naar det er mørkt — altid, altid strakt ud imod mig. Der er gaaet mange Aar siden, og mange Gange er jeg gaaet derop i det Haab, at den skulde være borte; men altid var den der og den er der oppe endnu. Den piner og plager mig, den stjæler mit Liv. Den har standset min Løbepbane.

Se paa mig — et Vrag.

Aa Gud, aa Gud! det er Richard Harktons Haand!“

Han faldt overvældet tilbage i Stolen, og jeg sprang op, frygtende for at min Ven var et Offer for den frygtelig uheldbrede-lige Aandsygdhed, som man har kaldet Hallucinationer.

„Philip,“ spurgte jeg ham i en alvorlig Tone, „er Du vis paa, at det ikke er en Indbildning?“

„Indbildning,“ gentog han, „Du mener en Hallucination. Himlen hjælpe mig, hvis det er saa; jeg har tænkt paa det. Jeg tror en Hallucination er uheldbrede-lig. Lad mig fortælle Dig, at min Bedstefader pintes lige til sin Død ved Synet af en Rotte. Det er Arvelighedens Jernlov. Jeg vilde være glad, John, hvis jeg vidste, det var en Aandehaand; thi saa maatte den kunne besværges eller fordrives. Endnu er jeg ung nok til at vinde frem; men den Haand omklammer min Strube, og langsomt men sikkert vil den pine Livet af mig. Den lokker mig til det Værelse tidt midt om Natten. Jeg føler, hvor den ligesom drager i mig, og jeg har ingen Modstand gøre. Det er en Hallucination, og den vil dræbe mig.“

Han ræsonnerede saaledes, men var roligere nu end da han fortalte mig Historien, og jeg saa deri et svagt Haab for ham.

„Philip,“ spurgte jeg ham pludselig,

„har Du nogensinde taget nogen med Dig op der?“

„Nej,“ svarede han, fattende Grunden til mit Spørgsmaal, „dersom andre kan se Haanden, saa er det en Aandehaand, og saa maa der kunde findes en Maade, hvorpaa man kan fordrive den; men har Du Mod nok til at gaa med mig derop?“

„Ja, jeg har.“

„Kom saa straks,“ sagde han og rejste sig.

Det gamle Hus var kun tildels beboet. Vore Fodtrin gav rungende Genlyd i de store tomme Værelser, som det svage Skin fra vor Lampe kun tildels oplyste, og Vinden fo'r hylende gennem Skorstenene.

Ved Døren til Studereværelset standsede Philip, løftede Lampen op og saa forskende paa mig.

Hans Ansigt var undergaaet en frygtelig Forandring. Øjnene stirrede uroligt, en skrækkelig Tanke fo'r gennem min Hjerne, en Tanke langt mere frygtelig end den om Spøgelshaanden — min Ven var gal. Denne pludselige Tanke gjorde mig forfærdelig angst; thi jeg troede bestemt, at den fremstrakte Haand maatte være et Blændværk, og fortalte jeg ham, at jeg ikke kunde se den, vilde han da ikke styrte sig over mig i Raseri?

Hvad der imidlertid end var Grunden til hans Udforskning af mit Ansigt, saa syntes han i hvert Fald at være tilfredsstillet, og han sagde:

„John, tag Du Lampen, aabn Døren og gaa ind. Jeg vil vente paa Dig her, indtil Du fortæller mig, om Du kan se den eller ej. Dersom jeg gaar med ind, vilde mine Øjne straks fæste sig paa den, og sige Dig, hvor den er.“

Har Du Mod?“

Uden at svare tog jeg Lampen, medens han satte Nøglen i Laasen og drejede den om.

Langsomt og skælvende lukkede jeg Døren op, mere angst for ham, end for hvad jeg eventuelt vilde faa at se inde i Værelset.

Denne klamme, mugne Luft, som altid findes i et ubenyttet Værelse, slog mig i Møde, da jeg traadte over Tærsklen.

Det var et lille Kvistværelse, jeg traadte ind i, et Værelse, jeg godt mindedes fra min Ungdom; det havde altid gjort et noget skummelt Indtryk.

Jeg følte, at Morelands stirrende Øjne fulgte enhver af mine Bevægelser, da jeg, idet jeg løftede Lampen i Vejret, saa mig omkring.

Der stod Bogskabene, Globusen, Horace's Buste og Skrivebordet, men intetsteds saa jeg en Haand, hvor ængstelig og omhyggeligt jeg kiggede hver Krog og hvert et Hjørne efter.

„Ser Du den?“ udbød Philip.

Jeg tøvede. Burde jeg ikke forsøge at skuffe ham.

Før jeg imidlertid kunde svare, styrtede Philip ind, snappede Lampen ud af Haanden paa mig, greb min Arm og trak mig hen til Bordet. Saa pegede han frem, idet han holdt Lampen hen mod Væggen. Men jeg saa intet.

Langsomt drejede Philip sig om og saa paa mig med et barskt gennembørende Blik.

„Ser Du den?“ spurgte han hæst.

„Nej, Philip,“ svarede jeg sagte, „jeg ser intet.“

„Dér, dér,“ skreg han, „lige dér — to Tommer fra min Finger, en Haand strakt ud fra et sort Sted i Luften. Dé, dér, — en Haand med et Ar paa Haandfladen. Nu ser Du den!“

„Nej, Philip, jeg ser den ikke.“

Med en dump Stønnen satte han Lampen paa Bordet, sank ned paa Knæ og raabte: „Herren hjælpe mig, saa er det altsaa dog en Hallucination.“ Jeg var selv saa ophidset, at jeg ikke mere erindrer, hvordan jeg fik ham bragt ned; han var besvimet; men et stod mig straks klart, at denne hans Frygt for en Hallucination snart vilde pine ham til døde.

I det fortvivlede Haab at frelse ham, hengav jeg mig ivrig til Aande-Studiet, og læste alt, hvad skrevet var om dette Emne. Jeg følte mig hurtig overbevist om, at Philip var et Offer for sin Fantasi, og da jeg af hans Fortælling kendte Grunden hertil, og hans Tro, at det var en Arvesygdom, nærrede jeg egentlig kun lidet Haab om at frelse ham.

Der var imidlertid en Mulighed, som jeg besluttede at forsøge.

Jeg havde læst, at Syner undertiden kunne fordrives ved ganske naturlige Midler; hvis Offeret for Eksempel tror, at der er en eller anden Grund til, at Synet viser sig, og man kan bibringe det den Tro, at denne Grund ikke mere eksisterer, saa forsvinder som oftest det indbildte Syn.

Jeg behøvede ikke at lede længe for at finde en antagelig Grund til Philips Vision. Haanden havde første Gang vist sig den Aften, da Philip havde erfaret Harktons Uskyldighed. Hans Samvittighed havde pint ham stærkt hin Aften.

Følsom af Naturen, som jeg vidste han var, maatte han nære et inderligt Ønske om Tilgivelse — et Haandtryk af den uskyldige Ven, hvis frygtelige Død han havde afstedkommet.

Han troede allerede, at det var Harktons Haand. Dersom man kunde overbevise ham om, at den straktes ud imod ham, ikke hævnende, men som et Tegn paa, at den forurettede Harkton ønskede at tilgive ham, saa kunde min Ven frelses.

Opfyldt af denne Ide skyndte jeg mig til det gamle Hus, hvor jeg fandt Philip sidende og grunde ved Kaminen.

Saa rolig som mulig fortalte jeg ham, hvad jeg troede, der var Aarsagen til, at Haanden straktes frem.

Han sad med Hovedet støttet mod sin Haand. Da jeg holdt op at tale, vendte han sit Ansigt imod mig, det var blevet frygtelig magert; og svarede i en fortvivlet Tone:

„Hvad vil Du, at jeg skal gøre?“

„Gaa op i Studereværelset og tag imod den Tilgivelse, der nu i femten Aar har været Dig tilbudt.“

Den Virkning, mine Ord gjorde, overraskede mig. Jeg troede, han med Glæde vilde have modtaget mit Forslag, men det forfærdede ham; hans Ansigt blev askegraat, og hver Nerve i ham skælvede. Han saa paa mig nogen Tid før han kunde faa et Ord over sine Læber.

„John, det er netop i Aften femten Aar siden Haanden viste sig første Gang, men — men —“

„Men hvad?“

„Der er sket en frygtelig Forandring med mig. Tidligere tiltrak Haanden mig, men nu støder den mig tilbage. Oh! jeg kan ikke gaa der op nu. Jeg var der oppe i Gaar Nat Klokken to, og da jeg saa den, fo'r jeg gysende sammen. Den var blevet gammel og rynket, og den skælvede som om Armen ikke længere formaaede at bære den, som om den snart maatte falde ned. O, barmhjertige Gud, hvad skal der ske, naar den falder? Skal jeg dø?“ Jeg greb hans Hænder, inderligt ønskende, at jeg kunde berolige og hjælpe ham. Jeg forstod, at hans Sygdom var taget stærkt til. Ikke destomindre bad jeg ham igen gaa med derop, og tilsidst samtykkede han.

Jeg tog Lampen, og da vi naaede Døren til Studereværelset, aabnede Philip den nervøst. Den samme fugtige, kvalme Luft slog mig i Møde, men det var ikke det, der fik mig til at standse paa Dørtærsklen, men trods, jeg intet kunde se, fik jeg dog ligesom den Følelse, at der var nogen inde i det skumle Værelse.

Med Møje fik jeg mig beroliget og fulgte Philip ind, og idet jeg holdt Lyset frem, blev jeg greben af en maalles Rædsel; thi der netop, som han havde beskrevet det, saa jeg en Haand strakt frem fra noget sort Luft, — en rynket, skælvende Haand, som var det en gammel, gammel Mands, og rakt ud ligesom for at gribe en anden.

Hadde mine Studier over Philips Sag in-

fluert paa min Hjerne? Hjemsogetes jeg af den samme aandelige Forvirring? Var jeg ogsaa Offeret for en Hallucination?

Philip vendte sig mod mig med Sjæleangsten malet i sit Ansigt. Han kastede et vildt Blik paa mig, greb mig voldsomt i Armen og sagde hæst:

„Du ser den?“

„Ja,“ svarede jeg hviskende.

„En Haand?“

„Ja, ja,“ mumlede jeg. „En Haand saaledes som Du har beskrevet den.“

„Barmhjertige Himmel,“ udbød han; „det er intet Syn, det er Richard Harktons Haand!“

Hans Ord bragte mig tildels tilbage til mig selv.

„Philip,“ sagde jeg med en Stemme, som jeg tvang til at lyde rolig, „Richard Harktons Aand ønsker at tilgive Dig. Gaa frem og tryk Haanden.“

Jeg saa et Blik af fortvivlet Bestemthed gaa over hans Ansigt. Kun et Øjeblik tovede han, saa gik han fremad, rakte langsomt Haanden ud, og jeg saa hans Fingre berøre Aande-Haanden.

I samme Nu gennembrødes Nattens Stilhed af et Skrig, som hurtig tabte sig i det fjerne.

Mine Øjne, som havde været fæstede paa den udstrakte Haand, saa nu kun det tomme Rum.

Da jeg vendte mig om mod Philip, fandt jeg ham liggende død paa Gulvet, men med et forklaret og glad Udtryk i Ansigtet.

Den talentfulde Kone.

— Et østerlandsk Sagn. —

Ørknens stolte Søn Abdullah, han var bleven ganske fuld af Elskov til den smaa Zulima; hun var nemlig ganske prima. Hendes Skønhed var bekendt, og saa havde hun Talent og Forstand omtrent paa alt; hun blev Ørknens Perle ka'at.

Hendes Fader mange Punge Guld forlangte for sin Unge. Flot dog Ørknens Søn Abdullah sa' paa daarligt Svensk: „La' rulla!“ At paa Svensk han sagde sligt, det var ganske mærkeligt. men hvad kan vel Elskovs Ild ej faa en Araber til?

Alle Men'sker i Oasen indbu'dt var til Bryllupsstadsen, da de tvende bleve gifte. I det første Maaneskifte var Partiet lykkeligt; siden mindre hyggeligt. Thi Zulima hørte til dem, der vide, „hvad vi vil“.

Hun tog sig af Kvindesagen og var ude hele Dagen; paa et livligt Kvindemøde slog hun engang to til Døde. Hun blev vidt og bredt berømt, jamen Huset blev forsmøgt. Manden dased Dagen lang paa Oasens Restaurant.

Hun var med ved Cyklefester og hun samled ind til Præster; naar hun spilled paa Concerter tog med Storm hun alles Hjerter. Men Abdullah saa sin Skat, først naar det var bleven Nat, saa han maatte ud med Mønt til sin smukke Kones Pynt.

Skønt han sælger Faar og Okser, rent forbandet Gælden vokser. Men skønt alting gik herunter, var Zulima lige munter; lige glad hun gjorde Gæld, al Ting gik ad Hekkenfeld, hvilket for en Beduin ikke er det bare Grin.

En Dag smed Abdullah fjorten frække Rykkere paa Porten, tørred af sin ædle Pande saa af Sved to hele Spande, og saa sa' han: „Gamle Fyr! Ak, den Perle er for dyr. Ørknens Søn! det kan ej gaa, du maa skilles fra den smaa“.

Skønt lidt Smerte det ham voldte, han som praktisk Mand dog solgte Ørknens Perle. Paa Auktionen løb en Pascha af med Konen. Og ved Salget af den smaa kom Abdullah ovenpaa, fik igen — som salig Job — snart af Kvæg en mægtig Hob.

Men naar siden nogen spurgte ham, om man sig gifte burde, svarede han betænksomt: „Kære! det er bedst at lade være. Men i Fald du vil, min Gut, spørg da, om den søde Snut er med „Madam Mangor“ kendt — ikke om hun har Talent“.

Den gaadefulde Skønhed.

Fortælling fra forrige Aarhundredes

Slutning.

(Fortsættelse.)

Indhold af de foregaaende Kapitler.

Terence Darkmore, en ung Mand af det engelske Aristokrati, forlovet med sin Kusine, Paula Wynne, er af sin Onkel, Sir Wilfrid Amory, sendt ud paa Landet for at se paa en gammel ubeboet Herregaard „Gammelkloster“, som Onklen tænker paa at tilbagekøbe til Familien. Klosteret kaldes paa Egnen „det frygtede Hus“ paa Grund af nogle uhyggelige Tiltraelser, der knytter sig til det. Den sidste af disse var, at Ejerinden, en forhenverende Portnerske, Hannah Haynes, der ved Arv var kommet til Velstand, for 7 Aar siden var funden myrdet i et Taarnværelse. Som mistænkt for Mordet og Tyveriet af en Sum Penge, som samtidig forsvandt, blev den myrdedes Adoptivdatter, Florence Haynes, arresteret og dømt paa Indlucier til mange Aars Fængsel, men døde 5 Aar efter. I Mellemtiden havde hendes Defensor forlangt Sagen taget op igen, da han mente at have fundet nogle Beviser i hendes Fødsel, men det blev nægtet af Statssekretæren, hvilket Embede Sir Wilfrid Amory den Gang beklædte.

Et af Indiciene mod Florence var, at den myrdede under et Skænderi Morrdagen havde truet med at gøre hende arveløs, og et andet, at Florence var flygtet fra Gerningsstedet og blev fundet tæt ved Klosteret bevidstløs som Følge af Blodtab fra et dybt Saar i den venstre Haand. Saaret formødedes at stamme fra, at der havde staaet en Kamp mellem hende og den myrdede, hvorunder denne havde bidt hende i Haanden.

Medens Terence Darkmore staar og betragter „det frygtede Hus“ paa Afstand, overraskes han ved, at Taarnuret pludselig begynder at slaa. Han begiver sig straks ind i Bygningen for at undersøge, hvem der er paa Spil i det tomme Hus, og træffer i Taarnværelset, hvor Mordet for 7 Aar siden blev begaaet, en ham ukendt ung, ualmindelig smuk, høj, lyshaaret Dame „af en egen overjordisk Ynde“. Han spørger, om det er hende, der har sat Uret i Gang, hvilket hun bekræfter uden at sige Grunden. De følges ad ud af Klosteret, og medens de taler sammen, bliver han mere og mere betagen af hendes smukke Stemme og hendes fortryllende, om end stærkt beherskede Fremtræden.

Darkmore lægger Mærke til, at den fremmede Dame paa sin venstre Haand bærer en ejendommeligt perlebesat Handske, der holdes fast om Haandleddet ved en Guldring. Han lægger endvidere Mærke til, at hun vilkaarlig søger at skjule den, naar han ser paa den.

I Samtalens Løb viser det sig, at hun ved, hvem han er, og at hun ogsaa har noget Kendskab til Klosteret. Hun ved ogsaa om den store Sorg, der i sin Tid overgik hans Onkel Sir Wilfrid, da dennes Hustru og eneste Datter forlod ham og senere omkom ved en Hotelbrand i New York. Hun fører ham hen til en ensom Grav paa Klosterets Grund, hvor hun knæler nogle Øjeblikke, dybt bevæget. Paa Gravstenen staar Florence Haynes' Navn; det gør et ubehageligt Indtryk paa ham, at „en Morderske“ ligges begravet her; den fremmede Dame erklærer, at hun ikke vidste af, at det var en Morderske.

Damen bor, ligesom Darkmore, paa Gæstgivergaarden i den tæt ved liggende Landsby, og de følges ad til denne. Paa Vejen møder de en Karet, hvori til hans Overraskelse befinder sig hans Onkel og Forlovede. Damen, der har kaldt sig „Miss Hope“, tager foreløbig Afsked og gaar alene til Gæstgivergaarden. Det opklares, at Sir Wilfrid og Miss Paula er hidkaldte ved et mystisk Telegram: „Kom uophødelig, der er hændt noget med Deres Nevø“.

Paa Gæstgivergaarden, hvortil Vognen kører med de to nyankomne og Darkmore, har den ukendte Dame klædt sig i et Lady-Kostume fra en ældre Tid, der gør hende endnu mere fortryllende, og ved Synet af hende bliver Sir Wilfrid saa betaget, at han besvimer.

Hvad det er, der gør saa stærkt et Indtryk paa ham, røber hverken han eller Damen; men efter Mødet er Sir Wilfrid lige saa bedaaet af den gaadefulde Skønhed som Nevøen. Dennes Forlovede, Paula, er heftigt skinsky paa hende, forhaaner hende og advarer Darkmore imod hende, da hun anser hende for en intrigant Kvinde, der vil „forhekse“ Onklen og muligvis gifte sig med ham, saa de ikke kommer til at arve ham.

Miss Hope er ledsaget af en meget grim, ret tarvelig ældre Dame (som altid har et Kæledyr hos sig, en vestindisk Mongus); til denne Dame, Miss Traill, synes hun at staa i Afhængighedsforhold. Efter at Sir Wilfrid er kommet sig efter Besvimelsesanfaldet og har vekslet nogle meget hjertelige Ord med Miss Hope, spiser alle fem til Aften sammen.

Herefter fortæller Terence Darkmore videre om Begivenhederne.

Miss Traill skævede polisk op til mig, for at jeg skulde beundre, hvor udmærket hun „klarede det“, — som om hun behøvede at fortælle mig, at hun vistnok i Almindelighed hellere løj end sagde Sandheden. „Jeg har gjort i Orden igen paa Bordet“, vedblev hun, „blot De vil bringe to Glas og en Tallerken. Ja, De undskylder nok, Mr. Darkmore, at jeg er saa fri, at give Ordre, uagtet jeg kun er Deres Gæst, men jeg skal sige Dem, jeg er saa vant til at tage mig af al Ting hos Miss Hope.“

Jeg takkede hende med nogle forbindtligt henkastede Ord, der skulde udtrykke, at det jo som bekendt hørte ind under Kvindens medfødte Takt at ordne Sligt, hvorpaa jeg henvendte mig til Paula, medens Miss Traill med sit Dyr trykket ind under Armen gav sig til at studere Etiketterne paa Vinflaskerne, der stod i Beredskab paa et Anretterbord ved Siden af.

„Paula“, sagde jeg lidt bestemt. „Nu er Faren overstaaet. Onkel er ganske kommen til sig selv igen. Du maa tage Dig sammen og huske, at Du er Værtinde, hører Du; og Miss Hope og Miss Traill er dine Gæster.“

Faa Minutter efter sad vi omkring Bordet som om intet var passeret, kun at Onkel Wilfrids blege Ansigt maaske var en Kende blegere end sædvanlig.

Han syntes snarest raskere end nogen-sinde og talte med et Liv og en Lethed, der ligefrem frapperede mig.

Han berørte ikke mere den Lighed, han havde fundet mellem Miss Hope og en anden Dame, han havde kendt i Fortiden, og jeg kendte ham for godt til at vide, at naar han ikke selv tog Anledning til at bringe det paa Bane, kunde det ikke nytte at udspørgte ham. Men jeg skal ikke nægte, at min Nysgerrighed efter at faa en nærmere Forklaring paa Mysteriet var stor — om det kom af min Veneration for ham eller af Interesse for Miss Hope, var jeg ikke enig med mig selv om.

Var der en Kvinde med hendes ejendommelige maanalyse Skønhed, der en Gang havde haft min Onkel i sin Magt? Havde Miss Hope været sig bevidst, at det blotte Syn af hende vilde gøre en saa mægtig Virkning paa ham? Og var det derfor, at hun saa indtrængende havde ønsket at komme sammen med ham? Havde hun i nogen bestemt Hensigt klædt sig som en anden Skuespillerinde i en Dragt fra en svunden Tid? Og hørte den mærkelige Handske paa hendes Haand til for at fremkalde den tilsigtede „Illusion“?

Jeg saa min Onkel betragte denne Haand Gang efter Gang, men om det blot var fordi han fandt den aparte eller det var fordi han kendte den igen, kunde jeg ikke skønne af hans Udtryk. Da den unge Pige opdagede, at den var Genstand for hans Opmærksomhed, gjorde hun sig tilsyneladende Umage for at skjule den. At Paula ogsaa havde observeret det ejendommelige Smykke paa Haanden, var tydeligt nok at se; Kvinder lægger jo skarpt Mærke til alting af den Art.

Skønt min Onkel ikke gjorde Miss Hope noget direkte Spørgsmaal om hendes Person eller hendes Forhold i Fortid og Nutid, ledede han dog et Par Gange Samtalen ind i et saadant Spor, at nogle Oplysninger desangaaende laa nær. Men hun undgik behændigt at sige noget derom, om just ikke saa direkte, som hun havde gjort overfor mig. Hun talte til ham paa en barnlig,

ugenert Maade, der ikke lignede den selv-sikre Tone, hun oftest anslog, naar hun og jeg var alene sammen.

Hvad Miss Traill angik, da var hun tavs ligesom Paula, men ikke af samme Aarsag. Medens Paula flinkt passede sine Pligter som Værtinde og lod Opvarteren bringe og tage bort, var Miss Traill aabenbart ganske uinteresseret i alt andet end sin Tallerken, undtagen naar hun af og til stak en lille Bid ned under Bordet til sit Dyr, der løb omkring imellem Benene paa os. Men da min Onkel begyndte at tale om Gammelkloster, blev hun opmærksom. Hun kastede et stjaalt Blik til Miss Hope og fra Miss Hope til mig. Der var noget hemmelighedsfuldt, noget ondt i hendes Ansigt, der virkede frastødende paa mig og jeg spurgte mig selv, hvad det dog kunde være, der knyttede disse to Kvinder til hinanden. Det var ganske sikkert ikke Venskab eller Sympathi.

„Min Nevø fortalte at han traf Dem derovre, Miss Hope“, sagde Onkel Wilfrid, som om han endnu en Gang vilde forsøge at faa noget nærmere at vide om hende. „Var det kun fordi De havde Lyst til at se det gamle Slot, om jeg maa spørge, eller var det ikke første Gang De var der?“

„Det var ikke første Gang“, svarede hun let henkastet. „I min Barndom har jeg været godt kendt der. Og ved De, Sir Wilfrid, jeg har altid saa godt kunnet lide det gamle Hus. Jeg holder af alt, hvad der er gammelt. Alt hvad der hører til Fortiden har et eget Trylli for mig. Jeg ved ikke, hvad jeg vilde give for at bo paa Gammelkloster! Hvis jeg var rig, vilde jeg købe det og gøre det rigtigt smukt i Stand. Ja, nu ler De af mig, men jeg gik derhenne idag og indrettede det Hele i Tankerne, medens jeg vandrede fra Værelse til Værelse — alt det jeg vilde gøre, hvis jeg havde rigtig mange Penge. Men det var jo kun Drømme, for jeg har ingen!“

„Saa gør det mig næsten ondt at fortælle Dem“, sagde Sir Wilfrid, „at jeg tænker paa at købe Gammelkloster. Det var i den Anledning min Nevø var kommen dertil, hvad han maaske har glemt at fortælle Dem. Men jeg vilde være dem meget taknemlig, hvis De vil aabenbare mig Deres Planer. Jeg holder, ligesom De, meget af gamle Ting, og da De jo fra tidligere Tid kender Stedet, kunde de sikkert give mig adskilligt flere praktiske Vink end de to nymodens Mennesker der“ — han smilede til Paula og mig. „Hvis De og — Miss Traill vil gøre os den Ære at følge med os derover i Morgen —“

„Det skal vi saamænd med stor Fornøjelse“, svarede Miss Traill uden Betænkning. „Hvis vi er her endnu“, tilføjede Miss Hope med et vist Eftertryk og vekslede nogle Blikke med sin Ledsagerske. Hvad de vilde antyde for hinanden ved deres stumme Minespil, forstod jeg ikke saa nøje; det saa ud som Miss Traill paastaelig holdt paa sit, medens den anden var ængstelig derfor.

„Hvis De opfylder mit Ønske, skal De ikke gøre det for intet“, sagde min Onkel venligt og indsmigrende. „Hvis De vil til-lade mig at gøre Gengæld, saa skal jeg med det samme sige Dem, hvad jeg tænker paa. Det er, om De vilde gøre os den Glæde at komme og bo hos os paa et rigtig langt Besøg, naar vi har faaet alting gjort i Stand efter Deres Anvisning.“

„Oh, Sir Wilfrid, De ved ikke, hvor taknemlig jeg er for den store Venlighed, De viser mig!“ udbød den unge Pige med rørende Hjærtelighed. „Men, naar De — og Miss Wynne — lærer mig lidt nærmere at kende, vil De erfare, at jeg ikke hører til disse lykkelige Væsner herpaa Jorden, der kan gøre som de selv vil. Mig har Livet bundet til Pligt og Alvor, og det kan være at jeg — ved Lejlighed — faar alvorligere Ting at tale med Dem om, end at lægge Planer for Indretningen af Deres Landsted, skønt det skal være mig en stor Glæde at gøre det, hvis De har Tiltro til mig.“

Under denne Del af Samtalen havde Paula stadig haft travlt. Syltetøj og Ost var kommet og gaaet, og en Dessert af Frugt, saa god som Værten i Hast havde kunnet skaffe den, var budt rundt, og tilsidst var Kaffen serveret. Paula havde uden Tvivl gerne set at faa min Onkel i god Behold for os selv, men Værelset, hvori vi havde spist, var det eneste, hvori vi kunde tale sammen. Saa rejste hun sig omsider fra Bordet, og medens vi andre fulgte Eksemplet, foreslog hun, „da der ikke var noget Værelse, til hvilket Damerne kunde trække sig tilbage“, at vi skulde flytte vore Stole omkring Kaminen.

„Jeg for min Part fryser“, sagde hun kort.

„Det ærgrer Dig maaske endnu, at Du gik Glip af Lohengrin“, sagde jeg. „Det er ellers ikke videre smigrende for mig, at den uskadte Tilstand, hvori Du fandt mig, efter at det falske Telegram havde gjort Dig forskrækket, ikke har kunnet give Dig tilstrækkelig Erstatning for den tabte Nydelse. Hvad vilde Du have sagt, om jeg var druknet eller noget lignende?“

„Jeg syn's De taler om et falsk Telegram“, indskød Miss Traill med ugenert Nysgerrighed. „Det lyder jo helt romantisk — ikke, lille Basse min?“ Det sidste var henvendt til hendes lodne Uhyre.

Jeg var ikke ked af, at jeg uforvarende havde bragt denne Sag paa Bane. Der var ikke tidligere blevet talt derom imellem os, kun i de flygtigt henkastede Linier til Miss Hope havde jeg antydnet Grunden til Sir Wilfrids og Miss Wynnes pludselige Ankomst.

Jeg lagde skarpt Mærke til den unge Piges Ansigt, medens Onkel Wilfrid forklarede, hvad det var for et Telegram, jeg havde ment, henvendt til hendes Ledsagerske, men i Virkeligheden for hende selv. Men hendes rolige Øjne — der snart hvilede med Opmærksomhed i hans og snart var nedslagne under de lange, mørke Vipper — røbede intet. Miss Traill, der aabenbart følte sig smigret ved Sir Wilfrids Veltalenhed overfor hende, gav med livlig Gestus og opspilede Øjne nogle Forundringsudbrud fra sig, ledsagede af diverse Gisninger, uden at nogen af Delene sagde mig nogetsomhelst.

„Det eneste, jeg vil haabe“, sagde hun til sidst, „er at De, naar De kommer hjem igen, ikke skal finde Deres Hus plyndret. Det skulde saamænd ikke forundre mig, om jeg hørte, at det var en Gavtyvestreg for at faa Dem væk fra London. Eller maaske, da De er en Mand, der har stor Indflydelse baade paa det ene og det andet, er der nogen, der har haft sine Grunde til at faa Dem herved til dette afsides Sted. Ja, jeg siger bare, Sir Wilfrid (hun udtalte Navnet og Titlen med en vis Salvelse, hver Gang hun havde Lejlighed til det), at var jeg Dem, vilde jeg ved Gud tage alle mulige Forsigtighedsregler for Natten.“

Min Onkel og jeg kunde ikke lade være med at le.

„Foreløbig har jeg besluttet, at jeg saa snart som mulig vil have fat i den Dreng, der indleverede Telegrammet“, sagde jeg.

Miss Hope rejste sig i det samme pludselig fra sin Stol.

„Miss Traill, det er vist paa Tide, at vi siger Godnat“, sagde hun, idet hun saa paa sit lille Uhr.

Maaske var det blot, fordi jeg nu en Gang havde en Mistanke, men det forekom mig, at der var kommet en vis Uro over hende efter at Telegrammet var kommet paa Tale. Var det virkelig muligt, at hun havde haft noget at gøre med det Telegram?

Jeg skød Tanken fra mig og sluttede mig til min Onkels ivrige Protest imod, at Damerne allerede vilde gaa.

Hun vilde imidlertid ikke lade sig overtale, og erklærede desuden, at hun havde et Par Breve at skrive, som skulde med Posten næste Morgen.

„Paa Gensyn da imorgen“, sagde han og rakte hende Haanden. „Og siden? Kan

min Niece og jeg overtale Dem til at opgive os Deres Adresse, eller vil De vedblive at være — et mystisk Væsen for os?“

„Min Adresse skal være det eneste mystiske ved mig“, svarede hun leende. „Og det kun indtil videre. Vi vil mødes igen — efter imorgen.“

„Naar og hvor?“ spurgte Sir Wilfrid, forsegende et gøre det let henkastet, men uden at det lykkedes ham.

„Vil De love mig at efterkomme alle de Indbydelser, De faar i næste Uge, saa vil Spørgsmaalet blive besvaret af sig selv.“ Hun saa over paa mig, idet hun talte, som om hun vilde indbefatte mig i sin Anmodning. Og derpaa, uden at afvente yderligere Spørgsmaal og Forklaringer, sagde hun „Godnat“ og forsvandt, fulgt af sin Ledsagerske, der vraltede bagefter med sit Kæledyr under Armen.

Min Onkel stod og saa efter dem, som en Mand, der har haft en Vision. Da Døren, som jeg havde holdt aaben, var lukket efter de to mærkelige Kontraster, lagde han Haanden paa sin Pande for ligesom at klare sine Tanker.

„Saa er hun gaaet“, sagde han. „I en Time eller to har det været som om jeg var femogtyve Aar igen. Nu skal jeg atter bære Vægten af mine Halvtres. Hvem er hun, Terence, kan Du sige mig det?“

„Miss Hope“, svarede jeg lakonisk. „Du forstaar ikke, hvad jeg mener. Men lad os ikke tale mere om hende. Godnat. Jeg skal ikke oftere give Jer Grund til at tro mig syg, hvis jeg ser hende, det lover jeg Eder.“

Da han havde forladt os, sprang Paula hen til mig med lynende Øjne.

„Terry, hvad er det for et Kvindemenneske?“ udbød hun med hæst Stemme, som om han snappede efter Vejret. „Hvad skal hun her? Hvad er det, hun vil med Onkel Wilfrid? Læg Mærke til, hvad jeg siger, der er noget hun vil gøre med ham! Du har været godt dum, at Du har givet hende Spillet i Hænderne. Hun gifter sig med ham, hvis hun kan komme af Sted med det, og hvad skal vi saa, Du og jeg, der har gaaet i den Tro, at vi havde Ret til alt, hvad der er hans? Hun har forhekset Onkel Wilfrid, Terry, og jeg hader hende — hader hende til Døden.“

V. Kapitel.

Nogle opfangede Ord.

Mangehaande Tanker svirrede rundt i mit Hoved, da jeg gik op i det Værelse, der var anvist mig for Natten. Paulas Ansigt, hvis Skønhed ganske var udvisket af hendes ukvindelige Arrighed, blev ved at staa for mine Øjne, ligesom Billedet af Solen, naar man har set paa den for længe.

„Hun gifter sig med ham, hvis hun kan komme af Sted med det, og hvad skal vi saa, Du og jeg, som har levet i den Tro, at vi havde Ret til alt, hvad der er hans?“

Saaledes lød de Ord, hun i sin Heftighed havde sagt, og det, at de var udtalte af den unge Pige, der skulde være min Hustru, gjorde mig bitter og sørgmodig. Var det derfor, hun havde Onkel Wilfrid kær: at hun holdt af den Luksus, hvormed han omgav hende, og ventede at faa hans Penge naar han var død?

Jeg kastede mig ned paa en Stol og reflekterede videre. Det værste af det alt sammen var maaske egentlig det, at hun saaledes uden videre gik ud fra, at jeg nødvendigvis maatte tænke som hun: der var ikke andet for mig, end at gøre fælles Sag med hende imod denne Kvinde, som lige fra det første Møde havde, som hun sagde, „forhekset“ Sir Wilfrid Amory. Vi maatte forhindre denne Kvinde i at tilsnige sig hans Gunst, faa Tag i hans Pengepose og derved bringe os ud af vor betryggede Stilling.

Nej fy — det var dog altfor egenkærligt! — jeg fik ligesom en bedsk Smag i Munden ved at tænke derpaa.

Onkel Wilfrid havde altid staaet for mig

som Idealet af en Mand, jeg kan gerne sige: som en Helt. Hans melankolske Ansigtsslange Oval med den stolte, høje Pande (omkranset af Haar, der Aar for Aar blev mere sølvhvidt), hans skarpe, til Tider ligesom drømmende graa Øjne, hans aristokratiske Ørnenæse, de faste, tynde Læber, hvis nedadgaaende Buer gav ham et alvorligt, tænksomt Udtryk, hans determinerede, lidt fremstaaende Hage havde i mine Øjne, lige fra min Barndom, simpelthen repræsenteret Fuldkommenheden af mandlig Skønhed, og jeg havde altid elsket Skønheden i enhver Skikkelse.

Til denne rent ydre Beundring kom for mit Vedkommende en stiltiende Sympathi, der havde knyttet os nær til hinanden lige fra de Dage, da jeg endnu kun som halv-voksen Dreng ledsagede ham paa de lange Fodture gennem Mark og Skov, som han altid holdt saa meget af. Jeg havde elsket denne Onkel, for hvad han havde gjort for mig, men mere end alt, for hvad han var; og skønt Paula og jeg — til Trods for at vi havde været Legekammerater fra Børn af — aldrig havde udvekslet fortrolige Tanker af den Art med hinanden, tog jeg det for en given Ting, at hendes Følelser for Onkel Wilfrid var noget nær de samme som mine, kun ikke saa stærke. Nu da hun i et Øjebliks Overilelse havde røbet mig, hvad der boede i hende, stødtes jeg tilbage fra hende og kom til at underkaste hende en Kritik som aldrig før. Jeg kunde kæmpe med mine Følelser saa meget jeg vilde, jeg kunde ikke gøre for, at hendes smukke Ansigt, som jeg altid havde beundret, ikke forekom mig at være en Egenskab, der var tilstrækkelig til at jeg kunde ønske at knytte min Livsskæbne sammen med hendes. Jeg er endog bange for, at i de Øjeblikke jeg sad der i den haarde, umagelige Hotelstol med Haanden under Kinden og Benene henad Gulvet, vilde jeg nærmest være bleven glad, om jeg aldrig saa min Forlovede igen.

Det var et underligt, skummelt lille Værelse, jeg sad i. Foruden den sædvanlige Kakkellovn stak der henne i en Krog et grimt Rør op gennem Gulvet fra et eller andet mystisk Varmeapparat underned. Da jeg fik Øje paa dette Rør, gik det op for mig, at Lyden af nogle Stemmer, jeg syntes at have hørt temmelig nær ved mig, medens jeg sad fordybet i mine triste Betragtninger, kom op til mig derigennem fra Værelset under mit.

Stemmerne havde summet utydeligt, men paa en Gang lød en Røst, jeg ikke kunde tage fejl af, skarpt igennem og fik mig til at spidse Øren, enten jeg vilde eller ej.

„Jeg kan ikke udholde at leve, hvis De bliver ved med at true mig. Jeg siger Dem: dette maa have en Ende, eller der maa ske noget!“

Det var Miss Hope, fra hvem dette Udbrud kom, i en Tone, der sagde mig, at Nogen eller Noget var ved at bringe hende i Raseri.

„Skab Dem nu ikke som et galt Menneske! Det er jo Dem selv, der har raget Dem ind i det!“ lød hendes Ledsagerskes dybe Stemme.

Jeg havde rejst mig op, og idet jeg viste Fristelsen til at lytte efter de to Kvinders Samtale langt fra mig, tog jeg nogle tunge Skridt tværs over Gulvet til den længst borte liggende Ende af Værelset.

Jeg ved ikke den Ting, der er saa uopdraget og grimt som at lure; for første Gang i mit Liv følte jeg, at Fristelsen til at gøre mig skyldig deri var ved at faa Magten over mig. Jeg kunde ikke gøre for, at alt hvad der angik denne bedaerende, mystiske Kvinde, interesserede mig i højeste Grad. Hun bar paa en Hemmelighed, og hvor ønskede jeg ikke at faa Vished for, at denne ikke var af en saadan Art, at den kastede nogen Skygge paa hende.

Maaske nogle faa Ord mere af deres Samtale vilde være i Stand til at forjage al min Frygt i saa Henseende — men alligevel, nej — jeg lukkede mit Øre for Fristelsen, som jeg havde gjort det for de to

Kvindestemmer. Jeg fortsatte min Vandring op og ned ad Gulvet, saa de gamle, halv-raadne Brædder knagede og gav sig i deres Fuger. Jeg rullede Persienerne op for at aabne et Vindue, et Arbejde, der tog nogen Tid, da Persienerne, som altid paa landlige Gæstgivergaarde, var i Uorden.

Alligevel kunde jeg ikke undgaa at opfange nogle spredte Ord og Sætninger. De talte af og til meget højroset og naturligvis uden at ane, at det forræderiske Kakkellovsnrør virkede som en Art Telefon.

„Er det Deres Mening at føre det igennem, eller er det ikke?“ kom det med Miss Traills fede Røst.

„Jo — jo — jo! Tusinde Gange jo! Men det maa blive paa den Maade, jeg selv vil. Maa jeg nu være i Fred?“

„Ikke før jeg har faaet at vide, om De fandt, hvad De søgte efter i den Gamles Værelse.“

„Hvor ved De, at jeg søgte efter noget der?“

„Fordi jeg kender Dem, skal jeg sige. Og jeg ved, at der var et og andet at finde.“

Havde jeg ikke i samme Øjeblik, som dette var sagt, kommet til at støde til en skrøbelig Stol, saa den skrabede et langt Stykke hen ad Gulvet, tror jeg sikkert, at jeg havde givet fortabt, og ladet Nysgerigheden ganske løbe af med mig. Men nu blev der pludselig stille underneden, og jeg hørte ikke et Ord mere, skønt jeg længe efter at jeg var kommen i min Seng, laa vaagen og stirrede ud i Mørket.

Hvad kunde det dog være, der knyttede disse to Mennesker sammen og øjensynlig gav Miss Traill Magt til at terrorisere sin skønne, elskelige Herskerinde? Hvad mente den sidste med at „gøre det paa den Maade, hun selv vilde?“ Og havde Miss Traill, da hun talte om „den Gamles Værelse“ henlydt til det uhyggelige Taarnværelse i det frygtede Hus, hvor Mordet var begaaet?

VI. Kapitel.

Hvor Traaden begynder.

„Hørte De Uhret slaa Kvarterslag og Timeslag i Nat, Sir?“ spurgte den geskæftige, halvgamle Opvarter, medens han vimsede om og satte Servicen tilrette paa Bordet i det lille Værelse, hvor vi havde spist Aftenen i Forvejen.

Jeg var kommen tidlig ned, skønt jeg ikke var falden i Søvn før langt ud paa Natten, og stod og saa ud af Vinduet paa de smaa, tarvelige Huse i Martenhead, der forekom mig helt kønne i den straalende Morgensol.

„Ja, jeg hørte Kirkeuhret slaa,“ sagde jeg adspredt, „lige til et Kvarter over to.“

„Tænk, — saa længe! Jamen det var ikke Kirkeuhret. Det var derfor, jeg var saa fri at spørge, Sir. Hele Byen taler ikke om andet.“

„Virkelig?“ Jeg havde indtil nu ganske glemt min egen Forbavelse fra i gaar, da Uhret paa Gammelkloster pludselig begyndte at gaa; men nu erindrede jeg, at den gaadefulde Skønhed havde sat det i Gang, og forstod hvad det var, Manden talte om.

„Jo, Sir. Jeg véd ikke, om Herren har hørt Tale om et gruelt Mord, der blev begaaet for en Del Aar siden paa en Herregaard tæt herved. Stedet kaldes siden den Tid „det frygtede Hus“. Næsten alle Mennesker kender Historien, Sir. Det blev jo talt meget om det i de Dage. Det er Taarnuhret i det Hus, der har slaaet siden i gaar Aftes. Men det mærkelige ved Tingene er, at der bor Ingen i Huset og har ikke gjort det i de sidste syv Aar. Der er aldrig en Sjæl, som kender Stedet, der falder paa at gaa ind i det Hus og allermindst op i Taarnet, Sir. For ser De: det var der, Mordet blev begaaet.“

„Hvordan er det da gaaet til, at Uhret pludselig har begyndt at slaa — hvad mener man ude i Byen?“ Jeg spurgte af Nysgerrighed efter at høre, hvad han vilde sige.

„Ja, Folk ved jo ikke, hvad de skal tro.

Den ene siger et, den anden et andet, og Ingen véd noget alligevel. Ser De, da den gamle Mrs. Haynes var bleven myrdet — det var to, tre Aar efter at jeg kom her til Byen — saa savnede alle Mennesker det gamle Uhr, som slog hvert Kvarter saa højt, at man kunde høre det herinde i Byen. Og det havde Folk været vant til saa længe. Nogen kunde huske. Der har nemlig altid boet nogen i Stedet, undtagen lige et Par Dage før Mrs. Haynes flyttede ind. De sidste før hende, som boede der, var nogle af Familien Amory. Men saa, da Mrs. Haynes var død, blev Huset lukket, og der har ingen boet der siden. Det var saa underligt i Førstningen, at man ikke hørte Uhret derhenne fra. Folk savnede det, for Kirkeuhret her i Byen slaar ikke. Saa gik der den Snak mellem gamle overtroiske Mennesker her i Egnen, at hvis Taarnuhret i det frygtede Hus' nogensinde kom til at gaa igen, saa var det gamle Mrs. Haynes, der stod op af sin Grav og kom tilbage til Huset for at aabenbare noget, der laa hende tungt paa Sinden. Det blev fortalt saa ofte, at Folk var lige ved at tro det, og De kan derfor tænke Dem, Sir, hvad for en Sensation det voldte, da de nu pludselig hørte det gamle Uhr runge igen.“

„Mente man da, at Mrs. Haynes havde Noget, der saadan, som De siger, laa hende tungt paa Sinden?“ spurgte jeg, halvt ligegyldig.

„Ja, Sir — han fortsatte dæmpet, fortrolig — „man sagde, at der var en Hemmelighed, som Amoryerne gemte paa, og som hun enten havde faaet fat i eller gerne vilde have fat i, og at det egentlig var derfor, at hun, som kun havde været et Tyende fra først af, ofrede saa mange Penge for at købe Stedet. Om der var noget om det, véd jeg ikke. Snakken stammer vist fra, hvad Mrs. Haynes Tjenestepige — Fanny Edwards — fortalte bagefter, da Mordet var sket.“

„Hvad var det for en, den Fanny Edwards?“ spurgte jeg.

„Det var en ung Pige fra Wales, Sir. Usædvanlig fin og køn af et Tyende at være; jeg husker hende godt, hun var høj og tynd med store Øjne og et mægtigt gult Haar. Hun havde adskillige Tilbedere herinde i Byen, og der var nok flere end en, der var ked af det, da hun rejste herfra uden at efterlade saa meget som et Ord om, hvor hun drog hen. Hun havde Ord for at være et godt Hoved og oplagt til at spille Folk alskens Puds, naar det kom over hende. Jeg for min Part kom straks til at tænke paa, at det kanske var hende, den Gavstrik, der var kommen igen til Martenhead, og vilde give Folk noget at blive forbausede over ved at trække Uhret op. Der er noget, der kunde tale for det, Sir. Hun plejede ikke at være bange af sig, saa hun havde nok Mod til at gaa op i Taarnet, om ingen andre havde — og hun vidste hvordan Uhret skulde trækkes op.“

„Saa. Var der da nogen særlig Vanskelighed forbundet dermed?“

„Det er netop det, Sir. Der var en Hemmelighed ved Mekanismen. Den gamle Dame selv og hendes Niece, der dræbte hende og bagefter døde i Fængslet, vidste Besked med den. Saa var der hendes Stedson, Mr. Haynes — et net, elskværdigt Menneske med en god Opdragelse, komplet Gentleman, og Fanny. Det var de eneste, som forstod sig paa den hemmelige Mekanik ved Uhret, undtagen maaske en ung Enke, der af og til kom i Besøg paa Gammelkloster. Mrs. Haynes havde lært den medens hun i tidligere Dage var i Tjeneste hos hendes Naade Mrs. Amory, og hun havde saa „ladet sin Viden gaa over til de andre“, som Fanny plejede at sige. Der bruges nok hverken Nøgle eller deslige Apparater, naar det Uhr skal trækkes op.“

Denne Oplysning slog mig unægtelig og gav mig Stof til mangehaandige Refleksioner. Hvorfra havde da Miss Hope (som hun kaldte sig og hvilket efter hvad jeg vidste var hendes rigtige Navn) faaet Kendskab

til Mekanismen og kunnet faa den gamle Tidsmaaler til at gaa „uden Nøgle eller deslige Apparater?“

To af dem, til hvilke Hemmeligheden var gaaet i Arv, var ikke længer blandt de Levendes Tal, den ene død for den andens Haand. Mr. Haynes, Ejeren af Stedet, var udenlands. Saa blev der ikke mange tilbage.

„Hvem var den unge Enke, De talte om?“ spurgte jeg, idet mine Tanker standsede ved den sidste i Rækken af de Personer, han nys havde nævnt. „De lader til at vide ret indgaaende Besked med, hvad der i den Tid passerede paa Gammelkloster.“

„Aa,“ sagde Manden, ligesom undskyldende. „Folk har altid interesseret sig meget for Stedet. Og da saa det mærkelige skete, at det fik en Ejerinde, der tidligere havde været Tyende, da var der knapt et Menneske i Byen, der ikke saa at sige holdt Øje med alt, hvad der gik for sig deroppe — især da siden den unge Enke, De spurgte om, Sir, forsvandt.“

„Forsvandt? Det er en Begivenhed, jeg aldrig har hørt omtale,“ sagde jeg med en Interesse for Mandens Konversation, jeg aldrig vilde have haft, hvis ikke Muligheden for at faa noget opklaret af det Mysterium, hvori Miss Hope befandt sig, havde gjort mig til en taalmodig Tilhører.

„Jo, det var nogen Tid for gamle Mrs. Haynes blev myrdet, Sir,“ fortsatte han, synlig stimuleret ved min voksende Interesse for hvad han havde at fortælle. „Hun forsvandt som sagt pludselig, men der var for den Sags Skyld ingen, der troede, at der stak noget galt under det. Jeg havde vel været her en tre Maaneders Tid, da hun kom her paa Visit en Dag. Det er — lad mig se — ni Aar siden. Siden saa jeg hende ofte gaa sammen med Miss Florence — hende, De ved, der kom saa skrækkeligt af Sted, Sir. Miss Florence var ellers en nydelig Pige, ved det Lag seksten—sytten Aar den Gang, men veludviklet efter sin Alder; hun havde et prægtigt mørkt, rødbrunt Haar, der laa hende langt ned ad Ryggen, og hendes Øjenbryn gik næsten helt sammen, hvilket somme Folk siger ikke skal være noget godt Tegn hos en Kvinde. Den unge Enkes Navn var Fergusson — forresten ved jeg ikke bestemt, om hun virkelig var Enke. Det var noget, Folk sluttede sig til efter den Paaklædning, hun gik i. Hun havde altid et Krepslør for Ansigtet, men saameget kunde vi se, at hun var ung og meget smuk, og hendes Figur var slankere og finere end Miss Florences.“

„Hvad Kulør havde hendes Haar?“ afbrød jeg ham.

„Hendes Haar? Saa vidt jeg husker var det lyst. Jeg mindes, at det kunde skinne saa kønt under Sløret, naar hun gik forbi En i Solskin. Hun var den eneste Gæst paa Gammelkloster i min Tid. Og hun var der to Gange. Den første Gang ved jeg ikke, at der skete noget mærkværdigt. Men Aaret efter kom hun igen, og da hun havde været der en Maanedstid, kom der Bud til Byen om en Vogn til at køre hende til Stationen tilligemed hendes Bagage — Mrs. Haynes holdt ikke Køretøj til Trods for at hun var saa rig. Det var den smukke Fanny, der bragte Besked til Vognmanden — han boer i Stedet her ved Siden af, Sir — og Vognen skulde komme næste Morgen tidlig. Men da Morgenen kom og Vognen lige skulde til at spændes for, kom Fanny løbende og sagde, at Mrs. Fergusson var væk og havde ladet sin Bagage blive tilbage.“

(Fortsættes).

Obs. Bladet udgaar fra Nytaar 1915 2 Gange om Maaned, nemlig hver 14. Dag. — Der kommer altsaa 24 Numre aarlig og Abonnementsprisen er kun Kr. 2,40 for hele Aaret, som opkræves kvartalsvis forud med 60 Øre.

Tegn strax Abonnement!

ZACHARIAE^S

MAGASINER

◦ 1874 ◦

ETABLERET

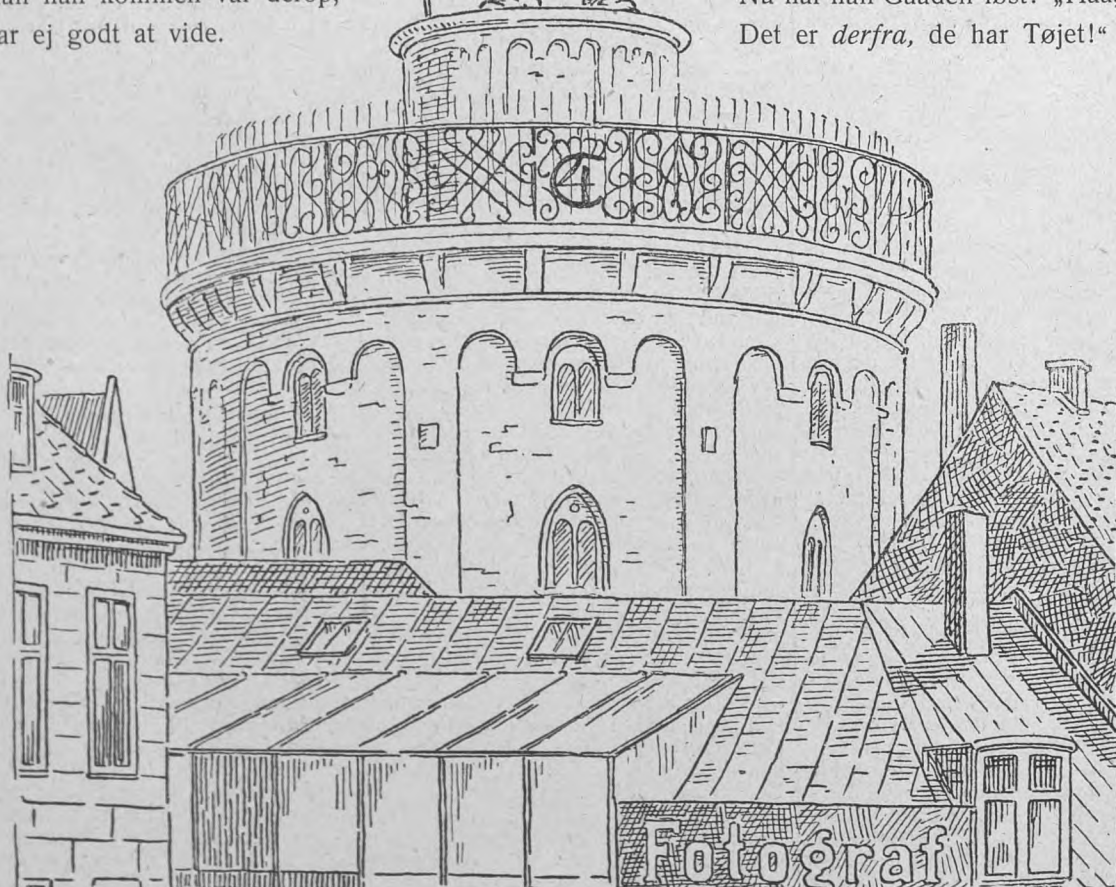

◦ 1874 ◦

ETABLERET

En Morgenstund vi stejlede
— Hvad var der dog paa Færde?
Ifald vi ikke fejlede
Stod Christian den Fjerde
Lyslevende paa Taarnets Top
Med Sværdet ved sin Side!
Hvordan han kommen var derop,
Det var ej godt at vide.

Han kender ej sit Folk igen,
Naar Stimlen han betragter,
Han sér dem, hvor han skuer hen,
I ganske nye Dragter;
Da faar vort Hus han Øje paa
og peger frem fornøjet —
Nu har han Gaaden løst: „Haa, haa!
Det er *derfra*, de har Tøjet!“

Dagbladet „DANNEBROG“ foreslog i 1895, at „CHR. IV.s STATUE“ anbragtes paa „Rundetaarn“ for at gøre Udsigten fra vore Vinduer mere attraktiv, end den er iforvejen.

Af NYTAARSGAVER til Herrer findes hos os et stort Udvalg, bestaaende af:

Elegante Slobrocks (fra 20 Kr.), Morgenjakker (fra 12 Kr.), kulørte og hvide Veste (fra 4½ Kr.), Sportsbenklæder (a la Hammon, fra 9 Kr.), Velour-Hatte (fra 4½ Kr.), ægte Borsalino Hatte (8½ Kr.), andre Filthatte (fra 4½ Kr.). Ligeledes til Drenge findes her et stort Udvalg af Habitter, Paletots, Ulsters og Stortrøjer til enhver Alder og til alle Priser! — Obs.! Vore forannævnte Artikler er kærkomne Gaver for Herrer og unge Mennesker!

16 - Kultorvet - 16

Telefon - 3788 - Central

16 - Kultorvet - 16

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELT TIDSSKRIFT •

Telefon Central 3788.

UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE KULTORVET 16.

1ste Aargang. Nr. 2.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvartal.
Enkelte Numre 10 Øre.

15. Januar 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Bog- og
Papirhandlerne, Kioskerne og paa de
kjøbenhavnske Banegaarde).

Charivari.

*Brandere, Anekdoter, Smaa historier,
Epigrammer, Ordsprog etc.*

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til
at indsende originale Bidrag til denne Afdeling.
Det af de indsendte Manuskripter, som efter vort
Skøn er det bedste, præmieres med

Varer efter eget Valg til en Værdi af
6 Kroner

fra Zachariaes Magasiner Kultorvet 16.

Manuskript maa indsendes i Konvolut mrkt.
"Charivari" og til Redaktionen Efterretning være
forsynet med Indsenders Navn og Adresse.

Redaktionen forbeholder sig Ret til i Bladet at
aftrykke alle indsendte Bidrag.
Bidrag modtages indtil 31. Januar 1915.

Præmien er tilkendt følgende Vittighed,
indsendt af:

Axel Henning Andersen, Strandboulev. 141.

— Hvorledes gik det til, at Tobakshand-
ler Petersens Datter igen blev forlovet med
Løjtnanten, som hun havde slaaet op med?

— Jo, det er meget romantisk. En Dag
snuser hun ham op, skraar over Gaden og
ryger i hans Arme.

Jørgen Cold, H. C. Ørstedsvæg 42.

A. til B.: „Du — der kommer Grosserer
Bierre med sin Datter — hun er ligesaa
forkælet som grim — han gi'er hende alt,
hvad hun peger paa“.

B.: „Død og Pine — lad os vende om —
hun er jo i Stand til at pege paa mig.“

Paa Glyptotheket.

En Herre til Opsynet: Er Professoren
her endnu?

— Nej, Hr. Etatsraad, Professoren er
gaaet fra Samlingen.

Eksamen.

Lærerinden: Men hvad sagde saa Isak til
Abraham?

Hans: Her er Brændet, Fader, men hvor
er Tændstikkerne?

Skuffelse.

Elsker Du mig, lille Mary? — Ja, Hans!
— Kan jeg stole paa det? — Vist kan Du
det. — Og vil din Fader give Dig et godt
Udstyr, hvis jeg gifter mig med Dig? —
Ja, Hans. — Og han vil tage mig til Kom-
pagnon i Forretningen? — Ja, Hans. — Og
Din Moder vil kun komme, naar jeg ind-
byder hende? — Vist saa, Hans. — Og Dine
Søskende ligeledes? — Naturligvis. — Og
Din Fader vil betale min Gæld? — Det vil
han nok, kære Hans. — Kæreste Engel, vil
Du have mig til Mand? — Nej, Hans!

Medfølelse.

„Hvor er den tykke Brygger henne, som
kom her saa ofte sidste Vinter, og som
vejede 300 Pund? Lever han endnu?“

„Nej, han hviler for længe siden i Abra-
hams Skød“.

„Stakkels Abraham!“

Haabløst.

Frøken Anna (er i Besøg hos sin Tante,
en gammel Jomfru, de skal sove i én Seng):
„Aa, kære Tante, se endelig under Sengen,
om der ikke ligger en Mand skjult!“

Tanten (med et dybt Suk): „Ak nej, mit
Barn; det har jeg for længe siden opgivet
alt Haab om!“

En lille Afbrydelse.

Den lille Peter knæler i sin Seng og
frem siger sin Aftenbøn. Hans lille Søster
kan ikke modstaa Fristelsen til at kilde
ham under Fodsaalerne. En Tid finder han
sig i det, men da han ikke længer kan
holde det ud, siger han midt i Bønnen:
„Kære Vorherre, undskyld mig et Øjeblik,
jeg skal bare stikke Ellen en Lussing!“

Ikke saa underligt.

„Hvorfor er De saa adspredt, Hr. Arki-
tekt?“

Arkitekten: „Aa, ti bare stille! Der løber
tre Villaer rundt i Hovedet paa mig“.

Derfor.

Cirkusdirektøren: Hvad er det dog, her
lugter saa forfærdeligt af?

Død og Pine, det er jo Kauschukmanden,
der har sat sig op paa Kakkellovnen.

Naturhistorie.

Kamelen kan arbejde otte Dage i Træk
uden at drikke, fortalte en Mand sin Kone.

Det er der ikke noget særligt ved, sva-
rede hun og saa skarpt paa sin Mand, jeg
kender endog en Kamel, som kan drikke i
otte Dage uden at arbejde. Manden gik
ganske forbløffet sin Vej.

Eksaminator: Hvad springer Dem i Øj-
nene, naar De stryger en Kat mod Haarene.
Eksaminanden: Katten.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig
nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig
og Abonnementsprisen er

60 Øre Kvartalet.

➡ **Tegn strax Abonnement** ⬅

(Send Rekvizitionen til Kontoret. 16 Kultorvet).

Om at skælde ud.

Har De aldrig skældt ud? — blevet skældt
ud er De da vist i alt Fald; men har De saa
lagt Mærke til, fra hvor mange forskellige
Kilder, man henter sine Skældsord, det er
ikke alene fra Dyreriget, Planteriget, Mine-
ralriget og mange andre Riger; men fra de utroligste
Steder. Maa jeg give Dem nogle Prøver.
Jeg vil kun i al Almindelighed først gøre
opmærksom paa, at man baade kan skælde
ud og blive skældt ud for „et dovent Dyr“,
„en dum Torsk“, „en gemen Æsel“, „et
Klokkefaar“, „en gammel Gnaver“, „en giftig
Snog“, „en Hundestejle“, „et forbandet
Bæst“, „en Flynder“, „en Kamel“, „en Dro-
medar“, „en stor Abekat“ osv., og er det
Individer af Hunkønnet, der skal diverteres
med Skældsord, passer f. Eks. noget saadan
som „et galt Asen“, „en Tiger“, „en Hyæne“,
„en So“, „en Slange“, „en lille Puttehøne“,
„Lam“ eller „Fedegris“, men nu skal jeg
henlede Opmærksomheden paa følgende: Til
Modejunkerne kan man sige, sikke nogle
„Kanelstænger“, til rige Bønder „Strutter“,
til Skolelærere „Fastekrangler“, til Ammer
„Rundstykker“, til Barnepiger „Kiks“, til
Rigsdagsmænd i Reglen „Vrøvl“ og til Skyt-
ter „Sigtebrød“, til mange Ægtemænd „Horn“
og sommetider til Borgerrepræsentanter
„Vandbakkelse“. Saa kan man ogsaa godt
sige om Sangerinder, at de er „Vienerbrød“,
gale Koner er „Sprutbakkelse“, Danser-
inder „Blondekrangler“ eller „Flyvefisk“. A
propos om Fisk, en rig Kæreste, det er en
„Guldfisk“, Venstremænd kaldes for „Berg-
fisk“ og Sæbesydere kaldes endnu den Dag
i Dag for „Ludfisk“. Skræddere er aaben-
bart „Klipfisk“, medens en Frisør absolut
maa kaldes en „Klipnakke“.

Mange Kammerjunkerer er „Østers“, Malere
„Oddere“, Slagsbrødre „Skaller“, Bogholdere
„Blæksprutter“, ligesom Formanden i Folke-
tinget en Gang var „en Krabbe“ og en her-
værende Skolebestyrer en „Krebs“. Dumme
unge Piger kan man meget godt kalde for
„Gæs“ og arrige Svigermødre for „Kalkuner“,
gamle Frøknere for „Lagegurker“, Redak-
tører for „Andejægere“, og der er ikke en
Smule i Vejen for at kalde Soldaterne paa
Fælleden for „Græshopper“. Om Militær-
musikanter kan man godt sige, de er „Horn-
fisk“ og Gendarmerne bliver altid kaldte
„Forglemmigejer“, Chansonettesangerinder
det er „Hylebær“, Apothekerlærlinge er
„Lakritsrødder“, Folk uden Nattelegi det
er „Skovbund“, gamle Pebersvende det er
„Rønnebær“ og Syjomfruer „Naaletræer“,
Folk, som stjæler, det er „Raps“, Stenhuggere,
som laver „Gravmonumenter“, det er „Gra-
venstener“, Diakonisser er „Søsterkager“,
mange Opvartningspiger er „Kaskelotter“,
men man kan ikke kalde alle Wieher for
„Charlotter“. Men om Forladelse! Jeg er
bange for at trætte ærede Læsere; De kan
jo benytte ovenstaaende til at samle et lille
Leksikon til Brug ved givne Lejligheder.

Text til denne af Herr A. Bricka komponerede Melodi udbydes til Konkurrence.

Bidrag modtages indtil 31. Januar d. A.

Livligt.

Æblet falder ikke langt fra Stammen.

„Georg,“ sagde den kærlige Fader, „Du gik med min Overfrakke i Stedet for Din egen. Jeg fandt dine Lommer fulde af Cigaretter og Tændstikker.“

„Jeg opdagede min Fejltagelse,“ svarede Sønnen, „straks da jeg var kommen ud paa Gaden, for jeg fandt Lommerne paa Frakken fulde af Konfekt, og saa var der tre Par Damehandsker.“

Der blev ikke talt mere om Sagen!

Kausalforbindelse.

To Venner havde lovet at støtte hinanden, naar de engang etablerede sig: Den ene nedsatte sig som Tandlæge, den anden aabnede en Butik med Sukkervarer.

Surbrod.

— Søde Sophus, kan Du nu ikke vente med at skraa i de fire Uger, Hvedebrødsdagene varer — saa hører jo Kysseriet op af sig selv, siger Moder.

Den ny Politibestemmelse.

„Jeg har tænkt paa at sammenkalde mine Kreditorer og træffe et Arrangement med dem.“

„Har De søgt Politiets Tilladelse?”

„Hvad rager det Politiet?”

„Til større Folkeforsamlinger og Masse-møder udkræves altid Politiets Tilladelse.“

Prøv!

Han: Deres Hjerter er saa haardt, at jeg ikke kender noget, der kan gennemtrænge det.

Hun (bly): Prøv med Diamanter.

Den er for gammel.

Müller (hævende Kostoskaftet): Peter, din uartige Unge —!

Peter: Slaa bare væk, men la' mig være fri for det sædvanlige Sludder, at det gør Dig mere ondt, end mig!

Paa Stroget.

Første Matros: Sej, Du Kammerat, sikken storartet Tallie det Pigebarn har, dér forude!

Anden do. Talje, hvad er det?

Første: Det er at være tynd i Livet, dit Fjols!

Anden: Saa har jeg d. o. l. m. haft Talje i over fjorten Dage.

Ha! ha! ha!

A. Hvad vilde De helst, at en Løve aad Dem, eller en Tiger.

B. Selvfølgelig at den aad Tigeren.

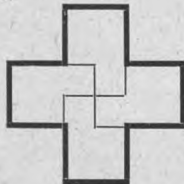
I Skolen.

Lærerinden: Hvori lægger Torsken sine Æg?

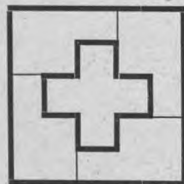
Eleven: I sine Bukser.

Præmie-Opgaven i Nr. 48. Det græske Kors.

Man klipper Korset i 4 Stykker paa følgende Maade:

Derefter danner man med Lethed nedestaaende Figur ved at stille de 4 Stykker sammen som angivet ved de fine Streger.

Der indkom et overvældende stort Antal Løsninger, hvoraf de 10 er blevne præmierede. De udsatte **10 Præmier**, hver bestaaende af en Anvisning paa **5 Kr.** i Varer efter eget Valg fra Zachariaes Magasiner, tilfaldt følgende:

Skolebetjent *Alfred Hvidso*, Bispebjerg Skole.

O. C. Nielsen, Købmagergade 64, 4. S.

Hans Kruse, Nylandsvej 67.

Richard Larsen, Henrik Ibsensvej 11.

A. H. Andersen, Strandboulevarden 141, 2. S.

Portier F. Jørgensen, Skydebaneg 13, 1. S. t. v.

Edv. Bentzen, Fjords Allé 20.

V. Hermansen, Classenske Boliger K, 2.

Architekt *Martin Nielsen*, Westend 7, 3.

C. F. Hindsteen, Sønder Allé 5, 1. S., Valby.

Samtlige Præmietagere anmodes om senest den 31. Januar mod behørig Legitimation at afhente Anvisning paa Præmierne paa vort Kontor, Kultorget 16, 3. Sal.

Sang og Klang.

Revuesange, Gadeviser og anden spøgefuld Poesi samt passende Musik hertil.

Til denne Afdeling opfordrer vi vore Læsere til at yde Bidrag, og vi venter os særlig interessante Resultater af det gode danske Humor paa dette Omraade.

Bidragene kunne bestaa i: 1) En original komponeret, let sangbar Melodi, 2) en original Sang eller Vise, hvis Karakter er angiven i Overskriften til denne Afdeling, eller 3) baade Melodi og Sang.

For det Bidrag, som efter Redaktionen Skøn er det bedste, gives en Præmie, bestaaende af Varer fra Zachariaes Magasiner, Kultorget 16, til Værdi

10 Kroner

Manuskripterne maa indsendes i Konvolut mrkt. „Sang og Klang“ og være forsynet med Navn og Adresse.

Det bemærkes, at der vil blive givet Præmie baade for Melodien og Teksten, selv om begge Dele indsendes fra samme Haand.

Redaktionen forbeholder sig i sidstnævnte Tilfælde Ret til eventuelt at benytte Melodien med Udeladelse af Teksten eller omvendt, samt ad anden Vej at lade komponere Musik til en antagen Tekst eller skrive Tekst til en antagen Melodi.

Præmien: **10 Kroner** i Varer fra Zachariaes Magasiner er tilkendt

Hr. A. Bricka,

Ahlmanns Alle 5, 2. Sal Hellerup.

Præmie-Logogrif.

1. 2. 3. 5. 11.

En Fugl, eller noget andet,
For hvilket man helst er fri.

9. 8. 7. 5.

Skønt dette er sundt at drikke,

9. 10. 12.

Jeg bedre kan dette li'.

4. 6.

Et Tal, som Du sagtens finder.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.

Tre Lande med fælles Minder.

For de rigtige Løsninger af denne Opgave udsætter vi **50 Præmier**, hver bestaaende af et Abonnement paa Januar Kvartal af vort Blad „FØR OG NU“.

Præmierne fordeles ved Lodtrækning.

Obs. Løsningerne, som maa være forsynede med den øverste paa denne Side anbragte Præmie-Kupon, modtages til Tirsdag den 26. Januar Kl. 12 Middag.

Et Herkules-Arbejde.

I.

Den Sportspræstation, her skal omtales, er den mest forbausende og enestaaende, som den nyere Tid har at opvise — ja, det kan trøstigt siges, at det er den største, Verden endnu har set, eftersom den Præmie, det drejede sig om, uden Sammenligning er den største, der nogensinde er kæmpet for. Det er tre Aar siden, Begivenheden fandt Sted, men jeg har ikke for nu haft Lov til at omtale den uden for den snævre Kreds, der var indviet i Sagen.

Historiens „Helt“ Harry Williams og jeg havde været Studenter sammen ved Edinburgh Universitet og var fra den Tid uadskillelige. Selv nu, da han er en meget rig Mand og jeg kun en sølle Journalist og Forfatter, der maa leve af min Pen, er Venskabet uforandret, og vi tilbringer mindst en Maaned sammen hvert Aar.

I Efteraaret 19— var vi inviterede til en Urfuglejagt oppe i den nordlige Del af Landet. Selskabet, vi kom i, var meget fornøjeligt; blandt andre traf vi sammen med en amerikansk Millionær, Silas K. Trotter, foruden nogle andre velkendte Finansmænd.

Trotter tiltrak sig straks vor Opmærksomhed ved sin uuaadelige Interesse for al Slags Sport. Hvordan den Mand havde faaet Tid til at tjene sine Millioner, var os en Gaade, for der var ikke den Ting i Sportsverden, som han ikke havde Rede paa. Han kunde paa sine Fingre Navne og Datoer paa alle de Brydekampe og deslige, der havde fundet Sted i dette Aarhundrede; og alle de Heste og Jokeyer, der havde vundet ved Væddeløbene i det sidste Decennium, kunde han udenad. Men det var især atletiske Præstationer og fysisk Udholdenhed af enhver Art, der interesserede ham.

Naar han bragte disse Emner paa Bane, havde han altid en meget taknemlig Tilhører i min Ven Williams. Denne var nemlig selv en stor Ynder af atletisk Sport og havde gennatagne Gange vist Prøver paa usædvanlige Legemskrafter. En Aften kom Talen paa Cykle-Sporten — 24-Timers Rekorder og Kørsel over lange Distancer — og der udspandt sig en Diskussion om, hvor mange Dage og Nætter en Mand kunde være i Aktivitet uden Søvn. De fleste af os mente, at det nok kunde lade sig gøre at holde sig vaagen det meste af en Uge, naar der var en bestemt Opgave, der stimulerede. Trotter udtalte som sin bestemte Mening, at seks Dage var Grænsen for den menneskelige Udholdenhed; overskredes denne Grænse, vilde baade de aandelige og legemlige Krafter uvægerlig svigte. Da nogle af Tilhørerne gjorde Indvendinger, blev han formelig beftig, og lod os vide, at det var noget, han vidste bedre, for han havde selv foretaget Eksperimenter i denne Retning. Ganske privat havde han tilbudt nogle af Nutidens stærkeste Mænd en fyrstelig Præmie, hvis de kunde modstaa Morfeus' Krav i det meste af en Uge. Forsøgene var gjort privat i hans Hjem, sagde han, eftersom han ikke ønskede, at Offentligheden skulde bebrejde ham noget, hvis en af de Herrer, der forsøgte sig, blev alvorlig syge — navnlig sindssyge, hvad der efter hans Mening var størst Fare for ved Eksperimentet.

Williams, der hidtil kun havde taget liden Del i Samtalen, indskød her den Bemærkning:

„Nu skal jeg sige Dem noget, Mr. Trotter; for to Aar siden var der en ung Mand af mit Bekendtskab, der gik uden Søvn i over seks Dage — nøjagtig seks Døgn og tre Kvarter — uden at der viste sig fjerneste Tegn til Sindssyge hos ham. Da han efter endt Præstation gik i Seng, sov han uafbrudt i tredive Timer, og han har indtil den Dag i Dag ikke fejlet det ringeste.“

Paa Trotters Spørgsmaal tilføjede han, at hans Ven var omtrent 28 Aar gammel og i private Kredse regnet for en fortrinlig Atlet — han kunde have Lyst til at lade ham vinde den af Trotter omtalte Præmie.

De tilstedeværende lovede ubrødelig Tavshed, saa længe Mr. Trotter opholdt sig i England, og den sidste Uge af Sep-

tember, da vi sad ved Frokostbordet, meddelte han os, at nu var Gymnasiet i Orden, hvis vi havde Lyst til at tage det i Øjesyn.

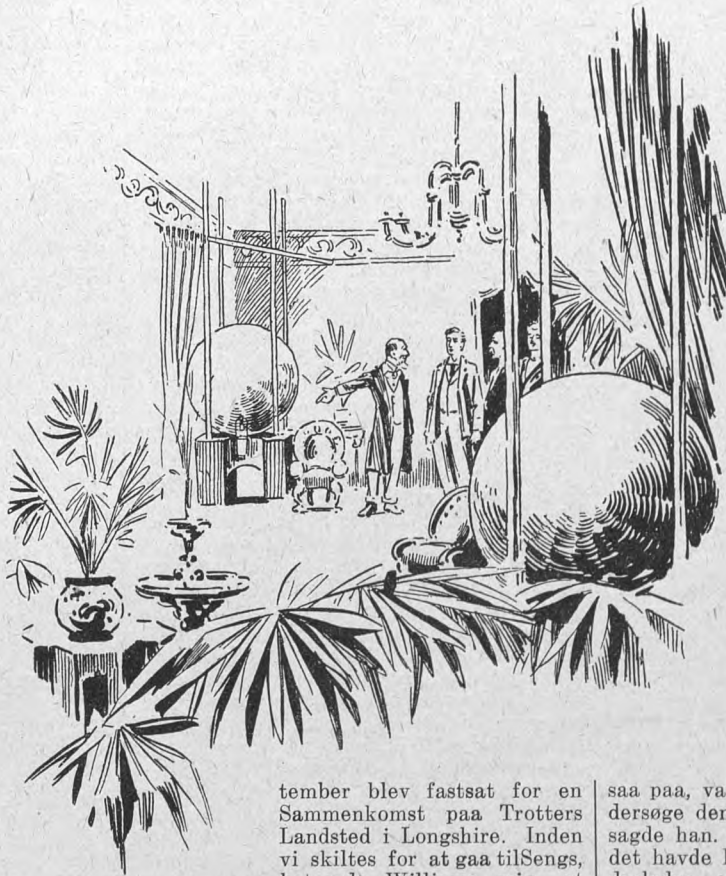
Vi blev ikke længe til Bords, kan jeg forsikre Dem. Trotter førte os gennem en lang Gang, derpaa ned af nogle Trapper, og atter gennem en lang, meget snæver Gang, afdelt med ikke mindre end fem tunge Jerndøre, der alle var aflaaede og blev aflaaede igen, saa snart vi havde passeret dem. Inden den femte Dør blev aabnet, trykkede han paa en Knap — det var det elektriske Lys, der blev tændt, sagde han. Derpaa drejede han Nøglen om, og vi traadte ind i „Gymnasiet“.

Det var det mest aparte Rum, jeg nogensinde havde set. Skønt i Virkeligheden ikke andet end et Kælderrum, var det saa elegant monteret og saa glimrende oplyst, at den gode Yankee maaske blot vilde drive lidt Spøg med os. Værelset var noget over 12 M. langt, 10 M. bredt og 3 M. til Loftet. Et prægtigt, indisk Tæppe dækkede hele Gulvet; Væggene var blændende hvide. Divaner og mangelige Stole, polstrede i rødt Silkeplyds, en Rigdom af Palmer, og fire smaa, plaskende Fontæner fuldendte Rummets dekorative Udstyr.

I det nordøstlige og sydvestlige Hjørne var Rummet afdelt med Draperier, der naaede fra Gulv til Loft. Da vi spurgte, hvad der fandtes bagved disse Draperier, trykkede vor Vært paa en Knap i Væggen, og Draperierne gled til Side. — Hvad i Alverden var det? I hvert af Hjørnerne var et massivt Jernstativ, omtrent 1 M. højt, og i dette hvilede en stor Kugle af tæt sammenflettet Staaltraad. Kuglerne var knapt 1½ M. i Diameter og blev holdt i en bestemt Stilling ved fire Staalbjælker, der gik fra Stativet til Loftet.

Nederst paa Kuglerne sad noget, der lignede en Hane paa et Vinfad, og paa Hanen hang en lille let Metal-spand, 18 cm. dyb og 5 cm. i Diameter. Den Kugle, vi saa paa, var tom, men Trotter bad os undersøge den anden; den var lidt anderledes, sagde han. Vi skraaede over Gulvet. Ja, det havde han Ret i, den var betydelig anderledes, og Forskellen bestod i, at den var fuld — fuld til Toppen af dejlige, blanke Sovereigns!*)

Vi var aldeles maallose af Forbavselse, men Forbavselsen steg til det rent ubeskrivelige, da Trotter henvendte sig til Williams og sagde: „Den Kugle indeholder en Million Sovereigns, som er Deres Ejendom, hvis De kan gøre det lille Kunststykke at bære dem tværs over Stuen og fylde dem i den Kugle derhenne. Der er ingen Vanskelighed ved at fylde dem i. De kan faa Kuglen hævet eller sænket efter Behag, og De hælder Guldstykkerne ned gennem en Trætragt foroven. Men der er et Par smaa Regler for, hvordan De skal tomme og fylde Kuglerne. De ser den Hane der. Den er anbragt ganske efter samme Princip som de Haner, De ser paa Vinfade. Paa den ene Side af Hanen er en lille Fjeder, og naar De trykker paa den, strømmer der et Hundrede Sovereigns pr. Minut ned i den Spand, som De ser hænge i et lille Hak foroven i Hanen. Da Strømmen er reguleret efter Vært, kan det en sjælden Gang ske, at der slipper en ekstra Sovereign igennem. Det tager i Virkeligheden omtrent 20 Sekunder for Guldstykkerne at komme igennem Hanen, saa De har ca. 40 Sekunder til at bære de 100

tember blev fastsat for en Sammenkomst paa Trotters Landsted i Longshire. Inden vi skiltes for at gaa til Sengs, betroede Williams mig, at det var ham selv, der agtede at vinde Præmien — en Meddelelse, der for øvrigt ikke overraskede mig.

Fredagen den 21de September mødte da syv af os paa Trotters elegante Landsted. Williams og jeg var de første, der ankom, og med et senere Tog ankom Mr. E. T. Simpson, en gammel Oxford Student, og tre andre Herrer, alle fremragende Bankiers fra London. Deres Navne var Duncan, Hawkins og Robertson.

Vor Vært vilde bestemt have, at vi skulde slaa os til Ro i nogle Dage, for „Prøven“ tog sin Begyndelse. Han havde i nogen Tid i Forvejen faaet at vide, hvem det var, der vilde forsøge sig. Det var ham uden Forskel, hvem det var, sagde han, naar blot han kunde stole paa, at det passerede blev holdt hemmeligt imellem os. Og naar Williams var „færdig“, kunde hvem af os, der lystede, tage fat.

Det maa siges, at Trotter var en splendid Vært; vi havde det som Konger hos ham, og det herligste Vejr begunstigede vore Udflugter; men hver Gang en af os spurgte, naar Forestillingen kunde begynde, svarede han bestandig at Salen — hans „Gymnasium“, som han kaldte det — ikke var rigtig færdig, vi maatte have Taalmodighed lidt endnu.

Endelig om Fredagen, den 28de Sep-

*) En Sovereign har en Værdi af ca. 18 Kr.

Sovereigns tværs over Salen og hælde dem i Tragten paa den anden Kugle. To Gange i Døgnet, med tolv Timers Mellemrum, stander Maskineriet i seks Minutter — en meget sindrig Indretning, som det har kostet flere Ugers Eksperimenteren at gøre fuldkommen. De tolv Minutter pr. Døgn kan De anvende, som De selv behager“.

„Her,“ fortsatte han, idet han aabnede en blind Dør i Væggen, „er et Badeværelse med alt, hvad dertil hører, til behagelig Afbenyttelse. De maa tage to af Deres Venner til Deres Opvartning, og mit Spisekammer og min Vinkælder staar til Deres Disposition. Deres Venner maa yde Dem enhver Assistance undtagen at bære Guldstykkerne eller paa anden Maade foretage sig noget med dem. Hvis De skulde tabe nogle af dem paa Gulvet, maa De selv samle dem op, og saa længe de Hundrede pr. Minut tages fra den ene Kugle og bringes over i den anden, er De sikker, men lader De Tiden skride over blot en eneste Gang, taber De Deres Ret til at fortsætte. Hvis det lykkes Dem at tømme den ene og fylde den anden Kugle paa disse Vilkaar, er Pengene Deres. Men De maa vide paa Forhaand, at De intet vinder, medmindre De flytter hele Millionen. De kan selv bestemme, hvad Tid De ønsker at begynde — dog ikke senere end Mandag Middag Kl. 12 — og hvis De ønsker noget forandret ved Gymnasiets Udstyr, har De og Deres Assistenters Frihed til at gøre det. Jeg tillader ingen af mine Tjenestefolk at komme ind i dette Rum, og jeg behøver vel ikke at minde Dem om, mine Herrer, at De har givet Deres Ord paa, ikke at mæle et Ord til nogen om, hvad her foregaar, saa længe jeg forbliver her i Landet. — Nu, min kære Williams, hvad mener De saa?“

Williams svarede ikke straks, og Robertson udfyldte Pavsen med at gøre den lidt spydige Bemærkning, at Mr. Trotter var sikker nok paa at beholde sin Million — Williams skottede vist ikke om at lade sig bruge til et haablost Eksperiment.

„Mr. Williams behøver ikke at bestemme sig straks,“ sagde Trotter, „og begynder han, kan han holde op, naar han har faaet nok af det. Det kan maaske interessere Dem at høre, at der for et Par Maaneder siden var en Cyklist, der forsøgte sig — en Mand, der havde taget Præmie i et langt Distanceridt — han maatte holde op, da han havde flyttet over de tre Fjerdedele af Millionen. Stakkels Djævel! Han var den mest udholdende Mand, jeg nogensinde har set; men han faldt i Sovn, da der kun manglede lumpne 200,000, og laa livløs som et Stykke Brænde i flere Timer. Da han vaagnede, sagde han, at han vilde bære begge Kuglerne bort paa sit Hoved, den ene balancerende ovenpaa den anden — og han skal endnu stadig være halvt forrykt.“

En anden naaede de 700,000, inden han styrtede og maatte bæres bort, og jeg har hørt sige, at han endnu den Dag idag bliver rent vild, naar han ser en Sovereign. Folk

siger om mig, at der maa være et dødt Punkt i min Hjerne, siden jeg kan interessere mig for en Mands Kamp, lige til han synker sammen og maaske er ødelagt for hele Livet — det er muligt, Folk har Ret. Men nu kan De jo tænke over det, Williams; en Ting kan De stole paa, og det er, at der skal ingen Ophævelser være fra min Side, hvis De vinder Pengene. De kender Reglerne, som De har at iagttage, og hvis jeg med Forsæt eller ufrivillig skulde lægge Dem den mindste Hindring i Vejen undervejs, er Pengene Deres, uden at De behøver at gaa længer. De kan selv vælge en af de tilstedeværende Herrer til Voldgiftsmand for det Tilfælde, at der skulde rejse sig et Spørgsmaal, Præstationen vedrørende, og hans Afgørelse skal være bindende for os begge.“ Saaledes talte Mr. Silas K. Trotter.

„Jeg skal bestemme mig i Løbet af en Time,“ sagde Williams, „tager jeg fat paa Værket, vil jeg bede d'Hrr. Simpson og Parker om at assistere mig, hvis de vil være saa venlige. Mr. Duncan vil maaske have den Godhed at være Voldgiftsmand, og d'Hrr. Hawkins og Robertson kunde maaske varetage Mr. Trotters Interesser, og se til, om alt gaar, som det skal.“

Vi var alle villige.

Ved nærmere at undersøge Gymnasiet erfarede vi, at de hvide Vægge bestod af Jernplader, der var malede. Belysningen bestod af Acetylen-Gas — ialt 46 Blus, hvis hvide Skær harmonerede med Væggene. Ved Siden af Badeværelset var der et Soveværelse, meget lille, men smukt møbleret. De smaa Fontæner og Palmerne, Kanapeerne og de mægtige Stole med deres kostbare Betræk var mærkelige Dekorationer i et Værelse, der skulde bruges til atletisk Sport, og hvor de frygteligste, legemlige Lidelser skulde udstaa. Kuglerne kunde hæves og sænkes efter Behag, Afstanden imellem dem var nøjagtig 15 Meter.

Da Simpson, Williams og jeg havde endt vore Undersøgelser, kom vi til det samme Resultat som Robertson, at Millionen var svær at faa fat i. Desuden var det jo ikke opmuntrende at høre, at den Mand, der sidst havde forsøgt sig, endnu var halvt fra Forstanden. Imidlertid var Williams fast bestemt paa at prøve sin Lykke, og vi delte da Trotter, at vi ønskede tre Dages Respit for at foretage nogle Ændringer i Lokalet, og at Williams vilde være klar til at begynde Mandag Morgen Kl. 10.

Grunden til, at vi netop valgte denne Tid paa Dagen, var, at han kunde „starte“ saa snart som muligt efter en fuld Nats Søvn og have sin Frokost delvis fordøjet, inden han begyndte sin lange Rejse.

Vi havde gjort en Beregning over Spillet, der saa saaledes ud. For det første: han skulde flytte 100 Sovereigns hver Time; 142,800 Sovereigns hvert Døgn mindre end 12 Minuter — 23 Timer og 48 Minuter; 999,600 Sovereigns i en Uge.

Spillet vilde være vundet paa en Uge og fire Minuter. For det andet: fra Kugle til Kugle var 45½ Fod. Han skulde gaa fra den ene til den anden med sin lille Spand og tilbage igen hvert Minut.

Det blev omtrent ¼ Mil pr. Time; 6 Mil pr. Dag; 42 Mil i en Uge.

Tredje og sidste Beregning: han skulde bære ialt 8 Tons Vægt (c. 16,000 Pund) i 10,000 Portioner paa en Uge.

„Intet Under,“ tænkte jeg ved mig selv, „om én Mand var gaaet fra Forstanden efter fem Døgn Arbejde af den Slags.“

Trotter vidste nok, hvad han gjorde, da han lod Væggene male hvide. Det er en bekendt Sag, at intet i Længden er saa trættende for Øjet som den hvide Farve. Det var Simpson, der først gjorde opmærksom paa dette, og da vi havde Trotters Tilladelse til at gøre de Forandringer, vi ønskede i Lokalet, sendte vi straks Bud til London efter en Tapetserer og Dekorator, der beklædte Væggene med blaagrønt Silke. Trotter indrømmede, at Væggene var gjort hvide med Forsæt; men der var ingen for

os, der havde tænkt paa at gøre nogen Forandring derved. Efter Væggene kom Turen til Gasblussene. De fik alle et Slør paa for at dæmpe det stærke Lys.

Saa tog vi os for at stille Kuglerne i den bekvemteste Højde. Den tomme blev sænket saaledes, at Tragten, hvorigennem Guldstykkerne skulde hældes, var omtrent fire Fod fra Jorden. En Strimmel Linoleum blev lagt over det bløde Tæppe fra Kugle til Kugle. Et Sæt let Tøj og et Par Tøfler laa parat i Soveværelset — Williams havde erklæret, at han vilde foretrække at gaa i Tøfler frem for Sko eller Støvler. En Stol blev anbragt ved Siden af Hanen, og endelig blev et Bord med Forfriskninger stillet hen ved den fulde Kugle. Hermed var efter vort Skøn alle nødvendige Forberedelser truffet.

Da vi var færdige, sagde Trotter: „Jeg ser, De mener det alvorligt. Det glæder mig. Ved at drapere Væggene har De vundet mindst otte Timer. Jeg ønsker Dem god Lykke, Mr. Williams, og hvis De skulde løbe af med Millionen, har Silas K. Trotter fra Chicago endnu et Par Skilling tilbage.“

Med Forberedelserne var det meste af Lørdagen gaaet, og Søndagen tilbragte vi i forventningsfuld Ro.

Saa oprandt endelig Mandagen. Lidt før Klokken ti var vi alle forsamlede i Gymnasiet. Williams var klædt i en let Flønsdragt og bar et Par lette Tøfler, der passede godt til Foden. Trotter gav Williams et varmt Haandtryk og ønskede ham god Lykke. Han rejste om lidt til London i Forretninger, men haabede at se os alle i Aften Kl. 10, naar Maskineriet standsede de seks Minutter.

Forøvrigt interesserede Forestillingen ham ikke før tidligst den tredje Dag — saa lang Tid vilde Udsigten til at tjene Guld holde enhver nogenlunde normal Mand vaagen. Derpaa overrakte han Voldgiftsmanden Nøglen, der frigjorde Fjederen paa Hanen og satte Maskineriet i Bevægelse.

Præcis Klokken ti stak Mr. Duncan Nøglen i, og den gyldne Strøm begyndte at flyde.

II.

Det var et Syn, man ikke glemmer! Næppe var Nøglen stukket i, før de dejlige, blanke Sovereigns flød ned i den lille Spand som en Strøm af smeltet Guld. I Tredjedelen af et Minut hørte man Mønterne rasle ned; saa lød der et svagt Smæld af en Fjeder, og Strømmen standsede; Williams tog Spanden, vandrede langsomt over Gulvet, tømte den i den anden Kugle, vandrede langsomt tilbage igen, hængte Spanden paa sin gamle Plads, og satte sig ned.

Andre femten Sekunder, et svagt Smæld, og den gule Strøm flød atter. Der var Dødsstillehed i Lokalet; man hørte kun Mønternes Raslen, idet de faldt ned i Spanden. Fem Gange var denne bleven fyldt og tømt, da Simpson spurgte Voldgiftsmanden, om han tillod, at de anbragte et Stykke Gummi i Bunden af Spanden, da Larmen af Mønterne var trættende at høre paa i Længden. Spørgsmaalet blev drøftet imellem os, og vi blev enige om, at det maatte høre ind under de Forandringer i Gymnasiets Udstyrelse, som var Vært havde tilladt. „Kendelsen“ kom da til at lyde paa, at Gummibundstykket maatte anbringes, men Williams maatte selv sætte det i. Trotter, der endnu befandt sig i Lokalet, men ikke havde blandet sig i Diskussionen, sagde til mig, idet han gik, at han fandt Afgørelsen fuldstændig korrekt; men det var første Gang, sagde han, at nogen havde tænkt paa, at den Støj havde noget at betyde og taget Forholdsregler imod den.

Nu havde vi foretaget to meget vigtige Ændringer i Arrangementet. De blændende hvide Vægge, der i Længden vilde have gjort Manden ganske fortumlet, var dækkede med mørkt Draperi, og Lyden af de raslende Guldstykker, der maatte gøre den stærkeste Mand nervøs, inden der var gaaet

et Døgn, var saa godt som muligt blevet afdæmpet. Men alligevel var det med alt andet end hyggelige Fornemmelser, at vi tænkte paa, hvorledes dette djævelske Spil skulde ende.

Trotter selv, der havde set Mænd, der saa stærkere ud end Williams, bukke under den femte eller sjette Dag, var aabenbart ganske sikker paa, at han heller ikke denne Gang kom af med sin Million. Hvad der gav os andre Haab om en lykkelig Udgang var, at Williams havde træneret sig godt, og at han med sine usædvanlige fysiske Kræfter forbandt en glimrende Evne til at beregne, hvorledes han bedst skulde fordele Arbejde og Hvile og faa Kræfterne til at strække til.

Hans Beregninger var gjort, som om han var en Maskine, der kun var i Stand til at udføre et vist Kvantum Arbejde i en bestemt Tid. Ikke en Tomme vilde han gaa uden Nødvendighed, ikke et unyttigt Ord vilde han tale. Og saaledes vandrede han stille og tavs fra Kugle til Kugle med sin lille Byrde af Guld og tilbage igen for at sidde, til den næste Byrde var klar. Der var ingen Variation; hver Rejse frem og tilbage tog bestemt 25—26 Sekunder. Jeg lavede en Bund til Spanden af tykt Gummi og lagde den paa en Stol. Det var knapt tre Kvarter efter, at Williams havde „startet“, og allerede nu begyndte Støjen at blive irriterende og ubehagelig. Han anbragte den behændigt i Spanden, og da de næste 100 Guldstykker faldt ned i den, mærkede vi, hvor forbavsende heldig Forandringen var.

I den første Time sagde Williams eller Tilskuerne næppe et Ord. Men efterhaanden tabte det nye ved Situationen sin Spænding; vi stillede nogle Stole sammen, gjorde os det komfortabelt, og snart havde vi en livlig Passiar i Gang.

Konversationen vendte imidlertid stadig tilbage til det samme Punkt — vort enstemmige Ønske om, at Williams maatte vinde Trotters Million.

Endelig traf vi Aftale om, hvorledes vi skiftevis — to og to — skulde holde Vagt hos Williams, og da to og en halv Time var forløbet, befandt Robertson og jeg os alene med ham; en halv Time senere spiste Williams Frokost. Som Læseren kan forstaa, var Mad- og Drikkespørgsmaalet af den største Vigtighed, og vi havde i saa Henseende truffet alle tænkelige Foranstaltninger. Hvis hans Fordøjelse skulde komme i Uorden, vilde det i høj Grad forringe hans Chancer; og naar man erindrer, at der paa en hel Uge ikke var fem Minutters Rast efter Maaltiderne, var Faren jo temmelig stor. Der maatte vælges Spiser, der ikke var tunge, godt nærende og let fordøjelige.

Jeg har altid interesseret mig levende for Cykling og har fulgt denne Sports enorme Udvikling fra dens første Begyndelse til Dato. Jeg husker de høje Maskiners Dage, da en Mand ved Navn Cortes red fem Mil paa en Time — en Præstation, der blev telegraferet fra Kontinent til Kontinent. Nutildags rider en anden Rangs „Professional“ magelig sine syv—otte Mile paa den samme Tid. Ligesom Trotter har jeg i flere Aar holdt mig à jour med Distancerytternes Præstationer og har kendt de bedste af dem personlig. I et 24-Timers Løb sidder Vinderen mindst 23 Timer, og den Føde, han indtager paa Rejsen, bestaar gerne af Frugt, Æg, Bouillon etc., og meget lidt Alkohol, om han i det hele taget nyder noget deraf. Der var en vis Lighed mellem et langt Distanceridt og den Præstation, her beskrives; og vi besluttede os da til at lægge den sædvanlige Cyklist-Menu til Grund for Serveringen — i hvert Fald for de første to—tre Dages Vedkommende.

Der var Guds Velsignelse at vælge imellem; Trotter havde intet sparet. Masser af dejlige Druer: Banaaner lige gjort i Stand til at spises uden Ulejlighed; der var Æbler, Pærer og Ferskener — Risbudding og friske Æg — Chokoladepastiller og Kyl-

linger, skaarne i smaa Stykker. Heller ikke paa flydende Varer manglede det. Der var Kødetrakt, Bouillon, Mælk, Sodavand og The; men med Undtagelse af Portvin, var der ingen Alkohol; saavel Williams som vi andre var enige om, at stimulerende Drikke i hvert Fald ikke skulde serveres før henimod Slutningen af Præstationen.

Den første Frokost bestod af lidt Kylling, tre Æg, nedskyllede med Mælk, og næsten et Pund Druer. I det hele taget gik det stærkt løs paa Druerne. Trotter maatte hver Morgen bringe ny Forsyning fra sit Drivhus, og de forsvandt regelmæssig i Løbet af Dagen. — Timerne slæbte sig langsomt frem, og stød som en Skildvagt fortsatte Williams sin Vandring — Marsch 25 Sekunder, Hvil 35 Sekunder, Marsch 25 Sekunder, Hvil 35 Sekunder, — bestandig det samme, det samme, det samme.

Ved Totiden kom Duncan, Hawkins og Simpson tilbage og blev der Resten af Dagen. Da Natten faldt paa, hentede Simpson og jeg nogle Tæpper og Lagener fra vore Soveværelser, gjorde os det mageligt paa hver sin Chaiselongue og skiftedes til at sove. De andre sov i deres Værelser, men der var stadig en af dem i Gymnasiet for at paase, at Betingelserne blev nørligt overholdte. Et Kvarter før 10 kom Trotter tilbage.

Klokken ti præcis standsede Maskineriet, og i de seks Minutter, Williams disponerede over, vaskede han sig og satte sig ved Bordet for at nyde det fjerde Maaltid siden Starten. Jeg benyttede Lejligheden til at henlede hans Opmærksomhed paa, at det maaske kunde være godt, om han varierede sin Hviletid en Kende. Fra det Øjeblik, da han anbragte Spanden paa Hanen, til Guldet begyndte at flyde, forløb der altid 15 Sekunder, og hvis han vilde, kunde han uden Fare lægge 10 Sekunder af disse 15 til sin Hviletid hver anden Gang, og trække dem fra hver anden, saaledes at Programmet kom til at se saaledes ud: Marsch 25 Sekunder; Hvile 45 Sekunder; Marsch 25 Sekunder; Hvile 25 Sekunder. Det havde han ikke tænkt paa, sagde han; men han var straks klar over, at det vilde være hensigtsmæssigt for Maaltidernes Skyld, og det vilde være en Smule Afveksling i Ensformigheden.

„Jeg befinder mig særdeles vel tilpas,“ sagde han som Svar paa Trotters Spørgsmaal, da han atter gik i Gang med sit Arbejde.

Det vil være uden Interesse at give en detaljeret Beskrivelse af, hvad der passerede det første Par Døgn. Jeg skal kun bemærke, at Williams den første Nat, for at give Øjnene Hvile, lukkede dem mellem hver Vandring, og dette vedblev han med til Fredag Nat, da han ikke længere turde af Frygt for, at han ikke skulde kunne aabne dem igen.

Vi traf den Aftale, at vi skulde møde fuldtallige, hver Gang Maskinen stoppede, Kl. ti om Aftenen og Kl. ti om Morgen, og Williams vidste, at paa andre Tider var vor Nærværelse et stilbiende Udtryk for vor Sympati.

Trotter var i Sandhed til det yderste fair i sin Optræden. Med Undtagelse af den første Aften forstyrrede han ikke Williams med et Ord, og han gjorde alt, hvad tænkes kunde, for hans Komfort. Atter og atter mindede han os om, at hvad som helst der ønskedes af Spise- eller Drikkevarer, behøvede vi kun at forlange. Han undersøgte Termometret og spurgte os, om vi troede, Temperaturen var passende for Williams. Der var ingen Vinduer, men Luften var altid frisk, da der var udmærket Ventilation. Den udvendige Dør, der førte ind til Gymnasiet, var aflaaet, men vi havde hver en Nøgle. Trotter selv havde Nøglerne til de indvendige Døre, men disse var altid uafaaede.

Med hvilken djævelsk Genialitet var dette Spil ikke opfundet! Gang efter Gang havde stærke Mænd i deres Begærlighed efter Guld kæmpet imod Naturen, der krævede

sin Ret — hidtil altid med det samme uundgaelige Resultat. Med hvilken ondskabsfuld Opfindsomhed var denne Maskine ikke beregnet, der lokkede et Menneske til at tro, at han vilde vinde Guld, blot for at se det snappet ud af sine Hænder, naar Prisen var saa godt som vunden!

Med en utrolig Kynisme gav Trotter, hver Gang vi alle var forsamlede, nøjagtige Beskrivelser af de Lidelser, som Williams Forgængere havde udstaaet, og med det ham egne Galgenhumor fortalte han om, hvorledes den gemytlige Stemning Dag for Dag sløjede af, indtil Ofret tilsidst bukkede under. Man kunde se paa ham, hvor disse Minder gottede ham! I alle andre Henseender var han den elskværdigste Mand, der kunde tænkes, kun ikke i dette. Var der en Gnist af Sindssyge deri, eller hvad? Det stemmede ikke med hans øvrige Natur. I tre Dage var hans Visitter af kort Varighed. Om Torsdagen var han hos os det meste af Tiden, og Fredag Morgen medbragte han et Par Rejsetæpper og sagde, at han vilde blive, til det Hele var forbi.

Han holdt skarpt Øje med Williams i en stiv Time, konfererede hans Bevægelser med et Sportsur og sagde derpaa til os: „Der er mere end dyrisk Kraft tilstede her; der er Videnskab, positiv Videnskab. Det er intet Menneske, det er en Maskine, begavet med menneskelig Intelligens. Se blot paa den automatiske Nøjagtighed i hans Gang og den automatiske Lukken af Øjnene mellem hans Vandringer for at skaane dem saa meget som muligt. „Men“ — han gned Hænderne — „jo bedre Manden er, desto finere er Sporten. Han vil holde det gaaende en halvanden Dag endnu — maaske endog to Dage, og saa vil han falde i Søvn eller blive afsindig eller begge Dele. Han er det brillianteste Forsøgsindivid, jeg nogensinde har set.“

I fire Dage var han, som Trotter ganske rigtig bemærkede, en automatisk Maskine, og tilsyneladende saa ligeglad, som om han gik en almindelig Spadseretur. Men alligevel — den utaalelige dræbende Ensformighed gjorde sin Virkning, og skønt vi ikke lod os mærke med noget til de andre, kunde Simpson og jeg godt se, at han var blevet irriteret og utaalmodig. Han talte kun meget lidt, men Fredag Aften (fire og en halv Dag gaaet), da vi var hos ham i Badeværelset, gav han sine Følelser Luft i det Udbrud: „Det er en Opfindelse af den Onde selv! Men lever jeg, skal jeg trode ham — gør blot alt for at holde mig vaagen.“ Tolv Timer i Forvejen havde vi fornyet Gummiet i Spandene. Det var slidt igennem. Linoleumet fra Kugle til Kugle viste ogsaa Tegn paa Slid, og medens Williams holdt Hvile, tog vi det op og erstattede det med nyt. Paa dette Tidspunkt var Kuglen, han skulde tømme, tilsyneladende mindre end halvt fuld; saadan noget som 650,000 Sovereigns var strømmet igennem Hanen, og Maskineriet arbejdede bestandig med samme Præcision.

I fem Dage og Nætter satte Williams' enestaende atletiske Force og hans fortrinlige Konstitution ham i Stand til at udholde Anstrengelsen, uden at det gjorde nogen videre synlig Virkning paa ham. Han var ufriseret og ubarberet, men derved var intet at gøre, og det var først Lørdag Morgen, da der var to Dage til Rest, at Præstationen fik Karakter af en Kamp. Paa dette Tidspunkt havde han slaaet alle tidligere Rekorder med Undtagelse af en. De to Forgængere, der var naaet længst, havde respektive 4 Dage 23 Timer og 5 Dage 9 Timer 17 Minutter, sagde Trotter; og han tilføjede, at han, naar Manden gjorde sine Sager godt, plejede at tilbyde en Belønning som Trøst for hans spildte Kræfter, af 250 £ for en Præstation paa over 4 Dage; 250 £ for hver 12 Timer derudover; og en Ekstrapremie paa 250 £ for at slaa den sidst satte Rekord. Han overlod det til Simpson og mig, om vi vilde meddele Williams dette eller ej. Vi foretrak ikke at gøre det.

Medens Williams foretog sin Morgenvask, sagde han, at hans Øjne ikke kunde mere; selve Muskulanstrengelsen ved Arbejdet regnede han for intet, blot han ikke faldt i Søvn. Han vaskede sine Hænder, men ikke Ansigtet. spiste kun meget lidt til Frokost, og var utaalmodig efter at tage fat igen. Da Kuglen atter begyndte at udgyde sit Indhold, var hans Gang ikke længer støt og mekanisk som før; hans Skridt var hurtigere og meget uregelmæssige, og mellem Vandringerne lænede han sig mod Bordet og vaandede sig højt. Saa klagede han over den trykkende Atmosfære i Rummet, og i Løbet af 10 Minutter havde Trotter sat Temperaturen nogle Grader ned. Men nu var dette ogsaa galt. Der var jo koldere end i Sibirien, sagde han; han vilde have en pelsforet Overfrakke paa. Temperaturen blev nu sat op igen til omtrent 60° (Fahrenheit). Trotter gned sig fornøjet i Hænderne, thi dette var „Begyndelsen til Enden“. Williams' slette Lune vedblev til Klokken omtrent et, da han atter tog sig sammen, og fra nu af til hans næste Hvilestund gav han os ingen Aarsag til Bekymring.

Lidt Adspredelse i den uhyggelige, spændende Ensformighed fik vi da vor Vært Klokken 6,17 erklærede, at Williams nu havde overgaaet alle sine Forgængere. Vi gav vort Bifald til Kende ved en svag Applaus. Williams skænkede os ingen Opmærksomhed, men da Klokken blev ti spurgte han, hvad den Støj havde at betyde. Han følte sig nu bedre tilpas end om Morgenen, men han troede nok, at han vilde faa en Raptus igen i Løbet af Natten, saa vi maatte holde noget varm Kaffe — meget stærk — eller Champagne parat. Men vi maatte kun give ham dette, hvis han blev meget daarlig, da stimulerende Sager kun skulde bruges i yderste Nødsfald. Der var ikke det svageste Spor af, at hans Hjerne fejlede noget. Han var træt og søvrig — meget søvrig — det var alt. Men vi ved alle, at en Mand ofte er stærkest, lige før han bukker under, og Williams vidste det lige saa godt som nogen af os. Saalerne i det andet Par Tøfler var slidt op, og til en Forandring tog han et Par magelige Sko paa. Til Aftensmad lod han sig nøje med en stor Slurk Bouillon og noget Æggekage.

Kun 36 Timer tilbage. Et Smæld, og Maskineriet satte sig i Bevægelse for de næste tolv Timer. Vi Tilskuere spiste til Aften i Forening, og med Undtagelse af den Tid, vi var beskæftigede med at søge for Williams Forplejning, sad vi ganske stille og ventede, til det Hele var forbi. Trotter talte kun sjældent nu; han sov slet ikke, spiste kun meget lidt, og koncentrede hele sin Opmærksomhed paa Manden, der gik for hans Million. Simpson og jeg sov heller ikke hele denne Nat saa lidt som den næste.

Duncan, der bar Ansvaret som Voldgiftsmand paa sine Skuldre, gjorde hæderlige Anstrengelser for at følge vort Eksempel,

men døde hen nu og da, medens Robertson og Hawkins af og til tog sig en lille Lur. Efter Midnat tog Williams' Træthed kendelig Overhaand, og hans Gang blev igen uregelmæssig. Han holdt sig dog nogenlunde, til Klokken var et Kvarter over fire; saa trak han slemt paa Benene; Farten reduceredes til mindre end en Kvart Mil i Timen, og han havde kun faa Sekunder tilovers, hver Gang han hængte Spanden paa sin Plads. Skete der ikke snart en Forandring med ham, vilde han falde i Søvn, og det Hele være forbi. Det var hans værste Tid i de 24 Timer, og kunde han holde ud en Time til, vilde han klare sig til den sidste Dag, og da — saa nær ved Enden — kunde vi sikkert paa en eller anden Maade holde ham vaagen, hvis blot hans Ben vilde bære ham.

Side om Side med ham vandrede Simpson og jeg og raabte til ham for at holde ham gaaende. Vi gav ham smaa Slurke varm The og Kaffe, og stadig blinkede han med Øjnene og kom udenfor Linoleumsvejen, for dog straks ved et Slags Instinkt at finde tilbage til den igen. Tilsidst fandt vi det raadeligst at give ham et Glas Champagne, skønt vi nødigt vilde gøre det paa saa tidligt et Stadium.

Klokken halvfem var der endnu ingen Forandring, og Trotter var højlig tilfreds med den Vending, Sagen syntes at tage; han sad med et bredt Grin, der gik helt op til Ørerne.

Simpson raabte til vor Ven: „Hæng i, Williams, Trotter sidder og griner i et væk ad Dig, han tror, Du falder af paa den. Se paa ham“.

Det hjalp — det elektricerede ham. Hvad Kaffen og Champagnen ikke havde kunnet udrette, gjorde den Tanke, at der blev gjort Nar af ham, og Situationen var indtil videre reddet. Han samlede sig sammen, tog ved egen Hjælp nogle Druer og gik paa igen med fornyet Kraft.

Trotter havde efter sine tidligere Erfaringer gjort Regning paa, at Williams hen mod Slutningen vilde blive temporært vanvittig. Hidtil var endnu intet Tegn; den eneste Gang, hans Tankegang var lidt uregelmæssig, var, da han gjorde Ophævelse over Temperaturen, samt en Gang til den sidste Dag; men med disse ubetydelige Undtagelser, var hans Hoved hele Tiden fuldstændig klart.

Min Forklaring herpaa er, at han var mere intelligent og havde bedre Opdragelse end de, der havde gjort Forsøget før ham, og at deres fysiske Udholdenhed var bleven udviklet paa Bekostning af den mentale; det var dette, der gjorde, at Trotter regnede fejl. Han var meget forbausset, da Williams Klokken syv lod sig en lille Frugtfrokost smage rigtig godt, og at han Klokken ti hverken var træt eller vaklende, men ønskede os alle et muntert „God Morgen“.

Han vaskede sig godt, sparkede sine Sko af, da han nu foretrak Tøfler, sagde, at han haabede at gaa uden Slinger til i Nat, da han ventede at faa det en hel Del værre endnu end sidste Nat, og paalagde os endelig ikke at forsømme noget kraftigt Middel for at holde ham vaagen, hvis det skulde blive nødvendigt.

III.

Det sidste Døgn's Vandring paabegyndtes — fire og tyve Timer var der nu kun tilbage af denne mærkelige og desperate Forestilling. Williams saa langtfra godt ud, men indtil den første feks Minutters Pause af Maskineriet gjorde han sin Gerning med tilsyneladende Lethed. Han slap over disse tolv Timer uden Standsning eller Vaklen. Men da Hviletiden kom, vilde han hverken sidde ned eller spise. Han var i Virkeligheden ganske tom indvendig, og han ventede, at naar det næste Anfald af Svækkelse kom over ham, vilde han være „færdig“. Det havde været heldigere for Udsigterne, om han havde faaet sit Ildebefindende tid-

ligere paa Døgnet. Det var Trotters djævelsk fornøjede Ansigt, der havde holdt ham gaaende i den sidste Time. Med nogen Modstræben tog han en Smule Bouillon og spiste en Chokoladekage, før Signalet lød i Maskineriet.

Tolv Timer at gaa, og den sidste Akt af Dramaet var begyndt. Her i dette tavse, hemmelige Rum paa et engelsk Landsted fortsattes den uhyggelige, fortvivlede Kamp, og den største Præmie, der endnu havde været udsat, siden Verden blev skabt, stod paa Spil.

Lang og tynd, med indfaldne Kinder og blodunderløbne Øjne, Ansigtet grimt og ubarberet, men endnu præget af ubøjelig Energi, begyndte Williams sin sidste Del af Præstationen. Det spøgelsesagtige i hans Ansigt forstærkedes ved Lyset fra Acetylgassen; og hans Klæder hang løst om hans Legeme, som om de var sydede til en større Mand.

Der var ingen af os, der tænkte paa at sove. Williams vandrede støt til Klokken to. Han tog sig en Druer nu og da, men saa hverken til højre eller til venstre. Den ene Kugle var næsten tom, og den anden var saa fuld af Sovereigns, at det syntes, som om en Forgøvelse af nogle faa Hundrede vilde bringe den til at flyde over.

Tiden slæbte sig langsomt hen. Kl. 2,30 bad han om at faa Temperaturen sat ned og sagde til mig: „Jeg er bange, gamle Dreng, at jeg er løbet op i Sømmene. Om lidt revner den vist, men hold mig i Aande, hvis I kan. Falder mine Øjne i nu, faar jeg dem ikke op mere. Mine Ben er gode nok, men Øjnene vil ikke længer. Jeg er næsten blind, og Tiden er utaalelig lang. Minutterne er som Timer, Timerne som hele Uger, og Gymnasiet en hel Mil tværs over.“

Jeg opmuntrede ham, det bedste jeg kunde, sagde til ham, at hvis han kunde slippe over de næste to Timer, vilde han klare sig. „Husk, hvor flink Du blev efter Klokken fire sidste Morgen.“ Nej, han vilde have noget at drikke lige nu — bare gaa videre.

Et betænkeligt Udtryk begyndte at vise sig paa Trotters Ansigt. Jeg tilbød at holde op med Legen for en halv Million.

„Nej Tak,“ sagde han. „Det gælder alt eller intet, og jeg vilde odelægge det bedste af Spasen, hvis jeg tog imod Tilbudet. Men jeg vil vædde ti Tusind Dollars paa, at han ikke holder ud i to Timer fra nu af.“

Jeg væddede. Williams hørte det ikke sansede overhovedet ingen Ting udenfor sit

Arbejde, men stolprede mekanisk af Sted. Fire af Guldmønterne faldt ud af Spanden

og rullede hen over Gulvtæppet. I den dødeligste Spænding saa vi ham majsommeligt samle dem op, putte dem i Spanden, tømme den og skynde sig tilbage. Han kom lykkeligtvis tidsnok, men der var ikke saa meget som et Sekund tilovers. Det lille spændende Intermezzo oplevede ham lidt. Saa fik han et Fad Vand fra Badeværelset, og mellem to Vandringer badede han sit Ansigt og sine Hænder.

Nu var Klokken 3,30. Kun seks og en halv Time til Rest! Vi havde parat Cognac og Sodavand, Champagne, varm The og Kaffe, og som et yderste Stimuleringsmiddel, hvis alt skulde slaa Fejl, havde vi en Blanding af Snus og Kajennepeber i Beredskab. Williams kæmpede sig fremdeles igennem.

Sig hvad De vil — det er Brittens store Forkærlighed for fysisk Kraft i enhver Skikkelse, der har sat vor lille Ø i Stand til at regere Verden. Det er ikke alene Udsigten til Gevinsten, der faar en af vore Landsmænd til at udholde en saa frygtelig Anstrengelse som denne!

Hos Williams var Gevinsten sikkert det, han tænkte mindst paa. Det var Ønsket om at overgaa sine Forgængere, at gøre det umulige muligt, der drev ham. Det vil De ogsaa se, inden min Beretning er forbi. Og Williams stolprede stadig af Sted, men saa godt som halvt bevidstløs. Simpson og jeg fulgte ham nu hele Tiden, en paa hver Side, rørte ikke ved ham, men raabte og skreg for at holde ham gaaende i dette døvelske Spil. Langsomt slæbte han sine Tøfler hen over Linoleumet, tre Gange i Løbet af en halv Time kom han tilbage i det alleryderste Øjeblik. Hans Mund var tør og brændende, men han nægtede stadig at drikke — hvad kunde der gøres?

Vi fik ham til at tage en Pris Snus. Den gyselige Blanding havde nær kvalt ham og vækkede ham af hans Døs. Med synlige Tegn paa Smerte sank han et Glas Champagne, og det lykkedes at holde ham i Gang, til det blev Morgen. Nu blev han kendeligt livligere, den sidste Krise var overstaet. Vort Havb steg mægtigt, da han spiste en Banan og nogle Druer og derefter forholdsvis støt marcherede videre. Han slæbte ganske vist paa Benene, men der var Liv i hans Bevægelser.

Tiden gik hurtigere for os. Klokken seks kom Trotter til mig og sagde: „De maa godt tilbyde Williams den halve Million nu, hvis De vil.“

„Nej Tak,“ sagde jeg; „enten alt eller intet, som De siger. De har haft Deres „Spas“, og De faar Lov at betale for den.“ Inden Klokken 10 fortroed jeg imidlertid mit raske Afslag.

Klokken blev syv, den blev otte, og den blev ni, og Guldet var saa godt som vundet; der var kun en lille Haandfuld tilbage. Kun 64 Minutter til, og Williams var Millionær!

„Nej, kun 58 Minutter“, sagde Simpson; „vi har regnet 6 Minutter galt fra Begyndelsen. Der er kun én Hviletid i de sidste 24 Timer — ikke to. Spillet vil være vundet Kl. 9,58 — 2 Minutter mindre end otte Dage efter Starten.“ Han havde Ret. „57 Minutter igen, Williams; 56 igen, Williams!“

Men Williams gik atter i Ulave. Vi hældte The og Kaffe og Cognac i ham. Han kunde næppe se, hans venstre Øje var lukket og hans højre næsten ligesaa.

Vi Tilskuere var halvt fra Forstanden af Ophidselse. Han havde Energi nok tilbage til at kunne føle sig frem. Kun 45 Minutter, og en Million Pund Sterling paa Spil!

Hvor Minutterne var lange! Blot den bestialske Maskine vilde gaa i Staa! Vore Hjerner bankede stærkt. Trotters Ansigt var spændt og askegraat. „For Himlens Skyld hold op nu“, sagde Simpson, „og slaa til med den halve Million.“

„Ikke nu,“ sagde Trotter bestemt; „alt eller intet.“

„Fyrretyve Minutter endnu, kun fyrretyve endnu.“ Men Williams lo sindssvagt. „Ha, ha! Jeg gaar fra Forstanden, og Yankee-

vil beholde sit Guld.“ Alligevel fuldendte han sin Vandring til Tiden. „Hvilke nydelige Guldslanger, der kravler omkring. Hvilken videlig Present en af dem vilde være til min Kæreste,“ mumlede han.

„Bryd Dig ikke om dem,“ raabte Simpson, „det er Din allesammen om en halv Time. Hold Dig vaagen, Mand!“ Og mekanisk tilendebagte han nogle faa Rejser endnu. Men en total Sammenfalden syntes uundgaaelig. Det ene Øje var ubrugeligt, og det andet ikke stort bedre — saa fik vi den Ide at tage Skærmene bort fra Gasblussene, og det pludselig, stærke Lys gav hans Synsnerver et Chok, der gjorde god Virkning for en Stund.

Tredive Minutter igen, og han kan tale om at vande Palmerne med Guldet fra sin Spand, og det var lige knapt, at han kom til Hanen i rette Tid. Spændingen var bleven uudholdelig. Stakkels Williams' Forstand var gaaet i Ulave, han nynnede Bernerim og sang Stumper af Nationalsange, og dog, som om et Forsyn ledte ham, kæmpede han sig videre frem, hver Gang han var ved at

snuble. To og tyve Minutter igen, og han tumlede over til den nærmeste Fontæne og tog sig en stor Slurk rent Vand. Til stor Overraskelse klarede det hans taagede Hjerne, og vor Angst for hans mentale Tilstand blev mindre.

Du store Gud, hvor Tiden gik langsomt! Og hvilken Spænding, medens vi ledsagede ham paa hans Vandring, alt som den nærmede sig Enden! Tolv igen, hans andet Øje lukkede sig, og han sov næsten helt. Vi gav ham Cognac og bad ham holde Pinen ud med lukkede Øjne.

Enden var meget nær, og som en blind Mand gik han efter Følelsen langs ad Linoleumstæppet — elleve Gange endnu — og hængte sin Spand op for sidste Gang.

Nu og da i Ugens Løb var der gaaet en overfaldig Mønt igennem Hanen, og den sidste Gang blev Spanden derfor ikke helt fuld. Samlende sig sammen til en allersidste Kraftanstrengelse vandrede han uden Vaklen hen til den anden Kugle, tømte sin Spand, vendte tilbage og hængte den paa den nu tomme Kugle — Spillet var endt — Prisen var vunden!

Et skingrende Hurra fra fem glade Britters Struber gav Genlyd i Murene om det mærkeligste Værelse, noget Øje har set. Men de lød for døve Øren.

Trotter var gaaet sin Vej, daanfærdig over at se det umulige muligt; og Helten havde efter fuldendt Præstation ladet Hvilten falde paa sig og sov med Ryggen mod den tomme Kugle. Vi bar ham ind i Sove-

værelset, tog nogle af Klæderne af ham og lagde ham i Sengen.

Williams faldt i Søvn Klokken 10 Mandag Morgen. Efter 31 Timers uafbrudt Søvn vaagnede han Tirsdag Eftermiddag, lige som vi skulde spise til Middag. Efter at han havde taget et Bad og blev uden barberet, saa han helt respektabel ud, skønt hans Ansigt endnu var indfaldet og fortrukket. Det er overflødigt at bemærke, at han blev modtagen med Lykønskninger saa varme og begejstrede, at det ikke er til at beskrive.

Efter den forløbne Uges sparsomme Kost var han meget sulten og lod Middagsbordets Retter vederfares al mulig Retfærdighed.

Trotter tog sit Tab som den gode Sportsmand, han var, og underholdt os med at analysere „Forestillingen“. Drapperingen af de hvide Vægge og Skærmene for Lyset var de otte Timer værd, Gummibunden i Spanden fem Timer, og den Maade, hvorpaa Williams havde økonomiseret med hvert Gran af Kræfter i Stedet for at springe leende af Sted i Begyndelsen, som Forgængerne havde gjort, var andre Timer værd; men en Dag var gaaet forkert et eller andet Sted, og han kunde ikke faa sin Beregning til at stemme. Williams burde have været ødelagt paa seks Dage. Til Slut holdt han en Tale, hvori han i smukke Vendinger roste Williams i Særdeleshed og os andre i Almindelighed, og overrakte derpaa vor Ven Nøglen til Gymnasiet. Her gjorde Williams noget meget dumt. Han bad Trotter beholde sin Million, da han havde gjort sit Forsøg som Sport og ikke for Vinding — kun for at overbevise Trotter om, at det kunde gøres. Hvorvidt han efter den Præstation blev regnet for Amatør, eller om han efter de gældende Regler for Atleter var Professional, det vidste han ikke saa nøje.

„Nej, nej,“ sagde Trotter; „jeg har endnu 20 Millioner Dollars tilbage, og Pengene har De ærlig og redelig vundet; og hvis De ikke vil tage dem, faar ingen andre Glæde af dem, for i saa Tilfælde kaster jeg dem paa Bunden af Atlanterhavet. Det har været en god Lektion for mig, thi det var det mest barbariske Arbejde, man kunde give en Mand. Jeg haaber ikke, De vil faa nogen varig Men af den Anstrengelse, jeg har paaført Dem, og at De maa have Styrke og Helbred til at nyde godt af Pengene.“

Williams havde nu ikke flere Skrupler i Retning af at modtage Guldet, og Spørgsmaalet, hvorvidt han er Professional eller Amatør, har ikke faaet sin praktiske Afgørelse, eftersom han ikke længer deltager i Sporten.

Under Præstationen tabte han sytten Pund i Vægt, men indvandt dem igen i Løbet af 10 Dage. Han var meget søvni i ottefjorten Dage — gik tidlig i Seng om Aftenen og dovnede længe om Morgen — men der var absolut ingen alvorlige Eftervirkninger at spore. Men spørger De ham, vil han fortælle Dem, at han aldrig vil lade sig friste mere — ikke for hundrede Millioner — til at gaa de sidste tolv Timer af Kampen igennem.

Selskabet brød op efter et Par Dages Forløb, kun Williams blev hos Trotter for at træffe Arrangement om Forsendelsen af de otte Tons Guld. Pladsen tillader mig ikke at fortælle om det Besvær, det voldte, inden Summen lykkelig og vel var bleven omsat i rentebærende Papirer af forskellig Art. Williams' sidste Anvendelse af en større Sum var forøvrigt Købet af Trotters Landsted i Longshire — saa mærkeligt drejer Lykkens Hjul.

Amerikaneren var nemlig bleven ked af det ørkesløse Liv paa Landet, han maatte have noget at bestille igen. Han solgte derfor sin landlige Residens og drog til London, og af bar Kedsomhed gav han sig til at spekulere paa Børsen. I Amerika havde han maaske haft bedre Held med sig; her gik det ham galt. Og under hans Fra-

værelse fra Amerika gik hans derværende Forretninger ikke stort bedre end hans Letsindigheder i Lombard Street.

Tilslidst var han saa reduceret, at det kun var Williams' høje Betaling for hans Ejendom i Longshire, der satte ham i Stand til at vende tilbage tilbage til Amerika med 20,000 £ i Lommen for at begynde forfra endnu en Gang. Og med hans Bortrejse fra vore Kyster er Seglet for vor Mund brudt, og jeg er blevet i Stand til at beskrive, om end kun i svage Udtryk, den største Udholdenhedspræstation, der nogensinde er set.

Det mærkværdige Portræt.

En lille Historie fra Japan
af
„Falo“.

I den lille By Jowcusi var et Spejl en ukendt Luksus, og de unge Piger dér vidste ikke, om de var grimme eller smukke. Det erfarede de først, naar de fik en Elsker, der kunde give dem en Beskrivelse af deres Dejlighed og Ynde.

En Dag hændte det, at en ung Japaner midt paa Gaden fandt et lille Lommespejl, som rimeligvis var tabt af en eller anden engelsk Lady. Kiki-Tsum, som vor Ven hed, vendte og drejede den mærkværdige Genstand i Haanden, og da hans Øjne tilslidst fæstede sig paa den blanke Flade, blev han paa en Gang i højeste Grad forbavset. Han saa Billedet af et brunligt Ansigt med sorte Øjne og et forundret Udtryk. „Saa sandt jeg lever, det er Billedet af min salig Fader,“ sagde Kiki-Tsum. „Skulde det muligvis være et Varsel?“

Han svøbte omhyggeligt den værdifulde Genstand ind i sit Lommetørklæde og gemte den i sin vide Overkjortel.

Da han om Aftenen kom hjem, lagde han straks sin Skat i en gammel Krukke, der næsten aldrig blev brugt — han vidste ikke noget sikrere Sted. Sin unge Hustru fortalte han ikke noget om sit Fund, Kvinder er saa snaksomme og saa nysgerrige, og Kiki-Tsum følte, at hvad der i Dag var hændt ham, var alt for helligt til, at det skulde gives til Pris for Naboernes Snak.

De nærmest paafølgende Dage var Kiki-Tsum et stadigt Bytte for stor Sindsbevægelse; han tænkte bestandig paa det fundne Billede, og mangen Gang forlod han pludselig sit Arbejde for at ile hjem og betragte sin Skat. Hans Hustru, Lili-Tsee, forstod ikke, hvorfor hendes Mand nu saa ofte kom hjem til uvant Tid. I Begyndelsen troede hun, at han kom for at se hendes kære Ansigt, men da det blev ved at gentage sig Dag efter Dag, og der bestandig var et ejendommeligt højtideligt Udtryk i hans Ansigt, blev hun lidt mistænksom og gav sig til at iagttage Mandens Færd. Hun opdagede da, at han aldrig forlod Huset uden først at have været inde i den lille Bagstue. Lili-Tsee maatte absolut se at komme efter, hvad det var, der drog ham derind.

Hver Dag, naar hendes trofaste Kiki-Tsum havde forladt Huset, gennemsøgte hun hele den lille Stue, men kunde intet finde. Men en Dag kom hun bag paa Manden, og hun saa nu, at han gemte den Krukke, i hvilken hun opbevarede Rosenblade til Tørring. Kiki-Tsum kom med en Bemærkning om, at han havde taget Krukken ned, fordi den stod noget usikkert deroppe paa Hylden. Lili lod, som om hun troede ham.

Men næppe var hendes strenge Ægteherre vel ude af Døren, før hun steg op paa en Stol, fandt Spejlet og tog det op af Rosenbladene.

Forsigtig holdt hun den blanke Genstand i sin Haand og betragtede den fra alle Sider.

Ak, grusomme Sandhed! Det var Billedet af en Kvinde — og hun, som havde anset Kiki-Tsum for at være hende saa tro! Hun satte sig ned paa Gulvet og brast i Graad. Det var altsaa derfor, at han saa ofte kom hjem! Rasende i Sind saa hun atter paa Portrættet og undrede sig nu over, at hendes Mand virkelig kunde elske en Kvinde, der havde et Ansigt som dette med fordrøjede Træk og onde Øjne. Hun blev ligefrem bange for det og vilde ikke mere se paa det. Hun følte sig helt lammet ved den Opdagelse, hun havde gjort og havde ikke Tanke for at koge Mad til Manden.

Da Kiki-Tsum kom hjem om Aftenen, blev han forundret over, at han ikke saa noget til sin Hustru. Saa gik han ind i den anden Stue.

„Det er altsaa den Troskab, Du har lovet mig! Saaledes behandler Du mig efter at vi næppe har været gifte i et Aar!“ var det Udbrud, hvormed han blev modtaget.

„Hvad er det, Du fabler om, Lili-Tsee?“ spurgte Manden forbavset. Han begyndte at blive alvorlig bange for, at hans lille Kone havde mistet sin Forstand.

„Hvad jeg fabler om? Saa Du gemmer Din Elskedes Billede i min Rosenkrukke? Der — tag det og gem det! Jeg vil ikke se det mere for mine Øjne, dette afskyelige Ansigt.“ Og stakkels Lili-Tsee gav sig igen til at græde.

„Jeg forstaar Dig virkelig ikke,“ stammede den forbløffede Ægtemand.

„Saa, Du forstaar mig ikke?“ spurgte hun med haanende Latter. „Men jeg forstaar det kun altfor godt. Du elsker dette Fugleskræmsel højere end Din egen Hustru.“

„Men hvad er det dog, Du siger, Lili-Tsee?“ spurgte Kiki-Tsum, der nu begyndte at blive en Smule ærgerlig. „Billedet er jo et Portræt af min afdøde Fader. Jeg fandt det for faa Dage siden paa Gaden, og for at have det vel forvaret gemte jeg det i Din Rosenbladskrukke.“

Det hjalp ikke det mindste, Lili-Tsee blev blot endnu mere rasende.

„Tror Du ikke, jeg kan skelne en Mands og en Kvindes Ansigt fra hinanden?“

Nu steg Blodet ogsaa Kiki-Tsum til Hovedet, og Striden begyndte at blive temmelig heftig. Husets Dør var kun lukket paa Klem, og en forbigaaende Præst blev opmærksom paa Striden og traadte ind i Huset.

„Kære Børn, hvorfor denne Larmen? Af hvilken Grund strides I dog?“

„Fader“, svarede Kiki-Tsum, „min Hustru har mistet sin Forstand.“

„Min Søn, alle Kvinder er mer eller mindre forrykte,“ svarede den ærværdige Præst. „Du har handlet urigtigt i at se en Undtagelse i hende, og nu maa Du derfor finde Dig i Din Ulykke.“

„Men hun vil lyve mig noget paa!“

„Nej, ærværdige Fader,“ udbød Lili-Tsee grædende, „min Mand har haft et Billede af en Kvinde skjult i min Rosenbladskrukke.“

„Jeg sværger, at jeg ikke ejer noget andet Portræt i mit Hus end Billedet af min afdøde Fader,“ bevidnede den stakkels Ægtemand og løftede Hænderne mod Himlen.

„Børn, Børn!“ udbød den hellige Mand med streng Alvor. „Vis mig først Billedet.“

Præsten fik Spejlet og saa opmærksomt paa det. Saa rystede han paa Hovedet og sagde i en alvorlig Tone:

„Børn, forliges, I har begge Uret. Dette Portræt forestiller en ærværdig og hellig Præst. Jeg fatter ikke, at I ikke straks har kunnet se dette. Jeg tager det med mig og vil opbevare det mellem vort Tempels Relikvier.“

Den ærværdige Præst løftede sine Hænder velsignende over Ægteparret, der nu vare blevne forsonede, og gik saa bort med sin „Relikvie“.

Er det smukt at være tynd om Livet?

Se her
du smukke
Københavnerrinde,
se her et Omrids af
en snøret Kvinde. Korsettet
Taille gir til gamle,
unge — men ødelægger
helt tilslidt din Lunge.
Din Hvepseform
ta'r alle Mænd
med Storm,
men
Skaden
Brystet
lider er enorm.
Og mens du snørt og
stram i Selskab fjaser,
din arme Lever hænger halvt i Laser,
din Mave nægter at fordøje mere,
og saa en skønne Dag maa du
krepere. Kassér Korsettet,
adlyd din Natur, lad os din
Skabning se i bar Figur.
Vi dobbelt højt dig elsker
allesammen, saasnart
Korsettet er forsvundet. Amen!

Se her,
du ædle, stolte
Dannekvinde, her vil
et Omrids af et Liv, du
finde, en Kvindekrop, som ej
Korsettet skræmmer, en ædel Krop,
som bærer skønne Lemmer. En
Skabning, som for Sundhed faar
Medalje. Og dog — her er
jo ikke Spor af Taille.
I disse Bølgelinier Trolddom
bor, du danske
Kvinde, Blomsten i
vort Nord. Aa,
det er sødt, mens
Nattergale syngte,
omkring et saadant
Liv sin Arm at slynge.
Og trykke til sit Bryst
en Ungmø ren, som ej
er snøret ind i Fiskeben.
En Mø, som ej af Vat sin Høj-
barm laver, men nøjes med Naturens
egne Gaver. Hun mange Aar
med Sundhed har tilbage,
fordi hun slipper for
Korsettets Plage.

Smaafortællinger,

korte Historier, spændende Episoder
interessante Selvpoplevelser morsomme
Hændelser, satiriske Betragtninger over
Døgnets Begivenheder etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til at indsende originale Bidrag til denne Afdeling. Manuskriptet maa ikke optage mere end to, højst tre, trykte Spalter i Bladet.

For det Bidrag, der efter Redaktionens Skøn er det bedste, giver vi en Præmie, bestaaende af Varer fra Zachariaes Magasiner efter Vedkommendes eget Valg til en Værdi af

10 Kroner.

Manuskriptet maa indsendes i Konvolut mkr. „Smaafortællinger“ og være forsynet med Indsenderens Navn og Adresse samt være paaklæbet den øverst paa denne Side anbragte Præmie-Kupon.

Redaktionen paatager sig intet Ansvar for de indsendte Manuskripter, der ikke benyttes, og forbeholder sig Ret til at trykke saavel de præmierede som de ikke præmierede Bidrag i Bladet.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig
nemlig hver 14de Dag.

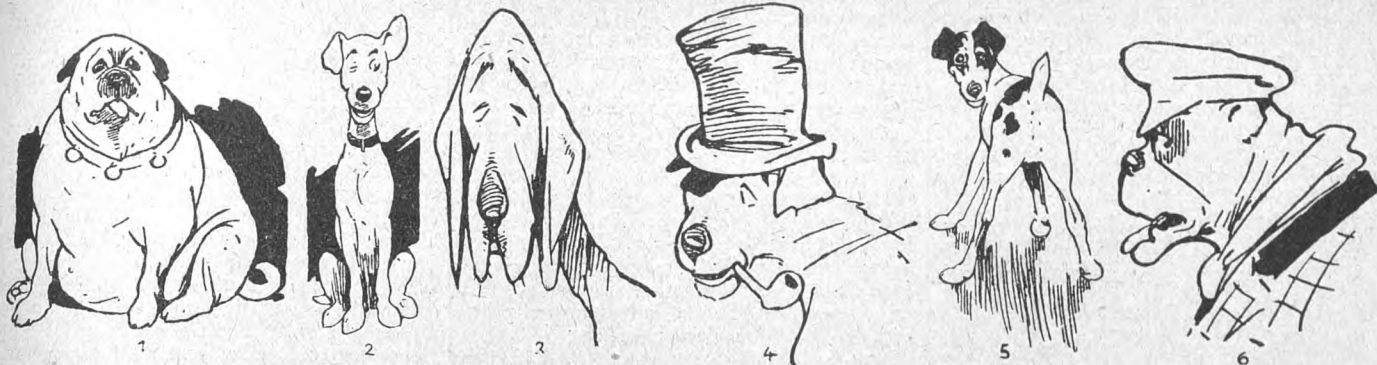
Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig
og Abonnementsprisen er

60 Øre Kvartalet.

Tegn strax Abonnement.

(Send Rekvisitionen til Kontoret, 16 Kulturvet).

Fra Vov-vov'ernes Verden.

De behøver blot at se paa ovenstaaende Portrætgalleri med et halvt Øje, for straks at sige til Dem selv: „De Fyre kender jeg“.

Som nu f. Eks. Nr. 1, den tykke Mops — Billedet paa den velnærede Tilfredshed. Han har ikke noget overdrevent stort Kvantum Forstand, men han vilde heller ikke have noget at bruge Forstanden til, hvis han havde den. Hans Mission her i Verden er netop den at se velnæret ud, og naar han blot opfylder denne, venter hans Ejer eller Ejerinde ikke andet Udslag af Intelligens eller bedre Følelser hos ham, end et Grynt af Tilfredshed, naar han snuser til de talrige, udvalgte Retter, der daglig serveres for ham.

I Nummer 2 har vi hans diametrale Mod-sætning — Terrier, der selv maa fægte sig gennem Tilværelsen ved Hjælp af sit forslagne Hoved. Han ser ikke videre fin ud og vilde næppe blive taalt inden for en halv Mils Afstand fra en anstændig Hundestilling, men han har maaske mere Forstand end et halvt Hundrede „Racehunde“ tilsammen. Se en Gang paa det Blik, han sætter op. Siger det ikke ganske tydeligt: „Der pudsede jeg den Slagteramp, men det har han godt af, naar han ikke er klo-gere end at lade saadan et saftigt Stykke Steg hænge uden for Butikken, naar jeg er i Nærheden.“ En af mine bekendte har en Terrier, der sætter et lignende Ansigt op, naar han efter en snedig Manøvre har faaet en anden Hund til at tage Pryglene for de Gavtyvstreger, han selv har begaaet.

Ved at forsyne Nr. 4 og 6 med en Hovedbedækning og et Par andre fra os to-benede laante Attributter har Tegneren vist, hvor lidt det i Grunden er, der adskiller Mennesket fra Dyret. Det er en bekendt Sag, at alle Hunde kommer til at ligne deres Herrer, og De behøver næppe at tænke Dem længe om, for De indrøm-

mer, at naar en af Deres Venners Hunde fik sin Herres Hat m. m. paa, vilde der ikke være synderlig Forskel paa de to. Hvad specielt de her gengivne Typer angaar, da vil De med Lethed kunne finde de tilsvarende Figurer blandt vore Medborgere paa Flæsketorvet, Havnen eller Kvægtorvet.

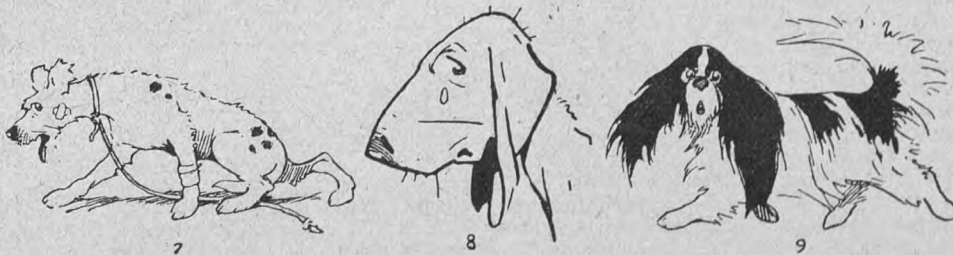
Nummer 5 er en livlig Fyr, det ser man straks. „Der er en Rotte her; kom og se!“ — De kan formelig høre ham sige det. Meningen med den Stilling og det Udtryk er ikke til at tage fejl af. Det behøver ikke nødvendigvis at være en Rotte, det kan lige saa godt være et Pindsvin eller noget andet. Hvad han vil, er at fortælle Dem, at han har fundet noget og vil have, at De skal komme og se paa det.

I Nummer 7 og 9 har vi to andre Mod-sætninger. Den sidste kender De paa en Prik, hvis De har en nogenlunde velhavende gammel Tante. „I skammelige Dreng“, siger den. „Jeg gaar hjem og klager til min Mor over, at I har været uartige mod mig!“ Et fortrydeligt Ansigt som det, den sætter op, finder man kun hos en gammel Jomfrus Silkepuddel. Den kunde aldrig tænke paa at „nappe“ noget fra en Slag-terbutik — ikke fordi den har nogen fremragende Følelse af, at det er Synd at stjæle, men simpelthen fordi den altid er saa stop-pet med Lækkerier, at intet af den Slags frister den; den har aldrig nogensinde vidst, at der er noget, der hedder at være sulten.

Men det har Nr. 7. Han er den person-licerede Sult og Elendighed. Manglende det gode Hoved og den Energi, som Nr. 2 har, hører han til den Klasse Individider, der har opgivet alt og henslæber deres Liv i indædt Harme over, at det gode her i Verden ikke vil komme af sig selv.

Men han græder ikke, som Nummer 8. De har maaske aldrig set en Hund græde? Tegneren paastaar, at hans Billede er „ta-get efter Naturen“, og hvorfor skulde det ikke være sandt? Vi ved alle, at Hunde ler, og naar de gør det, hvorfor skulde de saa ikke kunne græde. Nummer 3 er født Melankoliker, men græde gør han dog ikke; der er noget i det Ansigt, som siger: „Verden er nederdrægtig, men det kommer ikke mig ved — jeg har ikke lavet den“.

— Til Slutning kun den Bemærkning, at er der noget, hvormod det gælder, at Sma-gen er forskellig her i Verden, saa er det Hundene. Og det er for den Sags Skyld ganske naturligt. En Slagter vilde ikke falde paa at anskaffe sig en Silkepuddel, saa lidt som en gammel Jomfru vilde vælge en Bulldog til sin Køledægge. I sin Tid var Foxterrierne Favorit hos de fleste, og det kan vi saa godt forstaa. Foxterrieren er en klog, livlig, munter og i høj Grad trofast Kammerat. Havde den de større Hun-dens Kræfter, naar det gælder et Forsvar, vilde denne Hund sikkert være den bedste af alle Hunderacer.

Den gaadefulde Skønhed.

Fortælling fra forrige Aarhundredes

Slutning.

(Fortsættelse.)

Der blev søgt og spurgt baade i Øst og Vest efter hende, men uden Resultat. Stationsforstanderen vidste ikke af, at han havde set hende tage af Sted med Natto-get; men han antog imidlertid, at hun maatte have gjort det, og maaske saa betalt sin Billet ved en Endestation. Man tænkte sig Muligheden af, at hun kunde være fal-den i Vandet ved et Sted, der hedder Ab-dots Mølle; der blev søgt med Baadshager og lignende, men der blev intet fundet. Men da det saa rygtedes, at Mrs. Ferguson var et af den Slags Mennesker, der tager hurtige Beslutninger, og at hun havde haft en lille Skærmydsel med Mrs. Haynes om en Bog, blev hendes Bagage tilsidst sendt til et Hotel i London, hvor man vidste, at hun af og til plejede at bo. Hun var nok i det Hele taget ofte paa Rejser.

Det er alt, hvad jeg ved om hende, undtagen diverse dumme Historier, der er ble-

ven fortalte, men som rimeligvis er løs Folkesnak.

Man sagde blandt andet, at den gamle Mrs. Haynes skulde være bleven meget for-nærmet paa hende og bedt hende rejse uopholdelig, uden at give hende Tid til at pakke sine Ting sammen, og at hun godt vidste, hvor hun var rejst hen, men ikke brød sig om at sige det til nogen. Mrs. Ferguson lod til at interessere sig meget for Gammelkloster, og hvad der hørte der-til, og plejede tidt at udspørge Folk i Byen om et og andet derfra. Og det var det, hendes Værtinde var bleven saa opbragt over.

Jeg begyndte at faa en halvvejs mod-bydelig Fornemmelse af, at denne lille skaldede Opvarter med Bakkenbarterne og de glatte, geskæftige Manerer var ved at give mig Nøglen til den gaadefulde Skønheds Mysterium med sin lange Sladder.

Nægtes kunde det jo ikke, at der var adskilligt af, hvad han havde fortalt, som det kunde være interessant at forfølge vi-dere. Ganske vist kunde der være mange unge Enker, der af en eller anden Grund skjulte sig under et paataget Navn. Men alligevel: jeg kunde ikke undgaa i Tan-kerne at faa en Forbindelse imellem hin-

Enke, der paa en saa mystisk Maade for-svandt — som man sagde, fordi hun havde skænket sin Værtindes Affærer for stor In-teresse — og den unge Pige, der nu paa en ligesaa mystisk Maade havde vist sig igen paa den gamle Scene, og som aaben-bart nærde en levende Interesse specielt for Gammelkloster.

Sandt nok, Miss Hope saa ud til at være temmelig ung, til for syv-otte Aar siden at have kunnet gaa for at være Enke. Jeg havde anslaaet hende til at være et Par og tyve Aar, og om Aftenen, da hun var sammen med min Onkel, havde hun set ud, som om hun kun var højst nitten. Maaske, naar vi kom sammen igen i fuldt Dagslys, vilde man kunne se, at hun alligevel var nogle Aar ældre, end jeg troede. Forøvrigt var det jo en bekendt Sag, at Kvinderne ofte var i Stand til ved forskellige Midler at skjule deres virkelige Alder, saaledes at i alt Fald vi Mænd let kunde bedrages deraf.

Med et tabte jeg Interessen for Opvar-terens Historier. Mine Tanker var stand-sede ved Miss Hopes indtagende Person, og jeg brændte nu af utaalmodig Længsel efter at se hende igen. Blot Paula og min Onkel snart vilde komme ned og spise Fro-

kost, saa vi kunde blive færdige og komme afsted til Gammelkloster. Miss Hope havde jo saa godt som bestemt lovet, at hun og hendes Ledsagerske vilde følge med os derover og se paa Tingene.

Jeg saa paa mit Uhr; Klokken var halvti. „Sig mig,“ henkastede jeg til Opvarteren, „har de Damer, som var sammen med os i aftes, spist Frokost?“

„For længe siden, Sir“, svarede han, „de spiste meget tidlig. Jeg troede, De vidste, at de var rejst“.

VII. Kapitel.

Nøglen — og „Katekismen“.

„Damerne er rejst?“ Det var Onkel Wilfrids Stemme, der lød i Døren. Han var kommen ned, just som Opvarteren svarede paa mit sidste Spørgsmaal.

Paula, som kom lige bagefter og ligeledes havde hørt Svaret, saa paa mig med et af disse skadefro Smil om sin kønne Mund, der var karakteristiske for hende, og som jeg altid før havde fundet klædte hende saa brillant.

„Hvis det er Din Miss Hope og hendes smukke Rejsekammerater, Du mener“, sagde hun — som om der var andre i Gæstgivergaarden, der kunde være Tale om — „saa ved jeg godt, at de er rejst. Jeg kiggede tilfældigvis ud af Vinduet en halv Times tid efter, at jeg var kommen op, og saa dem køre af Sted i en Enspændervogn med det yndige lille Dyr og to smaa Kufferter“.

Efter at have givet denne Oplysning tren hun ind i Stuen med knejsende Hoved og synlig veltilfreds over at kunne referere dette Faktum for os. Derpaa gik hun hen til Kaminen og begyndte at varme sine Hænder og samtidig at se paa sine mange Fingerringe (hvilket hun holdt meget af at gøre). Den kostbare Brillantring, jeg havde foræret hende, var derimellem, og det saa ud, som om hun gjorde sig Umage for, at den skulde falde særlig i Øjnene.

Sir Wilfrid stod tavs og saa til. Paa hans Ansigt kunde jeg læse en Skuffelse, der syntes mig større, end Anledningen var til.

Hvad mig selv angik, da følte jeg en stærk — i og for sig umotiveret — Misfornejelse med mig selv, med alle de andre, med alt muligt. Det var, som der langt borte fra ringede en skadefro Latter i mine Øren, ledsaget af Ord som disse: „Jeg kom, jeg saa, jeg vandt; og nu behagede det mig at forsvinde igen“.

Jeg havde fuldstændig tabt Interessen for at komme over til Gammelkloster. Det var mig en ligefrem Plage, at jeg skulde være nødt til at gaa med de andre derhen, ja blot at tale om det, medens vi spiste. Jeg havde ingen Appetit, Theen var daarlig, og den Ret, der skulde gaa for at være „varm“, var lige det modsatte.

Solskinnet strømmede ind over Paulas med megen Kunst opsatte Haar, da hun tog Plads ved Bordet, og jeg syntes, det havde en frastødende Lighed med sort Metaltraad. Aldrig før havde jeg paa en saa kynisk Maade som nu betragtet hendes sædvanlige Pudder paa Kinderne og andre Toiletff.

„Bevares vel dog, hvor Du og Onkel Wilfrid er i rædsom daarlig Humør idag“, bemærkede hun foreæret indsmigrende, da vi rejste os fra Bordet efter kun at have talt meget lidt, medens vi spiste. „Nu længes jeg frygteligt efter at se hvordan der ser ud paa Gammelkloster. Der skal jo være saa fælt,“ saa fælt — ikke? Alle de Spøgelshistorier, man har fortalt derfra! Gud fri mig for at vove mig derhen alene; men med saadanne to staaende Mænd til min Beskyttelse tør jeg sagtens. Skal vi saa gaa!“

Medens hun talte, var Opvarteren — der ingen Anelse havde haft om, hvem jeg var, eller hvorfor jeg var kommen til Martenhead, da han fortalte sine Historier — kommen ind for at tage af Bordet. Jeg kunde

se paa ham, at han blev ikke lidt overrasket, da han hørte hende tale om, at vi skulde besøge Gammelkloster. Han skævede over til mig, som om han havde en Fornemmelse af, at han maaske havde forsnakket sig ganske artigt før, da vi talte sammen.

„Ja, lad os gaa, og se at blive færdige med Forretningerne“, sagde Sir Wilfrid lidt utaalmodig. „Uden Tvivl bestemmer jeg mig til at købe Stedet. Jeg kan ikke bekvem mig til at lade det være ude af Familiens Eje, maaske for bestandig. Det er, ligesom det nu en Gang nødvendig hører os til. Men derfor er der jo ingen Grund for os til at gøre os selv til Martyrer ved at bo der, hvis vi finder det altfor uhyggeligt“.

„Nej!“ sagde Paula kæphøj. „Vi kan jo lade hende med Kreaturet og hendes lange Veninde faa Plads der som et Slags Slotsforvaltere; de var jo saa umaadelig charmerede i Stedet“.

Min Onkel saa op med pludselig sammentrukne Bryn, men før han kunde svare — hvis han i det Hele havde tænkt derpaa — afbrød jeg Paulas Konversation, der aabenbart var Onkel Wilfrid ligesaa ubehagelig som mig, ved at sige til ham:

„Synes Du ikke, at hvis Telegrafstationen ikke kan skaffe os Oplysning om, hvor det Telegram er kommen fra, vi saa skulde sætte et Avertissement i den stedlige Avis og love en Ducør for at faa fat i den Dreng, der indleverede det. Det kunde dog være ganske rart, om vi kunde komme paa Spor efter, hvad der stak under det, hvis det Hele ikke er en dum Mystifikation eller en Spøg“.

Sir Wilfrid gav mig Medhold og bad mig foretage det fornødne. Samtidig forlangte han sin Regning og beordrede vor ikke synderlig omfangsrige Bagage bragt til Stationen. Vi skulde saa komme bagefter, naar vi var bleve færdige med at se paa Gammelkloster.

Medens vi ventede paa Regningen, gav jeg mig for Tidsfordriv til at se paa Hotelbogen, hvori de Rejsende skrev deres Navne.

Det tog ikke lang Tid for mig at finde de Navne, jeg søgte efter. Der var ikke mange Rejsende til Martenhead paa denne Aarstid. Allerede paa den anden Side af Bladet saa jeg, at „Miss Hope og Miss Traill af London“ var ankomne for to Dage siden.

Jeg søgte instinktmæssig af Haandskriften at gætte mig til den Skrivendes Karakter. Men det var en temmelig almindelig Skrift — pæn, men noget flov og uøvet; jeg vilde helst tænke mig, at det var Miss Traill, der havde været Mester for den. Af den Originalitet, Noblesse og Finhed, jeg havde fundet hos den yngre af de to Rejsefæller, var der ikke fjærreste Spor.

Man havde Aftenen i Forvejen vist mig Manuskriptet til det falske Telegram henne paa Telegrafstationen, men jeg kunde ikke skønne, at der var nogen Lighed mellem de to Haandskrifter. Jeg satte mig derpaa til at skrive det omtalte Avertissement til Avisen, der en Gang om Ugen udkom i Nabobyen Witherton, og et andet af omtrent samme Indhold til Ophængning paa Telegrafstationen, der tillige var Postkontor.

„To Pund Sterling i Dusør“, skrev jeg, „Hvis den Dreng, der besøgede et Telegram, adresseret: Sir Wilfrid Amory, 11! Portman Square, London, til Telegrafstationen om Eftermiddagen den 27. Oktober, vil opgive, hvem der gav ham Telegrammet til Besørgelse, eller give saadanne Oplysninger, at Vedkommende udfindes, vil ovenstaaende Sum blive ham udbetalt i Dusør. Besked modtages paa Telegrafstationen eller dette Blads Kontor.“

— Der var to Veje at gaa fra Martenhead til Gammelkloster; den ene var en Sti over den skovbevoksede Skrænt langs Floden, den anden var den temmelig bug-

tede Kørevej, der førte fra Byens Hovedgade op over en Bakke til den murede Indkørselsport til Slottets forfaldne „Park“. Da jeg for min Onkels Skyld var bange for, at Stien langs Floden vilde være for vaad og ubekvem, valgte vi den sidste.

Vi var lige naaet ud af Byen, da vi hørte et Taarnuhr slaa elleve.

„Er det Gammelklosters Uhr, der slaaer?“ spurgte han, snarere som et Udbrud af Forbavselse end for at faa et Svar. „Det var højest mærkværdigt. Saa maa der jo være nogen, der trækker det op, men hvem kan det være? Jeg husker, at jeg som Dreng i stor Spænding hørte efter, med Berns sædvanlige Forkærlighed for rædselsfulde Historier, naar der blev talt om Gammelkloster og de Spøgelser, der skulde drive deres Spil der. Blandt andet fortalte man om en forlængende siden afdød Lord Loveless, der havde ladet opsætte et Uhr i Taarnet med en hemmelig Mekanisme, saa at kun nogle faa Indviende kunde sætte Uhret i Gang. Jeg husker tydeligt, at jeg fik en levende Interesse for en Gang at faa det mærkværdige Uhr at se. Som I ved, har jeg til Dato ikke faaet denne min Videbegærlighed tilfredsstillet; jeg har aldrig været indenfor Stedets Mure, men har maattet nøjes med at betragte det fra Floden, naar jeg har sejlet der forbi. Men naar det kommer til Stykket, kan det gerne være, at en stor Del af den Lyst, jeg altid har haft til at komme i Besiddelse af den gamle Herregaard, er udsprungne fra min første barnlige Interesse for Uhret. Og endnu kunde jeg maaske være saa barnagtig, at hvis virkelig Hemmeligheden er bleven røbet for alle og enhver, saa er en stor Del af min Interesse for Stedet gaaget tabt“.

Nu kunde jeg jo paa Stedet have beroliget Onkel Wilfrid paa dette Punkt. Jeg vidste i hvert Fald, hvem der havde sat Uhret i Gang sidst, og havde faaet en til Vished grænsende Formodning om, at Vedkommende vidste Besked om adskilligt, der var skjult for „alle og enhver“. Men med Paulas Øjne paa mig og hendes Øren skinsygt aabne for den svageste Hentydning til Miss Hopes Navn, foretrak jeg at gøre et lille Uddrag af den landlige Opvarterens Beretning om den Sensation, Uhret ved pludselig at slaa, havde vakt i Martenhead, og de Betragtninger, Folk anstillede over dette Fænomen.

Jeg havde ventet, at Onkel vilde have begyndt med at inspicere Haven og Slottet udvendig; men han bad straks om at komme op i Taarnet allerførst. Der var idag ingen mystiske Fodtrin at høre ovenover os i det gamle Hus. Solen skinnede, og Værelserne saa' mindre skumle ud, end da jeg den foregaaende Aften gjorde mit første Besøg indenfor disse Mure.

Ad Vindeltrappen fra igaar naaede vi op til et lille Værelse i Taarnet, hvorfra en Dør førte lige ind til Uhrværket.

„Var det ikke her, at det rædsomme Mord fandt Sted?“ spurgte Paula, da jeg viste dem Værelset. Den ungpigeagtige Angst, hun i det samme udviste, forekom mig at være en Smule paataget. „Du og Onkel Wilfrid maa gaa først. Hvis der er noget fælt at se derinde, gaar jeg ved Gud ikke med!“

„Der er saamænd ikke noget fælere end en stor Himmelseng og et Klædeskab med et Spejl, som Du kan se Dit eget forskrækkede Ansigt i“, sagde jeg, idet jeg tænkte paa det Syn, jeg havde set deri for endnu ikke fireogtyve Timer siden.

Medens jeg sagde dette, gik jeg i Forvejen og aabnede Skodderne for Vinduet, som Vinden havde blæst til igen siden igaar. Onkel Wilfrid fulgte efter; Paula derimod blev staaende paa Dørtærskelen.

„Man kan se“, sagde hun, „at Folk maa have Respekt for dette Værelse. Det er det Rum, der er flest Ting i, og det vilde ellers være mærkeligt, at ingen er løbet med det altsammen for længe siden. Men hvem vilde for Eksempel vove at

stjæle en Seng, som et Menneske var blevet dræbt i!"

Hendes tindrende, mørke Øjne iagttog inkvisitorisk hver en Krog af Værelset; pludselig fæstede de sig med et Udtryk af Overraskelse paa noget i Nærheden af Sengen.

"Se der!" sagde hun og pegede henimod et Sted, hvor Sengedraperiets Folder berørte Gulvet. Der laa en endnu næsten frisk hvid Chrysantemum.

"Der maa være nogen, der har tabt den Blomst her idag, eller i det mindste igaar", vedblev Paula. Med et skarpt Blik paa mig tilføjede hun derpaa: "Var Du ikke her!"

"Jo", svarede jeg saa utvungent som muligt.

"Og — hende, den lange, hvad?"

"Jeg tror nok, Miss Hope havde været her, inden jeg kom".

Hun gik hen og tog Blomsten op med en Gestus, som vilde hun kyle den langt bort, da hun lod til at opdage noget Nyt.

"Ah! Der er nok tabt flere Ting, ser jeg!" raabte hun. "Jeg er jo en heldig Finder! Den, der har tabt Blomsten, har rimeligvis ogsaa tabt denne her!" I det samme viste hun os en lille Nøgle af Messing.

"Aa", sagde Onkel Wilfrid tyssende paa hendes Ilterhed. "Det er jo en ganske almindelig Nøgle. Den hører maaske til den Æske, hvori Miss Hope gemmer sin Hat, hvis det er hendes".

"Ja, vist saa", sagde Paula, ligesom for sig selv; derpaa tilføjede hun henvendt til Onkel: "Imidlertid er det mig, der har fundet den, og jeg har Ret til at beholde den, til Ejermanen melder sig, skulde jeg tro", og til mig med et spydigt Smil: "Du vil maaske have Blomsten?"

Jeg nægter ikke, at jeg havde stor Lyst til at gemme denne Blomst, der igaar maaske havde hvilet ved Barmen hos en vis ung Dame; men jeg kunde dog ikke tage imod den af den Kvinde, der skulde være min Hustru, og hun vilde lige til at kaste den bort, efter at jeg havde svaret hende med en Hovedrysten, da Onkel Wilfrid paa en Gang sagde:

"Giv mig den!"

Paula adlød med et tydeligt Tegn paa Uvilje, som han imidlertid ikke syntes at bemærke, og tilkastede mig samtidig et talende Blik over Skulderen.

"Skal vi saa gaa op og se paa Uhrværket?" spurgte jeg koldt. Den Uvilje, jeg Aftenen i Forvejen havde næret imod Paula for hendes Omtale af Onkel og Miss Hope, begyndte at røre sig igen hos mig.

"Nej!" udbød hun kommanderende. "Jeg er ikke færdig med dette Værelse endnu. Hvis der ikke havde hæftet saadan en væmmelig Forbrydelse ved dette Rum, skulde jeg ønske at faa det til mit eget Værelse, naar vi en Gang kommer til at bo paa Gammelkloster, som jeg haaber, vi gør. Her er saadan en henrivende Udsigt fra Vinduet heroppe, og se, — nej, hvor det Skrivebord er nydeligt, som staar der ved Væggen!"

Hun tog sit Lommetørklæde frem og gav sig til at slaa noget Støv af det omtalte Møbel, medens hun nysgerrigt aabnede en uafaaet Klap. Det var et ikke synderlig stort Skrivebord af Rosentræ, men temmelig svært og egentlig en Smule klodset at se til. Ovenpaa det var anbragt et Bogskaab med Glasdøre, dækkede indvendig med purpurrødt Silketøj.

"Glasdørene er laasede", bemærkede Paula. "Det var kedeligt. Jeg havde saadan en Lyst til at se, hvad der var indenfor!"

Inden vi kunde forhindre hende deri, havde hun taget den lille Messingnøgle op af sin Portemonnaie, hvor den laa gemt mellem en Mængde Visitkort og Prøver af kulørt Silketøj, og stukket den prøvende i Glasdøren.

"Paula!" raabte jeg advarende; men det var for sent. Døren var allerede aabnet.

"Næ, hvad er det?" udbød hun levende interesseret. "En Erindringsbog med saadan en snurrig gammeldags Haandskrift! — Pilgrims-Vandring' — Krøniker fra gamle Slotte i England' — og en Bibel. Hvad mon det er for et Papir, der stikker frem foran i den Bibel? Hør, Onkel, denne Bibel maa da have tilhørt Amoryerne. Der er en hel Mængde Amoryers Fødselsdage og Bryllups-Datoer skrevne paa Bladet her foran. De begynder — lad mig se — med 1692. Og foroven staar pretent med nogle løjerlige, snirklede Bogstaver: „Katekismus. Hvad enhver Amory bør vide".

"Katekismus!" gentog jeg forundret, og Miss Hopes Ord randt mig i Hu: "I det Værelse, og i det alene, vil De være i Stand til at lære og forstaa — Deres Katekismus.

Nogle faa, hastige Skridt havde bragt Onkel Wilfrid tilbage fra Døren og hen til Paula og mig.

"Hvad siger I? 'Amoryernes Katekismus' her?" udbød han, endnu mere forundret end jeg selv var bleven. "Hvordan gaar det dog til? „Det er mig ufatteligt, medmindre den skulde være —" han holdt pludselig inde og tilføjede blot: „Lad mig se den, kære Paula!"

VIII. Kapitel.

Den Onde og Munken.

"Ikke før Du siger mig, hvad Du mener med din Hentydning: medmindre den skulde være —", sagde Paula og gemte Bogen paa Ryggen.

"Jeg vilde have sagt: medmindre den skulde være stjaalet!" Men det vil jeg dog nødig tænke mig", svarede Sir Wilfrid, hvorpaa Paula overrakte ham „Katekismen".

"Det kan vel nu være en tredive Aar siden", vedblev han, idet han nøje undersøgte Bogen udvendig og indvendig, „at min Fætter, Hugh Amory, der var en lidenskabelig Bogelsker, satte Himmel og Jord i Bevægelse, fordi han paa en uforklarlig Maade var bleven af med en gammel Caxton Bibel, der i sig selv havde stor Antikvitetsværdi, men i hvilken tillige var gemt en lille Bog, der kaldtes Amoryernes Katekismus'. Jeg husker, at der blev talt meget om Sagen i den Klub, hvori jeg kom, og jeg saa Bibelen blive efterlyst i længere Tid i Bladene. Men den kom nok aldrig tilveje; i hvert Fald hørte jeg ikke Tale om den, da hans Bogsamling senere blev solgt ved Auktion. Her er den imidlertid — der er ingen Tvivl om, at det er den, og her er ligeledes Katekismen".

Onkel havde tilsyneladende ganske glemt Uhrværket, som, efter hvad han nys havde sagt, interesserede ham saa meget, og ligeledes saa' det ud til, at hans Vrede over,

at Paula paa en utilladelig Maade forstyrrede fremmed Ejendom, var gaaet over ved de Opdagelser, vi havde gjort.

Han aabnede „Katekismens" Blade, der viste sig at være af Pergament, ikke Papir. Skønt jeg var et Stykke af en Amatør i Bogsamlerfaget og til enhver anden Tid vilde have skænket et saa sjældent Fund som den ældgamle Bibel den største Interesse, havde jeg nu ikke Tanke for andet end Katekismen.

"I denne Bog", sagde Sir Wilfrid, „er gemt en Families Mysterium — og dens Tragedie." Han strøg lempeligt med Fingrene over Pergamentbladene, medens Paula og jeg nysgerrigt kiggede paa dem.

Jeg saa' nogle svagt trukne Linjer, der saa' ud som en Plan af en Bygning, og underneden en Række Spørgsmaal og Svar, som for en Uindviet var ganske uforstaaelige. Halvt for mig selv begyndte jeg at læse dem højt:

„Hvor var det gemt?
I Dybet.
Med hvad Ret blev det draget op?
Ejendomsretten.
Hvem blev det fravristet?
Den Onde og Munken.
Hvem skal det tilhøre?
Amoryerne, nu og i Fremtiden.
Naar skal Hemmeligheden aabenbares?
Naar Ulykkestjærnen slukkes.
Hvor skal det findes?
Naar Timen slaar, det som er grønt skal røre sig, og Lysets Skin skal vise Vejen.
Gaar Vejen opad eller ned?
Først det ene, saa det andet, som Kortet viser."

Saa vidt jeg kan se, er der hverken Rim eller Mening i Ordene!" udbød jeg tilsidst. „Hører der maaske en Nøgle dertil?"

"Ja, det mener man", sagde Onkel Wilfrid, „men der er ingen, der har fundet den, og man har forgæves søgt at udgranske Meningen. Ikke desmindre har det været Skik i Familien Amory, at ethvert af dens mandlige Medlemmer paa deres enogtyvende Fødselsdag lærte Sætningerne udenad, hvis de da ikke havde gjort det før. I det mindste véd jeg, at det var saa, indtil Familien definitivt forlod Gammelkloster. Om den yngre Generation overholder den gamle Skik endnu, véd jeg ikke."

Han sukede dybt med det sørgmodige Udtryk i Øjnene, som jeg kendte saa godt. Onkel Wilfrids Hustru var hans Næstsøskendebarn og en Datter af den Gren af Amoryerne, som han sigtede til; og det var Bruddet mellem de to, der i over tyve Aar havde skilt Familierne. Aldrig havde jeg hørt ham hentyde saa direkte til dette, som han allerede to Gange havde gjort det idag.

"Men naar tilmed ingen véd, hvad det betyder, har jeg ondt ved at forstaa, at Generation efter Generation af fornuftige Mænd har kunnet være saa taabelige at lære Remsen udenad. Det er jo den reneste Overtro," bemærkede jeg.

"Det var just ikke Overtro," sagde min Onkel. „Har Du aldrig hørt mig eller nogen anden tale om „Amoryernes Katekismus" før? — Som Du sér, staar der øverst paa første Side imellem alle de snørklede Figurer af Pen og Blæk, Aarstallet 1651, og under den lange Række Spørgsmaal og Svar Initialerne „R. V. A." — Katekismen er skrevet af en vis Robert Victor Amory, Lord Loveless — en personlig Ven af Kong Carl den I. — der, som Du maaske har hørt, slap for Fangenskab eller Død under Striden mellem Royalisterne og Parlamentet, ene og alene fordi Oliver Cromwell erklærede ham for at være gal. Denne Amory var det, der byggede Taarnet her, og som lod indsætte den Mekanisme i Uhrværket, der sagdes at være saa mærkværdig. Nuvel — om han var gal eller klog, kan jeg ikke have nogen Mening om, men jeg véd, at man respekterede hans sidste Vilje.

(Fortætttes).

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig
nemlig hver 14de Dag.
Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig og Abonnementsprisen er
60 Øre Kvartalet.
➡ **Tegn strax Abonnement** ➡
(Send Rekvisitionen til Kontoret. 16 Kultorvet).

ZACHARIAE^S

MAGASINER

◦ 1874 ◦

ETABLERET

Telefon 3788

◦ 1874 ◦

ETABLERET

Telefon 3788

„Det store Udsalg“

I Lighed med alle andre herværende større „Herre-Skræderi-Firmaer“ have vi paabegyndt:

„Det store Udsalg“

ved hvilket ganske enestaaende Tilbud bydes Publikum, — alt skal sælges —, da vi som en Følge af de usikre Tilstande ønske at formindske vore betydelige Lagre.

Saa vel: Afdelingen for færdige Herreklæder (eget Skræderi).

Som: Afdelingen for „Skræderiet efter Maal“

realiserer nu i Lighed med de andre herværende større Firmaer sine Lagre

til „betydelig nedsatte Priser“.

16 - Kultorvet - 16.

FØR OG NU.

• AKTUELT TIDSSKRIFT •

Telefon Central 3788.

UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE KULTORVET 16.

1ste Aargang. Nr. 3.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvartal. Enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, 3.

1. Februar 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Bog- og Papirhandlerne, Kioskerne og paa de københavnske Banegaarde).

Charivari.

Brandere, Anekdoter, Smaa historier, Epigrammer, Ordsprog etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til at indsende originale Bidrag til denne Afdeling. Det af de indsendte Manuskripter, som efter vort Skøn er det bedste, præmieres med

Varer efter eget Valg til en Værdi af
6 Kroner

fra Zachariaes Magasiner Kultorvet 16.

Manuskript maa indsendes i Konvolut mrkt. "Charivari" og til Redaktionens Efterretning være forsynet med Indsenders Navn og Adresse.

Redaktionen forbeholder sig Ret til i Bladet at afstrykke alle indsendte Bidrag.

Bidrag modtages indtil 15. Februar 1915.

Præmien er tilkendt følgende Vittighed, indsendt under Mærket: Lurifax.

Brandmand Øllegaard er under Branden bleven tørstig og drikker sig en Bajer.

Brandkaptajnen: For Pokker, Øllegaard, kalder De det at sprøjte?

Øllegaard: Nej, Hr. Kaptajn, det kalder jeg at slukke.

A.: Du vil forbaves, naar Du lærer min Kæreste at kende, jeg siger dig, man kan ikke se sig mæt paa hende.

B.: Er hun saa mager?

Det hastede ikke.

Paa en Landsbykirkegaard i Nærheden af Paris stod en Gravsten med følgende Indskrift under en afdød Mands Navn: „Jeg venter Dig med Længsel. Juli 30., 1827.“

Da hans Enke fyrretyve Aar efter var død, blev Indskriften suppleret med de Ord: „Her er jeg. Septbr. 9., 1867.“

„Jeg er saa glad ved, at min lille Tom har faaet saadan en Lyst til at skrive,“ sagde Fru Madsen. „Han ofrer to Timer paa det hver Dag.“

„Virkelig? Hvordan har De dog faaet ham til det?“

„Jo, jeg bad ham skrive mig en Liste over alle de Ting, han ønskede sig til sin Fødselsdag, og han bliver ved at skrive.“

Logisk.

Assessoren (til den Anklagede): De har frastjaalet Herren her hans Ur og Kæde, medens han laa og sov i Kafeen.

Den Anklagede: Naada — skulde jeg kanske have vækket ham?

Kan De regne den ud?

(Af en amerikansk Avis): Ved Kedelekspløsonen igaar blev der dræbt mellem 10 og 11 Mand.

I Distraktion.

Antikvarboghandleren: Nej, kære; det egenhændige Brev fra den berømte Digter har ingen Værdi for Øjeblikket. Kom igen om tre Hundrede Aar.

„Marie,“ lød en Stemme fra anden Sal.

„Ja, Mama,“ blev der svaret nede ved Gadedøren.

„Jeg vil tale et Øjeblik med Dig.“

„Jeg skal komme lige saa snart, jeg har sagt Godnat til Herman.“

„Det er godt. Men længere end halvanden Time venter jeg ikke paa Dig.“

Den unge Jokumsen sendte et Digt til et Ugeblad. Det hed „O, lad mig dø i Danmark“. Redaktøren bemærkede, at det maatte han gerne for ham, blot han vilde holde sig borte fra hans Kontor.

Filosof: Jeg tror, gifte Mennesker lever længere end de enlige.

Pessimist: Hvis saa er, fortjener de heller ikke bedre.

Professoren (afsluttende en Forelæsning for de medicinske Studenter): Og glem saa ikke, mine Herrer, at en Læge aldrig maa love for meget. Jeg kender en Doktor, der en Gang lovede en Patient, hvis Ben han lige havde amputeret, at han skulde være „paa Benene“ igen inden to Uger.

Individuel Anskuelse.

Læreren: Hvad forstaaer man ved en Mænd i sine bedste Aar?

Den kvindelige Elev: Altid en ugift.

Han forstod at klare den.

Konen (der sent om Aftenen tager imod sin Mand ved Døren): Men hvad er det, Du vakler jo?

Manden: Ja, min Skat — — imellem om jeg skal købe Dig en Hat eller en ny Kjole.

Handelstalent.

Læreren: Isak, kan Du sige mig, hvilken Uret gjorde Josefs Brødre sig først og fremmest skyldige i, da de solgte ham?

Isak: De solgte ham altfor billigt.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig
nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig,
og Abonnementsprisen er

60 Øre Kvartalet.

➡ Tegn strax Abonnement ➡

(Send Rekvisitionen til Kontoret, 16 Kultorvet).

Hvis Du ønsker Hjælp, gaa til Fremmede. Hvis Du ønsker Raad, gaa til Bekendte. Hvis der intet er, Du ønsker, vil Din Familie være glad ved at se Dig.

— Og hvad anser De for den moderne Lægevidenskabs største Triumf?

— At faa Regningerne betalte, svarede den erfarne Læge uden Betænkning.

Læreren: Du ved, lille Holger, at naar Du skærer et Æble i to Stykker, kaldes hvert Stykke en Halvdel.

Holger: Ikke naar min Broder Erik skærer det, for saa bliver det Stykke, jeg faar, højst en Fjerdedel.

Ogsaa en Helt.

Fruen (til en Tigger ved Døren): De har været med i Krigen, siger De. Blev De saaret?

Tigteren: Nej, men jeg var to Gange mellem de „Savnede“ — før Slaget.

Hurtig Helbredelse.

Læseren kender uden Tvivl Historien om Manden, der var paa Session og angav at være meget tungbør. Han spillede Rollen saa godt, at Lægen nær var bleven narret, men da denne saa pludselig ganske sagde: „Saa kan De gaa,“ glemte Simulanten sig selv, sagde „rask „Tak“ og vilde fjerne sig med et indvendigt Grin — og dermed var han fanget.

En mere drastisk Historie af samme Art fortælles i denne Tid om en uartig Skoledreng et Sted nede i Sydtykland. Han var kommen hylende hjem til sin Fader og klagede over, at en Lærer i Skolen havde slaaet ham saa voldsomt paa Øret, at han aldeles havde mistet Hørelsen.

Den indignerede Fader tog Drengen med hen til en Læge for at faa en Attest til Brug under et Sagsanlæg mod den Barbar til Lærer. Doktoren kiggede paa Drengen, forsøgte med alle mulige Slags støjende Lyde; men Drengen lod til at være saa døv som en Dørstolpe. Saa tog Doktoren et lille Spejl, undersøgte Ørets indvendige Dele og sagde derpaa ganske sagte til den unge Kandidat, der assisterede ham:

„Hm! Et meget slemt Tilfælde. Hele Øret ser ud til at være ødelagt; men jeg kan ikke komme til at se det rigtig indvendig. Hent mig en Kniv, saa skærer vi Øret af.“

Som en Raket for Drengen ned af Stolen, hvor han sad, og gav et Rædselshyl fra sig, som om Kniven allerede var prøvet paa ham.

— Idet Faderen betalte sine 3 Rmk. for „Kuren“, mumlede han i sin Ærgrelse noget om, at Lægerne og Lærerne „holdt nok sammen“.

Sig mig en Gang, Johanne, hvordan gik det egentlig til, at Du giftede Dig med den Mand? Du er atten, og han er seksogtrediv, lige dobbelt saa gammel. Naar Du er fyrrer, vil han være en gammel Fyr paa firs!

Johanne: Ih Gud, ja det har jeg slet ikke tænkt paa.

Fruen (til Pigen, der kommer med Osten): „Stine, tag Klokken af, vend Enden i Vejret og lad den gaa rundt!“

Kaserneblomst.

Underofficeren: Naar jeg kommanderer „Holdt“, er det F brække mig ikke Meningen, at Jeres Forstand ogsaa skal staa stille.

Kunden (i Viktualiebutikken): Jeg vilde gerne se paa et godt Svinehoved.

Lille Dreng: Ja, Herre, Fa' er her straks.

For meget forlangt.

Prangeren: Væs'artig, lille Madam! væs'artig, dejlige, røde, saftige Æbler! De kan selv rave!

Damen: Hvad koster Fjerdingkarret?

Prangeren: Næ, véd De hva' ded sæller vi inte.

A.: (hvis Kone har faaet ham trukket med ud at købe Kjøletøj): Dette Stof vilde kunne give en smuk Dragt.

Fru A.: Aa, der er ingen, der mere gaar med den Slags.

A.: Ja, men hvad siger Du saa om dette?

Fru A.: Aa, det gaar alle mulige med.

Barberen: „De har været her før, siger De, min Herre? Jeg synes virkelig ikke, jeg erindrer Deres Ansigt“.

Herren: „Det er nok muligt. Nu er det lægt over det Hele“.

En tvivlsom Anbefaling.

A.: Hør, det er da en daarlig Skrædder, De har anbefalet mig; hvad tror De, han har gjort med den Overfrakke, jeg sendte ham til Reparation. Han har sat den ud.

B.: Ja, det véd jeg nok, kære Ven, for at indløse min. Anbefal De ham nu videre, saa faar De nok Deres igen.

Fra Landsbyskolen.

Læreren (i Frikvarteret): „Naa Børn, kan saa en af jer give mig en Gaade, som jeg ikke kan gætte, — saa skal han faa en Krone.“

Almindelig Tavshed.

Saa spørger Peter: „Kan Hr. Læreren sige mig, hvad Lighed der er mellem Kronprinsen og mig?“

Læreren grunder og grunder, men maa tilsidst give tabt

„Hvad er det saa Peter?“ spørger han.

„Peter (rejser sig grinende): „Jo'o, vi venter begge to paa en Krone, hi, hi!“

Eva har manglet én Ting, der gør en ung Pige saa glad. Hun har ikke kunnet føle nogen særlig Triumf ved at være hans første Kærlighed.

Saa let at udføre!

Følgende Kunststykke kræver en fast Haand og et skarpt Øje, saa at det er en udmærket Øvelse for dem, der mangler disse Egenskaber. Alt, hvad Du behøver for at udføre det, er en tom Hvidtølsflaske, en 25-Øre og en Ring af stærkt Karduspapir, med en Diameter paa 8—10 Tommer og 1—1½ Tomme bred. For at lave en saadan Ring maa Du tage en Strimmel Papir af 24—30 Tommers Længde, og har Du ikke Karduspapir, kan Du hjælpe Dig ved at klistre to eller tre Strimler tykt Skrive-

papir over hinanden, indtil Ringen er stiv nok. Naar Limningen er tør, kan Du begynde paa Kunststykket. Først bringer Du Ringen i Ligevægt paa Flaskehalsen og lægger derefter 25-Øren oven paa Ringen lige over Flaskehalsen, som vist paa Fig. 1.

Fig. 1.

Derpaa slaar Du med en Lineal, en Pennekniv eller lign. Ringen bort med en hurtig Bevægelse, og dersom Du har stillet det hele op paa rette Maade, vil Mønten falde ned i Flasken.

For Du fremviser dette Kunststykke, maa Du helst øve Dig noget paa det. Naar Du skal anbringe Ringen og Mønten paa Flaskehalsen, vil det være af stor Hjælp at finde en eller anden lodret Linie i Værelset, en Dørkarm eller lign., og stille Flasken saaledes, at den lodrette Linie falder sammen med Flaskens Midtlinie, idet Du derved har et udmærket Middel til at finde den rette Plads for Mønten. Efter at Du har fremvist Kunststykket, flytter Du ligesom tilfældig Flasken, for at ingen skal opdage, at Du har betjent Dig af den lodrette Hjælpelinie i Dørkarmen.

En anden Form for dette Kunststykke er at lægge et Visitkort eller Spillekort paa venstre Pegefinger og oven paa det en Tokrone og derpaa knipse Kortet bort med højre Haand, saaledes at Mønten bliver liggende paa Fingern.

Et tredje Kunststykke er følgende:

Du tager en Strimmel Karton eller andet stift Papir, omtrent 4 Tommer langt og 1 Tomme bredt, bøjer det i en ret Vinkel

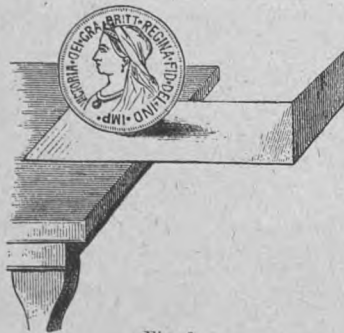

Fig. 2.

omtrent en Tomme fra den ene Ende, lægger det paa Kanten af et glatpoleret Bord og anbringer til sidst en Tokrone eller en lignende Mønt paa Papiret, som vist paa Fig. 2. Depaa slaar Du med en Lineal et rask Slag paa den Del af Papiret, som rager udover Bordkanten. Papiret vil da falde til Jorden, medens Mønten bliver staaende paa Bordet.

Den videnskabelige Forklaring af ovennævnte Kunststykker er den, at Kraften af Slaget med Linealen virker paa Papiret, medens den paa Grund af den Hastighed, hvormed Slaget er fort, ikke faar Tid til at meddele sig til Pengestykket.

Sang og Klang.

Revuesange, Gadeviser og anden spøgefuld Poesi samt passende Musik hertil.

Til denne Afdeling opfordrer vi vore Læsere til at gøde Bidrag, og vi venter os særlig interessante Resultater af det gode danske Humør paa dette Omraade.

Bidragene kunne bestaa i: 1) En original komponeret, let sangbar Melodi, 2) en original Sang eller Vise, hvis Karakter er angiven i Overskriften til denne Afdeling, eller 3) baade Melodi og Sang.

For det Bidrag, som efter Redaktionens Skøn er det bedste, gives en Præmie, bestaaende af Varer fra Zachariaes Magasiner, Kultorget 16, til Værdi

10 Kroner

Manuskripterne maa indsendes i Konvolut mrkt. „Sang og Klang“ og være forsynet med Navn og Adresse.

Det bemærkes, at der vil blive givet Præmie baade for Melodien og Teksten, selv om begge Dele indsendes fra samme Haand.

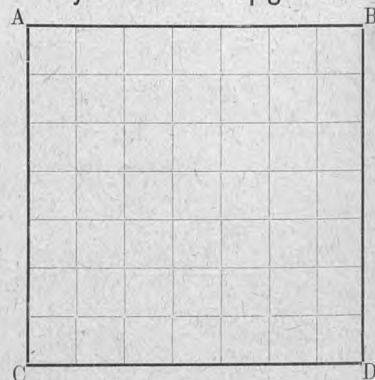
Redaktionen forbeholder sig i sidstnævnte Tilfælde Ret til eventuelt at benytte Melodien med Udeladelse af Teksten eller omvendt, samt ad anden Vej at lade komponere Musik til en antagen Tekst eller skrive Tekst til en antagen Melodi.

Løsningen paa Præmiegaaden i Nr. 1 er:

RUNDETAARN.

Der indkom ligesom forrige Gang et betydeligt Antal Løsninger, hvoraf der ved Lodtrækning er udtaget 50. Disse lykkelige 50 vil i Januar Kvartal faa vort Blad „FØR OG NU“ frit tilsendt.

Ny Præmie-Opgave.

Naar man tager Tallene 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, og adderer dem, bliver Summen 28.

Opgaven er nu at anbringe disse Tal (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7) i ovenstaaende Felter saaledes, at Summen af Tallene i hver af de 7 Rækker bliver 28, enten man regner fra venstre til højre, fra oven og nedad eller diagonalt fra A til D eller fra B til C.

Som Læseren ser, er der i alt 49 Felter, der skal udfyldes med Tal, man faar altsaa 7 Gange Brug for Tallene i Rækken 1—7.

For at lette vore Læsere Problemet Løsning, skal vi opgive, at en korrekt Løsning lader sig opstille med Tallene 2, 6, 5, 7, 1, 4, 3 i øverste Række, læst fra venstre til højre (Rækken nærmest Bogstaverne A og B) og med Tallene 2, 4, 6, 5, 3, 7, 1 i første Række, læst fra oven og ned ad (Rækken nærmest Bogstaverne A og C), samt med Tallene 3, 6, 2, 4, 5, 7, 1 diagonalt fra B til C. Resten af Tallene maa Læseren selv udfylde.

For de rigtige Løsninger af denne Opgave udsætter vi 50 Præmier, hver bestaaende af et Abonnement paa Januar Kvartal af vort Blad „FØR OG NU“.

Præmierne fordeles ved Lodtrækning.

Obs. Løsningerne, som maa være forsynede med den øverste paa denne Side anbragte Præmie-Kupon, modtages til Fredag den 12. Februar Kl. 12 Middag.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig, og Abonnementsprisen er

60 Øre Kvartalet.

Tegn strax Abonnement
(Send Rekvitionen til Kontoret. 16 Kultorget.)

Insekternes Styrke.

At Insekterne i Almindelighed er i Besiddelse af forbavsende Styrke, er ofte omtalt i Blade og Tidsskrifter, nærmest som et Kuriosum. Derimod mindes jeg ikke nogen Sinde at have set Sagen fremstillet grafisk og skal derfor i følgende illustrerede Artikel fremkomme med nogle interessante Kendsgerninger og Resultater.

Til mine Forsøg paa at danne mig en Forestilling om Insekternes Styrke valgte jeg tre beslægtede Arter af Insekter, nemlig en almindelig Stueflue, en Ørentvist og en Hus-Edderkop; men skønt det ganske vist efter megen Møje lykkedes mig at faa Fingre i sidstnævnte Medskabning, havde jeg dog visse Betænkeligheder ved at sætte den til strengt Arbejde. En Edderkop er nemlig saa smal om Livet, at den rimeligvis vilde være gaaet midt over, naar den skulde bære noget i Benene, medens jeg holdt den i Bagkroppen, og min Hensigt var jo ikke at begaa Dyrplageri. Derfor slog jeg mig til Ro med min Flue og min Ørentvist, men havde ogsaa saa megen Fornøjelse af deres atletiske Præstationer, at jeg ikke betænker mig paa at omtale dem for „FØR OG NU“s Læsere.

Mine Forsøg viste mig, at man ikke skal nære altfor høje Tanker om Fluens Anvendelighed til Trækbrug — den holder mere af at bruge Vingerne end Benene. Sidstnævnte Vedhæng er udstyrede med ligefrem forbløffende Kræfter, saaledes som nedenstaaende vil vise.

Jeg havde altsaa fanget en Flue, som selvfølgelig ved en eller anden Lejlighed havde rapset af mit Sukker og øvrige lækre Sager, og jeg dømte den derfor uden Skrupler til som en Slags Erstatning at vise sine Musklers Styrke. Jeg vilde dog ikke overanstrenge den, saa den fik kun Lov til at forsøge sig paa lettere Arbejde.

Paa mit Bord havde jeg lagt en Mængde smaa Firkanter af temmelig svært, blaat Papir, allesammen af forskellig Størrelse. Jeg tog min Flue om Vingerne, lod den forsøge at faa fat i en af Firkanterne og saa nu et fornujligt Syn. Hver Gang den løf-

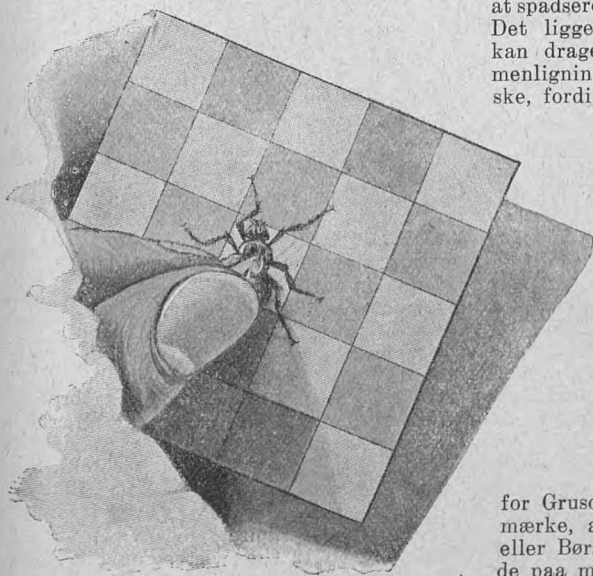

Fig. 1.

tede et af Stykkerne, vendte den op og ned paa det, idet den naturligvis bestræbte sig for at spadsere hen over det, men opnaaede kun, at Papiret gled bort under dens Fødder. Men maaske havde den lige saa megen Fornøjelse heraf, som hvis den havde faaet sin egen Villie.

Jeg gav den derpaa et Stykke Papir, som stillede dens Kræfter i det mest glimrende Lys, fordi Papiret hverken var for let at tumle eller saa tungt, at den fik Krampe i

Benene af at bære det. Papiret var omtrent 25 Gange større i Areal end Fluens Længde, og Fig. 1 kan give Dem et lille Begreb om dets Størrelse i Forhold til Fluen. Jeg har beregnet, at en Mand for at udføre en tilsvarende Kraftproduktion maatte løfte et meget tykt og svært Tæppe, 25 Fod langt og bredt. Men vel at mærke,

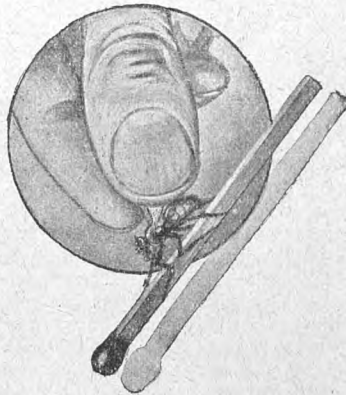

Fig. 2.

Hjælp af sine Ben eller Sugeskiverne paa dens Fødder, er og bliver det et højt mærkværdigt Fænomen.

Fig. 2 kan maaske give Dem en endnu klarere Forestilling om Fluens Kræfter, og De maa erindre, at Fluen, naar som helst den selv vilde, kunde slippe den Genstand, som den bar med sine Ben. Den løftede med Lethed en Tændstik, der er syv Gange længere end en Flue. Paa Billedet er Fluen tegnet noget for stor i Forhold til Tændstikken. Dersom man drager en Sammen-

Fig. 3.

ligning mellem Fluen og en Mand, vilde Tændstikken svare til en Bjælke af 35 Fods Længde og af Tykkelse som et almindeligt Menneske. De vil vist nok betragte en saadan Bjælke som en ganske antagelig Byrde at slæbe af med og meget betakke Dem for at spadsere af Sted med den under Armen. Det ligger i Sagens Natur, at man ikke kan drage en fuldstændig nøjagtig Sammenligning mellem en Flue og et Menneske, fordi deres Legemsbygning er saa forskellig; men mine Forsøg havde faktisk godtgjort, at en Flue med Lethed løfter 3—4 sammenbundne Tændstikker. Bjælken paa Fig. 3 er 5 Gange længere end Manden, svarende til Forholdet mellem Fluens og Tændstikkens Længde paa Fig. 2; men som bemærket er Tændstikken i Virkeligheden syv Gange længere end Fluen.

Til mine næste Forsøg udsaa jeg mig en ny Flue og fik efter en drillende Kamp med dens behændige Ben bundet et Stykke Traad om et af dem (Fig. 4).

For at undgaa Beskyldninger for Grusomhed imod Dyret skal jeg bemærke, at Fluens Ben er besatte med Haar eller Børster af en saadan Længde, at de paa menneskelige Lemmer vilde svare til Grenene paa en Hotyv. Disse Børster forhindrer en Traadløkke i at glide af Benet, selv om den er løst bundet, og jeg bandt „Rebet“ langt løsere om Fluens Ben end mangen Dame snører sit Korset.

Jeg havde altsaa Dyret og Traaden, som var en halv Alen lang, foran mig paa et Bord. Saa snart jeg slap Fluen, forsøgte den at flyve, men forgæves, hvorpaa jeg klippede noget af Traaden. Dette maatte jeg gentage flere Gange, da Fluen stadig varude af Stand til at komme paa Vingerne, indtil den omsider følte sig saa lettet,

at den i en yndefuld Bue svang sig op i de øvre Regioner; men da var der ogsaa klip-pet saa meget af Traaden, at den kun var

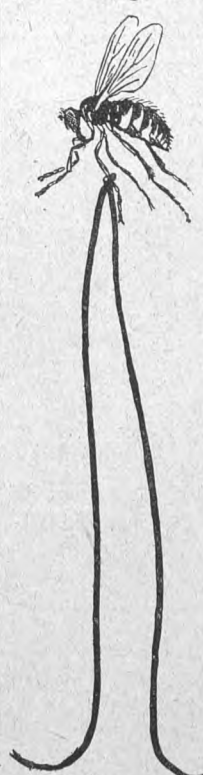

Fig. 4.

bleven 12 Gange saa lang som Dyrets Legeme, og dens Vægt var netop tilstrækkelig til at holde Fluens indenfor mine Øjnes Rækkevidde, saaledes at jeg kunde følge alle dens Bevægelser.

Jeg maa nu bede Dem betragte Matrosen paa Fig. 5. Han er 2 1/2 Al. høj og bærer 30 Alen Tov, langt tykkere end hans eget Laar. Jeg tør holde adskilligt paa, at den begede Gut snart vilde give tabt, hvis man opfordrede ham til at løfte saadan en Rulle Tov — jeg vil slet ikke tale om, hvad han vilde sige, dersom han skulde have den bundet om det ene Ben og forsøge paa en Luftrejse dermed.

Det kan maaske interessere Læseren at se, hvorledes jeg beregnede Forholdet mellem Tovet og Matrosen. Denne er 5 Fod høj. Jeg delte ham i 5 Dele og tegnede Cirkel inden for Cirkel i nedenstaaende Forhold:

En Cirkel var 2/5 af Matr. = 6 Fod i Omkr.

— — — 3/5 — — — = 9 — — —

— — — 4/5 — — — = 12 — — —

— — — 5/5 — — — = 15 — — —

— — — 6/5 — — — = 18 — — —

Sum 60 Fod.

For at komme til Klarhed over Vægten af de forskellige Ting, jeg anvendte til at prøve mine Forsøgsdyrs Kræfter med, forfærdigede jeg en lille Vægtskaal og brugte som Lodder smaa Stykker Pap, af hvilke hvert enkelt vejede lige saa meget som en Flue, resp. en Ørentvist. Papirstykket paa Fig. 1 er omtrent 10 Gange tungere end Fluen, der bar det, Tændstikken vejede 4 Gange saa meget, og Traaden en halv Gang saa meget som min Flue.

Naar Talen er om Muskelstyrke, er der en Insekt-Art, som langt overgaa de andre, nemlig Billerne. For imidlertid saa vidt muligt at gengive Dyrene i Legemsstørrelse, saa at Læsere gennem Illustrationerne kan faa den rette Forestilling om mine Forsøgs Beskaffenhed, valgte jeg ikke Kakerlakker, fordi de er for store, men udsøgte mig en Ørentvist. Det gjaldt nu om at faa lagt Seletojet paa den, for at anvende den til mine Forsøg; men dette var forbundet med store Vanskeligheder. Jeg prøvede at tøjle den med en Papirstrimmel, som blev lagt over dens Krop og fastholdt til Bordet med Knappenaale, medens jeg bestræbte mig for at bringe en Traad om Livet paa den; men for jeg naaede saa vidt, havde den arbejdet sig løs og pilede over Bordet.

Jeg kunde ikke godt holde den med den ene Haand og lægge Selen paa med den anden, og jeg kunde ikke faa nogen til at hjælpe mig, paa Grund af den Afsky, de fleste Mennesker nærer for Insekter. Efter mange forgæves Forsøg, kastede jeg endelig Traaden fra mig paa Bordet og lod Ørentvisten gore, som den vilde. Tilfældig-

Fig. 5.

vis kom Traaden til at danne en Løkke, som indespærrede Ørentvisten, og jeg havde nu min Morskab af at se paa Dyrets Krum-spring for at komme ud af den Indhegning, Traaden dannede om den. Saa snart Ørentvisten var kommen Traaden en halv Tomme

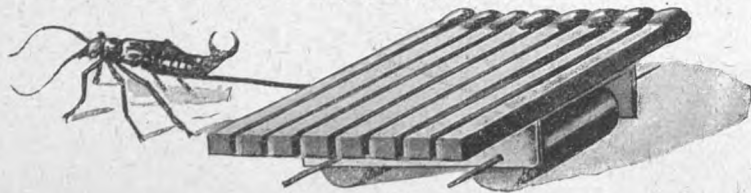

Fig. 6.

nær, standsede den pludselig, gjorde kort omkring og ilede i modsat Retning, for straks at standse paa ny, naar den var kom-

nedad, medens Hjulene bestod af to Stykker Blyant, fastholdte ved Naale. Til dette Køretøj blev Ørentvisten forspændt, hvorpaa jeg taalmodig satte mig ned og afventede, hvad der vilde komme. Efter at Ørentvisten havde betænkt sig lidt, tog den sig pludselig sammen og slog straks over i, hvad jeg vil kalde „en jævn, lille Lunte“, idet den nok saa net trak Vognen efter sig. Jeg lagde da en Tændstik paa Køretøjet, uden at det i mindste Maade syntes at afficere Ørentvisten. Tændstik efter Tændstik blev derefter anbragt paa Karren, til der i alt var otte.

Fig. 7.

men hen til Traaden. Da den i nogle Minutter havde forlystet sig paa denne Maade, begyndte den at dreje sig om sig selv lige

Paa dette Tidspunkt begyndte Dyret at vise Tegn paa, at det maatte „hænge i“ for at faa Vognen med sig, omtrent som naar en Hest arbejder sig op ad en Bakke med et tungt Læs, og skønt det viste sig, at Ørentvisten kunde trække mere end otte Tændstikker, var det dog tydeligt, at den blev overanstrengt derved.

Jeg vejede nu de otte Tændstikker og fandt, at deres samlede Vægt var 24 Gange saa stor som Insektets. Hver Tændstik var fire Gange saa lang som Ørentvisten, alle otte altsaa 32 Gange længere end Dyret. Naar man ser bort fra det

Fig. 8.

i Midten af Indhegningen, idet den uafbrudt holdt Bagkroppen i Vejret og øjensynlig forsøgte at knibe sig selv i Halsen. Den opførte sig, som om den var gaaet helt fra Forstanden, og troede sikkert, at Løkken var en kæmpemæssig Slange, der vilde æde den. Da jeg havde set mig møt paa den, befriede jeg den fra den indbildte Fare, fodrede den op og opnaede omsider at faa en Traad anbragt om Livet paa den. Den kunde først slet ikke finde sig til Rette i sin nye Stilling, men efterhaanden vænnede den sig til Traaden, hvorpaa jeg skred til de egentlige Forsøg.

forskellige Antal Ben, svarer en Hests og en Ørentvists Proportioner omtrent til hinanden. Jeg har derfor paa Fig. 7 afbildet en Hest, der trækker Bjælker, som i Forhold til Hesten er lige saa lange, som Tændstikkerne er det i Forhold til Ørentvisten.

Jeg antager næppe, at man vilde sætte en almindelig Hest — maaske ikke engang to — til at trække otte saadanne Bjælker.

Dersom Bjælkerne blev skaarne til i Stykker, lige store paa alle tre Ledder, vilde der udkræves et meget langt Køretøj til at transportere dem paa; dets forholdsvise Størrelse er vist paa Fig. 8. Otte Tændstikker var normalt Læs for Ørentvisten, som ikke havde Øvelse i den Slags Arbejde og selvfølgelig ikke var gunstig stemt imod det, fordi den ikke, som Hesten, ved, at efter Arbejde følger Hvile. Med Hensyn til, hvad en Ørentvist virkelig kan trække, behøver De kun at se paa Fig. 9, for at forstaa, hvor stort dens Læs da bliver.

Jeg gav en Tavle en svagt skraanende Stilling ved at lægge en Blyant under den ene Ende og satte Ørentvisten og dens Vogn derpaa. Det gik som en Leg for den. Saa lagde jeg et Møntstykke paa Vognen og tænkte: „Naa, min Ven! Nu maa Du vist

give tabt.“ Men nej! Ned ad Bakke lykkedes det virkelig Ørentvisten at trække dette enorme Læs, ganske vist ikke uden Besvær. Jeg maa bemærke, at naar Ørentvisten standsede, saa standsede Vognen ogsaa og rullede ikke videre af sig selv, hvoraf det altsaa fremgaar, at det var Dyret alene, der bevægede Vognen, idet „Bakken“ ikke var saa stejl, at Køretøjet kunde rulle ned ad den ved sin egen Vægt.

Tavlens nøjagtige Hældning er angivet paa Fig. 10, hvor en Hest ses trækkende et Læs Tømmer af forholdsvis samme Vægt som Pengestykket. Ved Vejning viste det sig, at et Pennestykke vejer lige saa meget som 83 Tændstikker. Da en Tændstik er 4 Gange længere end en Ørentvist, maa vi altsaa dele Bjælkerne i Stykker, der forholdsvis svarer til Længden af en Hest, og ved et nemt Regnestykke naar vi altsaa det forbausende Resultat, at vi behøver 332 svære Bjælkestykker, lige saa lange og tykke som en Hest, for at faa et Læs, der svarer til, hvad Ørentvisten trak hen ad Tavlen.

Maalt med en anden Maalestok er Sagen lige saa overraskende og giver en Forestilling om Ørentvistens vældige Kræfter. Man regner, at en Hest kan trække et Læs som i Vægt svarer til to Hestes Vægt. Pennestykket vejer lige saa meget som 250 Ørentvist, og en Hest maatte altsaa, dersom den skulde trække forholdsvis det samme

Fig. 11.

Læs, som Ørentvisten trak, have ikke to, men 250 Heste paa Vognen. — Under de foregaaende Beregninger har jeg forudsat, at de to Køretøjer, som Hesten og Ørentvisten trak, havde for-

holdsvis samme Vægt; men i Virkeligheden har Ørentvisten slaaet Hesten med en overordentlig smuk Rekord, idet Papvognen med sine to solide Blyantshjul vejede 46 Gange mere end Ørentvisten selv.

Den sidste Opgave, jeg stillede min dyrebare Ørentvist, er af-

Fig. 9.

Jeg havde i Forvejen lavet en lille Karre, 1 Tomme lang og 3/4 Tomme bred, dannet af et Stykke Pap, hvis Sider var bøiede

Fig. 12.

bildet paa Fig. 11. Jeg holdt den svævende i Luften og lod den selv vælge sig en Strimmel svært, blaat Papir. Der var ikke Tale om at anvende Tvang; den kunde tage Papiret eller lade være. Om Dyret vilde „vigte sig“ med sine Kræfter, ved jeg ikke, men det gav sig dristigt i Lag med en Strimmel, der var 20 Gange saa lang og rigelig saa bred som det selv. Det er værd at lægge Mærke til, at Ørentvisten kun brugte to af sine Ben til at løfte Papiret med, og i Modsætning til Fluen vendte og drejede den ikke paa det, men holdt kun fast paa det i bister Ro.

Jeg vejede Papiret, hvis Vægt viste sig at svare til 12 Ørentviste. Paa Fig. 12 har jeg afbildet, hvad dette vil sige, dersom Talen er om Mennesker. De Reb, som binder Mændene sammen kan godt lades ude af Betragtning; thi Ørentvisten løftede Papirtrimler, som var tungere end den, der her er lagt til Grund for Beregningen.

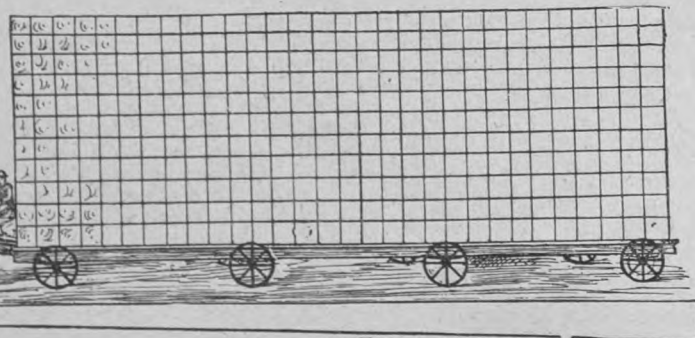

Fig. 10.

Smaafortællinger,

korte Historier, spændende Episoder interessante Selvoplevelser morsomme Hændelser, satiriske Betragtninger over Døgnets Begivenheder etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til at indsende originale Bidrag til denne Afdeling. Manuskriptet maa ikke optage mere end to, højst tre, trykte Spalter i Bladet.

For det Bidrag, der efter Redaktionen Skøn er det bedste, giver vi en Præmie, bestaaende af Varer fra Zachariaes Magasin efter Vedkommendes eget Valg til en Værdi af

10 Kroner.

Manuskriptet maa indsendes i Konvolut mrk. „Smaafortællinger“ og være forsynet med Indsenderens Navn og Adresse samt være paaklæbet den øverst paa denne Side anbragte Præmie-Kupon.

Redaktionen paatager sig intet Ansvar for de indsendte Manuskripter, der ikke benyttes, og forbeholder sig Ret til at trykke saavel de premierede som de ikke premierede Bidrag i Bladet.

Liv for Liv.

I.

Selv mord i et pludseligt Anfald af Sindsforvirring,“ lød Øvrighedens Kendelse. Sagen var meget simpel, saavel Sir Henry Deanes som hans Husstands Forklaringer stemmede ganske overens. Den Afdøde, James Burton, havde været Tjener hos Sir Henry i over 25 Aar; det var en paalidelig og ædruelig Mand, men i det sidste Par Uger havde Sir Henry bemærket, at Fyren var lidt anderledes, end han plejede at være. Man vidste, at Burton havde faaet Brev fra en Fætter i Amerika, og denne Fætter havde det nok meget daarligt — det var sandsynligvis det, der havde gjort den skikkelige Tjener melankolsk. Sir Henry havde ikke taget nogen videre Notits deraf, men saa var det den 18. Januar i Aar, at Fru Johnson — hans Husbestyrerinde — om Morgenen kom styrtende ind til ham, højlig forskrækket, og bad ham øjeblikkelig komme over paa Burtons Værelse. Der saa Sir Henry den Afdøde ligge i Sengen med et frygteligt Saar tværs over Struben; paa Gulvet ved Siden af Sengen laa en blodig Barberkniv. Sir Henry var straks klar over Situationen: Burton maatte have begaaet Selvmord.

Fru Johnson kunde yderligere forklare, at den Afdøde havde talt til hende om sin amerikanske Fætter, hvis Skæbne han syntes at være meget bedøvet over. Han havde ogsaa sagt til Fru Johnson for kort Tid siden, at samme Fætter altid havde været lidt „løjerlig.“

Alle Mennesker nærede Sympati for Sir Henry, for det var tydeligt nok, at den sørgelige Begivenhed i hans Hus havde gjort et dybt Indtryk paa ham og angrebet hans i Forvejen ikke synderlig stærke Nerver.

Hans Læge raadede ham til at rejse en Tur, og et Par Dage efter at Øvrigheden havde foretaget sit Forhør, meldte de lokale Blade, at „Sir Henry var afrejst til Ulandet.“

Velunderrettede Folk vilde forøvrigt vide, at der var andre Aarsager til den brave Godsejers Nervesygdom. Det skulde i de sidste Aar være gaaet stærkt tilbage for ham. Han havde en gammel, ugift Tante med en temmelig betydelig Formue; men der yntedes om, at han for længe siden havde faaet den Part, der kunde tilkomme ham efter hendes Død; der var et Par gifte Søstre, der ligeledes skulde arve hende, og den gamle Dame havde næppe nogen Grund til at favorisere ham paa Søstrenes Bekostning.

II.

Sir Henry Deanes Rejse blev brat afbrudt ved, at den omtalte bedagede Tante

afgik ved Døden. Skønt denne Begivenhed ikke kunde siges at høre til de uventede Familiesorger, eftersom den værdige Dame var 85 Aar og tilmed i den senere Tid havde været temmelig aandssvag, lagde Folk Mærke til, at Sir Henrys Tilstand nu var bleven helt foruroligende; han var paa en Gang kommet til at se mindst ti Aar ældre ud!

En Aften, henvend fjorten Dage efter Tantens Begravelse, fortalte Husbestyrerinden, at en pjaltet Vagabond havde lusket om udenfor Huset hele Eftermiddagen.

„Vorherre maa vide, hvad han vil her,“ tilføjede hun; „han ser ud til at være halvførstyrret i Hovedet; jeg blev ganske nervøs — hu — det er slet ikke hyggeligt.“

„Hm!“ sagde Sir Henry temmelig lige-gyldig. „Ser De ham igen, saa send en af Tjenerne ud til ham med et Par Skilling og lad ham samtidig vide, at hvis han ikke holder sig borte herfra, lader jeg ham arrestere.“

„Aa, Sir Henry, se!“ Og Husbestyrerinden pegede hen imod Vinduet. Hun var bleven bleg som et Lig og greb i sin Forfærdelse sin Husbond i Armen.

Sir Henry gik hen til Vinduet og saa ud. Det var meget mørkt udenfor, og der var intet at se. Efter at have stirret ud i Mørket i nogle Øjeblikke gik han igen bort fra Vinduet.

„De maa have set Syner, Fru Johnson,“ sagde han. „Der er ikke en Kat derude — jeg maatte kunne have hørt det, hvis der havde været nogen. Gaa nu i Seng og sov ganske roligt. De er maaske nervøs i Aften.“

„Nej, jeg ser slet ikke Syner, Sir Henry. Jeg saa Manden kigge ind af Vinduet, saa sandt som jeg staar her. Og hans Øjne aa, Sir Henry — — —“

„Hvad var der med hans Øjne? Lad nu være med at fantasere, men skynd Dem i Seng, saa gaar det over.“

„Hans Øjne mindede mig“ — Husbestyrerinden sænkede uvilkaarlig Stemmen og fortsatte hviskende — „om stakkels James.“

Sir Henry saa over Skulderen hen paa hende; det var et skarpt undersøgende Blik, der gjorde hende helt bange for ham; saa sagde hun hurtigt „Godnat“ og forlod Værelset.

Da Døren var lukket efter hende, kastede Sir Henry sig i sin Lænestol og henfaldt i dybe Tanker.

„Mærkeligt nok,“ brummede han for sig selv; „det er akkurat i Dag to Maaneder siden, James begik Selvmord. Jeg tror ikke paa Gengangere, ellers havde jeg maaske haft Besøg af dem før i Aften. Vrovl — Dumhed — Overtro — naar en Mand er død, saa er han død og dermed Basta. — Hvad var det? Jeg synes, der gik nogen ude i Haven!“

Han saa hen til Vinduet og lyttede — Jo, der var bestemt nogen, og pludselig viste der sig en Mand, som saa paa ham igennem Vinduet.

Øjnene, — disse Øjne! Jo, Husbestyrerinden havde Ret. Sir Henry, der ellers ikke var nogen Kujon, blev betagen af en Rædsel saa stærk, at han rystede over alle Lemmer. Han stirrede paa Manden ude af Stand til at røre sig eller tale.

Hvordan Fyren fik Vinduet op udvendigt fra, var Sir Henry ikke klar over; men paa en Gang saa han ham svinge sig op i Vindueskarmen, dumpe ind i Værelset og styre sine Skridt hen imod Stolen, hvor Sir Henry sad.

Den ærværdige Adelsmand rejste sig i sin fulde Højde og maalte den frække Gæst med et knusende Blik fra Hoved til Fod. Det var en pjaltet Fyr med vildt, uredt Haar og et Par store Øjne, der paa en Gang var ængstelige og udfordrende.

„Hvor Djævelen tør De komme her ind!“ torndede Sir Henry.

„Bare rolig, Sir — bare rolig; jeg vil kun tale et Par Ord med Dem.“

Han talte med en ejendommeligt barnlig Stemme, der lød meget mærkelig.

Sir Henry stirrede paa den forbavsende Fremtoning, der lignede et Spøgelse. Og disse Øjne! Da han saa ind i dem, gav det et Sæt i ham, som om han var stukken af en Hugorm. Han sprang los paa Manden, greb ham i Halsen og rystede ham som en Hundehvalp.

„Hvem er De, i Himlens Navn!“ raabte han. „Hvis De ikke inden to Sekunder er ude af det Vindue igen, skal jeg —“

„De vil maaske myrde mig, som De gjorde ved stakkels James.“

Manden talte ganske roligt og med den uskyldigste Mine af Verden, men Virkningen var ubeskrivelig.

Adelsmanden slap sit Tag, brummede en Ed og sank tilbage i sin Stol, rystende, som om han havde Feber, medens den kolde Sved sprang frem paa hans Pande.

„Jo — o, Sir Henry,“ fortsatte den fremmede, synlig tilfreds med den Virkning, hans Ord havde gjort, idet han traadte nærmere, og stirrede paa sin Kontrapart med et vildt, triumferende Udtryk i sine store, underlige Øjne — „De myrdede stakkels James, jeg ved det. Han skrev til mig, medens jeg var i Amerika, at De havde narret Deres Tante alle hendes Penge fra for at dække Deres Gæld, det havde han tilfældigt opdaget. Da jeg saa hørte, at han skulde have taget sig af Dage, sagde jeg straks til mig selv: Nej, det hænger vist ikke rigtigt sammen. Sir Henry har myrdet ham for at faa ham af Vejen! Det var et Vidne, der kunde være til Besvær, hvis der kom Vrovl! Og nu er jeg kommen for at hævne ham, forstaar De — Liv for Liv — Blod for Blod — det siger Loven! James var min Fætter, forstaar De, og —“

Sir Henry saa' op. Hans Ansigt var blegt som en Døendes. Saa rædselsfuldt var hans Udseende, at det endog gjorde Indtryk paa det halvt forrykte Individ, der stod foran ham.

„Føj, hvor De ser daarlig ud!“ sagde Manden og gik et Skridt tilbage.

Sir Henry pegede mod Vinduet. „Gaa!“ sagde han hæst „gaa!“

„Ja, jeg vil gaa, Sir Henry. Men Liv for Liv — det er, hvad jeg forlanger.“

Han saa' endnu en Gang paa Sir Henry med disse store, stirrende Øjne, og forsvandt derpaa ud af Vinduet.

Den ærværdige Adelsmand sank atter tilbage i Stolen og saa stift paa den pjaltede Vildmand, idet han forsvandt, og de Ord „Liv for Liv“ blev ved at ringe fer Morderens Øren, som ringede det til hans egen Begravelse.

Alt det passerede stod for ham med rædselsfuld Tydelighed. James Burton havde været beskæftiget i et Rum ved Siden af hans Arbejdsværelse, og havde ikke kunnet undgaa at høre, hvad der var passeret mellem ham og hans aandssvage gamle Tante. Da Sir Henry til sin Forskrækkelse opdagede ham, kunde han læse paa Tjenerens Ansigt, at han havde hørt mere, end han skulde. Fra dette Øjeblik af var det Sir Henrys faste Beslutning, at Manden skulde dø — han kunde gøre ham altfor megen Skade. Han erindrede tydeligt det Udtryk af vild Rædsel, der stod malet i Tjenerens Øjne, da han vaagnede i sin Seng og saa Sir Henry staa over sig med en Barberkniv i Haanden. Og saa — Fy! Hvor Blodet sprøjtede og flød! „Liv for Liv“ — Ordene blev ved at ringe i hans Øren.

Som en Søvn-gænger rejste han sig, gik hen til et Skab og trak en Skuffe ud. Der laa en lille sølvbeslaaet Revolver. Sir Henry undersøgte den mekanisk. Der var tre Patroner i den. Klik! Det tomme Rum passerede Løbet; det næste var ladt.

Sir Henry satte sig i sin Stol, skruede Lampen ned og betænkte sig nogle faa Sekunder. Saa lød der i Nattens Stilhed et Skud, der gav Genlyd gennem hele det store, gamle Hus, medens en underlig, pjaltet, halvt forstyrret Nattevandrer udenfor mumlede „Blod for Blod! Liv for Liv!“

Den gaadefulde Skønhed.

Fortælling fra forrige Aarhundredes

Slutning.
(Fortsættelse.)

Da han nogle faa Uger efter den saakaldte Restauration*) forsvandt eller døde, efterlod han sig et Dokument, hvorefter hans Formue meget retfærdigt skulde deles lige mellem hans Søner, men han stillede den Betingelse, at de, og deres Arvinger i Fremtiden skulde forpligte sig til at lære og huske den Katekismus, han havde forfattet.

Saaledes gik det til, at alle de Descendenter, der fulgte efter ham, lærte den udenad lige til min egen Generation i det mindste. Og da den gamle Pergamentbog blev borte for Hugh Amory, var det naturligt, at han var meget uheldig.

„Det kunde se ud til,“ sagde jeg, „at Mrs. Haynes har set Lejlighed til at faa fat i Bøgerne, medens hun residerede som Portnerske paa Gammelkloster; skønt hvad hun har villet med den gamle Pergamentbog, kan jeg ikke forstaa. Hvad Biblen angaar, da kunde hun jo have faaet en hel lille Formue for den, hvis hun kunde have realiseret den, uden at der faldt nogen Mistanke paa hende for at have stjaalet den. Katekismen derimod havde jo ingen Interesse for Uvedkommende.“

Som jeg havde gjort denne Bemærkning, ringede nogle Ord, en vis Dame havde sagt igaar, for mine Øren:

„Hvis De er en Mand, der tænker, kunde De gøre bedre Brug af Deres Tid end at lede efter gamle Sække og druknede Munke.“ „Jeg holder Traaden i min Haand.“ „Hvad vilde De give mig for en Nøgle?“

Var det tænkeligt, at der i dette Stykke gule Pergament fandtes den „Nøgle“, hun talte om, naar jeg blot forstod at bruge den paa den rigtige Maade?

Den hidtil for mig saa meningsløse Amory-Katekismus blev mig paa en Gang en interessant og kær Ting. Maaske havde den for ikke længe siden hvilet i en sød lille perlebehandsket Haand; i hvert Fald havde denne Haands elskelige Ejerinde hentydet til den igaar. Til Trods for Paulas — virkelige eller paatagne — Angst for dette Værelse var jeg bestemt paa, at jeg vilde bo i det, naar vi en Gang kom til at opholde os paa Gammelkloster.

Om Paula gættede mine lønlige Tanker i dette Øjeblik, kan jeg ikke vide; men det lød, som om hun vilde afbryde mig i mine Betragtninger, da hun med en skarp, lidt dirrende Stemme sagde til Onkel Wilfrid:

„Hør, Onkel, vi venter en nærmere Forklaring paa, hvad Du mente, da Du sagde, at i denne Bog er gemt en Families Mystorium — og dens Tragedie.“

„Glemte jeg at fortælle det?“ sagde Onkel, der aabenbart ogsaa var henfalden i Refleksioner over Fundet. „Jo, denne Lord Loveless gik omkring og fortalte brovtende til alle dem, han traf paa, at han havde forfattet en Katekismus, og det var en af Grundene til, at man antog ham for at være gal. En anden Grund var hans System med Uhrværket, der paa en eller anden Maade syntes at staa i Forbindelse med Katekismen, som han forøvrigt bestandig rettede paa og skrev en igen.“

I selve dette Værelse, som han havde ladet indrette til sit Arbejdsværelse, blev Katekismen en Dag funden, frisk renskrevet og med det ufuldendte Rids af en Bygningsplan, som I ser foran i Bogen. Han selv var forsvunden, og man saa ham aldrig mere. Der blev søgt efter ham i lange Tider paa alle tænkelige Steder, men forgæves. Til sidst slog man sig til Ro med,

at den halygale Mand med de sære Ideer paa en eller anden mystisk Maade havde taget sig af Dage, og hans Arvinger fik Autoriteternes Tilladelse til at dele hans Efterladenskaber i Overensstemmelse med hans skriftlig optegnede „sidste Vilje“. Det laa nær for Folk at tro, at den mærkelige „Katekismus“ havde noget med hans gaadefulde Forsvinden at gøre.“

„Men, hvad skal vi gøre med den nu, da vi har fundet den?“ spurgte Paula.

„Hugh Amory er død,“ sagde min Onkel sørgmodigt, „og vi tre er de nærmeste Slægtninge, der er tilbage. Hvad der egentlig bør gøres med Biblen og den lille Pergamentbog, er jeg ikke paa det Rene med i Øjeblikket. Foreløbig vil jeg tage dem i Forvaring.“

„Og Nøglen?“ sagde Paula, idet hun med et triumferende Smil rakte den i Vejret. „Den gør jeg foreløbig Paastand paa at beholde. Jeg véd nok, hvad jeg vil gøre med den, og I vilde vist gøre store Øjne, om jeg sagde jer det, men jeg siger det ikke!“

IX. Kapitel.

I Uvejrs og Mørke.

Lady Towers — som slet og ret havde heddet Mrs. Towers, da vi sidst saa hende — havde stort Selskab. Hun var lille; hun var trind og buttet, hun talte Italiensk, hun skrev Noveller og, hvad mere var, hun fik dem sommetider trykte. Hendes store, stærke, rødmosede, godmodige Gemal, der var en gammel Bekendte af Sir Wilfrid fra den Tid, de var Studenter sammen i Oxford, havde opnaaet et vist Ry som Portrætmaler ved Hoffet og var derigennem bleven optagen i Ridderskabet. Og efter at Ægteparret var indtraadt i denne Værdighed, samlede de med en vis Stolthed „Spidserne“ af Kunsten, Videnskaben og Politiken i deres hyggelige Stuer paa Hazelmout.

„Det var nydeligt af Dem, at De kom,“ sagde Lady Towers da hun modtog os ude ved Trappen, „i Særdeleshed De, kære Sir Wilfrid, som er saa frygtelig optagen af Deres skrækkelige lærde Bøger. Men nu maa De love mig at slaa Dem til Ro her paa Hazelmout og lade Bøger være Bøger, for at De kan hvile Dem ud, og vi nyde godt af Deres interessante Selskab.“

„Og Miss Wynne“ — fortsatte hun i straalende Humor, „De er jo bleven endnu yndigere, end De var for tre Aar siden, da vi sidst saa Dem. Og hvad Dem angaar Terry, De er jo bleven en hel Kæmpe! — Ja, det gaar vist slet ikke an at sige Dem, hvor smuk De er, for saa bliver De vel endnu stoltere, end De er i Forvejen!“

— Det var Folk, vi egentlig ikke var komne ret meget sammen med. Vi havde kendt dem saa længe, jeg kunde huske tilbage; men vore Sammenkomster havde for det meste indskrænket sig til tilfældige Møder i Theatre og Koncertsale, og vor Viden om deres Livførelse til, hvad vi kunde læse os til i Fruens kvikke „Noveller“, hvori hun gerne, mer eller mindre skjult, beskrev sig selv og sin nærmeste Omgang. Siden Mr. Thomas Towers var avanceret til Sir Towers, havde de tilbragt den meste Tid paa Rejser i Ulandet, indtil de fornylig ved et heldigt Slumpekøb kom i Besiddelse af den smukke Ejendom „Hazelmout“ i Provinzen Surey efter en bekendt Lord, der var gaaet bankerot. Herfra var det, at de havde overrasket os med en Indbydelse til at komme til dem og blive der i nogle Dage. Det er muligt, at Lady Towers og Sir Thomas vilde have følt sig mindre smigrede, end Tilfældet var, om de havde vidst, hvilke Motiver vi hver for sig havde til at modtage Indbydelsen.

Min Onkel havde ganske vist ikke ymtet et Ord til mig desangaaende, men det behøvedes heller ikke. Han havde aldrig sværmet for Selskaber og kom yderst sjældent ud, undtagen til smaa Middage i en snæver Kreds af intime Venner eller til en Førsteforestilling i Lyceum-Teatret, som

han særlig interesserede sig for. Men i den forløbne Uge havde han fuldstændig brudt med sit Princip — hvorfor var ikke svært for mig at gætte.

Han havde været i Selskab baade her og der, men hverken her eller der havde han set det Ansigt, der havde været hans Ledestjerne. Jeg vidste det godt, og skønt jeg søgte at overbevise mig selv om, at jeg fulgte med ham, fordi Selskabet interesserede mig, og min Onkel gerne vilde have mig med, maatte jeg tilstaa for mig selv, at jeg havde det ligesom han.

Nu var vi altsaa komne til Hazelmout, og han havde bestemt sig for at blive der i tre-fire Dage, skønt han sad midt i et Arbejde, der var saa presserende, at han havde maattet bede sin gæstfri Vært om Tilladelse til at tage sin Privatsekretær med sig. Han mente uden Tvivl, at her i dette Hus, hvor saa mange mærkværdige Folk traf sammen, kunde der være Haab om at finde det kvindelige Væsen, han længtes efter at se, og som han forgæves havde søgt de andre Steder.

Det gjorde jeg i det mindste, og derfor var jeg kommen.

Hvad Paula angik, da havde hun aldrig følt sig tildragen af Sir Thomas og Lady Towers. Den sidstnævnte havde hun altid gjort Nar af i tidligere Dage og kaldt hende „Pudelunden“ paa Grund af, at hendes nærsynede Øjne tittede frem under nogle store graa Pandekrøller. Forøvrigt følte hun sig adskilligt fornemmere end denne „Kunstner-Bohème“, og gav sig kun nødtvungen af med den. Men selv nu, da Herskabet var steget i Rang, havde hun gjort alt, hvad hun kunde, for at faa Sir Wilfrid til at undskylde sig og blive borte. Hun havde givet mig et Vink med Hensyn til Grunden, hvorfor hun gjorde det, hvad selvfølgelig var ganske undvødvendigt. Hendes Motiver var jeg jo fuldstændig paa det rene med.

Kort og godt: Det var de sidste Ord, den gaadefulde Skønhed havde sagt, der havde bragt os alle tre — foruden Onkels Sekretær, Mr. Jerome — til det store, komfortable Landsted i Surrey.

„Men hvor jeg er ked af,“ — vedblev Lady Towers snakkelsligt, efter at vi var komne ind i Dagligstuen — „at De har haft saadant et rædsomt Vejr at rejse herved! Jeg var ligevedt for fortryde vor Indbydelse for Deres Skyld; det er jo ligefrem uhyggeligt, saa det stormer og pisker paa Ruderne.“

Det var virkelig et Vejr af den Slags, som Poeter og andre højsttemte Væsner plejer at sammenligne med „den yderste Dag“.

Fra den tidlige Morgen havde Himlen været blygraa, indtil Skyerne mod Aften stod som mægtige kobberrøde Bjerge i Vest. Gennem Træerne var faret en Vind, der susede som et Ocean i Oprør og til Tider antog Karakter af en rasende Orkan. Med Mellemrum skyllede Regnen ned i stride Strømme, og til Trods for at vi var i November, blev Mørket nu og da afbrudt af blændende Lyn, ledsagede af en hul Torden, der lød, som den kom fra Underverdenen, men en Gang imellem pludselig ligesom med et Knald kunde buldre løs lige over Hovedet paa En.

Natten, der stundede til, syntes at skulle blive værre, ikke bedre — en Nat, hvor alle dæmoniske Aander var paa Spil, en sand Valpurgnat.

Stormen fejede uophørlig om Hjørnerne paa Huset og ruskede i alle Vinduerne, medens Luften var opfyldt med Electricitet og hensatte den, der var modtagelig derfor, i en ejendommelig Spænding og Uro.

Fra min Barndom af havde jeg altid været i en sær nedtrykt Sindsstemning i Tordenvejrs; denne Aften havde jeg det værre end nogensinde. Det er muligt, at hvis Glansen fra Miss Hopes vidunderlige Øjne havde skinnet paa mig og gjort det lyst i mit Sind, saa havde jeg ikke følt mig saa trykket, som jeg gjorde.

Men hun var der ikke. Og i Dag var det Lørdag. Præcis en Uge var gaaet siden den

*) Carl den II.'s Tilbagekomst og Tronbestigelse i England, Aar 1660.

Dag, da hun forsvandt næsten ligesaa mystisk, som hun var kommen — naar alt kom til alt, var hendes gaadefulde Tale og hendes højtidelige Løfter vel ikke andet end tom Snak.

I Selskabet var der en Mrs. Lord Lorton, som, efter hvad Lady Towers fortalte, havde skrevet den „dejlige, spændende Bog“, „En kalket Grav“, der var udkommet i ti Op-lag paa et Aar.

Der var den nævnte Dames Mand — „saadan en mageløs interessant Spiritist — for sin Fornøjelse“, tilføjede Lady Towers, „men ved Gud meget bedre Aandemaner end dem, der lever af det.“ Der var den berømte Skuespillerinde Giulia Doré, der kom for samtidig at gøre Afskedsbesøg, inden hun forlod England. Der var Mr. Fitzroy Dermot, den smukke Tenorsanger, alle teatergale Damer Ideal. Der var de to Brødre Bagstaff,

som i Forening redigerede „et af de aandrige Ugeblade i Hovedstaden“. Og endelig havde Huset Besøg af Forfatterinden til „Fluen i Nettet“ — saadan en kvik Amerikanerinde, der gik under Navnet „Den amerikanske Heks“ paa Grund af den Trolddom, hendes Bog havde øvet paa Sindene. — „Ja, vi havde naturligvis læst den,“ sagde Lady Towers, „for det havde jo alle Mennesker.“ Hverken Onkel Wilfrid eller jeg havde megen Sympati for den nymodens Retning i Litteraturen, men „Fluen i Nettet“ var noget udenfor det almindelige. Den havde vi læst.

Jeg var bleven gjort opmærksom paa den for nogle Maaneder siden, læste den med den største Interesse og fik min Onkel til at gøre det samme. Vi huskede den godt begge to, og i den nedslaaede Stemning, hvori vort fælles fejlslagne Haab havde sat os, blev vi for en Stund oplivede igen ved Udsigten til at møde den Kvinde, hvis mærkelige, simple lille Historie havde gjort et saa dybt Indtryk paa os. Men heller ikke heri syntes Skæbnen at ville imødekome os. Den amerikanske Forfatterinde var „upasselig“ og maatte renoncere paa Selskabet for at blive i sin Seng et Par Dage, hed det sig.

Der var noget tragikomisk i Situationen baade for Onkel og mig. Dér havde vi jaget en hel Uge efter en Vildgaas uden at have Held med os, saa vilde vi trøste os med en And, og heller ikke den skulde vi faa fat i. Tre-fire spildte Dage for Sir Wilfrid Amory og lige saa mange dræbende kedsommelige Dage for mig. Paula havde det bedst. Hun gottede sig naturligvis indvendig. Og nægtes kunde det jo ikke, overfor hende havde vi gjort os temmelig grundig til Nar.

Ifølge den fri Tone, der herkede paa Hazel-mount gik Damer og Herrer ikke hver til sin Side efter Bordet. Man blandede sig ugenert imellem hinanden, talende sammen om alt muligt mellem Himmel og Jord, og begge Køn rygende, Damerne fortrinsvis tyrkiske Cigaretter.

Jeg havde taget Mrs. Lord Lorton paa min Samvittighed. Det var en godmodig Sjæl, ganske køn, men af temmelig „sat“ Alder. Hun talte i Epigrammer, men hendes Aandrigheder lød falske i mine prosaiske Øren. Og det øvrige Selskab lod ikke til at være stort bedre. De „pikante“ Historier og den utøjlede Latter, der hørtes rundt om, lød uharmonisk og støjende, som Tordenløjret og Stormen udenfor.

Det var vel sagtens kun mig selv, der

havde det saaledes, men jeg fik et Indtryk af Selskabet, som om der var noget stakkaandet over dem allesammen — som om de havde en Fornemmelse af, at noget uventet kunde ske, og at de ligesaa lidt som jeg vilde blive overraskede, hvis den almindelige Lystighed pludselig blev forstyrret af en eller anden tragisk Hændelse.

Jeg følte mig mere oplivet igen, da Lady Towers henimod Klokken ti rejste sig og anmodede Selskabet om at følge med hende over i den store Sal. I den Ende af Salen, der laa vis à vis den brede Flojdør, ad hvilken vi kom ind, vel en halv Snæs Alen fra, hvor jeg var kommen til at staa, var op-hængt et stort hvidt, malerisk arrangeret Draperi, der rimeligvis dækkede en anden Flojdør til et Værelse bagved.

Først nu fornåm vi alle, hvilken Hygge og Varme, det havde lykkedes vor gæstfri Vært og Værtinde at tilvejebringe i de andre Værelser, til Trods for Stormen og Uvejret. Luften i Salen føltes isnende kold, medens vi stillede os op gruppevis, afventende nærmere Besked af Lady Towers om, hvad vi egentlig skulde foretage os. Jeg benyttede Mellemtiden til at beundre de pragtfulde Lysekroner med de utallige elektriske Lys, som Sir Thomas paa sin godmodige Maade havde pralet af for en halv Timestid siden.

Paa en Gang gennemrystedes Huset af et Tordenbrag, det lød, som om der skete en Eksplosion i Kælderen under vore Fødder. Der lød et halvt leende, halvt angstfuldt Skrig fra Damerne, og samtidig gik det elektriske Lys ud.

Der blev et totalt Mørke og en ligesaa total Tavshed over hele Salen. Kun hist og her skimtedes nogle svage røde Lyspletter, der kom fra to skinnende røde, skæve Øjne i en indisk Ampel, af Form som et Afguds-billede, der hængte paa den ene Væg.

Der lød en svag Raslen af Damerens Silke-kjoler, medens vi uvilkaarlig flokkede os sammen i Mørket, og pludselig hørte vi fra Draperiet en Lyd af skurende Messingringe, som om en Portiére hurtigt blev dragen til Side. Vi stirrede i spændt Forvirring i Retning af Lyden. En Strøm af raakold Luft, der strog hen over vore Ansigter og Damer-nes blottede Halse, sagde os, at Døren bag Draperiet var bleven aabnet.

Der var endnu intet at sé, uden en Anelse af Hvidt — det var Draperiet, og midt i dette noget endnu sortere end Omgivelserne — det maatte være Døraabningen.

Udenfor var Stormen begyndt at rase endnu heftigere end før, som var der en Forbindelse mellem Uvejret og den pludselige Hændelse med det elektriske Lys. Jeg har hørt overtroiske Folk tale om noget, der hedder „Varsler“, men aldrig troet derpaa. I dette Øjeblik var jeg meget nær ved at gøre det.

Saa syntes det, som om Stormen sagtnede af, og da dens Bulder blev svagere, fornåm vi Lyden af en sørgmodigt klingende Æols-harpe langt borte. Det lød, som om de bløde Toner kom ind igennem Aabningen i Porti-éren, og medens vore Øjne søgte mod Lyden, forekom det os, at vi skimtede noget bevæ-geligt Hvidt i den mørke Døraabning.

Det fortønedes sig først som faldende Sne, belyst et eller andet usynligt Sted fra, og derpaa dannede der sig for vore forundrede Blikke de utydelige Omrids af en menneske-lig Skikkelse.

X. Kapitel.

„Den amerikanske Heks“.

Noget, der lignede en hvid Sky med ube-stemte Omrids, formede sig gradvis til et klassisk Draperi, i hvis bløde Folder der skimtedes ligesom to Fugle, der bevægede sig, indtil de paa en Gang blev stille, og vi saa svagt to Hænder, der foldede sig sammen.

Skikkelsen voksede og blev tydeligere ind-til Legemet af en rank og skøn Kvinde, i et Lysskær som af klart Maaneskin, svævede ud af de taagede Omgivelser. Figuren var klædt i et hvidt, tæt sluttende Draperi, der

paa en Gang dækkede og aabenbarede det fuldendt formede Legemes Linjer, medens Ansigtet var skjult under en Sky af lyst, skinnende Haar, der bølgede ned om Figu-ren og næsten berørte Hofterne.

I et Par Sekunder stod Skikkelsen ube-vægelig, kun at den ligesom svajede umærke-ligt som en Lilje, der røres af Vinden, og derpaa med en lynsnar Bevægelse af Hæn-derne, blev den bølgende Haarfyldte strøget tilside fra Ansigtet, og et Par Øjne som to skinnende mørke Juveler lynede os i Møde.

Jeg havde ikke behøvet at se dette An-sigt, thi den venstre Haands Perlehandske havde sagt mig, hvem det var. Og dog — dette var ingen Kvinde af Kød og Blod; det var kun et Genskin af Virkeligheden. Jeg forstod det ikke. Det maatte vel alligevel være et i Forvejen arrangeret Spil, eller — nej, der var ikke noget andet Alternativ, undtagen en overnaturlig Aabenbaring, hvad jeg bestemt vilde have protesteret imod at tro paa til enhver anden Tid, og paa ethvert andet Sted, end her i Mørket i den vilde Valpurgisnats Storm.

Som det var — med den usigelig gribende Musik fra Æolsharpen i mine Øren, blandet med Vindens Susen, den spændte, angstfulde Tavshed hos de Omkringstaaende, Mørket, der var traadt i Stedet for det blændende Lys — var jeg noget nær i Stand til at tro, hvad det skulde være.

Min Onkel, som var gaaet foran mig ind i Salen, stod tæt op til mig. Jeg vidste, at det var hans Skulder, jeg havde berørt, da Lyset gik ud, og jeg var sikker paa, at det var ham og ingen anden, der ved en uvil-kaarlig Bevægelse havde tilkendegivet sin Overraskelse, da de bølgede Haarmasser blev strøget tilside for det Ansigt, der sik-kert havde optaget hans fleste Tanker i de forløbne Dage.

Idet jeg erindrede mig hans Besvimelse for otte Dage siden, blev jeg pludselig angst for ham og stak min Arm ind under hans for at holde fast paa ham, hvis det var nødvendigt. Som jeg gjorde dette, lød Signora Dorés klokkeklare italienske Røst paa en Gang igennem Mørket:

„Hvad er det? Oh, Sanctissima Maria, vil nogen sige mig, hvad det er!“

Hendes Udbrud, der udtrykte den højeste Grad af Bestyrtelse og Angst, blev besvaret af den hvidt Skikkelse med et Smil, der viste de to Smilehuller, jeg kendte saa godt paa Miss Hopes Kinder. Derpaa, som et Lyn, forsvandt Skikkelsen i Mørket. Den var borte — komplet visket ud! Og medens vi endnu stod og stirrede efter den, skinnede det elektriske Lys igen rundt om-kring os.

Visionen var tilende. Tonerne fra Æols-harpen forstummede. Vi var igen et dag-ligdags Selskab af Herrer og Damer i Sel-skabsdragt, grupperede i den store, straalende

oplyste Sal paa et ganske almindeligt Landsted. Det var, som om vi pludselig var bleven kaldte tilbage fra et Trylleland, hvorfra det Angstskrig, der havde lydt, endnu ringede i vore Øren gennem Stormen.

Vi gjorde alle som een omkring og saa' paa hinanden. Om ikke min første, saa i hvert Fald min næste Tanke gjaldt Onkel Wilfrid. Han var bleven bleg, og der var en ejendommelig Feberglans i hans Øjne; men han var rolig som før og smilede forbindtligt til Lady Towers, som stod tæt ved ham, og hvis graa Krøller næsten berørte hans Skulder.

„Gjorde de det ikke godt?“ spurgte hun, idet hun med et Smil saa' sig om blandt sine Gæster. „I Sandhed, Mrs. Lord-Lorton, jeg maa komplimentere Dem for den mangeløse Mand, De har. Som han kan arrangere! En saa udmærket Aandemaning har jeg aldrig set af nogen professionel Spiritist, og jeg er vis paa, alle de andre Herrer og Damer siger det samme. Og den kære Consuelo — var hun ikke henrivende som „Aand“? — Consuelo! Min egen amerikanske Heks!“ kaldte hun højt — „kom og lad os se Dem lyslevende!“

Portiøren under det hvide Draperi var trukket for igen; men atter hørte vi Ringene rasle paa Metalstangen over Døren. Portiøren blev slaaet til Side, og denne Gang saa vi ind i et fuldt oplyst Værelse; i Døraabningen viste sig Mr. Lord-Lorton med en Dame ved sin højre Side, begge bukkende og smilende, som besvarede de en Fremkaldelse paa et Teater.

Onkel Wilfrid og nogle andre gik ind til dem, og jeg hørte Beundringsudbrud og Spørgsmaal summe imellem hinanden; jeg saa' Miss Hope i sit klassiske Draperi smilende se min Onkel i Øjnene, som om alle de andre Mænd ved Siden af kun var Luft for hende; jeg hørte Mr. Lord Lorton i et flydende Foredrag beskrive, hvorledes han havde arrangeret det interessante Skuespil; og medens Selskabet derefter, livligt samtale og gestikulerende, gik tilbage til

Dagligstuen, blev jeg staaende i en Krog af Salen og lod dem passere forbi. Der var noget inden i mig, der holdt mig tilbage fra at vise mig for Miss Hope.

Jeg trak mig tilbage til en orientalsk Divan; der stod bag en Kamin; og lod mig synke ned i dens manglefarvede Silkehwyder.

Saa vidt jeg kunde høre og se, var Selskabet gaaet gennem Dagligstuen og over i det lyse, elegant møblerede Værelse paa den anden Side, hvor der stod et Flygel, og som derfor benævntes Musikværelset. Jeg ventede, at nogen vilde komme og kalde paa mig, men indtil dette skete, vilde jeg følge min Lyst og hvile mig et Øjeblik alene.

Hun var altsaa her! Jeg skulde komme til at tale med hende, om ikke just i Aften. Hvordan vilde hendes Optræden være overfor mig? Vilde hun give en Forklaring paa det Skuespil, hun havde opført for os, eller var der ikke noget at forklare?

Gemt i Skyggen af Kaminen sad jeg og grundede, da Lyden af en Silkekjole fik mig til at løfte Øjnene. Det var Paula, der med sagte, men hurtige Skridt gik tværs over Salens Parketgulv; jeg vilde just til at rejse mig i den Tro, at det var mig, hun søgte, da hun pludselig gjorde kort omkring og blev staaende med Ryggen imod mig, øjensynlig ventende paa noget — eller nogen.

I næste Øjeblik kom en lille, undersætsig ung Mand med drivvaadt Haar i Tjavsér omkring et blegt, sygeligt Ansigt, pludselig frem af en Sidedør, der førte ind fra en Korridor. Hans graaaternede Ulster drev af Vand, og i det stærke elektriske Lys kunde jeg se Vandet perle ned ad hans Kinder og hans Pande.

„Naa — der er De! Hvad bringer De saa?“ sagde Paula i aandeløs Iver og i en bydende Tone.

„For Himlens Skyld, Miss Wynne, giv mig Tid til at samle mig,“ stammede min Onkels Sekretær — for ham var det — „før De

spørger mig om nogen Ting. Der var noget derude“ — han pegede ud i den Retning, hvorfra han var kommen — „som gjorde mig ganske syg. Hvad er det dog for et Hus, dette Hazelmount? Løber der vilde Dyr løse her omkring?“

„Det var da vel ikke saadan et lille ét med Rottehoved og lang Hale,“ sagde Paula foragteligt, aabenbart med Tanken paa Miss Traills Kæledægge.

„Ak nej, Miss Wynne; De maa ikke gøre Nar af mig, for det er sandt, hvad jeg siger. Det var virkeligt et farligt Dyr.“

Det faldt mig ikke ind, at Paula og Jerome kunde have Hemmeligheder sammen.

Jeg havde ganske vist allerede sét, at hun havde nedladt sig til at sende ham et Par kokette Øjekast; men Paula plejede at kokettere lidt med alle Mænd. Der var intet mistænkeligt deri. Og den skikkelige Jerome hensatte disse ømme Blikke sandsynligvis i en Lyksalighedstilstand, som jeg gerne undte ham.

Han havde om Eftermiddagen undskyldt sig med Hovedpine og ikke vist sig ved Middagsbordet, skønt Lady Towers paa den venligste Maade havde bedt ham spise med os andre. Jeg formodede, at han var bleven paa sit Værelse og havde faaet Maden bragt til sig der.

Nu stod han hernede, aandeløs, uden Hat, drivvaad og stammende, som om han var flygtet for en overhængende Livsfare. Jeg havde aldrig haft synderlig Respekt for denne Fyr med det kvindagtige Væsen, hans Skelen ud til Siden, men nu syntes jeg, der var noget ligefrem komisk ved ham.

Jeg fandt det ikke nødvendigt at gøre de to opmærksom paa min Nærværelse. Det vilde jo have været en Fornærmelse mod Paula at tro, at hun kunde have andet at tale med sin Onkels Sekretær om, end hvad alle og enhver maatte høre.

„Hvad er det, De taler om?“ spurgte hun utaalmodig. „De sér jo ud, som De var gaaet fra Forstanden!“

(Fortsættes)

ZACHARIAE^S

MAGASINER

„Det store Udsalg“

— som begyndte 15de Januar fortsættes i Februar! —

Saa vel: Afdelingen for færdige Herreklæder (eget Skræderi).

Som: Afdelingen for „Skræderiet efter Maal“

realiserer nu i Lighed med de andre herværende større Firmaer sine Lagre

til „betydelig nedsatte Priser“.

Telefon 3788

16 - Kultorvet - 16.

Telefon 3788

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELT TIDSSKRIFT •

Telefon Central 3788.

UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16.

1ste Aargang. Nr. 4.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvartal, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, 3.

15. Februar 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Bog- og Papirhandlere, Kioskerne og paa de københavnske Banegaarde).

Charivari.

Brandere, Anekdoter, Smaahistorier,
Epigrammer, Ordsprog etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til at indsende originale Bidrag til denne Afdeling. Det af de indsendte Manuskripter som efter vort Skøn er det bedste, premieres med

Varer efter eget Valg til en Værdi af
6 Kroner

fra Zachariaes Magasiner Kultorvet 16.

Manuskript maa indsendes i Konvolut mrkt. «Charivari» og til Redaktionens Efterretning være forsynet med Indsenderens Navn og Adresse. Redaktionen forbeholder sig Ret til i Bladet at aftrykke alle indsendte Bidrag.
Bidrag modtages indtil 26. Februar 1915.

Præmien er tilkendt følgende Vittighed indsendt under Mærket „Adam“.

En matematisk Umulighed.

„Hvormange Søstre har Din ny Skolekammerat?“

„Han har én, Mama. Han prøvede at bilde mig ind, at han havde 2 Halvsøstre; han vidste ikke af, at jeg havde lært at regne med Brøker.“

Lærerinden: „Hvad véd Du at fortælle om Paasken, lille Jesper?“

Jesper: „Det er den eneste Tid paa Aaret, da Hønsene lægger kulørte Æg.“

Jensen: „Jeg kan altid mærke, naar min Kone har købt alt det Vintertøj, hun ønsker.“

Hansen: „Hvordan det?“

Jensen: „Saa begynder hun at tale om, hvad jeg selv trænger til.“

Damen (der har stødt en Herre med en Paraply): „Beder meget om Forladelse!“

Høflig Herre: „Bryd Dem bare ikke om det. Jeg har et Øje endnu.“

Anna: „Jeg synes ikke om de lange Forlovelser. Hvad mener Du?“

Hans: „Jeg mener, at lange Forlovelser er bedre end slet ingen.“

Fru Jensen: „Er det sandt, at Du har givet Din Mand en Gadedørsnøgle?“

Fru Svendsen: „Ja; men den passer ikke til Døren. Han fik den blot for at vise sine Venner den paa Vinstuen, det Skind; saa var han saa stolt.“

A.: „Der er en Historie, som alle Damer har fortalt saa ofte, at de tror den selv.“

B.: „Hvad er det?“

A.: „Historien om en rig Mand, som de kunde have ægtet.“

En Bryllupsskaal.

Den ældre Herre, som holder Talen til Brudeparret, siger blandt andet: „Bliver lykkelige, I kære unge Mennesker, og tænk paa, at naar Ægteskabet ikke falder heldigt ud, saa gives der et Middel derimod, og det er — Skilsmissen. Græd ikke, dyrebare Moder! Deres Datter vil maaske en Gang vende tilbage til Dem.“

Helt mod.

A.: „Olsen siger, De er en Kujon, for De er bange for ham.“

B.: „Bange for ham! Det vil jeg nok sige! Det er ikke længere siden end i Gaar, at jeg skældte ham ud for den værste Sjøver og Bandit i hele Kongens København.“

A.: „Hvad sagde han til det?“

B.: „Det véd jeg sgu ikke. Jeg ringede af paa Telefonen, saa snart jeg havde sagt, hvad jeg vilde sige.“

En gammel Gnier i en af Provinsbyerne saa sig nylig tvungen til at søge Lægehjælp til sin Kone.

„Jeg gi'er Dem 20 Kr., Doktor,“ sagde han, „enten De kurerer hende eller slaar hende ihjel.“

Konen stod ikke til at redde, og da hun var vel begravet, forlangte Doktoren de 20 Kr.

„Penge!“ sagde Enkemanden forbavset. „De skal ingen Penge have. Har De slaet hende ihjel?“

„Er De gal! Jeg gjorde alt for at redde hende.“

„Naa,“ sagde Gnieren, „Dog kureret hende har De s'gu da heller ikke, saa jeg véd ikke, hvad De har at forlange. Jeg sagde udtrykkelig, at De fik 20 Kr., enten De kurerede hende eller slog hende ihjel, og De indrømmer selv, at De ikke har gjort nogen af Delene. Farvel.“

Fru Mejer: „Det var kedeligt; jeg opdager nu, at vi bliver tretten til Bords.“

Hendes lille Søn: „Det gør ikke noget, Mor, jeg kan spise for to.“

A.: „Kan De sige mig en sikker Maade at bedømme en Hests Alder paa.“

B.: „Spørg Sælgeren og multiplicer med 2.“

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig og Abonnementsprisen er

60 Øre Kvartalet.

➡ Tegn strax Abonnement. ⬅

(Send Rekviritionen til Kontoret, 16 Kultorvet).

Herremanden og Greven.

En Greve kom en Gang i Besøg hos en Herremand paa et andet Gods. Blandt andet faldt Talen paa Oplysningens Tilstand blandt deres Bønder. Greven holdt paa, at hans havde Forrangen, medens Herremanden lige saa paastaaeligt holdt paa sine.

De blev da enige om at anstille en Prøve med det samme. Greven lod hente sin Kusk og viste ham tre Billeder, der hang paa Væggen i Stuen, forestillende Herremanden, Kristus og Greven.

„Kan Du sige mig, Søren, hvem de Billeder forestiller?“ sagde Greven til Kusken.

„Ja, det er den ærede Herremand, Gud og vor naadige Hr. Greve.“

Herremanden lod nu sin Røgter kalde, viste ham Billederne og gjorde ham det samme Spørgsmaal.

„Ja, den ene véd jeg nok, hvem det skal være,“ svarede Røgteren, „for det er jo vor Herre Kristus, men hvad de to Røvere hed, han hang sammen med, har jeg aldrig faaet at vide.“

Hvad Mening Herremanden og Greven kom til efter de to Prover, melder Historien ikke.

I Vidnekamret.

Prokuratøren spurgte Vidnet:

„Er ingen af Deres Familie nogen Sinde bleven hængt?“

„Jo.“

„Ah, ha! Tænkte jeg det ikke nok. Hvem var det?“

„Det var mig selv.“

„Dem selv? Hvad er det for noget Snak? De maa ikke gøre Løjer her i Retten.“

„Det er slet ikke Løjer, Hr. Prokurator. Ser De, det var ovre i Amerika. En Mand var slaet ihjel, og jeg blev antaget for at være Gerningsmanden. Saa omringede Byens Borgere mit Hus, slæbte mig ud i Skoven og klyngede mig op i et Træ. Men saa var der en af dem, der kom til at sige, at den Myrdede var en Prokurator. Sikken en Fart de fik mig ned i! Der blev holdt et stort Gilde, hvortil jeg blev indbudt som Hædersgæst.“

Første Vagabond: „Hvis jeg havde Hundrede Tusind Kroner —“

Anden do.: „Føj, Ole, det vilde være en fæl Fornemmelse. Tænk Dig at skulle holde op med at spise, naar Du havde Penge nok til at købe mere!“

Fuglehandleren: „Dette er den bedste Papegøje, jeg har; men jeg vil ikke sælge den uden at gøre Fruen opmærksom paa, at den er slem til at skrigte og bande, naar den Mad, De giver den, ikke smager den.“

Fruen: „Giv mig den kun; den vil minde mig saa rart om min salig Mand.“

Klaver-Arrangement til nedenstaaende „Kuplet“.

Sang og Klang.

Revueange, Gadeviser og anden spøgefuld
Poesi samt passende Musik hertil.

Til denne Afdeling opfordrer vi vore Læsere til at
gøde Bidrag, og vi venter os særlig interessante Resultater af det gode danske Humor paa dette Omraade.
Bidragene kunne bestaa i: 1) En original komponeret, let sangbar Melodi; 2) en original Sang eller Vise, hvis Karakter er angiven i Overskriften til denne Afdeling, eller 3) baade Melodi og Sang.

Før det Bidrag, som efter Redaktionens Skøn er det bedste, gives en Præmie, bestaaende af Værdi fra Zachariaes Magasiner, Kulturvet 16, til Værdi

10 Kroner

Manuskripterne maa indsendes i Konvolut mrkt. „Sang og Klang“ og være forsynet med Navn og Adresse.

Det bemærkes, at der vil blive givet Præmie baade for Melodien og Teksten, selv om begge Dele indsendes fra samme Haand.

Redaktionen forbeholder sig i sidstnævnte Tilfælde Ret til eventuelt at benytte Melodien med Udeldelse af Teksten eller omvendt, samt ad anden Vej at lade komponere Musik til en antagen Tekst eller skrive Tekst til en antagen Melodi.

Kuplet.

Det hænder saa ofte, at man faar en Idé, som egentlig ikke er fjollet;
men vil man benytte den, saa vil man se, at saa er Idéen s'gu stjaalet.

Man var ej i Vendingen hurtig, kan hænd's, og saa tog en anden Idéen imens,

(talende:) og saa siger man: Det er dog ærgert, der har han gaaet hen og lavet det, og akkurat det samme har jeg gaaet hen og tænkt paa! — men saa er det for sent.

:: Ja, se De forstaar'et jo, at saadan gaar'et, Ork ja, saadan gaar'et immervæk. ::

Man moder jo stundom paa Gaden en Ven, som siger: „Goddag! hvordan gaar'et? Det glæder mig rigtig at se Dig igen, for mig er det smaat, — Du forstaar'et. Hør, gør mig en Tjeneste — laan mig en brun, Du faar den igen nu i Slutning'n af U'en.“

(talende:) Men naar man moder ham næste Gang, ser han til den anden Side eller bøjer om det nærmeste Gadehjørne.

:: Ak ja, De forstaar'et jo, at saadan gaar'et, Ork ja, saadan gaar'et immervæk. ::

Hver Gang der er noget paa Færde i By'n, man ser Politiet en masse tilfods og tilhest — aa ja, sikken et Syn! — Husk paa: de paa Folket skal passe! De rider og holder et frygteligt Styr paa Folk, med de dejlige, stejle Dyr;

(talende:) men hvis man en Gang bliver overfaldet af en Balle midt inde i Byens Gader, saa kan det skam ikke nytte, man raaber paa Politi, for saa er de flyttet;

:: Ja, men De forstaar'et jo, at saadan gaar'et, Ork ja, saadan gaar'et immervæk. ::

I sin Tid i „National“ var Halloj, der klapped' man Hænder i Laser og raabte da capo og gjorde en Støj! — Hvorfor mon de Mennesker raser? Jo, det var nok kun Dagmar Hansen, densmaa, som fik dem til næsten fra Sansen at gaa, (talende:) og mens „National“ i fem Maaneder havde fuldt Hus paa Dagmar, saa stod „Dagmar“ tom til Trods for alle Riis' Anstrengelser for at skabe en literær national Scene.

:: Ja, men De forstaar'et jo, at saadan gaar'et, Ork ja, saadan gaar'et immervæk. ::

En Herre, som ellers er dannet og fin og hører til Samfundets Spidser, har været lidt ude og faa'et et Glas Vin — for meget. — Nu hjemad han tridser; men Benene for ham slaar Sludder tilsidst, og Fatter han dratter, De fatter det vist;

(talende:) men heldigvis er han jo kendt, og der skaffes hurtigt en Bil, for at den pæne Mand, som er „bleven syg paa Gaden“, kan blive kørt pænt hjem; men paa Hjørnet staar to Fyre, hvoraf den ene siger: „Du, Peter! da vi blev samlet op forleden, blev vi s'gu ikke kørt hjem, vi maatte nok paa Stationen“; men Peter svarer ganske roligt:

:: „Ja, Du nok forstaar'et Kresjan, saadan gaar'et, Ork ja, saadan gaar'et immervæk.“ ::

Af 3-Øres Blade en Mængde man ser — som Dagblad og Ugejournaler, og stadig der kommer — Uh ha! — mange fler, man er li' ved at falde paa Halen.

Folk rynker paa Næsen og siger: det Bras, det er ikke værd s'gu at læse, det Stads.

(talende:) Men de køber dem alligevel, skønt enhver maa indrømme, at man faar langt morsommere og nyttigere Læsning ved at indskrænke sig til kun at købe „FØR OG NU“ for 10 Øre.

:: Ja, men De forstaar'et jo, at saadan gaar'et, Ork ja, saadan gaar'et immervæk. ::

Et kuriøst Regnestykke.

Skriv Tallene op fra 1 til 9 inklusive, undtagen 8-Tallet, altsaa saaledes:

1 2 3 4 5 6 7 9

De beder nu en Tilstedeværende tænke paa et af disse Tal. Naar Tallet multipliceres med 9, og De derefter multiplicerer det udkomne med hele Talrækken, vil Facit blive en Sum, hvis Ziffer udelukkende bestaar af det Tal, der tænkes paa. Lad dette Tal f. Eks. være 3. 9 Gange 3 er 27; Regnestykket kommer da til at se saaledes ud:

12345679

27

86419753

24691358

33333333

Fiskersprog.

Go' Maaren Hans! — frisk Vejr!
Go' Maaren Peter! — Ja, det lufter godt!
Hvor mange Torsk har Du fanget i Nat, Din Torsk?

Lige saa mange Torsk, Din Flynder, som Du har taget Flyndere!

Du er nok vittig, Aalekvabbe!
I lige Maade — Hundestejle!
Nu skal Du holde op Din Aaleruse, Din Laksørred.

Du ogsaa, Din Stenbidder; ellers vanker der Skaller, Din Aborre.

Skab Dig nu lidt, Din Skrubbe; Du har jo ikke saa meget som en lumpen Rødspætte til Frokost.

Nej, men jeg har Aal, Din Hummer, hvis Du vil tage til Takke med dem.

Lad gaa; — siden det ikke kan være andet, Din Karusse!

Løsningen paa Præmie-Logogrifen

i Nr. 2 er:

SKANDINAVIEN.

Der kom en Mængde Løsninger, hvoraf vi ved Lodtrækning har tilkendt 50 Præmier, bestaaende af frit Abonnement i Januar Kvartal paa vort Blad „FØR OG NU“.

Præmie-Logograf.

1. 3. 6

Et Dyr, der kan lev'e i Vandet,
Eller noget de bruger paa Landet.

2. 3.

Maa helst kunne følge med Tiden.

6. 3. 4.

En Mønt der er temmelig liden.

5. 6. 3. 7. 8.

Et Navn af de gamle gode.

3. 2. 5.

Kan gøre uklart Dit Ho'de.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

Maaske tidt paa den Du roede.

For de rigtige Løsninger af denne Logograf udsætter vi 50 Præmier, hver bestaaende af et Abonnement paa Januar eller April Kvartal af vort Blad „FØR OG NU“.

Præmierne fordeles ved Lodtrækning.

Obs. Løsningerne, som maa være forsynede med den øverst paa denne Side anbragte Præmie-Kupon, modtages til Fredag den 26. Februar Kl. 12 Middag.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig
nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig, og Abonnementsprisen er

60 Øre Kvartalet.

Tegn strax Abonnement
(Send Rekvizitionen til Kontoret. 16 Kulturvet).

Smaafortællinger,

korte Historier, spændende Episoder interessante Selvpoplevelser morsomme Hændelser, satiriske Betragtninger over Døgnets Begivenheder etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til at indsende originale Bidrag til densene Afdeling. Manuskriptet maa ikke optage mere end to, højst tre, trykte Spalter i Bladet.

For det Bidrag, der efter Redaktionen Skøn er det bedste, giver vi en Præmie, bestaaende af Varer fra Zachariaes Magasiner efter Vedkommendes eget Valg til en Værdi af

10 Kroner.

Manuskriptet maa indsendes i Konvolut mkr. „Smaafortællinger“ og være forsynet med Indsenderens Navn og Adresse samt være paaklæbet den øverst paa denne Side anbragte Præmie-Kupon.

Redaktionen paatager sig intet Ansvar for de indsendte Manuskripter, der ikke benyttes, og forbeholder sig Ret til at trykke saavel de præmierede som de ikke præmierede Bidrag i Bladet.

En Cirkus-Tragedie.

„Sig mig ganske oprigtig, Doktor,“ sagde den syge Kvinde med pludseligt Liv i det blege, udtærede Ansigt, som hun vendte om imod ham paa Pudens, „hvor lang Tid har jeg at leve?“

„Naa, naa! Der er ingen, der siger, at De skal dø for det første,“ svarede Lægen, idet han holdt en lille Medicinflaske op mod Lyset og hældte nogle Draaber i et Glas. „De maa slet ikke tænke paa sligt, ved De nok. Det har De ikke godt af. Vær fremfor alt ved godt Mod, saa skal vi se, De kommer Dem snart.“

„Nej, Doktor,“ svarede hun rolig. „Jeg lever ikke, det ved jeg godt. Min Tid er omme — De behøver ikke at ryste paa Hovedet — dette er den sidste Aften, jeg har tilbage paa denne Jord. Og naar jeg skal være ærlig,“ tilføjede hun med et bittert Smil, „vilde jeg ikke ønske det anderledes, selv om jeg kunde vælge.“

Hun lagde sig tilbage i Seugen og lukkede Øjnene. Doktoren gjorde ikke noget yderligere Forsøg paa at sprede hendes mørke Tanker; maaske havde han alligevel hos sig selv en Overbevisning om, at hun talte sandt. Han saa sig om i det tomme, tarvelige Værelse for at finde en Vandkaraffel.

„Hvad er det, man hører?“ spurgte den syge Kvinde efter en lang Pavse og aabnede de store, mørke Øjne, der lyste med næsten overnaturlig Glans. „Musik! Et Orkester, er det ikke?“

„Jo; det er Musikken fra Cirkus Radford. Der skal nok være stor Gala-Forestilling i Aften. Benefice for en af Artisterne, tror jeg.“

„Ah, saaledes!“

Hun drejede Hovedet for at opfange de dæmpede Toner, der lød i det fjerne. Medens hun lyttede, kom der et pludseligt Udtryk af Overraskelse og Uro i hendes Ansigt; det var, som om denne Musik kaldte Minder til Live — mørke og bitre Minder fra en svunden Tid.

„Doktor,“ sagde hun omsider. „Vil De gøre mig en Tjeneste? Det er den første, jeg beder Dem om, og det bliver vel den sidste. Vil De gaa hen i Cirkus og faa fat i Overberideren, Gilbert Ferris? De vil finde ham et eller andet Sted derinde, og De kan ikke tage fejl af ham — en høj, elegant Skikkelse med venlige, blaa Øjne og et elskværdigt Ansigt. Sig til ham, at jeg maa tale med ham endnu i Aften; sig ham, at jeg er ved at dø og har noget paa Hjerte, som jeg maa have aabenbart. Men vent lidt, hvad er Klokken nu? Ikke mere end ni? Forestillingen vil altsaa være over en Time endnu, og saa tror jeg, det bliver for sent. Sæt Dem dér, saa vil jeg fortælle min Historie for Dem, medens jeg endnu har Kræfter nok dertil.“

„Som De ønsker,“ svarede han. „Men tag en lille Hjertestyrkning af dette her først.“

Hun rakte sin hvide, rystende Haand frem efter Glasset og sank den af Doktoren tilberedte Mikstur.

„Det var godt,“ sagde Doktoren bifaldende. „Fortæl saa!“

„For et Aarstid siden,“ begyndte hun, „havde jeg den Ulykke at blive engageret til den Cirkus, hvis Orkester vi nu kan høre. Jeg var, som De ved, et Artistbarn, havde bevæget mig paa Line og Trapez, fra jeg var ganske lille, og blev ikke anset for at være nogen daarlig Kunstnerinde i mit Fag. Samtidig med mig blev en anden ung Pige — Liz, plejede vi at kalde hende — ligeledes engageret til Cirkus Radford. Vi skulde „arbejde“ sammen i Trapez og Reck. Liz var et muntert, forfløjent og heftigt Pigebarn; ganske køn for den Sags Skyld, men lidt for behagesyg og glad for at blive beundret. I Trapez'en var hun en ren lille Djævel; hun entrede som en Kat og ænsede ingen Farer; hendes største Fornøjelse var at sætte Publikum en forsværgelig Skræk i Blodet ved de mest halsbrækkende „Tricks“.

„Jeg vil ikke paastaa, at hun og jeg var de bedste Venner. Hun fandt mig altfor sat og alvorlig, tænker jeg, og jeg paa min Side — naa min Mening om hende har jeg jo allerede sagt. Muligt er det, at jeg rent instinktmæssig var en Smule jaloux paa hende for den Lykke, hun altid gjorde hos Publikum. Netop paa den Tid tog hun hver Aften et rasende Bifald. I lang Tid prøvede vi paa at overgaa hinanden i smukt Udseende og dristige Præstationer, men saa endte det en smuk Dag med, at vi blev Rivalinder paa et andet Felt. Vi blev begge forelskede og begge i den samme Mand — Gilbert Ferris!

Hendes Elskov var af en let og tankeløs Art, hun var bleven umiddelbart bedaaet af hans flotte Ydre, medens min Kærlighed til ham bundede dybt i den dunkleste Krog af mit Hjerte.

Det var Synd at sige, at hun gjorde sig Umage for at skjule sin Tilbøjelighed. Mig kunde det aldrig i Verden være faldet ind at te mig, som hun gjorde. Hun rendte om ham ved alle Lejligheder. Jeg undgik ham. Hendes Kærlighed var som et Barns Leg imod min; naar hun havde været borte fra ham i en Maaned — otte Dage maaske — saa vilde hun have glemt ham for en anden. Der var hundrede andre Ting, der optog hendes lille Hjerne. Jeg havde kun den ene, og jeg plejede den og rugede over den i Hemmelighed Dag og Nat, indtil den var en Del af mit eget Jeg. Jeg elskede ham til Trods for, at han bestandig var afmaalt og kold overfor mig, og — jeg arme Stakkel! — jeg elsker ham endnu!“

Her holdt hun inde og græd stille et Minut eller to. Saa fortalte hun igen:

„Liz havde snart opdaget, hvordan det var fat med mig, men hun sagde lige saa lidt noget til mig derom, som jeg havde sagt noget til hende. Men fra nu af blev den gensidige Jalousi til et dødeligt Fjendskab. De, der saa os gøre Akrobatkunster sammen, maatte snarest tro, at vi var Veninder — Søstre maaske. Aften efter Aften stod vi sammen i Ringen, med Armene om Livet paa hinanden, smilende ud til Publikum. Saa blev vi hilset med Jubel, Klapp og Bravoraab, som ofte blev ved, lige til vi var komne helt op til Taget af den høje Cirkusbygning. Jeg tænkte ofte paa, hvad mon dette henrykte Publikum vilde have sagt, hvis nogen havde set de onde Blikke, vi tilkastede hinanden deroppe.

Jeg er ikke vis paa, om Hr. Ferris egentlig havde nogen Anelse om, hvorledes Sagerne stod. Men jeg har en Formodning om, at han havde opdaget det. Som jeg har sagt, var hans Optræden overfor mig kold og formel, medens han ellers var Elskværdigheden selv. Overfor Liz derimod var han livlig, næsten kaad. Han spøgte og lo

med hende, drillede hende af og til med hendes Behagesyge, men syntes aldrig at blive træt af hendes Selskab. Ingen af dem syntes at tage den mindste Notits af mig, naar jeg stod i Nærheden og jagttog dem. Hvor jeg led, hver Gang hun aftvang ham et Smil! Hvor det pinte mig at høre de smukke Ord, han ødslede paa hende! Jeg vidste, at mine Lidelser ingen Ende vilde faa, saa længe hun var ved Cirkus'et. Blot hun var vel borte, hvis en eller anden Hændelse kunde faa mig denne Rivalinde fra Halsen, saa turde jeg maaske nære Haab om, at han i det mindste til en Begyndelse vilde lægge en Smule Mærke til mig.

Saa var det en Aften — mod Slutningen af Sæsonen — der var stor Gala-Forestilling i Anledning af, at Generalen og de højere Officerer af Byens Garnison havde anmeldt deres Besøg. Liz og jeg skulde optræde sammen i et af vore Bravournumre. Vi havde stoppende fuldt Hus. Straks efter at Officererne, der kom lidt sent, fordi de først havde været til en Middag, var mødte og havde indtaget deres Pladser, kom Turen til os.

Da vi gik ud af vore Paaklædningsrum, kom Hr. Ferris, tog Liz ved Haanden og førte hende ind i Manegen. Han saa paa hende med et indtagende Smil og sagde noget til hende, der fik hende til at le til ham igen. Synet af de to bragte mig helt fra Sans og Samling. Et Øjeblik tænkte jeg paa at vende om og under et eller andet Paaskud nægte at optræde. Men saa opgav jeg det og trippede ind ved Siden af min forhattede Rivalinde. Vi hilste sammen paa det glade, larmende Publikum, men jeg rystede over alle Lemmer, og noget Smil var det mig ikke muligt at faa frem. Komme, hvad der komme vilde, der maatte ske en Afgørelse mellem denne Kvinde og mig, før eller senere!

Nu skulde det netop træffe sig, at Liz den samme Aften havde bedt om at være fritaget for det sædvanlige Net under os. Hr. Ferris vilde ikke føje hende deri, men hun tiggede og skændte, var paastaaelig og holdt paa sit; hun vilde ikke gaa op, sagde hun, hvis det tossede Net skulde være der, og han kendte hende tilstrækkeligt til at vide, at hun vilde holde Ord, om hun saa skulde vælte hele Forestillingen. Han talte og argumenterede, var baade venlig og vred, men lige meget hjalp det; han maatte til sidst give efter. Naar alt kom til alt, var der ingen synderlig Risiko derved, vi havde arbejdet sammen saa længe, uden at der en eneste Gang havde været den mindste Fare paa Færde.

Vort „Nummer“ endte med en dristig Præstation i flyvende Trapez. Saaledes som vi udførte den, tør jeg sige, at De aldrig noget Sted har set det. Jeg hængte nedad i den ene Side af Cirkus, og Liz anbragte sig paa den modsatte Side. Trapez'en, der hængte i Midten af Taget, blev trukket hen til hende, hnn greb den med begge Hænder, sprang ud i Rummet i Retning af mig, og naar hun var kommen saa langt, som Trapez'en kunde bære hende, slap hun Taget, gjorde en Saltomortale og svævede med udstrakte Arme ned imod mig, som da greb hende om Haandledene. Publikum holdt Aandedrættet tilbage, indtil de saa hende fanget i mine sikre Hænder; saa brødes Stilheden af en bragende Applaus, under hvilken Liz lod sig glide ned ad Tovet til Manegen, og jeg fulgte efter.

Vi havde lykkelig og vel tilendebragt den første Del af vore Præstationer og gjorde os rede til den store flyvende Saltomortale. Liz havde allerede indtaget sin Plads. Jeg hængte mig nedad som sædvanlig og kunde se hendes hvide Skikkelse mod den mørke Baggrund. Hun ventede, altid lidt med at springe ud; hun holdt af at staa der og iagttage de Hundreder af spændte Ansigter, der beundrende og ængsteligt stirrede op imod hende. Hun havde en egen barnagtig Fornøjelse af at holde Publikum i Spænding, det morede hende at

se disse gabende Munde og aandeløst ventende Miner hos Myldret nedenunder.

Denne Aften blev hun staaende endnu længere end sædvanlig. Hun strakte Fødderne vekselvis et Par Gange frem, gjorde nogle maskerede Bevægelser, som om hun vilde gribe Trapez'en og springe ud, og stod stille igen. Hun vilde aabenbart give det Udseende af, at hun var ængstelig for at forøge Uroen og Spændingen hos Tilskuerne. Men det var selvfølgelig kun paa taget, hun smilede, som hun altid plejede og var saa sikker som ingensinde, da hun omsider styrtede sig ud.

Pludselig, medens jeg passede paa hende, kom den Tanke op hos mig — eller det var, som om det blev hvisket mig i Øret — „Hvor let kunde du nu ikke gribe fejl!“ Det var et Sekund eller to om at gøre; befandt jeg mig nogle faa Centimeter højere til Vejrs, vilde hun flyve nedenunder mig, uden at jeg fik fat i hende! Og der var intet Net til at opfange hende i Faldet!

Jeg tog ingen som helst Beslutning. Men jeg kunde ikke blive den skrækkelige Tanke kvit. Vel Hundrede Gange i det korte Øjeblik gentog Djævelen inde i mig disse Ord — „Hvor let kunde du ikke gribe fejl!“ Saa lod der et dæmpet Angstskrig i Kor fra Publikum — hun var paa Vejen, og jeg lavede mig til at fange hende som sædvanlig.

Doktor, jeg siger Dem — jeg sværger Dem til — at indtil hun havde svunget sig ud, indtil hun havde gjort sin Saltmortale og var ved at falde ned imod mig, havde jeg ikke taget nogen Beslutning. Men saa — paa mindre end et Sekund — kom det over mig — jeg fik ikke fat i hende! Jeg lod hende falde!

Jeg hørte Suset af hendes Legemes Fald gennem Luften, hørte det frygtelige Stød paa Jorden derneden og det vilde Oprør blandt Publikum hele Cirkus rundt. Det svimlede for mig, jeg var en Afmagt nær, jeg undres over, at jeg ikke selv faldt ned bagefter, og jeg ved ikke, hvordan jeg kom op igen i min Reck. Jeg mindes, at medens jeg sad der, klyngende mig til det ene Tov, kastede jeg et Blik ned paa den forvirrede Scene paa Manegen under mig. Lysene dansede for mine Øjne, men jeg kunde dog tydeligt se Hr. Ferris mellem de sammenstimlede Artister og Tjenere i Gruppe omkring det hvide Legeme, der laa paa Jorden. Saa kom der en Herre — en Læge, formoder jeg — springende ind paa Manegen og ilede hen til Stedet. Jeg tog Haanden op for Ansigtet for ikke at se mere.

Omsider kom jeg ned, hvordan ved jeg ikke. Ingen syntes at tage Notits af mig. Jeg havde set dem bære det livløse Legeme bort paa en Baare. Ingen talte til mig, og jeg kunde endnu mindre sige noget. Da jeg var kommen ind i mit Paaklædningsrum, faldt jeg i Afmagt og blev liggende, Gud ved hvor længe.

I to hele Døgn blev jeg derefter paa mit Værelse. Hvilke Sjælekvaler jeg led, gør De Dem ingen Ide om. Mangt et Aar af mit Liv synes mig at være gaaet hurtigere end disse to Døgn. Jeg tror ikke, at jeg spiste eller sov i disse otte og fyrretyve forfærdelige Timer. Det var en eneste lang, afbrudt Lidelse af Angst og Samvittighedsnag! Jeg havde faaet Liz af Vejen, men nu, da hun var borte, hvad havde jeg saa vundet? Hvilken Fordel havde min Forbrydelse bragt mig? Aldeles ingen. O, havde jeg dog blot kunnet se Tingen i det samme Lys, førend jeg gjorde denne vanvittige Gerning, hvori jeg nu saa den bagefter!

Den tredje Dag gjorde jeg Forsøg paa at tage mig sammen og bekæmpe mit oprørte Sind. Det var jo ingen Nytte til at sidde der fra Morgen til Nat grublende og klagede over det, der var sket. Al min Sorg og al min Anger kunde dog ikke gøre min Handling ugjort eller kalde Liz tilbage til Livet igen. Jeg kunde lige saa godt sætte

et kækt Ansigt op og tage fat paa min Virksomhed igen.

Sent hen paa Eftermiddagen gik jeg tilbage til Cirkus. Jeg halvt haabede, halvt frygtede for at møde Hr. Ferris. Mere end én Gang var jeg ved at vende om, men jeg følte, at jeg lige saa gerne kunde gaa først som sidst, og helst lidt snart, og for Resten lade Skæbnen raade for, hvad der skulde komme. Jeg kom ind, uden at nogen saa mig, og gik gennem den lange, mørke Gang til mit Paaklædningsrum uden at møde en Sjæl.

Saa gik jeg ud i Manegen, Synet af det store, tomme, halvmørke Rum fik en kold Gysen til at fare igennem mig. Jeg var vant til at se den i blændende Lys, til at høre den livlige Musik fra Orkestret og til at se de mange forventningsfulde Tilskuere, og nu saa jeg ind i en tom og forladt Cirkus. Dette Øde, denne Stilhed var forfærdelig!

Pludselig faldt mine Øjne paa en mandlig Skikkelse. Han stod med den ene Fod paa Manegens Rand med Albuen paa Knæet og Haanden under Kinden — sørgmodig stirrende ud i det tomme Rum. Mit Hjerte snøredes sammen; det var Gilbert Ferris!

Jeg maa have gjort en eller anden hastig Bevægelse, for han vendte sig hurtig om imod mig. Jeg lænede mig tæt ind til Musiktribunen, svævende mellem Frygt og Haab. Han saa paa mig længe og fast — og o, hvilket Blik! Derpaa, uden at sige et Ord, drejede han sig rundt paa Hælen og gik sin Vej. Jeg tænker, han tildels har gættet Sandheden.

Om han havde udslyngtet Forbandelser imod mig, slaaet mig — ja dræbt mig paa Stedet — jeg kunde have baaret det; jeg kunde være faldet paa mine Knæ for ham og kysset hans Haand! Men dette Blik — dette Blik, der gnistrede af Haan og Modbydelighed for mig — det gennemborede mig lige ind til Hjertet. Jeg følte, at det var min Dødsdom, der var fældet; at det vilde tage Livet af mig før eller senere. Og det har næsten gjort det allerede.

Jeg slap over de Forhør, der blev optagne i Sagen, uden at der faldt nogen Mistanke paa mig, skønt jeg egentlig ikke gjorde noget for at fri mig; jeg vilde slet ikke være bleven saa uheldig, om de havde arresteret mig og behandlet mig som Morderske. Jeg forlod Cirkus Radford og tog Engagement ved et tarveligt, omreisende Beriderselskab. Mit Helbred havde faaet et Knæk, for hver Dag der gik, svandt mine Kræfter, og saa kom jeg hertil igen for at dø!

Der blev Dødsstilhed i Værelset, da denne Beretning var endt. Genfortællingen af disse uhyggelige Begivenheder havde ganske udmattet den uheldige unge Kvinde, der nu havde lukket sine Øjne igen og laa stille hen. Hun ventede ikke en Gang for at se, hvilket Indtryk hendes Skriftemaal havde gjort paa hendes Tilhører; det syntes, som om hun nu var uden Interesse for noget mere.

„Det maa være bleven sent, Doktor,“ sagde hun endelig med svag, klangløs Stemme. „Maaske var det bedst, at De gik straks; der er ikke megen Tid at spille.“

Han rejste sig tavs, tog sin Hat og gik ud af Værelset. Vel tyve Minutter efter kom han op ad Trapperne igen, ledsaget af Gilbert Ferris.

Da de to Mænd kom ind i Værelset, rejste den syge Kvinde sig med Besvær og saa paa dem med et sløvt, fraværende Udtryk i Øjnene. Men pludselig kom der Liv i disse Øjne, og et Glimt af frydefuld Genkendelse lyste op i dem. Hun rakte sine Hænder frem, udstødte et kort, skarpt Skrig og faldt tungt tilbage paa Puderne.

Hun var død!

Pigevrede eller det fatale Kys.

*Jeg bliver aldrig mild igen,
nej, tro mig ingensinde;
thi skal fra denne Stund min Ven
mig helt forandret finde.
Han mærke skal, at jeg er vred
fornærmet, o saa gruligt,
at Kløften mellem os er bred,
saa bred som det er muligt.
Og dersom blot han gør Forsøg
med tomme Komplimenter
at staa det hele hen i Spøg,
som om der intet hænder er,
saa vil jeg, ja jeg vil mintro
et haanligt Blik ham sende,
og ham, saa vist som to og to
er fire, Ryggen vende
Nys dansed vi paa Ballet hist,
fortryllende han danser,
jeg var saa glad, men han forvist
gik rent fra sine Sanser.
O! hvilken Dristighed, jeg be'r,
man tænke sig Skandalen,
midt under Lysekronens Skær,
ja lige midt i Salen,
da vi i Dansen svæved let
og fo'r af Sted som Vinden,
han, uden at jeg aned det,
et — Kys mig gav paa Kinden.
Mig Blødet op til Ho'edet fo'r
af Skamfuldhed og Harne,
og inden han fik sagt et Ord,
jeg flygted fra hans Arme
og iled', som jeg gik og stod,
til Havnen, hvor jeg vanker,
at kølne her mit hede Blod
og samle mine Tanker . . .
End følger hæftig sig min Barm,
fast Hjertets Slag kan høres,
det er, som endnu af hans Arm
i vild Galop jeg føres,
betaget snart af salig Lyst
og snart til Taarer fristet,
mens mine Nerver hvisker tytt:
Din Hjertefred Du misted' . . .
Min Sjæl er syg, og kun med Nød
jeg dæmper mine Sukke,
thi Ilden fra hans Læbers Glød
ej mægter jeg at slukke.
O, aned blot han hvilken Vé
og Vaande, jeg maa lide,
han gik i dette Nu maaske
fortrolig ved min Side! . . .
Men Tiden iler, jeg maa gaa
til Ballet fluks tilbage,
mit bedste Smil jeg tager paa
og standser Suk og Klage.
Men mærke skal han, jeg er vred,
fornærmet, o saa gruligt,
at Kløften mellem os er bred,
saa bred som det er muligt;
og skal jeg lære ham saa godt
som nogen, skic'e jeg mene,
at stjæle Kys, naar blot, naar blot
vi to engang bli'er — ene.*

En Tyrefægtning.

Vi havde ligget paa Gibraltars Rhed en god Uge og trods en Del Selskaber i Land og et Bal om Bord hos os, kedet os lumskt, da der en Eftermiddag kom Indbydelse fra Konsulen til at overvære en Tyrefægtning.

Indbydelsen blev selvfølgelig modtaget med stor Begejstring, især da ingen af os tidligere havde overværet et saadant Skuespil.

Fægtningen skulde finde Sted en Søndag paa en nærliggende Ø, Centa, og tidlig om Formiddagen tog vi, efter at have spist en bedre Frokost hos Konsulen, afsted med en lille Lystdamper, der for Tilfældet gik over til Øen.

Festpladsen, hvor Fægtningen skulde finde Sted, var indrettet som en stor Cirkus, blot med den Forskel, at der intet Tag var

over, og at Arenaen var adskillig større. Et højt Plankeværk omgav den runde Plads, og op imod dette hævede Tilskuerspladserne sig amfiteatralsk. Selvfølgelig havde Konsulen sikret os de bedste Pladser paa Skyggesiden helt nede ved Rampen om Arenaen. Det var ham ingen billig Tur den, thi hver af Pladserne kostede 10 Kroner, og vi var godt et halvt Hundrede Kadetter og Officere.

Forestillingen skulde begynde Kl. tre, men allerede Kl. halv tre var alle Pladser optagne af et meget broget Publikum.

Jeg antager, der fandtes Siddepladser til en 6—7 Tusinde, men foruden disse var der en Mængde, der stod op; de fleste Tilskuere var Spaniere. Naar herhjemme en Forestilling af en eller anden Art er fastsat til et bestemt Tidspunkt; begynder den som bekendt sjældent før et godt Kvarter efter; dernede begyndte de i rette Tid, men Spanierne hylede ogsaa op og klappede som Rasende et godt Kvarter før tre.

Arenarampen, ved hvilken vi sad, var omtrent tre Alen høj og forsynet med en tre, fire smaa Aflukker, hvor de optrædende Fægtere, naar der er Fare paa Færde, kan slippe ind.

Præcis paa Slaget tre blev den første Tyr sluppet ind; det var en stor, brun Tyr, der øjensynlig var meget fornavset over at være Genstand for alle de mange Menneskers Opmærksomhed.

Den fik imidlertid ikke lang Tid til Overvejelser, thi tre Mænd i spraglede Dragter og med store, stærkt røde Sjerf eller Klæder i Hænderne, gav sig straks i Lag med at tirre den, hvilket ypperlig lykkedes dem.

De gav sig imidlertid kun af med den en ad Gangen, saaledes at der stadig var to parat til at aflede Dyrets Opmærksomhed fra den tredje, naar denne faldt, eller Tyren under Løbet kom ham for nær ind paa Livet. Det var ret morsomt at se en af disse Fyre i strakt Karrière og med Tyren lige i Hælene ile hen imod et af Aflukkerne og forsvinde, medens Tyren, der var for svær til at slippe ind, og i for stærk Fart til at standse, med voldsom Kraft løb Hornene imod Rampen.

Dette Drilleri og Legen, der for os Udlandinge var nervepirrende nok, tilfredsstillende ikke Spanierne.

Snart efter kom tre Ryttere ridende ind paa nogle radmagre Krikker. Efter at have redet en Omgang rundt til Parade og hilst paa Publikum, red en af dem ind mod Tyren, der varm og skummende stod midt inde paa Arenaen, og ligesom syntes at betænke sig paa, hvilken af disse nye Fjender den først skulde styrte løs paa. Kun med Møje fik den først angribende Rytter sin Hest til at gaa ind mod Tyren; den arme Rallik forstod Faren, Rytteren var ligesom sine to Kammerater iført meget tykke Læderkollerter og Benklæder samt svære jernbeslaede Støvler; deres Vaaben bestod i en lang Lanse. En fem, seks Skridt fra Tyren standsede han sin Hest, vendte den halvt om mod Tyren og holdt stille her med Lansen fældet, afventende det Øjeblik Tyren angreb.

Denne lod ikke vente længe paa sig. Med Hovedet bøjet og dirrende af Raseri satte den i et Spring ind mod Hest og Rytter og borede, uden at lade sig standse af et ganske velrettet Lansestød, Hornene op i Bugen paa Hesten, som den næsten løftede op fra Jorden. Hesten var ved at segne, og da Tyren efter det frygtelige Stød for tilbage, strømmede Indvolde og Tarme ud af de dybe Saar. Nu, da Blodet var begyndt at flyde, jublede Spanierne; Appelsiner, Hatte, Tørklæder og Bananer kastedes i broget Sammenblanding ned paa Arenaen, og selv de unge Spanierinder klappede som Rasende. Os andre syntes Skuespillet nu nærmest modbydeligt; thi Hesten maatte, skønt dens Indvolde slæbte hen ad Jorden, gaa paa en Gang endnu, inden den fik Naadestødet.

Naa, Vanen er en Magt, som ovenikøbet virker hurtigt, og da den tredje Hest kom

for, var vi næsten lige saa vilde som de indfødte til at klappe.

Den tredje Rytter faldt ned af Hesten ved Tyrens første Angreb, og da han paa Grund af de tykke Læderklæder ikke selv kunde rejse sig, var hans Stilling ret kritisk; Tyren for nemlig frem straks igen efter at have spiddet Hesten, for ogsaa at give Manden hans Bekomst.

En af de tre først optrædende Folk kom dog hurtigt løbende til, medens en anden hjalp den faldne Rytter paa Benene.

Da alle tre Heste paa denne lidt uhyggelige Maade var gjort ukampdygtige, blev de dræbte.

Saa kom der tre andre Mænd ind, hver forsynede med to smaa, stærke Stokke, ca. halvanden Alen lange og med Jernspidser og med Modhager i Enden. Hver af Stokkene var overklistrede med lange Papirstimler i forskellige Farver.

Disse Fyre, Piccadorerne, som Spanierne kalder dem, havde et meget farligt Hverv; det, det nemlig gjaldt om for dem, var at befæste de smaa Stokke i Halsen paa Tyren, saaledes at de blev hængende, og det var ingen let Sag og yderst voveligt, nu da Tyren var aldeles rasende.

De optraadte ligesom de andre hver for sig; den først angribende stillede sig en Snes Skridt fra Tyren, bevægende de to Stokke hurtigt frem og tilbage for at hidkalde dens Opmærksomhed; og det lykkedes snart.

Skummende og med Fraade om Munden stirrede den et Sekund eller to paa Stokkene og for saa frem mod ham; i samme Nu satte Piccadoren i Løb; men medens Tyren i blindt Raseri for lige hen mod det Sted, hvor han havde staaet, løb han i en Bue frem imod den, saaledes at han passerede den saa tæt, at han kunde støde Stokkene — les Bandilleros — ind i Halsen paa det arme Dyr. Inden Tyren fik sig vendt mod ham, var han i faa Spring over Arenaen og inde i et af Aflukkerne.

Stødet havde været fortrinligt ført; thi begge Stokkene blev hængende, og jublende tilklappede vi ham vort Bifald. Den anden var ikke slet saa heldig, han opnaaede kun at faa den ene „Bandilleros“ til at hænge fast og kom for nær ind paa Tyren under Stødet, saa han ikke blot fik Ærmet, men ogsaa Armen revet i Stykker.

Den tredje var mere behændig og fik begge sine Stokke fæstet, og han havde endda den vanskeligste Tur, thi Tyren var nu saa tosset og vild, som den vel kunde blive. De fem „Banderillos“, der hang i Halsen paa den, baskede den om Ørerne og skræmmede den; i strakt Karrière for den Arenaen rundt helt inde ved Rampen; nær nok til at Konsulens Søn, en ung, høj Tyr, kunde rive en af Stokkene ud, hans Eksempel fulgtes af en Del andre, særlig blandt Tilskuerne ovre paa Solsiden; men det varede noget, inden de fik alle fem revet ud, thi der skulde gribes sikkert og dertil holdes godt fat.

Næppe var den sidste Banderillos ude, før en høj, smuk Mand i en rød Halvkappe og med en lang, blottet Kaafe i Haanden kom ind paa Arenaen; det var den dræbende Toreador.

Med en yderst gracios Hovedbøjning hilste han rundt til Publikum og gik saa rask hen til Tyren, der syntes aldeles konsterneret over hans Dristighed og ligesom veg tilbage for hans faste Blik. Et Par Skridt fra Dyret standsede han, hævede Kaarden i Vejret, tog den røde Kappe af og vikled den rolig om venstre Arm, idet han dog stadig holdt sine Øjne rettet paa Tyren.

Det var et kædt Dyr, denne første Tyr, thi den betænkte sig ikke et halvt Minut, men gik næsten straks løs paa Toreadoren, der imidlertid med et glimrende Stød borede sin lange, smukke Kaafe ind i dens Hals lige til Skæftet. Det var et Mesterstød, thi Tyren sank øjeblikkelig død om, og det er sjældent, det sker; som oftest bliver det Slagteren, der maa ind for at

give Naadestødet. Hermed var første Akt, eller rettere første Tyr færdig.

Tre Æsler kom nu ind og slæbte Tyrens og Hestenes døde Legemer ud; den Maade, dette gjordes paa, var ikke rigtig hyggelig; de tre Æslers Skagler gik sammen til en Hanefod, hvori der var gjort en stærk Hage fast; den blev saa hugget i Kæberne paa Ligene, og et ad Gangen halede de paa den Maade gennem Sandet ud af Arenaen.

Under dette Arbejde og den paafølgende lille Pause løb en Mængde entreprenante Spaniere rundt og solgte Frugt og Landvin, noget gyseligt surt Stads paa langhalsede, klare Flasker; naa, til Prisen var det endda ikke saa galt, thi det kostede ikke mere end en halv Krone pr. Flaske, og slukke Tørsten gjorde det da, hvor surt det end var.

Fem Tyre og femten Heste maatte endnu lade Livet, inden Forestillingen var forbi, men vi blev dog ikke træt af denne. De optrædende var af højest forskellig Færdighed og Tyrene ikke alle saa kække som den første; en enkelt af dem var næsten ikke til at faa tirret frem mod Toreadoren; men den blev da ogsaa pebet ud efter alle Kunstens Regler.

Det var sent, da vi igen naaede om Bord den Aften, og svært sultne var vi, men at det havde været en morsom Dag, det var vi alle enige om.

Skipper.

Den gaadefulde Skønhed.

Fortælling fra forrige Aarhundredes

Slutning.

(Fortsættelse).

„Jeg tror nok, at det ligefrem var et Under, at jeg ikke mistede Livet,“ svarede han en Smule roligere end før. „De véd, jeg sagde, at jeg havde ondt i Hovedet, for at jeg kunde slippe bort og udrette Deres Ærinde. De andre troede, jeg var paa mit Værelse, og saa —“

„Hør, Jerome, tjen mig i at svare mig paa, hvad jeg spørger om!“ afbrød Paula. „Har De faaet et Brev til mig?“

„Ja, jeg har,“ Miss Wynne.

„Var der mere, De skulde sige?“

„Ja der var; men jeg — De maa tilgive mig, Miss Wynne! Jeg er ikke rask — denne Gang er det virkelig sandt — Brevet — det er her. Hvis De kunde skaffe mig et Glas Vin eller noget andet — alting løber rundt for mig.“

Han førte en smal, kvindeagtig Haand op til sit Hoved, derpaa rakte han begge Arme i Vejret og tumlede rundt; jeg kunde se, at hans Ansigt var hvidt som et Genfælds. Hjælpelest famlede han efter Paulas Kjole for at holde sig fast, og jeg hørte det sarte Silketøj briste i Sammensyningen; men i Stedet for at holde ved ham tog Paula forskrækket et Par Skridt til Siden.

Jeg sprang op fra min Divan og naaede med nogle hastige Skridt Stedet, hvor de stod. Men det var for sent. Jerome var gaaet bagover, hurtigt tabende Balancen paa det glatte Parketgulv, og falden saaledes at Hovedet med et Bump stødte mod Gulvet.

Lyden af Faldet og Paulas umiddelbart paafølgende Angestkrig kaldte i Hast hele Selskabet fra Musikværelset ud i Salen.

Lady Towers var ikke af de Damer, der tog Tingene med Ro. Hvor hun befandt sig, var der Liv og „Fut“. Hun ringede paa Klokken, Tjenere og Piger kom til og blev sendt af Sted igen til alle Verdenshjørner efter Pulver og Draaber og Vand til at stænke i Ansigtet paa den besvimerede Mand. Ingen kunde begribe, hvad der var sket, eller hvordan det gik til, at Mr. Jerome, som man mente befandt sig paa sit Værelse som Patient, var kommen herved i Salen.

„Jeg var kommen herind,“ sagde Paula med en uskyldig Mine, „for at svale mig af et Øjeblik — der var saa forfærdelig varmt i Musikværelset — og saa, ligesom jeg kommer, ser jeg Mr. Jerome komme meget forstyrret ud fra Korridoren. Jeg spurgte, om han nu havde det bedre, og saa sagde han, at han var gaaet en lille Tur for at trække frisk Luft, da det maaske vilde hjælpe paa Hovedpinen; men saa var der hændt ham et eller andet, som syntes at have gjort ham meget altereret, Jeg troede først, at han maaske havde set Mr. Lord-Lortons Gespenst, som nok kunde have bragt et Menneske med svage Nerver fra Sans og Samling; men det var ikke det. Han stammede noget om, at han havde set et eller andet vildt Dyr — et der var farligt, sagde han — og at han nær kunde have mistet Livet. Midt i Historien bad han mig pludselig om at skaffe sig noget Vin, og førend jeg kunde gøre noget, faldt han besvimet omkuld. Det med det vilde Dyr er naturligvis noget Snak, medmindre De har en stor Hund, som holder Vagt her udenfor, Lady Towers.“

„Gud fri mig, nej!“ raabte den lille Dame. „Vi holder rigtignok ingen stor Hund; men — ih du godeste, Tom! Det skulde da vel aldrig være muligt, at den arme Mand har mødt det rædsomme Dyr, vi blev advarede for imorges?“

„Tigeren!“ skreg Mrs. Lord-Lorton. „Tigeren, der slap ud af Barnes Menageri igaar?“

„Det er saamænd ikke umuligt,“ sagde Sir Thomas med Ansigtet i de alvorligste Folder. „Blot den stakkels Fyr vilde komme til sig selv, saa kunde vi vel snart faa at vide, hvad det var, han mente at have set.“

„Det er bestemt det aller rigtigste at bære ham lige straks op paa hans Værelse,“ sagde Paula hurtigt og bestemt.

I det samme slog Jerome Øjnene op. „Brevet!“ stammede han med tykt, anstrengt Mæle. „Hvor er —“

„Sig os, hvad De blev saa forfærdelig bange for.“ Det var atter Paula, der hastig tog Ordet. Det var tydeligt, at hun ikke ønskede, han skulde røbe noget om, i hvilket Ærinde hun havde sendt ham.

„En Smule Vin — jeg ser, De har,“ bad Jerome. „Mange Tak. Jeg — mit Hoved er meget forstyrret; men jeg husker tydeligt — det var lige her udenfor Huset — kun et lille Stykke nede i Alleen. Jeg var gaaet meget stærkt, og standsede et Øjeblik for at trække Vejret. Paa en Gang kunde jeg lugte noget stramt, som hos Rovdyrene i den zoologiske Have. Jeg stod ganske stille, for jeg kunde høre noget stønne ganske nær ved mig, og da jeg saa’ mig omkring, skimtede jeg noget mørkt, der bevægede sig ganske tæt ved, imellem Træerne i Alleen. Og jeg saa’ to Øjne stirre som to gloende Kul paa mig.“

Jeg gav et Skrig, og om det jog Dyret væk eller ej, det véd jeg ikke, for jeg havde ikke Tid til at tænke mere, førend jeg var inde i Huset. Jeg kom ind ad den lille Dør ved Enden af den lange Korridor og smældede den i efter mig. Det er alt, hvad jeg kan fortælle; men saa var der Brevet, som Miss Wynne —“

„Jeg tror ikke, Mr. Jerome rigtig véd, hvad han siger — han taler vist over sig,“ paastod Paula. „De vil vist gerne straks op paa Deres Værelse og i Seng, ikke sandt?“

„Jo, tak, det vil jeg gerne. Mit Hoved gør saa ondt. Det er, ligesom der var gaaet noget i Stykker inden i det!“

Med Assistance af et Par haandfaste Mænd af Selskabet, der var omtrent dobbelt saa store som han selv, blev han løftet op og i Midten af en hel lille Procession baaret ud af Salen.

Et lille sammenlagt Stykke Papir var faldet ud af hans Ulster, da de løftede ham, og da jeg tilfældigvis stod nærmest, tog jeg det op. Uden at det i fjerneste Maade faldt mig ind at ville læse noget, som ikke var bestemt for mig, kunde jeg ikke undgaa at lægge Mærke til de to Linjer, der stod paa Papirets Forside. Med en stor, kraftig, rutineret Haandskrift stod følgende Ord, der brændte sig som et Lyn ind i min Bevidsthed:

„Jeg har nu Vished for, at den Dame, der gaar under Navnet Consuelo Hope, er —“

Ordene dansede rundt i min Hjerne, og alt mit Blod strømmede til Hjertet. Harmfuld paa Paula og Jerome, og med en Følelse af Afsky, fordi de i Fællesskab drev et underfundigt Rænkespil imod en værgeløs Kvinde, grebes jeg af en uimodstaaelig Trang til at vende Bladet og se Fortsættelsen af det skrevne.

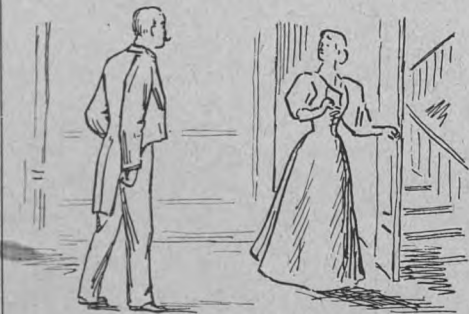
Jeg holdt Papiret paa Ryggen og knugede det imellem mine Fingre, kæmpende mod Fristelsen. Paa en Gang kom Paula med hastige Skridt henimod mig; hendes Øjne fikserede mig skarpt, medens hun rakte sin Haand frem.

„Er det ikke Brevet, som Jerome talte om?“ spurgte hun. „Det er i alt Fald et, han har tabt. Jeg gaar op paa mit Værelse, saa skal jeg med det samme lade Pigen bringe det ind til ham. Du hørte nok, han var saa angst for et Brev, at det skulde være borte. Bare han snart bliver rask igen, Stakkel. Ellers bliver det meget ubehageligt for Onkel Wilfrid, som slet ikke kan undvære ham i denne Tid.“

Uden at sige et Ord gav jeg hende Brevet, men hun gik ikke straks med det.

„Hvor meget Du har set af det, véd jeg ikke,“ sagde hun med et hurtigt Blik paa den Linje, der var udvendig paa Papiret. „Men jeg kan læse paa dit Ansigt, at Du har set noget. Nuvel — Du er kun kommet Begivenhederne en Smule i Forkøbet. Lidt efter lidt skal Du og Onkel Wilfrid faa alt at vide.“

„Paula!“ udbød jeg. Men hun havde allerede gjort omkring og ilede ud i Korridoren og op ad den Vindeltrappe, der førte til Værelserne ovenpaa.

Endnu havde jeg ikke talt med Miss Hope. Men da Onkel Wilfrid var gaaet op paa sin Sekretærs Værelse for at erkynnde sig om hans Befindende, og om der maaske burde sendes Bud efter en Læge, fandt jeg det allerførst at være min Pligt at gøre det samme. Jeg havde imidlertid kun liden Lyst dertil. Jerome var et Menneske, jeg aldrig havde haft synderligt tilovers for, og iaften var han bleven mig helt modbydelig. Han var i mine Øjne en frastødende, slesk Person, og hans Løben Ærinder for Paula gjorde mig ikke bedre stemt for ham. Hvad havde de haft for i Mørket, disse to? Hvad for et Komplot var de i Færd med at smede imod den skønne Lysalf, der i dette Øjeblik holdt Hof i Lady Towers Musikværelse? Hvad var det, de havde opdaget? Hvad det saa end var, — hvilken Skygge, det saa end kunde kaste paa den mystiske Amerikaner-

inde — deres Forehavende stod for mig som et gement Forræderi, som jeg oprørtes i mit Inderste imod. Lidet drømte jeg i dette Øjeblik om, at jeg selv skulde komme til at spille den samme grimme Rolle i dette Skuespil.

Jeg tovede et Øjeblik, men blev saa enig med mig selv om, at jeg ikke vilde være i Stand til at spille Hykleren i den Grad, at jeg med Deltagelse kunde gaa op og spørge, hvordan Hr. Jerome havde det. Med langsomme Skridt vandrede jeg over i Musikværelset.

Værelset var smukt, hyggeligt, maaske noget mere almindelig borgerligt udstyret, end jeg havde ventet det hos en Kunstnerfamilie af Rang; men alt i alt gjorde det et højest velgørende Indtryk paa mig, ovenpaa Aftenens søre Hændelser, og jeg tren ind med en Fornemmelse, som om jeg var vaagnet efter en uhyggelig Drøm.

„Jeg var netop ved at skulle lede efter Dem,“ lød Lady Towers Stemme indenfor Døren. „Den lille Sekretær har det Gudske-lov bedre, hører jeg. Sir Thomas har sendt tre—fire Mand af Sted med ladte Geværer for at jage det skrækelige Dyr bort, hvis det endnu skulde luske om her i Nærheden, og en anden Mand er gaaet over til Barnes, som Uhyret er rendt fra. Det er en Menageriejer, som har beæret Byen med sin og sine vilde Bestiers Nærværelse hele Vinteren. Jeg haaber nu, at han faar et Vink om at fortrække, saa at man ikke skal gaa med Livet i Hænderne, saasnart man kommer udenfor sin Dør.“

Men det er sandt — De er jo ikke bleven præsenteret for min ‚amerikanske Heks‘ — Miss Hope! Er hun ikke nydelig, som hun sidder der ved Pianoet med Lysen faldende lige ned over sit dejlige Haar? Sir Thomas har bedt hende om at synge.“

„Vi har set hinanden før. Har hun ikke sagt det?“ bemærkede jeg.

„Hun talte om, at hun kendte lidt til Sir Wilfrid — men dog! Hvad siger jeg? Jeg lovede hende ikke at omtale det. Hun ønskede at overraske ham, derfor lod hun sige, at hun var syg. Og saa havde hun og Lord-Lorton — de har været her en Uges-tid sammen — fundet paa det Skuespil, De saa’ før, hvor hun viste sig som Aand. Mr. Lord-Lorton har sat lignende vidunderlige Ting i Scene for os nogle Gange før, og hver Gang noget nyt og overraskende. Men dette var det mest glimrende, han endnu har præsteret. Han overgik ligefrem sig selv!“

Hun holdt inde, muligvis ventende et Svar, men saa optagen var jeg af at betragte Miss Hope, som sad derhenne ved Pianoet, smilende op til Mr. Fitzroy Dermot, den smukke Tenorsanger, at jeg glemte at sige noget.

„De tænker formodentlig paa stakkels Jerome, eller maaske paa, om den løsslupne Tiger endnu gaar paa Lur herunderfor,“ vedblev Lady Towers. „Ikke se saa alvorlig ud! Det klæder Dem slet ikke. Lad os gaa nærmere hen til Flygelet og høre den ‚amerikanske Heks‘ synge — saa skal De se, De faar nok Humøret op igen.“

Idet vi nærmede os, saa’ Miss Hope hen paa mig, medens de to smaa Lys paa Pianoet kastede deres Skær over hendes Ansigt.

Hun smilede ganske lidt og begyndte at spille — sagte, uden Noder — en lille vemodig Melodi, som jeg ikke havde hørt før. Derpaa begyndte hun at synge med en Altstemme saa rig, saa klokkeren og dejlig, at dens henrivende Triller ligesom trængte ind i mit Blod med en Varme, som efter Nydelsen af Vin. Det var Viviens Sang til Merlin: „Tro mig ingensinde eller tro mig helt“; og medens hun sang, tog hun ikke sine Øjne fra mine. De andre kunde hun ligesaa godt se — de havde stillet sig tæt hen ved Pianoet; men jeg vidste, at hun kun saa mig. Det var til mig, Sangen havde Bud, mig gjaldt det mystiske Smil, der spillede paa hendes elskelige Læber. Og som jeg stod, fuldstændig „gaaende op“

i hende, glemmende alt andet — alle andre — i hele Verden undtagen denne amerikanske Heks, blev mit Hjertes Hæmmelighed paa en Gang aabenbaret for mig. Det var, som om Ørkenens sviende Vind blæste ind over min Sjæl og fik den til at krympe sig sammen under sin drøbende Hede.

Denne Kvinde — Engel eller Djævel — havde lært mig noget Nyt, lært mig det Centrale i Tilværelsens Mysterium — Kærligheden.

Jeg var bunden til min Kusine, Paula Wynne; hende havde jeg lovet at ægte. Men jeg elskede den anden med hele mit Hjerte, min Sjæl og min Tanke! Og for en Uge siden havde jeg ikke anet hendes Eksistens!

Da den sidste Tone af Sangen var gaaet over hendes søde, buede Læber, medens hendes blide Øjne, halvt advarende, halvt bønfoldende var fæstede paa mig, kunde jeg have kastet mig ned for hendes Fødder og kysset den hvide Kjole, der skjulte dem i sine Folder.

Jeg havde levet i ni og tyve Aar. Jeg havde kendt baade Lykke og Sorg, og jeg havde følt Livsglæden pulsere gennem mit ungdomskraftige Legeme. Men mine Oplevelser og det, jeg havde set af Verden i Fortiden, syntes at ligge langt borte, bagved mig, grupperet i en fjærn Horisont som smaa Bakker, man forlængst har passeret paa sin Vej. Denne ny, alt beherskende Følelse var som et mægtigt Bjærg, der taarnede sig op foran mig, badet i Straalerne af en opgaaende Sol — en Sol, der gik op for mig alene.

Men med alt dette følte jeg mig som en Forræder mod Paula, mod mig selv og mod den Mand, der havde været mod mig mere end en Fader.

Tilhørerne havde komplimenteret Miss Hope for hendes Sang i diverse smukke, konventionelle Ord. Det var vel staaet paa i godt 5 Minutter, men jeg var i en Tilstand, hvor man ikke længere har noget Begreb om Tiden. For mig var det, som om der lige saa godt kunde være gaaet Aar, siden hun med sin vidunderlige Stemme bad mig: „Tro mig ingensinde, eller tro mig helt“. Jeg befandt mig overfor en Krise i mit Liv. Jeg var bleven inddragen i en Kamp og ladet tilbage paa Valpladsen, saaret, ynkelig — og dog paa samme Tid saa ubeskrivelig lykkelig.

Da hun var færdig med sin Sang, kom min Onkel ind i Musikværelset. Sandsynligvis var han bleven staaende udenfor og ventet, for at ikke hans Indtræden skulde forstyrre den Syngende eller Tilhørerne. Men han havde hørt til. Jeg kunde se det paa hans Ansigt, da han gik hen til hende og sagde noget, der tydeligt nok var mere end konventionel Lovtale. Paula var ligeledes kommen til; men medens hun ikke sluttede sig til den almindelige Akklamation, der fulgte ovenpaa Miss Hopes Sang, applauderede hun stærkt og demonstrativt, da Mr. Fitzroy Dermot bagefter havde givet en Arie af en populær Opera tilbedste. Da han var færdig, saa' jeg dem tale livligt sammen i et Hjørne af Værelset.

Der blev en almindelig Konverseren om Sang og Musik — for mig var det altsammen kun en Summen af Røster, der ganske overdøvedes af de tre Ord, der uophørligt lød i mit Indre: „Jeg elsker hende! Jeg elsker hende! Jeg elsker hende!“ Og alt, hvad jeg saa', forsvandt for det ene Billede, der bestandig stod malet for mit Øje: Det elskelige Ansigt de talende Øjne, og Læberne, der aabnede sig til Sang.

Hvad jeg foretog mig, véd jeg næppe: jeg har en dunkel Forestilling om, at jeg vandrede hen til et Bord i den anden Ende af Værelset, hvor jeg satte mig ned og bladede mekanisk i en pragtfuld indbunden Bog med mange skrevne Navne.

Det var, som om jeg blev vækket af en Drøm, da jeg hørte en Stemme tæt ved mig.

„Lady Towers sendte mig herhen for at

vide Dem Bladet med Madame Adelina Patitis Haandskrift i Stambogen.“

Jeg saa op og rejste mig i en Fart, med en Fornemmelse af, at jeg rødmede som en Skoledreng, der bliver greben i noget galt. Saa lidt var jeg Herre over mig selv i den Tilstand, hvori jeg befandt mig.

„De gaar da vel ikke Deres Vej, for nu havde jeg tænkt at sætte mig her og tale lidt med Dem,“ sagde den amerikanske Heks.

XL. Kapitel.

Sir Wilfrid Amorys ny Sekretær.

„Lady Towers er meget stolt af denne Bog. Hun har i Aarenes Løb faaet en Masse Berømttheder til at skrive i den,“ vedblev den unge Pige i en tørt refererende Tone og med et Smil, der maaske skjulte en vis Forlegenhed, svarende til min egen. „Jeg har fundet Sir Wilfrid Amory i den, men ikke — ikke Dem!“

„Jeg er ingen Berømtthed — jeg er ingen Ting,“ sagde jeg, forsøgende at tale utvungent, men vistnok uden at det lykkedes mig.

„Saa maa ingenting tage en god Del Plads op her i Verden. For De er jo saa stor. Jeg kunde saa godt lide at gaa sammen med Dem, fordi De fik mig til at føle mig saa yndig lille. Jeg er ked af at være højere end Mændene — saadan bogstavelig at skulle se ned paa dem. Man kan aldrig komme til at se ned paa Dem!“

Vi gjorde begge, hvad vi kunde, for at holde en utvungen Konversationsstone imellem os; det var imidlertid hende lige saa svært som mig, og den Bevidsthed, at min Nærværelse kunde virke forstyrrende paa hendes vante Selvbeherskelse, gød ny Olje paa den Flamme, der var tændt i mig. Men maaske — tænkte jeg ved mig selv — er det kun en Rolle, hun i Øjeblikket finder det formaalistjensligt at spille.

„Skal jeg se, om jeg kan finde Deres Navn i Bogen?“ henkastede jeg.

„Hvis De vil gøre Dem den Ulejlighed, vil De finde det.“

Jeg bladede tavs tilbage i Bogen og opdagede det omsider. Ikke uden en vis Skuffelse saa jeg, at det var den samme karakterløse Haand, jeg havde set i Hotelbogen i Martenhead, og som jeg helst vilde have antaget for hendes Ledsagerskes og ikke hendes.

„De synes ikke, der er noget ved mit Kradseri, kan jeg se,“ sagde hun, og skønt hun sagde det i en spøgende Tone, var der noget i Stemmen og det Blik, hun sendte mig, der sagde mig, at hun havde gættet mine Refleksioner over hendes Haandskrift.

„De blev overrasket over at træffe mig her?“ vedblev hun, aabenbart for at fritage mig for at svare.

„Aa — jeg véd ikke. De gav jo min Onkel et Vink, da vi var sammen i Martenhead forleden. Og siden da har han og jeg, det maa jeg tilstaa, kommet noget mere i glade Folks Selskab, end vi plejer. Vi ventede bestandig at træffe Dem og blev hver Gang skuffede, fordi vi ikke gjorde det. Men Maaden, De kom paa i Aften, var jo unøgtelig i en særlig Grad egnet til — at overraske een.“

Hun lo.

„Jeg har en Smule dramatisk Talent, skal jeg betro Dem.“

„Ja, det har De i Sandhed.“

„Det kunde lyde som en Bebrejdelse, en Diskompliment. Men jeg haaber ikke, De mener det saaledes. Maaske saa det hele alligevel noget taskenspilleragtigt ud. Men det var Mr. Lord Lorton, der fik mig overtalt til det. Han forklarede mig igaar, hvorledes han ofte havde arrangeret en saadan Scene, og at den altid gjorde umaadelig Lykke, og saa smigrede han mig ved at sige, at jeg vilde være den bedste Assistent, han endnu havde haft. Jeg gik ind paa Idéen og fandt, at det kunde være et ganske godt Bidrag til Underholdningen at markere min Entré' paa en effektiv Maade, som det hedder i Teatersproget. Det var

altsammen for at more Dem og Deres Onkel. De burde takke mig.“

„Er ‚more‘ egentlig det rigtige Ord?“

„Hvorfor ikke? Men De ser ud, som om De havde Lyst til at skolemestere mig. Lad os tale om noget andet. Den løslupne Tiger for Eksempel. Hvem ved — maaske dens store, frygtelige Øjne stirrer paa os gennem det halvaabne Gardin derhenne? Uh-ha!“

„Hvis jeg maa vælge, saa vil jeg hellere tale om Dem end om Tigeren,“ sagde jeg. „Jeg blev overrasket om, De vil, over at høre, at De var Amerikanerinde og havde skrevet en Historie, som hører til de faa, jeg aldrig vil glemme.“

„Maa jeg takke.“ Hun saa ned paa Stambogen og skjulte sine Øjne under de lange Vipper. „Jeg kan godt forstaa, at det overrasker Dem at høre, at jeg har skrevet noget. Det er ingen Kompliment — er det vel? Men hvorfor — hvorfor overraskede det Dem, at jeg var Amerikanerinde?“

„Fordi De hverken taler eller ser ud som en saadan.“

„Aa, hvad — er der noget, man saadan lige straks kan kende Amerikanerinderne paa? Det er vist Overtro! Som nu Miss Traill for Eksempel. Vil De antage hende for Amerikanerinde?“

„Hun kan gaa for, hvad det skal være,“ sagde jeg affejende.

„Hvad mener De egentlig med det? Det er Synd for hende, at hun ikke selv er til Stede og kan spørge Dem. Men jeg gav hende en lille Ferie. Hun har nogle Slægtninge i . . . et eller andet Sted i Provinsene, og der er hun rejst hen med sit dyrebare lille Kreatur.“

Jeg svarede med en eller anden Talemaade, uden at lægge Skjul paa, at Miss Traill og hendes Paarørende i Øjeblikket ikke interesserede mig det allerjærneste.

„Men De,“ vedblev jeg ufortrøden — „er det sandt, at De er Amerikanerinde?“

„Tror De da ikke, hvad Lady Towers siger? Hun og jeg traf hinanden i New York for et Aar siden, og siden den Tid har vi været gode Veninder — det vil sige, saadan som man har gode Venner i ‚det gode Selskab‘. I Virkeligheden er der kun et Menneske her i England — maaske i hele Verden — som jeg vil kalde min Ven; maaske vil De træffe ham en skøn Dag.“

En Følelse, der hidtil havde været mig fuldstændig fremmed — Skinsygen — skar igennem mit Hjerte som en Kniv og vakte et instinktmæssigt Had hos mig til denne ukendte Ven. Jeg beherskede mig, skammede mig selv ud og fortsatte Konversationen, saa godt jeg kunde.

„Der er meget, jeg kunde have Lyst til at spørge Dem om, hvis jeg kunde — hvis jeg turde,“ sagde jeg. „Ja, Miss Hope, nu maa De ikke sætte et Ansigt op, som De vilde sige, at jeg ikke har noget at spørge om, som angaar mig, for det har jeg. Lad os begynde med — en hvid Chrysanthemum for Eksempel.“

„De har fundet en saadan Blomst og tror maaske, den er Nøglen til en Gaade?“ spurgte hun med et Eftertryk, der gjorde min Begærlighed efter at høre mere om hende større og ikke mindre. „Nuvel — det kan være, at jeg i en nær Fremtid vil faa Lejlighed til at besvare nogle af Deres Spørgsmaal, forudsat at De spørger paa den rigtige Maade; men indtil da, glem ikke den Sang, jeg nys sang for Dem — og for de andre.“

Glemme den Sang? Jeg havde en Følelse af, at det sikkert var bedst, om jeg kunde glemme baade den og det, den havde vakt til Live hos mig. Det var med nød og næppe, at jeg kunde bekæmpe min Trang til at sige det højt; men jeg var standhaftig og forblev tavs, medens hun fortsatte i en Tone, som naar nogen beder om en Gunst.

Fortsættelse.

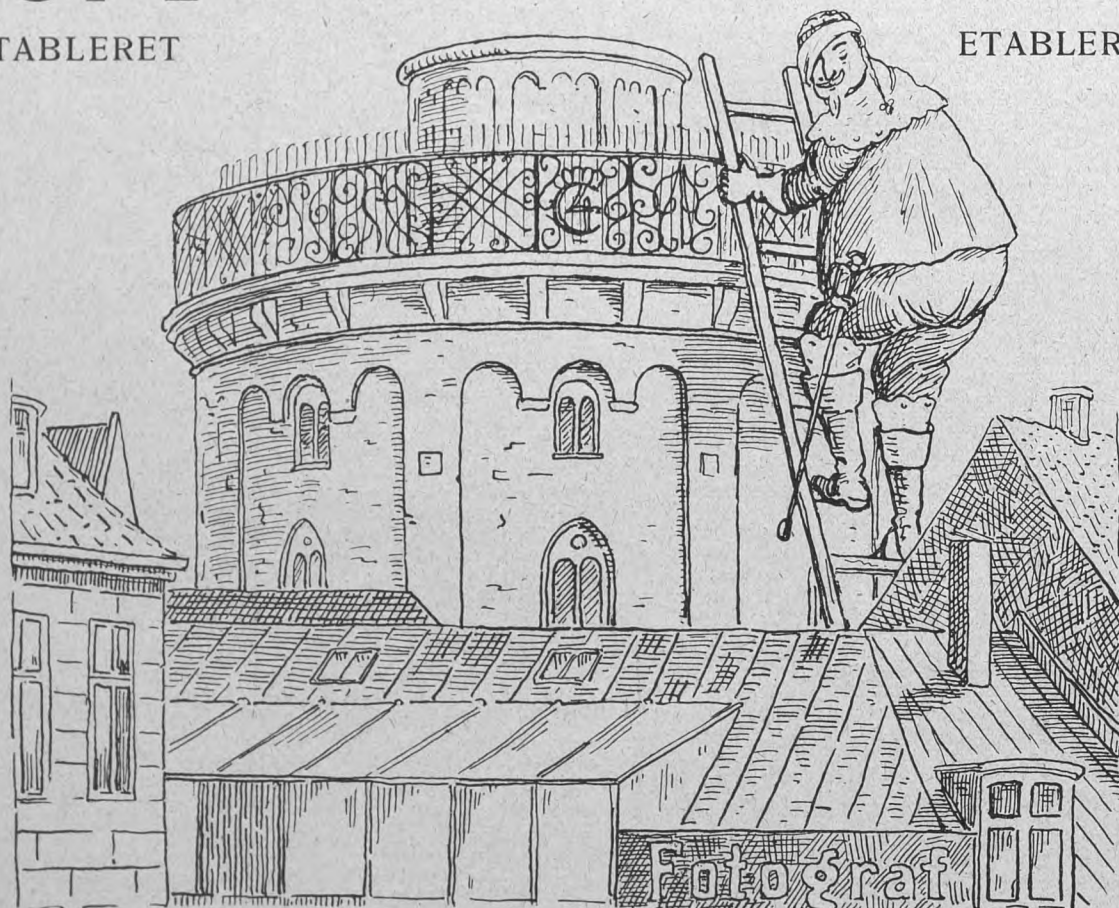
ZACHARIAE^S

1874 MAGASINER

1874

ETABLERET

ETABLERET

Som fjerde Christian nu staar,
og Tøjet svært beundrer,
en „Sjov-Ide“ med et han faar
og raaber, saa det dundrer:
„Hør Godtfolk, bring mig i en Fart
en Stige, som har Længden!
Jeg maa dog, — det er soleklart, —
paa nært Hold se paa Mængden“.

Det Tøj, det interesserer mig,
og Huset hist derhenne,
hvorfra man „smukkeserer“ sig,
jeg nærmere maa kende!
— Saa entred' fjerde Christian ned,
mens Mængden mægtig studsed',
og majestætisk, stor og bred,
han vandred' hen til Huset.

„Det store Udsalg“

som begyndte 15de Januar fortsættes i Februar!

Saa vel: Afdelingen for færdige Herreklæder (eget Skræderi).

Som: Afdelingen for „Skræderiet efter Maal“

realiserer nu i Lighed med de andre herværende større Firmaer sine Lagre

Kultorvet 16.

til „betydelig nedsatte Priser“.

Telefon 3788.

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELT TIDSSKRIFT •

Telefon Central 3788.

UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16.

1ste Aargang. Nr. 5.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvartal, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, eller hos Boghandlerne.

1. Marts 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Kioskerne og paa de københavnske Banegaarde).

Charivari.

Brandere, Anekdoter, Smaahistorier,
Epigrammer, Ordsprog etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til at indsende originale Bidrag til denne Afdeling. Det af de indsendte Manuskripter som efter vort Skøn er det bedste, præmieres med

Varer efter eget Valg til en Værdi af
6 Kroner

fra Zachariaes Magasiner Kultorvet 16.

Manuskript maa indsendes i Konvolut mrkt. "Charivari" og til Redaktionens Efterretning være forsynet med Indsenders Navn og Adresse. Redaktionen forbeholder sig Ret til i Bladet at aftrykke alle indsendte Bidrag.
Bidrag modtages indtil 15. Marts 1915.

Præmien er tilkendt følgende „Charivari“, som er sendt os af Grosserereren selv, — som dog ikke ønsker sit Navn nævnt:

Han var det sidste —!

En Grosserer, som i sin Sommerferie havde boet med sin Familie paa Landet i en Bondegaard, modtog for nylig et Brev fra Ejerens Hustru, som bad ham paany at leje hos dem til Sommer. Grosserereren svarede, at dervar forskellige smaa Ulemper, han ønskede fjærnede, forinden hans Familie vilde bestemme sig til at bo paa Gaarden, — han fandt f. Ex., at det var i høj Grad usundt at have Hønsegaarden og Svinestien lige udenfor sine Vinduer.

Nogle faa Dage senere fik han følgende Svar:

„Jæ unnerretter dem herve om a vi ha obgivet a holle Høns mere, — aa vi ha heller itte hat non Svin paa Gaaren sien Herren reiste til Byen i September.“

Det billigste.

Jensen: Hvad, Du tilbød godvillig at laane ham 5 Kroner?

Svensden: Ja, ser Du, jeg var bange for, at han kom for at laane 20.

Petersen er en meget vantro Herre. Hvad han ikke kan se, faar De ham ikke til at tro paa.

Saa har han aldrig rendt paa en Gyngestol i Mørke.

Betjenten (standsende en Cyklist): Maa jeg bede om Deres Navn og Bopæl. De kørte jo paa den gamle Dame derhenne.

Cyklisten: Maa jeg spørge: Er De gift?

Betj.: Ja, hvad saa?

C.: Den gamle Dame var min Svigermoder.

Betj.: Hm! Naa, saadan; men vær nu alligevel lidt forsigtigere den anden Gang — Farvell!

Overdreven Religiositet.

Dommeren: Af hvilken Grund dræbte De Deres Kone?

Arrestanten: Naadigste Hr. Dommer, jeg kunde ikke andet; vi levede et ulykkelig Liv sammen.

D.: Saa kunde De jo have søgt Skilsmisse.

A.: Det strider imod mine religiøse Overbevisninger.

Velkommen Bog.

A.: Hvad skal jeg give min Kæreste i Fødselsdagspresent? Jeg har tænkt paa en Bog, men jeg ved ikke, hvad det skal være for en.

B.: Giv hende en Sparekassebog — den vil hun blive mest glad for.

Fruen: Har-Fiskehandleren sendt de Hummere, vi bestilte?

Den ny Pige: Jo, Frue; men jeg sendte dem rigtignok tilbage igen med det samme og sagde, at det Skidt vilde vi ikke have — de var ganske sorte.

Ingen Fare.

Præsten: Du er vel ikke paa Vejen til Værtshuset, Mads?

Mads: Jo, det er lige, hvad jeg er.

P.: Ved Du, at naar Du gaar i Værtshuset, følger Djævelen med.

M.: Det gør ingenting. Vil han ha' noget, maa han betale det selv, jeg gir ikke noget.

Fra Klondyke.

Jim: Hvorfor blev Samuel Briggs lynchet?

John: Han havde forfalsket Sukker ved at blande Guldstøv i det.

Ikke daarlig klaret.

Olsen: Du var nok paa Jagt igaar. Fik Du noget?

Petersen (sejg): Om jeg fik noget? Jeg kom hjem med tre store dejlige Harer.

O. (polisk): Jeg synes nok, jeg saa Dig komme ud af en Vildthandlerbutik med dem.

P.: Det er meget rigtigt. Jeg skal sige Dig, jeg skød s'gu 6; men hvad Fanden skulde jeg med alle dem; derfor gik jeg ind til Vildthandleren og solgte de tre.

„Saa gid Fanden havde det!“ sagde Vekselskneren, „der har jeg siddet en hel Maaned og øvet mig paa at efterskrive Silbersteins Haandskrift, og saa læser jeg i Avisen til Morgen, at han er gaaet fallit!“

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig
nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig, og Abonnementsprisen er

60 Øre Kvartalet.

Tegn strax Abonnement.

(Send Rekvizition til Kontoret, 16 Kultorvet, eller til Deres Boghandler).

Jeg har selv plukket nogle Champignons. Kan De sige mig, hvordan jeg bedst skal se, om der ikke er giftige Svampe imellem?

Kog dem, lad en anden spise dem og læg Mærke til, hvordan han befinder sig bagefter.

Brillant Cigar.

Jensen: Kunde Du lide den Cigar, jeg gav Dig forleden?

Svensden: Den var brilliant. Jeg fik saa ondt af den, at Chefen gav mig to Dages Ferie.

Filosofi.

A.: Alle Mennesker tror paa Lykken, til de har tjent Formuen.

B.: Og hvad tror de saa paa?

A.: Paa dem selv.

Færdig.

Smidt: Har De spurgt hendes Fader om hans Samtykke?

Dick: Det er ikke nødvendigt.

S.: Hvordan det?

D.: Hun har lige givet mig Kurven.

Oda: Skriver Din Forlovede nu regelmæssig til Dig?

Ella: Nej, undertiden faar jeg kun et Brev om Dagen.

For meget.

Kære Ven, kan Du ikke laane mig nogle Penge?

Gerne, saa mange Du vill!

Nej Tak, saa mange behøver jeg ikke.

Professoren: Nu skal De nok snart til Eksamen?

Studenten: Ja, og det hele staar for mig som en Ørken.

P.: Aa, der er vel nok nogle Oaser.

S.: Ja, men saa kommer det an paa, om Kamelerne kan finde dem.

Moderne Friere.

Grosserereren: Saa De kunde lide at blive min Sviger søn?

Flot-Petersen: Ja, Hr. Grosserer, hvis De har Raad til det.

A.: Hvad er Forskellen paa en Kleptomant og en almindelig Tyv?

B.: Den ene lever for at stjæle, og den anden stjæler for at leve.

Adjunkten: „Hvem har hjulpet Dig med det Regnestykke?“

Disciplen: „Ingen, Hr. Smidt.“

A. (snærende): „Ingen! Jo, der skal vi have det. Lad bare være med at fortælle mig Historier — Din Broder har hjulpet Dig, har han ikke?“

D.: „Nej, han hjalp mig ikke. Han lavede det hele.“

Sang og Klang.

Revuesange, Gadeviser og anden spøgefuld Poesi samt passende Musik hertil.

Til denne Afdeling opfordrer vi vore Læsere til at yde Bidrag, og vi venter os særlig interessante Resultater af det gode danske Humør paa dette Omraade.

Bidragene kunne bestaa i: 1) En original komponeret, let sangbar Melodi, 2) en original Sang eller Vise, hvis Karakter er angiven i Overskriften til denne Afdeling, eller 3) baade Melodi og Sang.

For det Bidrag, som efter Redaktionen Skøn er det bedste, gives en Præmie, bestaaende af Varer fra Zachariaes Magasiner, Kulturvet 16, til Værdi

10 Kroner

Manuskripterne maa indsendes i Konvolut mrkt. „Sang og Klang“ og være forsynet med Navn og Adresse.

Det bemærkes, at der vil blive givet Præmie baade for Melodien og Teksten, selv om begge Dele indsendes fra samme Haand.

Redaktionen forbeholder sig i sidstnævnte Tilfælde Ret til eventuelt at benytte Melodien med Udeladelse af Teksten eller omvendt, samt ad anden Vej at lade komponere Musik til en antagen Tekst eller skrive Tekst til en antagen Melodi.

Spørgsmaal og Svar.

Hvad kan man sige om en Mand, der sover paa sin Overfrakke?

Sv.: Han ligger paa sit yderste.

Hvilken Lighed er der mellem en Politibetjent og en Regnbue?

Sv.: De viser sig i Reglen først, naar Uvejret er forbi.

Hvilken Mode følger næsten enhver Tjestepege?

Sv.: Kommode.

Hvilke Hunde lever overvejende af Fisk?

Sv.: Sælhundene.

Paa hvilken Vej kan man ikke køre?

Sv.: Paa Mælkevejen.

En hul Moder, en mager Fader og fire syngende Døtre, kender Du den Familie?

Sv.: Violinen.

Naar man ikke har det, saa undgaar man det, men naar man har det, saa søger man at vinde det?

Sv.: En Proces.

Hvad kan man sige om en, der gaar under en Paraply?

Sv.: At han er utilregnelig.

Hvilket Ord er det længste i det danske Sprog? Sv.: „Smile“ — „Hvorfor det?“ Sv.: „Fordi der er en Mil mellem det første og det sidste Bogstav.“

Hvad Lighed er der mellem Solen og et Herre-Lommeuhr?

Sv.: De gaar begge ned i Vesten.

Hvorfor maa man beklage en Bager, der har udsolgt?

Sv.: Fordi han er bleven brødløs.

Hvorfor er Døden den billigste Læge?

Sv.: Fordi den kun aflægger ét Besøg.

Hvad er det, der løber sammen, naar det skilles ad?

Sv.: Mælk.

Hvad kan man sige om en Hyæne?

Sv.: At den er en Dødbider.

Korte Notitser.

I Paris væddede en Student for nylig med nogle Kolleger om, at han i Løbet af 6 Minutter vilde spise 5 Silkelommetørklæder.

Det var betinget, at Tørklæderne skulde skæres i smaa Stykker og tillaves lige som Salat med Olie, Eddike og Peber. Studenten udførte det temmelig vanskelige Foretagende i fem og et halvt Minut, men brugte ikke mindre end 10 Bajere til at skylle Salaten ned med.

Der er en Videnskabsmand, der har betroet os, at naar man taler med en Person og vil observere, om han taler sandt eller bedrager een, skal man ikke saa meget iagttage hans Ansigt — thi er han meget dreven, kan Udtrykket vildlede — men hans Tommelfingre. Lyver han, vil Tommelfingren ufejlbart krumme sig ind imod Haandfladen, medens den, hvis han er ærlig, vil pege udefter.

En Mand i New-York indgik fornylig et Væddemaal med en Englænder om, at han i Løbet af en Time vilde fri til og holde Bryllup med en Dame, der kort i Forvejen var ankommet til det Hotel, hvor han boede. Han præsenterede sig selv for Damen, der lod til at synes særdeles godt om ham; kort efter bad han en af Tjenerne hente en Præst, og inden den fastsatte Frist var udløbet, var han og den unge Dame Mand og Kone.

Brudgommen inkasserede samme Dag den Sum, han havde vundet ved sit Væddemaal, og Dagen efter forlod han og hans unge Brud Bøen.

Kort efter opdagedes det imidlertid, at Parret længe havde været Mand og Kone og at de var rejst omkring og havde brugt det samme Kneb paa en Mængde amerikanske Hoteller; de havde ikke holdt Bryllup mindre end 23 Gange i Løbet af 7 Maaneder, og ved Hjælp af dette ganske godt opfundne Plattenslageri narret en Mængde Taaber.

En engelsk Dyretæmmer paastaar, at Tigeren er et langt modigere Dyr end Løven, hvilket Resultat han er kommet til paa følgende Maade: Han anbragte en Dag en Bombe i Buret, først hos en treaarig Tiger og dernæst hos en lige saa gammel Løve.

Saa snart Lunten var tændt, fo'r Tigeren straks frem og rullede med Poten Bomben hen ad Gulvet; da denne eksploderede lige for Næsen af den, blinkede den ikke en Gang med Øjnene, men fortsatte rolig sin Undersøgelse. Løven derimod fo'r straks, da den saa Ilden, hen i en Krog og rystede over hele Kroppen, da Knaldet lød.

En amerikansk Millionærfrue, der altid fører en Formue af Diamanter og andre Kostbarheder med sig, har betroet en Reporter ved et engelsk Blad, at hun paa sine Rejser tillige medførte et Par af — sin Mands gamle Støvler.

For at lede eventuelle Tyveknægte paa Vildspor, plejer hun, naar hun bor paa Hoteller, at anbringe disse Støvler udenfor Døren til sit Værelse, naar hun gaar til Ro om Aftenen.

Dette bringer os til at tænke paa en tysk Dame, der ogsaa plejede at ombytte sine Støvler, naar hun laa paa Hoteller, men rigtigt nok af en hel anden Grund. Hun var nemlig saa uheldig at have en umaadelig stor Fod og medførte derfor et Par smaa bitte, elegante Støvler, som hun om Aftenen satte ud paa Gangen i Stedet for sine egne, medens hun selv i Smug børstede de Støvler, hun gik med.

I de indiske Skove er der bleven opdaget en Plante, der er i Besiddelse af en særdeles stærk Elektricitet, og som i sine Blomster og Blade skjuler mange botaniske Hemmeligheder.

Brækker man et Blad af denne Plante, føler man et stærkt Stød, ganske som Stødet fra en Induktionsstrøm.

I en Afstand af 18 Fod fra Planten paavirkes en Magnetnaal.

Plantens Elektricitet er stærkere eller svagere paa forskellige Tider af Dagen; saaledes er Styrken meget stor ved Totiden om Eftermiddagen, medens den om Natten er meget ringe.

Man ser aldrig Fugle eller Insekter sætte sig paa denne Plante; et Instinkt synes ligesom at værne dem mod Døden, der utvivlsomt vilde være dem vis, hvis de søgte Hvile blandt dens Blade.

Præmie-Opgaven i Nr. 3.

Her er Løsningen paa Præmie-Opgaven i Nr. 3:

2	4	6	1	3	5	7
3	5	7	2	4	6	1
4	6	1	3	5	7	2
5	7	2	4	6	1	3
6	1	3	5	7	2	4
7	2	4	6	1	3	5
1	3	5	7	2	4	6

Den kan, som det fremgaar af Forklaringen i Nr. 3, løses paa flere forskellige Maader, men ovenstaaende Løsning er fuldt tilfredsstillende. Der indkom mange Besvarelser, og som sædvanlig udtrak vi 50, der tilkendtes den udsatte Præmie: Frit Abonnement i Januar eller April Kvarteral paa vort Blad „Før og Nu“.

Præmie-Logograf.

6. 7.
Et Tal
9. 10.
og et ditto,
1. 4. 5.
En Node
2. 11. 6.
en Ting,
der bæres paa Ho'det
Alverden omkring.
3. 4. 5.
Om dette Dig smager,
Kommer an paa, min Fa'r,
I hvilken Betydning
Du Ordet ta'r.
8. 3.
En Skræk for den skønne,
For Helten en Pryd.
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11.
Paa et Kort over Norge,
Du det finder mod Syd.

For de rigtige Løsninger af denne Logograf udsætter vi 10 Præmier, hver bestaaende af enten

- 2 Billetter til 1. Parket i „Paladsteateret“, eller
- 1 Billet til Balkonetagens Pladsloge i „Det kgl. Teater til en Eftermiddagsforestilling, eller
- 2 Billetter til 2. Etage i sidstnævnte Teater, ligeledes til en Eftermiddagsforestilling. Præmierne fordeles ved Lodtrækning.

Obs. Løsningerne, som maa være forsynede med den øverst paa denne Side anbragte Præmie-Kupon, modtages til Fredag den 12. Marts Kl. 12 Middag.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig, og Abonnementsprisen er

60 Øre Kvartalet.

Tegn strax Abonnement

Send Rekvizition til Kontoret, 16 Kulturvet eller til Deres Boghandler.

Et Herkules-Arbejde.

En virkelig Oplevelse til Søs.

Nr. 2 af „Før og Nu“ indeholdt en Fortælling om, hvorledes en Mand blev Ejer af 1 Million Pund Sterling (18 Millioner Kroner) ved i Løbet af syv Døgn at flytte otte Tons (16,000 Pund) Guldstykker, i Portioner paa to Pund, fra den ene Ende af et 12 Meter langt Værelse til den anden. Historien var godt opfundet og godt fortalt, og da jeg har oplevet en virkelig Begivenhed af noget lignende Art, har jeg tænkt, at det maaske kunde interessere Bladets Læsere at sammenligne den opdigtede Historie med en Beretning om, hvad der virkelig har tildraget sig.

Endnu den Dag i Dag, saa lang Tid efter at Begivenheden fandt Sted, gyser det i mig, hver Gang jeg mindes, hvad jeg og mine Kammerater maatte udstaa i over fire skrækkelige Døgn. Det var ikke Penge, men selve Livet, det drejede sig om — skønt det ganske vist lykkedes os at føre et nyt, kostbart Dampskib og dets Ladning velbeholden i Havn; vi bar ikke Byrder af to Punds Vægt hen over et jævnt Stuegulv, men skovlede Kul og tumlede med svære Kornsække nede paa et Skibsdæk, der skrænnede som Taget paa et Hus. Vort Arbejde foregik ikke i venlige Omgivelser, men ved det døsiges Skær fra daarligt lysende Lanterner, og vor Føde var ikke lækre Retter, men henkogte Sager og Skibskiks. I fire og et halvt Døgn — 109 Timer, fik vi ikke et Øjeblik Hvile, hvoraf Følgen var, at vi til sidst faldt i Søvn midt under Arbejdet; og jeg tror nok at turde sige, at vor Udholdenhed var lige saa beundringsværdig som den, der udvistes af Manden i den opdigtede Historie.

Men lad mig nu fortælle Begivenheden, saaledes som den tildrog sig.

Jeg havde taget Hyre som tredje Styrmand om Bord i et engelsk Dampskib „Gresham“. Det var en Skrue-damp, bygget af Jern i 1872, af 1690 Tons Drægtighed, 130 Alen lan^{gt} 17 Alen bred og af 11 Alens Dybgaende. Maskinen var paa 140 Hestekræfter.

Skibet var en Fragtdamper, men havde paa Agterdækket Kahytter for Passagerer, medens Officerernes Kahytter laa midtskibs. Vi skulde indtage en Ladning Korn i Montreal i Kanada og derfra gaa til London, skønt Skibet slet ikke egnede sig til at sejle med Korn, fordi det paa Grund af Forholdet mellem dets Længde, Bredder og Dybgaende laa for højt paa Vandet. Aaret i Forvejen havde flere Korndampere forladt St. Lawrencefloden, men havde aldrig naaet deres Bestemmelsessteder, og det var intet Under, at Havnemyndighederne havde faaet Skræk i Blodet. Vi havde derfor en af Havneinspektørerne om Bord, mens vi laastede, og under hans Opsyn blev de nederste Lastrum — til Held for os — stuvede paa betryggende Maade. Vi kunde ikke gaa ned ad Floden med fuld Ladning, men maatte sejle til Quebec for at faa Resten om Bord. Den bestod af Kornsække, som blev anbragt i det øverste Lastrum umiddelbart under Dækket; men vi turde ikke stuve Rummet helt fuldt, fordi Skibet i saa Tilfælde vilde faa for stor Ladning over Vandlinjen. Fra Sækkene til Loftet i Lastrummet var der derfor et tomt Rum paa omtrent halvanden Alens Højde, og man havde ikke sørget for et Skillerum af Brædder eller lignende, som kunde dele Ladningen i to Dele langskibs — Omstændigheder, som senere blev skæbnsvangre for os.

Før vi forlod Montreal, indtraf et af disse Varsler, som alle Søfolk tillægger saa stor Betydning. Skønt vor Ladning bestod af Korn, forlod Rotterne Skibet, og man kunde efter Solnedgang se dem spadere i

Land hen ad vore Fortøjninger. Fjerde Maskinmester blev fuldstændig opskræmt ved denne Begivenhed og svor paa, at han ikke vilde sejle med os, men lod sig dog omsider overtale til at blive. Jeg kan ikke forstaa, hvorfor Rotterne gik fra Borde; men et gammelt Ord siger jo, at naar Rotterne forlader Skibet, skal det gaa under.

Ingen af Besætningen havde nogensinde sejlet med Kornladning undtagen første Styrmand, som ikke syntes rigtig om den Maade, hvorpaa Kornsækkene var anbragt, og spaaede, at det vilde gaa galt. Men ingen ænsede hans Ord, Ankeret blev lettet, og i smukt Væjr gled vi ned ad St. Lawrencebugten, forbi Kap Breton og hen over de store Nyfundlandsbanker. Vi haabede alle paa en hurtig Overrejse, og ingen skænkede Ladningen mindste Tanke, førend Barometeret en Dag begyndte at falde, og i Løbet af Natten voksede Vinden til en stærk Storm med Taage og tæt Støvregn.

Logbogen for den 26. September viser følgende Optegnelser:

„Tiltagende Storm. Om Formiddagen forskubbete Ladning og Kulbeholdning sig, og Skibet krængede over, saa at de tre Luger kom under Vand. Alle Baadene skyldes væk, Salonen og Dækskahytterne fyldtes med Vand. Vandet trængte ogsaa ned i Kulrummene og Maskinen og slukkede Ilden under Kedlerne. Pumperne ubrugelige. Fra

Dags Dato Kl. 5 Eftermiddag til den 30. ds. var hele Besætningen i uafbrudt Arbejde med at flytte Ladning og Kul. Fik Skibet paa ret Køl og fortsatte Rejsen.“

Jeg skal nu fortælle, hvad disse knappe Optegnelser i Virkeligheden betød.

Vinden tog hurtig til i Styrke, saa at vi kun turde føre Stormgaffelsejl og dobbelt-rebete Topsejl; men vi maatte hellere have taget alle Sejl ind; thi Skibet tog svære Overhalinger til Læ og syntes at krænge altfor meget. Jeg stod netop i Begreb med at tørne ind for Natten, da første Styrmand, hvis Lukaf laa lige over mit, kom ud og sagde til mig: „Jeg tror, at noget af Ladningen har forskubbet sig“, hvorpaa han gik agterud for at tale med Kaptajnen. Medens jeg stod alene paa Dækket, kom der en Sø, sværere end nogen tidligere, og idet Skibet duvede for den, forsvandt den læ Skanseklædning under Vandet, og Kaptajnen kom styrtende ud fra sin Kahyt.

„Ned med alle Klude!“ kommanderede han. Men det var for sent. Førend vi fik Sejlene ind, kom tredje Maskinmester kravlende hen ad Dækket, som allerede hældede meget stærkt, og meldte, at Kullene i forreste Kulrum var begyndt at rutsche over i den læ Side, hvorved de nær havde dræbt en af Fyrbøderne.

Roret blev lagt ned for at bringe Skibets Stævni op mod Søerne, og idet Kursen forandredes, mærkede vi, hvor voldsom Stormen var. Skibet lystrede Roret og tog en vældig Sø agterind for den midtskibs Kahyt, saa Skummet stod op om Skorstenen. Derpaa kom en anden Bølge rullende, saa høj som et Bjerg, Skibet duvede stærkt ned til Læ i Bølgedalen, og Bølgen skjulte Ud-sigten foran os; saa ramte den Skibet med frygtelig Kraft, knuste den styrbords Red-

ningsbaad, Vandet strømmede ind over Dækket, og Fartøjet krængede saa voldsomt over til Læ, at vi alle troede, at det vilde vende Bunden i Vejret med det samme. Det rejste sig dog igen med en langsom, tung Bevægelse, men blev saa liggende med hele den læ Skanseklædning under de sydende Bølger. Det var et skrækkeligt Øjeblik! Stormen hylede. Regn og Taage skjulte Horisonten til alle Sider, og til Luvar for os havde vi de larmende, skumklædte Bølger, som slog mod Skibets Side og sendte Skummet hen over vore Hoveder i store Byger.

Skibet laa fuldstændig hjælpeløst, og dets Besætning var ikke bedre stillet; thi Redningsbaadene var knuste, saa at vi ikke kunde forlade Skuden. Fra Fyrrummet lød der vrede Udraab og Eder, og da jeg kiggede derned, saa jeg første Maskinmester komme op ad Jerntappen med et forvildet Udtryk i Ansigtet, medens Vandet skulpede omkring de skrækslagne Mænd dernede, som søgte at redde sig op af det.

„Kaptajn! Vandet!“ stammede Maskinmesteren.

„Hvad er der med Vandet?“ spurgte Kaptajnen.

„Det kommer ind i Tøndevis og har slaaet Pladerne i Fyrrummet løse.“

„Hvor kommer det fra?“

„Jeg ved det ikke,“ svarede Maskinmesteren halvt grædende. „Folkene dernede ligger og beder til Gud og vil ikke arbejde.“

„Kom med, Folkens!“ raabte Kaptajnen til os og ilede ned ad Tappen til Maskinrummet. Vi fulgte efter ham; men det Syn, vi saa dernede, var skrækindjagende. Vandet, som var sort af Kulstøv, slog op ad Rummet Sider; inde i et af Kulrummene klyngede to rædselslagne Fyrbødere sig til en af Dørene, medens en anden, som paa en eller anden Maade havde faaet sig fastgjort til en Jærning i Væggen, laa paa Knæ og bad. Vandet stod over to Alen højt og havde allerede slukket Fyrene under Kedlerne til Læ.

Vi opdagede, at Vandet kom fra Kulrummene, og en nøjere Undersøgelse viste, at det strømmede ned i disse gennem en Dæksluger, som var helt under Vand. Vi forsøgte at stoppe Lugen med nogle Madrasser, som blev holdt paa deres Plads ved Afstivere fra Dækket under ned; men Vandet trængte alligevel ind og slukkede til sidst alle Fyrene, da det nu var stegen til en Højde af 5—6 Alen. Forinden havde Maskinmesteren prøvet paa at sætte Dampumperne i Gang; men de viste sig at være ubrugelige, fordi Rørene straks blev tilstoppede af Snavs og Kulstøv, som Vandet førte med sig.

Da vi igen kom op paa Dækket fra Maskinrummet, hvor vi ikke kunde gøre nogen Nytte, var Uvejret taget til. Stormen peb og hylede i Skibets Rig, Bølgeskummet stod uafbrudt ind over den luv Røling, til Læ sydede og kogte Vandet, og Skibet selv var hjælpeløst. Situationen kunde nok tage Modet fra den kække Folk; men Besætningen bestod af modige Folk, som endnu vilde vove en Dyst for deres Liv.

Vi begav os igen ned under Dækket, fik savet et Hul i en af Skodderne tværskibs og kom igennem det ind i Lastrummet, hvor det viste sig, at alle Kornsækkene havde forskudt sig over til den læ Side. Jeg fo'r op og meldte det til Kaptajnen.

„Alle Mand derned!“ raabte han. „Kok, Proviantforvalter og det hele! Ned og faa Sækkene over i den luv Side! Maskinmesteren maa sætte sine Folk i Gang med at flytte Kullene!“

Vi havde lige givet os i Færd med Arbejdet, da der indtraf en Hændelse, som nær havde gjort Ende paa mit Liv. Jeg var gaaet hen til Temmermandens Lukaf for at hente en Økse, da der kom en vældig Sø og skyllede mig over Bord; men idet jeg blev revet med af Vandet, mærkede

jeg et Tov glide gennem Haanden paa mig. Jeg greb til og fik mig halet om Bord igen, men opdagede, at jeg havde flækket Næsen mod den skarpe Kant af en Luge. I Salonen fik jeg noget Salve og en Linnedklud anbragt paa Saaret, men maatte sætte mig lidt derinde, fordi Slaget havde været saa voldsomt, at jeg var bleven ganske for-tumlet deraf, og da jeg atter vilde fort-sætte mit Arbejde, smertede Saaret saa stærkt, at jeg maatte holde op og i Stedet for tage Vagten den første Nat.

Jeg glemmer aldrig disse tolv ensomme Timer paa Dækket af et halvkæntret Skib midt i en hylende Storm, og jeg skammer mig ikke ved at tilstaa, at jeg var nær ved at opgive alt Haab om Redning. Som jeg sad der i Mørket, gennemblødt af Regn og Havvand, og hørte Vandet skulpe op ad Væggene i Maskinrummet, forekom det mig, at jeg saa ned i min egen Grav, og jeg op-sendte et inderligt Ønske om, at Dagen snart vilde indfinde sig.

Omsider brød Morgenen frem, og jeg var glad ved at kunne forlade min Vagt og gaa ned for at hjælpe til med at stuve Korn-sækkene om. Dette Arbejde foretog vi paa følgende Maade. Langs med Støtterne midt-skibs, som bærer Dæksplankerne, blev der slaat Brædder, saa disse dannede en Slags Barrikade. Derefter blev Sækkene løftede over den og an-bragte i den luv Side af Last-rummet og kun-de nu paa Grund af Barri-kaden ikke mere glide ned i Læ-siden. Fyrbo-derne bar sig ad paa samme Maade med Kullene.

Vi arbejdede ivrigt, da vi vel vidste, at det gjaldt Liv eller Død. Men det var et frygteligt anstrengende Arbejde, og af og til maatte vi standse en kort Tid for at hvile os; men ingen tænkte paa Søvn eller regelmæssige Maaltider. Naar vi følte Trang dertil, skyndte vi os at sluge en Bid hen-købt Kød og en Beskøjt og saa tilbage til Arbejdet! Om Madlavning var der ikke Tale, Ilden i Kabysen var slukket af Vandet, og det var desuden forbundet med Fare at komme dernejf.

Uafbrudt fortsattes Arbejdet. Vi vidste ikke, om det var Dag eller Nat, og saa ikke andet Lys end de dosige Lanterner nede i Lasten. Jeg havde ikke troet det muligt, at Mennesker kunde arbejde saa længe uden Hvile; men desuagtet var der ingen, der tænkte paa at unddrage sig Ar-bejdet.

Da det første Døgn var forløbet, tog Stormen lidt af, og vort Mod voksede; men alligevel var Udsigterne alt andet end lyse, og dersom en ny Storm rejste sig, hvilket meget let kunde ske paa denne Aarstid, vilde vi være fortabte.

Det næste Døgn gik; men endnu viste Skibet intet Tegn til at ville rejse sig. Om vi dog blot kunde faa en Sejler i Sigte! Vi vilde øjeblikkelig have forladt vort Skib, dersom et andet Fartøj havde vist sig; men det skete ikke, og der var ikke andet at gøre end at vedblive med at flytte Korn-sækkene.

Efterhaanden som Time for Time forløb, og vore Kræfter svandt, uden at vort Ar-bejde lod til at ville give noget Resultat, begyndte Besætningen at tabe Modet. Jeg talte med anden Styrmand derom, og vi blev enige om, at det vilde være det bedste at gemme al Spiritus, for at Folkene ikke skulde bemægtige sig den og drikke

sig fra Sans og Samling. Vi listede os der-for bort og skjulte Brændevinen bag nogle Korn-sække.

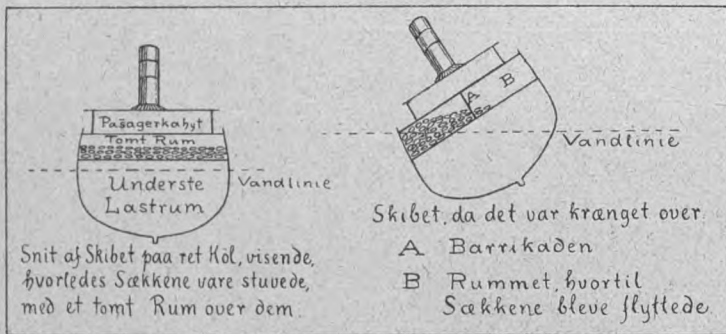
Der var nu gaaet fire Døgn, siden Skibet havde krænget over, og hele Tiden havde vi været beskæftigede med vort opslidende Arbejde. Naar en Havnearbejder i ni Timer har tumlet med Kasser og Sække, mener han, at han har gjort et forsvarligt Dags-værk og har fortjent sin Nattesøvn. Men vi havde allerede arbejdet ti Gange saa længe uden at faa Søvn i Øjnene, og nu var det ogsaa snart forbi med vore Kræf-ter. Nu og da segnede en Mand ned paa en Sæk, naar han vilde tage fat i den, og faldt i Søvn oven paa den, og vore Hæn-der var bleve saa ømme, at vi næppe kunde løfte Sækkene.

Endelig, da den sidste Rest af Kræfter var i Begreb med at forlade os, begyndte Skibet at rejse sig.

Hvad Dødsangsten ikke havde været i Stand til, det bevirkede nu Haabet: vi gik paany i Gang med at flytte Sækkene, kendt vi stadig arbejdede som i en Døs, og ende-lig Kl. fem om Eftermiddagen var vort Skib igen paa ret Køl.

Kaptajnen kaldte alle Mand paa Dækket og befalede dem at torne ind i deres Køjer, medens han selv tog Vagten. Jeg kan huske, at jeg tumlede som en beruset ind i mit

Lukaf, hvor jeg smed mig paa min Køje, som jeg gik og stod, med Støvler og alle Klæderne paa. Vi fik kun Lov til at sove i

4 Timer; thi skønt den værste Fare var over-staaet, var der endnu meget at gøre i Skibet. Først maatte Maskinrummet igen sættes i brugbar Stand. Sugepumperne blev bragte op paa Dækket og rensede for Snavs og Kulstov, som havde sat sig i Rørene, der-paa blev Vandet pumpet op fra Rummet, og Kul og Smuds, som Vandet havde ført med sig, blev fjernet. Omsider blev Fyrene tændte under Kedlerne, og snart piskede Skruen igen Atlanterhavets Bølger.

I disse fire skrækkelige Døgn havde vi ikke set en eneste Sejler; men et Par Timer for vi blev færdige med vort Arbejde, pas-serede et Barkskib tæt forbi os; men nu faldt det os ikke ind at forlade vort eget Fartøj. Jeg hørte en af vore Matroser mumle over til det fremmede Skib: „Din fordømte Kasse! Hvorfor kom du ikke noget før?“ Men nu, da vi havde frelst Livet ved egen Hjælp, var jeg glad over, at vi ikke havde mødt noget Skib; thi man føler altid størst Tilfredsstillelse ved at være kommen over en Vanskelighed uden at tage mod Bistand fra fremmede.

Saasnart vi kom til London, forlod jeg Skibet og saa det aldrig mere. Jeg har hørt, at det senere gjorde mange Ture over Verdenshavet, indtil det til sidst forliste ved Stranding. For mit eget Vedkommende havde jeg ingen Efterveer af vore næsten overmenneskelige Anstrengelser, og det eneste Mærke, jeg bærer til Minde om Begivenheden, er et stort Ar, som vil pryde min Næse til min Død.

Men nu kan Læserne selv afgøre, om denne Oplevelse, jeg her har fortalt, ikke er lige saa mærkelig som Historien om Manden, der flyttede 1 Million Pund Sterling Guldstykker.

Smaafortællinger,

korte Historier, spændende Episoder inter-
essante Selvpoplevelser morsomme
Hændelser, satiriske Betragtninger over
Døgnets Begivenheder etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læ-
sere til at indsende originale Bidrag til
denne Afdeling. Manuskriptet maa ikke op-
tage mere end to, højst tre, trykte Spalter
i Bladet.

For det Bidrag, der efter Redaktionens
Skøn er det bedste, giver vi en Præmie,
bestaaende af Verar fra Zachariaes Maga-
siner efter Vedkommendes eget Valg til en
Værdi af

10 Kroner.

Manuskriptet maa indsendes i Konvolut mkr. „Smaa-
fortællinger“ og være forsynet med Indsenderens Navn
og Adresse samt være paaklæbet den øverst paa denne
Side anbragte Præmie-Kupon.

Redaktionen paatager sig intet Ansvar for de ind-
sendte Manuskripter, der ikke benyttes, og forbeholder
sig Ret til at trykke saavel de premierede som de
ikke premierede Bidrag i Bladet.

Min første Skaaltale.

Holdt paa et Børnebal.

At jeg i Aften Ordet ta'r
for Værten og Værtinden,
det skyldes — rent ud sagt — min Fa'er;
han sa'e til mig, forinden
jeg tog herhen: „Min kære Dreng,
snart Dine Ben Du bru'er
paa Dansegulvet, mens i Seng
jeg ligger sødt og snuer;
men vis, Du har, som det sig bør,
ej Bentøj blot, men Ho'ede,
og mens de andre Dreng'e gør
med Maden sig tilgode,
Du skal paa Glasset dristigt staa
og aabne Talens Sluser
til Værtens Pris og Ære, saa
om Ørene det suser.“
Jeg svared: „Nej, det gaar ej an,
jeg tør min Sandtten ikke,
den Sten man ikke løfte kan,
den lader kønt man ligge;
thi sæt med et i Staa jeg gaar
og standser midt i Talen,
saa at Ting Sludder for mig slaar,
saa har vi jo Skandalen.“
Men Fa'er han tordned ud: „Jeg tror,
at Paul er rent a' lave,
der hjælper ingen kære Mo'er,
Du gør, som jeg vil have!“
Nu staa som lyd'ig Søn jeg her,
benauet og forlegen,
og ryster baade her og der,
foroven og forneden;
for De maa tro mig, om De vil,
men vist og sikkert er 'et,
der grumme lidt behøves til
at gøre mig forvirret.
Den allernindste Støj jeg hø'r —
en Knappenaal, der falder,
imens jeg taler, Indtryk gør
som frygteligt Rabalder —
og tabes Traaden, er det slent,
for det er ikke saad'n
saa overmaade let og nemt
igen at komme paa den.
Men tale maa og skal jeg jo —
hvor er jeg dog i Vinden;
velan — en Skaal da for de to,
for Værten og Værtinden!

Hvorfor

snorker unge Damer ikke?

Der er opstillet utallige Teorier for at
forklare dette Emne. Darwin mener,
at ingen snorker, med mindre han sover lig-
gende paa Ryggen, og at unge Damer, der
næsten altid sover sammenkrøbne ligesom
Katte, slet ikke kan snorker, selv om de
virkelig var til Sinds at begaa slig en Lavhed.

Denne Forklaring er fuldstændig værdilos. Darwins Paastand med Hensyn til unge Kvinders Stilling i Søvine er blot en løs Formodning. Han har ingen Beviser for sin Paastand, og ifølge Sagens Natur er det umuligt for ham at have nogle, hvorfor han burde skamme sig over sig selv. Ruskin paastaar, at den væsentligste Grund til Snorken er en Slappelse af Ansigtsmusklerne. „Den Fasthed eller Tæthed med hvilken Kvindens Baghaar flettes, naar hun skal sove,“ bemærker den dristige, men altfor spekulative Tænker — „forebygger Ansigtsmusklerens Slappelse og gør derved Snorken umulig“. Det er en smuk Onsdag af Naturen og viser os, at Kvindens Baghaar ikke blot er en Prydelse, men ligesom ethvert andet af Naturens Arbejde har en højere Aarsag.

Naar han imidlertid paastaar, at unge Piger ikke snorker, fordi deres Baghaar er stramt flettet, saa ignorerer han fuldstændig den Kendsgerning, at Baghaaret næsten altid tages af og hænges over Ryggen af en Stol, naar dets Ejerinde skal til at sove. Hvorledes kan det saa have nogen Indflydelse paa Snorken?

Ligesom Darwin, er Mr. Ruskin en overordentlig dygtig Mand, saa længe han beskæftiger sig med den rolige, stille Kunst, men naar han forsøger at undersøge Kvindeforhold, da falder han i et bundløst Svælg. Tilsyneladende aner Manden ikke, at Fletninger er aftagelige.

Naar lærde Folk saaledes forgæves har søgt at finde, hvorfor unge Piger ikke snorker, saa maa man jo deraf slutte, at de aldrig har truffet en ung Pige, der snorkede. Men, hvorpaa er da den almindelige Tro, at Snorken er forbeholdt de mandlige Individuer, bygget?

Indlysende og begribeligt nok paa et kvindeligt Vidnesbyrd.

Enhver ung Pige paastaar, at hun ikke snorker.

Det er selvfølgelig i hendes Interesse at gøre denne Paastand, og hun ved vel, at ingen kan skaffe Beviser paa det modsatte. Sandheden er imidlertid, at der ingen Grund er til det smukke Køns indbildte Fritagelse for den væmmelige og utilgivelige Snorken, og en Begivenhed, der nylig hændte, har til fulde bevist, at unge Piger ikke blot kan snorker, men ogsaa gør det. Verden vil maaske stille sig noget reserveret til en saa uvelkommen Forsikring, men der er i det mindste een, en ung Mand fra Plymouth, som, til sin store Sorg, ved, at den er sand.

Denne uheldige unge Mand var forlovet med en af de smukkeste unge Damer i Plymouth, og fik af hendes Forældre det betroede Hverv at ledsage hende til London, hvor hun skulde besøge sin Faders Halvsøster, Tante Jane.

Det var i Sommerens glade Tid, og de blev enige om at tage med en af Dampene, som løber mellem de to Byer.

Den første Del af Rejsen var herlig. Den unge Mand følte — og fortalte Kæresten det — at han vilde kunne rejse med den Baad i atten Maanedes uden at ønske sig i Land.

Det blev imidlertid Aften, og da Klokken var ni, bemærkede den unge Dame i en sagte Tone, og med en let Rødmen, at hun vilde gaa til Ro. Som Følge heraf bød han hende god Nat, og snart efter krøb den unge Dame op i en ledig Køje, og trak Gardinerne tæt for.

En Time senere, da den unge Mand var kommen ned og lige havde taget en anden Køje i Besiddelse, hørte han pludselig en voldsom Snorken. Hvad ham selv angik, saa brød han sig ikke derom, men det harmede ham, at hans Elskedes Søvn skulde forstyrres af denne plumpe, afskyelige Snorker. Hans Harm blev snart delt af næsten alle de andre Passagerer, der i stærke Ord udtrykte deres Forbitrelse over Fredsforstyrrelsen.

Den unge Mand havde ingen Lyst til at nøjes med Ord alene, og besluttende, at

Genstanden for hans Kærlighed skulde vide, at han vaagede over hendes Søvn, forkyndte han i en høj Tone, at han uden Ophold agtede at vække Snorkeren.

I Henhold hertil nærmede han sig den Køje, hvori den uheldige laa, drog Gardinet til Side, og, uden at forsøge i det dæmpede Lys at opdage Snorkerens Ansigtstræk, rystede han ham voldsomt i Skulderen og sagde med høj Stemme, at han burde skamme sig.

Den ækle Person gav et søvnt og uforstaaeligt Svar, men hørte dog op med at snorker, og den unge Mand, der følte, at han havde udrettet et stort Arbejde, krøb igen i sin Køje og besluttede sig til at sove.

Den opnaaede Ro var kun kortvarig. Faa Minutter efter begyndte Snorkeren igen, højere end før.

Snart blev der en almindelig Kalden blandt Passagererne paa den unge Mand, som allerede engang havde vist, at han ønskede at beskytte dem. De bad ham staa op og dræbe Uslingen, kaste et Fad Vand over ham, eller i det mindste trække ham ud paa Gulvet. I den Tro, hans Kæreste var vaagen og ventede paa hans Svar, sprang han atter op, bestemt paa at gøre sig fortjent til hendes Taknemmelighed og Passagerernes Beundring.

Med stor Tapperhed greb han fat i Snorkerens Arm og trak pludselig den skyldige Person ud af Køjen. Denne Gang blev Snorkeren helt vaagen.

Lad os drage et Glemselens Slør over den paafølgende skrækkelige og haarrende Scene.

Det er tilstrækkeligt at meddele, at en af de besynderligste Gale, paa et vist Sindsygehus, er en ung Mand, som bestandig gentager:

„Hun snorkede! Min Gud, hun snorkede!“ idet han samtidig udgyder bitre Taarer.

Den gaadefulde Skønhed.

Fortælling fra forrige Aarhundredes Slutning.

(Fortsættelse.)

„Jeg ved ikke, om De hørte forrige Fredag, at jeg sagde til Sir Wilfrid Amory, at jeg havde en stor Bøn til ham? Jeg har i Aften, medens vi tilfældig talte sammen, faaet Lejlighed til at fremføre den. Han sagde „Ja“. For en Uge siden drømte jeg ikke om, at jeg skulde have Held med mig saa snart. Men de fleste Ting her i Verden kommer uventet, har jeg erfaret. Har De ikke ogsaa det?“

„Jo — i den senere Tid,“ sagde jeg lavmælt.

„Og Sir Wilfrid var meget imødekommende. Skal jeg fortælle Dem, hvad det drejede sig om?“

„Hvis jeg beder Dem derom, saa siger De det vel ikke. De har jo endnu ikke sagt mig noget, som jeg ønskede at vide.“

„Men dette vil jeg dog sige Dem. Jeg ønsker at sige Dem det. Det var i Grunden derfor, at jeg adlod Lady Towers, da hun bad mig gaa hen til Dem og vise Dem Navnet i Stambogen. Sir Wilfrid Amory har lovet mig, at saa længe han er her, skal jeg fungere som hans Sekretær i Stedet for Mr. Jerome, som er bleven syg og skal have Ferie i nogen Tid. Nu har jeg vel overrasket Dem igen?“

„De har ikke gjort andet, siden første Gang jeg saa Dem.“

„Men er De ked af det? Vil De eller — Miss Wynne have noget imod, at Miss Traill og jeg for en lille Tid bliver Gæster i Deres Onkels Hus, daglige Omgangsfæller med Dem selv? — For jeg antager, at det bliver Enden paa det.“

Hun støttede sin Albue paa Bordet, holdt Haanden under sin svagt rødme Kind og saa mig spørgende ind i Ansigtet. Mon hun havde nogen Anelse om, hvilken Magt hun i Virkeligheden havde over mig?

Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde svare, og forblev i nogle Øjeblikke stum.

„Vær god og sig mig det,“ sagde hun barnligt.

„Jeg kan svare for mig selv, at det skal være mig en stor Glæde,“ stammede jeg. Men samtidig med at jeg svarede, kom det til at staa mig klart, at det, efter den Tilstand, hvori mit Hjerte var kommen iaften, vilde være umuligt for mig i længere Tid at være under Tag sammen med hende — og min Forlovede. Jeg maatte finde paa en Udvej.

Medens det mærkelige Engagement, min Onkel havde indladt sig paa efter kun at have kendt vedkommende Dame i otte Dage, stod paa, maatte jeg søge mig et Hjem udenfor Sir Wilfrids Hus. Der var ikke andet for mig at gøre.

„De kan ikke svare for — Miss Wynne?“

„Hvor skulde jeg kunne det?“

„Jeg ved,“ fortsatte Miss Hope i samme ydmyge Tone som før, „at hun ikke kan lide mig. Det har ikke været svært at se. Hvorfor skulde hun ogsaa det? Og dog — hvad er hun egentlig vred paa mig for? Jeg skal ikke komme hende i Vejen for noget som helst. De — og hun — tror naturligvis, at jeg har noget under det, naar jeg søger Plads som Sekretær hos Sir Wilfrid. I heldigste Fald tror De maaske, at det er for at have den Ære at være i Huset hos en stor Mand og blive intim med hans Familie. Men jeg kan forsikre Dem, Mr. Darkmore, at hvad saa end mit Motiv er, noget saa ordinært er det ikke. Jeg mener virkelig at kunne udfylde Pladsen. Det er ikke for at prale af noget, men hvis jeg ikke havde skrevet min lille Bog, som han havde læst og syntes godt om, saa havde jeg ikke haft Mod til at tilbyde min Tjeneste. Det Smule Forfatter-skab lod sig jo bruge som et Bevis for, at jeg besad nogen Intelligens. Og jeg antog ikke, at Sir Wilfrid nu for Tiden laa inde med Statshæmmigheder, som han ikke turde betro en Kvinde. Forresten har jeg forsøgt mig i Faget en Gang før. Det var i Amerika, i Staten Louisiana, hvor jeg boede. Der har jeg fungeret som Privatsekretær i tre Uger for Statens Senator. Det var min egen Skyld, at jeg ikke beholdt Stillingen længere. Jeg har altsaa Praksis i Faget, og jeg skal vise Dem, at jeg kan bestille noget.“

Vi var fuldstændig gaet op i hinanden. Hun i mig, fordi hun vilde vinde mig for sit Arrangement, og jeg i hende, fordi jeg simpelthen havde glemt, at der var andre Kvinder til i Verden. Det var derfor med en Fornemmelse som en pludselig Opvaagen, at vi hørte Lady Towers Stemme tæt ved os.

„Mændene er komne hjem igen,“ sagde hun, „dem, der var sendt paa Jagt efter Tigreren. Tænke sig: en Tigerjagt i ens egen private Have, i Hjertet af Surrey! De har søgt alle mulige Steder, men der var ikke Spor af Tigreren at finde. Saa jeg haaber i det mindste, den har forføjet sig saa langt bort, at vi er sikre for i Nat. Maaske er det hele noget, som Jerome, der jo var syg i Forvejen, har lavet i sin egen opskræmte Fantasi. Mændene havde desuden talt med Mr. Barnes, Menageriejereren, og han havde faaet en Melding om, at man

tre-fire Mil her fra mente at have set Dyrret. Jeg syntes, jeg burde fortælle Dem dette for at forskaane Dem for onde Drømme i Nat. Forhaabentlig vil det skrækkelige Dyr i Løbet af Dagen imorgen være indfanget og Skrækken dermed overstaet."

"Ved De hvad — jeg er lige ved at misunde Mr. Jerome det Tiger-Eventyr," lo Miss Hope.

XII. Kapitel.

En Samtale bag Gardinet.

Mr. Jerome var for syg til at kunne staa op den paafølgende Morgen. Det var ikke noget alvorligt, sagde han imidlertid, da han med nervøs Pirrelighed aflog at se en Doktor hos sig. Men man behøvede blot at se paa hans Ansigt for at overbevise sig om, at idag simulerede han ikke.

"Er det nu ikke mærkeligt, Mr. Darkmore," sagde han til mig, da jeg stod ved hans Seng, efter med nogen Overvindelse at have besluttet mig til for Skams Skyld at se til ham, „meget mærkeligt, saaledes som min Sygdom begyndte. Jeg skal nemlig sige Dem: det med Hovedpinen igaar var egentlig ikke sandt. Men, ser De, jeg vilde helst være fri for at komme ned til Middagsbordet; der var saa mange Fremmede. Jeg blev saa paa mit Værelse og skrev nogle Breve, og deriblandt var et Par Stykker, som — som jeg syntes var af saadan Vigtighed, at jeg fandt det forsigtigst selv at bringe dem paa Posthuset."

At dette var Usandhed, vidste jeg jo; men den Hemmelighed, han vilde dække over, var uden Tvivl mere Paulas end hans, og skønt jeg ikke havde synderligt tilovers for Manden, kunde jeg dog ikke bekvemme mig til rent ud at sige til ham, at han løj. Jeg gjorde ingen Bemærkning til hans Historie, men ventede ganske rolig, til han havde faaet Vejret igen og kunde køre videre.

"Saa var Lady Towers saa god at sende Middagsmaden op til mig," fortsatte han med mat Stemme, „der var baade Rødvind og Sherry med paa Bakken. Jeg drak ikke meget af Vinen, kun et Par Glas af hvert, men om det var mig selv, der havde en underlig Smag i Munden, eller det var Vinen, som var anderledes, end den plejer at være, det véd jeg ikke; men der var noget aparte ved den, noget løjerligt bittert.

Jeg tænkte ikke videre over Tingen, før end jeg et Par Timer efter kom ud at gaa — paa Vejen til Posthuset — saa blev jeg paa en Gang saa underlig. Det var, ligesom jeg var søsyg, Hjertet bankede stærkt, og jeg blev ganske svimmel i Hovedet. Jorden under mig gyngede op og ned ligesom Bølgerne paa Seen, og jeg gik, ligesom jeg traadte Vande. Jeg er vis paa, at det var, fordi jeg havde det saadan, snarere end fordi jeg var bange for det vilde Dyr, at jeg blev saa daarlig tilsidst, at jeg besvime. Jeg vidste slet ikke af mig selv at sige, men jeg haaber ikke, at jeg sagde alt for meget Vaas. Hørte De noget af det, jeg sagde?"

"De sagde meget lidt," svarede jeg.

"Det var da godt." Han saa helt oplivet ud. „Men hvad er Deres Mening, Mr. Darkmore? Kan der være kommet noget i den Vin? Jeg ved ikke af, at der er noget Menneske her, som kunde ønske mig af Vejen, ellers kunde man jo tro det værste; men det er da ganske utænkeligt."

"Naturligvis. Hvis jeg var Dem, vilde jeg slet ikke tænke paa saadan noget."

Jeg svarede meget bestemt, men for mig selv kunde jeg ikke nægte, at hans Beretning havde vakt en uhyggelig Mistanke hos mig, en Mistanke, som jeg gjorde mig den største Umage for at bortvise.

"Jeg ved ikke af, at der er noget Menneske her, som kunde ønske mig af Vejen," havde han sagt. Var der ikke 'en, hvis Interesser hans Sygdom havde fremmet — en, der i denne Aften havde taget det som en given Ting, at han ikke blev arbejdsdygtig for det første? Det var Vanvid at

nære en saadan Tanke, saa vist som det var stygt og uretfærdigt. Hvorledes skulde hun desuden have faaet Lejlighed til at komme noget i Jeromes Vin, selv om hun havde haft Vilje til at være saa samvittighedsløs?

Jeg vilde slet ikke tænke derpaa. Jerome var i hvert Fald tilsyneladende ikke farlig syg. En Smule Hovedpine, noget Hjertebanken, lidt Mathed i Kroppen — det kan et Menneske faa af saa mange Aarsager.

— Onkel Wilfrid havde ikke sagt noget til mig om den ny Sekretær, der havde tilbudt ham sin Assistance. Om Aftenen havde der været liden eller ingen Lejlighed for ham til at faa det sagt, og idag havde jeg kun set ham, medens vi spiste Frokost. Men jeg var ikke i Tvivl om, at han ikke blot vilde sige det til mig, men at hele Huset direkte eller indirekte vilde blive sat i Kundskab om det — og at man vilde kommentere det pikante Engagement hver paa sin Vis i Krogene.

Jeg havde belavet mig paa at skulle indtræde i min gamle Plads igen for en Dag eller to, da Hændelsen med Jerome indtraf. Men efter det, jeg havde erfaret af Miss Hope i aftes, var jo min Tjeneste overflødig. Nu ventede jeg kun paa den officielle Bekræftelse, paa hendes Udnævnelse fra min Onkel selv.

Idet jeg forlod Jeromes Værelse, gik jeg et Stykke ned ad Korridoren for at banke paa hos min Onkel, men just som jeg var lige ved hans Dør, blev den aabnet, og Paula kom ud.

Jeg havde set mange Slags Følelser afspejle sig paa Paulas Ansigt i de Aar, vi havde tilbragt sammen under min Onkels Tag. Jeg havde set det straalende Tilfredshed, lyne af Trods, tungsindigt af Sorg, ja, endog vansiret af Vrede. Men aldrig havde jeg set det med et Udtryk som det idag. Hvert et Spor af Skønhed og Kvindelighed var som blæst bort af det. Hele Ansigtet var purpurrødt, Øjenbrynene trukne i Vejret i store Buer, Læberne fortrukne af den vildeste Arrighed, Næseborerne var vidt opspilede, og hendes Øjne syntes næsten blodunderløbne.

"Paula!" udbød jeg bestyrtet.

Hun greb mig i Armen og rykkede mig bort fra Døren med en Kraft, saa jeg nær var gaaet bagover.

"Følg med mig," hviskede hun hæst, „jeg har noget at sige Dig. Der henne i Vinduet kan vi staa, saa trækker vi Gardinet for, at ingen ser os."

Jeg fulgte hende uden at gøre Modstand, og et Øjeblik efter havde et Par svære, røde Gardiner lukket for os til Korridoren.

"Hvad er der sket?" spurgte jeg, angst for at høre noget fortærdeligt.

"Vi er simpelthen ruinerede, — det

er, hvad der er sket! Aa, jeg vidste det jo, jeg saa lige fra først af, hvordan det vilde ende!"

"Vil Du forklare Dig nærmere?" indskød jeg, i Haab om at min Ro kunde dæmpe hendes Ilterhed.

"Jo — jo, jeg skal forklare mig nærmere. Ved Du, hvad det Kvindemenneske har gjort? — Hende, som Du har ført sammen med Onkel Wilfrid, og som gaar under Navnet Miss Hope — hvad hun slet ikke hedder. Ja, Du har maaske selv været hende behjælpelig dermed fra først af! Nu sidder hun hos Onkes Wilfrid, og lader som hun skriver; hun skal agere Privatsekretær, kan Du tænke Dig, for derigennem at naa sit Maal."

"Aa — hvis det er alt —," udbød jeg; men Paula afskar mig brat Ordet.

"Det er ikke alt. Det er kun Begyndelsen. Jeg kom sent til Frokosten, som Du ved, sov jeg over mig! Hverken Onkel Wilfrid eller Kvindemennesket var ved Bordet; de var allerede gaaet. Jeg traf kun Mr. Dermot, Sangeren, og han fortalte mig ikke noget, om han i det hele taget vidste noget. Jeg blev hurtig færdig med at spise og gik op paa Onkel Wilfrids Arbejdsværelse. Jeg ventede naturligvis at træffe ham alene eller maaske Dig i Færd med at hjælpe ham med hans Arbejde. Han var der, og hun var inde hos ham. Jeg blev bestyrtet, harmfuld og lod dem tydeligt nok se det. Det var hende, ikke Onkel Wilfrid, der først talte til mig. Men saa fortsatte han og sagde, at hun skulde bo hos os paa Portmans Plads og følge med til Essex, — ja, og hende, den lille Tudse med det væmmelige Dyr, skulde ogsaa bo hos os. Stakkels Jerome var sat udenfor for hendes Skyld — skulde en Tur paa Landet for at rekreere sig! Han behøver saamaend ikke at gøre sig nogen Ulejlighed med at komme tilbage, førend hun har sat sin Vilje igennem og er bleven Onkel Wilfrids Kone. Saa er hun færdig med sit Skriverseri. Saa skal hun være Dame for første Gang i sit Liv!"

"Tys, Paula!" advarede jeg, da hendes Stemme lød skingrende ud paa Gangen, medens hun kom med dette Udbrud. „Man kan jo høre Dig over hele Huset! Betænk dog, hvor Du er!"

"Hvad bryder jeg mig om, hvad man mener her i Huset?" svarede hun. „Hvor tør Du tale til mig, som om jeg var et uartigt Barn. Kan Du da ikke se, hvad dette fører til? Er Du saa dum? Onkel Wilfrid er jo fra Forstanden, komplet utilregnelig; der maa nogen tage sig af ham. Det er Dig, der er nærmest til det. Jeg har sagt og gjort, hvad jeg kunde. Fra nu af taler jeg ikke et Ord mere til Onkel Wilfrid, førend han har lovet at sende den Forræderiske hen, hvor hun hører hjemme."

"Hvad har Du da gjort?" spurgte jeg forfærdet; thi skønt jeg aldrig havde set hende være i den Grad ude af sig selv som nu, kendte jeg hendes heftige Sind og vidste, at hun havde svært ved at styre sin Tunge, naar hun kom i Affekt.

"Gjort? Jeg har brudt med ham. Jeg har sagt, at det maatte blive hende eller mig — han kunde ikke beholde os begge. Jeg har ydermere sagt ham, hvad hun er for en — hvad det er for et Væsen, han forlanger, at jeg skal tage imod som Gæst og behandle som min Ligestillede. Et Tyende — en ganske almindelig Tjenestepige!"

"Hvad mener Du?" spurgte jeg.

"Jeg mener, at jeg allerede for otte Dage siden klart forudsaa, hvad der nu er sket. Jeg saa, at hvis det skete, maatte Du og jeg skilles. Vi vilde begge blive saa godt som forarmede uden Onkel Wilfrids Penge, og uden dem kunde vi ikke gifte os — to Tiggere! Vi havde Lov til at gøre Regning paa hans Penge, for vi er bleven opdragne i den Tro, at hvad han efterlod sig skulde være vort, og vi har lagt vore Planer der-efter. Jeg laa vaagen hele den Nat og tænkte uafbrudt derpaa, og hvad jeg saa Dagen efter, gjorde mig ikke roligere. Nøg-

len og den Chrysanthemum, vi fandt i Taarnværelset paa Gammekloster, har hun tabt der. Hvad Du saa end siger, saa ved jeg, at hun har været der i et hemmeligt Ærinde. Hun har haft Nøglen i sin Besiddelse, og det er Bevis nok for, at hun havde været kendt med Stedet før, og det er naturligvis hende, der har trukket Uret op, som der var saa megen Snak om. Onkel Wilfrid siger, at der kun var meget faa Mennesker, der vidste Besked med det Ur, hvor har hun det saa fra? Det vilde jeg have Rede paa, og derfor engagerede jeg en privat Opdager. Fra Dig kunde jeg ingen Hjælp vente — det saa jeg nok — skønt det lige saa vel var for Din som for min Skyld, at der skulde tages Affære. Jeg tænkte og tænkte, og tilsidst kom jeg til at tænke paa lille Jerome. Han er mere trofast, naar det gælder, end dem, man nærmest havde Ret til at vente det af.

Jeg satte ham ind i saa meget af Sagen, som det var nødvendigt for ham at vide, naar han skulde assistere mig. Han engagerede en Opdager, og saa blev der straks taget fat paa Undersøgelserne.

Men det tog Tid, og iaftes kunde jeg ikke vente længere. Jeg maatte have Jerome af Sted for at høre, om der ikke var noget Brev. Og ganske rigtig — der var Brev. Er Du ikke nysgerrig efter at høre, hvad der staar i det?"

„Nej,“ sagde jeg mørkt, „det er jeg ikke.“

„Jeg har sagt det til Onkel Wilfrid — lige for hendes Næse. Men han, forrykt som han er, vilde ikke høre. Han talte til mig paa en Maade, som jeg ikke lader mig byde. Han — bad mig gaa! Du maa nu kæmpe Kampen ud for os begge, Terry. Jeg har lidt at gøre endnu her i Huset, ellers var jeg rejst med det samme. Men rejser jeg, er det ikke for at komme til jer igen paa Portmans Plads. Jeg vil tage til Annesleys og blive der, til Onkel faar sin Forstand igen. Saa maa han bede mig, ydmygt bede mig vende tilbage til hans Hus. I Mellemtiden kan han sende mig mine Penge gennem en Prokurator.“

„Send Pengene gennem en Prokurator.“ Hvor denne Slutning var karakteristisk for Paula, saaledes som jeg nu havde lært hende at kende!

„Jeg er meget bedrøvet over, hvad Du siger,“ sagde jeg. „Men der er ingen Grund for os til ikke at tale rent ud med hinanden. Efter min Mening er det Dig, der har Uret — stor Uret — overfor Onkel Wilfrid. Lad os sætte, om Du vil, at en smuk Kvinde har bedaaret ham. Det er noget, vi ingen Ret har til at blande os i; han har Lov til lade sig bedaare, lige saa meget han lyster. Siden vi var Børn, har han gjort alt muligt for os — mere end de fleste Forældre gør. Hvad mig angaar, har han sat mig paa en saadan Plads, at jeg derfra kan kæmpe mig selv frem igennem Verden, lettere end saa mange andre, og — kæmpe for Dig, Paula. Men saa meget maa Du da forresten kende ham, at han aldrig vil tilade, at Du kommer til at lide Nød. Vær trofast imod ham og hold af ham for, hvad han har været for Dig. Bed ham om Tilgivelse og Miss Hope med — Hvis Du virkelig har opført Dig, som Du siger. Det er det eneste, Du har at gøre, og det, der sømmer sig bedst for en Kvinde.“

Det er ingen Skam at tilstaa, at man har taget fejl, naar man har været overilet. Gør det nu med det samme, Paula, og det vil ikke være nær saa svært, som hvis Du venter. Jeg vil følge med Dig, om Du vil have det. Og han vil kun blive glad ved at tage imod Dig igen og glemme, hvad der er passeret.“

„Du er en Kujon — en Kryster,“ hvædede hun. „Om det saa var mit sidste Ord til Dig i dette Liv, skulde jeg sige det op i Dine Øjne. Bede om hans Tilgivelse og hendes! Nej!! Jeg sagde Dig den første Gang, jeg saa hende — da Du lod hende komme i Vejen for mig — at jeg hadede hende! Nu er det kommet saa vidt, at hun skal faa mit Had at føle! Vent, Terry, til i Aften!“

XIII. Kapitel.

Hvad jeg saa gennem Trappevinduet.

Den anden Dag, vi opholdt os paa Hazel-mount, tilbragte jeg i en Drømmetilstand, bestandig tynget af noget, der gjorde mit Sind mørkt. Ved Frokosten faldt der en hel Del „vittige“ Bemærkninger af i Anledning af den ny Stilling, „Amerikanerinden“ var kommen til at indtage. Onkel Wilfrid lod ikke til at brude sig derom, men svarede med Lovtaler over hendes Dygtighed, der endog langt havde overgaaet hans Forventning.

Medens han gjorde dette, saa jeg, at hun sendte ham et straalende Blik over Bordet. Hun var blegere end sædvanlig, og der var nogle svage blaa Skygger under de store, dejlige Øjne. Der var ikke nogen Lejlighed for mig til at komme til at tale med hende om Sagen, men af de Blikke, der veksledes mellem dem, var det tydeligt at se, at Paulas Optræden Dagen forud kun havde bidraget til at stille Miss Hope og Onkel Wilfrid paa en mere fortrolig Fod overfor hinanden end før.

Det var altsaa, hvad Paula foreløbig havde været i Stand til at udrette. Tro imod sit Forsæt talte hun ikke til sin Onkel. Baade ved Frokosten og senere ved Middagsbordet henvendte han nogle Ord til hende, men hun lod hver Gang, som hun ikke hørte det.

I Forholdet mellem Onkel og mig var det, som om der var kommet noget fremmed ind, der var ved at fjerne os fra hinanden. Maaske var det alligevel ikke saadan, men kun en Følelse, som min bestandig aarvaagne Jalousi havde fremkaldt. Jeg indledede et Par Gange en Samtale med ham i Løbet af Eftermiddagen, haabende at han skulde tale om Paula og derved give mig Lejlighed til at møgle imellem dem. Men han nævnte hende ikke, og med de Følelser, der beherskede mig i hele denne Affære, var det mig umuligt at bringe Sagen paa Bane.

Det var i Løbet af Dagen bleven proponeret, at vi skulde gaa paa Jagt næste Morgen. I den Anledning var alle Herrerne med Undtagelse af Mr. Dermot efter Middagen forsamlede i det saakaldte Jagtværelse, der laa i den særskilte Fløj af Bygningen. Det var i nederste Etage med en Dør lige ud til Marken og en anden til den store Forstue, hvorfra en Trappe førte op til øverste Etage, hvor Gæsteværelserne laa. Midtvejs ved denne Trappe var der anbragt et Vindue i Muren for at gøre Forstuen og Trappen lysere.

I Værelsets Kamin buldrede en lystig Ild, hvis flakkende røde Skær skinnede paa nogle Geværer, et Par udstoppede Rævehoveder samt diverse Jagtbilleder og Hjortegevirer, der prydede Væggene. De fleste af disse Ting havde tilhørt Stedets forrige Ejer og var købt af Sir Thomas; men det kunde jo være lige meget; de var der og bidrog til at give Værelset et baade fornemt og hyggeligt Præg.

Værelset var ikke synderlig stort, og det varede derfor ikke længe, førend der blev alt for varmt af den voldsomme Ild i Kaminen. Vinduet til Trappen stod aabent, men det forslog ikke, og da det viste sig, at Værelsets to andre Vinduer begge var i Ulave, saa de ikke kunde komme op, blev Døren ud til Marken lukket paa Klem — uden at nogen kunde ane, at denne uskyldige Foranstaltning skulde faa saa farlige Følger, som den fik.

Sir Thomas underholdt Selskabet med at fremvise nogle interessante Eksemplarer af gamle, sjældne Skydevaaben. Alle beundrede dem og jeg pligtskyldigst med; men det var mig i Virkeligheden ikke muligt at skænke Tingene den Interesse, som jeg vilde have gjort, hvis jeg havde været noget lettere om Hjertet. Jeg tænkte bestandig paa Paulas Trusel fra om Morgen. „Vent til i Aften!“ havde hun sagt, og nu var det Aften. Klokken var allerede over ti. Hvad havde hun ment? Hvad om hun nu i Dagligstuen var ved at gøre et eller andet Angreb paa Miss Hope?

Aldrig i mit Liv havde jeg kendt til det. Kvinder kalder at være „nervøs“, for nu i de sidste Dage. Hver Nerve i min Krop sitrede efter at komme bort fra dette Jagtværelse for med egne Øjne at se, hvordan det stod til deroppe og maaske komme tidsnok til at forhindre en Ulykke.

Jeg fik gjort en Undskyldning, fremført en nogenlunde plavsibel Forklaring om Grunden til, at jeg maatte fjerne mig, og ilede ad Dagligstuen til. Inden jeg naaede derind, folte jeg mig allerede lettere om Hjertet. Jeg hørte Toner fra Flygelet, og Miss Hopes henrivende Alstemme klang mig i Møde med Stroferne af „The Erlking“.

Gud være lovet — der var altsaa intet sket! Maaske — men det var vel desværre ikke til at vente — havde Paulas heftige Vrede sat sig noget i Dagens Løb. I hvert Fald saa det jo ud til, at hun havde opgivet at iværksætte sin Trusel, hvad det saa var, hun havde ment.

Med sagte Skridt listede jeg ind og blev rolig staaende, til Sangen var endt.

„Naa, er Du dér?“ sagde Paula. „Det var meget rart. Vi tænkte ellers allesammen paa at gaa ned til eder i Jagtværelset.“ Der syntes at ligge en eller anden skjult Mening i, hvad hun sagde, men hvad det var, kunde jeg ikke komme efter. „Syntes De ikke, Miss Edwards sang den Sang nydeligt?“ vedblev hun, henvendt til Lady Towers.

„Miss Edwards? Miss Hope, mener De, min kære,“ rettede vor Værtinde hende i en venlig Tone. „Jo, i Sandhed, det gjorde hun!“

„Jeg beder om Forladelse,“ sagde Paula honningsødt, idet hun fæstede et skarpt Blik paa den unge Pige ved Klaveret. „Jeg glemte, at Frøkenen her foretrækker at optræde under sit nom-de-guerre, Consuelo Hope! Det er for Resten et kønt Navn — saa udmærket fundet paa. Det er, ligesom hver Stavelse havde en Betydning, synes De ikke? — Naa, men Fanny Edwards er heller ikke noget ilde Navn. Det lyder saa ukunstlet og net. Der var en Gang en køn Pige af det Navn, hun var Tjenestepige paa et gammelt Herresæde, der har tilhørt vor Familie. Hun kom til at optræde som Vidne i en Mordproces — for mange Aar siden. Ak, ja — nu maa hun vel snart være ved de tredive Aar, tænker jeg. Høj og blond med stort prægtigt Haar — ganske som Deres, Miss Ed —, Miss Hope, mener jeg, for det vil De jo helst kaldes, ikke? Saa rejste hun til Amerika og blev der i lange Tider. Maaske har det været i Nærheden af, hvor De var? De skulde vel ikke have truffet hende, Miss Hope?“

Paula havde talt saa hurtigt, at ingen havde faaet Tid til at standse hende i Farten. Hendes Stemme var sødladen, men hvert Ord klang kraftigt og klart som en Sølvklokke.

Da hun holdt inde, afsluttende med et Spørgsmaal, var Stilheden i Dagligstuen saa dyb, at man kunde have hørt en Knappeaal falde.

Hvad mig angik, var jeg som lamslaaet over, hvad hun havde sagt. Var det muligt, at denne yndefulde Kvinde, hvis Tale lød, som kun de „fødte“ kan tale, var af simpel Byrd — Tjenestepigen Fanny Edwards, der — i Følge de Historier, jeg havde hørt, ikke holdt sig for god til at kokettere med Bondekønsene i Martenhead?

ZACHARIAE^S

ETABLERET

1874

MAGASINER

ETABLERET

1874

Sin Gang mod Torvet styrer straks
Kong Christian den Fjerde;
Der kommer Folk af alle Slags,
Som fine Dragter bære.
Han fryder sig som i en Rus
Ved hvad, han har for Øjet,
Og snart han ser det kendte Hus,
Hvorfra de Folk har Tøjet.

Han ser sig om i Øst og Vest,
Mens fremad strunk han skrider.
Tænk, ingen Folk han ser til Hest,
Men paa to Hjul man rider!
Det er et meget sælsomt Syn,
Men værre er det næste:
Der kommer, hastigt som et Lyn,
Karosser uden Heste!

Vi meddele herved vore ærede Kunder, at

Alle nye Varer for kommende Sæson ere paa Lager
i meget stort Udvalg af Mønstre og Kvaliteter.

Obs. *Hvis Krigen vedvarer Sommeren over, — vil det ikke være muligt blot tilnærmelsesvis at skaffe Stoffer til at dække Forbruget i Efteraaret, — da saavel vore egne som Ulandets Klædefabrikker ikke kunne skaffe Ulden til Fabrikationen.*

Vi anbefale derfor Alle at forsyne sig rigeligt med Klæder nu i Foraarsæsonen og saa snart som mulig give os Deres Ordres, da Paasken falder i denne Maaned, og Travlheden derfor vil blive ekstraordinær stor.

Telefon 3788.

Kultorvet 16.

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELLE TIDSSKRIFTE •

Telefon Central 3788.

UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16.

1ste Aargang. Nr. 6.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvartal, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, eller hos Boghandlerne.

15. Marts 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Kioskerne og paa de kjøbenhavnske Banegaarde).

Charivari.

Brandere, Anekdoter, Smaahistorier, Epigrammer, Ordsprog etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til at indsende originale Bidrag til denne Afdeling. Det af de indsendte Manuskripter, som efter vort Skøn er det bedste, præmieres med

Varer efter eget Valg til en Værdi af
6 Kroner

fra Zachariaes Magasiner Kultorvet 16.

Manuskript maa indsendes i Konvolut mrkt. "Charivari" og til Redaktionen Efterretning være forsynet med Indsenderens Navn og Adresse.

Redaktionen forbeholder sig Ret til i Bladet at aftrykke alle indsendte Bidrag.
Bidrag modtages indtil 27. Marts 1915.

Præmien er tilkendt følgende Vittighed, indsendt af E. Jørgensen, Vestergade 33,3.

Rygning er skadeligt.

Da en Lokomotivfører udtalte, at et Lokomotiv i Reglen ikke varede længere end i 30 Aar, bemærkede en Passager, at man skulde tro, at et Uhyre, der saa saa stærkt ud, havde et længere Liv. „Det vilde det maaske ogsaa have“, svarede Lokomotivføreren, „hvis det ikke røg saa meget“.

Første Skoledreng: Bare jeg havde levet paa Adams Tid!

Anden do.: Hvorfor det?

Første: De havde ikke nær saa meget Historie at lære, som vi har nu til Dags.

??!!

Hr. Smidt: Frk. Sørensen er en meget beskeden ung Pige.

Hr. Dick: Hvorledes det?

Hr. Smidt: I Nat paa Ballet bad jeg hende tage Plads i en stor Lænestol, og saa sagde hun: Sæt De Dem først.

Herren (til en Mand, der tigger paa Gaden): Men jeg synes, De sagde i forrige Uge, at De manglede Penge til at begrave Deres Kone, og nu siger De, at hun sidder hjemme og sulter.

Tiggeren: Hm — æ — ja ser De, go'e Herre — det er en ny Kone, jeg har faaet.

En kærlig Hustru.

Han: Jeg er halv død i Dag!

Hun: Det ligner Dig komplet. Du gør aldrig nogen Ting helt.

A.: Maa jeg byde paa en Bajer?

B.: Har svoret ikke at drikke mere.

A.: En Cigar da?

B.: Har holdt op med at ryge.

A.: Naar stod Brylluppet?

Fyldestgørende Svar.

Tanten: Naar spiser I til Middag, Amalie?

Amalie: Mor siger, naar du er gaaet.

Fri Oversættelse.

Fru Madsen: Er De nu ogsaa vis paa, Stine, at vor tyske Logerende har friet til Dem?

Stine: Ja, det var saamænd tydeligt nok. Han sa': „Mich friert“, og da jeg saa forundret paa ham, sagde han en Gang til „Mich friert“, og saa svarede jeg: „Aa, jeg forstaar Dem nok, men jeg vil betænke mig til i Morgen.“

Fru Madsen: De Tanker maa De hellere slaa af Hovedet, gaa straks ind og læg noget i hans Kakkellov.

Moderen: Husk paa, Emma, at et flittigt Barn ikke opsætter til i Morgen, hvad der kan gøres i Dag.

Emma: Saa lad mig i Dag faa Lov til at spise de Kager, som jeg skulde spise i Morgen.

Uheld.

Moderen: Men, Peter! Der har du jo faaet en Blækklat paa dine ny Bukser!

Peter: Aa, Mo'er, saa maa den være falden ud af min Stilebog.

Vanens Magt.

En Herre har i en Forretning købt et Dusin Raketter og skal lige til at gaa.

Ekspedienten (tidligere i en Cigarforretning): Undskyld, vil Herren ikke have tændt med det samme?

De Børn.

Fremmed Herre (til den lille Dreng, hvis Moder er gaaet ud af Stuen): Kom her hen til mig, min lille Ven!

Drengen: Næh, det tør jeg ikke. Mama sa', jeg maatte sidde ganske stille paa Stolen — for der er et Hul i Betrækket.

Ogsaa en Bladmand.

A.: Har du faaet noget at bestille?

B.: Ja, jeg skriver for et af vore større Blade.

A.: Død og Pine! Historier eller Artikler?

B.: Nej, Annonceregninger.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig
nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig, og Abonnementsprisen er

60 Øre Kvartalet.

➡ Tegn strax Abonnement. ⬅

Send Rekviseitionen til Kontoret, Kultorvet 16,
eller til Deres Boghandler.

Efter Omstændighederne.

Ligner den Lille Dem eller Deres Kone?

Det beror paa, hvordan den teer sig. Naar den er venlig og rar, ligner den mig, men til andre Tider synes jeg, den minder en hel Del om sin Moder.

Det troede hun gerne.

Nej, sagde den rige, gamle Ungkarl, jeg har aldrig kunnet faa Tid til at gifte mig.

Det vil jeg gerne tro, sagde den unge Dame; det vilde sikkert have taget Dem meget lang Tid at faa en ung Pige til at tage Dem.

Petersen: Hvordan synes I om jeres nye Kokkepige?

Jensen: Ikke videre godt. Hun kan kun lave Steg paa tre Maader.

P.: Og hvad er det for tre?

J.: Stegt, halvstegt og raa.

Gammel Herre (dikterende et indigneret Brev): „Højstærede, da min Kontorist er en Dame, kan jeg ikke diktere, hvad jeg mener om Dem, og da jeg selv er en Gentleman, kan jeg ikke en Gang tænke det, men De, der er ingen af Delene, vil let kunne gætte mine Tanker.“

Tyndt Hus.

Lederen af et nylig hjemvendt Teaterselskab, der har været paa Provinsturné, fortæller følgende pudsige Episode fra en af de fynske Byer. (Det bemærkes, at Byens lille Teater kun har „Gulv“ og „Galleri“).

En Aften efter at Tæppet er gaaet op, ser Kassereren en lille Dreng, der staar og græder foran Biletudsalget.

Hvad er der i Vejen, min lille Ven? spørger Kassereren venligt.

Jeg vil have mine Penge igen! hylter Drengen.

Hvorfor dog det?

Jo — for jeg tør ikke være alene i Mørke, og der er ikke andre end mig paa Galleriet.

Det kunde have været meget værre. Han har knust mit Hjerte! sagde den unge Pige grædende.

Naa, naa — trøst Dem, sagde hendes Ven — sæt nu, det havde været Deres Cykle, han havde knust.

Det var værre.

Søren: Har du hørt, hvordan det er gaaet min Broder? Der var en Hest, der rendte med ham i Gaar, og nu kommer han til at ligge i to Maaneder.

Stoffer: Det er ikke noget at tale om! Min Broder rendte med en Hest i Fjor, og han kom til at „sidde“ i fire Maaneder.

Til denne Melodi ønskes Tekst!

Konkurrerende bedes indsende Bidrag inden 1. April.

Tempo di Valse.

Sang og Klang.

Revuesange, Gadeviser og anden spøgefuld
Poesi samt passende Musik hertil.

Til denne Afdeling opfordrer vi vore Læsere til at
gde Bidrag, og vi venter os særlig interessante Resul-
tater af det gode danske Humor paa dette Omraade.

Bidragene kunne bestaa i: 1) En original kom-
poneret, let sangbar Melodi, 2) en original Sang
eller Vise, hvis Karakter er angiven i Overskriften
til denne Afdeling, eller 3) baade Melodi og Sang.

For det Bidrag, som efter Redaktionens Skøn er
det bedste, gives en Præmie, bestaaende af Væver
fra Zachariaes Magasin, Kulturvet 16, til Værdi

10 Kroner

Manuskripterne maa indsendes i Konvolut mrkt.
"Sang og Klang" og være forsynet med Navn og
Adresse.

Det bemærkes, at der vil blive givet Præmie
baade for Melodien og Teksten, selv om begge Dele
indsendes fra samme Haand.

Redaktionen forbeholder sig i sidstnævnte Til-
fælde Ret til eventuelt at benytte Melodien med
Udeladelse af Teksten eller omvendt, samt ad an-
den Vej at lade komponere Musik til en antagen
Tekst eller skrive Tekst til en antagen Melodi.

Korte Notitser.

Russiske Fotografere har en ejendommelig
Maade at straffe de Kunder paa, der har
faaet Billeder uden at betale dem. De hæn-
ger Billedet af Synderen med Hovedet nedad
ved Indgangen til deres Atelier.

★

Et Orgel af Bambusrør er for nylig ble-
vet lavet i Shanghai; dets Toner skal have
en langt skønnere Klang end Tonerne i et
Metalorgel.

★

Det forekommer meget hyppigt, at Bjerg-
bestigere finder Sommerfugle liggende i
Sneen, stivfrosne og saa skøre, at de gaar
i Stykker, hvis der ikke tages meget for-
sigtigt paa dem. Naar disse frosne Som-
merfugle bliver bragt ned i varmere Regioner,
kommer de til sig selv igen og flyver deres
Vej, som om intet var passeret. Man har i
Polar-Egnene fundet seks forskellige Arter
af Sommerfugle.

★

Det er bekendt, at de gamle Jøder kun
fandt en Kvinde skøn, naar hun var tyk
og fed. I Tunis er Smagen den samme
endnu den Dag i Dag. Under Hundrede
Kilo maa en derværende Ungm ikke gerne
veje, hvis hun vil gøre Regning paa, at
en Mand skal forelske sig i hende. Hos
enkelte Negerstammer i Afrika er en lig-
nende Anskuelse om Kvindeskønhed dreven
ud i det rent Barbariske. En norsk Rej-
sende fandt for et Par Aar siden et Neger-
hof, hvor Kongens Yndlingshustruer under
Hs. Majestæts Moder Enkedronningens spe-
cielle Pleje blev mæskede paa en ligefrem
modbydelig Maade. De unge Negerpiger,
der havde haft den Ære at blive udvalgte
til dette Elite-Harem, maatte ligge hele
Dagen uden at bestille det mindste og blev
proppede med Spisevarer og Mælk i Kvan-
titeter, der vilde være nok til en hel lille
Familie. Resultatet af denne Forskønnelses-
metode var naturligvis nogle aldeles ufor-
melige Fedtklumper af Mennesker, der for
almindelige Dødelige var ganske forfærdel-
lige at se paa.

★

I Kuglen paa Frelserens Kirke kan tolv
Mennesker sidde mageligt uden at genere
hverandre.

★

Folk hører i Reglen bedre med det højre
end det venstre Øre.

★

Pigebørn vokser mest i deres 15 Aar,
Drenge i deres 17.

★

70 Millioner Synaale tilvirkes hver Uge
i den engelske By Redditch, Hovedtilvir-
kningsstedet for Synaale.

★

Løsningen paa Præmie-Logogripen

i Nr. 4 er:

FURESØEN.

Blandt de mange indsendte Løsninger ud-
trak vi 50, der blev Friabonnetter paa vort
Blad "Før og Nu" i April Kvartal.

Præmie Logogrif.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
Samtlige 10 gør de første 5;
men mange første 5 bringer hjem
uden at samtlige 10
er Aarsag deri.

7. 8. 9. 10.

Her i Landet
findes blandt andet
mange saadan, blomstrende skøn,
naar den sig viser i Sommerdragt grøn.

2. 6. 7. 8. 9. 10.

Det er en Ø kendt af enhver,
Store og Smaa i Landet her;
men det er ogsaa et Navn paa den Mand,
der Øen som Fødestavn nævne kan.

6. 7. 8. 9. 10.

Ja mange Mennesker er ikke fri
for netop at være 6. 7. 8. 9. 10.

6. 2. 4.

Naar man er træet
saa bli'er man det let.

3. 2. 6.

Det kan det vildeste Rovdyr blive
i levende Live.

6. 2. 7. 8. 9.

Det er en Fugl, Du kender dens Navn,
den findes i og omkring København,
Du næstendels bemærke den kan,
hvor blot der er Strand.

For de rigtige Løsninger af denne Lo-
gogrif udsætter vi 10 Præmier, hver be-
staaende af enten

- 1) 2 Billetter til 1. Parket i "Paladsteateret",
eller
- 2) 1 Billet til Balkonetagens Pladsloge i "Det
kgl. Teater til en Eftermiddagsforestilling,
eller
- 3) 2 Billetter til 2. Etage i sidstnævnte Tea-
ter, ligeledes til en Eftermiddagsforestilling.
Præmierne fordeles ved Lodtrækning.

Obs. Løsningerne, som maa være forsyn-
nede med den øverst paa denne Side an-
bragte Præmie-Kupon, modtages til Fredag
den 26. Marts Kl. 12 Middag.

Skyggebilleder.

Den Kunst at danne Skyggebilleder paa Væggen har været kendt i Aarhundreder. Naar Dagens Gerning var endt, og Lysene tændte, plejede Bedstefaderen ofte at more sine Børnebørn med at vise dem „Haren paa Væggen“, et Dyrehoved eller lignende. Men i de senere Aar har denne Kunst, som saa meget andet, gjort betyde-

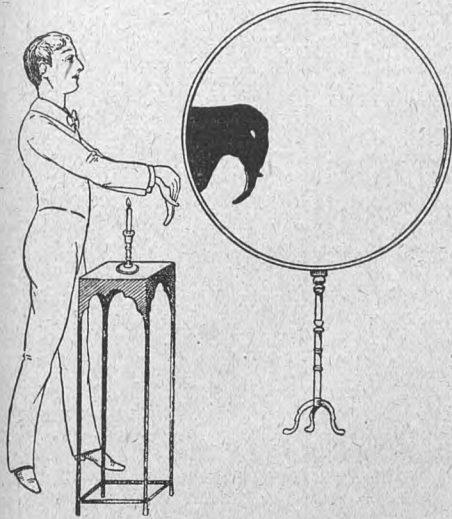

Fig. 1.

lige Fremskridt, saa at den nu frembyder en særdeles fængslende Underholdning baade for voksne og Børn, i Hjemmet, ved Forenings-sammenkomster, Basarer og lignende. For den af vore Læsere, der kunde have

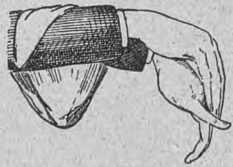

Fig. 2.

Lyst til at dyrke denne lige saa fornøjelige som uskyldige Kunst, giver vi her en kort Vejledning. Naar De følger denne og lægger nøje Mærke til de Tegninger, der illustrerer Vejledningen, vil forbavsende Resultater kunne opnaas. Men der skal en Del Øvelse til; det gælder her som overalt, at det er Øvelsen, der gør Mesteren.

Det vigtigste

ved Fremstillingen af Skyggebilleder er Lyset. Jo stærkere det er, des bedre. En Laterna magica er allerbedst, da den giver et stærkt og stadigt Lys, medens Foreviseren forbliver i Mørke. En Vognlygte eller en god Cyklelygte er ogsaa udmærkede Lysapparater, men har man ingen af disse Ting ved Haanden, kan et godt Stearinlys meget vel bruges.

Vi begynder nu med Fig. 1, der viser en „Sortekunstner“ i Arbejde. Den Cirkel, hvorpaa Skyggebilledet viser sig, er en Skærm, dannet af et Tøndebaand. Over Tøndebaandet er spændt et Stykke tyndt, hvidt Tøj — Lærred eller Shirting, som maa sidde stramt og glat.

Bag ved denne Skærm, saa vidt muligt lige for dens Centrum, anbringes da Lyset.

Hvor lang Afstanden skal være, maa De selv bedømme, da det afhænger af Skærmens Størrelse og den Flade, De ønsker,

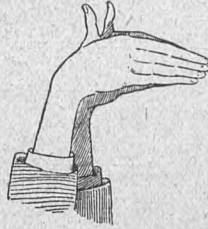

Fig. 3.

Lyset skal sprede sig over. Foreviseren paa Fig. 1 kaster, som De ser, Skyggen af en Elefants Hoved paa Skærmen.

Fig. 4.

I Fig. 2 er vist, hvorledes Hænderne skal anbringes for at frembringe Elefanten; ligeledes vises et Klæde, der maa være af mørk Farve, omtrent en Meter i Firkant;

Fig. 5.

dette lægger De over Armen for at kaste den Skygge af Elefanten, som ikke kan frembringes ved Arme og Hænder.

Fig. 3 angiver Hændernes Stilling, naar De vil vise en Hest paa Skærmen.

Fig 4 er en Ræv; den lille Finger bevæges op og ned for at vise Munden, der aabner og lukker sig.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig
nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig, og Abonnementsprisen er

60 Ore Kvartalet.

Tegn strax Abonnement

(Send Rekvisitionen til Kontoret, Kulturvet 16, eller til Deres Boghandler.

Fig. 5 er en Fugl. Bevæg Hænderne frem og tilbage for at antyde Vingernes Bevægelse, naar Fuglen flyver.

Fig. 6 er en Giraf.

Fig. 6.

Fig. 7 en Bulldog; den nederste Tommelfinger bevæges for at vise den aabne Mund.

Fig. 7.

Fig. 8, Manden, der har Tandpine, og Tandlægen. Tandlægen fremstilles rolig og stille, kun det frygtelige Instrument, hvormed Tandene trækkes ud, bevæger sig. Instrumentet kan dannes af et Stykke tynd

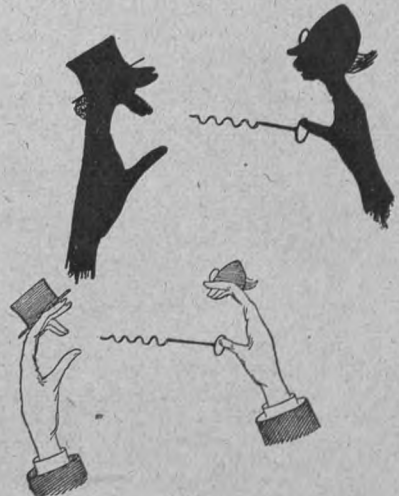

Fig. 8.

Staaltraad og anbringes, som Tegningen viser, paa det yderste Led af Tommelfingeren. Patienten springer op og ned af Smerter, indtil Tandlægen til sidst stikker Instrumentet ind i hans Mund og trækker Tandene ud. Derefter danser de begge bort.

(Fortsættes.)

Smaafortællinger, korte Historier, spændende Episoder in- teressante Selvoplevelser morsomme Hændelser, satiriske Betragtninger over Døgnet's Begivenheder etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læ-
sere til at indsende originale Bidrag til
denne Afdeling. Manuskriptet maa ikke op-
tage mere end to, højst tre, trykte Spalter
i Bladet.

For det Bidrag, der efter Redaktionen
Skøn er det bedste, giver vi en Præmie,
bestaaende af Varer fra Zachariaes Maga-
siner efter Vedkommendes eget Valg til en
Værdi af

10 Kroner.

Manuskriptet maa indsendes i Konvolut mrk. „Smaa-
fortællinger“ og være forsynet med Indsenderens Navn
og Adresse samt være paaklæbet den øverst paa denne
Side anbragte Præmie-Kupon.

Redaktionen paatager sig intet Ansvar for de ind-
sendte Manuskripter, der ikke benyttes, og forbeholder
sig Ret til at trykke saavel de præmierede som de
ikke præmierede Bidrag i Bladet.

Løvedronningen.

(En Historie fra Artistlivet).

I.

Det stod slet til med det „verdensber-
ømte Kæmpemenageri“. Hr. Lützmann,
dets Ejer, sad i en af Menagerivognene og
brød sin Hjerne med at finde paa en Nyhed,
som kunde trække Folk til Huse.

I en anden mindre Vogn sad Løvetæm-
meren Gustav Gisell og hulkede som et
Barn. Det var et underligt Syn. Manden
var stærk som Samsom, stor og kraftig som
Goliath og havde Nerver som Staal. Intet
Menneske kunde ustraffet bringe ham i Op-
hidselse, og selv Menageriets vildeste Dyr
kneb ængstelige sammen, naar han fæstede
sine graa Øjne paa dem. Og dog genlød
hele Vognen af hans Hulken.

Det var heller ikke nogen ringe Aarsag,
der voldte ham Sorg. Han havde for et
Øjeblik siden af en Læge faaet at vide, at
hvis han ikke sendte sin lille 6-aarige Datter
til et Badested ved Kysten, vilde Bar-
net dø. Hun tæredes hen som en Plante
uden Vand. Men Gustav Gisell havde hver-
ken Penge eller noget, som kunde gøres i
Penge. Og Direktøren kunde heller ikke
hjælpe ham. Det var nemlig gaaet tilbage
for Menageriet i Hollowford, Den ene Hest
efter den anden var bleven solgt for at
skaffe Føde til de vilde Dyr.

Løvetæmmerens Hustru sad bag et Skærm-
bræt i et Hjørne af Vognen. Ved hendes
Side laa den lille Nelly med sine dejlige,
gule Lokker og blaa Øjne.

Den stakkels Moder rejste sig, gik hen
til sin Mand og lagde sin Haand paa hans
stærke Skuldre.

„Grød ikke, Gustav,“ sagde hun.

Men han hverken talte eller løftede sit
Hoved.

„Jeg gaar ud,“ vedblev hun, „for at se,
om der ikke er noget at gøre. Vil du passe
paa Nelly saa længe?“

„Ja, svarede han, „men din Gang fører
ikke til noget Maal; selv om Lützmann
vilde sælge et af Dyrene, fandtes der dog
ingen her, som vilde købe det. Gid vi dog
aldrig var kommen til denne elendige By!“

Den lille Kvinde kyskede ham for at be-
rolige ham og forlod straks efter Vognen.
Fru Gisell blev borte omtrent to Timer,
og da hun kom tilbage, saa hendes Mand
spørgende paa hende.

„Jeg har talt med Lützmann,“ sagde hun,
„han har en Nyhed for i Aften, som vil
løkke Folk til, og han har ladet trykke
nye Plakater. Hvis Publikum synes om
Forestillingen, vil han give os de Penge,
han kan undvære.“

„Hvad er det for en Nyhed?“

Fru Gisell syntes tvivlraadig.

„Det sagde han mig ikke,“ sagde hun
tilsidst.

„Alle Numrene er udspillede,“ sagde Løve-
tæmmeren mørk. „Jeg kunde selv have Lyst
til at opmuntre gamle Nero i Aften. Dræ-
ber han mig, saa vil hele Hollowford komme
til Forestillingen i Morgen, og saa kan du
sende Nelly til et Badested, naar du har
betalt Begravelsen.“

„Papa“, hørtes en svag Røst bag Skærm-
brættet, „Papa!“

Gustav Gisell tóg to lange Skridt til den
anden Ende af Vognen.

„Hvad er det, Nelly?“

„Jeg vil saa gerne ha' en Appelsin.“

„Det skal du faa, om jeg saa skal give
min sidste Skilling ud.“

Der var kun ti Minutters Vej til Frugt-
handelen; men paa Vejen blev Gisell
staaende foran en Plakat fra Menageriet og
læste med Undren følgende Bekendtgørelse:

„Uni, Barne-Løvedronningen,
optræder i Aften Kl. 8.“

Gustav Gisell for' med Haanden over
Øjnene og stirrede igen paa Plakaten.

„Et Barn,“ mumlede han. „Det er mere,
end jeg vover, nu, da Dyrene er paa halv
Ration. Nero vil dræbe hende, og Lützmann
maa være gal.“

Paa Hjemvejen mødte han Direktøren.

„Jeg har set den ny Plakat,“ raabte han,
„hvad skal den betyde?“

„Bedre Forretninger,“ svarede Direktøren.
„Folk vil strømme til i Hundredvis, De vil
faa Penge til at sende Nelly til Badestedet
for, og jeg kan købe Heste, og saa kan vi
komme bort fra dette fordømte Hul igen.“

„Det er Vanvid! Hvor er Barnets Moder?
Hvem er hun?“

„Det ved jeg ikke,“ svarede Direktøren
undvigende.

„Men det er jo den sikre Død,“ raabte
Løvetæmmeren rasende. „Løven har jo levet
paa halv Kost en hel Maaned! Jeg vil ikke
være med til det.“

„Jo, du vil, min Ven,“ svarede Direktøren.
„Du maa straks slagte et Faar og dele det
ud til Løverne. Kl. 7 kan du gøre Fyrfadet
i Stand og holde Jernstangen glødende, for
det Tilfælde, at der skulde hælde noget,
lad din Bøsse, og naar Uni gaar ind i Buret,
maa du lure paa Løverne som en Kat paa
en Rotte.“

„Nej, jeg vil slet ikke have noget med
den Sag at gøre,“ svarede Gisell heftigt.

„Ja, saa maa din Nelly dø. Du har ingen
Penge og jeg heller ikke. Ved at gøre et
Vovestykke kan vi derimod faa Mønt i
Overflod. Jeg forsikrer dig, at Uni er en
god Affære.“

„Det er muligt, men jeg vil hellere miste
Nelly end være delagtig i et Mord.“

Dermed bortfjernede Gustav Gisell sig.

II.

Da han talte til sin Hustru om Direkto-
rens Plan, holdt hun til hans store Forun-
dring med Lützmann.

„En god Nyhed er vor eneste Udvej,“
sagde hun. „Hvis vi mister Nelly, har vi
intet mere at leve for, og Uni er jo dog et
fremmed Barn for os.“

Der var nu ikke andet for Gisell at gøre
end at lystre Lützmann. Han slagtede Faa-
ret, fodrede Dyrene og gjorde derpaa alt
i Stand til Aftenens Forestilling, saaledes
som Menageriejerer havde foreskrevet ham.

En halv Time for den fastsatte Tid var
det store Telt fuldt af Tilskuere. Gustav
Gisell saa Publikum strømme ind og tænkte
med Bitterhed paa, at de ikke vilde betale
en Øre for at se ham vove sit Liv. Nu, da
Faren var fordoblet, kom de i Massevis.

Men hvor var den lille „Løvedronning?“

„Dette Spørgsmaal gjorde han sig selv
Gang efter Gang. Han saa ikke noget til
hende og vilde heller ikke spørge Direk-
tøren.“

„Det er bestemt Humbug,“ tænkte han
ved sig selv, „Kl. 8 beder Lützmann om
Undskyldning for, at Uni ikke viser sig;
han siger, at hun er syg, eller noget lig-
nende, og saa kalder han paa mig. Det

bliver en haard Tur i Aften, thi gamle
Nero er rasende over alt det Uvæsen, og
det er rimeligvis ude med mig, hvis jeg
vover mig ind til den.“

Han saa paa Dyrene, medens han førte
denne Tale med sig selv. Nero gned sin
smalle, halvt udsultede Krop mod Jerngit-
teret, medens den brølende gik frem og
tilbage i Buret. Løvinderne laa hver i sit
Hjørne af Buret.

„Hvis Barnet gaar derind i Aften, er det
dødsens“, mumlede han, „det stakkels Faar
har kun skærpet Dyrenes Appetit.“

Han saa paa sit Ur. Klokken var alle-
rede fem Minutter over 8.

Paa dette Tidspunkt nærmede Lützmann
sig Buret, som stod midt i Teltet.

„Nu kommer Meddelelsen,“ sagde Løve-
tæmmeren, idet han greb Jernstangen og
gav Nero et Stød i Siden.

Med et vildt Brøl rejste Løven sig paa
Bagbenene, slog Forbenene mod Burets Jern-
stænger og ruskede dem i Raseri, medens
Løvinderne knurrende rejste sig. De nær-
mest staaende Tilskuere trak sig forfærdede
tilbage.

Gustav Gisell benyttede Lejligheden til
at liste bort, idet han mumlede: „Nu maa
Lützmann trække sig ud af Legen, som
han bedst kan!“

Et Øjeblik efter hørte han Direktørens
Røst: „Mine Damer og Herrer! Barne-Løve-
dronningen vil nu optræde!“

Ordene ramte ham som et Lyn. Det var
jo næppe et Minut siden, at han havde op-
hidset Nero til Raseri! Det vilde jo blive
den visse Død for Barnet.

Han hørte, hvorledes Døren til Buret blev
trukket op, og denne Lyd bragte ham til
at handle. Med et vildt Skrig for at skræmme
Dyrene sprang han ind i Teltet og trængte
sig igennem den ophidsede Menneskemængde
hen til Løvetæmmeren.

En Pige stod derinde, frygtløs stirrede
paa de vilde Bæster, som nu alle laa paa
Gulvet med Hovedet nede mellem Skuldrene
og iagttag hende med brændende Øjne,
medens deres Haler piskede Gulvet.

En Pige? — Nej, det var hans Hustru,
Nellys Moder! Trods den korte Kjole og
det flagrende Haar genkendte han hende
øjeblikkelig.

Gustav Gisells Haar blev hvidt i den
Stund. Og det var ikke saa underligt, thi
en navnløs Skræk stod at læse i hvert af
hans Træk.

Løverne vare parate til Spring.

„Ak, Gud! Ak, Gud!“ stønnede han, idet
han greb en gloende Jernstang fra Fyrfadet
og sprang ind i Buret, just som Nero gjorde
et Spring hen imod den dristige Kvinde.

Stangens rødgloedende Spids traf med et
tungt Slag Dyrets Hoved, og halvt bevidst-
løs sank Nero sammen, foreløbig uskadelig-
gjort.

Løvetæmmeren skød sin Hustru baglæns
ud af Døren uden at tage Øjnene fra Løv-
inderne, der nu var bleve lige saa rasende
som Hannen. Det lykkedes ham at bibringe
dem begge et Slag, og i næste Sekund stod
han udenfor Buret, hilst af Tilskuernes
tordnende Bifaldsraab.

Men Løvetæmmeren bukkede ikke til Tak.
Han gik hen til sin Hustru og greb hende
haardt i Armen.

„Hvorfor gjorde du det?“ spurgte han.

„For Nellys Skyld,“ svarede hun og brast
i Graad, „for at hun skulde komme bort
herfra!“

Gustav Gisell tav.

Tilskuerne forlod Teltet; de havde faaet
nok for deres Penge. Direktøren gav Halv-
delen af Gevinsten til Gisell, og denne
modtog tavs Pengene.

Men Løvedronningen optraadte aldrig mere.
Hun forlod Hollowford den følgende Dag
sammen med Nelly.

Dog viste Uni sig alligevel at være en
god Forretning; thi Folk strømmede til
langvejs fra for at se den Mand, som havde
overvundet tre rasende Løver, og da Direk-
tøren forlod Byen, havde han genvundet
alt, hvad han havde tabt, og endda lidt til.

Slægtskab?

En belærende Fortælling.

*Kong Salomon, der — som bekendt — var
og til at lave Ordsprog særlig dygtig, klogtig
forlængst opdaget har,
at man skal ikke være altfor snar
til Spørgsmaal, saasom man derved
kan komme ofte galt af Sted
og hørte meget kedelige Svar.*

*Nuvel, om denne Sætnings Rigtighed
og Vigtighed
en Løjtnant nylig blev belært,
dog ej af Salomon (og det er ej saa svært,
saa som han aldrig Salomon studerede),
næh — men af „66“, med hvem han
eksercerede.*

*Og dersom I det høre vil,
skal jeg fortælle, hvordan det gik til.*

*Da „66“ til Kompagniet kom,
hans Løjtnant afgav straks den Dom:
„Den Karl ser nederdrægtig torsket ud;
en saadan Bede, stig en haabløs Stud
man skulde heller sende hjem igen.“
Men,
da han lidt nøjere i Øje tog ham,
det slog ham,
at Karlen lignede ham selv,
ja, var med Pande, Øjne, Næse, Mund og
Hage
precis Hr. Løjtnanten op af Dage.*

*Den Lighed stærkt frapperede
vor Løjtnant;
men da han justement var en skarpsindig
Sjæl,*

*han ej ret længe spekulerede,
før han som rimeligste Aarsag fandt,
lidt Slægtskab, — saadan som det hænder
nemt,
helst naar ens Fader har et Baroni
paa Fyens Land, hvor Tonen er lidt fri,
og hvor man ikke regner sligt saa slemt.*

*For nu at blive sikker i sin Sag
saa spurgte han en Dag:
„Hør, „66“! De kan maaske mig sige,
om Deres Mor i sine unge Aar
tilfeldigvis har tjent som Pige
paa Faders Gaard?“
„Nej“, svarede „66“ — „der har hun aldrig
vaaren.*

*Næk, — men for længe siden,
den Gang Hr. Løjtnanten var bitte liden,
da tjente Far som Kusk paa Gaarden.“*

En Scene i Atelieret.

Personerne: Han og Hun.

Han sidder ved et Bord med Skizzebogen foran sig og Blyant i Haanden, idet han skotter hen til Vinduet, hvor hans Hustru sidder beskæftiget med et Haandarbejde.

(Pavse).

Han: Ingeborg! Du kunde hjælpe mig lidt i Dag.

Hun: Aa, du ved, jeg sidder ikke gerne Model, Axel! men jeg kan naturligvis ikke hindre dig i at tegne mig.

Han: Jamen, det er ikke nok, min søde Ven. Du maa sætte et rigtig bistert Ansigt op, som om —

Hun (ironisk): Hvor meget har du i Sinde at betale for Timen?

Han: Du vil ikke?

Hun: Nej!

Han (efter en Pavse, langsomt): Der gives Hustruer, som er deres Mænd en Støtte, men du — hm! — Havde jeg bare vidst det for nogle Aar siden —

Hun: — Saa havde du ikke giftet dig med mig — vel?

Han: Sandsynligvis ikke.

Hun (syrligt): Det skal da vel kun

være en Spøg, Axel? Jeg forstaa ikke, at du roligt har giftet dig med mig, som du dog vidste vilde blive dig til Besvær. — Jeg har altsaa aldrig været noget for dig?

Han: Naa, saa slemt var det heller ikke ment, men jeg var dog godt dum, da jeg giftede mig med dig i Stedet for med Frk. Holm.

Hun (lægger Haandarbejdet til Side og rejser sig): Uf! den gamle, drevne Kokette.

Han: Naa, saa gammel er hun da ikke — og saa er hun formuende. Meget formuende endog!

Hun: Fy, Axel, det er taktløst af dig, i høj Grad taktløst, at du kaster mig det i Ansigtet, at jeg kun medbragte en lille Medgift. Det vilde vi desuden slet ikke mærke — hvis du bare fortjente noget mere —

Han: Det er endnu mere taktløst af dig —

Hun: Ja, naturligvis, naar jeg en enkelt Gang siger dig Sandheden, som du ikke taaler at høre — saa er det taktløst. Men jeg har nu alligevel Ret. Vi har det forfærdelig smaalt.

Han: Det er ikke min Skyld. Min Fortjeneste har altid været meget anstændig. Jeg tegner for de bedste illustrerede Blade, og mine Ting bliver stadig godt betalte. Men naar man har en Kone som du, der ingen Forstand har paa Penge og Husholdning, som er efterladende i Hjemmet og kun har Sans for Pynt og Fjas —

Hun: Det siger du til mig, mig? (Hun sætter sig grædende og presser Lømmetørklædet mod Øjnene).

Han (bliver ængstelig og ser kærligt paa hende, men tager Øjnene til sig, da hun tager Lømmetørklædet fra Ansigtet).

Hun (borttørre Taarerne og rejser sig hurtigt): Jeg har altsaa ingen Forstand paa Husholdning? Og du, der altid har rost mig, fordi jeg forstod saa godt at holde sammen paa alt. Jeg har kun Sans for Pynt og Fjas, siger du. I den Tid, vi har været gift, har jeg kun faaet en eneste ny Kjole —

(I denne Tone vedbliver hun at tage paa Vej, heftigere og heftigere. Han har imidlertid givet sig i Færd med at tegne. Engang imellem ser han skarpt paa hende. Hun truer ham med at ville gaa hjem til sin Moder og aldrig mere komme tilbage. Lægger allerede Haanden paa Dørgrebet, da han vender sig om imod hende og siger i en blød Tone):

Ingeborg!

Hun: Hvad vil du?

Han: Det var ikke saa slemt ment.

Hun: Saa—aa, ja dermed lader dine grimme Ord sig hverken undskyldte eller forklare.

Han: Jeg havde Uret og beder dig om Forladelse.

Hun (koldt): Nej, det er bedre, jeg gaar og gør Plads for — Frk. Holm.

Han: Tal ikke til mig om det Fugleskræmsel. Du maa da kunne forstaa Spøg.

Hun: Og alt det andet — var det ogsaa Spøg?

Han: I det mindste uoverlagt. Du ved, at jeg i Hidsighed ofte siger noget, som jeg bagefter fortryder. (Gaar hen til hende, omfavner og kysser hende, skønt hun sætter sig derimod).

Hun: Du lover mig —

Han: Alt.

Hun: Saadanne ubehagelige Scener maa ikke mere gentage sig.

Han: Aldrig mere.

Hun (rækker ham Haanden, som han kysser ærbødig).

Han: Vis mig saa igen dit gamle venlige Ansigt.

Hun (lidt fornærmet, men ikke mere vred): Siden maaske.

(Hun sætter sig ved Vinduet og begynder paany at sy).

Han (tager et Par Pengesedler op af Lommen og holder dem i Vejret): Ingeborg, se en Gang.

Hun (glad): Aa, Axel!

Han: Jeg fik dem i Morges for en Teg-

ning. Nu har jeg tænkt, vi skulde fejre vor Bryllupsdag for dem.

Hun: Jamen det er jo først i næste Maaned. Den 12. April.

Han: Og i Dag er det den 12. Marts. Vi kan altsaa fejre vor 11 Maaneders Bryllupsdag. Jeg har tænkt, at vi gik hen paa en god Restauration og spiste til Middag.

Hun: Og saa —

Han: Naturligvis i Teatret.

Hun: Aa, det er stortartet. Men saa har jeg endnu et lille Ønske.

Han: Sig frem. Og du skal faa det opfyldt.

Hun: Jeg har længe trængt til en ny Hat. Paa Østergade har jeg set en nydelig —

(Hun gør ham med straalende Ansigt bekendt med Hattens Fuldkommenheder, imedens tegner han ivrigt, idet han nu og da ser hen paa hende og nikker bekræftende. Til sidst rejser han sig og gaar hen til hende med to Skizzer.)

Hun (overrasket): Det — det — er jo mig.

Han: Ja, det er det rigtigt nok. Her er det „Husdragen“ og der „Husenglen“ — det er Pendants.

Hun: Og Scenerne, som du opførte med mig, det var altsaa —

Han: Komediespil, min Engel. Ikke andet end Komædie. For Alvor havde jeg aldrig kunnet nænne at bedrøve dig, som jeg gjorde. Men der er ikke i hele Verden en saa smuk Model at opdrive — som du.

Hun (lidt stødt): Det var ikke rigtig pænt af dig, Axel —

Han (idet han tager hende kærligt ind til sig): Nej, det var det ikke, men jeg tænker at vi alligevel overholder Programmet for i Dag.

Hun (glad): Ja, naturligvis.

Den gaadefulde Skønhed.

Fortælling fra forrige Aarhundredes Slutning.

(Fortsættelse.)

Jeg havde ganske vist ogsaa haft mine Spekulationer over hendes Identitet, skønt jeg ikke er gaaet saa vidt som til bag hendes Ryg at udsponere hendes Fortid for at komme efter Hemmeligheden — hvis der var en saadan. Jeg havde tænkt mig, at hun og den Dame, der saa mystisk forsvandt fra Gammelkloster, Mrs. Fergusson, var en og den samme. Men ikke et Øjeblik var noget saa mærkværdigt, saa fantastisk som det, Paula var kommet med, faldet mig ind, og i det sidste Par Dage havde jeg fuldstændig slaet mig til Ro i Forvisningen om, at det var rigtig, hvad Lady Towers sagde, naar hun fortalte, at den unge Dame var Amerikanerinde — var, hvad hun gav sig ud for at være, Miss Consuelo Hope, sidst boende i Louisiana.

De Anfægtelser af Mistanke, jeg af og til havde haft overfor denne Kvinde, for igennem mit Hoved, og jeg følte den største Anger over, at jeg havde kunnet give dem Rum. Jeg hadede mig selv, og jeg hadede Paula. Jeg kunde næsten have slaet hende, som hun stod der med et udfordrende Smil, paa en Gang onskabsfuld, forceret venlig, men alt i alt skøn og imponerende i sin indestængte Harm.

Hvad vilde Miss Hope sige til hende og til de andre, som ventede en Udladning af Elektricitet fra de Tordenskyer, der havde samlet sig øver deres Hoveder? Vilde hun tage det Parti at forsvare sig mod Paulas Beskyldninger, der var fremsatte paa en saadan Maade, at jeg, hendes Fætter, ikke en Gang kunde gøre en Indsigelse imod dem uden at fornærme Miss Hope?

Jeg gjorde som de andre, jeg ventede. Men Miss Hope lod kun høre en svag Latter, medens hendes Ansigt blev marmorhvidt, og hun trak paa sine henrivende nøgne Skuldre under Kniplingsnettet.

„Men, kære Miss Wynne!“ udbød hun tilsidst i en overlegen Tone, „bliver De me-

lod dramatisk, eller skal det være morsomt?"

Hun lænede sig tilbage i sin Stol og satte sin Vifte i en svag Bevægelse, medens Paula blev blodrød til langt ned paa Halsen under det sløve, uforstaaende Blik, hvormed hun saa paa hende.

"Jeg er ikke Miss Edwards, véd De nok," fortsatte Miss Hope. "Det sagde jeg Dem i Morges, men maaske har De glemt det eller — ikke forstaaet det. Forøvrigt har jeg hørt det, De her fortæller om Fanny Edwards, men ikke i Amerika. Det var i Martenhead, tæt ved Gammelkloster, det gamle Herresæde, De nys talte om, og hvor vi traf hinanden forrige Uge. Maaske tror De alligevel" — og hendes Ord afbrødes af en kort Latter — "eller maaske maaske skal jeg hellere sige: mener De at have opdaget, at jeg er Fanny Edwards i Forklædning? Hvor komisk! Jeg ser, jeg er ikke den eneste Dame her i Huset, der har 'dramatisk Talent'. Men jeg laver ikke Scener."

"De spiller udmærket Komædie," svarede Paula med dirrende Stemme. "Jeg tvivler ikke om, at De ogsaa var dygtig til, hvad De ellers vilde tage Dem for. til Eksempel rede Senge og skure Borde, som var Fanny Edwards' Beskæftigelse paa Gammelkloster."

"Stakkels Pige! Hvor hun maa have hadet den Gerning!"

"Aa ja; det er uden Tvivl morsommere at skrive Bøger."

Miss Hope lo igen. "Det er jo formelig en Tvekamp paa Ord! Og alle de andre véd ikke, om de tør skille os ad. Hvis De vil være af den Godhed, Miss Wynne, at fortælle os, hvorfra De har hørt, at jeg til daglig skulde bære det 'ukunstlede og nette' Navn Edwards, saa vil jeg bede min kære Lady Towers svare for mig med Hensyn til min Genealogi, forsaavidt hun kender den. I Amerika, maa De erindre, maa man være tilfreds, naar man kan legitimere sit Slægtskab tre Generationer tilbage."

"Ønsker De virkelig, at jeg skal fortælle — for alle dem, her er til Stede — hvorfor jeg troede og endnu tror, at Deres virkelige Navn er Fanny Edwards og ikke Consuelo Hope?"

"Kæreste Miss Wynne, hvis De sely synes, saa — ja; hav den Godhed at forklare Dem nærmere, det maa De selvfølgelig helst."

"De er meget — modig."

"Det er den rene Samvittigheds Mod, forsikrer jeg Dem. Og det er en af de bedste Ting, jeg kender i Verden. Men — der kommer alle Herrerne lige tilpas. Hvad mener De, Sir Wilfrid?"

Min Onkel var nemlig i dette Øjeblik traadt ind ad Døren i Spidsen for alle de andre, som jeg havde forladt i Jagtværelset.

"De har naturligvis paa Forhaand Ret," svarede han galant. Men i det samme kom han til at se paa Paula og blev pludselig meget alvorlig.

"Miss Wynne synes ikke at være ganske tilfreds med den Forklaring, jeg gav hende i Morges om, at hun var fejl underrettet. Hun er nu i Færd med — 'paa Opfordring' — at fortælle os sine Grunde, hvorfor hun vil berøve mig mit gode Navn Hope. Nej, nej! De maa ikke sige noget, Sir Wilfrid! Jeg bliver ked af det, hvis De gør det. Nu, dersom det behager Dem, Miss Wynne."

Paula blev skiftevis baade rød og hvid i sin Harme over, at hun var ved at blive fangen i sin egen Snare.

"De er ikke 'Miss Hope', hvis De endelig vil have, at jeg skal sige det rent ud!" skreg hun. "Jeg véd det — gennem en af de dygtigste Opdagere, der findes i London. Jeg skammer mig ikke ved at tilstaa, hvor jeg har det fra. Og dersom De kendte mine Grunde, saa vilde De ikke laste mig for det; men for Resten er det mig lige-gyldigt, om jeg bliver lastet eller rost af det Selskab, jeg er kommen i her."

"Men kæreste Barn dog!" halvt bon-

faldd, halvt irettesatte Lady Towers hende, følede ved sig selv, at det var paa høje Tid, at hun tog Affære. "Jeg er bange for, at De endnu ikke ganske er vokset fra det heftige Sind, som De havde, da De var den søde lille Pige, jeg husker saa godt. Men De maa virkelig beherske Dem. Opdagere her i Huset; det er jo ligefrem forfærdeligt! Men det er da naturligvis Deres Spøg. Jeg behøver vist ikke at fortælle Dem, at min kære Consuelo her ikke er mere Miss — hvad var det? — Edwards, end jeg er. Hun tilhører de bedste Familier i Amerika. Er det Dem ikke nok? Ja, Sir Wilfrid, nu maa jeg for Resten bede Dem tale Deres smukke lille Niece til Rette, naar De bliver alene."

Paula havde rejst sig, rystende over hele Legemet og askegraa i Ansigtet, ventende paa at komme til Orde, naar Lady Towers blev færdig.

"Han skal ingen Ulejlighed gøre sig med at tale mig til Rette, som De behager at kalde det," raabte hun tilsidst. "Jeg har sagt ham, at jeg hverken skal tale til ham eller bo under Tag med ham, indtil han har lært at kende den Kvinde, som hun er. Jeg har nu gjort, hvad jeg blev her i Huset for at gøre, efter at jeg havde haft et Sammenstød med min Onkel i Morges. Glem ikke, hvad jeg har sagt her. De vil alle en Dag faa Anledning til at huske det. Og nu, Au revoir. Jeg ønsker Dem al mulig Fornøjelse med Deres Miss Hope, og jeg —"

"Paula," fløj det ud af mig, "jeg forbyder Dig at sige et Ord mere. Gaal! Du opfører Dig som et uartigt Barn!"

Jeg var, fra jeg var kommen ind, bleven staaende ved Flygelet og med Ængstelse for, hvad Enden vilde blive, havde jeg stirret fra den ene til den anden. Onkel Wilfrids Ansigt var isnende koldt, og jeg kunde se paa ham, at han vilde have sagt omtrent det samme som jeg, men at han ikke kunde faa det frem. Da jeg havde talt ud, gjorde Paula med knejsende Hoved omkring og gik ud af Døren. Jeg trak mekanisk Portiøren til Side for hende, idet hun gik, men hun saa ikke paa mig.

"Lady Towers," begyndte nu min Onkel, og for første Gang i mit Liv syntes jeg, at hans Stemme lød som en gammel Mands, "jeg véd ikke, hvordan jeg skal forsikre Dem og Miss Hope — alle dem, der er til Stede her — hvor ondt min Nieces Opførsel har gjort mig. Men jeg beder Dem være overbeviste om —"

"Vi er overbeviste om, at det er noget Nonsens, hun siger, et Udslag af et hysterisk Temperament, som desværre saa mange unge Damer nu til Dags lider af!" afbrød Lady Towers ham muntert. "I Morgen vil hun have fortrudt det, og Affæren vil ende med Undskyldninger og Forsvar og Taarer — vi kender det nok!"

"Det var naturligvis hendes Spøg til at begynde med, og det var meget dumt af mig, at jeg et Øjeblik tog det for andet," tilføjede Miss Hope. "Det er mig, der skal gøre en Undskyldning, og for at gøre Bod for min Synd og faa Dem til at glemme den ubehagelige Scene vil jeg synge Dem den morsomste Sang, jeg kender, inden vi siger Godnat."

Hun drejede sig paa sin Stol rask om imod Flygelet og begyndte at synge en lystig lille fransk Chanson med en Stemme, der dirrede let.

Da hun havde sunget det første Vers og

lod sine hvide Fingre løbe hen over Tangenterne, forberedende sig til at begynde igen, kom en Tjener ind i Værelset med en Sølvbakke, hvorpaa der laa et sammenlagt Stykke Papir.

"Jeg beder om Forladelse," bad han, da Lady Towers med en utaalmodig Gestus vilde holde ham tilbage fra at forstyrre den syngende, "men jeg blev udtrykkelig paalagt at bringe dette saa hurtigt som muligt."

Lady Towers gjorde en Haandbevægelse, og Bakken blev præsenteret Miss Hope.

Hun tog Papiret, saa forundret paa det og syntes at ville spørge Tjeneren om noget; men hun betænkte sig, og idet hun bad om Tilladelse til at læse, hvad Papiret indeholdt, foldede hun det ud og syntes ved Læsningen at blive endnu mere forundret.

Jeg formulerede i Hast nogle almindelige Bemærkninger om fransk Sangmusik til Miss Lord-Lorton — blot for at sige noget i den kedelige Stilhed, der var, medens de alle stirrede paa Miss Hope. Hun svarede noget, jeg ikke hørte, og derpaa gav ogsaa jeg mig til at betragte den unge Pige, medens hun læste sin Billet.

Hun saa tankefuld paa den, som hun overvejede, hvad hun skulde gøre; og det gav et lille Sæt i hende, da Sir Thomas sagde til hende, at han ikke haabede, hun vilde narre os for Sangen.

"Hvis De vil have mig undskyldt, saa vil jeg synge den i Morgen i Stedet for," sagde hun muntert smilende. "Og De bliver vel ikke vred paa mig, Lady Towers, hvis jeg siger Dem Godnat nu og skynder mig til — til mit Værelse for at besvare denne Billet? Det er — noget meget vigtigt."

Hun rejste sig, klemte Papiret sammen i sin Haand, sendte et venligt Smil rundt til hver af Selskabet, men særlig til Onkel Wilfrid, og ignorerede alene mig. Med et Par Ord fjernede hun sig derpaa, uden at nogen fulgte hende.

Det var blevet sent, ingen havde tænkt paa, hvor hurtig Tiden var gaaet, og kort efter blev der almindeligt Optrud.

To—tre af Herrerne blev enige om at gaa et Øjeblik over i Rygeværrelset og forsvandt i Retning af dette tværs over den store Sal. Onkel Wilfrid gik ind paa sit Værelse.

Dette laa i nederste Etage i den venstre Fløj af Huset, længst borte fra Jagtværelset.

Jeg saa efter ham, da han gik, og et Øjeblik tænkte jeg paa at følge efter ham og tale med ham om Paula for at erfare, hvad han vilde gøre i Anledning af det passerede.

Men inden jeg fik taget nogen Beslutning, var han borte. Saa gik jeg op paa mit eget Værelse.

Jeg var imidlertid ikke oplagt til at gaa i Seng. Onkel Wilfrid havde set saa underlig distraet og bekymret ud, da han gik. Maaske vilde han blive glad, om jeg gik ned og talte med ham. Der var allerede slukket paa Trappen, og kun en lille, svagt lysende Lampe brændte for det Tilfælde, at nogen gik op eller ned ad Trappen i Løbet af Natten.

Herrerne, der var gaaet ind i Rygeværrelset for en halv Time siden, opholdt sig formodentlig der endnu; men der var Stilhed over hele Huset, dødsstille, som der er efter Midnat i et Hus paa Landet, naar alle sover.

Jeg gik sagte ned ad Trappen, haabende at jeg uden stort Besvær kunde finde over til min Onkels Værelse til Trods for Mørket; men idet jeg gik forbi, fik et rødt Ildskær gennem det lille Vindue mig til at kaste et Blik ind i Jagtværelset.

Det elektriske Lys var slukket derinde saa vel som paa Gangene, men det flakkende Ildskær fra Kaminen oplyste delvis Værelset, og midt i det røde Lys saa jeg en hvid Skikkelse.

Jeg var først tilbøjelig til at tro, at det var et optisk Bedrag, fremkaldt ved det

skiftende Lys og dets Reflekser paa Tingene i Værelset, men da jeg blev staaende et Øjeblik for at se nærmere til, blev jeg overbevist om, at det virkelig var et Menneske, nemlig Miss Hope i sin Selskabsdragt.

Hendes lyse Haar og hendes blottede Arme skinnede mod den mørke Væg, belyste af Ilden fra Kaminen.

Jeg havde, efter at jeg havde lært mit eget Hjerte at kende, banlyst enhver Tanke om at udspejle hendes private Liv og Foretagender. Men jeg elskede hende med denne blinde Kærlighed, man ikke er Herre over, og det var en højere Drift end Nysgerrighed, der fik mig til at blive staaende og betragte hende, medens hun ikke kunde se mig.

Et stærkt Lys fra Kaminen strejffede hen over hendes Ansigt, saa jeg tydeligt kunde se Udtrykket i det. Det var Ansigtet af en modig Kvinde, der véd, at hun staar overfor en dødbringende Fare, men uforfærdet ser den i Møde uden at ville undfly den.

Saa blev det mørkt igen, og jeg kunde kun se den hvide Skikkelse staa der, rank og ubevægelig.

„For Himlens Skyld, hvad er det?“

Jeg sagde ikke Ordene højt. Mine Læber bevægede sig kun til det ængstelige Spørgsmaal i min Hjerne.

Hvad var der i Værelset, som kunde bringe denne smukke Kvinde, alene som hun var, overfor en Katastrofe? Hvem var hos hende, hvad truede hende eller hvi-skede til hende, maaske noget af den Hemmelighed, hun vilde skjule? Havde Bille-ten, hun modtog før, kaldt hende ned i Jagtværelset? Var det —

Paa en Gang var der noget, der fik mit Øje draget hen til et stort, gammelt Spejl, af Form som et Skjold, der hængte oven over nogle Geværer paa Væggen lige over for Vinduet, jeg saa igennem. Spejlet hældede lidt forover, og i den Højde, hvori jeg befandt mig, saa jeg mere af Værelsets Gulv i det, end af den modsatte Væg. Miss Hope, der stod med Ryggen til Spejlet, kunde jeg ikke se i dets skinnende Flade; men der var noget, der bevægede sig, som havde faaet mig til at se derhen: Skinet af en gul Pels, et Par skinnende Øjne, en katteagtig Krop, trukken sammen til Spring!

XIV. Kapitel.

Paa Liv og Død.

En navnløs Rædsel betog mig, forstærket ved Bevidstheden om min egen tilsyneladende Hjælpelessness.

Hvad kunde jeg gøre? Hvorledes kunde jeg frelse hende? Hvis jeg saa meget som gav en Lyd fra mig, vilde jeg kun frem-skynde den Katastrofe, som jeg vilde ofre min sidste Blodsdraabe for at afvende.

Den skønne, tavse Kvinde dernede syntes instinktmæssig at forstaa, at et Skrig om Hjælp kun vilde være Signalet for det gule Rovdyr til at springe løs paa hende. Og saa —! Sveden sprang isnende kold frem paa min Pande ved det rædselsfulde Billede, der oprulledes for min Tanke.

Noget maatte jeg gøre, der var ikke Tid til Refleksioner. Koste hvad det koste vilde, hvad mig selv angik.

Med Øjnene maalte jeg Vinduet, gennem hvilket jeg lænede mig ind. Det var lille, men næppe mindre, end at jeg kunde komme der igennem.

Hvis jeg lod mig falde ned paa Gulvet — en ti-tolv Fod under mig — vilde jeg befinde mig bagved Tigreren. Forudsat at jeg kunde bevæge mig lydløst, indtil jeg faldt, vilde alt forsaavidt være godt, som Dyret ved Lyden af Faldet bagved sig naturligt vilde gøre omkring, og Miss Hope vinde Tid, medens Tigreren var optaget af mig, til at slippe ud af den aabne Dør, der havde været Aarsag til Faren.

I hvert Tilfælde forekom det mig at være det eneste, jeg med Udsigt til hendes Frelse

kunde gøre, og derfor værd at forsøge. Skønt det var for mig, som om jeg havde gennemlevet en Evighed af Angst siden Flammen fra Kaminen første Gang viste mig det skinnende Øjepar i Spejlet, var der næppe gaaet meget over et Sekund fra dette Øjeblik og til min Beslutning var tagen.

En heldig Omstændighed var det, at Vinduet, der var til at lukke op udefter, stod paa Klem. Jeg kunde altsaa komme op i det uden at gøre Støj.

Jeg entrede op, fik Benene igennem og hængte tilsidst i Hænderne paa den anden Side. Og derpaa, med Billedet for mine Øjne af den store, gulstribede, kravlende Krop paa Gulvet slap jeg og lod mig falde.

Indtil nu havde jeg ikke gjort saa meget som den svageste Støj; men jeg kom ned paa det blanke Gulv med et Brag, og gled i min fulde Længde ud med det samme og blev liggende.

I det første Sekund eller en Brøkdels deraf var jeg halvt bedøvet af Faldet: Myriader af Stjerner syntes at fare som en Kaskade ud af Mørket, og det brusede for mine Øren. Det var ikke noget farligt Spring — ti-tolv Fod —, hvis jeg havde baaret mig rigtigt ad, men jeg var falden, som jeg bedst kunde, kun med Tanke for at gøre Springet — paa hvilken Maade var mig ligegyldigt; men i kortere Tid end det har taget at fortælle det, havde jeg rejst mig op paa Knæerne og vilde have været helt paa Benene, hvis jeg ikke havde maattet regne med Tigreren.

Der lød et skarpt Skrig fra Miss Hope; men da jeg vilde se efter hende gennem Stjerneekaskaden, var hun skjult bag en mørk Masse, der i et Nu taarnede sig op over mig. En sølsom stram Lugt fyldte min Næse, og med den Selvopholdelsesdrift, der aldrig ganske forlader et Menneske, greb jeg Uhyret i Struben, medens jeg atter tyngedes ned paa Gulvet under Grebet af dets vældige Poter.

Jeg følte heftige Smærter i min Arm og Skulder, fik en Fornemmelse af Kvælning under den varme, ildelugtende Pels, og en Følelse af, at denne Stund var min sidste paa Jorden — at jeg var ved at blive maset ind i Døden paa den grimtest tænkelige Maade, uden at kunne gøre det mindste derimod.

Det var alt. Midt i dette lød der et Skud, hvis Ekko mod Væggene fik det til at synge i mine Øren. En Strøm af tykt, varmt Blod flød ned over mit Ansigt, og der høstes et Brøl af Dødsangst.

Grebet i min Skulder slappedes. Endnu et Skud, og jeg tabte for et Øjeblik Bevidstheden under Vægten af det Kødbjerg, der væltede sig ned over mig.

Men atter kom der frisk Luft i mine Lunger, da det store Dyr, vridende sig i Døds kampen, rullede over paa Siden og mit Legeme blev befriet for den uhyre Vægt.

Blod — ikke mit eget, men Dyrets — randt ned over mine Øjne, og jeg tørrede det bort med den Haand, jeg kunde løfte. Min højre hang hjælpeless ned, og jeg var i det Øjeblik endnu i en saadan Tilstand, at jeg knap vidste, om jeg var levende eller død, og egentlig helst ønskede det sidste.

Saa følte jeg hendes bløde Haand tage fat i min Arm, forsøgende at hjælpe mig op, og Synet af hendes Ansigt saa nær mit eget og Lyden af hendes hurtige Aandedræt i mit Øre gav mig ny Kræfter og nyt Mod.

„Gud være lovet!“ udbød hun. „De er ikke død! O sig, at De ikke er haardt saaret!“

Jeg rejste mig op paa Gulvet, saa ubehjælpsomt som en Mand paa firsindstyve Aar; men det var mig ikke muligt at staa, og medens jeg faldt tilbage, stødte jeg med Ryggen imod et Bord og snappede efter Vejret. Jeg blev imidlertid straks klar over, at det var noget, jeg havde traadt

paa, som havde faaet mig til at falde, og jeg saa nu, at det var et Gevær, der, endnu ryggede, laa paa Gulvet.

Tigreren laa nu ganske stille, udstrakt i hele sin Længde, halvt paa Ryggen og med det bløde, hvide Skind paa sin Bug farvet af dens Blod, der nu var ophørt at rulle.

„Jeg har dræbt den,“ sagde hun. „Vi er frelste! Men hvilke forfærdelige Øjeblikke var det ikke! Disse frygtelige Øjne! Aldrig vil jeg ophøre med at se dem for mig!“

„Tænk nu ikke mere paa det!“ bad jeg, næppe vidende, hvad jeg sagde; det var, som om jeg endnu følte Tigreren over mig og dens Greb i min Arm. „De frelste mit Liv med et sandt Heltemod, og — og — jeg.“

„Og De? Det var Dem, der frelste mit! Gudskelov, Mr. Darkmore, nu er det overstaaet! Men nu har jeg ikke flere Kræfter. Blot nogen vilde komme og — tage den rædsomme Tiger bort. Jeg føler, at jeg er bleven saa syg, saa syg!“

Jeg sprang op, glemmende min egen Svaghed og mine Smærter. Jeg greb om hende med min raske Arm for at holde hende oppe. Hun lænede sig tæt op til mit Bryst, og jeg følte Styrken komme tilbage hos mig med den Ild, der strømmede igennem mine Aarer.

I et Øjebliks Beruselse glemte jeg ganske, at Verden havde andre Beboere end denne skønne Kvinde og mig, andre Pligter end Kærligheden og andre Skranker for denne end den fri Vilje.

Derpaa hørte jeg Larm paa Trappen og i Forstuen udenfor, og der var nogen, som heftigt ruskede i Døren ind til os.

„I Himlens Navn, hvad foregaar her?“ lød Sir Thomas' barske Stemme, saa det skingrede i Gangen. „Er her nogen, og hvorfor er Døren laaset!“

„Jeg kan ikke komme derhen!“ raabte jeg tilbage. „De maa gaa ind ad Døren fra Haven!“

Medens jeg raabte, følte jeg en Bevægelse gaa gennem den unge Piges Legeme i mine Arme, og et ømt Blik fra hende sagde mig, at hun var ved at komme til sig selv igen.

„Kommer de nu,“ mumlede hun. „Men — men de kan ikke komme ind — hun laasede Døren af udvendig.“

XV. Kapitel.

Hvem laasede Døren?

„Laasede Døren af udvendig?“ spurgte jeg bestyrtet. „Hvem gjorde det?!“

Men Miss Hope svarede ikke. Hun trak sig ud af min Favn, og jeg stod alene; Sir Thomas kaldte fremdeles paa mig paa den anden Side af Døren. Der var desuden nogen, der fra Trappen kiggede ned til os gennem det lille Vindue. Men Tigreren og Blodpletterne paa Vaapladsen kunde de næppe se.

Jeg gik med vaklende Skridt tværs over Gulvet og overbeviste mig om, at Miss Hope virkelig havde Ret. Der var i hvert Fald ingen Nøgle i den indvendige Side af Døren.

„Sig, at der er ingen Fare paa Færde,“ svarede jeg til Sir Thomas' Spørgsmaal, da der høstes forskræmte Kvinderøster i det fjerne. „Miss Hope har — dræbt Tigreren — det er det hele, Gud være lovet!“

Der høstes et almindeligt Forundringsudbrud, men ingen gjorde Mine til at blive staaende og spørge videre. Alle som een fulgte de i en Fart den Anvisning, jeg havde givet, og snart efter stormede et Antal Herrer, efterfulgt af et Par Tjenestefolk, alle i mere eller mindre afklædt Tilstand, ind til os gennem Havedøren.

(Fortsættes.)

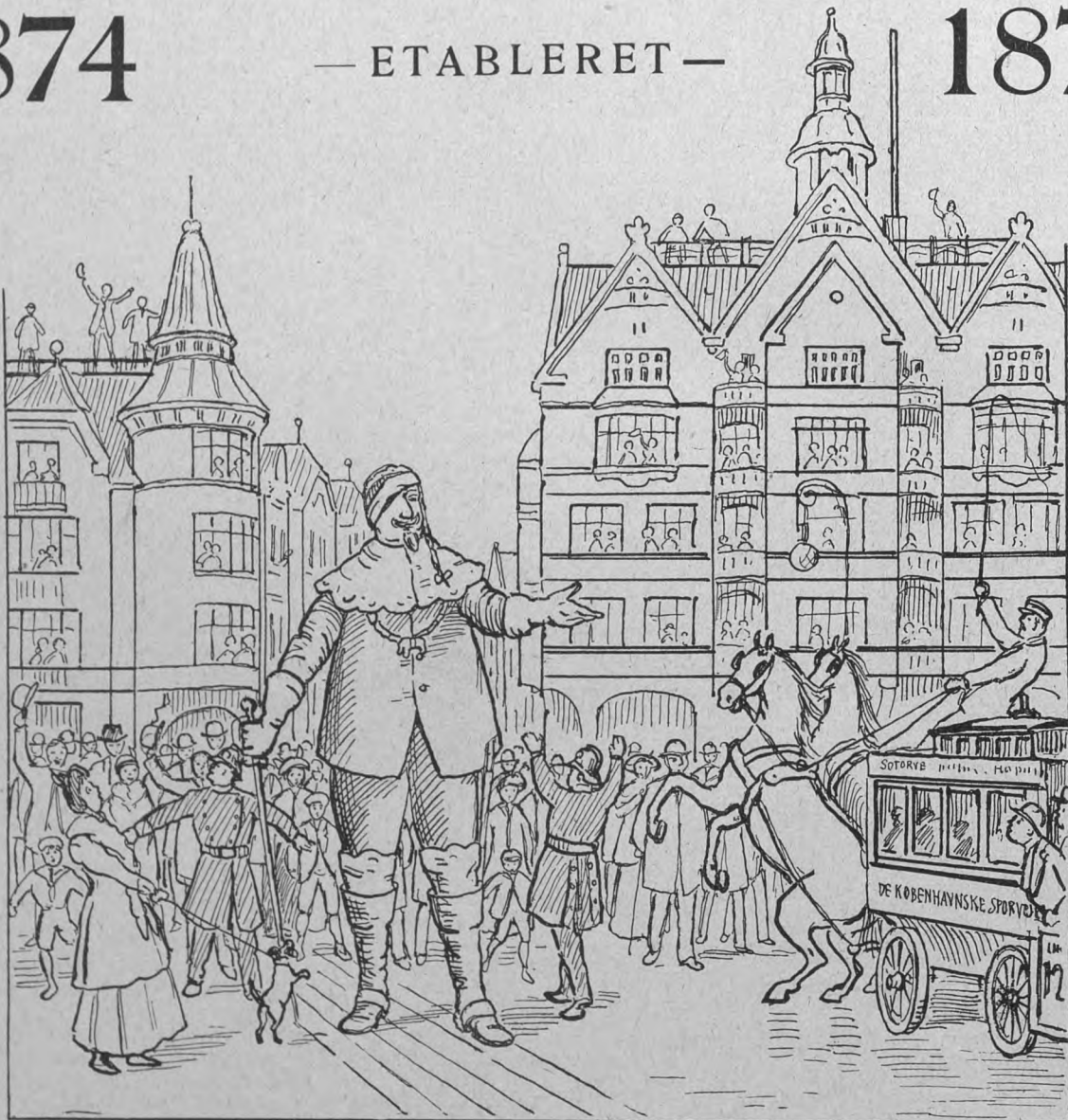
ZACHARIAE^s

MAGASINER

1874

— ETABLERET —

1874

Med Jubel følger Folket med
Kong Christian den Fjerde,
Mens strunk han styrer sine Fjed
Mod Kulturvet det nære.
Han standser, da han Pladsen ser
Og tænker sig tilbage:
Her ligner Byen ikke mer
Hans By fra gamle Dage.

Men længe han ej stille stod,
Thi nu han har for Øjet
Det store Hus, han stiled' mod,
hvorfra de Folk fik Tøjet.
Men Hus og Vinduer med mer',
Som Herligheden rummer,
Hans Majestæt først rigtigt ser
I Bladets næste Nummer.

Vi meddele herved vore ærede Kunder, at
Alle nye Varer for kommende Sæson ere paa Lager
i meget stort Udvalg af Mønstre og Kvaliteter.

Obs. Hvis Krigen vedvarer Sommeren over, — vil det ikke være muligt blot tilnærmelsesvis at skaffe Stoffer til at dække Forbruget i Efteraaret, — da saavel vore egne som Udlandets Klædefabrikker ikke kunne skaffe Ulden til Fabrikationen.

Vi anbefale derfor Alle at forsyne sig rigeligt med Klæder nu i Foraarsæsonen og saa snart som muligt at give os Deres Ordres, da Paasken falder i denne Maaned, og Travlheden derfor vil blive ekstraordinær stor.

Telefon 3788.

Kulturvet 16.

• AKTUELT TIDSSKRIFT •

Telefon Central 3788.

UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16.

Iste Aargang. Nr. 7.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvartal, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, eller hos Boghandlerne.

1. April 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Kioskerne og paa de kjøbenhavnske Banegaarde).

Charivari.

Brandere, Anekdoter, Smaahistorier,
Epiogrammer, Ordsprog etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til at indsende **originale** Bidrag til denne Afdeling. Det af de indsendte Manuskripter som efter vort Skøn er det bedste, præmieres med

Varer efter eget Valg til en Værdi af
6 Kroner

fra Zachariaes Magasiner Kultorvet 16.

Manuskript maa indsendes i Konvolut mrkt. „Charivari“ og til Redaktionens Efterretning være forsynet med Indsenderens Navn og Adresse. Redaktionen forbeholder sig Ret til i Bladet at aftrykke alle indsendte Bidrag.
Bidrag modtages indtil 15. April 1915.

Præmien er tilkendt følgende „Charivari“, indsendt under Mærket: *Fix*.

A.: Jeg synes snart, det er paa Tiden, at du tager dig en Kone.

B.: Ja, det har du saamænd Ret i, hvis Kone synes du, jeg skal tage?

Nach, Isak, Fruentimmerne forstaar sig s'gu ikke paa Penge.

Hvad er der nu i Vejen?
Mens jeg var paa Rejse i forrige Uge, kom vor mindste Dreng til at synke en Toøre, og hvad gør min Kone? — Hun sender Bud efter en Doktor og gi'r ham fire Kroner for at faa Toøren ud af Drengen igen.

Spiritus, sagde en Taler paa et Møde om Afholdssagen, Spiritus er Skyld i næsten alle de Sorger, der findes paa Jorden.

Det har De s'gu Ret i, brummede en rød-næset Tilhører i Baggrunden, jeg er altid meget ulykkelig, naar jeg ikke kan faa noget at drikke.

Lange Udsigter.

Gæsten (der spiser oppe paa sit Værelse i Hotellet): Opvarter! Hvor bliver dog mine Kartoffler af? Det er en halv Time siden, jeg fik Rødspætterne.

Opvarteren: Straks, Herre. Kartofflerne kommer op om et Øjeblik.

Gæsten: Kommer op? — Skulde de maaske først „lægges“, da jeg bestilte dem?

Ny Benævnelse.

A.: Jeg ser, den unge Madsen har skrevet en ny Bog — er den historisk?

B.: Nej — hysterisk.

Anskuelig Undervisning.

Læreren: Vil I være saa god at høre efter dernede paa tredje Bænk! Naar jeg forklarer jer, hvordan en Gorilla ser ud, skal I ikke sidde og glo ud ad Vinduet, men I skal se paa mig!

Stakkels Mand.

A.: Har du hørt den Ulykke, der er overgaaet Grosserer Smidt?

B.: Nej —?

A.: Min Kone er stukken af med ham.

Fru Smith: Jeg er meget vred paa min Mand. Jeg er vis paa, han skjuler noget for mig, men jeg ved ikke, hvad det er.

Fru Dick: Ja, min Mand skjuler ogsaa noget for mig, det Afskum.

Fru S.: Virkelig! Og De ved heller ikke, hvad det er?

Fru D.: Jo, det er hans Penge.

Glem ikke, Dreng, sagde Læreren alvorligt, at Tid er Penge.

Er det muligt? sagde en ny ankommen Elev. Saa maa min Fader blive voldsom rig! Hvordan det, lille Thomas?

Jo, for han fik syv Aar ved Kriminalretten i Tirsdags.

Altid en Afveksling.

A.: Det er ikke til at holde ud at høre paa Jansen. Han taler ikke om andet end, hvad han skal spise. Det er ligefrem modbydeligt.

B.: Nu gør du ham Uret. Sommetider taler han ogsaa om, hvad han har spist.

Uforbederlig.

Læreren: Hør nu, Jens! Nu gav jeg dig en ordentlig Dragt Klø i Gaar, og i Dag er du lige uartig.

Jens: Ja, der kan De se, det nytter ikke noget.

Oplivende Lektüre.

Den rigtige Tante: Du ser saa nedstemt ud, Karl. Vil du ikke laane en god Bog?

Studenten: Jo Tak, Tante; Sparekassebogen.

Konen: Hvordan tror du, at du havde det, søde Charles, hvis du ikke havde en lille Kone til at gøre dit Tøj i Stand?

Manden: Saa vilde jeg have Penge nok til at købe noget nyt for.

Læreren: Kan du nævne mig et Tilfælde, hvor man udviser Hurtighed i sine Bevægelser?

Drengen: Ja — naar man sætter en varm Tallerken fra sig.

Obersten (venligt til en noget forlegen Rekrut): Forklar mig Geværrets forskellige Dele. Men nu skal De ikke tænke paa, at det er Deres Oberst, der spørger. Hvis nu en af Deres Kammerater spurgte derom, hvad vilde De saa sige?

Rekruten: Saa vilde jeg si': Hold Kæft, dit Fjols! Hvad Fa'n kommer min Bøsse dig ved?

Utak er Verdens Løn.

En meget middelmaadig Sangerinde raaber ned til Orkesterdirigenten:

De spiller for stærkt; der er jo ikke et Menneske, der kan høre mig.

Det burde De være taknemmelig for, lød Svaret.

Oplivende.

Politimesteren: Men gjorde De da ikke noget Forsøg paa at genoplive Manden, da De fandt ham liggende død paa Landevejen?

Vidnet: Jo, Hr. Politimester! Jeg skreg ham ind i Øret: Kom nu, Mads, saa gaar vi hen i Kroen — jeg gi'r to Sortel! Men det hjalp li'godt ikke.

Efter Soldat.

Studenten (der vaagner efter at have ligget i Rendestenen det meste af Natten): Hør, Madam Jensen, nu har De igen lagt fugtige Lagener paa Sengen!

Nekrolog over en Indbrudstyv.

Driftig var han, han vaagede, naar andre sov, og hvad man savnede hos andre, det fandt man hos ham.

Han kendte hende.

Konen: Der er noget, jeg har glemt at købe, men jeg kan ikke huske, hvad det er.

Manden: Tænkte jeg det ikke nok!

K.: Hvor kunde du tænke det?

M.: Du har jo Penge med hjem.

De Koner!

Jeg synes, du sagde, at du aldrig vilde tillade din Kone at køre paa Cykle?

Det gjorde jeg, men hun hørte det tilfældigvis.

Korporalen (til en Rekrut): Hvorfor er Sablen krum, ikke lige?

Rekruten: Den er krum for at give mere Kraft i Hugget.

K.: Sludder! Sablen er krum for at kunne passe til Skeden. Hvis den var lige, hvordan F—n vilde De saa faa den i den krumme Skede, Fæhoved?

I Distraktion.

Antikvarboghandleren: Nej, Kære; det egenhændige Brev fra den berømte Digter har ingen Værdi for Øjeblikket. Kom igen om tre Hundrede Aar.

Klaver-Arrangement til nedenstaaende Sang:

Moderato.

Sang og Klang.

Revueange, Gadeviser og anden spøgefuld Poesi samt passende Musik hertil.

Til denne Afdeling opfordrer vi vore Læsere til at yde Bidrag, og vi venter os særlig interessante Resultater af det gode danske Humor paa dette Omraade.

Bidragene kunne bestaa i: 1) En original komponeret, let sangbar Melodi, 2) en original Sang eller Vise, hvis Karakter er angiven i Overskriften til denne Afdeling, eller 3) baade Melodi og Sang.

For det Bidrag, som efter Redaktionens Skøn er det bedste, gives en Præmie, bestaaende af Varer fra Zachariaes Magasiner, Kultorget 16, til Værdi

10 Kroner

Manuskripterne maa indsendes i Konvolut mrkt. „Sang og Klang“ og være forsynet med Navn og Adresse.

Det bemærkes, at der vil blive givet Præmie baade for Melodien og Teksten, selv om begge Dele indsendes fra samme Haand.

Redaktionen forbeholder sig i sidstnævnte Tilfælde Ret til eventuelt at benytte Melodien med Udeladelse af Teksten eller omvendt, samt at anden Vej at lade komponere Musik til en antagen Tekst eller skrive Tekst til en antagen Melodi.

Kom hjem, Fader.

Kom, kære Fader, kom hjem med mig nu!
Paa Taarnet nys Uret slog ét;
Du loved' at komme fra Arbejdet hjem,
Men vi har endnu ej dig set,
Vor Ild er gaaet ud, og Lyset er slukt,
Og Moder har ventet paa dig
Med stakkels Bror Benny saa syg i sin Favn
Og ingen til Hjælp uden mig.

Kom hjem! kom hjem! kom hjem!
Kom hjem, kære Fader, kom hjem!

Kor: Hør Barnets bedende Røst
Gennem Nattens den sukkende Vind,
Oh, hvem kunde modstaa den klagende
Bøn:

Kom hjem, kære Fader, kom hjem!

Kom, kære Fader, kom hjem med mig nu!
Paa Taarnet nys Uret slog to,
Og Benny han kalder bestandig paa Far
Og lader ej Moder i Ro.
Hans Feber er værre, Mo'r siger, han dør
Maaske førend Natten er gaaet.
Hum beder dig komme, saa hurtig du kan,
Forinden hans Time er slaaet.
Kom hjem etc.

Kor: Hør Barnets etc.

Kom, kære Fader, kom hjem med mig nu!
Paa Taarnet nys Uret slog tre.
Derhjemme er ensomt og Tiden saa lang,
Og Moder hun græder i Ve.
Vi sidder alene, for Benny er død,
Guds Engle ham hentede drat,
Og det var det sidste, han sagde paa Jord:
„Jeg vil kysse dig, Fader, God Nat“.
Kom hjem etc.

Kor: Hør Barnets etc.

Korte Notitser.

Myrerne har den største Hjerne i Forhold til Dyrets øvrige Omfang end noget andet Dyr. De er begavede med et fortrinligt Instinkt, lægger stor Dømmekraft for Dagen og kan baade øverveje og beregne.

★

Haar af Forbrydere og fattige Mennesker i Kina er en stor Udførselsartikel i dette Land. Den indbringer ikke langt fra 2 Millioner Kroner om Aaret.

★

„Blæk, specielt for Kærlighedsbreve,“ er en Artikel, hvormed et entreprenant Pariserfirma i den senere Tid averterer.

Det ny Blæk har den Egenskab, at Skriften sporløst forsvinder efter en Maanedes Forløb.

Spørgsmaal og Svar.

Hvilke Snoge bider ikke, men gør megen Skade?
Sv.: Hofsnoge.

Hvilken Lighed er der mellem en Digter og en Frostmorgen?
Sv.: De rimer begge.

Hvilke levende Duer bærer ikke Vinger?
Sv.: Hinduer.

Løsningen paa Præmie-Logogriften

i Nr. 5 er:

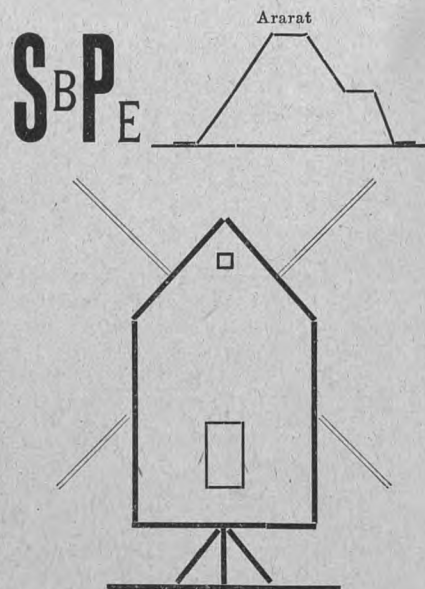
CHRISTIANIA.

Som enhver kan tænke sig, der kender Kjøbenhavnerne og deres Lyst til at gaa i Teatret, kom der saa mange Løsninger, at Postbudet var ved at gøre Strike; at han forslæbte sig, er desværre lige saa sandt, som det er beklageligt. Navnene paa de ti lykkelige Vindere ser saaledes ud:

Hr. C. M. Olsen, Olfert Fischersg. 48 2. S. K.
Hr. Charles Hansen, Bianco Lunos Allé 2 B.
Hr. Georg Hansen, Koldinggade 28 4. S.
Hr. Carl Dueholm, Kronborggade 12.
Hr. A. D. Jørgensen, Niels Brocksq. 4 St. th.
Hr. Frithjof Hoffmann, L. Strandstr. 13 2. S.
Hr. Postbud R. Sørensen, Nygaardsv. 7 A 3. S.
Hr. V. Ipsen, St. Kongensgade 22 2. S.
Fru A. Bertramsen, Karolinevej 1, Hellerup.
Hr. Daniel Parsbæk jun., Engelsdvej 10 1. S.

Præmie-Rebus.

Hvad staar dør?

For de rigtige Løsninger af denne Rebus udsætter vi 10 Præmier, hver bestaaende af enten

- 1) 2 Billetter til 1. Parket i „Paladsteateret“, eller
- 2) 1 Billet til Balkonetagens Pladsloge i „Det kgl. Teater til en Eftermiddagsforestilling, eller
- 3) 2 Billetter til 2. Etage i sidstnævnte Teater, ligeledes til en Eftermiddagsforestilling. Præmierne fordeles ved Lodtrækning.

Obs. Løsningerne, som maa være forsynede med den øverste paa denne Side bragte Præmie-Kupon, modtages til Mandag den 12. April Kl. 12 Middag.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig, og Abonnementsprisen er

60 Ore Kvartalet.

➡ Tegn strax Abonnement ➡

(Send Rekvitionen til Kontoret, Kultorget 16, eller til Deres Boghandler.)

Skyggebilleder.

(Fortsat.)

Tanden er fremstillet i Fig. 19 B; den skæres ud af et Stykke Pap og holdes mellem Fingrene bag ved Patientens Hat. Instrumentet stikkes ind i Aabningen B, hvorefter Tandens holdes ud i Tilskuernes Paasyn. Haaret paa disse og de følgende Figurer dannes bedst af tynd Staaltraad, som man bøjer i den ønskede Form og derpaa limer fast paa Papfiguren. Sytraad eller Garn kan ogsaa bruges.

Fig. 9.

Fig. 9 forestiller den vandrende Musikant. Hvis De vil, kan De gengive ham uden Instrument og lade ham være Sanger. Instrumentet kan fastgøres til Tummelfingren med et Gummibaand, som paa Tegningen. Han synger eller spiller ganske forfødeligt, indtil en gammel Dame viser sig i Vinduet paa et Hus (se Fig. 10). Hun ryster paa Hovedet og nikker for at betyde ham, at han skal gaa sin Vej; han tager ingen Notits deraf, men fortsætter ufortrødet med Musik eller Sang; til sidst viser hun sig igen i Vinduet, meget arrig, og kaster en Kande Vand ned over ham, hvorefter han skyndsomst forsvinder. Dette fremstilles ved paa Bagsiden af Vandkanden at fastgøre en lille Æske eller en anden Beholder med tørt Sand i, der hældes ud over Musikanten.

Fig. 11 forestiller en Kat. Her kommer Klædet til Anvendelse som ved Fremstillingen af Elefanten i forrige Nr. Den venstre Arm viser sig paa Tegningen, som om den var løftet op. Meningen hermed er at antyde, at venstre Arms Albu er trykket fast om højre Haandled. Fra Haandledet til Albuen maa venstre Arm holdes saa tæt som muligt mod højre Arm. Kattens Hoved kan drejes fra den ene Side til den anden, som om den slikkede sig, og den lille Finger paa venstre Haand danner Halen, der bevæger sig. Dette er en Figur, der altid gør megen Lykke.

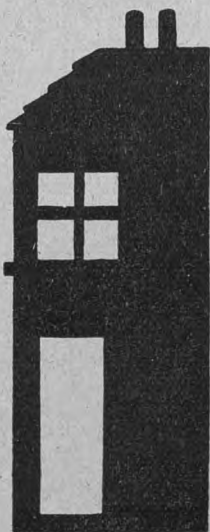

Fig. 10.

Fig. 12 er en Kanin. Fig. 13 et Kaninpar. Fig. 14 de to Ænder; anden og tredje Finger danner Næbbene, der aabner og lukker sig.

Fig. 15 Svanen, en brillant Figur; Overarmen strækkes fremefter for at danne Kroppen, der flyder paa Vandet, og Underarmen og Haanden danner den lange Hals og Hovedet. Venstre Haand bøjes tilbage med Fingrene lidt fra hinanden for at danne Vingen. Halsen og Hovedet kan bøjes ned mod Vingen som for at pudse den med Næbbet.

Fig. 16, Cirkusklovnens. Munden dannes af anden og tredje Finger og kan aabnes og lukkes. Hovedet kan gaa op og ned ved at bevæge venstre Haandled. Ved langsomt at strække Pegefingren og derefter lukke den, vil Næsen synes at vokse og derefter blive kortere igen.

Vi kommer nu til nogle Figurer, der fordrer mere end Fingrene for at fremstilles. Til disse maa De bruge Papstykker eller Karton, skaaret ud til Hatte, Politihjelme etc.; men pas paa, at der foruden Figuren bliver et Stykke Pap til at holde paa, som vist i Fig. 18 og den efterfølgende Tegning.

Fig. 17 forestiller en Herre, der spadserer. Første og anden Finger gør Tjeneste som Ben. Fig. 18, to ældre Herrer, der skændes. Den tredje Finger og Lillefingren danner Munden, der aabner og lukker sig, og Haand-

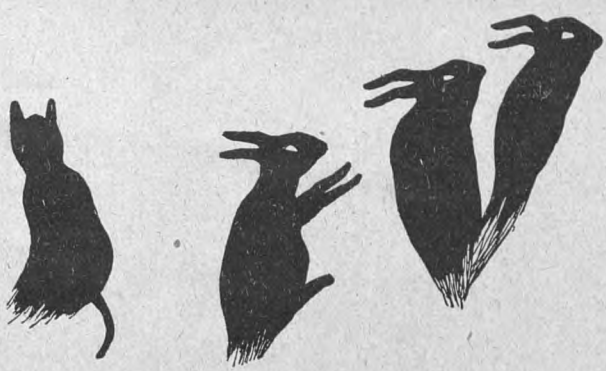

Fig. 11.

Fig. 12.

Fig. 13.

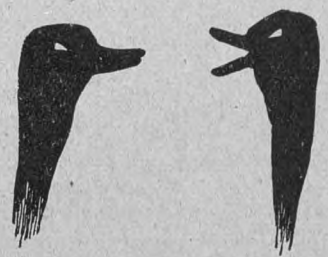

Fig. 14.

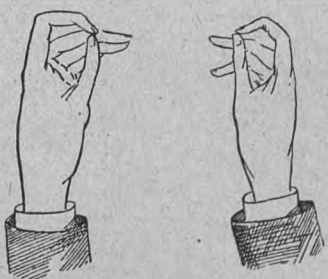

Fig. 15.

Fig. 16.

rer. Første og anden Finger gør Tjeneste som Ben.

Fig. 18, to ældre Herrer, der skændes. Den tredje Finger og Lillefingren danner Munden, der aabner og lukker sig, og Haand-

leddene paa hver Arm bøjes frem og tilbage, saa at Hovederne nikker til hinanden.

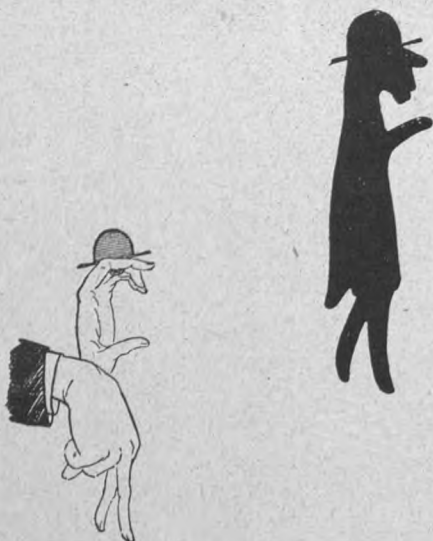

Fig. 17.

Fig. 19, Manden, der sidder i en Baad og fisker. Baaden holdes i højre Haand og bevæges fremad; et Stykke Karton anbringes over Skærmens nederste Del for at fremstille Vandet; en tynd Pind eller Staaltraad med en Stump Garn forestiller Medestangen, og Fisken er et Stykke Pap. Fisken holdes først under Vandlinien. Fiskeren synes forventningsfuld, rykker op og ned i Snoren og trækker tilsidst Fisken op og sejler bort. Medestangen fastgøres til Tommelfingeren ved Hjælp af en lille Gummiring, som vist paa Tegningen.

Efter den Vejledning, der er givet i de ovenstaaende Figurer, vil det ikke være vanskeligt at opfinde andre og derved forøge Deres Repertoire.

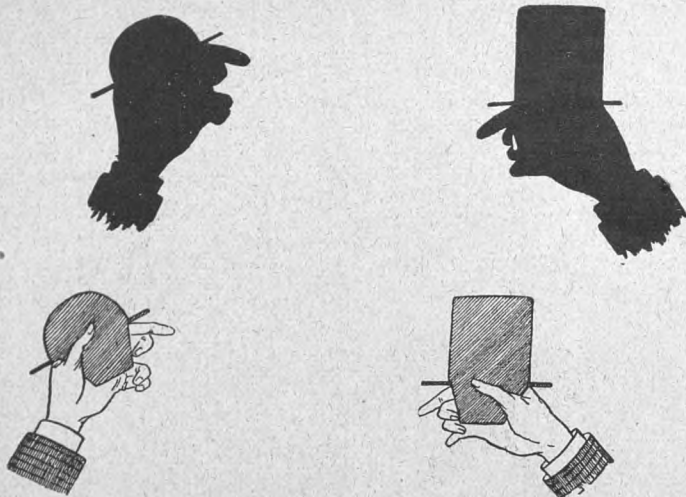

Fig. 18.

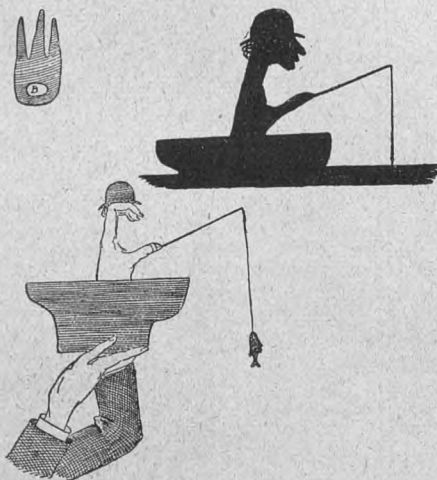

Fig. 19.

Smaafortællinger, korte Historier, spændende Episoder interessante Selvpoplevelser morsomme Hændelser, satiriske Betragtninger over Døgnets Begivenheder etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til at indsende originale Bidrag til denne Afdeling. Manuskriptet maa ikke optage mere end to, højst tre, trykte Spalter i Bladet.

For det Bidrag, der efter Redaktionens Skøn er det bedste, giver vi en Præmie, bestaaende af Varer fra Zachariaes Magasin efter Vedkommendes eget Valg til en Værdi af

10 Kroner.

Manuskriptet maa indsendes i Konvolut mkr. „Smaafortællinger“ og være forsynet med Indsenderens Navn og Adresse samt være paaklæbet den øverst paa denne Side anbragte Præmie-Kupon.

Redaktionen paatager sig intet Ansvar for de indsendte Manuskripter, der ikke benyttes, og forbeholder sig Ret til at trykke saavel de premierede som de ikke premierede Bidrag i Bladet.

Kujon og dog Helt.

Det var den 16. December, Søndagen før Jul. I to Dage havde vi vadet omkring blandt Rismarkens Dynd i Vand til op over Knæene. Behageligt vil jeg ikke paastaa, det var; men vi marcherede ikke desto mindre fremad ved godt Mod.

Jeg er snart en gammel Dreng; i ni Aar har jeg været i Tjenesten og hele seks Aar som Sergent, og de Soldater, jeg har opdraget og kommanderet, er ikke faa, men aldrig har jeg set Folk marchere som disse; Skulder mod Skulder, Tempoet nøjagtig som et Urværks, og det i en Fods Mudder.

Holdt! Naa, det var saamænd ikke for

tidligt, men ikke desto mindre en underlig Plads at holde Hvil paa. Naa, hvad Fanden! Jeg stoppede min Pibe og kiggede mig omkring for at se paa Omgivelserne; Rismarker til højre og venstre, og bag os, der hvor vi havde gaaet, et forfærdeligt Morads.

En lille Korporal, der havde en temmelig skarp, ja en alt for skarp Tunge, afbrød mig pludselig i mine Observationer, idet han udbød:

„Sergent Bertrand, De behøver saamænd ikke selv at tænde Piben. Vent De bare lidt, saa bliver der nok tændt for Dem.“

Den Nar! Som om jeg ikke vidste, at vi snart vilde faa Fjendens Ild at føle.

Pludselig hørte jeg dem raabe Fortegnelsen over mit Kompagni op og saa mine tapre Gutter fare over Marken ligesom Kanner henimod Bagagemesteren, der kom angstigende med en stor Pakke under Armen.

Breve! Maa jeg nu spørge Dem, var det en Tid at uddele Breve paa, nu lige forinden vi skulde gaa løs paa Fjenden? Og der løb de alle, som om de var gale. Jeg var den eneste, der rolig blev tilbage.

Ganske vist, jeg havde heller ingen, der kunde falde paa at skrive til mig, hverken Familie eller Venner.

Lidt efter kom mine Folk tilbage, næsten alle med Breve, som de studerede saa ivrigt, som kunde det være deres døende Møders sidste Vilje.

„Ha, ha, se Jack har igen faaet Brev.“

„Nyt hjemme fra, Jack?“

Jack er Sergent ved samme Kompagni som jeg.

Han fører 2den Sektion, og jeg fører 1ste. Han er en køn, ung Fyr med et lyst, barnligt Ansigt, skæglos Hage og Kinder saa bløde som en ung Piges.

Ikke desto mindre havde jeg noget imod ham. Det er jo altid ærgerlig at se saadan en ung Fyr paa to og tyve Aar være naaet

lige saa langt op som een selv. Men en køn Fyr er han, og Folkene elsker ham og gaar gerne gennem Ild og Vand for hans Skyld.

Han er af god Familie og faar ofte Breve med Krigsdepartementets Segl paa. Naa, det er jo for Resten noget, der kun angaar ham og ikke mig.

Jeg kiggede nøje paa ham, da han løb sit Brev igennem. Det var nok ikke lystelige Ting, det indeholdt, for jeg saa ham knuse en stille Taare, men lod bare, som om jeg intet havde set.

„Naa, hvad skriver saa Kæresten, Jack, længes hun?“

Han vendte sig mod mig og sagde i en alvorlig Tone: „Jeg har ingen Kæreste, Bertrand. Det er fra min Moder.“

„Ah!“ Jeg forstod, jeg havde talt som en Tosse og sagde derfor ikke mere.

Men Jack vedblev: „Ser du disse Breve, Bertrand? Det vilde have været langt bedre ikke at have faaet dem netop nu.“

Se, det var jo lige min Mening, han udtalte; men af Høflighed mod Jack sagde jeg: „Naa ja, det er jo altid morsomt at høre gode Nyheder hjemmefra, hvor man saa end er. Jeg haaber da ikke, du fik ubehagelige Efterretninger.“

Jack rystede paa Hovedet.

„Aa nej, tværtimod.“

Det var alt; nej, Mester Jack var ikke meget talende den Morgen. Hans Øjne var rettede mod Horisonten langt borte, hvor der ikke var andet at se end en Stump klar Sky. Jeg undrede mig over, hvad han vel stod og kiggede paa der.

„Fremad, march!“ Jeg lod Ordren gaa videre til min Sektion, men Jack drømte nok endnu, for jeg hørte Løjtnanten mumle noget om, at Sergent Jack smølede noget længe.

Jack svarede ikke et Ord hertil, han gættede rolig Ordren: „Fremad, march.“ men i

en nølende Tone, som var han træt. Det vil sige, det var ikke den Tone, en fransk Sergent plejer at bruge, naar han kommanderer: „Fremad, march.“ Nej, der var tydelig nok noget i Vejen med Sergent Jack, men hvad kunde det vel være?

Det var en rigtig modbydelig Dag, og da Aftenen kom, befandt vi os endnu i Vand og det endda helt op til Bæltstedet. Men vi gik stød paa, lige til vi var en 500 Meter fra Fortet. Ikke et Bøsseskud, ikke en Bevægelse; de Kæltringe sparede øjensynlig paa Krudtet, til vi var nær nok.

Naa, jeg sa'e jo til mig selv: „Den bliver vist varm efterhaanden, gamle Fyr, men bare Humøret oppe!“

Saa blev der kommanderet Holdt, og Kaptajnen gik frem foran Fronten og spurgte efter en Underofficer, der havde Lyst til at paatage sig en farlig Sendelse. Naturligvis traadte jeg straks frem. Nu har jeg imidlertid det Uheld at være lidt for meget skattet af min Kaptajn, en gammel, haardfor Karl, som havde været min Løjtnant i Afrika.

„Ikke dig, Bertrand,“ sagde han. „Jeg kender dig nok, og naar jeg vil have fat i dig, saa ved jeg, hvor du er at finde; men vær nu saa venlig at forholde dig rolig.“

„Ser De, nogle Officerer vil ikke yde een den mindste Gunst. Naa, saa sa'e jeg til mig selv: Saa maa det være noget for Jack.“

Kaptajnen syntes at være af samme Mening, for han standsede lige foran ham og gentog sin Opfordring.

Det var tydeligt nok at se, at Kaptajnen foretrak Jack, og nu tror De vel, at jeg gør Nar ad Dem, naar jeg fortæller Dem, at Jack slog Øjnene ned for Kaptajns Blik og svarede ikke et Ord; De kan være vis paa, at Kaptajnen var vred.

Jeg hørte ham mumle: „Naa, han er bange for sit Skind.“

Jack blev blussende rød, men svarede ikke et Ord; kun havede han, da Kaptajnen var gaaet forbi ham, sine Øjne mod den lille blaa Sky der langt ude i Horisonten.

„Fyren maa jo være en Kujon,“ sa'e jeg til mig selv.

Naa, kort og godt, Berthelot fra tredje Division blev udtaget til Ekspeditionen.

Saa begav vi os paa Vej igen, og denne Gang var der ingen, der nølede. Da vi var omtrent 300 Meter fra Murene, gav Skurkene os det glatte Lag lige i Ansigtet. Død og Pine, hvor det haglede ned over os. Kuglerne faldt tilhøjre og tilvenstre i Rismarkerne og slog Smut paa Vandet.

Vi gav dem jo Svar tilbage, men det var omtrent som at fyre i Luften. Slinglerne var alt for godt beskyttede af Murene.

Denne Skydning varede for Resten kun en halv Snæs Minutter, men jeg skal love for, at jeg skal huske den i lang Tid.

Det kunde ikke vedblive at gaa paa den Maade, og snart blæstes der da ogsaa til Angreb.

Hvor den Lyd dog altid gør mig munter. De skulde blot have set os storme frem med Bajonetterne paa Geværerne.

Men Vejen op til Fortet var ikke brede, end at to ad Gangen kunde komme frem, og oven i Købet spærret af flere Rækker Bambus-Palissader, som Skurkene havde lavet, for yderligere at hindre os; og hele den Vej maatte man frem over, ubeskyttet for den morderiske Ild, Fortet udspyrede mod os.

Himlen maa vide, hvad det kostede os. Jeg saa mine to Løjtnanter falde, Batalions-Adjudanten og mange andre. Det var umuligt at komme frem over de Bambus-Palissader. Min Kaptajn svor og bandede som en ren Djævel.

Til sidst kommanderede han en Sektion frem for saa vidt mulig at omhugge Palissaderne.

Det var et Hverv, hvor man havde den visse Død ivente.

Jeg tror, Kaptajnen endnu nærrede lidt Nag mod Jack, thi han vendte sig til ham og sagde: „Gaa op der og riv det Bambusværk om.“

Det er ikke mere end retfærdigt, naar jeg siger Dem, at denne Gang var der ingen Tøven hos Jack; med et raskt: „Ja vel, Hr. Kaptajn!“ satte han i Løb.

Da han kom forbi mig, tog han en Pakke Breve op af Lommen og rakte mig dem, idet han sagde:

„Pas paa disse, Bertrand, gem dem for mig,“ og saa løb han frem med sin Sektion.

„Riv dem omkuld,“ det var let nok sagt, men ikke saa let gjort. Jack og hans Folk gik paa med Dødsforagt; men det var ogsaa nødvendigt, thi da Fjenden saa, hvad de havde i Sinde, fyrede de den ene Salve efter den anden mod dem.

Himmel, hvilket Syn!

Alle blev de paa Pladsen; Jack var den sidste, der faldt. Netop som Arbejdet var færdigt, fik han en Kugle i Brystet. Ligesom han svingede med Kasketten og raabte Hurra, faldt han død om.

Maaske det var urigtigt, hvad jeg gjorde næste Morgen, men jeg kunde ikke andet; denne Pakke Breve, Jack havde givet mig Dagen før, da han uforfærdet gik Døden i Møde, brændte mig i Lommen. Jeg tænkte: „En Fyr, der først opfører sig som en Kujon og faa Timer efter dør som en Mand. Det er unaturligt; der maa stikke noget under.“ Og jeg følte, at Forklaringen maatte kunne findes i Brevene.

Det var i Virkeligheden kun et Brev, det han havde faaet om Morgenens; men hvilket Brev! Guds Død, han havde Ret, stakkels Fyr; man burde aldrig tage imod Breve lige før et Slag. Hvad mig angaar, saa græd jeg som et Barn og var knap nok i Stand til at læse det færdig for Graad.

Det var fra hans Moder, og nu skal De høre, hvad den gode Kone skrev til sin Dreng i Slutningen af Brevet: — „Og nu, min egen dyrebare Jack, beder jeg dig passe paa dig selv for min Skyld. Husk paa, du er den eneste, jeg har i denne Verden, og skulde der hænde dig noget slemt, tror jeg, at jeg bliver gal. Det er sandt, hvad du sidst skrev, at Tiden jo altid gaar saa langsomt, naar man venter; men jeg skal forsøge at være taalmodig, glemme det nuværende og kun tænke paa Fremtiden, naar du igen kommer hjem til mig. Fremfor alt, min egen Dreng, maa du love mig at være klog og forsigtig. Udfor alt, hvad der bliver dig befalet, som det sommer sig en tapper Soldat, men udsæt dig ikke for unødvendig Fare. Det forbyder jeg dig. Nej, nej, min egen, egen Jack; jeg forbyder dig intet, men jeg baanfælder dig om, at du, for du paatager dig et farefuldt Hverv, altid vil tænke paa din gamle Moder, som aldrig har anden Tanke end dig. Lov mig det, og husk, en Mand er ingen Kujon, fordi han elsker sin Mo'er.“

Brevet faldt ud af mine Hænder. Nu forstod jeg alt. Han havde tænkt paa sin Moder, den tapre Dreng, og ventet, til han fik en direkte Befaling om at gaa paa. Og udeu Tvivl havde han den Morgen, da han stod og kiggede saa langt ud mod Horisonten, hvor jeg intet kunde se, tænkt paa sin Moder og paa det Løfte, han havde svoret at holde.

Det var Grunden, hvorfor Sergent Jack, der døde som en Helt med Ansigtet mod Fjenden, to Gange paa een Dag blev kaldt Kujon.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig, og Abonnementsprisen er

60 Øre Kvartalet.

Tegn strax Abonnement.

Send Rekvisitionen til Kontoret, Kulturvet 16,
eller til Deres Boghandler.

Den gaadefulde Skønhed.

Fortælling fra forrige Aarhundredes

Slutning.

(Fortsættelse.)

„Jeg synes,“ sagde Miss Hope, som Svar paa de Spørgsmaal, hvormed hun fra alle Sider blev bestormet, „at vi allerhelst maa se at komme ud af dette Værelse saa snart som muligt. Jeg for mit Vedkommende skal aldrig ønske at komme her mere. Det var Mr. Darkmore, der var lige ved at blive dræbt af Tigeren, efter at han var falden ned fra Vinduet derhenne, inden jeg kunde faa fat i Geværret og skyde. Se, hans Arm er blodig, og hans Toj er flængt! De maa ikke tale mere til mig, for jeg er mig ikke selv mægtig!“

Hendes Stemme lød næsten hysterisk. Medens Faren var for Haanden, og den visse Død truede baade hende og mig, havde hun været rolig og fattet, og det var hendes næsten overmenneskelige Aandsnærværelse, der havde frelst os begge — nu var hun paa en Gang bleven svag og frygtsom som et lille Barn. Men — gaadefuldt og mystisk som hun bestandig stod for mig — hun var jo Kvinde, det forklarede alt.

Vi ilede ud i den kolde Natteluft, gik bag om Huset og befandt os snart i det varme, vel oplyste Rygeværelse. Her var hyggeligere Omgivelser for en lang Drøftelse af Begivenheden til de Drikkevarer, der i rigelig Mængde stod paa Bordet.

Mine ophidsede Nerver kom lidt efter lidt til Ro igen, men Smerterne i Skulderen vilde ikke høre op; og som jeg sad herinde i min blodige og forrevne Dragt, saa jeg ganske sikkert temmelig afskrækkende ud.

Det gjorde mig godt at komme til at sidde ned og styrke mig ved et Glas af Værtens udmærkede Vin. Jeg drak, som om det havde været koldt Vand; man spurgte, om jeg vilde have hentet en Læge, for at han kunde se til min Arm, men jeg mente ikke, det var nødvendigt. I Stedet for at tænke paa Armen stirrede jeg som i Drømme paa Miss Hope, der sad og nippede forsigtigt til det Glas Vin, man havde nødet hende til at drikke, medens en svag rosa Teint begyndte at vise sig paa hendes farveløse Kinder.

Hun lo nervøst med store, straalende Øjne og spøgede med en Lethed, der forekom mig unaturlig, over „Tigerjagten“ i dette stille, fredsmøllige Landsted, og over de mærkelige Hændelser, vi havde oplevet i Lady Towers' ellers saa velrenommerede Hus. Det var vanskeligt at forstaa, at dette var den samme Dame, der for lidt siden havde skreget af Angst som et Barn, fordi hun saa Blodet paa min Arm, og som var falden hjælpeløst om i min Arm. Og jeg undrede mig over hende, som jeg havde gjort saa mange Gange før i den korte Tid, vi havde kendt hinanden. Jeg for mit Vedkommende kunde ikke le. Bestandig kom de Spørgsmaal tilbage hos mig: Hvad havde Miss Hope ment, og hvem havde hun ment, da hun i mine Arme talte om nogen — en Kvinde — som havde laaset Jagtværelsets Dør?

Alle, der var i Huset, havde efterhaanden samlet sig i Rygeværelset med Undtagelse af to — Paula og den syge Jerome.

En Tjener var — til Trods for min Protest — sendt af Sted til Landsbylægen, der boede en Fjerdingvej borte, for at spørge, om han uophødelig vilde komme og forbinde min Arm. Jeg havde foreslaaet, at Miss Hope skulde have Ro og ledsages til sit Værelse — en Henstilling, hvori jeg paa det ivrigste blev sekundær af Lady Towers — men baade hun og de andre blev, hvor de var. Selskabet var kommet i en egen oprørt Stemning; man var bestandig stærkt optagen af det sjældne Drama, der var udspillet i Jagtværelset og kunde ikke blive træt af at gentage de samme Spørgsmaal om og om igen, for hver Gang at faa det samme Svar.

Under den febrilske forcerede Livlighed, hvormed Miss Hope deltog i Diskussionen om det forefaldne, var der en Ting, hvormed hun mærkeligt nok undgik at tale, og dette ledede mig til den Tro, at hun havde sine bestemte Grunde til netop at referere Begenheden, som hun gjorde.

Spørgsmaalet om, hvordan hun egentlig var kommen ind i Jagtværelset, undgik hun hele Tiden at besvare. Hun gav en kort Forklaring, der gik ud paa, at hun var gaaet forbi Døren, havde set, at der var Ild i Kaminen, og saa var det paa en Gang faldet hende ind at gaa indenfor et Øjeblik, inden hun gik op paa sit Værelse.

„Saa gik jeg hen imod Kaminen,“ fortsatte hun hurtigt, som for at faa Spørgeren til at glemme, at Svaret ikke var tilfredsstillende, „og medens jeg stod der, hørte jeg en mærkelig Lyd i den anden Ende af Værelset. Det var ligesom en enorm, stor Kat, der spandt! Jeg drejede i Hast Hovedet henimod den Retning, hvorfra Lyden kom, og saa to store skinnende Øjne stirre paa mig. I første Øjeblik troede jeg ikke, at der var noget, men at det kun kom af, at jeg havde set for længe ind i Kaminilden. Men det varede ikke længe, førend det gik op for mig, at der var noget, og hvad det var. Den maatte være sluppet ind ad den aabne Dør ud til Haven, inden jeg kom ind i Værelset. Jeg ved slet ikke, om jeg egentlig blev bange. Der kom saadan en uforklarlig Ro over mig, medens jeg holdt Øjnene stift fæstede paa Dyret, gættende paa, om den vilde springe løs paa mig eller om den — hvis jeg blot havde det fornødne Mod — lod sig skræmme bort ved, at jeg gik den i Møde og saa paa den med et fast, uforfærdet Blik, som jeg har læst skal kunne lade sig gøre. Men saa forsvandt Skindet fra Kaminen, og Mørket gjorde Eksperimentet umuligt.

Da var det, at jeg pludselig hørte et Brag, saa, at en Mand sprang ned fra det lille Trappevindue, og at Tigreren vendte sig imod ham. Hvem Manden var, vidste jeg ikke straks, men jeg tror nok, jeg havde en Anelse om, at det var Mr. Darkmoore — for der er ingen, der er saa høj og rank som han!

Men hvem det saa end var, forstod jeg straks, at han havde gjort Springet for at frelse mig, og nu var det min Tur at gøre noget for ham, hvis jeg kunde. Det var lige saa meget Egoisme fra min Side, for jeg antog, at Dyret, hvis det fik Tid nok til det, vilde gøre det af med os begge to.

Heldigt var det da, at jeg har lidt Kendskab til Skydevaaben; jeg snappede et Gevær, der laa paa Bordet, og endnu heldigere var det, at det var ladt. Ellers havde jeg været henvist til at slaa Tigreren i Hovedet med det, og det havde næppe haft saa heldigt et Resultat, som —

„Jeg glemte at tage Patronerne ud af den ny Dublet, jeg viste d'Her. dernede!“ afbrød Sir Thomas hende forklarende. „Gudskelov, at jeg gjorde det og lod Geværet ligge paa Bordet! — Undskyld mig, Miss Hope — fortæl videre!“

„Ja, nu er jeg færdig — for mit Vedkommende. Og Mr. Darkmoore er for beskeden til at fortælle om sig selv“, sagde hun med en Stemme, der stadig dirrede mellem Graad og Latter.

„Men den laasede Dør? Det forstaaer jeg ikke endnu“, spurgte Sir Thomas ufortøden.

„Heller ikke jeg,“ svarede hun hurtigt. „Det har vel været Deres Karl, eller hvem der ellers plejer at sørge for, at Huset er lukket, som har gjort det i den bedste Mening. De kan jo spørge ham.“

„Det skulde saa have været Dalton, men ham har jeg spurgt, og han siger, at han ikke har rørt ved Døren, og at han heller ikke, som han plejer, har set efter Kaminen, om der var nogen Fare ved Ilden, fordi han mente at have hørt noget om, at vi skulde ned i Jagtværelset igen senere. Ellers var det sagtens blevet ham, der havde faaet Eventyret med Tigreren.“

„Han har maaske gjort det uden at tænke over det,“ svarede hun paastaeligt. „Jeg kan ikke tænke mig andet; og hvad mig angaar, saa fortjente jeg min Straf, fordi jeg var saa nævnis at gaa ind et Sted, hvor jeg ikke havde noget at gøre. Jeg sagde rigtigt nok i Aftes (eller var det for tyve Aar siden?), at jeg misundte Mr. Jerome hans Eventyr med Tigreren.“

Men nu, Sir Thomas, ikke et Ord mere om Laasen eller andre Mysterier for i Aften. Vi trænger vist allesammen til at komme til Ro!“

„Doktor Pendleton er kommen,“ meldte Karlen, hvis Navn vi lige havde taget forfængeligt. Og skønt jeg standhaftig havde frabedt mig, at man tog Notits af mine Skrammer, var jeg dog glad ved at komme til Ro paa mit Værelse og glad ved den omsorgsfulde Læges Behandling af min Arm med Bandager og kolde Omslag.

XVI. Kapitel.

Ny Overraskelser.

„Nu maa De passe paa Dem selv og blive liggende i nogle Dage, ellers kan De risikere det værste med den Arm,“ havde Doktor Pendleton sagt. „Passe paa mig selv“ betød, at jeg maatte holde mig inde paa mit Værelse, havde han tilføjet.

Men jeg skulde ikke have noget af at blive inden for mine egne fire Vægge hele næste Dag. Dertil var der for meget, der optog mig udenfor. Desuden havde vi i Gaar bestemt Tiden for vor Afrejse, og skønt Fristelsen var stor for mig usselige Møl til at flagre rundt om det Lys, der havde brændt mine Vinger, ønskede jeg ikke, at der skulde ske nogen Forandring i Bestemmelsen for min Skyld.

Med Armen pænt hæftet op i et stort Bind forlod jeg tidligt paa Morgenen mit Værelse for at gaa ned som sædvanlig. Men først vilde jeg gaa hen til Paulas Dør og banke paa, for at spørge, om jeg maatte faa hende i Tale, naar hun var færdig med sit Toilette. Jeg havde en Følelse af, at saafremt jeg havde udvist mere Takt i min Optræden overfor hende i Gaar, vilde det beklagelige Optrin i Musikværelset i Aftes maaske have været undgaaet.

Tre Gange havde jeg banket paa Paulas Dør, uden at der kom noget Svar, og jeg var ved at vende om igen, da Lady Towers i egen Person kom farende imod mig, tilsyneladende i en stærkt altereret Stemning. „Men min kære Dreng!“ raabte hun, „De er oppe og ude! Det forbavser mig! Saa véd De altsaa — De har hørt det om Miss Wynne?“

„Jeg har intet hørt. Hvad er det?“ spurgte jeg forundret.

Som Svar holdt hun et Stykke krøllet Papir i Vejret. „Dalton fandt dette paa Gulvet i Jagtværelset og gav mig det lige nu. Det er underskrevet ‚Paula Wynne‘, og

jeg tænkte, at De havde tabt det dernede i Aftes.“

Jeg tog Papiret, og medens mine Øjne løb hen over Linierne, gjorde jeg mig Umage for ikke at forstaa deres kun altfor tydelige Mening.

Det var umiskendelig Paulas Haand; med Blyant havde hun, øjensynlig i Hast, skrevet disse Ord:

„Bevis mig den Velvilje at komme over til mig i Jagtværelset, saa snart Vejen er fri. Jeg vil vente paa Dem, og hvis De ikke er bange, kommer De.“

Paula Wynne.“

„Det blev fundet i Jagtværelset i Morges?“ spurgte jeg takkefuld.

„Ja. Det var rullet sammen som en Bold. Jeg antog, at det var skrevet til Dem — eller maaske til Sir Wilfrid. Men De var jo i Jagtværelset og han ikke — undtagen sammen med de andre efter Middagen.“

„Tak, fordi De bringer mig det tilbage,“ sagde jeg, idet jeg foldede Papiret sammen og stak det i min indvendige Frakkelomme.

„Saa var det altsaa til Dem. Jeg formoder ogsaa, at De har talt med Miss Wynne, efter at hun forlod Musikværelset i en — skal vi sige: ubehersket Sindsstemning. Ja, De skal paa ingen Maade sige mig det, hvis De har noget derimod. Men Sir Thomas og jeg er saa kedede af, at hun er taget af Sted paa den Maade, vi synes, vi burde have forsøgt at forhindre det.“

„Taget af Sted?“ gentog jeg. „Er hun rejst — herfra Huset?“

„Ja, det ser ud til det. Har hun da heller ikke sagt det til Dem? Tror De, Sir Wilfrid ved det, eller — du store Gud — skal jeg ogsaa fortælle ham det? Hvad er det dog for forfærdelige Ting, der sker her i Huset. Jeg véd ikke, hvad De synes, min kære Terry: Unge Mænd, der besvimer og unge Damer, der gør Oprør, og Tigere — og jeg ved ikke hvad — aldrig i mit Liv har jeg oplevet noget lignende som det, der er sket i disse Par Dage!“

„Men Paula,“ sagde jeg, „fortæl! Hvad er der sket med hende? Jeg maa straks tale med Onkel Wilfrid, han maa jo være helt uheldig.“

„Hvilken god Dreng De er! De tænker først paa ham. Blot jeg nu ikke har gjort en Ulykke ved at fortælle Dem det, — sæt De bliver syg — eller — dør —?“

Jeg kunde ikke lade være med at le, skønt jeg var meget langt fra at finde Situationen morsom.

„Hvorledes tog hun af Sted, og hvor naar?“ spurgte jeg igen.

„Det var en af Pigerne, der fortalte mig det. Hun havde det fra en af Tjenerne, som havde set Miss Wynne komme ned ad Trappen, fulgt af sin Kammerjomfru. Det var meget tidligt, Klokkeren var lidt over 7, og Manden blev forbavset over at se, at de begge to var rejseklaede. Kammerjomfruen bar paa en lille Haandkuffert og havde et Tæppe over Armen — det var hele Bagagen. Miss Wynne bad om at faa Døren lukket op, da hun skulde rejse — der var kommet pludselig Bud efter hende. Hun gjorde ingen Spørgsmaal med Hensyn til, hvad der var passeret om Aftenen forud, skønt hun, selv om hun havde ligget i sin Seng og sovet, medens det stod paa, absolut maatte have hørt af sin Kammerjomfru, at der var haendt noget særligt. Tjeneren spurgte, om hun ikke ønskede en Vogn, men hun sagde nej, hun vilde hellere gaa. Han lukkede Døren op for hende, og saa gik hun! Har De nogensinde kendt Magen — eller plejer hun maaske at faa den Slags Indfald.“

„Jeg formoder,“ svarede jeg for at dække hende saa godt som muligt, „at hun har haft en ond Samvittighed og ikke har haft Mod til at vise sig igen i Musikværelset i Dag. Der kan ikke være anden Grund. Jeg vil imidlertid haabe —“ her standsede jeg pludselig. Jeg vilde have sagt, at jeg haabede, Paula var rejst til vort Hjem og ingen

andre Steder hen; men da jeg ikke ønskede at sætte Lady Towers ind i vore Familieforhold, forandrede jeg det til, at jeg vilde haabe, at hun, med sit bekendte gode Hjerter, vilde tilgive min Kusine.

„Kæreste, bedste! Tag det endelig ikke saa alvorligt. Der er ikke noget at tilgive,“ svarede hun og rystede paa sine Krøller. „Kom nu ned og spis Frokost, siden De endelig vil være saa letsindig at forlade Deres Værelse. Jeg tænker, De træffer nogle af de andre ved Bordet endnu.“

Blandt disse „nogle“ var ikke Miss Hope, heller ikke Onkel Wilfrid, og det saa ikke ud til, at de havde været der. Jeg skyndte mig at spise og blev saa meget hurtigere færdig, som jeg kun havde liden Appetit. Derpaa ilede jeg op paa min Onkels Værelse. Til min Forundring var han der ikke. Jeg erfarede senere, at han var gaaet for at spørge efter mig, og derved var vi gaaet fejl af hinanden. Jeg besluttede mig da til at vente paa ham i hans Arbejdsværelse, hvor jeg gjorde Regning paa at blive alene med ham, saa vi kunde faa talt sammen i Ro om, hvad der skulde gøres med Paula.

Der var varmt i Værelset, og medens jeg satte mig i en stor Lænestol, der var stillet tæt hen til Kaminen, fremtog jeg det Stykke Papir, Lady Towers havde givet mig, og gav mig til at grunde over dets Indhold. Jeg havde ikke noget Øjeblik troet, at det var stillet til mig eller bestemt til at komme for mine Øjne. Tværtimod, jeg var overbevist om, at det var den lille Billet, som Tjeneren den foregaaende Aften bragte Miss Hope, og som pludselig havde kaldt hende fra Musikværelset.

Hvad kunde Paula have at tale med Miss Hope om i Jagtværelset? Hvorfor havde hun netop valgt dette Sted, naar hun vilde være sammen med hende under fire Øjne? Hvorfor ikke hendes eget Værelse eller Miss Hopes? Det havde jo været rimeligere. Og, frem for alt, var det Paula, der havde laaset Døren af udvendig, da Miss Hope var kommet ind i Jagtværelset?

Medens jeg gjorde mig selv disse Spørgsmaal, forfærdet ved Tanken om, hvad der kunde have været Paulas Motiv til at lokke den Kvinde, som hun „hadede med det Had, der dræber,“ ind i det specielle Værelse, bankede det paa Døren, og jeg sprang op for at sige „Kom ind!“

Det var Miss Hope, der viste sig i Døren, hun tovede med at gaa ind, da hun saa mig.

„Jeg troede,“ sagde hun, endnu staaende midt i Døren, skønt jeg havde rejst mig, „at Sir Wilfrid var her og ventede paa sin nye Sekretær. Har De det bedre nu? Maa De være oppe?“

„Doktoren siger nej. Men jeg retter mig aldrig efter, hvad Doktoren siger og tror at staa mig derved. Behag at træde indenfor, Miss Hope; jeg ønskede netop at tale med Dem.“

Hun tilkendegav sin Indvilgelse heri ved med yndefuld og fornem Holdning at træde ind i Værelset. Med en ærbødig Haandbevægelse bød jeg hende at sidde ned, men hun blev staaende og saa paa mig, ventende paa, hvad jeg havde at sige.

„Har man sagt Dem,“ begyndte jeg, „at min Kusine, Miss Wynne, er rejst?“

„Lady Towers talte om det. Men lad os ikke tale om Miss Wynne. Hvorledes skal jeg dog kunne takke Dem, fordi De frelste mit Liv? Og at det just skulde være Dem — — — — — Aa, men jeg tror, ingen anden vilde have haft Tanke for at gøre, hvad De gjorde. Det vidnede om en enestaaende Aandsnærværelse. De var saa modig, De var saa selvopofrende — — — — —“

„Miss Hope!“ afbrød jeg hende kort. Jeg turde ikke se paa hende, for at hun ikke skulde læse i mine Øjne, hvad der rørte sig i mit Hjerter. „Vi tilbragte nogle frygtelige Øjeblikke sammen i Jagtværelset. Jeg — jeg haaber, at de — i hvert Fald — har bidraget til at knytte et Venskabsbaand imellem os.“

Jeg vilde have sagt mere, men hun afbrød mig pludselig med et:

„Ønsker De at blive Ven med mig?“

„Af mit ganske Hjerter!“ Jeg kunde have tilføjet: „Siden Skæbnen har forhindret mig i at kunne bede Dem om mere end Venskab.“

„Skønt De ikke tror paa mig?“

„Hvorfor siger De det? Hvorfor tænker De saaledes?“

„Jeg tænker det ikke, jeg ved det. Men jeg bebrejder Dem det ikke. Det er jo min egen Skyld. Men, hvad De saa end føler for mig, jeg er Deres Veninde for Resten af mit Liv. Og jeg tænker, der kommer en Dag, da det skal staa i min Magt at gøre Dem en stor Tjeneste. Og naar Timen kommer, skal jeg være rede. De maa kun ikke gøre mig det umuligt paa Forhaand ved at have Mistro til mig.“

„Dersom De vidste —“ begyndte jeg; men saa tog jeg mig i det og holdt de Ord tilbage, hvormed jeg vilde have ladet hende forstaa, at mine Følelser for hende ikke var Venskab, men brændende Kærlighed. Forladende det farlige Emne kom jeg frem med det Spørgsmaal, der havde ligget mig paa Læben straks, da hun kom ind, og sagde pludselig til hende:

„Hvad skulde De i Jagtværelset i Aftes?“

„Hvad jeg skulde? Det sagde jeg jo i Aftes til Dem og alle de andre. Hørte De det ikke?“

„Jo; jeg hørte det. Men jeg beder Dem nu fortælle mig Deres virkelige Ærinde. Det er ingenlunde af Nysgerrighed, at jeg spørger.“

„Jeg — kan ikke give anden Forklaring, end jeg har givet.“

„De vil ikke, mener De.“

„Som De behager.“

„De vægrer Dem derved for at skaane den, der lokkede Dem derind.“

Hun saa paa mig med et usikkert Glimt i sine store, dejlige Øjne.

„Dem kan jeg ikke sige noget om den Ting. Det er umuligt.“

„Jeg ved, at min Kusine, Paula Wynne, skrev til Dem og bad Dem møde sig der. Hvad jeg ønsker at vide er, om hun, efter at hun, ligesom jeg, havde set gennem Trappevinduet og opdaget, hvad der var i Jagtværelset, har lokket Dem i en Fælde?“

„Mr. Darkmore! Hvorfor siger De saadan noget?“

„I Haab om, at De skal sige, at det ikke er sandt. Se, her er en Billet til Dem, som De tabte. Jeg læste den, for der var ingen Adresse, og jeg tænkte, den maaske var til mig. Men den vakte hurtigt min Mistanke.“

„Bevis mig den Velvilje at komme over til mig i Jagtværelset, saa snart Vejen er fri. Jeg vil vente paa Dem, og hvis De ikke er bange, kommer De.“

Paula Wynne.

Hun var nødt til at sætte sit Navn under, ellers var De naturligvis ikke kommen. De kom. Og kan De forsikre mig paa Ære, at det ikke forholder sig, som jeg tænker — som jeg frygter?“

Hun sænkede Hovedet ned mod Brystet. „Jeg ved ikke, hvad det er, De tænker — eller frygter. Ønsker heller ikke at vide det.“

„Saa skal De vide det, Miss Hope; for jeg vil bede Dem tage min frygtelige Mistanke bort, hvis De kan. Begivenheden staa saaledes for mig, at hun har ventet paa Dem, men ikke i Værelset. Hun har set Dem gaa derind og derpaa laaset Døren af efter Dem, medens hun selv bortfjernede sig. Jeg ved, det er en forfærdelig Anklage, jeg her fremsætter mod den unge Pige, som er min Kusine, og som — hvad De naturligvis ved — tillige er min Forlovede. Men hun var ikke sig selv mægtig i Aftes. Hun var i en saa ophidset Sindsstemning, at hun var i Stand til alt. Bagefter vilde hun maaske have kunnet gaa i Graven af Anger og Sorg, men det vilde have været for silde. Sig mig det for Guds Skyld, Miss Hope, hvis jeg gør hende Uret. Men sig det fremfor alt, som det er.“

„Tys,“ udbrød hun pludselig. „Sir Wilfrid —“

Der stod han i Døren, graahvid i Ansigtet og med et Udtryk, der næsten gjorde ham ukendelig.

„Svar ham, Miss Hope,“ sagde han med en mørk, klangløs Stemme. „Er hans Mistanke begrundet?“

Naar hun var alene sammen med mig, var hun en moden Kvinde, der var sig sin Magt bevidst. Overfor ham var hun den unge Pige, den umiddelbare, beskedne, føjelige, Ingenuen. Nu slog hun med en yndefuld Bevægelse ud med begge sine Hænder og sagde bønfuldende:

„Men hvor kan jeg dog svare paa det? Jeg fik en Billet, ja. Det vilde jo være dumt af mig at benægte det, naar Mr. Darkmore staaer med den i Haanden. Og saa gik jeg, mest for at hun ikke skulde tro, at jeg var bange for noget, som hun kunde sige eller gøre. Jeg aabnede Døren, men kunde ingen se. Saa gik jeg et Par Skridt ind i Værelset, og saa blev Døren lukket bagved mig, og jeg hørte en Nøgle blive drejet om. Og saa var der nogen —“

„Bliv ved,“ sagde Sir Wilfrid med den samme rolige, klangløse Stemme som før.

„Jeg syntes, jeg hørte nogen sige „Godnat!““

„Og De tror, det var Miss Wynne?“

„Jeg kaldte, men ingen svarede. Det er — alt, hvad jeg ved. Der er intet Bevis imod hende. Det kan have været en Fejltagelse. Og selv om det ikke var, saa har vi ingen Grund til at tro, eller til at tænke, at hun vidste, der truede mig nogen Fare i Jagtværelset. Hun har vel blot halvt for Spøg faaet det Indfald at gøre mig en lille Smule bange.“

„Saa De hende passere forbi Trappevinduet paa Vejen til sit Værelse?“

„Jeg — saa nogen passere.“

„Saa hun ind til Dem?“

„Aa, Sir Wilfrid, skaan mig! De er ikke saa barmhjertig som Mr. Darkmore. Kan De ikke forstaa, at efter hvad der er passeret i Musikværelset i Aftes, er det dobbelt haardt for mig at skulle svare paa Deres Spørgsmaal? Vil De have, at jeg i mine egne Øjne, og i Deres, og Deres Nevøs skal staa som en hadefuld, hævnerrig Kvinde? Hvad jeg saa end ellers er, dét er jeg ikke. Jeg —“

„Jeg maa bestemt bede Dem svare, Miss Hope. Det er en Ting af den allerstørste Betydning, her er Tale om. Saa hun ind til Dem?“

„Ja.“

„Hun maa have taget Nøglen med sig, eftersom den ikke var i Døren. Sig mig ogsaa det. Hvor længe var hun ved Vinduet? Havde De set Tjeneren, inden hun gik derfra?“

„Det er jeg ikke vis paa. Hvad der i de Øjeblikke skete, har jeg kun en meget uklarer Erindring om. Desuden — jeg synes ikke, De har nogen Ret til at gøre mig disse Spørgsmaal.“

„Maaske har jeg det ikke. I Tilfælde som dette tænker man ikke saa meget paa, hvad man har Ret til,“ svarede min Onkel udrøvet. „Det er Miss Wynne, der maa udspørges i Deres Nærværelse. Ved De, Miss Hope, at De kan tvinge hende til at aflægge Regnskab for Øvrigheden, hvis De forlanger det?“

„Tror De, jeg vilde det?“ sagde hun afvisende.

„Nej, det tror jeg ikke. De er højmodig — maaske mere, end De bør være. De er undsluppet Earen, og De tænker ikke paa Hævn. Men jeg sværger Dem til, at hvis Paula, min Søsters Barn, har begaaet denne afskyelige Handling, saa har hun og jeg set hinanden for sidste Gang. Saa er hun ikke værdig til at blive din Hustru, Terry, eller til at indtage Pladsen som min Adoptivdatter. Ring paa Klokkeren, Terry! Jeg vil have hende kaldt herind, at hun kan svare for sig selv.“

(Fortsættes).

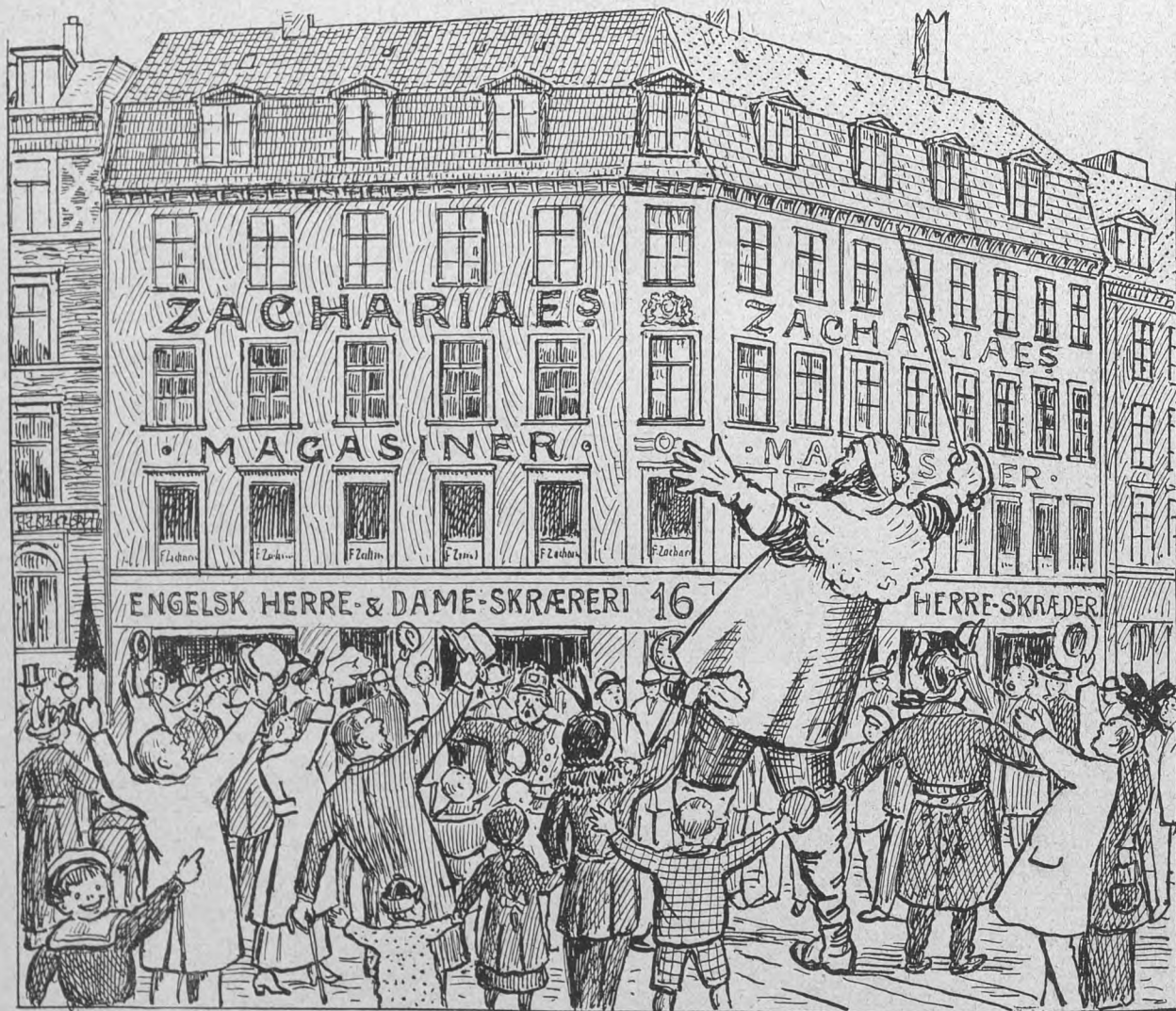
ZACHARIAE^s

MAGASINER

1874

— ETABLERET —

1874

Her ser vi Kongen standse brat
Paa Torvet ud for Huset,
Som han har set paa Dag og Nat
Fra Taarnets Top; — beruset
Af hvad han nu paa nært Hold ser,
Han gaar et Skridt tilbage
Og svinger højt sit blanke Sværd,
Mens Hurra'erne de brage.

„Det Tøj, som interesserte mig,
Jeg nu i fuldt Maal skuer,
Og at Folk herfra klæder sig
I højeste Grad mig huer,
Og havde jeg blot levet nu,
Saa blev jeg sikkert Kunde
Hos Zachariae, — jeg tror saagu',
Og tvivler ingenlunde.“

*Vi meddele herved vore ærede Kunder, at
Alle nye Varer for kommende Sæson ere paa Lager
i meget stort Udvalg af Mønstre og Kvaliteter.*

Obs. Hvis Krigen vedvarer Sommeren over, — vil det ikke være muligt blot tilnærmelsesvis at skaffe Stoffer til at dække Forbruget i Efteraaret, — da saavel vore egne som Udlandets Klædefabrikker ikke kunne skaffe Ulden til Fabrikationen.

Vi anbefale derfor Alle at forsyne sig rigeligt med Klæder nu i Foraarssæsonen og saa snart som muligt at give os Deres Ordres, da Pintsen falder tidligt iaar, og Travlheden derfor vil blive ekstraordinær stor.

Telefon 3788.

Kultorvet 16.

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELLE TIDSSKRIFTE •

Telefon Central 3788. UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16. 1ste Aargang. Nr. 8.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvarter, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, eller hos Boghandlerne.

15. April 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Kioskerne og paa de københavnske Banegaarde).

Charivari.

Brandere, Anekdoter, Smaahistorier, Epigrammer, Ordsprog etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til at indsende originale Bidrag til denne Afdeling. Det af de indsendte Manuskripter som efter vort Skøn er det bedste, premieres med

Varer efter eget Valg til en Værdi af 6 Kroner

fra Zachariaes Magasiner Kultorvet 16.

Manuskript maa indsendes i Konvolut mrkt. "Charivari" og til Redaktionen's Efterretning være forsynet med Indsenders Navn og Adresse. Redaktionen forbeholder sig Ret til i Bladet at aftrykke alle indsendte Bidrag. Bidrag modtages indtil 27. April 1915.

Præmien er tilkendt følgende „Charivari“, indsendt under Mærket: Trolld.

Hvordan har din Broder det, lille Peter? Han er i Seng, han kom til at støde sig. Hvordan gik det til? Vi væddede om, hvem der kunde læne sig længst ud af Kupevinduet paa Jernbanen, og saa — saa vandt han.

Naa saadan!

A.: Jeg vilde gerne betale de 10 Kroner, jeg skylder dig.

B. (glad): Tak skal du have, det var rigtig rart.

A.: Men jeg kan ikke.

Jeg hører, at Svendsen er bleven det trettende Medlem af Komitéen; er det ikke uheldigt.

Jo — for Komitéen.

Smaa Gryder —

Bob: Nu skal jeg fortælle dig noget. Min Søster skal forloves med din Broder Jens. Men du maa ikke fortælle det til nogen, for han ved det ikke selv endnu.

Temmelig sandsynligt.

Herren (udenfor Kirken): Sig mig, min Ven, hvorfor ringer Klokkerne paa denne Tid af Dagen?

Drengen: Det er, fordi min Far trækker i Tovet.

A.: Hvad er det morsomste, De har læst i Deres Dage?

B.: Det var den Bankanvisning paa 20,000, som min Svigerfader gav mig, da jeg blev gift med hans ældste Datter.

Peter: Da han saa Fjenden komme, gjorde han omkring og løb; det kalder jeg Kujoneri.

Jens: Snak om en Ting. Han kom i Tan-

ker om, at Jorden er rund og løb for at komme om paa den anden Side og anfalte Fjenden i Ryggen.

Pigen (til en Herre ved Døren): Er det maaske Hr. Petersen? Ja, for Fruen sa', at hvis det var Hr. Petersen, saa var hun ikke hjemme.

Herren: Tak, vil De hilse og sige, at jeg er glad ved, at jeg ikke traf hende.

Gyldig Grund.

Hr. Faktor, vil De sige til Bogtrykkeren, at han maa have min Mand undskyldt, at han ikke kommer i Sætteriet i Dag, for han er død.

Moderen: Men Klara dog, nu har du spildt en hel Time og ikke øvet dig en Smule paa Pianoet.

Klara: Jo, jeg har øvet mig paa Pavserne; nu kan jeg dem alle sammen.

En Dreng skulde forleden skrive en Stil om Zebraen. Den kom til at lyde som følger: „Zebraen er et Pattedyr, der ligner en Hest, men er stribet og har Kohale. Den bruges, saavidt vides, ikke til andet end til at illustrere Bogstavet „Z“ i A-B-C'en.“

Fire ad Gangen.

Søren havde faaet en Fribillet til Koncerten.

Det var vel en dejlig Mængde god Sang, De fik at høre, sagde Fruen, da han kom hjem.

Ja, sagde Søren, men de havde saadan et fordømt Hastværk; de sang fire ad Gangen for at blive hurtigt færdige.

Skammeligt.

Degnen: Var det ikke skammeligt saadan, som Ole Hansen snorkede i Kirken i Dag?

Sognefogden: Jo, det har De Ret i. Det Asen vækkede os allesammen!

Paa Asfalten.

Han (indladende): Jeg saa Dem paa Østergade i Gaar, Frk. Due.

Hun: Ja, jeg saa, De gjorde det; og De saa, at jeg ikke saa Dem, gjorde De ikke?

Holdt sig godt.

Anne: Synes du ikke, Frk. Gamdrup har holdt sig godt?

Hanne: Jo, hun er akkurat lige saa grim som for 10 Aar siden.

Professoren: En Draabe af denne Gift, anbragt paa Tungen af en Kat, er tilstrækkelig til at dræbe selv den stærkeste Mand.

Jeg tager altid Tingene, hvor jeg finder dem, sagde Lommetyven.

Og jeg tager altid mine Folk, hvor jeg finder dem, sagde Politimanden, idet han nappede ham.

Hypnotisøren: Det lykkedes med Lethed at hense de unge Damer i hypnotisk Tilstand, blot ved at lade dem se i nogle Øjeblikke paa blanke Knapper.

Reporteren: Hm! Saa var det vel Uniformsknapper?

Hun: Jeg er vis paa, De havde drukket lidt for meget Champagne i Gaar Aftes.

Han: Ja; jeg kom ogsaa i Dag for at spørge, om jeg var bleven forlovet med Dem.

Gæstfri.

Manden: Det er dog et nederdrægtigt Vejr i Dag.

Konen: Ja, nu fortryder jeg, at vi ikke inviterede Petersens herud til os paa Landet — de var dog ikke kommet alligevel.

Kunde været værre.

Faderen (streng): Nej, ved du hvad, Peter, det kan du ikke være bekendt! Jeg hører, at du er den nederste i en Klasse med 22 Elever.

Peter: Det kunde have været værre, Fader.

F.: Det kan jeg ikke indse.

P.: Der kunde have været endnu flere Drengene i Klassen.

Ikke umedgørlig.

Faderen var rørt til Taaer. Unge Mand, sagde han, De vil skille mig af med mit kæreste paa Jorden.

Ja, sagde den unge Mand, men er De meget ked af det, er jeg villig til at indgaa paa et Kompromis. Jeg kan tage Medgiften og lade Dem beholde Deres Datter!

Fru Smidt: Kan De ikke sige mig, hvad jeg skal gøre ved min Mand; han er saa slem til at tale i Søvne.

Doktoren: Giv ham blot Lejlighed til at sige noget om Dagen.

Naturligvis.

Fru Hansen: Her læser jeg i Bibelen, at der er ikke noget Ægteskab i Himmerige.

Hr. Hansen: Nej, naturligvis — saa vilde det ikke være noget Himmerig.

Uventet Vending.

Madsen (til sin vordende Svigersøn): Hvordan staar det til med Deres Midler? Kan De forsørge en Familie?

Svigersønnen: Det beror paa Omstændighederne. Hvor mange er I?

Moderne Journalistik.

Direktøren: Hvad synes du, kære Kone? Jeg har haft Besøg af en Repræsentant for et af vore fineste Blade; han interviewede mig angaaende mit Etablissement.

Konen: Virkelig! Hvad sagde du til ham?

Dir.: Det ved jeg virkelig ikke, før jeg ser Bladet i Morgen.

„En Overkomplet“.

John Barratt.

Allegro mod to

f *meno* *p*

mf *f* *p*

svært at holde Ba - lan - cen, naar Ræk-ken engang er brudt, hvor svært ej at labe Ba - Lan - cen: i - sær naar man kuer Re - krut, hvor svært ej at labe Ba - lan - cen, i - sær naar man kuer Re - krut.

Sang og Klang.

Revuesange, Gadeviser og anden spøgefuld
Poesi samt passende Musik hertil.

Til denne Afdeling opfordrer vi vore Læsere til at
gde Bidrag, og vi ventes os særlig interessante Resul-
tater af det gode danske Humør paa dette Omraade.
Bidragene kunne bestaa i: 1) En original kom-
poneret, let sangbar Melodi, 2) en original Sang
eller Vise, hvis Karakter er angiven i Overskriften
til denne Afdeling, eller 3) baade Melodi og Sang.
For det Bidrag, som efter Redaktionens Skøn er
det bedste, gives en Præmie, bestaaende af Væ-
rer fra Zachariaes Magasiner, Kulturvet 16, til Værdi

10 Kroner

Manuskripterne maa indsendes i Konvolut mrkt.
„Sang og Klang“ og være forsynet med Navn og
Adresse.

Det bemærkes, at der vil blive givet Præmie
baade for Melodien og Teksten, selv om begge Dele
indsendes fra samme Haand.

Redaktionen forbeholder sig i sidstnævnte Til-
fælde Ret til eventuelt at benytte Melodien med
Udeladelse af Teksten eller omvendt, samt ad an-
den Vej at lade komponere Musik til en antagen
Tekst eller skrive Tekst til en antagen Melodi.

„En Overkomplet“.

Paa Livets Fælled man føres
og stilles i Række op;
naar Hornsignalet høres,
saa gaar det frem i Galop;
hvor svært at holde Balancen,
naar Rækken engang er brudt,
hvor svært ej at labe Balancen:
især naar man kun er Rekrut.

Man skældes af Korporalen
og skammes af Løjtnanten ud;
bagefter man trasker i Halen,
om Anklen en linned Klud.
For Smerter man knap kan sanse,
gad gerne staa et Minut,
men ingen har Lov til at stanse:
det hedder: følg efter Rekrut!

Man gaar til en Marketender
Marketenderske vilde jeg sagt —
og Mad i en Blikspand henter
til dem, der skal trække paa Vagt.
Man daares af Jomfruens Blikke,
ens Penge og Dyd gaar kapud,
Formuft den lærer man ikke:
saa længe man kun er Rekrut!

Man bruges af alle de andre,
maa gøre et groft Hoveri,
og ingenting kan man forandre,
maa finde sig rolig deri.
Det gaar nu slet ikke at løbe
sin Vej, for saa bliver man skudt.
Fri kan kun Soldaten sig købe:
Men han er jo ikke Rekrut!

Og naar man saa pludselig føres
i Ilden, i virkelig Krig,
naar Stormsignalerne høres
og alle de Saaredes Skrig;
da ve ham, den arme Stympet!
han tro'de paa Legens Slut.
Enhver dog ved Døden sig krymper;
især naar man kun er Rekrut!

Holger Drachmann.

Løsningen paa Præmie-Logogripen

i Nr. 6 er:

HATTEMAGER.

Navnene paa de ti lykkelige Teatergæn-
gere er følgende:

Hr. Poul Petri, Classensgade 34 3. S.
Hr. R. Steen Steensen, Østerbrog. 148.
Hr. P. Andersen, Nansensg. 52 St. tv.
Hr. H. A. Segelcke, Klampenborgbanegaarden.
Hr. A. Nielsen, Nansensg. 86 1. S.
Hr. Handelsrejs. Chr. Hansen, Helgolandsg.
21 1. S.
Hr. Oversergent Almer, Livgardens Kaserne.
Frk. Henny Møller, Broderskabsvej 18 St.
Hr. Postbud R. Sørensen, Nygaardsvej 7A 3.S.
Hr. P. Stammerjohan, Nørrebrog. 94A.

Præmie-Logogrif.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.
Det hele er Navnet paa en By,
ikke stor og ej meget i Ry.

1. 2.
Det findes paa Marken og kan
ej undværes her i vort Land.

1. 2. 3.
Det ogsaa paa Markerne gror,
og Nyttens, det gør, er stor.

7. 6.
Paa Landet du finde det kan
hos næsten hver Bondemand.

4. 6.
Hos næsten hver Bondemand
en saadan du finde kan.

4. 2.
Dets Hovedbestanddel er Vand,
du træffer det tidt i vort Land,
men mangel, lille og stor,
der findes paa hele vor Jord.

5. 6. 7. 8.
Det er et Navn paa en Mand,
men ogsaa et Navn paa et Land,

2. 7.
Det er en meget yndet Drik,
som selv vist ofte du fik.

3. 6. 8.
Men dette er Navn paa en By,
stor og meget i Ry.

6. 7.
Af 80 det bestaar,
at gætte det let du formaar.

6. 3. 8.
Og dette er Navn paa et Dyr.

3. 6.
Til dette du trænger og tyr.

4. 6. 7.
Hvis ikke den var — ærlig talt,
det var for os alle fatalt;
jeg tror, det gik galt.

For de rigtige Løsninger af denne Logogrif
udsætter vi 10 Præmier, hver bestaaende af
enten

- 1) 2 Billetter til 1. Parket i „Paladsteateret“,
eller
- 2) 1 Billet til Balkonetagens Pladsløge i „Det
kgl. Teater til en Eftermiddagsforestilling,
eller
- 3) 2 Billetter til 2. Etage i sidstnævnte Tea-
ter, ligeledes til en Eftermiddagsforestilling.
Præmierne fordeles ved Lodtrækning.

Obs. Løsningerne, som maa være forsyn-
ede med den øverst paa denne Side an-
bragte Præmie-Kupon, modtages til Mandag
den 26. April Kl. 12 Middag.

„Jeg kastede mig med Ansigtet nedad paa min haarde Seng.“

En dødsdømts Historie.

Hvis min Pen vedbliver at være en Pen, og mit Blæk ikke forvandles til Blod eller Vin, inden mit Manuskript er færdigt, skal jeg i de følgende Linier fortælle en Historie saa forbavsende og vidunderlig, at Verden ikke i mange Aar har hørt Magen til den. Tilsyneladende er der intet ved den blanke Staalpen og dens Cedertræsskaft, som jeg holder mellem mine Fingre, der giver Anledning til at tro, at disse Genstande pludselig skulde blive til en Snog eller en Djævehale, ej heller kan jeg i Øjeblikket se, at Indholdet af mit Krystalblækhuis er andet end ganske almindeligt Skriveblæk; men for en Sikkerheds Skyld — for det Tilfælde, at jeg endnu en Gang skulde blive et Offer for et overnaturligt Spil af Skæbnen, beder jeg Læseren tillade mig at indlede min Historie med ovenstaaende Reservation, om den end maa forekomme nok saa meningsløs.

Til de mærkelige Ting, disse Linier skal aabenbare, hører først og fremmest den, at jeg ikke en Gang ved, om det er min egen Historie, jeg skriver, eller om det maaske er en andens. De to af os — med hvilke til jeg mener Harry Jessup (der aldeles bestemt er til endnu), og stakkels John Sutherland (der utvivlsomt ikke er mere) — er saa nøje, saa intimt forbundne med hinanden, at jeg (eller er det ham?), som skriver dette, kan være sikker paa alt muligt andet her i Verden end netop paa min (eller er det hans?) Identitet.

Men vi kommer vist ingen Vegne paa denne Maade. I mine velmente Forsøg paa at forklare mig opnaar jeg sikkert kun at mystificere mine Læsere. Lad mig da styrke mine Nerver ved et Drag af denne kvægende Vin (skænket til dig, stakkels John Sutherland!) og derefter saa roligt og ligefrem som muligt fortælle min Historie.

En Nat for et Aar siden laa jeg i et Fængsel i New York City, dømt til Døden for Mord. Jeg var uskyldig, men det var ulykkeligvis kun mig selv, der vidste det. Jeg skal i Korthed fortælle, hvad der gik forud for dette Justitsmord, hvorved en uskyldig Mand blev dømt til Galgen.

Jeg er født (det vil sige, hvis jeg er den Person, som jeg; til Trods for hvad der er sket, stadig tror jeg er) i den store Verdensstad London. Hvis jeg har haft Forældre, har jeg aldrig kendt dem, saa lidt som jeg har hørt Tale om Brødre, Søstre eller andre paarørende af nogen Slags. Mine første Kundskaber her i Verden bestod i de Brokker, jeg opsnappede af Herrernes Samtale i en af Londons fineste Restaurationer, hvor jeg assisterede ved Opvartningen.

Jeg fik en Smule Boglærdom i en Aftenskole og nogen Menneskekundskab ved Omgangen med muntre Kammerater, og medens jeg havde Engagement i en af Londons mange Musikforeninger, var det, at jeg er-

hvervede mig den Kendskab til Pianomusik, der, saa overfladisk den end er, har været Kilden til megen Forbavselse i mine nuværende Omgivelser. Jeg læste en Del, mere end Folk af min Slags plejer, og da jeg derved fik en Dannelse, der gav mig Haab om at blive til noget her i Verden, rev jeg mig løs fra mine Omgivelser og udvandrede til Amerika.

Ankommen til New York fik jeg straks en vellønnet Plads paa et Spisehus i Broadway. Her delte jeg Værelse med en italiensk Opvarter, en tungsindig og indesluttet Person, der, to Maaneder efter, at vi var kommen til at bo sammen, om Natten skar Halsen over paa sig, medens jeg laa og sov ved Siden af ham.

Begivenheden kunde næppe være værre for ham end for mig, siden jeg den følgende Morgen blev slæbt i Fængsel og seks Uger senere blev dømt til Døden.

I Aften for et Aar siden, just paa samme Tid af Døgnet som disse Linier skrives, gik jeg min sædvanlige Aftentur op og ned ad Gangen uden for min Fangecelle og fik pludselig Øje paa en Flok nysgerrige Reportere, der stod og stirrede gennem Tremmerne i Jernporten for Enden af Gangen, ubarmhertigt noterende hver af mine Bevægelser og hvert Udtryk af Fortvivlelse, der viste sig paa mit Ansigt; for at undgaa disse graadige Blikke skyndte jeg mig ind i min Celle og kastede mig med Ansigtet nedad paa min haarde Seng.

Jeg mindes, at Sengen var overdækket med et groft, graat Lærredslagen, tværs over hvilket der ved hver Ende var indvævet en smal Stribe rødt. Fangevogteren raslede med Nøglerne ved min Dør og gav mig i en venlig Tone det Raad at tage min Trøje og mine Sko af og forsøge paa at sove. Jeg løftede mit Hoved, idet han talte. Den blodrøde Streg paa Lagnet var lige under min Kind; jeg havde kastet mig ned med Halsen lige over den. Jeg sprang op med et Sæt, satte mig paa Sengekanten og førte uvilkaarlig Haanden til min Strube.

Fangevogterens venlige Ansigt blev for min opkræmte Fantasi til Ansigtet af en Djævel. Jeg vidste, at om faa Timer skulde jeg myrdes, og at han skulde være min Morder. Jeg følte, at jeg burde hade ham, følte, at hvis der var noget ved mig som Mand, vilde jeg springe løs paa ham og knuse ham. Men jeg gjorde ingen af Delene; jeg talte roligt, endog hæftigt til ham og takkede ham for den Opmærksomhed. Han viste mig. Du store Himmel! Tænk Dem dette — jeg takkede den Mand, der stod i min Celledør og holdt Vagt over den Okse, der om lidt skulde slagtes.

Han vendte sig om for at gaa. Det Raseri, der var opstaaet i min Sjæl uden at komme til Udbrud, fulgtes af den heftigste Sorg, den inderligste Medynk med mig selv. Jeg vilde have kastet mig paa mine Knæ for den Skikkelse, der var ved at fjerne sig, men det var, som om mine Lemmer nægtede at handle, og da Fangevogteren drejede Hovedet for at kaste et sidste Blik paa sit Offer, maa han have set noget, der lignede et Smil paa mit Ansigt, for han blev helt munter og sagde:

„Det var Ret, Jessup; det glæder mig at se, at du holder Humøret oppe.“

Kom til mig og fortæl, at Ansigtet er Sjælens Spejl! Sjælen er lige saa lidt i Stand til at beherske Legemet, som Legemet til at beherske Sjælen. Raseri, Sorg, Angst kræver Handling, og Legemet spotter dem alle. Vel er jeg en ulær Mand, men hvem paa Jorden skulde vide mere end jeg om Sjælens Forhold til Legemet efter de Erfaringer, jeg har gjort?

Det er muligt, at Selvmorderen, lige før han udfører sit Forsæt, kender lidt til den navnløse, muskelslappende, nervespændende Fortvivlelse, der kommer over den Mand, der skal henrettes i Morgen, men jeg tror det ikke.

Selvmorderen er dog fri for denne fortvilede Hjælpeløshed, der snører Hjertet sammen paa en Mand, der skal sendes i Døden af sine Kammerater.

Det er denne Tanke, der er saa grufuld, Rædslen for det onde i Skikkelse af ens Medmennesker! Med Pistolen i Haanden — selv med dens kolde Munding presset mod den bankende Tinding, selv i denne Brøkdal af et Sekund, i hvilket den blodige Handling fuldbyrdes — vil Bevidstheden om det frivillige i Handlingen dog altid formilde Uhyggen. Der er ingen Tid fastsat. Selvmorderen er sin egen Bøddel. Den raffinerede Tortur, som det er at føle sin grufulde Skæbne uafvendelig, den kender han ikke.

Da Fangevogteren var forsvunden, sank jeg tilbage paa mit Leje. Jeg lagde mig om paa Ryggen og saa paa det flade, hvide Loft. Jeg forsøgte at tænke mig det bedækket af himmelske Lys — at forestille mig det som Vorherres Firmament. Der var de de tallose Stjerner, og de blinkede saa glade, som om der intet Sted var noget, der hed Sorg. Rundt om mig strakte sig det mægtige Ocean, dets Bølger lullede skumende hen imod mig, derpaa laa det stille som en stor, mørk, tavs Flade.

Jeg var atter paa Damperen — det Djævelens Redskab, der bragte mig fra England for at blive slaaet ihjel. Jeg følte dens Bevægelse — hvor herligt den gyngede! Mine Hænder greb om Sengekanten for at holde Balancen. Oh, denne Bevægelse! — nu op, nu ned! Stjernerne, hvor de skinner! Bølgerne! — se hvor høje! Du gode Gud! Hvilken Fryd! Store Taarer randt ned over mine Kinder. Krasch! — vi var stødt paa! Vi synker! Jeg gnider mine vaade Øjne — og der er igen det hvide Loft. Ingen Stjerner? Jeg springer op. Intet Ocean? En Fangecelle! Død ved Hængning i Morgen.

Jeg vaklede hen til Celledøren. Jeg presede mine Kinder mod Tremmerne for den lille Rude og kunde se nogle af Mændene, der holdt Vagt ude paa Gangen. De stak Hovederne sammen; der var en, der fortalte en Historie. En tyk Mand stod i Forgrunden; fra Tid til anden slog han sig paa Knæene, medens han kluklo. Han morede sig aabenbart kosteligt — maaske over noget, der blev fortalt om en af de dømte. Morede sig! Disse Folk morede sig, og jeg —

Jeg kunde ikke længer udholde Synet af mine Medmennesker. Atter kastede jeg mig paa Sengen. Den røde Stribe havde mistet sin Rædsel. Jeg saa intet, tænkte intet, men Mænd — Flokke af sortklædte Mænd — kom efter mig. Kom med et Reb for at kvæle mig — mig, et Menneske som de selv, med Hoved og Ben og Arme som deres. De vilde gribe mig med Hænderne; de vilde se mig ind i Øjnene, og jeg skulde se ind i deres, og ingen, ingen iblandt dem vilde hjælpe mig, frelse mig! Lukket inde i et Bur, ventende paa en Medskabning af min egen Slægt, Søn af en Kvinde som jeg selv. Mænd i fin Puds kom for med Overlæg, uden Barmhertighed at føre mig i Døden! Kom maaske fra varme, hyggelige Stuer, lykkelige Hjem og ventede kun paa at se mig død for at kunne vende tilbage til deres Hustruer og deres smaa Børn. Ikke en

blandt dem vilde lægge Haand paa den simpleste Stodder i Gaden, men mig vilde de komme og slagte. Var der da ingen Magt i Himlen eller paa Jorden, der kunde forhindre dette?

Jeg sank ned paa mine Knæ; jeg forsøgte at bede en Bøn, men just som jeg syntes, at mit Sind blev lettere, fik jeg en Fornemmelse, som om min Bøddel stod bag mig med Rebet i sin Haand, og jeg sprang skælvende op.

Atter kastede jeg mig udmattet paa Sengen. Og nu grebes jeg af en vanvittig Forfærdelse for mit eget Legeme. Mit Hoved var løftet, saa jeg kunde se min Krop i hele dens Længde. Det forekom mig, at det var en hængt Mands Lig, jeg saa. Jeg bevægede Foden for at forjage denne Indbildning, men med Bevægelsens Ophør kom den rædselsfulde Hallucination igen. Jeg foldede mine Hænder over mit Bryst, de syntes mig stive, kolde og blodløse. Jeg lukkede mine Øjne og trykkede Hænderne i Siderne for ikke at komme i Berøring med Fjælene i en Liggiste. Jeg betoges af en navnløs Væmmelse, mit Hjerte syntes at standse sit Slag, og saa — hørte Bevidstheden op; en barmhjertig Søvn friede mig ud af mine Kvaler.

* * *

Jeg vaagnede med et Sæt. Naar jeg fortæller dette, føler jeg, at jeg maaske skriver noget, der ikke er sandt. Hvor ved jeg, at jeg vaagnede? Maaske ligger jeg endnu og drømmer i hin Fængsels seng. Maaske venter Galgens Reb paa mig endnu. Men hvis det er Tilfældet, kan det i hvert Fald ingen Fortræd gøre, at jeg ikke tror det.

Altsaa videre med min Historie. Jeg vaagnede pludselig med fuld Bevidsthed om, hvad der skulde ske paa den rædselsfulde Dag, der nu var oprunden. Nu vilde de komme for at bringe deres Offer til Retterstedet. En Taage syntes at lægge sig over mine Øjne, og gennem Taagen flimrede en Mængde Taarer, der efterhaanden antog Form af de skønneste Ting.

Først af alt syntes jeg at se — lige foran mig — et yndigt Barneansigt, der smilede til mig fra en Glorie af guldgult Haar; et Blik til Siden, og mit forbavsede Øje mødte et Vindue, gennem hvilket Morgensolen skinnede ind. Oven over mig saa jeg en Himmel af brunt og Guld. Min Haand faldt ned ved min Side og kom til at hvile paa et Stof saa blødt som Svanedun; mit Legeme hvilede i en Seng saa blød, at jeg aldrig har kendt noget lignende.

Der er nu gaaet et Aar siden hin Morgen. Jeg har i de sidste ti Minutter gjort Forsøg paa at genkalde mig de første Indtryk, mine første Tanker, da de Omgivelser, jeg ovenfor har antydnet, dæmrede for mine Sanser. Har jeg et Øjeblik troet, at jeg var i Himmerig, har det i hvert Fald ikke været længe, dertil var Omgivelserne for virkelige. Jeg var hurtig klar over, at jeg slet og ret befandt mig i et meget komfortabelt, elegant udstyret Sovekabinet. Den lille Pige med det gyldne Haar hang i en massiv Ramme paa Væggen lige over for min Seng. Vinduet, gennem hvilket Morgensolen skinnede ind til mig, sad i en Væg, der vendte mod Øst, og den brune, gyldne Himmel oven over mig var et freskomalet Loft som det, jeg havde set i elegante Huse paa den anden Side Oceanet.

Hvor længe jeg havde ligget og stirret paa disse fortryllende Omgivelser, kan jeg ikke sige; der lød pludselig en svag Banken paa Døren, og en munter Stemme — en lille Piges — raabte: „Jacko! Jacko! Vil du sove hele Dagen?“

Jeg lyttede forbavset, og, som naturligt var, svarede jeg ikke.

„Jacko,“ lød igen den smukke Stemme. „Ved du, at Klokken er over otte? De venter paa dig allesammen.“

Det var tydeligt, at den lille Pige talte til en Person, der formodedes at befinde sig i dette Værelse, hvor der for Øjeblikket ikke var andre end mig. Hun bankede

utaalmodig igen, og jeg fandt det nu nødvendigt at svare. „Hallo!“ raabte jeg.

„Det var godt,“ svarede Barnestemmen. „Det var da godt, at du endelig vaagnede. Skynd dig nu!“

Skynde mig? Hvorhen. Jeg skulde være et Sted henne Klokken ni, havde den lille Pige antydnet, og et fransk Ur paa et Konsoleskab bekræftede hendes Meddelelse om, at Klokken var over otte. Hvor var jeg? Hvad betød alt dette? Jeg stak langsomt en Fod frem under det bløde Sengenæppe og plantede den paa et tykt Gulvtæppe. Hvilken dejlig Fornemmelse! Mit andet Ben fulgte efter, og der stod jeg paa Gulvet. Hvad var det, jeg havde paa? Fint, hvidt Linned — en Natdragt for en Prins! Jeg strøg med Hænderne ned over det fine Lintøj og blev forbavset over, at mine Lemmer var runde og fyldige; jeg tog Haanden op til mit forvirrede Hoved. Skæg? Skæg, og mit Ansigt havde altid været skæglost?

I et Hjørne stod et elegant Toiletbord med et højt Spejl. Med usikre Skridt for jeg derhen. Spejlets blanke Flade viste mig Ansigtet af en Mand, der var mig komplet fremmed. Glemmende, at hvis der var nogen bag ved mig, vilde min egen Skikkelse have skygget for hans Billede i Spejlet, gjorde jeg hurtig omkring og saa — ingen. Der var ingen andre i Værelset end jeg. Atter saa jeg i Spejlet. Der stod den frem-

„Jeg tog Hænderne op til Øjnene.“

mede Mand, hvid i Ansigtet som et Lig og med vilde, stirrende Øjne. Jeg tog Hænderne op til Øjnene, Spejlet gengav Bevægelsen. Jeg udstødte et Skrig og faldt om paa Gulvet. Spejlbilledet forsvandt samtidig med mit Fald. Jeg har aldrig i mit Liv besvimet, og heller ikke denne Gang tabte jeg Bevidstheden. Idet jeg rejste mig op paa Albuene, saa jeg mig om i Værelset.

I Døren paa et Klædeskab lige over for mig saa jeg et andet Spejl; der saa jeg igen den fremmede Mand, liggende ligesom jeg, med Haanden under den ene Kind. Jeg rejste mig op paa mine Knæ og slog Hænderne sammen. Skikkelsen i Spejlet fulgte hver Bevægelse. Jeg sprang op, Hovedet og Skuldrene af Spejlbilledet forsvandt, men fra midt paa Livet og nedefter forblev det synligt. Jeg forstod nu, at Spejlet i Klædeskabet var mindre end tre Fod højt; det maatte være mit eget Billede, jeg saa!

Nej, det kunde jo ikke være mit eget Billede, for jeg var en Mand paa seks Fod, slank bygget, med lyst Haar og blaa Øjne, og et skæglost Ansigt. Skikkelsen i Glasset var ikke over fem Fod og ni Tommer, temmelig svær, med kort, krøllet, brunt Haar og kraftigt Fuldsæg. Jeg vendte mig endnu en Gang om imod Spejlet paa Toiletbordet, medens mine Ben rystede under mig af Forfærdelse.

Den fremmede Mands dødblege, skæggede Ansigt stirrede mig atter i Møde. Jeg gjorde en meningsløs Bevægelse med min ven-

stre Haand, Manden i Spejlet gjorde det samme. Saa lød der et stærkt Dunk paa Døren, og en kraftig Stemme sagde:

„Luk op et Øjeblik, Jack, der er noget, jeg vil sige dig.“

Var det mig, der blev talt til? Jeg stod stille og blev afvekslende hed og kold.

„Er du falden i Søvn igen, Gamle! Luk Døren op,“ vedblev Stemmen udefra.

Halvt i Drømme gik jeg hen til Døren og slog Slaaen fra. En smuk, ung Mand med et straalende, rødmosset Ansigt som efter en rask Spadseretur ilede ind, saa snart Døren var aabnet, og slog mig paa Skuldrene med det Udbrud:

„Jack, nu er alt i Orden! Vi følger med dig, Guvernøren gav efter til sidst, da Moder og Nell og jeg, alle tre i skøn Forening, bearbejdede ham efter Noder. Men hvad er der i Vejen, Jack?“ Han holdt mig ud fra sig i strakt Arm og saa ængstelig paa mig. „Du ser jo ud som et Spøgelse. Nell! — Moder! Kom lidt herind! Jack er ved at besvime!“

Jeg sagde før, at jeg aldrig havde besvimet, jeg gjorde det heller ikke denne Gang, skønt jeg ikke tvivler om, at Walter havde gode Grunde til at befrygte det. Jeg følte Blodet stivne i mine Aarer, og jeg laa som et hjælpeløst Barn i den stærke, unge Mands Arme, medens han løftede mig op paa en Sofa.

Hidkaldt ved hans Raab viste der sig en Matrone paa halvtreds eller deromkring, fulgt af en lille Pige paa fjorten, hvem jeg øjeblikkelig genkendte som Originalen til Portrættet. Begge kastede sig paa Knæ ved mine Fødder. Moder (jeg giver hende det Navn, med hvilket jeg den Dag i Dag tiltaler den agtværdige Dame) slog sin Arm ømt om min Skulder og trak mit Hoved hen til sit, medens Nell greb en af mine Hænder og bedækkede den med Kys.

„Min stakkels Dreng,“ begyndte den fremmede Dame, „du har overanstrengt dig. Jeg frygtede det; dine Nerver er ikke stærke, og Tanken om den store Begivenhed, der forestaar i Dag, har gjort dig helt syg. Jeg skal være glad, naar Ceremonien er overstaaet, og du atter befinder dig vel.“

Du store Gud! Hvad var det, Damen talte om? „Tanken om den store Begivenhed i Dag?“ „Svage Nerver?“ „Ceremonien overstaaet?“ Hvad mente hun? Var jeg allerede bleven hængt i Fængselsgården og befandt jeg mig maaske i Skærsilden et eller andet Sted for at møde Rædsler i nye Omgivelser? Var disse Folk Djævel i Engleskikkelse? Skulde jeg vedblive med at lide Straffe i forskellige Former?

„Kom til dig selv, min kære Dreng,“ vedblev Damen, „Walter vil hjælpe dig med at klæde dig paa, og efter en god Kop Kaffe skal du se, du bliver rask igen.“

„Og vi vil ikke fortælle Julie, at hendes Kæreste er blevet syg,“ — det gaar ikke an — vel, Jacko? En Mand syg paa sin Bryllupsdag, det gaar ikke an.“

Det var mig ikke muligt at faa et Ord over mine Læber, medens alt dette stod paa. Først da Damen og den lille Pige rejste sig, udbød jeg uvilkaarlig: „Gud være mig naadig!“ hvilket foranledigede Walter og hans Moder til at tale hviskende sammen, hvorpaa de to forlod Værelset med den opmuntrende Bemærkning, at de skulde straks komme igen.

Da den lille Pige var bleven alene med mig, lagde hun Hænderne paa mine Knæ saa mig ind i Øjnene og sagde:

„Naa, søde Jacko, fortæl mig saa, hvad der er i Vejen? Du vil ikke skjule noget for din egen Nell? Jeg sætter Julie meget højt, men hvis du mener, at dette Giftermaal vil gøre dig ulykkelig, skal jeg gerne gaa til hende og fortælle hende, at du ikke elsker hende. Aa, Jacko, min bedste, min kæreste Broder, sig mig, hvad der er i Vejen?“

„Gaa, mit Barn!“ var alt, hvad jeg kunde faa sagt.

„Søde Jacko,“ raabte den lille Pige bedrøvet, „jeg kan ikke forlade dig. Du har

aldrig før talt saaledes til mig. Min Broder, min kære, kære Broder!"

"Hvor er din Broder?" raabte jeg.

Der var sandsynligvis noget i mit Blik, der forfærdede hende, for hun sprang op og forlod Værelset, medens Taarerne løb hende ned over Kinderne.

Jeg var alene og gik atter hen til Spejlet. Den skæggede Mand saa ud til at være mere død end levende. "For Guds Skyld," raabte jeg til den ubekendte i Spejlet, "sig mig, hvem du er, og hvem jeg er!"

"Men Jack dog, min Dreng, hvad er der paa Færde med dig?"

Jeg følte en stærk Haand paa min Skulder og saa nu en net, livlig Mand paa godt og vel fyrretyve Aar staa foran mig. Jeg gættede straks, at det var en Læge. Bag ved ham stod Walter og hans Moder. Om det var den livlige Doktors Paavirkning, der gjorde, at jeg kom til klar Erkendelse af, at de Omgivelser, hvori jeg befandt mig, var virkelige og ikke indbildte, skal jeg ikke kunne sige, men vist er det, at jeg følte Blodet paa ny gennemstrømme mine Aarer, mine Kræfter vendte tilbage, og mine Sanser opklaredes. Hvad der var hændt mig, eller hvor jeg var, vidste jeg lige saa lidt som før, men jeg besluttede at lade staa til — Skæbnen maatte føre mig, hvorhen den vilde. Et Smil maa have vist sig paa mit Ansigt, for Doktoren vendte sig om mod den bedrøvede Dame og sagde: "Det er ingenting, min kære Frue, kun en nervøs Ophidselse, som snart vil gaa over."

Han gav mig derpaa nogle Draaber, som jeg sank med stort Velbehag. Walter spurgte, om han ikke skulde hjælpe mig med at klæde mig paa, og jeg gav ham Lov til det. Situationen begyndte nu at forekomme mig komisk. Den skæggede Mand i Spejlet gjorde mig ikke længer forskrækket; jeg syntes, han var helt morsom.

Lidt efter lidt vænnede jeg mig til min nye Identitet. En Mand, der er bleven hængt, sagde jeg til mig selv, maa se at finde sig til Rette i den Tilværelse, der kommer tilbage.

Denne rolige Hengivelse i min sælsomme Skæbne skyldtes maaske for en stor Del den Medicin, Doktoren havde givet mig; hvad det var, vidste jeg ikke, men jeg følte mine Nerver beroligede, og der kom en vis Sløvhed over min for saa ophidsede Hjerne.

Støttet af Walters Arm passerede jeg igennem en Gang, ned ad nogle brede Trapper og befandt mig derefter i et elegant Værelse, hvor et luksuriøst Frokostbord var dækket, og hvor jeg for første Gang saa Familiens Overhoved, en Mand paa hen ved halvtreds med et Par milde Øjne; han havde ikke været hjemme under Morgenens sælsomme Hændelser og hilste mig nu meget hjerteligt.

Under Frokosten forholdt jeg mig fuldstændig tavs. Der var et Spejl lige over for mig, og det morede mig i dette at se den skæggede Mand putte Mad i sin Mund, medens jeg havde Fornøjelsen at synke den. Jeg kunde ikke undgaa at lægge Mærke til, at min Tavshed og synlige Distraktion vakte stor Bekymring hos de andre ved Bordet, men derved knnede jeg med min bedste Vilje intet gøre.

Efterhaanden som Virkningen af Doktorens Medicin gik over, blev mine Tanker mørkere; den tidligere Uro og Angst vendte tilbage, og saa snart det lod sig gøre, rejste jeg mig fra Bordet og flygtede ind i et tilstødende Værelse.

Der var aabenbart nogen, der havde haft i Sinde at følge efter mig, for jeg hørte Husets Herre raabe: "Nej, lad Jack være alene; desto hurtigere kommer han til Hægtterne igen."

Paa et Bord i det Værelse, hvor jeg havde søgt Tilflugt, laa en Avis. Jeg snappede den og læste Datoen — den rædselsfulde Dato, som jeg havde imødeset med Gru og Fortvivlelse.

Bladet hed "Denver Tribune" og var trykt i Denver, Colorado. Medens mine Øjne løb ned over Spalterne, genkaldte jeg mig i Erin-

dringen visse Ting, jeg havde hørt om denne By. Det var Hovedstaden i en af de forenede Stater, hvor der særlig drevs Forretninger med Bøfler.

Jeg var altsaa endnu i de forenede Stater! I Denver! Men hvorledes gik det til, at jeg var i Denver? At jeg i det hele taget var noget andet Sted end i en Mordercelle i New York?

Medens jeg grublede over disse Spørgsmaal, faldt mine Øjne paa følgende Notits i Bladet:

Harry Jessup, Gerningsmanden til det brutale Mord paa Eduardo Italiani, bliver hængt i New York Kl. syv Dags Morgen.

Atter og atter læste jeg denne Notits. Mine Øjne stirrede stift paa disse tre Linier, thi hvert Ord syntes at brænde sig ind i det inderste af min Sjæl. "Harry Jessup, Gerningsmanden til det brutale Mord paa Eduardo Italiani, bliver hængt? Et Ur paa Kaminen slog ni. "Bliver hængt i New York Kl. syv Dags Morgen." Bliver hængt? Jeg, Harry Jessup, bliver — hvorledes skal dette forstaaes? Det er i Dag, det skulde ske, og Klokkeren er allerede ni! Mine Øjne faldt tilfældig paa en anden Notits:

Mr. John Sutherland (bedre kendt blandt sine talrige Venner i Denver under Navnet "Jack" Sutherland) holder i Dag Bryllup med Miss Julie Chamberlain. Brylluppet finder Sted i Brudens Hjem.

I de første Øjeblikke var det, som om min Hjerne skulde sprænges. Den bedovenne Angst, jeg havde følt i Fængslet, kom atter over mig, og derpaa dæmrede der for mig en Anelse om, at her maatte være sket et Mirakel. Jeg var ikke bleven myrdet af Fængslets Bøddel. Jeg levede. Jeg var ved fuld, klar Bevidsthed, det forbigangne stod uden Afbrydelse i Forbindelse med det nærværende — jeg var endnu bestandig Harry Jessup.

Jeg saa paa Spejlbilledet, der gengav den fremmede Skikkelse, og sagde til mig selv: "Den Mand har stjaalet din Sjæl." Spejlet viste mig John Sutherlands Legeme med Harry Jessups Sjæl. Men den Mands Sjæl, hvis Legeme jeg har, hvad den?

Lyden af Stemmer, dæmpede, men ivrige, lød ind til mig fra det tilstødende Værelse. Navnet "Jack", "kære Jack," lød gentagne Gange fra bekymrede Forældres og Søsken- des Læber.

Det var øjensynligt, at denne "Broder Jack" hvis Kød og Blod jeg ufrivilligt havde tilvundet mig, var et meget kært Medlem af Familien, og at hans Tilstand var Genstand for den største Uro.

Bladets Notits i Forbindelse med den lille Piges Udtalelser i Soveværelset gjorde det klart for mig, at denne Jack i Dag skulde fejre sit Bryllup. Intet Under, at Familien var meget bekymret over hans (eller snarere min) mærkelige Opførsel!

Hvem og hvad var jeg, at jeg skulde komme som et Genfærd i denne lykkelige Familie og bringe Sorg over alle dens Medlemmer, tilrane mig den ældste Søns Plads og tage ham fra hans Brud.

En Tanke fløj gennem min Hjerne som et Lyn: Hvor er John Sutherland? Det er hans lille, fede, hvide Haand, jeg holder foran mig. Det er hans Hjerte, jeg føler banke; men hans Sjæl — han selv — Manden, det Væsen, der kalder sig Sutherland? Hvor er han? Har vi skiftet Legemer? Mellem Klokkeren tolv sidste Nat og Klokkeren syv i Morges afkastede jeg det Kød og den Skikkelse, der var min egen, og iførte mig en anden Sjæls jordiske Klædning. Beboeren af dette Legeme — det Legeme, jeg ser stirre paa mig fra Spejlet derhenne — veg Pladsen for mig. Det maatte være saa.

Om mit Legeme — Jessups ydre Menneske — det Legeme, som denne kærlige og elskede Broder havde maattet gaa ind i, hvad var der sket med det? Slæbt ud af en Fangecele og hængt op i en Galge for to Timer siden?

Fra dette Øjeblik af erindrer jeg intet

klart. Jeg laa i flere Maaneder i Feber og fuldstændig Vildelse, — man sagde mig bag- efter, at jeg havde svævet mellem Liv og Død — kærligt plejet og vaaget over af Forældrene og Sodskende til den ulykkelige Mand, der var død i mit Sted.

Da jeg atter kom op og kunde begynde at gaa omkring i Stuerne, sagde Doktoren, at mit fuldstændige Ukendtskab til mine Omgivelser skyldtes en Forstyrrelse af Hjernen, forarsaget af min Sygdom. Jeg maatte, sagde han til Hr. og Fru Sutherland, behandles som et Barn, og lidt efter lidt vilde min Hukommelse vende tilbage igen.

Han raadede dem til at foretage en lang Rejse med mig, og det blev da bestemt, at vi skulde rejse til England.

Vi er nu paa Vejen, og jeg forudser, at mit intime Bekendtskab med London vil blive Kilden til ny Forbavelse hos Familien Sutherland, der aldrig før har været i England.

I Gaar ankom vi til New York, og saa snart jeg kunde slippe bort fra mine kære "Slægtninge", ilede jeg til Fængslet i Center Street. Efter at have sikret mig et Adgangskort hos Inspektøren styrede jeg mine Skridt til den Gang, der kaldes "Morder- Afdelingen". Celle Nr. 5, min Celle, var tom, Fangevogteren — jeg var en Besvimmelse nær, straks, da jeg saa ham igen — fortalte mig, at Celle Nr. 5 ikke havde været optaget, siden en Mand ved Navn Jessup, der havde myrdet en Italiener, blev hængt for et Aar siden.

"Sig mig," sagde jeg med en Ro, der forbavtede mig, "hvordan tog han — denne Jessup — sin Skæbne."

"Rædsomt, rædsomt!" svarede Fangevogteren. Det var tydeligt at se, at jeg fremkaldte uhyggelige Minder hos ham ved Spørgsmaalet. "Jeg haaber ikke, at jeg skal opleve noget lignende igen. Ser De, det var en meget nervøs Fange; jeg frygtede det værste, og min Anelse slog til. Aftenen før Henrettelsen var han aldeles ude af sig selv af Angst og Fortvivlelse; men saa faldt han i Søvn ved Midnatstid og sov saa roligt som et Barn, til jeg vækkede ham Klokkeren lidt over seks. Det gjorde mig ondt at skulle vække ham, stakkels Fyr, men det maatte jo gøres. Jeg gik ind i hans Celle og lagde Haanden paa hans Arm. Han vaagnede glad og fornøjet. "Er det dig, Walter?" sagde han, "nu skal jeg straks komme." Derpaa saa han sig forvildet omkring og sagde: "Hvad er dette her?" Saa kiggede han forbavset paa mig og sagde: "Hvem er De?" Jeg sagde ham saa lempeligt som muligt, at det var Tiden, at vi skulde gaa. Han sprang op og saa sig paa ny omkring. "Det maa være en Spøg af mine Kammerater," sagde han, "men det holder jeg ikke af, det er for meget af det gode. Det er Fængslet i Vest-Denver, ikke sandt? — Jeg maa have været stærkt beruset, for jeg syntes ellers, at jeg gik lige hjem i Aftes."

Jeg saa jo straks, at han var gaaet fra Forstanden, stakkels Djævel, og at det vilde være en Velgerning imod ham at faa ham ekspederet saa hurtigt som muligt. Saa kaldte jeg paa Øvrighedspersonen og Vidnerne, og Dødsdommen blev læst op. Hvad den unge Mand tænkte paa, medens Dødsdommen blev oplæst, begriber jeg ikke den Dag i Dag. Sommetider lo han, og sommetider saa han ud, som om han var komplet vild.

Da Læsningen var forbi, bad jeg ham følge med mig og tog ham blidt i Armen. "Nu skal jeg kanske hænges?" sagde han nok saa fornøjet. "De kan stole paa, de Fyre skal faa Spasen betalt!"

"Jeg siger Dem" — fortsatte Fangevogteren — "at det løb mig koldt ned ad Ryggen ved at høre ham tale paa den Maade — som om det hele kun var for Løjer. Der var en Præst til Stede, til ham sagde han gemytligt: "Ogsaa en Præst! Det maa jeg sige, de Fyre vil gøre det saa naturtro som muligt."

I Morgen tidlig afrejser vi til England, men jeg tror ikke, jeg naar over paa den

anden Side Havet. Jeg har en Anelse om, at et eller andet Sted paa Atlanterhavet vil jeg drukne den unge Mand med det brune Skæg, som alle Mennesker kalder „John Sutherland.“

Den gaadefulde Skønhed.

Fortælling fra forrige Aarhundredes Slutning.

(Fortsættelse.)

„Men hun er her ikke,“ sagde jeg. Jeg havde indtil nu rent glemt, at han ikke vidste det, og at jeg havde lovet Lady Towers at sige ham det, inden han hørte det af nogen anden. „Hun er rejst — tidlig i Morges og har taget sin Kammerjomfru med sig.“

„Det kunde jeg jo have sagt mig selv! Jeg glemte, hvordan hun var, og hvad hun sagde i Gaar. Det nærmer sig meget til en Tilstaaelse af sin Skyld, at hun saaledes forsvinder.“

„Siden De har tvunget mig til at sige saa meget,“ bønfaaldt den blege unge Pige, „saa beder jeg Dem til Gengæld for min Skyld om at vise hende den Gunst at tvivle.“

XVII. Kapitel.

Hun vil have Ret til at komme.

Paulas pludselige Afrejse gav min Onkel en ikke uvelkommen Anledning til at tage Afsked med Hazelmount nogle Timer tidligere, end Bestemmelsen var.

Heldigt for os var det, at det ubehagelige Optrin forud, og selv Paulas Flugt om Morgen, næsten ganske blev glemt for Affæren med Tigeren og Anstalterne for at faa det døde Dyr ud af Huset og afleveret til dets Ejerman. Vi tog Afsked paa den hjerteligste Maade, og alt, hvad der havde været mindre behageligt, blev forbigaaet i Tavshed fra begge Sider. Men naturligt kunde vi være sikre paa, at Sladderer vilde gaa livligt, naar vi var ude af Huset. Det var ikke videre opmuntrende at tænke paa, og Sir Wilfred var en ærekær Mand, der fremfor alt hadede, at hans Privatliv blev gjort til Genstand for Uvedkommendes Omtale og Kritik.

Paa Vejen hjem til Portmans Plads var vi derfor temmelig tavse. Hver af os havde sit at tænke paa; jeg for mit Vedkommende tilstaa, at blandt alle mine mørke Refleksioner var der tillige en Følelse af nyt Mod i mit Hjerte.

Jeg havde aldrig elsket Paula. Jeg havde beundret og paa en Maade været stolt af hendes mørke Skønhed. Men nu — paa nogle faa Dage — var alt forandret. Jeg havde lært at forstaa, hvad det vil sige, at føle en virkelig, lidenskabelig Kærlighed til en Kvinde. Og de sidste Dage havde vist mig nogle mørke Pletter i Paulas Karakter, som jeg for havde været blind for.

Tanken om, hvorledes jeg skulde blive løst fra min Forbindelse med hende, havde tynget stærkt paa mit Sind; indtil denne Dags Morgen havde jeg ikke haft noget Haab om, at det kunde ske.

Nu havde hun selv frigivet sig fra Onkels Formynderskab, efter Dagen forud at have beskyldt mig for at være en Kujon med en Stemme og et Blik, der meget lignede et tydeligt udtalt Had.

Og nu var det altsaa kommet dertil, at jeg ikke nærede den ringeste Tvivl om, at hun havde planlagt en Handling, der, hvis den var lykkedes, vilde have været intet mindre end et overlagt Mord.

Hvis jeg nogensinde havde elsket hende, saa havde jeg saftens ogsaa tænkt anderledes om hende, end jeg gjorde. Jeg vilde ikke have anklaget hende for en Forbrydelse, der hverken var bevist eller tilstaaet. Men „den Kærlighed, der gør blind“ havde ikke det ringeste at gøre med Forholdet mellem min Kusine og mig. Jeg saa hende kun altfor godt, som hun var, med sin Mangel paa Selvbeherskelse og sin ustyrlige Arrighed, naar noget kom hende i Vejen. Og over Resterne af mine Følelser overfor hende skyllede min ny Kærligheds Bølger — Kærligheden til en anden.

Man ventede os paa Portmans Plads, og vi blev budte velkommen med tændte Lamper og Varme i Kaminerne i vort hyggelige Hjem.

Jeg erindrede mig Paulas Trusel, at hun vilde rejse til Annesleys — unge, velhavende Folk, der vistnok lige saa lidt kunde lide mig som jeg dem — og jeg havde sagt dette til Onkel Wilfrid; vi ventede derfor ikke at finde hende hjemme. Alligevel var vi i en vis Spænding, da vi gik ind i Stuerne, indtil Tjeneren — et gammelt Tyende i Familien — meldte os, at Miss Paula samme Dags Eftermiddag havde sendt sin Kammerjomfru efter sit Tøj. Hun havde tilføjet, at hvis der skulde blive sendt noget, som hun havde glemt paa Hazelmount, skulde det sendes bagefter til Mr. Annesley, Eaton Terrasse.

Efter den sene Middag — under hvilken vi ikke kunde tale til hinanden om det, der fyldte os begge med Bekymring, paa Grund af Tjenerens Nærværelse — tog min Onkel endelig Ordet og sagde:

„Jeg var i en meget ophidset Sindsstemning, da jeg talte med Dig og Miss Hope i Morges. I gamle Dage bevægede mine Følelser sig som oftest paa Overfladen, saa jeg tidt sagde, hvad jeg bagefter fortrød. Men en Gang fik jeg en alvorlig Lektion — den alvorligste, der kan overgaa en Mand, thi det kostede mig Hustru og Barn og hele mit Livs Lykke. Hvad Du eller jeg end maa tro, saa havde jeg ingen Ret til at anklage Paula, ej heller til at omtale, hvad jeg agtede at gøre overfor hende, hvis hendes Brøde blev bevist. Jeg fik Lejlighed til at sige dette til Miss Hope, hvis Højmodighed og Besindighed alene maatte have været nok til at faa mig til at skamme mig over min Overilelse. Men først nu faar jeg Lejlighed til at gøre Dig en Undskyldning.“

„Undskyldning?“ protesterede jeg.

„Ja, Paula er Din Forlovede. Men skulde det vise sig, at hun er skyldig, hvad Gud forbyde, saa maa jo Forbindelsen hæves.“

„Hvor skal Skyld eller Uskyld kunne bevises i denne Sag?“ spurgte jeg. „Om vi saa kom for selve Øvrigheden, hvad jeg selvfølgelig ikke haaber vil ske, saa —“

„Du og jeg maa tale med hende, hvis vi kan faa hende i Tale, og det saa snart som muligt. Medens hendes Raseri mod dette gode, ædelmodige Barn endnu er levende, vil hun ikke være bange for at tilstaa — eller maaske snarere prale af — hvad hun har gjort. Men jeg siger Dig, Terry — jeg skal i intet Tilfælde glemme det Slægtskabsforhold, hvori hun staar til mig eller ophøre med at have en vis Godhed for hende for den Tid, der er gaaet — men har hun forsøgt paa en saa rædselsfuld Maade at myrde en Kvinde, hvis eneste Brøde bestod i, at hun var smuk og indtagende, saa kan

det ikke mere blive, som det har været mellem Paula og mig. Jeg vil ikke kunne se hende for mine Øjne. Hvad Pengespørgsmaalet angaar, da skal jeg ingen Forandring gøre i det Testamente, jeg allerede har opsat, saa hun skal i den Retning ingen Bekymring faa. Lad os haabe, at vi allerede i Morgen maa faa Vished for, at vi har gjort hende Uret med vor frygtelige Mistanke.“

„Ja, lad os haabe det,“ gentog jeg fraværende. „Men hvis Resultatet virkelig skulde blive det sørgelige, at Du ikke kan beholde hende i Dit Hus som før, vil det saa ikke være nødvendigt at gøre Forandringer i de Planer, Du har lagt i de sidste Dage?“

„Hvad mener Du?“

„Miss Hope sagde mig, at hun vilde komme her paa Besøg tillige med sin mærkelige Ledsagerske, og at hun skulde assistere Dig ved Dit Arbejde, medens Jerome havde Ferie. Uden en Kvinde i Huset som Værtinde kan dette Arrangement næppe lade sig udføre.“

Onkel Wilfrid forblev i nogle Øjeblikke tavs. Han betragtede ufravendt sit Vinglas, medens han greb det om Foden og i Tanker kørte det rundt og rundt om en rød Vindplet paa Dugens hvide Damask. Endelig løftede han Hovedet med en rask Bevægelse, der hos en yngre Mand vilde have tydet paa Trods overfor en andens Mening.

„Tværtimod,“ sagde han roligt. „Miss Hope kommer og bliver her, hvad der saa end ellers sker i Familien; hun skal ogsaa være hos os paa Gammelkloster, naar Stedet er gjort færdig til at modtage os. Der er private Grunde, Terry, som jeg i Øjeblikket ikke en Gang kan aabenbare for Dig, saa kær som Du er mig, — Grunde, som — nu da hun er kommen til mig — gør mig det umuligt at lade hende gaa igen. Hun vil komme til mig. Og hun vil have Ret til at komme, om saa hele Verden har noget at sige dertil.“

XVIII. Kapitel.

Fri!

Næste Morgen var der Brev til mig fra Paula; det var meget kort. Hun bad mig komme til sig samme Dags Eftermiddag Kl. fem. „Jeg vil være alene,“ stod der i den uundgaaelige Efterskrift. „Mrs. Annesley har nogle Visitter, hun skal have fra Haanden.“

Paa Slaget fem befandt jeg mig derfor paa Eaton Terrasse, ventende paa Paula i Herskabet Annesleys flotte, men temmelig smagløst møblerede Dagligstue. Endelig kom hun ind, klædt i Spadersdragt.

„Hvordan har Du det?“ sagde hun stift, idet hun strakte sin behandskede Haand ud imod mig. „Jeg bad Tjeneren sige, at jeg var herinde, da jeg ellers var bange for, at Du skulde være bleven fornærmet og gaaet Din Vej; men jeg er først i dette Øjeblik kommen hjem. Jeg er ked af, at Du har maattet vente, men jeg var henne for at tale med Mr. Annesleys Sagfører — min Sagfører for Fremtiden. Jeg antager, Du kan tænke Dig, hvad jeg vilde ham?“

„Nej, det kan jeg ikke,“ svarede jeg mørkt, hendes „raske“ Maade at tale paa virkede i højeste Grad stødende paa mig.

„Ikke det, saa kan det ogsaa være lige meget. Det undrer mig blot, at Du er saa dum. Det er virkelig meget beklageligt, ikke mindst for Dig selv. Maa jeg ringe paa The?“

„Skal vi ikke hellere først tale sammen?“ spurgte jeg.

„Nej, det skal vi ikke. Hvor det ligner en Mand! Samtalen kan vente, det kan Theen ikke, den bliver bitter. Og vor Konversation kan vist blive bitter nok uden det.“

„Hvorfor skulde den blive det, Paula?“

„Fordi — først og fremmest fordi Du og Din kære Onkel er lige tossede begge to i eders Opførsel imod mig, men Du er den bedste af jer to, og derfor sendte jeg Bud

efter Dig. Onkel Wilfrid vil jeg ikke se, ved Du nok. Det var rart, her er Theen!"

En Tjener kom ind med Theen paa en Bakke.

"Ved Du af," fortsatte hun, "at Mrs Annesley og jeg tænker paa at rejse til Fastlandet — Sydfrankrig eller Italien. Maaske vil Du lære at paaskønne mig, min kære Dreng, naar jeg har været borte i nogen Tid."

Hun lo ad sig selv, visende sine hvide Tænder, hvilket forekom mig at give hendes Ansigt et Anstrøg af Grusomhed.

"Det vil desuden være ganske morsomt," sagde hun, "at være borte fra Portmans Plads netop nu og se, hvad Resultatet bliver af min Fraværelse. Een Fare er da foreløbig afværget. Selv en saa ekscentrisk ung Dame som eders Veninde Miss Hope kan jo ikke godt opholde sig i Huset hos to enlige Ungkarle. Naa, jeg glemmer, at Onkel Wilfrid er Enkemand, — er han ikke? Men alligevel. Forholdet maa blive det samme. Naar jeg er borte, kan hun ikke være hos eder, og Sekretærposten maa staa vakant, med mindre stakkels lille Jerome bliver taget til Naade igen."

Jeg sad tavs uden at smage paa Theen, hun havde rakt mig, og saa hende skarpt og alvorligt ind i Øjnene. Efter en Pause, under hvilken hun besvarede mit Blik med et skadefro Smil, sagde jeg tilsidst:

"Din Fraværelse vil ikke hindre Miss Hope i at komme. Hvad Onkel Wilfrid har i Sinde at gøre, det ved jeg ikke. Maaske er der en eller anden Dame, han mener at kunne engagere som Værtinde i Huset, eller maaske har han andre Planer — jeg ved det, som sagt, ikke. Men Miss Hope kommer under alle Omstændigheder, saa meget ved jeg."

Paula sprang op fra sin Stol med et Skrig af Harm.

"Aa, denne Kvinde — denne Djævel i menneskelig Skikkelse!" raabte hun. "Som er kommen for at ødelægge os allesammen. Og Du — Du kommer hende til Hjælp lige-som forleden Aften. Selve Skæbnet havde lagt alt til Rette for at rydde hende af Vejen. Der kunde det Hele have faaet en Ende, uden at nogen Moders Sjel blev kompromitteret, men Du skulde komme Skæbnet paa tværs. Jo, jeg hørte det, skønt jeg ikke var med blandt dem, der ønskede hende til Lykke, fordi hun undslap. Du har baaret Dig ad som en Tosse — hører Du: en Tossed!"

"Du store Gud, Paula! Ved Du, hvad det er, Du siger?" Vi stod nu begge op og stirrede hinanden ind i Øjnene.

Hun skælvede en Kende for, hvad hun læste i mine, og hendes Læber blev hvide; men hun sagde intet.

Jeg havde ikke haft til Hensigt at komme med en Anklage imod hende. Men nu, i min Bestyrtelse over hendes grænseløse Frækhed, tabte jeg Herredømmet over mig selv.

"Saa er det altsaa, som jeg tænkte," sagde jeg. "Du har begaaet et Mordattentat!"

"Hvor tør Du udslånge en saadan Beskyldning mod mig!" raabte hun. "Slip mig. Du opfører Dig ikke som en Mand. Du lægger Haand paa mig!"

Jeg vidste ikke af, at jeg havde rørt hende.

"Du har begaaet et Mordattentat," gentog jeg. "Da Du gik for at skjule Din Harme over, at Du var bleven ydmyget, saa' Du ind i Jagtværelset, og Du saa, hvad der var sluppet ind gennem den aabne Dør ud til Haven. I samme Nu fik en forfærdelig Beslutning Herredømme over Dig. Du skrev et Par hastige Linier til den Kvinde, som Du en Gang — nej ti Gange har sagt mig, at Du hadede med det Had, der dræber; Du bad hende komme til Dig, sigende, at hvis hun ikke kom, vilde Du tro, at hun var bange. Fifftet lykkedes ganske efter Din Forventning. Da hun var kommen ind i Værelset for at se efter Dig, lukkede Du Døren i efter hende og laaede den af; og da det var gjort, saa' Du ned paa Dit Offer gennem Vinduet ved Trappen."

Jeg havde udslånget Ordene heftigt og med Tordenstemme knap vidende, hvad jeg sagde. Aldrig i mit Liv havde jeg talt saaledes til en Kvinde, endnu mindre til Paula, og hendes Øjne var fæstede paa mig med et Udtryk paa en Gang af Harm og Skræk.

"Jeg vidste ikke, at Du ogsaa var en lav Spion foruden at være en Kryster," hviskede hun tilsidst med Læber, der skælvede, saa hun knap kunde faa Ordene frem.

Hun troede aabenbart, at jeg havde set, hvad jeg i Virkeligheden kun gættede mig til.

Jeg havde, uden at vide af det, holdt et udmærket "Forhør", og nu forelaa hendes "Tilstaelse", saa godt som den behøvedes.

"Paula, hvor kunde Du?"

"Det var jo for Din Skyld, lige saa vel som min egen. Desuden jeg — jeg har jo ingenting gjort. Hun kom der jo af sig selv. Det var ikke min Sag at advare hende. Og bagefter, da jeg hørte, at Du havde taget Affære, var jeg ikke bange for hende mere. Hun vover ikke at anklage mig, hvad hun saa end mistænker mig for. Og hun kan ikke vide, om jeg havde set noget i Værelset. Jeg tør sværge, at jeg intet har set, hvis hun siger det. Og Du, Spion, som Du er, Du vil ikke vove at vidne imod mig. Det haaber jeg i det mindste. Hun vil intet sige. Dertil ved jeg for meget om hende. Og jeg siger Dig, Terry, hun kan nægte det, saa meget hun vil, hun er Fanny Edwards. Jeg er vis paa det. Desuden, der er noget, der er værre end det. Mærk dig, hvad jeg siger, hun gemmer paa en mørk Hemmelighed."

"Ikke saa mørk, i alle Tilfælde, som den. du vil have at bære paa til din Grav," sagde jeg med sørgmodig Alvor.

"Jo, Du skulde anklage mig!" svarede hun haanligt, "naar jeg har sagt Dig, at jeg handlede for Din Skyld. Du passede paa mig, Du udspionerede mig, og Du tog Affære for hende. Og nu vender Du Dig imod mig og forsvarer hende. Jeg begynder at forstaa! Hun har maaske ogsaa gjort Hovedet forstyret paa Dig? Du — Aa! at jeg ikke før har kunnet gætte mig til det! Nu læser jeg det tydeligt nok paa Dit Ansigt! Forræder! Du kommer her og anklager mig fordi — Du elsker selv denne Kvindel!"

Jeg stod og saa paa hende, tavs, harmfuld og ulykkelig.

"Naa, hvorfor svarer Du mig ikke?" sagde hun. "Du vil ikke? Jeg tvivler ikke om, at Du vil have, jeg skal tro, at det er under Din Værdighed at svare, at jeg ingen Ret har til at spørge Dig, eller sligt Nonsens, som Mænd plejer at komme med. Men jeg véd, og Du ved, det er fordi, Du ikke kan. Fordi det, jeg siger, er sandt. Nuvel, gaa til hende; jeg giver Dig mit Løfte tilbage. Du har aldrig elsket mig, mere end jeg har elsket Dig, hvilket var det samme som slet ikke, og nu er Du fri."

Inden jeg havde faaet Tid til at svare, var hun forsvunden, Døren var gaaet op og med et Brag slaaet i efter hende.

I nogle Øjeblikke blev jeg forbløffet staaende, halvveis ventende, at hun skulde komme tilbage eller sende mig et eller andet Bud. Men der kom ingen, jeg var overladt til mig selv, uvis om, hvad jeg skulde gøre.

Hvad havde jeg faaet udrettet ved at komme til Paula? I én Henseende intet, thi jeg havde ikke faaet hende til at vise det mindste Gran af Anger, hendes Sind var lige ubøjeligt.

I en anden Henseende meget. Hun havde tilstaaet sin Brøde; og skønt der kun var tre Mennesker i Verden — min Onkel, Miss Hope og jeg selv — som var vidende derom, og som jeg troede og haabede, for evigt vilde blive de eneste, der var det, gav det, bortset fra det forfærdelige deri, en vis Bero-ligelse i Sindet, at vi ikke havde gjort Uret. Til dette kom den ejendommelige, sanseløse Glæde over at være sluppen fri af en tyn-gende Lænke.

Hadde jeg Ret til at tage imod denne Frihed, spurgte jeg mig selv, tilkastet mig, som den var, i et Øjeblik uoverlagt Vrede? Kunde jeg forsvarer at tage hende paa Ordet? Var det ikke snarere min Pligt, netop nu, da jeg vidste, at hun var skyldig, og hun havde sagt mig, at hun ikke elskede mig, at klynge mig til hende for at frelse hende over denne frygtelige Krise i hendes Liv, naar hendes bedste og ældste Ven havde slaaet Haanden af hende?

Tiden gik, uden at jeg ønskede det, medens jeg saaledes stod ene med mine mod-stridende Tanker. Der var vel gaaet om-trent en halv Time, da Mrs Annesley kom hjem fra sine Visitter. Under disse Om-stændigheder blev jeg glad ved at se hende, glad ved at hun kom. Hendes Ankomst bragte paa en Gang mine Spørgsmaal ud af Verden. Naar hun var i Huset, vilde det være unyttigt at forsøge en ny Sammen-komst med Paula. Det sidste Ord var sagt, og jeg var fri!

XIX. Kapitel.

Oplysninger angaaende det falske Telegram.

Paula var gaaet. Frivillig og, som det syntes, uigenkaldelig havde hun taget Afsked med Onkel og mig. Jerome, Onkel Wilfreds Sekretær, var ligeledes borte, som det hed sig paa Ferierejse. Der var gaaet en Uge, men Onkel Wilfreds Spaadom om, at den gaadefulde Skønhed vilde komme, var endnu ikke gaaet i Opfyldelse. Hendes Optraeden syntes mere mystisk end nogensinde. Hun var ikke engang kommen til Byen, som hun havde sagt, hun vilde. Om Onkel Wilfred var vidende om hendes Gøren og Laden, vidste jeg ikke; men en Morgen ved Fro-kosten forstod jeg, efter den Maade, paa hvilken han bad Tjeneren om at gaa ud af Stuen, at min Onkel havde noget særligt at sige mig.

"Terry," begyndte han, saa snart Døren havde lukket sig efter Tjeneren, "Du kan gratulere mig."

Blodet strømmede i samme Nu til mit Hoved. Det var, som om hele Verden løb sammen i et Kaos for mine Fødder. Der kunde jo kun være een Mening med min Onkels Ord. Og skønt jeg havde sagt mig selv, at dette vilde komme, gik det mig som alle andre Mennesker — man er i Virkeligheden aldrig forberedt paa en Ulykke. Naar den kommer, kommer den altid som et Slag.

"Jeg — ønsker Dig af Hjertet til Lykke," stammede jeg. "Er det maaske ogsaa bestemt, naar — Brylluppet skal finde Sted?"

"Brylluppet? Du tror da vel ikke — men tossede Dreng dog! Jeg troede, Du kendte mig bedre. Miss Hope skal være min Datter. Hun har indvilget i, at jeg adopterer hende; hun har ingen nære Paarørende i Live. Under disse Omstændigheder forstaa Du, at Folk gerne maa vide, at hun kommer."

"Selvfølgelig."

(Fortsættes.)

ZACHARIAE^S

MAGASINER

◦ 1874 ◦

ETABLERET

Telefon 3788

◦ 1874 ◦

ETABLERET

Telefon 3788

Etablissement for moderne Herregarderobes
og tailor-made Damekostumer

*Alle nye Varer for kommende Sæson ere paa Lager
i meget stort Udvalg af Mønstre og Kvaliteter.*

Vor Afdeling for færdigsyede Garderobes
anbefaler en ualmindelig smuk og solid graameleret Paletot til 38 Kr.

Habitter (ny Jakkefacon med Spændetamp), — Jaketter og Veste af engelske Meltons,
— Stribede Benklæder i nye moderne Mønstre fra 11—19 Kr., —
Velour Hatte til 4½ Kr. og Borsalino Hatte til 8½ Kr.

Maalafdelingen anbefaler sit store Lager af nye engelske Stoffer.
Hurtig Expedition!

Obs. Hvis Krigen vedvarer Sommeren over, — vil det ikke være muligt blot tilnærmelsesvis at skaffe Stoffer til at dække Forbruget i Efteraaret, — da saavel vore egne som Udlandets Klædefabrikker ikke kunne skaffe Ulden til Fabrikationen. Vi anbefale derfor Alle at forsyne sig rigeligt med Klæder nu i Foraarsæsonen og saa snart som muligt at give os Deres Ordres, da Pintsen falder tidligt iaar, og Travlheden derfor vil blive ekstraordinær stor.

Kultorvet Nr. 16.

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELLE TIDSSKRIFTE •

Telefon Central 3788. UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16. 1ste Aargang. Nr. 9.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvartal, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, eller hos Boghandlerne.

1. Maj 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Kioskerne og paa de københavnske Banegaarde).

Charivari.

Brandere, Anekdoter, Smaahistorier,
Epigrammer, Ordsprog etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til at indsende originale Bidrag til denne Afdeling. Det af de indsendte Manuskripter, som efter vort Skøn er det bedste, præmieres med

Varer efter eget Valg til en Værdi af
6 Kroner
fra Zachariaes Magasiner Kultorvet 16.

Manuskript maa indsendes i Konvolut mrkt. Charivari- og til Redaktionen Efterretning være forsynet med Indsenders Navn og Adresse. Redaktionen forbeholder sig Ret til i Bladet at aftrykke alle indsendte Bidrag. Bidrag modtages indtil 15. Maj 1915.

Præmien er tilkendt Frøken Emilie Petersen, Korsgade 5, for følgende Charivari:
Hvilken Del af Jylland holder Vorherre ikke af?

Vestkysten; den kaster han Vrag paa.

Daniel Parsbæk jun., Englandsvej 10, 1., S.:

A.: Synes Du ikke, det er løjerligt, at der paa de danske Femkronesedler er et tysk Landskab?

B.: Er der da det?

A.: Ja, det er da et „Landskab paa Femer'n“!

Trøst i Nøden.

En gammel Enke sidder og græder ved sin nylig afdøde Mands Grav. Pludselig tørrer hun Øjnene og udbryder: En Trøst er det dog, at jeg nu ved, hvor han er henne om Natten.

Kløgtig nok.

Manden: Naa, kære Kone, hvad vil Du saa have til din Fødselsdag, Guld eller Sølv? Konen tier.

Manden: Naa, hvad vil Du helst have? Konen tier stadig.

Manden: Men hvorfor svarer Du dog ikke?

Konen: Du ved da nok, kære Arthur, at tale er Sølv, men at tie er Guld.

Kaserneblomst.

Sergenten (ved Gymnastiken): Naa 37, kan han ikke hoppe over Linen, Idiot; han maa jo ligefrem skamme sig overfor sine egne Lopper.

Det er et sløjt Postvæsen.

Studenten: Gud fri og bevare mig for det Postvæsen, vi har her i Landet; nu har jeg seks Gange skrevet til den Gamle om Penge, og endnu har jeg ingen faaet.

Af Erfaring.

A.: Deres Forlovede er en rigtig sød Pige —
B.: Hvor ved De det fra?

A.: Hvor jeg ved det fra? Herregud, jeg har jo selv en Gang været forlovet med hende i syv Maaneder.

De kan altid se, om en Mand er gift eller Ungkarl, ved at lægge Mærke til, om han bærer et lille Barn, som om det var en tændt Lampe, eller han haler af Sted med det, som om det var en gammel Overfrakke.

Konen (til sin Søn): Men hvor kunde dog din Fader skælde Hansen saa forfødeligt ud?

Sønnen: Hvorfor ikke? Hansen har ikke nær saa mange Kræfter som Far.

Vildfarende.

A.: Hvor skal Du hen?

B.: Jeg søger mig en Lejlighed.

A.: Paa denne Tid af Natten?

B.: Det er min egen Lejlighed, jeg søger efter.

Fruen: Men Stine dog! Hvordan er det, du taler til mig. Jeg har aldrig kendt Magen til Uforsømmethed. Og du siger, at du kun har tjent hos fine Fruer.

Pigen: Det har jeg ogsaa, til jeg kom her i Huset.

Det hjalp.

En ung Ægteemand beklagede sig hos sin rige Svigerfader over sin Kones Opførsel.

Sig til hende, sagde Svigerfaderen, at hvis hun en eneste Gang endnu giver Dem Aarsag til Klage, forandrer jeg mit Testamente og gør hende arveløs.

Der kom ingen Klage mere fra Sviger- sønnen.

Kandidat Petersen i Xkøbing forsyner sig selv med „tør Kost“ og spiser til Middag i et Pensionat. Af Sparsommelighedshensyn sørger han for at bevare Appetiten til Mid- dagen, hvorfor han nyder det mindst mulige hjemme. Ti'sidst blev Pensionats- fru en imidlertid ked af ham, og da han tilmed hver Dag lod hende vente en Time med Maden, gav hun ham en Opsigelse.

Men hvorfor dog? spurgte Petersen for- bavsset.

Jo, svarede Fruen, i Stedet for at komme Kl. 12 og spise for een, kommer De Kl. 1 og spiser for tolv — det kan jeg virkelig ikke staa mig ved.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig
nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig, og Abonnementsprisen er

60 Øre Kvartalet.

➤ Tegn strax Abonnement ➤

Send Rekvisition til Kontoret, 16 Kultorvet
eller til Deres Boghandler.

Bekendtgørelse i en Cykle-Tidende.
Humber Nr. 4327,
Adler Nr. 6451.
Forlovede.

Ingen Grund til Frygt.

Md. Lassen: Jeg hører, at Studenten, der har boet hos Dem i saa mange Aar, er død. Er De nu ikke bange for, at han skal gaa igen?

Md. Madsen: Ak nej, han kommer saa- mænd ikke igen — han skylder mig ti Kroner.

Lassen: Har Du hørt, at den lille Jen- sen er bleven forlovet med den meget høje Frk. Sørensen?

Madsen: Hvordan bar han sig ad med at gøre Kur til hende — brugte han en Trap- pestige eller en Telefon?

En betænksom Mand.

Ja, Ole har altid været saa god imod mig, sagde den grædende Sømandskone ved Ef- terretningen om, at hendes Mand var fal- det overbord og druknet, nu sparer han mig endogsaa Begravelsesomkostningerne.

Tror De, at De vinder den Proces om de 20,000 Kr?

Aldeles bestemt. Min Sagfører har alle- rede lejet sig en dyrere Lejlighed.

Et godt Raad.

Naar du ikke vil berøves dit gode Navn, skal du aldrig skrive det inden i en ny Hat.

En Mand købte sig en Begravelsesplads og svor, at foruden hans Familie skulde ingen „levende Sjæl“ blive begravet der.

Jeg ser, sagde Spaakonen, en mørk Kvinde, der vil volde Dem Pengesorger.

Saa til H—, mumlede unge Jensen, det er naturligvis den infame Vaskerkælling igen, der ikke vil lade mig faa mit Lintøj, uden at jeg betaler.

Ved Eksamen.

Professoren: Mit Spørgsmaal generer Dem vist?

Eksaminanden: Ikke saa meget Spørgs- maalet som Svaret, Hr. Professor.

Højst sandsynligt.

Hvad i al Verden kan vel være Grunden til, at Kirkeklokken ringer i Dag? sagde den unge Søn til sin Fader, idet de nær- mede sig en Landsby.

Hvis jeg skulde driste mig til at udtale nogen Mening om den Sag, svarede Faderen højtidelig, saa vilde jeg nærmest hælde til den paa min velovervejede Overbevis- ning hvilende Anskuelse, at Grunden nær- mest maa søges i, at der er nogen, der trækker i Tovet.

Sang og Klang.

Revue-sange, Gadeviser og anden spøgefuldt
Poesi samt passende Musik hertil.

Til denne Afdeling opfordrer vi vore Læsere til at
gde Bidrag, og vi venter os særlig interessante Resul-
tater af det gode danske Humør paa dette Omraade.
Bidragene kunne bestaa i: 1) En original kom-
poneret, let sangbar Melodi, 2) en original Sang
eller Vise, hvis Karakter er angiven i Overskriften
til denne Afdeling, eller 3) baade Melodi og Sang.
For det Bidrag, som efter Redaktionens Skøn er
det bedste, gives en Præmie, bestaaende af Varer
fra Zachariaes Magasiner, Kultorvet 16, til Værdi

10 Kroner

Manuskripterne maa indsendes i Konvolut mrkt.
„Sang og Klang“ og være forsynet med Navn og
Adresse.

Det bemærkes, at der vil blive givet Præmie
baade for Melodien og Teksten, selv om begge Dele
indsendes fra samme Haand.

Redaktionen forbeholder sig i sidstnævnte Til-
fælde Ret til eventuelt at benytte Melodien med
Udeladelse af Teksten eller omvendt, samt ad an-
den Vej at lade komponere Musik til en antagen
Tekst eller skrive Tekst til en antagen Melodi.

Papas Metode slog fejl.

- Lille Peter: „Jeg vil ha'e Hammeren.“
Mama: „Nej, — Peter kan ikke faa den.“
Papa: „Kære, du tager ikke den Dreng paa den rette Maade, — i Stedet for —“
- Lille Peter: „Jeg vil ha'e Hammeren.“
Papa: „I Stedet for at møde hans Forlangende med en absolut Nægtelse, skulde du lokke for hans slumrende Moral — aldrig vække —“
- Lille Peter: „Jeg vil ha'e Hammeren.“
Papa: „— aldrig vække Modstands-
trangen i hans unge Bryst. Benyt lidt Klogskab, og —“
- Lille Peter: „Jeg vil ha'e Hammeren.“
Papa: „Benyt lidt Klogskab, som jeg sagde, og søg at aflede hans Opmærksomhed paa anden Maade.“
- Lille Peter: „Jeg vil ha'e Hammeren.“
Papa: „Kom nu, lille Peter, og se paa de smukke Billeder her i Bladene.“
- Lille Peter: „Jeg vil ha'e Hammeren.“
Papa: „Kom nu, Peter, — Papa vil tegne en Hest og en Elefant for dig.“
- Lille Peter: „Jeg vil ha'e Hammeren.“
Mama: „Jeg synes ikke —“
Papa: „Der er ikke noget System, som absolut lykkes ved det første Forsøg, — se blot, hvor det Eksempel, du har —“
- Lille Peter: „Jeg vil ha'e Hammeren.“
Papa: „Se nu blot, hvor det Eksempel, du har givet Barnet ved altid at give efter for hans Ønsker — virker.“
- Mama: „—! —! Jeg? — aldrig! —“
- Lille Peter: „Jeg vil ha'e Hammeren.“
Papa: „Ved Papas lille Peter ikke, at hvis han fik Hammeren, vilde han maaſke slaa paa sin lille Finger, saa det bløder og gør ondt —“
- Lille Peter: „Jeg vil ha'e Hammeren.“
Papa: „— og at lille Peter maaſke kunde slaa Vinduerne itu, — eller skrabe Stolene. — Smaa søde Dreng —“
- Lille Peter: „Jeg vil ha'e Hammeren.“
Papa: „Smaa, søde —“
- Lille Peter: „Jeg vil ha'e Hammeren.“
Papa: „Kom her — (Lægger lille Peter over sine Knæ og giver ham en Dragt Klø) — Det vil lære dig!“
- Lille Peter: „Jeg (Hu—hu!) — jeg vil ha'e Ham— (Hu—hu!) —meren.“
Papa: „Marie, — gaa med Drengen og lad ham komme i Seng.“
- Lille Peter: „Jeg vil ha'e Ham—“
Papa: „For Djæveln! — her, tag saa Hammeren.“

Hvad der ikke er opfundet endnu.

Skønt det maa indrømmes, at dette og forrige Aarhundrede har været saa rigt paa Opfindelser til Gavn og Glæde for Menneskeheden, at vi har al Grund til at være fornøjede, er dog adskilligt endnu tilbage for d'Hrr. Opfindere. Nogle af de Ting, vi alle daglig har med at gøre, kunde nok trænge til Forbedring.

Et engelsk Industriblad henleder fiffige Hoveders Opmærksomhed paa følgende Opgaver, som hver for sig er Millioner værd:

Et nyt Brændselsmateriale, der kan erstatte Kullene, naar de snart slipper op.

En ny Lukkeindretning til Dørene paa Jernbanevogne.

En mere praktisk Maade at „skærpe“ Hestesko paa i glat Føre.

Noget, der kan forhindre den ubehagelige Støj ved Benyttelsen af Skrivemaskiner.

Et Cyklehjul, der ikke kan punktere.
En anden og mindre tidsspildende Maade at blanke Støvler paa.

Desuden har Lægerne en Mængde Ønsker i Retning af ny Opfindelser til Gavn for deres specielle Fag.

En Spøgelsehistorie.

Hvem der? raabte Fuldmægtig Petersen forleden Nat, da han syntes at høre nogen i Sovekammeret.

Der blev ikke svaret, og der var heller intet at høre længere.

Er der nogen?
Intet Svar.

Det er vist et Genfærd, sagde Petersen til sig selv, for han er nemlig Spiritist. Lad os prøve en Gang. (Højt): Hvis det er en Aand, der er herinde, saa vær saa god at banke tre Gange.

Der lød tre taktfaste Slag et Sted i Mørket.

Er det min salig Søsters Aand?
Intet Svar.

Er det min Moders Aand?
Tre Slag.

Har du det godt?
Ni Slag.

Er der noget, du ønsker?
Mange stærke Slag.

Er der noget, du vil mig? Skal jeg staa op?
Intet Svar.

Skal jeg høre fra dig imorgen?
Raske Slag i Retning af Døren.

Skal vi ses igen?
Han ventede længe paa Svar, men da der intet kom, vendte han sig om paa den anden Side og faldt i Søvn.

Da han kom op næste Morgen, opdagede han, at hans salig Moders Aand var gaaet med hans Ur, hans Portemonnæ og hans ny Vinterfrakke.

Løsningen paa Præmie-Rebus'en

i Nr. 7 er:

Bispebjerg Mølle.

Der indkom mange Løsninger, hvoriblandt følgende ti blev udtrukne:

Hr. *Wih. Berthelsen*, Dr. Olgasvej 57.

Hr. *Fuldmægtig C. M. Hansen*, C. L. Ib-
sens Vej 7, Gentofte.

Frk. *Marie Louise Jensen*, Rathsacksv. 18, V.

Hr. *Povl Lohmann*, Nørrebro. 222, 2. L.

Hr. *Jul. Nielsen*, N. Frihavsg. 32 B, 4. Ø.

Hr. pens. Lærer *Duban Hjorth*, Blaagaards-
gade 44, 2.

Frk. *N. Løffler*, N. Frihavsg. 88, 2.

Hr. *S. Nørresø*, Steen Blichersvej 2, 3.

Hr. Skibsingeniør *E. Bruzelius*, Østerbro-
gade 47, 2.

Frk. *Annie Klubien*, Frederiksberg Allé 50, 2.

Ny Præmie-Opgave.

Min Kone og jeg fik i Fjor i Brudegave et Linoleumstæppe til at lægge under Spisebordet. Tæppets Mønster bestod af 64 Kvadrater og saa i formindsket Gengivelse saaledes ud:

†		†		†		†	
	†		†		†		†
†		†		†		†	
	†		†		†		†
†		†		†		†	
	†		†		†		†
†		†		†		†	
	†		†		†		†
†		†		†		†	
	†		†		†		†

Sidste Flyttedag fik vi en ny Lejlighed med en større Spisestue. Min Kone købte da et Stykke Linoleum af samme Mønster med 36 Kvadrater som nedenstaaende:

†		†		†	
	†		†		†
†		†		†	
	†		†		†
†		†		†	
	†		†		†

Af begge Tæpper skal der nu laves et Tæppe med 100 Kvadrater — 10 paa den ene Led og 10 paa den anden — ved at skære det ene i mindre Stykker og lægge disse Stykker til det andet.

Kunsten ved Sammenføjningen af de to Tæpper er, at det Tæppe, der skal parteres, bliver skaaret i saa faa Stykker som muligt, samt at Mønsteret kommer til at passe. Stykkerne maa ikke drejes, men skal forblive i Stillingen A—B.

Læseren opfordres nu til at opgive os, hvorledes dette bedst lader sig gøre.

For de rigtige Løsninger af denne Opgave udsætter vi 10 Præmier, hver bestaaende af enten

- 2 Billetter til 1. Parket i „Paladsteateret“, eller
- 1 Billet til Balkonetagens Pladsloge i „Det kgl. Teater til en Eftermiddagsforestilling, eller
- 2 Billetter til 2. Etage i sidstnævnte Teater, ligeledes til en Eftermiddagsforestilling. Præmierne fordeles ved Lodtrækning.

Obs. Løsningerne, som maa være forsynede med den øverst paa denne Side anbragte Præmie-Kupon, modtages til Onsdag den 12. Maj Kl. 12 Middag.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig
nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig,
og Abonnementsprisen er

60 Øre Kvartalet.

➡ **Tegn strax Abonnement** ⚡

(Send Rekvizitionen til Kontoret, Kultorvet 16,
eller til Deres Boghandler.

En Kahytdrengs Historie.

I min Faders gamle Hus, som laa i den nedre Del af Byen, ikke langt fra det Sted, hvor der en Gang stod et Trækors, i dette gamle Hus var det, at min Bedstefader fortalte mig og mine Brødre efterfølgende Historie, som hændte den Gang, han var Kahytdreng om Bord paa et lille Handelskib ved Navn „Sally“.

Paa den Tid fandtes der ingen Dampskibe, og ethvert Skib maatte nødvendigvis føre flere store Kanoner med sig; thi det var Krigstid, og Kaperskibene sværmede omkring paa Havet, naar man mindst ventede dem. Kaptajnen paa „Sally“, som tillige ejede Skibet, var en flink og dygtig Fyr, og endvidere fandtes der et Mandskab bestaaende af 30 dristige, brave Sømænd, der var overordentlig flinke, elskede Faren med alle dens vilde Tillokkelser og ikke frygtede nogen Fjende.

„Barske og raa Fyre som de var“, sagde min Bedstefader, „havde de dog alle Hjertet paa det rette Sted, saa jeg havde intet at beklage mig over og kunde aldrig ønske mig et bedre Mandskab. Men de kunde ikke forstaa, at alle ikke besad den samme Styrke og muskuløse Kraft som de og var derfor meget tilbøjelige til at straffe den mindste Fejltagelse eller Misforstaaelse strengt, skønt jeg mangen Gang næppe forstod, at der var gjort noget, der fortjente Straf. Deres Uretfærdighed i denne Henseende gik mig nær til Hjerte, skønt jeg naturligvis ikke vovede at lade mig mærke med det, men forsøgte taalmodig at bære, hvad der ikke kunde være anderledes.“

Den Gang førte Købmændene Handel paa næsten alle Dele af Verden med Undtagelse af Ostindien og Kina, dog naturligvis efter en langt mindre Maalestok end nu, og Størstedelen af deres Formue erhvervede de ved den berygtede Slavehandel, som baade min Fader og min Bedstefader har fortalt mig mange gruopvækkende Historier om, men som jo heldigvis nu er afskaffet.

Paa den Tid min Bedstefader lod sig forhyre med „Sally“, var den bestemt til at gaa til Jamaika under Kommando af John Smith, en høj smuk Mand med et elskværdigt, hjertevindende Smil og de mest frimodige og prægtige Øjne, man kunde tænke sig. Hver Mand om Bord elskede ham og saa op til ham med ubetinget Agtelse. Skibet var bygget til hurtig Sejlads, og foruden de fire Kanoner, der var om Bord, var der udvendig paa Skibet malet nogle Kanonporte, som sete paa Afstand gav Skibet Udseende af at være endnu mere vel udrustet, end det i Virkeligheden var.

Efter at have givet disse Oplysninger, vil jeg nu fortælle Historien, saaledes som jeg hørte den fra min kære, gamle Bedstefaders Læber og om muligt forsøge at gengive den med hans egne Ord.

„Efter en Rejse, der var aldeles blottet

for Begivenheder, drev vi en lummer Sommormorgen for en svag Brise ud af Port Royals Havn for atter at tiltræde Hjemreisen, efter at vi havde løst og igen ladet Skibet med Sukker og Rom. Da vi naaede Jamaika, var den gule Feber brudt ud, og inden ret lang Tid rasede den frygteligt iblandt os. To af vore flinkeste og stærkeste Mænd blev angrebne af Feberen og afgik ved Døden, fire Dage før vi satte Sejl

Den smeltede Beg løb ned ad Takkelagen og boblede op mellem Plankerne, ja, der var en saadan Hede, at man med den største Lethed vilde have kunnet stege en Støg paa Dækket.

Da Vinden endelig blæste en lille Smule op, naaede vi snart Kuba og sejlede saa tæt ind paa Kysten, at vi kunde se Træerne og Buskene inde paa Land. Derefter sejlede vi i nordøstlig Retning forbi Bahamaerne og naaede snart ud i det aabne Hav, hvor der ikke rørte sig den mindste Vind, men alt var dødt og roligt. Havet laa udstrakt foran os, saa aldeles blottet for Liv og Bevægelse, at jeg uvilkaarlig sammenlignede det med en Mølle-dam. Himlen hvælvede sig høj og blaa over vore Hoveder — en straalende, sydlandsk Himmel uden den mindste Sky. Sejlene hang aldeles slappe fra Ræerne, og Skibet syntes at være inddysset i en drømmeløs Slummer.

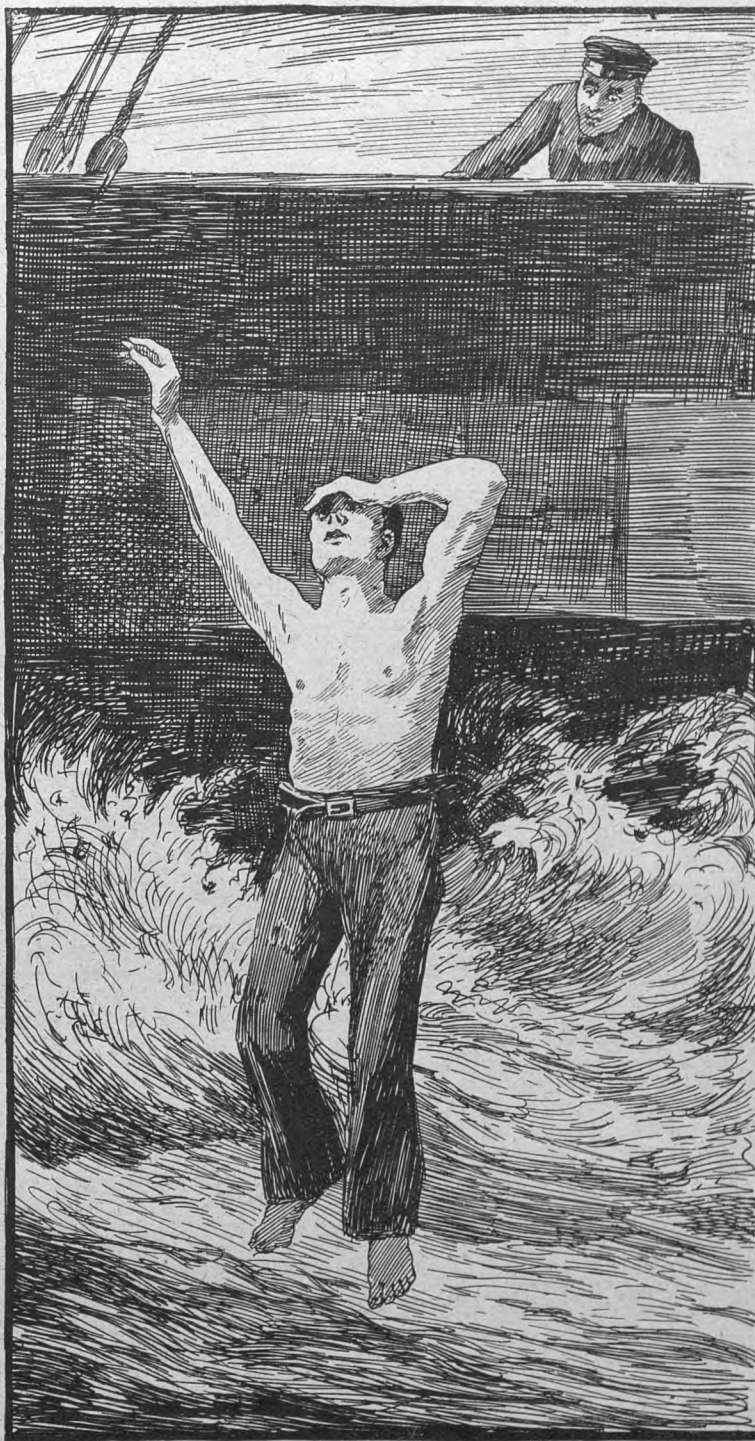
Men hvad der var endnu værre, Feberen vedblev at kræve sine Ofre, og snart var der kun fem Mand tilbage til at udrette det daglige Arbejde paa Skibet, og der var ingen Læge om Bord. Ganske vist kendte Kaptajnen lidt til Lægevidenskaben og havde et udmærket, velforsynet Medicinskab; men han kunde dog intet som helst udrette mod den forfærdelige Sygdom, og inden fire Dage var forløbne, var der af hele Mandskabet foruden Kaptajnen kun to Mand og en Skibsdreng tilbage.

Aldrig nogensinde vil stakels Tom Sharps Døds-kamp gaa mig af Minde, og endnu kan jeg tydelig se hans gullige Ansigt for mig, hvor Sveden perlede ud af hver Pore, medens hans taarefyldte Øjne, hvori der afspejlede sig en vild Fortvivlelse, søgte mine og ligesom tiggede mig om at hjælpe ham. Til sidst udstødte han nogle forfærdelige, næsten umenneskelige Skrig, der den Dag i Dag, naar jeg tænker paa ham, lyder for mit Øre.

Hver Dag var saa lang som et ondt Aar, og vi led frygteligt ved Tanken om vore elskede i Hjemmet, som aldrig vilde faa at vide, hvor eller hvorledes vi var omkomne. Jeg vil haabe, mine Læsere aldrig maa komme til at gennemgaa eller blot kende af Navn de Rædsler, som jeg har oplevet, og jeg takker Himlen, fordi der er sket saa stor Fremgang paa Navigationens og Lægevidenskabens Omraade, at slike Rædselsscener, som jeg den Gang daglig var Vidne til, nu heldigvis hører til Sjældenhederne.

Alt var stille og ensformigt Dag ud og Dag ind, Himlen lignede Havet og Havet Himlen, det hele var et eneste Blaa, dirrende af Varme og Solhede, medens hver Dag, der oprandt, bragte Død og Forfærdelse med sig.

En Aften for Sam Hardy op paa Dækket forbi den uheldige Kaptajn, som stod med Kikkerten i Haanden, og i et Anfald af Vanvid styrtede han sig over Bord og blev i samme Øjeblik slugt af de graadige Hajer, som stadig forfulgte Skibet, ventende Bytte.

I et Anfald af Vanvid styrtede han sig over Bord.

til, medens to af Matroserne blev syge den næste Dag. Alt som Sygdommen greb om sig, blev Kaptajnen mere ængstelig og nervøs. Han nænnede ikke at lade Mændene blive i Land for at gaa den visse Død i Møde, saaledes som deres Kammerater havde gjort, og mente, at det bedste, han kunde gøre, var at stikke i Søen. Men ak, han førte Smitten med sig, og „Sally“ var fra nu af et pestbefængt Skib. Næppe havde vi faaet Land af Syne, før min bedste Ven Bill Jackson døde, og hans Lig blev ufortøvet sænket i Havets Dyb. Vejret var utaalelig hedt, ikke den svageste Vind rørte sig, og Solen brændte bogstavelig alting op.

Nu begyndte ogsaa jeg at føle mig ilde tilpas, og jeg kunde af den sorgfulde Mine, hvormed Kaptajnen betragtede mig, se, at han mente, jeg ikke havde langt igen. Det var mig ikke muligt at sove mere. Søvnløs væltede jeg mig paa mit Leje og betragtede Stjernerne gennem Skylightet, idet jeg opsendte brændende Ønsker om, at et eller andet forbigående Skib vilde komme os til Hjælp. En Aften efter Solnedgang kom jeg op paa Dækket og hørte da Kaptajnen sige til sig selv, men saa højt, at jeg kunde høre det: „Det er dyre Lærepenge, den stakkels Dreng faar; men saadanne Rædsler som paa denne Rejse har jeg heller aldrig før oplevet.“

Da han fik Øje paa mig, sagde han med Taarer i Øjnene og med en Ømhed i Stemmen, som var ham ganske fremmed:

„Harry, nu er vi to ladt alene tilbage paa det store udstrakte Hav uden en eneste Sjæl i mange Miles Afstand. Du har altid været en flink Fyr, og jeg er glad over at have dig ved min Side.“

Henimod Solnedgang udaandede den sidste af Mandskabet. Ligesom de andre havde han ligget under et vaadt Sejl paa Dækket, og Kaptajnen og jeg løftede ham nu op i hans Køje, hvor vi bandt en Kanonkugle til hans Fødder, og med Taarer i Øjnene, og idet vi fremstammede en graadkvalt Bøn, kastede vi hans Legeme over Bord; thi vi turde ikke beholde ham længere paa Skibet af Frygt for, at Forraadelsen paa Grund af den stærke Hede skulde indtræde i Løbet af nogle Timer. Jeg glemmer aldrig det dumpe Plask af hans Legeme i Vandet. Nu havde vi altsaa sænket den sidste af Mandskabet ned i det Dyb, som er blevet saa manges Grav, og da jeg bojede mig ud over Rælingen og stirrede ned i Havet, syntes jeg at høre min døde Vens velkendte Stemme sige: „Farvel, Harry! Farvel min Ven!“

Og Kaptajnen, der stod ved Siden af mig, svarede, som om han ogsaa havde kunnet høre den afdødes Stemme: „Hvor han er, vil vi snart være!“

Men saaledes skulde det ikke gaa. Med god Vilje tog Kaptajnen og jeg fat paa at rense Skibet, og enhver nok saa lille og ubetydelig Genstand, der havde tilhørt nogen af de afdøde, blev uden Skaansel kastet over Bord, for at Smitten ikke skulde udbrede sig til os derigennem.

Nat og Dag skiftedes vi til at vaage, i Haab om at et Skib skulde komme forbi, som kunde tage os op, men forgæves. Vi sejlede som i Dødvande, og saa langt Øjet rakte, var der intet andet at se end Hav og Hav i det uendelige.

Vi talte sammen med en Frimodighed og Oprigtighed, som man kun kan det, naar man ser Døden lige i Øjnene, og som oftest dvalende vore Tanker ved de hjemlige Forhold og ved vore Venner og Slægtninge, som vi maaske aldrig mere kom til at se. Da den femte Nat kom, bankede vore Hjerter af Fryd, da vi saa Himlen bedækket med Skyer. Alt det livløse og døde veg lidt efter lidt bort og gav Plads for en let, frisk Brise, der, om end langsomt, dog bevægede Skibet lidt fremad. Nu var der noget at gøre, og hvor var nu vore Kammerater? Vi trængte nu haardt til deres stærke Næver og muskuløse Lemmer.

Vi lo højt af Glæde ved at se, at Skibet virkelig bevægede sig fremad. Ja, det er vanskeligt at beskrive den jublende Glæde og uudsigelige Fryd, som vi følte ved, at der var Haab om, at vi nu kunde blive frelste. Hver Nerve dirrede i os af Fryd, og Blodet strømmede atter sundt og regelmæssigt gennem vore Aarer. Hurtigere og hurtigere gled Skibet fremad, og Kaptajnen satte Kursen saa nær som muligt i den Retning, Skibene i Almindelighed følger, naar de er bestemt til Evropa“.

Saaledes ender den gamle Søhistorie, som min Bedstefader fortalte mig og mine Brødre.

Nogle morsomme optiske Illusioner.

Af de fem Sanser, ved hvis Hjælp vi er i Stand til at gøre os bekendt med Verden omkring os, er Synet ikke blot den, der skaffer os den største Viden, men det er tillige den, vi anser for mest ufejlbarlig. „Jeg er saa vis paa det, som om jeg havde set det med mine egne Øjne,“ siger man; og saa tager vort Øje dog mange Gange om Dagen fejl af Farve, Form og Stilling af de Ting, vi ser. Vort Øje kan sammenlignes med et fotografisk Camera; den fine Nethinde bag i Øjet erstatter den følsomme Plade. Men hermed hører ogsaa Ligheden op. Jo længere den fotograferede Genstand virker paa Pladen, desto tydeligere bliver Billedet, medens det modsatte er Tilfældet med Øjet — med andre Ord, Nethinden bliver træt, naar man har set paa den samme Genstand i nogen Tid, og jo lysere, mere skinnende Genstanden er, desto hurtigere gør dette sig gældende, specielt naar den er anbragt Side om Side med en mørk Genstand.

Endnu mærkeligere er det, at man heller ikke kan stole paa Øjets Opfattelse af Farverne, naar man stiller forskellige Kulører sammen. Tag et lille Stykke sort eller graat Papir og læg det paa en grøn eller gul Grund; lægger De nu et Stykke Silkepapir over det hele, vil det grønne eller det gule beholde sin Farve, men det graa vil synes henholdsvis rødt eller blaligt. En Maler vil sige, at det grønne eller det gule forlanger sin „Komplementfarve“, og faar den. Ser man en grøn Kartoffelmark paa nogen Afstand, vil de Striber af Jord, der er imellem Kartoffelraderne, og som i Virkeligheden er ganske graa og farveløse, forekomme een helt røde, fordi rødt er Komplementfarven til grønt.

Til de mest forbavsende Illusioner hører de Fejltagelser, man begaar, naar man skal bedømme den forholdsvis Højde af Linier. Hvis en lodret Linje anbringes paa en vandret af nøjagtig samme Længde, vil den lodrette Linje altid synes at være den længste. I Fig. 1 ser Linjen AB ud til at være meget længere end den vandrette Linje CD, medens de i Virkeligheden er lige lange.

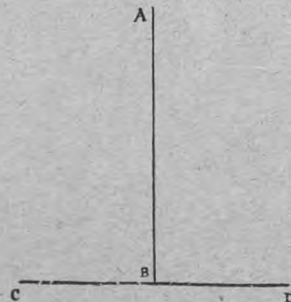

Fig. 1.

Det er en gammelkendt Spøg at bede et Menneske om at pege paa det Sted paa en Væg, hvortil en høj Hat vil række, naar man satte den paa Gulvet. Han er tilbøjelig til at tro, at en Silkehat maa være mindst saa høj som fra den ene Ende af Skyggen til den anden, og derfor vil han sætte Mærket altfor højt paa Væggen. Fig.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig, og Abonnementsprisen er 60 Øre Kvartalet.

Tegn strax Abonnement.

Send Rekvisitionen til Kontoret, Kultorvet 16, eller til Deres Boghandler.

2 viser en høj Hat, hvis Højde er lig med Skyggens Længde. Hvis De selv maaler efter paa Tegningen, vil De overbevise Dem

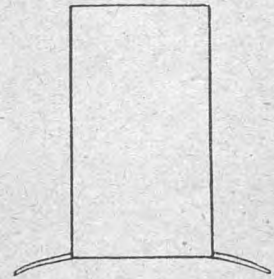

Fig. 2.

om, at det er Tilfældet. Forklaringen paa dette Sansbedrag er den, at det, vi ser fra Horisonten og opefter, er mindre end det halve af, hvad vi opfanger ud til Siderne, og hertil kommer, at det koster betydeligt mere Anstrengelse at løfte Øjet opefter end at lade det strejfe langs Horisonten. Vi opfatter med andre Ord mindre ad Gangen, naar Blikket skal gaa opefter, og det er dette, der gør, at de lodrette Linjer synes os længere end de vandrette. Se f. Eks. en Gang paa Rundetaarn og spørg Dem selv, hvor mange Gange Bredden gaar op i Højden; Resultatet vil overraske Dem, naar De maaler efter.

Et andet meget almindeligt Sansbedrag vil De finde illustreret i Fig. 3. Naar pa-

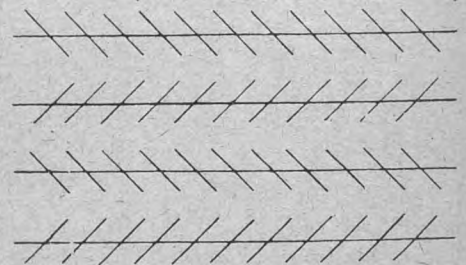

Fig. 3.

rallele Linjer krydses af en Række korte, hældende Linjer, saaledes at Rækkerne danner Vinkler imod hinanden, vil de førstnævnte Linjer synes at gaa i forskellige Retninger, idet de lange Linjer hælder nedad tilhøjre, hvis de korte Krydslinjer hælder tilhøjre, og omvendt. Naar De løfter den nederste Del af Bladet op, er Illusionen endnu bedre. Det synes komplet umuligt, at de fire Linjer kan være parallelle.

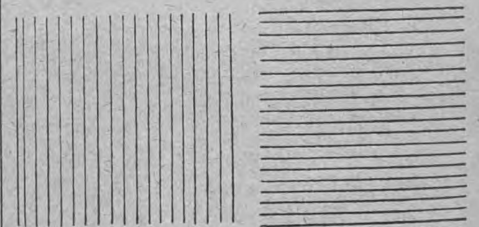

Fig. 4.

Et Kvadrat, der deles i vandrette Linjer, synes at være højere end et, der er delt i lodrette. Se Fig. 4. Hvis derfor en Mand ønsker at se høj ud, skal han gaa i vandret stribede Klæder.

Endvidere vil een Linje, der ligger mellem to korte parallelle Linjer, synes kortere, end hvis den laa imellem to, der var længere (Fig. 5). Den næste Figur viser den samme Illusion endnu mere slaaende. Lin-

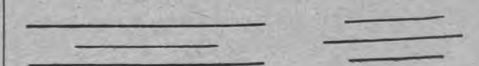

Fig. 5.

jen A B er faktisk længere end C D, men synes at være kortere (Fig. 6).

Fig. 6.

En stor Mængde Sansedebedrag skyldes Lysstraalernes Indvirkning. En stærkt belyst Genstand synes altid større og mindre bestemt i sine Omrids end en mindre lys. Saaledes vil i Fig. 7 det hvide Kvadrat synes større end det sorte. Dette har sin

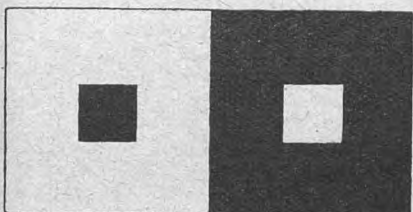

Fig. 7.

Grund i, at Lysstraalene, foruden at virke paa den Del af Nethinden, der opfanger selve Kvadratet, tillige virker paa de Synsnerver, der ligger ved Siden af; noget lignende sker paa den fotografiske Plade, naar en meget lys Genstand fotograferes. En Virkning af samme Art fremkommer, naar den Genstand, man ser paa, er saa langt borte, at Lysstraalene fra den ikke kan samles i Øjets Brændepunkt — eller hvis man er nærsynet. Er begge Dele Tilfældet, kan man komme til de mærkeligste Resultater. Hvis man f. Eks. ser paa Fig. 8 i en Afstand af 5—6 Fod, vil Cirklerne

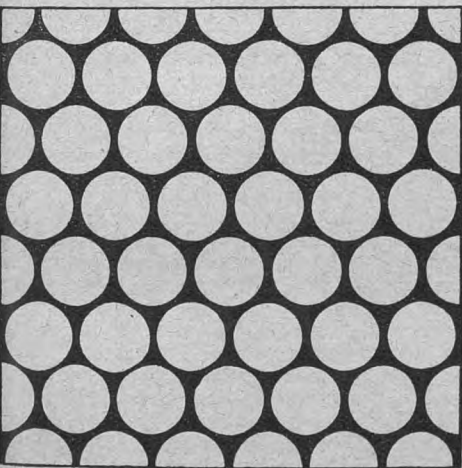

Fig. 8.

synes at svulme ud og berøre hverandre, de forvandler sig til Sekskanter som Celler i en Honningkage. En nærsynet Person vil i den samme Afstand synes, at Cirklerne flyder fuldstændig ud i et, og at hver af dem er omgivet af seks store sorte Prikker, forbundne med graa Streger.

Det er en stor Fejl, at Navnene paa vore Gader er malede med hvidt paa blaa Grund. Det samme er ganske vist Tilfældet i adskillige andre store Byer, men det bliver ikke bedre af den Grund. Paa nogen Afstand løber de hvide Bogstaver ud i eet for en; havde Pladen været hvid og Skriften blaa, vilde Bogstaverne blot have set noget spinklere ud, men de vilde have været tydelige i meget længere Afstand.

Naar vi ser paa Stjernerne om Natten, ser de ikke ud som bitte smaa, skarpt begrænsede Lysprikker, men som forholdsvis store Lyspunkter; for nærsynede Personer ser de endda betydeligt større ud. Ser man en Stjerne i et Teleskop, sker det mærkelige, at den synes meget mindre, end da man saa den med blotte Øjne; den staar blot mere bestemt. Afstanden er saa uhyre, at selv en betydelig Forstørrelse slet ikke kan mærkes.

(Fortsættes).

Den gaadefulde Skønhed.

Fortælling fra forrige Aarhundredes Slutning.

(Fortsættelse).

Saa stor var Omvæltningen i mine Følelser, saa stærk min indre Glæde over denne ny, uventede Oplysning, at jeg næppe kunde sige et Ord. Jeg frygtede desuden for, at mit Ansigt skulde røbe mig, og jeg rejste mig derfor fra Bordet. Onkel Wilfred gjorde det samme, og idet han lagde en Haand paa hver af mine Skuldre og saa mig stift i Øjnene, sagde han venligt:

„To Spørgsmaal, Terry. Har du noget imod denne Plan, for dit Vedkommende?“

„Nej, Onkel, det sværger jeg dig til.“

Jeg følte, at jeg blev rød som en Skoledreng.

„Gud ske Lov. Jeg lagde en Gang en lignende Plan for din Skyld, og den havde vi intet Held med. Paula og du passede ikke for hinanden, og godt var det, at vor Fejltagelse blev rettet, inden det var forsilde. Og nu mit andet Spørgsmaal, som dikteres af, hvad jeg ikke kan undgaa at læse paa dit Ansigt. Sig mig, min Dreng, hvorledes har dit Hjerter det med Consuelo Hope?“

„Onkel Wilfred!“ udbrød jeg.

„Tilgiv mig, men — jeg behøver vist ikke at spørge. Vi skal ikke tale mere derom, Terry, før det er Tiden til det. Nu har du jo din Frihed — Friheden til at blive lykkelig. For mit eget Vedkommende troede jeg al min Livslykke dræbt, da min Hustru og mit eneste Barn døde; men nu ser jeg, at jeg dog har taget fejl. Der kan komme en Eftersommer, Men kommer den, maa det ske gennem dig — og hende. For hendes Skyld staar jeg i Gæld til dig, Terry. Hvis du ikke havde været, havde jeg aldrig truffet hende, og nu, da vi uden Forbehold kan aabne vore Hjerter for hinanden, vil jeg sige dig, hvorfor den unge Piges Skæbne fra det første Øjeblik, jeg saa hende, syntes mig uadskillig knyttet til min. Jeg —“

„Undskyld, Sir Wilfred, der er en lille Fyr, som mere ligner en Skovtroll end en Dreng, ude i Entréen; han beder om at maatte tale med Dem i en Sag af stor Vigtighed.“

Vor fortrolige Samtale var bleven afbrudt paa et Sted, hvor min Interesse var spændt til det Yderste. I Døren stod den gamle, skikkelige Tjener med et Udtryk af Forskrækkelse i sit alvorlige gamle Ansigt.

„Jeg havde ikke ovovet at forstyrre Dem, Sir Wilfred, førend der blev ringet paa mig,“ fortsatte han undskyldende, „men jeg syntes ikke, jeg kunde lade Drengen gaa igen. Hvad han egentlig vil, har jeg ikke kunnet faa ud af ham, men saa vidt jeg forstaar, har han en Oplysning at give, eller han har fundet en eller anden værdifuld Ting, som han mener, De har tabt. Han vilde ikke sige mig, hvad han hed, men sagde, at han var kommen herind fra Landet kun for at tale med Dem, Sir.“

„Det var meget rigtigt af dig, at du holdt paa ham,“ sagde min Onkel. „Terry, vil du gaa ud og tale med ham. Jeg er helst fri for at tale med Fremmede i Øjeblikket.“

Med et undskyldende Smil forlod han Spisestuen og gik ind i sit Bibliotek, der laa ved Siden af.

„Send mig Drengen herind, Wemyss,“ sagde jeg til Tjeneren. Et Øjeblik efter kom han med en brunhaaret, pjaltet Dreng med et bredt Bondeansigt, hvori der sad et Par smaa Øjne, der lyste af Snuhed og Forsigtighed. Forøvrigt saa Fyren intelligent ud af sin Alder, og kun hans Paaklædning og hele Figur kunde give den gamle Tjener en vis Berettigelse til at kalde ham en „Skovtroll“.

Han stod og krammede sin Hue og saa foreløbig ikke paa mig, men paa det rige Møbement i Værelset. Endelig skænkede han mig sin Opmærksomhed, og jeg spurgte:

„Naa, min lille Ven, hvad var det, du vilde tale med Sir Wilfred Amory om?“

„Er De Sir Wilfred?“ sagde han afvisende.

„Nej; jeg er hans Nevø, Darkmore; men jeg kan godt tage imod den Besked, du bringer.“

„Det kan godt være, De kan; men det kan ogsaa godt være, De ikke kan, Deres Velbaarenhed. Jeg er kommen til Byen, fordi jeg skulde tale med Sir Wilfred Amory. De faar ikke et Ord ud af mig, hvis De pudser mig af. Det var angaaende et Avertissement, han havde i Witherton Avis. Det kan jeg godt sige Dem.“

„Aa!“ udbrød jeg og kunde næppe skjule min Overraskelse. „Men det er mig, der har skrevet Avertissementet. Er du den Dreng, der bragte Telegrammet, som Avertissementet hentydede til?“

„Det er nok muligt. Men sikkert er det, at det var Nummeret paa dette Hus, der stod i Avertissementet, saa jeg vidste, hvor jeg skulde finde Sir Wilfred, og skrive Breve var nok ikke saa heldigt.“

„Hvorfor ikke? Du kunde jo have sendt dine Oplysninger til Posthuset eller til Bladets Kontor, og faaet din Belønning, naar Oplysningerne havde vist sig at være tilfredsstillende.“

„Javist — to Pund Sterling hunde jeg have faaet! Men jeg har allerede faaet mere end det, for at holde Mund!“

„Nej virkelig! Du lader til at være en god Forretningsmand. Du vil altsaa handle med os om, hvad du ved?“

„Der traf De det, Deres Velbaarenhed. Ja, det var mig, der leverede det Telegram, jeg tænkte den Gang ikke videre over Af-færen, jeg troede kun, at det var en eller anden, der vilde være fri for det Besvar at bringe det paa Telegrafstationen. Men da jeg hørte om Avertissementet, vilde jeg nok tjene Pengene og fortælle, hvad jeg vidste. Men saa fik jeg Løfte om flere Penge, hvis jeg vilde la' vær' med at sige det. Saa nu er Spørgsmaalet, hvad vil De give mig for det, De vil have mig til?“

„Kunde et Beløb af tre Pund tilfreds-stille dig?“ spurgte jeg med et Anstrøg af Foragt i Tonen overfor denne lille Fyrs paa-faldende Snuhed.

„Nej; det kan jeg faa for at holde tæt. Lad os sige fem, Deres Velbaarenhed. Jeg kan ikke gøre det en Penny billigere.“

„Ikke heller vil jeg give dig en Penny mere.“ Jeg tog en Fempunds Note frem af min Lommebog og holdt den op for ham. „Lad mig saa høre, hvad du har at fortælle,“ sagde jeg. „Hvis du kan godtgøre, at det var dig, der bragte Telegrammet — og hvis du kan give en Beskrivelse af den Person, der sendte dig, skal du faa disse Penge og kan gaa igen, naar du vil.“

„Det haster ikke saa særdeles. Her er

ikke det værste Sted at opholde sig,“ svarede han, idet han med et bredt Grin lod Øjnene løbe rundt i Værelset. „Men jeg kan sagtens bevise, hvad jeg siger. Det var sidst i Oktober, samme Dag som den store Klokke i det frygtede Hus gav sig til at slaa, saa

alle Folk blev bange i Martenhead. Men Klokken var ikke begyndt at ringe, da jeg fik Telegrammet. Jeg besørgede det og var bagefter omtrent kommen hjem, da den slog første Gang. Det var Klokken fem, jeg husker det meget tydeligt.

Jeg har ingen Fader. Han var Kusk eller saadan noget i Martenhead, men han er vist død, eller hvor han er bleven af, det ved jeg ikke. Vi har ikke set ham i de sidste syv Aar, Moder og jeg. Hun har en lille Grøntforretning i Martenhead, og hun og jeg gaar i Skoven for at finde Bær og Rødder, som hun sælger. Sommetider kommer vi indenfor Voldene omkring Klosteret — det gamle frygtede Hus — og finder Sager, som ikke vokser andre Steder. De kan tro, Moder kan fortælle Dem Historier om Ting, hun har set i det Hus!

En Dag (det maa have været to eller tre Dage før den, jeg mener) kom der to fine Damer til Huset og spurgte Moder om en hel Mængde angaaende Klosteret og Folk, som havde boet der. Den yngste af dem var høj og køn, havde graa Kjole paa og lyst Haar, og saa var hun saa hvid i Huden. Den anden var saadan en løjerlig en, ikke nær saa fin, og saa havde hun paa Armen et sjovt lille Dyr — jeg har aldrig set saadant et før; det saa lige saa udenlandsk ud som hun selv.

De var skrækkelig nysgerrige efter at høre om Moders Grøntsager, og hun fortalte dem alt muligt, for hun er ikke bange for at snakke med, hvem det skal være. Jeg hørte hende fortælle dem om en Slags Rødder, som man kunde forgive Folk med, men de vilde ikke tro hende, førend hun viste dem nogle, hun just havde hos sig — men forstaar sig: den Slags sælger hun naturligvis ikke. De købte nogle Ting af hende, som hun siger er gode for Hovedpine og saadan noget, og saa gav de sig til at snakke med mig. Den unge Dame gav mig en Halvkrone, og Moder var forfærdelig optaget af hende og fortalte hele Historien om hende, der myrdede gamle Mrs. Haynes paa Klosteret, og som ligger begravet der tæt ved. Jeg hørte efter, for jeg har altid gerne villet høre den Historie, og saa var det, mens Moder fortalte, at de to Damer ved en Fejltagelse maa have faaet fat i de giftige Rødder. De var i alt Fald væk. Moder kunde ikke finde Papiret, som de var i, noget Sted.

Nok om det. Et Par Dage efter ser jeg den ældste af Damerne komme gaaende paa Vejen. Jeg stod stille og saa paa hende, da hun kom anstigende. Du store Kineser, hvor hun var styg at se paa! Hun havde et forfærdeligt Hastværk, men da hun fik Øje paa mig, raabte hun efter mig: „Hov, du der! Vil du springe hen paa Stationen med et Telegram?“ Hun stak mig en Halvkrone og sagde, at jeg maatte beholde, hvad jeg fik igen paa den, og hvis jeg besørgede det rigtigt, skulde hun eller hendes Veninde sende mig dobbelt saa meget i Morgen.

Jeg gik naturligvis med Telegrammet. Og den næste Dag kom der et Brev med Posten med en Guldment i. Jeg tænkte ikke mere paa det, undtagen hvad jeg skulde bruge Pengene til, men saa hørte jeg Folk tale om et „falsk Telegram“ og en Dusør. Naal — tænkte jeg — men jeg sagde naturligvis ingenting, men saa kom der nok et Brev, og der stod, at hvis jeg vilde tie stille og ikke svare paa Avertissementet, skulde jeg, naar fire Uger var gaaet, faa tre Pund i Stedet for de to, der var lovet. De havde holdt Ord med de forrige Penge, saa jeg tænkte, de vilde nok gøre det ogsaa denne Gang. Men saa tænkte jeg ved mig selv, at jeg kunde lige saa godt tage Deres Penge med, for jeg syntes, jeg havde Lov til det, da de havde stjaalet min Moders Rødder — hvis de da havde stjaalet dem.

Ja, Deres Velbaarenhed — nu har De faaet min Beretning. Maa jeg saa faa Pengene.

Uden at svare eller gøre noget yderligere

Spørgsmaal gav jeg ham Banknoten. Jeg var kommen i en nedtrykt Stemning ved Drengens Historie. Det var, som om en tung Vægt lagde sig paa mit Bryst og voldte mig ligefrem fysisk Smerte.

De underlige Ord, jeg havde hørt den gaadefulde Skønhed og hendes Ledsagerske veksle med hinanden hin skæbnesvangre Aften i Martenhead, randt mig i Hu og fyldte mig med bange Anelser.

Drengen havde foldet Banknoten sammen og stukket den til sig; men i Stedet for at gøre Mine til at gaa, blev han staaende og saa paa mig med et fiffigt Udtryk i sit brede Barneansigt.

„De spør“ mig ikke, Deres Velbaarenhed,“ bemærkede han, „om jeg har gemt paa de Breve, der kom fra de to Damer. Men det har jeg. Det er et Pund Sterling til, hvis De ønsker at se dem.“

Ønskede jeg det? Ja, der var jo det fortvivlede Haab, at der af de skrevne Ord kunde fremgaa noget, der undskyldte, forklarede — eller at de kunde vise sig at være fra en anden end den, som jeg kun var altfor vis paa var deres Afsender.

„Din lille Bandit!“ mumlede jeg. Men ikke desmindre fiskede jeg en Sovereign op af Lommen og kastede den til ham. Han snappede den behændigt i sin lille snavsede Haand, hvorpaa han trak to Konvolutter frem af en indvendig Lomme og rakte mig dem.

„Jeg tænkte jo nok, det var lige saa godt, jeg tog dem med,“ sagde han. „Her er de; jeg skulde næsten tro, De har faaet dem meget for billigt, Deres Velbaarenhed.“

Jeg greb Konvolutterne, og da mit Øje havde opfanget Udskriften paa den øverste, var jeg allerede paa det Rene med, at mit Haab om, at hun var udenfor Spillet, maatte opgives. Det var den samme Skrift, som jeg havde set i Fremmedbogen paa Gæstgivergaarden i Martenhead — den Haandskrift, som Consuelo Hope havde anerkendt som værende hendes en vis mindeværdig Aften hos Lady Towers.

XX. Kapitel.

En Fremmed ved Graven.

Tre Maaneder gik, og vi var inde i et tidligt Foraar. Af Grunde, som kun hun selv — eller maaske det mærkelige Væsen Miss Traill — kendte, havde den gaadefulde Skønhed ønsket, at Offentliggørelsen af det ny, nære Forhold, hvori hun var kommen til at staa til Eks-Statssekretæren, skulde udsættes, til Gammelkloster blev færdigt til Indflytning.

Stedet var blevet repareret med stor Hast. Et helt Regiment af Haandværkere havde arbejdet baade indvendig og udvendig, alt efter Miss Hopes Planer, der med Begejstring var blevet bifaldet af Sir Wilfred, lige saa hurtigt som de fremkom. Til Slut havde en halv Snes Gartnere paa utrolig kort Tid fremryllet et stilfuldt Parkanlæg udenom Bygningerne.

„Naar De kommer til at bo paa Gammelkloster,“ havde hun sagt, „vil jeg gerne, at Deres Hjem skal blive mit Hjem, hvis De vil, men ikke før. Det er maaske kun en Grille, men jeg drages til det gamle Hus af en uimodstaaelig Magt, og jeg ønsker helst, at den ny Tingenes Ordning tager sin Begyndelse der.“

Imidlertid boede hun hos Lady Towers i deres store Hus i Queensgate; en Gang imellem kom hun til os og lod, som om hun assisterede Onkel Wilfred ved hans Arbejde, men der voksede efterhaanden frem hos mig en Følelse af, at hun ønskede at undgaa mig — at hun ikke befandt sig rigtig vel i min Nærvarrelse. Selskabet havde anerkendt hende; og hendes Skønhed, det Skær af Romantik, der var om hende, og den ejendommelige, gribende Historie, hun havde skrevet, alt forenede sig for at give hende Plads blandt „den fine Verden“.

Jeg tænkte ofte paa, om Paula, der var paa Rejse med Annesleys, vidste, hvad der

var sket i hendes gamle Hjem. Vi hørte intet fra hende. Hendes Maanedspenge blev regelmæssig sendt til den Prokurator, hun saa rask havde engageret, og dette var den eneste Forbindelse imellem os.

Den formelle Adoption af Consuelo Hope som Sir Wilfred Amorys Datter skulde fejres med en Middag og et Bal, hvilket tillige skulde være den festlige Indvielse af det ny erhvervede, ny istandsatte Gammelkloster; en Dag i Midten af April skulde Festen finde Sted.

Jeg havde haft Tid nok til at besøge Stedet, medens de interessante Arbejder stod paa, men Onkel Wilfred — eller maaske var det egentlig Miss Hope — havde faaet det Infald, at jeg ikke maatte se det før Festen, naar alle Forandringer og Istandsættelser var færdige, og alt straaled i sin ny Skikkelse.

Onkel Wilfred var rejst derved Aftenen før, ledsaget af en Stab af tjenende Aander, og Lady Tower havde lovet at ledsage Miss Hope paa selve Dagen, og efter Festen at blive der en Ugestid eller mere.

Det var med en sølsom Følelse af at befinde mig midt i en Drøm, at jeg steg ud af Toget paa Jernbanestationen i Martenhead. Jeg lod min Bagage sende op til Gammelkloster og besluttede mig til selv at vandre derop til Fods. Med Forsæt havde jeg undladt at meddele, hvilket Tog jeg vilde komme med.

Den lille By laa smykket med denne henrivende Feststemning over sig, som kun Foraarstiden kan give. Himlen var en langsomt bevægelig Masse af hvidt, violet og blaat. Eftermiddagens Skygger laa som lange, blaaelige Striber tværs over det friske, glinsende grønne Græs. En Lærke steg op og sang, og hele den for mig synlige Verden gjorde Indtryk paa mig som et nyskabt Eden af røde Æbleblomster og Hvidtjørn, der skinnede som nyfalden Sne.

Efter en Stunds Forløb befandt jeg mig mellem de spredte Huse i Byens Udkant. Jeg passerede dernæst nogle smaa, nydelige Villaer, halvt skjulte af blomstrende Guldregn, og tilsidst befandt jeg mig paa Hovedvejen, der under de store, blomstrende Kastanietræer førte op til Gammelkloster.

Et Stykke foran mig paa Vejen kørte en Vogn, højt belæsset med Møbler og Husgeraad; tilsidst standsede den udenfor en malerisk lille Villa, beliggende lige overfor Gammelkloster.

Jeg erindrede mig denne Bygning fra mit første Besøg her i Efteraaret, havde hørt at den kaldtes „Reden“, og at den henstod ubeboet. Nu var der altsaa nogen, der flyttede ind i den. Navnet var ikke ilde valgt. Den lille, lave Villa saa lun og indbydende ud. Ud til Vejen var den dækket bag et pænt klippet Tjørnehegn, men fra dens øverste Vinduer kunde man overse saavel Vejen som den smalle Sti, der paa den anden Side af Villaaen førte til Gammelkloster.

Jeg bøjede bort fra Vejen for at følge denne Sti, der næsten var skjult under Græsset, og idet jeg passerede forbi, kastede jeg et nysgerrigt Blik op til „Reden“, grundende over, hvem de ny Beboere vel kunde være — om det var Bekendte eller

Fremmede, der saaledes skulde være Onkel Wilfreds nærmeste Naboer. Paa en Gang standsede mit Øje ved noget rødt mellem Gardinerne i et af Vinduerne.

En Kvinde i højrod Dragt kiggede ud paa mig. Men knap havde jeg faaet set et Glimt af et Hoved med mørkt Haar, før Gardinerne blev trukket tættere sammen, saa at kun en Anelse af det røde skimtedes igennem dem.

Overrasket over at det fremmede Væsen tydeligt nok ønskede sig uset af mig, saa jeg paa Huset endnu mere nysgerrig end før. Det varede et Øjeblik, saa blev en Dør aabnet, formodentlig for derigennem at føre Genstandene ind i Huset fra Møbelvognen, der just holdt derudenfor. Jeg kunde se en lyslokket ung Pige med Forklæde og Kappe paa; men pludselig blev Døren slaaet i igen.

Det røde bag Gardinet var samtidigt forsvundet.

Jeg fortsatte takkefuld min Gang. Hvilken Grund havde min Onkels Naboer til at skjule sig for mig?

Der var ingen, der ventede mig til nogen bestemt Tid, og jeg vandrede derfor paa maa og faa omkring i Terrainet for at se mig om. Jeg kom ud paa Engen og nærmede mig det ensomme Træ, hvis Grene skærmende bredte sig ud over Mordersken Florence Haynes' Grav.

Det var ikke for at se denne Grav igen, at jeg var kommen denne Vej. Jeg betragtede det vedblivende som en Skam, at Gammelkloster skulde afgive Hvilested for en saadan Kvinde, som hun havde været. Men der var kommen en Lyst op hos mig til at gaa denne Vej engang endnu, at vandre ad Stien op til Klosteret forbi „Abbots Mølle“, og ved hvert Skridt genkalde mig i Erindringen den Aften, da jeg gik her med den mystiske Consuelo Hope.

Til min Overraskelse opdagede jeg paa en Gang, at jeg ikke befandt mig alene paa denne Vej. Billedet af en høj, rank Mand tegnede sig som en Silhouet paa den solbeskinne, gulgrønne Baggrund af det lave Buskads, og jeg kunde se, at han stod stille med bøjlet Hoved og Hænderne paa Ryggen tæt op til det Sted, hvor Graven befandt sig.

Han stod med Ryggen til mig, og skønt jeg nærmede mig Stedet med temmelig lydelige Skridt, syntes han ikke at lægge Mærke til min Ankomst. Jeg var just kommen nær nok til at se, at han var ung, mørkhaaret og velklædt, da den knagende Lyd af en tør Kvist, jeg var kommen til at træde paa, fik ham til at dreje Hovedet. Denne Bevægelse viste mig et Ansigt af den Slags, man aldrig glemmer, naar man en Gang har set det. Selv om han ikke havde vendt sig halvt om og var vedbleven at betragte mig, medens jeg kom nærmere, vilde jeg have kendt dette Ansigt igen efter tyve Aars Forløb. Det forekom mig i første Øjeblik, at det vilde være umuligt at tænke sig et Ansigt, der var smukkere. Det var næsten for kønt til en Mand. Haaret var adskilligt længere, end Englændere plejer at have det. En temmelig lav Pande skinnede snehvid frem under en blød Filthat, der var skudt lidt tilbage i Nakken, den øvrige Del af Ansigtet var let broncefarvet. Næsen var krum, Kinderne glatte og med dybe Smilehuller, Læberne, som intet Over-skæg dækkede, var usædvanlig røde i Farven; Øjnene var — mærkeligt nok til det mørke Haar — ganske lyseblaa. Man kom ved Synet af denne Mand nærmest til at tænke paa en af disse Skuespillere, der gør Hovederne forrykte paa unge Piger.

Jeg anslog hans Alder til henimod tredive Aar, men der var over Mandens Person noget svageligt og slapt, som hos endnu ikke udviklede Ynglinge, der har vokset for stærkt.

I første Øjeblik ventede jeg, at han skulde have talt til mig, og sagtne min Gang for det Tilfælde, at han skulde gøre det. Men efter at have aabnet Læberne halvt, medens de store blaa Øjne spørgende hvilede paa mig, sænkede han pludselig Hovedet og fjernede sig med hurtige Skridt. Han slog ind paa den Vej, hvorfra jeg var kommen, og da han var naaet et Stykke fra mig, kunde jeg ikke lade være med at følge efter ham. Jeg havde faaet

Lyst til at se, om han muligvis hørte til i Villæen, som jeg nys havde passeret.

Uden at se tilbage, sprang han over en Stente, og ankommen til denne blev jeg staaende, saa ham gaa tværs over Engen og — ganske rigtig — forsvinde ind i „Røden“.

Saa vendte jeg om og gik atter hen til Graven, der gemte de jordiske Rester af Florence Haynes. Da jeg sidst havde set den, hin mørke, kolde Oktobernat, havde den set yderst forladt og forsømt ud. Græs og Ukrudt havde skjult den lille Jordhøj; Navnet paa Stenen var skjult under vilde Grene, og jeg erindrede, hvorledes en sød lille Haand med Perlehandske havde bøjet dem til Side. Nu var alt forandret. Græsset i Engen voksede vildt som før, men Graven var gjort i Stand og plejet, og der var blevet plantet Blomster. Det grønne Mos paa Stenen var skrabet af, saa at Skriften stod tydelig og klar paa den hvide Flade, og ved Foden af Stenen var der lagt en stor, frisk Buket Roser.

Var det den Fremmede, der havde lagt disse Blomster her, og hvis saa var, i hvilket Forhold stod han til den døde Morderske, siden han saaledes interesserede sig for hendes Grav? Det gjorde mig næsten ondt at se disse uskyldige Blomster profanerede ved at dække over de grufulde Minder, der knyttede sig til den lave Skabning, der laa dernede, og ude af Stand til at komme i den Stemning, jeg havde tænkt, forlod jeg Graven og gik videre.

De gamle Træer udenfor Abbots Mølle, var blevne beskaarne for deres talrige vilde Skud, og Vandet i Mølledammen var ikke længer dækket af det tykke, grønne Slim som før. Stedet saa ud, som det antagelig havde set ud for hundrede Aar siden, da Gammelkloster endnu stod i sin oprindelige Skikkelse.

Foran mig laa de store Græsplaner, bløde at se til som smaragdgrønt Fløj, i hvilket store Bede af røde Tulipaner skinnede i Eftermiddagens Sol. Jeg kunde se de store Sten, midtvejs mellem Huset og Floden, hvor jeg stod hin Efteraarsaften, da Taagen laa over Engen, og jeg hørte Taarnuret forkynde, at Klokken var fem.

Der voksede friske Blomster omkring Stenen nu, og skønt det gamle graa Stenhus hævede sig alvorligt og respektindgydende frem af Omgivelserne, som passede det ikke rigtig til den livsglade Foraarspragt, var der dog noget uforklarligt festligt og indbydende over det.

Hvoraf dette kom, kunde jeg næppe forklare, hvis nogen havde spurgt mig. Men da jeg nærmede mig den aabne Hovedindgang, fandt jeg mere paaviselige Udsmykninger af det gamle, ærværdige Hus. Store blaa-hvide kinesiske Vaser var opstillede rundt omkring; der var kommet Gardiner i alle de nøgne Vinduer; over Hovedindgangen var der anbragt en stor Markise af rød- og hvidstribet Sejldug, og fra Stenbroen, hvor Vognene kørte op, var der lagt et rødt Tæppe hen til den svære Egetræsdør med Jernhængslerne.

Indenfor var der nogen, der spillede paa et Piano. Og medens Musikken tydeligt naaede ud til mig, og jeg stod stille for at lytte til den, studede jeg ved, at den store Klokke i Taarnet plueselig begyndte at slaa. Fem taktfaste, kraftige Malmslag, efterfulgte af et fjært hændende Ekko, rundede ud over mit Hoved.

Lyden af en munter Latter ovenfra fik mig til at se op, og med Øjnene blændede af Solglimtet paa Taarnurets forgyldte Visere, saa jeg tydeligt noget bevæge sig underneden; i et Vindu i Taarnet viste sig paa en Gang to Hoveder — min Onkels og Consuelo Hopes!

Hans Haar skinnede hvidt i det stærke Lys, der faldt paa det, men hendes lyste i Guldglans som selve Solen. Jeg vidste ikke noget om, at hun skulde være i Huset. Jeg havde tænkt mig, at hun vilde komme en Gang hen paa Aftenen. Men der var hun. Og hun saa igen leende ned paa mig.

„Jeg har lært Sir Wilfred, hvordan Uret trækkes op,“ raabte hun. „Han vilde gerne vide, hvor jeg selv lært det, men det maa vente til en anden Gang. De kan godt faa et Kursus en Dag, hvis De ønsker det.“

Da hun holdt inde, saa jeg hende føre sin venstre, perlebehandskede Haand til sin Hals, og idet hun løsnede en Rose, der var fastgjort der, kastede hun den ned til mig. Den faldt paa Jorden og mistede i Faldet de halve Blade, og da jeg bøjede mig ned for at tage den op, saa jeg, at den havde den samme gule Farve som de Roser, jeg havde set henlagt paa Morderskens Grav.

Skulde det være den gaadefulde Skønhed, spurgte jeg mig selv, der har lagt disse Blomster der?

XXI. Kapitel.

Hvad der hændte paa Ballet.

Middagen var forbi. Skaalen for Sir Wilfred og hans smukke Adoptivdatter var bleven udbragt, og mange fortræffelige smaa Taler var holdte. Og naar Festen var endt, og Selskabet draget hver til sit, vilde — det vidste jeg — Sladderer faa travlt med Sir Wilfred Amorys Affæren. Men naar han ikke brød sig derom, hvorfor skulde jeg saa?

Rundt om i Haven og Parken hængte store kinesiske Lygter, der skinnede som Juveller mod Aftenhimlens purpurrøde Skyer. Markisen var kantet med smaa orientalske Lamper. Fra et eller andet Sted i Haven lød en dæmpet Musik af en Harpe og en Violin. Og paa Buskadsernes mørke Baggrund skinnede de røde og gule Blomster.

Hver Øjeblik kørte en Karet op for Døren for at tomme for de Gæster, der havde valgt at komme tidlig til Ballet. Alle Soveværelser paa Gammelkloster var optagne for Natten, og for alle dem, der var i Gæstgivergaarden, vilde der ogsaa blive Brug. Men ingen vilde, da nu Paula var borte, misunde mig det frygtede Værelse i Taarnet, hvor jeg skulde sove.

Det store Værelse, som, da Stedet endnu var Kloster, havde været Spisesal, var nu Balsal med hundrede straalende Lys, der spejlede sig i det blanke Parketgulv. Ved Siden af var der en bred, med høje Palmer udstyret Korridor, der ogsaa førte til den store Selskabssal, og i denne stod Consuelo Hope ved Sir Wilfreds Side.

Aldrig havde hun været saa smuk! Som sædvanlig var hun klædt i graat; men i Aften var den graa Farve gennemsigtig, perlegraa som Sommernattens Maaneskin. Hvad Stof hendes Dragt var af, vidste jeg ikke; men den bølgede om hende som en Taagesky, ud af hvilken hendes vidunderlige Ansigt og Hals og Arme lyste med næsten overnaturlig Dejlighed. Jeg kunde have knælet for hendes Fødder og bønfaldet om hendes Kærlighed, glemmende al min Tvivl, al min Mistanke.

(Fortsættes.)

ZACHARIAE^S

MAGASINER

◦ 1874 ◦

ETABLERET

Telefon 3788

◦ 1874 ◦

ETABLERET

Telefon 3788

Etablissement for moderne Herregarderobes
og tailor-made Damekostumer

*Alle nye Varer for kommende Sæson ere paa Lager
i meget stort Udvalg af Mønstre og Kvaliteter.*

Vor Afdeling for færdigsyede Garderobes
anbefaler en ualmindelig smuk og solid graameleret Paletot til 38 Kr.

Habitter (ny Jakkefacon med Spændetamp), — Jaketter og Veste af engelske Meltons,
— Stribede Benklæder i nye moderne Mønstre fra 11—19 Kr., —
Velour Hatte til 4½ Kr. og Borsalino Hatte til 8½ Kr.

Maalafdelingen anbefaler sit store Lager af nye engelske Stoffer.
Hurtig Expedition!

Obs. Hvis Krigen vedvarer Sommeren over, — vil det ikke være muligt blot tilnærmelsesvis at skaffe Stoffer til at dække Forbruget i Efteraaret, — da saavel vore egne som Udlandets Klædefabrikker ikke kunne skaffe Ulden til Fabrikationen.

Vi anbefale derfor Alle at forsyne sig rigeligt med Klæder nu i Foraarsæsonen og saa snart som muligt at give os Deres Ordres, da Pintsen falder tidligt iaar, og Travlheden derfor vil blive ekstraordinær stor.

Kultorvet Nr. 16.

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELT TIDSSKRIFT •

Telefon Central 3788. UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16. 1ste Aargang. Nr. 10.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvartal, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, eller hos Boghandlerne.

15. Maj 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Kioskerne og paa de københavnske Banegaarde).

Charivari.

Brandere, Anekdoter, Smaahistorier, Epigrammer, Ordsprog etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til at indsende originale Bidrag til denne Afdeling. Det af de indsendte Manuskripter som efter vort Skøn er det bedste, præmieres med

Varer efter eget Valg til en Værdi af 6 Kroner

fra Zachariaes Magasiner Kultorvet 16.

Manuskript maa indsendes i Konvolut mrkt. »Charivari« og til Redaktionens Efterretning være forsynet med Indsenders Navn og Adresse.

Redaktionen forbeholder sig Ret til i Bladet at afstrykke alle indsendte Bidrag.

Bidrag modtages indtil 27. Maj 1915.

Præmien er tilkendt Frøken Dagny Clara Allestrup, Johnstrups Alle 6, 1. Sal, for nedenstaaende:

Et mystisk Brev.

* Som du ved, hersker der stadig den Mening blandt Folk, at der skal være * Uenighed, mellem min Mand og mig. Jeg vil nu søge at gendrive disse falske Rygter og * aabent og ærligt fortælle dig, at jeg vander min Fremtid i Møde med Glæde, thi jeg * trives bestandig, Kære. Vi har det saa u-beskrivelig godt og fredeligt og lever saa * hyggeligt sammen, som nogen kan tænke sig, og saadan kan enhver faa det, der bare vil. * Jeg vil derfor raade dig til aldrig at afslaa noget Ægteskabstilbud, men snarest * gifte dig, hvis du da vil leve lykkelig. Og kunde du blot faa en Mand som min. * Jeg forsikrer dig, du vil komme til at føle dig saa lykkelig, og du vil aldrig * angre den Dag, du gik hen og giftede dig, men altid tænke tilbage paa den med Glæde. * Med en Mand som min vil du blive fornøjet, altid være fornøjet og blive elsket og * agtet af alle Mennesker, Slægt og Venner. Det skal du tænke lidt nærmere over. * Vi lever som sagt bestandig sammen som Venner, har et Køretøj og en sød lille * Hund og Kat. Vi arbejder kun lidt, thi min Mand er rig, og ingen skal sige, at * vi lever af andre Folks Slid og Slæb. Sligt kunde jeg virkelig ikke tænke mig. * Min Mand er sikkert den største Praktiker i sit Fag, ja den største Praktiker, som findes paa denne Jords Overflade. Han er meget dygtig og er et sandt Geni. * Naar jeg ser ham, tænker jeg altid paa Salomon eller paa den barmhjertige Samaritan og lignende lige saa udmærkede Mænd. Brændevin smager han saa godt som aldrig. * Intet i Verden elsker han saa højt som mig og har aldrig vist Tilbøjelighed til * at drikke. Han har altid været usædvanlig punktlig og aldrig delt Selskab med nogen * beruset eller holdt Spektakel i Huset.

Huslig Hygge sætter han megen Pris paa. * Kort sagt, jeg har faaet mig en meget ualmindelig sparsommelig, stræbsom, god og * ordentlig Mand. Vor lille Søn er ogsaa en god og fornuftig Dreng og er sjælden * uartig. Han ligner fuldstændig sin Fader. Han bliver nok til noget med Tiden. * Hils Moder og sig, at jeg er saa u-beskrivelig glad og rask og føler mig saa * lykkelig som nogen.

Din hengivne
Anna.

Kære Læser.

Dersom du vil vide, hvorledes den stakels Anna, hvis Mand var en stor Tyran af en voldsom og brutal Natur, i Virkeligheden havde det, — saa læs Brevet en Gang til — men spring hveranden Linie over.

Et Nutids-Frieri.

Den unge Mand (for sig selv): Endelig er jeg alene med hende. Nu kan jeg fortælle hende, hvor meget jeg elsker hende og bede hende blive min. Ak, vidste jeg bare, hvad jeg skulde sige.

Den unge Pige (for sig selv): Ak, nu frier han sikkert. Jeg er saa bange og nervøs. Han vil naturligvis være frygtelig højtravende. Jeg vil da ikke haabe, han falder paa Knæ. Min Gud, hvorfor siger han ikke noget? Jeg maa bryde denne frygtelige Tavshed. (Højt): Har De nogensinde været udenlands?

Den unge Mand (smilende): Nej, jeg har tænkt at vente til min Bryllupsrejse.

Den unge Pige: Det var da morsomt, det har jeg ogsaa.

Den unge Mand: Saa kan vi maaske komme til at rejse sammen?

Den unge Pige: Tror De, Deres tilkommende Kone gaar ind paa det?

Den unge Mand: Ja, hvis De vil være min Kone?

Ved Kirkedøren.

Hvorfor bliver De ved at se ned af mine Benklæder, Smith?

Jeg er ærligt talt bange for, at De en Dag skal tabe dem.

Tab dem? Hvad er det for Snak — hvorfor det?

Jo, jeg har lagt Mærke til, at De altid, naar Kirkebøssen kommer til Dem, lægger en Bukseknep i den.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig, og Abonnementsprisen er

60 Øre Kvartalet.

➡ Tegn strax Abonnement. ⬅

Send Rekvisitionen til Kontoret, Kultorvet 16, eller til Deres Boghandler.

Aarsag og Virkning.

En Læge fulgte en af sine Patienter til Graven. En af Følget bemærkede, at det var første Gang, han havde set Aarsagen følge efter Virkningen.

En kold en.

En Mand, der fornylig er bleven gift med en fransk Dame, staar i den Grad under Tøflen, at han, naar hun holder Gardinprædiken, maa hente sit Leksikon og slaa hvert Skældsord efter, som han ikke forstaar.

Opvarter: Hvor bliver den Skildpadde af? Det er over en halv Time siden, jeg bestilte den.

Opvartereren: Nu kommer den straks, Herre, men De ved nok, at Skildpadder er noget langsomme af sig.

Efter Hvædebrødsdagene.

Han: Var der ikke en eller anden Idiot, der gjorde Kur til Dig, inden vi blev gifte?

Hun: Jo, én.

Han: Saa var det s'gu meget kedeligt, at Du ikke tog ham.

Hun: Jamen, det gjorde jeg jo.

Ballade.

Jeg skrev en Fortælling, jeg syntes var god, til Bladet jeg gik med den glad og fro,

pen.
ad Trap-
op
kom
jeg
dan
og
saa-
pen.
Redaktøren han var i daarligt Humør — det har han saa ofte været for —
Og saadan jeg kom ned ad Trappen!

Sang og Klang.

Revueange, Gadeviser og anden spøgefuld
Poesi samt passende Musik hertil.

Til denne Afdeling opfordrer vi vore Læsere til at
gde Bidrag, og vi venter os særlig interessante Resultater af det gode danske Humør paa dette Omraade.

Bidragene kunne bestaa i: 1) En original komponeret, let sangbar Melodi, 2) en original Sang eller Vise, hvis Karakter er angiven i Overskriften til denne Afdeling, eller 3) baade Melodi og Sang.

For det Bidrag, som efter Redaktionen Skøn er det bedste, gives en Præmie, bestaaende af Varer fra Zachariaes Magasin, Kultoret 16, til Værdi

10 Kroner

Manuskripterne maa indsendes i Konvolut mrkt. „Sang og Klang“ og være forsynet med Navn og Adresse.

Det bemærkes, at der vil blive givet Præmie baade for Melodien og Teksten, selv om begge Dele indsendes fra samme Haand.

Redaktionen forbeholder sig i sidstnævnte Tilfælde Ret til eventuelt at benytte Melodien med Udeladelse af Teksten eller omvendt, samt ad anden Vej at lade komponere Musik til en antagen Tekst eller skrive Tekst til en antagen Melodi.

Kan De holde paa en Hemmelighed.

En fransk Filosof har en Gang sagt, at en Mand holder bedre paa andres Hemmeligheder end paa sine egne, medens det omvendte er Tilfældet med Kvinderne. Og saa hedder det alligevel, at Franskmandene er saa galante mod Damerne!

Ingen Mennesker er saa glade for Hemmeligheder som de, der har i Sinde at lade dem gaa videre. Det er ligesom visse let-sindigt anlagte Personer, der kun er begærlige efter Penge for straks at kunne forøde dem.

Et sjældnere forekommende Motiv til at fortælle en anden en betroet Hemmelighed er nedenstaaende, som vi hørte for nogen Tid siden.

Men bedste Petersen, siger en yngre Grosserer bebrejdende til en af sine Bekendte, hvorfor har Du nu fortalt Sørensen den Hemmelighed, jeg betroede Dig?

Jo, ser Du, jeg kunde ikke holde paa den selv, og saa gav jeg den til en, der kunde.

Hemmeligheder er i det hele taget daarlige Aktiver. Realiserer De dem, taber de al Værdi, og beholder De dem, giver de intet Udbytte.

Til Slutning en lille Anekdote fra et Provinshotel. En gift Handelsrejsende er beskæftiget med at skrive et Brev, som han omhyggeligt forsegler.

Hvad er det for en interessant Skrivelse, Du har travlt med? spørger en af hans Kolleger.

Det er et Brev til min Kone om noget, der haster.

Men hvis hun nu ikke aabner det straks? Det er jeg sikker paa, hun gør.

Hvorledes det?

Jeg har adresseret Brevet til mig selv og skrevet „Privat“ med store Bogstaver i det ene Hjørne.

Kortfattet.

En Redaktør i London kaldte sent om Aftenen en af sine Reportere til sig. „Der skal være sket en Ulykke nede ved Portsmouth.“ sagde han. „Maskinen i en Damp-er eksploderet, og nogle Mennesker dræbt. Naar De tager med Toget 11,40 fra London Bridge, kan De naa at sende os en telegrafisk Beretning, inden vi slutter Bladet i Nat; vi maa se at være forud for de andre Blade. Men gør endelig Telegrammet kortfattet. (Redaktøren var nemlig meget bange for at give for mange Penge ud.)

Reporteren begav sig af Sted, og Klokkeren halv tre om Morgenen arriverede følgende Telegram til Redaktionen:

Forfærdelig Eksplosion. Skibet „Melpomene“. Dampkedlen tom. Maskinmesteren fuld. Begravelse i Morgen.

En uheldig Annonce.

Et rejsende Skuespillerselskab agtede en Gang sidste Vinter at give en Forestilling i en af vore Landsbyer, der er saa vidt fremskreden, at den har sin egen Avis med tilhørende Trykkeri. Et Par Dage før Forestillingen skulde finde Sted sendte Selskabets Direktør en Annonce til den nævnte Avis, affattet i hans sædvanlige Reklamestil. Trykkeriet var imidlertid temmelig fattigt paa typografisk Materiale, og da Annonden skulde sættes, viste det sig, at alle Udraabstegnene var gaaet med til Bladets Tekst, hvilket var højst uheldigt, da Manuskriptet netop var meget stærkt forsynet med Udraabstegn.

Men Annonden skulde i næste Dag; der var ikke Tid til at sende den tilbage og faa den omredigeret, saa man maatte hjælpe sig med, hvad man havde, og da Direktøren saa sin Annonce i Bladet, havde den faaet følgende Udseende: „Enorm Succes?? Hovedstadens sidste Nyheder??? Kolossal Tilstrømning overalt, hvor Selskabet har optraadt???? Første Klasses Kunstnere og Kunstnerinder????“ o. s. v.

Manuskriptets Udraabstegn var blevne ombyttede med Spørgsmaalstegn, hvilket jo gjorde Reklamen temmelig tvetydig.

Næsten for galt.

En gejstlig Embedsmand i London opdagede forleden Dag, medens han spaserede i Regent Street, at hans Ur var blevet rapped af en Lommetyv. Da Uret havde stor Værdi for ham, averterede han straks i et af de mest udbredte Blade, at han betalte en god Dusør til den, der bragte ham det igen.

Der gik nogle Dage, saa meldte der sig en Mand, der ønskede at tale med ham under fire Øjne, og til Højerværdighedens behagelige Overraskelse leverede Manden ham hans Ur tilbage.

Han stak Uret i Lommen, tog sin Tegnebog frem og gav Manden det dobbelte af den udlovede Dusør.

Manden fjernede sig, rørt takkende, og Højerværdigheden ilede ind for at vise sin Kone den tilbagekomne Skat.

Hvem skildrer hans Følelser, da han griber i sin Lomme og mærker, at Uret er borte igen — Gavytven havde nu baade Uret og Dusøren!

Løsningen paa Præmie-Logogriften

i Nr. 8 er

HØRSHOLM.

For næstsidste Gang i denne Sæson præmierer vi med Teaterbilletter. Følgende 10 blev ved Lodtrækning udtrukne:

- Hr. Chr. N. Bruhn, Østervoldgade 7.
Hr. F. Seerup, St. Marcusallé 6.
Frk. Karen Heidemann, Walkendorffsgade 22, 2. Sal.
Hr. N. P. Andersen, Nansensgade 52, 1. Sal.
Hr. E. Jørgensen, Korfuvej 11, St.
Hr. S. N. Kruse, H. C. Ørstedsvvej 14.
Hr. P. F. Honoré, Rosengaarden 14.
Frk. E. Gegner, H. C. Ørstedsvvej 20, 2. S.
Hr. Holger Clausen, Niels Juelsgade 15, 3. Sal.
Hr. Fuldmægtig J. Hoegh-Guldberg, Amaliegade 43.

Hvad et Træben kan bruges til.

En Gartner, hvis praktiske Sans absolut overskyggede hans Skønhedssans, havde det Held eller maaske Uheld at gifte sig med en Kvinde, som medbragte i Ægteskabet et Træben.

En Ven bebrejdede ham dette Valg, men hans Svar var ret betegnende for hans Livsfilosofi.

„Hør, min Ven“, sagde han, „om Smagen kan der jo disputeres, — men hun er i al Fald til stor Nytte for mig i Saatiden, naar jeg tilsaar mit Gartneri med alle Køkkenurter, — thi saa kan hun gaa foran og lave Hullerne med sin „Stump“, imedens jeg følger efter og lægger Frøet i Hullerne — stor Tidsbesparelse.“

Korte Notitser.

Franske Bønderkoner vasker Ansigtet i Smør og bruger kun sjældent Sæbe og Vand, hvorved de holder Huden hvid og blød.

Man spiser 20 pCt. mere Brød i koldt end i varmt Vejr.

Præmie-Logogrif.

5. 6. 7.

Find her et Dyr i fjerne Egne

1. 3. 2.

og et herhjemme, allevegne.

3. 4. 5. 6.

De fire maa hos Fisken søges,

3. 7. 5.

ved disse Bondens Velstand øges.

3. 2. 6.

De tre et Træ repræsenterer,

1. 6. 7. 5.

de fire paa vort Tøj generer.

5. 3. 7.

Om dem vi ikke gerne hører,

5. 3. 2. 6.

og de maa nævnes blandt Kulører.

3. 2. 5.

Os Plage tidt de tre forvolder,
af 1 til 7 vi alle holder.
Hvis Gaaden løse du formaar,
et Kort til Tivoli du faar.

For de rigtige Løsninger af denne Logogrif udsætter vi 2 Præmier, hver bestaaende af et Sæsonkort til Tivoli.

Obs. Løsningerne, som maa være forsynede med den øverste paa denne Side anbragte Præmie-Kupon, modtages til Lørdag den 29. Maj Kl. 12 Middag.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig
nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig,
og Abonnementsprisen er

60 Øre Kvartalet.

➡ Tegn strax Abonnement. ⚡

(Send Rekvizition til Kontoret, 16 Kultoret,
eller til Deres Boghandler.)

Smaafortællinger,

korte Historier, spændende Episoder interessante Selvoplevelser morsomme Hændelser, satiriske Betragtninger over Døgnets Begivenheder etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til at indsende originale Bidrag til denne Afdeling. Manuskriptet maa ikke optage mere end to, højst tre, trykte Spalter i Bladet.

For det Bidrag, der efter Redaktionens Skøn er det bedste, giver vi en Præmie, bestaaende af Varer fra Zachariaes Magasin efter Vedkommendes eget Valg til en Værdi af

10 Kroner.

Manuskriptet maa indsendes i Konvolut mrk. „Smaafortællinger“ og være forsynet med Indsenderens Navn og Adresse samt være paaklæbet den øverste paa denne Side anbragte Præmie-Kupon.

Redaktionen paatager sig intet Ansvar for de indsendte Manuskripter, der ikke benyttes, og forbeholder sig Ret til at trykke saavel de præmierede som de ikke præmierede Bidrag i Bladet.

Et formodet Nihilist-Attentat.

Det har vakt stor Sensation, at den bekendte engelske Finansmand Hr. Rawlinson paa en mystisk Maade er forsvunden.

Det er oplyst, at Hr. Rawlinson for fire Dage siden forlod sit Hjem ved Middagstid for at aflægge et Besøg i den britiske Legation i Forretningsanliggender. Han har ikke været i Legationen, og man har overhovedet intet set eller hørt til ham siden. Politiet er i travl Aktivitet med at finde ham, men alle Eftersøgelse har hidtil været forgæves. Hr. Rawlinson, der er Parthaver i det store Firma Rawlinson & Fletscher i London, har i et Par Aar haft fast Bopæl i St. Petersburg, efter at han indgik Ægteskab med en bekendt Rigmands Datter, Mlle. Polowsky.

Det formodes, at der foreligger en Forbrydelse, udøvet af Nihilister; nogle Arrestationer har allerede fundet Sted.

For fem Aar siden læste jeg ovenstaaende Notits i et af vore større Blade. Jeg læste den, som man læser saa meget andet fra den store Verden uden at tænke paa, at jeg nogensinde skulde komme i nærmere Berøring med denne Sag, og efter Læsningen klippede jeg Stykket ud og klæbde det ind i en Bog, jeg har til dette Brug. Nogen særlig Grund til at gemme paa dette Ud klip havde jeg ikke, men jeg har i flere Aar haft den Vane at anbringe saadanne Avisberetninger, der tilfældig fanger mit Øje og interesserer mig, i min „Scrap-Bog“.

Næste Gang jeg læste denne Notits var sidste Foraar, i Kahytten paa min Yacht „Nordlyset“, der laa fast i Isen syv—otte Mil Nord-Nordvest for Kap Keyluskin, og stakkels Rawlinson sad selv indsvøbt i Tæpper ved Siden af mig.

Det gik til paa følgende Maade: Jeg har altid haft Lyst til at foretage Udflygt med mit Skib til Steder, hvor almindelige Lystrejsende ikke plejede at komme, og saaledes gik det til, at jeg ved Midsommertid 19— forlod England med „Nordlyset“, forsynet med Proviant for to Aar, foruden Rifler, Slæder og andre gode Sager til Brug under en Ekspedition i de arktiske Regioner. Rejsens foreløbige Maal var et Punkt paa Asiens nordligste Kyst, Kap Keyluskin, hvortil vi havde beregnet at kunne naa med Isdriften det næste Foraar.

— Men lad mig springe Detaillerne over og komme til min Historie. Isen bragte os ikke ganske saa langt, som vi havde ventet, inden vi frøs fast og ikke kunde komme ud af Stedet. Det gjorde for saa vidt ikke noget, som jeg havde tænkt paa at foretage en Udflygt i Landet sydpaa, og da Skibet stoppede op, belavede min Kaptajn og jeg os paa at drage afsted med vore Hundeslæder. Det var et Stykke ind paa Vinteren — Solen lod sig ikke se mere, og for at gøre Turen vanskeligere blev det tilmed Snestorm.

Det tredje Døgn, efter at vi havde forladt Skibet, medens Kaptajnen og jeg laa i vort Telt — Klokken var vel omtrent fire om Morgenen — vaagnede vi begge ved, at Hundene pludselig gav sig til at gå.

Kaptajnen gættede paa, at de af en eller anden Aarsag var raget i Klammeri, og mente, at vi blot ganske rolig skulde lade dem slaas, til de blev kede af det, og dermed puttede vi os ned i vore Skindposer igen for at sove videre.

Da vi kom ud om Morgenen efter at have styrket os ved en Kop varm Kakao, noget Bøf og Beskøjter, gik Kaptajnen allerførst hen og saa til Hundeflokken for at se efter, om nogle af dem var bidt ihjel. Han kom meget hurtigt tilbage, øjensynlig stærkt allarmet, bad mig følge med om bag Teltet og sagde, idet han pegede ud over Sneen:

„Hvad tror De, det er?“

Rundt om Teltet var noget, der lignede Fodtrin i den bløde Sne. Det var aabenbart ikke Bjørnespor, hvad der ellers laa nær at antage, skønt vi var for nordlig til, at det kunde have været en Landbjørn, og Isbjørnene kom til Gengæld næppe saa sydligt. Fodsporene var dybe og med en Afstand af ca. en Meter — nej, det kunde ikke være nogen Bjørn.

Vi fulgte Sporene rundt om Teltet, forbi Hundene og et Stykke mod Sydvest, indtil de tilsidst tabte sig i Sneen, der bestandig feg hen over dem.

„Der mangler en Hund!“ udbrød Kaptajnen pludselig. „Og hvad mener De om dette her?“ spurgte han. Det primitive Seletøj af raat Skind, som vor bedste Hund — kaldet „Kala“ — havde haft paa, var skaaret over, og Hunden var væk. Vi opdagede nu Blodspor rundt om i Sneen, og efter nogen Søgen fandt vi „Kala“'s livløse Legeme, skaaret op efter alle Kunstens Regler.

„Samojeder?“ gættede jeg. „Der kommer ingen Samojeder i denne Udørken,“ mumlede han, „vi er for langt mod Øst.“ „Men hvad da?“ spurgte jeg. „Ja, det maa vi jo se at faa Rede paa,“ svarede Kaptajnen tørt.

Vi blev, hvor vi var hele Dagen, og da Natten kom, laa vi i spændt Forventning og lyttede, om Hundene skulde give Hals igen; men der skete intetsomhelst, der kunde tyde paa, at vor Fredsforstyrrelse var i Nærheden.

Men den næste Nat, da Klokken viste elleve paa vort Kronometer, rejste Kaptajnen sig op paa Albuerne og lyttede.

Jeg horte en svag Knurren af Hundene, og tilsidst gøede hele Flokken som besat.

Vi kravlede ud og kiggede frem i Mørket; en stor sort Genstand bevægede sig hurtigt og lydløst henimod Hundene, hvis Gøen nu var bleven til en øredøvende Hyl.

Jo, det maatte være en Bjørn alligevel. Kaptajnen var af samme Mening og gik ind i Teltet for at hente sin dobbeltløbede Riffel; han havde allerede Fingern paa Afrækkeren, da den sorte Genstand pludselig havede sig rankt op i Vejret.

„For Guds Skyld, skyd ikke!“ raabte jeg og slog til Bøssen med min venstre Arm, saa Kaptajnen nær havde tabt den i Sneen.

„Det er min Salighed et Menneske!“ udbrød han højlig bestyrtet; i næste Øjeblik var han paa Siden af den mystiske Fremmede.

Nu maatte man antage, at et Menneske kun vilde være glad ved at træffe paa andre Mennesker i disse øde Egne, men denne mystiske Mand gjorde hurtigt omkring, da Kaptajnen nærmede sig, og forsøgte at flygte. Kaptajnen var ham imidlertid for hurtig i Vendingen; han greb ham i Skuldren og holdt ham fast, indtil jeg kom til Hjælp. Det blev til en formelig Kamp; det mærkelige Menneske værgede sig det bedste, han kunde; men tilsidst opgav han Ævred og lod sig viljeløst føre hen til vort Telt.

Det var en fæl Kammerat at se paa. Hans sorte Haar hang i lange Tjavsner ned over Skuldrene, hele hans Dragt bestod af

raa Bjørnehuder, og om Fødderne havde han ligeledes viklet Dyreskind. Hvor gammel han var, kunde vi ikke skønne; han saa temmelig lidende ud, men var ellers rask og kraftig. Det første, vi gjorde ved ham, var at give ham noget andet Skindtøj paa, der var forholdsvis tørt og rent. Det lod til at behage ham, skønt han ellers saa paa os med meget mistænksomme Blikke. Under Afklædningen var der to Ting, der vakte vor Opmærksomhed. Først dette, at han i et smalt Baand om Halsen bar et lille Guldkors med Bogstaverne „M to ER“ indgraveret. Det andet var en Mængde Striber og Ar paa Ryggen — Mærker af Hug eller Stokkeslag. Barmhjertige Himmel, hvor han var bleven mishandlet!

Kaptajnen saa paa mig, og jeg saa paa Kaptajnen; og det samme Ord undslap os begge paa en Gang — Siberien! Og ved endnu en Gang at se paa Korset med den engelske Inskription fløj en rædselsfuld Tanke gennem mit Hoved — Manden var vor Landsmand!

Stakkels Menneske! Vi gjorde ham nogle Spørgsmaal paa Engelsk, men alt, hvad vi kunde faa ud af ham, var, at han havde været i Minerne „der nede“ og han pegede mod Sydvest — var flygtet og havde vandret om i to Aar, opholdende Livet ved at dræbe de Dyr, han kunde faa fat paa; hans eneste Vaaben var en primitiv Kniv, han havde lavet sig af et fladt Stykke Jern. Hvem han var, hvor han kom fra, hvor længe han havde været i Minerne, det kunde han ikke sige os; han rystede blot paa Hovedet eller smilede svagt, naar vi spurgte ham.

Han havde dræbt vor Hund for at faa noget at spise — det kneb for at faa Føde her. Han havde gjort Modstand, da vi vilde fange ham, for han troede, vi var Russere, der laa paa Lur efter Flygtninge. Han havde ikke den fjerneste Idé om, under hvilket Himmelstrøg han befandt sig, og da vi sagde ham det, rystede han blot paa Hovedet — han var aabenbart lige klog.

For ikke at trætte Læsere vil jeg blot nu fortælle, at vi efter den ny Tilvækst til Ekspeditionen besluttede at vende tilbage til „Nordlyset“. Med en Del Besvær og med Tabet af to Slæder naaede vi velbeholdne Skibet, og her fik vi omsider Mandens Historie opklaret.

Der gik et Par Uger, inden han blev nogenlunde normal. Fangenskabet i Minerne og de to Aars Vandring i stadig Angst for at miste Livet havde gjort ham til et halvvildt Dyr; men efterhaanden begyndte han at faa Herredømme over sine Aandsevner og at kunne tale paa sit Modersmaal. Saa en Dag, da jeg kom hjem efter en Udflygt i Sneen, fandt jeg ham siddende i Kahytten med Hovedet begravet i sine Hænder, hulkende som et Barn. Jeg spurgte ham, hvad der var i Vejen, og til Svar pegede han paa det Blad i min Scrap-Bog, hvor jeg havde klæbet det Avisreferat, som staar foran denne Fortælling.

„Ham dér,“ sagde han, „det er mig.“ Det var, som om Synet af hans Navn paa Tryk paa en Gang bragte Klarhed i hans Tankegang. Og derpaa fortalte han mig sin Historie. Jeg skal ikke gentage den her, da den vilde blive alt for lang; men saa meget kan jeg fortælle, at hans Forsvinden fra St. Petersburg ikke havde noget med Nihilisterne at gøre.

Der var en Mand, som jeg ikke her skal nævne, en højstaaende Person i den diplomatiske Verden, der var bleven harmfuld og skinsyg paa ham, fordi han havde giftet sig med den rige Mlle. Polowsky, hvem den anden havde lagt stærkt an paa. For at hævne sig havde han falskeligt beskyldt Rawlinson for en eller anden Forbrydelse mod Staten, og gennem indflydelsesrige Medhjælpere havde han faaet Dom over ham, hvorefter han blev sendt til de sibiriske Miner. Den officielle Notits om hans Forsvinden var kun bleven offentliggjort, for at Folk ikke skulde faa den rigtige Sammenhæng at vide.

Nogle morsomme optiske Illusioner.

(Fortsættelse).

At Stjernerne ser større ud med blotte Øjne, kommer bl. a. af, at vort Øje ikke er regelmæssigt dannet. Det er en Del af en rund Kugle, men det runder mere i en Retning end i en anden, og denne uregelmæssige Form er tilmed forskellig hos de forskellige Personer. Af denne Grund vil det forekomme een, at Linjerne i de to Afdelinger af nedenstaaende Figur er graa

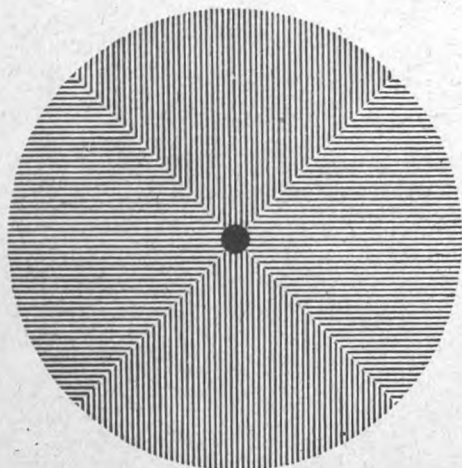

Fig. 9.

og Linjerne i de andre to Afdelinger sorte. Drejer man nu Bladet, vil de Linjer, der før var sorte, blive graa, og omvendt. (Fig. 9).

I den næste Tegning (Fig. 10) har vi en anden Illusion. Hvis De holder Bladet som ovenfor beskrevet, og De ser paa Tegningen med det ene Øje lukket, vil Stregerne synes at staa op paa Papiret som Naale i en Naalepude.

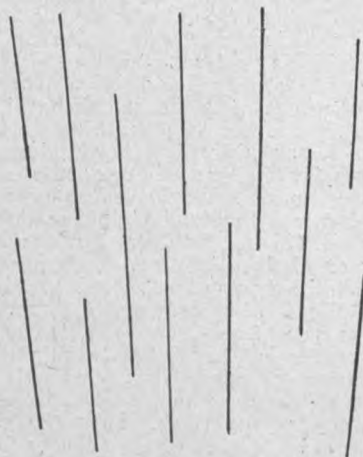

Fig. 10.

Naar vi læser et Bogstav, ved vi ikke andet, end at vi læser hele Bogstavet — men det er ikke Tilfældet; vort Øje opfanger kun dets øverste Halvdel. De kan overbevise Dem derom ved at tage et Stykke Papir og lægge det over den øverste Halvdel af Linjen (naar De lægger Papirets Kant lige i den lille Tværstreg i „e“erne, vil det med almindelig Skrift passe); det vil nu falde Dem overordentligt svært at tyde et eneste Ord. Men gør De det omvendte — lægger De Papiret over Bogstavernes nederste Halvdel, vil De læse hvad der staar uden Spor af Vanskelighed (Fig. 11 a og b).

I denne Forbindelse skal vi gøre opmærksom paa en anden Mærkelighed — nemlig at den øverste og nederste Halvdel af visse Bogstaver forekommer os at være lige store,

Tag kam ud af Armbøsten i Gaar
 efter at have faaet mig to „Sorte“
 Solufaldende cik ior etrøbe ned i
 „Tatten“ for at faa mig et Par
 „Solter“ til. Helligsønde ti ju nu tu
 vangs to vanduyt.
 v du apponch saguo oversteigethu
 mi mig, at jeg var „begynde“ gouv.

Fig. 11 A og B.

medens den nederste Halvdel i Virkeligheden har betydeligt større Dimensioner. Naar man vender op og ned paa Bogstavet, ser man straks Forskellen; for Eksempel:

B K S 8 4 X S 8

De fleste af vore Læsere har formodentlig ofte lagt Mærke til, at naar en Person paa et Maleri eller en Tegning er afbildet saaledes, at han eller hun ser paa Beskueren, saa vil Øjnene vedblive at følge een, ligegyldigt til hvilken Side man gaar. Sagen er, at naar Ansigtet er malet paa den Maade, vil Pupillerne sædvanligvis være tegnede midt i Øjnene, og det er klart, at hvorfra man end ser Billedet, vil Pupillen blive i den samme Stilling; var det derimod et levende Menneske, man saa, maatte Vedkommende dreje Hovedet efter os, for at det samme kunde ske. Men der kan komme endnu flere forbavsende Illusioner ud af et Billede, der er tegnet paa en bestemt Maade. Se en Gang paa Fig. 12 — Soldaten sigter paa Dem, og hvor De vender Dem hen, vil han bestandig have Dem „paa Kornet“.

Fig. 12.

Vi kender alle den Illusion, der fremkommer naar vi lukker det ene Øje og ser paa et Billede — f. Eks. et Gadeparti eller en Stue — gennem den hule Haand — forudsat da, at Billedet er nogenlunde korrekt tegnet. Genstandene skiller sig ud fra hinanden, og Rummet faar Dybde, kort sagt, det hele bliver helt grangiveligt. Endnu bedre er det, naar man laver sig en lille Cylinder af Karton eller tykt Papir, helst mørkt i Farven, ca. 6 Tommer lang og ca. 2 Tommer i Diameter, og ser paa Billedet igennem denne. Saasnaart man tager Cylinderen fra Øjet og atter ser paa Billedet med sine to Øjne, forringes Illusionen i en paafaldende Grad. Dette kommer af, at vi i Naturen ser Genstanden stereoskopisk, fordi hvert Øje ser en Genstand fra et forskelligt Standpunkt, men i et Billede ser de to Øjne Genstandene aldeles ens, fordi de alle er paa det samme Plan. Lukker vi nu det ene Øje og ser igennem en Cylinder, synes vi at se Genstandene i Halvrelief. Vi ser dem med andre Ord ganske, som naar vi med det ene Øje lukket ser Genstande i Naturen.

Rent ud forbløffende er de Sansbedrag, der kommer af, at man i visse Tilfælde beholder et Syn for Øjet i nogen Tid, efter at det i Virkeligheden er forsvundet. Bille-

det af en meget lys Genstand forsvinder ikke straks, men bliver staaende for Øjet indtil et kvart Sekund, alt eftersom Genstanden er skinnende til. Naar vi ser en Raket i Tivoli, ser det ud, som om den havde en lang Hale, medens den faktisk kun er et skinnende Punkt; men det bevæger sig saa hastigt, at det første Billede af den næppe er udslettet af vor Opfattelse, før Raketten har naaet sin største Højde og slukkes. Der er somme Mennesker, der lider af den Sygdom, at den Tid, der hengaar, inden et Billede forsvinder for Øjet, er forlænget til adskillige Sekunder. Naar et Menneske har det saadan, lægger det sidst sete Billede sig over det ny, han ser — ganske som naar en Fotograf af Vanvare kommer til at tage to eller flere Billeder paa en og samme Plade. Sygdommen skal i Længden være aldeles rædselsfuld og gør Patienten fuldstændig forvirret.

Har De Lyst til at prøve hvordan det er, saa tag et Stykke kulsort eller lyserødt, grønt eller blaåt Papir og klip en eller an-

Fig. 13.

den Figur ud af det. Læg nu Figuren paa et Stykke hvidt Papir, se stift paa den i saa meget som et Minut og vend derefter Øjnene op mod Loftet. Blink saa lidt hurtigt, og De vil se en forstorret Gengivelse af Figuren paa Loftet, men i Komplementfarven til Deres lille Papirfigur, altsaa henholdsvis hvidgraa, grøn, rød eller gul. Hvis De blinker nogle Gange, efter at Billedet begynder at forsvinde, vil det komme igen, næsten lige saa klart som det var før.

Vi gaar nu over til Fig. 13 og beder Dem holde Bladet vandret og bevæge det rundt og rundt om en tænkt lodret Akse (De skal ikke dreje Bladet rundt, blot foretage en Bevægelse, omtrent som man gør med et Sold, naar man sigter). Naar De under denne Bevægelse ser ufravendt paa Spiralen vil den tilsidst synes at løbe rundt om sit Midtpunkt.

En ganske mærkelig Illusion fremkommer ved det Faktum, at Lysbølger af forskellig Længde gør deres stærkeste Indtryk paa Øjet til forskellig Tid. Hvis De klipper Fig. 14 ud af Bladet og laver den til en Snurretop ved at klæbe den paa et Stykke Karton og stikke en Tændstik gennem dens Centrum, saa vil De observere, at naar De sætter Toppen i Bevægelse fra venstre til højre, vil

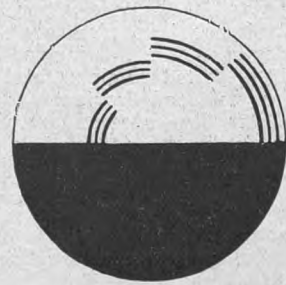

Fig. 14.

den yderste Del af Cirklen synes at være rød og den inderste blaa. Snurrer De den rundt i modsat Retning, vil Farverne skifte om: De skimter blaåt yderst og rødt inderst. De Lærde kalder dette for Benhams Farvetop efter dens Opfinder.

(Fortsættes).

To Skurke.

I et Fængsel ovre i det vestlige Amerika sad der for nogle Aar tilbage to meget farlige Forbrydere fangne. Ligesom i mange andre udenlandske Fængsler maatte Straffefangerne der arbejde haardt, og dette passede ikke rigtig de ovennævnte to Herrer.

Den ene var indespærret for Voldtægt og Drab; hans Dom var livsvarigt Fængsel; den anden var ogsaa en Morder; han havde myrdet sin egen Moder, men af Mangel paa Beviser var han sluppet med 20 Aars haardt Straffearbejde.

Omtrent samtidig var de blevne indespærrede, og snart havde de sluttet sig til hinanden, saa vidt da Fængsels-Forholdene tillod det. Et Aarstid efter deres Ankomst til Fængslet blev de begge en Dag enige om at nægte at arbejde og lade, som om de var syge. Fængselslægen, en ung, meget smuk, mørkhaaret Mand, blev hentet og opdagede straks, at deres Sygdom var fingeret; ingen af dem fejlede noget.

Slige Forsøg straffes imidlertid i Fængslet meget strengt, og efter at Doktoren havde afgivet sin Erklæring, fik Fangerne den næste Dag hver 20 Slag Rotting.

Nogle Dage senere lykkedes det begge Fangerne at undvige, og trods ivrige Efterforskninger fik man ikke fat i dem igen.

En Morgen tidlig red Fængselslægen ned til Byen, der laa en god Mil fra Fængslet. Paa Vejen derned blev han overfaldet af de to udbrudte Banditter, revet af Hesten og slaat halvt forærvet.

Da han kom til sin Bevidsthed, laa han bagbunden og kneblet paa Jorden, næsten ude af Stand til at røre sig. Med tynde, men stærke Reb havde Skurkene snøret Arme og Ben sammen.

Saa vidt Doktoren kunde skønne, maatte det være henimod Midnat; det var bølgeomørkt og hundekoldt. Han prøvede at dreje sig lidt, men hans Hoved smertede ham voldsomt, da han bevægede sig. Saa følte han pludselig noget koldt mod sin Pande.

En frygtelig Anelse gennemfor ham, — han skubbede sig langsomt ud til den anden Side, bøjede Hovedet ned mod Jorden og følte igen noget koldt. Et Øjeblik efter bevsmiede han.

Da han en Time efter igen kom til sin Bevidsthed, var han straks klar over sin Stilling. Det kolde Legeme, han før havde følt, var en Jernbaneskinne, og han laa ikke paa Jord eller Sten, men paa Træ.

Banditterne maatte have slæbt ham hen paa Jernbanebroen over den rivende Flod, og her laa han nu bunden og bastet og med Knebel i Munden.

Kom han for langt ud til nogen af Siderne, vilde han ufejlbart styrte i Floden, thi som mange andre Jernbanebroer i Amerika havde denne Bro intet Rækværk. Arbejde sig hen til en af Broens Ender havde han ingen Kraft til; men bort maatte han, thi Nattoget øst fra skulde snart passere Broen, og var han ikke væk, til det kom, saa — han tænkte ikke Tanken ud, thi Angsten og Smerten i hans Hoved bragte ham atter til at bevsmide.

Snart kom han dog igen til Bevidsthed; og han rullede sig nu lige midt hen imellem Skinnerne, beredt paa Døden.

Saaledes som han laa, vilde han kunne se, naar Toget kom brusende, se Lygten paa Lokomotivet i lang Afstand.

Han tænkte paa sin Familie, der boede langt borte ovre paa Østkysten, paa den unge Pige, som han elskede, og hvem han netop havde haft i Sinde at besøge, da Banditterne overfaldt ham.

Pludselig hørte han en underlig snurrende Lyd og saa langt borte et lille, stærkt lysende Punkt, der hurtigt blev større og større.

Et kort Nu tænkte han paa at rulle sig ud til Siden — ud over Skinnen ned i Floden, men nej, blev han liggende, vilde han dog faa den hurtigste Død.

Den næste Morgen, da en af Great Westers Ledvogtere passerede Broen, fandt han en ung, haardt saaret og helt hvidhaaret Mand liggende midt imellem Skinnerne.

Et Par Maaneder efter var Doktoren nogenlunde rask igen. Toget havde passeret ham uden at gøre ham nogen Skade. Saa- ret i Hovedet havde Banditterne tilføjet ham.

Den samme Morgen, hvor man fandt Doktoren, blev begge Banditterne grebne. De blev fangne tæt ved Broen, hvorhen de var gaaet for at se, hvorledes deres Hævn var blevet fuldbragt.

Da Politiet kom slæbende med dem til Byen, var alle Beboerne samlede, og de greb Skurkene og hængte dem.

Den gaadefulde Skønhed.

Fortælling fra forrige Aarhundredes Slutning.

(Fortsættelse.)

„Danser De i Aften?“ spurgte jeg, da jeg havde staaet tæt ved hende i nogen Tid uden at sige noget.

Hun vendte sine tindrende Øjne imod mig.

„Jeg ved ikke. Jeg maa jo ikke glemme, at jeg nu har faaet nye Pligter, nyt Ansvar.“

„Hvis De danser, vil De saa danse første Dans med mig?“

„Jeg vilde meget gerne sige ja. Og Sir Wilfred vilde vist synes godt om det, tænker jeg. Men, ved De, der er noget overnaturligt ved mig i Aften. Jeg —“

„Det synes jeg altid, der er,“ indskød jeg.

Men det lod ikke til, hun hørte, hvad jeg sagde.

„Det er, som om jeg ved forud, hvad der vil ske,“ vedblev hun. „For Eksempel vidste jeg, at De vilde komme og bede mig om den første Dans. Men jeg ved ogsaa, at et eller andet vil forhindre mig i at danse med Dem, selv om jeg ikke siger nej. Er det ikke underligt? Jeg er næsten febersyg af Forudelser i Aften.“

„Er De da ikke lykkelig i Aften?“ spurgte jeg, og saa dybt ind i hendes Øjne, der gemte sig under de lange Vipper.

„Lykkelig? Hvor vilde det ikke være utaknemmeligt af mig, om jeg ikke var det. Jeg er saa lykkelig, som jeg kan blive. Saa lykkelig som en, der majsommelig er naaet til Toppen af et stejlt Bjerg, og standser og hviler og ser paa, et endnu højere Bjerg, der nu skal bestiges. De forstaaer mig ikke. Det er heller ikke min Mening, at De skal

forstaa mig. Men naar jeg taler med Dem, har jeg sommetider svært ved at tie stille med Ting, som hellere skulde være usagte.“

Hvis jeg tydede Udtrykket i hendes Ansigt rigtigt, udtrykte det en Længsel efter

Forstaaelse og Sympati — et pludseligt Ønske om at kunne løfte det Slør af Hemmelighedsfuldhed, hvormed hun hidtil bestandig havde dækket sig.

„Hvis De behøver Hjælp,“ udbød jeg, „og jeg kan give Dem den — — —“

„Dersom De vidste, hvorledes jeg skulde hjælpes! Men der er ingen, der kan give mig den; ikke en Gang den Ven, der har været bedst imod mig af alle i Verden!“

„De mener min Onkel?“

„Nej; Deres Onkel har jeg jo ikke kendt saa længe. Jeg mener den Mand, som jeg talte til Dem om, da jeg sagde, at jeg havde en god Ven. Jeg sagde Dem ikke, hvem han var.“

Jeg erindrede det — med den samme smertende Fornemmelse af Skinsyge, som jeg havde følt for Maaneder siden. Men jeg sagde intet.

„Jeg tror, De kender ham,“ vedblev hun i den ydmyge, ligesom undskyldende Tone, der var hende egen. „Jeg har hørt Dem nævne hans Navn, Det var, da De talte om den uylkelige Kvinde, der døde i Fængslet, og som ligger begravet paa den ensomme Mark ved Floden — Florence Haynes. Han var hendes Defensor under Mordprocessen, synes jeg, De sagde.“

„Mener De Tom Gordon?“ spurgte jeg uden at tænke paa at skjule hverken min Skinsyge eller min Uvilje.“

„Ja, jeg mener Tom Gordon. Sir Wilfrid ved, at han er min Ven. Han har inviteret ham til i Aften. Jeg haaber, at han kommer, men jeg ved ikke, om han gør det.“

„Deres Forud-Viden strækker sig altsaa dog ikke saa vidt,“ sagde jeg, næsten onskabsfuldt.

Jeg følte, at jeg hadede denne Gordon — hadede alt det, der var det bedste og mest fremragende ved ham, og som derfor maatte gøre størst Indtryk paa hende.

„Nej; min Forud-Viden siger mig kun, at der vil ske noget uventet, en eller anden Forstyrrelse, maaske en Ulykke midt i al denne Festglæde — denne Triumf — for jeg synes, denne Dag paa en vis Maade er en Triumf for mig. Jeg vilde ønske, at jeg ikke følte det saaledes; thi der er noget i mit Hjerte, der paa samme Tid gør mig saa sørgmodig stemt, sørgmodig som Musikken fra Harpen derovre.“

„Men imidlertid — De er ikke engageret. Saa nægter De mig vel ikke den første Dans?“ bad jeg. „Jeg løber den Risiko, at De bliver forhindret i at opfylde Deres Løfte. Og hvis det sker, skal jeg heller ikke danse med nogen anden. Vil De gaa ind paa den samme Akkord?“

„De mener, at jeg skal heller ikke danse med nogen anden end Dem?“

„Ja, hvis for Eksempel Gordon kommer. Vil De saa lade være at danse med ham?“

Den gaadefulde Skønhed forstod i Reglen at skjule sine skiftende Følelser eller sine Sindsbevægelser under et Slør, som jeg ikke var i Stand til at gennemskue. Men nu bredte en skærk rosa Farve sig pludselig over hendes Ansigt.

„Mr. Gordon beder mig sjældent om noget. Han forlanger det som sin Ret. Og jeg — har kun at adlyde.“

For et Øjeblik tabte jeg Hovedet. Jeg glemte, at jeg i alt Fald ingen „Ret“ havde over hende. Jeg var alene klar over min Kærlighed til hende, over den Skinsyge, der pinte mig, og over mit levende Ønske om at faa en Ende paa den uudholdelige Tilstand, hvori jeg befandt mig.

„I hvilket Forhold staaer han da til Dem, siden De, som regerer andre Mænd, lader Dem regere af ham?“ udbød jeg lidenskabeligt. „Hvad har han gjort, at han saaledes har Dem i sin Magt? Eller er De —“

Et Blik paa hendes Ansigt fik mig brat til at holde inde. Hun var bleven hvid som et Lig, og hendes Øjne saa sølsomt bedende op paa mig.

„Tal kun ud,“ sagde hun, halvt hviskende.

„Tilgiv mig; jeg ved, jeg har ingen Ret til at spørge Dem. Jeg mente, om De maaske havde lovet at blive hans Hustru.“

„Nej, ikke det.“

Hun smilte igen, som om hun paany fik Mod, og gjorde derpaa pludselig omkring og gik fra mig. Der kom en Skare af Gæster. Jeg havde haft hende for mig selv i tre Minutter; det var alt, hvad jeg kunde vente. Men senere, da Dansen skulde begynde, nærmede jeg mig atter hende og blev staaende, til hun vendte sig om imod mig.

„Jeg gør Fordring paa denne Vals,“ sagde jeg med en Alvor, der var større, end Anledningen gjorde fornøden. Men jeg havde en Følelse af, at hendes Samtykke eller Afslag betød en hel Del mere end just det at danse denne Dans med mig.

„De gør Fordring paa den? Er det ikke lidt anmassende? Men det lader jo ikke til, at min Forudnelse fra før gaar i Opfyldelse.“

Musikken brusede ud over Salen. Man begyndte at danse. Dristigt lagde jeg Armen om hendes Liv, og hendes perlebehandskede Haand lagde sig paa min Skulder. Denne blide Berøring og et Blik ind i hendes dybe blaa Øjne gjorde mig beruset.

I næste Øjeblik vilde vi have bevæget os hen over Gulvet, jeg vilde have følt hendes Hjerte banke saa nær ved mit, at jeg tvivler om, at jeg havde kunnet tilbageholde den Kærlighedserklæring, der havde brændt mig paa Læben saa længe, men en barsk Stemme brød paa een Gang Fortryllelsen.

„Consuelo — kom straks! Der er ikke et Øjeblik at spille. Kom, der er noget, jeg maa sige Dem.“

Det var Miss Traill, skrækkelig at se paa, gulbleg og med de skæve Øjne stirrende vildt halede hun med en Heftighed, som det gjaldt Livet, i Miss Hopes Slæb, medens den gaadefulde Skønhed med et Ryk trak sig ud af min Arm.

„Hvad er det?“ hviskede hun.

„Spild ikke Tiden med at spørge. Lad os komme et Sted hen, hvor vi kan tale sammen — De maa forberede Dem — tænk over, hvad der er at gøre.“

Med et Blik paa mig, hvis Mening jeg ikke kunde udtyde, lod hun sig viljeløst føre bort af den gamle Dame, der vedblev at gestikulere og tale, og i sin Iver ikke tænkte paa at moderere sin Stemme.

„Tænk Dem: han er kommen — just nu, da alt var ved at lykkes. Kan De møde ham uden Frygt? Eller hvad skal vi gøre? Lad os komme ind i et andet Værelse, hvor vi kan være i Fred, og De kan samle Dem, inden han ser Dem. Det er disse her, der har bragt ham med. Kan det være et Komplot?“

„Jeg forstaa Dem ikke. Disse her? Hvem mener De?“ mumlede de smukke Læber.

„Ja, nu er det for sent! Der kommer de! Pas nu paa Dem selv!“

Jeg var forvirret, angst for den Kvinde, jeg elskede. Min første Tanke var, at det var Tom Gordon, Advokaten, som Consuelo Hope, efter hvad jeg kunde forstaa, enten elskede eller frygtede. Jeg saa mig omkring, halvvejs ventende, at han skulde vise sig. Medens mit Blik vandrede ud gennem den store aabne Dobbeldør, faldt det paa en Gruppe nyankomne.

Drømte jeg, eller var jeg vaagen? Var det virkelig muligt, at den høje, mørke, smukke Dame, der kom der, lænende sig til Armen af en Mand, jeg ikke kunde se, var Paula?

Jo, og der var Annesleys, lige foran mig, og medens jeg forbavset stirrede paa de tre, som jeg havde troet langt borte i Italien eller Frankrig, meldte den bukkende Tjener med lydelig Røst Navnene:

„Mr. og Mrs. Arthur Annesley, Miss Wynne, Mr. George Haynes-Haviland.“

De bevagede sig op imod Salen, hvor min Onkel befandt sig mellem Gæsterne, Paula knejsende med Hovedet og med et udfordrende Smil paa sine røde Læber, en gul Silkedragt belgende om hende, og Diamanter funkende i hendes sorte Haar!

Hendes Haand hvilede løst i Armen paa den Mand, som jeg for nogle faa Timer si-

den havde set staa foran Mordersken Florence Haynes' Grav — den Mand, som jeg bagefter havde set gaa i Retning af den nylig udlejede Villa „Reden“.

Mine Øjne fulgte dem, da de nærmede sig Onkel Wilfrid. Jeg kunde ikke se hans Ansigt, men jeg kunde forestille mig den ubehagelige Overraskelse, der stod malet i det ved Synet af disse to, hvis Ankomst aabenbart skyldtes en overlagt Plan. Der vilde imidlertid kun være ét for ham at gøre. Alverden vidste naturligvis, at der havde været en Uoverensstemmelse mellem Eks-Statssekretæren og hans Niece, især da hun selv havde haft travlt nok med at fortælle det for at faa Sympatien paa sin Side. Men Alverden behøvede jo ikke at vide, at der ingen Forsoning var sket, at denne hendes pludselige Tilsynekomst ved Aftenens Fest var beregnet paa at bringe ham i Forlegenhed.

Jeg saa Onkel Wilfred løfte paa Skuldrene, som jeg af og til havde set ham gøre, naar han stod overfor et Tilfælde, hvor aandelig Styrke var fornøden. Jeg saa Paula, bestandig smilende, præsentere sin Ledsager med det fremmede Ansigt. Men jeg ventede ikke, til jeg havde set mere. Jeg ilede tværs over Gulvet hen til Døren, hvor de stod, og rakte min Haand frem imod Paula for at hilse paa hende.

Min hurtige Beslutning var dels dikteret af Ønsket om, som altid, at staa ved min Onkels Side i kritiske Øjeblikke, og dels af en halvt ubevidst Trang til at bistaa den gaadefulde Skønhed ved saa længe som muligt at opholde de Nyankomne, for at hun kunde vinde Tid til at forberede sig.

Hvad frygtede hun — hvorfor skulde hun forberede sig paa Mødet? — Jeg vidste det ikke. Men jeg elskede hende, og jeg ønskede at skærme hende imod enhver Fare, saavidt det stod i min Magt.

„Du har nok villet berede os en Overraskelse, Paula,“ sagde jeg med dæmpet Røst, medens hun lige rørte ved min fremrakte Haand.

„Ja, jeg tænker ogsaa, det er jer — en Overraskelse,“ svarede hun med slæbende Stemme. „Vi kom tilbage til England — saadan — lidt uventet, og hørte, her skulde være Bal. Jeg mente ikke, det var nødvendigt for mig at vente paa en Invitation — var det vel?“

„Nej, naar du selv vilde komme.“

„Og saa var det desuden saa nemt for mig. Annesleys, der holder saa meget af Floden her og ved, at jeg gør det samme, har nemlig lejet en Villa her tæt ved. Den hedder „Reden“.

„Saa var det altsaa dig, jeg saa i Vinduet i en rød Kjole i Eftermiddags, da jeg gik der forbi?“

„Saa du nogen? Hvis du havde kendt mig eller Mrs. Annesley, vilde hele Effekten have været ødelagt. Jeg vilde ikke have undværet dette Møde for meget. — Men maa jeg ikke forestille dig for Mr. Haynes-Haviland. Det er den Herre, som Onkel Wilfred har købt Gammekloster af; men han har siden den Tid — af Familiehensyn — gjort en Tilføjelse til sit Navn. Vi traf hinanden i Nizza, og han kom hjem til England sammen med os for nogle Dage siden.“

Vi hilste paa hinanden. Mr. Haynes-Haviland sagde et eller andet om Gammekloster — hvad det var, ved jeg ikke. Mine Øre opfangede Lyden af hans Stemme, men mine Tanker var hos Consuelo. Jeg forstod nu, hvorfor Paula havde bragt denne Mand med hjem til England, hvorfor hun smilte til ham med disse opmuntrende, men falske Øjne. Hun havde regnet ud, at denne Mand (den myrdede Hannah Haynes Stedsøn), der havde tilbragt sin Barndom og tidligste Ungdom paa Gammekloster, maatte kende den Kvinde, der i en samtidig Periode, efter hvad vi havde kunnet forstaa, ogsaa havde boet her, eller i alt Fald i Nærheden. Derfor var det, at hun behandlede ham som sin Ligestillede, hvad hun ellers aldrig vilde have gjort, om han saa var nok saa danset, nok saa elskværdig. Han var et for-

henværende Tyendes Stedsøn. Dette vilde have været nok til at banlyse ham i hendes Øjne, hvis hun ikke havde haft noget at vinde ved at holde paa ham.

„Onkel Wilfred har sagt mig, at han er rede til at tilgive og glemme,“ sagde Paula og saa paa mig med et ejendommeligt brændende Blik. „Jeg bad ham derom, skønt det var haardt for mig, for jeg holder ikke af at give den Ydmyges Rolle. Nu spørger jeg dig — vil du gøre det samme?“

„Med Glæde, hvis du mener, at jeg for mit Vedkommende har noget at tilgive dig,“ svarede jeg, ikke uden en vis Harm over, at hun talte saa ugenert om disse Ting i Overværelse af en Fremmed.

„Tro ikke, at jeg vil bede Onkel Wilfred om at tage imod mig i sit Hjem igen,“ vedblev hun. „Det er et tilbagelagt Stadium. Jeg har nu en Gang valgt at gaa min Vej; og desuden — i Aften er jo min Plads officielt bleven udfyldt. Men Blodet er aldrig saa tyndt, at det ikke er tykkere end Vand, ved du nok. Vi kan jo derfor godt holde Venskab. — Mr. Haynes-Haviland maa gerne høre, hvad vi taler om. Han har været meget sammen med os i den senere Tid, og vore Affærer er ingen Hemmelighed for ham. Nu er der kun en tilbage, som ogsaa maa tilgive mig, inden jeg er fuldstændig tilfreds. Det er Miss Hope, jeg mener — Aftenens Dronning, hvor er hun henne? Før mig til hende.“

„Hun danser, tænker jeg,“ svarede jeg forvirret. „Men her er mange af dine gamle Venner og Bekendte, som vil blive glade ved at se dig her, Paula. Jeg synes hellere, du skulde hilse paa dem først.“

„Nej, de kan vente. Jeg har ikke Ro, før jeg har talt med hende.“

„Saa skal jeg se at finde hende,“ sagde jeg. „Men Mr. Haynes-Haviland behøver jo ikke derfor at gaa Glip af en Dans. Jeg vil præsentere ham for en af Damerne, saa kan vi —“

„Mr. Haynes-Haviland danser med mig,“ sagde hun, idet hun saa op paa ham med et bedaaende Øjekast og trykkede sig omt til hans Arm.

„Miss Wynne har gjort mig meget nysgerrig efter at se denne vidunderlig smukke Miss Hope,“ sagde han.

Hans Øjne hvilede i hendes, som saa paa ham med et Udtryk af forventningsfuld Glæde, der næsten gjorde mig syg. Det var tydeligt nok, at hun paa Forhaand gottede sig over den „Virkning“, deres Møde med Miss Hope vilde gøre paa denne.

I samme Øjeblik forkyndte det store Taarnur højtideligt, at Klokken var elleve. Det første Slag var næppe slaaet, før der gik ligesom en Skælven gennem den unge Mands Legeme. Hans Ansigt blev blegt, og han bøjede Hovedet fremad som i ængstelig Lytten.

XXII. Kapitel.

Hvad jeg fik at høre.

„Otte, ni, ti, elleve,“ ruede det fra Uret.

Mr. Haynes-Haviland havde lukket Øjnene, medens Uret slog, og da det blev stille igen, aabnede han dem atter og smilede som een, der befriet vaagner efter en ond Drøm.

„Aa!“ sagde han med vibrerende Stømme og øjensynlig bestræbende sig for at skjule en indre Bevægelse. „Jeg blev saa forbavset over at høre Taarnuret slaa. Jeg er indrer, at man har sagt mig, at der var en Hemmelighed ved det Urs Mekanik. Jeg har aldrig kendt den. Min stakkels Stedmoder, som var saa stolt af, at hun var en af de faa indviede, der kunde sætte Uret i Gang, gemte omhyggeligt paa Hemmeligheden for sig selv. Men jeg huskede ikke paa, at Stedet nu igen er i Amoryernes, den oprindelige Families, Besiddelse.“

Det er, som det bør være, og det havde en ikke uvæsentlig Indflydelse paa min Beslutning at sælge det. Hemmeligheden er

altsaa uden Tvivl gaaet over fra en Gren af Amoryerne til den anden."

Hans Udtalelse tilfredsstillende mig selvfølgelig ikke. Det var klart, at det maatte have været noget mere end en slet og ret Forbavelse, der havde bemægtiget sig ham, da han blev bleg som et Lig og kom til at ryste over hele Kroppen ved at høre Uret slaa.

Det kunde se ud, som om han havde troet, at det slog tolv, og at han folte sig lettet, da det holdt op ved det ellefte Slag.

Men hvis saa var, spurgte jeg mig selv, hvad kunde da være Grunden dertil? Var der et eller andet rædselsfuldt Minde, der for ham knyttede sig til Midnatsklokkens Slag paa Gammelkloster?

"Jeg er ikke vis paa, at Hemmeligheden ved den Mekanisme er kommen til vor Gren af Amoryerne ad legitim Vej," sagde Paula med Eftertryk. "Men det skal blive interessant at erfare, hvem den er kommen fra, og hvorfra Vedkommende har den. Apropos, mon cousin, vil du, eller vil du ikke være os behjælpelig med at finde Aftenens Heltinde, Miss Hope?"

Hun saa med sit mest indtagende Smil paa mig, og en livlig Rødme farvede hendes Kinder. Hendes øjensynlige Iver efter at faa fat i den gaadefulde Skønhed gjorde mig kun endnu mere bestemt paa, at jeg for alt i Verden ikke vilde være med til at bringe hende i en Fare, som hun forsøgte at undfly.

"Jeg kan ikke være behjælpelig dermed," sagde jeg, uden Anvendelse af den konventionelle Forsætning: "Det gør mig ondt," "Jeg ved ikke, hvor Miss Hope er at finde."

"Saa ved Onkel Wilfred det nok." Hun gjorde hastig omkring, trækkende af Sted med sin Ledsager, der syntes ganske at gaa i hendes Ledebaand. Jeg gik ud fra, at de ledte Sir Wilfred op, og at han ikke vilde have noget imod at ledsage dem til Miss Hope, naar han hørte, at Paula ønskede at forsone sig med hende. Men hvad vilde der saa ske?

Jeg maatte se at finde hende for at være ved hendes Side, hvis hun trængte til Beskyttelse.

Jeg søgte hende forgæves i Balsalen og gik derfor ind i et tilstødende Konversationsværelse, der, saa vidt jeg kunde se, i Øjeblikket var tomt. Det saa ud til, at hun virkelig havde forladt Selskabet for at undgaa en eller anden Fare. Hun, der, som Paula havde bemærket, var "Aftenens Dronning," havde altsaa fundet det foreneligt med sin Værdighed at flygte og skjule sig? I saa Fald var der intet for mig at gøre, jeg opgav at søge efter hende og satte mig til Ro paa en Kanapé i en Krog af Værelset. Det var en af disse hyggelige Kroge, der er som skabte for et Par, der vil være alene sammen mellem Dansene, og jeg for mit Vedkommende kunde ikke have fundet noget bedre Sted at gemme mig, for at hengive mig til mine Refleksioner over Aftenens Hændelser.

Jeg havde imidlertid knap siddet der i to Minutter, før jeg opdagede, at nogen var kommet ind efter mig, rimeligvis fra en af de andre Døre.

Der hørtes Hvisken og Lyden af en Silkekjole over Gulvet, ledsaget af en Mands faste Trin, og derpaa lød det, som om en

eller flere Personer satte sig paa en af Kanapéerne.

Jeg ønskede mig langt bort. Det vilde slet ikke være morsomt for mig at høre paa en Samtale mellem to Forelskede, maaske en Kærlighedserklæring, og hvad derpaa kunde følge; men jeg kunde ikke slippe bort, saa længe de sad der.

Det var Manden, der først begyndte at tale. Jeg kunde øjeblikkelig høre, hvem det var, skont der var gaaet Aar, siden jeg sidst havde talt med Vedkommende. Der var ingen Tvivl om, at det var Tom Gordon — den berømte Advokat, der havde været Defensor for Florence Haynes i Mordsagen, og som havde gjort sig saa store Anstrengelser for at faa hende frikendt.

Saa var han altsaa kommen! Som et Lyn slog den Tanke ned i mig: Var det ham, som Miss Traill havde advaret den gaadefulde Skønhed for, og ikke Haynes-Haviland, som jeg indtil nu havde troet? Det forskræmte Udtryk, jeg syntes at have bemærket i hendes smukke Øjne, da vi før talte om ham, gjorde denne Antagelse ret sandsynlig.

"Hvad har De i Sinde at gøre?" hørte jeg ham spørge.

"Jeg ved det ikke; jeg vil ikke være i Stand til at tage nogen Beslutning, før Øjeblikket kommer," svarede Consuelo Hopes Stemme.

"Forunderligt nok, at det just skulde komme midt i Deres Triumf, hvis det virkelig er kommet."

"Men Livet er jo forunderligt — mit mere end alle andres."

"Hvis jeg er nærværende og ser, at der er Fare for Dem, hvad vil De saa gøre for mig, hvis jeg kan frelse Dem?"

"Hvad vil De kunne gøre?"

"Aa — jeg er sjældent helt uden Udveje. Der er dem, der kan tale med derom."

"Jeg ved det — jeg ved det. Men dette? — Jeg vil være Dem uendelig taknemmelig for, hvad De gør for mig."

"Taknemmelighed! Det er et forbigangent Stadium for os, Consuelo. Jeg ønsker noget mere af Dem. Min Taalmodighed er forbi. Giv mig Deres Svar i Aften. Og jeg tænker, der kun kan være et Svar muligt fra Dem til mig."

"Mr. Gordon! Vil De true mig?"

"Nej, nej; saa brutal ved De da, jeg ikke er. Og dog — jeg er ikke altid sikker paa mig selv. Sommetider synes jeg, der er en Djævel i mig — en vild, desperat Djævel, der kunde faa mig til at gaa til Verdens Ende for at arbejde for Dem, hvis De elskede mig, eller for at arbejde imod Dem, hvis De ikke gjorde det. Consuelo! Jeg ved ikke, hvad jeg kunde være i Stand til, hvis det sidste var uigenkaldelig Tilfældet. Sæt mig ikke paa Prøve, jeg advarer Dem."

"Det siger De — en Ven, en oprigtig, uinteresseret Ven!"

"Snak, Consuelo! Kvinder som De faar aldrig uinteresserede Venner' blandt Mænd! Det er noget, der maaske kan gælde for Deres af Skaberen mindre begunstigede Søstre. Du er saa ubeskrivelig dejlig i Aften, Consuelo, saa bedaarende smuk, at man bliver helt afsindig ved at være i din Nærhed! Lad mig kysse dig — blot en eneste Gang — og jeg lover dig, at jeg skal staa mellem dig og alle Farer, som jeg har gjort for dig og dine før! Du vægrer dig? Nuvel, saa tager jeg det, ved alle Helgene! Der er ingen, der ser os!"

Det var mig ikke muligt at høre efter længere. Med Opbydelsen af al min Viljestyrke holdt jeg mig tilbage fra at gribe forstyrrende ind; fra de første Ord var bleven sagt mellem de to, havde jeg haft en sikker Følelse af, at det vilde være endnu mere saarende for hende at vide, at jeg havde været Tilhører, end det var for mig at skulle skjule mig for hende under denne Scene. Jeg pressede Fingrene fast i mine Øren for ikke at høre mere; men han talte højere end før, da Musikken nu begyndte at spille paany i Balsalen ved Siden af.

Saa vidt jeg kunde skønne, var der in-

gen andre i Nærheden. Han havde ikke nødig at holde igen paa sin Stemme eller paa sin Dristighed i det hele taget. Paa en Gang hørte jeg dem gøre en hurtig Bevægelse, mit Blod for mig til Hovedet, som om han havde slaet mig, jeg sprang op fra Kanapeen med et Sæt, saa at nogle af Blomsterpotterne væltede med et Brag.

Der stod jeg; seende paa ham, ude af mig selv af Raseri, saa jeg næsten ikke kunde faa Vejret.

I samme Nu, som den gaadefulde Skønhed i Lyset af de røde Ampler fik Øje paa den uanede Tilskuere, ilede hun med et ufri-villigt Skrig hen imod mig — bort fra ham.

I en Brøkdal af et Sekund hvilede hun i min Arm, og jeg kunde føle den elektriske Skælven af hendes smidige, bløde Legeme. En vild, lidenskabelig Fryd betog mig. Hun var kommen til mig — for at søge Beskyttelse imod ham.

I næste Øjeblik havde hun atter faaet Herredømmet over sig selv; men sket var sket, og min Følelse af Lykke kunde hun ikke tage fra mig igen.

Gordon var sprungen hen imod mig med lynende Øjne og sammentrunkne Bryn. Han var en velvoksen Mand, men ikke saa høj som jeg, og vel en halv Snes Aar ældre; af Bygning var han muskuløs og stærk hans Ansigt, der var smukt og karakteristisk, lavedes op af et Par mørke, lynende Øjne, og hans Hoved, der var fuldentt smukt formet, dækkedes af et frodigt, lidt graasprængt, krøllet Haar.

"Ja saa!" udbrod han med en egen, resigneret, men samtidig vred Brummen. "Terence Darkmore — er det Dem! At jeg dumme Menneske ikke har tænkt paa Dem før nu!"

Uden at sige et Ord mere bøjede han sit store krøllede Hoved mod Jorden, og med Armene korslagte over Brystet og nervøst trommende med Fingrene paa Frakkekærmerne forlod han os med hurtige Skridt og forsvandt gennem en Dør, der førte ud til Haven.

"Consuelo!" sagde jeg. Aldrig før havde jeg povet at kalde hende ved hendes Fornavn. Men nu kom det over mine Læber, uden at jeg vidste af det. "Tilgiv mig, jeg bønfalder Dem. Jeg var kommen i en Fælde dér — det skete altsammen i saa faa Øjeblikke. Jeg gjorde mig Umage for ikke at høre. Men nu angrer jeg ikke, at jeg gjorde det. Maa jeg være den Ven, De søgte, da De vilde bort fra ham, og maa jeg — en Gang — faa Lov til at være mere for Dem end det. Jeg —"

"Tys!" sagde hun og saa paa mig med dyb, højtidelig Alvor. "Kun Gud véd, hvorledes denne Nat vil ende for mig."

Hendes Ansigt var saa hvidt, som om det var hugget i Marmor, og hendes Øjne var som et Menneskes, der drømmer i vaagen Tilstand.

Det magiske Mysterium, der omgav denne Kvinde som de kolde Lysstraaler omgiver en fjern Stjerne paa Firmamentet, fyldte mig paa en Gang med en isnende Kulde. Hun gik lidt fra mig, som om hun pludselig ganske havde glemt mig, og bevægede sig henimod Døren til Balsalen, fra hvilken Lyset fra Tusinder af Vokslus strømmede ind over hende, og det var, som om der blæste en kold Vind mellem os og skilte os ad. Jeg var bleven staaende uden at følge efter hende, da Døren fra en af Salonerne pludselig gik op, og nogle Mennesker kom ind i Værelset, hvor jeg stod. Det var Paula, Onkel Wilfred og den Mand, der kaldte sig Haynes-Haviland.

Nu var det altsaa der — det hun frygtede, — og med Blodet igen rask strømmende til Hjertet, ilede jeg hen til den gaadefulde Skønhed og stillede mig ved hendes Side.

(Fortsættes).

ZACHARIAE^S

MAGASINER

◦ 1874 ◦

ETABLERET

Telefon 3788

◦ 1874 ◦

ETABLERET

Telefon 3788

Etablissement for moderne Herregarderøber

og tailor-made Damekostumer

Alle nye Varer for kommende Sæson ere paa Lager
i meget stort Udvalg af Mønstre og Kvaliteter.

Vor Afdeling for færdigsyede Garderøber
anbefaler en ualmindelig smuk og solid graameleret Paletot til 38 Kr.

Habitter (ny Jakkefacon med Spændetamp), — Jaketter og Veste af engelske Meltons,
— Stribede Benklæder i nye moderne Mønstre fra 11—19 Kr., —
Velour Hatte til 4½ Kr. og Borsalino Hatte til 8½ Kr.

Maalafdelingen anbefaler sit store Lager af nye engelske Stoffer.

Hurtig Expedition!

Obs. Hvis Krigen vedvarer Sommeren over, — vil det ikke være muligt blot tilnærmelsesvis at skaffe Stoffer til at dække
Forbruget i Efteraaret, — da saavel vore egne som Udlandets Klædefabrikker ikke kunne skaffe Ulden til Fabrikationen.

Vi anbefale derfor Alle at forsyne sig rigeligt med Klæder nu i Foraarsæsonen og saa
snart som muligt at give os Deres Ordres, da Pintsen falder tidligt iaar, og Travlheden derfor
vil blive ekstraordinær stor.

Kultorvet Nr. 16.

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELT TIDSSKRIFT •

Telefon Central 3788. UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16. 1ste Aargang. Nr. 11.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvartal, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, eller hos Boghandlerne.

1. Juni 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Kioskerne og paa de københavnske Banegaarde).

Charivari.

Brandere, Anekdoter, Smaahistorier, Epigrammer, Ordsprog etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til at indsende originale Bidrag til denne Afdeling. Det af de indsendte Manuskripter, som efter vort Skøn er det bedste, premieres med

Varer efter eget Valg til en Værdi af 6 Kroner

fra Zachariaes Magasiner Kultorvet 16.

Manuskript maa indsendes i Konvolut mrkt. „Charivari“ og til Redaktionen Efterretning være forsynet med Indsenderens Navn og Adresse. Redaktionen forbeholder sig Ret til i Bladet at afstrykke alle indsendte Bidrag.

Bidrag modtages indtil 15. Juni 1915.

Præmien er tilkendt følgende „Charivari“, indsendt af Hr. Jens Jensen, St. Pederstræde 49, 4. Sal.

Hun: Skal vi nu ikke holde et stort Festgilde paa vor Sølvbryllupsdag?

Han: Nej, Sofie, lad os hellere vente 5 Aar endnu. Saa kan vi fejre Trediveaarskrigens Slutning!

Turisten (der er faldet ned i en dyb Afgrund): Naa, Gudskelov! Saa har jeg da Fred i nogen Tid. Det vil vare mindst en halv Dag, inden min Kone kommer herved!

— Hvad skal du nu købe?

— En Fødselsdagspresent til min Kone. Du kan tro, det er en dyr Fornøjelse med disse Presente.

— Hvorfor gør du ikke som jeg? Jeg har aldrig forsømt at give min Kone en Present paa hendes Fødselsdag i alle de fem og tyve Aar, vi har været gift, og jeg er ikke blevet en Øre fattigere alligevel.

— Hvordan bærer du dig ad med det?

— Det er meget simpelt. Paa hendes første Fødselsdag efter at vi var blevet gift, gav jeg hende en Tikroneseddell. Da min Fødselsdag indtraf, gav hun mig Sedlen igen, og saadan har vi baaret os ad hele Tiden — hver faar sin Fødselsdagsgave, og det koster os ikke noget.

Advokaten (til en Kollega, der er Defensor for en Vekselfalskner): Ja, det er en meget god Ide at faa den Tiltalte gjort sindssyg, men hvorledes lader det sig gøre?

Defensor: Det skal jeg nok klare. Jeg har faaet udleveret alle de Breve, han skrev til sin Kone, før han blev gift med hende.

Gemytlig.

Dommeren (til Arrestanten): Hvad har De at sige til Deres Forsvar?

Arrestanten: Ved jeg s'gu ikke, Deres Velbaarenhed. Hvad vilde De sige?

Tro til Døden.

Apotekeren overrasker Lærlingen, som har taget sig en Slurk af en Flaske, der er mærket „Gift“, men i Virkeligheden indeholder Kognak.

Men ulykkelige, udbryster han, der er jo Gift i den Flaske! Kan De da ikke læse?

Lærlingen: Jo vel, Hr. Principal; men jeg saa Dem selv drikke af den samme Flaske for lidt siden, saa vilde jeg ikke overleve Dem.

Klaret.

Fruen: Men hvad er det, Line? De har jo en Soldat i Køkkenet.

Line: Ja, Frue. Deres Børn holder saa meget af Soldater, og saa har jeg bragt en med, som de kan lege med.

Ved Paraden.

Sergenten: 66, er De gal? De møder til Parade og mangler en Knap. — Korporal, noter, 66 møder halvnøgen til Parade!

Erkendtlig.

Anklagede (til sin Defensor): Hr. Sagfører, jeg takker Dem meget for min Frifindelse — betale Dem kan jeg desværre ikke —, men De tillader vel nok, at jeg sender Dem en Skinde af Grisen, som jeg stjal?

Fortvivlelsens Selvhjælp.

Politimesteren (til sin Kone, der sent paa Natten holder Gardinprædiken): Ti nu stille, Kone, ellers arresterer jeg dig i Lovens Navn for Nattespektakler.

Frækt.

Tyven (til sin Defensor, efter at denne har bevirket hans Frifindelse): Hr. Sagfører, skal vi to gaa i Kompagni? Vi vil gøre glimrende Forretninger. Jeg stjæler, og De forsvarer mig.

Raad til Uerfarne.

Man siger, at Maj Maaned er den uheldigste at indgaa Ægteskab i. — De andre uheldige Maaneder er: Juni, Juli, August, September, Oktober, November, December, Januar, Februar, Marts og April.

Fra et Forhør.

Hvad lever De af?

Fra Haanden og i Munden.

Hvad Pokker er det for en Haandtering?

Jeg sætter kunstige Tændere ind.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig, og Abonnementetsprisen er

60 Øre Kvartalet.

Tegn strax Abonnement

Send Rekvistion til Kontoret, 16 Kultorvet eller til Deres Boghandler.

Misforstod ham rigtigt.

Pantelaaneren (til en Billedhugger): Hvor har De faaet den Figur fra?

Billedhuggeren: Den har jeg selv hugget!

Pantelaaneren: Godt, saa er De anholdt.

Mit Livs største Glæde er min Musik, sagde en Dame.

Hvilken stor Fordel De har fremfor Deres Naboer, svarede en mindre galant Tilhører.

Petersen: Det er en sørgelig Verden, man lever i. Ens Venner glemmer En saa let.

Sørensen: Det vil jeg ikke sige; mine holder sig trofast til mig endnu.

P.: Hvordan bærer du dig ad med det?

S.: Jeg laaner bare Penge af dem.

Overanstrengelse.

I Paris væddede fornylig 4 Damer om, at de skulde spille 4 Rubberter Whist, uden at sige et eneste Ord. Spillet varede 4 Timer, og ingen af dem gav en Lyd fra sig, men da det var endt, besvimede de 3 af Anstrengelse over at have skullet tie saa længe.

God Grund.

Konen: Hvor turde du understaa dig til at skænde paa mig i Fru Hansens Nærvarrelse?

Manden: Kære Marie, du ved jo nok, at jeg ikke tør skænde paa dig, naar vi er alene.

Altid noget.

Købmanden (til den ny Kommis): Har De noget Kendskab til Engelsk?

Kommis: Ja, jeg har ofte spist engelsk Bøf.

Moderne Kokkepige.

Fruen (ifærd med at fæste en ny Kokkepige): Saa er vi altsaa enige. De tager mod Pladsen?

Pigen: Ja — men der er dog eet, jeg helst vilde tale med Fruen om først.

Fruen: Hvad er det — De læser maa-ske Romaner.

Pigen: Nej — men jeg skriver Romaner og forbeholder mig derfor mine Aftentimer til litterære Arbejder.

Fra Apoteket.

En gammel Kone: Maa jeg bede om for 10 Øre Massage til denne Flaske, jeg har hørt, det er godt for Gigt.

A.: Jeg kender en Mand, der brugte 20,000 Kroner til Havannacigarer.

B.: Var han gal?

A.: Nej, han solgte dem igen for 40,000.

Sang og Klang.

Revsange, Gadeviser og anden spøgefuld Poesi samt passende Musik hertil.

Til denne Afdeling opfordrer vi vore Læsere til at give Bidrag, og vi venter os særlig interessante Resultater af det gode danske Humør paa dette Omraade. Bidragene kunne bestaa i: 1) En original komponeret, let sangbar Melodi, 2) en original Sang eller Vise, hvis Karakter er angiven i Overskriften til denne Afdeling, eller 3) baade Melodi og Sang. For det Bidrag, som efter Redaktionen Skøn er det bedste, gives en Præmie, bestaaende af Værer fra Zachariaes Magasin, Kulturvet 16, til Værdi

10 Kroner

Manuskripterne maa indsendes i Konvolut mrkt. „Sang og Klang“ og være forsynet med Navn og Adresse. Det bemærkes, at der vil blive givet Præmie baade for Melodien og Teksten, selv om begge Dele indsendes fra samme Haand. Redaktionen forbeholder sig i sidstnævnte Tilfælde Ret til eventuelt at benytte Melodien med Udvaldelse af Teksten eller omvendt, samt ad anden Vej at lade komponere Musik til en antagen Tekst eller skrive Tekst til en antagen Melodi.

Spild ikke Tiden.

En ung Mand af mit Bekendtskab fortalte mig engang, at han havde lært sig selv at læse et fremmed Sprog ved at benytte den Tid, han maatte vente paa sin Hustru, naar hun gjorde Toilette til at gaa ud og spadserere med ham. Men faa Mennesker tænker paa, hvor megen Tid man spilder hver Dag, eller hvor meget det kunde beløbe sig til i et Aar. Et Kvarter hver Dag bliver i et Aar 9-Dage, naar hver Dag regnes til 10 Timer.

Naturligvis er det vanskeligt at sige, hvad man kalder spildt Tid. Det er ikke den Tid, man bruger til Hvile eller Fornøjelse, nej tværtimod, den er godt anvendt. Et lille Ordsprog siger: „Altid arbejde og aldrig lege gør Peter til en kedelig Dreng“, og man kunde saa tillige sige: „Altid lege og aldrig arbejde gør Peter til en doven Drivert“ — thi Arbejde og Leg maa afveksle, om der skal komme et godt Resultat ud deraf. Mange Mennesker anvender en hel Del af deres Tid til med Misundelse at betragte deres Nabos Lod i Forhold til deres egen. Den Tid er ilde anvendt, thi de opnaar kun derved at tabe Modet til deres Arbejde. Alt glipper for saadanne Mennesker; de mangler Tillidsfuldhed, lader sig forknytte af den mindste Modgang og kan aldrig opnaa indfyldelsesrige Stillinger, hvortil behøves energiske og udholdende Mænd. Energi og Udholdenhed kan ikke forenes med at spilde Tiden.

Hvad et Spil Skak udrettede.

Et spansk Sagn fortæller, at Columbus's Opdagelse af Amerika væsentlig skyldes et meget indviklet Spil Skak. Ferdinand af Spanien, fortæller Historien, plejede at tilbringe sine Aftentimer ved Skakbordet. Hans Modpart var i Reglen en gammel Stormand, hvis Dygtighed satte Kongens Spil paa haarde Prøver.

Columbus havde længe gjort sin Opvartning ved Hoffet med det ene Maal for Øje at erholde Midler, saa han kunde drage ud og lede efter den nye Verden, som han vidste, maatte eksistere. Hidtil havde han kun opnaaet at vinde den gode Dronning Isabellas Gunst. Den Dag var imidlertid kommen, da den store Sofarer skulde modtage det endelige Svar. Han gik om Aftenen til Slottet, snarere for at sige Farvel til Dronningen, end fordi han endnu havde noget Haab. Isabella havde dog ikke opgivet Haabet, og da man meldte hende, at Columbus var kommen, gik hun straks ind til Kongen. Denne, som var ivrigt fordybet i et Spil med den gamle Adelsmand, var slet ikke oplagt til at blive plaget af den

paatrængende Sømænd. Dronningens Afbrydelse havde til Følge, at Kongen tabte sit vigtigste Træk, et Tab, som efterfulgtes af et heftigt Udfald mod Sømænd i Almindelighed og Columbus i Særdelshed. Spillet blev værre og værre, Nederlag for Kongen var næsten uundgaeligt, — den gamle Adelsmand lo af Fryd saa højt, som han turde. Kongen udbrød nu, at hvis han vandt Spillet, skulde Columbus faa Understøttelse til sin Rejse; tabte han derimod, fik han intet. Dronningen, som aldrig havde spillet Skak, men som ved at se de andre spille havde faaet udmærket Kendskab dertil, satte nu hele sin Energi ind paa at hjælpe Kongen — og derved Columbus.

Striden havde været meget lang og meget heftig, og Hoffolkene rundt om morede sig over Kongens Ophidselse og Adelsmandens undertrykte Tilfredshed.

Saaledes spilledes det Spil videre, som var bestemt til at afgøre Amerikas Opdagelse — da lænede Dronningen sig hen mod sin Gemal og hviskede ham i Øret: „Du kan gøre ham mat i fire Træk!“ Forbavset betragtede Kongen igen Spillet: Dronningens Paastand var rigtig.

Et Øjeblik efter var Adelsmanden erklæret skakmat — Kongen havde vundet Spillet; han rejste sig nu og sagde, at Columbus var udnævnt til Admiral i Flaaden, og at han med denne Titel maatte sejle ud paa sin Opdagelsesrejse.

Saaledes fortæller det gamle spanske Sagn.

Løsning paa Præmie-Opgaven i Nr. 9.

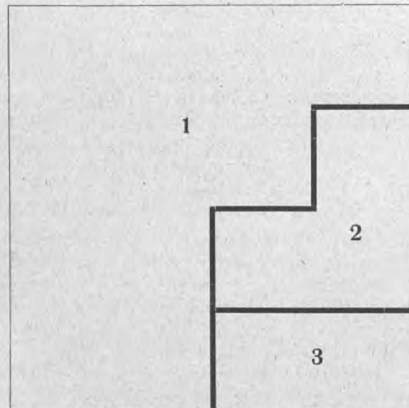

Fig. I.

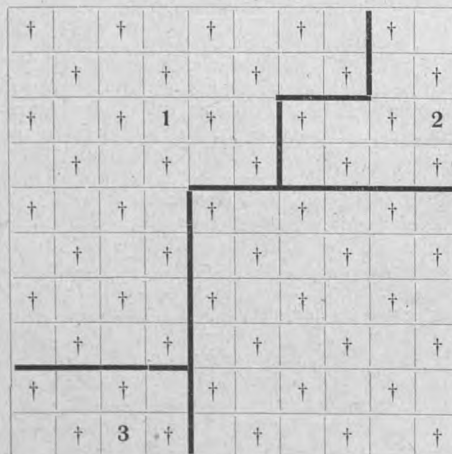

Fig. II.

Ved at partere det store Tæppe i 3 Stykker, som angivet paa Fig. I, og lægge disse til det mindre Tæppe, faar man det ønskede Tæppe som Fig. II.

Opgaven med at sammensætte eet Tæppe med 100 Kvadrater af de to Tæpper har, som det fremgaar af vor Post, voldt mange

af vore Læsere Hovedbrud, men det skal ogsaa indrømmes, at Opgaven er betydelig sværere, end den ser ud til. Der er kun indsendt een fuldstændig, rigtig Løsning, hvorfor Æren skyldes Hr. E. Bruzelius, der har delt det store Tæppe i 3 Stykker, som man kan se paa hosstaaende Løsning. De andre Indsendere har næsten alle delt Tæppet i fire, ja somme endog i flere Stykker. De fleste har begaaet den Fejl at partere det lille Tæppe i Stedet for det store.

Præmie-Gaade.

Mit første overalt du med Lethed finde kan, hos Mennesker og Dyr, paa Jorden som

ja selv i Luften iblandt Fuglevrimlen, som svinger sig med Lethed op mod Himlen; og naar du kaster Blikket paa meget

men samme Nytte det dog ej formaar at gøre som hos Heste, Køer og Faar og Mennesker og Gæs og Høns og Ænder og andre Dyrearter, som man kender. Mit første findes ogsaa til daglig i vort

i Land i Lommerne hos mangan Kvinde eller Mand, og Nytte gør det ogsaa, men hør nu lige

det Nytte er igen af en ganske anden Slags. Mit andet er kun Vand, kendt i det ganske Land. Det hele er et Navn paa noget, som fører lige her til København.

For de rigtige Løsninger af denne Logogrif udsætter vi 2 Præmier, hver bestaaende af et Sæsonkort til Tivoli.

Obs. Løsningerne, som maa være forsynede med den øverste paa denne Side anbragte Præmie-Kupon, modtages til Lørdag den 12. Juni Kl. 12 Middag.

Korte Notitser.

Det Bjerg ved Jerusalem, hvor Kristus blev korsfæstet, bestaar af Kalksten. Kysten af det døde Hav er bedækket af Pimpsten, som er regnet ned fra den Vulkan, der i sin Tid ødelagde Stæderne Sodoma og Gomorrha, ligesom Vesuv ødelagde Pompeji.

Hunden har først vænnet sig til at gå, efter at den har sluttet sig sammen med Mennesket. I vild Tilstand hyler og hviner den kun. De halvville Hyrdehunde i Orienten gør heller ikke. Man formoder, at det intelligente Dyr ved at gå forsøger at efterligne Menneskets Stemme, saa godt de kan.

En Mand har regnet ud, at hvis vi kunde flytte vore Ben forholdsvis saa hurtigt som en Myre, vilde vi kunne tilbagelægge henved 200 Mil paa en Time.

Skolebørnene i Japan lærer at skrive med begge Hænder.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig, og Abonnementsprisen er

60 Øre Kvartalet.

Tegn strax Abonnement

(Send Rekvisitionen til Kontoret, Kulturvet 16, eller til Deres Boghandler.

Smaafortællinger,

korte Historier, spændende Episoder interessante Selvoplevelser morsomme Hændelser, satiriske Betragtninger over Døgnets Begivenheder etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til at indsende originale Bidrag til denne Afdeling. Manuskriptet maa ikke optage mere end to, højst tre, trykte Spalter i Bladet.

For det Bidrag, der efter Redaktionens Skøn er det bedste, giver vi en Præmie, bestaaende af Varer fra Zachariaes Magasin efter Vedkommendes eget Valg til en Værdi af

10 Kroner.

Manuskriptet maa indsendes i Konvolut mrk. „Smaafortællinger“ og være forsynet med Indsenderens Navn og Adresse samt være paaklæbet den øverst paa denne Side anbragte Præmie-Kupon.

Redaktionen paatager sig intet Ansvar for de indsendte Manuskripter, der ikke benyttes, og forbeholder sig Ret til at trykke saavel de præmierede som de ikke præmierede Bidrag i Bladet.

Nedad Perak Floden.

Mr. Swettenham er den 5te dennes blevet myrdet af Rajah Lela i Pasir Salak. Ved Efterretningen om Mr. Birchs Død sendte jeg min Inspektør, Mahomed, med behørigt Mandskab af Sted for at komme Mr. Swettenham til Undsætning, men det var for silde. Jeg har sendt Opdagere — Kinesere og Malajer — til Stedet for at undersøge Sagen og, om muligt, finde begge de ulykkelige Officerers jordiske Rester.

Saaledes lød det lystelige Referat, jeg stødte paa i en Embedsprotokol. Lad mig først fortælle om Mr. Birchs Skæbne.

James W. W. Birch havde været britisk Minister-Resident i Perak. Han kunde ikke tale de Indfødtes Sprog, kendte overhovedet kun lidt til Landet og dets Befolkning, og hvad der var værre, han laa bestandig i Kævleri med Sultanen om Forretningssager og Reformers. Til sidst — det var ved Malajernes Fastetid i Aaret 1875 — saa det ud til, at Sultan Abdullah og hans Embedsmænd havde taget den Beslutning at skille sig af med den britiske Resident. Maharajah Lela skulde besøge dette Arbejde, næste Gang han fik Besøg af Mr. Birch. Bemeldte Lela boede i Pasir Salak, en By, der laa ved Perak Flodens højre Bred og bestod af en Samling Malajerhuse, omgivne af Palmer og Frugttræer.

Ved den Tid Mr. Birch ventedes, sammenkaldte Rahajen alle sine Mænd og sagde til dem, at hvis den britiske Resident gjorde Forsøg paa at opslaa Regeringsbekendtgørelser paa Stedet, skulde de slaa ham ihjel.

Mr. Birch arriverede til Pasir Salak med tre Baade ved Midnatstid den 1. December og ankrede op midt i Floden. Ved Daggr løb Baadene ind til Bredden, og Residentens Baad blev fortøjet ved et flydende Badehus, tilhørende en kinesisk Juveler, hvis lille Butik laa tæt ved Siden af.

Efterretningen om Mr. Birchs Ankomst spredtes hurtigt over hele Byen, og straks efter var 60—70 Mand forsamlede paa Flodbredden, hvor Baadene laa.

Hele Sværmen var bevæbnet med Spyd og Kriser — nogle ejendommelige Krum-sabler, som Malajerne bruger. Mr. Birch spurgte en af deres Anførere, hvad alle disse Folk havde at gøre her, hvorpaa Malajen begyndte at fornærme ham, kaldte ham en „vantro Hund“ o. l. og endte med at spørge, med hvad Ret han kom her og gjorde Spørgsmaal, som om han havde noget at befale over dem. Mr. Birch tog ingen Notits af, hvad han sagde, men leverede nogle Proklamationer til sine Folk, der hængte dem op paa Kineserens Hus. De blev imidlertid straks efter nedrevne af de indfødte, hvorefter Mr. Birch trak sig tilbage til Kineserens Badehus for at tage sig

et Bad, medens han for en Sikkerheds Skyld posterede en Mand uden for Døren med en ladt Revolver.

Badehuset var af de sædvanlige ved Perak — en Hytte af Tømmer, beklædt med Bastmaatter, bygget paa to lange, flydende Bjælker, der var forbundne med Tværbjælker. Klokken var nu bleven ti Formiddag, og til Trods for de bevæbnede Malajers truende Holdning tog Residenten med stor Sindsro sit Bad, medens hans Folk kogte Frokost paa Strandbredden.

De fik imidlertid ikke Lov til ret længe at være i Fred. Mr. Birchs Tolk var beskæftiget med at hænge de nedrevne Plakater op igen paa Kineserens Hytte, da Pandak Indut, Rajah Lelas Svigerfader, kom til og begyndte at nedrive dem, lige saa hurtig som de kom op.

Tolken protesterede, men da han saa, at der ikke blev taget Notits deraf, begav han sig hen til Badehuset, hvor hans Chef befandt sig. Han var imidlertid ikke kommet den halve Vej, før Pandak Indut havde indhentet ham og med et højt Vræl jaget ham et Spyd i Underlivet. Den døende Mand tumlede over Skrænten ned i Floden og fik fat i sin Herres Baad. Nogle Malajer fulgte imidlertid efter ham og huggede ham med deres Krum-sabler i Hoved og Hænder, saa han slap Baaden og svømmede gispende ud i Strømmen. Da lød der et Raab: „Mr. Birch er i Badehuset! Kom lad os myrde ham!“ Og fire-fem Mand sprang raabende og skrigende ind paa Tømmerflaaden og jagede deres Spyd ind gennem Aabningerne i Badehuset. Den britiske Resident havde imidlertid hørt Skrigene og, frygtende det værste, var han forsvundet i Vandet for at svømme under Bjælken og ud i Floden. Et Par Sekunder efter dukkede han op ved Enden af Huset, men her blev han modtaget af nogle af Morderne, der allerede

ventede der, og en af dem, en Mand kaldet Siputum, gav ham et frygteligt Hug i Hovedet med sin Sabel. Den ulykkelige Mand sank øjeblikkelig og kom ikke levende op mere. Hans ved Badehuset posterede Skildvagter, der ikke havde advaret ham, sprang i Floden og svømmede over til en af Baadene, i hvilken han i god Behold slap af Vejen.

For nu at komme til mine egne Oplevelser, da forlod jeg Bandar Bharu ved Middagstid den 28. Oktober med to Baade i den Hensigt at møde Mr. Birch i Pasir Salak, om muligt, den 3. November. Foruden mine indfødte Baadfolk havde jeg med mig en berømt Selangor Høvding — Rajah Mahmud — der havde tilbragt hele sit Liv i Indiens Junglekrat, og som, da han var sluppen helskindet fra sine farefulde Ekspeditioner, af Malajerne blev betragtet som et halvt overnaturligt Væsen, hvem intet kunde bide paa.

I Løbet af Natten naede jeg Kuala Kangfar, hvor jeg fandt alle Butikker lukkede, da man ventede Oprør. Befolkningen paa dette Sted er undertrykt af Rajaherne og i høj Grad demoraliseret; nogle faa Dage

før min Ankomst var en Mand, der havde nægtet at betale en Bode, blevet rasende og havde dræbt ni Mennesker samt saaret tre. Den Slags Ting er ikke ualmindelig blandt de raa Malajer. De kan i det ene Øjeblik tale i den venligste og høfligste Tone for i næste at slagte deres kæreste paareørende.

Jeg fortsatte min Fart opad Perak-Floden og uddelte mine Proklamationer, og om Morgenen den 4. November begav jeg mig paa Hjemvejen nedad Floden og naaede Blanja Kl. 4 Efterm. Paa dette Sted er den venstre Flodbred sandet og kun lidt dyb. Medens mine Folk halede Baaden ind mod Land, saa langt som de kunde, vadede Haji Ali ud til min Baad, og først nu bemærkede jeg, at der stod et usædvanligt stort Antal Mennesker paa den sandede Bred — jeg antager, der var mel-

lem to og tre Hundrede. Haji Ali satte sig i min Baad og gav sig til at fortælle mig, at Mr. Birch og seksten af hans Folk var blevne myrdede af Rajah Lela i Pasir Salak. Haji havde næppe begyndt at tale, før min trofaste Ledsager, Rajah Mahmud, trak sin Kris, spændte sit Bælte og gjorde sig klar til at optage en Kamp. Min Gæst fortsatte sin hyggelige Beretning ved at meddele mig, at Lela og hans Folk var ved at spørre Floden ved Pasir Salak med Pæle og Bjælker, saa at ingen Baade kunde komme igennem. De vidste, at jeg var paa Tilbagevejen, og de ventede paa mig i den Tro, at naar de gav mig samme Bekomst som Mr. Birch, vilde de ikke oftere blive generede af de hvide Mænds Indblanding i deres Affærer. Haji sluttede sin livlige Fortælling med en Indbydelse fra Sultan Ismail til at komme i Land og besøge ham. Jeg sagde mange Tak for Opmærksomheden, og for at slippe af med ham bad jeg ham om at gaa tilbage og sige, at jeg skulde komme. Saasart han havde forladt Baaden, holdt jeg straks Raadslagning med Mahmud, der sagde, at det vilde være Vanvid at gaa i Land i Blanja, hvor vi vilde blive fangne som Rotter i en Fælde. Det eneste, vi havde at gøre, sagde han, var øjeblikkelig at sejle videre, for om muligt at slippe igennem, inden Floden blev helt afspærret. Men mine Folk havde hørt, hvad Haji Ali havde fortalt, og ingen af dem folte stor Lyst til at gaa med under de uhyggelige Udsigter, der frembød sig. Jeg besluttede mig da til at lade den ene af Baadene blive tilbage og kun tage de Folk med, der meldte sig frivillig.

Resultatet blev da, at alle Perak-Mændene nægtede at tage med, og med min Manilla-Dreng, tre fremmede Malajer og Mahmud med to af hans Mænd drog vi da af Sted. Jeg maa ikke glemme at nævne min kinesiske Tjener, der, da jeg forklarede ham Situationen, svarede med et bredt Grin og fremviste en meget lang Kniv. Han var klar til at gaa paa. Lige som vi skulde til at sejle, viste Haji Ali sig igen for at ledsage os i Land. „Jeg vil ikke stoppe i Blanja, Haji,“ sagde jeg høfligt. „Jeg maa straks drage videre.“ „Umuligt!“ raabte han. „Hele Landet nedefter er i Vaaben, og De kan ikke slippe igennem. Det er den visse Undergang.“

Da vi ikke havde Tid til at parlamentere længere med den høje Herre, gjorde vi ham opmærksom paa, at Baaden var ved at glide ud paa dybere Vand. I en Fart kom han af Sted, og ærgerlig over at hans Mission — der naturligvis var at narre os i den visse Død — var mislykket, raabte han spottende efter os: „I tror uden Tvivl, I er nogle svært snedige Fyre, men I vil blive slaaet ihjel alligevel.“

De paa Flodbredden forsamlede Malajer blev rasende over, at deres Bytte var undsluppet dem. Et større Antal gav sig til at forfølge os, men maatte snart opgive Jagten og slaa sig til Ro med, at deres rare Landsmænd længere nede nok skulde gøre det af med os.

Men skønt vi undgik Faren i Blanja, tror jeg ikke, der var en Mand i min Baad, som ikke var aldeles overbevist om, at den visse Død ventede os paa den Rejse, vi nu foretog. Jeg for mit Vedkommende kunde heller ikke se andet. Min Kollega, Residenten, var allerede paa en grusom Maade bleven myrdet; Rajah Lelas Folk beherskede Byen, Mr. Birchs Folk var enten dræbte eller flygtede, og — værst af alt — jeg var allerede underrettet om, at Perak Floden ved Pasir Salak var spærret fra Bred til Bred, hvilket gjorde det absolut umuligt at undslippe, eftersom begge Bredder var besatte af blodtørstige Malajer, der holdt Udkig efter mig og mit Følge.

Vi beregnede, at vi vilde naa det farefulde Sted omtrent Kl. ni næste Formiddag. Hürtigt Fart var vor eneste Chance; men her mødte os en anden Vanskelighed, for vore Folk havde allerede slæbt paa Aarerne i mange Timer, og det var længe siden, de havde faaet noget at spise. Da vi naaede en Plads, kaldet Bota, saa vi i Halvmørket til vor Forfærdelse Mr. Birchs egen Baad Dragen. Al Tvivl om hans Skæbne var nu forbi, og hvad jeg følte for mit eget Vedkommende, kan De formodentlig selv tænke Dem.

Alt imens vi drev videre nedad Floden, voksede Spændingen og Uhyggen ved Tanken om det onde, der forestod os. Natten var maaneløs, men stjerneklar. Vore Vanskeligheder forøgedes ved, at det sejlbare Løb i Perak paa dette Sted snart gaar til den ene Side snart til den anden, saa at selv den dygtigste indfødte Lods næppe kan finde ud af det.

Mellem Kl. 9 og 10 lagde en tæt, hvid Taage sig over Floden. Saa tæt var Taagen, at vi en Gang kom ud af Kurs og opdagede til vor Forfærdelse, at Baaden var drejet helt rundt, og at vi var ved at ro tilbage til den blodtørstige Horde i Blanja! Mange Gange faldt de udmattede Roere i Søvn over deres Aarer, og det var kun med den største Energi og med Løfter om Belønning, at jeg kunde faa dem til at fortsætte med at ro. Ved Midnatstid saa vi nogle Vagtblus ved Flodbredden og sluttede deraf, at vi var komme ind i den farefulde Zone. Skulde det blive Liv eller Død? Mine Tanker dvælede ved min myrdede Kollega, hvis Banemænd nu ventede paa ogsaa at tage mit Liv. Var Birchs sidste Dødsstund smertefri, da han sank i Flodens Dyb? . . .

Jeg paalagde mine Folk at vække mig, naar vi nærmede os Pasir Salak; det saa nemlig nu til vor Lettelse ud til, at vi kunde naa Stedet, inden det blev Dag. Kl. 1,30 blev jeg vækket af Mahmud, og mine udmattede Baadfolk tog sig sammen til en sidste Kraftanstrengelse.

Vi vidste, at for at komme forbi Pasir Salak maatte vi gaa tæt ind til Bredden enten paa den ene eller paa den anden Side, og at det dybeste Løb var paa venstre eller Kampong Gajah-Siden. Vi besluttede at følge det sidste. Mægtige Baal flammede ved Bredden, og rundt om hvert saa vi bevæbnede Mænd. Lydløst, men saa kraftigt som muligt, halede mine Folk paa Aarerne og kom ind i det dybe Vand tæt under Bredden. Lige i samme Øjeblik havde vi det Held, at den tætte Taage kom igen, og under dens beskyttende Dække gled vi

uskadt forbi de skinnende Baal, hvor nu og da en Mandsskikkelse af tilsyneladende gigantiske Proportioner tegnede sig mod de røde Ildskær.

Hvert Øjeblik ventede jeg, at vor Baad skulde støde paa en af de omtalte Bjælker i Vandet. Naar dette skete, vilde jeg lade Baaden glide langs Afspærringen, til vi fandt en Udgang, og da denne rimeligvis var bevogtet af bevæbnede Malajer, vilde vi her komme til at kæmpe en rasende Kamp for Livet. Der var selvfølgelig ikke megen Chance for os, men nogle af os kunde maaske slippe af Vejen i Mørket.

Det var først, da vi naaede den nederste Ende af Byen, at det gik op for mig, at Haji Ali havde løjet, og at Floden slet ikke var bleven afspærret — eller, hvad der var det rimeligste, Rajah Lela havde haft i

Sinde at gøre det, men takket være Malajernes Dovenskab og Upaalidelighed var det ikke sket. Jeg var ved at opsende en Tak til Himlen for vor Frelse, da Baaden til min Forfærdelse pludselig stod fast!

Ord kan ikke beskrive vor Situation. Oppe paa den høje Flodbred lige over vore Hoveder, brændte et stort Baal, og omkring det saa vi otte eller ti Mand. Jeg tog min Haglbøsse og Mahmud sin Riffel, og knælende i Baaden med Fingeren paa Aftrækkeren sigtede vi paa to af Skikkelserne, der til Trods for Taagen tegnede sig tydeligt mod den røde Ild.

To af vore Folk gjorde ved Hjælp af Stager energiske Forsøg paa at faa Baaden af Grunden, da en Mand oppe fra Bredden pludselig opdagede os og raabte: „Hvis Baad er det?“ Det var et frygteligt Øjeblik. En af vore Folk svarede rask: „Haji Mat Yassins!“ — han havde set denne Mands Baad i Blanja.

„Hvad skal I her?“ var det næste Spørgsmaal. Men i samme Øjeblik drev vi af Grunden og forsvandt med Strømmen borti Taagen.

Vi hørte deres bydende Raab om at standse; de fik imidlertid kun Haansord til Svar, for hver af os følte, at den virkelige Fare var overstaaet, og at det Liv, vi havde belavet os paa at miste, i hvert Fald næppe denne Nat vilde blive afkrævet os.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig
nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig, og Abonnementsprisen er

60 Ore Kvartalet.

Tegn strax Abonnement.

(Send Rekvistition til Kontoret, 16 Kultortvet, eller til Deres Boghandler).

Nogle morsomme optiske Illusioner.

(Slutning.)

Laver De Fig. 15 om til en Top paa samme Maade som forrige Figur, vil De, naar De snurrer Toppen rundt, se et hvidt Baand med en Bort af forskellige Farver.

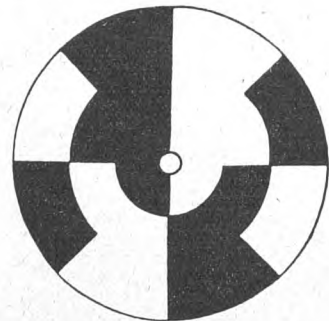

Fig. 15.

En anden Farve-Illusion, opdaget af den engelske Videnskabsmand Shelford Bidwell, frembringes paa følgende Maade. Klip Figur 16 ud og kløb den paa Karton; skær Aabningen ud mellem A og B; stik en lang Naal gennem Centrum og skyd Figuren helt op til Naalens Hoved. Anbring derefter Spidsen af Naalen paa et Blad med en ikke for stor, tydelig trykt Skrift, saaledes at Figuren er nogle Tommer fra Bladet. Naar De nu ser ned paa Skriften gennem Hakket i Figuren og drejer Figuren rundt med en Hastighed af 5—6 Omgange i Sekundet, saa vil de Bogstaver, De ser gennem Hakket, forekomme Dem røde og ikke sorte. Naar Skriften er stærkt belyst, og De undgaar, at Figuren kommer til at kaste Skygge paa den, er Illusionen saa meget bedre.

Der er vel næppe nogle Sansbedrag, der er saa almindelige, som de, der kommer af vore Fejltagelser med Hensyn til Bedømmelsen af fjerne Genstandes Afstand og Omfang. Selv de af vore Kunstnere, der er nok saa sikre paa deres Øje og deres Per-

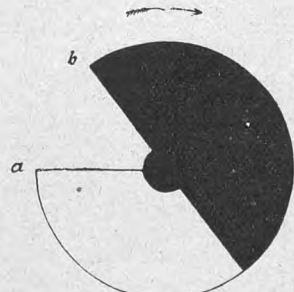

Fig. 16.

spektiv, undgaar ikke at gøre Bommerter af denne Aarsag.

Se en Gang paa en Tegning eller et Maleri, hvor Maanen er afbildet — Maanen er altid meget for stor. Hvis man tager et Fotografi efter Naturen af et Landskab med Maanen ovenover, saa vil Maanen paa Fotografiet forekomme een latterlig lille, efter hvad man er vant til at se, og dog vil Billedet være aldeles korrekt.

Hvor stor skal da Maanen være paa et Billede.

Horisonten hele Kompasset rundt danner jo en Cirkel, og deles som enhver Cirkel, i 360 Grader. (Hver Grad deles igen i 60 Minutter à 60 Sekunder). Nu er Maanen kun lidt over $\frac{1}{2}$ Grad i Diameter — nøjagtig 31 Minutter. Hvis Billedet omspænder 60 Grader, altsaa $\frac{1}{6}$ af hele Horisonten, skal Maanen efter de ovenstaaende Tal kun optage omtrent $\frac{1}{116}$ Del; med andre Ord, hvis Billedet var halvanden Alen langt, skulde Maanen kun være ca. $\frac{1}{3}$ Tomme i Diameter eller som Hovedet paa et almindeligt Tegnesom. Hvor forsvindende denne Størrelse

vilde blive, hvis Billedet fra de halvanden Alen blev formindsket til Omfanget af en almindelig Illustration i et Blad, vil De kunne tænke Dem. Men i Reglen er Maanen paa den Slags Billeder saadan noget som tyve Gange for stor.

Hvis Størstedelen af et Bjerg er skjult af Skyer eller Taage, medens Toppen og Foden er synlige, vil Bjergene forekomme een meget højere, end hvis det var synligt over det Hele. Paa den anden Side synes Bjerge med Sne paa at være meget nærmere — og som Følge deraf ogsaa lavere — end de i Virkeligheden er.

Rejser man i Schweiz om Vinteren, naar alt er indhyllet i Sne, ser Alperne ikke nær saa høje ud som om Sommeren; der er ikke noget, man kan bedømme Afstanden efter, fordi alt har samme hvide Farve, og man kan derfor heller ikke tage noget paalideligt Skøn over Størrelsesforholdene. Luftens Klarhed spiller ogsaa en stor Rolle med Hensyn til Bedømmelsen af fjerne Genstandes Størrelse.

Hvorfor ser Maanen altid meget større ud, naar den er nær ved Horisonten? At den virkelig gør det, er et Faktum, som man har forklaret derved, at Luften, som bekendt, er meget tættere nede ved Jorden end i de højere Regioner. Naar nu Maanen befinder sig højt paa Himlen, ser vi den gennem et Luftlag, der paa en forholdsvis kort Distance bliver tyndere og tyndere; er den derimod nær ved Horisonten, er der meget mere af den tætte Luft imellem Maanen og os, og det er denne tætte Luft, der virker som et Slags Forstørrelsesglas.

Men der er endnu en anden Grund. Naar Maanen staar højt paa Himlen, har vi ingen Genstand til at sammenligne den med; staar den derimod nede ved Horisonten, sammenligner vi den ganske naturligt med de Ting paa Jorden, som vi ser i dens Nærhed. Hvis Maanen for Eks. viser sig tæt ved et Træ i Horisonten, lægger vi Mærke til, at den ser større ud end Træet; og vort Øje, der ved, hvor stort et Træ er, naar vi ser det nærværende, regner uvilkaarligt Maanen for at være større, end naar den staar alene i det øde Himmelumrum.

En temmelig almindelig Fejltagelse gør vi os skyldig i, naar vi befinder os paa en Landevej, der pludselig stiger op ad et Højedrag. Naar man fra Pilealleen skal op ad Frederiksberg Bakke, forekommer det een, at Bakken er ganske forskrækkelig stejl; men har man gaaet et Stykke op ad den, mærker man, at den ikke er saa slem endda. Dette er dog kun et ufuldkomment Eksempel. Naar Vejen først falder og derpaa stiger, kan Illusionen være ganske overvældende. Ved Stensballegaard ved Horsens er en Allé, der, set i Profil, vilde tage sig omtrent saaledes ud (uden Træerne):

Fig. 17.

Naar man begiver sig paa Vandring ad denne Allé, og nærmer sig dens dybeste Punkt, forekommer det andet Stykke een saa stejl, at man næsten synes, det maa være umuligt at gaa op ad det. Grunden hertil er en dobbelt. For det første synes en Vej, der stiger lige foran os, betydeligt forkortet, og da vi intet Middel har til at bedømme, hvormeget denne Forkortning udgør, tænker vi os, at Vejen er meget stejle, end den i Virkeligheden er. Hertil kommer, at medens vi gaar nedad og fæster vort Øje paa det Stykke af Vejen, som vi gaar paa, tager vi uvilkaarligt dette Stykke for at være vandret, og naar vi saa beregner Vinklen imellem den faldende og den stigende Vej, forekommer den sidste os mindst en Gang til saa stejl, som den er i Virkeligheden. For nu at vende tilbage

til Eksemplet Alléen (Fig. 17). Vi gaar alt-saa nedad den og ser dens stigende Halvdel i Forkortning, hvilket gør, at den allerede af den Grund synes stejlere; vi regner uvilkaarlig den Del af Alléen, som vi gaar paa, for at være saa godt som vandret, og den anden Del synes derfor at stige dobbelt stærkt. Lægger vi nu disse to Illusioner sammen, bliver Resultatet, at Alléen synes at se omtrent saaledes ud:

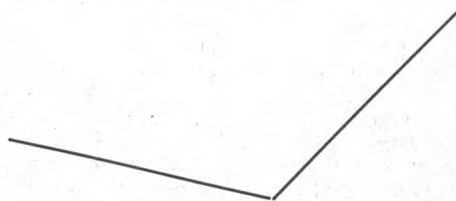

Fig. 18.

Betingelsen for at Illusionen kan fremkomme er, at Vejen paa begge Sider af det dybeste Punkt gaar i samme Retning.

I Frankrig, hvor Landevejene sædvanlig gaar matematisk lige flere Mil i Træk, og desuden paa Siderne er beplantede med høje Popler eller Lindetræer — hvilket bidrager til at forhøje Illusionen — kan Fænomenet iagttages meget hyppigt og har ikke sjældent bragt fremmede Cyklister til at tabe Vejret af Forskrækkelse, naar Alléen pludselig syntes at blive svimlende stejl.

Til Slutning skal vi give et Par Eksempler paa, hvorledes vort Øje efter Forgodtbefindende kan opfatte den samme Genstand forskelligt. Naar vi ser paa Fig. 19, kan

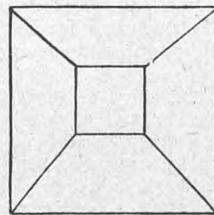

Fig. 19.

vi baade tænke os Billedet som en afkortet Pyramide (d. e. en Pyramide, som Toppen er skaaret af) eller som et dybt Rum, set i Frontperspektiv.

Paa samme Maade kan vi forestille os

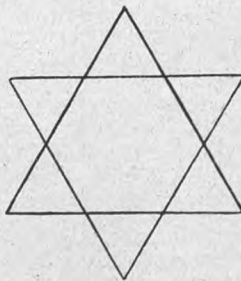

Fig. 20.

Fig. 20 enten som en sekskantet geometrisk Figur eller som to Triangler, der er lagt over hinanden.

Den gaadefulde Skønhed.

Fortælling fra forrige Aarhundredes

Slutning.

(Fortsættelse).

„Consuelo,“ begyndte min Onkel, „jeg kommer her med een, som beder om din Tilgivelse, og som ikke havde Ro, før jeg lovede at føre eder sammen, skønt jeg syntes, at en anden Lejlighed end denne kunde have været heldigere.“

„Deres Tilgivelse for mange Ting, Miss Hope,“ fortsatte Paula med sit allersødeste

Smil og rakte Haanden frem. „Jeg tænkte mig, at det maaske kunde bidrage til at forsone Dem, at jeg medbringer en af mine gode Venner, som jeg formoder ogsaa en Gang har været Deres, og som jeg tænker, De vil blive glad ved at se igen. Jeg kender ikke noget fornøjeligere her paa Jorden end at træffe gamle Venner, man ikke har set længe — det skulde da være den Glæde, som det er, at føre saadanne to Venner sammen.“ Og med en let Bøjning af sit mørke, diamantprydede Hoved antydede hun, at hun talte om den smukke skæglose, lidt forlegne unge Mand ved hendes Side.

Jeg iagttog ham skarpt og glemte alt andet for at se, med hvilke Følelser han vilde modtage den gaadefulde Skønhed. Men det ventede Drama syntes at udeblive.

Hvis et saa yderst godmodigt Ansigt som denne Mands kunde tænkes af udtrykke noget, der lignede Had og Ondskab, var det vist noget saadant, der i et Sekund afspejlede sig i hans klare blaa Øjne. Derpaa fæstede de sig med et Udtryk af Angst og Forvirring paa Miss Hope, indtil han til sidst stirrede paa hende, som om han vilde se hende lige ind i hendes Sjæl. Et Øjeblik til, og hans Ansigt var glat og godmodigt som før.

Et hurtigt Blik paa Paula sagde mig, at hun, ligesaavel som jeg, i spændt Forventning havde iagttaget sin gode Ven.

Hvad Miss Hope angik, da havde jeg næppe turdet se paa hende; men længe varede det ikke, før min Bekymring for hende fik mig til at kaste mine Øjne paa hendes ubevægelige Skikkelse. Jeg kunde spare mig al min Frygt. At se til i det mindste var hun saa rolig, som om intet var hændt. Hun saa med den mest uskyldige Forundring malet i sine store Øjne paa Haynes-Haviland.

„Jeg forstaar ikke rigtig,“ sagde hun venligt. „En gammel Ven,“ siger De. Har vi set hinanden før?“ spurgte hun barnligt smilende henvendt til ham.

Manden stirrede forlegent paa hende, som var han baade døv og stum. Om han for-gæves søgte at orientere sig i sine Erindringer fra Fortiden, inden han svarede, ved jeg ikke, men noget Svar kom der ikke. Paula stod øjensynlig i højeste Grad skuffet og harmfuld.

„Jeg skulde ellers mene,“ sagde hun med slet skjult Raseri, „at Miss Hopes Ansigt hører til dem, man ikke saa let glemmer, naar man en Gang har set det. Miss Hope fragaar ikke, at hun har været her paa Gammelkloster i tidligere Dage, da Mr. Haynes-Haviland samtidig boede her — med Undtagelse af den Tid han opholdt sig ved Kollegiet — indtil den — De ved nok — skrækkelige Begivenhed indtraf for syv —otte Aar siden. De kan da næppe ganske have glemt hinanden.“

Onkel Wilfred begyndte at blive urolig, det var tydeligt at se, at han paa en Gang fik en Mistanke om, at Paulas Ønske om at blive ført sammen med Miss Hope, ikke havde været ganske saa fromt, som hun havde faaet ham til at tro. Og endda vidste han ikke, hvad jeg havde erfaret gennem Miss Traill. Men inden han fik sagt noget, havde Miss Wynnes sidste Udtalelser kaldt Haynes-Haviland op af hans Drømmetilstand.

„Jeg ved ikke, hvad jeg skal tro. Jeg — jeg er ikke ganske vis i min Sag,“ stammede han.

„Og jeg,“ sagde Consuelo Hope venligt som før, „er vis paa, at jeg ikke før i Aften har saa meget som hørt Mr. Haynes-Haviland omtale.“

Han stirrede og stirrede igen, da hun talte, medens det forrige Udtryk af Angst og Forvirring lagde sig over hans Ansigt. Havde han været en Kvinde, hvad han i dette Øjeblik mest af alt lignede, tror jeg, at han kunde have skreget højt.

„Jeg er meget skuffet,“ sagde Paula med tilkæmpet Ro. „Jeg troede, at jeg havde Fornøjelsen at bringe to gamle Bekendte

sammen. Men, i hvert Fald, de er begge kendt paa Gammelkloster. De vil altid kunne tale sammen om Ting, der har Interesse for Dem begge. Og derfor, Mr. Haynes-Haviland, tilføjede hun muntert, „vær saa god, giv hinanden Haanden og vær Venner!“

Lydig som et artigt Barn rakte han sin lange, smalle Haand frem. En Gang endnu kom hint Udtryk af Had eller Ondskab i hans blaa Øjne. Hans Fingre lige berørte Consuelos, da hun langsomt gav ham sin Haand, og derpaa veg han skælvende over hele Legemet et Par Skridt tilbage. Jeg saa hendes Ansigt blive rødt som Blod, hun løftede begge sine Hænder op for Øjnene og tog dem atter bort igen, idet hun lagde den ene tungt paa Sir Wilfreds Arm.

„Lad mig komme bort!“ hviskede hun næppe hørligt. „Denne Dans — jeg — jeg har lovet det.“

„Min Gud!“ hørte jeg Haynes-Haviland mumle. Jeg vendte mig om imod ham. Hans Læber var hvide og stod vidt aabne, medens hans Øjne stirrede forvildet paa Haanden under Perlenettet.

XXIII. Kapitel.

Blod.

Alle sagde de, at Ballet var den mest vellykkede Feste, de havde været med til. Gammelkloster havde været henflyttet til et Trylleland. Jeg for mit Vedkommende havde ved Festens Slutning en Følelse, som en, der er bleven hypnotiseret og kun har Bevidstheden om visse bestemte Personer og visse bestemte Hændelser.

De smukke, elskværdige Damer, jeg havde set og beundret, de Mænd, jeg havde været sammen med, og hvoraf mange var mine personlige Venner, havde staaet for mig uvirkelige som Billedet i et Spejl. Onkel Wilfred og den gaadefulde Skønhed, Paula og hendes bestandige Ledsager Haynes-Haviland, Tom Gordon og Miss Traill — med hvilken sidste jeg sent paa Aftenen havde haft en lang Samtale under et Træ i Haven — havde for mig været de eneste virkelig eksisterende Væsener den Aften.

Paula og Annesleys var bleven paa Ballet til det sidste, talende med alle og enhver, dansende hver eneste Dans til Trods for, at Haynes-Haviland var forsvunden. Miss Hope havde ogsaa danset, men siden havde jeg ikke set hende. Tom Gordon havde forladt Selskabet temmelig tidlig, eller lod sig i det mindste ikke se mere. Jeg havde en Følelse af, at han og jeg snart skulde mødes igen — mødes et eller andet Sted udenfor den slagne Landevej.

Consuelos Forudannelser havde i Sandhed slaaet til.

„Selv om jeg lover at danse med Dem, vil der ske noget, der hindrer mig i at holde mit Løfte,“ havde hun sagt.

Og vi kom heller ikke til at danse sammen.

Der havde været nok af Latter og Musik og Munterhed, og efterhaanden som Aftenen skred frem, havde Champagnepropperne knaldet livligt — Sir Wilfred var berømt for sine Vine — men alt havde skurret lige falsk i mine Øren. Timerne slæbte sig langsomt hen for mig. Og nu og da, naar jeg kastede et Blik ud mod den purpurrøde Himmel, der stod som Baggrund til de orientalske Lamper i Haven omkring Klosteret, kom jeg til at tænke paa den ensomme Grav histovre ved Floden.

Endelig, da Taarnuret slog halvtre, kørte de sidste Gæster bort. Karetens Rumlen døde hen langt nede i den store Allé.

Tyve Minutter efter var jeg paa mit eget Værelse — det hjemsøgte Værelse i Taarnet. Jeg havde gjort hastigt Toilette, da jeg kom, og havde knap givet mig Tid til at se mig om i mit ny Kvarter; men da jeg nu traadte ind i det, i denne stille Nattetime, stod alt, hvad jeg havde oplevet, da jeg sidst var i dette Værelse, levende for mig.

Og dog var det knap til at kende igen, saa forandret var det blevet.

Alle de gamle, falmende Gardiner og Draperier var blevene fjærned og erstattede med ny. Det gammeldags Møblement og den store Himmelseng, som den myrdede Dame havde ligget i, var blevene ombyttede med moderne, kunstnerisk udførte Møbler.

De mørke Vægge var prydede med et Udvalg af mine bedste Akvareller og Kobberstik. Foran Kaminen laa et stort hvidt Skindtæppe, i et Hjørne stod et Bogskab, under Vinduet et Skrivebord. Paa mit Toiletbord havde en venlig Haand sat friske Blomster. Alt var, kort sagt, indbydende og hyggeligt, som om Spøgelser og anden Uhygge var noget, der kun var til at le af; og dog, medens jeg laa i min Seng og betragtede den hængende Kulild indenfor Kamindøren (man havde været saa omsorgsfuld at lægge en Smule i Kaminen paa Grund af den biddende Nattekulde), kredsede mine trættes Tanker omkring den rædselsfulde Begivenhed, der havde gjort dette Værelse særlig bemærket fremfor alle andre i Huset.

Jeg kunde ikke sove. Sælsomme Skikkelser dannede sig for mit Øje af de Skygger, som den flammende Kulild kastede paa Væggene.

Det hjalp ikke, jeg stred imod; jeg kunde ikke gøre for, at der dannede sig et Billede for mig af Værelset, saaledes som det maatte have set ud Mordnatten — Billedet af en gammel Kvinde, der laa blodig og med forvredne Træk i sin Seng; af en Morderske med kastaniebrunt Haar og sorte Øjne, der flygtede bort med et Smertensskrig over sin saarede Haand.

Nattens Stilhed, Ensomheden og Værelsets afsides Beliggenhed forstærkede Uhyggen, og Kuldegysninger strømmede igennem mig.

Pludselig for jeg op og støttede mig paa Albu. Ilden var nu gaaet ud, og der var bælgmørkt i Værelset. Der var noget, der bevægede sig og aandede ved Hovedenden af min Seng. Jeg kunde høre et Gulvbræts sagte Knirken under en listende Fod. Og dog var jeg aldeles sikker paa, at begge Dørene var lukkede og aflaaede.

I næste Øjeblik forekom det mig, at det mystiske Væsen — hvem eller hvad det nu var — kom mig saa nær, at jeg kunde mærke dets Aandedræt paa mit Ansigt. Med et Spring var jeg ude af Sengen, og famlende mig frem i Mørket fik jeg strøget en Tændstik.

Den lille Flamme spredte for et Øjeblik en Lyskreds af nogle faa Alens Diameter omkring mig; i samme Øjeblik, som den blussede op, havde jeg Indtrykket af — uden at jeg egentlig kunde sige, at jeg saa det — at en eller anden mindre Ting bevægede sig langs Væggen midtvejs mellem Gulvet og Loftet. Jeg tog nogle hurtige Skridt henimod det, men medens jeg gjorde det, forsvandt det for mig og syntes ligesom at smelte bort til intet.

Fremtoningen var kommet og gaaet som et Lyn, og skønt jeg næppe kunde sige, at jeg egentlig havde set noget, var jeg paa den anden Side ikke i Tvivl om, at en Haand eller Formen af en Haand med tykke Fingre, saavidt jeg kunde skønne en Kvindehaand — en ældre Kvinde — havde strøget hen over Panelet.

Jeg stod stille som en Mur og holdt den brændende Tændstik frem foran mig, indtil Flammen brændte min Fingre, og jeg blæste den ud, glemmende at tænde Lysene paa mit Toiletbord, som det havde været min Mening at gøre.

Ikke saa snart befandt jeg mig atter i Mørke, før en Lyd midt imellem et Suk og en sagte Jamren afbrød Stilheden.

Jeg var ikke overtroisk, og i de Kriser og Farer, jeg i Løbet af mit niogtyveaarige Liv ikke havde kunnet undgaa nu og da at møde paa min Vej, havde jeg aldrig vist mig som en Kujon. Jeg var heller ikke i denne Nat egentlig bange; men denne grimme graa, famlende Haand, der som en Edderkop var kravlet hen over Væggen, og

dette uhyggelige, halvt klynkende Suk i Mørket fik mit Blod til at stivne, og Tanken om alle de Spøgelshistorier, der var blevene fortalte fra dette Taarnværelse, fik mig til at gyse.

Den gamle Himmelseng, fra hvilken den gaadefulde Skønhed havde gjort sin første Indtrædelse paa mit Livs Vej, var forsvunden. Og Klædeskabet med Spejlet, i hvilket jeg havde set hendes Billede gengivet, var ogsaa borte.

Men min Seng stod paa samme Sted, hvor den anden havde staaet; og idet jeg tændte Lysene for at foretage en ny og mere indgaaende Undersøgelse af Værelset, kastede jeg uvilkaarlig allerførst et Blik paa Sengen, som jeg nys havde forladt, og kunde ikke lade være med samtidig at tænke paa det blodige, afsjælede Legeme af den ulykkelige Hannah Haynes, der efter hvad man sagde, mere end en Gang var kommen tilbage til dette hjemsøgte Kammer.

Der var imidlertid ikke noget mærkværdigt at se uden den friske Fordybning, som mit eget Hoved havde dannet i Pudsen, og de uordentlige Tæpper, som jeg havde kastet til Side, da jeg sprang op. Andet kunde jeg i hvert Fald ikke opdage derfra, hvor jeg stod. Men idet jeg fra Toiletbordet vandrede rundt med Lyset for at se mig om og paa denne min Vandring nærmede mig Sengen, saa jeg noget, som næsten fik mig til at tro, at mine Øjne eller min Hjerne, eller begge Dele i Forening, spillede mig et ondsksfuldt Puds.

Tværs over de hvide Puder, paa hvilke jeg for nogle faa Minutter siden havde hvilet, var nogle røde Pletter, som ikke havde været der før. Store runde Draaber, som dem, der falder, naar en Sommerdags Tordenregn begynder, var spredte over det hvide Lin, enkelte Steder var de løbne et Stykke ned, efter at de var faldne. Jeg holdt mit Lys tæt hen over Stedet, stirrende paa det, næsten tvivlende paa, at mit Øje saa rigtigt; Draaberne skinnede vaade i det flakkende Lys.

Pludselig bøjede Flammen sig, og et lydeligt Aandepust bag mit Hoved næsten slukkede Lyset, samtidig med at jeg mærkede det vifte koldt bag i min Nakke.

Jeg saa mig omkring, overrasket, ophidset, arrig paa dem, som jeg troede drev Gæk med mig. Men der var intet og ingen at se.

Det andet Lys, der stod paa Toiletbordet, brændte roligt og lige i Vejret, og Værelset var uforstyrret, hyggeligt og indbydende som før, da jeg var kommen herind.

Jeg følte over hele min Krop en ejendommelig snurrende Kulde, som Aftenvinden fra det paa Klem staaende Vindu kunde tilskrives Skylden for.

At Dørene var vel aflaaede, havde jeg endnu en Gang overbevist mig om. Ikke en Krog i Værelset havde jeg forsømt at undersøge. Vinduet var saa højt fra Jorden, at der ikke kunde være Tale om at komme op til det ad en Stige. Det var des-

uden lukket ganske paa samme Maade, som jeg havde lukket det, inden jeg gik i Seng.

Og dog, til Trods for disse umodsigelige Fakta, var der paa min Seng disse røde Pletter, der saa uhyggeligt lignede Blod.

Klokken var bleven fire, hvilket paa denne Tid af Aaret betød Nattens sidste Time før Daggrø. Jeg havde undersøgt alt omkring mig, og der var intet mere for mig at gøre, ikke en Lyd var nu at høre. undtagen den monotone Rislen af Floden derude, og et enkelt søvnt Pip af en eller anden Fugl i det store Træ, der stod lige udenfor mit Vindue.

Jeg var kun lidet oplagt til at sove efter den uventede Forstyrrelse, jeg havde haft, ikke at tale om, at Aftenens Hændelser allerede kunde give mine Tanker nok at beskæftige sig med. Men ligesaa lidt kunde jeg bekvemme mig til at sætte mig hen at læse i en af de mange ellers saa indbydende Bøger, der fyldte Bogskabet, og som Onkel Wilfred specielt havde udvalgt til mig. Jeg sagde til mig selv, at hvis jeg prøvede paa at læse, vilde det være ligesom en fejg Undskyldning for, at jeg ikke gik i Seng og slukkede Lysene.

Var det virkelig muligt, sagde jeg endvidere til mig selv, at jeg, Terence Darkmore, var bange for at befinde mig paa mit eget Værelse i Nattens Mørke?

Jeg skammede mig over mig selv, tog saa resolut de rødplettede Puder, vendte dem om paa den anden Side, blæste Lysene ud og lagde mig i Sengen.

Men kunde jeg end tvinge mit Sind i Ro, var der bestandig en vis Spænding i mine Muskler, medens jeg ventede paa at skulle springe op igen; men der kom ikke noget, jeg laa fuldstændig uforstyrret, dog kunde jeg ikke glemme den grimme Haand, hvis udpilede Fingre havde strøget hen over det mørke Panel.

Jeg tænkte ved mig selv, at der sikkert var mange — og deriblandt maaske endog Mennesker, der ellers vilde sige sig fri for enhver Art af Overtro — som vilde have været tilbøjelige til at tro, at den Haand, jeg havde set, tilhørte den myrdede Kvinde Aand, der af en eller anden Grund var fordømt til at spøge i dette Værelse. Saa meget var vist, at det havde været en mærkværdig Haand, og hvis jeg traf paa nogen, der havde kendt Hannah Haynes, vilde jeg se at faa at vide, hvordan hendes Haand saa ud. Saalangt naaede mine Tanker, da jeg atter gik i mig selv og bandlyste dem som noget skrækkeligt Nonsens.

Men min Hjerne arbejdede videre med andre Spøgelshistorier, som knyttede sig til dette Værelse. Onkel Wilfred havde i sin Tid talt om en halvgal Amory, som havde fundet paa den mærkelige Mekanik i det store Taarnur, som havde skrevet det løjerlige Vrøvl, der hed „Amoryernes Katekismus“, og som endelig paa en mystisk Maade var forsvunden. Han havde jo bygget dette Taarn. Maaske havde han ogsaa sovet i dette ildeberyggede Værelse.

Hvis ikke alvorligere Ting paakaldte vor Opmærksomhed i disse Dage, vilde jeg have fundet, at nu, da vi var samlede paa Gammelkloster, var Tiden kommen, da den gaadefulde Skønhed passende kunde opfylde sit Løfte og sige mig, hvad jeg egentlig havde at gøre med den Amory Katekismus. Maaske naar visse Familieaffærer var bragt i behørig Orden, kunde jeg tage mig den Frihed at bede hende om et lille Vink i saa Henseende.

Medens jeg saaledes laa og fantaserede fra det ene Mysterium til det andet, kom der igen denne listende, knirkende Lyd, som først havde forstyrret min Nattero. Mine Øjne stirrede vidt opspilede ud i Mørket, men jeg kunde intet se; jeg laa ubevægelig, kun mit Aandedræt gik hurtigere.

Pladsk! lød det paa Pudsen tæt ved mit Ansigt. Pladsk! igen efter Forløbet af et Sekund eller to, og noget vaadt dryppede ned over min Kind.

Min første Fornemmelse var Ækelhed over at være bleven tilsolet af det uhygge-

lige røde Fluidum, jeg nys havde set; men inden jeg havde faaet Tid til at iværksætte min Beslutning: at springe ud af Sengen igen, hørtes der en snurrende Lyd som et Maskineri, der gaar itu, og derpaa et halvkvalt Skrig som af Smerte eller Angst.

XXIV Kapitel.

En vandrende Ridder.

For Resten af Natten var der ikke mere Tale om, at jeg kunde sove. Længe efter at jeg havde hørt dette underlige Skrig, laa jeg og lyttede med spændte Nerver; men alt omkring mig forblev stille. Jeg tørrede det vaade bort, der var faldet paa min Kind, og vilde ikke staa op en Gang til for at tænde Lys og se, om det igen var noget mystisk rødt.

Omsider faldt den første lille Stribe Dagslys ind til mig gennem de halvtaabne Vinduesskodder. Og medens morgenglade Fugle saa smaat begyndte at kvitre, sagde jeg Farvel til Sengen, gjorde et hastigt Toilette, under hvilket jeg særlig behandlede mit Hoved med det kolde Vand, for at klare min omtaagede Hjerne og jage alle Spøgelsefantasier paa Flugt.

Sikkert var det, at det, jeg havde oplevet i de forløbne Nattetimer, virkelig var sket. Jeg havde ikke drømt det. De røde Pletter paa min Seng og en Stribe paa mit Lomme-tørklæde var Bevis nok derfor. Men nu i det fulde Dagslys havde Fænomenet mistet den spøgelseagtige Karakter, som det havde haft for mig, da jeg observerede det.

Inden Klokken var seks, stod jeg fuldt paaklædt, og med sagte Skridt gik jeg ned ad de to Trapper, der førte fra Taarnværelset og videre gennem Korridorer og Gange, til jeg naaede den store Egetræsdør. Jeg tog forsigtig Laas og Slaa fra og befandt mig et Øjeblik efter ude i den milde, friske Morgenluft.

Mekanisk slog jeg ind paa den Sti, der førte til Floden, og medens jeg nærmede mig denne, saa jeg, at der var kommet et nyt Baadhus i Stedet for det gamle, forfaldne Skur, i hvilket Florence Haynes, Mordersken, var bleven funden. Jeg kom til at tænke paa dette, og det slog mig nu, at hvormeget end Onkel Wilfred forandrede og fornyede paa Gammelkloster, det kunde dog aldrig komme af med de tragiske Minder, der knyttede sig til hver Krog baade ude og inde.

Der var hverken Baad eller noget dertil hørende i Baadehuset, og det saa heller ikke ud til, at noget Slags Fartøj for Øjeblikket hørte til dér; men ved Siden af laa en let lille Robaad, som en eller anden havde fortøjet med en Kæde, der kun var hængt løst over en Pæl.

Uden at reflektere over, hvem Baaden tilhørte, sprang jeg ned i den, tog en af Aarerne og stødte lempeligt fra Baadehusbroen.

Langs Flodbreden voksede Pil og Kastanie-træer, hvis Grene hængte ud over Vandet og dannede det herligste grønne Løvtag over mit Hoved.

Langsamt bevægede jeg Aarerne, i fulde Drag nydende den dejlige Foraarsmorgens forfriskende Luft og Stedets velgørende Fred.

Den første Kærligheds søde Smerte var i mit Bryst, forstærket ved Indtrykket af den mig omgivende Verdens Skønhed, i hvilken jeg syntes at befinde mig ganske alene.

Mine Øjne vandrede hen over Engene, paa hvis Græs og Spindelvæv Morgenduggen perlede som Myriader af Diamanter, og standsede pludselig ved en Skikkelse i hvidt eller lysegraat, der bevægede sig hen over Græsset. Det var Consuelo Hope. Den høje, ranke, smidige Figur var ikke til at tage fejl af. Hun gik hurtigt og havde øjensynlig et bestemt Maal; jeg holdt igen paa Aarerne for at iagttage hende, frydende mig ved Synet af den Lethed og Gratie, hvormed hun gik gennem Græsset. Det faldt mig ikke ind at undre mig over, hvad hun kunde have at gaa efter paa denne usædvanlige Tid af Dagen. Selv paaklædt og ude forekom det mig at være den naturligste Ting af Verden, at andre havde fulgt mit Eksempel.

Men medens mine Øjne stadig hvilede paa hende, opdagede jeg, at hun styrede sine hastige Skridt direkte til Florence Haynes Grav, hvis hvide Sten jeg lige kunde skimte fra det Sted, hvor jeg befandt mig.

Saa blev jeg uenkelig forundret, og mine skønne Morgendomme blev med det samme forjagne af Tanker, der ikke var slet saa idylliske. Hvad var der dog ved den Grav, som med en eller anden mystisk Magt Gang efter Gang drog hende til sig.

Hun havde omsider naaet Stedet og knælede ned foran Gravstenen med Ryggen imod mig, saa jeg ikke længere kunde se, hvad hun foretog sig.

Jeg trak atter paa Aarerne — Foraarsmorgens Trylleri var paa en Gang som blæst bort, og jeg vilde have roet videre med raske Aaretag, havde jeg ikke set endnu en Skikkelse nærme sig det samme mærkelige Sted.

Det var en Mand; han kom ikke fra Gammelkloster eller fra Floden, men ad den Sti, jeg igaar havde passeret, da jeg havde bøjet af fra Alléen for at gaa over Engene.

Han gik ligeledes temmelig rask til, og det forekom mig, at han endnu mere fremskyndede sin Gang, da han kom saa nær, at han kunde se den hvide, knælende Skikkelse foran Graven.

Miss Hope lod til at være fuldstændig uvidende om, at hun var ved at blive forstyrret. Hendes Hoved, paa hvilket hun bar en stor Straahat, hvis Skygge var bøjet ned paa Siderne, var vendt mod Jorden, og hun laa ubevægelig som en Statue. Men pludselig fik hun Øje paa den ankommande. Hun rejste sig hurtigt, og efter at hun et Øjeblik havde staaet stille og set paa ham, rank og knejsende som i Forsvarsstilling, begyndte hun at gaa, paa den hende ejendommelige svævende Maade, fra Graven og op imod Huset.

Jeg havde fra først af troet, at hun var sprungen op og gaaet, simpelthen fordi hun ikke holdt af at blive set af en fremmed paa dette afsides Sted og paa denne Tid af Dagen; men det gik hurtigt op for mig, at hun havde sine særlige Grunde til at komme bort i dette Tilfælde. Manden, der nu forcerede sin Gang med det umiskendelige Forsæt at faa fat i hende, enten hun vilde eller ej, var ingen anden end Haynes-Haviland.

Jeg blev staaende i min Baad for at se, hvad der vilde ske, parat til at ile den gaadefulde Skønhed til Undsætning, hvis det skulde vise sig nødvendigt.

Hun flygtede nogle faa Alen foran ham, og derpaa, som om hun sagde til sig selv, at det var hende umuligt at undgaa ham, gjorde hun pludselig omkring og stod stiv som en Støtte for at tage imod ham. Et Øjeblik efter havde han naaet hende, og mit Hjerte tog til at slaa stærkere, medens jeg iagttog dem.

Han tog sin Hat af — den samme bløde Filthat, som han havde haft paa Dagen forud. Derpaa rakte han Haanden ud imod hende, som for at hun skulde give ham sin, og jeg saa hende med en afvisende Gestus gemme begge sine Hænder paa Ryggen.

(Fortsættes.)

ZACHARIAE^S

MAGASINER

◦ 1874 ◦

ETABLERET

Telefon 3788

◦ 1874 ◦

ETABLERET

Telefon 3788

Etablissement for moderne Herregarderobes

og tailor-made Damekostumer

*Alle nye Varer for Sæsonen findes paa Lager
i meget stort Udvalg af Mønstre og Kvaliteter.*

Vor Afdeling for færdigsyede Garderobes

anbefaler en ualmindelig smuk og solid graameleret Paletot til 38 Kr.,

Habitter (ny Jakkefacon med Spændetamp), — Jaketter og Veste af engelske Meltons,

— Stribede Benklæder i nye moderne Mønstre fra 11—19 Kr., —

Endvidere anbefales:

Velour Hatte til 4½ Kr. og Borsalino Hatte til 8½ Kr., desuden alle nu brugelige Facons i bløde og stive Hatte (sorte og kulørte) samt moderne italienske og engelske Straahatte til alle Priser. Hvide og kulørte Sommer-Veste, Sportsbenklæder i ternede og cover-coat-Stoffer, graa og hvide Flonels-Benklæder, Saxoni-Jakker fra 5½ Kr. i største Udvalg. Prima engelske Regnfrakker fra 18 Kr., imprægnerede Regnfrakker af moderne cover-coat Stoffer, imprægnerede Motor-Jakker (Vindjakker) m. m. m.

Maalafdelingen anbefaler sit store Lager af nye engelske Stoffer.

Hurtig Expedition!

Obs. *Hvis Krigen vedvarer Sommeren over, — vil det ikke være muligt blot tilnærmelsesvis at skaffe Stoffer til at dække Forbruget i Efteraaret, — da saavel vore egne som Udlandets Klædefabrikker ikke kunne skaffe Ulden til Fabrikationen.*

Vi anbefale derfor Alle at forsyne sig rigeligt med Klæder nu i Foraarsæsonen og saa snart som muligt at give os Deres Ordres.

Kultorvet Nr. 16.

FØR OG NU.

EXPEDITION OG REDAKTION:
KULTORVET, 16, KØBENHAVN

• AKTUELLE TIDSSKRIFTE •

Telefon Central 3788.

UDGIVET OG REDIGERET AF ZACHARIAE, KULTORVET 16.

1ste Aargang. Nr. 12.

Bladet koster 60 Øre pr. Kvartal, enkelte Numre 10 Øre og bestilles gennem Expeditionen, Kultorvet 16, eller hos Boghandlerne.

15. Juni 1915.

Bladet faas i alle Bladudsalg (Kioskerne og paa de københavnske Banegaarde).

Charivari.

Brandere, Anekdoter, Smaahistorier, Epigrammer, Ordsprog etc.

Redaktionen indbyder herved Bladets Læsere til at indsende originale Bidrag til denne Afdeling. Det af de indsendte Manuskripter som efter vort Skøn er det bedste, præmieres med

Varer efter eget Valg til en Værdi af 6 Kroner

fra Zachariaes Magasiner Kultorvet 16.

Manuskript maa indsendes i Konvolut mrkt. "Charivari" og til Redaktionens Efterretning være forsynet med Indsenderens Navn og Adresse. Redaktionen forbeholder sig Ret til i Bladet at aftrykke alle indsendte Bidrag. Bidrag modtages indtil 29. Juni 1915.

Præmien er tilkendt R. Leerbeck, Revisor, Rømersgade 19, 1. for følgende Charivari:

En gammel Kone, som ikke rigtig kan se Husnumrene, spørger en Soldat, der i det samme passerer hende:

Aa, gode Herre, er De ikke saa venlig at sige mig, hvor er Nr. 64.

— Jo saa gerne; han er i Kaschotten.

V. Hermansen, Classenske Boliger K 2, Frederiksberg.

Hun kom ingen af Stederne.

Den tandløse Kone (til sin Mand): Du kommer saamænd aldrig i Himlen, dit Skarn!

Manden: Du kommer der saamænd heller ikke, Kone — og i Helvede kan de ikke bruge dig, thi du ved jo nok, at der skal være Graad og Tænders Gnidsel.

Der blev for lidt Plads.

Fru Petersen: Man siger, at de store Pufærmer skal komme paa Mode igen.

Hansen (som har fire voksne Døtre): Saa kommer jeg da til at leje en større Lejlighed — for saa er de Værelser, vi nu har, meget for smaa.

Karen Heidemann, Walkendorffsgade 22, K.

En Dreng fra Landet, der skulde i Urtekræmmerlære i København, var af sine Kammerater blevet advaret mod de fæle Københavnerne, der gerne vilde gøre Grin med Folk fra Landet. Den første Morgen var Drengen tilfældig alene i Butikken, da en ældre Frøken kommer ind og beder om for 10 Øre Fuglefrø. Drengen ser mistroisk paa hende, til han endelig med et svedent Grin siger: „Nej, vel er jeg fra Landet, men det ved jeg dog, at Fugle kommer af Æg og ikke af Frø.“

H. Mortensen, Rørholmegade 21, 3.

Lægen (der har skrevet en Recept): Se her, Ole Madsen, tag nu dette Morgen og Aften.

Ole Madsen: Nøj, Hr. Dovter, sidste Gang var det en Vandkur, og det fandt jeg mig i, men Papir ka' jeg itte æde.

A.: I Gaar lavede min Kone for første Gang selv Mad.

B.: Naa, hvad fik du saa?

A.: Mavepine.

Kokkepigen (efter at have kysset sin Kæreste): Du bedrager mig, du Falske! Du smager af Rødkaal, og det har de faaet nede paa første Sal i Dag.

Frits Jørgensen, Køkkenet, Paladshotellet.

Det gaar.

Lægen: Naa Lars Persen, hvordan gaar det med Benet?

Lars: Ja, hvo'den gaar'et? Naar je' gaar paa'et, saa gaar'et itte saa godt, for saa ka' je' ette gaa paa'et; men naar je' ette gaar paa'et, saa gaar'et ganske godt — saa egentlig gaar'et jo novenlunde.

Amerikansk.

En Englænder, hos hvem en Amerikaner var paa Besøg, viste denne et nybygget Hus, idet han sagde: Her skal De se, dette treetages Hus blev bygget færdigt paa 4 Dage, det er vist noget af en Rekord.

Aah, sagde Amerikaneren, ovre hvor jeg bor, i Boston, gaar det anderledes hurtigt. En Dag, da jeg gik til mit Kontor, lagde jeg Mærke til, at Grunden blev lagt til et Hus, og da jeg om Aftenen gik hjem, saa jeg, at Værten allerede var ved at lade Beboerne fra tyvende Sal sætte ud, fordi de ikke havde betalt Husleje.

Hvem var dumme?

En lille Københavnerdreng er kommet paa Besøg hos sin Moster paa Landet. Mosteren sender ham en Dag hen til Købmanden for at købe nogle Varer, og da han skal have dem paa Kredit, spørger Købmanden: Hvem er du?

— En Københavner.

— Ja, det kan jeg nok tænke, siger Manden, men hvem er du hos?

— Hos min Moster.

— Men hvem er din Moster?

— Min Moders Søster.

— Naa, men hvem er hun gift med?

— Hun er slet ikke gift.

— Hvad lever hun da af?

— Af Mad.

— Hvad bestiller hun da for at faa Penge til den Mad?

— Hun er Sygeplejerske.

— Aa, din dumme Dreng, kunde du ikke have sagt det straks!

K. Drackenberg, Svinget 24, 2., C.

Paa et Kontor, hvor der er Varmeapparat, kommer en Dag Varmemesteren ind. En af Damerne udbryder: Nu har vi da endelig faaet Hanerne.

Varmemesteren: Saa er det jo blevet en hel Hønsesgaard.

1ste Student: Jeg holder mest af at bo paa Kvisten, der kunde man maaske faa Besøg af en Engel fra Himlen.

2den Student: Nej Tak, min Ven, jeg holder mest af at bo i en Stue, der kan man maaske faa Besøg af en Engel fra Gaden.

Per: Maren, a ha vunnet 3000 i Lotto-riet, ve do som a, ska vi givtes sammen? Hva ve Do!

Maren: Git engang!

Per: Aa, Do ve it?

Maren: Git om!

Per: Maren, Do ve!

Maren: Ded var Pokker, saa Do li'e ku' træffe ded.

A.: Det var en dejlig Maskaradetur, jeg fik revet begge Skøderne af min nye Frakke.

B.: Det var jo skrækeligt.

A.: Aa, hvad gør det, Frakken var jo betalt og min Ejendom.

B.: Ja, det kan være meget godt, men Ejendomme er der ikke meget ved, naar man ikke har „Skøderne“.

Paa Restaurationen.

— Opvarter, har De Hummer?

— For Øjeblikket ikke, Herre!

— Har De Aal i Gelée.

— Heller ikke, Herre. (Opvarteren klør sig).

— Har De Utøj?

— Jeg ved skam ikke; rigtignok staar det ikke paa Spiseseddelen, men jeg skal straks forhøre ude i Køkkenet, om vi har det.

Samtale.

— I hvilken Skole gaar du, lille Peter?

— I Friskole.

— Hvad lærer I der?

— Vi lærer alt frit. —

I Retten.

— De er anklaget for Løsgængeri. Hvad er De?

— Jeg er et Fjæltrin, Hr. Assessor.

— Hvad for Snak?

— Jo netop. — Jeg skal sige Deres Værdighed, min Mor har mange Gange sagt, at jeg var hendes første Fjæltrin.

Sang og Klang.

Revueange, Gadeviser og anden spøgefuld
Poesi samt passende Musik hertil.

Til denne Afdeling opfordrer vi vore Læsere til at
gode Bidrag, og vi venter os særlig interessante Resul-
tater af det gode danske Humør paa dette Omraade.

Bidragene kunne bestaa i: 1) En original kom-
poneret, let sangbar Melodi, 2) en original Sang
eller Vise, hvis Karakter er angiven i Overskriften
til denne Afdeling, eller 3) baade Melodi og Sang.

For det Bidrag, som efter Redaktionens Skøn er
det bedste, gives en Præmie, bestaaende af Væ-
rer fra Zachariaes Magasiner, Kultorvet 16, til Værdi

10 Kroner

Manuskripterne maa indsendes i Konvolut mrkt.
"Sang og Klang" og være forsynet med Navn og
Adresse.

Det bemærkes, at der vil blive givet Præmie
baade for Melodien og Teksten, selv om begge Dele
indsendes fra samme Haand.

Redaktionen forbeholder sig i sidstnævnte Til-
fælde Ret til eventuelt at benytte Melodien med
Udeladelse af Teksten eller omvendt, samt ad an-
den Vej at lade komponere Musik til en antagen
Tekst eller skrive Tekst til en antagen Melodi.

Kunster med Tændstikker.

Tændstikker er ikke kostbart Legetøj, og
dog kan man have megen Fornøjelse ud af
dem, naar vi kun gaar rigtig til Værks, og
skulde vi ogsaa være saa uheldige under
Forsøget at ødelægge en eller to, kan Ta-
bet jo let erstattes. Til den første Kunst
kan man bruge hvilke som helst Tændstik-
ker, ja det behøver ikke engang at være
Tændstikker; alt muligt, saasom Kirsebær-
stene, Papirstumper o. lign. vil gøre samme
Nytte.

Men nu til Arbejdet: Tag 24 Tændstikker
og læg dem i et Rektangel som Fig. 1. De

Fig. 1.

vil se, at hver Side af Rektangelet indeholder
9 Tændstikker. Læg nu en Tændstik til dem,

Fig. 2.

De allerede har, saa har De altsaa 25. Disse
25 skal ligeledes udgøre et Rektangel med 9

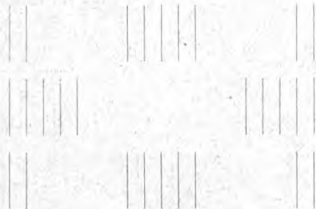
Fig. 3.

Tændstikker paa hver Side (Fig 2). Tag 5
fra de 25, og De har nu 20, som skal ord-
nes paa samme Maade (Fig. 3). De er ikke

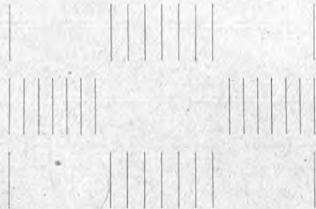
færdig endnu. Læg 8 til de 20 og De har
28, endnu skal der være 9 paa hver Side

Fig. 4.

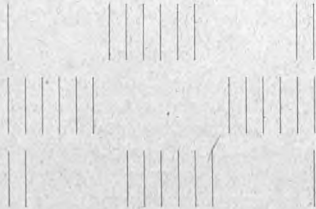
(Fig. 4). Læg saa igen 4 til og faa 32 ud
af det, og endnu maa der kun være 8 paa

Fig. 5.

hver Side (Fig. 5). Tag saa 2 bort, hav til
Rest 30, og søg fremdeles at faa det samme

Fig. 6.

Resultat (Fig. 6). I Begyndelsen anser De
det for umuligt, men ved Eftersyn af Fi-
gurerne 2, 3, 4, 5 og 6 vil De finde, at det
let kan udføres.

Gaaet i Hundene.

En Missionær, som havde brugt seks Uger
om at rejse til et Møde i Grønland og til-
bragt det meste af Tiden i en Konebaad,
begyndte sin Prædiken med at fortælle, at
han havde en sørgelig Efterretning at med-
dele den ærede Forsamling, idet han lige
kom fra Nabodistriktet, hvor de for nylig
havde faaet bygget en stor og rummelig
Kirke, som nu var gaaet i Hundene. Al-
mindelig, uhyggelig Tavshed paafulgte denne
Indledning.

Han udviklede nu nærmere, at hans Kol-
lega der havde fundet saa stor en Trang
til kristelig Paavirkning, at han havde
faaet Eskimoerne til at hjælpe sig at bygge
et Kapel. Men da de ikke havde Tømmer,
havde de benyttet et Hvalskelets Ribben
til Spær og bedækket dem med garvede
Hvalroshuder, saa Kirken rummede 80 Per-
soner. Alt gik lykkeligt og vel, til Hun-
dene en Dag blev sultne og aad det hele.

Bladet udgaar 2 Gange maanedlig nemlig hver 14de Dag.

Der udkommer altsaa 24 Numre aarlig
og Abonnementsprisen er

3 Kr. pr. Halvaar.

Tegn strax Abonnement.

Send Rekvisitionen til Kontoret, Kultorvet 16,
eller til Deres Boghandler.

Løsningen paa Præmie-Opgaven i Nr. 10

er: FØR OG NU.

Der kom usædvanlig mange Løsninger;
ved Lodtrækning tilkendtes Præmierne:

Fru C. Orth, Nordborggade 5, 2. S.

A. Bertramssen, Karolinevej 1, 2. S., Hellerup.

Præmie Logograf.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.

Et Ord; særdeles velkendt Navn
og noget i Smag med København.

1. 2. 3. 5.

Af den har man faaet,
med den er man gaaet,
ved den er der staaet,
gæt nu! Ja, prøv paa'et.

6. 7. 8. 9.

Det er et Navn i dobbelt Forstand,
tidt paa en Mand,
tidt paa lidt Land,
omgivet af Vand.

5. 3.

Er et Dyr, som vistnok er kendt
af alle og enhver omtrent.

8. 7.

Findes meget paa Landet
blandt andet.

7. 8.

Beløber sig som bekendt
til 80 omtrent.

2. 3.

Er det Tal,
som gætte du skal.

2. 7.

Det samme komplet,
hvis du gætter ret.

5. 7. 1. 2.

Ja, dette her er noget, min kære,
som ingen af os kan godt undvære;
men det er ogsaa et Redskab, hvormed
et og andet kan skaffes afsted.

8. 3. 5.

Med det mange gaar,
det haves af Haar;
men ogsaa forresten af noget andet,
det ses her i Landet.

1. 7.

Er et Dyr, som vistnok er kendt
baade af Store og Smaa omtrent.

1. 3.

Det samme komplet,
hvis du gætter ret.

9. 7. 1. 2.

Det bydes
og nydes
og smager godt,
men det bør nydes med Maade blot.

3. 1. 2.

Det spises, og er af alle kendt
og findes i hvert et Hjem omtrent,
du selv har det smagt,
du selv har det sagt,
ja, mange, mange
hundrede Gange.

For de rigtige Løsninger af denne Logo-
graf udsætter vi 2 Præmier, hver bestaaende
af et Sæsonkort til Tivoli.

Obs. Løsningerne, som maa være forsy-
nede med den øverst paa denne Side an-
bragte Præmie-Kupon, modtages til Tirsdag
den 29. Juni Kl. 12 Middag.

Greven af Château Noir.

Det var i hine Dage, da den tyske Armé havde brudt sig Vej gennem Frankrig, og da de spredte Rester af den unge Republiks Stridskræfter var kastede mod Nord til Omegnen af Aisne og mod Syd til Loire. Tyskernes Hær var som tre mægtige Floder strømmet ustandselig over alle Hindringer, bugtende sig mod Nord og mod Syd, snart divergerende, snart nærmende sig hinanden, men alle tre forenede i en brusende Sø af Tropper omkring Paris. Og fra denne Sø udgik mindre Strømme, en nedad mod Orleans og en i vestlig Retning til Normandiet. Mangen tysk Soldat saa her Havet for første Gang i sit Liv, da han red ud i de langstrakt rullende Bølger paa Stranden ved Dieppe.

Mørke og triste var Tankerne hos de franske Indbyggere, da de saa denne uhyggelige, dødbringende Hær drage hen over deres skønne, smilende Landskab. De havde kæmpet, og de var blevet slaaet. Denne Sværm af Kavaleri, denne tallose Mængde

„De siger, at De ved, hvem der har begaaet disse Forbrydelser?“ spurgte Obersten.

af trampende Fodfolk, disse mægtige, dundrende, truende og bydende Kanoner — de havde budt dem Trods, atter og atter med Front imod dem. Mand imod Mand, eller ti imod ti kunde de staa sig, men i Batailloner var Fjenden ikke til at slaa.

Mellem alt dette udfægtedes der en lille Krig for sig, en af dem, Historien ikke optegner, en Krig imellem Individier, med Overfald og Mord fra den ene Side og hensynløse Repressalier fra den anden.

Oberst von Gramm af 24de Posenske Infanteriregiment havde lidt en Del under disse nye Begivenheder. Han havde Kommandoen i den lille Normannerby Les Andelys og havde sine Forposter rundt om i Egnens Landsbyer og Bøndergaarde. Der var ingen franske Tropper inden for en Afstand af 12—14 Mil, og dog fik han Morgen efter Morgen den harmelige Melding i sine Rapporter, at en Skildvagt var funden dræbt, eller at en Patrouille sporløst var bleven borte. Obersten blev rasende, truede Indbyggerne med Baal og Brand og al Landsens Ulykker, — næste Morgen kom den samme uhyggelige Rapport om tabt Mandskab. Var der da ikke noget at stille op mod denne mystiske Fjende? Det blev til Slut klart, at disse Angreb havde deres Udspring fra samme Kilde.

Oberst v. Gramm havde prøvet med Trusler, uden at det havde frugtet. Nu vilde han forsøge, om ikke Guld kunde hjælpe.

Han lod publicere over hele Egnen, at der udbetaltes en Ducør af fem Hundrede Francs til den, der kunde angive Misdæderne. Der var ingen, der meldte sig. Saa otte Hundrede Francs. Bønderne lod sig ikke lokke. Der blev nu fundet en myrdet Korporal, og Summen steg til tusinde Francs; for det Beløb vilde Landarbejderen François Rejane sælge sin Sjøel.

„De siger, at De ved, hvem der har begaaet disse Forbrydelser?“ spurgte Obersten, idet han med et Udtryk af Modbydelighed kastede et Blik paa Arbejderens skulende Rottefysiognomi.

„Ja, Hr. Oberst.“

„Og det var —?“

„Det var tusinde Francs, Hr. Oberst —.“

„Ikke en Sou, før Deres Historier er blevet undersøgt. Ud med Sproget! Hvem er det, der har myrdet mine Folk?“

„Det er Grev Eustace af Château Noir.“

„De lyver.“ raabte Obersten hidsigt. „En Mand af Ære, en Adelsmand kan ikke have begaaet disse Afskyeligheder.“

Arbejderen trak paa Skuldrene. „De kender ikke Greven, kan jeg forstaa. Hvad jeg her siger Dem, er sandt — De maa gerne undersøge det. Greven af Château Noir er en haard Mand. Det har han altid været, selv naar intet er gaaet ham imod. Men i den sidste Tid er han bleven ganske forførdelig. Han havde en Søn, der døde, ser De. Han var med i Krigen, blev fangen ved Douay, flygtede igen, men blev under Vejs dræbt af Tyskerne. Det var Grevens eneste Barn, forstaaer De, og det er nok det, der har gjort ham saa gal i Hovedet. Med nogle af sine Bønder følger han efter de tyske Tropper. Jeg ved ikke, hvor mange han har slaaet ihjel, men det er ham, der skærer et Kors i Panden paa dem, for det er hans Vaabenmærke.“

„Dette var sandt. Alle de myrdede havde et X-formet Kors tværs over Øjenbrynene, som skaaret med en Jagtkniv. Obersten kastede sin Rapport hen ad Bordet og satte Pegefingeren paa et Kort, der laa ved Siden af.“

„Château Noir er kun et Par Milsvej herfra,“ sagde han.

„Saadan omtrent, Hr. Oberst.“

„De er kendt med Stedet?“

„Jeg har arbejdet der, ja.“

Oberst von Gramm ringede med en Bordklokke.

„Giv denne Mand noget at spise og pas paa ham“, sagde han til den indtrædende Sergent.

„Hvorfor passe paa mig, Hr. Oberst, jeg har ikke mere, jeg kan sige Dem.“

„De skal vise os Vej.“

„Vise Dem Vej! Til Greven? Hvis jeg nu falder i Hænderne paa ham? Hr. Oberst —“

Obersten svarede ikke. Idet han overgav Manden til Sergenten, sagde han til denne: „Vil De bede Kaptajn Baumgarten straks komme ind til mig.“

Den Officer, der lød dette Navn, var en halvhundredaarig Mand med store, barske Ansigtstræk, blaa, dybtliggende Øjne, et kraftigt, snoet, gult Overskæg og en teglrod Ansigtssfarve, der gik over i hvidt der, hvor Pikkelhuen havde skygget, — forresten meget skaldet. Som Soldat var han noget træg og langsom, men paalidelig og tapper. Obersten kunde stole paa ham i Tilfælde, hvor en mere dristig Officer vilde komme i Fare.

„Vil De gaa til Château Noir i Nat, Kaptajn,“ sagde han. „Vi har en Vejviser. Vil De arrestere Greven og bringe ham her tilbage. Hvis han gør Ophævelser, saa skyd ham paa Stedet.“

„Hvor mange Mand skal jeg tage med, Hr. Oberst?“

„Vi er omgivne af Spejdere, og vi maa løbe an paa at fange ham, inden han faar Nys om, at vi er i Anmarsch. En større Styrke vil vække Opsigt. Paa den anden Side maa De ikke risikere at blive afskaaren.“

„Jeg maa marschere nordpaa, Hr. Oberst,

som om jeg vilde forene mig med General Goeben. Derpaa kan jeg vende om ad den Vej, der ligger her paa Kortet, og naa Château Noir, inden man opdager os. Til en saadan Ekspedition antager jeg, at en Snes Mand —“

„Meget vel, Kaptajn. Jeg haaber at se Dem med Deres Fange i Morgen tidlig.“

Det var en kold Decembemat, da Kaptajn Baumgarten marscherede ud af Les Andelys med sine tyve Projsere og tog Kursen ad Landevejen mod Nordvest. En halv Mils Vej uden for Byen drejede han pludselig af og fulgte en smal Kørvej gennem nogle Dalstrøg imod Vest. En fin, kold Støvregn susede igennem de høje, nøgne Popler langs Vejen og indhyllede Omgivelserne i et tæt Taageslø. Kaptajnen gik med en gammel, veltjent Sergent ved Navn Moser ved sin Side. Sergenten holdt fast om Haandleddet paa deres Fører, den franske Landarbejder, og det ringede for Sergentens Øren, at den første, der fra et eller andet Baghold fik Øje paa dem, vilde sende en Kugle gennem Hovedet paa ham. Bagved traskede de tyve Soldater gennem den dybt furede Vej, bøjen- de Hovederne mod Jorden for den iskolde Støvregn. De vidste, hvad de gik efter, og Bevidstheden holdt Humøret oppe paa dem, thi de var harmfulde over de lumse Overfald paa deres uskyldige Kammerater. I Grunden burde en saadan Ekspedition udføres af Rytteriet, men dels befandt Hestfolket sig ved Hovedkvarteret, og dels var der nogen Ræson i, at Regimentet selv tog Affære for at hævne sine døde.

De havde forladt Les Andelys ved det Lag Kl. otte. Omtrent Kl. halvtolv stand- sede deres Fører paa en aaben Plads, hvor to høje Stenpiller med heraldiske Figurer paa Toppen flankerede en mægtig Jernport. Resterne af en gammel Vold, gennem hvilken Porten førte, var overgroet med Tjørnekraat, og listende sig sagte igennem dette naaede Projserne ind til en lang Allé af høje Ege, hvis Grene dannede en Tunnel. Man holdt stille og raadslog. „Det sorte Slot“ laa foran dem. Maanen skinnede pludselig mellem to Regnskyer og kastede en Sølvglans over Bygningernes vaade Tage.

Kaptajn Baumgarten.

Slottet havde Form af et L med en lav, rundbuget Dør midtpaa og to lange Rækker smaa Vinduer ud til Siderne som Kanonporte paa et gammelt Orlogsskib. Over disse var et lille, rundt, udhængende Taarn, der gik et Stykke op over Taget. Slottet laa stille og dødt, tegnede sig lyst i Maaneskinnet med de bortdragende, sorte Skyer som Baggrund. Et ensomt Lys skinnede mat ud af et Vindue i nederste Etage.

Kaptajnen hviskede sine Ordre til Mandskabet. Nogle havde at snige sig hen til Hovedindgangen, andre at gaa bagom og besætte Indgangen der. Andre Vagtposter blev udsatte i Øst og Vest. Han selv og Sergenten stod paa Tærerne og kiggede ind af det oplyste Vindue.

Det var et mindre Værelse, tarvelig møbleret. En ældre Mand, efter Dragten at dømme hørende til Tyendet, lænede sig bagover i en gammel Træstol og læste i en krøllet Avis ved en lille Lampe, medens han af og til tog en Slurk af et lille Glas, der stod paa Bordet ved Siden af en Flaske med hvid Vin.

Sergenten stak sin Bøsepibe ind gennem Ruden, og Manden sprang op med et Skrig.

„Stille, det gælder Deres Liv!“ kommanderede Sergenten. „Huset er omringet, og De kan ikke slippe væk. Gaa hen og luk Døren op — øjeblikkelig — forstaar De, ellers bliver der ingen Pardon, naar vi kommer ind til Dem!“

„For Himlens Skyld, skyd mig ikke! Jeg skal lukke op! Jeg skal ligestraks!“ Han styrtede ud af Værelset, beholdende sin krøllede Avis i Haanden. Et Øjeblik efter knagede det i en gammel, rusten Laas og nogle andre Lukke-Apparater, og den lave, rundbuede Dør aabnedes. Prøjerne sprang ind paa Forstuens Fliser.

„Hvor er Grev Eustace de Château Noir?“

„Min Herre? Han er ikke hjemme, han er ude, Deres Højvelbaarenhed.“

„Ude paa denne Tid af Natten? Det koster Deres Liv, hvis De lyver!“

„Det er sandt, Deres Højvelbaarenhed, han er ude!“

„Hvor?“

„Det ved jeg ikke.“

„Hvad er han ude for?“

„Ved jeg slet ikke, nej jeg gør ikke — De maa helst tage den Bøsse ned igen. Om De saa dræber mig, kan jeg da ikke fortælle, hvad jeg ikke ved.“

„Er han ofte ude paa denne Tid?“

„Hyppig, Deres Højvelbaarenhed.“

„Og naar plejer han at komme hjem?“

„Almindeligvis saadan hen ad Morgenstunden.“

Kaptajn Baumgarten brummede en tysk Ed. Det var tydeligt nok, at hans Ekspedition var kommen til det rigtige Sted. Mandens Svar paa Spørgsmaalene var kun altfor tydelige. Nu vilde han undersøge Huset, faa Sikkerhed paa Sagen og gøre, hvad der var hans Pligt at gøre. Efterladende en Mand til Vagt ved Døren drev han og Sergenten den skrækslagne Tjener foran sig. Mandens skælvende Haand fik Lyset fra Lampen, som han bar, til at danne bevægelige Skygger paa de gamle Tapeter og det tavlede Egetræsloft. De gennemsøgte hele Huset fra det stenalagte Køkken til den store Dansesal ovenpaa, men der var ikke en levende Skabning at finde.

Endelig paa et Tagkammer fandt de Tjenerens Hustru, Marie, en ældre Kone, der tillige med sin Mand for Tiden udgjorde Grevens hele Tjenerpersonale. Men af Grevnen var der ikke Spor.

Det havde taget temmelig lang Tid, inden Kaptajn Baumgarten var naaet til dette Resultat af sine Undersøgelser. Det var et vanskeligt Hus at orientere sig i, med dets smalle Trapper, ad hvilke kun en Mand ad Gangen kunde passere, og dets mange snævre Korridorer og Gange; Væggene var meget tykke, saa intet kunde høres gennem dem, og Vinduerne sad i Fordybninger i Muren, der maalte henvend seks Fod. Kaptajn Baumgarten stampede i Gulvet, trak Gardinerne til Side, som om han ventede at finde nogen bag ved dem, og greb utaalmodig til sin Sabel, Hvis der var hemmelige Skjulesteder, skulde han vide at finde dem!

„Jeg har en Idé,“ sagde han endelig til Sergenten. „Vil De passe paa Kammeraten der, at han ikke faar Lejlighed til at sætte sig i Forbindelse med nogen.“

rette den lovede Souper, traf han sine Forberedelser til at tilbringe en komfortabel Nat. Han tændte den tiarmede Lysekronen, der hang midt over Bordet, Ilden i Kaminen blussede lystig op og sendte nu og da en lille, blaalig Røgstribe ud i Rummet. Kaptajnen gik hen til Vinduet og saa ud, Maanen var gaæet bort igen, og det regnede stærkt. Han hørte Vindens ensformige Susen i de kulsorte Træer, der alle svajede i samme Retning for Blæsten. Det var et Syn, der bragte ham til at føle sig dobbelt behagelig til Mode i sit komfortable Kvarter. Han var træt og sulten efter den anstrengende Tur, og efter at han havde gjort sig til gode med den omtalte kolde Kylling og dertil hørende Vin, kastede han sin Pikkelhue og sin Sabel hen paa en Stol og lagde sin Revolver ved Siden af. Derpaa skænkede han sig et nyt Glas Vin og tændte en Cigar, hvorpaa han lænede sig magelig tilbage i Stolen og saa frem for sig.

Lysekronen kastede et stærkt koncentreret Lys ned paa det skinnende blanke Sølv paa hans Skulderdistinktioner, over hans terrakottafarvede Ansigt med de buskede Bryn og det gule Overskæg. Men uden om ham rugede Mørket i den store Spisesal. To af dens Væge var bedækkede med et Egetræs Panel, paa de andre var gamle, faldede Gobelins-Tapeter, paa hvilke skimtedes Jægersmænd, Hunde og Hjorte. Over Kaminen saas en Række gamle, heraldiske Vaaben med historiske Notitser om berømmelige Forfædre og deres Ægtehustruer. Det fatale X-formede Kors var anbragt paa hvert af dem.

Fire Malerier af gamle, henfarne Besiddere af Château Noir hang i Midten. Alle havde de Ørne-

næser, kraftige Ansigtstræk, og hver især var de hinanden saa lig, at kun Dragten adskilte den ældste fra den yngste. Kaptajn Baumgarten nød Hvilen i sin magelige Stol, saa gennem Cigarrogen hen paa de gamle Grever og anstillede Refleksioner over den Skæbnens Tilskikkelse, der havde ført ham, en jævn Mand fra Østersøens Kyster, til at nyde sin Aftensmad i Spisesalen paa et højadeligt, normannisk Herresæde. Varmen fra Kaminen gjorde ham omsider døsig, og hans Øjenlaag blev tunge, hans Hoved faldt langsomt ned paa Brystet, og Lysekronen skinnede paa hans blanke Isse.

En svag Lyd bragte ham hurtigt paa Benene. For hans omtaagede Sanser saa det ud, som om en af de gamle Grever var traadt ud af Rammen. Der, lige ved Bordet, næsten kun i en Arms Længde fra ham, stod en høj, stærk Mand, tavs, ubevægelig, uden mindste Spor af Liv, undtagen i de rullende, gnistrende Øjne. Han havde sort Haar, en olivengul Hudfarve, et kraftigt Skæg à la Napoleon III og den kendte, store Ørnenæse, hvori ligesom alle Trækkene løb sammen. Kinderne var rynkede og tydede paa fremrykket Alder, men hans brede Skuldre, hans kraftige, knoklede Haand og hans hele Holdning vidnede om, at Styrken ikke var svækket af Alderen. Han stod med Armene korslagte over det hvalvede Bryst og saa paa ham med et uhyggeligt, stivnet Smil.

„Jeg beder Dem, gør Dem ingen Ulejligh-

Sergenten holdt Vejviseren fast ved Haandleddet.

„Javel, Hr. Kaptajn.“

„Og vil De saa anbringe fire Mand i Baghold foran og bag ved Huset. Det er jo rimeligt, at Fuglen kommer hjem til Reden ved Daggy.“

„Og det øvrige Mandskab, Hr. Kaptajn?“

„Lad dem komme ind i Køkkenet og faa noget Aftensmad — Fyren der vil nok være saa venlig at servere for dem. Det er en raakold Nat, og de vil have det bedre her end ude paa Landevejen.“

„Og De selv, Hr. Kaptajn?“

„Jeg vil souperer her i Spisesalen. Der er lagt til i Kaminen, lige til at gøre lld paa. De maa kalde paa mig, hvis der bliver allarmet. — Hvad kan jeg faa at spise — De der?“ vedblev han, henvendt til den fangne Tjener.

„Ja, ser De, Deres Højvelbaarenhed, havde det været som i forrige Tider, kunde jeg have svaret: hvad De ønsker! Men nu er alt, hvad vi kan faa fat i, en Flaske Rødvind og en kold Kylling.“

„Det gaar meget godt an. Lad en Vagt gaa med ham, Sergent Moser, og hvis han gør Mine til at skeje ud, kan han jo kilde ham lidt med Spidsen af Bajonetten, saa hytter han sig vel.“

Kaptajn Baumgarten var en gammel Soldat, der var vant til at kampere. I Frankrigs østlige Provinser og før den Tid i Böhmen havde han lært at indkvartere sig selv paa Fjendens Grund og paa hans Bekostning. Medens den gamle Tjener satte sig i tvungen Aktivitet for at an-

„Behag at blive siddende.“

hed med at se efter Deres Vaaben,“ sagde han, da Prøjseren kastede et hurtigt Blik hen paa Stolen, hvor de havde ligget. „De har, om jeg maa tillade mig at sige det, ligefrem, været en Smule uforsigtig ved at indrette Dem, som om De var hjemme i et Hus som dette, hvor alle Væggene er genemkrydsede af Gange som Vokskager i en Bikube. Det vil interessere Dem at erfare, at fyrretyve Mand har overværet Deres Souper! Ah! Hvad nu?“

Kaptajn Baumgarten havde taget et Skridt hen imod ham med knyttet Haand. Franskmanden løftede en Revolver, som han holdt i sin højre Haand, medens han med den venstre stødte Prøjseren tilbage i Stolen.

„Behag at blive siddende,“ sagde han uden at fortrække en Mine. „De behøver ikke at have nogen Bekymringer for Deres Mænd. Dem har jeg allerede taget mig af. Det er forbavsende med disse Stengulve, hvor lidt man kan høre, hvad der foregaar ved Siden af. De har ingen at kommandere over mere, har kun at tænke paa Dem selv. Tør jeg spørge om Deres ærede Navn?“

„Kaptajn Baumgarten af 24de Posenske Infanteriregiment.“

„De taler ekscentrisk Fransk, skønt De har den samme Tilbøjelighed som alle Deres Landsmænd til at udtale ‚p‘ som ‚b‘. Det har mere mig at høre dem skrigende ‚avez bitié sur moi!‘ (Hav Medlidenhed med mig). Jeg formoder, De ved, hvem De taler med.“

„Greven af Château Noir“

„Rigtig. Det havde gjort mig ondt, om De havde besøgt mit Slot, og jeg ikke havde faaet Lejlighed til at tale et Ord med Dem. Jeg har haft med mange tyske Soldater at gøre, men ikke før med nogen Officer. Jeg har meget at tale med Dem om.“

Kaptajn Baumgarten sad ubevægelig i sin Stol. Han var en modig Soldat, men der var noget i denne Mands Adfærd og Udseende, der fik Huden til at snurre paa ham af Uro og Ængstelse. Hans Øjne gik fra højre til venstre, men hans Vaaben var borte, og han indsaar, at i en Kamp vilde han være som et Barn over for denne gigantiske Modstander. Greven tog Vinkarraffen fra Bordet og holdt den imod Lyset. „Hvad er det?“ sagde han. „Var det det bedste, Pierre kunde finde til Dem? Jeg er ganske skamfuld, Kaptajn Baumgarten. Vi maa virkelig have noget bedre oven paa dette.“

Han stødte i en lille Fløjte, der hang uden paa hans Jagtfrakke. Den gamle Tjener kom i samme Nu til Stede.

„Chambertin fra Kælderrum Nr. 15!“ raabte han, og et Minut efter kom der en Flaske, indhyllet som et Svøbelsesbarn i Kokusvæv. Greven fyldte to Glas til Randen.

„Drik Kaptajn!“ sagde han. „Det er den

bedste, jeg har i min Kælder; De faar ikke Mage til den imellem Rouen og Paris; drik, højstærede og vær glad! Der er kold Oksesteg nedenunder, og jeg har lige faaet to friske Hummer fra Honfleur. Vil De ikke nyde en anden og bedre Aftensmad sammen med mig?“

Den tyske Officer rystede paa Hovedet. Han tømte imidlertid sit Glas, og hans Vært fyldte det igen, idet han opfordrede ham til at give en Ordre paa en eller anden lækker Ting at spise.

„Alt i mit Hus staar til Deres Disposition, De har kun at sige et Ord. — De ønsker ikke noget? Nuvel, saa vil De tillade mig at fortælle Dem en lille Historie, medens De drikker Deres Vin. Jeg har længe ønsket at fortælle den for en tysk Officer. Den handler om min Søn, mit eneste Barn, Eustace, som blev fangen og døde under Flugten. Det er en pæn, lærerig Historie, og jeg tror at kunne indestaa Dem for, at De aldrig vil glemme den, naar jeg har fortalt den færdig.“

De maa da vide, at min Søn var ved Artilleriet, en smuk, ung Mand, Kaptajn Baumgarten, og sin Moders Stolthed. Hun døde, inden der var gaaet en Uge, efter at vi havde faaet Underretningen om hans Død. Den blev bragt os af en ung Officer, en af hans Kammerater, som hele Tiden havde været sammen med ham, men som undslap, da min Dreng døde. Jeg ønsker at fortælle Dem alt, hvad han fortalte mig.

Eustace blev fangen ved Weissenburg den 4de August. Fangerne blev adskilte i mindre Hold og sendt ind i Tyskland ad forskellige Veje. Den 5te kom han til en By, der hed Lauterburg, hvor han mødte Venlighed hos den tyske Officer, der havde Kommandoen. Denne brave Oberst gav den sultne Dreng at spise af det bedste, han havde, skænkede ham af sin bedste Vin, som jeg har gjort for Dem, og gav ham en Cigar af sin egen Kasse. Maa jeg byde Dem en af mine?“

Tyskeren rystede igen paa Hovedet. Hans Angst for denne Franskmand var tiltagen, medens han iagttagte hans kolde Smil og de lynende Øjne.

„Obersten, som jeg nævnte, var god imod min Dreng. Men ulykkeligvis blev Fangerne næste Dag transporteret videre over Rhinen til Ettlingen. Der fik Piben en anden Lyd. Den Officer, som skulde passe paa dem der, var en Barbar, en Slyngel — forstaar De, Kaptajn Baumgarten. Han gjorde sig en Fornøjelse af at forhaane og chikanere de brave Mænd, der var faldne i hans Vold.“

Den første Nat, da min Søn havde givet et stort Svar paa Officerens gentagne Spot, slog han ham med Knytnæve i Øjet, saadan!“

Et Slag smældede gennem Salen. Tyskerens Ansigt bøjede sig forover, han førte Haanden op til det, og Blodet piblede ud imellem hans Fingre. Greven satte sig igen i sin Stol og fortsatte:

„Min Søns Ansigt var skamferet efter dette Slag, og Slynglen tog deraf Anledning til at gøre sig endnu mere lystig over ham. De ser og- saa lidt komisk ud for Øjeblikket, Kaptajn, og Deres Oberst vil vist sige til Dem, at De var kommet uheldigt af Sted. Men lad mig fortsætte. Min Drengs unge Alder og hans hjælpeløse Situation — hans Lommer var tømte, forstaar De — vakte en varmhjertet Majors Medlidenhed. Han gav ham ti franske Guldstykker af sin egen Lomme uden nogen Sikkerhed. I Deres Hænder, Kaptajn Baumgarten, tilbagebetaler jeg nu disse Guldstykker, da jeg ikke kender

min Kreditors Adresse. Jeg er ham dybt taknemlig for hans Højsind over for min stakkels Dreng.“

Den nedrige Tyran, der kommanderede Eskorten, fulgte Fangerne til Durlach og derfra til Karlsruhe. Han blev ved at overdænge min Søn med Fornærmelser, fordi Drengen som en ægte Château Noir ikke vilde stoppe Munden paa ham med fejg Ydmyghed. Oh, denne Nidding, denne Kryster af en Soldat, blev ved at slaa og støde til min Søn, trække Haar ud af hans Moustache — at behandle ham saadan — og saadan — og saadan!“

Tyskeren vred sig og gjorde Modstand, men han var hjælpeløs over for denne rasende Kæmpe, hvis Slag og Stød haglede ned over ham. Blindet og halvt sanseløs forsøgte han at komme op af Stolen, men kun for at blive stødt tilbage igen med et nyt Næveslag. Han var nær ved at hulke af magtesløs Harm og Skamfuldhed.

„Min stakkels Dreng var forpint indtil Taarer ved de uafsladelige Ydmygelser, han var Genstand for,“ vedblev Greven. „De vil forstaa mig, naar jeg siger Dem, at det er haardt at være i Hænderne paa en raa og samvittighedsløs Fjende. Da de naaede Karlsruhe, var der en flink, ung, bajersk Menig, der blev roret over at se hans saarede Ansigt og forbandt ham. Det gør mig ondt at se Deres Øje bløde. Vil De tillade mig at forbinde det med mit Silkelomme-tørklæde?“

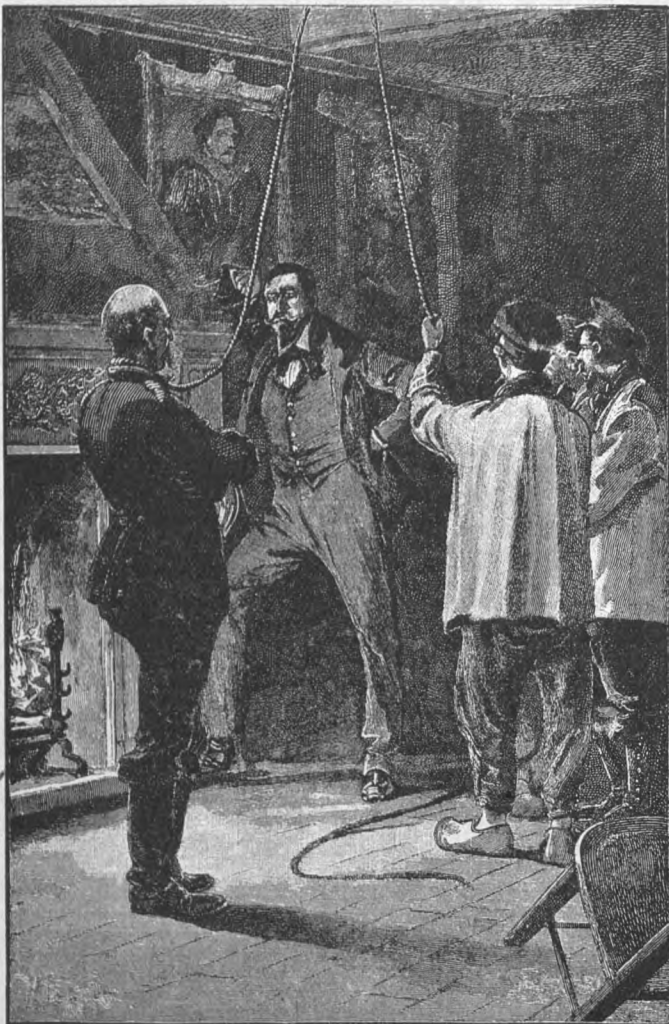
Han bøjede sig frem imod ham, men Kaptajnen slog hans Haand til Side.

„Jeg er i Deres Magt, De Uhyre!“ raabte han. „Jeg kan endda taale Deres Brutalitet, men ikke Deres Hykleri.“

Greven trak paa Skuldrene. „Jeg tager Tingene ganske i den Orden, hvori de er passerede,“ sagde han. „Jeg har svoret at fortælle Historien paa denne Maade til den første tyske Officer, med hvem jeg kom sammen under fire Øjne. Lad mig se, jeg kom til den bajerske Soldat i Karlsruhe. Jeg er meget ked af, at De ikke vil tillade mig at forbinde Dem, men det faar være. I Karlsruhe blev min Dreng puttet i en stor Kaserne, hvor han blev i fjorten Dage. Det, der gjorde Fangenskabet drøjest for ham, var, at nogle uopdragne Køtere af Garnisonen sendte Spotgloser og Ukvemsord op til ham, naar han sad ved Vinduet om Aftenen. Tænk paa det, Kaptajn, hvis De synes, at De ikke har det saa behageligt, som De kunde ønske det, i Øjeblikket. De kom for at fange en Ulv, og nu har Bestiet fanget Dem i Deres egen Snare. De er Familiefader, kan jeg tænke. Nuvel, en Enke mere vil ikke gøre stort, og de plejer sædvanlig ikke at blive Enker længe. Sæt

„Saadan — og saadan!“

„De staar nu Ansigt til Ansigt med Døden,“ sagde Greven.

Dem ned i Stolen, Hund, som De er! — Videre med min Historie. Efter fjorten Dages Fangenskab i Karlsruhe flygtede min Søn sammen med en af sine Venner. Jeg behøver ikke at fortælle Dem om Færerne ved denne Flugt eller de Lidelser, de maatte udstaa for at liste sig frem. Det er nok at berette, at de i en Skov tog Klæderne fra to Bønder og med Bondedragten paa listede sig fremad om Natten og skjulte sig om Dagen. Paa denne Maade kom de saa langt ind i Frankrig som til Remilly, og var paa en Fjerdingvej nær — en eneste kvart Mil, Kaptajn — ude af Tyskernes Linie, da en Trop Ulaner kom lige paa dem. Det var haardt, var det ikke? Saa langt var de komne og saa nær ved at være frelst.“

Greven blæste et Dobbeltstød i Fløjten, og tre barskt udseende Bønder kom ind.

Den gaadefulde Skønhed.

Fortælling fra forrige Aarhundredes Slutning.

(Fortsættelse.)

I nogle Minutter blev de derpaa staaende roligt og talte sammen, men tilsidst, just som jeg var begyndt at slaa mig til Ro med den Tanke, at min Indblanding vilde være overflødig, kom hendes højre Haand frem med en rask Bevægelse som for at støde ham tilbage fra en yderligere Tilnærmelse. Hendes Haand blev presset imod hans Bryst, idet hun holdt ham fra sig i en Arms Længde, medens hun stadig skjulte den anden paa sin Ryg. Men jeg ventede ikke for at se mere.

Uden at tøve for at fortoje Baaden, sprang jeg op paa Brinken og ilede, saa hurtigt Benene kunde bære mig, hen imod dem.

Det var nu ved at komme til en forme-

lig Kamp imellem dem, og det saa ud, som om han gjorde Forsøg paa at gribe fat i den Haand, hun holdt paa Ryggen; men skønt hun tydeligt nok var dødelig angst for at blive overmandet af ham, kom der ikke en Lyd over hendes Læber. Hun var ikke af den Slags Kvinder, der taber Besindelsen og skriger.

Ingen af dem havde set mig eller hørt mine Spring i det bløde, dugvaade Græs, før jeg var nogle faa Meter fra dem.

Paa en Gang blev jeg set af Haynes-Haviland. Det gav et Sæt i ham, medens han slap Miss Hope og tumlede et Par Skridt tilbage, og i næste Sekund havde jeg grebet ham i Skulderen omtrent med det samme rovdragtige Tag, hvormed Katten slaar Klo i en Mus.

„Og Kaptajn Baumgarten tumlede forslaaet, blindet og sanselses ud i den raakolde Decembermorgens Storm og Regn.

Jeg følte, at jeg var ham langt overlegen i fysiske Kræfter, og til Trods for at han var en velvoksen Mand, ragede jeg desuden mindst en halv Fod op over ham; medens mine Fingre holdt ham fast som i en Skrue-

stik, gjorde han et enkeligt Indtryk paa mig af Slaphed og Hjælpeløshed.

Han var gaaet i den Grad fra Samlingen ved mit uventede Angreb, at han slet ikke gjorde Mine til at gøre Modstand, men stod hjælpeløs og rystede over hele Kroppen.

Jeg blev ved at holde fast i ham og kom pludselig til at tænke paa de Ord, den gaadefulde Skønhed havde ytret, da jeg paa lignende Maade blandede mig mellem hende og Gordon Aftenen før.

Var hun maaske lige saa kold nu som da overfor mine Bestræbelser for at væge hende? Troede hun maaske, at jeg bestændig gik ud paa at udspionere hende — altid var parat til at blande mig i Affærer, der var mig uvedkommende?

Men der var ingen Vrede i hendes prægtige Øjne. Hvad det var, der lyste ud af dem, i samme Øjeblik som mit Greb i Haynes-Haviland fik ham til at slippe hende, det kunde jeg ikke sige. Vrede var det i hvert Fald ikke.

„Tak — Tusinde Gange Tak, Mr. Darkmore,“ raabte hun, medens hun løftede sit Hoved og med et udfordrende Smil paa Læberne saa stift paa Haynes-Haviland. „De har frelst mig for en aldeles utilgivelig Paatrængenhed og Brutalitet fra denne Herres Side, hvis Navn jeg ikke har hørt nævne før i Gaar. Den eneste Undskyldning for hans Opførsel er den, at han ikke maa være ved sine fulde fem.“

Han stirrede sløvt, forvirret og tilintetgjort paa hende. Det var, som om hans Tanker var langt borte, og han lyttede til hendes Ord, som var de et fjernt, uhyggeligt Ekko og ikke en skarp og tydelig Anklage, der blev slynget ham lige i Ansigtet. Pludselig vendte han sig om imod mig.

„Men bevares vel, Mr. Darkmore!“ udbrød han, „jeg vidste ikke, De gav Dem af med at optræde som ‚stærk Mand‘. Jeg giver mig øjeblikkelig, for den Idræt ligger ikke for mig. Jeg har taget fejl og maa gøre en Undskyldning. Men, ved alle Guder! Havde De blot kommet et Øjeblik senere!“

Saa paafaldende var Forandringen i hans Ansigtstryk da han sagde disse sidste Ord — ligesom hvislende dem gennem Tænderne for sig selv — at en Kvinde, der befandt sig alene med ham, maatte blive gennemrystet af den dødeligste Angst.

Hans Udtryk var i den Grad hadefuldt, at Manden næsten var ukendelig. Paa Miss Hopes yndige Ansigt viste der sig nogle Trækninger, som om en iskold Vind strøg hen over det, men hun stod ubevægelig, rank som en Lilje, og saa paa ham uden at blinke.

„De maa rette Deres Undskyldning til denne Dame, ikke til mig,“ sagde jeg med tilkæmpet Ro. „Det vil sige, De skal gøre den Dame en Undskyldning, og det straks.“

„Den Dame!“ gentog han. „Hende der! Nej — dog ikke! — ikke for jeg har Visshed.“ Og hans Øjne skød Lyn imod hende. „Det skal ingen Mand faa mig til!“

Fornærmelsen i disse Ord tillige med hans Blik, bragte mig helt ud af mig selv.

„Her staar en Mand, der skal faa Dem til det,“ sagde jeg.

Jeg havde næppe talt ud, førend jeg saa, hvilken Kujon han var. Han var bange for mig — bange for mine overlegne Kræfter, bange for, hvad jeg muligvis kunde falde paa at gøre ham. Og jeg tvivler ikke om, at det var alt andet end venlige Øjekast, hvormed jeg fikserede ham.

„Hvis den Dame blot vil vise mig — — det er en meget simpel Ting, jeg ønsker af hende —“ begyndte han stammende. Men jeg afbrød ham kort.

„Der er ikke noget ‚hvis‘, Mr. Haynes-Haviland.“

„Jeg beder Dem, Mr. Darkmore — lad ham gaa for denne Gang.“

Der var noget indtrængende ved Miss Hopes Stemme, da hun sagde dette, som under andre Omstændigheder sikkert vilde have bragt mig til at give efter for hendes Bøn; men mit Blod var kommet i Kog, som i mine Drengedage, naar nogle hidsige Ord

uundgaaelig maatte udsones med en Kamp paa Næverne.

„Vær saa god at forlade os nu, Miss Hope,“ sagde jeg, saa roligt som jeg formaede. „Lad os diskutere denne Sag alene.“

Jeg havde stadig ikke taget mine Øjne fra Manden, der formelig sank sammen under mit Blik.

„Der er ingen Diskussion nødvendig,“ sagde han pludselig. „Jeg tog fejl. Jeg vil gøre denne Dame en Undskyldning for, hvad Uhoffighed jeg maatte have vist overfor hende, og den Ubehagelighed jeg er kommen til at forvolde hende. Hun forstaaer vist selv, hvorfor jeg tøvede med at gøre det — eller hun forstaaer det maaske ikke. Jeg kunde sige Dem noget, der talte til mit Forsvar i denne Affære, men det kan være det samme. Deres Optræden er fuldstændig korrekt, Mr. Darkmore, og jeg ønsker ikke at staa i noget uvenligt Forhold til nogen, der hører Sir Wilfred Amory til. Jeg beder derfor Miss Hope tilgive — alt, hvad der er at tilgive.“

„Det er nok,“ sagde hun fornemt afvisende.

„Ogsaa for Mr. Darkmore?“ Han smilede med et Ansigt som en Engel.

„Saa fremt Miss Hope er tilfreds.“

„Tak. Jeg fik Lyst til at gaa en lille Morgentur paa disse gamle Steder, som jeg en Gang har kendt saa godt, og tænkte ikke, at nogen skulde se mig. Jeg drømte ikke om, at jeg skulde faa et Møde som dette. Men jeg haaber at den — hvad skal jeg sige? — *Indskydelse*, jeg fik, maa være glemt, og at vi kun maa tænke tilbage paa dette Møde med Fornøjelse.“

Han gjorde en elegant Bøjning og slog ud med den højre Haand, i hvilken han holdt sin bløde Hat.

Jeg svarede med en Bevægelse af Hovedet, der skulde betyde et Buk; men jeg sagde ikke et Ord, og Miss Hope heller ikke.

Naar alt kom til alt, havde han slet ikke klaret sig saa daarligt fra det, og hans Bortgang var ikke uden en vis Effekt. Jeg saa nogle

Øjeblikke efter ham, medens han gik tværs over Engen, nonchalant som om intet var passeret, og undrede mig højlig over den paafaldende Modsigelse, der var imellem hans Opførsel, hans Manerer og hans barnlig- uskyldige Ansigt.

Derpaa vendte jeg mig om imod Miss Hope og saa til min Overraskelse, at hendes frejdige Optræden kun havde været paa Skrømt. Hun lænede sig op til et Træ med lukkede Øjne, medens hendes Bryst arbejdede heftigt; hendes Kinder og Læber var hvide.

„Consuelo!“ udbrød jeg bekymret.

Denne Gang svarede hun mig ikke. Hendes Øjenvipper skælvede, hævede og sænkede sig. Jeg saa den nervøse Uro i Fingrene, som hun pressede til sit Bryst.

„De ønsker formodentlig en Forklaring?“ sagde hun. „Det vil være mig pinligt, hvis De gør mig noget Spørgsmaal. Hvad det egentlig er, De har frelst mig for, ved De ikke — saa lidt som jeg tilfulde ved det. Men jeg har gennemlevet et Aar siden i Nat, da jeg saa den Mand. Jeg var ikke færdig til at tage imod ham eller den Krise, han muligvis bringer med sig — ikke endnu. Lidt efter lidt havde jeg haabet at kunne være det.“

De kom i denne Morgen til mig i et Øjeblik, da jeg var i Nød. Og nu har De mig i Deres Magt. Spørg mig, om De vil, Terence Darkmore, og jeg skal svare Dem, om jeg ogsaa skal angre det bittert for Resten af mit stormfulde Liv. Mere end nogensinde føler jeg mig magtesløs og svag

overfor Dem. Byd mig at tale, og jeg svarer Dem til, at jeg skal sige Dem alt.“

Jeg betragtede hende tavs. Derpaa sagde jeg langsomt og sagte:

„Jeg byder Dem *ikke* at tale. Jeg har intet Spørgsmaal at gøre Dem. Jeg ønsker ingen Forklaring. Ved De ikke, at jeg elsker Dem?“

„De — elsker mig?“

„Ja, med alt, hvad jeg er — alt hvad der er bedst og værst i mig, alt hvad der er galest og klogest — med hele mit Hjerte, min Tanke og min Sjæl. Jeg vil leve for Dem, hvis De vil have mig til det. At dø for Dem vil være Grund nok til at have livet.“

„Og dette til Trods for, at De intet véd om mig, til Trods for alle Mysterier og — og Ting, som maaske vilde opvække Deres Had, eller, værre endnu, Deres Foragt?“

„Til Trods for alt det — til Trods for meget mere, hvis der skulde være mere. Jeg spurgte Dem i Aftes, om De vilde give mig Lov til at hjælpe Dem. Og nu har jeg set, at De trænger til en stærk Arm. Lov mig, at den Arm maa være min. Jeg beder Dem ikke om mere — gør Dem ingen Bekymring. De er hævet over alt — De er en Dronning blandt Kvinder. Og en Dronning kan ikke gøre noget galt.“

„De er i Sandhed loyal!“ mumlede hun. „Hvis nu Deres Loyalitet blev sat paa en haard Prøve?“

„Prøv mig!“ bad jeg.

Hun syntes ikke at høre det. Hendes Øjne gik paa Langfart — ud over den lille Grav, der hævede sig op over Græsset, og over Floden, der skinnede blank under Morgensolens Straaler.

„Dersom De blot vidste, hvorfor jeg kom til dette Sted — jeg tænker, det vilde være nok for Dem til at vende mig Ryggen — til at sige om mig, at jeg havde ført Deres Onkel bag Lyset — at jeg var falsk og svigefuld. Hvis jeg nu fortalte Dem, at Staklen, som De synes er uværdig til at hensmuldre til Støv i Amoryernes Jord, var knyttet til mig ved Blodets Baand? Hvis hendes Synd og hendes Skam ogsaa hvilede paa mig — for det maa den gøre paa alle dem, der var hende nær og kære? Hvor snart vilde De saa vende Dem bort fra mig?“

„Hvis saa var — desto fastere vilde jeg staa ved Deres Side og se hele Verden i Øjnene,“ sagde jeg.

Jeg havde faaet det sagt, min Lidenskab havde faaet frit Løb, jeg beherskede ikke længer mine Følelser. Hun var min Verden — min Himmel, min Gudinde. Hvis jeg i dette Øjeblik var bleven omspændt af Ild, og mit Legeme brændt, jeg tror ikke, jeg havde følt Smerten, blot jeg havde set ind i hendes Øjne.

Jeg greb hendes Hænder og holdt dem fast, medens Blodet sydede gennem mine Aarer, som de skulde sprænges.

Hun lod mig beholde dem.

„Skæbnen har hævnnet sig paa mig,“ sagde hun. „Jeg vilde spille Forsyn for Dem — mente at være Deres Vejleder. Jeg vilde drage Dem ind i mine Planer — ikke for at bringe Dem i Ulykke — aldrig har jeg, Gud være lovet, ønsket det! — men for at opnaa, hvad jeg stræbte efter for min egen Skyld og — indirekte — for andres. Det har været min Hensigt fra den Dag, da jeg viste mig for Dem som et Genfærd i det berygtede Taarnværrelse — ja, for den Dag har jeg langsomt arbejdet derhenimod. Men hvad er der hænt i Stedet? Deres Indfyldelse er overalt, hvor jeg gaar. Jeg tænker paa Dem ved Dag, ved Nat; De er anderledes end alle andre Mænd. En Gang har De frelst mig fra Døden. Og nu i Dag er De med Deres stærke Arm kommen imellem mig og noget, der var endnu værre. I Sandhed, De har faaet Hævn!“

„Nævn ikke et saa grusomt Ord mellem Dem og mig,“ bad jeg indtrængende. „Selv om De havde fornærmet mig, skulde jeg ikke have ønsket at faa Hævn. Hvad jeg ønsker, er Kærlighed — Kærlighed. Kan De give mig det?“

Hun løftede sine Øjne op til mine. Himlens Lys syntes at skinne fra dem paa mig.

Jeg vilde have ført hendes Hænder op til mine Læber, men hendes Blik fulgte dem og fæstede sig paa Perlehandsken, og med et pludseligt Angstskrig vristede hun dem fra mig.

„Kærlighed? — Kærlighed er ikke til for mig! Kvindens Kærlighed til en Mand! Bed mig ikke om min Kærlighed — aldrig, aldrig mere. Jeg er viet til min Skæbne, hvad Enden vil blive, véd kun Gud! Men betragt mig indtil da ikke som Kvinde; tag mig som det Stof, Drømme er gjort af, som et Begreb — et Væsen i Overgangstilstand til noget andet — intet mere — eller i hvert Fald intet mere for Dem!“

Hun gik et Par hurtige Skridt bort fra mig, vendte derpaa om og kom tilbage. „De skal vide, at jeg er taknemmelig for Deres Troskab og Hengivenhed,“ sagde hun med brudt Stemme. „Jeg har Brug for det Mod, som begge Dele giver. Men lov mig, at det maa blive imellem os, som om disse Ord ikke var sagte. At De vil glemme —“

„Maaske naar jeg dør, men jeg tror ikke en Gang da,“ svarede jeg.

„De tror — Mænd tror! Sig i det mindste, at De ikke vil tale om det til mig igen.“

„Jeg vil ikke tale om det, hvis De siger mig — nu i denne Stund — at der ikke er og aldrig kan komme nogen Kærlighed i Deres Hjerte for mig!“

„Jeg tør intet Hjerte have. Som jeg sagde Dem, jeg er ikke noget Væsen som andre — jeg er kun Formen af en Kvinde, som ikke eksisterer. Der kommer forhaabentlig en Dag, da jeg finder, at jeg har Ret til at eje en Sjæl og et Legeme. Men, hvis ikke, saa vil jeg være som Sæbeboblen, der brister og bliver til intet. Jeg kan drage Aande i Dag — og i Morgen er jeg maaske ikke mere til. Og dog kan jeg smile! Jeg glæder mig over Solskinnet og Blomsterne, og jeg taler med virkelige Mennesker, lykkelige Mennesker. Men jeg har intet Hjerte — hverken for Dem eller nogen anden Mand.“

„Og — Tom Gordon“ — stammede jeg.

„Tom Gordon? Hvad ham angaar, da vilde jeg helst aldrig blive mere for ham, end jeg er nu, hvis jeg selv kunde vælge. Men det kan jeg ikke. Gud staa mig bi, jeg maa blive — hans Hustru.“

„Uden at elske ham!“

„Han har gjort meget for dem, som jeg — elsker. Lad os nu skilles, Mr. Darkmore. Mere kan jeg alligevel ikke sige Dem, og jeg beder Dem skaane mig. De har i Dag som altid været god imod mig, hensynsfuld og overbærende. Lov mig nu, at De næste Gang, vi mødes, hverken ved Ord eller Blikke vil minde mig om, hvad der er passeret imellem os her ved Florence Haynes Grav. Lad det være glemt — ude af Verden som den stakkels Kvinde, hvis Minde De afskyr og foragter. Jeg véd jo, De er en stærk Mand, og at De ogsaa har Herredømme over Dem selv, ellers havde det været omsonst at bede Dem derom.“

XXV Kapitel.

En uventet Overraskelse.

Timer var gaet. Endnu havde jeg ikke faaet samlet mig efter den store Kamp, jeg havde udkæmpet med mig selv ved Morderskens Grav. Jeg kunde jo ikke sige, at jeg havde vundet Slaget. Om jeg engang vilde vinde laa i Fremtidens Skød. Men til Trods for hvad hun havde sagt, til Trods for Tom Gordon og alt andet, havde jeg *ikke* opgivet alt Haab.

(Fortsettes).

ZACHARIAE^S

MAGASINER

◦ 1874 ◦

ETABLERET

Telefon 3788

◦ 1874 ◦

ETABLERET

Telefon 3788

Etablissement for moderne Herregarderøber

og tailor-made Damekostumer

*Alle nye Varer for Sæsonen findes paa Lager
i meget stort Udvalg af Mønstre og Kvaliteter.*

Vor Afdeling for færdigsyede Garderøber

anbefaler en ualmindelig smuk og solid graameleret Paletot til 38 Kr.,

Habitter (ny Jakkefacon med Spændetamp), — Jaketter og Veste af engelske Meltons,

— Stribede Benklæder i nye moderne Mønstre fra 11—19 Kr., —

Endvidere anbefales:

Velour Hatte til 4½ Kr. og Borsalino Hatte til 8½ Kr., desuden alle nu brugelige Facons i bløde og stive Hatte (sorte og kulørte) samt moderne italienske og engelske Straahatte til alle Priser. Hvide og kulørte Sommer-Veste, Sportsbenklæder i ternede og cover-coat-Stoffer, graa og hvide Flonels-Benklæder, Saxoni-Jakker fra 5½ Kr. i største Udvalg. Prima engelske Regnfrakker fra 18 Kr., imprægnerede Regnfrakker af moderne cover-coat Stoffer, imprægnerede Motor-Jakker (Vindjakker) m. m. m.

Maalafdelingen anbefaler sit store Lager af nye engelske Stoffer.

Hurtig Expedition!

Obs. *Hvis Krigen vedvarer Sommeren over, — vil det ikke være muligt blot tilnærmelsesvis at skaffe Stoffer til at dække Forbruget i Efteraaret, — da saavel vore egne som Udlandets Klædefabrikker ikke kunne skaffe Ulden til Fabrikationen.*

Vi anbefale derfor Alle at forsyne sig rigeligt med Klæder nu i Foraarsæsonen og saa snart som muligt at give os Deres Ordres.

Kultorvæt Nr. 16.

